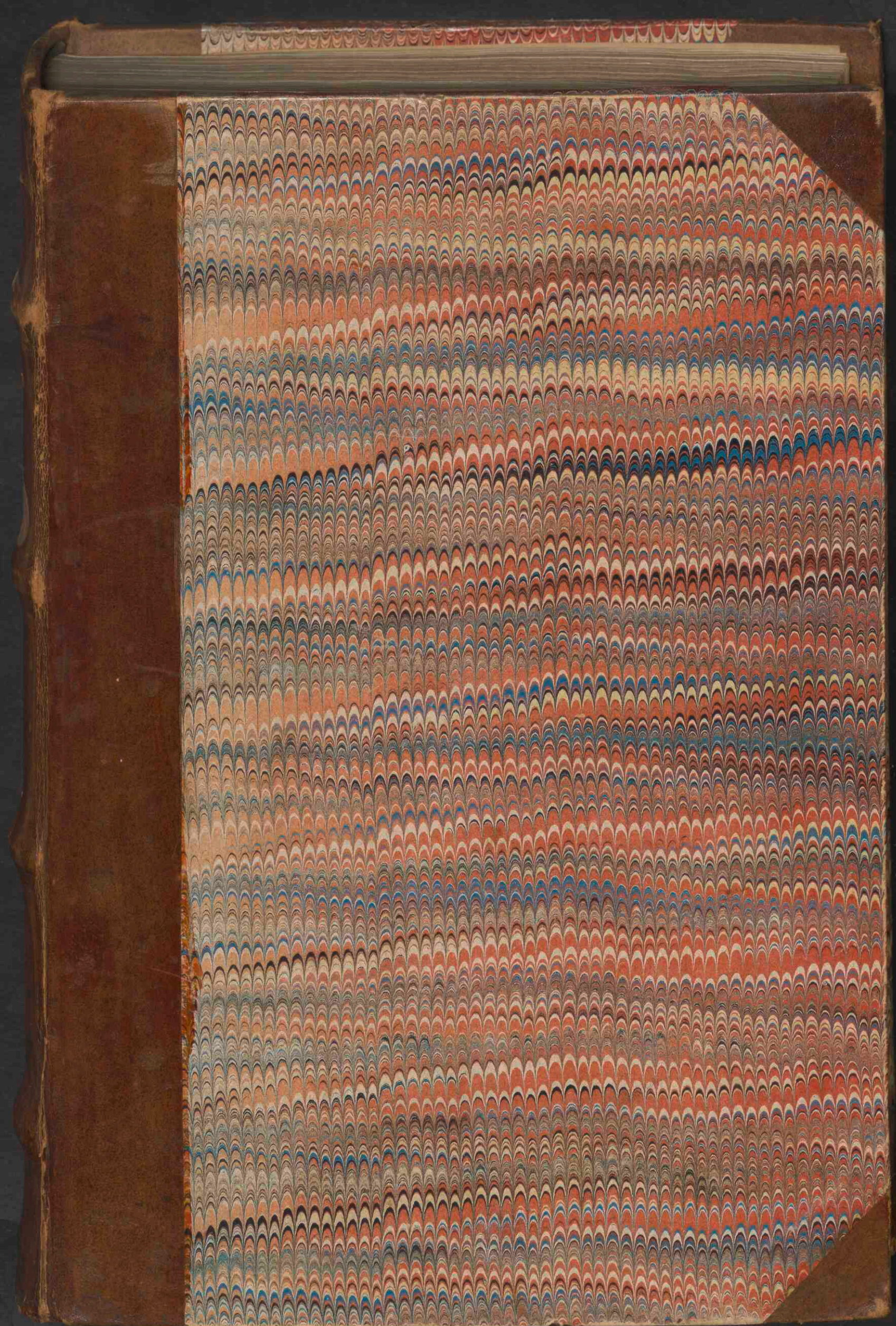

**Nearo?n Ioustinianou basileo?s, to?n en to? nun
heuriskomeno?n, kai ho?s heuriskontai biblion :
Prostetheintai de kai hoi kanones to?n hagio?n apostolo?n dia
Kle?mentos athroisthentes**

<https://hdl.handle.net/1874/433842>

Dit boek hoort bij de Collectie Van Buchell

Huybert van Buchell (1513-1599)

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Wegens onderzoek aan deze collectie is bij deze boeken ook de volledige buitenkant gescand. De hierna volgende scans zijn in volgorde waarop ze getoond worden:

- de rug van het boek
 - de kopsnede
 - de frontsede
 - de staartsnede
 - het achterplat

This book is part of the Van Buchell Collection

Huybert van Buchell (1513-1599)

More information on this collection is available at:

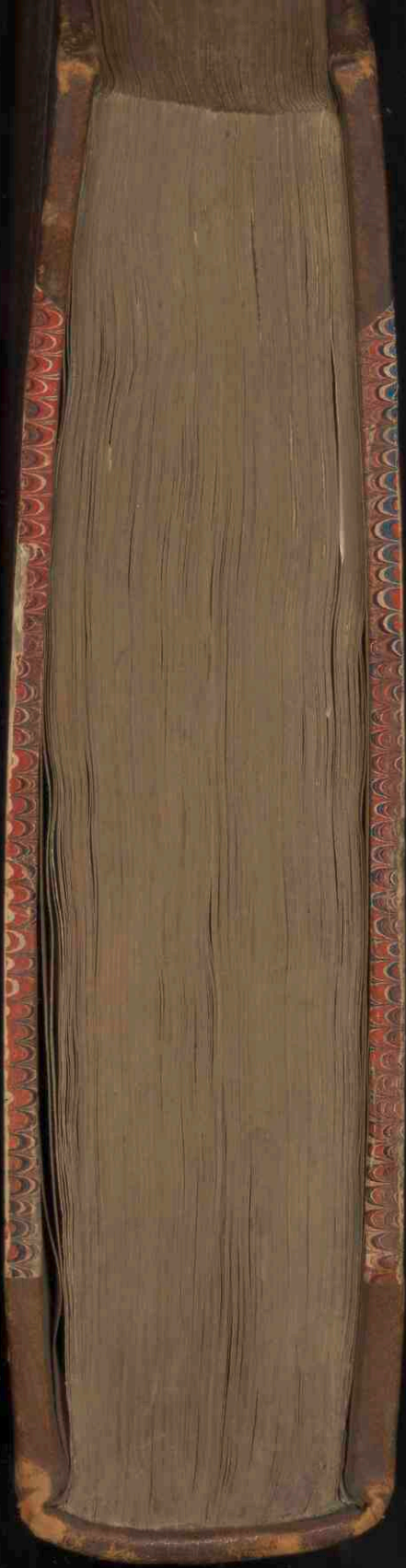
<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Due to research concerning this collection the outside of these books has been scanned in full. The following scans are, in order of appearance:

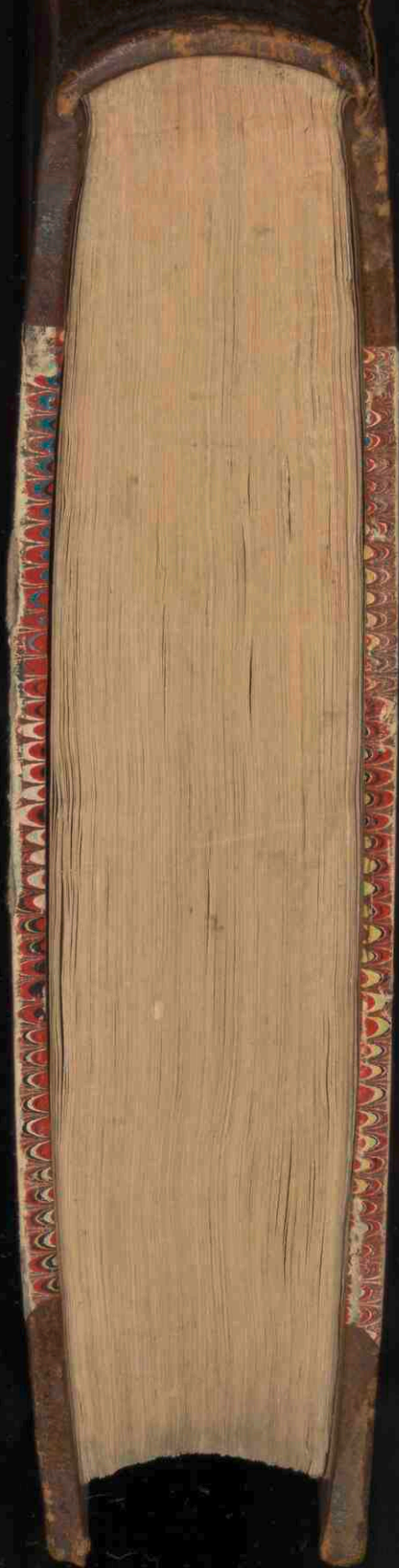
- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

L. fo.

283

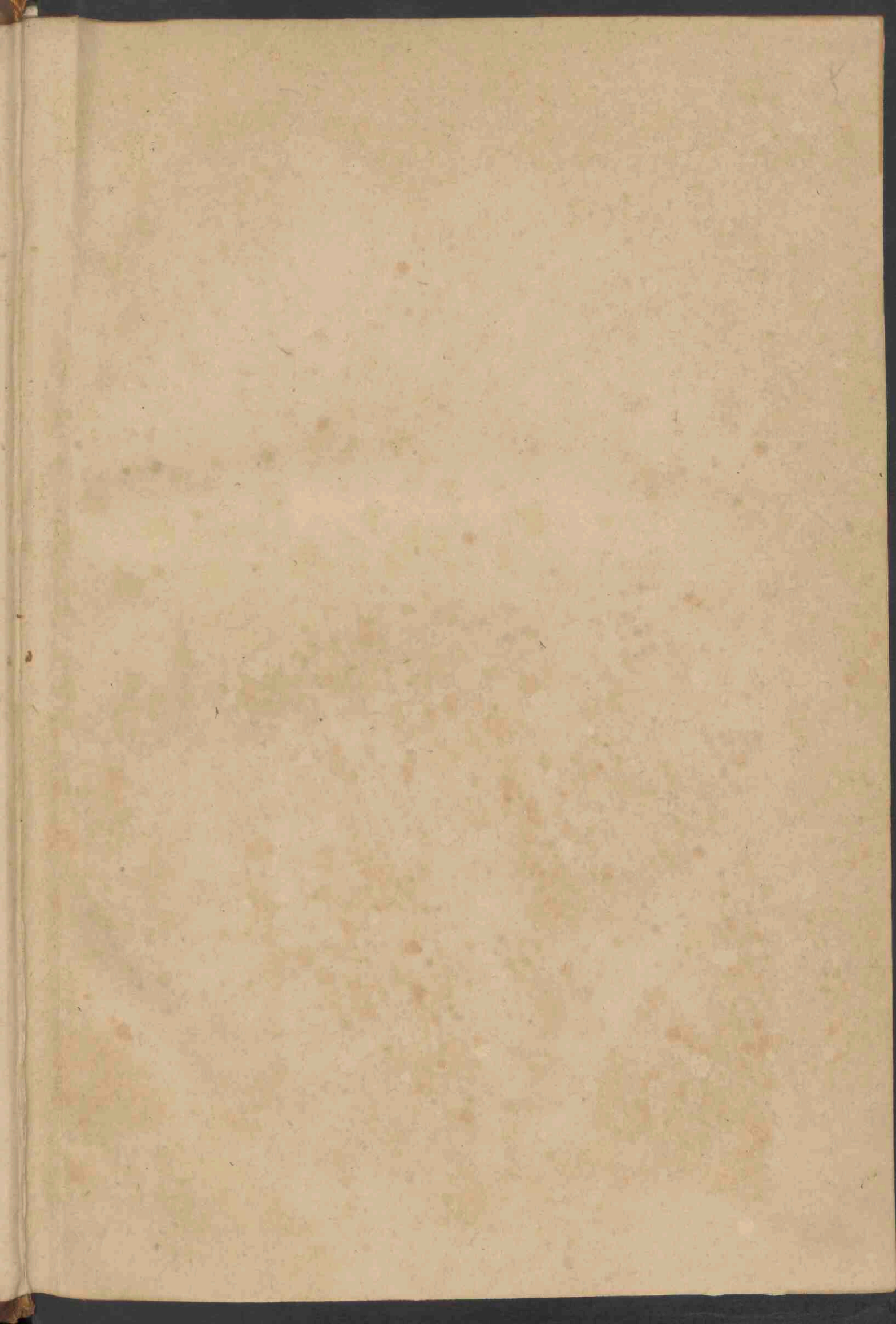

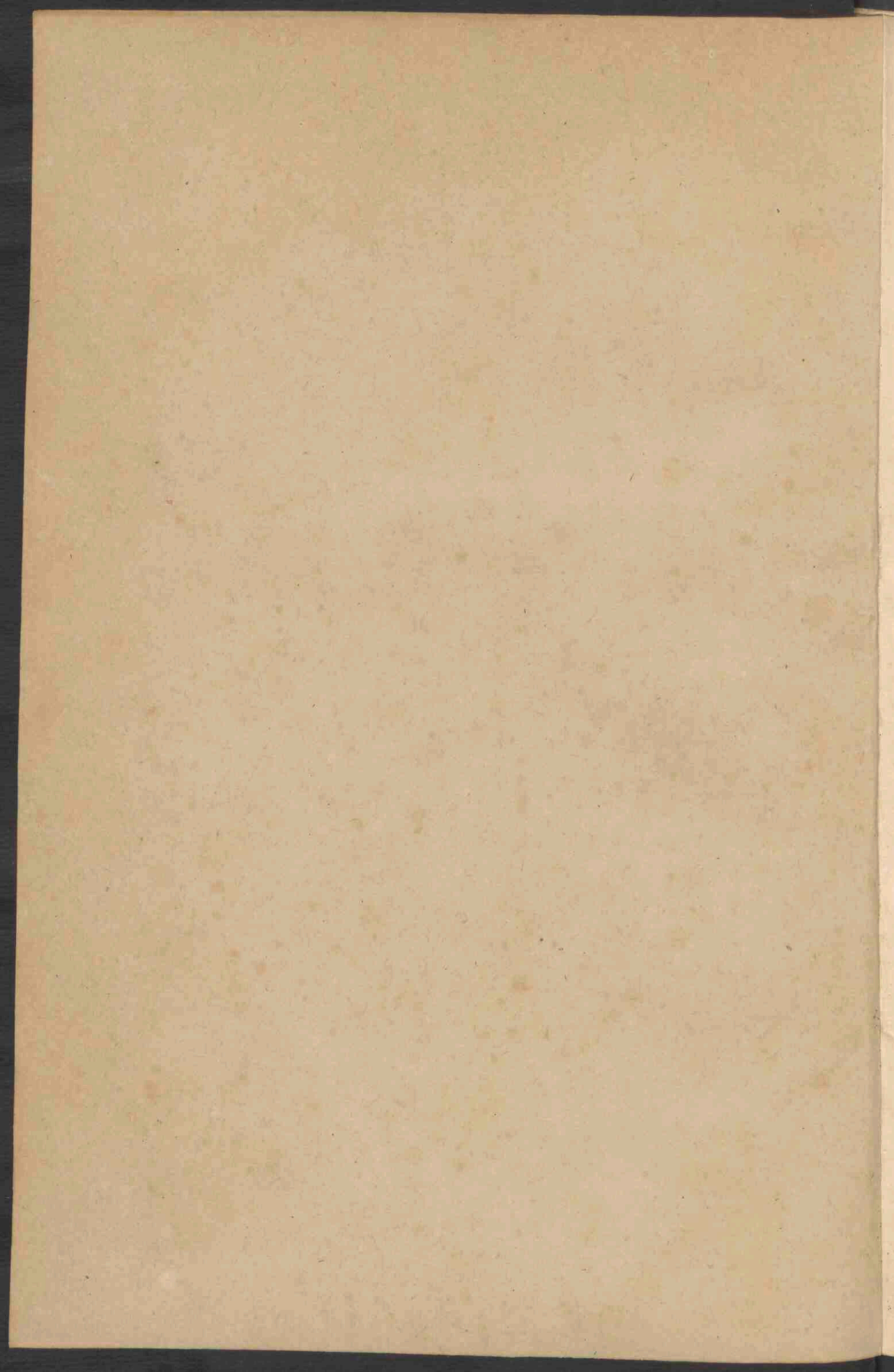

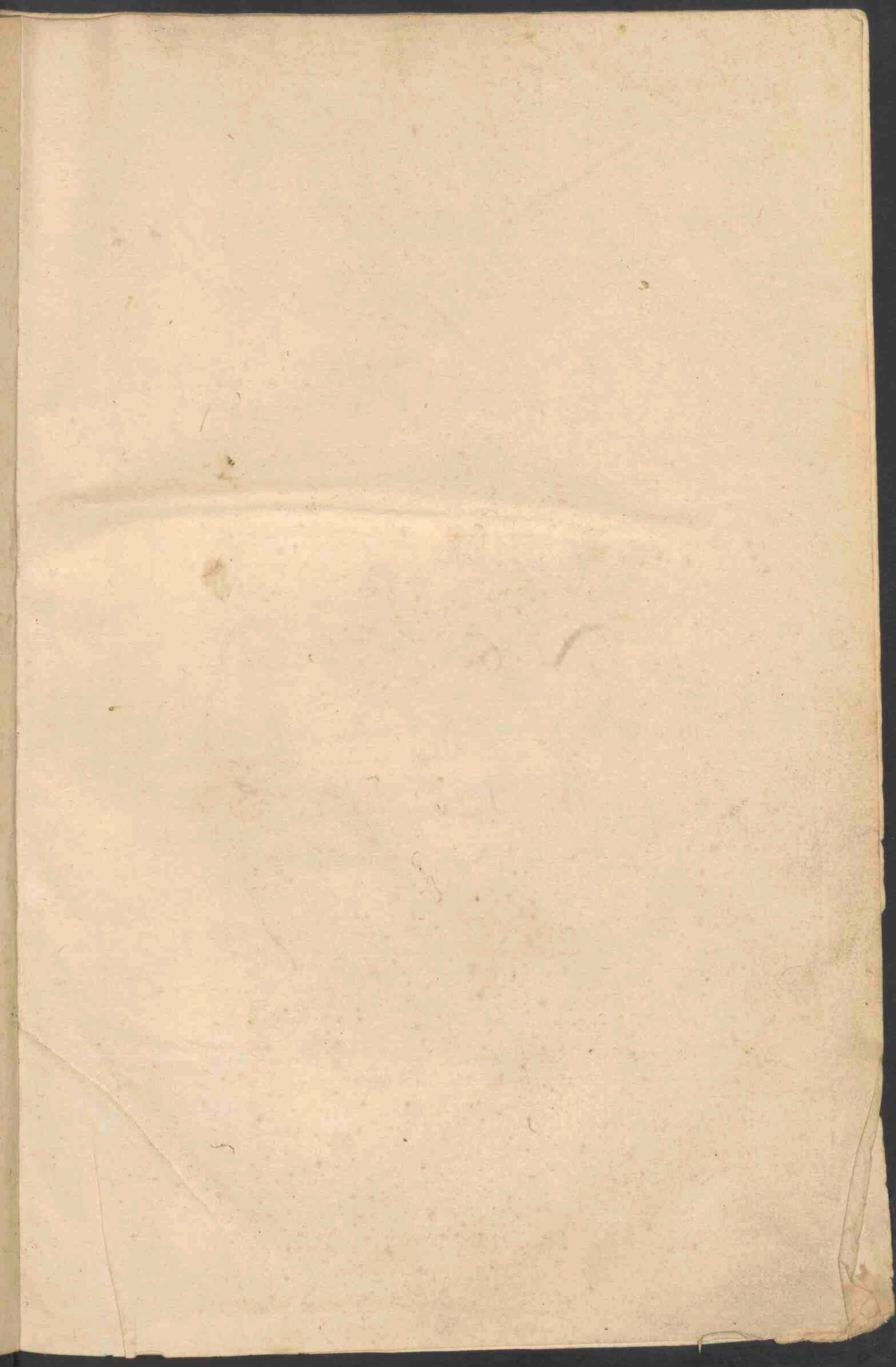

L. fo.
284

Jus pos. et interpp.

Fol. n° 284

N 68. c

N° 125. m.

~~~~~

NEARON IOYΣTI

ΝΙΑΝΟΤ ΒΑΣΙΛΕΩΣ, ΤΩΝ ΕΝ ΤΩ, ΝΙΝ ΕΥΡΙ-
ΣΚΟΜΕΝΩΝ, ΚΑΙ ΩΣ ΕΥΡΙΣΚΟΝ-
ΤΑΙ, ΒΙΒΛΙΟΝ.

Προσέθενται δὲ καὶ
οἱ κανόνες τῶν ἁγίων ἀποστόλων διὰ κλημέντος ἀθροισθέντες.

NOVELLARVM

CONSTITVTIONVM DN. IVSTINIANI
PRINCIPIΣ, QVAE EXSTANT, ET
VT EXSTANT, VOLVMEN.

Appositi sunt item
Canones sanctorū Apostolorū per Clementem in unū congesti.

Gregorio Haloandro interprete.

Ex donatione Puzosi.

Omnia cum authoritate D. CAROLI .V. Romanorum Impo-
s. Aug. id, quod exemplum priuilegij à tergo subie-
ctum clarum faciet.

Norembergæ, siue in castro Norico, apud Io. Petreium.

Anno domini

M. D. XXXI.

EXEMPLVM PRIVILEGII.

CAROLVS Quintus diuina fauente clementia Romanorum Imperator semper Augustus, ac Germania, Hispanie, utriusq; Siciliae, Hierusalem, Hungariae, Dalmatiae, Croaciae &c. Rex, archidux Austriae, dux Burgundiae & Brabantiae &c. Comes Habsburgi, Flandriae & Tyrolis &c. Vniuersis & singulis notum esse uolumus, Quoniam fidelis nobis, ac Sac. Rom. Imp. dilectus Ioannes Petreius Langendorfius ciuis Nurnbergensis, qui per multos iam annos optimis auhoribus diligenter & bona fide imprimendis nauauit operam, quod post impressa à se Digesta seu Pandectas iuris Ciuilis, diui quoq; Iustiniani prædecessoris nostri Codici et Nouellis constitutionibus, quas Authenticas uulgius appellat, tam græcis, quam latinis (quos omnes libros superiorum temporum iniuria, et supina librariorum siue negligentia, siue imperitia, ultra quam dici potest male acceptos uir adprime doctus, nobis ac Sac. Rom. Imp. fidelis dilectus Gregorius Haloander Zuraensis ad communem omnium mortalium utilitatem, & illustrandi ac iuuandi iuris Ciuilis amore incensus, uel beneficio notarū ex Archetypo Florentino ab Angelo Politiano desumptarum & aliorum antiquorum exemplarū interpolatos, uel ex spectatis, codicibus restitutos, uel à se uersos primus in lucem ac publicum protulit) exaudendis manus admouerit, neq; in eo opere ullis uel laboribus uel impensis parcat, Vereaturq; ne ex hac sua industria & labore ignauis hominibus, qui suorum instar alienis laboribus insidiant, & ex aliorum incommodis sua comparare commoda consueuerunt, magno suo cum damno lucrum accedat: humiliter nobis supplicari fecit, ut eam rem ad curam Maiestatis nostrae reuocare dignaremur. Nos igitur, qui quemadmodum bella fortiter gerimus, ita pacis studia clementer amplectimur, reputantes in animo, quantum inde ad iuris studiosos commoditas, & uniuersam rem publicam utilitatis peruenturum sit, si fontes iuris Ciuilis calamitate temporum penè collapsi, denuo per nostros repurgentur reparentq; ac in manus hominum emittantur: huiusmodi supplicationibus inclinati, quò magis hoc exemplo ceteros ad consimiles conatus suscipiendos et perficiendos excitemus, dicto Ioanni Petreio hoc nostrum Privilegium clementer concessimus, & dedimus, ac presentibus literis damus & concedimus auctoritate nostra Cesarea, expresse inhibentes, ne quisquam alijs præter prædictum Ioannem Petreium in uniuersis ditonibus, terris, ciuitatibus, municipijs, colonijs, metropolijs, atq; alijs locis nostris, & Sacro Rom. Imp. quomodo subditis, prædictos libros iuris Ciuilis, quos à Gregorio Haloandro castigatos, restitutos, uersos, idem Petreius impressit impressitū, per quinque annorum spacium à tempore primæ eorum editionis, uel conuinctum, uel separatim, siue latina absq; græcis, siue C.O.S.S. Catalogum absq; Codicē, in consimili, maiore, minorene forma, ipsdem typis, uel alijs, aut quocunq; alio colore quæsit, sine expresso consensu prædicti Ioannis Petreij imprimere, imprimere facere, uel suo, uel cuiuscunq; societatis nomine, aut ubicunq; tandem terrarum impressos in nostra & sacri Rom. Imp. loca publicæ uel occulte importare, in ijs distrahere, uendere, aut quò magis uel per suos institores, uel per alios quoscunq; importentur, distrahantur, uendantur, dolo malo facere præsumat. Nimium poena imminente contra facientibus grauissimæ indignationis nostræ, neq; non amissionis omnium librorum, quos tenore presentium ipsi Petreio consignauimus, & decem præterea Marcharum auri puri, partim Fisco nostro Imperiali, partim præfato Ioanni Petreio integre & irreuocabili-ter persoluendum. Ita quidem, ut eiusmodi poenis tam ipse exasor (si de eo constet, inq; illum competat iurisdicctio) quam omnes hi, penes quos id genus libri uenales reperientur, utriq; in solidum toties, quoties illos sint obnoxij. Mandamus insuper omnibus & singulis typographis, bibliopolis, & alijs cuiuscunq; status, siue conditionis hominibus, nobis & sac. Imp. fidelibus & subditis, ut hanc uisionem, uoluntatem, & animi nostri decretum obseruantes, & quò magis ab alijs omnibus obseruetur, efficientes, nihil in contrarium neq; ipsi faciatis, neq; ab alijs fieri permittatis. Ipsum deniq; Petreium pro consequendo effectu decreti & inhibitionis nostræ, ubi & quotiescunq; opus fuerit, deq; eare quempiam uestrum uel per se, uel per quemcunq; habentē ab ipso plenū & expressum ad hoc mandatū requisierit, omni fauore & auxilio prosequamini. Nullis priuilegijs alijs in contrarium facientibus, & uel per fraudem, uel aliter elictis & conactis, obstantibus ac ualuturis. In hoc seriam nostram uoluntatem facturi, harum testimonio literarum sigilli nostri appensione munitarum. Dat. in ciuitate nostra Imperiali Augusta Vindelicorum. Anno à Christo nato Mille- simo quingentesimo tricesimo, Imperij nostri decimo, Cætorum Regnorum uero omnium decimo quinto.

CAROLVS.

Albert. Card. Moguntin. &c.
archicamerarius subscripsit.

Ad Mandatum Cesareæ & Cæ-
tholicæ Maiestatis proprium
Alexander Schueis subscr.

V. Monfort.

M. Obernburger.

AMPLISS. DECVRIO

NVM ORDINI REIPVBL. NVREMBERGENS. SIBI QVE
OBSERVANDISS. GREG. HALOANDER.

ANDEM aliquando, magnifici patres, sapientissimiq; uiri, diuino suppetere auxilio, uestroq; beneficio, post tam longam & laboriosam nauigationem, in optatum ac diu expectatum quietis portum passis uelis prouehimur. Vnde quod facere solent, qui è longinquis terris peregrinas merces in nostrum hunc orbem important, ut amicis in occursum uenientibus in litore exponant, quod nam genus mercium secum aduexerint, qua item fortuna inter nauigandum usi, & quantas ærumnas toto tempore, quo absuerunt, perpassi sint: idem mihi quoq; in præsentia faciendum, planissime arbitror. Quid enim prohibet, quo minus illorum hac parte exemplum imiter, quos iam pridem laboris magnitudine & diuturnitate, si nō superauī, æquauī tamen? Aut quis non credat minore me negotio & leuiore cum periculo potuisse ad extremos (ut ueteres locuti sunt) Garamantas, ad Taprobanam, ad Indos usq; transmittere, quāuis per uastuosum Oceanū, ubi cælū undiq;, & undiq; pontus, quāuis per tot monstra, quæ memorant in fabulis: q̄ uersari in tāta mole rerū, quæ & cælum, hoc est sacra cōplectitur, & terras iuxta ac maria, id est profana moderat & regit? Habuit em̄ & hic labor noster suas Scyllas, suas Charibdes, suas deniq; Syrtes, quæ terrorē nobis incusserūt, ad emeruntq; spem reditus. Ah quoties ratis nostra fluctibus allisa, iactata undis, latentibus impacta scopulis, egit rimas, & accepta aqua uix saluum nunc me in conspectum (ut uidetis) uestrum reuexit? Ad hunc cumulum accedit etiam, quod omnes, qui eandē nauem conscendunt, gubernatores, proræ, remiges, epibatae, dispensatores, mesonautæ, nautologi, helciarj, pausarij, & alij, quisq; pro se diuisas habent operas: ego unus omnia munia solus obire, solus oīa sustinere onera coactus sum, in me uno omnis spes fuit mihi, nemo uicarias præbere potuit operas, nemo tulit auxiliū. Quod tñ nō in hoc dico, quasi cōmemoratione laborū cupiam me efferre insolentius, aut aliorū præ me cōtemnere industriā: sed ut eo magis dñi dei & seruatoris nostri benignitas, neq; nō uestra in me & oēs mortales promerita elucescant: quando quidē & ille misericordiæ ac benignitatis suæ memor, affatim nobis tā in labore suscipiendo alacrem animū, q̄ in perferendo uires impertiri dedignatus nō sit: & uos tam magna iuuandæ reipublicæ occasione diuinitus (ut apparet) oblata, p magnificētia uestra, nulli sumptui largitioniue peperceritis, modo in ccepto opere assiduus & æquo animo perstarem. Quo noīe utrisq; & deo, & uobis, quāmaximas possum gratias, merito & habeo & ago: neq; id tam mea causa, q̄ etiā cōmuni omniū iuris ciuilis studiosorū uoce, qui ullo unq; tempore fructū ex hisce lucubrationibus nostris percepturi sunt.

Vt autem magnificentia uestra cognitum & perspectū habeat, neq; uos

In rem nihili tam largos contulisse sumptus, neq; labores nostros caruisse effectu, aut effectui defuturum fructum: ecce uobis non metaxam, non nema Sericum, non Carraeum Indicumue aroma, non pelles Parthicas, Baby-
lonicas, siue etiã Scythicas, non preciosam aliquã gemmulam, aut uas Mur-
rhinum, sed post Digesta seu Pandectas iuris Ciuilis, & Imperialium cõsti-
tutionum Codicem ex fide antiquorum exemplarium interpolatũ, de bibli-
otheca nostra præstantissimã & maxime necessariam iuris Ciuilis partem
pferimus, nempe DN. Iustiniani sacratiss. principis *νεαροῦς*, hoc est Nouellas
constitutiones, quot exstant, & ut exstãt, quas merito aliquis ciuiliũ legum
colophonẽ & columnam appellauerit, ut quæ solæ reliquo Iuri Ciuili autho-
ritatẽ addant, solæ detrahant, solæ nouã formã & normã attribuant. Siqui-
dem pro uarietate incidentium rerum, & nouis ac melioribus æquiritatis rati-
onibus emergentibus, multa in hoc opere abrogant, quæ prius responsa aut
sancita fuerant: multa auctoritatem recipiunt, quæ in prioribus compositio-
nibus uel temere omissa, uel de industria reiecta erant: multa in nouũ coacta
sunt ordinẽ: multa ad clariorem reuocata intellectu: multa, quæ pugnantia
in alijs speciem præ se ferre uidebãtur, ad concordiam reducta. Ne interim
dicamus, quàm multa, imò innumera, nouiter & subtiliter passim decident,
quæ nullis antea cõpræhensa & determinata sunt legibus. Preciosissimũ uti-
q; thesaurũ, quem ego semper pluris feci & facio, quàm omnes omniũ regum
& principum opes. Alium fortassis alia delectant. ego sic sum, sic mihi pla-
ceo, neq; eius me adhuc sententiæ pœnituit, aut unquã pœnitebit: nimirum
qui exploratum habeam, quàm misere frigeant & afflicta sint hac parte iura
Ciuiilia. In usu habent libri, quos quia mendis referti sunt, quia plurimis in
locis imperite tractati, nonnunq; infideliter uersi, sæpe etiã mutilati sunt, co-
gnoscere & perfecte intelligere nemo potest. Atq; ut aliquis ex parte quip-
piam intellectu assequatur, quod raro & in paucis, neq; ex orationis contex-
tu, sed potius ex friuolis quibusdã summulis fit: incertus tamẽ adhuc mane-
at de sententiã, necesse est, cum plenam interpreti fidem habere non liceat.
Semper enim in dubio hæret & uacillat interpretis fides, quicũq; sit. Ac pro-
pterea nos græcum quoq; codicem protulimus, & interpretationi nostræ
præfiximus, ut doctiores & qui plus cæteris ualẽt iudicio, aliquãto certiores
fierent de constitutionis sententiã: quos ne mihi quidẽ in totũ addictos esse
uolo, si ueritati generetur præiudiciũ. Enimuero si quis arrogantius ista à
me dicta, aut iniuriã sibi ea re factã putet: prodeat obsecro, qui uolet, anteq;
editionem nostram inspiciat, qui certo se intellectu per omnia Nouellarum
constitutionum sententiam tenuisse p̄fiteatur. Nam ex uulgatis (ut uocant)
Authenticis impossibile esse, & doctissimorum uirorũ confirmant iudicia,
& cõmunis fermẽ testat opinio. Deinde in usu & iure hominis priuati nullũ
(quod equidem sciam) huiusmodi τῶν νεαρῶν exemplar habetur: neq; credo
omino ultra duo, quæ publice adseruant in Italia, ullũ præterea reperiri, un-
de harum constitutionum genuinus intellectus peti queat. Vt si quis post
hãc nostram editionem aliquid exinde sibi arrogare tanq; proprium ausit:
haud

haud dubie uel uanus iudicari debeat, si nō possedit, quōd tam illiberalis uiri officio functus sit, & tam impudens mendaciū dixerit: uel imperitus, si uere possedit, quōd tam magni precij librum in bonis suis habitum ignoraue- rit: uel deniq; improbus, aut potius impius, quōd cū bene mereri posset de re publica, exigente id iure societatis humanæ, & amore cōmunis patriæ, pu- blicis usibus tam amplam cōmoditatē subtraxerit. Neq; is (quicūq; tandē) causabit, q̃ idem conantē ipsum editione nostra anteuertimus: cum nomi- natim in singulis priorū librorū editionibus testati simus, & per integrū nūc trienniū rumoribus percrebuerit, & ad omēs Christiani orbis angulos per- uaserit, Noremburgæ, siue in castro Norico (ita enim urbem uestram superi- orum temporum elegantiores historiæ nominant) Græcarum nouellarum editionē parari. Cæterū ista non in hoc scribimus, quō alijs uel meritā lau- dē inuideamus, uel deminuere uelimus industriā: sed quia uereamur, ne idē nobis in hoc opere accidat, quod in reliquis contigit. ex quibus cum pleriq; multa cognouerint, & magnum profectū fecerint: diffimulant tamen (si deo placet) unde profecerūt, uel memorantes nescio quæ antiqua exemplaria, in quibus recte ita legatur, uel etiam sibi ad scribentes, quasi pro sagacitate ani- mi & ingenij acrimonia primi ipsi id animaduertent, & cum ex editiōe no- stra (tacito scilicet authore) scripta sua corrigant, id, quod ex fidedignorū re- latione, & nō fallentibus argumentis cōpertum habemus: non dubitant ob- scure alijs locis ob unam forte uoculam (neq; id uere tamen) editionem no- stram suggillare, & latenter pertrahere in contemptum. Quōd si tantopere auet animus publica iuuare studia, quemadmodum omnes summa ope de- bemus anniti: nō ita cumulate omnia nobis largitus est deus (tamen si, ut ue- rum fateamur, multa largitus est) ut omīs spes exerendæ alijs industriæ sub- lata, aut uia ad parandam gloriam, quæ ex benefactis contingit, præclusa ui- deatur. Desideramus adhuc fermē ad quinq; Iustiniani Codicis libros fi- dem antiqui alicuius exemplaris. desunt etiamnum aliquot constitutiones in nouellis. expetuntur passim à studiosis græca responsa Modestini iuris con- sulti in tractatu de tutelis, Digestorū lib. x x v i. & x x v i i, neq; nō alibi alia. Reliquimus etiā lacunas aliquot in Codice nostro, ubi græcas cōstituti- ones deesse tantū notauimus, quas partim in antiq. exempl. propter uetustæ scripturæ obscuritatem legere nō potuimus, partim ne habuimus quidē. Et ne parua ista & contemnenda uideantur: deest in Codice lib. ii. de sport ul. constitutio græca, quæ modū sportularū in singulis causis præscribit, cuius frequentiss. mentio per oēs alias cōstitutiones, & cuius ignoratio densissimā caliginē uniuerso processui iudiciario offundit: hanc unā perquirāt, & in pu- blicū proferāt, & magnā illis habebimus gratiā, tantū abest, ut maligne bene- ficiū inuidia pensaturi simus. Idē dici potest de infinitis alijs. Sed si ducti amo- re boni publici, & morē gerentes honestiss. uestris postulatis, primi cōmodi- tatē aliquā cōmunibus studijs attulimus, & nonnullā his occasionē præripui- mus: quæ obsecro inuidia? quæ obrectatio? an noctes insomnes, & non di- cendi sudores ac labores, talibus cohonestantur præmijs? An non tacito

inter doctos consensu constat, perpetuòq; hoc ius obtinuit, ut qui prior in hoc genere occupasset, iustum quodammodo possessionis titulum adquireret: & ei primæ deberentur partes, ex cuius primum sinu quisq; liber euolasset. Quanc̃ ego (cuius mihi rei testis est deus) non tam laudem in hoc opere, quæ sua sponte illos, qui de republica bene mereri nō desinunt, prosequi solet, quàm cōmunem omnium mortalium utilitatem & bonū publicū confect̃, ad quod auctius reddendum unā omnes, quotquot eius agendi facultatem naçti sumus, & natura impellimur, & adstringimur officio. Deinde quæ dixi, nō in hoc à me dicta sint, ut ullius famam perstringerem, à quo uicio natura alienissimus sum: sed ut nōnullis (quod dicitur) aures uellicarē, ne tam proterue & licenter in alienos ferantur labores, & ne aliud sibi permittāt in alios, q̃ quod uicissim ipsi ab alijs expectant atq; expetunt. Cum igit̃ hæc ita se habeant: merito hunc ego mihi librum pro meo uindico, & ex iure manu adsero, uobisq; amplis, uiri, pro singulari illa & post natos homines præstantis, munificentia, qua reipublicæ commoda ad curam & sollicitudinem uestram reuocare dignati estis, tanq̃ propriū meum, utpote quem solus hucusq; (absit uerbo inuidia) priuatus iure priuato possedi, mūnere offero: simul ut eo minus uos impēsc̃, quā fecistis maximā, poeniteat, cū & gratū me perhibeam, & non male collocati à me tēporis rationē recipiatis: simul ut omnes pariter studiosi, quotquot unq̃ huius libri usu labore nostro, uestro, beneficio potituri sunt, intelligant, quantū uobis in perpetuum hoc nomine debeant. Illud enim pro certo uobis persuadere debetis, nullam unq̃ calamitatem, nullam temporis iniuriā tantam fore, quæ huius facti tam præclari memoriā sit abolitura. Verum enim uero quod ad interpretandi munus attinet, quàm inuitus id susceperim, quoties item hoc deprecatus fuerim: quoniam & uos eius temporis acta in recenti adhuc tenetis memoria, & plerisq; alijs præterea meus in hac re animus innotuit: nulla uidetur esse causa, quam obrē pluribus de hoc uerbis utar. Hæc certe mea, siue timiditas, siue potius subrusticus pudor, tametsi grauate id oneris subierim, fraudi esse nō debet: quandoquidē multæ & magnæ causæ fuerunt, quæ me initio talia uersantē in animo deterruerint, & uoluntatem meā ab hoc laboris genere alieniorem reddiderint. Reuoluebam mente operis magnitudinem, argumenti uarietatem, diuersum & subinde in aliam formā mutatū orationis genus, nempe à pluribus sacri palatii Quæstoribus cōpositum, ad quæ singulatim perspicienda & recte exprimenda non solū prolixiore tēpore opus esset, sed etiam subactō, atq; exercitato, neq; non omni literarum & doctrinarum genere exculto ingenio. Expendebam hæc cōtra uires meas, id quod sapientiss. poëta, antequām scribere aliquid incipiamus, facere iubet: ut sciamus, quid ferre recusent, quid ualeant humeri. Sed nō uidebatur hæc ingenij paupertas, hæc tenuitas doctrinæ, hæc deniq; infantia recipere argumentū tam amplum, tam late diffusum, tam splendidum. Versabatur præterea ob oculos seculi huius improbitas, quæ nullum fermē beneficiū agnoscit, omnia rapit ad calumniā, & aranæ instar uel ex rosa & uiola uenenum exugit.

Quid

Quid quòd interpretandi ratio ultra hæc omnia, quæ secum habet incòmoda, maximo constat labore, neq; minorẽ post se trahit inuidiam: cum nihil interim gratiæ, minimum laudis rependat. Nam siue pulchri aliquid còuersa in se habet uolumina: ipsi tantum, qui ea scripta author reliquit, acceptũ referunt, nõ uero interpretes ullas officij parteis alieno mereri potest in opere. siue rursus aliquid offendit, aut elimatũ detersumue satis non est: omnis culpa recidit in interpretẽ: parum attento eo, quòd præ egestate nõnunq; linguæ, aliquando præ compositionis asperitate, sæpe præ intricato & contorto orationis ductu, quem lingua, in quam transfunditur, abhorret ac refugit, interpretes efferre se, & quasi angustis, cancellis inclusus, explicare linguæ suæ proprias dicendi uires nequeat. Vt ne dicamus, qua superstitione, quàm arctis legibus interpretes obstringatur, cum aliàs semper, tum uero maxime in sacris principũ sanctionibus, ubi piaculũ est aliquid addere, sacrilegiũ aliquid detrachere, falsi crimẽ aliquid mutare de sententia. Veniebat postremo in mentem, quòd cũ propriũ munus putetur interpretis, ut æque claram, aut etiã clariorẽ sententiã repræsentet in lingua sua, atq; in altera lingua, unde aliquid transferendum suscepit, exstet: nulla utiq; ratione præstari id posset, ubi eadem uerborum positura, eadem uocum consequentia, idem deniq; dictiõis ordo custodiri præciperetur. In quo sensu pleriq; accipiendum esse putant, quod Iustinianus princeps l. ii. C. de uet. iur. enucl. appellat κατὰ πρός. Habet enim quæq; lingua suos idiotismos, suas loquendi formulas, sua orationis lineamenta, suos deniq; numeros, qui in illa altera uel omnino locum nõ fortiuntur, uel certe dignitatem non obtinent. Vt qui talibus se conditionibus in tanta hominum morositate, & calumniantium multitudine submittat, grauissimum in se onus suscipere uideatur. Atq; inter cæteras quidẽ causas hæ sanẽ præcipuæ fuerunt, quæ mihi scrupulũ inijcerent, & remorã facerent, ne protinus secundũ postulata uestra ad munus tam arduum iuxta & periculosum profilirem. Sed cum mihi insinuaretis, cupere uos, imò nõ uos tantum, sed omnes doctos & bonos, ut quæ Iustinianus Imp. græce in Nouellis istis conscribi fecisset, ea latinis uerbis q̃ clarissime possem, exprimere (satis em̃ diu uos ex ueteris translationis lectione cõtraxisse nauseam, si quem delectarent solcecismi, & barbarismi, & incòdita uerborum turba: habiturum quidem illũ per uos, quancũq; uellent, translationem) uestris expugnatus iussionibus, & præterea quotidianis amicorũ precibus accedẽtibus, malui in gratiam uestri, qui iam pridem ubiq; terrarum summam sapientiæ & prudentiæ laudem assecuti estis, existimationis periculum subire (si modo ullum ex ea re periculum potest existere) quàm uestræ de me expectatio ni ac uoluntati non satisfacere, & nimia affectatione sapientiæ crimen contumaciæ incurrere. Vnde quidquid eius feci, in nullius præiudiciũ, neq; ut obessem, sed ut his, qui utramq; linguam ex æquo non callerent, adiumento essem, feci. Proinde cũ quatuor interpretandi genera tradant apud ueteres, hoc est παράφρασις, μετάφρασις, & specialiter generali uocabulo appellata ἐρμηνεία, neq; nõ quæ κατὰ πρός dicitur, quorũ primũ in explicandis authorũ senten-

his summa utitur libertate, omnia admiscens, quæ uel in fusissimo commen-
tario dici tractariue possint, assumptis etiam exemplis, & similitudinibus,
nonnunq̃ integris quoq̃ expolitionibus, ut uocant rhetores, in quo genere
maximã apud græcos laudẽ meruerunt olim Themistius, Psellus, item alij,
& hodie in explanandis noui testamenti libris D. Erasmus Roterodamus.
Secundum, quãuis ita late nō uagetur, ut *παρὰ φρασίς*: non tamẽ ita angustis se
continet finibus, ut sequentia duo, sed nonnihil sibi permittit, tam omitten-
dis ijs, quæ uel non admodum sunt necessaria, uel paucis omnino uerbis red-
di non possunt: quàm etiam (si usus postulet) addendis ijs, quæ sententi-
am suppleant, aut magis illustrent. tale sanẽ aliquid in Homeri olim Iliade
græca lingua elaborauit Demosthenes quidam genere Thracensis, & fer-
mẽ consimile in eodem opere latine admisit Laurentius Valla, & aliquot lo-
cis in Herodiano A. Politianus. Tertium intra iustum modum consistit, &
magis appendit fideliter sententiam, quàm superstitiose uerba adnumerat,
laudatils. profecto genus, ut quod & lectoribus gratum sit, & commode exer-
cendo ingenio cõfirmandoq̃ iudicio adhibeatur, neq̃ mediocrẽ secũ utilita-
tem adferat. Quartum & postremum misere uerbis alligatum est, & uocum
inhæret uestigijs, unde & nomen sumpsit, nunq̃ se solo tollens, nullum trãs-
lationũ lumen inferens, nō cõpositioni & numeris latino sermoni aptis intẽ-
dens, non aurium iudicio orationem accõmodans. In summa hoc illud ge-
nus est, quod comicus dixit, Ex græcis bonis latina facere non bona. ex his
priora duo genera in eadem quoq̃ lingua assumi possunt in usum, postero-
ra non nisi in diuersa. Hæc inquam interpretationum genera cum memo-
rentur apud ueteres, & necessarie horum aliquo uti oporteat eum, qui inter-
pretis munus implere, ac nomen mereri desiderat: ne quis de meo forte con-
silio erret: profiteor eam me rationem in Nouellis hisce uertẽdis secutum, &
ea mediocritate usum esse, ut cum fideliter sententiæ exprimendæ adhæse-
rim, neq̃ non pro meo captu gratioribus numeris effingendis diligentem
operam impenderim: interim tamen neq̃ secundum genus omnino refuge-
rim, neq̃ item quartum τὸ κατὰ πόδας λεγόμενον penitus aspernatus sim, præfer-
tim si numeri numeris belle responderent, aut distinctionis argutia nume-
rorum inuersionem non pateretur. Certe si quid ad supplendam sententiam
inserui, quod rarissime factum est, neq̃ nisi postulante necessitate: curauĩ,
ut minusculis id literis describeretur, quo facilius ab his, quæ continentur in
græco, discerni posset. Quod ipsum identidem & in integris aliquot consti-
tutionibus, ac capitulis, & deniq̃ alijs obseruaui, quæ in græco defunt exem-
plari, uel quia haberi non potuerunt, uel quia alibi abrogata, aut clarius ma-
iorẽ sub compendio constituta sunt in posterioribus. quæ planẽ regula
perpetua est in hoc opere, neq̃ unq̃ fallit. Eodem rursus consilio maiusculis
descriptæ sunt literis hæ, quæ (ut nonnullæ sunt) latine initio fuerunt editæ,
& in græco uel penitus defunt, uel paucis tantũmodo uerbis exprimitur sen-
tẽtia. Neq̃ alligare me, & tam angustis circũscribere finibus potuit dicta
lex, II, C. de uet. iur. enucl. ut κατὰ πόδας, & uerbum uerbo redderem, posthabi-
ta sen-

ta sententia, prout aliquis adstruat: quādoquidem de Pandectis illa in græcam linguam transferēdis (id, quod Thallelæum antecessorem Iustiniāni etiā annū ætate fecisse scimus) non de Nouellis loquatur ex græco transfundendis in latinū, quæ nondum per id tempus in rerū natura erant: neq; ulla postea eiusmodi lex de Nouellarum translatione prolata sit. Porro neminem mouere debent, qui obganniunt, grauius peccari, quod ueterē & tot seculis approbatam translationem obliterare studeamus: quod alio nomine & ordine hæc constitutiones edamus, quā uulgò legantur in codicibus: quod deniq; alias atq; alias constitutiones proferamus, quas in libris suis ipsi non habeāt. Sed nā illi (quod idem poeta dicitur) faciunt intelligendo, ut nihil intelligant. Ita ne aiunt peccari? in quem? in ipsos? ne, an in alium quēpiam? an quia factū nostro flagris digna ipsorum proditur socordia, per quam factū est, ut huius generis libri pulueribus oblitī, perpetuū & inter necium bellum cum blattis & tineis gesserint? Recte autē, tot seculis approbatā, cum meliorē nō habuerint. Quasi uero hoc nos agamus, ut præter uoluntatem alicui nostra ingeramus, & de manibus excutiamus, quæ cuiq; placeant. Inuentis etiā frugibus olim exstiterūt, qui mallent glande uesci, quā pane ad usus humanos recens comparato. De nomine & ordine quod dicunt, manifestam nobis faciūt iniuriā: cū uetera & germana reuocemus in consuetudinem, non noua excogitemus. Ecquis enim dubitat, eodem ordine, quo rebus ita ferentibus quæq; cōstitutio fuit edita, ita & fuisse in hoc uolumen cōgestam, paucis admodum exceptis, quæ magistratū continent officia? Nouellarū autē nomen nouum nō esse: nemo est, qui nesciat, uel mediocriter in iure ciuili uersatus: cū ipse etiā Imperator in. III. cōstit. quæ præfationis loco repetitæ Codicis prælectioni præmittitur, hoc nomine in futurū id operis confirmet. Et Azo testetur, ex Nouellis in Collationes collectas constitutiones, quæ hodie in scholis & iudicijs circūferant. Et ante trecentos adhuc annos Nouellæ in usu sint habitæ, si non oēs, attamē pleræq; quæ hodie nō exstant. Et ut de Accursio taceā, qui sæpe Collationarias illas in multis per obscuras ex Nouellarum contextu illustrare solet: passim in Doctoribus adducunt in testimoniū, de adiutoribus Quæstoris, de appellationibus ex Sicilia, de priuilegijs archiepiscoporum, quæ alibi de ecclesiasticis canonibus, item de Armenijs, in quā etiā Bartholus summulā conscripsit, de hæreticis & testimonijs eorū, quā alleg. gl. in l. qm̄ multi iud. C. eo. tit. rurs. de ordine sedendi, quæ in corpore Nouellarū nostrarū numeratur. cxxvi. cōstit. iterum de priuilegijs Paphlagoniæ, de expensis, quæ fiunt circa defunctorū exequias, de naturalibus liberis curiæ deputandis, de donationibus à curiali factis, & infinitis alijs, quas breuitatis causā recensere uerbosius super sedeo. Ex quibus tametsi pleræq; generales nō sunt: tñ eas, ppter cognitionē rerū & exemplū omittas nō oportuit. Sunt, qui in l. nō plures. & l. qui sub prætextu. C. de sacros. eccl. interpretantur Decanos pro clericis. quod neutiq; fecissent, si copiā Nouellarū habuissent constitutionū. idem possumus dicere de sexcentis alijs. Sed nimis longe abij, nam & negotiorū publicorum

multitudo ac magnitudo, quibus diu noctuq; amplis. ordo uester, hac praesertim tempestate obrutus est, non patitur, ut uerbosius de his disputatione institua: neq; huius loci, & temporis, aut etiam propositi mei est, omnia in unum congerere. Si quando dabitur oculi & occasio: non grauabimur in communem studiosorum usum exquisitius de illis uerba facere. Animus erat in fine adijcere Feudorum consuetudines, quas ueteres appellare solebant iura militiarum, & Imp. nominat *σφετέρας*, eo uidelicet ordine, quo patrum memoria ad preces Bononiensis collegij confirmatae fuerunt à D. Fridericho III. Rom. Imp. Sed exclusi angustia temporis, cogitata animi ad effectum deducere non potuimus. Quae etiam causa nos remorata est, ne generales praefectorum praetorio formas *περί ἐπιβολεῶν*, hoc est de adiectionibus praediorum, quarum mentio est tam in CXXVIII. nouell. cost. q; in l. Lucius Titius, in fi. ff. ad municipalem, & *πρότι τοῦ πῶς δὲ σέλλεαδ; ὁ τῆς νομῆς*, id est, quomodo oporteat in possessionem mittere (nam & Praefectos praetorio ius condendarum formarum in processu iudiciario habuisse, declarat l. forma, C. de off. praef. praet.) una cum aliquot nouellis Alexij Comneni, Constantini Porphyrogenetae, Michaelis Ducae filij, & aliorum Imperatorum, adiecerimus. Quamquam in his etiam alia ratio suberat, eo quod Iustiniani tantummodo Nouellas edere constitueram, & praeterea metuebam, ne illis edendis incurrerem in caninos calumniantium rictus, qui me dentibus discerperent. Ceterum Apostolicos Canones, quos S. Clemens Petri in episcopatu successor, quo ueluti a manuensi usus est etiam Paulus Apostolus, adijcere copulit necessitas: cum toties illorum mentionem introducat in nouell. Imperator, & secundum illos profiteatur se leges condere, prohibeatq; ne quis à communione arceatur praeter Apostolicorum Canonum tenorem. Ex quibus omnibus & multis alijs clarum fit necessarium esse iuris consulto horum cognitionem. In nullis autem libris latinis (quos equidem uiderim) exstat perfectus illorum numerus, tametsi multoties in linguam latinam uersi legantur. Inter ceteros uero à Dionysio quodam ad Stephanum pontificem, precibus Laurentij fratris adducto, qui prae translationis imperitia offendebar, Sed quae calamitas eos Romanis hominibus ademerit, non meum est dicere. Illos certe non audimus, qui ab haereticis incerto authore compositos esse scripserunt: quando ultra longaeuam & constantem in ecclesia opinionem, sancta etiam VI. Synodus, cum in controuersia denuo uocarentur, grauissima sententia eos agnouerit, cuius synodi omnia capitula postea approbavit Hadrianus papa. ut de Iustiniano taceam, qui expressis uerbis eos Apostolis attribuit. Receptui canit excussor, ut plura in praesentia scribere non liceat. Quod igitur superest, amplis. patres, uehementer etiam atq; etiam oro, ut magnificentia uestra tum importatas hasce merces, hoc est labores nostros benigno animo & hilari fronte suscipiat: tum post longam laboriosamq; hanc nauigationem è maximis periculis quodammodo reducem me sibi commendatum habeat. Qua re uberrimos me fructus percepisse putabo.

ΓΝΩΣΙΣ ΤΙΤΛΩΝ

ΤΑΙΣ ΕΚΑΣΤΟΤΕ ΝΕΑΡΑΪΣ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ

Βασιλέως ἐπιγραφέντων ἐν τάξει πόλεων.

- α'. Πρὶ κληρονόμων, καὶ τῶ φαλκιδίου.
- β'. Περὶ τῶ μὴ ἐπιλέγεσθαι τοὺς δευτέρου γαμύτας γυναῖκας, καὶ πόδι δόλων κεφαλαίως.
- γ'. Πρὶ τῶ ὠλεσμένου εἶναι τὸν ἀρίθμὸν τῶν κληρικῶν τῆς ἀνωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ τῶν λοιπῶν ἀνωτάτων ἐκκλησιῶν τῆς πανδυσταύμονος αὐτῆς πόλεως.
- δ'. Πρὶ τῶ ὅς δανείσας πρὸ τὸν χρόνον κατὰ τῶν πρωτοτύπων χρεωστῶν, καὶ ἐν δευτέρᾳ τάξει ἀπὸ τῶν τούτων ὑπερδέντων, κατὰ τῶν μοναστηρίων, καὶ τῶν ἀνιψωμένων, καὶ τῶν ἀνιψωμένων, καὶ τῶν ἀνιψωμένων.
- ε'. Πρὶ μοναστηρίων, καὶ μοναχῶν, καὶ ἡγουμένων.
- στ'. Πρὶ τῶ ὅς ἀρχοντας χρεὶς τῆς οἰκίας ὁδοῦς γίνεσθαι.
- ζ'. Ὅπως διδομένους παρὰ τῶν τὰς ἀρχαῖς λαμβανόντων.
- ια'. Πρὶ τῶν ἐφεδρῶν δαρίων.
- ιβ'. Πρὶ ἀθεμιτογαμιῶν.
- ιγ'. Πρὶ πραιτῶν τῶ δήμου.
- ιδ'. Περὶ τῶ μὴ εἶναι πορνόβόσκους οἱ μηδὲν τόπον τῆς τῶν ῥωμαίων πολιτείας.
- ιε'. Περὶ τῶν ἐκδίκων.
- ισ'. Περὶ τῶ ὅς κληρικὸς ἢ ἐπὶ τῶ ἐκκλησίας μετατίθεσθαι εἰς ἐπὶ τῶ εἰς τὸν τῶν ἐλλειπόντων σα-
τουτον ἀρίθμον.
- ιζ'. Παραγγέλλεται τῶν ἀρχόντων.
- ιβ'. Ὅς τῶ νόμιμον μοῖραν τῶν παίδων εἶναι, εἰ μέχρι μὲν πεσόντων εἴησαν οἱ παῖδες, οὐκίαν
τέσσαρας· εἰ δὲ ὑπὸ τοὺς τέσσαρας εἴησαν οἱ παῖδες, οὐκίαν ἕξ, καὶ ὅτι ἢ ἀδιαθέτου οἱ φνσι-
καὶ παῖδες, γνησίαν μὴ ὑποψήσας γονῆς, δύο οὐκίαν λαμβανούσι συνὶ τῇ μητρὶ, καὶ ὅτι ἢ
ἐκ διαθήκης, καὶ ἢ ἀδιαθέτου ἀρμότῃ ἢ συνιστοφωρᾷ, εἰ μὴ κωλύσει ῥητῶς ὁ διαθεμὸς, καὶ
πόδι διαμερίσεως ἡγουμένης ἀπὸ τῶν εἰς παῖδας, καὶ πόδι τῶ ἀνιψωμένου τῶ ἰδίου συγγρά-
φῳ, καὶ πόδι ἐπὶ τῶν κεφαλαίως.
- ιθ'. Πρὶ τῶν πρὸ τῶν περικλίων συμβολαίων πηλομένων παίδων.
- κα'. Περὶ τῶν ὑπομετρουμένων ὀφεικίων ἐν τοῖς σκευαῖς τῶν ἐκκλησιῶν.
- καβ'. Πρὶ ἡμερίων, ὡς ἐν αὐτοῖς οἱ παῖδες εἰς ῥωμαίων ἀπολαυδῶν νόμοις.
- καγ'. Πρὶ δευτέρου γαμύτων.
- καδ'. Περὶ ἐκκλησιῶν.
- καε'. Πρὶ ἀρχόντος πισιδίας.
- καε'. Περὶ τοῦ πραιτῶρος ἀνακονίας.
- καε'. Πρὶ τῶ πραιτῶρος θράκης.
- καε'. Περὶ τῶ κρημνῶτος ἰσαυρίας.
- καε'. Περὶ τῶ μονεράτωρ ἐλκυστήντων.
- καε'. Πρὶ τῶ πραιτῶρος γαλαξίας.
- λα'. Περὶ τῶ ἀντιπύτου καππαδοκίας.
- λα'. Πρὶ τῆς διατυπώσεως τῶν πεσόντων ἀρχόντων ἡμερίων.
- λαβ'. Περὶ τῶ μηδὲν δανείζοντα γεωργῶν κρατεῖν τῶ ἐκείνου γῆν, καὶ πόσον ὀφείλοισι λαμβάνειν τῶ-
νον ἀπὸ τῶν γεωργῶν.
- λαγ'. Περὶ τῶν δανειζόντων γεωργοῖς. πάλιν.
- λαδ'. Περὶ τῶν δανειζόντων γεωργοῖς.
- λαε'. Πρὶ τῶν βοηθῶν τῶ κρημνῶτος.
- λαε'. Πρὶ τῶν ἐν ἀφίκῃ διαδοχῶν.
- λαε'. Πρὶ τῶν ἐν ἀφίκῃ ἐκκλησιῶν.
- λαε'. Περὶ βουλδουτῶν, ὡς ἐν αὐτοῖς κατὰ λιμπαίνειν τοῖς ἐαυτῶν βουλδουταῖς παῖσι.
- λαε'. Περὶ ἀποκαταστάσεως περικλίων καὶ περὶ γαμύτων πραιτῶν, καὶ πόδι τῆς περὶ τῶν ἐν τῶ
ἐνδεκάτῳ

ἐνδεκάτω μίωι μετὰ τῷ ἀνδρὶ πελευτῶι.

μεν. Περὶ τῆς μὴ ἔλθουσας εἰς τὴν βουλὴν πικρὰς τύχης Ἰουδαίους τε, καὶ σαμάριτας· καὶ αἵρετικόν ποσὸν
οὖν τῆς αὐτῶν θεοσκεψίας, διὰ τοῦτο μὲν βουλευτικαῖς λειτουργήμασι συνεκείσθαι, τῶν δὲ προ-
νομίῳ αὐτῶν μηδ' ἀπολαύειν· δυνάμει δὲ αὐτοὺς κατὰ ὁρθόδοξον ἐκκλησίαν βουλευτικῇ
τύχει μετέθεσθαι, οἷα δὲ ἐκ τῆς ὁρθοδόξου πολιτείας καλεῖται μετετρέφειν.

μη. Περὶ ὅρκου οὐδέν τις παρὰ τῷ πλυντήριοντος ἔειπεν τὸ μέρος τῆς ἐαυτοῦ παλαιονσίας.

υβ'. Περὶ τοῦ μήτε προσώπου, μήτε πλάγματος, μήτε χυτοῦ γίνεσθαι ἐνεχυριασμένον, ὁμολογεῖται ἀποδοῦναι τῷ ἐνεχυριασθέντι. Ὡς ποδὶ τοῦ ἑτέρου αὐτοῦ ἐτέρου, ἢ πλῆξας, ἢ ὁλως ἐπιπρεσθαι, μήτε πλῆξθαι, μήτε ὁλως ἐπιπρεσθαι, καὶ ποδὶ τοῦ πᾶν παρ' ἰδιώτου γενομένου εἰς τὸν βασιλικὸν δωρεῖν μὴ δέεσθαι πρᾶξεως ὑπομνηματίων.

περὶ τὸν ἄν' ἐπαρχαίς εἰς ἑωδόριον δικαστήριον παριστῶνται ἐφ' ὧν δίδονται, ὡς εἰ μὴ νικήσῃ τῷ
δικῶν, δώσει ὅσον ὁ δικάζων ορίσῃ λαβὴν τὸν συκοφαντηθέντα. καὶ πάλι τὸν δ' ἐχόμενον βί-
βλιον, ἔκαστον ἡμῶν ἔχειν περὶ σεμνῶν ὑπὲρ δικαστέμεν. εἰ βούλεται δικάζεσθαι, ἢ τὸν δεθέν-
τα αἰτέσθαι δικαστὴν. καὶ πάλι τὸ μετὰ ἰζωμοσίαν ἀπολιμπανόμενον ὀφείλειν πᾶσι τῶν
ῥῶσαι ἡμῶν εἰσάγοντι. ὧς ἑωδὸν γινώσκοντες πᾶσι λέγειν λοιπὸν τῷ δικῶν, καὶ ἑωδὸν τῷ δεθέντι.

ξά. περὶ τῶν τὰ ἀκίνητα τῆς πρὸ γάμου διαφοράς μήτε ἔσθ' ἵκεται, μήτε ὁ λυγρὸς ἐκ τριεῖοσιν παρὰ τῶν ἀνδρῶν, μήτε συναινεύσης τῆς γυναίκος, πᾶσι μὲν καὶ μὴ μὲν τὰν τῶν ἱκανὸν γένεσθαι αὐτῇ. τὰ αὖ τὰ δὲ κρατεῖν καὶ ἰσχύει τῆς πρὸ ἰσχύος.

Εξ'. Πόρι τῶ μηδένα κτιζεν δικτηριον οἶκον χωρὶς γνώμης τῆ ἐπισκόπου· ἢ πόρι τοῦ ἀφ' ὧν περὶ
τόρον τὰ πόρι πῶ ἐπιμύζαν ἢ κατὰ σιν τοῦ κτιζομένου δικτηρίου· ἢ πόρι τοῦ αὐτοῦ ἐπισκό-
που μὴ ἀπολιμπάνεωται τῶν ἰδίων ἐκκλησιῶν, © πόρι ἐκποιήσεως ἐκκλησιαστικῶν ἀκινή-
των πραγμάτων.

ξ'. περὶ τοῦ πάντας ἑακούην τοῖς ἀρχαῖοις τῶν ἐπαρχῶν, καὶ ὑπὲρ ἡλικίας, ὧς ἡμεῖς
καὶ καὶ τὰς ἑποδόσεις ἐξέταξα, μηδένος ἐξηρημίνου ἑαυτοῦ προνομίου πνός, χρεῖς δέου
ἡραγμα πικρὸν τὸ πον.

ξθ'. περὶ βουλευτῶν, ὥστε αὐτοὺς τότε πμῆς πρῶτα φεκοτορίᾳς ἐπὶ λαβομένης ἐλθουθεροῦσαι βουλῆς, ὅτε ἐμπρακτον τοῦ τῶν λάβοιεν.

*

οα'. ὥστε ἐδὲ ἰλλουστρίῳς ἐπὶ τοῖς χρηματικαῖς δι' αὐτολέων πάντως λέγειν τὰς δίκας, καὶ ἐδὲ τοῖς
INIVRIARVM δὲ ἐγκληματικοῖς κατὰ δ' δεδωμένον αὐτοῖς περὶ νόμον. τοῖς δὲ λαμ-
πρῶτα τοῖς ἐξέιναι καὶ δι' αὐτῶν, ὅς δι' αὐτολέων λέγειν τὰς χρηματικὰς δίκας.

οβ'. ῥορί κουρατόρων, καὶ κηδεμόνων, καὶ τῆς τῶν νέων φοντῆδος.

ογ'. ῥορί τοῦ πῶς χρῆ ἐπιπιδεῖται δ' πιδόν τοῖς παρὰ δικασταῖς ἐμφανίζομενοις συμβολαίοις.

οδ'. ῥορί τῶν παίδων, πῶς χρῆ νοεῖσθαι αὐτοὺς γνησίους, ἢ νόθους, καὶ πρὸς ἀπρόικων γάμων.

οε'. ἐρμυλῶν τῶν περὶ τῶν δίαταξιν τῶν πρὸς τῶν εἰσιόντων εἰς τὰ μοναστήρια, καὶ τὰς οὐσίας αὐ-
τῶν καθιέρωντων, ἐκ ποίου χρόνου δεῖ αὐτῶν κηρατεῖν.

οζ'. περὶ τοῦ τοῦς ἀσελγαίνοντας κατὰ τ' φύσεως, καὶ ἐδὲ ὁμνύοντας κατὰ τοῦ θεοῦ, καὶ τοῦς βλασφη-
μοῦντας πμωρεῖσθαι.

οη'. ὥστε ἐδὲ ἀπελθουθεροῦ τοῦ λοιποῦ μὴ δεῖσθαι δικαίου χρυσῶν δακτυλίων, ὅς παλιγγενεσία.
καὶ ὥστε τῶν ποίησιν τῶν περικώων συμβόλων ἐδὲ τ' ἀπελθουθερῶν γυναικῶν αὐτόθι ἦδη καὶ
τὸν γάμον νόμῳ ποιεῖν καὶ ἐδὲ παῖδας γνησίους, εἰ δὲ ἐδὲ δούλην ἐτύγχευε, καὶ αὐτῶν ἐλθουθερῶν
εἶναι τῇ ποίησει τῆς περικῆς, καὶ τὸν γάμον νόμῳ, ἐδὲ ἐδὲ αὐτῆς γνησίους.

οθ'. ῥορί πρὸς χρῆ δικάζεσθαι μονάχους καὶ ἀσκητῆρας.

π'. ῥορί τοῦ κοιεσθῶτος.

πα'. διὰ τῶν ἀξιοματῶν καὶ τῆς ἐπισκοπῆς ἐλθουθεροῦ ἐδὲ παῖδας τῆς ἑξουσιότητος.

πβ'. ῥορί τῶν δικαστῶν, καὶ ὥστε μὴ ὅρκον μὴ αἰρεῖσθαι.

πγ'. ῥορί τοῦ ἐδὲ κληρικῶν τοῖς ἐπισκόποις ἀποκρίνεσθαι.

πδ'. ῥορί τῶν ὁμοπατρίων καὶ ὁμομητρίων ἀδελφῶν.

πε'. ῥορί τῶν ὁπλων.

πς'. ὥστε ἑωρπιδεμένης ἐδὲ ἀρχόντας ἀκνήν τῶν τοῦ περὶ νόμου δικαίων, σωλεχύνεσθαι παρὰ
τ' ἐπισκόπων ἐδὲ πρῶτα. καὶ ὥστε ὡς αὐτῶν ἐδὲ ἑωροῖα ἔχει τὸν ἀρχόντα, σωλεχύνεσθαι τῆς
δίκης λαβεῖν τὸν τῆς πόλεως ἐπισκόπον, καὶ πρὸς τοῦ ἐδὲ ἐπηρεάζομενος ἑωρπιδεμένης ἀρχόντος τῶ
ἐπισκόπῳ περὶσθαι, καὶ πρὸς ἐτόρας πρῶτα φεκοτορίᾳς ἑωρπιδεμένης ἐπισκόπων ὀφειλόμενος πάντως
κηρατεῖσθαι, παρὰ ἀρχόντων γενεῖσθαι.

πζ'. ῥορί θανάτου αἰτία δωρεῶν ἐκ βουλευτῶν γνομῆς.

πη'. ῥορί παρακαταθήκης καὶ διαμνηστείας οἰκίαν, ὅς πρὸς αἰαρτήσεως χορηγίας ἀρτῶν.

παθ'. ῥορί τῶν νόθων.

ς'. ῥορί τῶν μνηστῶν.

ςα'. ὥστε ἀπαθήσεως οὐκ περικῆς πρῶτα τε καὶ δευτέρως, ὥς τῶ ἀνδρὶ δευτέρως ἀμνηστῶτος, περὶ
πμῶτα τῶν περὶ τῶν γυναικῶν, καὶ ἐδὲ ἐκ τῶ περὶ τῶν γάμων παῖδας, καὶ ὥστε εἰ βουλευτῆς
τῆς γυναικὸς ἢ τοῖς τῶ κατὰ γένος ἑωρπιδεμένης τῶν περὶ τῶν δώδεκα, δώδεκα αὐτῶν τὰ κατὰ
γραφῶν, ἀνὰ ἑκάστην οἰκίαν ἑωρπιδεμένης: ἀνδρὶ τῶ γάμον, ἀπαθήσθαι αὐτὸν τῶ
ἑωρπιδεμένης κατὰ γράφην περὶ γαμῶν δωρεῶν, μὴ ἑωρπιδεμένης περὶ τῶν, μὴ περὶ
γαμῶν δίδουσι δωρεῶν.

ςβ'. περὶ τῶν εἰς παῖδας ἀμέτρων δωρεῶν.

ςγ'. πρὸς ἐφέσεως, ὥστε εἰ κινουμένης δίκης παρὰ ἐφέτη ἐδὲ αἰρετοὺς ἐλθουσιν οἱ λιπατάροις, καὶ
ἐπὶ τοῦ τῶ διασφάμοι ἢ διετία, καὶ συμβῇ ἐδὲ τὸν ἐφέτῳ αὐτῆς τῶ δίκῃ ἐπανελεῖν, μὴ ἀν-
τιδεῖται τῶ τῆς διετίας πρῶτα φεκοτορίᾳς.

ςδ'. ὥστε ἀκωλύτως ἐπὶ τῶν περὶ τῶν παίδων, εἰ ὅς ἑωρπιδεμένης αὐτῶν ἐχρῆται, ἢ εἰ ὅς
εἰν αὐτοῖς ἑωρπιδεμένης, καὶ μὴ ὅρκον ἑωρπιδεμένης, ὥς οὐ δευτέρως ἀμνηστῶτος.

ςε'. ὥστε ἐδὲ ἀρχόντας πρὸς τῶν ἡμέρας μὴ τῶν ἀρχῶν ἐπὶ ταῖς ἐπαρχίαις διατελεῖν, εἴπερ ἀπ-
ωπικῶν ἐχρῆται, εἴπερ πολικῶν.

ςς'. περὶ τῶν ἐκβιβαστῶν, ἐπὶ τῶν αἰτωμένων, καὶ ἀνταπαδέντων.

ςζ'. ῥορί ἰσότητος περικῆς τε καὶ τῆς περὶ γάμων δωρεῶν, ἔχει δὲ καὶ ὅλην κεφάλαια.

ςθ'. ῥορί ἄλληλεγγύων.

ςθ'. ῥορί τῶ χρόνου τῆς ἐδὲ τῇ περικῇ ἀναργησίας.

ῥορί βου-

- *

- 中

-

- *

- ΣΥΓΧΕΨΗ

Γνώσις τίτλων ἐπιγραφῶν ταῖς νεαφαῖς.

ρλθ'. Συγχωρήσις ποινῆς πρὸς τῶν ἀδεμίων γάμων.

ρμα'. Ἐδικτον πρὸς ἀσελγενομένων.

ρμβ'. Περὶ τῶν θύνουχιζόντων.

ρμγ'. Περὶ γυναικὸς ἀρπαγείσης.

ρμδ'. Περὶ Σαμαριτῶν.

ρμε'. ὥστε τοῦ λαοῦ μὴδὲ μίαν ἀδειαν ἔχον τὴν δοῦκα ἢ τοὶ βιοκωλύτῳ κατὰ φρυγίαν ἐκατόβαν παρ-
ραγίνεσθαι, ἢ πινὰς τῶν αὐτοῖς προσήκόντων σέλλην, ἢ συνέχον πινὰς, ἀλλὰ μὴδὲ εὐδὲν ἢ ἑπαρ-
χιδὼν αὐτῷ πρὸς εὐδὲν βιοαύτας ἀρχαὶς ἔχοντας, ἐπὶ τε Λυκαονίᾳ, ἢ Λυδίᾳ ἔχον, καὶ πινὰς παρ-
αὐτοῖς ἑωὶ μέμψιν ποιῆσαι, τῇ πολιτικῶν ἀρχόντων ἱκανῶν καὶ δεσῶ των ταῖς ἀφυσ-
μλῆσις ἑωὶ δεσέσιν ἐπεξίειναι.

ρμς'. Περὶ ἐβραίων, πῶς δεῖ τὰς γραφὰς ἀναγνώσκειν.

ρμζ'. ὥστε τὰς ἐπιγραφὰς τοῖς ἑωὶ ἀρχαῖς, ἢ ταῖς λαογυπίσιν, ἢ τοῖς περὶ τοῖς, ἢ τῶν
δεῖν πατεμονίᾳ συγχωρεῖσθαι ἐπὶ παντὶ εἶδει ἀρχῆς παρελθούσης ἐβδόμης ἐπινεμήσεως καὶ
αὐτῆς οὐφείλῃν.

ρμη'. Περὶ συγχωρήσεως λοιπῶν δημοσίων.

ρν'. Περὶ γαμνείσης εὐδὲ ἀρπαγῆς αὐτῶν.

ρνα'. Περὶ τοῦ μὴ διαχλῦναι ἢ παρασῆναι βουλωντῶν ἢ ταξιδίων δῆχα βασιλικῆς καὶ δεσῶς ἐμφα-
νιζομένης τοῖς ἑωὶ ἀρχαῖς.

ρnb'. Περὶ τοῦ εὐδὲν δημοσίοις προδόντας δεῖν τὴν τύπον μὴ ὄλως ἐρῶσαι, εἰ μὴ ἐχέοντο ἢ γένοιτο
ἐμφανῆς τοῖς τῶν πραιτωρίων εὐδοξοτάτοις ἑωὶ ἀρχαῖς, καὶ εὐδὲν κυρωθεῖν.

ρng'. Περὶ τῶν χαμαιρρέτων βρεφῶν.

ρnd'. Περὶ τῇ ἐν ὁσρολῶν ἀδεμίως συναλλαττόντων.

ρνε'. Περὶ τοῦ δεῖν τὰς μητῶν ἑωὶ ἀρχαῖς ἐπιτροπικοῖς λογισμοῖς.

ρνε'. Περὶ τῆς μεριζομένης τοῦ τῶν γεωργῶν.

ρnz'. Περὶ τῶν ἐν ὁσρολῶν χαμαίων γεωργῶν.

ρnh'. Περὶ τοῦ παραπέμψαι δὲ τῆς διασκέψεως δίκαιον ἢ εὐδὲν αἰεὶ.

ρnb'. ὥστε τὰς ἑωὶ καταστάσεις μέχρι οὐδὲ βαθμῶν ἵστασθαι.

ρξ'. Ἴσον δεῖν παραγχαπικῶν τύπον πρὸς τόκων.

ρξα'. Περὶ τῇ ἀρχόντων.

ρxb'. Θεὸς τύπος καὶ ταπεινότης δομνικῶν εὐδοξοτάτων ἑωὶ ἀρχῶν πρὸς διαφορῶν κεφαλῶν.

ρxγ'. Περὶ κοινωσιμῶν δημοσίων.

ρxd'. Πρὸς κληρονόμους.

ρxe'. Γενικὸς τύπος πρὸς ἀπόψεως θαλάσσης.

τέλος τῆς τῶν τίτλων γνώσεως, τῶν ἐπι-
γραφέντων ταῖς νεαφαῖς.

1625. The first of January, the king was crowned at Westminster, and the same day the parliament was opened. The king's speech was to the purpose, that he desired the parliament to be a parliament of peace, and to consider the state of the kingdom, and to provide for the same. The parliament was dissolved the 12th of February.

1626. The 1st of March, the king was crowned at Westminster, and the same day the parliament was opened. The king's speech was to the purpose, that he desired the parliament to be a parliament of peace, and to consider the state of the kingdom, and to provide for the same. The parliament was dissolved the 12th of February.

INDEX TITVLORVM.

QVI SINGVLIS DN. IVSTINIANI SACRATISS. PRIN

cipis & Augusti nouellis Constitutionibus in hoc uolumine argumentorum loco præfixi sunt.

- 1 De Hæredibus & Falcidia.
- 2 Ne mulieres, quæ nuptias iterant, electionem habeant, in quem filiorum donationem ante nuptias conferant. deq; alijs capitulis.
- 3 Vt determinatus sit numerus clericorum sanctiss. maioris ecclesiæ, neq; non cæterarum sanctiss. ecclesiarum huius augustiss. urbis.
- 4 Vt creditores primum aggrediantur principales debitores, mox illis soluendo non existentibus, secundo loco mandatores etiam, aut cõstitutæ pecuniæ reos, aut fideiussiores.
- 5 De monasterijs, & monachis, & eorum antistitibus.
- 6 Quomodo oporteat episcopos & cæteros clericos ad ordinationem perducere, & de expensis ecclesiarum.
- 7 De non alienandis, aut permutandis rebus ecclesiasticis immobilibus, aut in specialem hypothecam dandis creditoribus, sed ut sufficiant generales hypothecæ.
- 8 Vt Præsides absq; ulla datione pecuniæ ad officia mittantur.
- 9 Iusiurandum, quod præstari solet ab ijs, qui officia suscipiunt.
- 10 Vt ecclesia Romana centum annorum gaudeat præscriptione.
- 11 De referendarijs sacri palatii.
- 12 De incestis & nefarijs nuptijs.
- 13 De plebeijs prætoribus.
- 14 Ne quo in loco per imperium Romanum lenones sint.
- 15 De defensoribus ciuitatum.
- 16 Vt clerici ex una ecclesia in aliam transferantur ad supplendum deficientium statutum numerum.
- 17 Præcepta præsidum.
- 18 Vt si plures filij non sint, quàm quatuor, legitima portio censeatur triens: si ultra quatuor, semis. Et ut naturales liberi, nulla existente prole legitima, unâ cum matre ab intestato sextantem accipiant. Et ut collatio tam ex testamento, quàm ab intestato competat, nisi expressis uerbis testator id prohibeat. Et de diuisione bonorum in liberos facta à parentibus. & de eo, qui propriũ chirographum inficiatur, deq; alijs capitulis.
- 19 De filijs ante dotalia instrumenta natis.
- 20 De officijs, quæ ministrant in sacris appellationibus.
- 21 De Armenijs, ut & ipsi per omnia Romanas sequantur leges.
- 22 De his, qui nuptias iterant.
- 23 De appellationibus.
- 24 De præside Pisidiæ.
- 25 De prætore Lycaoniæ.
- 26 De prætore Thraciæ.
- 27 De comite Isauriæ.
- 28 De moderatore Helenoponti.
- 29 De prætore Paphlagoniæ.
- 30 De proconsule Cappadociæ.
- 31 De descriptione quatuor præsidum Armeniæ.
- 32 Ne quis mutuum dans agricolæ, terram eius teneat. item quàm magnas usuras creditores ab agricolis debeant percipere.
- 33 De his, qui mutuum dant agricolis.
- 34 Ne quis quod agricolæ mutuam pecuniam dedit, illius terram detineat. & quem usurarum modum creditores accipere debent ab agricolis.
- 35 De adiutoribus Quæstoris.
- 36 De successoribus eorum, qui in Africa degunt.
- 37 De ecclesijs constitutis in Africa.

- 38 De decurionibus, ut filijs suis decurionibus dodrantem relinquant.
- 39 De restitutione dotalium rerum & ad donationem ante nuptias pertinentium. item de ea, quæ undecimo mense post obitum mariti parit.
- 41 Apud quem oporteat appellationes in quinq; prouincijs, Caria, Cyprio, Cycladibus insulis, Mysia & Scythia interpositas examinari.
- 42 Vt Anthimus, Seuerus, Petrus, Zooras, & reliqui hæretici ecclesiastico gradu detrahantur.
- 43 De officinis siue tabernis Constantinopolitanæ urbis. & ut mille tantum & centum officinæ sacrosanctæ maioris ecclesiæ excusentur: omnes reliquæ, ad quemcunq; dominum pertineant, consueta obeant munia.
- 44 De tabellionibus, et ut protocolla relinquant in chartis.
- 45 Ne Iudæi, Samaritani, & Hæretici, per causam religionis & cultus sui curiali fortuna liberentur: sed cum curialibus muneribus subdantur, priuilegijs eorum non perfruantur. Item ut iidem possint contra orthodoxos, qui curiali fortunæ subditi sunt, testimonium dicere, ut qui præclare pro orthodoxa republica testimonium perhibeant.
- 46 De ecclesiasticarum rerum immobilium alienatione & solutione.
- 47 Vt Imperatoris nomen in instrumentis & actis publicis præponatur. et ut tempora, quæ Latinis designantur literis, manifestius scribantur.
- 48 De iureiurando, quod moriens de modo sui patrimonij præstitit.
- 50 De reis, qui ingrediuntur ad expediendam appellationem. deq; instrumētis priuata manu conscriptis prolatis ab eo, qui cum agitur. Item de iuramento delationis, ut iuramento calumniæ connectatur, quod semel tantum pro omni probatione præstari solet.
- 51 Ne à mulieribus, quæ se prostituunt, fideiussor aut iusiurandum exigatur, quòd hoc genus uitæ deserturæ non sint.
- 52 Ne personæ, uel rei, uel auri alterius pro altero oppignerationes fiant, sed oppigneratione oblato eius quadruplum restituatur. Item ne pro eo, qui uel percussit, uel alioqui damnum irrogauit, alius percutiatur, aut qualitercunq; damnum sentiat. Et ne donatio à priuato in Imperatorem facta indigeat actorum publicorum confessione.
- 53 Vt qui prouincialem hominem extra territorium suum in ius producit, cautionem præbeat, quòd nisi litem obtineat, præstaturus sit, quantum iudex eum, qui calumnia tentatus est, accipere statuerit. Item ut qui libellum suscipit, ad deliberandum, an iudicio disceptare uelit, aut datum tolerare iudicem, uiginti dierum spacium habeat. Præter ea quòd qui post iuratoriam cautionem in iudicio non comparet, omnem litis impensam debeat actori persolvere, & deinceps causam dicere datis fideiussoribus. Insuper de hypothecis militiarum, quæ ex casu uocantur, quæ personæ & quando hoc ius habeant. Postremo & de indotatis uxoribus, ut & ipse quartam partem in substantia uiri habeat, & item uir in substantia uxoris, quado inops est, qui superstes mansit.
- 54 Quòd constitutio, quæ ex adscriptio & libera natos liberos esse uult: non his, qui ante, sed qui post constitutionem nati sunt, pro sit. & ut uenerabilium domuum æconomi immobilium adinuicè rerum ecclesiasticarum commutationes faciant, decreto prius interposito, excepta ab hoc maiore ecclesia.
- 55 Vt de cætero cōmutationes ecclesiasticarum rerum non fictæ fiant ad pijsimum imperatorem, & hoc modo ad alias personas legitimas transeant res, sed hæc tantummodo fiant ad imperialem domum. & ut liceat perpetuas emphyteuses agi ab oratorijs in oratoria, decreto uidelicet interposito, excepta ab hoc maiore ecclesia: ne tamē in priuatam personam transeat emphyteusis.
- 56 Vt ea, quæ uocantur insinuatiua, super clericis in maiore quidem ecclesia dentur, in alijs autem ecclesijs penitus non dentur.
- 57 Vt in priuatis domibus sacra mysteria non fiant.
- 58 De clericis, qui à suis destiterunt ecclesijs. Item de his, qui oratoria ædificant.
- 59 De exequijs, quas fieri oporteat in defunctorum funerationibus.
- 60 Ne defuncti, seu reliquæ eorum à creditoribus afficiantur contumelia. & ne adfessores cognitionem causarum absq; iudicibus suscipiant.
- 61 Vt res immobiles donationis ante nuptias à marito, ne consentiente quidem uxore, uel

- pignori obligari, uel omnino alienari liceat, nisi postea æque illi satisfieri possit. utq;
eadē & in dote obtineant.
- 62 De consultationibus.
- 63 De nouis operibus contra prospectum in mare.
- 64 De hortulanis.
- 65 De his, quæ relicta sunt ecclesiæ Mysiæ.
- 66 Ut nouæ constitutiones post alios duos menses, quàm insinuatæ fuerint, obtineāt. Item
parcit his, qui subtilitatem constitutionum in testamentis non obseruant, relinquen-
do quadrantē, & hæredis nomē aut non inscribendo, aut non nuncupando.
- 67 Ne quis oratorium citra scientiā episcopi ædificet. & ut prius definiat, quæ ad curam & in-
stitutionem oratorij ædificandi necessaria futura sint. Et ne episcopi absint à suis eccle-
sijs, ac de alienatione immobilium rerum ecclesiasticarum.
- 68 Ut omnes prouinciarum magistratibus obtemperent, siue de criminibus, siue de pecu-
nijs agatur. Et ut causæ illic examinentur, nemine prorsus exempto per aliquod pri-
uilegium, absq; sacra pragmatica forma.
- 69 De decurionibus, ut accepta dignitate præfectoria, tunc demum curia liberetur, cum in
actu positam acceperint.
- 71 Ut illustres in pecuniarijs omni modo per procuratores causas agant. cum uero de iniu-
ria criminaliter agitur, duntaxat secundum priuilegium ipsis ad hoc concessum. Cla-
rissimis autem tam per se, quàm per procuratores liceat pecuniarias causas agere.
- 72 Ut qui se res minorum obligatas habere perhibēt, aut eis obligati sunt, penitus ad illorū
gubernationem & tutelam non accedant. Et ut curatores nullo modo cessiones sui-
cipiant aduersus eos, quorū curam gerunt, gesseruntq;. Et ut hæc generaliter in omni
curatione ualeant, in quibus casibus leges curatores dari præcipiunt. Item de admi-
nistratione pecuniarum illis competentium, & quando eas deponi oporteat, aut redi-
tus ex eis comparari.
- 73 Quomodo instrumentis, quæ apud iudices insinuanda sunt, fidem apponere oporteat.
- 74 De liberis, quō eos oporteat uel legitimos, uel naturales intelligi, & de indotatis nuptijs.
- 75 Hæc constitutio interpretatur priorem constitutionem, quæ de his lata est, qui ingredi-
untur monasteria, & substantias suas consecrāt, & ex quo ipsam tpe ualere oporteat.
- 77 Ut qui contra naturam luxuriantur, & per deum adiurant, item blasphemias in deum
ingerunt, afficiantur supplicio.
- 78 Ne libertini de cætero iure aureorum anulorum & restitutorum natalium opus habeāt.
Item ut dotalium instrumentorum confectio in libertinabus ipso etiam facto legiti-
mas reddat nuptias, & suos patri filios. Si forte ea ancilla sit, ut & ipsa dotis confectioe
libera existat, & nuptiæ legitimæ, & ex ea progeniti filij patri sui sint.
- 79 Apud quos oporteat litigare monachos & ascetrias.
- 80 De quæstore.
- 81 Constitutio, quæ per dignitates & episcopale munus filios liberat potestate patria.
- 82 De iudicibus, & ne cum iureiurando deligantur. Et ut iudices modis omnibus appellati
ones suscipiāt. Item ne iudices sacræ alicui formæ, quæ lite pendente facta sit de hoc,
quomodo litem decidi oporteat, attendant.
- 83 Ut clerici apud proprios episcopos primū conueniātur, & post hoc apud ciuiles iudices.
- 84 De consanguineis & uterinis fratribus.
- 85 De armis.
- 86 Ut præfides, qui interpellantis allegata audire differūt, compellantur id facere ab episcopis.
Et ut si quis præsidem suspectum habet, in cognitionē litis adhibeat societq; etiā
ciuitatis episcopum. Item ut qui à præside offensionem patiūtur & iniuriam, adeant
ea de re episcopum. Deq; alia cautela, quæ ab episcopis omnino corroborari, fieri ue-
ro debet à præsidibus.
- 87 De donatione mortis causa facta à decurionibus.
- 88 De deposito, & attestatiōe ad inquilinos facta, itē de suspensiōe erogationis panū ciuiliū.
- 89 De naturalibus liberis.
- 90 De testibus

- 91 **Vt primæ & secundæ dotis exactione instante, nempe uiro ad secundas digresso nuptias,**
prior uxor, aut ex priore matrimonio suscepti liberi præferatur. Vtq; si uxor, aut is,
qui dotem pro ea conscripsit, in dotem cōscripta tradere uoluerit, & maritus ea susci
pere differat: soluto matrimonio nihilominus ab eo per ipsum cōscripta exigatur do
natio ante nuptias. Et ne donationē ante nuptias præstet, qui quominus dotem acci
peret, in causa non fuit.
- 92 De immensis donationibus collatis in filios.
- 93 De appellationibus, ut si mota apud appellationis iudicem causa, litigatores ad arbitros
deueniant, intereaq; temporis biennium decurrat, & contingat denuo causam ad ap
pellationis redire iudicem: ne biennij decursus obijciatur.
- 94 **Vt sine ullo impedimēto matres filiorum tutelam suscipiant, licet eos sibi habeant obno**
xios, aut etiam ipsæ illis obnoxie sint, quamuis iusiurandum nō præstent, quod nu
ptias iteraturæ non sint.
- 95 **Vt magistratus à deposita administratione quinquaginta dies commorentur in suis pro**
uincijs, siue militarem, siue civilem functionem gesserint.
- 96 De executotibus, & his, qui conueniuntur & reconueniuntur.
- 97 De æqualitate dotis & donationis ante nuptias. habet autem & alia capitula.
- 98 **Ne uir ex dote, aut mulier ex donatione ante nuptias proueniens lucrum proprietatis iu**
re teneant, sed conseruet dominium filijs suis: uel si ad secundas nuptias nō ueriant,
in lucro solum usumfructum obtinētes. Et ut qui diuortio matrimonium dirimunt,
si dotem aut ante nuptias donationem lucrētur, similiter & ipsi dominium filijs con
seruet: persona, quæ usumfructum habet, cogenda filios alere. Si uero bona gratia sol
uatur matrimonium, & uideantur quædam occasiōe damni dati detenta esse: ut hac
arte perempta, ea, quæ detinentur, reseruentur filijs.
- 99 De duobus reis promittēdi, qui uice mutua fideiussores accepti sunt.
- 100 De tempore non numeratæ dotalis pecuniæ.
- 101 De decurionibus.
- 102 De moderatore Arabiæ.
- 103 De proconsule Palæstinæ.
- 104 De prætore Siciliæ.
- 105 De Consulibus.
- 107 De extremis uoluntatibus, & bonorum in filios diuisionibus.
- 108 De restitutionibus.
- 109 De mulieribus fide hæreticis.
- 110 De usuris nauticis.
- 111 De tempore actionum, quæ sacris locis competunt.
- 112 De litigiosis, & de cautiōe, quæ ante reorum citationem præstari debet ab actoribus, &
quando actor priuilegio uti nequeat, quod inuitus agere non compellatur.
- 113 **Ne in medio litis fiant sacræ formæ, aut sacræ iussiones, sed secundum generales leges**
causæ decidentur. Et ut præsens constitutio ante personarum in iudicio cōfirmatio
nem inferatur actis iudicialijs.
- 114 De sacris iussionibus.
- 115 **Constitutio sex habet Capitula.** 1 **Vt cum de appellationibus, & retractationibus, &**
relatiōibus iudicum cognoscitur, secundum illas leges cōtrouersiæ decidentur, quæ
tempore latæ sententiæ & suggestiōis obtinebant, nō quæ postea promulgatæ sunt.
2 Si altera litigantium pars renunciet se allegatiōibus contentam fore, altera ue
ro differat, quasi non contenta: iudex dato unius, & item alterius, & tertij mensis dila
tionē. his aut præteritis nō amplius expectato, sed proferto sententiā. 3 Quæ cau
sæ ingrati tudinis rationabiliter filijs obijci possint à parentibus. 4 Quæ rursum
causæ ingrati tudinis rationabiliter possint parētibus obijci à filijs. 5 Vt lugetes,
& qui genere illis proximi sūt, nulla de causa intra nonū diē præhendant, uocēturq;
in ius. 6 De cōstitutæ pecuniæ obligatiōe & sponsiōibus, si quis ita pecuniā cōsti
tuat aut spōdeat, SATIS TIBI FACIO: aut SATIS TIBI FIET A ME, ET
HOC ET ILLO: aut SATIS TIBI FIET A ME, AVT HOC, AVT ILLO.
- 116 De militibus.

- 117 De diuersis capitulis, & solutione matrimoniorum.
- 118 Iura adgnationis & cognationis tollit, & præscribit successiones ab intestato.
- 119 Vt donatio propter nuptias specialis contractus sit, & de alijs capitulis.
- 120 De alienatione, & emphyteusi rerum ecclesiasticarum.
- 121 Vt particulares usurarum solutiones in duplum computentur.
- 122 Edictum de formula artificum.
- 123 De ecclesiasticis diuersis capitulis.
- 124 De litigatoribus, et de sportulis, & ut quæ iubentur, referendarij compleant, neq; se cau-
sæ immisceant, & per se exsequantur.
- 225 De iudicibus.
- 126 Exemplum sacrae formæ de appellationibus.
- 127 Vt fratrum filij succedant pariter ad imitationem fratrum, ascendentibus etiã exstan-
tibus. & ut mulieres non insinuata antenuptiali donatione non lædantur: non insinu-
ans autem uir, et si comperat nuptiale lucrum, eo non fruatur. & rursus ut mulieres
non secundo nubentes, dominae sint partis sponsaliciae largitatis, quantum pars facit uni-
us filij: & ut similes sint poenae utriusq; sexus, dum sine causa rationabili repudiũ mittit.
- 128 De publicis tributis expediendis, & soluendis, neq; non alijs capitulis.
- 129 De transitu militum.
- 130 De usuris nauticis.
- 131 De ecclesiasticis canonibus, & priuilegijs, quæ sacrosanctas respiciunt ecclesias.
- 032 Edictum de fide.
- 133 De monachis, & ascetrijs, & eorum conuersatione.
- 134 De uicarijs, seu locum tenentibus. Item de mulieribus adulterium committentibus, &
alijs capitulis.
- 135 Ne quis cogatur bonis cedere.
- 136 De argentariorum contractibus.
*
- 138 De interpretatione à principe facta. Et ut usurae particulatim solutæ duplum sortis non
excedant.
- 139 Remissio poenae illicite contractarum nuptiarum.
*
- 141 Edictum de his, qui luxuriantur contra naturam.
- 142 De his, qui eunuchos faciunt.
- 143 De muliere raptum passa.
- 144 De Samaritanis.
- 145 Vt nullam de cætero licentiam dux aliquis, aut cohibendis uiolentijs præpositus habe-
at ad utranq; Phrygiam accedendi, aut quosdam sibi coniunctos eo dirigendi, ut ali-
quos compræhendant. Sed neq; earum prouinciarum incolæ ad eos, qui tales magistra-
tus in Lycaonia & item Lydia gerunt, decurrat, apudq; ipsos contra aliquos quere-
lam instituant: cum ciuiles magistratus abunde sufficiant ad huiusmodi emergen-
tes casus persequendos.
- 146 De Hebræis, quomodo oporteat eos scripturas legere.
- 147 Vt ea, quæ præfectis, aut largitionibus, aut rebus priuatis, aut sacro patrimonio deben-
tur in reliquis, in quacumq; specie usq; ad præteritam septimam indictionem & ipsam
indulgeantur.
- 148 De indulgentia tributariorum reliquorum.
*
- 150 De ea, quæ raptori suo nubit.
- 151 Ne decurio, aut cohortalis perducatur in ius, sistaturq; iudicio citra iussione[m] princi-
pis, quæ insinuetur præfectis.
- 152 Ne sacrae formæ, quæ de causis procedunt publicis, aliter robur accipiant, quam glorio-
sis. prætoriorum præfectis insinuatae sint, uel fuerint, illicq; habeantur ratae.
- 153 De infantibus expositis.
- 154 De his, qui in Osdroëna illicitas contrahunt nuptias.
- 055 Vt matres etiam tutelæ rationibus obnoxiae sint.
- 156 De prole partienda inter rusticos.

- 157 Derusticis, qui in alienis prædijs nuptias contrahunt.
 158 Vt deliberandi ius etiam ad impuberes transmittatur.
 159 Vt restitutiones fideicommissi usq; ad unum gradum consistant.
 160 Exemplum sacrae pragmaticae formae de usuris.
 161 Deprouinciarum præsidibus.
 162 Sacra forma transmissa Dominico gloriosiss. prætoriorum Illyricianorū præfecto, de diuersis capitulis.
 163 De releuatione tributorum publicorum.
 164 De hæredibus.
 165 Generalis forma de prospectu in mare. scripta Dominico gloriosiss. prætoriorum præfecto.

Titulorum finis.

REPERTORIUM NOVELLARUM CONSTITUTIONUM SECVNDUM LITERARUM ORDINEM, prout uulgò allegantur ex editione uetere.

A Administrantibus officia in sacris ap-
 lationibus. Constit. 20
 Administratoribus. Constit. 95
 Alienatione & emphyteusi etc. Const. 120
 Appellationibus. Const. 93
 Appellationibus, & intra quæ temp. etc. C. 23
 Apud quos oporteat causas dicere. Con. 79
 Armis. Constit. 85

C Collatoribus & alijs capit. Const. 128
 Consanguineis & uterinis fratribus. c. 84
 Constit. quæ de dignitatibus. &c. con. 81
 Constit. quæ ex adscriptio. &c. con. 54
 Consulibus. constit. 105

D Efensoribus ciuitatum. Const. 15
 Deposito & denunciatione inquilino-
 rum. Constit. 88
 Duobus reis promittendi. const. 99

E Cclesiasticis titulis. Const. 131
 Ecclesiasticarū alienatione. const. 46
 Aequalitate dotis & propter nupt. donati-
 onis. Constit. 97
 Exsecutoribus, & de his, qui conueniuntur, &
 reconueniuntur. Constit. 96
 Exhibendis & introducendis reis. con. 53

F Ideiussoribus & mandatoribus. Con. 4
 Filijs ante dotal. instru. natis. Const. 19

H Aec constitutio interpretatur priorem
 constitutionem. Constit. 75
 Hæc const. innouat constitutionē. con. 111
 Hæredibus ab intestato uenientib. cōst. 118
 Hæredibus & Falcidia. Const. 1
 His, qui ingrediuntur ad appellat. con. 50

I Mmensis donationibus. Constit. 92
 In medio litis non fieri sacras. const. 113
 Incestis & nefarijs nuptijs. Const. 12
 Instrumentorum cautela & fide. const. 73
 Interdictis collegijs hæreticorū. con. 132
 Iudicibus, & ut nullatenus cum iureiurando
 eligantur. Constit. 82
 Iusiurandum, quod præstatur ab his. con. 9
 Iureiurando a moriente præstito. Const. 48

L Enonibus. Constit. 14
 Litigiosis, & decima parte litis. con. 112

M Andatis principum. Constit. 17
 Mensura ordinandorum clericorum.
 Constit. 16
 Monachis. Constit. 5

N Auticis usuris. Constit. 110
 Neq̃ uirum, quod ex dote est. con. 98
 Non alienandis aut permutandis rebus eccle-
 siasticis. Constit. 7
 Non eligendo secundo nubentes mulieres.
 Constit. 2
 Noui operis nunciation. maritimi aspectus.
 Constit. 63
 Nullum credentem agricolæ etc. const. 34
 Nuptijs. Constit. 22

P Riilegijs dotis hæreticis mulierib9 nō
 præstandis. Constit. 109

Q Væstore. Constit. 80
 Quibus modis naturales efficiuntur
 sui. Constit. 74
 Quibus modis naturales filij efficiuntur legi-
 timi. Constit. 89
 Quomodo oporteat episcopos & cæteros cle-
 ricos ad ordinationes perducī. con. 6

R Aptis mulieribus, quæ raptori nubunt.
 Constit. 143
 Referendarijs sacri palatij. Const. 11
 Restitutione fideicommissi. const. 159
 Restitutionibus. Constit. 108
 Restitutionibus, & ea, quæ parit in undecimo
 mense. const. 39

S Antifs. episcopis, & de deo amabilib. & re-
 uerēdis clericis, & monachis. con. 123
 Scenicas non solum si fideiussores præsent.
 Constit. 51

T Abellionibus etc. Constit. 44
 Tempore nō solutæ pecuniæ super do-
 te. Constit. 100
 Testibus. Constit. 90
 Testamentis imperfectis. con. 107
 Triente & semisse. Const. 18

V Suris nauticis. Constit. 130
 Vt ab illustrib. & qui super eā dignitatē
 sunt, omnimodo etc. Constit. 71
 Vt clerici apud proprios episcopos. const. 83
 Vt clerici, qui recedunt alijs pro eis subroga-
 tis etc. Constit. 58

Vt cū de appellation. cognoscit. const. 115
 Vt de cætero commutationes rerū ecclesiasti-
 carum non fortuitæ fiant. const. 55
 Vt defuncti seu funera eorū &c. Const. 60
 Vt determinatus sit numerus clericorum.
 Constit. 3
 Vt differentes iudices etc. const. 86
 Vt diuinæ iussiones subscriptionē habeant.
 Constit. 114
 Vt ea, quæ uocantur insinuatia. const. 57
 Vt ecclesia Romana centum annorum gau-
 deat præscriptione. const. 10
 Vt exactiōe instante dotis primæ etc. con. 91
 Vt factæ nouæ constitutiones. Const. 66
 Vt fratrum filij succedant etc. const. 127
 Vt hi, qui obligatas se habere perhibent etc.
 Constit. 92
 Vt immobilia ante nuptialis donationis etc.
 Constit. 61
 Vt in priuatis domibus sacra mysteria non fi-
 ant. const. 57
 Vt iudices non expectent sacras iussiones.
 Constit. 125
 Vt iudices sine quocūq̃ suffrag. fiant. const. 8
 Vt liberti de cætero aureo non indigeāt anu-
 lo. Constit. 78
 Vt liceat matri & auia &c. const. 117
 Vt litigātes iurent in exordio litis. cōst. 124
 Vt neq̃ miles, neq̃ fœderatus. const. 116
 Vt nō fiant pignorationes pro alijs personis.
 Constit. 52
 Vt non luxurientur contra naturam. C. 77
 Vt nullus fabricet oratorij domos. const. 67
 Vt nullus mutuans agricolæ, teneat eius ter-
 ram. constit. 33
 Vt nulli iudicum liceat habere loci seruato-
 rem. const. 134
 Vt omnes obediant iudicib. prouinc. con. 68
 Vt ordinaria præfecturæ etc. const. 69
 Vt præponatur nomen Imperatoris docu-
 mentis. Constit. 47
 Vt sine prohibitione matres etc. const. 94
 Vt sponsalicia largitas specialis sit contra-
 ctus. Constit. 119

FINIS

ΤΩΝ ΝΕΑΡΩΝ ΑΥ=

ΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ ΑΥΓΟΥΣ
ΣΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΝ.

Περὶ κληρονόμων, καὶ τοῦ φαλκιδίου.

ΔΙΑΤΑΞΙΣ α.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΣ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ. Ιωάννη Θεοῦ ἀνδοξοτάτῳ ἑπαρχῳ τῶν
ἐσθῶν τῆς ἐκείᾳ πρωτεύουσας, ὧς β', ἀπὸ ὑπάτων, καὶ πατρικῶν.

Λαχολουμένοις ἡμῖν ποδὶ ταῖς ἀπαῖσας τῆς πολιτείας φοντίδας, καὶ
μικρὸν οὐ μὲν αἰρουμένοις ἐνόησιν, ἀλλ' ὅπως αὐτὸν πύρρον ἡμεροῖεν, βασι-
λεῖς ἡμῶν μαυρουσίοις ᾤοντο κούειν, καρχιθόντι δὲ παλαιὰν ἀπολα-
βόντες ἐλυθεῖν ἐβρίον, ὥσπερ τε νῦν πρῶτον ᾤοντο τῶν ῥωμαίων γε-
νόμενοι πολιτεῖαν, οὐ ὑπὸ νόμοις τελοῖν (ἴδω, ὅτι οὐ πῶ καὶ νῦν, πολλὴ
ἐστὶ τῆς ἡμετέρας βασιλείας δέδωκε ῥωμαίοις ὁ θεὸς) ἐπὶ ῥέοισι καὶ
ἰδιωτικῇ φροντίδι, πρὶν τῇ ἡμετέρῳ ὑπὸ νόμων αἰετὸς περὶ ἐλλομέναι,
ὧν ἐκάστη μὲν δίδωμεν προσήκοντα τύπον, ὅσους δὲ συγχῆς ἀπολαύει τῆς
κατὰ μόρον βοθείας, διωκτὰ δὲ ὅσιν ἐβραφέντα νόμῳ, καὶ νῦν ἀπα-
δοῦναι τὴν ἐφ' οἷς χρῆζουσιν ὠφέλῃαν: ταῦτα χεῖρα νομίζομεν καὶ νομοθετῆσαι, ὥστε
ᾤοντο αὐτοῖς βοηθοῦντα, καὶ μὴ τῆς αἰετὸς καλῆσεως τῆς ἐν τῇ βασιλείᾳ δέομενα. Αἰετὸς
νῦν ἡμῶς ἀνοχέσιν: οἱ μὲν ὑπὸ λησίων καταλελθμένοι οὐ μὲν διδομένοις πρὸς ὅσους
δεσφίον, οἱ δὲ ἐπὶ τοῦ νόμου ὑπὸ: διότι οἱ μὲν πρὸς ὅσους ἐβρίον, διδομένη ἔστιν ἡ χεῖρα
ταῖς ἐξουσίαις, οἱ δὲ ἀγνωμόνως ἐπὶ τῶν πραγμάτων ἐβρίονται, ὥστε ταῦτα λαμβάνοντες, καὶ τὸ καλῶν
οὐ πολλοῖς: καὶ τοῖς παλαιῶν νομοθέταις ἐβρίον, πρὸς ὅσους τῇ τελευτῶντων διατυ-
πῶν, ὅσοι μὴ μάχονται νόμοις, πᾶσι πολλοῖς ὥστε. Αλλ' ἐπειδὴ τῶν οὕτως γεγραμμένων νό-
μων κατὰ τὴν πολλὴν ἀμελειαν οὐκ ἐβρίονται: ἀνακτῆσαι τε αὐτοὺς ἡμετέρας δεῖν, καὶ τοῖς
πρὸς ὅσους δοῦναι τὴν ἐξ αὐτῶν ἀσφάλειαν, καὶ τοῖς τελευτῶντων τὴν οὐκ ἐβρίον ἀποτῆσαι πᾶσι.

[illegible]

τα τοι τῶν νόμων ἐκ τῆς οἰκίας αὐθεντίας ἐδίδωκεν, καὶ κληρονομίῳ ἐποίησε τοὺς οὐδὲ γεγενη-
μένους κληρονομῶν, οὐδ' ἐξ ἀδιαθέτου πρὸς τὸν κληρὸν καὶ λαμβάνουσιν. τούτων ἀπάντων κλη-
τουμένων, καὶ εἰ μὴ πᾶς κληρονόμος, πᾶς δὲ ληξιαρχεῖον, ἢ φιλοκομμιαρχεῖον, ἢ τὸ θανάτου αὐ-
τῆς λαβόντος, δοθῆναι τι ἢ γενέσθαι ὁ διαδεξιμὸς ἢ βουλήθη: τῆς αὐτῆς τάξεως προφάσει τῶν ἀφ-
ερευμένων πραγμάτων φυλακισμένης, καὶ ἀρχομένης μὲν ἀπὸ τῶν ὑποκαταστάτων τοῦ ληξα-
ρχείου, ληξούσης δὲ εἰς τὸ δημόσιον, καὶ μηδὲς πρὸς τὸν νόμον διαχειραινέτω, τούτων ὡς καταλελθί-
μένων ἀποτερουμένων: ἀλλ' ἐνόων, ὡς ἅπαντες ἀνθρώποις πόδας ὅτι τὸ εἶον θάνατος, μὴ μόνον τὸ παρ'
ἐτέρων αὐτὸς λαβεῖν θεωρεῖται: προσετινείτω δὲ, ὅτι καὶ αὐτὸς ἐτέροις τελευτῶν ἐπιτάξει, καὶ εἰ μὴ πᾶς
τοῦδε τοῦ νόμου τύχῃ βοηθείας, οὐδὲν ὦν αὐτὸς μετὰ πονηρῆς ἀπάτης διατάξει, εἰς ὄργον ἔξει, οὐ
γὰρ τοῖς ἐφ' ἡμῶν, οὐδὲ τοῖς νῦν μόνον ἀνθρώποις, ἀλλὰ παντὶ καὶ τῷ μετὰ ταῦτα ῥέοντι νομοθε-
τοῦ μὲν χρόνῳ.

Εὐτεὺς δὲν ἡμᾶς εἰσῆλθε βουλῇ, καὶ τις ἐνόησε τὸ φαλ-
κίδιον νόμον, ὃς καὶ ἀκόντων τῶν διατημένων, ἐπὶ ἐξαναλίσκετο τὰ πράγματα δὲ τῶν πρε-
σβέων, δίδωσι πᾶσιν ἀπὸ τῶν κληρονομῶν, ὅσον αὐτοῖς ᾤοντο τὸ τείτον ἢ τὸ ἡμῶν τῆς ἀπονομῆς
αὐτῶν, καὶ ταῦτα ἂν μοιχεύεται μὲν δοκεῖ τῇ γνώμῃ τῆς τελευτήσαντος, σικηπείᾳ δὲ τῷ παύσει ἐφ'
ἐντὶ νόμῳ. θεωρεῖται τοίνυν (ἀνδρεῖον γο' ἡμῶν πανταχοῦ τῆς τῶν τελευτήσαντων γνώμης) ἐν
κληρονομίῳ, εἰ βούλοιντο τῆς ἐπὶ τῶν ὠφελείας ἀπολαύειν: καὶ θάρα φάλαξαι ὅτι νόμῳ τῷ ἐξ-
ουσίαν, καὶ μὴ δὲ ὦν (ὡς εἰκός) ὑποκλίσσεται, ἢ καὶ γὰρ γήσκουσι, εἰσάγειν πειράσθαι τὸν φαλκίδι-
ον, καὶ τοῖς εἰ μὴδὲν ἐκακούργησαν, οὐκ αὖ ἴσως ἄρροισιν. Γινώσκω τοίνυν ἰνδοτάριον παρὰ τῶν
κληρονομῶν τῶν δεδότης, μὴ ὥστε οὐκ ἔχει αὐτῷ τὰ χρήματα τὰ πρεσβεία φαλκίδιον, κατὰ τὴν ἐρόπον
καὶ τῶν χρόνων, καὶ οὐς πρὸς τὸν νόμον τῆς αὐτῆς, ὅτε ἐν ἀνθρώποις ἐξηκουμένη τῆς ἐκ τῶν προσελθόν-
των ὑπὲρ τοῖς οἰκείοις πράγμασι ζημίας, ἰσάντες τὰ βάρη μέχρι τῆς οὐσίας τῆς καταλελθί-
μένης μέτρον: ἐκείνου πρὸς τὸν μόνον, τῶν χρόνων, καὶ τὸν τοῦτο ἐδέναι κληρονομῶν, ὃς οὐ δανειστὴς
μόνον, ἀλλὰ ἐκ ληξιαρχεῖος διλαβέται, ὡς δὲ οὐ τὸ ἐκμεθύναι μόνον, ἀλλὰ ἐκ τῆς μὴ κερδάναι:
πᾶς λαμβάνειν ἀπάντας τῶν ληξιαρχεῖος καὶ φιλοκομμιαρχεῖος, ὅσοι κατὰ τὴν πόλιν τύχῃ
ἐνδημοῦντες, ἢ πινύς γε τῶν αὐτῶν πρὸς τὸν νόμον, εἰ τυχεῖν ἢ τῶν πρὸς τὴν φύσιν, ἢ ἀξίως, ἢ
ποιότης, ἢ ἡλικία, ἢ καὶ τις ἀνάγκη διχρεῖαν αὐτοῖς οὐ δίδωσι τῆς ὑπὲρ τῶν ἰνδοτάρων πρὸς τὸν νόμον.

Εἰ δὲ ἀπὸ τῶν πινύς: πρὸς τὴν αὐτῆς τῆς πόλεως ἀξιοπίστον καὶ κεκμη-
μένους οὐσίαν, καὶ ὑπὲρ χρηστῆς ὑπολήψεως ὄντων, οὐκ ἐλάττους τῶν ἱδίων (τα βουλαρχοῖς γὰρ μὴ-
νοῖς, τότε εἰς ἑστὸν ἦκον, οὐ πιστεύομεν) ἐφ' ὧν προσήκει γενέσθαι ἐνδοτάριον: ὥστε ἐπανελθούσιν τοῖς
ληξιαρχοῖς, καὶ μεφορμένοις ὑποκλίσσεται ἡ τυχεῖν τῶν πραγμάτων, ἢ μὴ φανερὸν γενέσθαι,
παρέσθαι εἶναι, μὴ μόνον δὲ τῆς τῶν οἰκετῶν βασιάνου δ' ὑπὲρ τῶν πραγμάτων ζητεῖν (καὶ γὰρ δὴ ἐκ τῶν δι-
δομένων κατὰ τὴν πρὸς τὸν νόμον ἡμῶν ἐξηκουμένη ὑπὲρ ταῖς οἰκετικαῖς βασιάνοις πρὸς τὴν ἀλήθειαν) ἀλλὰ καὶ
ὑπὲρ τοῦ ὅρκου τῶν κληρονομῶν, καὶ δὲ τῶν ὅρκων τῶν μὴ τῶν λεόντων παρῆναι τε τοῖς πρὸς τὸν νόμον,
καὶ ἐπιδεῖν τὰ τότε γινόμενα, καὶ οὐδὲν (ὡς εἰδέναι γενόμενον) τῶν κληρονομῶν κακούργημα, οὐ τῶν τε
τῶν ὑπὲρ τοῖς καταλελθιμένοις ὑπὲρ τῶν διαδεξιμῶν πραγμάτων διρίσκειν ἀλήθειαν: πᾶσι δὲ δια-
μνηστέροις αὐτοῖς σελομένης, οὐ βουληθῶν ἐλθεῖν, οὐδὲ παρῆναι ὅτι ἰνδοτάριον, τῶν καὶ ταῦτα ἐκ τῶν
ἔσται τῷ κληρονομῶν, καὶ μὴ πρὸς τὸν νόμον τῶν ληξιαρχεῖος, ἀρκέσθαι τῇ τῶν μὴ τῶν πρὸς τὸν νόμον, ὡς
πρὸς τὴν ἀπογραφῇ: ἀποκεμμένου καὶ τούτοις ληξιαρχοῖς τῶν τε ὅρκων τῶν κληρονομῶν, καὶ τῆς
τῶν οἰκετῶν βασιάνου, καὶ τούτων πάντων παρατηρηθέντων, ἔχειν τὴν ἐκ τοῦ φαλκίδιον βοηθείαν,
οὐ τῶν γο' οὐδὲ ὁμοῖον οὐδὲ νόμον οὐ τῶν διδομένων μὲν, μέχρι νῦν ἐλαττωσιν, οὐδὲ ἀδικεῖν τὸν τελευτή-
σαντα, εἰ γὰρ πάντως μὲν αὐτῷ βούλεται πᾶς γενέσθαι κληρονομῶν, καὶ ἔχειν πᾶς παραμυχὴν
ἐκ τῆς αὐτοῦ διαδοχῆς, καὶ οἰεταί γε αὐτῶν πρὸς τὸν νόμον ἔχειν, οὐ μὲν ἑστὸν ἢ τῶν πραγμάτων ἀλήθεια
δείκνυσθαι: πρὸς τὸν νόμον, ὡς οὐκ ἐκείνῳ ἔσται ἑστὸν τῆς τῶν καποισμένης βουλῆς, ἀλλὰ τῆς αὐτοῦ καὶ
θαλάσσης τῆς ἐκείνου. Εἰ μὲντοι μὴ ποιήσειν ἰνδοτάριον κατὰ τὸν νόμον, ἀλλὰ ὅτι ἡμῶν, καὶ τὰ πρὸς τὸν νόμον
ἐφθην: οὐ παρακαλέσει τὸν φαλκίδιον, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν ληξιαρχεῖος καὶ φιλοκομμιαρχεῖος,
καὶ εἰ τὸ τῆς καθαρᾶς οὐσίας τοῦ τελευτήσαντος ὑποκλίσσεται μέτρον ἢ τῶν ληξιαρχεῖος. ὡς ἑστὸν
φάμεν, οὐ τὸν ἡμέτερον ἐλαττωσιν νόμον, ὃν θεοὶ καὶ μὴ ὑπὲρ τῶν μὴδὲν οἰκόντων ζημιούσθαι τῶν κληρο-
νόμων τοῖς δανεισταῖς. δώσει γὰρ αὐτοῖς ἐκ τῶν πινύς τῆς αὐτοῦ κακούργιας, διότι παρῆναι τῶν
νόμων ὅσον ἀσφαλῶς ἀπάντα πράξαντι μὴδὲν ἐξηκουσθαι, τῶν καὶ ταῦτα ἐκ τῶν φαλκίδιον
νόμον κερδάναι.

λέπει. οὐδὲν μὲν δὲ ἀδελφῶν ὅτι κληρονομῶν, εἰ μέτρον τῆς οὐ-
σίας ἀκριβῶς γινώσκοντι, κατὰ βελῆν μὲν ἐξ αὐτῆς ἐξ ἀρχῆς πᾶσι ὅλοι κληρὰ τὰ πρεσβεία, καὶ πᾶσι
ἐκ τῶν γνώμων τῶν διαδεξιμῶν πρὸς τὸν νόμον (ἑστὸν, ὅτι καὶ αὐτῶν πρὸς ἡμῶν λείπον) διατάξεις) πᾶς δὲ

πῶς παρακατέχειν ἐδέλιν, οὐδὲ ἐκ μέρους πωληροῦ μὴ τὴν τῷ διαδεμένῳ γνώμην, ἐκ μέρους δὲ αὐτῷ ἐλαττοῦ· ἀλλὰ τόν γε ὅλος οὐ πωληνημένον πόδι τῆς οὐσίας τῶν, ἀλλὰ γνώσκοντάς τε, καὶ δι' αὐτὸς ἀκολουθεῖται τῇ γνώμῃ τῷ διαδεμένῳ ὅτι πάντων αὐτῇ κατακολουθεῖν, καὶ μὴ μεταμέλειται πρὸς τὰ χεῖρα. οὐ γὰρ αὐτὴ εἴη ὅσο καὶ παρὰ ἀκολουθεῖν. οὐ μὴ οὐδὲ ἐφήσομεν αὐτοῖς τὴν ἀρχὴν ἐπισταμένους μὴν, ἀφυλάκτως δὲ καταβαλοῦσιν, εἴτα ὕστερον πράγματα τοῖς λαμβάνουσιν παρέχειν, καὶ ἀναλαμβάνειν βούλεσθαι παρ' αὐτῶν, ὅπως αὐτὴν τύχῃ καταβαλόντες. δεῖ δὲ πρὸ τῶν πράξεων βούλεσθαι καὶ πράττειν, ἀλλὰ μὴ πράξαντα ὁρῶντες, εἴτα μεταβαλεῖν πρὸς ἀγνώμοτον· πῶς ἐμὴ δικαία τις αἰτία ὅσο ἐσφαλτοῖ, παραδόξου τινὸς ἀναφανέντος, ὅπως ἐλαττοῦ τὴν οὐσίαν, καὶ χεῖραν τῇ ἀναλήξει ὀρεῖ. Ἀλλὰ καὶ κείνου πρὸνοιαν ἐδέχθη, τοῦ μὴ χρόνον γίνεσθαι μακρὸν οἱ ταῖς τοιαύταις ζητήσεσιν. οὐδὲ μίαν γὰρ τῶν τοιούτων ζητήσεων ἢ δικῶν ἔσθ' ὅπου μακρὸν οἱ ταῖς τοιαύταις χρόνον διαψίζομεν, ἀνάγκη ἐπιτηδύντες, εἴσω παντὸς ἐνιαυτοῦ μὲν πρὸς ἑαυτοὺς, καὶ τὰ πρὸς ἑαυτὸν καταβάλλειν, καὶ τὰ πρὸς τὸν διαδεμένον καταλελειμμένα πωληροῦ κατὰ τὴν ἐαυτῶν φύσιν, καὶ πάντα πράττειν, ὅσα ἐμπροσθεν εἰρήκαμεν. Ἀρχὴν δὲ τῷ ἐνιαυτῷ διδομεν, καὶ τὰ πρὸ ἐμπροσθεν εἰπόντες ἐφ' ἑαυτῶν, τὴν ἐκ δικαστικῆς ἔσθ' ὅπου μνηστὴρ. τοῦ γὰρ ἐνιαυτοῦ παρ' αἰτίας τῶν κληρονόμων παραδοσάμενος· τὴν καὶ ἐκπεσεῖται τῇ καταλελειμμένων, ἐπὶ τοῖς δὲ ταῦτα ἔξουσιν, οὐς ἐμπροσθεν ἐκαλέσαμεν. Ἀνέβοις ὅ καὶ ἐλαττοῦ τὴν ἡλικίαν οὐδὲν ὁ παρ' ἡμῶν περὶ τὴν νόμον. ὅτι γὰρ αὐτοῖς, εἴτε κατὰ τὰς ἐρημνίας ἡμῶν αἰτίας βλαβείας, διὰ τὴν τις βοήθεια, καὶ ἢ ὅτι τῆς ἀποκαταστάσεως, καὶ ἢ ὅτι τῆς κατὰ τῶν ἐργαστημνῶν κηδεμένων ὁδοῦ. οὐκ ἐξαιρούμεν δὲ οὐδὲ τὰς παρ' ὁμωνύμων διαδοχὰς, καὶ εἴσω τῇ νομίμῃ αὐτοῖς διαφυλαχθῶν μοῖρας, ὡς ἡμεῖς διαρίσαμεν, εἴτε παρὰ ταῦτα αὐτοῖς καταλελειμμένα, καὶ παρὰ τῶν ἀπὸ λυθέρων αἰτῶν ἐκείνοι πωληροῦ, εἴτα μὴ βούλοιντο· ταῦτα τὴν τῷ τάξιν κρατεῖν διαψίζομεν, ὡς πρὸ ἀρχαῖοι τῆς αἰτίας ἡμῶν διατάξεως ἐπομεν· ὥστε τὴν μὴ νόμον μοῖραν μὴν παρ' αὐτοῖς καὶ παρὰ τῶν τοιούτων· τὰ δὲ λαοὶ παρ' ἡμῶν νῦν ἀνεφ' ἑαυτοῦ ὅτι τοῖς τοιούτοις ὁδοῦ, μάλιστα ἐπὶ πρὸ καὶ οἱ αὐτῇ τῇ πόδι τῶν παρ' ὁμωνύμων περὶ παρ' ἡμῶν διατάξιν πρὸς ὁμοίωσιν χεῖρα τῶν θυγνῶν καὶ τὰς ἀπὸ λυθέρων ἐταξάμεν διαδοχὰς. ἐπειδὴ δὲ διὰ τῶν ὅτι τῶν διαθηκῶν ὅπος, ἢ εἴς ἐργαστημνὸν φερόμεν διατύπωσιν, ἢ εἴς ἐργαστημνὸν βούλοιντο· ταῦτα δὲ πάντα κρατεῖν ὁμοίως κατὰ τὴν ἴσιν παρατήρησιν, καὶ ὅτι ἀγράφων διαθηκῶν, καὶ ὅτι πάσης περὶ λυθέρων βουλῆς, διαψίζομεν, καὶ ὅτι πρὸς τὸν παντὸς, εἴτε ἰδιωτικοῦ, εἴτε ἐργαστημνικοῦ, εἴτε βασιλικῶν, εἴτε ἐπὶ τοῦ τοῦδε ποτε. κρινόν δὲ ἐφ' ὅτι παρὰ ἀνθρώποις τοῦτον τὸ νόμον ἀποτιθέμεθα. ταῦτα ἡμεῖς ἔσθ' ὅτι κοινὴ πᾶσι λυσιτελεῖν τοῖς ἀνθρώποις ἐργαστημνῶν, καὶ ὅπως αὐτοῖς περὶ τῶν κατὰ λυθέρων ἀπολαύσειν, οἱ τε περὶ τῶν τελεθῶντες μὲν δι' ἑαυτοῦ ἀπέλθοιεν, γινώσκοντες, ὡς ὁ νόμος αὐτοῖς κοινοῖς ἐπιτίσεται, καὶ ὅτι πρὸ αὐτῶν ἐκείνοι διατάξαι, αὐτοῖς εἰς ὅσον ἔσθ'. ὥστε ἐπειδὴ ὅσο κοινὸν ὅφελος ὅτι παρὰ ὅτι ἀνθρώποις· γενήσεται μὴν πρὸ τῆς σῆς ἔσθ' ὅπως ἐπὶ ταῦτο κηρύγματα πᾶσι πρὸ ἀγγέλλοντα τὴν τῷ νόμον διώκωμεν. σαφές τε καὶ κατὰ χεῖρα, οἱ ἀπὸ τῶν ἡμῶν τοῖς ἐπὶ τοῖς περὶ τὸν οὐσίαν, καὶ νῦν ἔσθ' ὅτι δὲ ἡμῶν τῇ ἐργαστημνῶν πρὸς γενόμενοις ἀρχῇ. οἱ δὲ τῶν μνηστώρων ἀρχόντες ταῦτα λαμβάνοντες, καὶ τὰ καὶ ἡμῶν νεομοσθένται παρ' ἡμῶν, ἐκείνη παρὰ ἐμφορῇ τῇ πόδι, μὴ εἴτε οὐδὲς ἀνέγκος τῷ νόμον, τῷ μὴ τε αὐτῶν νῆα ἡμῶν, μὴ τε αὐτῶν ἐργαστημνῶν τελεθῶν συγχροῦνται.

* Περὶ τοῦ μὴ ἐπιλέγεσθαι τὰς δευτέρου μοῖρας γυναῖκας, καὶ πόδι ἄλλων κεφαλῶν. ἔχει δὲ πρὸς αὐτὴν ἡ διατάξις Γρηγορίου πινά. δ΄. β'.
ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἐρμολύχῃ τῷ ἀδελφῷ τῷ μαγίστῳ τῇ αἰῶν ὀφθαλμῶν,
ἐπὶ τῶν αὐτῶν καὶ πατερίῳ.*

Περὶ τῶν ὁρισμῶν εἰς τὸν αἰθμον τῇ κληρικῶν τῇ ἀγιοτάτης μεγάλης ἐκκλησίας, ὅτι τῶν λαοῦν ἀγιοτάτων ἐκκλησιῶν τῆς πανδοδαίμονος παύτης πόλεως. δ΄. γ'.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἐπιφανείῳ ἀρχιεπισκόπῳ τῆς βασιλίδος παύτης
πόλεως καὶ οὐνομνηνῶ πατερίῳ.

ἡ δὲ

Η ΔΗ μὲν κοινῶ τε καὶ γενικῶ νόμῳ πρὸς τὴν μακαριότητα, ὃ πατερὰρχα, πλὴν
 ὧν, πρὸς τὴν δὲ λοιπῶν ἀγιοτάτων πατριάρχας γεγραμμένῳ πρὸς χειροτονίαν
 τῶν ἀγίων ἐπισκόπων καὶ ἐκκλησιαστικῶν κληρικῶν, καὶ ἱερατικῶν, καὶ γὰρ διακόνων,
 καὶ τῶ μὴ πολέοις εἶναι τῶ ἀρχῆς μέτρου δὲ καχεροτονημένου διετυπώμεν,
 ἅπῃ ἢ μὲν ἐδόκει καλῶς τε καὶ προσήκοντως εἶναι, καὶ τῶν ἱερῶν κανόνων ἀξίως.
 τὸν δὲ παρόντα νόμον εἰδικὸν πρὸς τὴν σὴν μακαριότητα γεγραμμένον, τὰ πρὸς τῶ ἀριθμῷ τῶν
 ἐκκλησιαστικῶν κληρικῶν οὐκ αὐτῶ διατάξοντες. Ἐπειδὴ γὰρ οὐδὲν σχεδὸν τῶν αἰματεῖα καλῶν
 προσήκοντων εἶναι: μὴδὲ τὰς χειροτονίας τὰς οὐ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς κληρικοῖς, ἢ ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς δι-
 ακονίαις γίνεσθαι ὡς αὐτοῖς, ὡς ταῖς ἐκκλησιᾶν ὁποιοῦνται τὴν ἀγιοτάτην μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ εἰς
 ἀνέστησιν ἐμπλήρην χάριν μεγάλῃ, καὶ κατὰ μνηρὸν εἰς ἐκείνῃ ἀπορίαν καταφέρεισθαι ἵσμεν
 γὰρ πρὸς τὴν τοιαύτην πρόφασιν τὴν τῆς βασιλείδος ταύτης πόλεως ἀγιοτάτῃ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ
 αὐτῇ τῆς ἡμετέρας βασιλείας μητέρα ἀνέστησιν οὐλομένην μεγάλῃ, καὶ οὐκ ἄλλως ἰσχυ-
 ρῶν ἐκείνην ποιεῖσθαι διάδοσιν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς κληρικοῖς, πρὶν αὖτε χρόνον οὐ μέτερον ἀνέστησιν,
 ποιουμένην ὅσο μὲν ἔσονται, ὅσοι δὲ ἐκείνων δόσεις ὑπὲρ τοῖς καλλίστοις αὐτῆς χοροῖς τε καὶ
 προαετοῖς. Δὲ ταῦτα βόλλῃ σιωπῶμεν ἐκείνους καθῆναι πρὸς τὴν τῶ πράγματις ἡγήσιν, καὶ
 μαθεῖν, τίνα μὲν ἐφόρων ἐμπροσθεν εἶχεν, τί δὲ τῶ χρόνου μήκος ἐξῆλθεν. ἀνιχνύοντες τοίνυν αὐ-
 τὰ πανταχόθεν ἐκρίνομεν, ὡς ἐκείνους τῶν ἀγιοτάτων ἐκκλησιᾶν οὐλομένην ὑπὲρ τῆς διδασ-
 κῆς ταύτης τῆς πόλεως, οὐκ οὐλομένης ἐφρόντισε μόνος, ἀλλὰ καὶ τοὶ χοροὶ αὐτῆς δοῦναι
 τοῖς παρ' αὐτῶν γινόμενοις διὰ τῆς οἰκίας, καὶ ὅριον ὅσον μὲν προσήκον ὅτι προσβυτῶν καὶ ἐκεί-
 νῃ ἐκκλησίᾳ, ὅσον δὲ διακόνους, ἀρρένας τε καὶ θηλείας, ὅσοι δὲ ἑποδιακόνους, καὶ αὐτῆς
 ἡμετέρας τε, καὶ αἰώνιας, καὶ πυλῶν καὶ δεσποῦναι, καὶ πρὸς ὅσοις τὴν τοῦ οἴκου διαπάνῃν ὡς
 σε, καὶ πρόσθεν οἰκίαν ἐπέδωκεν ἀρκούντων τῇ παρ' αὐτῶν καταστάσει, οὐδέ τι προσέτακται πολέου, ὃ
 οὐκ ἐπὶ παντελῶς ἐκτελεσθῆναι δύναται. καὶ διέμενε μέχρι πολλοῦ τὰ τοιαῦτα φυλακισμένα, ὅ-
 ὡς ὅσοι ἐνέμενε, καὶ τὰ τῶν ἀγιοτάτων ἐκκλησιᾶν τοῖς οἰκείοις ἀρκούντων. ὡς δὲ οἱ θεοφιλέστατοι
 ἐπίσκοποι ταῖς δυσωπῆσαι ἴδαν αἰεὶ προσέχοντες, ἐκτελεσθῆναι πρὸς τῶν χειροτονουμένων πολ-
 λῶς: καὶ ἡγήσιν μὲν ἢ τῆς διαπάνης ποσότης εἰς διμερίαν, πολλοὶ ἀνέστησιν δὲ πανταχόθεν καὶ τόκοι, καὶ
 τὸ πελυνταῖον οὐδὲ ἀνέστησιν λαίρων ὅτι τὴν ἀπιστίαν ἥδη τῶ πράγματις, ἀλλ' ἐκποιήσεις ὡς ἀγιοτά-
 ναι καὶ παρ' ἀνέμοι, καὶ πράγματα ἀπρεπῆ, καὶ οὐδὲ οἰκία ἰδιωτικῆς ἀξίως ὁφρονούσης: ὡς ἐκ τοῖ
 αὐτῆς ἀτοπίας μὴδὲ τὰ χοροῖα, μὴδὲ τὰ προαετοῖα ἐκτελεσθῆναι ταῖς ἑποδιακόνους καὶ τοῖς ἐκείνων, μὴδὲ
 ἀνέστησιν ὅτι ὅσοι δι' αὐτῶν, ἀλλ' εἰς ἀπορίαν καταβῆναι πάντεσιν, καὶ μὴ αὐτοῖς τοῖς λαΐου τοῦ
 τὴν ἀποφύλῃ δοῦναι διώσθαι, ἀλλ' εἰς τὴν πασῶν δολιχότητι ὅσον τὸ πρᾶγμα καταφέρεισθαι,
 τὸ τῶν ὄντων ἀπάντων τοῖς ἀνέστησιν ἐκτελεσθῆναι, ὃ πρὸς καὶ λέγοντες ὁκνοῦμεν, ὅπως αὖτε μὴ γένοιτο,
 πρὸς τοῦ.
 Εἰ γοῦν οὐκ αὖτε ἐνέκοι πρὸς τὸν ἑποδὲ τὴν οὐκ αὐτῶν ποδουσίαν διαπάνων-
 τα: πῶς οὐκ καὶ τὰ πρὸς τῶν ἡμῶν φροντισέον: οὐ γὰρ πρὸς τὰς διαπάνας ἐπιζητεῖν καὶ ταῖς κτή-
 σεις (ὅσοι γὰρ εἰς ἀπορίαν τε ὅμοι καὶ ἀσέβην ἀγῆ) ἀλλ' ἀπὸ τῶν οὐσιῶν συμμετρίαν καὶ ταῖς δια-
 πάνας. ὡς προσήκοντες καὶ τὰ πρὸς ὅσοι νομοθετήσιν, καὶ τῆς ἀορισεῖας ἐκβαλόμεθα, ἡ-
 γῶν τὸ πρᾶγμα παραδίδοντας δεραπεία. Θεωροῦμεν βόλλῃ δὲ ἅπῃ νῦν ὄντας κατὰ τὴν
 αὐτῇ ἀγιοτάτῃ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, καὶ δὲ λαίρων ἀπάντων διὰ τῆς οἰκίας, ἐκκλησιαστικῶν κλη-
 ρικῶν, καὶ γυναικῶν διακόνων, καὶ πυλῶν καὶ δεσποῦναι, οὐ γὰρ εἰς ἀγῆματα, οὐ γὰρ ὅτι ἐκτελεσθῆναι, πρὸ
 νοίαν δὲ τῶ μέλλοντος ποιούμενοι ταῦτα νομοθετοῦμεν. τῶ γὰρ ἐξῆς χρόνον μὴδὲ μὴ γένεσθαι χειροτο-
 νία, μέχρις αὖτε εἰς τὸν ἀρχῆς ἀριθμὸν τὸν οἶσαν πρὸς τῶ τῆς ἀγίας ἐκκλησίας οὐλομένην
 τὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κληρικῶν τὸ πόσον ἐπανελθῆναι. καὶ δὲ καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κληρικῶν τῆς ἀγί-
 ατῆς μεγάλης ἐκκλησίας τῆς βασιλείδος ἡμῶν πόλεως ὡς οὐκ ἐπὶ σφόδρα σιωπῶμεν ὡς,
 οἷα μὴ οὐκ τῆς ἀγιοτάτης μεγάλης ἐκκλησίας. ὕστερον δὲ ὅ, τε προσκυνητὸς οἶκος τῆς ἀγίας οὐδὲ
 ξου παρ' ἐκείνου καὶ θεοτόκου μαρίας, ὃ πρὸς τῇ τῆς ἀγιοτάτης μεγάλης ἐκκλησίας χιτονήματα καὶ
 μὲν ὅτι οὐλομένη πρὸς τῆς διδασκῆς τὴν μνήμην βηρίνης: ὃ, τε σεβάσμιος οἶκος τῆς ἀγίας μαρίας
 θεοτόκου πρὸς σφραγίδος τῆς οὐδὲ μνήμης ἀνιερῶν. ὡς δὲ καὶ ὁ προσκυνητὸς οἶκος τῆς ἀγί-
 ας εἰρήνης, ὃ τῇ ἀγιοτάτῃ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ σιωπῶμεν. ὅτι ὅσοι παραστήναι τὸν ἀριθμὸν εἰς ἀρ-
 χῆον ἀγῆματα, τῶν ἀδυνάτων ὄντων. οὐ γὰρ ἀρκούντων ποσότης ἐκκλησιαστικῶν οἱ οἱ κατεσῶτες, ἐπεί-
 πρὸς οὐκ ἰδιωτῶν κληρικῶν οὐδὲ εἰς τούτων ἐκείνων τειῶν οἶκον, κοινοὶ δὲ εἰς τῆς ἀγιοτά-
 τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ τῶν ἀπάντων ποδουσίαν κατὰ ἴνα πρὸς οὐκ καὶ κληρῶν, τὰς
 λαΐου τῆς αὐτῆς ποδουσίαν, ὡς καὶ καὶ πολλοὶ πολέου ἐκ τῶν πρὸς αἰρετικῶν τῇ ἀγί-

ἀπαγορεύον, ὁ ἑστὸς καλούμενον ἐκκλησιαστικὸν ἐπιτίμιον ἄγομεν, μεγάλῳ ὡφέλειαν εἶναι νομίζοντες, τὸ πῶς ἀγιοτάτην μεγάλῳ ἐκκλησίαν ἰδεῖν μὴτε δανειζομένῳ, μὴτε σενοχωρουμένῳ, μὴτε διηνεκῶς ἐλθέπουσαν, δὴλὰ δὴ πάντων ἐθνομυλῶν. ἔπειτα δὲ πῶς πρὶ τῷ δυνάτῃ ὡς αἰνῶμεν: οὕτω προσήκει τὸν κατὰ καιρὸν ἀγιοτάτην πατριαρχὴν, ἢ τῷ δυνάμει τοὺς οἰκονόμους ποδισκοπεῖν τῷ ἢ ταῖς δόξαις δαπάναις ταῖς γινόμεναις ἐν τῶν ἐκκλησιαστικῶν πόρων πρὸς διουσιεῖς δαπανᾶσαι πράξεις ἢ θεῶ ἀρεσκύναι, καὶ εἰς ἐκείνους ταῦτα χορηγεῖν ὅς ταῖς ἀληθείαις θεομύθους ὁ οὐκ ἔχοντας ἐπέρωθεν βοσφορέμῳ (ταῦτα γὰρ τὸν δεσπότην θεὸν δεραπένει) δὴλὰ μὴ προστάταις ὁ ἀποδοῦναι ἀνθρώπων ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς δαπάναις εἰς ἀνθρώπους δύπορουῦτας ἐπιδιδόναι, ἢ οὐκ εἶναι ὅς ἀπορουμένους μὴ τυγχάνειν τῶν ἀναγκαίων. ἴστωσαν γὰρ οἱ θεοφιλέστατοι οἰκονόμοι, οἱ τε νῦν, οἱ τε κατὰ καιρὸν ἐσόμενοι, ὡς εἴπω ταῦτα πράξειεν: ταῖς τε ἐκ θεοῦ ποιναῖς ἑωσκέσονται, ἢ ἐκ τῆς ἐαυτῶν οὐσίας τὸ ἀγιοτάτην ποδισκοπῶσιν ἐκκλησίαν. τῷ μακαριότητι τοίνυν πῶς ὂν, ἢ πρὸς ἰσχυρῆς ὁ ἐκ νηπίας χερδὸν ἡλικίας οὐ ἰδρατικῶς παντὶ βαθμῷ τε ἢ ἡλικίᾳ πῶς ἀγιοτάτῳ κατεκόσμησεν ἐκκλησίαν, οἷα ἢ ἰδρατικῆς καταβαίνουσα γενεᾶς, ταῦτα φυλάττειν διανεκῶς δεσπίζοντες: ὡς οὐκ ἔλαττον ἡμῖν μελήσει τῇ ταῖς ἀγιοτάταις ἐκκλησίαις λυσιπελοῦτων, ἢ πρὸς αὐτῆς τῆς ψυχῆς.

πρὶ τῷ δυνάτῃ πρῶτον χορεῖν κατὰ τῇ πρῶτοτύπων χρεωσῶν, καὶ οὐ δευτέρᾳ τάξῃ ἀπόρων τούτων θύρηθεντων, κατὰ τῇ μανδατῶρων, ἢ ἀντιφωνητῶν, ἢ ἐγγυητῶν. δ'. δ'.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἰωάννης τῷ ἀνδοξατῷ ἑσπάρχῃ τῇ ἰδρῶν πραιτωρίων.

ὉΜΟΝ παλαιὸν τεθειμένον μὲν ἦδη, τῇ χρήσει δὲ οὐκ ἴσμεν ὅπως οὐκ ἀνδοξαμῆ-
θεντα, δὴ δὲ τῇ αἰετῇ ζητουμένων πραγμάτων ἀναγκαῖον αὐτῇ φαινόμενον, αὐτῇ
ἀνακαλεσάμεν τε καὶ εἰς ἐπιτίμιον καταγαγεῖν καλῶς ἔχειν οἰκονομῶν: οὐχ
ἀπολὼς αὐτὸν οὕτως, ὡς ἐκείνο, δὴ δὲ (ἢ ἢ τις αὐτῷ μοῖρα παντὶ ἑλῶς ἀδελφῆς)
δὴλὰ μὲν προσκοπῆς τε καὶ θεοφιλείας διελογῆται προσθήκησιν. εἴ τις τοίνυν
δανείσει, καὶ ἐγγυητῶν, ἢ μανδατῶρων, ἢ ἀντιφωνητῶν πρὸς λαοί: οὗτοι μὲν πῶς πρῶτον αὐτῇ κα-
τὰ τῇ μανδατῶρος, ἢ τῇ ἐγγυητῶν, ἢ ἀντιφωνητῶν χορεῖται, μὴδὲ ἀμελήσει τῇ δανεισμῷ
ταῖς πῶν δυνάμει: δὴλὰ χορεῖται πρῶτον ὅς τῇ χρυσίον εἰληφότα ἢ τὸ δανεισμῷ πράξειεν.
ἢ εἰ μὲν ἐκείθεν ἀπολαβῇ: τῇ ἄλλων ἀπεχέσθω, τί ἢ αὐτῷ πρὸς τῷ ἑξῶθεν εἴη πῶς τῇ λαβόντος
πεπληρωμένῳ; εἴ δὲ οὐκ ἰσχύσει πῶς τῇ δανεισμῷ λαβεῖν, ἢ εἰς μόρος, ἢ εἰς ὁλοκληρον: καθ'
ὅσον αὐτῷ πρὸς αὐτῷ μὴ διωκεῖν λαβεῖν, κατὰ τοῦτον ἑστὶ τὸν ἐγγυητῶν, ἢ τὸν ἀντιφωνητῶν, ἢ μανδατῶ-
ρων χορεῖται, καὶ παρ' ἐκείνου τὸ λησόμενον κομίζεσθω. καὶ εἰ μὲν πῶντες αὐτῷ τύχαιεν ἀμφοτέρω, ὅ, τε
πρῶτοτύπος, ὅ, τε ἐγγυητῶν, ἢ μανδατῶν, ἢ ἀντιφωνητῶν: ταῦτα ἐκ παντὸς φυλάττει
ὅ, τε πρῶτον, εἴ δὲ ὁ ἐγγυητῶν, ἢ ὁ μανδατῶν, ἢ ὁ ἀντιφωνητῶν ἑσπάρχων πῶς ἑστὶ, τὸν δὲ πρῶτον-
τον ἀπείναι συμβαίνει: πικρὸν δὲ τὸν δανεισμὸν πέμπειν δὴλὰ λαοί, πῶν δὲ θύσιν τὸν ἐγγυητῶν, ἢ τὸν μαν-
δατῶν, ἢ ἀντιφωνητῶν εἰς πρῶτον. ἀλλὰ ὅσοι δὲ δεραπέντεον ἡμῖν τὸν ἐγγυητῶν ἑσπάρχων. οὐδὲ
γὰρ ὡς πῶς οὐκ αὐτῷ τῷ παλαιῷ νόμῳ διωκεῖται πρὸς δεραπέντεον μέθοδος, καὶ τοὶ παπικανὸς ὁ μέ-
γας ὡς ὁ ταῦτα πρῶτος ὑφηγησάμενος. οὐδὲ γὰρ τῷ τοίνυν τὸν ἐπὶ τῷ, ἢ ἀντιφωνητῶν, ἢ μανδατῶ-
ρων, καὶ ὅτι τῷ πρῶτῳ κατὰ μέτρον δικαστῆς διδόντω καιρὸν τῷ ἐγγυητῇ, ταῦτα δὲ εἰπεῖν ἀντιφω-
νητῇ τε ἢ μανδατῶν, βουλομένοις τὸν πρῶτον ἀγαγεῖν, ἐφ' ὃ τε ἐκείνου πρῶτον ἑσπάρχων
πῶς αἰατῶν, οὕτω τε αὐτοὺς οὐ καταλείψει πεφυλάχθαι βοήθειαν, ἢ ἀμυνέτω δὲ τῷ ἐγγυητῇ, ὅ
τῷ ἀντιφωνητῇ, καὶ μανδατῶν πρὸς τῷ ἢ τῷ δικαστῇ κινεῖται (ἐγγυητῶν γὰρ ἢ τοῖς τοῖς τοῖς
βοηθεῖν ὅσον) ὡς αὐτὸν ἀμυνέτω τῷ αὐτῷ πρῶτος αἰατῶν ἀπαλλάξαι τῷ ἑσπάρχῃ αὐτοῦ διωκεῖται
μηνῶν. εἴ δὲ ὁ χρόνος ὁ ἑστὶ τῷ ταχέως ἰσχύει (δὴ δὲ καὶ χρόνον οὐκ εἶναι τὸν δικαστῆν) πῶς αὐ-
τα ἢ ὁ ἐπὶ τῷ, ἢ ὁ μανδατῶν, ἢ ὁ ἀντιφωνητῶν ἀρνηθῆσθαι πῶς δὴν, ὅς χρόνος ἐκπινύσθω, ταῖς
κατὰ τῇ ἐγγυητῇ, ἢ ἑσπάρχῃ οὐ ταῖς αἰατῶν ἐργαζέμεν, ἢ πῶς ἀντιφωνητῶν ἑσπάρχῃ, πῶς τῇ δα-
νεισμῷ ἐκχερῶν ἀρνηθῆσθαι. οὐ μὲν οὐδὲ ἑστὶ τὰ πράγματα τῇ δανεισμῷ, εἰ παρ' ἐπὶ τῷ
κατέχοντο, χορεῖται πρῶτον, πῶς αὐτῷ διελεῖν πῶς ἑστὶ ταῖς πρῶτον πρῶτος ὅδον κατὰ τῇ μανδα-
τῶν, καὶ ἐπὶ τῷ, καὶ ἀντιφωνητῶν: οὕτω τε ἑστὶ τὰ πράγματα ἐλθὼν τῇ πρῶτον, εἴτε εἰ
παρ'

[illegible]

ἐν ὁρί μοναστείων, καὶ μονάχων, καὶ ἡγουμένων. δ. ε.

Αὐτοκράτωρ ἰουστινιανὸς αὐτοῦτος ἐπιφανέως τῷ ἀγιοτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ τῆς βασιλείδος ταύτης ὡς λείως ἢ οἰκουμένην κατελάττει.

* λέγει. *

ἐν ὁρί τῶν αὐτῶν ἀρχόντων χεῖρες τῆς οἰκουμένης δόσεως γίνεσθαι. δ. η.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἰωάννης ὑπαρχὸν τῶν πραιποσίτων. τ. β'.
ἀπὸ ὑπατάων καὶ πατερίων.

ΓΑΣΑΣ ἡμῖν ἡμέρας τε καὶ νύκτας συμβαίνει μετὰ πάσης ἀγρυπνίας τε καὶ φον-
τίδος διάγειν, αἰεὶ βουλομένοις ὥστερ' αὐτῶν χρυσὸν πᾶσι καὶ ἀρέσκον θεῷ παρ' ἡμῶν τοῖς
ὑποκόμοις δοθῆναι, καὶ οὐ παρέδιδον τὴν ἀγρυπνίαν λαμβάνομεν, ἀλλ' εἰς ποσάτοις
αὐτῶν ἀναλίσκομεν βουλας, διημόρβοντες τε καὶ ταῖς νυξίν αὐτῶν ταῖς ἡμέραις
χρῶμενοι, ὥστε αὐτῶν ἡμετέρους ὑποκόμους οὐ δύπαθ' εἶναι γίνεσθαι πάσης φοντίδος ἀπλη-
ραγμοῦς, ἡμῶν εἰς αὐτοὺς τὰς ὑπὲρ πάντων μὲν ἡμῶν ἀγαθολογίας, ὅσα πάσης γὰρ ἐκδυνῆσ
καὶ ἐκτίσεως ἀκριβοῦς ἐρᾶμεθα, πρᾶτ' ἐν ἐκείνῃς ἐκτινύμεντες, ἀπὸρ' ὅφελος τοῖς ἡμετέροις ὑποκό-
μοις εἰσάγοντα παντὸς αὐτοῦς ἀπαλλάττει βάρους, καὶ πάσης ζημίας ἔξωθεν ἐπεισομιλῆς παρὰ τὴν
δημοσίαν ἀπογραφήν, καὶ τὴν δικαίαν τε καὶ νενομισμένην σωτηρίαν. διείσομεν γὰρ πολλὰ
ἐπείσελθούσαν τοῖς πράγμασιν ἀδικίαν, ὅτι ταῦτ' οὐκ αἰσθάνομεν, ἀλλ' ἐκτινύον χρόνον εἰσβαλλομένην
καὶ αὐτῶν ἡμετέρους ὑποκόμους εἰς πέναν ἐλαύνουσιν, ὥς εἰς τελευτὰ τὴν αὐτοῦ ἀπορίαν κωδινθίαν
ἐλθεῖν, καὶ μὴδὲ τὰ (ὡς) καὶ νενομισμένα τῶν δημοσίων καὶ ταῖς ἀληθείαις ἐνισβῶν φόρων, κα-
τὰ τὴν δημοσίαν ἀπογραφὴν διώκεσθαι χωρὶς μεγάλης ἀνάγκης πιδέναι. πῶς γὰρ αὐτῶν οἱ (ὡς) πε-
λῆς, τῶν περὶ πένος χρόνον καταβεβασίλυνόντων αἰεὶ τὴν κεκοιμένην ἐκ τῆς ὑδὲ ταῖς ἀρχαῖς προε-
ρχῆς βουλομένων, ἐκόντως τε τούτοις ἀκολουθούτων καὶ τῶν ἐκδοχόντων ὑπαρχόν, ἐν τῇ
ἐντεῦθεν ἀδικίᾳ, ταῖς περὶ ἔξωθεν ζημίαις, ταῖς νενομισμέναις ἐνισβῶν ἐπαρκείν εἰσφοραῖς;
ἐννοία τοίνυν ἡμῖν γέρονε, τίποτε αὐτῶν πρᾶξαντες, ἀπαν, ὅ ὑδὲ ταῖς ἡμετέραις ἐπαρχαῖς ὅστιν ἐπι-
βλαβές, πρᾶτ' μετὰ κρίνῃ πρὸς τὰ κρείττω μεταστήσμεν. ὅτι δὲ πάντως ἀποδοσόμενον διείσκο-
μεν, εἰ αὐτῶν ἡγουμένων τῶν ἐθνῶν, ὅσοι ταῖς πολιτικαῖς ἀρχαῖς τῶν ἐπαρχιῶν ἔχουσι, καὶ θαυαῖς πρᾶ-
σικινάσμεν χρῆσθαι ταῖς χερσὶ, καὶ παντὸς ἀπέχεσθαι λήμματος, μόνοις ἀρκευμένους τοῖς πρᾶ-
τ' δημοσίου δομένοις, ὅτι οὐκ ὄντως γενήσεται, εἰ μὴ καὶ αὐτοὶ ταῖς ἀρχαῖς ἀμείδοντες πρᾶλαμβάν-
νοιν, οὐδ' ὅποιον διδόντες, οὐδὲ προφάσει τῶν καλουμένων συφραγίων, οὐδὲ τοῖς τὰς ἀρχαῖς ἔχουσι,
οὐδὲ ἐτόρων τῶν πάντων οὐδὲν ἐσκοπῶμεν γὰρ, ὅτι πᾶς εἰ καὶ ἄλλος οὐ μικρὸς ἐλαττούται τῇ βα-
σιλείᾳ; ἀλλ' ἐν τῶν ἡμετέρων ὑποπερὶ ἐπίδοσιν μεγάλῳ λαμβανόντων, ἐπὶ ἀξίμοι παρὰ τῶν
ἀρχόντων φυλάττειν, ἢ τε βασιλείᾳ, τὸ τε δημόσιον δι' ἐκτινύει χρῶμενον ὑποκόμοις δύποροις: μᾶς
δὲ ταύτης εἰσαγομένης τάξεως, πολλὴ καὶ ἀμύθητος ἔσται τῶν πράγματος ἀφθονία: ἢ οὐ πάντ' ἐστὶ
φανερὸν, ὅτι πᾶς ὁ χρυσὸς διδόντες, καὶ οὕτω τὴν ἀρχὴν ἀννούμεν, οὐκ αὐτὸ δίδωσι μόνον, ὅσον προ-
φάσει τῶν καλουμένων ἐπενοήθη συφραγίων, ἀλλὰ καὶ ἐτόρον ἔξωθεν προσηλῆσαι πλεονεξία προφά-
σει τῆς τῶν ὄντων τῶν ἀρχῶν ἢ διδόντων, ἢ μνηστευόντων δεραπείας; καὶ μᾶς ἀρχῆς ἀτόπου δε-
δείσας, πολλὰς ἀνάγκη χεῖρας πιδέναι τὴν τῆς δόσεως ἀρχόμενον, καὶ ὅτι δὲ τὸ χρυσὸν οὐκ οἰκ-
νῶν ἴσως πιδέχιν, ἀλλὰ δεδυνάσμενον, καὶ ἵνα δανείσκαται διωκτικὴν ζημιούμενον, ὅτι συλογίζεσθαι
κατ' αὐτὸν, ὅτι προσηλῆσαι ὅτι ὅσον τὸν ἐκ τῆς ἐπαρχίας λαβεῖν, ὅποσον διαλύσει μὲν αὐτῶν τὰ
ὀφλήματα, κεφάλαια τε, καὶ τόκον, καὶ τὰς ὑπὲρ αὐτῶν δανείσκαται ζημίας. δώσει ὅ τοῖς οἰ-
μέσῳ δαπάνῳ δαφλεστέραν τῆς ἡδὴ, καὶ ἀρχοντι, καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτῶν ῥέπουσι, καὶ ἵνα αὐτῶν
καὶ προσηλῆσαι πόρον κατὰ τὸν ὅσον ἀρχῆς χρόνον, καθ' ὃν ἴσως οὐκ ἀρξέ. ὥστε τῶν παρ' αὐτῶν
διδόμενον ῥιπιδάσιον, μᾶλλον δὲ (εἰ δὲ τὴν ἀληθετέραν εἰπῶν) δεκαπλάσιον, τὸ παρὰ τῶν ἡμετέ-
ρων ὑποπερὶ εἰσαγομένην ὅσον ἐντεῦθεν τε καὶ τὸ δημόσιον ἐλαττούται. ἀλλ' ἐκτινύει εἰς τὸ δη-
μόσιον εἰσαλθεῖν, τῶν τῶν ἀρχῶν ἔχοντος καὶ θαυαῖς χρῶμενον ταῖς χερσὶ: ταῦτα εἰς τὴν οἰκίαν δε-
ραπείαν λαβῶν ὅ τὴν ἀρχὴν ἔχον, ἀπορόντες ἀποφύλασ ἡμῖν τὸν σωτηρίαν, τὴν ἀπορίαν ἐκείνου
τὴν δὲ αὐτὸν γενόμενον ἡμῖν ἀπολογίζεσθαι, ὅποσα δὲ ἀσέβῃ καὶ ὄντως γίνεται, εἰς τὴν τῶν κλοπῶν
τούτων

τούτων εἰκότως ἀναφορόμενα προφασιν. οἱ γὰρ δὴ ταῖς ἀρχαῖς ἔχοντες τὰς ἐπιχειροῦσιν, εἰς τὸ λήμμα προσέχοντες ἔστω, πολλοὺς μὲν τῶν ἑσθλῶν ἀφαιρῶν παλαῖτες αὐτοῖς τὸ πλῆμμελῆμα, πολλοὺς δὲ τῶν αἰδουμένων κατακρίνουσιν, ἵνα οὖν ἑσθλῶν χάριτον. καὶ ἔστω οὐκ ἰδίαι ταῖς χρηματικαῖς μόνον πράττουσιν αἰτίας, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐγκλήμασιν, ἃ ἐκ τῆς ψυχῆς οὐκ ἐκδιδύωται. φυγαῖτε ἐκ τῶν ἑσθλῶν γίνονται, καὶ συρρέουσιν ἐκταῦθα πάντως ὀδυνόμενοι ἰδρῆς τε, καὶ βουλομέναι, καὶ ταξέσθαι, ὅτι κτήτορες, καὶ δημόται, καὶ γεωργοὶ ἡμετέρων ἀρχόντων κλοπαῖς τε εἰκότως καὶ ἀδικίαις μεμφόμενοι. καὶ οὐ ταῦτα δὴ γίνονται μόνον, ἀλλὰ καὶ αἱ τῶν πόλεων στάσεις, καὶ οἱ δημώδεις θόρυβοι τὰ πολλὰ χρηματίων γίνονται καὶ δαίονται. καὶ ὁ ἄλλος μάλιστα αὐτῇ πάντων ἀφορμὴ τῶν κακῶν, ὅτι τότε ἀργυρολογεῖται τὰς ἀρχαῖς πείσῃ, ὅτι πονηρίας προσιμῶν τε καὶ πόδας. καὶ ὅτι ἀρχαὶ καὶ ἔστω τῶν θεῶν λαγῶν θαυμαστόν τε καὶ ἀλκιμάστον, ὅτι τὴν φυλακὴν πάντων εἶναι μητόρα κακῶν, καὶ μάλιστα, ὅταν μὴ ταῖς τῶν ἰδιωτῶν, ἀλλὰ ταῖς τῶν ἀρχόντων ἐγγεῖνται ψυχαῖς. τίς γὰρ οὐκ αὐτὸν ἀκινδυνῶς κλεῖται; τίς δὲ οὐκ αὐτὸν ληστεύσειν ἀκινδυνῶς, εἰς τὴν ἀρχὴν ἀποβλέπων, κακῶν ὅρων ἅπαντα χρυσίου τι πρᾶσκουσιν, καὶ θαρρύν, ὡς ὁ πόρ αὐτὸν πρᾶξαι ἀπόρων, ἔστω χρηματὰ δυνὲν ἐξωνήσασθαι; ὡς περὶ ἀνθρώπων, καὶ μοιχεύει, καὶ ἐφοδοῖ, καὶ πωλεῖ, καὶ ἀρπαγὰς παρθέτων, καὶ πανηγύρεων συγχύσεις, καὶ καταφονήσεις τῶν νέμων καὶ τῶν ἀρχῶν, πάντων αὐτοῖς ὠνίσθω προκῆσθαι νομιζόντων, ὡς περὶ τῶν κακίστων ἀνθρώπων. καὶ οὐκ αὐτὸν ἀρκέσαι μὲν προσηνοῦν τε καὶ ἀφαιρῶν, ὅποσα καὶ ἐκ τῆς κλοπῆς τῶν ἐπιχειρῶν ἀρχόντων γίνονται χαλεπαῖ, οὐδενὸς αὐτοῖς τολμῶντος μὲν παρρησίας ἐπιτιμᾶν, ἐκείνων δὲ τῶν δὴ τὰς ἀρχαῖς ὠνήσασθαι προῖχοντων. ταῦτα ἅπαντα καὶ ἑαυτοὺς βουλομένοι, καὶ ταῦτα κρινόντων τῶν βουλῶν ματος πρᾶλα βούντες τὴν ἐκ θεοῦ διδομένην ἡμῖν δισεβασίαν (ῥωοικον, καὶ τῇ σῇ τε ἑσπεροχῇ δὴ πρᾶγμα κρινώμενοι, καὶ τοὶ καὶ παρὰ τῆς σῆς λαβόντες βουλῆς: ἰδίαι τὸν δὲ τὸν θεῶν ἐκλήν, θαμνὸν νόμον, δὴ ὅν θεοῖς ὁρμὴν μὴτε αἰθρὴν πατήσαν μὴτε μίαν, μὴτε τὴν μέγιστον καλῶμεν βικαρίαν, μὴτε τὸν κόμητα τῆς ἐσθλῆς, μὴτε δὴ τὸν οἰανοῦ ἀρχὴν, μὴτε ἑσθλῶν, μὴτε ἡγεμονικῶν, ὡς δὴ κρινώμενοι καὶ κρινώμενοι καλῶσιν, ὡς πινῶν ἐστὶν μέμνηται ἡ ἑσθλῶν τῶν δὲ τῶν θεῶν ἡμῶν νόμῳ ἀπογραφῇ (ὡς δὴ καὶ μόνον ἑσθλῶν τὸν δὲ τὸν νόμον ἀγορεύει) διδοῖναι ἡ συνφάριον, μὴτε ἑσθλῶν τῆς ἀρχῆς τὴν οἰανοῦ δόσιν, μὴτε ἀρχὴν μὴτε, μὴτε τῶν πόδων τὰς ἀρχαῖς ἴναι, μὴτε ἐπὶ τῶν προσηπῶν κατὰ προφασιν προσαφασίαν, ἀλλὰ προῖκα μὲν κομίζεσθαι τὰς ἀρχαῖς, μετὶ ταῖς δὲ παρέχειν προφάσει τῶν ἑσθλῶν ἐκείνης διδομένην συμβόλῃν τε καὶ χειρῶν, καὶ γὰρ δὴ ἑσθλῶν καμνὲν ἀπογραφῶν τῶν δὲ τῶν θεῶν ἡμῶν νόμῳ δηλοῦσθαι, τὴν προσηπῶν ὅτιν ἐκείνη ἀρχὴν παρέχει, ἡ εἰς τὸν θεῶν ἡμῶν λατρίαν, ἡ εἰς τὸ δικαστήριον τῆς σῆς ἑσθλῶν προφάσει τῶν κωδικῶν ἡ συμβόλῃν ἡ προσηπῶν, ὡς ἐκείνη (ῥωοικον, καὶ μὴ παρέχειν αὐτῶν μεγάλῃ αἰσθῇσιν.

ἐκείνη μὲν τοὶ διορίζοντες, τὸ χεῖρ τὸν βικαρίον τῆς Ἀσιανῆς, ὅντα δὲ καὶ ἀρχόντα τῆς Πακαπαιανῆς φρυγίας, μὴτε μὲν οὕτω προσηπῶν, ἀλλὰ τῶν λατρίων κόμητα φρυγίας Πακαπαιανῆς ὀνομαζέσθαι, καὶ κομίζεσθαι ἐκ τῆς δημοσίας, ἀπὸρ καὶ νῦν προφάσει αἰνόνων τε καὶ καπῶν ἑσθλῶν ἀρχῆς ἐλάμβανεν, οὐδενὸς ἐλαττωμένου τούτου: καὶ μὴ δύο τάξεις χεῖρ, ἀλλ' ἀναμειβόμεν ἐκατέρωθεν, τὴν τε τῶν ἀρχόντων, τὴν τε τῶν βικαρίων, μίαν γενέσθαι κομητιανῶν οὐσαν τε καὶ ὀνομαζομένην: τῶν κινδυνῶν τῶν δημοσίων φόρων αὐτῶν τε καὶ πᾶσιν ὁμοίως ἐποντος, οἷα μὲν τάξεως καθεσώσης, μὴ διηρημένης αὐτῆς παντελῶς, ἀλλὰ κατὰ μίαν ἀπάντων στρατηγῶν (ῥωοικον, καὶ κομίζομεν μὲν τοὶ καὶ αὐτὴν εἰς τὸ διπλοῦν τοῦ κινδυνῶν τὰς αἰνόνων καὶ καπῶν, ἀπὸρ ἐκατέρωθεν πρὸς ἐκείνην τάξιν, μὴ μὲν ἐπὶ τῶν ἴνους ἀρχῶν τὸν πρὸς μὲν βικαρίον, νῦν δὲ πόδων βλεπὸν κόμητα τῆς Πακαπαιανῆς φρυγίας, οὐκ ἔχοντα παντελῶς οὐδὲ μίαν μετουσίαν ἐν ταῖς δόξαις ταῖς τῆς Ἀσιανῆς διοικήσεως ἐπαρχίαις, ἀλλ' ἔχοντα μὲν τὴν τῶν πόδων βλεπὸν κόμητος τῆς Πακαπαιανῆς φρυγίας ἐπὶ νῦν μίαν, ἀρκύν μὲν δὲ μόνῃ τῇ Πακαπαιανῇ (καθὰ πόρ ἐπόντες ἐφθμην) φρυγίας.

αὐτὸ δὲ ἔστω καὶ ἰδίαι θατόρων τῶν πρὸς βικαρίον διορίζοντες (φραμὲν δὲ τῶν κατὰ τὴν ποντικῶν διοικήσιν) ὡς μὴ δύο καθεσῶναι τὴν λατρίαν, ἀλλ' οἷα κόμητα μὲν γαλατίας πρὸς τῆς ὀνομαζόμενον, καὶ ἔχοντα καὶ τὴν κατὰ τῶν στρατηγῶν ἐξουσίαν, καθὰ πόρ ἐκείνη νῦν, καὶ τὰς ἐκατέρωθεν ἀρχῆς κομίζομεν σιτήσεις, οὐ μὲν ἐξω τῆς πρὸς τῆς γαλατίας (οὐδὲ μίαν γὰρ αὐτῶν ἐπὶ τῶν παντελῶς διδομένην) ἔχειν ἐξουσίαν κατ' οὐδέ μίαν ποντικῆς ἐπαρχίας, ἀλλὰ κατὰ μόνον γαλατίαν τὴν πρὸς τὴν τῆς τάξεως τε ὁμοίως ἀναμειγνυμένης, καὶ κατὰ μίαν (ὡς ἐφθμην) νοουμένης καὶ ἀριθμουμένης (ῥωοικον, καὶ κομητιανῆς οὐσης τε καὶ ὀνομαζομένης, καὶ οὐδενὸς παντελῶς ἐξ αὐτῶν πρὸς οὐδὲν ἄλλοις ἔχοντος πῖνα διαφορᾶν, ἀλλὰ μίαν εἶναι τάξιν ὑφ' οἷα πεταγμένοις ἀρχόντι μίαν ἐπαρχίαν ἡσυχῶν πᾶσις ὁμοίως τῆς τάξεως ἀμα τῶν σφῶν αὐτῶν ἀρχόντι πόδων τὰ δημοσία κινδυνόουσης. * λέγει *

Αὐτὸ δὲ ὁδοῦ φαίνεται καὶ ἡδὴ τὴν λαμπροτάτην κόμητος τῆς εἰσῆς καὶ τὴν λαμπροτάτην ἀρχόν-
τος (καὶ αἴτις γὰρ μίαν ἀρχὴν ἀμφοτέρωσ' ποιούμεθα) ἔχοντος μὲν καὶ τὴν ἀδελφάβλητον κόμητος
τῆς εἰσῆς ὄνομα, τάξις δὲ μίαν ἀρχόντος κομητικῆς οὐσίας τε καὶ ὀνομαζομένης, καὶ τῆς πρώτης
μόνης συνείας καὶ τῶν κυρρετικῶν ἡγουμένη, καὶ τῆς ἐκατέρωσ' ἀρχῆς ἔχοντος σιτήσεις. οὐ γὰρ
τοῖς βικαρίοις καὶ ἑνὶ τῇδε μὲν, ὥστε ἅμα καὶ αὐτὸν τῇ πελοποννησίᾳ αὐτῷ τάξει κινδυνεύειν ὥστε δὲ
τῆς τῶν δημοσίων εἰσπραξέως, ὥστε δὲ τῆς πολιτικῆς καὶ δημοσίας καταστάσεως. βουλόμεθα
γὰρ μὲν ἅπανσι τοῖς ἀρχαῖσι τῇ ἡμετέρῃ ἐπαρχίᾳ πάντας ὑποκείσθαι, σὺν μὲν ἰδιώταις κατὰ τὴν
ἀρχῆς ἰδίῳ ἡδὴ πάσαις αἰτίας καὶ πάσαις χρηματικαῖς καὶ ἐγλημματικαῖς προφάσεσσι, σὺν δὲ
καὶ ὑποτάταις ὄντας, καὶ ὥστε ἰδίῳ ἀρχόντος τεταγμένους, καὶ τούτου οὐδὲν ἦτον προφάσει
δημοσίων τε καὶ ἐγλημμάτων ὑποκείσθαι πᾶσι φρόποις αὐτοῖς. ἀλλὰ καὶ σὺν αὐτοῖς καποῦντας
ἐξ οὐδὲ ποτε δικαστηρίου καὶ τὰς οἰαζομένους μεταχειρομένης ἀφῆται, ἐξείναι σὺν τῶν ἐπαρχιῶν ἀρ-
χόντων μὴ συγχωρῆναι τῶν τῇδε αἰσίων διατάξεσιν ἀντιθέμεν λαμβάνειν ὥστε δὲ σιωπῆσαι
ὡς ἀπορροῦντες: γινώσκοντας, ὥς ἐστὶν ἑαυθυμῆσαι, πᾶσι τῶν ἐπὶ τῇδε αἰσίων τοῖς ἡμετέροις
ὥστε λέγειν ἐπαρκεῖν αὐτοῖς καταθέσθαι. Δίδωμεν δὲ αὐτοῖς ὁδὸν καὶ γινώσκουσιν τὰ πᾶσι τῶν
τοῦ μὴ μόνον εἰς τὰς ἀρχάς, ἐξ ὧν εἰσὶν οἱ σελόμενοι, ἀλλὰ καὶ εἰς ἡμᾶς, ὥστε ἡμᾶς ταῦτα γινώσκον-
τας ὅτι πρᾶγματι προσκόντως ἐπεξεύχεται. Εἰ δὲ καὶ αὐτοὶ ἴνασ' ὁδοῖεν ὅτι τῶν ἐκ τῆς αἰτίας ἡ
τῆς ζώνης ὑποκείσθαι σὺν ἡμετέροις ὑποτελεῖς ἀδικημάτων: ἀδειαν αὐτοῖς δίδωμεν καὶ ἐξείναι
τὰ ἀδικήματα, καὶ σὺν ὑποκείσθαι διανομήνους ἀφαιρῆσαι τῆς ζώνης, καὶ τῶν ἡμετέρων τά-
ξεσιν ὡς ταῖς ἐπαρχίαις ἀντιθέμεν, ὥστε οὐδὲν ἡ τοῖς ἀρχαῖσι διηγεῖται τὸ νόμον, ὥστε γὰρ αὐτοῖς
πάντως ἀδικῶν κέρδιον εἶργον, οὐτὼ καὶ κατὰ τὰς ταῖς ἀρχαῖς καὶ ἡμετέρων πάσης ἡμῶν τε καὶ
αἰδῶς καὶ σεμνότητος ἀπολαύειν δεσπόζοντες. οὕτω τοίνυν ἡμῖν τῶν ἀρχῶν διακινδυνεύοντων,
προσκήντων αὐτοῖς πᾶσι λαβόντα τῶν ἀρχῶν μὲν τῆς δευτέρας μνημῆς οὐκ ἀντὶν ἡμῶν: ἡ (ἐπὶ τῇδε ἡμῖν
οὐκ ἐπὶ τῇδε) οὐκ ἀντὶν τῆς γῆς ὑποκείσθαι, καὶ τῶν αἰσίων σὺν κατὰ κράτος τῶν θεόνων, τοῦτε αἰ
ἐνδοξοτάτου κόμητος τῶν δειῶν ἡμῶν λαμπρόνων, τοῦτε ἐνδοξοτάτου καὶ αἰσίων τοῦ δειῶν ἡμῶν
παλατιῶν, τοῦτε ἐνδοξοτάτου κόμητος τῶν ἀπανταχοῦ δειῶν ἡμῶν περιβάτων. παρόντος δὲ καὶ τῆς
κατὰ καιρὸν μεγαλοπρεπείας τοῦ χαρτοῦ λαοῦ τῶν δειῶν ἡμῶν καὶ τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν
παρ' ἡμῖν ὑποκείσθαι ὅσον δίδωμεν, μηδὲν ἅπαντες μὲν οὐδὲ οὐδὲν παρέχειν, μήτε προφάσει
ὁδοῦ, μήτε προφάσει, μήτε ἐπαγγέλλεται, μήτε ἐκ τῆς ἐπαρχίας ὁμοιοποιεῖται, μήτε τοῖς
ἐνδοξοτάτοις ἐπαρχίαις, μήτε τοῖς ὁδοῖς τοῖς ταῖς ἀρχαῖς ἔχουσιν, μήτε τοῖς πᾶσι αὐτοῖς καὶ αἰσίων,
μήτε ἐπὶ τῇδε ἡμῖν κατὰ προφάσιν προφάσει: ἀλλὰ ὥστε ἅμα λαμβάνειν τὴν ἀρχὴν, πρὸς λαμβά-
νῃ τε πᾶσι τῇδε δημοσίων ταῖς σιτήσεσιν (ταῦτα γὰρ δὲ καὶ μόνον λαμβάνειν αὐτὸν ἐπὶ τῇδε) οὕτως
αὐτῶν κατὰ τὰς φυλάξαι ταῖς χερσὶ, δεῶν τε καὶ ἡμῖν τῶν ὥστε αὐτῆς ὑφῆξον λόγον. ἴστω γὰρ ἡ
σὴ ὑποκείσθαι, καὶ οἱ μετὰ σὴν αὐτὸν ἐπιθεσόμενοι θεόνων, ὥς εἴτε αὐτοῖς ἀντιθέμεν λαβὼν ἡ παρὰ
τῶν εἰς τὰς ἐπὶ τῇδε ἀρχαῖς παριόντων, εἴτε οἱ παρὰ τῶν αἰσίων αὐτοῖς, εἴτε καὶ ἡ τάξις ἡ σὴ παρὰ
ἐπὶ τῇδε τῇδε προφάσει (καὶ τῇδε παρὰ ἡμῶν αὐτοῖς ὡς αἰσίων, ἀπὸ δὲ καὶ ἀρκαῖν μόνον νομίζοντες
διδόσθαι διωρίσθαι, ὥς οὐκ ἐπὶ μικροῖς ἡ ποιῶν γινώσκεται: ἀλλὰ οἱ μὲν μέγιστοι ἀρχόντες οἱ λαβὼν
ἀντιθέμεντες πᾶσι τῶν ἡδὴ τὰς ἐπὶ τῇδε ἀρχαῖς παριόντων, ἡ καὶ συγχωρῆσαι τῇδε οἰκεία τάξι
τοιοῦτο πᾶσι πᾶσι, καὶ προσαγγελλέντων οὐδεμίαν ὡς οὐ μόνον προσαγγελλέντων ἀποδοῦναι
πᾶν, ὅσον ἐλπίσασιν, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν ἀντιθέμεντων ὑποκείσθαι, καὶ τῶν ἡδὴ τῇδε ἀρχῇ κινδυνῶν
ἀντιθέμενται. καὶ οἱ γὰρ αὐτοῖς ὄντες, καὶ ἡ πελοποννησίᾳ τάξις αὐτοῖς, εἰ τῶν πᾶσι τῶν παρὰ
ἡμῶν δεδωμένων ἐπιχειρεῖ λαβὼν: αὐτοῖς τε ὑποκείσθαι τοῖς ἐξ ἡμετέρων τῇδε εἰς τῶν αἰσίων
ἀποδοῦναι, ἐκπεσόντα τε καὶ οὐδὲν, καὶ ζώνης, πρὸς ὅτι καὶ πρὸς αἰσίων ὑποκείσθαι πρὸς
αὐτοῖς τοῖς ἀντιθέμεντα τῶν αὐτῶν. τοῖς δὲ οὕτως ἀντιθέμεντες παρὰ λαμβάνοντες τὰς ἀρ-
χάς πρῶτον ἀπαντῶν ἀποδοῦναι ἔχειν καὶ, τὸ τοῖς δημοσίοις ἀγρυπνῶς προσέχειν, καὶ σὺν μὲν
ἀγνοοῦντας καὶ δεόμενους ἀντιθέμεν μὲν πάσης εἰσπραξέως τῆς σφοδρότητος, μηδὲν ὑποκείσθαι
κλινόμενους, μηδὲ ὥστε αὐτοῦ τούτου κέρδιον πᾶσι πᾶσι ἀγνοοῦντας. τοῖς δὲ ἀντιθέμεντες παρὰ τῶν
προσδοκῶντων, ἐπειτα τὸ τοῖς ἡμετέροις ὑποκείσθαι πᾶσι πᾶσι ἀντιθέμεντες, οὐδὲ
ὅτι παρὰ οὐδὲν αὐτῶν ἐπὶ τῇδε ἀντιθέμεν: ἀλλὰ ἴσοι μὲν αὐτοῖς δίκαιος, ἴσοι δὲ καὶ αὐτοῖς δημοσίοις καταστά-
σειν ἴστω, ἐπὶ τῇδε πᾶσι τῶν ἀντιθέμεντα, καὶ σὺν μὲν ἀντιθέμεντες πᾶσι πᾶσι ἀντιθέμεντες κατὰ
εἰσίων, τοῖς δὲ ὑποκείσθαι ἐπὶ τῇδε πρὸς τὸ νόμον τῶν πᾶσι, καὶ οὕτως ἀρχόντες τῇδε ὑποκείσθαι, ὥς αὐ-
παρὰ τῇδε ἡδὴ, ἀντιθέμεντες μὲν αὐτοῖς ἀντιθέμεντες ὄντας, ὑποκείσθαι δὲ φαινομένην ὑποκείσθαι
πᾶσι πᾶσι, καὶ πᾶσι δημοσίοις, αὐτοῖς τῶν ἰδίῳις ἀντιθέμεντα

αὐτοῖς διαπρεσβύτοις, καὶ οὐκ αὐτοὶ μόνοι εὖτο προήγοντες, ἀλλὰ καὶ τὸν αὐτὸν παρὲς δρόνον τοιοῦτον λαμ-
βάνοντες, καὶ εὖτο πάλιν αὐτοὺς ἀπαντας, ὡς μὴ δοκεῖν ἐκείνους μὲν εἶναι ἀνδρῶν θύοντος εἶναι, δι' ἐτέρων
δὲ πωλημμελῶν τε καὶ κλέπτειν: εὖτο, ὁ πρὸς ἐπὶ μάλλον αἰσχροτόρον ὅτι καὶ κοινωνοὺς τῇ ἀδικημά-
των χειρὶ αὐτῶν. ὥστε ἕξασθαι τῇ σὴ ἑσπεροχῇ τῶν σεμνοτόρων ἱναὶς ὑπὸ τὰς ἀρχαῖς πέμπειν καὶ τῶν
ἐπισκευμένων τὰ δημόσια, βουλομένων τε φαρμῶν, καὶ ἐτέρων περὶ αὐτῶν πειραῖν ἐαυτῶν δεδωκότων ἀγα-
λῆν, καὶ πρὸς τὰς ἀρχαῖς ἐπιτηδείων. τίς γὰρ οὐκ αὐτὸν ἀγαπήσειεν, καὶ σεμνότητος ἐμπεσὼν πω-
λῆσαι μεγάλης νομίσειεν, εἴπερ ἡμετέρῳ φησὶ καὶ κηρύσει τῆς σὴς ἑσπεροχῆς ὑπὸ τῶν ἀρχῶν παρέλθου
μεμαρτυρημένῳ μὲν ὡς δὴ χρεὼς, προίκα δὲ αὐτῷ δειχόμενος, οὐκ ἐννοητολμημένος δὲ πανταχρὸς οὐ-
θενὶ φάτω κατὰ τὴν χρεὼν, οὐδὲ ὅπως τὸ δοθέν ἀθροίσαι, οὐδὲ ὅθεν συλλέξαι χρυσίον, ἀλλ' ἵνα δὴ
εὖτο μόνον ἔχῃ ἀποδόσθαι, τὸ δὲ περὶ καὶ ἡμῶν ἐαυτὸν συστήναι, καὶ δέξαι ἀπολαύσαι χρηστῆς, καὶ ἀ-
μειβάσαι ἐλπίσιν μεγάλας. εἰ δὲ τις παρὰ ταῦτα τι πράξειεν: ἴσω καὶ ἕως ὑπὸ τῆς ἀρχῆς, ἐφ'
ὅς ὅτι δικαῖος κλοπῆς ἑσπεροχῆς, καὶ εἴγε φανερὸν δυνὲ χρυσίον ἑσπεροχῇ τῶν λαβῶν τὴν ἀρχὴν, ἢ λα-
βῶν ἐκ τῆς ἀρχῆς (εὐατόρον γὰρ ὁμοίως ἑσπεροχῇ θύοντος) ὅτι καὶ δημόσιον καὶ ἐξορίαν ἑσπεροχῇται, καὶ
τὴν εἰς τὸ πᾶν βλάψον τε καὶ ἡμωρίαν, καὶ αὐτὸν δὲ τὸν λαβόντα παρ' αὐτοῦ (καθ' ἑαυτὸν εἰπόντες
ἐφ' ἑαυτῶν) κακῶς ἑσπεροχῇται μεγάλας. καὶ θαρρῶς ὅτι ἀπαιτούμεν εἶναι ταῖς ἐπιχειρήσιν ἀρχαῖς
ταῖς χεῖρας, ἵνα εὖτο ἀρχομένων ἀξιομῶν τε καὶ ἐξορίαν μὲν φυλάξαι μὲν, καὶ αὐτοὶ μὲν ἐκ τῶν
νόμων, ἐκ τῶν ἀρχῶν ἐπίσπον) ποινὰ τοῖς ἐν ταῖς ἐπιχειρήσιν ἀρχαῖς οὖσιν, εἰ τι τοιοῦτο πράξειεν.

Δίδωμεν δὲ καὶ τοῖς ἐπαρχεῶταις ἀδείαν, εἴ τι κατὰ τῆς ἐπαρχίας ἀδικῶν ὁ τὴν ἀρχὴν ἔχων δι-
απράξεται, καὶ ἡμῶν πῶν ἢ ἐπιχειρήσιν παρὰ βάλμῃ εὖτο ἡμετέρῳ ἑσπεροχῇ: ὥστε τὸν θεοφιλέ-
στατον ἐπισκοπον, καὶ εὖτο ἐν τῇ χρεὼν πρῶτον τὰς δεήσεις εἰς ἡμῶν ἀναπέμπειν, καταλείποντας τὴν τὴν
ἀρχὴν ἔχοντα τὰ πωλημμελῆματα. ἡμεῖς ὅτι ταῦτα μανθάνοντες στελεθῶμεν ἐν τῇ χρεὼν τὸν ταῦτα
ἕξασθαι, ἐφ' ὃν αὐτὸν, ἐνθα ἡδύκωσεν, ἐκείσε καὶ ταῖς ποινὰς ἑσπεροχῇ τῶν πωλημμελῆματων,
ὥστε μὴδὲ ἐτέρων ἱνα τοιοῦτο τι πράξει διαρρήσιν πρὸς τὸ παράδειγμα βλέποντα: ἀνάγκη
ἔχοντος τὴν τὴν ἀρχὴν διέκοντος, κατὰ τὰς ἐμπεσόντων διατάξεις, ἐπειδὴ κατὰ δούτο τὴν ζώνην, ταῖς
πεντήκοντα ἡμέρας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ διατελεῖν, δημόσια φαινόμενον, καὶ ταῖς πρὸ πάντων δειχόμενον
ἐν αἰσχροῖς. εἰ μὲντοι πρὶν πωλησθῆναι ταῖς αὐτῶν πεντήκοντα ἡμέρας, ἀποδοσθῶσιν ἀδείαν, καθ' ἑαυτὸν πῶν
τῶν ἀπὸ μὲν τῶν ἀνδρῶν πόθεν: δίδωμεν ἀδείαν τοῖς (σωτελεῖσι κατέχων αὐτὸν ἐν χρεὼν, καὶ πᾶν ὅ, τι δι-
δάσκουσιν αὐτῷ περὶ κλοπῆς, εὖτο εἰς προήγον, παρόντος μὲν τοῦ θεοφιλέστατου ἐπισκόπου,
καὶ δι' ἀρχαῖς ἀγράφως διασκοποῦντος, ἕως αὐτὸν ἀποδοῖν πᾶν, ὅπερ κεκοφῶς φανερὸν. ἀλλὰ καὶ
αὐτοὺς εὖτο ἐπαρχεῶταις (εἴπερ αἰσχροῖς τῆς τῶν ἀρχόντων κλοπῆς) ἀδείαν ἔχον, μάλλον μὲν οὐ
καὶ ἀνάγκη, ταῦτα μὲν ἐν εἰς ἡμῶν, ὥστε ἡμῶν μανθάνοντας, ὅτι πρὸς ὅλως χρυσίου πῶν πρὸς ἀ-
δικαίον, ταῖς ἐπιχειρήσιν αὐτὸν ἑσπεροχῇ ποινὰς, πρὸς τῶν καὶ ταῖς ἐξ οὐρανοῦ τιμωρίαις ἐνο-
χον εἶναι πρὸς αὐτὰς εὖτο ὅρκου, ἐφ' οἷς ἔλαβε τὴν ἀρχὴν. * λέγει. * ἐκείνου δηλαδὴ φυ-
λακτομῶν, τοῦ μὴδὲ μὲν εἶναι τοῖς ἡμετέροις ἑσπεροχῇ ἀδείαν ἐφ' ἐτέρῳ ἱνὶ, πᾶν ἢ κλοπῇ,
ταῦτα πάλιν εὖτο ἀρχόντι προήγον. ὅν γὰρ εἰ φανερὸν σφοδρότορον τοῖς ἀγνώμοσι δι' αὐτῶν τῶν δη-
μοσίων εἰσπραξίαν, ἢ ὅτι τὴν τῶν πωλημμελῆματων ἐπεξέλθουσιν, δώδωκεν τοῖς ἑσπεροχῇ προήγον
πῶν κατ' αὐτοῦ. τούτων πῶν μὲν οὐ καὶ ποινὰς αὐτοὺς ταῖς πᾶσιν πικροτάταις ἑσπεροχῇ, εἰ εὖτο
καθ' ἑαυτὸν χρησάμενος ταῖς χεῖρας, καὶ τῇ τῇ δημόσιον εἰσπραξίᾳ μὲν πάσης περὶ σκευῶν αὐτῶν ἀντι-
θέσιν, εἴτα καταδεμένους τὴν ἀρχὴν ὑβρίσαι διαρρήσιν, δηλαδὴ μὴ (ὡς δι' ἡμῶν πᾶσιν μὲν τὸν νεο-
μισμένον χρόνον τὰς ἐπαρχίας ἀπολιμπάνοντας ἀποπέμψαι. δεῖ γὰρ εὖτο μὲν τὸν ἡμῶν νόμον γι-
νομένους λαμπεροτάτους τῶν ἑσπεροχῇ γυναικῶν ἐπαρχίαν ἀρχόντας ἐπισημαίνειν, πόσης μὲν ἀπο-
λαύουσι δέξαι τοιοῦτοι φαινόμενοι, πόσης δὲ πᾶσι περὶ τὸν δυσκολίαις τὸν νόμον πῶν πᾶσι
(τότε ἐφ' ἐαυτοῖς) διαρρήσιν. εἴη γὰρ αὐτῶν ἀτόπων, εἰ εὖτο μὲν ἐπ' ἀτελεῖσιν ἀλόντας κλοπαῖς
αὐτοὶ κηλαῖον, καὶ βασάνοις αὐτοὺς ἑσπεροχῇ, καὶ οὐ πρὸς τὸν συγχροῖεν, ἕως αὐτὸν ἀπο-
δοῖεν τὰ φώρια: αὐτοὶ δὲ ἀνδρῶν μὲν οὐ καὶ μάλλον κλοπῶν, καὶ οὐδὲ τὸ πρὸς ἑσπερο-
χῇ ὀρθοειδῶντες παρὰ δειγμά, ὡς ἐξέστιν αὐτοῖς ἑσπεροχῇ σεμνοῖς τε καὶ ἐλθούσις καὶ πανταχόθεν
ἐπαινουμένους φανῶναι, καὶ τὴν καλῶς ἐξ ἡμῶν ἔχον μαρτυρίαν τε καὶ ἐλπίδα. οὐ συγχροῖεν μὲν δὲ
οὐδὲ τοῖς πᾶσι βλεπτοῖς δυνεῖν, οὐδὲ ἐτέρῳ ἱνὶ τὴν οἰκονομίαν αὐτοῖς πωλεονεξίαν ἢ ἀδικίαν ἐπαγαγεῖν,
ἢ πολιτικῶς ὅλως πρὸς ἀρχαῖς κοινωνεῖν, ἵνα καὶ ἡμεῖς αὐτοῖς τὴν σεμνότητα φυλάξωμεν, καὶ κείνοι
τὴν καθ' ἑαυτὸν ἡμῶν καὶ δύνωμεν ἀντιδοῖν. ἴσω γὰρ ἀπαντῶν ἑσπεροχῇ, ὡς ὅτι τὴν αὐτῶν ὡφε-
λεῖται, καὶ ὅτι πανταχόθεν αὐτῶν ἀξίον, καὶ δι' ὅτι πάσης αὐτοὺς ἀγῶν δι' ἀπαιτείαν, ὅτι μὴ καταναγκά-
ζεσθαι τὰς χεῖρας ἀπολιμπάνειν, μὴδὲ ἐξέχειν ταλαπρωρεῖσθαι, δι' ὅτι τὸν παρόντα νόμον ἔλαβ-

φαμεν.

Ἰαμελν, θεῶ τε αὐτὸν ἀναπιδέντες ἢ ταῖς παρούσαις σεβασμιόταταις τῆς μεγάλης αὐτοῦ ἢ κοινο-
τάτης εὐρυτῆς ἡμετέρας, ἵνα πᾶσιν ἴδῃ πατόρ' αὐτῶν δέχεσθαι μᾶλλον ἀρχοντας, ἢ κλέπτοντας τε ἢ ἀν-
σφαποδώδεις. Δεῖ δὲ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ἡμετέροις ὥστε λαῖς, εἰδότες πόσῃ ἡμῶν ἐδέμεθα πεινο-
ν, μὴ πάσης δὲ γνώσεως αὐτῶν δημοσίου ἀνελιπῶς φόρου εἰσάγειν, ἢ μηδὲ τῆς παρὰ τῶν ἀρ-
χόντων ἀνάγκης δεῖσθαι. ἀλλ' οὕτως δὲ γνώμονας αὐτοὺς παρέχειν, ὥστε ἡμῶν ἴδῃ αὐτῶν εἰδέσθαι
τῶν ὄρων, ὅτι ἢ αὐτοὶ τῆς τοσαύτης θαλασσοπείας πῶς οἰκίαν ἡμῶν δὲ γνώσεως ἀντιπιδόσκει, ὅ-
τι οὕτως ἔξετε πᾶσιν παρὰ τῶν ἀρχόντων προφάσει τῆς δὲ γνώσεως ἀπουσίᾳ τε καὶ πεινοῖαν. ἐκεί-
νο γινώσκοντες, ὡς ἐπειδὴ τοῖς ἀρχουσιν ἐπικύει πανταχόθεν ὁ τῶν δημοσίων κίνδυνος, ἢ τῶν ἀν-
ωμοθυμητῶν ὅσιν, ὡς ὑπὸ τῶν σφῶν αὐτῶν κινδυνώσκει τὰς ἀρχαὶς ὥστε ἀρχοντας: καὶ ὑμᾶς ὅσοι
γινώσκοντες ἐκ φόρου παντός διπλασθῆναι πῶς ἀνωμοθυμῶν ἢ μηδὲ τῶν ἐκ τῶν γνώσεως οὕτω πα-
ρέχειν ἀπειθεῖς, ὡς καὶ τῆς ἴδῃ αὐτῶν δεῖσθαι σφοδρότητος, καὶ ἀναγκαῖον αὐτοῖς ὅτι πρὸς λαμβάνειν δὲ
πῶς ἀπαράσθηται τῶν δημοσίων εἰσπραξίαν: εἰδότες ὑμῶν τῶν ἡμετέρων ὥστε κινῶν, ὡς αἱ στρατιωτικαὶ
δαπάναι καὶ αἱ τῶν πολεμίων δώξεις πολλῆς δέονται τῆς ἐπιμελείας, καὶ οὐκ ἔστι χρημάτων χωρὶς
ταῦτα παραχρῆμα, τῶν πρᾶγματος μηδεμίαν ἀναβολὴν δεχόμενον, οὐτε ἡμῶν αἰρουμένων παρὰ
τῶν ῥωμαιῶν γὰρ ἐλαττωθῆναι, δηλὰ διβύλω τε πᾶσιν ἀνακλῆσαι μὲν, καὶ βασιλῆος κατα-
δουλωθῆναι, ἢ πολλὰ γὰρ ἢ μείζονα τούτων ἐλπίζοντων παρὰ τῷ θεῷ λαβεῖν τε ἢ πρᾶγμα. εἰς
ἃ προσήκον ὅτι αὐτῶν δημοσίου φόρου ἀνελιπῶς τε, καὶ δὲ γνώσεως, ἢ κατὰ τὰς ἀπορροαίας εἰς-
πράττειν παρὰ τῶν δημοσίων. ὡς ἐπὶ ὑμῶν μὲν δὲ γνώσεως ἀπαντήσονται τοῖς ἀρχουσιν, οἱ δὲ ῥαδίαν
τε ἢ ἐκ προχείρου πῶς τῶν δημοσίων εἰσομνῆται εἰς ἡμᾶς ποιοῖντο: ἢ αὐτῶν ἀρχοντας ἐπαινεῖσθαι τῆς
ἀπουσίας, ὅτι ὑμᾶς ὥστε ἀποδεχόμεθα τῆς γνώσεως, ἢ πανταχόθεν μίαν πρὸς ἑστὴ καλὴν τε καὶ σύμφωνον
τῶν ἀρχόντων ὅτι ἀρχαρχῶν ἀρμονία. τῶν μεγάλων τοίνυν θεῶν ἢ θεῶν ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ πάν-
τες ὁμοίως ἀνασπερμένω ὑμῶν ὥστε τούτου δὲ τῶν νόμων, ὅς αὐτοῖς δώσει καὶ τὰς πατρίδας
οἰκίαν ἀσφαλῶς, ἢ τὰς οἰκίας πόλιν αὐτῶν ἔχειν βεβαίως, ὅτι τῶν ἀρχόντων ἀπολαύειν δικαιο-
σύνης. ἢ γὰρ δὲ ἢ μὲν: ἀλλ' ὅσοι αὐτὸν ἐδέμεθα, ὅπως αὐτῶν ἐκ τῆς ἐκ τῶν νόμων δικαιοσύνης ἰσχυρῶς
τῶν ἀποτῆ θεῶν οἰκίωσαι αὐτοὺς, ἢ πῶς ἡμετέροις συνηῖται βασιλῆαν, ἵνα μὴ δόξαμεν παρὰ τῶν ἀν-
θρώπων ἀδικουμένων, οὐδὲ ἡμῶν πρὸς ἀδικίαν ὁ θεός, ὅπως αὐτῶν δὲ πάντων φειδόμεθα τῇ αὐτοῦ
κατακλυσθουσίᾳ ἀγαθότητι. ὡς (τότε ἐφ' ἡμῶν) ἀφοσιούσῃ τῷ θεῷ, διότι μηδὲν ἡμῶν τῶν εἰς
νοῦν ὄρων ἀγαθῶν ὥστε κινδυνεύει τῶν ὥστε κινῶν πόλιν ἡμῶν. βουλόμενοι γὰρ τὰς
ἀνελιπῶν τούτων ὥστε ἀνσφαποδώδεις κλοπᾶς ἀνελίαν, ἢ αὐτῶν ἡμετέρων ὥστε λαῖς ἐκ ἀπαθείας
παρὰ τῶν τῶν ἐπιχειροῦν ἀρχαὶς ἐχόντων φυλάξαι: ὅσοι ὥστε ἐπαινεῖσθαι πρὸς τὰς ἀρχαὶς αὐτοῖς
δοῦναι, ὅπως αὐτῶν αὐτοῖς ἴδῃ πωλημελῆναι, καὶ ἀρπάξαι δὲ ὥστε κινῶν, οὐ πρὸς ἀνελίαν πάντα
αἰρουμένων πόρον, οὐκ ἀξιοῦντες μμεῖσθαι αὐτῶν πρὸς ἡμῶν βασιλῆαν, οἱ πρὸς χρημάτων πρὸς
βαλόντο τὰς ἀρχαὶς, αὐτοῖς ἀναρροῦντες πῶς ἀδικίαν τῶν τοῖς ἐκ τῶν ἀρχαὶς ἀδικούσιν ἐπιπρᾶν
δίκαια: δὲ αὐτοὶ τε, οἱ ἐλαττωθῆναι, ἐκ τῶν πρὸς δίκαιον καθεστῶτες, τοὺς τε οἰκίους ὥστε λαῖς
δι' αὐτὸ δὲ ὥστε ἀρπάξαι τῶν κακῶς ἀρχόντων οὐ διωκόμενοι, οὐδὲ αὐτοὶ αὐτοῖς ἀρχουσιν ἐπιπ-
ρᾶν ὥστε πρὸς τῆς εἰρημνίας αἰτίας. ἡμεῖς δὲ ἀρκούντα τῇ βασιλείᾳ πόρον εἶναι νομίζομεν, δὲ
μόνον ὥστε λαῖς αὐτῶν δημοσίου εἰσομνῆται φόρου, ἀλλὰ μὴ πρὸς ὥστε πρὸς πρᾶγμα, ὅσοι τοῖς
ὥστε κινῶν πάντα καταλείπει τὸν εἶον. τὸ δὲ ἐκ τῶν ἐμπερὸν ἡμῶν εἰρημνῶν ἐπὶ μέντοι χρεῖται
ὅτι ἀνελιπῶν παρὰ τῶν ἀνελιπῶν νομοθεσία, ὡς τὸν ἡμέτερον σκοπόν ἀπαθὴ γινέσθαι φανερὸν.
ὅσοι γὰρ αὐτῶν λαμβάνουσιν τῶν ὥστε πρὸς τῶν ἀρχόντων ἐπαρχῶν ἀρχοντας χωρὶς ἀπάσης γνο-
μῆς χρημάτων δόσεως, ἢ τῶν παρὰ αὐτῶν διδομένων ὅρων μεμνημένων, ἔχειν δὲ τῶν παρὰ
ἡμῶν πῶς παρρησίαν, τῶν μηδεμίαν εἶναι μηδενὶ πρὸς αὐτοῖς παντελὸς φόρον πρὸς ἀγαθῶν, μήτε
ἐκ τῶν ἀμειντονομῶν πρὸς ἡμῶν βίαις, μήτε δὲ τοῖς ἐκ τῶν ἀδικίας, μήτε ὑπὸ
ταῖς ἐκ τῶν δημοσίων, μήτε ὑπὸ ταῖς τῶν δημοσίων φόρων εἰσπραξίαις. ἀλλὰ πάντας ὁμοί-
ως ὥστε κινῶν τῇ τῶν δικαιοδοσίᾳ, οὐκ ἀνελιπῶν οὐδὲ πρὸς ἀδικίας λαβεῖν ἐκ τῶν ἀρχόντων, οἱ
ὥστε κινῶν, οὐδὲ μὲν εἰς αὐτοὺς, ἀλλὰ ἀρκείσθαι τῶν ἡμῶν νόμῳ, δι' οὗ πᾶσιν αὐτοῖς ἴδῃ
παρρησίαν, οὐδεὶς ἀδικίαν ἐχόντος παντελὸς ὑπὸ τῶν εἰρημνῶν αἰτίας, οὐδὲ πρὸς ἀδικίας χρεῖται ἡμῶν,
οὐδὲ ἐκείνους αὐτῶν κατὰ τῶν δὲ πωλημελῶν ἀνδρῶν. οὐδὲ αὐτῶν οἱ πάσης ἀποχόμενοι λήψεως
ἀρχοντες ἐπὶ τῷ θεῷ, δὲ τῶν νόμων, ἢ τῶν ἡμετέρων πρὸς τῶν θεῶν, ἀλλὰ εἰς ἐκείνους βλέποντες
φυλάξουσιν τοῖς ὥστε κινῶν τὸ δίκαιον, πάντα κατὰ αὐτῶν ἡμετέρων κρινόντες τε δὲ πρὸς τῶν νόμων.
ὑπὸ γὰρ τοῖς βίου τοῖς ἢ αὐτῶν στρατιώταις αὐτῶν ἐκ τῶν ἐπαρχῶν ὄντας αὐτοῖς ὥστε κινῶν, οὐδὲ
ἐκείνους ἀδικίας πρὸς ἀδικίας ἰδίᾳ ἢ παρὰ ἡμῶν ἢ παρὰ τῶν ἡμετέρων ἀρχόντων, ἀλλὰ τῶν πα-

ροῦτι νόμῳ χρωμένους, καὶ ὅσον αὐτοῖς δεικνύουσιν, ὥστε ἐπαμύνην αὐτοῖς χρωμένοις τῇ τῆς ἀρχῆς παρρησίᾳ, καὶ γινώσκοντας, ὡς ἐμὴ ὁδοὺν πράξειν, καὶ σιτήσεων καὶ αὐτῆς τῆς στρατείας ὑπομνήσονται ἐκπύσονται, καὶ τὸν εἰς σώμα κινδύων ὑποστήσονται. ὥστε ἡμῖν μηδενὸς ἐτόρον εἶναι πάντεσσι ἀρχόντος, καὶ λησδιοκίας, καὶ ὅν καλουμένοις βιοκαλυπταῖς, μάλλον δὲ χρυσουταῖς καὶ ἀμφοπολισαῖς ἐκπέμπειν, προφασίσαι μὲν δεῖν δι' λόγους χρωμένους, αὐτοὺς δὲ τὰ πάντων χεῖρα προήγοντας. τῶν γὰρ ἀρχόντων τῷ ὑποαρχῶν τῶν ἐκαστοῦ τῇ μεγίστων ἀρχῶν πληρωμάτων ταῖς, καὶ ἀντὶ πάσης ἐτόρας ἀρχῆς ταῖς ἐπαρχίαις ἀρκεύονται. Ὡς τὰ ἐν τῷ ἡμετέρῳ νόμῳ ἐπ' αὐτοῖς φιλοζωμίων: τίς αὖτε διαρρήσειν ἢ φόρον παραγραφῇ, ἢ τοιούτῳ πινὶ πρὸς αὐτοὺς χρησάμεν; ἀπαγορεύομεν δὲ καὶ τῷ ἀνδοξαπῶν στρατηγῷ τῆς ἐκαστοῦ καὶ πᾶσι τοῖς ἡμετέροις ἀρχόντοις, καὶ λησδιοκίας, καὶ βιοκαλυπταῖς, καὶ ἀμφοπολισαῖς, ἢ πῖνασ' τοιούτοις εἰ ταῖς ἐπαρχίαις ἐκπέμπειν. * λέγει. * Δεῖ τοίνυν σὺν ἀρχοντας τῶν ἐπαρχῶν ποσούτης ἀξιώσεως παρ' ἡμῶν ἐξουσίας, οὕτω τῷ πράγματι χρησάμεν, ὡς δικαίως ὁ νόμος ἀπασι εἶναι φόβους, εἰδούς, ὡς ἐπὶ τῇ δεδομένῃ παρ' ἡμῶν ἀρχῇ κακῶς καὶ ἀναξίως τῆς ἐπιφραπίσης αὐτοῖς παρ' ἡμῶν παρρησίας χρῆσθαι, ὑποκείμενοι ταῖς πτωρίαις, αἷς ἐμπροσθεν ἔσονται, καὶ ὥς τῶν ἀρχῶν ἐχούσι. ταύτας ὑπομνήσονται: Ὡς περὶ αὐτῶν κατέδοτο, μὴ ζώνων ἐπὶ πειρώμενοι κινδύνων. οὐδὲ γὰρ διδομένη αὐτοῖς ἀδειαν, πλὴν νόμον πειρῶμενοι ἡμῶν ἀναπληροῦσθαι χρόνον, ἐπαρχῶν, ὧν ἤρξαν, ἀναχωρεῖν, καὶ κατὰ πρόφασιν ἐβουλομένη, καὶ κατὰ πρόφασιν φυγῆς, καὶ κατὰ ἄλλῳ οἰκονομίας αἰτίας: γινώσκουσιν, ὡς (καθὰ τὸν ἐμπροσθεν εἰπόντες ἐφ' ἡμῶν) εἴτε ἡμῶν ταύτης γινώσκονται τῆς διδασκόμενης πόλεως, εἴτε ἐπὶ οἰκονομίας χωρῆς, πρὸς τῶν ἐπαρχῶν αὐτοῖς ἐπαναχρεῖταις, καὶ ἤρξαν, πρὸς τῶν ἐφ' ἡμῶν, αἷς ἐμπροσθεν εἰρηκαμῖν. τὸν δὲ ὅρκον δώσουσιν αὐτῶν, καὶ μὲν κατὰ τὸ αὐτὸν ἔσονται. εἰ δὲ πινὶ εἰ ταῖς ἐπαρχίαις οὐσι πτωρίαις τὰ τῆς ἀρχῆς σύμβολα: ἐπὶ τῇ τῇ θεοφιλῆσά του ἐπισκόπου τῆς μητροπόλεως, καὶ τῇ ἐπὶ αὐτῇ πτωρίαις τὸν ὅρκον ἐφ' ἡμῶν, καὶ οὕτω τῆς ἀρχῆς ἀντιλήφονται πράξειν: δηλαδὴ τῆς οἰκονομίας πτωρίαις τῇ, εἴτε ἡμῶν ταύτης τῆς μεγάλῃς πόλεως πρὸς ἀλλὰ τοῖς ἀρχῶν, εἴτε κατὰ χωρῆς αὐτῶν τὰ σύμβολα ταύτης πτωρίαις τῆς μεγάλῃς πόλεως, αὐτὸν τὸν λαμβάνοντα δὲ ἀσφαλῆς ποιεῖται τῷ δημοσίῳ πόδι τῆς τῶν φόρων ἀμείψου ἐσσεύσεως, καθὰ τὸν αὐτὸς καθαρῶς δοκιμασίας. κείτω δὲ ἡμῖν ὁ νόμος οὗτος ἐφ' ἀπασιν τοῖς ταῖς παρ' ἡμῶν ἐκαστοῦ οἰκονομίας ἀρχαῖς ἐκ τοῦ παρόντος χρόνου ἀμείψου πόδι λαμβάνοντες. τὰ δὲ πρόφασιν τοῖς ἐμπροσθεν κηρύσσονται νόμοις, οὐδεμίαν πρὸς τῶν ἐπὶ αὐτῶν ἡμῶν τῶν νόμων διαρρησίων ἐπικειμένης τοῖς μέχρι νῦν ταῖς ἀρχαῖς ἐχούσι, πᾶσι ἐμὴ καὶ αὐτοῖς μὲν τῶν ἐμφανέσθαι τῶν δὲ τῶν νόμων κλέπτοντες ἀλλήλους. ταῦτα τοίνυν ἡ σὺν ὑποαρχῇ πάντα μανθάνουσα ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐθνέσι τοῖς ὑποαρχαῖς φανερὰ παρασχεῖται γινώσκουσα, καὶ τὰ τὸ νομομαρτυροῦν προσημασίαν χρωμένη πρὸς πάντας σὺν τῷ ἐπαρχῶν ἡγεμονίῳ. ὥστε αὐτοὺς γινώσκοντας τῶν ἡμετέρων πόδι σὺν ὑποαρχῇ σπουδῶν, καὶ ὡς ἐχούσιν πόδι τῶν τῶν ἀρχόντων χειροτονίαν γινώσκουσα, εἰδέναι πόρον αὐτοῖς ἀρχῶν μεταδιδώκαμεν, οὐδὲ τῆς βασιλικῆς στρατείας δεῖ τῶν αὐτῶν διδασκόμεναι φανερῶν. *

Εἰδὼς γὰρ τοῖς πανταχοῦ θεοφιλῆσά τοις ἀρχιεπισκόποις
καὶ ὁμοῦ τοῖς πατριάρχαις.

τῆς παραδοθείσης ἡμῖν ἐκ θεοῦ πολιτείας κηρύττοντες, καὶ ἐπὶ ἀπάσῃ δικαιοσύνῃ ζῆν σὺν ἡμετέροισι ὑποαρχαῖς ἀσπόμενοι, τὸν ὑποαρχαῖς νόμον ἐκπύσονται, ὃν δὲ τῇ σὺν ὁσότητι, Ὡς αὐτῆς ἀπασιν τοῖς τῆς ἐπαρχίας τῆς οἰκονομίας φανερὸν, καλῶς ἔχειν οἰκονομῶμεν. τῆς οὖν οἰκονομίας θεοφιλῆσά καὶ τῇ λαμπρῶν ἐπισκόπων ἔστω ταῦτα πρὸς αὐτῶν, καὶ ἐπὶ παραβαίνειτο παρὰ τῶν ἀρχόντων, εἰς ἡμῶν μὴ μὲν, ὅπως αὐτῶν μὴ ἡ παραδοθείς τῶν ὁσότης τε Ὡς δικαίως ἐφ' ἡμῶν νομομαρτυροῦντων. εἰ γὰρ ἡμεῖς μὲν σὺν ἡμετέροισι ὑποαρχαῖς ἐλεούμεν, ὅτι πρὸς τῇ τῶν δημοσίων φόρων ἐκπίσει καὶ μεγάλῃς ὑποαρχῇ ἐκ τῆς τῶν ἀρχόντων κλοπῆς ἀδικίας, δὲ ταῖς γινόμεναις τῇ ἐπαρχῶν πτωρίαις, ταύτας ἀνελθὲν δεῖ τῇ ὑποαρχῇ ἐσσεύσεως ἀσπόμεναι νόμον: ὑμεῖς δὲ ἐκπύσονται μὴ προσημασίαν λαλῆτε ἡμῖν: Ὡς ἀφ' ὅσῳ πρὸς τὸν δεσπότην θεόν, ὑμεῖς δὲ ἀπολαύσεσθαι πρὸς αὐτὸν ὑποαρχῇ τῇ ἄλλῳ ἀδικίᾳ, εἴτε πόδι δὲ μὴ μαρτυρῶν ἡμῶν βλαβερὸν τοῖς παρ' ὑμῖν ἀνθρώποις ἐπείροιο. ἀλλὰ δεῖ παρόντας ὑμῶν τῇ χωρῇ, καὶ ὑπὲρ αὐτῶν καὶ τῶν λαμπρῶν ἀρχοντίαις, φανερῶς ἡμῖν καθίσταναι σὺν ὁσότης ἀρχόντος, Ὡς σὺν παραβαίνοντας τὸν δὲ ἡμῶν τὸν νόμον, ὅπως αὐτῶν ἐκαστοῦ γινώσκοντες, σὺν μὲν κολλῶμεν, σὺν δὲ ἀμείβομεθα. ἐπειδὴ δὲ ὁ νόμος δημοσίᾳ προσημασίαν, καὶ πᾶσι γένοιτο φανερὸς: τῇ καὶ ταῖς λαμπραῖς, αὐτὸν ἀποκείτω ἐπὶ τῇ ἀγίατῃ ἐκκλησίᾳ μὲν τῇ ἰδῶν σκιδῶν, οἷα καὶ αὐτὸς ἀνατεθειμένης θεῷ Ὡς πρὸς ὁσότης τῶν ὑπὲρ αὐτοῦ γινόμενων ἀνθρώπων γινώσκουσα. ποιήσετε δὲ αὐτῶν καλῶν, καὶ τοῖς αὐτοῖς ἀπασιν ἀνθρώποις συμφερόμενον, ἐπὶ αὐτῶν

αὐτὸν ἐκολάφοντες ἢ θνήσκον, ἢ λίθοις ἐν ταῖς σταῖς τῆς ἀγῶνις ἐκκλησίας ἀναγκάζοιτε, πρὸ χειρὸν παρεχόμενοι πᾶσι τῶν νομοθετηθέντων ἀνὰ γνώσιν τε καὶ κῆσιν. εἰ δὲ τῆς τῶν ἀρχόντων καθαρότητος τοσαύτως ἐξέμυθα πείνοισιν: πρὸ δηλον, ὡς πολλῶ μάλλον τοῖς ἐκδίκαις οὐκ ἐφίεμεν οὐδ' ὅποιον οὔτε λαμβάνειν, οὔτε δίδουαι. δώσουσι γὰρ ἑαυτοὶ τῶν πῦρ χρυμῶν αὐτοῖς πρᾶγμα τῶν ἐν τῷ δικαστηρίῳ τῶν ἐνδοξοτάτων ἑαυτῶν ἀρχῶν, εἰ μὲν μείζονος αἰ πόλεις εἴη, (κν). δ'. εἰ δὲ τῶν ἐλαττοτέρων: (κν). γ'. καὶ παρὰ τούτων οὐδέν. ληφόνται δὲ οὐδ' ὅποιον παρ' οὐδενός, εἰ τις ἐκ τῶν δημοσίου νομομαχῶν αὐτοῖς πόρθε ἔσται. ἢ εἰ μή τι ἐκ τῶν δημοσίου λαμβάνοιεν, μηδὲν πῶραιτόρῳ τῶν τῇ δαίᾳ ἡμῶν δημοθυμῶν διατάξῃ κερμίζεσθαι. ἐπεὶ τοιγαυτὶ λαβόντες ἀλατῶν, ἢ καλὸν μὲν αὐτῶν χαρτοῦ λαφύροι, ἢ ἐτόρος τις τῶν πόδῃ αὐτοῦς: ἐκένω περὶ ἀπὸ ἀποδώσουσιν, ὅπως ἔλαβον, καὶ τῶν φονισμάτων ἀπελαυνθήσονται, καὶ πρὸς γε καὶ ἕξορῃ διλυκεῖ (ἡμῶν) δύντες, καὶ εἰς σῶμα σωφρονισθέντες, δώσουσι χρεῖαν ἀποδοῦναι ἀγαθῶν ἀντὶ κακῶν τῶν φονισμάτων ἀντιλαμβάνεσθαι. καὶ ἔσονται δὲ καὶ τοῦτου φυλακῆς ὑμεῖς, ὥς κωλύοντες τὰ πόδῃ ταῦτα γινόμενα, καὶ μὴνύοντες, ὥς μήτε δηλαδὴν ἢ τῶν ἀμύρτανομένων, μηδὲ ἐκ τῶν διαλαθεῖν ἀπιμώρητον εἶναι: δηλὰ πᾶσι (ἡμῶν) ἰσότητά τε καὶ δικαιοσύνη τοῖς ἡμετέροις ἑαυτοῖς ἐπανηῆσαι. εἰδὲ καὶ οἱ μεχρὶ νῦν ἀρχόντες μὴ μετὰ τῶν ἐμφανήσιν τοῦδε τῶν νόμων πάσης ἀπέχονται κλοπῆς: ἔστω (ἡμῶν) ὡς αὐτοὶ ταῖς ἐκ τοῦδε τοῦ νόμου ποιναῖς ἑαυτοῖς κησόμενοι.

ἐν ἑξῆσι δ' ἴσον τῶν ἐδίκτου κωνσταντίνου ἐπιτάγας ἔχον οὕτως.

ὅσον ἀπάντων τῶν ἑαυτοῦ ἐξέμεθα πείνοισιν, δείκνυσιν ὁ παρ' ἡμῶν ἀναγκῶν τε δαίς νόμος, ὃν πρὸς τοῖς ἐνδοξοτάτοις ἡμῶν ἑαυτῶν ἐν ἑξῆσι λαμβάνειν. ἀλλὰ περὶ ἡμῶν ἐξὶ καὶ ὑμεῖς αὐτοὺς εἰδέναι τῶν ἡμετέρων πείνοισιν, ἢν πόδῃ πάντας ἀνθρώπους ἔχοντες. καὶ ὅτι ἡμῶν τὸν νόμον αὐτὸν καὶ ἐδίκτου περὶ δαίκα μὲν ἡμῶν. ὥς ὑμεῖς τῶν δευτέρῃ δαίκα ὅτι ἡμῶν ἰσοῦ χρεῖς δικαίως ἀνὰ πέμπειν ὑμῶν τῶν ἡμετέρων βασιλείᾳ, ὅτι πάντα ὅσα ὑμεῖς τὸν συμφέρον αἰρουμένα πόνοισι.

ΓΝΩΣΙΣ τῆς παρ' ἐκείνης τῶν ἑαυτοῦ ταχυμῶν ἀρχῆς ὁφθαλμοῦς πῦρ χρυμῶν λόγῳ

(συνηθειῶν) ποσότητος παρὰ τῶν ταῖς ἀρχαῖς ἐχόντων, οὐδενός τολμῶντος

παρὰ τὰ πρὸς γελαμμένα οὔτε λαβεῖν, οὔτε δοῦναι πωλεῖν.

Ἀπὸ τοῦ ποδὲς λέγειν κόμητος ἀνατολῆς οὕτως. εἰ τῶν δαίκα ἡμῶν κουβικλέῳ, νομίσματα. ξγ'. τῶν περιμεκρήῳ τῶν λαμπροτάτων τειβοῦων νοταρίων μὲν τῶν πεσάντων σκενιῶν τῶν δαίκα λατὸρ κούλου, νομίσματα. ν'. δ' αὐτοῦ βοηθῶ, νομίσματα. γ'. τῇ τάξῃ τῶν ἐνδοξοτάτων ἑαυτῶν πρὸς ἀγματος. (κν). π'. Ἀπὸ τῶν ἀντιπᾶντων ἀσίσας οὕτως. εἰ δὲ δαίκα ἡμῶν κουβικλέῳ, νομίσματα. ξγ'. δ' περιμεκρήῳ τῶν λαμπροτάτων τειβοῦων νοταρίων μὲν τῶν πεσάντων σκενιῶν τῶν δαίκα λατὸρ κούλου, νομίσματα. ν'. τῶν αὐτοῦ βοηθῶ, νομίσματα. γ'. τῇ τάξῃ τῶν ἐνδοξοτάτων ἑαυτῶν πρὸς ἀγματος. (κν). π'. Ἀπὸ ποδὲς λέγειν κόμητος φρυγίας πακαπαινης οὕτως. τοῖς χαρτοῦ λαφύροις τεισὶ τῶν δαίκα ἡμῶν κουβικλέου. (κν). θ'. δ' περιμεκρήῳ τῶν λαμπροτάτων τειβοῦων νοταρίων, (κν). κδ'. τῶν αὐτοῦ βοηθῶ, (κν). γ'. τῇ τάξῃ τῶν ἐνδοξοτάτων ἑαυτῶν πρὸς ἀγματος. (κν). ν'. Ἀπὸ τῶν ποδὲς λέγειν κόμητος γαλατίας πρὸς οὕτως. τοῖς ποδὲς λέγειν χαρτοῦ λαφύροις τεισὶ τῶν δαίκα ἡμῶν κουβικλέου. (κν). θ'. τῶν περιμεκρήῳ τῶν λαμπροτάτων τειβοῦων νοταρίων, (κν). κδ'. δ' αὐτοῦ βοηθῶ, (κν). γ'. τῇ τάξῃ τῶν ἐνδοξοτάτων ἑαυτῶν πρὸς ἀγματος. (κν). ν'. Ἀπὸ τῶν εἰκαρίων τῶν μακροῦ τείχους οὕτως. τοῖς ποδὲς λέγειν χαρτοῦ λαφύροις τεισὶ τῶν δαίκα κουβικλέου. (κν). θ'. τῶν περιμεκρήῳ τῶν λαμπροτάτων τειβοῦων νοταρίων, (κν). κδ'. δ' αὐτοῦ βοηθῶ, (κν). γ'. τῇ τάξῃ τῶν ἐνδοξοτάτων ἑαυτῶν πρὸς ἀγματος. (κν). μ'. καὶ ὅσα ἀρχαὶ ἑαυτῶν καὶ ἡ τοῖς κουβικλέαι. Ἀπὸ τοῦ ἀρχόντος παλαιστίνης πρὸς οὕτως. τοῖς ποδὲς λέγειν χαρτοῦ λαφύροις τεισὶ τοῦ δαίκα κουβικλέου. (κν). θ'. δ' περιμεκρήῳ τῶν λαμπροτάτων τειβοῦων νοταρίων, (κν). κδ'. τῶν αὐτοῦ βοηθῶ, (κν). γ'. τῇ τάξῃ τῶν ἐνδοξοτάτων ἑαυτῶν πρὸς ἀγματος. (κν). μ'. Ἀπὸ τοῦ ἀρχόντος φοινίκης πρὸς οὕτως. τοῖς ποδὲς λέγειν χαρτοῦ λαφύροις τεισὶ τοῦ δαίκα κουβικλέου. (κν). θ'. τῶν περιμεκρήῳ τῶν λαμπροτάτων τειβοῦων νοταρίων, (κν). κδ'. δ' αὐτοῦ βοηθῶ, (κν). γ'. τῇ τάξῃ τῶν ἐνδοξοτάτων ἑαυτῶν πρὸς ἀγματος. (κν). μ'. Ἀπὸ τοῦ ἀρχόντος συνείας δευτέρως οὕτως. τοῖς ποδὲς λέγειν χαρτοῦ λαφύροις τεισὶ τοῦ δαίκα κουβικλέου. (κν). θ'. τῶν περιμεκρήῳ τῶν λαμπροτάτων τειβοῦων νοταρίων, (κν). κδ'. δ' αὐτοῦ βοηθῶ, (κν). γ'. τῇ τάξῃ τῶν ἐνδοξοτάτων ἑαυτῶν πρὸς ἀγματος. (κν). μ'. Ἀπὸ τοῦ ἀρχόντος τῆς οὐδοειάδος οὕτως.

[illegible]

Ἀπὸ τῆς ἀρχοντος σκυθίας οὕτως. τοῖς πᾶσι βλεπτοῖς χαρτουλαρίοις ἱστοῖ τῆς θεῆς κυβικλή-
ου, ἡ. θ'. τῇ περιμετρίῳ τῶν λαμβροτάτων ἱερομένων νοταρίων, ἡ. θ'. ἰε. ὅθεν αὐτοῦ βοηθῶ, ἡ. θ'. γ'.
τῇ ταξίῳ τῶν οὐδοξοτάτων ἑσπάρχων ἑσπάρχου πρὸς ἀγμάτος, ἡ. θ'. λ'. παρὰ ἐκείνης πολεως ἐκ-
δίκου, εἰ μὲν εἴη μικροπολεως, ἑσπάρχου πρὸς ἀγμάτος εἰς τὰ τῶν οὐδοξοτάτων ἑσπάρχων διδόντων, ἡ. θ'.
δ'. εἰ δὲ ὅλης πολεως, ἡ. θ'. γ'. καὶ πρὸς ταῦτα μηδὲν, οὐδὲ γὰρ εὖ ἐκδίκωσιν οὔτε διδόναι ταῖς ἀρχαῖς,
οὐδὲ ἐπὶ τῷ ἱνί, οὐδὲ λαμβανέας βουλόμεθα, πᾶσι ἐμὴ πνὸς εἰσὶν αὐτοῖς ἐκ τῆς δημοσίου παρεχό-
μεναι σωκίαιαι : εἰδόντων αὐτῶν, ὡς εἰ μὲν θεῖη τῷ ἡμετέρῳ κράτει πᾶσι πνὸς αὐτῶν, ὅτι παραβαίνει
τὸ παρ' ἡμῶν θεσποθέντων : καὶ ὅτι ἐλθὼν, εἰς τὴν ἀπολλω ἀποδώσει, καὶ τῆς φοντῆδος παραλυ-
θείσης ὁμορίαν οἰκίσει διωκεῖν : ὅτε καὶ οἱ τῶν ἐπαρχῶν ἀρχοντες, εἰ εὖ παρὰ μελήσμεν, καὶ
εὖ ἐκδίκωσιν πᾶσι διδοῖν κλέπτοντας, οὐκ ἐλάττωσιν καὶ αὐτοὶ ποινῇ ἑσπάζονται.

ὄρκος διδύμνος παρὰ τῶν ταῖς ἀρχαῖς λαμβανόντων.

δ'. θ'.

ΜΝΥΜΙ ἔγω τὸν θεὸν τὸν παντοκράτορα καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἱεροῦ χρυσὸν
τὸν θεὸν ἡμῶν, καὶ τὸν ἅγιον πνὸς, καὶ τὴν ἁγίαν ὁδοξοτάτην καὶ αἰεὶ πάρε-
νον μαρίαν, καὶ τὰ τέσσαρα ἀναγγέλια, ἃ εἰ ταῖς χερσὶ μου κρατῶ, καὶ εὖ ἁγίσ-
ως ἀρχαγγέλιον μιχαήλ, ὁ γαβριήλ, ὅτι κατὰ τὸν σωκίαν, καὶ γνησίαν δουλείαν φυ-
λάξω τοῖς θεοτάτοις καὶ δισεβασίοις ἡμῶν δεσποταῖς ἰουστίναν, ὁ θεοδώρα, τῇ
ὁμογενίῳ τῆς αὐτοῦ κρατοῦς προφάσει τῆς διδύμνης μοι παρὰ τῆς αὐτῶν δισεβασίης ἀρχῆς. ὁ πάν-
τα ἔργον καὶ κάματον μετ' ἐννοίας ἀδελφῶν καὶ δίδας τέχνης ἱνὸς ἀναδέξομαι ὑπὲρ τῆς δοθείσης μοι
παρ' αὐτῶν ἀρχῆς ἑσπάρχου τῆς αὐτῶν βασιλείας καὶ ἐπιτελείας. καὶ κοινωνίᾳ ἐμὴ τῇ ἁγιοτάτῃ τῆς
θεοῦ καλοπικῆς ὁ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, καὶ κατὰ οὐδένα τρόπον ἢ χρόνον ἐναντιωθῶ αὐτῇ, οὐδὲ
ἄλλῳ ἱνί συγχωρήσω, κατὰ τὸν διωκόμενος ἔχω. ὁ μὲν δὲ εὖ αὐτοῖς ὄρκωσιν, ὡς οὐδενὶ παντὶ ἄλλῳ,
οὔτε δέδωκα, οὔτε δώσω προφάσει τῆς διδύμνης μοι ἀρχῆς, οὔτε προφάσει πρὸς ἀγμάτος, οὐδὲ ἐπιγρη-
λάμῳ, οὔτε ὁμολόγησα ἐκ τῆς ἐπαρχίας πέμπειν, οὐδὲ πέμψω, οὔτε προφάσει δεσποτικῆς διδύ-
μνου χρεὶν θυφάχου, καὶ βοηθείας, καὶ σωκίαιας, οὔτε τοῖς οὐδοξοτάτοις ἑσπάρχοις, οὔτε τοῖς
ἄλλοις παντοφίμοις ἀποφάσει τοῖς ταῖς ἀρχαῖς ἔχουσιν, οὔτε τοῖς πᾶσι αὐτοῖς κατεστῶσιν, οὐδὲ ἄλλῳ
τῶν πάντων οὐδενὶ : ἀλλ' ὡς περ' ἡμῶν παρέλαβον τὴν ἀρχήν, οὕτως καὶ κατὰ τὸν φαίνομαι πᾶσι
εὖ ἑσπάζειν τῶν δισεβασίων ἡμῶν δεσποτῶν, ἀρκύμεν τὰς ἀφαιρεσίμους μοι ἐκ δημοσίου
σιτήσεσι. καὶ πρὸς τὸν μὲν πάντων ἐπιθήσεται ἀποδοῖν τὸ τοῖς δημοσίοις προσέχειν, ὁ εὖ μὲν ἁγί-
ομονοῦντας καὶ δεομένους ἀνάγκης, μετὰ πάσης εἰσπραξῆς τῆς σφοδρότητος, οὐδὲν ἑσπάζομαι, οὐδὲ
οὐδὲ ἑσπάρχου αὐτοῦ τοῦ κέρδους παντάπασιν ἔνοον, καὶ πρὸς χρεὶν, καὶ πρὸς ἀπέχθειαν ἀποιτῶν πνὸς
παρὰ τὸν ἑσπάρχον, καὶ συγχωρήσω πνί. τοῖς δὲ γνωμονοῦσι δὲ πατερίκως προσενηχέομαι, καὶ εὖ
ἑσπάζομαι τῶν δισεβασίων ἡμῶν δεσποτῶν ἀντιπρεσβύσι πανταχόθεν, ὅθεν διωκόμενος ἔχω, φυ-
λάξω, καὶ ἴσως ἐν ταῖς δίκαις ἐκατόν μοι, καὶ ἐν ταῖς δημοτικαῖς καταστάσει γινόμεν, καὶ οὐ-
δενὶ μὲν παρὰ τὸ δίκαιον προσενηχέομαι, ἀλλ' ἐπεξελεύσομαι πᾶσι τοῖς ἀμφοτέρωθεν, ὁ πᾶσι
ἰσότητα φυλάξω, καὶ κατὰ τὸ φαίνόμενόν μοι δίκαιον, καὶ εὖ μὲν ἀντιδύνοισι ἀντιπρεσβύσι φυ-
λάξω, τοῖς δὲ ἑσπάρχου ἐπιθήσεται ἡμῶν πρὸς τὸν νόμον. ὁ πᾶσι δίκαιοις (κατὰ ἐρη-
ται) εἴτε τοῖς δημοσίοις, εἴτε τοῖς ἰδιωτικοῖς (καταλλάξασιν αὐτῶν διατηρήσω, καὶ ἐὰν εὖ τὸν δημο-
σιον ἀδικούμενον. καὶ οὐκ ἐγὼ μόνος ταῦτα πράξω, ἀλλὰ καὶ τὸν αἰεὶ μοι παρ' ἐσπάρχοντα ἱεροῦτον ἀπο-
δοῖν πρὸς λαβῆν, καὶ εὖ πᾶσι ἐμὲ πάντας, ὥς μὴ ἐμὲ μόνον κατὰ τὴν εὖ, εὖ δὲ πᾶσι ἐμὲ κλέπτην καὶ
ἀμφοτέρωθεν. εἰ δὲ εὖ πνὸς πᾶσι τοῖς : καὶ τὸ γινόμενον παρ' αὐτοῦ θεραπείαν, καὶ αὐτὸν ἀρ-
χιδώσω. εἰ δὲ μὴ ταῦτα πάντα οὕτω φυλάξω : ἀπολαύσω ἐν ταῖς. ὁ εὖ τῷ μέλλοντι αἰῶνι ἐν τῇ φα-
βορᾷ κίσει τῆς μεγάλου δεσποῦ θεοῦ καὶ ὁμογενῆ ἡμῶν ἱεροῦ χρυσῶν, καὶ ἔγω μὲν δὲ τῆς ἰουδαίας, ὁ
τὴν λέγειν τῆς γαλιλαίας, καὶ τὸν ἑσπάρχον τῆς καίης, πρὸς τῷ καὶ ταῖς ποιναῖς τῷ νόμῳ τῆς αὐτῶν δισε-
βασίης πᾶσι χρεὶν εὖ ἑσπάζειν.

* λέπει *

πρὸς τῶν ἐφεδρεσιών.

δ'. ια'.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ

Αὐτοκράτωρ ἰουστινιανὸς αὐγούστος ἐρμολύχῃ τῷ ἐνδοξοτάτῳ μαγίστῳ τῶν
 θεῶν ὀφθαλμίων ἀπὸ ἑσπέρων καὶ πατρικίων.

ΕΤΑ' τῶν ἄλλων ἀπάντων, ἅπῃ εἰς τάξιν ἡγάτομιν πλὴν προσήκουσιν, οὐδὲ τὰ πόδι
 οὗ πῶς βλάβητος ἡμῶν φεφρονειόσι ἐξω κατελιπεῖν ἐνομιμάμεν τῆς παρ' ἡ-
 μῶν προνοίας: ὅτι τοῦτο μάλλον, ὅπως πολλῶν ἡμῶν χρονοτέτεροι κατεστῶσιν.
 πρὸ τῶν γὰρ αὐτῶν οὐκ εἰς πᾶσι τοῖς σιωπηταγμοῖς, ἡμεῖς, ὅπως αὐτὸς πολλοὺς δι' αὐ-
 τῶν βουδούμεν, τοῖς ἐκάστου ῥαδίως αἰτήσεις μαινθάνοντες, πᾶσι εἶναι τῶν ἐμπε-
 ρθεν ποιοίκαμεν. ἀλλ' ἐφάνησάν τινας πλὴν ἡμετέρων ἐλπιμαίαν εἰς ἀμερίαν ἐκκαλυμμένοι, καὶ
 πολλοὺς μὲν ἡμῶν ἐπεισάγοντες θεομύησι, πολλοὺς δὲ ἰκεταῖς χρονοί, οὕτω τε αἰετὶς προση-
 καίς εἰς ἀμερίαν οὐκ ἐπὶ πᾶσι πρᾶγμα οὕτως ἐξάγοντες τὸ σεμνόν. οὐδὲ γὰρ τοῖς αἰτούσι γέγονε
 πῶς, ἕως εἰς πεσσερεσκαιδέκατον ὁ τούτων ἀριθμὸς ἐξέβη. δὲ οὗτοί τινες ὅπως αὐτὸς πρᾶγμα ἐ-
 κότως ἡμῶν πεπνυμένον, εἴτα εἰς πᾶσι τοῖς ἐκκαλυμμένοις οἰκείας ἐλαττωθεῖν σεμνότητος: (ὡς ἐδιδούμεν
 ῥητῶν τῶν αὐτῶν ἀριθμὸν ποδιστῶν μέτρον, οὐχ ὥς οὐκ ὄντας ἀφελέσθαι τῶν δεδωμένων (οὐ γὰρ
 οὗτοί βασιλικῆς ἵδιον μεγαλοφροσύνης) ἀλλ' ὥς πάντων ἀρετῶν ἡμῶν, ὅτι σεμνὸς ἑσπερητο-
 μῶν, ἐξω ἵνασ' ἐξ αὐτῶν κατεστῆκε τῆς ἡμετέρας ἑσπερητομῶν, οὐδενὶ παντελὸς αἰρούμεθα ῥό-
 πῳ, ἀλλὰ μὲν αὐτοὺς δεσποζόμεν, καθ' ὅσον εἰσι χήματα, μηδὲν δὲ προσεσθῆναι παντὶ πασιν, ἕως αὐ-
 τοῖς οὐκ αὐτῶν τῶν τούτων πόδιστῶν μέτρον, ὥς αὐτοὺς διανεκῶς οὐκ αὐτῶν κατεστῶσιν, τῶν μὲν ἀριθμοῦ
 τούτου κατ' οὐδέναν ῥοπὴν ἢ χρόνον αὐξουμένων, ἀπενδύτην δὲ αὐτῶν διανεκῶς ἀλλήλων ἑσπε-
 ράμεθα τοῖς πόδι ἡμῶν ἐπὶ βασιλείαν δεραπείας τε καὶ δυνάμεις, οὐδενὸς ἀδελφῶν ἔχοντος.
 οὐδὲ αἰτεῖν τι τῶν λαίπτου τοιοῦτον: ὅτι γινώσκοντες, ὡς οὐτε πύξεται τῶν αἰτουμένων, ἑσπερ-
 αἰτήσεως αὐτῆς οὐ μόνον ἄλλος ἐστὶν ποινῇ χρυσίου λίθων δέμα, ἀλλὰ καὶ τῆς οἰκείας ἐκπεσέται
 στρατείας. βουλόμεθα γὰρ αὐτοὺς ἐν μέτρῳ μὲν ἄχρι τῶν ῥητῶν ἀριθμῶν (ὡς ἐστέλλεται, δικαιοσύνη δὲ
 ὅτι ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς αὐτῶν τε καὶ ὑπὸ μείζον διαφαίνεσθαι. ὅτι κατ' ἀριθμὸν πᾶσι τοῖς οὐδενὶ
 ἐχρῖσεμνόν, ἐπειδὴ πᾶρ οὐκ οἷοις ἐκ πολλῶν ὁ κατ' ἀρετῶν σώζεται εἶδος. μενέτω μὲν οὖν
 (καθὰ πᾶρ εἰπόντες ἐφ' ἡμῶν) νῦν ὑπὸ τούτου τῶν χήματων. ταῦτα δὲ ἡ σὴ ἑσπεροχὴ γινώσκουσα,
 φυλαγέτω, κατὰ μηδὲν καὶ πᾶσι παραβᾶσθαι συγχωροῦσά τι τῶν παρ' ἡμῶν δεσποθέντων, ὅτι
 οὐκ παρὰ ταῦτα ἡ πρᾶξις τῶν ἐρημνίων ἐσπερητῶν ποινῶν, οἷα τούτων ἐρημνίων, ἅπῃ οὐδὲ
 αἰτεῖν ἐξεστίν, οὐδὲ δίδωσθαι δυνάτον. ἡ ἐστὶν ἡ οὗτος ὁ νόμος ἡμετέρῳ πᾶσι τοῖς μὲν ἀπὸ τῶν μῶν, ἀν-
 τιστᾶν δὲ ἀρετῶν, ἡ πᾶρ οὐκ ἐκ πολλοῖς διαφαίνεται, καὶ μάλιστα ἐκ ἀσφαλείας, πρὸς τοῖς μὲν
 ἐκ πατέρων ἀγαθῶν, τὸν δὲ αὐτῶν εἶον ἀπὸ τῶν δικαιοσύνης ταῖς τε τῶν θεομύησι ἰκεταῖς, ταῖς τε παρ'
 ἡμῶν εἰς αὐτοὺς ἐπικουρίαις. τὰ τοίνυν πρᾶσσάντα ἡμῶν, ὅτι τούτου θεοῦ δηλοῦμενα νόμον, ἡ σὴ
 ἑσπεροχὴ ὅτι γὰρ καὶ πᾶσι παραδιδώμεν ἀπενδύτω.

πρὶ ἀθεμτογαμῶν. δ΄. ιβ'.

Αὐτοκράτωρ ἰουστινιανὸς αὐγούστος φλάριον τῷ ἐνδοξοτάτῳ κόμητι
 τῶν πανταρχῶν θεῶν πελάτων.

Οἷς ἑσπερὶ τῶν ἀθεμτῶν ἐμπερθεν γάμον γεγεμμένον ἑσπερὶ τῶν βεβασιλευ-
 κότων νόμοις οὐκ ἐπὶ τῶν ἡμετέρων, οἷα μὲν ἀθεμτῶν συμβάλλοντες
 γάμον ἀπὸ μωρήτων ἐσθ' ἡμῶν δὲ αὐτῶν πρὸς τοῖς ῥητῶν, καίτοιγε ἀνδρῶν
 οὐκ ἀφαιρουμένων τῶν τῶν πατρῶν: ὡς ἀγαθῶν ὅν, οὐδὲ μὲν ἀμφοτέρων ἀνδρῶν
 οὐκ εἶναι, οὐδὲ ἀνδρῶν ὡς ἀμφοτέρων κολλάσθαι. Θεοπύριον τοί-
 νυν τῶν λαίπτου, εἰ τις ἀθεμτον ἢ ἀνάντιον τῇ φύσει, ὅν ὁ νόμος ἰκέσων τε, ἢ νεφάριον, ὅτι δαμνᾶτον
 καλῶ, σωμαλλὰξ γάμον: ἡ πᾶρ οὐκ ἔχει παῖδας ἐκ πατέρων γνησίων τε ὅτι ἀμφοτέρων γενεῶν
 γάμον: δι' οὗ μὲν αὐτῶν πλὴν τῶν οἰκείων πρᾶξις τῶν ἐκπῶσιν ἐπικέσθαι, ἀλλὰ καὶ τῶν λόγων
 πρὸς τοῖς ἐπὶ τοῖς μὲν αὐτῶν μηδενὸς ἀπολαύειν, ἀλλὰ πάντα τῶν ταμείων προσκυροῦσθαι. ἀνθ' οὗτου
 γὰρ ἐξόν γάμον ποιεῖν νομοθεσίων παράνομον ὅτι, ἢ συγχῆ μὲν γονάς, ἀδικεῖ δὲ τὰ γῆνη, πρᾶξις
 δὲ ἀσεβῆ τε καὶ ἀνόσια, ἢ τοιαῦτά γε ἐπιθυμῆ, ὅποια πολλὰ καὶ τῶν ἀλόγων ἀποσείεσθαι ζῶν: ἢ
 ἐστὶν αὐτῶν ποινῇ, μὴ δὴ μὲν μόνον, ἀλλὰ καὶ ζῶντος ἀφαίρεσις, ὅτι ἐξορία, καὶ εἰς οὐτελὴς εἶναι: ὅτι

τοῦ σώματος αἰκισμός, ὅπως αὖ μάλοι θοφονεῖν, καὶ εἴθε τῆς φύσεως μὲν, δὲ μὴ ῥυφᾶν τε καὶ ὀρεῖν ὑποδρόεια, καὶ τὴν δεδομμένην ἡμῖν ἐκ τῆς φύσεως καταναδαλῆσθαι νόμον: ὅς τῆς γυναικός, εἰ τὸν νόμον ἐπισαμῆν, τοῦτου μὲν ἀμελήσει, ἀδεμίτοις δὲ ἐαυτῷ ἐπιδοίη γάμοις, ὑποδὲ τῷ αὐτῷ γυναικὶ ποινῶν. εἰ μὲν οὖν τυχεῖται ἐκ προτέρων γάμων ἀμεμπτῶν παῖδες ὄντες αὐτῇ, ἢ ἔγγονοι τυχεῖται, ἢ καὶ προαιτρώ: τὴν πατρίαν διδύς ἐκείνοι λήφονται διαδοχῇ, αὐτεξούσιοι μὲν τῇ τῆς πατρὸς τιμωρίᾳ γυνόμνοι, φέροντες δὲ ὅμου αὐτὸν, καὶ τὰ ἄλλα τῶν ἀναγκαίων παρέχοντες. εἰ καὶ ὅρ τῶν νόμων παραβάτης καὶ ἀσεβὴς ὅστις, ὁμῶς πατὴρ καθεστῆκε. καὶ ὅτε μὲν ὁ μὲν τῶν ταῦτα ἔχων χρόνον, ὁ μὲν τῷ παρῶν ἡμῶν διατάξιν ῥέων, ὁ μὲν δὲ λυπῆσθαι, εἴγε θοφονεῖται. ἔστι γὰρ μὲν ἀμφοτέρωθεν ὑποδὲ τὸν νόμον τοῦτον μὴ τεταρῆσαι. ὃ δὲ γε ἡδὴ παρωχικός, οὐτε παντελὸς ἐδωκεν ἀνέγγονον, οὐτε παντάπασιν ὑποδὲ πικρὰν φρόσιν ἀναγκάσθαι. ἀλλ' εἰ τις ἀδεμτος γέγονε γάμος: εἰ μὲν ἔφθασεν οἴσθῃ ποτε ῥόφω οὗτος διαλυθῆναι: ἀνέγγονος ἔστω. εἰ δὲ ὁδε ἡμῶν ὁ νόμος ὅροι πᾶσι μὲν τῶν τῶν γάμων: ἀδειαν ἐκείνῳ ἔχων, ἀφ' οὗ πρὸς ἅπαντας ἐμφανὲς γένοιτο, ἐπὶ αὐτῶν εἶσω δὲ τῷ οὕτως αὐτῷ συναφθεῖσθαι ἀποπέμπειν γαμετῶν, οὐκ ἐπανελευσόμενός ἐστι πρὸς αὐτὸν, οὐδὲ διεσῶσθαι μὲν ὅς γὰρ ἡμῶν, τοῖς δὲ δληθείαις ὡσὺν. ἴσως γὰρ οὗτος ἢ τῶν προτέρων ἀπολω- γήσεται, μόνος τεταρῆς τῆς αὐτοῦ πόρουσας μοῖρας: ὅς τῶν δημοσίου φρομῆς. καὶ τοῖς γε πα- δας (ἐπειδὴ πρὸς αὐτοῖς ὡς ἀνδύνοις συγχέρονται) εἰ μὲν μόνοι ὅ μὲν ἐτέρων, καὶ αὐτοὶ γινώ- σκει, ὅς ἐτέρων γάμων ἀνέγγονοι γυνόμνοι: μὴ σερεῖσθαι τῆς πατρὸς διαδοχῆς, εἰ μὲν μὴ δικαίως αὐτὸς μισθῆται ὁ πατὴρ διὰ πῖνα ἐτέρων νόμιμον προσκρούσιν τῆς οἰκίας ἀποκλείσει διαδοχῆς. εἰ μὲν τοιγε γάμος εἴη τις ἐτέρῳ προσγυνόμνῳ, καὶ οὐδὲν τῷ νόμῳ προσκρούων, καὶ παῖδες ἐκείθεν γένοιτο: τοῖς μὲν φῆς μοῖρας τῆς κλήρου, τοῖς πανταχόθεν ἀμεμπτῶν τε ὅς ἀνέγγονοις καταλι- μένων παλίν: εἰ μὴ τι προσκρούσειν ἐτέρων, ὅς πρὸς αὐτοῖς ἀναξίως τῆς τῆς πατρὸς κατὰ νόμον δεικνύ- σι διαδοχῆς. τῷ δὲ τεταρῇ τοῖς παλίν τοῖς ὑβρισμοῖς μὲν ἀνέγγονοις δὲ ὁμῶς, καταλιμπεῖν ἔξω, ἢ αὐτοῖς ἀμεμπτῶς τὰ ἄλλα πανταχόθεν πρὸς τὸν πατέρα φαινομένοις: δηλαδὴ προσβα- ρυνόμενος ἐκ τῆς πατρὸς πόρουσας τῆς τεταρῆς μοῖρας, ὡς ὅς δημοσίᾳ δίδουσαι προστάξαι μὲν.

Διδομένη δὲ αὐτοῖς οὐχὶ ἐκ διαθήκης μόνος, ἀλλὰ καὶ ὅς ἀδιδάκτου γεννηκῶν, κατὰ τὸν ἐμπε- ρωδὲν ἡμῶν ἐρημνῶν ῥόπον, γίνεσθαι κληρονομία. ταυτὸν τούτου κραταιώτος, εἰ ἢ μὲν τῷ προτέρῳ ἀποπέμψασθαι γαμετῶν τῷ ἀδεμίτῳ αὐτῷ συναφθεῖσθαι, ἐτέρων ἄγοιτο κατὰ νόμον γυναῖκα, παιδῶν αὐτῷ καὶ ἐκ τῆς προτέρῃς ὄντων, καὶ ὑπερον ἐκ τῆς νομίμου γυναικῶν. οὕτω ὅς τὸν ἐμπε- ρωδὲν χρόνον φιλανθρωπία νικήσῃ, τῆς πεικῆς δηλαδὴ τῇ ἀποστάτῃ γυναικὶ δίδουμένη. εἰ δὲ μὴ τῷ γαμετῷ ἀποπέμψοιτο οἴκῳ αὐτῷ εἴθε δυοῖν, ἀφ' οὗ πρὸς ὁ νόμος δημοσίᾳ γένοιτο φανερὸς: αὐτὸς τε ἐκπιπῆτω τῆς αὐτοῦ πόρουσας, ὅς ἡ γυνὴ τῆς πεικῆς, καὶ ὑποδὲ τῷ ἐρημνῷ γινέσθαι ποινῶν: οἱ τε τοιοῦτοι παῖδες οὐδὲν ἐκ τῆς πατρὸς πόρουσας ἔξοισι, οὐδὲ μὲν τῆς μητρὸς πει- κῆς: ἀλλ' εἰ μὲν εἴη ἐκ προτέρων γάμων ἀνέγγονοι παῖδες αὐτῷ γυνόμνοι: ἐκείνοι τὰ πρῶτα λήφονται, παρὰ τῷ τεταρῇ δηλαδὴ μοῖραν τῷ εἰς τὸν δημοσίον φρομῆν, αὐτεξούσιοι τε γυνό- μνοι, καὶ τὸν πατέρα φέροντες, ὅς τῷ ἄλλῳ αὐτῷ παρέχοντες ἀρκούσιν δεραπείαν, κατὰ φθῆ- σαι τε: εἰ πομπῇ: τῆς πεικῆς οἴκῳ τῆς ἀδεμίτου γυναικός ὑποδὲ τῷ δημοσίον γυναικῶν. εἰ μὲν τοιγε παῖδες οὐκ εἴη ἐκ προτέρων ἀμεμπτῶν γάμων ὅς ταῦτα πρῶτα γυνόμνοι: τῆς γυναικὸς τῆς πατρὸς αὐτοῦ πόρουσας κύνειον ἔσται τῷ δημοσίον. ὅτε γὰρ δὴ καὶ ὡς τῷ μὲν τῶν γαμουμένων ἀδεμίτα νομοθετήσας, οἱ ἴσῳ δὲ πάντων πιδέντες τὸν οὐκ ἀποπεμπόμενον εἴθε τῆς ῥηθέντος ἡμῶν χρόνου τῷ ἀδεμίτῳ γαμετῷ, ὅς μὲν τὸν δε ἡμῶν τὸν νόμον τῶν ἀδεμίτων τε καὶ μεμνημένων ἵνα γάμων ἐλθῶν. Ἀμφισβητήσας δὲ οὐ πῶς ἐθνεσι, καὶ τι πρὸς τῶν ἐκ τῆς ἡμετέρας διατάξεως γυναικῶν γινώσκων παλίν, ὡς ἡμῶν ὅς ῥῳς ἔχειν ἡμῶς, οἱ τῶν νόμον πατέρων, προσεθῆναι τε αὐτῷ, καὶ διαλύσαι τῶν σασιαζόμενον. καὶ γὰρ δὴ ὅς μὲν τοιαύτης τῆς ἐννοίας ἐξαρχῆς τὸν νόμον ἐδεμῆται. εἰ γὰρ τις καὶ γινώσκων εἴη παλίν πατὴρ, καὶ ἀπελευθέρῃ αὐτοῦ γαμετῆς ἐξ ἀνθρώπων, ἢ καὶ νομί- μος διαλυθείσης, ἔχοι ἵνα συνήθειαν πρὸς ἄλλῳ γυναικῇ, ἢ ἔξω καὶ νομίμως ἀγαθὰ γαμε- τῷ, καὶ γένοιτο παῖδες αὐτῷ πρὸς τῶν πεικῶν συμβολαίων (εἴγε ταῦτα ποιήσας) ἢ καὶ μὲν ταῦτα, ἢ καὶ μόνοι μένοιεν οἱ πρὸς τῶν πεικῶν παῖδες, δευτέρων ἢ οὐ γυναικῶν, ἢ καὶ μὲν τῶν γυναι- κῶν τελευτήσας: ὡς ἡμῶν πῶς οὐ δυνάσθαι ὅς δευτέρως εἶναι γινώσκων, ἐπειδὴ πρὸς τῶν ὅς ἐκ τῆς ἐτέρῃς γαμετῆς ἐπὶ νόμιμοι τε ὅς γινώσκων παῖδες: ὅς πρὸς οὐδεμίαν ὅς ῥῳς συνήθειαν, εἰ γὰρ ὅς οἱ οὐκ οὐκ ἡμῶς νομίμως τε καὶ γινώσκων ἀπεφῆναμεν, τῇ τῶν πεικῶν συμ- βόλῳ ἀρκούντες ποιήσει, γινώσκων δὲ καὶ οἱ πρὸς τῶν καθεστῶσιν: ὡς τῶν γινώσκων ὁ πατὴρ τελευ- τῶν, τοῖς τε ἐκ τῆς πρῶτης γυναικῶν, τοῖς τε ἀπὸ τῆς δευτέρας, εἰ καὶ πρὸς τῶν πεικῶν συμβόλῳ ἐγένοιτο.

ἡμετέροισιν ἑσπέρουσιν ὠφελήσουμεν : ἡγοσάμεθα καὶ αἰσθασάμεθα τετηρημένον εἰς μέσον ἀγαγεῖν, ὅπως αὐτῆς αὐτῶν ἀρετῆς αἰσθητοὶ δὲ ἑσπέρουσιν. ἔξουσιν δὲ οἱ πόριβλεπτοὶ τῶν δῆμων πρῶτοντος καὶ πᾶσι τοῖς ἡμετέροισιν ἐπ' αὐτοῖς κυρίως, καὶ τὰ πόρι ἐπομένῳ, ἄξιον. πᾶσι τοῖς δὲ αὐτοῖς ὡς ἀναγκαῖον ἔσται, καὶ ἀνὰ τρεῖς καὶ τετρακταί, οὓς δὴ νῦν ἡμεῖς καταστήσομεν ταῖς διατυπώσεσιν ἑσπερίοις ταῖς αὐτῶν, καὶ εἴποντες, καὶ οὐδὲν ἀντιστοιχίαν ἐπέχοντες, καὶ τῷ πρὸς ἑαυτοὺς καὶ μακρὰ παραδιδόντες δὲ πολίτευμα. Δεῖ δὲ αὐτοὺς ἐπιστάσαι σαφῶς, ὥς ἐὰν καθαρὸν αὐτοὺς τηροῖεν, τὴν τε ἐκ θεοῦ συμμάχου ἐξουσίαν, τῆς τε παρ' ἡμῶν διδασκαλίας οὐκ ἀποπέμψονται, μακροτόρα τε αὐτοῖς ἔσται τὰ τῆς ἀρχῆς. τίς γὰρ αὐτῶν καλῶς τε καὶ ὀρθῶς διαγινώσκον μὴ ἀμείβειν ἐδελήσειεν; Ἀλλὰ καὶ εἰ παραπεμφθεὶς τις αὐτοῖς ἐκ τῆς δικαστηρίου τῆς λαμπροτάτου ὑπερῆρης τῆς διδασκαλίας ταύτης πλεονεξία, ἐφ' ἧς τιμωρίαν ἑσπερίαν : ἀκριβῶς ἀναζητήτωσαν τὴν αἰτίαν, καὶ μανθάνωσαν, ἐφ' οἷς αἰτιροῦσιν τὸν ἀνθρώπον, ἢ ἀφαιρουμένῳ μέλει, ἢ πινος βούτου πυνθανόμενοι, καὶ παρ' αὐτοῦ ἐνδοξοτάτου ἑσπερίου, καὶ οὐδὲν σιωπῶντες : ὥς ἀκριβῶς ἐξετάσῃ τὴν ψήφον ἢ ψυχῆς, ἢ μέλει πινος ἀφαιρουμένην τὴν παραπεμψομένην. ὡς δὲ οὐδὲν πόριβλεπτοὶ πρῶτοντος τῶν δῆμων τηλικαύτως ἐπὶ ἡμῶν διαρεῖς, ἀξιώσαντες αὐτοὺς καὶ συμβόλῳ ἐκ τῆς ἡμετέρας προίοντων χειρὸς, ὅτι στήσεως, καὶ προσηγορίας τοσαύτης, καὶ τῶν ἄλλων, ὅτι ἐμπροσθεν εἶρη : οὕτως αὐτοὺς ἀπαιτοῦμεν ἀντιδιδόναι ἡμῖν τὴν ἐκ αὐτῶν καθαρότητα, καὶ τὴν ἐν ἡμῶν ἀγρυπνίαν, καὶ δὲ πάντα πράττειν ἵσως καὶ δικαίως λογισμῶ καὶ καθαρῶ τῇ χειρὶ. εἰ δὲ τι φανῇ ἐκ τῆς ἀλλοτρίας, ὅτι κλεπτοὶ, ἢ τῶν κλεπτόντων ἀνελκόμενοι, ἢ μὴ πᾶσι ἐπεξιοῦντες ἑσπερίαις, καὶ οὐδὲν μὴ ἀξίως θανάτου τιμωροῦμεν, οὐδὲ μετὰ τὴν πρῶτοντος ἐξελαύνοντες τῆς μεγάλης ταύτης πόλεως, εἴδοι αὐτῶν ἡμεῖς προσέξομεν : ἵστασθαι, ὥς αὐτοὶ τὸν ἑσπερίου τοῦτον ὑφέξοντο λόγον, οὐδεὶς μόνον, ἀλλὰ ὅτι ἡμῖν, καὶ οἱ οἱ γνηστοὶ καὶ ἡμῶν πᾶσι τοῖς ἑσπερίοις συμβαινόντι καὶ τῇ παρ' ἡμῶν ἀνακλήσει, καὶ τῷ θάπτον ἀτίμως ἐξεληλάσθαι τῆς ἀρχῆς : ἡμῶν δὲ οὐδὲν καὶ πόριβλεπτοισιν ἑσπερίων : ὅτι ἀπάντης μεγάλης ἀνελκόμενοι, ἵνα μὴ τινὶ τῶν ἡμετέρων ἑσπερίων ἐπὶ τῆς συσκευασίας, καὶ χρημάτων ἢ ψυχῆς ἀπώλῃ, καὶ οὐδὲ τοιαῦτα καθέστηκεν, ἀλλὰ πάντα ἑσπερίῳ κρίσει γίνετο τὴν προσήκουσαν. ταῦτα οὐδὲ ἀπάντες τὴν βουλὴν, δὲ τῶν δὲ τῶν θεῶν κηρύγματός τε καὶ νόμου γνώσκοντες, καὶ οἱ τῶν συμφερόντων ἡμῶν, οὐδὲ οἱ οἱ πᾶσι λιμνάζοντες, τῆς ἡμετέρας ἑσπερίου βασιλείας, οὕτως ὑμῶν κηδεμένης, οὕτως οἱ οἱ μὴ τῶν ταῖς ἐφ' ἑκάστω συμβαινόντων, οὕτω τὴν παρὲν ἐφ' ἡμῶν ἀπάντης διατηρούσης προνοίαν.

πὸρί τῷ μὴ εἶναι πορνοβοσκόισιν ἐν μηδενὶ τόπῳ τῆς τῆς ἑσπερίων πολιτείας. δρ. ιδ'.

αὐτοκράτωρ ἰουστινιανὸς αὐγύστου κωνσταντινουπολίτης.

Αἱ τοῖς παλαιῶν νόμοις, καὶ τοῖς πρῶτον βασιλευσὶ σφόδρα μεμνημένοις ἔδοξε εἶναι τὸ τῆς πορνοβοσκίας ὄνομα τε καὶ πράγμα, καὶ τοσούτον, ὥς καὶ πολλοὶ κατὰ τῶν τοιαῦτα ἀλλοτρίων ἐνέειχον νόμοι. ἡμεῖς δὲ καὶ τὰς ἡμετέρας διδασκαλίας κατὰ τῶν οὕτως ἀσεβούντων τιμωρίας ἐνέειχον, ὅτι ἐπὶ παραλελημμένον ἦν τοῖς πρὸ ἡμῶν, καὶ οὐδὲν δὲ ἐπὶ τῶν ἐπαινοῦσιν ἡμῶν νόμον. καὶ ὡς γὰρ δὲ προεγγεγέλυστο εἰς ἡμῶν γνηστοῦς πρῶτοντος ἀσεβῶν ὑπὸ τοιαύταις ἀτιμίαις κατὰ ταῦτα τὴν μεγάλην πόλιν, καὶ πρῶτοντος οὐ παρέδομεν. ἐννομεν γὰρ τίνας ἔχοντες ἀτόπως, ἐκ δὲ αἰτίων χαλεπῶν τε καὶ μεμνημένων πρὸ φασιν αὐτοῖς μαρῶν ἐνδοξοτάτων κερδῶν. πόριβλεπτοισιν γὰρ χώρας τε καὶ τόπων πολλοῦ καὶ νέας ἐλεφάντας δὲ λαλῶν, πρὸς τῶν ἡμετέρων τῶν ἐπὶ τῶν ἡμετέρων, καὶ οὐδὲν ἀντιπρὸς αὐτοῖς, καὶ ἀντιπρὸς αὐτοῖς ταῦτα πόλιν καθιερύμεν ἐν ταῖς αὐτῶν κατασκευαῖς, ὅτι οὐδὲν αὐτοῖς ἐλεφάντας μεταδιδόναι καὶ ἐσθλῆς, καὶ οὐδὲν ἐκδοῦναι πρὸς ἀσελῶν αὐτοῖς τοῖς βουλομένοις, καὶ πάντα πόριβλεπτοισιν ἐκ τῶν σώματος αὐτῶν προσγινόμενον αὐτοῖς λαμβάνειν, καὶ ποιῆσαι συγγράμματα, ὥς ὑπὸ χρόνον, ὃν αὐτοῖς ἔδοξε, πρὸς τῶν ἡμετέρων τὴν ἀσεβῆ τε καὶ ἀνοσίαν ταῦτα αὐτοῖς ἀποποιῶν, ὥς ἐπὶ πᾶσι χερσὶν τῇ βασιλείᾳ πόλιν, καὶ οἱ τοῖς πρῶτοντος αὐτοῖς, καὶ οὐδὲν χερσὶν, καὶ πολλοῖς τῶν ἰδίων τόπων ὅτι ἐπὶ σεβασμιωτάτων οἰκῶν ταῖς τοιαύταις αὐτοῖς εἶναι κατασκευαῖς, καὶ πρῶτοντος οὕτως ἀσεβῆ καὶ παρανόμῳ ὑπὸ τῶν ἡμετέρων τολμάσθαι χρόνον, ὥς καὶ τινὰς

πινὰς ἐλεοῦντας αὐτάς ἀποστῆσαι τῆς ὀργασίας ταύτης πολλαίς βουλῇ δέντας, ἢ πρὸς νόμιμῶν ἄγεσθαι συνοικίον, τοῦτο οὐκ ἐθέλει. αἰῶν δὲ οὕτως ἀνόσιος καθεστάναι, ὥς κόρας οὐδὲ ὅν δέ-
κτον ἀγούσας εἰκάζον εἰς ἐπικίνδυνον καταγαγεῖν φέρον. ὥς καὶ πινὰς χρυσὸν δόντας οὐ μέ-
τριον, μολὶς ἐκείθεν ὕψωνόσθαι τὰς ταλαιπώρους, ἢ γάμος συναρμόσει σάφονι. καὶ ῥόποις
εἶναι μύριον, οὐς οὐκ ἀνὴρ ἰσχύσει λόγῳ πωλεῖσθαι, εἰς δεινὴν ἀορίστην ὕστερον χρότος τῆς τοιούτου
κακῆς, ὥς πρὸ τῶρον μὲν ἐλπίσιν ἰσχυρῶς τῆς πόλεως εἶναι, νῦν δὲ αὐτῶν τε ὡς τὰ πόδι αὐτῶν
ἅπαντα μὲν τῶν τοιούτων γενέσθαι κακῶν. ταῦτα τοίνυν πρὶν μὲν τις ἡμῖν ἐν ἀπορρήτῳ προσήγγι-
λον, εἴτα καὶ ἄλλος οἱ μετὰ λαμπρότητα παρ' ἡμῶν τὰ τοιαῦτα ἀνὰ κτεῖν ἐπιφρα-
πέντες, αὐτὰ ταῦτα εἰς ἡμᾶς ἤγαγον: ἅμα τε ὧν ἡκύνθην, τούτων ὡς δὴ μὲν δεῶν τῶν τοιούτων ἀνα-
δεῖναι πρᾶξιν, καὶ δεῶν ἀπαλλάξαι μίσου τοιούτου τῶν πόλιν. Θεωροῦμεν τοίνυν, ἅπαντας
μὲν, καλῶντες εἰς διωκτοὶ, σωφροσύνην ἄγειν, ἢ τις καὶ δεῶν μετὰ παρρησίας διωκτὸς κατέστηκεν ἀν-
θρώπων παρὰ τῆς ψυχῆς. ἐπειδὴ δὲ πολλὰ τὰ ἀνθρώπινα (δ' αὖτε σὺ τέχνη καὶ δόξα ἢ ἀνάγκη
πινὰς εἰς τοιαῦτα ἀσελγείαν ἄγεσθαι) πᾶσι κορυφῇ ῥόποις, καὶ μηδὲν παρρησίαν εἶναι πορνοβο-
σκῆν, καὶ ἐπ' οἰκίματος ἔχειν γυναῖκας, ἢ καὶ δημοσίᾳ προῖσθαι ἐπ' ἀσελγείᾳ, ἢ ἀντ' ὧν τις πινὸς
παραμαρτυρεῖται τὰ τοιαῦτα ἐμπορῆσθαι, μηδὲ συγγραφῆς ὑπὲρ τούτων λαμβάνειν, μηδὲ ἐγγυητὰς
ἀπαρτεῖν, μηδὲ τοιούτῳ ἡ περὶ τῆς ἀναγκῆς τὰς ταλαιπώρους καὶ ἀκύνους τῶν ἐκείνων σω-
φροσύνην κατακλίνειν, μηδὲ ἐλπίζειν, ὥς ἔξει τὸ λαίπῳ αὐτοῖς ἐσθιμάτων δύσιν ἢ καὶ κοσμίῳν τυχεῖν
ἢ τροφαῖς δελεάζειν αὐτάς εἰς τὸ καὶ ἀκούσας πεσοῦν τρέφειν, οὐδ' ὅπου γίνεσθαι
τοιούτου, ἀλλὰ ἢ νῦν ἅπαντα ταῦτα ἐν βράχει τῆς πορνοβόσκου ἡξιώσμεν διεραπείας, πᾶσι δὲ ἀ-
φαιρῶντες καὶ ἀναδοθῆναι αὐτάς πᾶσι, ἢν ἐν τυχῶν ἀσφάλειαν προφάσει τῆς τοιούτου μίσου ἐκτε-
λεῖν, καὶ οὐδὲ συγχωρήσμεν οὐδὲ ἀνόσιος πορνοβοσκούς, εἴ τι δεδωκάσιν, ἔστω αὐτῶν ἀφαιρῆσθαι.
δὴ καὶ αὐτοὺς πορνοβοσκόους ἔξω ταύτης γενέσθαι τῆς διδασκόμενης παρακαλεσάμεθα πόλεως,
ὥς ὁλεθροῖς, ἢ κρινούς λυμαινόμεναι τῆς σωφροσύνης γενόμεναι, ὡς ἐλθούσας τε καὶ διεραπείας
πρὸς δόξαν τοιούτου, καὶ κατὰ τὸν εἰς τοιαῦτα ἀνάγκη, ὡς δελεάζοντες, καὶ ἔχοντας παρα-
φροσύνην εἰς πᾶσι αἰσχύνην. προαγορεύομεν δὲ, ὥς εἴ τις τῆς λαίπῳ τοιούτου ἀκούσας ἄκουσεν ἡ-
ρώως λαβεῖν, ἢ ἔχειν πρὸς ἀνάγκης ἀποφροσύνην τε καὶ ἐκ πορνεύας αὐτῶν προσάπτουσαν φρόνη-
σιν τοῦτον ἀνάγκη παρὰ τῶν πρὸς βλάβην πρὸς τῶν δὴ μὲν τῆς διδασκόμενης ταύτης πόλεως σωε-
χόμενον, τὰς ἐχάτας ὑπομένειν ποινὰς πρὸς βαλόμενα. εἰ δ' ἔτι χρηματικῶν αὐτοὺς φαρῶν
ἢ ληστειῶν ἐπανορθωτικῶς ὕψις ἔλαβεν: πῶς οὐ φάμα μάλλον τῶν τῆς σωφροσύνης κλοπῆν τε καὶ
ληστειῶν αὐτοῖς ἀπελαυνῆναι ἐφ' ἡμῶν; εἰ δὲ καὶ τις ἀλόχοιο ἐν οἴκῳ αὐτοῦ οἶκα τινα πορνοβο-
σκοῦντα, καὶ τοιαύτης προῖσθαι δόξαν εἶναι, καὶ μὴ ταῦτα προσήλθεντα μαρτῶν τῶν οἰκί-
σεων αὐτῶν ὑψηλῶς εἶναι: ἴστω καὶ δεῶν χρυσὸν ὑποσχεσθῆναι ποινῇ, καὶ πόδι αὐτῶν κιν-
διωθῆναι τῶν οἰκιστῶν. εἰ δὲ τις συγγραφῇ τῆς λαίπῳ ὑπὲρ τούτου τοιούτου λαμβάνειν ἢ ἐφ' ἡμῶν:
ἴστω μηδὲν μὲν ὀφελῶς ἐκ τοιαύτης ἔχειν ἐφ' ἡμῶν ἢ τοῖς συγγραφῆς, (ἢ δ' ὁ μὲν ἐφ' ἡμῶν ἐπ' ἡμῶν οὐκ ἔσται, ἢ δὲ
γε συγγραφῇ πάντοτε ἀκύνθῃ μὲν ἔσται) καὶ αὐτὸς (κατὰ τὸν εἰπόντες ἐφ' ἡμῶν) τῶν εἰς τὸ σῶμα
πρωτόν ὑποσχεσθαι, καὶ τῆς μεγάλης ταύτης ὡς παρ' ὧν τῶν πόλεως ὕψις λαμβάνεται. τὰς γὰρ
δὴ γυναῖκας φρονεῖν μὲν βουλόμεθα τε καὶ δύνάμεθα, ἀκύνους δὲ εἰς ἀσελγῆ εἶον μὴ κατέχεσθαι,
μηδὲ ἀσεβῆναι ἀνακίεσθαι. πᾶσι γὰρ πορνοβόσκῃν καταγίνεσθαι κορυφῇ, καὶ γενόμεναι ἐκ-
λάζομεν, διαφρόνοντας μὲν ὑπὲρ ταύτης τῆς διδασκόμενης πόλεως, καὶ ἐν τῇ ταύτης πρὸς οἰκίαν, οὐδὲν
δὲ ἢ ἦσαν ἢ ἐν τοῖς ἔξω τόποις ἅπανσι, τοῖς τε ὑπαρχῇ τῆς ἡμετέρας οὐδ' ὅπου πολιτείας, τοῖς τε νῦν παρὰ
τῆς δεσπότης τοῦ δεσπομένης ἡμῶν, ἢ μάλιστα ἐν ἐκείνοις, διότι τὰς τῆς τοῦ δεσπομένης, αἰς πόδι
τῶν ἡμετέρων ἐποίησαν το πολιτείας, βουλόμεθα φυλάττειν κατὰ τὰς πάσης τοιαύτης ἀνάγκης, ἢ
τῆς παρὰ τῆς δεσπότης τοῦ δεσπομένης πόδι ἡμῶν διαφροσύνης εἶναι τε καὶ διαμύνειν ἀξίως. πεπιστεύκαμεν γὰρ εἰς
τὸν δεσπότην τοῦ δεσπομένης καὶ ἐκ ταύτης ἡμῶν τῆς πόδι τῶν σωφροσύνης ἀπορρήτης, μεγάλῳ ἔσθαι τῇ ἡμε-
τέρᾳ πολιτείας προσηλῆναι, τῆς τοῦ πάντων ἡμῶν αἰσῶς ὅτι τῇ τοιούτων παρεχόμενον πρᾶξεως.
ὅπως αὖ οὐδ' ὑμεῖς περὶ τοῖς οἱ ἡμέτεροι πολῖται τῆς σώφρονος ἡμῶν ἀπολαύσκει διατυπώσεως:
δὲ ἔστω τῶνδε τῶνδε κινῶν κινῶν ὑμῶν, ὅπως αὖ ἢ δέητε τῶν ἡμετέρων πόδι ἡμῶν ἀπορρήτης, ἢ τῇ
πόδι σωφροσύνης τε καὶ διδασκόμενης πόνων ἡμῶν, δὲ ὧν ἐν ἅπανσι ἀνακίεσθαι φυλακίσσεται τῶν ἡμετέρων
πολιτείας ἐλπίζομεν. ἐγράφη δ' ἰσότητι τῶν οὐδὲ τῶν μαγίστρων μετὰ τῆς παραλαβῆς
ταύτης. ὅπως αὖ ἅπανσι ταῦτα γένοιτο φανερὰ τοῖς τῶν ἡμετέρων ἐχθροῖς πολῖταις: ἢ τοίνυν
σὺ ὑποφροσύνην τὸν δεσπότην δεσπομένην τὸν νόμον, ἐν ἅπασι τῇ ὑποφροσύνης πρὸς παραλαβῆς οἰκίαν τοῦτον
ἅπανσι φανερὸν καταστήσῃ, ὥς αὖ μὴ μόνον ὑπὲρ ταύτης τῆς διδασκόμενης πόλεως, ἀλλὰ καὶ ἐν
τοῖς

τοῖς ἔξω φυλάττοιτο τόποις, τῷ δευτέρῳ τῷ ὄλῳν δεῦρ' ἀντὶ τῆς ἄλλης πινὸς διωδίασ' προσεζόμενῳ.

Αὐτοὶ κράτωρ ἰουστινιανὸς αὐγούστος ἰωάννη τῷ εὐδοξοτάτῳ ᾧ ἀρχῇ τῶν
πραιτωρίων, τὸ β'. ἀπὸ ᾧ ἀτάτων καὶ πατρικίῳ.

Ἡ μὴ δαΐμων ἐπαλάτοι μὲν καὶ τὸ φρόντισμα τῶν ἐκδίκων εἰς προσήκοντα τάξιν, οὐδὲ
αὐτῆς ἐπὶ τῆς τῶν παλαιῶν ὀνομασίᾳ διπορήσει μὲν ἀληθείας, ὅλοις μὲν γὰρ δὴ αὖ
δέδοτ' ἀπὸ τῆς παλαιότητος ὀνόματα σημαντικὰ σαφῶς τῶν πραιματίων τοιῶν-
δε. τὸ δὲ τῶν ἐκδίκων καὶ θαρῶς ἀφραίνῃ, ὅτι πλὴν ἀρχαιοτάτης πινὸς ἐπισήμῃ τοῖς
πραιμασίᾳ, οἵ ποτε ἐκ πάσης αὐτῆς ἀδικίας ἐκδικήσουσιν ἐλθόντες, τοιγαροῦν
καὶ οὗτοι τῇ παλαιᾷ φωνῇ DEFENSORES αὐτοὺς καλοῦμεν, ὅπως αὖ ἀπαλλάξαι
κακῶν ἐκ ἀδικουμένων. Νῦν δὲ δὴ οὗτοι τῶν ἐκδίκων πολλοὶ πεπατημένοι ὄντι ἐν πολλοῖς τῆς
ἡμετέρας πολιτείας μέρεσσι, καὶ οὕτω καταφρονήμενοι, ὥς ἐν ἑβρὶ μάλλον, ἢ ἐν πινὶ κῆδοι
σεμνότητι. τοιγαροῦν γέρονται μὲν ἀνδρῶν ἀφαιέταις, ταῖς δὲ ἐπ' αὐτῆς ἡφίσταται οὐκ ἔστι μάλλον, ἢ ἐν
ἡδὴ λαγῆς πορίζουσιν. οἷον γὰρ οὐκ ἔστι φρονῆς ὁ βίος αὐταρκής, οὗτοι ταῖς τῶν ἐκδίκων δρανισμέ-
μενοι χειροτονίᾳ ἡδὴ οὗτοι παρ' αὐτῶν φρόντισμα, καὶ ἀντὶ ὅλου πινὸς παιδίας ταῖς τῶν ἀρχόν-
των ἐκείνων γνώμας. Ἀμέλει παύουσι τε αὐτοὺς, ἥνικα αὖ βουληθεῖεν, εἰς μικρότατα ἐγκαλεσά-
μενοι, ἄλλοις τε εἰς πλὴν ἐκείνων ἐμβιβάζουσι τάξιν, τοποθετητὰς δὴ τῶν ἐκδίκων ποιῶντες, καὶ οὗτοι τῶν
ἐκδίκων πολλοὶ αὐτῶν ἀνδρῶν πινὸς πραιματίων. ὥς καὶ οἱ ταξιδῶται, καὶ οἱ τῶν πόλεων ἀρχόντες,
καὶ οἱ ταύτας οἰκουῦντες ἐν ἐκείνῃ καταφρονήσει τὸν ἐκδικῶν ἔχουσι. τὰ δὲ δὴ πραιματίων παρ' αὐτοῖς
ἐν ἴσῳ τοῖς ἀπράκτοις ὄντι. εἰ γὰρ μὴ ἐπιτάξαι οἱ τῶν ἐπαρχῶν ἀρχόντες, οὐδ' αὖ τοιμήσαι
πινὰ πραιματίων. * πρῶτον μὲν καὶ ταῦτα πραιματίων, ὅπως οὐδενὸς ὄντος ἀρχέου, κα-
τὰ τὰ πραιματίων παρ' αὐτοῖς ἀποτίθεται, παραπομπῶν τῶν πραιματίων, καὶ οὐκ αὖ δυνάμει παρ' αὐ-
τοῖς χρόνων πολλῶν ἀπομνημα πιντελῶς οὐδὲ ἐν ἄλλῃ εἰς κληρονομίαν τε αὐτῶν καὶ ταῖς ἄλλαις δι-
αδοχαῖς οἱ τούτων θεομνησὶν ζητοῦσι τὰ πεπραγμένα, καὶ τούτων μὴ δύνασθαι οὐδὲ μίαν ἀξίαν πιντελῶς
ὄντα, τὰ δὲ καὶ ὑπερπομπῶν, ὅτι διατίθηται τοσούτων, ὥς ἐν ἴσῳ τοῖς μηδὲ γινόμενοις εἶναι. ἡμεῖς
τοίνυν ἐπειδὴ τὰ τῶν ἀρχόντων δι' ἀδικίαν μὲν καὶ μείζονος τε τὰς ἐπικρατείας αὐτῶν ἐν τοῖς ἐκείνοις
ἐποιήσαμεν, καὶ πορρωτέρω γε αὐτοῖς ὅτι τῆς τῶν πόλεων ἐπιματίων: οὗτοι οὐκ ἔστιν ἐκείνων καὶ
ἐπὶ τῶν ἐκδίκων καταστήσασθαι γένοιτο ἢ αὖ οὕτω τις ἀρμονία χρῆσθαι, ἐπὶ ἀρχόντων λαβοῖεν τάξιν
οἱ τῶν πόλεων ἐκδικῶν, καὶ ὁ τῆς ἐπαρχίας ἡγεμὼν ὁδοιῶν πιν ἀρχῶν εἶναι μάλλον ἀρχόντων,
ὅτι ταύτῃ σεμνότητι τῶν ἐμπροσθεν φαίνεται. ὅσῳ γὰρ αὖ τις ἀρχὴ κρηττόνων, τοσούτῳ μείζον αὐ-
τὸς καὶ σεμνότητος ὄντι. Τέως οὖν ἐκείνοι πρῶτον νομοθετήτων, ὥς μηδενὶ τῶν πάντων εἶναι παρ-
επίσταν, πλὴν τῶν ἐκδικῶν χειροτονίαν δὲ παρ' αὐτοῖς, ἀλλὰ ἀμοιβὰς δὲν ἀπαντας ἐκ σεμνοτόρου τῶν
πόλεων οἰκητόρων ταύτῃ αὐταῖς πλὴν ἀφαιρέσειν ἐκ πιντελῶν. οὗτοι γὰρ δὴ καὶ οὗτοι ἐμπροσθεν
χρόνοις κρηττέων τε καὶ πιντελῶν μεμαθήκαμεν. οὐδενὸς, οὐδ' αὖ εἰ ἐπικρατῆς εἶναι τῇ τῇ μεγαλο-
πρεπείᾳ τῶν ἰμωσίων ἀξίᾳ, οὗτοι δὴ αὖτε συγχρονισμῶν, οὐδ' αὖ εἰ ἐπικρατῆς ἔχει σεμνῶν,
οὐδ' αὖ εἰ πιντελῶν πιντελῶν ἐκ δεινῶν αὐτῶν τύπων, καὶ πιντελῶν καθεστῆσαι πιντελῶν
πιντελῶν: ἀλλὰ κατὰ κύκλον τῶν οἰκητόρων τῆς πόλεως, ὧν πιντελῶν καὶ λόγος, ταύτῃ ἐκ-
πιντελῶν: καὶ ἐπειδὴ ὁ κύκλος πιντελῶν, πάλιν ἐπιντελῶν εἰς τὸ φρόντισμα, καὶ τῇ πιντελῇ
πλὴν ἐκείνων φροντίδα ἀφαιρέσειν. ὥς τὸν ἐκείνων πόλιν ἐκδικῶν δικαστὴν μάλλον, ἢ ἐκδι-
κῶν εἶναι δοκεῖν, ὁδοιῶν μὲν δὴ μὴ ὁδοιῶν γινόμενοις πιντελῶν τῶν πιντελῶν πιντελῶν ὄντων
οἰκητόρων, ἀλλὰ μὴ τῶν ἐκείνων διαζόντων. ὁδοιῶν δὲ παρ' αὐτοῖς, ὥς ἀπαντα πιντελῶν τὸν νόμον καὶ τὴν
δικαίον πιντελῶν. ἐκ δὲ αὐτοῦ μὲν δὲ, κατὰ πιντελῶν καὶ πιντελῶν, ἐκ πιντελῶν τῶν ἐκείνων πιντελῶν
ᾧ ἀρχῶν. εἰς διεπῶν δὲ ἀρχῶν μόνῳ, καὶ πιντελῶν τῶν φροντίσματος. οὐκ ἔχοντος ἀδελφῶν τῶν
λαμπροτάτου τῆς ἐπαρχίας ἀρχόντος πιντελῶν αὐτῶν: ἀλλὰ εἰ πιντελῶν πιντελῶν οὐκ ὁδοιῶν, μιντελῶν εἰς οὗτοι
οὐδοιῶν τῶν ᾧ ἀρχῶν, ὥς ἐκείνων αὐτῶν γινόμεναι πλὴν τῶν φροντίσματος ἀπαλλάξαι, ὅθεν καὶ
διδόται. μηδεμίαν οὐσης παρ' αὐτοῖς τῶν ἀρχῶν ἔχοντι, ἢ αὐτοῖς τοῖς ἐκδικῶν τοποθετητὰς ἐκ-
δίκων ποιήσασθαι, ἀλλὰ ταῦτα πιντελῶν αὐτοῖς ἀπαγορεύονται νόμοις. ἀλλὰ μηδὲ ἰδίῳ τοποθετητὰς
ἐν ταῖς πόλεσιν οὗτοι λαμπροτάτου ἀρχόντος ἐκπέμπειν, πλὴν αὐτῶν τῶν ἐκδικῶν, οὗς πλὴν τῶν

ὄντας ἀποφαινόντες· εἰ δὲ καὶ ἄγνωμονοῖν τε παρὰ πινών οἱ δημόσιοι φόροι· ἐδὴ τῶν ἐθνῶν ἡζου
μλίνουσ τοῖς ἐκδικήσις ἐπὶ ταῖς κατὰ τῶν ἄγνωμονοῦσων ἐπαράξας, ἵνα καὶ κατὰ τὸ αὐτοῖς
βοηθοῖεν. Εἰ δὲ τις ἐκδικῆσιν παρὰ ταῦτα γένοιτο χειροτονία, ἢ πᾶσαι τὸ τις πλὺν τῆς ἐκδικῆσιν
πεβολῇ ἐπ' αὐτὸν ἰούσιν, ἔτε ἀξιώματος, ἔτε στρατείας, ἔτε πενομίον, ἔτε ἐτόρου πινός περὶ
σεῖ· οὗτος ἴσω πέντε λιθῶν χυνοῦ ἐπιθέμενος ποιῇ, καὶ οὗτος μὲν πλὺν ταύτης ἕκτισιν εἰς ὅρα
τῆς πόλεως περχοῦσιν ἀνάγκασθήσεται τὸ τῆς ἐκδικῆσιν διαλύσει φρόντισμα, περὶ τῆς γὰρ ἐκάστου
τῶν σεμινοτέρων λητουργεῖν ταῖς πόλεσιν, αἷς οἰκῇ, ὥστε ταῦτα αὐτοῖς ἀποπινυνώει τῆς οἰκήσεως
πλὺν ἁμοιβῇ. Τὰ τοίνυν πᾶσα κτὰ ἡμῖν καὶ δι' τοῦδε τῆς θεῖου δηλοῦμενα νόμον, ἢ σὺ ὑπόδρο-
χῇ αὐτὰς ἐπαρχαῖς, αἷς ἀρχαί, ποιῆσαι φανερὰ διὰ περὶ γεμάτων οἰκείων ἀπεινοῦται, ὅπως αὐ-
γνώσκουσιν ἀπαντες, ὅτι καὶ τῶν μεγίστων ὧν μέσων καὶ συμικροτάτων ἡμῖν μέλλῃ, ἢ οὐδὲν ὅστις
οὐτον, ὅπερ ἔξω τῶν ἡμετέρων φροντίδων ποιοῦμεθα. μάρτυς δὲ ποιησάτω ἢ σὺ ὑπόδροχῇ τῶν οἰκείων
περὶ ξέων, ὅτι πᾶσι δὴ καὶ τῶν ἐθνῶν ἡγουμένων παρασκευάσειν καθ' ἐκάστην πόλιν ἐδὴ δι' ὑπο-
λήψεως ἔχοντες ὀνομαδοῖναι ἐκδικῆσιν κατὰ τὸν κύκλον (ὡς εἴρηται) ὅτι ἡμῶν γενέσθαι κοινὰς
μὴ ὅρεον ἐπ' αὐτοῖς διδομένην, ἢ ἀπορχαφῶναι τὸν ἐρημένον κύκλον, ὥστε κατὰ διεπίαν ὑποψι-
εῖναι δι' φρόντισμα ἐδὴ ἐφεξῆς, ἢ ἐπὶ διακοσμί τις ἐξ αὐτῶν, ἐτόρον ἀντεισάχεσθαι, αἰ μὲν τῆς ἡ-
φου μὴ ὅρεον γενόμενης. αὐτοῦ δὲ, ὡς καὶ αὐτὸς μέλλῃ τῆς φροντίσματος ἀντέχεσθαι, τὸν ὠλισμένον ὅρεον
ὑποέχοντος, καὶ τῆς πεβολῆς αὐτοῦ γνομένης παρὰ τε τοῦ διοριλέσσοντος ἐπισκόπου, καὶ τῆς δύ-
του κληρῶν, καὶ τῶν ὀλίγων τῶν κατὰ πλὺν πόλιν ὑπολήψεως ἀντεχόμενων, ὅπερ καὶ νῦν δι' αὐτῶν γενέσθαι
περὶ τῆς πάντων (ὡς εἴρηται) κατὰ τὸνδε ἡμῶν τὸν γενικὸν ποιεῖν νόμον. Τούτους δὲ νῦν ὄντας ἐκ-
δικῆσιν, εἰ μὴ ἀρῶσι φαίνεται, ἢ αὐτοὺς ἐγγραφῶναι δι' κύκλου, καὶ κατὰ διεπίαν πληρώσειν τὸ φρόντισμα.
ὥστε μὴ ἡδη διεπίαν ὡς τῆς φροντίσματος ἔχοισι· παύσασθαι τῆς τῆς ἐκδικῆσιν φροντίδος, πλὺν εἰ μὴ
βούλωντο κρινῇ ἡμῶν ἔχειν αὐτὸν εἰς ἐτόραν διεπίαν τῆς αὐτῆς ἐπιτηδεύσεως. εἰ δὲ οὐπω πλὺν διεπίαν
ἐπληρώσιν, αἷσιοι δὲ φαίνονται τῆς κρινώσεως τῷ κύκλω· πληρωῦν τὸν ληφόμενον χρόνον, μηδένα δὲ
πᾶρα τῶν τούτου ταῖς πόλεις ἐκδικῆσιν, ἀλλὰ μέχρι τούτου μόνον ἵστασθαι τῶν χρόνων· πλὺν εἰ μὴ τὸ
κρινόν τῆς πόλεως ἀντιλέγοντος μηδενὸς ἐπιμνησθῆται αὐτὸν, καὶ τούτου δὲ γενόμενου, ἐτόραν διεπίαν
ἀντιλαμβάνεσθαι τοῦ φροντίσματος, καὶ πάντως αὐτὸν ἀρίσκειν, καὶ τότε πάλιν γίνεσθαι, ὅταν
αὐτὸς αὐτὸν ὁ κύκλος εἰς ταῦτα ἀγάγοι πλὺν ταῖς, ὥστε μὴ τῇ συνεχείᾳ τῇ δίλωκεϊ τῆς φροντίσματος,
καὶ τῷ κατὰ πῖνα μηχανῶν αὐτὸν κατέλασον ἀναγεῶν, γίνεσθαι πῖνα ἀπὸ τῶν πλὺν ἐρημνίων διοί-
κησιν, τούτων ἀπάντων κρατούμενων εἰς τὸν ἀπαντα χρόνον, ἐπειδὴ πᾶσι μὲν πόλεος αὐτὰ σπουδῆς τε
ἢ ἀργυρίων ἢ τῆς δεσποσύνης θεοῦ ὀνομάσθαι διδρυμένα, ἢ τοῖς ἡμετέροις ὑποκρίσεις ἐχαιρεσάμεθα.

πρόρι τῶν ὁσίων κλημενῶν ἵζετόρ' αὖς ἐκκλησίᾳς μεταπίθουσαι εἰς ἐτόρ' αὖς εἰς τὸν
τῶν ἐλλέγων τῶν σαυτοῦτον ἀριθμῶν. δν. ις.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς, ἀνθεμίῳ τῷ θειοτάτῳ καὶ μακροχρονιάτῳ
ἐπισκόπῳ καὶ οἰκουμηνικῷ πατριάρχῃ.

NΟΜΟΝ ἄναρχος ἐρχόμενος πρὸς τὸ μέτρον τῶν χειροτονιῶν, καὶ τὸ μὴ προσήκον
ἐκκαυχμένον αὐτὰς εἶναι, μήτε ὑπὲρ τῆς ἀνωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας τῆς ὁδοῦ-
μονοῦ ταύτης πόλεως, μήτε ὑπὲρ ταῖς δόξαις, ὧν δὴ καὶ κύριον εἶναι καὶ κρατεῖν κατὰ
πᾶσιν πλὴν αὐτοῦ παρακαλουόμεθα διδάμειν, ἐπειδὴ δὲ σκόπως ἡμῖν ὅτι εἰς τὸ συ-
σείλῃ μὲν ταῖς χειροτονίαις, ἀντεῦθεν δὲ τῇ ἀνωτάτῃ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ τὸ ὡς ὁρ-
βοῦμεν τῆς διαπάνης, εἰς μέτερόν τε καὶ φορητὸν παρασῆσαι πόσον, ὅπως αὖθις πλὴν αὐτῇ τῶν δια-
πανημάτων ἐλαττωθεῖν: ὅθεν ἴσμεν πᾶσιν πεινισοῦμεν ὁδόν, καὶ ὡς τὸν παρόντα νόμον ἐληλυθα-
μεν, οὐδὲ μὴν ἀλμοιότροπον ὄντα τὸ προστόρον, ἀλλ' ἐκ τῆς αὐτῆς ὁρμώμενον προαιρέσεως, ἔτι δὲ
μᾶλλον πλὴν ἀνωτάτῃ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ὀνήσαι διδάμενον. Θεωτοιομεν γὰρ, εἴ ποτε ὡς ποτὶ
τῶν ἀνωτάτων ἐκκλησιῶν, ὧν αὐτῇ ἡ ἀνωτάτῃ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ πλὴν διοίκησιν καὶ ταῖς διαπάναις
εἴλετο, συμβαίη προσβύτρον, ἢ διαλόνον, ἢ ἀναγνώσῃν, ἢ ἀελλῶν τελευτῆσαι: μὴ ἔτρονον διζυῖς
ἐξωθεν ἐπεισάγειν, ἀλλὰ σκοπεῖν, ὅσον ὅτι πτωχεύει τὸ μέτρον τῶν ἐκείσε λειτουργούντων διζυ-
βροῦτων κληρικῶν. καὶ εἰ μὲν οὕτω τῶν κληρικῶν ἡλαττώσῃ μέτρον, ἀλλὰ ἔτι πλεονάζουσιν, ὅσον
πρὸς ἀνῶθεν ὠλεσμένον καὶ τὸ καλῶμενον σαυόντον: μὴδὲ μὴν γίνεσθαι ἀπ' αὐτοῦ χειροτονίαν, με-

χρὶ αὐτὸν ὁ ἀριθμὸς εἰς αὐτὸν ἀποκατασταίη. εἰ δὲ ἡλάρηται δ' ὡς πᾶσι, ὥστε ἀνάγκη εἶναι ἅλ' ὃ μὴ ἐλπίσαι τὸ σαυτοῦτον, ἔτορον αὐτὶ τῷ τελυτή(χ)ντος εἰς ἀλλήλους κληρικόν : σκοπεῖν τὴν μακαριότητα τὴν σὴν, εἰ τίς ὅστις ἐπὶ ταῖς δόξαις ἐκκλησιαστικαῖς παρὰ τὴν ἀγνοία τὴν μεγάλῃ ἐκκλησίαν ἀποδίδος τῷ αὐτοῦ τάγματος κληρικὸς, καὶ κείθεν ἀντικαθίστην ἔτορον, ἀλλὰ μὴ νέαν ποιῆσαι τὴν χειροτονίαν. οὐτὼ γὰρ ἐκ τῆς πόλεως ἰδόντος αἰεὶ τῶν ἐλπίωντων ἀναποληρουμένων, ἡ καλὴ τε καὶ θεοφιλὴς ἐπιτεθήσεται τῷ πρέσβειτι συμμετεία, καὶ τεύθην ἡ ἀγνοία τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ κατὰ μικρὸν τῶν ὀφλημάτων ἀπαλλοτρίωται. ἐπεὶ τοιγα εἰ τὸ μὲν αὐτὸν ἀναποληροῖτο ταῖς ἐπισκοπαιαῖς ταῖς ἐξωθεν, δ' δὲ ἀποδίδον μὴ μειοῖτο : πολλὴν τε καὶ ἀπὸρρυτος διελθούσας χρόνος, ἕως ἂν περ δ' ἀποδίδον ἐλαττωθεῖν. Ἡ τοίνυν σὴ μακαριότης τὰ δὲ τὴν ἀγνοία τῶν ἐκκλησιῶν ὡφέλῃς ἐκότεως ἡμῶν παρασάντα δ' ἄρα καὶ πᾶσι παραδιδῶναι ἀπευσάτω. καὶ εἰ τι γένοιτο παρὰ ταῦτα : γινώσκην ἀνάγκη τὸν παρὰ τὸνδε ἡμῶν τὸν νόμον ἐξέσθαι τὴν χειροτονίαν διαρρύωτα, ὥς οὐδὲν αἰτεῦθην ὀφελῶ ἐξί, οὐδὲ λογισθήσεται τοῖς δόξα βεσάτοις οἰκονόμοις τὰ τῆς πόλεως ἰδόντος δ' μὲν ἡ γινόμενης τῇ ἀγνοία τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ σαπείνης, ἀλλ' αὐτοὶ δ' αἰτεῦθην ἐπιγνώσονται βλάβῃ, οἷον δὲν τοῦτον τῆς αὐτῶν ῥαθυμίας ἀπολαμβάνοντες τὸν καρπὸν.

Γαράγγελλατα τῷ ἀρχόντων.

δ'. ιξ'.

Ἐπ' ὀνόματι τῷ δεσπότῃ ἱησοῦ χριστοῦ τῷ θεῷ ἡμῶν.

αὐτοκρατορ καὶ σαρ φλάβιθ' ἰουστινιανὸς Ἀλαμανικός, Γοτθικός, Φραγγικός, Γόρμανικός, Ἀντικός, Ἀλβανικός, Βανδαλικός, Ἀφρικανός, Βυσεβής, Δι-
τυχής, Ἐνδοξός, νικητής, Ἰσοπαλοῦχος, ἀφσέβαςτος αὐγουςτος.

ΔΗ μὲν ἐν τῷ γενικῷ τῆς ἡμετέρας δόσε βέας νόμῳ πάντα διηγοῦντο, ἐφ' οἷς προσή-
κον ὅτι ἐν ταῖς ἀρχαῖς παραλαμβάνοντας ταύτας διοικῆν, μεμνημένων τὸν ὅρκον,
ὃν ἡδὲ τοῖς τοῖς παρέχουσιν : ἀναγκαῖον δὲ ὅμως ὡς ἡμῶν καὶ νῦν παραλαμβάνοντι
σοι τὴν ἀρχὴν ἐπισκοπῆσαι τὰ πρέποντα, κατὰ τὸ δὲ τῆς προνοίας πολιτείας
ἡμῶν ἐξυμνήσων, οἱ τοῖς ἐν ταῖς ἀρχαῖς σελομένοις ῥητὰ παρέχον πᾶσι δόματα,

MANDATA PRINCIPIS αὐτὰ καλῶντες, καὶ ἀπὸρ ἔχοντες αὐτοὺς διακινεῖν τὰς
ἀρχάς. Δὲ τοίνυν σε καὶ θαρρῶς παραλαμβάνοντα τὴν ἀρχὴν καὶ δόσεως ἀπάσης χρεὶς καὶ θα-
ρρῶς φυλάττειν θεῶ τε καὶ ἡμῶν καὶ τῷ νόμῳ τὰς χεῖρας, καὶ μηδένος ἀπείσθαι κέρδους, μήτε μείζονος,
μήτε ἐλάττωτος, μηδὲ σεσορυσμῶν πινὰ ποιῆσαι κατὰ τὸ ἑωκῆων ἐμπορίαν. ἀλλ' ἀρκεῖσθαι μό-
νοις τοῖς παρὰ τῷ δημοσίῳ χρηρηνομένοις, καὶ διατὸν σαυτοῦ, διατὸν τῶν πόλεως σε καὶ θαρρῶν αὐτοῖς
πανταχόθεν φυλάττειν τὸ δίκαιον. ἀλλὰ καὶ ἀπὸρ μὲν ἐν τῷ δημοσίῳ φόρῳ ἀπαιτεῖν
ἀγρῶ πῶν, μηδὲν ἐλπίωντα τῆς πόλεως τὸν δημοσίον προνοίας, ἀλλὰ ζητεῖν τε μὴ τι δ' δημοσίον ἡλῶ-
τωται, καὶ ἀποδίδον αὐτῷ πανταχόθεν τὰ οἰκία. ὥστε γὰρ τοῖς ἰδιώταις ἀδικουμένοις βοηθοῦμεν,
οὐτὼ καὶ τὸν δημοσίον ἀνέπηρεσθον μὲν ἐν βουλόμῃ. οἱ γὰρ δὲ σωτελεσθὰ πάσης δόξης ἐπηρεάσθαι
ἐλπίσθαι φυλάττειν, ῥαδίως τε καὶ ἐκ προχείρου καταθήσονται ἐν φόρῳ, καὶ ἀπὸρ εἰς κλοπὰς
πρόττον δίδοντες ἐμὲν ἐπὶ φέλλοντες ἐπὶ τὰ δημοσία, ταῦτα τοῖς αὐτοῖς τοῖς δημοσίοις πιδόντες,
ἀπαλλοτρίωνται ῥαδίως τῶν ἡδὲ τοῖς φόροις ὀφλημάτων. Ἐπειτα προσήκον ἐστὶ σε προνοεῖν τῷ
μὴ ἐν τῷ δημοσίῳ τῶν πόλεως ἐν ἀλλήλοις σαπείν, διὰ τὴν πᾶσι εἰρήνην εἶναι ταῖς πόλεσιν ἐκ τῆς τῶν
ἰσότητος καὶ ταῦτα τοῖς ἡμετέροις ἑωκῆοις φυλάττειν, καὶ μήτε κέρδους, μήτε πάλαι πινὸς ἐνεκῶν
πρὸς τι τῷ μὲν ἀποβαίνον. ἔστω σοι καὶ τῷ τῷ ἀπορρυσμῶ, τὸ τῷ δικῶν μὲν πάσης ἰσότητος ἀκρο-
αῖσαι, ὅτι τὰς μὲν βραχυτόρας, ὅτι μάλιστα τῶν δὲ τελεσθῶν ἐστίν, ἀρρεφῶς τέμνῃ τε ὅτι κρί-
νῃ, καὶ ἀπαλλοτρίωνται ἐν ἀνθρώπων τῆς πρὸς δόξῃς φιλονεικίας, καὶ μὴ συγχωρεῖν αὐτοὺς μηδὲν
πρόταυτῶ τῷ πόλεως μὲν τῇ δόξῃ ἡμῶν διατάξει προφάσει δικαστικῶν ἀπανημάτων ζημιου-
σθαι, εἴγε ὁ γὰρ ἰκανοὶ πρὸς ὅσιν καθεστῶσιν. ἐπεὶ τοιγα καὶ πρὸς τὰ δικῶν ἀκροαῖσθαι, καὶ μὴ
συγχωρεῖν ἐκ ῥαθυμίας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ, ἥς ἀρχῆς, εἰς ταῦτα γέχῃ τὴν δύστημονα πόλιν, καὶ
ἡμῶς ἐνοχλεῖν. * λέγει. *

Εἰ δὲ τις μὴ προσελθὼν σοι, παραγίνεσθαι τῇ βασιλίδι
ταύτῃ διαρρήσειον πόλιν : καὶ ἀπὸρρυσμῶ αὐτὸν σὺ ἐπιτιμήσει πάση, καὶ ἀπορρυσμῶ οὐ μεταδύ-
σομεν. Ἐπειτα προσήκον ἐστὶ σε καὶ ἐν αἰτεῦθην φοιτῶντας, εἰ τε μαγιστρικόν, εἰ τε ἐξ αἰουδῆ
ποτε δικαστήριον, μὴ συγχωρεῖν, μηδὲ ἑωκῆ πρὸς τῆς ἡμετέρας ἑωκῆοις : ἀλλ' εἰ τις προσέλ-

δοι τοιοῦτό

δοι τοιοῦτό τι μεμφομένους : ἔδωκεν ἢ ἐπεξῆσαι, ὅς δ' ἀζημιον αὐτοῖς πόλι πόλιν· καὶ μὴ συγχωρεῖν
 πινὶ προτεινομένῳ προσέξῃς οἰονδὴ ποτε δικασθεῖον (ταύτας δὴ τὰς ἐξ ἑδῶς φοιτῶντας ὁλκῶν τε
 ὕδατος ἐνεκεν, ὅς λιμνῶν, καὶ ὁδοσυστῶν, καὶ γεφυρῶν, καὶ ἐκόνων, καὶ τοιχῶν, καὶ οἰκημάτων κα-
 τατροφῆς ὡς ἐν δημοσίῳ τόπῳ γινόμενων, ὅς ἐτόρων τοιούτων) ζημιούῳ δὲ ἡμετέρῳ ἑσπῆκοις. οὐ
 ὅς βουλόμην, οὐδὲ κατὰ τοιαύτῳ προφασιν οὐδεμίαν αὐτοῖς ἐπαγεσθαι ζημίαν. αὐτὸς δὲ ἀπάν-
 των τούτων προνοήσεις, ζημίαν δ' ἀπαντα πρᾶξῃς ἡμεῖς. εἰ δὲ τις τοιοῦτό τι προσηγαγμένος ἔλθοι·
 οὐ παντελὴς προσέξῃς αὐτῷ, πολλὴν δὲ μὴ δεῖτον ἡμετέρῳ πραγματικὸν δέικνυσθαι τύπον τὸν ἑσπῆ-
 τούτων γεγραμμένον. καὶ τότε γε μὴν δέξῃ μὲν τὸν τοιοῦτον τύπον, οὐ μὴν τι προσέξῃς, πρὶν αὖ εἰς
 ἡμᾶς μιλῶντας, δευτέρῳ ἑσπῆ τούτων ἐπιτροπὴν ἡμετέρῳ προσλαβέσθαι. Ἀλλὰ καὶ τῆς ἀφρο-
 νίας τ' ἐπιπιδείων καὶ τῶν ὀργῶν τ' πόλεων ἐπιμύθησιν, πρᾶσιθιζόντων ἐν τῶν πολιτικῶν χρημά-
 των ἐσπῆ πατέρῳ τὰ ἀναγκαῖα ταῦτα τ' ὀργῶν ποιεῖν, καὶ γεφυρῶν ὁμοίως, καὶ ὁδῶν, ὅς λιμνῶν, καὶ
 ὅλκων ὅς οἱ δὲ τῷ δημοσίῳ καὶ ταῖς πόλεσιν συμφέρον, βουλόμην τε, καὶ προσέξῃς, καὶ μιλῶντας. ἔξῃς
 δὲ ἑσπῆκόντων σοι καὶ ἐσπῆ κατὰ τὴν ἐπαρχίαν στρατιώτας, οἱ οἱ αὐτῶν χρηματῆς εἰς ἑσπῆκόντων
 δικαίαν. οὐς εἰ πολλοὺς μελῶντας ἄλλοις : ἑσπῆκόντων βροφισμῶν πρέποντι, καὶ πρὸς γε ἐν τῶν στή-
 σεων αὐτῶν δ' ἵκανον γινέσθαι τοῖς ἡδυνήτοισιν παρασχευάσθαι. οὐ συγχωρήσεις δὲ προνομίοις
 πινὶ χρῆσθαι ἐσπῆ ἀδικημάτων, δὲ ἐκείνο μόνον αὐτοῖς εἰς βοηθείαν φυλάξῃς δ' ἀπαντα γινέσθαι κα-
 θαρῶν τῶν ἐπαγομένων, καὶ ἀνδρῶν φανῶναι. φόνους δὲ, καὶ μοιχείας, καὶ παρθένων ἀρπα-
 γὰς, καὶ ἐφόδους, καὶ ἀδικίας οὐτῶ μὲν σφοδρότητος μετελῶσιν, καὶ λαζῶν ἐσπῆ ἀμυρτάνοντας κα-
 τὰ ἐσπῆ ἡμετέρῳ νόμῳ, ὡς τῇ κατὰ ὁλκῶν ἡμῶν ἐσπῆ ὀργῶν ἀπαντας σῶξιν. μαλιστα δὲ τῶν
 ταξιστῶν τ' σαυτοῦ κρησπίσεις, οὐκ ἐπὶ αὐτοῖς ἐσπῆ ἑσπῆκόντων ἡμετέρῳ λεηλατεῖν, οὐδὲ δο-
 κῆν μὲν ἀρῆσθαι παρὰ σον, ταῖς ἀληθείαις δὲ τῆς σῆς ἀρχῆς γνώμης. ἀπεύσεις γὰρ καὶ ἀπαρῶν,
 καὶ εἰ τις ὅστις τῶν πόλεων λαμβάνῃ ἀνδρῶν χρησὶν, καὶ καθαρῶν ἀπαντα γινέσθαι, καὶ ἀμυρτάνοντας τοῖς
 παρὰ τῶν δημοσίων. καὶ εἰ γε τις παρὰ ἐλπίδας γινέσθαι, καὶ οὐχ ὅσοις αὐτὸν φυλάτῃντα σοι πίστιν δι-
 καίαν : τὸν μὲν ἀπελάσεις, ἐτόρῳ δὲ χρῆσθαι παρὲς ὅσον, τὸν νόμον καὶ τὸ δίκαιον μὲν καθαρῶν φυ-
 λατῇν τῶν χειρῶν. τοιοῦτον δὲ παρὰ ἐσπῆ σαυτοῦ ἀπασι δημοσίῳ τε καὶ ἰδίῳ, ὥς φοβερῶτα-
 τον μὲν εἶναι τοῖς ἀμυρτάνουσιν καὶ τοῖς ἀγνομονοῦσιν πρὸς τὸν δημοσίον, ἡμῶντα τον δὲ καὶ πρὸς ἀ-
 πασι τοῖς ἐπιφανεστέροις καὶ διγνώμοσι, καὶ πατεριῶν αὐτοῖς ἐσπῆ γινέσθαι προνοίαν. Ἀλλὰ μὴδὲ τού-
 τῳ δὲ ἐσπῆ καὶ λαυμῶντος λόγῳ προχείρως διδόναι ἀπένδειν, ἢ ἰδίῳ πολλῶν χρόνον, δὲ καὶ μὴ μὲν
 ἐξέταστος καὶ ἐν χρόνῳ συμμέτῳ, καὶ οὐχ ἑσπῆ βαίνοντι τριάντων προσημαίαν ἡμῶν : ὥς
 μὴ ἐντεῖθεν ἀπαρῶντος εἶναι τοῖς ἀνθρώποις τὰς πρὸς ἑαυτοὺς φιλανθρωπίας, εἰ δὲ καὶ πῖνα ἑσπῆ
 τὸν καλὸν μὲν λόγον ποιήσεις, εἴτα ἵς προσέλθοι καθ' αὐτοῦ : ἔξῃς μὲν αὐτὸν φυλάτῃν τὸν δεδ-
 μένον αὐτῷ λόγον, ἐξέταστος δὲ τὴν ἑσπῆσιν τῶν λόγων ἀπαντα γινέσθαι σωζομένον, καὶ εἴπερ ἡφου
 κατ' αὐτοῦ δέησιν, κατὰ δικαιοσύνην αὐτὸν, ὅς δυοῖν αὐτῷ προσημαίαν αἰρεσιν, ἢ εἰ βούλεται τῷ δεδ-
 μένῳ λόγῳ καθαρῶς ἀπειπεῖν καὶ πρᾶξαι τὰ κατὰ κρησπίδα, ἢ εἰ μὴ ἔδωκε, τοῖς ἰδίοις αὐτὸν ὅροις
 ἀποκαταστήσεις, καὶ καὶ τὸν ἐκ βίβλασμον ἐπέξῃς βροφῶν, καὶ μὲν τῆς ὀφειλῆς τοῖς διὰ γινέσθαι
 ὅροις αἰδῶν. οὐτὲ δὲ ἀνδρῶν φόνους, οὐτὲ μοιχείας, οὐτὲ παρθένων ἀρπαγῆς ἀμυρτάνουσιν τὴν ἐν τῶν
 ὅρων φυλάξῃς ἀσφάλειαν, διὰ καὶ καὶ ἐκείθεν ἐξελκύσεις, ὅς πρᾶσιθιζόντων αὐτοῖς ἐπαγῆς. οὐ γὰρ τῶν τοι-
 οῦτων ἀμυρτάνόντων φέδεσθαι προσήκει, διὰ τῶν δεδιότων, ἵνα μὴ τοιαῦτα ἑσπῆ τῶν πολυμυρ-
 τῶν πείσῃν, ὅς καὶ καὶ ἐκ τῶν ἰδίων ἀσφάλειαν οὐ τοῖς ἀδικούσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀδικουμένοις δέδωκε
 παρὰ τῶν νόμων, καὶ οὐκ αὖ ἐν δικαιοσύνην, ἐκάτερον ἰσχυρίζεσθαι τῇ παρὰ τῶν ἀσφῶν τῶν ἀσφα-
 λείας, καὶ τὸν ἀδικουῦντα, ὅς τὸν ἀδικουμένον. τὰς δὲ τῶν δημοσίων φόρων ἐσπῆ ἐξῃς καὶ ὅσον τῶν
 ἰδίων γινέσθαι μὲν τῶν πρέποντος παρασχευάσθαι : ἐπειδὴ πρὸς τὸν δημοσίον λόγῳ καὶ στρατιώταις, καὶ
 ἰδίοις, καὶ αὐτοῖς τοῖς ἰδίοις, καὶ ὅλη τῇ πολιτείᾳ συμφέρον τε καὶ ἀναγκαῖα ταῦτα ὄντι. ἐπα-
 μυνούσιν δὲ ὅς πρὸς ἑσπῆ οἱ θεοὶ ἀλλέσονται τ' ἐκκλησιῶν ἐκδοκῇ ὅς οἰκονομοί, οὐδένα τῶν ἐσπῆ δημο-
 σίου φόρου κατὰ χώραν ἀπαντα μὲν ἀμυρτάνουσιν τῆς ἐσπῆς, ἀλλὰ οὐδὲ συγχωροῦντες βί-
 αλον ἢ στρατιώδεις τι παρὰ τῶν ἐσπῆ τὸν ἐκ βίβλασμον ἐπαγῶντας : γινώσκοντες, ὡς εἰ τι ὅσον το
 ἐξῃς, οἰκοῦν τὸ ἵκανόν ποιῆσαι τῷ δημοσίῳ κατὰ ἀναγκαῖα γινέσθαι. ἀναγκαῖα δὲ ἐσπῆ δημοσίου
 πρᾶσιθιζόντων ἐν ταῖς ἐσπῆ ἀποχῆς φανέρῳ εἶναι ἀπαντα, ἐφ' οἷς αὐτὰς διδῶσιν, τούτ' ὅστις, τὸ πε-
 ρὸν τῶν ζυγαρεφῶν, ἢ ἰούργων, ἢ ἰουγαλίων, ἢ ὅπως δὴ ποτε αὖ αὐτὰ κατὰ χώραν καλῶν, καὶ
 ἑσπῆ ἱνῶν αὐτὰ, ὅς ποιῶν χρεῖαν ἀπαντα τούτῳ, καὶ τ' δεδμενῶν πόσον, εἰ τε ἐν εἴδειν, εἰ τε ἐν χρυσίῳ :
 ἀπειλῶν αὐτοῖς καὶ ζημίαν μετὰ ἡμῶν καὶ χερὸς ἀποπομῆν, εἰ τὸ πρᾶσιθιζόντων μὲν αἰεὶ, μετὰ δὲ
 νῦν μὴ φυλάτῃν, μὴ τῶν λαίπων γοῦν φιλῶν πασι τοῖς πόποις. εἰ δὲ (ὡς εἰκός) ἀφορμῇ πῖνα

χίαις οἱ γεωργοὶ λέγονται καθεστάναι· γεράμματα χρήσιμα δημοσίοις πρὸς αὐτῶν ἐπαρχίαν ἐκείνων ἡγουμένων, ὥστε αὐτοὺς τοὺς ἐν αὐταῖς πεφύγοντας γεωργούς σωρομολογῶντας ἢ ἐλεγχόμενους πᾶσι δίδωσθαι τοῖς κλημενίοις, καὶ ἐπαναχάσθαι πρὸς τὴν ἐπαρχίαν, ἥς ἀρχῆς, καὶ τοὺς ἀπειθουῦντας σφοδρότερον μετρίαι τῇ τῶν ἀπόρων ἐπιβολῇ. προσήκον γὰρ ὅτι τὸν βίον αὐτῶν ἀπεύδοντα, καὶ ἐνέπληθεν αὐτοὺς καὶ τὴν τῶν πραγμάτων ἐλάττωσιν ὥς τῆς αὐτοῦ πόρουσίαις μαθεῖν, ὅπως αὐτῶν ἐλαττωμένους γινώσκῃ, πόσον ὅτι καὶ ἀδικεῖν τε ἐπὶ κλημενίᾳ εἰς ἐτόρυν. τοῦτο δὲ πράξαις, εἰπεὶ οἱ τὰ χειρὶα κλημενιοὶ κατὰ χεῖρας εἶσιν, καὶ περὶ ἐτόροις προσήκοντων φροντισαὶ κατεστήκοιεν. δεῖ γὰρ καὶ τοὺς κλημενίους ἐκείνους μόνον ἔχειν, ἀπὸρ αὐτοῖς δίδωσιν ὁ νόμος· καὶ τοὺς περνοοῦντας τῶν ἀλλοτείων, ἐκείνων πρὸς αὐτοὺς μόνον, ἀπὸρ κατὰ μέτρον, ἢ καθ' ἐτόρον νόμιμον αὐτοῖς παραδέδοται ὅρον. τῷ δὲ ἀλλοτείων ἀπέχεσθαι, ἐμὴ νοῦν μὲν ἐτόρων, ἀδικεῖν δὲ ἄλλοις, καὶ ἐαυτοῖς κέρους ἀσβεστὸς ἐνέπληθεν πορίζειν. Σανίδας δὲ ἐπιπλέναι χεῖροις ἀλλοτείοις, ἢ ὀργαστήροις ἐν ὅλῃ διακλειμένους, ἐπὶ γεράμῃ τὰς ἐαυτῶν προσήκοντας, οὐ τῶν τοιμῶσιν ἐπικινδυνὸν κατεστήσεις, ὥς γινώσκῃς, ὅτι ταῦτα πράττοντες αὐτοὶ τὴν ἐαυτῶν πόρουσίαν προσέφοντο τῷ δημοσίῳ. εἰ γὰρ πράγματα μόνον τῇ βασιλείᾳ καὶ τῷ δημοσίῳ δίδωμεν περὶ τὴν ὑφάρπάζειν· οἱ τοῖς ἐαυτοῦ μανθάνειν τὴν πείραν, καὶ τοῖς αὐτοῦ πράγμασι πᾶσι τῶν ἐπιπλέμενων δημοσίων, γινέσθω τοῖς ἄλλοις παραδειγμα ὁφισύνης, οἱ πόρῃ τῶν αὐτῶν ἀλλοτείων κακῶν, ταῖς ὁμοίαις τριναῖς ὑποκρίσονται. ταῦτα τοῖς ἐν ἅπαντα φυλάξεις, γινώσκων τὴν ἡμετέραν σοὶ προκαίρεσιν τε καὶ γνώμῃ, ὅτι μὲν τις ἔσται κλημενιωτὸς σου, ὅποιά δὲ θυδοκμουῦτος, καὶ τοῖς ἡμετέροις ἀκόλουθουῦτος παραφέλμασί τε καὶ νόμοις. Ἄμα δὲ ἐπιβαίης τῆς χώρας, συγκαλεσάμενός τε τὸν θεοφιλῆστατον ἐπίσκοπον, τὸν τε δικαστὴν κληρον, τοὺς τε ἐπὶ τῆς πόλεως, ἐμφανῆ κατεστήσεις ταῦτα ἡμῶν τὰ θεῖα παραγγέλλματα ὑπὲρ πράξεως ὑπομνημάτων, καὶ προδήσεις τε τὸ ἰσχυρὸν αὐτῶν δημοσίων οὐ μόνον ὑπὲρ τῆς μητροπόλεως, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις τῆς ἐπαρχίας πόλεσι, πέμπων αὐτὰ ὅλα ταξιστῶν σὺν ζυμίσαις χεῖρσι· ὥστε ἅπαντας γινώσκῃς, ἐφ' οἷς παρελαβὸς τὴν ἀρχὴν, καὶ ὅρῃς, εἰ ταῦτα φυλάττῃς, καὶ τῆς ἡμετέρας ἄξιον σεαυτὸν ἐπιδεικνύεις κτίσεως. ταῦτα φυλάττομεν καὶ ἐαυτοῦ ποιήσει τὴν παροῦσαν σοὶ ἀρχὴν χρονιωτέραν τε καὶ εὐδοχότεραν. οὐ μὲν πρὸς γε τοῖς ἄλλοις οὐδὲ τοῖς ὅποις χρησάμεν τῶν οὐχὶ στρατιωτῶν τινὶ συγχρησῇς. ταῦτα σε θεῶ, καὶ τοῖς νόμοις, καὶ ὑμῖν προσφιλῆ κατεστήσει. κακῆνοι δὲ περνοήσεις, ὥστε εἰ τις τῶν τοῖς δημοσίοις δορυβόων παρακινουῶντων ποτὲ κατὰ τὴνδε μέγαλιν τὴν πόλιν φεύγειν ἐπιχειρήσῃ ἢ μόνον ἢ μετ' ἐτόρων, καὶ γινέσθω κατὰ τὴν ἐπαρχίαν, ἥς ἀρχῆς· ὥστε ἀνιχνεύειν τὰ πόρῃ τούτου, καὶ ἐξετάζειν σὺν ἀκριβείᾳ πάσῃ, καὶ ἐν ἀσφαλῇ κατεστῇ, καὶ μὴ ἐν ἐνταῦθα, εἰ τῶν πολλοῦ ἐπιπλεονέκων ἐκ περνοῦντων, ἐπὶ ἀρχῇ κατὰ ταῦτα τὴν δευτέραν πόλιν, καὶ ποινὰς ὑποκρίνῃ, ὥς ὁ νόμος ὑπὲρ τῶν βίου των διετάξει.

ἔτε τιὸ νόμιμον μοῖραν τῶν παίδων εἶναι, εἰ μέλει μὲν τεσσάρων εἶναι οἱ παῖδες, οὐκίαις τέσσερας· εἰ δὲ ὑπερὶ τοὺς τέσσερας εἶσιν οἱ παῖδες, οὐκίαις ἕξ. καὶ ὅτι ἔξ ἀδιαθέτου οἱ φυσικοὶ παῖδες, γνησίαι μὴ ὑποδύσης γονῆς, δύο οὐκίαις λαμβανούσιν τῇ μητρὶ. καὶ ὅτι καὶ ἐκ διαθήκης καὶ ἔξ ἀδιαθέτου ἀρμότῃ ἢ σωφροσύνῃ, εἰ μὴ κωλύσει ἕκαστος ὁ διαθέμενος. καὶ πόρῃ διακρίσεως γνησιότητος ἀπὸ γονέων εἰς παῖδας. ἐπὶ πόρῃ ἀρνούμενου ἰδίαν συγγραφὴν, ἐπὶ πόρῃ ἐτόρων κεφαλαίων. δΨ. ιη.

ἀντοκράτωρ Ἰουστινιανὸς αὐγούστου ἰωάννη τῷ εὐδοκίᾳ τῷ ὑποφύλῳ τῶν ἰδίων τῆς ἐκείνου πραιποσίτου, τὸ δευτέρον ἀπὸ ὑποφύλων, καὶ πατρικίᾳ.

ΔΗ μὲν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ καὶ (ὥς αὐτὸς εἶποι καὶ ἄλλοις) παρὰ θεοῦ συστάσῃ πολιτείᾳ (τῇ ῥωμαίων φάμῃ) πολλὰ πόρῃ διαθηκῶν διεπονούμεναι τε καὶ μετὰ τῇ νόμῳ βιβλία τῶν βίου των κατέστηκε. ἐπὶ μόνον οἱ πάλαι ὅφοι ταῦτα γεράφασιν, ἢ δὴ τῶν βασιλέων μοναρχῶν ἰουστινιανῶν, ἀλλὰ ἐμὴν ἡμῶν τῶν πρὸ ἡμῶν αὐτοκράτορων οὐδὲν ἐλάττωσιν κατεβέβηκε πόρῃ τούτου νομοθεσίαι. τὸν θεὸν δὲ ἐνοουῦτες αἰεὶ, καὶ ὅπως αὐτῶν ἀρετῶν τε αὐτῶν φαίνονται, καὶ πᾶσι εἰς ἡμῶν ἀγαθῶν ἄξιον πράττοιμεν, περὶ μὲν τῇ περνοῦντι αἰεὶ, τῇ φύσει τε ἀκόλουθον, καὶ τὰ πρὸθεν ἐπανορθούμενον. πολλὰς τοίνυν ἐπὶ ἄλλοις τε θαυμαστάμεν, αὐτῶν οὐ τοῖς γνησίοις ἐπὶ γνώμῃ τέκνοις, οἷς ἔχουσιν χεῖρας οἱ γονεῖς, τὸ κατὰ λιμνησόμενον (ὃ ἢ δὴ καὶ χεῖρας καλεῖται) μόνον τελευτῶν ὡς αὐτῶν ἐξ ἀνάγκης κατὰ λιμνησόμενον, τὸ λαίπρον

τὸ λοιπὸν δὲ ἐν τῇ γνώμῃ τῶν γονέων ἀποκρίνεται· καὶ λήφονται μὲν ὅσους ἐκείνοι ἀπαντα, καὶ οἷον ἔξω-
 den, ὅ μετ' ἐλθὺν διερίσκει οὐκ αὖτε. οἱ παῖδες δὲ, εἰ καὶ πολλοὶ καθεστήκειεν, εἰ καὶ μηδὲν προσκερούοιεν τοῖς
 γονεῦσι, καταδιωκόμενοι· καὶ τὸ τελούμενον διαμερῶνται μόνον, καὶ εἰ δὲ καὶ τυχόν, καὶ εἰ πλείους εἶεν· καὶ
 πένντες ἔσονται παῖδες, πατρὸς ἕως ἔξῃ τῶν πλουτουμένων. ταῦτα ἡμᾶς ἐκίνησεν ἐπαγορεύσας τὸν
 νόμον, καὶ μὴ πῶδε εἶναι αὐτὸν μέχρι πάντος ὀρυθριώντας, ἀλλὰ τοιοῦτον διορίσας τὸ πρᾶγμα ὥς φη-
 σί, ὥστε εἰ μὲν εἷος ὅστις πατρὸς πατὴρ, ἢ μητὴρ, ἢ θυοῖν, ἢ τειῶν, ἢ πεσόντων· μὴ τελούμενον αὐτοῖς κατα-
 λιμπάνειν μόνον, ἀλλὰ τὴν τελευτῇ τῆς αὐτοῦ περιουσίας, τούτῃ οὐκ ἴσας πένταρας, καὶ ὅσον εἶναι
 τὸ διωρισμένον μέρος ἄχρι τῆς ἐκείνου ἀριθμοῦ. εἰ δὲ ὥς φησὶ πένταρας ἔχει παῖδες· τὴν
 ἡμίσειαν τῆς πάσης περιουσίας αὐτοῖς καταλιμπάνειν μοῖραν, ὥστε ἐξαοῦγκιον εἶναι πάντως τὸ
 ὀφειλόμενον ἐκείνῳ κατ' ἴσον τελευτούμενον τυχόν ἢ ἐξαοῦγκιον διαμερούμενον, καὶ ὅσον οὐκ εἰ ἀδικῶ
 περιουσίᾳ πρᾶγμα τῶν. εἰς δὲ καὶ τὰυτὰ ἐκείνους ἀδικηθῆναι, τῶν μὲν τὰ καλίστονα, τῶν δὲ τὰ
 χείρονα λαμβανόντων, ἀλλὰ ὅσον δὲ τὸ ἐπιβάλλον ἐκείνῳ ὅλα πάντων ἴσον εἶναι οἱ ποσότητι τε καὶ ποσώ-
 τητι, εἴτε τις αὐτὸ κατὰ πόσον εἰσάσεως, εἴτε κατὰ πρὸς βίον (ταυτὸν δὲ ὅστις εἰπὼν) καὶ φιλοτι-
 μίας καταλιμπάνει προφάσει· παρὲς δὲ τὸ λοιπὸν οὐκ οὐγκιον ἢ ἐξαοῦγκιον ἔχειν, καὶ φιλοτιμίας
 καὶ ὅσον αὐτὸν βουληθῆναι, ἢ τοῖς παισὶν αὐτοῦ, ἢ τῶν ἐξωθεν· καὶ τῆς φύσεως πρὸ τῶν δευτερευ-
 σάσης τὰ ἐκείνῳ, οὕτως ἐπὶ ταῖς ἐξω φιλοτιμίας χωρεῖν. τούτου κρατούτως ἐφ' ἀπάντων τῶν προ-
 σῶπων, ἐφ' ὧν ὁ ἀρχὴς ὁ τῶν παλαιῶν τελευτῶν τῆς μεμνημένος νομοθέτης λόγος. ἐξηρέσω δὲ
 ἡμῖν ὁ πῶδε τῶν βουλητῶν ἀρτίως περικυμῶν νόμος, ὃς τοῖς παισὶ τῶν βουλητῶν, καὶ τοῖς βου-
 λητῶν γεραμηνίαις θυγατέρας ἐξαοῦγκιον πάντως δίδωται βούλεται, τὴν λοιπὴν τελουμένην
 παρὰ τῶν γονέων κατ' ἐξουσίαν διοικουμένην. πάντων τῶν ὧν τῇ πῶδε τῆς μεμνημένος κλημάτων νό-
 μων, καὶ μόλις τῶν ἡμετέρων, ὡδὲ τῆς αὐτῶν φυλακισμένης ἰσχύος, ἐπὶ τε τῇ ἀχρείᾳ τῶν παίδων,
 ἐπὶ τε τῶν μὴ τοιούτων, πᾶσι κατὰ μόνον τὸ πόσον, ὅσον κατὰ τὸ παρὸν ἡγεῖσθαι κατὰ πάντας
 ἐκείνους περιουσίας ὅρους. καλὸν μὲν δὲ καὶ ἐκείνῳ βαρὺ τε ὅν καὶ ἔχον μὴ τινα νόμῳ ἀφ' ὧν, εἰς
 δεινὴν τε ἐμπέσῃ ἀπηναικῇ τε καὶ πικρίᾳ. ἴσμεν γὰρ ἵνασ' ἀδικῆσαι, καὶ ὅς οἱ τελευτῶντες οὐ
 πατεῖκως, οὐδὲ ὡς ἀνδρῶν ἔχον, ἀλλὰ σφόδρα μαλακῶς καὶ ὥς ἀπολελυμένως ἐποίησαντο ταῖς
 εἰσαίσεις. τοῖς μὲν δὲ γυναῖξιν πάντα κατέλιπον τῶν αὐτῶν πρᾶγμα τῶν οὐκ ἐμφυοντων, τοῖς δὲ
 παισὶ τὴν δευτέραν γυναικῶν. ὥστε οἱ μὲν ἀποδοῦναι εἶναι τῆς τοιαύτης ἀδικῆσαι τὴν γυναῖκα
 καὶ τὴν δευτέραν προλαβεῖν, τῶν παίδων ἴσως λιμῶ φειρομένων. πένταρας γὰρ οὐ μὲν καὶ διοι-
 κοῖντο καὶ τὴν ἐφήμερον ἔχον διαίταν, οὐδὲν αὐτοῖς ἐκ τῆς καταλελειμμένης τῇ γυναικὶ δικαίου
 (τυχόν ὁ ἀλόγος) προσγενομένου· καὶ τῶν αὐτῶν καὶ τὴν κατὰ ἡμέραν ἀφαιρῆται διοίκησιν· οὐκ ἔστι
 τοίνυν τῇ λοιπῇ μηδὲν παντελὸς παῖδας ἔχοντι τοιοῦτό τι πρὸς τῇ, ἀλλὰ πάντως αὐτοῖς τῆ νομί-
 μων τούτου μόριον, ὅσον νῦν ἀφαιρῆται, ἢ καὶ τὴν χρῆσιν καὶ τὴν ἐπικαρπῶν πρὸς τὴν δευτέραν
 καταλιμπάνειν, εἰ βούλεται παῖδων οὐκ ἐξουσίας λιμῶ τελευτῶντων, ἀλλὰ καὶ τὴν διωκμένην κα-
 λῆσθαι πατὴρ, καὶ ταῦτα πάντα φαμὲν οὐκ ὡδὲ πατρὸς μόνον, ἀλλὰ ὡδὲ μητρός, καὶ πατρὸς,
 καὶ πατρὸς, καὶ τῶν παρεξουσιῶν ἐκείνῳ ἀδικῶν περὶ πάντων, μόλις φαμὲν, καὶ προ-
 μολίμης, εἴτε πρὸς πατὸς, εἴτε πρὸς μητρός εἶεν. οὐδὲ ἐκείνου φυλακισμένου τὸ λοιπὸν ὡς τοῖς
 ἐφόνοις καὶ περὶ γονοῖς τοῖς οὐκ ἐκ γονοῖς καὶ ὥς ἐξουσίᾳ, ὥστε παρὰ τὸ εἶναι αὐτοῖς μοῖρας, ἢ
 τοῖς αὐτῶν γονεῦσι πῶδε εἶναι καταλιπεῖν ἐκείνους διαμερούμεν. οὐ γὰρ ὁμοῦ μὲν ἐπὶ ἐκείνους
 ἀπὸ πατρὸς τῶν πρὸς πατὸς πατρὸς γενομένων· ὥστε ἐκείνους μὲν λαμβανόντων τέλει τὸ μόριον, ὅσον αὐ-
 τῶν πατὴρ ἔλαβον πῶδε, ἐκείνους δὲ ἀπὸ πατὸς τῶν πρὸς πατὸς τῆς θυγατέρας γενομένων,
 ἢ τοῖς ἀπὸ τῆς μόλις πρὸς πατὸς ἢ πρὸς μητρός, παρὰ τὸ τελευτῶν λαμβανόντων· ἀλλὰ μίαν τάξιν
 ἐφ' ἧς πατὸς τῆς μεμνημένης γονοῖς καὶ περὶ γονοῖς, οὐκ αὐτὸς ἐκείνους τὸ δῆλον τῶν ἀπὸ τῶν οἱ τοιούτοις
 ἔλαβον. οὐδὲ δὲ τὸ ἀπὸ αὐτῶν καὶ αὐτῶν, οὐδὲ τὸ δῆλον μόνον πρὸς τεκνογονίαν αὐταρκῆς· ἀλλ' ὥστε
 ἐκείνους σωήρῃσιν ὁ θεὸς πρὸς τὴν τῆς γενεσιουργίας χάριν, οὕτως καὶ ἡμῖς τὴν αὐτῶν ἐκείνους φυ-
 λακισμένῳ ἰσότητι. ἀλλ' οὐδὲ μέχρι τούτου σῆσομεν τὸν νόμον. ταῦτα γὰρ φαμὲν καὶ ἐπὶ ἐκείνων τῇ
 παίδων, οἱ πᾶσι ἐκ γάμων εἰσι γνησίων, καὶ καὶ μὴ προίκες τῶν γάμων ἡγεσθῆναι, ἀλλὰ διὰ θεοῖς
 ὁμογενήναι καὶ σαφὲς μεταξὺ τῶν σωικοῦσιν οὐσα, τοῖς παισὶ δεδωκῆναι τὸ γνήσιον προίκα μὲν
 δὲ ἀπὸ τῆς γάμων, γάμων δὲ προίκες οὐ ποιοῦσιν, ἀλλ' ἡ τῶν σωικοῦσιν ἀμοιβὰ διὰ θεοῖς.
 ταῦτα δὲ κρατῶν καὶ ὡδὲ τῶν ἐκ μεταγενετέρας διαθήσεως μετὰ προίκων, κατὰ ταῖς ἡμε-
 τέρας διατάξεις γενομένων γνησίων. καὶ οὕτως μὲν ἔστι νόμος ταῖς γνησίοις γυναῖξιν. * λέγει.*
 καὶ ἐκείνους δὲ καλῶς ἔχειν ὡς ἀδικῶν τῶνδε περιλαβεῖν τὸν νόμον. τῶν δὲ ἐμπροσθεν νόμων βουλο-
 μένων ὡδὲ τῶν σωικοῦσιν, εἰ μὲν ἀδικῶν χωρὶς τελευτῆσαι οἱ γονεῖς, ταῖς σωικοῖς κατὰ τὴν
 αὐτῶν

διωλάσιον ἔσται. εἰ δὲ μακροτέρως γενόμενης τῆς δίκης, πτωικαῦτα ὁ δῶκον ἐπαγχοί τὸν ὄρεον, ὁ δὲ καὶ οὕτως τὸ ἐπαγχομένον ὁμολογήσειεν: τῆς μὲν τῆς διωλάσιον θ' αὐτὸν ἔλαιον μὲν ποιηῖς, πᾶ-
 ρον δὲ πῶς δαπάνῃ πῶς μεχρὶ τοῦδε γενόμενῳ δ' τὰς ἀποδείξεις ἐν τῷ αὐτῷ ὄρεῳ τοῦτου κρινόμενῳ
 καταβάλλῃ τὸν πῶς ἀρχὴν μὲν ἀρνησάμενον, ὕστερον δὲ ὁμολογήσεται καλόμενον. εἰ δὲ τις πῶς
 ἀρνήσῃ ἐπ' αὐτὸν γενέσθαι τῶν χρημάτων ἀρνησάμενον θ', εἴτα ὕστερον χρεῖται καταβολαῖς παρ'
 αὐτοῦ γενόμεναις: τῷ τοιούτῳ μηδὲν ὄφελος εἶναι τῶν ταῖς ἀληθείαις καταβεβλημένων δεσπο-
 μῶν, ἀλλ' ὁλόκληρον αὐτὸν τὸ χρεὸς ἀπαιτεῖσθαι καλόμενον, καὶ ταῦτ' ὅλον μόνῳ ἔσται τῆς ἀρνή-
 σεως πῶς τῶν, ὅτε οὐδὲ καὶ τις τῶν πρὸ ἡμῶν ἔτυχε διαταξάμενος: οὐδενὸς τῶν δικαζόντων
 οὐδὲ πρὸς ὅτε ἔστω κατακλινομένου, ἀλλὰ πῶς ἀκριβέως τῶ νόμον φυλάττοντος. εἰ δὲ καὶ ὁ
 φόντων πεσομῖται χρεῖματα τῶ δῶκοντος, εἴτα ἐκείνος ταῦτα ἀρνησάμενος, ὁ δὲ συσταὶν τῷ τοιού-
 τῳ μὴ μόνον ἐκείνῳ λογιζέσθαι, πῶς οὐ τὰ τῆς ἀρνήσεως ἰσῶς, ἀλλὰ καὶ τοῦτον ἔστω πεσομῖται πῶς
 καὶ ταῦτα δὲ ὁ πῶς τῆς τῶν ὄρεων δόσεως, ὁμοίως καὶ ἑαυτὸν τῶ ἀγχομένου, εἰσαγέσθαι λόγους. εἰ δὲ ἡ
 δίκη πρᾶττοιτο ἀπὸ κηδεμόνων, οἷα καθεστῶσι περὶ τῶν, ἀ κηδεμόνων δέτται: τὰς τοιαύτας τ'
 ἀρνήσεων ποινῆς, ὅταν ἐπ' οἰκείῳ αὐτῶν τῶν κηδεμόνων γίνοντο γράμματα, μὴ κατὰ τῶν κηδεμο-
 νομένων, ἀλλὰ κατ' αὐτῶν φέρεται τ' πῶς ἀγχομένου τε ὁ ἀπρεπὲς τῶν ἀρνήσεων ποιησάμενος.
 εἰ δὲ τις ἐτόρα καταδικῆς αἰτίας ἢ εἰς τὸ διωλόν, ἢ εἰς τὸ τεωλόν, ἢ εἰς τὸ τεωλάσιον παρὰ τῶν
 ἀρχαίων νόμον ἢ τ' βασιλικῶν εἰσῆκται διατάξεων: μὲν τῶ μὲν ἐκείνῳ κατὰ τὸ οἰκῆον ὀφείλει, κα-
 τὰ τῶν αὐτῶν ἡμῶν οἰκείῳ ἡμετέροις ἰνστιτούτοις τε καὶ δικαστοῖς, καὶ τῶ τῶν διατάξεων νομομαθετή-
 καμὲν βιβλίῳ. τὸ δὲ νῦν ὅτε προήκει τοῖς περὶ τοῖς ἔσται. καὶ ἐκείνῳ δὲ συστασάμενος ἐν δικαστοῖς,
 ὁμοῦ καὶ χρεῖται καμῖον, ἢ πρὸς πάντας οἱ πρὸ ἡμῶν, διαρρηδίζεσθαι τε καὶ τάξει. εἰ γὰρ τις ἐγκαλοῖτο
 πρᾶγματα ἔχειν ἐτόρον, ὁ δὲ λέγει τὰ πρᾶγματα οὐκ εἶναι ἐκείνου, πῶς οὐ φησὶν ὁ δῶκον, ἀναγκα-
 στείη δὲ ὁ πῶς ἀγχομένου ποιούμενος ἢ συμβολαῖς, ἢ μάρτυρσιν, ἢ ἐτόροις πόνοις χρῆσθαι πρὸς τὸ
 δειχέσθαι τὰ πρᾶγματα ἐκείνου καθεστῶσι, εἴτα ὕστερον ὁ μεχρὶ παντὸς διαρρηδίζεσθαι ἐκείνου ταῦτα
 μὴ γενέσθαι, χρῆσθαι βουληθείη ταῖς ἢ ἐκείνου δίκαις, καὶ φάσκει, ὡς ἢ ἔστω δικῶν ἢ ἐτόρων
 αἰτίων εἰς ἐκείνῳ δ' περὶ τῶν ἀναφορῶν κυριότητος ὅτι τῶ πῶς δίκῃ κινουῦτος: αἱ μὲν δὲ καὶ
 πᾶσι χρῆσθαι ἔσται γινώσκειν αἱ τοῖς πρὸ ἡμῶν παρασάσαι, μετὰ δὲ τις καὶ φιλανθρώπως καὶ
 αὐτοῦ τοῦ πρᾶγματος ἐσοχασμένη ποινὴ τοῖς ἀρνηθείσιν ἐπαγχοῖ. ἔστω γὰρ τῆς πῶς ταῦτα
 ἀρνήσεως καὶ τῶν τῶ δῶκοντος πόνων, ὁ λογιζόμενος ἐπὶ τῆς δίκης, ὅτι τὸν δῶκοντα μετατήδεσθαι τῶν
 πρᾶγμάτων, πῶς ὅν ἡ ζήτησις γένηται, πῶς νομῶν: ἀδελφὸν ἔχοντος τῶ ταῦτ' ἀποδιδόντος, εἴ τινα
 δίκαια ἔχει ἢ ἐκείνου τῶ περὶ τῶν, πῶς οὐ περὶ τῶν πῶς ἀρνήσεων ἔσται μόνον, περὶ τῶν αὐτῶν,
 ταῦτα περὶ τῶν, καὶ τῶ νόμον καὶ τῶ δικαίου τυγχάνειν, τῆς ποινῆς οἱ μόνῃ τῇ μετασάσει τῆς νο-
 μῆς ποδίσταμένης. ταῦτα ἡμῶν ἔστω τε διαδοχῶν, ὁ σωεσφορῶν, καὶ νεμῶσεων, καὶ τῆς τῶν
 δικαζομένων ἀσφαλείας, καὶ τῶ τῶ δικῶν ἐλαττωσάμενος τῶν καὶ ἔσται, καὶ νομομαθετήται,
 καὶ ἐκ τῶ λαιποῦ χρόνου κρᾶτῆται, ὅπως αὐτὸ καὶ τὰς διαδοχὰς εἰδοῖται, καὶ τὰς σωεσφορὰς μὴ ἀγνοοῖται,
 καὶ πῶς τὰς νεμῶσεις μὴ συστασάμενος, καὶ μὴ ποτε περὶ τῶν ταῖς τῶν οἰκείων χρεμμάτων ἐπιποδοῖται
 ἀρνήσεων οἱ ποινηθέντες βουλόμενοι, μήτε τὰς ἀρνήσεις ἔλαιον, μήτε ὕστερον ἴσως καταβο-
 λαῖς χρόνῳ, μήτε τὰ ἢ ὡς κατεχρῆτο, τὰ πρᾶγματα διαρνοῖται περὶ τῶν, δὲ καὶ μετέπειτα, καὶ
 ἐπιφθῆται, καὶ ἀλλοιῖται ἐκ τῶν πρᾶγμάτων φαινομένων, μετὰ δὲ ἀποχρῆται καὶ δίκης. τὸ δὲ πο-
 νηδὲς παρὰ πινῶν ἀμφισβητήσιν ἐπὶ ποῖ τῶν ἡμετέρων διατάξεων, καὶ εἰ δίκαις μὲν πολλαῖς κινηθέν,
 δίκαιον δὲ ἢ μὴ κινῆται ζήτησθαι, τῶ παρόντι περὶ τῶν νόμων. διαταξάμενος γὰρ ἡμῶν, ὡς εἰ τις
 βλέπει πρὸς γυναῖκα φιλανθρώπως, ὁ ταῦτ' εἰσπῆσθαι περὶ τῶν συμβολαίων χρῆται, εἴτα
 καὶ ποιῆσαι παῖδας, ὕστερον δὲ γαμικῶν τε περὶ τῶν ἀλλοῖς διαδοῖται, καὶ γράφει συμβολαῖα τοιαῦ-
 τα, καὶ παιδοποιήσεται, μὴ μόνον ὅτι μὲν ταῦτα περὶ τῶν παῖδας, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἐμπεδῶν καθε-
 σάμενος γινώσκω: καὶ ὅτι πῶς τῶν σωεσφορῶν τε καὶ κακούργων ὁρμηδόντων δεινότητι καὶ ἐτόραν
 χρεῖαντων διατάξιν, ὡς ταῦτα βουλόμην κρᾶτῆται, εἰ καὶ δευτέρῳ μὴ γένοιτο μὲν τ' περὶ τῶν
 παίδων, ἢ γενόμενοι τελευτήσεται: ἔσται τῶν καὶ ἐτόρα ἀμφισβητήσιν μὴ δεχόμενα, ταῦτα
 κρᾶτῆται ὅτι τῶν ἀπελευθέρων σωεσφορῶν, καὶ τοιγα τοῖς ὁρμηδῶν ἐσοχασμένοις τῶ ἡμετέρου
 σκόπου καὶ ὅτε ἢ ἡδη νομομαθετήμενος. εἰ γὰρ ὁ πρὸς ἀπελευθέρων οὐ κατὰ πάρεξ ἐκκεκώλυτο γά-
 μος: περὶ τῶν καὶ ὡς καὶ ἐπ' ἐκείναις ταῦτα κρᾶτῆται ἢ βουλόμην. πῶς ἀλλ' ἐπειδὴ ὅτε ὁ λῶς
 ἡμφισβητήται: δεσπομῶν, εἰ τις γαμικῶν οὐκ ἔχων γινώσκω, πρὸς δευτέρῳ οἰκῆται ὅτι κατὰ
 πῶς βελήσονται γινώσκω, καὶ δὴ καὶ παιδοποιήσεται ἢ αὐτῆς ἐν δουλείᾳ καθεστῶσης, ὕστερον δὲ ἐλευ-
 θερίᾳ τιμήσεται πῶς δευτέρῳ, καὶ ὅτι παῖδας, καὶ εἰ δίκαιον αὐτοῖς χρυσίων αἰτήσεται δακτύλων
 τε καὶ

κριθῆναι. τὰ ποίνην πρᾶσαντα ἡμῖν, ἢ ὅτι τῷδε τῷ θεῷ δηλούμενα νόμον ἢ σὴ ὑδροχὴ φανερὰ πᾶσι καταστῆναι ἀπονεύτω.

πρὶ τῶν ὑπερεπουμένων ὀφεικίων ἐν τοῖς σάκροις τῶν ἐκκλητῶν.

δβ. κ.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς Ἰωάννης τῷ εὐδοξοτάτῳ ὑπαρχῷ τῶν ἰδῶν πραι-
τωρίων, τὸ β' ἀπὸ ὑπάρχων καὶ πατερίῳ.

ΔΗ μὲν θεῖον ἐπινοήσαντα νόμον, πᾶσι τῶν ἐκκλητῶν, διαλεγόμενον πῖνα χρὴ πα-
ραφυλάττειν ἵνα ὅπου ἐπ' αὐταῖς, καὶ ὅθεν, ἢ εἰς πῖνασ' εὐφραίνει τὰς ἐκκλητίας, ὅν
πρὸς τὴν σὴν ὑδροχὴν, πρὸς τὸν εὐδοξοτάτον ἡμῶν κατεπέμψαμεν κοιαιστῶρα.
Ἐπειδὴ δὲ πολλὰ γέγονεν ἀμφοτερότερος πᾶσι τῷ ὑπερεπουμένῳ ταύταις ὀφεικίων,
τῶν μὲν ἐκ τῷ θεῷ τῷ ἐπιστολῶν σκευῶν τὰς τῶν πᾶσι βλεπῶν δικαίων δικας
οἰκονομῶν ἐν ταῖς τῶν ἐκκλησιῶν ὑπερεστίαις, τῶν δὲ ἐκ τῷ θρόνου τῆς σὴς ὑδροχῆς μέγιστα δη-
λωῶν ἀδικεῖν, εἰ μεταβεβλημένον τῷ ἀρχαίῳ οὐκ ἐπὶ μόνοις ταῖς ἐκκλησίαις ὑπερεστίαις
ταῖς ἀπὸ τῶν λαμπροτάτων τῶν ἐπαρχῶν ἀρχόντων ὀφεικίαις εἰς μόνον δ' ὅν δικαστήριον, καὶ ὅτι
πρὸς πρῶτον ὡς, ὡς καὶ ἐν τῷ μὲν καὶ αὐτὸς ἡνρόω δικαστήριον, ὑπερετίτο δὲ ἡ τάξις ἢ σὴ : ἀλλὰ
ὅτι αὐτὸ τῶν ἀποκαταβιγίων ἀρχαίῳ ἐν ταῖς τῷ θεῷ ἀνδροαθελίου τῆς ὑποδίσσεως κινουμένης, καὶ σὴ
ἀνδροαθελίου τῆς σὴς ὑδροχῆς καὶ τῷ εὐδοξοτάτῳ ἡμῶν κοιαιστῶρος, ἢ ἐκατόρου μέρους τὸ πᾶν οἰκ-
ονομῶν, ἢ σὴ ἀρχόντων παρὰ τὴν σὴν ὑδροχὴν ἢ τῷ εὐδοξοτάτῳ κοιαιστῶρι πολυάκις τῶν τε ἐκ τῷ
θεῷ σκευῶν, οἱ πρὸς ταῖς ἐφεσέσιν ὑπερεπουῶνται, τῶν τε ἐκ τῆς τάξεως τῷ θρόνῳ τῷ σου, τέλος εἰς
πῖνα τῶν πρᾶγμα περὶ τὴν, ὅν ἀνδροαθελίου εἰς ἡμᾶς ἡγάγετε. τὸ πρᾶγμα δὲ ἢ ἡμῖν οὐκ ἀπὸ
τῷ πρῶτον γέγονος ἔδοξε, καὶ τῶς ἐπειδὴ πρὸς παφλαγονία καὶ ὀνομαίᾳ διηρημέναι πρῶτον εἰς ἀρ-
χόντας δύο, εἰς εἷα καὶ τὸν αὐτὸν πᾶσι ἐκ τῶν, δ' ὅτι πρᾶτῶρος ὄνομα πρῶτον λαβόντα : ὅτι ἀναμ-
φωσθητῶς ἔδοξε τὸ ἀρχαίῳ τῇ σὴς πρῶτον ἀρχῇ. ταῦτο δὲ ὅτι καὶ ὡς τῶν δύο, πόντων, τουτέστιν
ἐκονομῶν τε καὶ πόντου πολυμονιακῶν. καὶ εἰσε γὰρ δύο καὶ δευτέρων ἐμπροσθεν ἀρχόντων, νῦν δὲ
εἰς τῷ μοδεράτῳ γέγονος, καὶ σκευῶν ἢ αὐτῷ τῇ τῶν πᾶσι βλεπῶν ἀξία, πάλιν ταῦτα
συνεβάνε, καὶ εἰς δ' ὅν μόνον δικαστήριον εὐφραίνει τὰς ἀπὸ τῶν ἐκκλησιῶν δικας ἐκ τῶν, κατὰ μὲν τοῖς
ἐκ τῶν οἰκίων τῆς πᾶσι ἐκκλησιῶν διατάξεως. Σωθήσε ποίνην ἡμῶν μὲν τοῖς ὑποδίσσεσιν ἐκασ-
τῶν τῶν ἀρχῶν, ἡμῶν δὲ ὑμῖν ἀμφοτέρους, πρῶτον καὶ ἡμῖν ὅπως ἔδοξε ἔχειν τὸ πρᾶγμα ὑμῖν,
ὥστε μόνῳ τῷ τάξιν τῆς σὴς ὑδροχῆς ταῖς τοιαύταις ὑπερετίταις ἐκκλησίαις, καὶ ὅτι πρὸς καὶ πρῶ-
τον ὡς, εἰ καὶ ἐν ἀρχαίῳ θεῷ ἀνδροαθελίου λέγοιτο, καὶ παρὰ τὸ εὐδοξοτάτος ἡμῶν κοιαιστῶρ, καὶ
μετέχει τῷ πρᾶγμα μὲν. ἀλλὰ μὲν ἢ ἐπειδὴ ὁ τῆς πρῶτης καὶ πρᾶτῶρος ἡνρόμενος πρῶτον
εἰς τὴν σὴν ἀρχὴν ἔωρα μόνῳ, καὶ εἰσε τὰ τῷ ἐφεσέσιν ἐφῶρετο, νῦν δὲ εἰς δ' αὐτῷ πᾶσι βλεπῶν ἀνδροα-
θελίου μεταβεβλήται ἡμῶν : οὐδὲν ἢ τῶν πρῶτον ὅτι, τῷ τῆς ἀρχῆς ἐκείνης ἐφεσιν δευτέρους καὶ ἀνα-
πομῶν τῆς σὴς δικῆς ἐπ' αὐτῷ, κατὰ τὴν θεῶν ἡμῶν διατάξιν ἐν ταῖς τῷ θεῷ ἀνδροαθελίου αὐτοῖς
ἀρχῶν εἶναι, σὴν ὅν καὶ τῷ εὐδοξοτάτῳ ἡμῶν κοιαιστῶρ ἢ σὴν ἀνδροαθελίου τῆς ὑποδίσσεως, μῶ-
νης δὲ τῆς τάξεως ὑπερεπουμένης τῆς σὴς, ἐπειδὴ ἢ ὁ πρῶτον ὅτι νομῶς. εἰ δ' ἢ ὁ πᾶσι βλε-
πῶν κόμης τῶν οἰκίων σὴν ἀνδροαθελίου νῦν τῇ ἀρχῇ, ἀλλὰ τοι οὐδὲ πρῶτον πᾶσι πνὸς ἐκινουῶντο
δικαίαι παρ' αὐτὸν, οὐδὲ ἐκ τῷ δικαστήριον τοῦ κατ' αὐτὸν ἐφῶρετο τις ἀπὸ ἐφεσιν ἐπ' αὐτῷ, νῦν δὲ δὴ
καὶ τὰς πᾶσι ταῖς ταμιαῖς διοικήσεις καὶ ἐπ' αὐτοῖς πᾶσι πρᾶτῶρος καὶ, καὶ οὐδεὶς παρὰ ὅτι
ἐλαττωθῆναι τὸν θρόνον τὸν σὴν, ἀλλ' ὁμοίως τὴν σὴν ὑπερετίταις τῶν μόνῳ ταῖς ἐπ' αὐτῷ φέρο-
μεναις ὑποδίσσεσιν. ταῦτο δὲ ὅτι ὡς ὡς τῆς ἀρχῆς ἀνδροαθελίου, ἐπειδὴ πρῶτον ἀρχὴν
αὐτῷ ὀρδινάριον ποιήσαντες, νῦν αὐτῷ οὐδὲν αὐτῇ πρᾶτῶρος εἰς δ' τῆς ἀνδροαθελίου μετῆρχο-
μεν ἡμῶν. καὶ ὅτι δὴ καὶ ταῖς ἐκείθεν δικαίαις ἢ τῆς σὴς ὑδροχῆς ὑπερετίταις τῶν δικῶν : τῆς δι-
κῆς μὲν ἐν ταῖς τῷ θεῷ ἀνδροαθελίου (καὶ ὅτι πρὸς ἐπ' αὐτῷ) κινουμένης, παρ' ἀμφοτέρους δὲ
ὑμῖν δευτέρους : οὐδὲν δὲ ἢ τῶν τῆς τάξεως τῆς σὴς ὑπερεπουμένης πρᾶγμα, καὶ ὅτι πρὸς καὶ πρῶ-
τον ὡς, ὡς καὶ μόνον δ' τῆς ἀρχῆς τῆς καλῶς μὲν ὀρδινάριον εἶχεν ἡμῶν, μέγιστα τῶν ἐπ' αὐτῷ
λαβούσα. ἐπειδὴ δὲ ἢ ἀνδροαθελίου ἢ πρᾶτῶρος ἢ ἰσχυρίαν ὑποδίσσεσιν πρῶτον πρᾶτῶρος,
ἢ τὰς ἐκκλησίαις ἀνδροαθελίου εἰς τὸν θρόνον τὸν σὴν, νῦν καὶ σκευῶν τῇ τῶν πρᾶτῶρος ἀρχῇ συμ-
βεβῆκεν (εἰ καὶ δικαίαι πᾶσι σὴν ἀνδροαθελίου τῆς αὐτῇ καὶ σκευῶν τῆς τῶν πρᾶτῶρος καὶ ὅτι
ἐφ' ἐκείνῳ

πάντων ἐν ᾧ τὰ τῶν ἡμετέρων ἔστι νόμον, ὅσα τε ἐκ τῶν παλαιῶν συνθηροί(σθην), καὶ ἐν τοῖς ἡμετέροις ἐτάξαμεν ἰνστιτούτοις Σ' διγέσεις, ὅσα τε ἐκ τῆς βασιλικῆς νομοθεσίας τῶν ἐμπροσθεν αὐτοκράτορων, αὐτῶν τε ἡμῶν ἔσονται γράψαι. ταῦτα τοίνυν ἅπαντα κρατεῖν εἰς τὸν ἅπαντα δεσπίζομεν χρόνον, ἀρχόμενα ἐκ τῶν προοιμίων τῆς παρούσης πασσαρεσκαιδεκάτης ἐπινεμήσεως, καὶ αὐτῆς, καθ' ἣν τὸνδε γράφομεν νόμον. δ' γὰρ Σ' τὰ παλαιότιστα ποδολογίασθαι, καὶ πρὸς τοῦ αὐτοῦ χρόνου ἀνελθεῖν, συγχύσεως μάλιστα, ἢ νομοθεσίας ὅτιν. ἀλλ' ἐκ τῶν χρόνων (καθ' ἃς πόρ' ἐπόντες ἐφ' ἡμῖν) τῆς παρούσης πασσαρεσκαιδεκάτης ἐπινεμήσεως, καὶ αὐτῆς, καὶ κατὰ τὸν ἕξῃς ἅπαντα χρόνον αἱ διαδοχαὶ μὲν ἔσονται ὁμοίαι, τῶν ἐκ πάσης αἰτίας εἰς διαδοχὰς φόρομένων ὁμοίως μὲν ὑπὲρ γυναικῶν, ὁμοίως δὲ ἐπ' ἀνδρῶν τῆς λοιποῦ φυλαχόμενων. τὸ δὲ ἐμπροσθεν γενόμενον ἅπαν μὲν ἐπὶ τῆς προτέρου γήματος ἔδμεν, εἴτε ὑπὲρ γενεαρχικῶν, εἴτε ὑπὲρ τῶν δόλων γέγονεν· οὐδ' οὐκ ἐπὶ κοινονομῶν τῶν πληθύνοντων ὑπὲρ τοῖς ἡδὴ δι' ἀνάγκησιν γενεαρχικοῖς χοροῖς, ἢ ταῖς γενόμεναις διαδοχαῖς μετὰ τῆς πασσαρεσκαιδεκάτης ἐπινεμήσεως καὶ αὐτῆς. ἀλλ' ἐκ τῆς ἐκείνου χρόνου, τούτῃσι ἀπὸ πασσαρεσκαιδεκάτης ἐπινεμήσεως, κρατεῖν τὰ παρ' ἡμῶν νομοθετηθέντα δεσπίζομεν. τὰ τοίνυν παρασύντα ἡμῖν Σ' δὲ τῆς δευτέρου δηλούμενα νόμον, ἢ σὺν μεγάλῃ πρέπειᾳ καὶ οἱ μετ' αὐτῶν τῆς ἀρχῆς ἀντιληφόμενοι παραφυλάττειν εἰς τὸ διωκεῖν ἀποσυντάττειν.

πὲρὶ δευτέρου γαμουύτως.

δ'. κβ'.

Ὁ αὐτὸς βασιλεὺς Ἰωάννης τῷ ἐνδεοτάτῳ ἑσπάρχῃ τῶν ἰδῶν πραιτωρίων τῆς ἐώας, δ' δευτέρου ἀπὸ ἑσπάρτων, καὶ πατρικῶν.

πολλοὶ μὲν ἡδὴ καὶ ποικίλοι τέθινται νόμοι παρ' ἡμῶν, καὶ ἐκείνῳ μὲν τῶν προτέρων ἡμῖν νομοθετηθέντων ἢ διαταχθέντων μὲν, δευτέρων δὲ ἡμῖν ἔχειν οὐκ ὀρθῶς, τὴν ὑπὲρ τὰ κρείττω δίδοντες ὁδὸν, καὶ ὑψηλοῦ μὲν τοῖς ἑσπάρχοις ἐν προσηκῇ διαλύειν τρόπον. δ' δὲ δι' αὐτῶν δὲ παρ' ἡμῶν γενόμενον νόμος ὅστις καὶ τῶν πάντων κυριωτάτω τῶν παλαιῶν τὴν προσήκουσαν τάξιν ἐπιτίθει. εἰ γὰρ ὁ γάμος οὕτως ὅστις σεμνὸν, ὡς τῷ ἀνθρώπῳ γένε' δοκεῖ ἀθανάσιον ἐπιτελεῖν τὴν εἰσπράξιν, καὶ ἐκ τῆς παιδοποιίας ἀναινεύμενα τὰ γένη μὲν διωκεῖ, τῆς τῆς δευτέρου φιλοφροσύνης, καθ' ὅσον ὅστις διωκτὸν, τῇ καθ' ἡμῶν δ' ἀθανάτον χειρομηνίας φύσει· ἐκότες ἡμῖν ποδολογίασθαι τὰ πᾶσι τῶν γάμων ὅστις. τὰ μὲν γὰρ δόλων τῶν νομοθετηθέντων, οὐ πᾶσι προσηκῇ, οὔτε ἀνθρώποις, οὔτε πρᾶγμασιν, οὔτε καιροῖς. δ' δὲ πᾶσι τῶν γάμων ἀποσύντα, πάσης ὅτιν (ὡς εἰπὴν) τῆς ἀνθρώπου φύσεως, ὅτι οὐ καὶ ἀναινεύεται μόνον, καὶ πᾶσι τῶν δόλων φοντὶς καὶ ἐσθλῶν ἀξίως. ἡ μὲν οὖν παλαιότης οὐ σφόδρα τὰ πᾶσι τῶν προτέρων ἢ τῶν δευτέρων ποδολογίασθαι γάμων, ἀλλ' ὅτιν καὶ τοῖς παλαιῶν, καὶ ταῖς μετὰ τῶν ἡμῶν ἐπὶ τῶν ἀφαιρῶν γάμων, καὶ κέρδι οὐδενὸς ἀφαιρῶν, καὶ δ' πρᾶγμα ὡς οὐ δόλων τῇ συκταίμενον. ἐκ δὲ τῶν τῶν μετὰ τῶν θεοδοσίου χρόνων πᾶσι τῶν φοντὶς τῆς γέγονε τῆς πᾶσι ταῦτα τεχνολογίασθαι, ὡς ποδολογίασθαι δὲ τῶν ἐφεξῆς βασιλέων εἰς λέοντα τὸν τῆς δισεβοῦς μνήμης ἀφαιρῶν ἀνδρῶν γενναίως τε καὶ ἀνδρικῶς καὶ τὰ πᾶσι τούτων κατὰ τὸ πᾶσι νομοθετηθέντα. ἡμεῖς γὰρ ἐν τῇ τῇ διατάξει συνθήκῃ πολλὰ μὲν δόλων πᾶσι τούτων διατάξομεν. ὡς ἡμῖν δὲ νῦν χρῆται εὐλαίᾳ πλειοτέρως τὸ πρᾶγμα κατὰ σκευάμενοι, καὶ πᾶσι ἐπανορθώσαι, οὐ τῶν δόλων μόνον, ἀλλὰ καὶ Σ' τῶν παρ' ἡμῶν αὐτῶν νομοθετηθέντων. οὐ γὰρ ὀρθοῦμεν, εἴτε καὶ μόνον, Σ' ὡς αὐτοὶ πρότερον εἰσπράξιν, προσεξιδίκοι μὲν, ὅσον νομοθετεῖν, καὶ τὴν προσήκουσαν τοῖς πρότερον δευτέρων ἐπιτιθέναι διόρθωσιν οἰκονομῶν, δόλων μὲν παρ' ἐτέρων ἀναμνήσιν ἐπανορθώσθαι τὸν νόμον. Δύο τοίνυν ταῦτα προειρηκῶς τῆς δευτέρου νόμου, καὶ πρὸς τὸν ἐκείνου, τὸ πᾶσι μὲν, ὅποσα ἐν τοῖς ἐμπροσθεν νομοθετηται, εἴτε παρ' ἡμῶν εἴτε παρὰ τῇ προ' ἡμῶν, ταῦτα κρατεῖν ἐκείνων κατὰ τοῦ ἰδίου χρόνου, οὐκ ἔχοντα οὐδένα ἐκ τῆς παρόντος νόμου καινισμού, ἀλλ' ὅτι οἱ αὐτοὶ δευτέρων κρατουῦνται, καὶ πολιτευόμενα καὶ ταῖς ἐκ τῆς ἐκείνου ἐκ τῶν ἡδὴ ταχθέντων ἀναμνήσθαι νόμον, καὶ οὐδὲν κοινονομῶντα δ' παρόντι νόμῳ. τὸνδε δὲ νόμον ἐκ τῆς νῦν κρατεῖν Σ' πᾶσι τοῖς ἐσόμενοις δευτέρων, καὶ Σ' πάντων τῇ μὲν ταῦτα γάμων, εἴτε πρὸς τῶν, εἴτε τῇ ἐφεξῆς, εἴτε τῇ ὑστερον ἐσόμενων, εἴτε γαμικῶν κέρδι, εἴτε διαδοχῶν ἐκ τῇ παλαιοῦν. καὶ τῇ μὲν πρὸς τῶν τοῖς γεγραμμένον κατὰ λιμπάνομεν νόμοις, τὸ δὲ μέλλον δὲ τῆς παρόντος ἀσφαλιζόμεθα νόμον. ὡς εἴτε πρὸς τῶν, εἴτε δευτέρων γαμικῶν, εἴτε τοῖς γονοῦσι διαδοχαῖς τῇ ἐκ τῆς πρὸς τῶν γάμων παλαιοῦν, εἴτε κέρδι ἐκ πρᾶγμα καὶ πρᾶγμα δόλων ἢ ὅτι δόλων αἰτίας, εἴτε ὄντων ἐκ τῆς δευτέρου γάμων

γάμου παίδων, ἔτε καὶ μὴ : οἱ τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις ταῦτα φυλαττέοντα κατὰ τὸν ἑαυτῶν ἑκάστον χρόνον : καὶ ἀπολαύοντες οἱ τε ἀνδρὲς, αἱ τε γυναῖκες τῆς ἔμπροσθεν νομοθεσίας, ἔτε πρὸς δευτέρου ἑλθοῖσι γάμοις, ἔτε καὶ μέχρι τῶν πρῶτων ἔσθαι, ἔτε διεδέξαντο τὸν παῖδα, ἔτε τι τῶν πάντων ἐπράξαν τοῖς προτέροις ἀκολουθούτων νόμοις. τὸν δὲ ἐκείνοις πιστεύοντας, καὶ οὕτως συμβάλλοντας, οὐκ αὖ τις ἀντάσσειτο, ἀλλ' ὅτι καὶ τὸ μέλλον ἠπίσαντο, καὶ τῷ φαινομένῳ μὲν καὶ πολιτενομνῶν παντὰ πασιν ἠπίσαν, τὸ δὲ οὐ πῶς γενόμενον διεδέξαν. ὥστε ἐκείνα μὲν ἅπαντα μιν ἑαυτῶν φυλάττοντα τάξιν, ὁ δὲ ἐφεξῆς χρόνος οἱ τοῖς μετὰ ταῦτα πικτομένοις δέμασιν, οἱ αὖ πάντα τῷδε τῷ νόμῳ κέμεναι τε καὶ σωτηροισμῶν θεασάμενοι, ὅποσα πᾶσι τῶν ἐοικένων (ὡς ἔρηται) γάμον προσήκει κρατεῖν. ἔν μὲν οὖν τῷδε προφρηότων νόμον, δευτέρου δὲ ἐκείνου, ὥστε ἅπαντα, ὅσα ἐκ τῆς νῦν ἡμέρας ὁ διαδέμενος διατάξῃ πᾶσι τῶν τοιούτων, ἔτε ἀνὴρ, ἔτε γυνὴ κατεπέθετο, ταῦτα κρατεῖν, νομοθετεῖται μὲν δὲ ἑκάστος ὑπὲρ τοῖς ἑαυτοῦ ἐκόντα, ὡς νόμος ἡ τούτου βουλή, κατὰ τὸν καὶ ὁ παλαιότατος ἡμῖν τῶν νόμων. ὁ πρῶτος σχεδὸν τὴν πολιτείαν ἐρωμαίοις διατάξας φησὶ (φαιμὲν δὲ τὸν δωδεκάδεκτον) κατὰ τὴν ἀρχαίαν καὶ πάτριον ἡρώτηαν οὕτως τῶν λέγων. **V TI LEGASSET QVISQVE DE RESVA, ITA IVS ESTO.** οὐδενὸς διωκμένου παρὰ τὴν ἐκείνου γνώμην, οὐδ' αὖ ἐλθεῖν πρᾶττοι τύπον, οὐδ' αὖ ἐπὶ τῶν πάντων, ἐτόρον τι παραδικατυποιῶν τοῖς δημοτείοις. εἰ δὲ μὴδὲν ὁ διαδέμενος ἔποιε, ἢ διατυπώσκει, ὅπρ μὴ τοῖς ἡδὴ κημενοῖς καὶ κρατεροῖς περκατέληπται νόμοις, μήτε τι παρὰ τὸν καθόλου νόμον διατάξῃ : τίτωικαίτα ὅδε ἡμῖν ὁ νόμος κέσται, πάντα (καθόσον ἀνθρώπων διωκτόν) πᾶσι λαμβάνων, καὶ διαβαίνων βραχὺ καὶ τὰ ὑπὲρ τοῖς δευτέροις, καὶ τὰ ὑπὲρ ταῖς διαδοχαῖς, καὶ ταῖς λύσεσι τῶν γάμων, ἔτε ἐκ θανάτων, ἔτε διαλύσεων, καὶ τὰ πρὸ τῆς πενήτημον χρόνου, καὶ μετ' ἐκείνου, καὶ πῶς σωθήσονται ποιούμενος τῶ παντός θὴ τούτου συγγραμμάτος, καὶ νομοθεσίαν πάλαι μὲν ἀρξάμεναι, ἐκ πέντε δὲ μάλιστ' καὶ πενήτημοντα. ὁ ἑκάστον ἑτῶν συγχρότον τε κινηθεῖσιν, ὁ κατὰ μέρος ἀθροισθεῖσιν τε αἶμα καὶ κατὰ μνηρόν σωθεῖσθαι τε πρὸς ἑαυτὸν ὡς συγκολλᾶσθαι συγχέεισθαι οἱ πόλεμοις, καὶ τίνος αἰεὶ δεομένη ἑπανορθώσεως, κατὰ τὴν τε καὶ σύμφωνον ἑαυτῇ παντοίως ἀποφαίνων. γὰρ μὲν οὖν διαθεσὶς ἀμειβαία ποιεῖ, τῆς τῶν προικῶν αἰεὶ οὐκ ἐπιδομένη προσηκῆς : καὶ ἔπειθ' ὅταν ἀπαξ συνέλθοι, ἔτε ὡς ἡμῖν γαμικὴ διαθήσει, ἔτε καὶ ἐπιδόσει προικὸς, καὶ δὲ τὸν γάμον δωρεᾶς, δεῖ τῷ πρᾶγματι πάντως ἀκολουθήσαι ὡς λύσιν αὐτῆς ἢ ἀνέκθωον, ἢ μετὰ ποιῆς. ἔπειθ' ἡ τῇ οἱ ἀνθρώποις πρὸ ἀκολουθούτων, εἰ δὲ ἄπαν λυτὸν. τὸ δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν ἀπρόικτων συμβολαίων διαλυμένων καὶ τῶν ὡς ἀκολουθεῖν, τῷδε ἡμῖν ἐξδύνημι πρῶτοι. Διαλύονται δὲ οἱ ζῶν συμβολαίων γάμοι, * οἱ μὲν κατὰ προφασὶν ὁ λόγος. οἱ δὲ καὶ **BONA GRATIA** καλοῦνται, οἱ δὲ αἰτίας ἀπάσης χρεῖς, οἱ δὲ ὡς αἰτίας ὁ λόγος. κατὰ μὲν οὖν προφασιν ἀμεμπτον, ὅταν ἀσκησὶν δευτέρου ἑλθῇ τῶν μὲν πρὸς τὴν ὑπὲρ τὰ κρείττω μεταβαίνον ὁδόν, καὶ τὸν οἱ ἀγνεία βίον αἰρουμένον. τίτωικαίτα γὰρ νόμος ὁ δὲ ἡμέτερος λέγει παρρησίαν εἶναι καὶ ἀνδρείαν καὶ γυναικὶ πρὸς τὰ καλλίω μνηστῆρας διαλύειν ὅτι σωοικιστον, καὶ ἀναχωρεῖν μετὰ ἑνὸς βραχέως ὡς λελημμένους τῷ κατὰ λελημμένον παραμυθίας. ὁ πρὸ γὰρ αὐτῶν συμφωνήσας οἱ συμβάλλοντες ἀπὸ τελευτῆς γίνεσθαι κέρδος, τῷδε ἔχον δεῖ τὸν κατὰ λελημμένον παρὰ δευτέρου, ἔτε ἀνὴρ, ἔτε γυνὴ κατεπέθετο, διότι καὶ οὗτος (τότε ὑπὲρ τῶ σωοικιστον) δοκεῖ τελευτῆν, ἑτέραν ἀπὸ ἑτέρας βίου ποιεῖν ἐλθόμενος. καὶ κατὰ προφασιν δὲ ἀναγκαῖον τε ὡς οὐκ ἄλλοθεν διαλύσεται γάμος, ὅταν τις οὐχ ὅς τε εἴη σωοικαίᾳ τῇ γυναικὶ, καὶ τὰ παρὰ τῆς φύσεως ἀνδραλὶ διδόμενα πρᾶττον, ἀλλὰ διετία μὲν κατὰ τὸν πᾶσι τούτου πρῶτον παρ' ἡμῶν γεγραμμένον νόμον παρασφάμοι ἐκ τῆς τῶν γάμων καιροῦ, ὁ δὲ ὅτι ταῖς ἀληθείαις ὅσιν ἀνὴρ, οὐ δείκνυσι. παρέστι γὰρ τῇ γυναικὶ, καὶ τοῖς γε αὐτῆς πατράσι διαδινυνῶν τὸ σωοικιστον, καὶ σεῖλαι διαγύγον, καὶ εἰ μὴ βούλοιο τῷδε ὁ σωοικῶν. καὶ ταῦτα ἢ μὲν προῖξ (εἰ πῶς ὅσιν ὁ λόγος ἐπιδομένη προῖξ) ἀκολουθήσει τῇ γυναικὶ, καὶ ἀποδώσει ταύτῃ ὁ ἀνὴρ, εἴ γε τύχοι λαβών. ἢ δὲ εἴτε τὸν γάμον, ἢ τοι πρὸ τῶν γάμων δωρεὰ μὲν παρὰ τῷ ἀνδρὶ, οὐδὲν οἱ ἑαυτὸν ἡμιονμνῶν. τῷ τὸν δὲ θὴ τὸν νόμον ἐπανορθοῦν μὲν βραχέως πνὶ προσήκει. οὐ γὰρ δεκτικὸν ἀριθμεῖσθαι μόνον τὴν εἰς αὐτοῦ τῆς καιροῦ τῆς σωαφείας, ἀλλὰ τελεπῶν βουλόμην. ὁ γὰρ ἐπιδόχῃ μὲν ἐκ τῶν ἐπισυμβαίνοντων αἰεὶ μὲν, ἑκαστὸς πλείονα ἢ κατὰ διετία χρόνον οὐκ ἐχέτω, ὅσον ἰκανοῦς ὁφείνται ὡς κρεττέοντα τῇ τεκνογονίᾳ. Ἀλλὰ καὶ δὲ τῆς ἀίχμαλτος ὡς τοῦτον ὅσιν, ὁ ποῖον διαλύει τὸν γάμον. ἔτε δὲ ἀνδρὶ συμβαίνει τοιοῦτον ἀτύχημα, τῆς γυναικὸς οἱ τῇ πολιτείᾳ μνηστῆς, ἔτε αὐτῆς γυνὴ μὲν εἰς ἀίχμαλτος ἀπῶι, μνηστῆς δὲ οἱ ἀνὴρ οἱ πολιτεία : ὁ μὲν ἀνδρὶς τε καὶ λεπτὸς λόγος διαλύει τὸν γάμον, οὐδὲν αἰεὶ γὰρ ἀπαξ ἐπιγενομένης θάτερον, ἢ τῆς τύχης ἀνίστησι τὴν ἐκ τῶν γάμων ἰσότητα μὲν οὐ συγχρεῖ, πᾶσι δὲ ὡς ἀνδρὶ πλείονα τὰ τοιαῦτα θεωροῦντες, ὡς μὲν ὅτι φανερόν ποτε

ρὸν πωλεῖναι ἢ τὸν ἀνδρα ἢ τὴν γυναῖκα, μὴ δὲ ἄλυστα τὰ βωοικέσια συγχωρεῖν: ὁ οὐκ ἐλάτ-
 ονται πρὸς δευτέρου γάμου, οὔτε γυναῖκες οὔτε ἀνδρες, εἰ μὴ βούλωντο δοῦναι κατὰ προπέτειαν
 ἔξω πρᾶξαι, ἢ ἑσποπείν ποινῆς ὁ μὲν τῇ τῆς πρὸ γάμου δωρεᾶς φαρμὴν ἐκτίσει, ἡ δὲ τῇ τῆς προ-
 κός. εἰ δὲ ἀδελφὸν καδεσῆκοι, πότερον πωλίσῃσιν, ἢ μὴ, ὅς ἐστι πολέμιος ἀφ' ἑκτέρου πρὸς ὅσον:
 πτωικαὺς τὰ πένταξιον μνηστῆρον, εἴτε τῷ ἀνδρὶ, εἴτε τῇ γυναικί, μὴ δὲ εἴπε σαφὴ γένοιτο τὰ τῆς πε-
 λυθῆς, εἴτε ἀδελφὰ μένοι, γαμῆν ἔξουσιν ἀκινδυνῶς, ἢ ἔξω γὰρ δὴ ταῖς καλουμέναις BONA
 GRATIA διαλύσει παρὰ τῶν πρὸ ἡμῶν βωοικέσιαι, ὅς ἡμεῖς δὲ ἢ εἰς ἔξω σύμφαρον, ὥστε
 οὐκ αὐτῷ οὐδὲ διζυγίᾳ γίνεσθαι καιρὸν οὐτῶ τῶν προσώπων διεσώτων ἀλλήλων, ἢ οὐδεὶς οὐκ αὐτῷ
 κερτανεῖ, οὔτε ὁ ἀνὴρ τὴν πτωικὰ, οὔτε ἡ γυνὴ πτωικαίαν δωρεάν, δὲ ἕκαστος ἰδίῳ τῶν οἰκείων
 μνησθῇ. τὸ δὲ πρὸ τῶν νόμων αὐτοκτελείας εἰσηγμένον ἡμεῖς φιλανθρώπως λύομεν συγ-
 χορήσει. εἰ γὰρ ἐκ φήφου δικαστικῆς εἰς μέταλόν τις ἢ ἀνὴρ ἢ γυνὴ δοθῇ πτωικῷ, ὁποῖον νῦν
 ἔστι τὸ περὶ προκινῆσαι, καὶ εἰ τῇ καλουμένῃ γυναικί, δουλεία μὲν ἔσται κατὰ δὲ παρὰ τῶν παλαιῶν
 νομοθετηδὲν ἐκ τῆς τιμωρίας ἐπιβόρῳ, διεζδύγνυτο δὲ δὲ βωοικέσιον, τῆς τιμωρίας δὲ κατὰ δὲ
 δικαστικῆς ἐχούσης ἐκ τῇ δουλείᾳ. ἡμεῖς δὲ ἔξω αἰετῶν, ἢ οὐδένα τῶν ἐξάρχων διζυγίων ἐκ
 τιμωρίας γίνεσθαι συγχωρεῖν οὐκ ἐπὶ τῷ. οὐ γὰρ ἀνὰ μεταβάλλοιμεν ἡμεῖς τυχὴν ἐλθούσαν εἰς δου-
 κίαν κατὰ σῶσιν, οἳ γε ἢ τῶν ἐμπροσθεν δουλοδόντων ἐλθούσαν εἶναι ἀσυνέδοντες. μνησθῶ τὸν
 ὁ γάμος οὐκ αὐτῷ, μνησθῶ ἐκ τῆς τοιαύτης φήφου βλαπτόμενος, οἳ μετὰ τῶν προσώπων ἐλθούσαν
 ἔστω. εἰ δὲ φήφου δικαστικῆς τὸν ἀπὸ λυθῆρον ἢ τὴν ἀπὸ λυθῆραν ἢ ὅσον τούτων παλαιοὶ κατὰ δὲ
 λυθῆρον: συνίσταται μὲν ἐξάρχων ὁ γάμος, ἢ δὲ ὑπερον ἐπιφανέτω δουλεία διαζδύγνυσιν αὐτοὺς ἀπὸ
 ἀλλήλων, ὥστε ἀπὸ τῆς ἀκολουθίας, ἐπεὶ πᾶς οἱ πρὸ ἡμῶν φασὶ τὴν ἐπιβόρῳ δουλεί-
 αν οὐ μικρόν διεσῶσαι θανάτου. ὥστε οὐκ ἐπὶ δὲ μὲν οἰκείον ἕκαστος ἀπολαμβάνεται. εἰ δὲ ἀπὸ πε-
 λυθῆς μόνον τοῖς ἐλθούσαν πωλίσῃσιν συμφωνον, τῶ λαοῦ πρὸς τὸν καταδουλοῦντα χω-
 ροῦτος. εἰ δὲ διζυγίᾳ ἐξάρχων οὐκ ἐπὶ τῆς ἐλθούσαν συνάπτεται πτωικῶν, εἴτε ἐκείνο δὲ ἔσται
 ὑπερον ἀποφανθῇ καδεσῆς: οὐ γὰρ μὲν λυθῆσαι τὸν γάμον, ἀλλ' αὐτὸ τὴν ἀρχὴν οὐδὲ γάμον γενέσθαι
 παρὰ τὴν ἐμπροσθεν ἡμῶν ἐπιβόρῳ αἰτίαν τὴν τῆς πτωικῆς τυχὴν ἀνισότητος. ὥστε οὐδὲ κέρδος ἐκ γά-
 μου θεωρεῖται, οὐδὲ τι τοιοῦτον, δὲ μὲν φημὶ τῶν πτωικῶν ἐξάρχων τῶν πτωικῶν ἀγαθῶν ἀνὰ δὲ
 ταῦτα δὲ διορίζομεν, καὶ εἰς τοιοῦτον οὐκ εἶναι φαρμὴν γάμον, εἴπερ δὲ πτωικῶν ψυχῆς ἀδελφὰ σὺν-
 διοίκησε μόνον, μὴ δὲ σπασίως τῶ δεσπότη, μὴ δὲ κακουργίας αὐτῷ πινός, μὴ δὲ ἐκ τῆς ἐλεγχ-
 μῆς. εἰ γὰρ ἐξέδοκεν ὡς ἐλθούσαν τὴν ἐκ τῶν ἐλθούσαν πτωικῶν ἐξάρχων, ὁ δὲ ἐλθούσαν ὦν, καὶ π-
 σεύσας τῷ διδόντι, αὐτῷ ἐλαβὼν ἴσως καὶ πτωικῶν γενεῶν συμβολαίων, ἢ μὴ δὲ γενεῶν μὲν,
 τῆς δὲ αὐτοῦ γνώμης τὸ πτωικῶν διοικητικῆς: οὐκ ἀνὰ εἰς δίκαιον τὸν τοιοῦτον μὴ σπασίως γάμον,
 ἀλλὰ σπασίως ἐλθούσαν ἀκολουθεῖν (εἴτε τῷ ἀνδρὶ, εἴτε τῇ γυναικί) τοιοῦτον πινός παρὰ δεσπότη
 γερονότος ἀποζομῶν, ἀναρπαξέσθαι τὸν τοιοῦτον ἢ τὴν τοιαύτην εἰς διζυγίαν, καὶ τὸ πτωικῶν ὡς
 ἀπὸ λυθῆρος τε καὶ διζυγίᾳ κρινέσθαι. εἰ δὲ αὐτὸς μὲν οὐ σπασίως τὸν γάμον ὁ δικτῶν
 τῶν προσώπων δεσπότης, ἐξῶς δὲ τὸ γινόμενον ἐξέπτεσθαι ἀποκρυπτοῖτο, ἵνα ὑπερον πτωικῶν
 ἐλάττω τῶν σπασίως τῶ δικτῶν: πτωικῶν τὴν τοιαύτην (εἴπε σαφῶς ἀποδειχθῇ) κακουργ-
 γίαν, καὶ ἀφαιρέσθαι τὴν δεσπότην τῶν οὐτῶ πονηρῶς βεβουλθῶν. καὶ ἔστω παλιν καὶ ἔξω
 γάμος, ὥστε ἀνὰ εἰς σπασίως ὁ κακὸς τὴν ἀρχὴν, καὶ ὁ μὲν ἐκπτεῖται τῆς δεσπότης, αὐτῆς
 δὲ εἰς διζυγίαν ἀναρπαξέσθαι δὲ διζυγίαν πτωικῶν, τοιοῦτον συμβαίνοντος ἀποτελέσματος, ἢ εἴπερ
 σπασίως, ἢ εἴπερ ἐκκαθάρσιν ὁ κακὸς τῶν: πτωικῶν ὦν, ὡς καὶ οἱ παλαιοὶ οἱ ἐκ τῶν τοιοῦτων
 γάμων ἐλθούσαν τε ἢ διζυγίαν κατὰ τὸν δὲ ἡμῶν ἔσται τὸν νόμον. καὶ πολλῶν μάλιστα ταῦτα
 κερταίτω, εἴπερ ἔτυχεν ἡδὴ τὸν οἰκείον ἢ τὴν ἐξάρχων ἢ νοσοῦντας ἀποπεμφθῆναι, ἢ καὶ κα-
 ταφονήσας αὐτῶν, καὶ ἀποβλέπον τὴν ἰδίᾳ τῇ δεσπότης κατὰ αὐτῶν γνώμῃ. ἐκείνοι γὰρ ὡς ἡδὴ
 καδεσῆσαι ἐλθούσαν, καὶ κατὰ τὸν ὦν PRO DERELICTO τίτλον ἐκ τῶν, ἀλλ' οὐχ
 ἐτόρῳ ὦντος, οὐκ ἀνὰ ὑπερον ἐκκαθάρσιν παρὰ τῶν ἀποκατεῖσθαι τούτους πτωικῶν μιμνήσκων.
 Δεδορταίων μὲντοι, εἰς τὴν μετεχρήσας καὶ ἡ παλαιὰ πτωικῶν καὶ ὡς αὐτοὶ ἀπαγορεύσας, ἢ
 AQUA ET IGNI INTERDICTIONEM καλῶσιν ἡμετέροι νόμοι, οὐ διαλύει τὰ
 βωοικέσια. ἔξω γὰρ ἢ καὶ τῶν δεσπότην πτωικῶν ἐξῶς κακουργίαν, φιλανθρώπων πτωικῶν πτωικῶν,
 ἢ ἡμῶν ἀποδειχθῇ, τῶ δὲ παρόντος οὐ πτωικῶν νόμου. ὥστε οὐδὲ τὰ ἀποτελέσματα ἐπὶ
 τῶν ἰδίᾳ τῆς οἰκείας μνησθῶ τῶν πτωικῶν.

* λέγει παλαιοί.

ἕνα πορτοφῶ δὲ δηλοῖ γαμῆν ἐλθούσαν οὐκ ἐστίν, οὔτε ἀγνοῦντος, οὔτε ἐξῶς, οὔτε βωο-
 νοῦτος

νοῦτος τῆ κεκτημένη, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοιοῦτο παρὰ τῆ ἀναπορροφου πρὸς τὴν : παύσει δὲ ἀποτῆ
καὶ τῶ καὶ ἑαυτοῦ, καὶ ὅτι τῆ τῆς χάριτος ἀρξάντος ὁφονίζῃ τε πλῆκταις μετρίαις τὸν ταῦτα πρὸς
ξάντα ἀναπορροφου καὶ ἀφ' ἑλκῆς ἀπὸ τῆς μάτης αὐτῷ σιωπῆς, ὥστε οὐδὲ γάμος ὅτι τὸ γενόμενον,
οὐδὲ ἐπιδόσεις προκοπῆς, οὐδὲ προγαμιαία δωρεὰ, ἀλλὰ ἡμελὴ τοῦ γενομένου κακῶς ἐπ' ἀνόρθωσις.

* λέγει. * ἔστι δὲ πρὸς τὸν ἡμῖν ὁμοίως τε ἄμα καὶ χαλεπὸν ἐξυμνήσαν, ὅτι καὶ δια-
ζυγίων σαλεύων οἱ γάμοι μὲν οὖν ἐπὶ ταῖς γὰρ τῶν ὑπερβουσίων πονηρίας πρὸς τὸν πατρός κα-
λόντες (ἐπειδὴ πινος δούλου ἐξέπληθες διαζύγια γράφειν ἀπένδοντες) ἀπεμπεῖν ταῖς αὐτῶν γα-
μεταῖς, ἢ καὶ τῶν αὐτῶν, καὶ μηδεμίαν δι' λόγου παντελὸς ὑπεύθυς αἰτίας διαλύειν τὸν γάμον,
ὥστε τὸν αὐτῶν τινὲς ὑπεβάλλεσθαι ταῖς ἐκτίσει τῆς ἀπὸ προκοπῆς δωρεὰς ὡς δὴ διαλυθέντος τῆ
γάμου, καὶ αὐτοὶ μὲν λάθρα σιωπῶν ἀμύνονται δὴν ἡμῖν, ἀπὸ τῆς δὲ οἱ γονεῖς ἐκμεμῶμενοι, καὶ ταῦ
τῶν τῆς πρὸς τὸν παῖδας ὁμιλίας ἀνθρώπων ἔχοντες τὴν ἀμειβνύμεν, καὶ νόμον ἐγγραφάμεν βουλόμενον
μήτε ὑπερβουσίῳ, μήτε ἀπένδοσις παῖδας, μήτε ἀρξάντος, μήτε ἀπὸ τῆς διώσεως διαλύειν
τὸν γάμον εἰς τὴν τῶν οἰκείων βλαβὴν πατέρων ἢ μητέρων, οἱ τὰς προκοπῆς ἢ τὰς προγαμιαίας δωρε-
ὰς ἐπιδεδόκασι, ἢ ὑπεδέξαντο μόνοι, ἢ καὶ μὲν τῶν πατέρων : ἀλλ' ὥστε οὐ τῇ συστάσει τῶν
γάμων ἀναμνησθῆναι τὴν τῶν πατέρων σιωπῆσιν, οὕτως οὐτε διαλύεσθαι τὸν γάμον συγχωροῦμεν
ὑπὲρ τῆ τῶν γονέων βλαβῆ παρὰ τὴν ἐκείνων γνώμην. ἀλλ' ἐκ τῆς ἀμειβνύμεν διαζύγιον, ἀρξάντων
κατ' αὐτῶν τὴν ἑσπερίαν τῆς ποιότητος οὐ συγχωροῦμεν, ἔπειτα αὐτοὶ δεδωκάσι ταῦτα ἢ ὑπεδέξαντο, ἔπειτα
μὲν τῶν πατέρων ὑπεδέξαντο. οὐδὲ γὰρ αὐτῶν ἔστι λόγον, τὸν μὲν πατρός παρὰ γνώμην τῆς μητρός μὴ
διώσεως διαλύειν τὸν γάμον, τοῖς δὲ ποιῶσι ἐπὶ τῇ περὶ τῆς ἐλάττωσιν τὴν ἡλικίαν οὐσί, καὶ μὴ δὲ
συμφῶν ἐπισταμένους, λυγρὰ παρὰ τῶν πατέρων γνώμην τὸν γάμον, κἀντείναν τὸν πατρός ἀδι-
κείν. ὅτι δὲ μὲν ἀρξάντων ὁ ὁμιλοσφώτατος ἐδέξατο μαρτύρος. διοκλητιανὸς δὲ ὅτι καὶ καὶ καὶ καὶ
λουήσιν, ἡμεῖς δὲ ὁμοίως ἀποδέξαμεθα. *

τὸ δὲ ἐφεξῆς, τῶν γάμων τέλος
ὁ πάντα ὁμοίως λύνων ἐκδέχεται θάνατος. ὥστε ἔπειτα θανάτῳ τῆ αἰδέως διαλυθεῖν δὲ σιωπῆσιν,
ἔπειτα τελευτῇ τῆς γυναικὸς, κέρδος γίνεσθαι τῷ μὲν αἰδέει τὴν προκοπῆς κατὰ τὴν τοῖς γαμικαῖς συμβο-
λαῖς πρὸς τὸν μὲν συμφωνόν, τῇ γυναικὶ δὲ τὴν προγαμιαίαν δωρεάν, καὶ θάνατον αὐτῆς καὶ εἰσε
ἐξαρχῆς τοῖς συμβαλοῦσι : καὶ λυομένων μὲν καὶ ἀνίτων κατὰ τὸ πόσον ἐπιδόσεων, καὶ λυομένων δὲ καὶ
ἀνίτων συμφωνῶν. ὅτι δὲ μὲν ὁ γενναϊότατος λέων οὐ τοῖς οἰκείοις ὁρῶν ἐγχαλε νόμοις, ἡμεῖς
δὲ αὐτὸ πρὸς τὸν ὁμοίως ἐπὶ τῇ περὶ τῆς ἀμειβνύμεν. εἰ γὰρ ὁ μὲν πλεον, ὁ δὲ ἐλάττω οὐδὲ κέρδει συμ-
φωνήσιν : ἀλλὰ τὸν ὁμοίως ἐπὶ τῇ περὶ τῆς ἀμειβνύμεν. εἰ γὰρ ὁ μὲν πλεον, ὁ δὲ ἐλάττω οὐδὲ κέρδει συμ-
σεως ἐκατέρωθεν ὁμοίως ἀνίσταμένης. ὥστε ἡμῖν ἔδοξε τῆς ἀμετρίας ἀρξάντος, πρὸς τὸ ἐλάττω
καὶ λυομένης τὸ πλεον οὐ τῷ συμφῶν, ὡς καὶ τῷ μὲν ἐξείναι τέλει, τῷ δὲ τυχὲν τέταρτον τῆς κέρδους
συμφωνεῖν. ἀλλ' ἐπὶ τοιοῦτο γένοιτο : * ἀπὸ ἐκατέρωθεν παραλαμβάνεσθαι καὶ ἐφεξῆς ὁμοίως ὑπὲρ τῶν
μυθῶν. *

λυθέντος τοίνυν τῆς γάμου κατὰ τὰς ἐμπροσθεν ἀπάτας διαζύξεις, βούλομεν μὲν
καὶ μακάριον ἐκατέρωθεν τῶν συμβαλόντων μὲν ὑπὲρ τῆς προκοπῆς ὁμοίως, καὶ μὴ τὴν γενόμενῳ γα-
μῶ τῶν ἐφεξῆς σιωπῆσιν ὁμοίως λυπεῖν. καὶ εἴ γε ὅτι προέβλεπον, καὶ τῶν προτέρων σταῖν γάμον :
ἐξοῦ μὲν τὰ οἰκεία, τοῦτέστι προκοπῆς μὲν ἢ γυνῆ, προγαμιαίαν δὲ δωρεάν ὁ ἀνὴρ, οὐδὲ πολὺ πρὸς τὸν
νοῦτων ἡμῶν ὅτι τῶν δούτων ὅτι γάμων. λήφονται δὲ τὰ κέρδη, ὁ μὲν ἀνὴρ τὰ ἐκ τῆς
προκοπῆς, ἢ γαμικῆς δὲ τὰ ἐκ τῆς προγαμιαίας δωρεὰς. ἐπειδὴ δὲ τὰς γυναικας τὰς εἰς δεύτερον γά-
μον οὐκ ἐρχομένης προσημειώσας πινος ἀξίως παρὰ τὰς δούτορογαμουύσας εἶναι νομίζομεν : δεσπό-
ζομεν, εἴ τις ἀποβαλλομένη τὸν ἀνδρα δούτορον ἀποχρίτο γάμον, ἔχεν μὲν αὐτῷ τὴν χάριν τῆς πρὸ
γάμου δωρεὰς, καὶ καὶ πρὸς τὸν ἐκατέρωθεν, ἔχεν δὲ αὐτῷ καὶ δεσποτείας τοσοῦτον, ὅσον ἢ
πρὸς τὸν παῖδας ἀναλογία ποιεῖ, ἵνα κατὰ τὸν τῆς δεσποτείας λόγον αὐτὸς εἰς αὐτὴν παιδὸς πρόσσωπον
ἔχεν δοκῇ. ταῦτα δὲ κρατεῖν οὐκ ὑπὲρ μητέρων μόνον κελεύομεν, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ πατέρων καὶ τῶν δούτων
ἀνιόντων βουλόμεθα τῶν εἰς δευτέρου γάμου οὐκ ἐρχομένων. ὅτι εἰσὶν αὐτοῖς οἰκεία, οὐδὲν
φρον τῆς δούτης αὐτῶν διαφύγοντα κτήσεως. ὥστε καὶ ὅσα πρὸς τὴν, πᾶσι δὲ ἀδελφοῖς ἐξουσιν ἐκποιήσε-
ως ἐπ' αὐτοῖς, ὥστε τῶν δούτων, οἱ οἰκοῦν ἐξαρχῆς ἔχον. εἰ δὲ καὶ τελευτήσιν : παύσειν αὐτοῖς
καὶ ἀναγὰς καὶ ὁμιλίας ταῖς πρὸς τὰ ταῦτα εἰς ἐτόρῳ μεταστῆσαι. καὶ ὅτι τὰς τοι-
αύτας ἐκποιήσεις ἐφῆκα μὲν ἡμεῖς, διάταξιν ὑποδύοντων γεγενησθαι. εἰ μὲντοι τὸν μὲν παῖδας
ἐκ τῆς μοίρας γράφειν κληρονόμοις, ἐξαρχῆς δὲ ἐξ ἐτόρας, μὲντοι δὲ τὰ τοιαῦτα πρὸς τὰ
ἢ καὶ πᾶσι ἐξ αὐτῶν ἀνεκποιήσιν : οὐ παρὰ ὅτι ἐκποιήσιν ταῦτα δοκῇ, ἐπειδὴ τις καὶ ἐτόρος γέ-
ρα πᾶσι κληρονόμος, ἀλλὰ μὲν τῷ καὶ ταῦτα τοῖς παισὶ. οὐδὲ γὰρ εἰ γράφειν πάντας τὸν παῖδας
κληρονόμοις, ἐξ ἀνίτων μὲντοι μὲντοι, ταῦτα κατὰ τῆς κληρονομίας λήφονται μοίρας, ἀλλ' ἐξ ἴσης

διακρίσονται πρὸς τὸν ἀεὶ μὲν τὸν ἐαυτῶν. ὥστε καὶ εἰ μηδὲν αὐτῶν γράψαι κληρονόμον, ἀλλ' ὕψωπικὺς ἅπαντας: αὐτοῖς τὸ ἱκανόν δι' ἐτέρων φρόπων γενόμενον, λήφοντα ταῦτα, καὶ τοὶ μὴ κληρονομοῦντες τὸ συνέως. ἔδοξε δ' ἡμῖν κατὰ πρόληψιν ὁ πατήρ ἐν ᾧ μὴ ζῶν ἐκποιήσεται, ἢ καὶ ῥητῶς ὑποδείξαι τὴν πραγματικὴν τούτων, ἢ τελευτῶν εἰς ἄλλον μετατίθετο, βούλεσθαι μάλιστα φυλάττειν τοῖς παισὶν, ὡς ὕψωπικὸς ἐκείνων αὐτῶν προσγενομένων, ἀλλὰ μὴ εἰς ἐξωθεν ἄγειν, ἢ δοθῆσθαι ταῦτα τοῖς παισὶ γόρας ὑψώρετον ἐκ τῆς ἡμετέρου νόμου, καὶ εἰ μὴ κληρονομίαν, ἢ τὸ πατρὸς, ἢ τῆς μητρός, ἢ ὁποτέρου, καὶ εἰ ἑνὸς μὲν αὐτῶν κληρονομίαν, τινὲς δὲ παραιτοῦντο. ἔτι οὖν ἡμῖν ὁρμώτερον τῶν προτέρων ἔδοξε ἔχειν. ὥστε (εἴπερ γόρας ὅστις ἐκ τῆς νόμου μεταφρόμενον εἰς αὐτοῦς) μηδεμίαν προσηκῆ μὴτε ἐπιδολεῶσθαι μὴτε ἐλαττωθῆναι, πάλιν εἰ μὴ πῶς αἰτῶν αὐτοὶ δοῖεν οἱ παῖδες τῆς ἐαυτῶν ἐλαττώσεως. εἰ γὰρ τις ὕψωπικὸς ἀρχαίως φαίνεται: τὸ γόρας ἔτι τοῖς ἄλλοις διδομέν, τοῖς οὐδὲν τι δοῦντος πρᾶξαι, ἵνα καὶ ἐν ἄλλοις παιδὲν ὁμοῦ ἐν γονεῖς τιμῶν, ἢ πρὸς τὸ τῶν ἀδελφῶν πρᾶξιμα βλέπειν. ὥστε εἰ ποσὺν τὸν ἀτύχημα τῆς τῶν παιδῶν γονεῖς εἴη, ὡς ἅπαντας ἀρχαίως εἶναι: ὅς ἐν κληρονομίᾳ ὀρχήσεται ταῦτα τῶν τελευτῶν, ὡς τῆς ἐκείνης περιουσίας ὄντα, οὐ διωκμένων τῶν παιδῶν ἐκ τῆς πατρὸς αὐτῶν ἡπιμασμένης γονεῖς γόρας ἔχειν, ὁπότε ἡμεῖς αὐτοῖς διὰ πᾶν πῶς αἰτῶν οὐ διδομέν. εἰ δὲ τῶν παιδῶν οἱ μὲν οὐ ζῶντες κληρονομίαν, οἱ δὲ ἀπέλθοιεν μὲν, παῖδας δὲ καταλίποιεν: τὸ τῆς τελευτῶντος μὲν τοῖς ἐκείνου διδομέν, εἰ κληρονομίαν τῶν πατρὸς, ἐπεὶ τοὶ γε ὅς τοὺς ἀδελφούς ἀγομέν. * λέγει *

οἱ μὲν δὲ πρότεροι γάμοι καὶ τὰ ἐν πῦρ κέρδη τε καὶ ἀπαρτηρήσεις, μετὰ τούτου τετυπώσονται. εἰ δὲ πινὸς τοῖς ἐμπροσθεν οὐκ ἀρκέσεντες γάμοις καὶ πρὸς δευτέρου ἐλθοῖεν: ἀνάγκη τῶ νόμῳ τούτου ὑποδεῖσθαι, ἢ ἅπασας ὄντας ἐκ τῶν προτέρων, ἐκ δὲ τῶν δευτέρων παῖδας ἔχοντας, ἢ καὶ τὸν ἀντιπρόσθετον παῖδας μὲν ἐκ τῶν δευτέρων, πατρός δὲ ἐκ προτέρων, ἢ ἅπασας ἀμφοτέρωθεν, ἢ πατρός ἐκ πατέρωθεν. εἰ μὲν δὲ ἅπασες μὲν οἱ ἐκ τῶν προτέρων, ἢ ὅς ἀμφοτέρωθεν τῶν γάμων: οὐδεμία πολυπραγμοσύνη πᾶσι τὰ δευτέρω, ἀλλ' αἰσχροῦ μὲν ἀπελθόντων παντοίως πάσης πρᾶξεως ἐλθόντες. γυναιξὶ δὲ μόνον ἐπιχεῖται δέσθαι, τὸ μὴ πρὸς τὸν αἰσχροῦ χρόνον πρὸς δευτέρου ἐλθεῖν γάμον: ἢ γνωσθῆναι, ὡς εἰ τι τοιοῦτο πρᾶξαι, καὶ ἀώρου σωμαλλάξαι γάμοις, ὑφ' ἐξουσίας ποινῆς, ὅπως μὲν εἴπερ ἅπασες ἐκ τῶν προτέρων ὡς σωματικῶν, μέλλουσιν εἰ καὶ παῖδες ὑψώσονται. εἰ μὲν γὰρ οὐχ' ὕψωπικὸς γονὴ: δὲ τῆς ἀτιμίας ἀκλυσθήσεται, καὶ ἔσται παντοίως ἀπὸ τῶν γάμων ἀπορρῶν ἡπιμασμένη, καὶ οὐδὲ λήφεται ἵε τῶν παρὰ τῶν προτέρων καταλελειμμένων αὐτῇ σωματικῶν, οὔτε ἀπολαύσει τῆς προγαμίας δωρεᾶς, οὐδὲ τῶν σωματικῶν κατὰ τὸν δευτέρου γάμον πᾶσι τῶν τῆς οἰκίας πόδουσις ἐπιδώσει μοίρας, οὐ μὲν οὐδὲ τῆς ἐξωθεν ἀποδίδεται φιλοτιμίας, οὐδὲ λήφεται παντελὸς πατρὸς οὐδενὸς τῶν ἐξωθεν οὐ κληρὸν, οὐ φιλικόμμιον, οὐ λήρατον, οὐ θανάτου αἰτίαν δωρεάν, ὅπως ταῦτα ἐλθόντων ἢ μένων παρὰ τοῖς κληρονομίαις τῶν τελευτῶντος, ἢ καὶ συγκαληρονομίαις αὐτῆς, εἰ γε ἡδυνάτο κληρονομεῖν ὁ γὰρ, οἷα ταῦτα οὐδὲ ποῦ ὅφελος ἐξουσίας. ἀλλ' εἰ γε γαμμοί καὶ ἐτέροι τύχοιεν κληρονομοί, εἰ τε καὶ ὕψωπικὸς ἀδιαδέτου καλοῖντο: πρὸς ἐκείνους ἐλθόντες τὰ τῇ τοιαύτῃ γυναικὶ καταλελειμμένα. οὐ γὰρ δημόσιον ταῦτα οἰκώσεται, μὴ ποτε δόξωμεν τὰ τοιαῦτα φρονιζόντες, τῆς τῆς δημοσίου περὶ ὅσον ὀφείλει. ἀλλ' οὕτω μὲν τὰ παρὰ τῶν ἐξωθεν αὐτῇ καταλελειμμένα, πρὸς ἐτέροις χωρήσει. τὰ δὲ γε παρὰ τῶν προτέρων σωματικῶν ἀφίεται παρ' αὐτῆς ἀφαιρούμενα εἰς δέκα πρόσωπα τῆς τῆς καταλιπόντος αἰδέας συγγενείας τὰς ἐν δὲ τῶν πρὸς ἐξωθεν, τοῦτέστιν αἰγιόνας τε καὶ καπνίας, καὶ ἐν ἐκ πωλείου μέχρι δευτέρου βαθμοῦ ὑπὲρ τῆς οἰκίας φυλάττειν τάξεως, ὡς οὐχ' ὑψώπικων, ὑπὲρ τὸ ταμῆον ἐλθόντες. ἀλλ' οὐδὲ πρὸς ἐξωθεν κληρονομία ὕψωπικὸς ἀδιαδέτου τῶν οἰκίων αὐτῆς ἀπελθόντες συγγενῶν, ὅπως μετὰ τῆς τῆς βαθμοῦ δωρουμένην πανταχόθεν σήσεται μόνον τὰ τῆς διαδοχῆς αὐτῇ, οἱ πρὸς δὲ ὄντες ἐτέροις ἐξουσίας κληρονομίαις. καὶ ἢ γε πρὸς τῶν ὄνων αὐτῇ ποινῶν, φάμεν δὲ πῶς ἀτιμίας, εἰ μὲν ἅπασες ἐκ τῶν προτέρων εἴη γάμων, λελίσσεται βασιλέως γραμμάσι κληρόντος. εἰ δὲ παῖδες ὑψώσονται, οἷα δὲ ποτε γονεῖς: ἔστι μὲν αὐτῇ βασιλέως ὑψώπικὸς ἀτιμίας δέσθαι, οὐ μὲν ὅφελος τι τῶν ἀντιπραφόμενων ἔχειν. ὁμοίως εἰ βουληθεῖν ἐκ διατάξεως ἵνα ἔχειν ὀφείλῃ, ὅς τῶν ὄνων ἀπαλλαγῆναι ποιῶν: τοῖς ἐκ τῶν προτέρων γάμοις παισὶ πῶς ἡμῶσιαν τῆς οἰκίας πόδουσις δωρουμένη μοίραν, καὶ δωρεᾶς αἰρέσεως ἀπάσης χρεῖς, καὶ οὐδὲ πῶς χρῆσιν πρᾶξιμα, ὅπως πάσης τῆς οὐσίας τῆς παρούσης, ὅτε πρὸς ἐν δευτέρου ἐφοῖτα γάμοις, κατὰ πῶς ἡμῶσιαν (κατὰ τὸν εἰπόντες ἐφ' ἡμῶν) ὕψωπικὸς μοίραν τοῖς ἐμπροσθεν γενομένοις παισὶ: καὶ διακρίσονται ἔτι οἱ παῖδες ἅπαντες ὕψωπικὸς, καὶ παῖδες μὲν ἔχοντες, εἰς ἐν ἐαυτῶν πρᾶξιμα, παῖδας. δεῖ γὰρ πᾶσι καὶ τοῖς παλαιῶν κληρονομίαις. εἰ δὲ οὐκ ἔχουσιν: τὰ τῶν τελευτῶντος ἢ τελευτῶντος μὲν λήφονται πάντες ἀπὸ λόγον οἱ τούτων ἀδελφοί. εἰ δὲ

πάντες ἀπέλθοιεν· ἐχέτω παραφυγὴν τῆς ἐαυτοῦ δυσκολίας ἢ μητὴρ τῶ ταῦτα πάλιν ἀναλαβείν· καὶ ταῦτα φασκεῖν, εἴπερ ἀδιόκετοι τελευτήσαιν οἱ παῖδες· οὐδὲ γὰρ ὑπὲρ τοῖς ἀπαξ γνομυνοῖς αὐτῶν ἐξομνῶν αὐτοὺς διαθήκας ὑγράφειν, ἢ περιόντας ὃν βούλονται ταῦτα διατιθέναι ῥόων. Αἱ μὲν οὖν ἐπικείμενα ἔσονται ταῖς πρὸ τῆς πενθήμερου γημερμέναις χρόνοις, τοιαῦτα πως εἰσὶ, καὶ ῥεῖς ᾧ τούτων διατάξεις τὰς ἐμπροσθεν γεγραμμένας μίαν τινὶ ταύτῃ παρενλήκη ὅδε ἡμῖν ὁ νόμος μετὰ τῆς προσκυύσης ἀπὸ γῆρας προσθήκης. Εἰ δὲ ἀναμείνοι μὲν ἡ γυνὴ τὸν χρόνον, καὶ ταύτῃ διαφύγοι τὰς ἐρημνίας ποινάς, ὑπὲρ δὲντόρον δὲ ἀφίκοιτο σωσικέσιον, τῶν προτέρων ἀμελησάσα γάμον· εἰ μὲν οὐκ ἔσθι παῖδας (ἐρησάτω γὰρ καὶ αὐτῆς) ἀκινδυνον ἅπαν δ' ἐπτεύθεν. εἰ δὲ ᾧ ἐν γυνῇ, ὅ παῖδας ὁ νόμος ἐπτεύθεν ἀπμασθέντας ἰδοὶ· τῶν καὶ ταῦτα πάσης φιλοπρίας παρὰ τῆς ἀνδρὸς εἰς αὐτὴν ἐλθούσης, κατὰ δὲ τῆς δεσποτείας ἀφαιρείται μὲν, μόνον αὐτῇ καταλιπὼν τὴν χρῆσιν τε καὶ ἐπιμερίαν. καὶ ταῦτα δὲ νομοθετήσας ὅτι τῆς προγαμίας δωρεῖς, καὶ ὑπὲρ πάσης φιλοπρίας, εἴτε ζώντος ἐπὶ παρὰ τῆς ἀνδρὸς πρὸς αὐτὴν ἐλθούσης, ἢ καὶ ἐν διαθήκῃ, ἢ θανάτου αἰτῆς δωρεῖς, εἴτε ἐκείσεως εἴη μὲν, εἴτε προσβέσθον, εἴτε φιλικόμοισιν, καὶ γυνικῶς εἴτε, ἅπας αὐτὴν ἐπιλείπει δεσποτείας ῥόως ὅτι τοῖς παρὰ τῆς προτέρου ἀνδρὸς εἰς αὐτὴν ἀφικνουσίν, καὶ οἱ παῖδες αὐτὰ λήφονται, καὶ τῆς δεσποτείας ἔσονται κύριοι, κατὰ τὴν καὶ τὸν διδύς, καὶ ἡ μητὴρ σωθήσεται ὄντως, καὶ ταῦτα γυναικὸς τε καὶ ἀνδρὸς ἐπιτιμία κείσθω. εἰ γὰρ δὴ καὶ κείνος παῖδας ἔχον δευτέραν αὐτοῖς ἐπιτρέποι γαμετῶν, οὐ τῶν ἐν τῆς προικὸς ἀπολαύσει κερδῶν κατὰ δεσποτείας λόγον, οὐ φιλοπρίαν ὄντως παρὰ τῆς γυναικὸς λαβὼν ταύτῃ ἐξ ἑβδαλίας, πᾶσι ὅσον χρῆσται καὶ καρποῦσθαι μέχρι θανάτου μόνον. καὶ ταῦτα γὰρ οἱ παῖδες, εἰ καὶ ᾧ ἐξούσιοι καθεστῆκοιεν, ἀλλ' οὖν κύριοι κατὰ τὴν δεσποτείαν τῶν τοιούτων ἔσονται, πρὸς ἀγνομνῶν διδύς, εἰς αὐτοὺς ἅμα τῇ τῇ, δευτέρως γὰρ μετῆς συναφεία. καὶ οὐ διαφρόνεται πᾶσι τῆς προικὸς ἢ τῆς πρὸ γάμου δωρεῖς, πρὸς αὐτοὺς ταύτῃ δεδωκάσιν ᾧ ὅτι αὐτῶν οἱ γήμαντες, ἢ ἡνίκά ὄντως ᾧ αὐτῶν ὅτι ἐπράξαν, εἴτε τῶν ἐν χρόνῳ, εἴτε καὶ τῶν ἔξωθεν, καὶ εἰ δοκῇ πως σωεῖσθαι καὶ ἡ προγαμίας δωρεῖς τῇ προικῇ.

Ἀλλὰ ὅτι νομοθετήσας ὅτι τῶν ἐπτεύθεν εἰς ὅτι γήμαντας πᾶσι κερδῶν καὶ οὐ τὴν κύριον ἔσθω, καὶ οὐ τὴν ἀσφάλειαν τῶν τοιούτων ὁ νόμος οὐδὲ ἐκποίησιν οὐδεμίαν ἐφίκοι τοῖς συνδύοι ὑπὲρ τοῖς τοιούτοις, οὐδὲ ᾧ ἐν τῇ. ὁ γὰρ καὶ εἰ ἡ πρὸς αὐτοὺς οἱ χρόνους, διδύς τὴν αὐτῶν ᾧ ἐν τῇ αὐτοῖς πᾶσι πᾶσι· οὐχ' ὥστε καὶ τὴν ὅτι πᾶσι πᾶσι, ὥς βούλονται (ἀλλ' ὅτι ὁ νόμος σωφρονιστὴς ὅτι παῖδας τοῖς γυνῇ ἐπῆσται) ἀλλ' ἐκείνοισι μὲν ὀφείλει, διατελεῖ δὲ τοῖς λαμβάνουσιν, ὥς οὐδὲν αὐτοῖς δὲ ληφθέν ὀφείλει. ὅτι ἔσθω γὰρ καὶ ὅτι τῶν ἡμῶν τῆς νόμου, ὥς καὶ εἰ πᾶσι παρὰ τῶν τοιούτων γονέων ἀπορασθῆναι πᾶσι πᾶσι, καὶ εἰ λάβοιεν δωρεῖς, καὶ εἰ πᾶσι τῶν πάντων πᾶσι πᾶσι· οἱ ὅτι πᾶσι πᾶσι πᾶσι, καὶ γὰρ γεγραμμένοις ἔσθαι ὅτι γνόμενον. ἐκδικήσονται γὰρ αὐτὰ πᾶσι οἱ παῖδες, κληρονόμοι τε αὐτῶν, καὶ διαδοχοί, παρὰ τε κληρονόμων ἐκείνων, καὶ διαδοχῶν, οὐκ ὄντως ἀποκλήρομαι, πᾶσι εἰ μὴ τελεσθῆναι ἐπὶ τῶν παρὰ τῆς χρόνῳ, καὶ κατὰ τὴν κύριον ὅτι λαβόντας καταστήσει, ἀρχομένους τοῖς πᾶσι τῆς χρόνου ῥεῖς, ὅτι οὐ πᾶσι ἀπὸ ἐξούσιοι φανέσθαι ὄντες, ἢ γνόμενοι, πᾶσι εἰ μὴ ἡς ἀνέθετο ἡλικία προσβόλησθαι ἐπὶ. Εἰσελθόντες δὲ τὰ τοιαῦτα τῶν κερδῶν εἰς ὅτι παῖδας ἅπαντας ὅτι ἐν τῶν προτέρων γάμων. οὐ γὰρ ἐφίκοι τοῖς συνδύοι τῶν οὐκ ὄντως ἐπῆσται ἐπὶ τὴν εἰς αὐτοὺς ἐφίκοι, οὐδὲ τῶν μὲν τῶν πατέρων διδόναι, τὸν δὲ ἀπῆλθεν. ἅπαντες γὰρ τοῖς δευτέροις ὁμοίως ἡπῆσται γάμοις. ἀλλ' ὥστε ἀπῆλθεν τῶν πατέρων ὁμοίως κληρονομῶσιν οἱ γονεῖς, καὶ οὐ τὸν μὲν διαδοχόνται, τὸν δὲ οὐχ' ὁμοίως ἀπὸ ὅτου μὴ καὶ αὐτοὶ πᾶσι ἐξίσως (τότε ὑπὲρ ὅτι) προσφρόνται, ἀλλὰ ὅτι μὲν ἐπὶ τῶν, ὅτι δὲ παρὰ τῶν, ὅτι κατὰ τὴν ἀναλογίαν ἕκαστος δὲ τοῦτο κέρδαντάτω, καὶ εἰ ὅτι παῖδας, εἰς αὐτοὺς ὅτι παρὰ τῶν, οἱ δὲ ὅτι ἐν δὲ τῶν διαδοχῶν, αὐτοὶ μὲν κατὰ τὴν μέτρον, ὅτι πᾶσι καθεστῆσιν, οὐ μὲν τοῦ τοῦ πατρὸς ᾧ ὅτι δὲ ἀνέκοντες μὲν. Εἰπεὶ δὲ ὅτι ἀνέκοντες ἀπῆλθεν τὰς ἐκποιήσεις τὰς παρὰ τῶν γονέων ὑπὲρ τοῖς τοιούτοις γνόμενος· λεπτὸν δὲ ἐπῆλθεν προσθήκει τῶν πᾶσι γαμῶν. εἰ μὲν γὰρ πάντες πᾶσι οἱ παῖδες, οἱ ἐν τῶν προτέρων φῶτες γάμων, καὶ προτελευτήσιν αὐτοῖς ὁ συνδύς· ἀνέκοντες πάντως μὲν ἢ ἐκποιήσιν κατὰ τὴν ἐμπροσθεν ἡμῖν ἐρημνῶν. εἰ δὲ τελευτήσιν πάντες, καὶ πάλιν εἰς ἀπῆλθεν τὴν πᾶσι πᾶσι· τῶν καὶ ταῦτα ὅτι ἀπῆλθεν ἀπῆλθεν ὅτι ἐκποιήσιν. τίς γὰρ αὐτὸ καὶ ἀπῆλθεν, τῶν πατέρων, οἱ δὲ καὶ μόνους ὅτι ἐφῆλθεν ἀπῆλθεν, οὐχ' ᾧ πᾶσι πᾶσι. ἀλλ' οἱ ταῦτα τίς ἡμῶν πᾶσι εἰσῆλθεν ἀπῆλθεν λεπτὴν τε ὅτι μεμνημένην καὶ τὸ μέσον ἀμφοῖν τοῖν ἀμφοῖν πᾶσι πᾶσι πᾶσι. εἰπεὶ δὲ γὰρ πάντων μὲν ᾧ πᾶσι πᾶσι, καὶ προτελευτήσιν τῶν γε γνόμενος, οὐδὲν ᾧ ἀπῆλθεν μὲν αὐτοῖς ἐν τῶν κέρδαντων, πάντων δὲ τελευτήσιν τῶν ὅτι εἰς αὐτοὺς ἐπῆλθεν· διεσκέφασθαι μέσον πᾶσι τῶν πᾶσι πᾶσι.

μῖθρα, τὸν καιρὸν ἐκείνον σκεπτόμενος, καθ' ὃν ὁ δευτερονομίᾳς πελοῦται, καὶ τὴν ἀναλογία τὴν ἐκείνην
 ληπτόμενος, καὶ πρὸς ἐκείνους δι' ὧν ἔστι σκοποῦντας ἀφαιρῆσαι τὸ ὡς ὁρῶντων προσήκει, ὥς τοῖς παι-
 σὶ προσέμεναι, οὐκ ὡς τοῖς τοιούτοις οὐκ ἔστι ἀναρχῆς δόσεως ἢ γραφῆς θεωρουμένης, ἀλλὰ τοῦ κα-
 λουμένου ἀποτελέσματος σκοποῦμένου. Ἀλλ' οὐδὲ ἐκείνο ἡμῖν παραληπτόν, ὅτι ὁρῶντος ἔχει
 θεωροῦντος ὁ τῆς διδασκαλίας λήξεως ὁ νέος διατάξαιτο, φήσας, ὅτι πρὸς αὐτὴν γυνὴ παιδοποιήσασθαι πρὸς
 δευτέρου ἑλθοῖς γάμον, καὶ ἐκείνη αὐτῇ γένουσι παῖδες ἑτάροι, ἔτα ὁ δευτερός αὐτῆς τελευτήσῃ·
 τὰ μὲν αὐτῆς οἰκία πρᾶγμα οἱ ἑξ ἀμφοτέρων τῶν γάμων παραλήφονται παῖδες, ἀδελφότητος τῆς
 μητρὸς τελευτήσας, ἑξ ἴσης, καὶ ὁμοιοτάτης διανεμήσεως ἔσται. τὴν μὲν τοῦ πρώτου δωρεὰν ἐκατόντα
 τὸν τὴν τοῦ οἰκίου λήξαιτο πατὴρ, καὶ ἑξ ὁλοκληρίου μὲν οἱ τὸ πρότερον γάμου παῖδες τὴν ἐκείνου
 κερδαίνουσι δωρεάν, ἑξ ὁλοκληρίου δὲ οἱ ἐκ τῶν δευτέρων φασίτες ἀπορροαίων τῆς πατρὸς ἐκείνου γνο-
 μένης ἀπορροαίᾳ φιλοπρίαν, καὶ εἰ μὴ πρὸς τὴν ἐκείνη συνεικίσιν ἢ λαβὴν. τί γὰρ ἔστιν ὅτι
 πρὸς τοῖς ὀνήσεσι; τί δὲ βασκαίνουσιν οἱ πρότεροι παῖδες τοῖς δευτέροις, εἰ μὴ καὶ αὐτοὶ τοῖς τέτοις
 ὑβριάζονται γάμοις; ὥς ἀπὸς ἐκείνη γυνὴ τὴν τῆς οἰκίου γυναικὸς λαμβανέτω προγαμμίαν δωρεάν,
 καὶ ὁ γὰρ τῶν πρῶτων παίδων δι' αὐτὴν δευτερονομίαν λαβόντων, καὶ οἱ δευτεροὶ πάντως αὐτῇ ἔχτω
 ὡς καὶ εἰ μὴ τέτοιον ὡμίλησεν ἡ δευτερονομία (αὐτοῖς γάμοις, ὥστε μὴ δοκῇ κατὰ ἔξω τῶν ἀδελφῶν
 ἐλαττωθῆναι. ἐκ δὲ τῆς τῶν πραγμάτων ἀκολουθίας ταῦτα καὶ ὑπὲρ τῶν πατέρων ἔσω δευ-
 τερονομίᾳς, καὶ φυλαγῆσθαι τοῖς μὲν ἐκ τῆς προτέρου γάμου παῖσι ὅτι τὴν δευτερονομίαν ἢ
 κερδαίνουσι πρὸς, τοῖς δὲ δευτέροις τὰ ἐκ τῶν δευτέρων, καὶ εἰ μὴ πρὸς κρίτου ὁ πατὴρ ἀφίκετο
 γάμοις. τὰ δὲ γε λοιπὰ, ὅποια ἔστι τῶν οἰκίᾳ ἐκδίδοντες ὁ πατὴρ ἢ μητὴρ ἐκ τῆς δευτερονομίας,
 ἢ κατὰ λήξαιτον τυχερὴν ἢ φιλοπρίαν, οὐ μὲν εἰς κρίτου ἐλθόντων γάμοις: ταῦτα συγκρατέ-
 νται τῇ αὐτῶν πόλει, καὶ ὡς κρίτων οὐκ ἐλαττωθέντα γάμοις, μὲν ἔτω παρ' αὐτοῖς ἀκίνητα, καὶ ἔστω αὐ-
 τῶν ὡς οἰκίας διαδοχῆς ἀφικνέσθαι καὶ παρὰ τῶν περὶ τῶν ὀντοῦ διοικέσθαι κρίτον. Ἐπειδὴ
 δὲ τὰ κέρδη πανταχοῦ κατὰ τὴν τῆς λόγου συνέχεται εἰς τὰς ἀφ' ἑαυτῆς διαζεύξεως ὁμοιοτάτης μεν:
 βραχὺ ἡνίκα λόγῳ καὶ ἐκείνο προσέτι μεν, ὡς ὅποια κερδαίνουσιν οἱ γονεῖς διαζυγίᾳ διαλυθέντος τῶν γάμων, ἔ-
 τε BONA GRATIA σαλευτός, ἔτε καὶ ὅπως, ἔτε κατὰ προίαν, ἔτε κατὰ προγαμμίαν δω-
 ρεῖας πρόσφατον, ταῦτα κατὰ μέμνησιν τῶν ἀφ' ἑαυτῆς κερδῶν ἅπαντα φυλαγῆσθαι τοῖς παῖσι.
 ταῦτο τὸ φυλαγῆσθαι καὶ ὑπὲρ τῶν ἀφ' ἑαυτῶν γυναικῶν, ἐν οἷς παρ' ἡμῶν τεθεῖσα διατάξις αὐτῶν
 ἀσέλγειν κολάζεται, καὶ οὐ διαφόρῳ παρὰ τὴν αἰτίαν ὁ γάμος τῷ διαζυγίᾳ διαλείπεται.
 ὅπως δὴ ποτε γὰρ ἂν ἔχοι δὲ πρᾶγμα, φυλαγῆσθαι ὥς ἐπ' ἐκείνων δὲ κερδαίνοντες τοῖς ἐκ τῶν γάμων
 ἐκείνων παῖσι, ἑξ ὧν προῖαν οἱ παῖδες, ἔτε οἱ πρῶτοι διελεύθησαν γάμοι διαζυγίᾳ, ἔτε ὁ δὲ δευ-
 τερός, καὶ εἰ κρίτος οὐκ ἠκολούθησε γάμοις. τὰ δὲ πρὸς αὐξήσεως ἢ μείωσιν προίαν ἢ προγαμ-
 μίαν δωρεῶν ἕκαστη μὲν τοῖς ἑμπεδομένον, ἡμῖν δὲ ἐξέρεται περὶ τὸν, οἱ γὰρ καὶ σιωπῶντων τῶν
 γάμων τὰς ἀφ' ἑαυτῶν δωρεῖς οὐκ αὐξέσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐξαρχῆς διδόναι προστάξασθαι, καὶ
 ὡς αὐξέσθαι σιωπῶντων, οὐ τῷ καὶ μόνον τῶν σιωπῶντων βουλομένων ἐφῆκα μὲν. Ἀλλὰ ὅτι
 (ὁ τῆς μείωσιν φασί) ἐκ δευτέρου γένουσι γάμος, οὐκ ἐφῆκα μὲν, ἵνα μὴ ἡ τῆς λείοντος τῆς διδασκαλίας
 λήξεως προσκρούσθαι διατάξαι, ὡς καὶ παῖδες ἐκ τῆς προτέρου γένουσι γάμον. εἰ γὰρ αἰέτην ἐπι-
 δοῖν τὴν προίαν, ἢ προγαμμίαν δωρεάν ὁ γονεύς, ἢ ἑτάρον τι φιλοπρίαν, ἔτα σιωπῶντος
 ποῖ φέρεται τὰ τῶν νόμων, συστῆσαι δὲ γένουσι, καὶ ἐλαττωθῆσθαι τὴν προίαν ἢ τὴν προγαμμίαν
 δωρεάν: οὐκ ἐπὶ κέρδι ἔσται τοῖς παῖσι τὸ δοῖν, ἀλλ' ἐξέρεται κερδαίνον τῷ πατρί, ἢ μητρί, τῶν πα-
 τῶν κατὰ ἔξω ἀδικηθέντων. εἰ δὲ μόνον χρῆσιν κερδῶν ἢ πραγμάτων ἢ ὁ αἰὶν τῇ γαμῶν ἢ ἡ
 σιωπῶντος τῶν γάμων πρὸς τὴν περὶ τῶν νόμων δόξιν βούλησιν: ὁ μὲν πρὸς ἡμῶν ἔλεγε νόμος, εἰ πρὸς δευ-
 τερονομίᾳς ἀφικνέσθαι γάμοις ἢ ὁ πατὴρ ἢ ἡ μητὴρ: αὐτῆς τῆς κατὰ λήξαισης χρῆσεως ἐκπύπην, ὡς
 πρὸς τὸν ἐξέπῃ τῆς δευτερονομίας, καὶ παραχρῆμα τοῖς παῖσι αὐτῶν ἀποκαθίσταται. εἰ δὲ αἰν-
 βοῖ τυχερὴν οἱ παῖδες εἶναι, καὶ μὲν τῶν οἰκίας κερδῶν. ὅτι γὰρ ἐδόκει τῶν νόμων. ἡμῖν δὲ οὐ σφόδρα
 ἔστιν ἡρεσεν. ἀλλὰ βουλόμην, καὶ χρῆσις δοθεῖν, ἢ κατὰ φιλοπρίαν, ἢ θανάτου αἰτία δωρεῖς γε-
 νομένης, ἢ ὁ ὡς, ἐν οἷς ἔστι καὶ δωρεῖς: εἰ κατὰ λήξαισης, καὶ ὁ λαβὼν εἰς δευτερονομίᾳς ἀφικνέσθαι
 γάμοις: μὲν καὶ οὕτω τὴν χρῆσιν, ἀλλὰ οὐ πρὸς τὸν οὐκ ἔχον τὴν χρῆσιν: εἰ μὴ ἐν τῷ αὐτῷ ὁ τὴν
 δωρεάν (ὡς ἔρεται) σιωπῶντος, ἢ ὁ ταῦτα κατὰ τὴν, ἔτε ἀφῆλ, ἔτε ἀφῆλ, φησὶ βούλησθαι
 πρὸς δευτερονομίᾳς ἀφικνέσθαι γάμοις τῶν χρῆσιν λαβόντων, λυθῆναι τε αὐτῶν, καὶ πρὸς τὴν οἰκί-
 αν ἐπαναστῆναι δευτερονομίαν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν πρὸς τὴν κατὰ φιλοπρίαν διδομένων φασί. εἰ
 μὲν τοῖς οἰκίας ἢ προγαμμίαν δωρεῖς πραγμάτων χρῆσις ἢ κερδῶν δοθεῖν: οὐδὲν παντελὸς κα-
 νὶς ὁμῶν, ἀλλὰ τὰ ἢ ἡ νομοθετημένη κερταίτω, καὶ μὲν ἔτω παρὰ τοῖς ἐλπίσιν, ἀλλὰ οὐ πρὸς
 f iii αὐτῶν

ὁ δὲ καὶ ἐμυρίαίς ἐσαντίον τε βουληθεῖεν οἱ τελευτήσαντες, τὸ π' ἐκ τῶ νόμου διδομένην κέρδος, ἡ δὲ
 ὥτης ἀφελέσθαι παντάπασιν οὐκ ἔχουσιν. ἔπειθ' ὁ δὲ ὅλως εἰς τὴν μνήμην τῶν πατρὶ τῶ οὐσὺν ἢ τῆς
 χρήσεως καὶ φούνκτον νόμον ἀφαιρέσθαι : καὶ κείνο προαναμύξει τῶν νόμον καλόν, ὅτι τὸν τεισὶν ἐμ-
 προθεν εἴρηται διατάξουσιν, ὡς πάντων ὁ πατὴρ ἦ εἰς τὸν παῖδας ἀφαιρέσθαι μὲν, εἴτε ἢ ἐκ μνήμης
 σειρᾶς, εἴτε ἐκ γαμικῆς τῶν πατρὶων αἰτίας, εἴτε ἀλλ' ἄλλοθεν, ὅν οὐσὺν φούνκτον ἔχει, καὶ εἰ πρὸς δευ-
 τέρους ἔλθοι γάμοις. τὴν γὰρ χρῆσιν αὐτῶν, ἀχρὶς οὐ πατρὶ, μὲν ἢ ἀφαιρέσθαι ἢ εἰ πρὸ ἡμῶν ἀπαν-
 τες βούλονται νόμοι, ἢ ὑπὲρ τοῖς μνήμης, καὶ ὑπὲρ τοῖς ἄλλοις ἀπασί, καὶ ἡμεῖς σύμφαρον. ὁ δὲ τῶν
 ἰδιοκτητῶν καὶ κτηνοκτητοῦν ἀφαιρέσθαι λόγος καὶ ἐτέρων πινδῶς. μητὴρ μὲν-
 τοι δωρεά μὲν πὶ τῶ πατρὶ τῶν οἰκείων, εἴπερ εἰς δευτέρους ἔλθοι γάμοις, οὐκ αὖ διώκειτο κατὰ
 πρόφασιν ἀχαιρίσας δ' δευτέρων ἀνατρέπειν. οὐ γὰρ ἐκ κατὰ κράτος δοκῇ γνώμης τὴν ἀχαιρίσας
 εἰσαγαγεῖν, ἀλλὰ δευτέρων γάμον ἐννοοῦσα δ' ταύτῃ ἐλθεῖν τὴν σκῆψιν προείληπται, εἰ μὴ κατὰ
 κράτος ὁ παῖς ἢ πατρὶ τὴν ξωλὴν ἐπιβουλεύων τῇ μητρί, ἢ χεῖρας ἐπιβάλλων ἀσεβῆς, ἢ πατρὶ τὴν οὐσί-
 ας ὅλης ἀφαιρέσειν πράττων πὶ κατ' αὐτῆς ἐπιδείκνυται. οὐ μὲν συγχωροῦμεν ταῖς γυναῖξιν πρὸς
 δευτέρων ἀφαιρέσθαι γάμον ἐπὶ βούλει ταῖς τῶν προτέρων σωνοικιστῶν ἀξίαις ἢ προνομίαις
 χρῆσθαι, ἀλλ' εἰς οἷον αὐτῶν πρὸς δευτέρων ἀφαιρέσθαι γάμον, ἐκείνου στερῆται τὴν τύχην. ἢ γὰρ
 τῶν ἐμπροθεν ἐπιλεηλομένη οὐκ αὖ αὐτῆς ἐκ τῶν ἐμπροθεν βουλήσιν το. * λέγει. * τινός
 δὲ δὴ βασιλείας καὶ κείνο δύναντες ἀξίον τῆς ἐκείνων ἡγεμονίας μὲν ποιεῖσθαι νομοθεσίας, ὡς ἐπει-
 δὴ πάντων ἡ μήτηρ ἀξιοπιστοτέρα πρὸς τὴν τῶν πατρὶων ἀνάγκην ἐδοκῇ, δίδωσιν αὐτῇ καὶ ἄλλο ὁ νό-
 μος, εἰ μὴ πρὸς δευτέρους φοιτήσιν γάμοις. τὰς δὲ δὴ πατρὶ καὶ ἀν' ἀνδρῶν οἱ σωνοικιστῆς,
 οὐ δὲ οὐδὲ προχείρως ταῖς γυναῖξιν, σωνοικιστῶν ἐπὶ τῶν σωνοικιστῶν, πολλὰ δὲ αἰτίων, ὡς ὁ νόμος ἐπέ-
 μνησεν. ἐπεὶ τοι γὰρ εἰ πὶ τοιοῦτο πράττειν, μὴ μὲν δωρεὰς τὸ γενόμενον αὐτόθεν εἶναι δοκῇ : καὶ εἰ τε-
 λευτήσιν ἢ γυνὴ, ἀναλήφονται ταῖς προίταις οἱ δευτέρους αὐτῶν ἀφαιρέσθαι ταῖς γυναῖξιν αὐτοῦ παρὰ
 τῶν κληρονόμων τῶν γυναικῶν μὲν τῶν οὐ μὲν φησὶν αὐτοῖ καὶ κληρονόμοι αὐτῶν, καὶ ἔξουσιν εἰς
 κέρδος κατὰ τὸ συμφωνημένον : καὶ εἰ πρὸς δευτέρους ἀφαιρέσθαι γάμον οἱ ἀνδρῶν, φυλάξουσιν
 ἀνέκδοτα ταῦτα τοῖς πατρὶ, ὅσοι δὴ κατ' ὅλον διατεταγμένον. εἰ μὲν τοι μὴ τύχῃ λαβόντες
 οἱ σωνοικιστῆς ταῖς προίταις, ἐπὶ σωνοικιστῶν τῶν σωνοικιστῶν : καὶ μὲν τελευτῶν αὐτῶν τῶν γαμικῶν
 κατὰ τὸν νόμον ἐκ τῶ ἐκείνων ἀναλήφονται κληρονόμων, κατὰ τὸν ἢ γραφῇ βούλεται τῶ προικῶν.
 εἰ δὲ ἐπιβουλή γυνὴ τῶν πατρὶων : πρὸς δὲ ἄλλο, ὡς ἀνδρῶν κατὰ τῶν διατεταγμένων μὴ πρὸς
 δευτέρους εἶσθαι γάμον, εἴτε κατὰ φωνήσας καὶ τῆς προτέρων δυνῆς ἢ τῶ ἐπαγγελιῶν, εἰ αὐ-
 τὸς ἔλθοι δευτέρου, μὴ πρότερον ἐπιβουλήν τε αἰτίσασθαι, ἢ λογισμοὺς παρεχόμεν, ἢ κατὰ βαλῶσθε
 πάν. ὅσον ἐπὶ τῶν οὐ φέρει : οὐ μόνον τὰ αὐτῆς εἰς τὸν δόκῃ ἔχειν ὁ νόμος συγχωρεῖ τοῖς πατρὶ, ἀλλὰ
 ἢ τὴν τῶ γήμοντος οὐσίαν σωνοικιστῆς ταῖς ἑταίρῃς, αὐτῇ τε ἀπαγορεύει τὴν τῶ παιδὸς διαδο-
 χην ἀνέκδο τελευτῶντος, εἰ καὶ δὲ ἑταίρῃς κατὰ τῶν οὐ πατὴρ αὐτῶν ἐλθεῖν πρὸς τὴν τῶ παιδὸς εἴσοι
 διαδοχὴν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν οἱ πρὸ ἡμῶν. ἡμεῖς δὲ θανούμεν, εἰ γυναῖκα οὕτως ἀσεβῆ κατὰ τῶ
 ἔχον, ὡς καὶ αὐτόθεν ἐπαγγελιῶν ἀμνηστῆ, καὶ οὕτω πρὸς ἄλλον γάμον ἐλθεῖν, τειδῶν τῶν με-
 γίστων ἡμελημένων, ἀλλ' ἡμεῖς τε, καὶ τῆς τῶ τελευτῶντος μνήμης, δ' τῆς τῶν πατρὶων στερῆς, οὕτως
 ὀλίγαις ἑταίρῃς ταῖς ποιναῖς : καὶ τὴν μὲν πρὸ τῶ πεινθήμονος γήμονος χρόνον, δ' οὐδὲ πᾶν-
 τως μήτερά πατρὶων κατὰ τῶν, πτωχοῦται πτωχῶς, ἀλλὰ καὶ εἰ πατρὶ οὐκ ἔχει, δ' ἄλλο μόνον τὴν
 σεμνότητά ταῦτα πράττοντες : γυναῖκα δὲ οὕτως ἐκκεχόμεν ἐπιθυμίας, οὐτε αὐταῖς ἑταίρῃς αλ-
 λον ποινῆς, ὅποιαις ἑταίρῃς πρὸ τῶν πεινθήμονος χρόνων εἰς ἔτερον σωνοικιστῶν ἀποκλίναςαι.
 εἴτε νομοθετοῦμεν ταῖς οὕτως διατεταγμέναις τοῦ λοιποῦ τολμῶσαι γυναῖκας, πρῶταις ἢ δὴ προ-
 φηφίμους ποινῆς καὶ ταῦταις ὑφίστασθαι πάσας, ὡς ἐμπροθεν εἴπομεν ὑπὲρ τῶν πρὸ τῶ πεινθή-
 μονος χρόνου γαμουμένων γυναικῶν, τὴν τε ἀπὸ μὲν καὶ τὰ μὲν πάντα ταῦταις ἐπαίοντες, καὶ λῦσιν
 αὐταῖς τῶν ποινῶν δίδοντες τὴν αὐτῶν, ὡς πρὸ καί κείναις, τὸ δὲ δοῦναι βασιλῆ, καὶ τὴν ἡμῖς μὲν μοί-
 ραν δίδοναι τοῖς πατρὶ τῶν οἰκείων, οὐδὲ τῆς χρήσεως παρ' αὐταῖς μενούσης, ἢ ἀπὸ τῶ ἴσιν αὐτῶν τῆς
 μὲν δ' αὖ τὴν τῶ γάμον ἀφαιρῶν τῇ πρὸ τῶ πεινθήμονος χρόνου γήμονος. εἰ δὲ καὶ φυσικῶν ἐπιβου-
 λῶν πατρὶων (καὶ γὰρ δὴ δ' ἑταίρῃς δεδωκαμέναι αὐτῇ) ἀλλ' οὐκ εἰς ἀνδρῶς ἐλθούσας, καὶ μὴ ταῦτα
 πράττειν, ἀπὸ ἐμπροθεν εἴρηται : ταῖς αὐταῖς ἑταίρῃς ποινῆς. πρόνοια δὲ ἔστω κατὰ μὲν ταῖς
 ἐπαρτίαις τοῖς τῶν ἐθνῶν ἡγεμονίαις, αὐτῶν δὲ τῶ ἀνδρῶν τῶ ἀφαιρῶν τῶ δυνάμειον ταῦτης
 πόλεως ἅμα τῶ πράττειν, ὡς τῶν μὲν τῶ μὲν, ὡς βουληθῆς εἰς γάμον ἐλθεῖν τῆς ἐπιβου-
 λῆς γυναικός, καὶ πρὸς λαβῆναι τοῖς νέοις ἐπιβουλήν, καὶ οὐκ ἀφαιρῶν τῶ ἀφαιρῶν, ἢ ὅτι
 ἢ μητὴρ ὀφείλει προφασί τῆς διοικήσεως, ὅσοι ἀποδοῦναι. ἀρεσκὴ δὲ ἡμῖς ἢ ζῶντων τῶ δι-
 σέβους

σεβοῦς λήξεως διάταξις, βουλομένη τὸν πατέρα, εἰ καλῶς αἰνῶται τῷ οὐκίῳ παιδί πρεσβύτῳ ἕως αἰρε-
σιν ἢ ἡμῶν δοῦναι, μὴ ὅπως ἀπαιτεῖται τὴν ἑσθλὴν τῆς δοσεως τῶν πρεσβύτων ἀσφάλειαν ταύτῃ
τῇ καλῶν μὲν, πάλιν εἰ μὴ δευτέροις ὁ πατὴρ ὁμιλήσειεν γάμοις. ἔστω δὲ καὶ ὅσον τοῖς δευτέρου γα-
μουσιν ἐπιτήμοσι. Ἀλλὰ καὶ εἰ τις ἐν τοῖς δι' ἀρετῆς τοῖς τελευτῶν κληρικῶσι (τοῖς ἑσθλῶν τὸν αἰσιν
σὴν ἢ καλῶν φαιλῶν) ὁ γὰρ ὁμιλήσει γάμοις: ὅσον ἐκ τῆς ἡμετέρας διατάξεως ἐκπλήσῃ τῆς ἰδρω-
συνῆς διαταξάμεθα τε καὶ βουλόμεθα. εἰ μὲντοι γὰρ αἰσιν αἰσιν ὡς καὶ γήμους, ἔτα δὲ πᾶσι ἀπαραιτή-
τον ἀνάγκη εἰς δευτέροις ἀφίκοιτο γάμοις: οὐκ ἐπὶ πρὸς τὰ μέγιστα τῆς ἰδρωσυνῆς ἀναβήσεται γόρρα.
ἀλλ' αὐτοὺς μὲν παρὰ τῇ γυναίκῃ τῇ ἑσθλῇ ἐκείνης προκλίνουσιν ἀποδοῖν τῆς ἑσθλῆς πρὸς ὅσον.

εἰ δὲ οὐκ ἰδρωσυνῆς ὡς ἑσθλῇ χειροτονίᾳ ἑσθλῇ διακόνου ἢ διακόνου ἢ πρεσβυτέρου ἐλθεῖν βούλοιο, ἔτα φανεῖν γυναῖκα ἔχον μὴ ἐκ τῆς ἀρετῆς αὐτῆς συνοικησάσθαι, ἀλλ' ἢ δεξιὴν γυναικὴν ἀνδρός, ἢ ἄλ-
λως ἑξαρχῆς δι' αὐτῶν νομίμως παρελθούσθαι, ἢ ὅσον αὐτὸς πρὸς δευτέροις ἀφίκοιτο γάμοις: οὐ
τεύχεται τῆς ἰδρωσυνῆς, ἀλλὰ καὶ εἰ λαθὼν εἰς ὅσον ἐλθοι, πάντως αὐτῆς ἐκτεσεῖται. τὸ δὲ
ἐφεξῆς πρᾶγμα ὅτι μὲν παλαιὸν καὶ πολλὰς μὲν δεξιὰς ἐπὶ ἀνδράσι, οὐ παρ' ἐτέρων μόνον,
ἀλλ' ἢ καὶ ἢ ὑφ' ἡμῶν, οὐ μὴν πρὸς τὴν εἰς ἀκρόν αὐτοῦ παρελθόντα ὁρῶνται, τὴν νῦν μεταδιώ-
κοντες τὰ παρόντα νομοθετοῦμεν. ὁ γὰρ καλῶς μὲν ἰούλιος μισκέσθαι παλαιὸς νόμος ἀρχαῖος
ἔστι τῆς παιδοποιίας προβαλλόμενος ἀποδοῖσθαι, ἐπὶ τῇ τῆς γυναίκεν, εἰ καὶ ὁ αἰὲρ καλῶν, καὶ
πᾶσι ἑσθλῶν καὶ καλῶν, ἑσθλῶν τῶν μὴ πρὸς δευτέροις ἀφίκοιτο γάμοις: ὁμοίως ὅσον αἰ-
σιν φεῖσθαι, καὶ ὁμοίως ὡς παῖδας ἀνέκον ὅσον πρᾶγμα καὶ ὅσον λεληθμῶν λαμβάνειν, καὶ ταύτῃ μὲν
εἰς αἰσιν αὐτῶν ἐσθλῶν τῶν γυναίκεν τὴν ἀρετῆν. τούτου δὲ παρελθόντος, εἴπερ ἢ βουλήσθαι λαβεῖν δὲ κα-
ταλεληθμῶν: οὐκ ὅπως τὴν τῶν γυναίκεν ὅσον λαβεῖν, πρὶν αὐτὴν ἀσφάλειαν ἐκδοῖν, ὡς ἑσθλῇ δευ-
τέρου οὐκ ἐλθόντος γάμοις. ἀλλὰ ταύτῃ δὲ τὴν προαρκῶν οὐκ αὐτὸς ἰούλιος μισκέσθαι ἐξου-
σιν, ἀλλὰ κοῖντος μοῦκος συμβόλως προσνομοθετήσας ἐπύχαιεν, ὅσον πάντων δὲ τῶν ἐκείνων εἰς
τὰς τῶν πρᾶγματων καλῶν τὰς τοιαύτας ἐπινοήσας ἀσφάλειαν. ἡμεῖς τοίνυν ὁρῶντες τὰς πολ-
λὰς δὲ γυναῖκας ἐπιθυμίας γάμων οὐ ὅσον παιδοποιῶν, ἀλλὰ ὅσον τὴν φύσεως ἀνάγκη, ὅσον ὁ-
μιλῶντας καὶ γαμονμῶν, ὅσον παρὰ βαινοῦσας τὰς τῶν τελευτῶντων γνώμους: ὡς δὲ τὴν αἰσιν
τῶν εἰς δειότερον δεραπῶσαι μέδους, καὶ τὴν ἐπὶ φημι αὐταῖς καλῶν, ὅσον μὴ συγχωρῆσαι τοῖς νόμοις
ὅσον ὅσον ἑσθλῶν, ἐφ' οἷς πάντως τὸ τῆς ἐπὶ φημι πρὸς ὅσον. καὶ γὰρ οὐδὲ ἐκείνῳ προσέκειτο τῷ νόμῳ τὸ
δὲ τὰς ἀπαισιν γυναῖκας ὅσον ὅσον ὁμοίως τὸν ὅσον, ἀλλὰ καὶ παῖδας ἐχούσας προὔκητο τὰ τῶν
ὅσον δὲ τὴν αἰσιν τῶν κατὰ τὴν αἰσιν λυτῶντα ψυχῇ, καὶ τοι γὰρ τὸ μὲν τῆς ἐπὶ φημι πρὸς ὅσον, ὅσον
τὸ δὲ τῆς παιδοποιίας ἐπὶ τοῖς τῆς τύχης ἀπέναντι δώροις. ἐπειδὴ τοίνυν ὅσον ἡμετέροις περὶ ἀπαι-
καμῶν νόμοις, τὸν ὅσον αὐτῶν ἀφελόντες, ὅσον τὴν τοιαύτῃ ἐπὶ φημι λήψιν: αἰσιν αἰσιν, ὡς δὲ ἀ-
περὸν ἡμῶν τῶν πρᾶγματων παραλείπειται, τὸ δὲ τὴν αἰσιν τῶν κατὰ τὴν αἰσιν λυτῶντα δεραπῶσαι ψυχῇ, διό
δὲ τὸν παρόντα τῆς αἰσιν νόμον. οὐ γὰρ βουλόμεθα τὰς τῶν τελευτῶντων οὐδὲν ἄτοπον ἐχούσας βου-
λὰς διαπύσθαι. εἰ μὲν γὰρ ἐφ' αἰσιν δὲ τὴν γυναῖκα πάντως τὸ αἰσιν ἐπὶ φημι πρὸς ὅσον, ὅσον
ὅσον φυλάττειν: ἔχειν αὐτὴν πικρὸν ἴσως ὁ νόμος. νῦν δὲ δευτέρου προσόντος, εἴπερ βουλήσθαι λαβεῖν,
μὴ λαβεῖν τὸ καταλεληθμῶν: τῆς εἰς ἑσθλῶν ἀποπίας ὅσον πρὸς ὅσον τὴν γνώμην τῶν τελευτῶντων
οὕτως κινδυνεύουσιν, ὡς αὐτῇ δοῦναι παρῆναι καὶ λαμβάνειν, καὶ λαμβάνειν τὸ καταλεληθμῶν,
ὅσον πάντων λυτῶν τὸν πρᾶγμα συνοικησάσθαι. ὡς δὲ περὶ φημι, εἰς καλῶν τῶν γαμῶν
πρὸς ἑτέρου ἐλθεῖν συνοικησάσθαι, καὶ ἡ γαμῶν τὸν αἰσιν, (ταυτὸν γὰρ ὅσον ἐκείνῳ) καὶ ἑσθλῶν
καταλείπειν: ὡς ἐκ δὲ αἰσιν αἰσιν ἔχειν τῶν συνοικησάσθαι τὸν ἑτέρου, ἢ πρὸς γάμον ἐλθεῖν, καὶ διπο-
τάξασθαι τῇ λήψι: ἢ εἴπερ ὅσον οὐ βούλοιο, ἀλλὰ πᾶσι τὸν τελευτῶντων, πάντως ἀποχεῖναι
τῶν ἐφεξῆς γαμῶν, ἀλλ' ἵνα μὴ τὸ πρᾶγμα μετέωρον ἢ, καὶ μετὰ χρόνον ἴσως μάκρως ἐπὶ φημι πρᾶ-
λιν ἢ ἑσθλῶν: δὲ ὅσον καλῶν ἡμῶν ὅσον ἔχειν ὅσον τὸ πρᾶγμα, καὶ εἰσιν μὲν αἰσιν τὸν μὴ εἶναι
πάντε γὰρ ἀπαιτήσιν τὸ καταλεληθμῶν. πάλιν εἰ μὴ ὅσον ἰδρωσυνῆς ἐπιγυμνῶν διατέρω τῶν
προσώπων δι' αὐτῶν τὴν αἰσιν λήψιν, ὡς οὐκ ἐπὶ γάμων οὐσιν ἐλπίδες. εἰ μὲντοι διασφραμῖν συμ-
βαῖν τὸν αἰσιν αἰσιν χρόνον: διδοῖν μὲν τῷ προσώπῳ τούτῳ λαβεῖν τὸ καταλεληθμῶν, οὐχ ἄ-
πολως δὲ οὐδὲ οὐτως, ἀλλ' εἰ μὲν αἰσιν αἰσιν εἶναι τὸ πρᾶγμα: μὴ ὅπως ὅσον λαμβάνειν, πάλιν εἰ μὴ
διωμοσάν ἐκδοῖτο, καὶ ἑσθλῶν ἑσθλῶν τὰ ἐκ τούτου πρᾶγματα (ὅσον ὅσον καὶ σιωπῶν ἐκ τῶν
τῶν νόμων διδοῖν) ὡς εἰ πρὸς δευτέρου ἐλθοι γάμον, ἀποδίδωσι τὸ δευτέρου τοιοῦτον, ὅσον παρῆ-
λυσιν, ἀποδίδους ὅσον ἑσθλῶν αἰσιν αἰσιν. εἰ δὲ κίνητον εἶναι τὸ πρᾶγμα: εἰ μὲν ὅσον ἔχει
τὰ τῆς πρᾶγμα τῶν προσώπων βουλομένη λαβεῖν: διδοῖν δὲ καταλεληθμῶν ἑσθλῶν τοιαύτη ἀσφα-
λεία καὶ τῶν ἑσθλῶν, ἀλλ' εἰ μὲν ἑτέρου πᾶσι κινουμένων εἶναι: τοιοῦτο ἀποδίδωται, ὅσον
εἰ λυφον,

εἴληφεν, ἢ τὸ τῆς ἐλαττώσεως δεραπεύειν μέρος. εἰ δὲ χρῆματα εἴη: καὶ μετὰ τῶν ἀποδιδῶναι, ὡς ἐκεῖθεν λαβεῖν ἰχθύειν, ὅρκα τῶ ἀναδιδόντος τούτου κληρονομῶν. εἰ δὲ οὐκ ἐδύνάμην μὲν, συνεχρή-
 ζατο δὲ: τὸν ἀρχὴν τοῦ ἐκατοστῆς ἀποδιδόντω τόκον. εἰ δὲ μὴ σφόδρα δύπλωτος ἔχοι: καὶ ἐγγυητὴν τούτων
 προσκατατίθω. εἰ δὲ οὐκ ἰχθύειν ἐγγυητὴν δοῦμαι: τιμωκαῦτα ὑπὲρ ἑξαμυριάς καὶ ἑβδομήκοντα
 κατὰ δ' ἐρημνίων τῶν ὄντων αὐτῷ περιγυμνάων μέτρον λαμβανέτω μὲν τὸ καταλελειμμένον, δι' οὗ
 δὲ ἄμα τῷ πρὸς δευτέρου γάμοισι ἐλθεῖν ἔδωκεν ἑπὶ τῶ δόντος ἐκδικεῖσθαι, παρ' οἷον δὴ ποτε φανείη
 προσώπῳ, ὡς αὐτὸ τὴν ἀρχὴν οὐδὲ δοθῆναι δέξαι. ὅπῃ ὑπὲρ παντὸς ἀναδόσεως θέματος, εἴτε κίνη-
 τον, εἴτε ἀκίνητον εἴη τὸ μέλλον ἀναδιδόσθαι, κρητὲν δεσπόζομεν. εἰ δὲ χρυσὸν εἴη τὸ καταλε-
 λεμμένον, ἀπὸρως δὲ ἔχοι πρὸς ἐγγυητὴν, καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἀξιοχρεῶς εἴη ἔδωκεν καταπιστευθῆναι: μὲν γὰρ
 μὲν παρ' ἐκείνῳ τῷ ἔξ οὗ καταλείψῃ, τὸν δὲ ἐκ τρίτου ἐκατοστῆς αὐτοῦ τόκον τελείειν, ὃν μέχρι τότε
 καταβαλεῖ, ἕως ἢ δευτέρου ἐκείνου ὀμλήσει γάμοις, ὅτε καὶ τὰ τῆς ἀναδόσεως τῶν καταβε-
 βλημένων τόκων λήψεται χώραν, ἢ γένοιτο φανερὸν οὐκ ἐπὶ διώκεσθαι ἔδωκεν πρὸς γάμον ἐλθεῖν, εἴτε
 κατὰ πρόπον ἰδρωσύνῃς (τιμωκαῦτα γὰρ αὐτῷ δώσει τὸ καταλελειμμένον) ἢ ὁ θανάτου. λήφονται γὰρ
 αὐτὸ πάντως οἱ τούτου κληρονόμοι, οὐδὲν δὲ τῶν δευτέρων τόκον ἀναδιδόντες. τὴν αὐτὴν δὲ εἰσαγομένην
 διαθήκην καὶ τὸν αὐτὸν λογισμόν, καὶ εἰ μὴ συνοικνωτὴς ἀλλήλοις ἑπὶ τοιαύτῳ καταλίπῃ αἰ-
 ρεσιν, ἀλλὰ τις ἄλλος τῶν ἔξω εἴτε ἀνδρῶν, εἴτε γυναικῶν ἑπὶ τοιαύτῳ αἰρεσιν δοθῆναι ἡ βουληθεῖη:
 δηλαδὴ τῶν τυχερῶν πωδισάσεων κατὰ τὴν αὐτῶν φύσιν καὶ ἐπ' αὐτοῖς νόμοις ὑπὲρ τῶν δόσεων τε
 καὶ ἀναδόσεων δευτερονομίων. ταῦτα τοίνυν ἐκ τῶν ἡδη γενομένων παρ' ἡμῶν προφάσει τῆς ἰουδαίου
 μισοῦντος διατάξεων ἀμείβομεν. τὰ δὲ ἄλλα δὲ ἔσω κτερεὰ κατὰ τὸν ὅρον καὶ τὰ θέματα, κατὰ πρό-
 πόντα ἀφηρισμένα. προσεμνησθῆναι δὲ παρ' ἡμῶν διαθήσεις διδόντωσαν, εἴτε εἰσάσεως εἴη μόρθου,
 εἴτε οὐδεϊκόμιστον ἢ λήγοντον ἀπὸ τῶν κληρονόμων, ἢ τῶν ἑποκαταστάτων, ἢ ἔξ οὗ ταῦτα κατα-
 λέλειπται. εἰ μὲν τοι θανάτου αἰτία δωρεὰ, πάντως τοῖς κληρονόμοις: εἰ δὲ ἔξ ὁλοκληρου κατὰ τοι-
 αύτῳ αἰρεσιν γραφείη ὡς κληρονόμος, τοῖς ἑποκαταστάτοις (εἴ γε εἴη) ἢ πάντως τοῦ τοῖς ἔξ ἀδι-
 αθέτου πρὸς τὴν κληρὸν καλουμένων τοιαύτας ἀσφαλείας παρέχεται, ἵνα πανταχόθεν ὁ νόμος ἔχη
 τὴν οὐκ ἐκτελεσθῆναι. πᾶσι δὲ μὴ πολυάκις ὁ διακείμενος καὶ ἔδωκεν ἐπιτρέψαι, φήσας ἀδελφὸν ἔχειν τὸν
 ὅς κατὰ λείπειν, ἢ τὴν εἴσασιν τὴν μόριον, ἢ τὴν ἔξ ὁλοκληρου, ἢ τὸν προσβεβῆναι, ἢ οὐδεϊκόμιστον,
 ἢ τὸ θανάτου αἰτία δωρεάν, καὶ λαβεῖν τὸ καταλελειμμένον, ὅμως μὲν ἀσφαλῆς δοῦμαι. τιμω-
 καῦτα γὰρ ἀκρολουθητέον τῇ τῆς τελευτήσαντος γνώμῃ, πόλλοι δὲ αὖτε γὰρ ἡμῖν ὅτι τὰς τῶν τελευ-
 τῶντων φυλάττειν μὴ τῶ νόμον βουλήσεις. ἐπεὶ δὲ ἡ μικρὸν ἐμπροσθεν πρὸς τῆς φυλακῆς τὴν πε-
 ριγυμνάων ἐλέγχον, καὶ τὴν λείοντος ἐπιστάμεθα τῆς θύσεως λήξεως διατάξιν ὅτι τῶν δευτέρων γά-
 μων, ὅπῃ ἢ πρὸς τούτῳ ἐλθόντα μὴ διωκθῆναι δοῦμαι τὴν ἔξ ἐγγυῆς ἀσφάλειαν, τὴν ὅτι τοῖς
 πασι ἀποκαθίσθαι τὰ πράγματα, τὸ τρίτον μέρος τῆς ἐκατοστῆς λαμβάνειν: ἡμεῖς δ' ἐπὶ πρᾶγμα ἐπὶ
 κάλλιον ἐτάξαμεν, τοῖς παρ' ἐκείνης (τοῦ γὰρ ὑπὲρ τούτου) τεταγμένοις τὴν προσέχον ἐπαγαγόντες
 ἑποδιάρεσιν. καὶ δεσπόζομεν ἔδωκεν, ὅπῃ ἐμπροσθεν ἡμῖν ἐπὶ πινθ' εἴρηται διατάξεως, ἵνα εἰ τις
 ἐπιδόη πρᾶγματα κατὰ προσημασίαν δωρεάν, εἰ μὲν ἅπαντα ἀκίνητα καθεστῆσι: μὲν οὖν ἢ τού-
 των χρηστὸς παρὰ τῇ μητρὶ πρὸς δευτέρου ἐλθόντι γάμοις, καὶ αὐτὰ ταῦτα ἐκλέξοι, καὶ μὴ παρὰ
 τοῦτο, μητε ἀπατοῖν τὸν πατέρα ἑπὶ τῆς τούτων ἀποτιμήσεως τόκον, καὶ ἐπιμνησθῆναι τὰ αὐτῶν,
 καὶ ὅσον ὁ νόμος δίδωσι τὸν τῆς χρηστῆς ὄντας κυρίου. φυλάττει δὲ ταῦτα κατὰ τὸν νόμον τοῖς
 πασι πόλλοις, ἢ εἰ πάντες τελευτήσαντες, κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον τῶ μὲν ἔξ ἀπαλίσσας κέρσου τῇ
 μητρὶ, τῶ δὲ λοιποῦ τοῖς τῶν πατέρων κληρονόμοις φυλαττομένων. εἰ δὲ πᾶσα καθεστῆσι τυχὸν
 ἐν χρημασιν ἢ ὅμοις κινητοῖς πράγμασιν ἢ προσημασίαν δωρεάν: δ' ἀπὸ τρίτου τῶν τόκων μόρθου
 λαμβανόντων τὴν μητέρα αὐτῇ ἢ ἡ νεομοδετημένη ἀσφάλεια μὴ ἀπατοῖν παρὰ τῶν πατέρων
 χρυσόν, πᾶσι δὲ μὴ ἀφθονοῦν ἢ τῶ ἀνδρὸς ἢ πόλλοις, καὶ ἔχοι ὁ χρυσόν, καὶ ἀργύρεον, καὶ ἐσθῆτα, καὶ
 οἷον καταγεγραμμένον τῇ μητρὶ. τιμωκαῦτα ἢ τὴν ἐπιλογὴν τῇ μητρὶ δώσωμεν, εἴ γε βούλοι-
 το δ' ἐπὶ πρᾶγμα λαβεῖν, καὶ δοῦναι τὴν ἔξ ἐγγυῆς ἀσφάλειαν, εἴτε καὶ τὴν ἐρημνίαν κομίζεσθαι τόκον, τὸν ἀπὸ
 τρίτου φανερὸν ἐκατοστῆς, κατὰ τὴν ἑμπεροσθεν νόμον, κατὰ τὴν ἡμέτερον. εἰ δὲ γε ἀναμίσξῃ εἴη τὰ
 πράγματα, καὶ ἢ δωρεάν δ' ἢ μὲν ἐν χρημασιν, δ' οὐκ ἀκίνητοις ἔχοι πρᾶγματα: τὰ μὲν ἀκίνητα πάντως
 μὲν παρὰ τῇ μητρὶ ἂν δ' ἢ τὴν ἀποφθῶν ἔχειν ἐκείνην. ὑπὲρ δὲ τοῖς κινητοῖς ταῦτα κρητὲν,
 ὅπῃ οὐκ ἀποδοῦναι ἐμπροσθεν, ὅπῃ ἐτύγχανεν ἐν κινητοῖς πάντα τῆς προσημασίας δωρεάς
 καθεστῶτα: πενοούσης τῆς γαμετῆς, ὥστε μὴ καταρραδαμῆσαι τῶν ἀκινήτων, μηδὲ ἐλάττω ταῦτα
 ποιῆσαι, ἀλλ' οἷον ἀπὸ ἑλκεος, ἀποδοῦναι. ἐν τούτῳ ἡμᾶς ἔδωκεν καλεῖ λόγος ὁ πόλλος τῆς τῶν
 πατέρων διαδοχῆς, ὡς ἀν' ἀλλήλοισιν αἱ δευτέρου ὀμλήσαντες μέλλουσαι γάμοις. ἡ δὲ μὲν αὖτε καὶ πόλλος
 τούτων

παισίν, πάλιν ἐὰν μὴ πρὸ τῆς ἐκείνου νόμου δικαστικῆς ἡφίφης ἢ διαλύσεως μεταξὺ τῶν μερῶν γενόμενῃ,
 πρὸς τούτων τι διωρεῖται. Ἐπειδὴ δὲ ἡ μητὴρ ἐβελείτω μὲν ἕως τῆς παιδὸς ἄρρενος, ὅσοι
 οὕτως τῆς δουλείας, ὅπως τὸ τοῦ λιαίου καλῶσι, θυγατρὸς δὲ σιωπῆται περὶ τοῦ ἡμεῖς οὐκ ἐπιζη-
 τοῦμεν τὸ τῶν παίδων δίκαιον, ἀλλ' αὐτόθεν αὐτῇ νόμιμα δίκαια δόντες, ἐκαλέσαμεν καὶ μὴ τῶν
 ἀρρένων ἀδελφῶν τῆς πελευθέρου κατὰ τοσοῦτον, καθ' ὅσον ἀριθμὸν οἱ παῖδες εἰσὶν, ὥς καὶ αὐτῶν
 μοῖραν ἔχον ὡσαύτως, ὅσην ἕκαστος τῶν ἀδελφῶν· καὶ εἰ ἀνάμιξ' ἄρρενες τε καὶ θηλείαι κατεστήκειν,
 ταυτὸ ὅσοι διατυπώοντες. εἰ μὲν τοι μητὴρ καὶ θηλείαι μόναι κατεστήκειν, * ὅπως ἐπε-
 ρὴ μὴ πρὸς τὴν ἐπανορθώσασκεν, νῦν ἄγομεν ὅτι τὴν προσήκουσαν διόρθωσιν, καὶ ὅτι τούτου τῆς θέματος
 καλῶντες αὐτὴν πρὸς ἀναλογία τῶν παίδων, ὥς ὅσον ἐκάστη τῶν θυγατρῶν ἔχει, τοσοῦτον ὡσαύ-
 τῳ κομίζεσθαι, καὶ ὑπὲρ πάντων θέματος εἰς ὅσοι φερόμενον ἐν τῇ τῆς αἰδοῦς μοίρᾳ (ὅσοι δὲ τῆς
 νόμου) καὶ ἡ μητὴρ ἀφικνέσθω, εἴτε μόναι κατεστήκειν ἄρρενες, εἴτε μόναι θηλείαι, εἴτε καὶ ἀνάμιξ' ἐκα-
 τὸρρα σὺν. Ἐκείνο δὲ ἐπὶ προσήκουσιν ὅτι νόμος δίκαιον ὡς θημεν. εἰ γὰρ πελευθέραι οἱ ἀνὴρ ἢ γυνὴ
 παῖδας ἔχοντες ἐκ τῶν πρεσβύτων, ἐκ τῶν δευτέρων γάμοις, οὗς μὴ τὸνδε ἡμεῶν σιωπῆται περὶ τὸν
 νόμον (ὅτι γὰρ δὴ τούτων τὰ παρόντα διατάσσονται) τὰ μὲν ὅσα ὑπὲρ τοῖς κέρδεσι τοῖς ἐκ τῶν γάμων
 παραφυλάττειται καὶ ταῦτα ἐνομοθετήσαμεν, καὶ πρὸς γε διεκρίναμεν τὰς μοῖρας, ὥς ἀνάσκει
 ὁ δὲ γονεὺς τοῖς γνησίοις καὶ μὴ δ' ἄλλοις καταλιμπάνειν παισίν. αὐτοὺς δὲ δὴ ὁ δὲ φύσει οὐ δίκαι-
 ον αὐτῇ πρὸς τὴν δευτέραν ὁλὸν ἀποκλίνειν τοῦτο· καὶ τὸ ἐκ τοῦ νόμου μόνον καταλιμπάνοντες τοῖς
 πρεσβύτοις μερῶν, τὰ δ' ἄλλα πάντα ὑπὲρ τῶν δευτέρων ἀγαγεῖν, ἀλλὰ καὶ ἡ καὶ τοῖς πρεσβύτοις
 προσήκουσιν. εἰ μὲν γὰρ πῖνα ἐκ τῶν δευτέρων ἔχοντες γάμοις, καὶ τῶν πρεσβύτων τυχόντων οὕτω παρ-
 αφύλακτον, οὕτως ἀγαπώμενον, ὥς βούλεσθαι ὡς πατρὸς αὐτὸν ὁ δὲ δόξῃ ἐν τῇ κτήσει· διδο-
 μεν ἀδείαν ὅσοι πρὸς τὴν μὴ μὲν κατὰ πατρὸς μὲν πρεσβύτοις παῖδας ἐλαττωσύν, ὁ δὲ δευτέρους δὲ
 αὐτῶν, ὅλην μὴ σφόδρα μεγαλοποιεῖται τὴν παρὰ τὴν μητέρα, μηδὲ κατὰ πατρὸς ἐπιλελεισται τῶν ἐμπρο-
 σθεν γάμοις, μηδὲ βεβαίως τὰ τοῖς πρὸ ἡμεῶν πρὸς τὸ τοιοῦτον ἐρημνύει, ἀλλὰ πρὸς τὴν μὲν καὶ δευ-
 τέρων, πρὸς τὴν καὶ πρεσβύτων ἐξισομενῶν, ὅτι παῖδες ἄμφω κατεστήσονται, καὶ οὕτω ποιομενῶν
 τὴν τῶν διαδοχῶν ἐν ταῖς διαθήκαις διαίρεσιν. εἰ δ' ἀδιαδέτων αὐτῶν πελευθέρων ὁ νόμος ἅπαντας
 ἐξ ἴσου καλεῖ· προσήκουσιν αὐτοὺς μεμενῶν τὸν νόμον μὴ σφόδρα μεγαλῶν αὐτοὺς συστήσειν
 ταῖς ἐλαττωσύναις, αἰδομενῶν τὸν νόμον. οὕτω γὰρ ἔσονται πατὸρ ἀγαθὸς τε καὶ τῆς ἡμετέρας
 ἄξιοι νομοθετήσας, καὶ δίκαιοι μὲν ἔσονται μόνον τὸν νόμον φυλάττοντες. εἰ δὲ τι ὡς πατρὸς τὸν νόμον
 καταλίποιεν, ἔσονται δίκαιοι ἅμα ὡς φυλακτέοντες πατὸρ καὶ οὐ ταῦτα φαρμὴν μεταξὺ ἀγα-
 ρίσαν τε καὶ τῶν δὲ κατὰ τὴν μὲν τῶν παίδων (τὰ δὲ πρὸς τῶν ἀγαρίσαν ἢ δὴ πολλὰς εἰρηται) ὅλην
 πρὸς τῶν δόγων τῶν μάλλον ἢ ἦσαν αὐτῶν ἀγαπώμενων. ὥς πολὺν δὲ διαφθόρον ἔστιν ἀγαρίσας τε καὶ
 ἀγαρίσας, καὶ τῆς οὐχ' ὁμοίας τιμῆς. τοῦτο δὲ δὲ μερῶν τὸ πρὸς τῆς ἰσότητος τῶν παίδων τῶν ἐκ
 πρὸς τοῦ καὶ δευτέρου σιωπῆται περὶ τὸν νόμον ἢ νομοθετοῦντες φαρμὴν. ἐπεὶ τοι
 γε ἀπαρξάμενοι τὴν ἐκ διαθήκης μοῖραν τὴν πάντως πασι καταλεφθῆναι, καὶ ἄχρι μὲν
 πρεσβύτων παίδων περὶ τὸν νόμον πάντως ὅριζαντες, εἰ δὲ ὡς πατρὸς τῶν πρεσβύτων ἄχρι τῆς ἡμετέρας οὐσίας
 πάσης μερῶν, ἰκανῶς ἢ δὲ δεδωκαμεν τοῖς παισὶ τῇ ἀμυνθῆναι, οὐκ ὀλίγῳ τῶν μερῶν τὴν παλαιάν
 αὐτοῖς στενοχωρίαν λυγάντες. ἔστω τοίνυν ὁ παρὼν νόμος ὃ μέλλοντι χρόνῳ νομοθετῆται, κατὰ τὴν
 λαοῦς εἰσόντες ἐφθην, καὶ οὐδὲν τῶν ἐμπροσθεν πρεσβύτων, ἀλλὰ σιωπῆται περὶ τὸν νόμον
 καὶ συσπειρώμεν ὡς μίαν σιωπῆται, καὶ ἅπαντα γέροντες τὰ πρὸς τῶν δευτέρων ἀπαρξάμενων γά-
 μων, καὶ τὰ μὲν πρὸς τοῖς ἐμπροσθεν ὑπὲρ τῆς ἐκ τῶν φυλάτων ἰσότητος. τὰ δὲ παρὰ αὐτοῦ δια-
 τακτικῶν τοῖς ἐμμενῶν δευτέρους ἐσχημένους γάμοις, καὶ νῦν ἵνα ἅπαντα γέροντες καὶ ἐπὶ τὴν βω-
 μενῶν εἰσάγῃ τοῖς ἡμετέροις ἀφελῶν. πᾶσιν τῶν ὑπὲρ τοῖς τοιοῦτοις κεμενῶν διατάξεων ὑπὲρ τοῖς
 ἐσομένοις μὴ τὸνδε ἡμεῶν τὸν νόμον γάμοις καὶ τοῖς ἐξ αὐτῶν συμβαίνοισι ἀγαρῶν. ταῦτα δὲ τῆς με-
 αῖς διατάξεως ὃ μέλλοντι χρόνῳ, κατὰ τὸ παρὰ ἡμεῶν διωρισμένον, ὑπὲρ τοῖς πρὸς τὴν μὲν αὐτῇ θέ-
 μασι αὐτῇ πᾶσιν ἀρκούσης. ταῦτα τοίνυν ἢ σὴ ὡς πατρὸς πᾶσι τοῖς ἔθνεσι τοῖς ὡς τὴν σὴν
 πελευθέρων ἀρχὴν ὃ σιωπῆται φρόνως φανερὰ γενέσθαι πρὸς τὴν αὐτῶν, ὥς ἅπαντες γνώσκοντες, ὥς μέλλουσα
 πόνοι ὡς πατρὸς, ἢ ὅσον ἐχρῶν τὸν βασιλικῶς παρὲρ ἐμμενῶν φροντίσιν, ὅμως οὐδὲν ἐμπροσθεν τῆς
 αὐτῶν ἐπισημασθῆναι φροντίδας, ὥς μὴ πολλὰ γέροντες ἀντιέσθαι τὸ δίκαιον, ἀλλ' ἅπαντας ὁρῶντας εἰς
 οὐκ ἀδύνατον τὸ πρὸς τούτου τῆς νομοθεσίας μερῶν γνώσκειν, ὥς καὶ τὸ πρὸς τοῖς ἡμετέροις
 ἐφυλάττειν νόμοις, ὡς τὸ μέλλοντι χρόνῳ τὴν προσήκουσαν ἐπιτεθήκαμεν ἀρμονίαν. ἐργάζη-
 τῶ ἰσοτύπῳ γατεμῶ τῶ ἀδύνατον ὡς πατρὸς τῆς δυνάμεως ταύτης ὡς πατρὸς. ἐργάζη-
 τῶ βασιλῆος ὡς ἀδύνατον μαγίστῳ τῶ δυνάμεως ὡς πατρὸς, καὶ ὡς πατρὸς, καὶ πατεμῶ.
 ἐργάζη-

ΕΓΓΡΑΦΗ ΤΩ ΙΣΤΥΨΩ ΤΕΙΒΩΝΙΑΝΩ ΤΩ ΕΝΔΕΞΟΤΑΤΩ ΚΟΙΝΙΣΤΩΡΙ Δ' ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΚΑΙ ΑΡΧ' ΨΩΔΑΤΩΝ. ΕΓΓΡΑΦΗ ΤΩ ΙΣΤΥΨΩ ΓΟΡΜΑΝΩ ΤΩ ΕΝΔΕΞΟΤΑΤΩ ΣΤΑΤΗΓΩ ΤΩ ΔΕΙΟΥ ΠΡΑΙΣΕΝΤΟΥ ΑΡΧ' ΨΩΔΑΤΩΝ Κ' ΠΑΤΕΙ-
ΚΙΩ. ΕΓΓΡΑΦΗ ΤΩ ΙΣΤΥΨΩ ΤΖΙΓΑ ΤΩ ΕΝΔΕΞΟΤΑΤΩ ΣΤΑΤΗΓΩ ΤΩ ΔΕΙΟΥ ΠΡΑΙΣΕΝΤΟΥ ΑΡΧ' ΨΩΔΑΤΩΝ ΚΑΙ
ΠΑΤΕΙΚΙΩ. ΕΓΓΡΑΦΗ ΤΩ ΙΣΤΥΨΩ ΦΛΟΡΩ ΤΩ ΕΝΔΕΞΟΤΑΤΩ ΚΟΜΗΤΙ ΤΩΝ ΔΕΙΩΝ ΠΕΙΒΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΡΧ' ΨΩΔΑ-
ΤΩΛΣ. Η ΤΟΙΝΥΝ ΣΗ ΨΩΔΟΡΟΧΗ ΤΑ ΠΡΑΣΑΝΤΑ ΗΜΙΝ ΓΝΩΣΙΟΥ(Α) ΟΙ Δ' ΔΙΚΑΣΗΕΙΩ ΤΩ ΣΩ ΦΑΝΟΡΑ ΚΑ-
ΔΕΣΗΟΤΑ ΤΩΙΣ ΤΕ ΣΩΝΗΓΟΡΙΟΙΣ, ΤΟΙΣ ΤΕ Δ'ΝΟΙΣ, ΩΝ ΑΡΧΕΙΣ, ΩΣΕ ΚΑΤΕ ΤΑΥΤΩ ΗΜΩΝ ΔΙΑΤΑΞΙΝ ΑΡΧΙΟΥΤΩΝ
ΤΩΝ ΠΟΔΙ ΤΟΥΤΟΥ ΠΑΡ' ΗΜΩΝ ΓΕΓΡΑΜΜΕΩΝ ΠΕΡΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩ ΤΩΝ ΕΝΔΕΞΟΤΑΤΩΝ ΨΠΑΡΕΧΩ ΤΩΝ ΙΔΡΩΝ ΤΗΣ
ΕΩΑΣ ΠΡΑΙΤΩΡΙΩΝ Δ'. Β'. ΑΡΧ' ΨΩΔΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΤΕΙΚΙΩΣ.

ΠΟΡΙ ΕΚΚΛΗΤΩΝ. ΔΨ. ΚΥ.

Ο ΑΥΤΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΕΙΒΩΝΙΑΝΩ ΤΩ ΕΝΔΕΞΟΤΑΤΩ ΚΟΙΝΙΣΤΩΡΙ Δ'. Β'. ΚΑΙ ΑΡΧ' ΨΩΔΑΤΩΝ.

NTERIORVM LEGVM. ΔΙΣ. ΛΕΓΕΙ ΔΕ ΚΑΘΟΛΩΝ, ΩΣ ΟΥ ΜΟΝΟΝ Ο ΠΡΩΤΟΤΥ-
ΠΟΣ, ΔΛΗΔ' Ο ΠΡΟΚΥΡΑΤΩΡ, ΚΗ Ο ΔΕΦΛΩΓΩΡ ΑΥΤΟΥ, ΚΑΙ Ο ΚΥΡΑΤΩΡ, ΚΗ Ο ΠΑΡΩΝΟΣ
ΕΙΣΩ ΔΕΚΑ ΗΜΕΡΩΝ ΤΗΣ ΕΚΦΩΝΗΔΕΙΣΗΣ ΗΜΕΡΩΝ ΔΙΩΑΤΑΙ ΕΚΚΛΗΤΟΝ ΕΠΙΔΙΔΩΝΑΙ. ΤΟΙΣ Ψ-
ΠΑΡΕΧΟΙΣ ΔΕ ΤΩΝ ΠΡΑΙΤΩΡΙΩΝ ΟΥΔΕΙΣ ΕΚΚΑΛΕΙΤΑΙ. ΟΥΔΕΝ ΕΝ ΠΑΡΑΔΕΣΟΜΗΣ ΤΟΥ ΧΡΟ-
ΝΟΥ ΤΗ ΔΗΚΗ ΓΙΝΕΤΑΙ ΠΕΡΙΡΙΜΑ ΕΝ ΤΩ ΜΗ ΟΧΛΑΖΩΝ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΕΑ ΤΑΥΤΗΣ ΑΝΚΡΟΑΔΑΙ.
ΗΝΙΚΑ ΕΙΣ ΑΥΤΩΝ ΚΗ ΤΩ ΣΥΚΛΗΤΟΝ ΑΝΑΦΟΡΕΤΑΙ ΤΑ ΤΗΣ ΨΩΔΟΡΟΧΗΣ, Η ΕΚΚΛΗΤΕΥΔΕΙΣΑ ΔΗΚΗ ΜΕΧΡΙ
ΔΕΚΑ ΧΡΥΣΟΥ ΛΙΓΩΝ ΟΥΤΑ, ΨΔΙ ΜΕΝ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ, ΚΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΗΝΩΜΕΝΗΣ ΕΚΑΤΟΒΡΑΣ ΛΙ-
ΒΥΗΣ, ΑΚΡΟΑΤΩ ΕΞΕ ΤΩΝ ΑΥΡΟΥΣΑΛΙΩΝ. ΨΔΙ ΔΕ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ, ΤΩΝ ΚΟΜΗΤΑ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ. ΨΔΙ ΔΕ ΤΗΣ
ΠΟΝΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΣΙΑΝΗΣ, ΕΩΣ ΠΟΔΙΒΕΛΕΠΙΩΣ ΚΟΜΗΤΑΣ, ΚΑΙ ΑΙΣΥΠΑΤΩΣ, ΚΗ ΠΡΑΙΤΩΡΑΣ, ΩΣΑΥΤΩΣ ΚΗ ΕΩΣ
ΜΟΔΕΡΑΤΩΡΑΣ, ΕΙ ΠΟΔΙ ΔΗΚΗΣ ΑΥΤΟΙΣ ΕΩΣ ΕΠΙΤΕΞΑΠΗ. ΠΑΝΤΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΣΗΜΕΝΩΝ ΙΔΡΩΝ ΕΧΟΝΤΩΝ ΑΚΡΟ-
ΑΠΕΙΟΝ, ΚΗ ΜΗ ΔΙΩΑΜΕΝΩΝ ΠΙΝΟΣ ΤΑΙΣ Ψ ΤΗ ΨΕΤΑΙΣΙ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΤΩΝ ΠΡΟΙΟΥ(Α)Σ ΠΑΡ' ΑΥΤΩΝ ΗΜΕΡΩΣ ΠΑ-
ΡΑΙΤΕΙΩ. ΤΑΙΣ ΕΝ Τ' ΠΡΟΦΑΣΙ ΤΩΝ ΠΟΔΙΒΕΛΕΠΩΝ ΑΡΧΟΝΤΩΝ ΓΙΝΟΜΕΝΩΣ ΕΚΚΛΗΤΩΣ, ΕΠΕ ΨΩΔΟ-
ΒΑΙΝΟΥ(Α) Δ' ΠΟΣΟΝ ΤΩ ΧΡΥΣΟΥ ΤΩΝ ΔΕΚΑ ΛΙΓΩΝ, ΕΠΕ ΚΗ ΕΛΑΤΤΟΥΜΑΙ ΠΑΡΑ ΕΩΣ, Ο ΨΠΑΡΕΧΩ ΤΩΝ ΠΡΑΙ-
ΤΩΡΙΩΝ ΑΜΑ ΤΩ ΚΟΙΝΙΣΤΩΡΙ ΨΕΤΑΙ(Ε)ΤΩ, ΕΚΑΤΟΒΡΑΣ ΑΥΤΟΙΣ ΨΩΔΟΥΡΟΧΗΣ ΤΗΣ ΤΑΞΕΩΣ. ΕΓΓΡΑΦΗ ΤΕΙΩΝ
ΝΟΝΩΝ ΙΑΝΟΥΑΡΙΩΝ ΜΕΤΑ ΤΩ ΨΩΔΑΤΩ ΒΕΛΙΣΑΡΙΟΥ.

ΠΟΡΙ ΤΩ ΑΡΧΟΝΤΟΣ ΠΙΣΙΔΙΑΣ. ΔΨ. ΚΔ'.

ΑΥΤΟΥΡΑΤΩΡΙΟΥΣΙΝΙΑΝΟΣ ΑΥΤΟΥΣΟΣ ΙΩΑΝΝΗ ΤΩ ΕΝΔΕΞΟΤΑΤΩ ΨΩΔΑΡΧΩ ΤΩΝ ΙΔΡΩΝ ΤΗΣ
ΕΩΑΣ ΠΡΑΙΤΩΡΙΩΝ Δ' ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΑΡΧ' ΨΩΔΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΤΕΙΚΙΩ.

ΑΙ ΕΩΣ ΠΑΛΑΙ ΕΩΜΑΙΩΣ ΨΕΠΣΕΥΝΑΜΕΝ ΟΥΚ ΑΝ ΠΟΤΕ ΔΙΩΑΘΗΝΑΙ ΤΟΣΑΥΤΩ ΤΟΛΙΤΕΙΑΝ
ΕΝ ΜΗΝΩΝ ΚΑΙ ΕΛΑΤΤΩΝ ΑΡΧΩΝ ΣΥΣΥΣΤΑΔΑΙ, ΚΑΙ ΠΑΡΕΝ ΨΕ ΑΥΤΑΙΣ ΤΩ ΟΙΚΟΝΟΜΩ
(ΩΣ ΕΠΕΙΝ) ΠΡΟΣΛΑΒΕΙΝΤΕ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΗΣΑΔΑΙ, ΕΙ ΜΗ ΜΕΙΖΟΟΝ ΑΡΧΟΥΣΙΝ ΟΙ ΤΑΙΣ ΕΠΑΡ-
ΧΙΑΙΣ ΨΕΠΟΜΕΝΟΙΣ ΣΕΜΝΟΤΟΡΟΙ ΤΕ ΑΥΤΩΝ ΕΦΑΝΘΑΝ, Ψ ΠΑΡΕΧΩΝ ΑΥΤΟΙΣ ΨΕΝΟΥΣΙΑΝ
ΟΨΩΝ ΤΕ ΚΗ ΝΟΜΩΝ, ΚΗ ΠΕΡΣ ΕΚΑΤΟΒΡΩΝ ΕΙΧΟΝ ΑΥΤΟΥΣ ΕΠΙΤΗΔΕΙΩΣ ΤΕ ΚΗ ΑΞΙΟΧΡΕΩΣ ΚΑ-
ΔΕΣΩΤΑΙ, ΟΥΣ ΔΗ ΚΗ ΠΡΑΙΤΩΡΑΣ ΕΚΑΛΩΝ, ΕΝ ΤΩ ΠΕΡ ΤΩΝ Δ'ΝΩΝ ΑΠΑΝΤΩΝ ΙΝΑΙ ΚΑΙ ΠΡΑΤΑΨΕΑΔΑΙ,
ΤΑΥΤΩ ΑΥΤΟΙΣ ΔΩΝΤΕΣ ΤΩ ΠΡΟΣΗΓΟΡΙΩΝ, ΕΠΙΦΕΛΑΝΤΕΣ ΤΕ ΑΥΤΟΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΟΛΕΜΙΚΑ ΔΙΟΙΚΕΙΝ, ΚΑΙ ΤΕ
ΠΟΔΙ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΓΡΑΦΩΝ, ΟΨΕΝ ΚΑΙ ΤΑ ΔΙΚΑΣΙΚΑ ΚΗ ΚΑΤΑΓΩΓΙΑ ΠΡΑΙΤΩΡΙΑ ΚΑΛΕΙΝ ΕΤΑΞΑΝ, ΚΗ ΠΟΛΛΟΥΣ
ΝΟΜΟΥΣ ΕΝ ΤΗΣ ΤΩΝ ΠΡΑΙΤΩΡΩΝ ΕΝΕΧΕΛΩΑΙ ΦΩΝΗΣ, ΠΟΛΛΟΙ ΤΕ ΠΡΑΙΤΩΡΟΙ ΟΙ ΜΕΝ ΣΙΚΕΛΙΑΝ, ΟΙ ΔΕ ΣΑΡΔΩ
ΤΩ ΝΗΣΟΝ, ΟΙ Ψ ΙΑΨΑΝΙΑΝ, ΟΙ ΔΕ Δ'ΝΩΡΙ ΚΑΤΑΚΗΤΗ(Α)ΝΤΟ ΤΕ ΚΗ ΔΙΩΚΗ(Α)ΝΤΟ ΘΑΛΑΨΑΝΤΕ ΚΗ ΓΗΝ. ΤΑΥΤΑ
ΕΝΟΟΟΥΤΕΣ ΗΜΕΙΣ, ΚΗ ΤΩ ΠΑΛΑΙΟΤΗΤΑ ΠΑΛΙΝ ΜΕΤΑ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΑΨΔΟΥ ΕΙΣ ΤΩ ΠΟΛΙΤΕΙΑΝ ΕΠΑΝΑΧΑΓΟΝΤΕΣ,
ΚΗ Ψ ΤΩΝ ΕΩΜΑΙΩΝ ΣΕΜΝΟΥΝΑΝΤΕΣ ΟΝΟΜΑ, ΚΑΙ ΟΡΑΝΤΕΣ ΩΣ ΟΙ ΤΑΙΣ ΤΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ ΦΡΑΧΥΤΟΡΑΙΣ ΔΙΩΛΗΣ
ΠΙΝΟΣ ΜΕΧΡΙ ΝΩ ΣΕΜΟΜΕΝΗΣ ΑΡΧΗΣ, ΟΥΔΕ ΜΕΙΩΣ ΠΕΡΣ ΤΕΛΕΙΟΝ ΑΥΤΑΡΚΗΣ ΠΙΣ ΛΩ, ΟΨΕ ΕΩΣ ΟΙ ΠΙΣΙΝ ΕΠΑΡ-
ΧΙΑΙΣ ΗΜΩΝ, ΟΙ ΑΨ ΑΡΧΟΝ ΤΕ ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΛΩ, ΚΑΙ ΣΤΑΤΩΤΙΚΟΣ Δ'ΝΩΣ, ΑΨ ΜΕΝ ΠΕΡΣ Δ'ΛΗΛΩΣ ΘΕΛΩ-
ΝΗΚΩΤΕΣ, ΑΨ ΔΕ ΚΗ ΜΑΧΟΜΕΝΟΙ, ΟΥΧ' ΟΨΩΣ Ψ ΠΡΑΨΑΙΝ ΕΩΣ ΨΩΗΚΟΙΩΣ ΑΨΑΨΩΝ, ΑΨΛ' ΟΨΩΣ ΨΛΕΙΟΝ ΑΨ-
ΤΟΥΣ ΕΠΙΤΕΙΛΑΙΝ: ΩΗΘΗΜΕΝ ΧΕΛΩΑΙ ΠΕΡΣ ΟΨ ΤΙ ΑΨΗΜΑ ΣΙΩΑΧΑΓΕΙΝ ΕΚΑΤΟΒΡΩΝ ΑΡΧΗΝ ΤΩ ΠΟΛΙΤΙΚΩ ΤΕ

[illegible]

προνοίας ἀπαθὶ φανδρᾶς γνομνῆς, ἐκείνον ἡμῖν καθαράν ὃ πανταχόθεν δεδοκίμασμένῳ πλὴν αὐτοῦ παρέχεν ὑποῦργον. ὅσον δὲ δὴ τὸν νόμον δείξει μὲν ἀπασιν ἢ τῶν θεῶν ἡμῶν διατάξεων ἀγνώστῃς (καὶ ὅρ δὴ καὶ ὅσον ἐκείσε γραφίῳι προσεκλευσάμεθα) αὐτὸς δὲ εἰς ὅσον ἄλλῃς, ὅπως αὐτὸς μείνῃ ὅρ παντὸς αὐτοῖς τοῖς ὅροις ἐκλάμπων τε καὶ φαινόμενος. Δεῖ παρέχεσθαι ὅ πραιτῶρι πισθίας, αὐτῷ μὲν ὑποδρᾶν ἄνωνων, ὃ καπῆτων, καὶ λοιπῆς παραφυλῆς, (κς). τ. τῷ αὐτοῦ παρῶρῳ, (κς). ο.β. τῇ αὐτοῦ τάξει χρυσῶς, ν.β. Δεῖ δὲ αὐτὸν παρέχειν προφάσει συμβόλῳ οὕτως. τοῖς ἀδελφείοις χαρῶν λαοῖς τεισὶ τῷ θεῷ κονδίκλειον, (κς). θ. τῷ περιμνηρῷ τῶν λαμπροτάτων τειβωῶν νοταρίων ὃ τοῖς λατῶν λαοῖς, (κς). μέ. τῷ αὐτοῦ βουθῶ, (κς). γ. τῇ τάξει τῶν ἀδελφειῶν ὑποδρᾶν ὑποδρᾶν πρὸς ἀγαθῶν καὶ πόλεως ἐτόρας αἰτίας, (κς). ζ'.

Περὶ τοῦ πραιτῶρος Λυκαονίας.

δ΄.

κς.

Αὐτοκρατῶρ Ἰουστινιανὸς Αὐγυστος Ἰωάννη τῷ ἀδελφῷ τῷ ὑποδρᾶν τῶν ἰδρῶν τῆς ἰώας πραιτῶριων, δ' β', ἀρᾶ ὑποδρᾶν, καὶ πατερίῳ.

Ὁ Λυκαόνων ἔθνος μέζονι τῆς νῦν οὔσης ἀρχῆς κατακοσμήσαι δίκαιον ὠνήθημεν, ἀποβλέποντες εἰς τὰς πρῶτας ἀρχαίς, ὅθεν αὐτὸ συστῆναι παρέδοσαν ἡμῖν οἱ τὰ παλαιὰ συγγραφόντες τε ὃ δὴ γινόμενοι, καὶ ὅτι συγγενεσάτων ὅτι ῥωμαίοις, καὶ σχεδὸν ἐκ τῶν αὐτῶν συνωμωμένων προφάσεων. Λυκαόνι γὰρ τῷ πρῶτῳ Ἀρκαδίας τῆς ἐν Ἑλλάδι βασιλευσῆς ὃ τῷ ῥωμαίῳ οἰκῆσαι γέγονε γῆν, καὶ ἐκ τῶν οἰνοτείῳ προσλαβόντι τῇ ῥωμαίων ἀρχῇ δοῦναι προοίμιον (φαρμὴν δὲ ταῦτα δὴ τὰ παλαιὰ τὰ πολλὰ τῶν αἰνέου τε ὃ ῥωμαίων χρόνων πρὸς τὸν τῶν) ὃ ἀποικίαν ἑαδὶ τὰ τῇδε σεῖλας γῆν, μοῖραν ἰνὰ τῆς πισθίας ἀφελῆσθαι, ταύτῃ δὲ δοῦναι πλὴν αὐτοῦ προσηγορίαν, Λυκαονίαν τε ἐξ αὐτοῦ καλεῖσθαι πλὴν χῶραν. Διότι καὶ τοῖνυν αὐτὸς ἢ καὶ αὐτῷ ἀρχῇ κατακοσμήσας τῇ πάλαι τῆς ῥωμαϊκῆς τάξεως ὃ γραφομένην σύμβολον, ὃ ἐκ τῶν αὐτῆς ἡγούμενων (τόντε ἀρχόντα φαρμὴν τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς, τόντε ἐφεσῶτα τοῖς ὅλοις) εἰς αὐτὴν συναγαγεῖν, καὶ τῇ τῷ πραιτῶρος κοσμήσας προσηγορίαν, ὅνομα γὰρ ὅσον πᾶσι τῶν ῥωμαίων ἀρχῇ, ὃ πρὸς αὐτῶν τῶν ὑποδρᾶν κατὰ πλὴν μετὰ τῶν τῶν ῥωμαίων πολιτῶν πόλιν, ῥωμαῖοι ὃ οἱ πάλαι ἐκ τῶν αὐτῶν στρατιῶν πραιτῶρ ὀνόμαζον, τῷ στρατευμάτων τε ἡγεῖσθαι παρῶρ, καὶ τοῖς ὑποδρᾶν γραφομένοις ἐπείδοντο νόμοις, καὶ αὐτῶν ἀρχῇ ἰς ἐξ ἀμφοῖν κωρυμνήν, καὶ αὐτῇ ἀδελφείῳ τε καὶ δεικνύσας τῷ τε αὐτῷ πᾶσι πᾶσι ταῖς ἰσχύι, τῷ τε αὐτῷ νόμοις ὀνομαζέσθαι. Ἐπειδὴ τοῖνυν καὶ ταῦτα σκοποὺς ἡμῖν εἰς αὐτὴν συναγαγεῖν ἀμφοτέρω: δὴ ὅσον εἰκότως αὐτῷ καὶ πλὴν τῷ πραιτῶρος δίδωμεν προσηγορίαν, ὅπως αὐτὸς συνεισῆχοιτο ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀκούοντων ἅμα τῇ προσηγορίᾳ τῷ πραιτῶρος, καὶ ἢ τῆς ἀρχῆς κατὰ τὰς τε καὶ φύσιν, καὶ ὅτι πρὸς αὐτὴν ἀπὸ τῆς ἰσχύος, οὐδὲ πρὸς αὐτὴν ἀφορώσα μόνον, ἢ δὲ τῶν ὅλων, ἢ δὲ τῶν νόμων, ἀλλ' ἐκατέρωθεν συνεφέλκεται τάξιν. ὃ ἐστὶν ἐκ μὲν τῷ στρατιωτικῷ σφοδρῶν τε ὃ ἰσχυρὰ, ἀλλὰ δὲ τῷ νόμου πρῶτης τε καὶ ἡμέρας, καὶ κατὰ ὅσον προσφύρομένη ῥαδίως τοῖς μὲν ἀδικούσιν σφοδρῶς, τοῖς δὲ ἐπιεικτέροις νομιμῶς τὸν τε καὶ σφονέτερον. καὶ οὐδὲ ἀπὸ τῶν ὅλων πρᾶττον, οὐδὲ ὀνομασίᾳ προσεχόμεν μόνον, ἀλλὰ τῇ χρεῖα καὶ τὰς ἀρχαίς συμμετρῶν μὲν. ἀνδρῶν γὰρ ὅσιν ἰσχυρὰν ἢ χῶρα, καὶ ἰσχυρῶς οὐδενὶ δέστικον ἐν μέσῳ, οἷα δὴ μεσσηγίος τε οὐσα, καὶ ἀνδρῶν, καὶ ἰσχυρῶς, πολλοὺς μὲν ἀνδρῶν, πολλοὺς δὲ ἰσχυρῶς ἐκτρέφει. καὶ μὲν τε ὅσιν αὐτῇ πλὴν μετὰ τῶν, καὶ ἀνδρῶν ἐπιτηδείων γε ἰσχυρὰν τε καὶ τρέφεται, καὶ ῥαδίως πρὸς ταχέως ἀνίσταται γνώμης, καὶ ὅλων ἀπὸ τῶν προχείρων, καὶ τῆς μὲν στρατιωτικῆς ἀρχῆς ἰσχύος οὐκ ἐπιστρέφεται, διότι τὰ τῆς καταστάσεως αὐτῶν ἰδιωτικῶς ἐπιγράφεται τύχην, μόναις δὲ πολιτικαῖς ἀρχαῖς ὑποκκλεμνῶν. αὐτῆς δὲ δὴ πάλιν καταφονῆν, διότι πᾶσι νόμῳ προσέχειν μόνον μὴ μετὰ τῷ στρατιῶν τεταγμένῳ σφοδρῶν τοῖς θρασυτέροις ὅσι. Ταῦτα ἡμᾶς ἀνέστησε δ' καὶ ταῦτα μίαν ἀποφύσαι πλὴν ἀρχῇν, καθαράν ἐν πισθίας ἐπὶ ἀγαθῶν. καὶ δοῦναι ὃ ταύτῃ πλὴν τῷ πραιτῶρος προσηγορίαν μετὰ τῆς ὃ ἡμῶν πρῶτης. ὃ γὰρ δὴ καὶ ὅσον πραιτῶρα Ἰουστινιανὸν Λυκαονίᾳ προλαβόμεθα βουλόμεθα, ὡς περὶ δὴ καὶ πισθίας, καὶ τῶν δόγων. τάξιν τε ἐκατέρωθεν εἰς ταύτῃ συνάτομεν, εἴτε ὃ πολιτικός, εἴτε ὃ στρατιωτικός ἀρχῶν ἐφέσκειν. πραιτῶριαν δὲ καὶ ταύτῃ ὀνομαζόμεν ἐκ προβατηρίων ἀπὸ τῶν κατὰ τὸ νομισμῶν προοῖοντων γινόμενῳ, ὃ οὐ καὶ πρῶτος οἱ δοκιμαῖοι ταύτας ἐκτρέφοντο τῷ θεῷ τῶν λιβέλλων σκρινίων, καὶ εἰς ἀνδρῶν ἐκατον τὸν ἀριθμὸν αὐτῇ συμμετρῶν μὲν. καὶ δίδωμεν αὐτῷ τὰς ἐκατέρωθεν

ΑΥΤΟΥ ΠΡΑΙΤΩΡΟΣ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΣ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ΙΩΑΝΝΗ ΤΩ ΕΙΔΕΞΟΤΑΤΩ ΨΩΑΡΧΩ ΤΩΝ ΙΔΡΩΝ
ΤΗΣ ΕΩΑΣ ΠΡΑΙΤΩΡΕΙΩΝ Δ'. Β'. ΑΡΧ. ΨΩΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΤΕΙΚΩ.

ΚΕΙΝΟ ΤΩΝ ΑΝΩΜΟΛΟΓΗΜΕΝΩΝ ΕΣΤΙΝ, ΟΤΙ ΠΡΩΤΟΙΣ ΤΩΝ ΘΡΑΚΩΝ ΟΝΟΜΑΣΕΙ ΧΩΡΑΝ, ΔΙΟΥΤΕ
ΣΥΜΦΕΡΕΤΑΙ ΤΩ ΛΟΓΩ ΚΑΙ ΛΙΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ, ΚΑΙ ΣΥΝΑΠΤΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ, ΚΑΙ ΠΟΛΕΜΩΝ, ΚΑΙ
ΜΑΧΗΣ ΕΝΟΙΑ. ΤΑΥΤΑ ΖΑΡ ΕΓΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΠΑΤΕΙΑ ΤΗ ΧΩΡΑ ΣΥΝΕΣΗΚΑΝ ΕΚΕΙΝΗ. ΩΣΤΕ Η-
ΜΙΝ ΠΡΩΤΟΝ ΓΕΓΟΝΕΝ ΕΝΟΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΠΟΛΙΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΘΕΝΤΩΝ ΤΩΝ ΤΟΠΩΝ, ΚΑΙ ΝΥΝ
ΕΙΔΙ ΤΟΙΣ ΒΕΒΟΥΛΟΜΕΝΟΙΣ ΗΔΗ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΤΕΘΕΙΜΕΘΑ ΝΟΜΟΝ. ΕΙΔΙ ΞΥ ΤΩ ΜΑΚΡΟΥ ΤΕΙ-
ΧΩΣ ΔΥΟ ΠΝΑΕΣ ΚΑΘΗΔΥ, ΚΑΙ ΒΙΚΑΡΙΟΥ ΟΝΟΜΑΖΕΑΤΕ ΣΥΝΙΣΜΕΝ ΑΠΑΝΤΕΣ, ΤΟΝ ΜΕΝ ΣΥΝΑΠΤΙΚΩΝ ΗΠΟΥΜΕΝΟΝ
ΤΑΞΕΩΝ (ΠΟΛΛΑΙ ΔΕ ΑΙ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΤΟΠΟΝ ΕΚΕΙΝΟΝ ΔΙΩΜΕΝ) ΤΟΝ ΔΕ ΤΟΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙΣ ΠΡΑΓΜΑΣΙΝ ΕΦΕΣΤΩΤΑ.
ΑΜΦΩ ΔΕ ΟΥΤΟΙ ΠΟΛΥΤΟΙ ΣΙΝ, Ο ΜΕΝ ΤΩΝ ΕΙΔΕΞΟΤΑΤΩΝ ΨΩΑΡΧΩΝ ΕΚΕΙΣΕ ΤΑΞΙΝ, Ο ΔΕ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ
ΣΥΝΑΠΤΙΚΩΝ. ΟΜΟΝΟΟΥΔΙ ΔΕ ΟΥΔΕ ΠΟΤΕ ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΛΩΣ, ΑΛΛΑ Δ' ΜΕΝ ΔΗΜΟΣΙΟΝ ΕΝΕΣΤΩ ΣΙΤΗΣΙΣ ΧΟΡΗ-
ΓΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΛΛΩ ΔΙΔΩΔΙ ΤΩ ΠΑΡΑΦΥΛΗΝ, ΟΙ ΔΕ ΜΕΛΑΝ ΕΧΟΝΤΙ ΔΙΛΩΚΗ ΚΑΙ ΑΠΕΛΟΥΤΗΤΟΝ ΠΡΑΞΙΝ Δ'
ΘΑΛΑΣΣΕΙΝ ΠΡΟΣ ΑΛΛΗΛΩΣ ΑΓΓΑΝΑΤΑ. ΕΔΩΞΕ ΤΟΙΝΥΝ ΗΜΙΝ ΕΡΩΤΩ: ΤΟΥΤΟ, ΟΤΙ ΕΙ ΕΤΕΡΟΙΣ ΠΕ-
ΠΟΙΗΚΑΜΕΝ ΕΘΝΕΣΙ, ΚΑΙ ΤΟΙΓΕ ΟΥΧ ΟΥΤΩ ΜΑΝΟΙΣ ΟΥΔΕ ΣΥΝΑΠΤΙΚΗΣ ΦΟΥΡΑΣ ΔΕΟΜΕΝΟΙΣ, ΕΣΤΩ ΚΑΙΝΑΥΤΑ
ΠΡΑΞΑΙ: ΚΑΙ ΤΟΥΤΩΝ ΔΗ ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ ΕΝΕΑΤΕΡΑΝ ΕΙΣ ΤΑΥΤΟ ΣΥΝΕΛΚΕΙΝ, ΩΣΤΕ ΜΗ ΤΟΝ ΜΕΝ ΕΙΔΙ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩ-
Ν ΕΙΝΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ, ΤΟΝ ΔΕ ΣΥΝΑΠΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΩΝ ΕΖΑΡΧΕΙΝ, ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΗΘΕΙ ΤΩ ΤΟΠΩ ΣΕΜΝΩ ΠΙΝΑ ΚΑΙ
ΑΙΔΟΥΣ ΑΓΓΑΝ, Η ΠΡΩΤΟΜΕΙΩΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΚΕΙΣΕ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ ΕΠΙΜΕΛΗΣΕΤΑΙ, ΤΗΣ ΤΕ ΤΩΝ ΣΥΝΑΠΤΙΚΩΝ
ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΦΟΝΤΕΙ. Ο ΜΕΝ ΞΥ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΗΡΩΜΕΝΟΙ ΕΙ ΕΤΕΡΟΙΣ ΠΙΣΙΝ ΕΣΤΙ ΤΟΠΟΙΣ, ΜΟΛΙΣ ΕΚΕΙΝΟΙΣ ΑΡ-
ΚΩΝ. ΕΙ ΔΕ ΤΩΝ ΤΟΠΩΝ ΤΟΥΤΩΝ ΦΥΛΑΚΗ ΕΙ ΠΟΛΙΤΩΝ ΕΚΕΙΝΩΣ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΚΑΙ ΔΥΤΑΞΙΑ ΤΕ ΚΑΙ ΣΥΝΑΠΤΙ-
ΚΑ ΔΕΙΤΑΙ ΠΙΝΟΙ ΑΙΔΟΥΣ ΑΓΓΑΝ Δ' ΠΡΟΣ ΕΚΑΤΕΡΟΝ ΕΞΗΝΤΟΣ ΕΠΙΤΗΔΕΙΩΣ ΣΥΝΑΠΤΙΚΩΣ ΤΕ ΚΑΙ ΚΑΙΝΑΥΤΑ, ΚΑΙ ΝΟΜΟΝ
ΕΖΑΡΧΕΙΝ: ΤΙ ΠΟΤΕ ΑΥ ΟΥΩ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥΤΩΝ ΠΡΩΤΟΦΟΡΟΝ ΕΚ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΟΣ ΔΕΙΗΜΕΝ, Η ΠΟΛΙΤΩΝ ΛΕΒΟΝΤΕΣ
ΠΡΩΤΟΦΟΡΑΝ ΤΩ ΤΩ ΑΡΧΗΝ ΕΧΟΝΤΙ ΤΑΥΤΩ ΑΡΜΟΛΟΓΕΙΝ; Η ΟΥΝ ΑΥΤΟΤΕΝ ΕΣΤΙ ΦΑΝΕΡΟΝ, ΩΣ Ε ΟΥΤΟΣ ΠΡΑΙ-
ΤΩΡ ΟΝΟΜΑΔΗΣΕΤΑΙ, ΤΩ ΤΗΣ ΗΜΕΤΕΡΑΣ ΔΙΣΕΒΕΙΑΣ ΠΡΟΣΧΕΜΒΑΝΩΝ ΕΠΩΝΥΜΙΑΝ, ΚΑΙ ΔΑΠΡΟΙ ΡΙΣΙΔΙΑΣ
ΤΕ ΗΡΩΜΕΝΟΣ, ΚΑΙ Ο ΛΥΚΑΟΝΙΑΣ ΕΞΑΡΧΟΣ ΩΝ, ΩΝΟΜΑΣΑΙ ΤΕ ΚΑΙ ΓΕΓΟΝΕ ΠΑΡ ΗΜΩΝ. ΕΙ ΖΑΡ Ο ΠΡΑΙΤΩΡ Ο ΕΩ-
ΜΕΛΩΝ ΣΥΝΑΠΤΙΚΩΣ ΤΕ ΟΜΩΝ, ΚΑΙ Ο ΝΟΜΟΔΕΤΗΣ ΤΑΥΤΩ ΕΙΔΙ ΤΗΣ ΟΙΚΕΙΑΣ ΕΙΧΕ ΤΩ ΤΑΞΙΝ: ΤΩΝ ΑΝΩΜΟΛΟΓΗ-
ΜΕΝΩΝ ΕΣΤΙΝ, ΟΤΙ ΠΡΩΤΟΦΟΡΑΤΩΝ ΑΥ ΕΙΝ ΕΙ ΤΩ ΠΡΑΙΤΩΡΟΙ ΟΝΟΜΑ ΤΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΑΥΤΗΣ ΠΡΩΤΟΦΟΡΙΑ. ΣΥΝΑ-
ΠΤΙΚΩΝ ΜΕΝ ΕΙ ΗΡΗΣΕΤΑΙ ΠΟΛΙΤΩΝ, ΙΔΙΩΤΑΣ ΔΕ ΟΥΝ ΟΛΙΓΩΣ ΨΩΑΡΧΩΝ ΕΣΤΙ, ΟΙΣ ΤΑ ΕΚ ΤΩΝ ΗΜΕΤΕΡΩΝ
ΔΙΑΔΗΣΕΙ ΝΟΜΩΝ, ΕΙΔΕΙΤΑΙ ΕΙ ΤΟΙΣ ΤΟΠΟΙΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΑΓΓΑΝ ΤΑ ΤΕ ΠΟΛΙΤΙΚΑ, ΤΑ ΤΕ ΠΟΛΕΜΙΚΑ. ΚΑΙ ΞΥ
ΕΙ ΤΟΙΣ ΕΜΠΡΟΘΕΝ ΧΡΟΝΟΙΣ ΑΕ ΠΙΝΟΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΣΥΝΑΠΤΙΚΩΝ ΤΩΝ ΕΙΔΙ ΜΕΓΙΣΤΩΝ ΑΓΓΑΜΑΤΩΝ ΟΝΤΕΣ, ΤΩΝ ΤΕ
ΕΚΕΙΣΕ ΔΙΩΜΕΝΩΝ ΕΠΙΤΗΔΕΙΩ, ΤΟΙΣ ΤΕ ΔΗΛΟΙΣ ΕΒΟΛΩΝ, ΕΙ ΚΑΙ ΜΗ ΣΥΝΑΠΤΙΚΩΝ ΙΔΙΩΤΩΝ ΔΕ ΕΤΥΓΧΑ-
ΝΟΝ ΟΜΩΣ. ΑΙ ΖΑΡ ΕΠΙΤΗΔΕΙΩ ΤΩΝ ΒΑΡΒΑΡΩΝ ΟΥ ΜΕΤΕΙΩΣ ΧΗΛΩΝ ΤΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΩΣ. ΔΕΙ ΔΕ ΤΑ ΚΑΤ'
ΑΥΤΟΥΣ ΕΠΙΤΗΔΕΙΩ ΤΩ ΜΕΝ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΑΥΤΩΝ ΗΓΕΙΤΑΙ ΔΙΩΜΕΝΩΝ, ΩΣ ΠΟΛΥ ΤΟ ΔΙΑΦΕΡΟΝ ΟΝ
ΤΑΞΕΩΣ ΤΕ ΚΑΙ ΑΤΑΞΙΑΣ. ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΙΝ ΕΣΤΙ ΦΑΝΕΡΟΝ, ΩΣ ΤΟ ΜΕΝ ΣΥΝΑΠΤΙΚΩΝ, ΕΙ ΜΟΝΟΝ ΕΙΝ ΚΑΙ ΚΑΤ' ΑΥΤΟ,
ΘΡΑΚΟΥΤΩΝ ΕΣΤΑΙ ΤΩ ΠΡΕΠΟΝΤΟΣ: ΤΟ ΔΕ ΓΕ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ, ΕΙ ΜΗ ΞΥ ΣΥΝΑΠΤΙΚΩΝ ΣΥΝΑΝΑΜΕΝΥΝΤΑΙ, ΚΑΤΑΔΕΕΤΕ-
ΡΟΝ ΕΣΤΑΙ ΤΩ ΜΕΤΕΙΟΥ: ΤΟ ΔΕ ΕΚΑΤΕΡΩΝ ΕΙΣ ΤΑΥΤΟ ΣΥΝΕΛΕΝ, ΤΟΥΤΩΝ ΤΕ ΛΕΙΟΤΑΤΟΝ ΤΕ ΚΑΙ ΑΥΤΑΡΚΕΤΟΝ ΕΣΤΑΙ,
ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΠΟΛΕΜΟΝ ΤΕ ΟΜΩΝ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΩ ΕΖΑΡΧΕΙΝ. ΟΥΚΟΙΩ ΚΑΙ ΤΑ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΑΥΤΗΣ ΣΥΜΦΕΡΩ, ΚΑΙ
ΠΡΑΙΤΩΡ ΟΥΤΟΣ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΣ ΕΠΙ ΘΡΑΚΗΣ ΚΑΛΕΙΩΤΩ. ΣΥΜΒΟΛΑ ΔΕ ΑΥΤΩ ΠΑΡ ΗΜΩΝ ΕΣΤΑΙ ΚΑΘΗΚΟΝΟΙ ΤΕ
ΦΟΙΤΩΝΤΕΣ ΕΠΕΥΔΕΝ ΚΑΤΑ ΤΟ ΤΩΝ ΛΑΙΠΩΝ ΑΠΕΚΤΑΒΙΛΙΩΝ ΑΡΧΟΝΤΩΝ ΧΗΜΑ, ΚΑΙ ΠΙΝΟΝ ΨΩΑΡΧΩΝ
ΕΚΑΤΗΚΑΙ ΤΟΝ ΕΡΩΠΟΝ ΕΦΗΡΩΜΕΝΑ, ΚΑΘ' ΟΝ ΔΗ ΑΝΥΣΕΙ ΤΩ ΑΡΧΗΝ. ΑΠΡΟΙ ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΗΜΩΝ ΜΑΝΔΑΤΑ
ΡΙΝΚΙΡΙΣ ΕΚΑΛΩΝ, ΜΩ ΩΝ ΕΣΤΙ ΤΩ ΧΩΡΑΝ ΕΖΙΟΝΤΕΣ ΟΙ ΤΑΙΣ ΑΡΧΑΙΣ ΔΙΑΚΛΗΡΟΥΜΕΝΟΙ ΤΟ ΠΡΑΚ-
ΤΕΟΝ ΕΚΕΙΝΕΝ ΕΛΑΜΒΑΝΟΝ, Δ' ΠΡΑΓΜΑ ΠΡΩΤΟΝ ΑΕΙ ΚΑΛΩΣ, ΚΑΙ ΤΩ ΤΟΙΣ ΠΡΑΙΤΩΡΟΙ ΔΥΔΕΚΙΜΟΝ ΕΙΔΙ
ΠΟΛΩΝ ΤΗΣ ΗΜΕΤΕΡΑΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΕΘΝΩΝ, ΚΑΙ ΜΟΛΙΣΤΑ ΤΩΝ ΕΑΠΕΡΙΩΝ, ΑΦ' ΩΝ ΕΩΜΑΙΟΙ ΠΡΟΣΕΛΘΟΝΤΕΣ
ΤΩ ΤΕ ΑΡΧΟΝΤΙ (ΩΣ ΕΙΠΕΙΝ) ΟΛΩ ΜΕΣΗΜΕΙΩΝ ΤΕ, ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΩΑΣ ΤΑ ΠΟΛΕΙΑ ΚΑΤΕΚΤΗΘΗΝΤΟ. ΟΣΤΑ ΤΟΙ-
ΝΥΝ ΕΙ ΞΥ ΠΑΡ ΗΜΩΝ ΕΙΡΗΜΕΝΩ ΓΕΓΕΡΑΠΗΑΙ ΝΟΜΩ ΠΟΛΙΤΩΝ ΑΡΧΩΝ, ΚΑΙ ΟΤΙ ΟΣΤΑ ΤΩ ΤΕ ΠΙΣΙΔΙΑΣ, ΞΥ ΤΕ ΛΥ-
ΚΑΟΝΙΑΣ ΔΙΕΛΕΓΜΕΘΑ ΠΡΑΙΤΩΡΕΙ ΠΟΛΙΤΩ ΠΡΟΙΚΑ ΜΕΝ ΑΥΤΟΥΣ ΕΠΕΥΔΕΝ ΧΕΙΡΟΤΟΝΕΙΩΤΑΙ, ΠΡΟΙΚΑ ΔΕ ΔΕΙΝ
ΤΟΙΣ ΨΩΑΡΧΟΙΣ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΤΟΙΣ ΗΜΕΤΕΡΟΙΣ, ΑΠΑΝΤΙΝ ΕΣΤΙ ΦΑΝΕΡΟΝ. ΕΙΣ ΟΛΩ ΖΑΡ ΗΔΗ ΤΩ ΨΩΑΡΧΩΝ
ΕΚΑΤΕΦΟΙΤΗΚΑΝ Ο ΝΟΜΟΣ, ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΙΝ ΗΔΗ ΓΕΓΟΝΕ ΓΝΩΡΙΜΩΤΑΤΟΣ. Ο ΔΗ ΚΑΙ ΟΡΕΚΟΣ ΓΕΓΕΡΑΠΗΑΙ, ΚΑΘ' ΟΝ
ΠΡΟΣΗΚΟΝ ΕΣΤΙ ΕΣΤΙ ΗΜΕΤΕΡΟΙΣ ΑΡΧΟΝΤΑΣ ΠΡΑΚΤΕΜΕΝΟΝΤΑΣ ΤΑΙΣ ΑΡΧΑΙΣ ΤΩ ΕΑΥΤΩΝ ΨΥΧΗΝ ΑΝΙΔΡΩΩΝ ΞΥ
ΔΕΩ, ΚΑΙ ΦΥΛΑΞΗΝ ΕΣΤΙ ΗΜΕΤΕΡΟΙΣ ΨΩΑΡΧΩΝ ΕΙ ΙΣΟΤΗΤΗ ΤΕ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΠΑΙΣΗΣ ΑΠΗ ΜΑΧΜΕΝΩΝ ΑΙ-
ΔΕΩ, ΚΑΙ

ἀροκαρδείας, καὶ δυσμενείας, καὶ χερείτος. ταξέωται δὲ αὐτῷ, διεραπένουσιν οὐ πλείους τῶν
 ἑκατον, καὶ ἔξ μὲν τὰ τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς σύμβολα, ἔξ δὲ τὰ τῆς στρατιωτικῆς, καὶ πάρεστι μὲν αὐ-
 τῷ καὶ AD RESPONSVM ὅτι τὰς ἐκείσε διωμάς, ἔξ δὲ ἄδειαν καὶ ἐπιτάξιν αὐταῖς, καὶ
 τὰ λυσιπελαῶτα τῇ πολιτείᾳ μὴ αὐτῶν ὀργάζεσθαι τε ὡς πρὸς τὴν. ἡ δὲ τῶν πόλεων οὐδὲν τόπος
 ἐκείνου τῶν δημοσίων φόρων ἑσπεραξίς αὐτὸν τε καὶ τὴν τάξιν ὁφείλει τὴν αὐτοῦ, πραιτωριανὴν τε
 ἁπλῆν ἢ τὰς κληθήσεται τοῖς ἀντιπύθεν ἐκφορομύνοις συμβόλοις ἐκ τῆς θεῖου τῶν ἐπιστολῶν σφρι-
 νίου φοιτῶσιν, ὅς οὐ καὶ ἡ βικαριανὴ πρὸς ἐκφορὰς τὰ τοιαῦτα σύμβολα τάξιν. μελήσει δὲ
 αὐτῷ πρὸς τὸν μὲν δῶρον καὶ θάρας φυλάξιν τὰς χεῖρας, ἔπειτα πᾶσιν ἰσότητι τοῖς ἡμετέροις
 ἑσπερῶν, ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ τρεῖν, δικαιομύνοις δὲ ἁπλῶν αὐτῶν ἀδικίαν ἐξελαύνεσθαι, καὶ οὐ
 μὴ στρατιώταις ταῖς πολεμικαῖς γυμνασίαις ἀποτελεῖν καλλίστου τε καὶ προθυμοτέρου, ὅς ἰδίᾳ
 τὰς δὲ ῥυθμίζεν τῷ νόμῳ δικαίου τε καὶ πανουργίας ἀπάσης ἐλδυτέρου ἀποτελεῖν, ὥς οὐ μὲν εἰς
 δικαιοσύνην, ὅς δὲ ἀνδρείαν αὐξάνει, καὶ εἰ τις γένοιτο πολέμου χεῖρ ἐκδομένη, ταῦτα ῥᾶστα
 ποιῆσθαι, τάξιν τε παρούσης ἐκδοῦν, καὶ τῆς μὲν ἑσπερουμένης, ὅσα πολιτικοῖς ταξέω-
 ταις πρέπει, τῶν διωμάτων δὲ ἀπροφασίστως πολεμικαῖς ἀνδρείων ἐφόδον. αἱ δὲ καὶ τῶν
 δικῶν, εἴτε εἰς χρημάτων βλάβην, εἴτε εἰς ἐγκλήματα, εἴτε εἰς ὅποιον οὐδὲν ἄλλο, κατακλύψιν, καὶ δι-
 καίαν ὀρθῶς, καὶ πρὸς οὐδὲν ἡμετέροις νόμοις, καὶ πάσιν ἐκεῖ οὐδένος, ὥς μὴ ἐκείθεν ἐκτρέ-
 χοντες δὲ ἡμέτερον ὀφθαλμὸν κρᾶτος. οὐ γὰρ βουλόμην οὐδὲν ἡμετέροις ἑσπερῶν καταλιμπάνου-
 ταις τὴν χεῖρα, οὐ γὰρ τοῦτο φέρειν ἑσπερῶν τῶν κατὰ χεῖρα πόλεων μύνοις ἀρχόντων. εἰ γὰρ καὶ ἕσπερ
 μέλοι μὲν ἐκ τῶν αὐτῶν φοιτῶντων ὀφθαλμῶν, ἀντιπύθεν πάντως τῶν ἀδικουμένων, εἰ ταῦ-
 τα προεγγράφοντες ἐτυχον τῷ τὴν ἀρχὴν ἔχοντι, καὶ εἰ μὲν μοῖδοι μὲν αὐτοὺς ταῦτα μὴ προεγγ-
 γράφει, σὺν ἐπιτήμει πᾶσι σελοῦ μὲν αὐτοὺς κατὰ χεῖρα. εἰ δὲ οἱ μὲν προεγγράφον, οἱ δὲ τὴν ἀρ-
 χὴν ἔχον ἢ ἑρᾶ θυμῶν, ἢ κατὰ δόλῳ αὐτῶν οὐκ ἐπὶ τῶν νόμων ἡμῶν, τότε ἐπὶ αὐτὸν πᾶσι
 φέρει μὲν κίνησιν, ὥστε γὰρ αὐτῷ δεδωκαμένῃ χρησίμῃ πλείονα (φαρμὴν δὲ τὴν ἐκδοῦν ἀρχῆς)
 καὶ ἀνθρώπων αὐτὸν προεγγράφοντες τοσούτων, οὕτως εἰ μοῖδοι μὲν αὐτὸν ἀναξίως πόλε τὴν ἀρχὴν
 φορομύνοι, οὐτε οὐδὲσιν, οὐτε ἰδίᾳ μετέοις σῶσιν τὴν ποινὴν, ἀλλ' ὅσον αὐτὸν εἰς ὑφ' αἰρομῶν
 δύκομοῦν, τοῦτον αὐτῷ παρὰ οὐδὲν ἡμετέροις ἡμῶν ἐπιτήμει μὲν. αἱ δὲ αὐ-
 τὸν πρὸς μὴδὲν παντελῶς ἑσπερῶν κατὰ κίνησιν, μὴδ' αὖ εἰ τις ἐκ τῶν ἐπιστημῶν, μὴδ' αὖ εἰ σφόδρα
 πλουσίῃ, δὲ οὐ γὰρ δὴ καὶ σεμνοτέρους παραδίδωμεν τὰς τοιαύτας ἀρχάς, ἵνα μὴ ῥᾶστα οὐδὲ
 οὐδὲν τοῖς ἐκ τῆς πλουσίᾳ βουλομύνοις ἀδικίαν. ἐπιμνήσεται δὲ καὶ τῶν ὀργῶν ἀπάντων τῶν
 ἐκείσε, καὶ οὐ συγχωρήσει διαφθαλέω. οὐτε λιμνῶν, οὐτε τείχων, οὐτε γαφύρας, οὐτε ὀδῶν, οὐτε πᾶ-
 δῶν, ἀλλ' αὐτὸς, ὅποια διωμάτων ἐκ τῶν πολιτικῶν πόρων ἐπανφωδῆναι, παρασυνδράξω. καὶ
 εἰ πούτων μέσον ἐκδομῶν ὅτι φοντῶν, ὅς εἰς ἡμᾶς μινύει, ὡς οὐ λογισμὸς γίνεσθαι κατὰ
 τοῦτο δὴ εἰ παρ' ἡμῶν νομοθετηθῇ, οὐδὲ γὰρ βουλόμην πᾶσι ἐκ τῆς ἀρχῆς, ὥστε ἐφέσκηας, σέμε-
 ας κατὰ χεῖρα τὰς σωμῶν τῶν τῶν ἡμετέροις, ὅσα τῶν ἀναζητήσεων, ὅτι κίπων, ὡς τα-
 χῶν, καὶ ἐκόνων, καὶ ἵνων τοιούτων, δὴ πρὸς καὶ πᾶσι παντελῶς ἀντιπύθεν σωμῶν. ἀλλ' αὐτὸς
 μὲν κατεφέταξεν τὰ γινόμενα, καὶ λόγῳ ἑσπερῶν αὐτοὺς κατὰ τὴν θεῖαν ἡμῶν ποιήτω διάταξιν.
 εἰ δὲ καὶ ἡμῶν σωμῶν ἐκδομῶν πᾶσι πρὸς οὐδὲν σέμει, ὅτι πρᾶγματικὸς πρᾶξομεν τύποις, καὶ
 πρὸς τὴν σῶν (εἰ πρὸς σωμῶν) τὴν ἀρχὴν φορομύνοις. πανταχόθεν γὰρ οὐδὲν ἡμετέροις ἑσπερῶν
 ἐξαρπάλλοντες καὶ ἐλδυτέρους ποιῶντες βλάβης, ἀλλ' οὐδὲν ὡς χρημάτων ἑσπερῶν (ὡς πᾶσι
 καὶ αὐτὸς οἶδα) μεγάλων, καὶ τοσαύταις στήσεσσι τοὺς τε ἀρχόντας, καὶ τὰς τάξεις, τοὺς τε ἀμφ' αὐ-
 τῶν ἐφυλαττοῦσιν, ὥς μὴ δι' ἀδειαν τυχόν, ἢ πᾶσι τοῖς ἀπρεπῶν πινῶν ἀπρεπῶν πρᾶγματων.
 ἀλλ' ἐπιστημῶν τε εἶναι, καὶ τῆς μεγάλης βουλῆς, καὶ οὕτω φοιτῶν ἐκ τῆς χεῖρας μὲν τῆς θεῖου τε καὶ ἡ-
 μῶν μνήμης, ὡς εἰ μὴ κατὰ πᾶσι ῥᾶστα ἐκδομῶν, καλλίων ἐαυτοῦ ὅτι πάντων ἔσται. εἰ δὲ ἡ-
 πατικοῖς τε καὶ πραιτωριανοῖς ἀνδράσιν οἱ πᾶσι ῥᾶστα τοὺς ἀρχῶν ἀπέφρεπον, οὐκ ἀρᾶ φῶ-
 ρου ὡς ἡμῶν πρᾶξομεν, εἰ καὶ τοιούτοις αὐταῖς ἱσὶ παραδίδωμεν, οἷς πρὸς καὶ τὰς ἐπὶ τῶν ἀνδρῶν
 τῶν ἀντιπύθεν πρᾶξομεν ἐκ τῶν ἐπαρχίαις γινόμενων, καὶ οὐδὲν ἡμετέροις ἑσπερῶν πειραμῶν χρη-
 μῶν πρὸς ἀλλήλους ἀλόγους, τῆς τοιαύτης ἀνάγκης ἐκλύσειαν. καὶ γὰρ διδομὲν αὐτῷ παρρησίαν καὶ
 ταῦτα πολυπραγμονεῖν, καὶ κελύειν, ὡς εἰς ἡμᾶς μινύειν, καὶ τὰ μὲν οἰσθῆν ἐπανφωδῶν, τὰ δὲ
 θάψον πρὸς ἡμετέροις ἀναφῶν γινώσκον. ὥς ἐφ' οἷς καταδεέσθαι τῶν πρᾶγματων εἶναι, ἰδίᾳ πρᾶ-
 τοῖς αὐξάνει τε ἀναπληροῦσθαι τῇ τῆς ἡμετέροις γνώμης τε καὶ κελύσειας πρᾶξομεν. ταῦτα αὐ-
 τοῖς ὡς οἱ τοῖς βασιλικαῖς παραπλήμασιν ἑσπερῶν ἀνδράσιν, καὶ μὴ τῶν συμβόλων αὐτὰ τῶν ἀρχικῶν
 ἐπιδοῦσιν, ὥς μεμνημένων τῶν ὀργῶν, οὐς ὑφέξομεν, καὶ τῶν ἑσπερῶν, ὡς αὐτοῖς δώσομεν, ἡμῶν
 τε καὶ

τε καὶ τῆς ἡμετέρας ἐνοίας ἀξίως ἂν οἰκῶν κατακρημεῖν εἶον, καὶ κυβερνᾶν τὴν ἀρχήν, διδόντες αὐτοῖς (ὡς εἴρηται) καὶ τοῦ δικαίου ἀπαλῶς ἰσχυροῦσαν χρηματικαῖς τε καὶ ἐκκλησιαστικαῖς καὶ πόσεως ἀποδίδειν, καὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν αὐτοῖς ἐπιδεδυμένῃ ὑπὸ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἡμῶν ὑπαρχοῦ καὶ τὸν ἐνδοξοτάτον ἄγειν κρηναῖον τῆς ὑποδείσεως ἀνθρωπίνου, κατὰ τὸ εἰς θεῖον πέ-
μναι εἰσαπομνήων δικῶν χάρις. εἰ δὲ τις κατὰ τοῦ τοιοῦτο ἐκείνοιο ἐφέσιμος γίνεται δικὴ τῇ
παινοκροσίων ἐλάττω χυσιῶν, καὶ ἐν τῇ παρρησίᾳ ἡ βασιλικῆς ἢ ἀρχικῆς εἴη, καὶ ὁ τὴν δικὴν ἐπι-
φραπεί, οὐκ εἴη πᾶσι βλεπῶν δικαστῆς: τὴν ἀπὸ ἐκείνων τῶν τοιῶν ἐκκλησίαν ἐπὶ αὐτὸν χορεῖν, καὶ
ἀκροῖν αὐτὸν ὡς ἐν θεῷ πεμνέει. κρηνοῦ μὲν γὰρ αὐτοῦ καὶ τοῦτο τὴν ἀρχὴν ἰσοῦ, ὅμοιαν τῇ θε-
μῇ τῷ πᾶσι βλεπῶν κόμητι τῆς ἐώας, ταῖς τε αἰσθηταῖς, τοῖς τε κόμησι φυγίαις τε ὡς γαλαπίας.
ὥστε καὶ αὐτὸν εἶναι οὐδὲν * τῷδε ἡμῶν νόμον τὴν λαμπροτάτου τῆς ἐπαρχίας ἐλαττωμένου, ἀπὸ
ἰδία τῶν νόμων ὅτι. τοῦτο, ἐν οἷς ἴσθονται μόρεθ, τὴν ἐπιτεταγμένην αὐτῷ παρ' ἡμῶν παροῦτος
φροντίζει. ἴσθεται δὲ παρ' ἡμῶν καὶ ἀπογραφὴ ὅδε ὅτι νόμος, λέγουσι, τὴν μὲν αὐτῷ προσήκῃ
χορηγίαν προφασί τῶν συμβόλων τῆς ἀρχῆς, τὴν δὲ κομίζεσθαι αὐτὸν τε καὶ τὸν πᾶσι αὐτὸν ἐν τῷ
δημοσίῳ κατὰ τὴν τῶν σιτήσεων περίφασιν, ἀπὸ τοῦ μόνου λαμβάνειν αὐτοῖς ἐφέμεν, δημοσίου παν-
τος κέρους ἀπολαύσις. ἀλλ' ἔστω γὰρ σεμνοτόρος ποιῶν αὐτοῖς χορηγίας μέλουσιν, ἵνα καὶ
αὐτοὶ πᾶσι τὴν ἡμῶν ὑπὸ τῇ ὁρῶν ἀποδοῖν τὴν ἀμοιβήν, ὅτι ἡμετέροις ὑποκόου ἀλλ' πάντων πε-
ρισσῶν, ὡς τῶν ὁρκων, οὐκ ὑφέτοις, μεμνημένοι. τὸν δὲ δὴ παρόντα νόμον ἔξ μὲν καὶ δ' αὐτῶν
νόμων βιβλίον, καὶ ὁ σὸς δὲ θρόνον δεχομένης τε καὶ μανθάνων διανεκῶς αὐτὸν ἐπὶ αὐτῶν φυλαγέτω
τῶν ὁρῶν. Δεῖ δὲ παρέχεσθαι τῷ πρᾶσι τῆς ἀρχῆς ὑποδὸν ἀννοῶν ὡς καπὶ τῶν καὶ λαίπης πα-
ραφύχης, καὶ σ. τῷ αὐτοῦ παρέρω, καὶ σ. ο. β. τῇ αὐτοῦ τάξει χυσιῶν, ν. β. Δεῖ δὲ αὐτὸν παρέ-
χειν προφασί συμβόλων οὕτως. τοῖς πᾶσι βλεπῶν χαρτουλαίοις τεισὶ τῷ θεῷ κρηναῖον
καὶ σ. ὅτι περικλητῶ τῶν λαμπροτάτων τεισῶν νοταρίων καὶ τοῖς λατρευομένοις καὶ σ. καὶ σ.
τῇ τάξει τῶν ἐνδοξοτάτων ὑπαρχῶν ὑποδὸν προσαγματῶν καὶ πόσεως ἐτόρας αἰτίας, καὶ σ. μ.

ἀντοκράτωρ ἰουστινιανὸς Ἀνθυστος ἰωάννη τῷ ἐνδοξοτάτῳ ὑπαρχῷ τῶν ἰδρῶν
τῆς ἐώας πραιτωρίων, δ' ἐδύτορον ἀρῶ ὑπαρχῶν, καὶ πατερίαν.

ΠΕΡ ποῖ τῶν πρὸ ἡμῶν ἀντοκρατόρων ἐν ἐκείνῃ καὶ χάρις κατὰ τὴν ἰσαύρων χορεῖν
ἡλθεν ὑπὸ τοῦ πρᾶσι, ὅτι ἡμῶν αὐτοῖς τοῖς πράγμασι δι' αὐτῆς τῆς τῶν ὁρῶν
ἰσχύος ἐπὶ τῇ γαλαπίας ἐπράξαμεν τῆς πρῶτης, ἐπὶ τῇ τῆς γαλαπίας φυγίας, τὴν
πρῶτον καλουμένην βικαρίαν ἀρχὴν ἐν ὧν τῶν τοῖς πολιτικαῖς, ὅτι μίαν κατασι-
σάμενοι τάξιν, καὶ διακοσμήσαντες αὐτοῖς ὡς ἐχρῶν, καὶ ἐκάστω δόντες αὐτῇ τῆς πρῶτης
προσηγορίαν δ' ὅτι κομῆτων ὄνομα, ὥστε τὸν μὲν κόμητα γαλαπίας καλεῖσθαι τῇ πρῶτης, τὸν δὲ κομῆτα
πακαπιαῖς ὀνομάζεσθαι φυγίας, παρεπομένης ἐκατόν τῶν τῶν αὐτῶν καὶ τῇ ἡμετέρας ἐπαυμίας. τοῦ
τοῦ καὶ κατὰ τὴν ἰσαύρων προσηγορίαν χορεῖν. οὐ γὰρ ἐπὶ βουλόμεθα τὸν ὑπὸ τῆς γινόμενον τῆς
ἀρχῆς διωλοῖς χρῆσθαι τοῖς συμβόλοις, καὶ λαμβάνειν μὲν καὶ τὴν τῆς πολιτικῆς ἰσχυρίας σημεῖα, ὡς
ὄνομα πᾶσι διωλοῦ, πρᾶσιματος ὄντος ἐνός. ἀλλ' αὐτόθεν μίαν εἶναι τὴν ἀρχὴν αὐτῷ τῇ θε-
μῇ, αὐτῷ μὲν προνοοῦν τῶν ὁρῶν, αὐτῷ δὲ τῶν δημοσίων ἀντιλαμβανομένην, ἀπαντα δὲ ἐχρῶ-
ν ὑφ' ἐκείνην, καὶ μὲν χρωμένην τάξει, κομῆτιαν δὲ προσηγορίαν, ὡς κομῆτιαν τὰ σύμβολα
τῆς στρατείας ἐν τῷ θεῷ τῶν λιβέλων σκηνίου. ἔσται δὲ καὶ αὐτῇ παντελὴς ἀμείβη, καὶ οὐ πα-
ρεῖται χρημάτων οὐδὲ μίαν δόσιν. δὴ καὶ καὶ αὐτῇ καὶ θαυρᾶς χρῆσται ταῖς χερσὶ, καὶ ἀπὸ αἰσθητῶν
καταπέμφομεν τε καὶ πρὸς αὐτῷ τὸν ἐν ἀγαθῷ παρ' ἡμῶν πεφοιτηκὸς νόμον. Δώσομεν δὲ αὐ-
τοῖς πρὸς τοῖς κωδικαίοις, οἱ πᾶσι καὶ αὐτὸν τοῖς πᾶσι βλεπῶν ἐν ἑαυτῷ, καὶ τὰ θεῖα παραπέλ-
ματα, ταῦτα δὲ μανθάνειν πείσματι * πᾶσι τε εἰσνεχέμεν, ὅτι μαθήσεται, ὅτι προνοητέον
αὐτὸν καθ' ἑκάστην, καὶ τῶν δημοσίων ἀπάντων, καὶ τῶν ἰδιωτικῶν συμβολαίων, ὡς τῆς διανοίας τῆς
δύσεως, καὶ τῇ κατὰ μὲν βλαβῶν δ' ἀμείβη, καὶ ἀπὸ αὐτῶν ἀπαντα, ὅτι προσηγορίαν αὐτὸν ἐν-
εῖν, ἐκείθεν αὐτῷ γνησέται φανερὰ. ἴστω δὲ μόνον ἰσοῦτον, ὅτι ὡς αὐτὸς ἐν τοῖς πᾶσι βλεπῶν
ἀρχαῖς τετακται, καὶ τῶν ἐφέσεων παρ' ἐκείνου γνησέται οἱ τε ἐνδοξοτάτοι ὑπαρχοὶ τῶν ἰδρῶν
ἡμῶν ἀνθρωπίνου πραιτωρίων, ὅτι ἐνδοξοτάτος ἡμῶν κρηναῖος, καὶ ἀπὸ αὐτοῦ αὐτοῦ αἰτίου, καὶ αὐ-

θυπύτου, ὃς πραιτῶρων τειῶν τῶν νῦν παρ' ἡμῶν ἐγκαταστάντων πρισθία τε καὶ λυκαονία, ὃς θοράκη, ὃς τῆς κόμητος τῆς ἐώας, καὶ πρὸς γε τῆς κόμητος τῆς πακαπαινῆς φυνίασ, γαλατίας τε πεφότης. Εἰ δὲ ἕως τῶν αἰῶνων δικῶν ἐλάτῃων εἴη τῶν ποντοκοσίων χυσιῶν, ἔτα ἐφείσιμος γένηται: ταύτης αὐτὸς ἀκροαίεται κατὰ δ' ἑταίρων ἀκροατηρίων ἡμίμα, καὶ ὅθ' ἡ καὶ ἑταῖρος διδόμεν αὐτῷ, σεμνοτόραν αὐτῷ ὃς κατὰ ἑταῖρον τὴν ἀρχὴν ἀποφαίνοντες. Ἡ τοίνυν σὴ ἑταῖρος κατὰ μίμησιν τῶν εἰρημνίων ἀρχῶν καὶ τὰ πᾶσι αὐτὸν διαταξάτω. ἑταῖρος μὲν γὰρ αὐτῷ καὶ ἀπογραφὴν τῶνδε ἡμῶν ὅς νόμος, δηλοῦντες τὴν μὲν αὐτὸν τε καὶ τὴν αὐτοῦ τάξιν, καὶ τὸν αὐτοῦ παρέδδον ἐκ τῆς δημοσίου προσηκῆ κομίζεσθαι, τὴν δὲ προφάσει τῶν ἀρχικῶν διδόναι συμβόλῳ. καὶ ἵστασιν οἱ παρ' ἡμῶν ταύτας δὴ τὰς ἐταίρους κατακοσμηθείσας ὑφ' ἡμῶν ἀρχαίς πρᾶλα μισθόντες, ὡς ἡμεῖς ἡμεῖς αὐτοὶ περὶ τῶν ἀρχῶν σωεχῶς προσφύρομενα παντελῶς ἀποσείωσαι, αὐτοῖς τε οἰκοῦν καὶ τοῖς παρέδδον αὐτῶν, ἀπὸ οὐκ ἔχον διδόναι, καὶ ταῖς τάξεσι τὰ παρ' ἐταίρων ἀφ' ἡμετέρων φιλότητος ἀφαιρῶντες, καὶ αὐτοῖς τοῖς ἀρχαῖς μείζονα ποιήσας τὴν παραμυθίαν, ἵνα πανταχόθεν ὅθεν ἡμετέροις ἑταῖρος φυλάξωμεν ἀπαθείς. Εἰ δὲ καὶ πῖνασ ἀρχοντας τῶν ποντοκοσίων αὐτῶν ἐπαρχίαν ἀμειλιχῶντες ὅροις πᾶσι δὲ δημοσίον: οὐχ' ἐταίρον ἐκπέμψεις, ἀλλ' αὐτοὺς ὅθεν ἀντιβλέπῃς ἀρχοντας οὐρανόθεν, ὥστε αὐτοὺς ἐπτεθῆναι τοῖς ἐκ χειτῶν ἀρχουσιν, εἰ ἑταῖροι, καὶ παρὰ σκευὴν ταῦτα πᾶσιν εἰσκομίζῃν φόποις, ὥστε εἶναι τὴν ἀρχὴν καὶ μίω τε καὶ πολῷ τῆς προτόρας ἀμείνω. Δεῖ παρέχεσθαι ὅς κέρητι τῆς ἰσχυρίας ἑταῖρος ἀνόνων, καὶ σ. ὅς αὐτοῦ παρέδδον, καὶ ο.β. τῆς αὐτοῦ τάξε. χρυσοῦς. ν.β. Δεῖ δὲ αὐτὸν παρέχεσθαι συμβόλῳ οὕτως. τοῖς πειστέροις χειρὶν ἀρχαῖς τεισὶ τοῦ θεῖου κυβικλείου, καὶ θ. ὅθεν περιμενέω τῶν λαμπροτάτων τεισῶν νοταρίων καὶ τοῖς λατρεῦσι λαοῖς, καὶ τῇ τάξει τῶν ἐταίρων ἑταῖρος ἀρχῶν ὑπὲρ προσαγμάτων, ὃς πάσης ἐτόρας αἰτίας, καὶ μ.

πρὶ τῆς μοδεράτωρος ἑλενοπόντου.

δρ.

κη.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἰωάννης ἑταῖρος τῶν πραιτῶρων.

ὁ καὶ τῶν τε καὶ αὐτῶν ἀρμόδιον τε καὶ ὑπομένειν καὶ εἰς τὴν οἰκίαν ἰχὺν συντελεῖν, χεῖρας δὲ λόγου πινὸς αἰτίας καὶ νίξιν ἢ διακρίν: οὐκ αὖ εἴη διοικήσεως ἐξέωμλῆς. οὐ γὰρ οἱ ὀνομάτων πλῆθει δετέον τὴν ἰχὺν, ἀλλ' οἱ ἀληθεῖς πρᾶγματων ἀποτελέσματα. ὁποῖον δὴ ἡ γέγονε καὶ πᾶσι τούτοις δὴ ὅθεν δύο πόντοις καλυμμένοις μισθῶμεν, φάμεν δὴ τὴν ἑλενοπόντον, τὸν τε πολεμωσιακὸν πόντον, ὑφ' οἷον γὰρ πρῶτον ἀρχοντι τεταγμένης τῆς χώρας γέγονε δύο, μὴτε δημοσία ἀνάγκης ἑταῖρος κατεπειγούσης, μὴτε ἐτόρας πινὸς προφάσεως δόλου, ἡ αὖ πῃς ὁ ἑταῖρος ἐξέωμλῃ, καὶ τοῦτον μῆτρυνε τε πρᾶγμα οὕτως ἔχον, ὡς εἰς τὴν παρούσαν ἡμῶν ἐν ἑταίρῳ τῇ δημοσίᾳ φόρων τε καὶ διατυπώσεων χρῆσθαι τὰς χώρας ἀμφοτέρως. Γόλφῳ δὲ εἰς πῃς ἀριθμῶνται τὰς καὶ ἐκατέρωθεν οὐχὲς, μάλιστα ἐπαρχίας μίας αὐταρχίας γένετο μέτρον, εἰ γε ὅς μὲν πόλεις συμπληροῦσι τὴν ἑλενοπόντον τουτέστιν, Ἀμασία τε, καὶ ἱβόρα, καὶ εὐχαίτα, καὶ πρὸς γε ζήλα, καὶ ἀνδραπα, καὶ αἰγαῖον πρὸς τοῖς κλίμαξι κείμενον, σινώπη τε, καὶ Ἄμασος πόλεις ἀρχαῖαι. Σμύρνη λεοντόπολιν ἡ δὲ καὶ κένιν ἀριθμητέον ἐν ταῖς πόλεσι. πέντε δὲ ἄλλα καὶ τὸν πολεμωσιακὸν συνέχουσιν πόντον. Νεοκαισαρεία τε, καὶ κομμαῖνα, καὶ τραπезοῦς, καὶ κόρα-βους, καὶ πολεμῶνιον. Πυπῶντα γὰρ δὴ καὶ σεβαστοπολιν ἐν φοιρίοις μάλιστα ἀριθμητέον ἢ πᾶσι. ὥστε μέχρι τούτων ἐκατέρωθεν εἶναι τὸν πόντον. μὴ οὐκ ἔστιν ἡμετέρω καὶ δέστικα λαζική, ἐν ἧς ὁ ἑταῖρος πρᾶσι δόλις, ὑφ' ἡμῶν ἐπὶ πόλεις εἶναι τε ὁ ὀνομάζεται πρὸς λαζοῦς, καὶ χερμενὴν τε τῇ τῆς ἡμετέρας θύσεως ὀνομασί, καὶ ἰουστινιανὴ καλυμμένη. Ἀρχαῖοι πόλεις τε καὶ ἑταῖροι πόλεις, φοινεία τε μέγιστα καὶ ἀρχαῖα, ἐν οἷς δὴ καὶ τὰ παρ' ἡμῶν ὅθεν ἐκ πόρων ἀναληφθέντα φοινεία. Σικανδρία τε, καὶ σαρραπείνης καὶ δ' μοιρισίως τε καὶ λουσιόρας, καὶ εἰς τὴν πόρον ἡμῶν ἐν λαζοῖς ἐκτεπνύεται. ἔτα ἡ τῶν ἐταίρων ἐκδέχεται χώρα, νῦν πρῶτον ἐφ' ἡμῶν ἑταῖρος ὡς καὶ κατεκτεθῆσα. ὃ πόλεις τε καὶ αὐτὴ τὰς μὲν ἀρπύγιον μὲν ἀρχομένη, τὰς δὲ ὅσον οὐ πᾶσι γένεσθαι δεξαμένη. ὅθεν μετ' ἐκείνων ἔθνη κατεσά-θι, σουάνοι τε καὶ σκύνμοι, ὃς ἀφίλοι, καὶ ἄβασροι, καὶ ἐτόρα νῦν θεοῦ δόντος ὀλίγα τε καὶ ἡμετέρω. Ἀλλ' εἰς ταῦτα μὲν ὁ πᾶσι ὅθεν τὸ πᾶσι τούτῳ ἡμῶν ὡς καὶ λόγος. ἑταῖρος μὲν ὅθεν αὐτῶν ὅθεν πόν-τοις, καὶ τὴν ἑταῖρον τὴν ἑταῖρον. τούτοις νῦν γὰρ ἀμφὸς ὅθεν τὸ πᾶσι ταῖς τεισὶ καὶ δεκά πόλεσι πει-εχομένης εἰς μίαν ἐπαρχίαν αὐτῶν συνάγομεν, καὶ ἀποδίδομεν αὐτοῖς τῆς μὲν παλαιότητος τὴν αἰών

[illegible]

ἵνα ἢ τοῖς μεταδωμν ἐλθυθείας, ἀπέκητο ἄρ' ἡμῖν, ὡς εἴκοι (τῷ θεῷ τοιαῦτα φιλοπμονμνῆς) μὴ μόνον ἄφθοις, μηδὲ τοῖς ἔθνεσι τοῖς ἐκείσε χορεύεσθαι ἐλθυθείαν, ἀλλὰ ὧς κατὰ μέσιν ἡμῶν πλὴν πολιτείαν ἔπου ἐκάσου πιπρασκομνῶν, ἢ οὐδὲ ἕως τῆς αὐτῇ μνῆν συγχωρομνῶν, ἐλθυθείας τῆς τοιαύτης ζημίας τε καὶ αἰχμῆς. ταῦτ' ὡς ἡμῖν πλὴν χαλεπὸν προσήκει ἀναδεῖναι θεῷ ὅς ᾤν ὑπὲρ τῆ βασιλείας σέφανον ἡμῖν ἐπιτιθέν, ὅς πλὴν ἀλευργίαν φησὶ κοινῇ παρὰ τῷ πατρὸς ἡμῶν ἡμῖν δωροσκομνῶν, τῷ φιλοπμονμνῶν ἵνα αὐτὰ τε ὁμοῦ καὶ τοσαῦτα, ὅποια τῶν ἐμπροσθεν δέδωκεν οὐδενί. Δὲ τοῖνυν ὅν ὑπὲρ πλὴν ἀρχὴν παρὶόντα ταῦτ' ὡς, εἰδοὶ πόσων μὲν ἀνδρῶν, πόσων δὲ ἡγήσεται πόλεων, ὅπως δὲ ἔσαι σεμνός, μεταβαλὼν ἐκ κοινου χαρίας τε καὶ ἡγεμονίας εἰς ἀρχὴν μείζονα τε καὶ πᾶσι βλεπὼν: φεῖδεσθαι πανταχοῦ τῶν ἑσπέρων, καὶ φυλάττειν αὐτοὺς ἀπὸ ζημίας, καὶ καθαρὰς χρῆσθαι πανταχοῦ ταῖς χερσὶ, καὶ τὸ δημοσίον αὔξειν, ὅς τῷ συμφέροντος αὐτῷ πᾶσι πείθεσθαι προνοίαν, καὶ τῶν ἰδίᾳ λημμάτων ἀπεχεσθαι, καὶ ταῖς πόλεσι κοινῇ τε ὧς ἰδίᾳ βραβεῖν τὰ δίκαια, πόλιν οὐκ εἶναι αὐταῖς ὧς ἰάσθαι, κερδοῦς ἐνεκα μηδ' οὐκ πλεονεξίαν, μήτε ἑλπίον, μήτε μείζον, ἀλλὰ ὁδὸς τε ἀγαθῆς ἐφείδεσθαι, καὶ τῷ ὅλῳ πάντων εὐορκεῖν, καὶ ἡμῖν αὖ ἀπάσι κεχαρισμένον καλεσθῆναι. * ἢ οὐκ ἡμῶν δὴ μοι τοῖς, μόνον γὰρ ἵδιον ἔστω τῷ δημοσίῳ, τῶν τε βασιλικῶν οἶκον ὧς, ὅς τε ἡμετέρων, τῶν τε τῆς θύσε βασιλείας αὐτοῦ. Εἰ δὲ εἰς ἐτόρου πινὸς εὐροὶ προσηγορίας ὅλῳ δὴς ἀνατεθείσας: αὐτὰς μὲν ἐξ ἑκείνων καθαρὰς, ἀνιχνύσει δὲ ὅν ταῦτα καταπίσαντα. ὧς εἰ μὲν αὐτὸς ὁ λείων ἑαυτὸν εἶναι δεωδῶν τῷ πράγματι, ὅς τῷ πρῶτοι: παραχρῆμα τοῖς ἐκείνου πράγματι πύλιν πᾶσι δὴ δημοσίῳ, εἰς κεφαλῇ αὐτῶν δωροδότης ὧς ἕως αὐτοῦ πύλιν πᾶσι. Εἰ δὲ φροντισὶς εἴη πρᾶγμάτων δὴ μοι τοῖς: τοὺς τε πύλιν (καθ' ἑαυτὸν εἰπόντες ἐφ' ἡμῖν) κατεῖξεν κατὰ τῆς ἑαυτοῦ κεφαλῆς, βαλὼν τε αὐτὸν ἕως θύσε μικροῖς, ὡς ταῦτα μανθάνοντα * τῷ προσήκει προσώφω γινώσκον, ὡς οὐκ ἔστιν οὐτε δι' αὐτοῦ, οὐτε διὰ πινὸν δωροδότης, ἢ πρὸς πλεονεξίαν παραχρῆμα δωροδότης ὧς ἕως ἡμῶν ἀδικεῖν. Δὲ δὲ αὐτὸν ὁμοῖως ὅν πᾶσι βλεπὼν μεθερᾶ τωρ' ἀνατεθείσας ἢ ὧς ἀπὸ λησέοντες, καὶ ὧς πλεονεξέοντες, καὶ τὰς γυναῖκας τε, καὶ πόλιν οὐκ εἶναι, καὶ ἕως ζύγια, καὶ τὰ τοιαῦτα ἀρπάζοντας, ὅπως αὖ καθαρὰς φυλάττοι δὴ δίκαιον, καὶ φαίμεν ὅς ὅλῳ ἐπ' αὐτῷ βεβουλυμένοι, καὶ μὴ τις ἡμῶς εἰσελθοὶ μετὰ μελῶν, ὅπ' ἀποδιδόντας τε ὧς βίον οὐκ εἶναι ἐπαύσεσθαι, πινὸν μὲν κατὰ φρεσὶν πλὴν χαλεπὸν, αὐτὸν δὲ οὐκ ἀμύνοντος. ὅλῳ ὅλῳ γὰρ αὐτῷ καὶ ὧς στρατιώτας ἕως ἡμῶν, ἵνα ἢ πλὴν ἐκείνων ἔχον χεῖρα, δυσκαταμάχους τοῖς ἐπηρεάζουσιν εἴη. ταῦτα αὐτῷ συλλεβδὴν ἐπαινοῦμεν. τὰ ἄρ' ὅλῳ κατὰ μέρος εἰσεται σαφῶς, ἐκ τε τῶν πᾶσι κοινῇ γεγραμμένων νόμον, καθ' ἑαυτὸν ἐτάξαμεν τὰς ἀρχὰς ἐκ τε τῶν βασιλικῶν πρᾶγμάτων, ἀπὸ αὐτῶν δίδοντες, ὑψηλοῦς οὐκ εἶναι τινὰ ὅλῳ διαθήσει πλὴν ἀρχῇ, καὶ ταῦτα πρῶτον, ἡμῖν τε οὐκ ἀθύρμιος ἔσαι, θεῷ τε καὶ τῷ νόμῳ πλὴν ἑαυτοῦ ψυχῇ ἀναθήσει, καὶ ἀγαθὰς ἕως ὅλῳ τῆς διοικήσεως ἐξ τὰς ἐλπίδας. ἵποτεθείσεται δὲ καὶ κατὰ λῶν τῶνδε ἡμῶν τῷ δέῳ νόμῳ, δι' οὗ γνήσεται φανερὸν, πᾶσι μὲν αὐτὸν τε, καὶ τὸν παρὲδον, καὶ πλὴν τῶν αὐτῶν παρὰ τῷ δημοσίῳ προσήκει λαμβάνειν, πᾶσι αὐτὸν ἕως ὅλῳ τῶν ἀρχικῶν παρέχειν συμβόλῳ, ὅπως αὖ ἐπιστάμενος τὸ, τε ἐλθυθείον τῆς ἐπιδόσεως τῆς εἰς αὐτὸν γινόμενης, τὸ, τε σωεσθαι λῶν τῆς παρ' αὐτοῦ πᾶσι τὰ σύμβολα προνοίας ἀπὸ πάντων, ὅλῳ κατὰ τῶν προσήκει τοῖς πράγμασι, μείζονα τε ἐθνῶν καὶ πλεονέκων ἀνθρώπων ἐλπίδων ἀρχὴν, εἰ τοῖς αὖ χερσὶ χρῆμα προσκόντως. Δίδωμεν δὲ καὶ κατὰ τούτῳ τὰς ἐφέσεις τὰς παρ' αὐτοῦ κατὰ τῶν πᾶσι βλεπὼν ἀρχόντων ἡμῶν, παρὰ τε τοῖς ἀνδρῶν τὰ τοῖς ἑσπέρων, παρὰ τε ὧς ἀνδρῶν τῶνδε ἡμῶν κατὰ κοινου λῶν οὐκ εἶναι κοινάσθαι. τὰς δὲ δίκας ἐλάττω τῶν πέντακτοισιν χρυσῶν ἐπὶ τῷ αὐτῷ ἐπαρχίᾳ πᾶσι πᾶσι κινουμένων, καὶ εἰ τυχόν ἐκ παραπομπῆς, μὴ μὲν τοῖς παρὰ πᾶσι βλεπὼν εἰδέσθαι, ὅταν ἐφέσιμοι γίνοντο, αὐτὸν καὶ κατὰ ὅλῳ σεμνότρονον ὄντα μεμνῆσθαι τῆς παρ' ἡμῶν δεδομμένης αὐξήσεως αὐτῷ καὶ οὕτω χρῆσθαι τοῖς πράγμασι, ὡς ἀμειψὼν ἑαυτὸν πᾶσι τοῖς ἑσπέρων, ὅλῳ αὐτοῖς, καὶ πρὸς καὶ ἡμῶν θεῷ τε καὶ νόμῳ παρέχειν. ταῦτα τοῖνυν ἅπαντα ἢ ὅλῳ ὁδοῦ γινώσκοντα, τοσαῦτα τε αὐτῷ τὰς σιτήσεις ἐπιδίδωται, οὕτω τε αὐτῷ ἵσω σεμνῶν γινόμενων, ὡς πολλοῖς εἰκότως ἐπιδίδωται πᾶσι πᾶσι δὴς τῷ αὐτοῦ ὁδοῦ παρ' ἡμῶν ἀνδρῶν τε καὶ ἀξιώματος ἐπιθυμίας.

πρὶ τῆς πρώτης βαφλαγονίας.

δϛ.

κθ'.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἰωάννης ἑσπέρων τῶν πραιποσίτων.

τὰ βαφλα

ὁ παφλαγόνων ἔθνη ἀρχαῖόν τε ὅνι ἀνώνυμον κατέστηκεν, ἀλλ' ποσὺν τον, ὡς καὶ ἀποικίας μεγάλας ἐκπέμψαι, καὶ τὰς αἰ' ἰταλῆς σιωοικῆσαι βενετίας, αἰ αἶς καὶ δὴ ἀκνληία τῶν ὑδὶ τῆς ἐσπέρας μεγίστη κατῴκισται, καὶ βασιλικῆς πολλὰ-
 κς δῖαιταν δεξαμένη. τὸ τοίνυν παφλαγόνων ἔθνη ὑδὶ τῶν ὀνωείων τῷ δύσε-
 βούς λήξεως χρόνων ἐλαττωθέν, καὶ πόλεις ἀποβαλόν ἕνας, καὶ κατ' οὐδεμίαν χωρῶ-
 δη πρὸ φασιν ὕφασιν πινὰ δεξαμένην, αὐτῆς ὡς ἡθελὲν χεῖραι πρὸς τ' πρὸ τῶρον ἐπαναγαγεῖν χῆμα,
 καὶ μίαν πόλιν πλὴν παφλαγονίας ἀποτελέσαι: καὶ ἅπαρ ὑδὶ τῶν δύο πεπράχαμεν πόντων, ταῦ-
 τα καὶ ὡς αὐτῇ διατάξασθαι. ὥς καὶ τὰ τῶν ἐθνῶν τεύτων ἔχοντα πλὴν ἀρχὴν ὡς μὲν καὶ μίαν
 αὐτὶ δυοῖν τῶν ἔμπροσθεν (φαμεν δὲ παφλαγονίας τε καὶ ὀνωείδος) καλεῖσθαι μὲν πραιτῶρα
 (ῥωμαῖκὸν δὲ καὶ ἔστω ὄνομα, καὶ τοῖς ταῖς ἐπαρχίας ἰθύνουσι πρέπον) τάξῃ δὲ χρῆσθαι μᾶλλον
 αρμοδείῃ παρὰ τῶν ἔμπροσθεν δύο τάξεων, ὡς καὶ αὐτῶν ἕκαστον ἀριθμὸς συμπληρωσέτω. ἐπισή-
 σεται δὲ καὶ οὗτος τοῖς τε δημοσίοις ἅπασι, ὅτι παφλαγόνος, ὅσα τε οἱ πρὸ τῶν ὀνωείδος ὀ-
 κητορὸς ἐτέλεω. καὶ θήσεται πρὸνοιαν τῶν πόλεων ἅπασι, ὧν ἕκαστὴν πρὸ τῶρον ἔχειν ἐπαρχία,
 πούτεστιν ὀνωείδος τε, καὶ κρατίας, καὶ Ἀδριανοῦ πόλεως, καὶ τῆς, καὶ κλαυδίου πόλεως,
 καὶ Ἡρακλείας. εἰ δὲ καὶ τινὲς αὐτῶν ἐν βιθυνίᾳ ἐλήφθησαν πρὸ τῶρον, ὅποῖον δὴ προυσίας τε, καὶ
 Ἡρακλείας, καὶ αὐτῆς ἡ μητρόπολις τῆς ἐπαρχίας (φαμεν δὲ πλὴν κλαυδίου πόλεως) ἀλλ' ὅμως ἐπει-
 δη πρὸ ἅπαξ μετέστη, αὐτῆς ἐπαρχεῖν αὐτῆς εἰς βιθυνίαν, καὶ σιωταρῆσθαι δὲ χῆμα, πολλὰς
 ὡς ἡθελὲν εἶναι τῆς πολυπραγμοσύνης. ὥς αὐτὰ τε αἰρηθεῖται πόλεις ἐξ ὀνωείδος πρὸ τῶρον οὐ-
 σαι, καὶ μὲν καὶ αὐτὰ παφλαγονίας ἔσονται. ἐν δὲ παφλαγονίᾳ αὐτοῖς ἐξ ἑκατομμυρίων πό-
 λεων ἐτῶν ἐξ τῶν ἀνῶθεν ἐκείνῃ προσηκουσῶν τῇ χώρᾳ. φαμεν δὲ γερμανικοπόλεως τε, καὶ τῶν
 πρὸς γάγγραν καὶ πομπηίου πόλεων, καὶ δαδύρων, καὶ σωρῶν ἀμαστρούδος, καὶ πρὸς γὰρ ἰωνοπολι-
 τῶν. δὴ δὲ καὶ τε ἔσονται αἱ πόλεις ἅπασι τῆς ἐπαρχίας ἁπάσης, καὶ ταῦτα μὲν. πρὸ δὲ τὰς
 ἰδρωσιώας οὐδὲν καὶ ἰζομεν, ἀλλ' οἱ τε μικροπολίται εἰ πρὸ τῶν ἰδρωσιώας αὐτῶν δαδεχόμενοι,
 μνησθῶσιν ὑδὶ τῆς αὐτῆς τάξεως τῆς ἐπ' αὐτοῖς (τῶν ὑδὶ τῷ τῷ) χειροτονίας οὐκ ἀμφοτέρων.
 ἀλλ' ὡς μακαριωτάτων πατριαρχῶν τῆς διδασκαλίας ταύτης χειροτονούμενοι πόλεως: αὐτοὶ τε
 ὡς ὑφ' αὐτοῦ χειροτονούμενοι, οὐς μετὰ καὶ ἑχέροτονον, οὐδὲν ἀλλήλους πᾶσι τούτων, οὐδὲ σασι-
 ζοντες, οὐδὲ φυλάττειν. καὶ μίαν τ' λαίπρον ἐπαρχίαν γενήσεται, πᾶσι τοῖς ἔσονται μικροπόλεις, ἔστω
 ὅπως καὶ αὐτῶν ἐπὶ αὐτῶν ἐπαρχίας ἔσιν. ὁ δὲ πλὴν ἀρχὴν ἔχων τῆς ἐπαρχίας πᾶσης (παφλα-
 γονία δὲ ἅπασα καλεῖσθαι, καὶ δὴ καὶ πρὸ τῶρον ὡς) τὰς τε πόλεις πᾶσι νοσήσει, καὶ λύνοντος οὐδενὸς τῷ
 ἔμπροσθεν ἵσως ὑδὶ καλῶν τῶν τοιούτων γεγονότος τύπου, τοποτηρητὰς μὲν τοῖς πόλεσιν οὐκ ἐκ-
 πέμπων. ἔστω δὲ αὐτὸ παντελὸς ἀπαρχομένη. ἐπεὶ τῶν ἀτόπων ἔσιν, ἀμα μὲν αὐτὸν ὑδὶ τῆς
 ἐπαρχίας χρηματίζον, ἀμα δὲ ἐπὶ τῶν αὐτῶν τάξιν παρὰ τὸν νόμον δίδοναι. ἀλλ' αὐτὸς ἅπαντα
 διοικήσει, τὰ τε δημοσία εἰσπραξέτω πᾶσι προσημῆ, μήτε ὡς πρὸ τῶν, μήτε ἔλαττον, δὴ δὲ
 τῆς κατὰ δικαιοσύνην ἰσότητος ἀντεχόμενος. πρὸ μὲν πρὸνοιαν τῶν, καὶ εἰ βέβηλας τ' ἐπὶ τῶν
 σιων, ἔστω ἐπὶ τῶν πόλεων τε φυλάττειν ἀξιομένους καὶ ἰδίαν, καὶ σίτησιν μὲν λαμβά-
 νων, καὶ ἕκαστὴν πρὸ τῶν ἔχειν ἀρχήν, σιωτοῦσιν εἰς χρυσούς ἐπὶ ἀκροῦσιν ἑκατὸ πέντε, ἔχον δὲ τὸν πα-
 ρορῶντα ἐβδόμενον δύο κομίζοντα χρυσούς, καὶ πλὴν τῶν μίαν ἐξ ἀμφοῖν σιωπτεριμῶν,
 ὅς αὐτῶν ἕκαστον σιωτοῦσιν ἀριθμὸν, καὶ τετρακσίοντα πρὸ τῶν τρεῖς χρυσούς ὡς
 πρὸ τῶν χιλιῶν λαμβάνοντα παρὰ δημοσίου. πρὸ τῶν τε δεχόμενος πλὴν ἀρχὴν, καὶ πρὸ τῶν ταῦ πλὴν
 διανῶν. ἡμεῖς γὰρ καὶ ταῦτα ὡς ἡμετέροις ὡς πελῆς ἐξωνησόμεθα, τὸ τοῖς κομίζομένοις ἐξ ἑδῶν
 πρὸ φάσει τῶν καλῶν μὲν οὐφφασίου δώσω μὲν αὐτοῖς ἔστω ἐκ τῶν φόρων αὐτῆς τῆς ἐπαρχίας, ἐπὶ δὲ
 δόντες δὲ τῶν θρόνου τῶν, ὅς οὐ συγχρησόμεν ὡς χίματι καὶ πρὸ καλύμματι πρὸ τῶν ὡς ἡ-
 μετέροις ὡς ἡκούσιν καταδουλεύσονται. οὐ γὰρ αὖ οἱ βαρβαρῶν ὡς πρὸ τῶν ὡς πελῆς ἀπαλλάξαι-
 πτες, καὶ πλὴν ἀρχαῖαν εἰς αὐτοῖς ἐπαναγαγόντες ἐλθουσίαν, ὡς αὐτῶν αὐτοῖς δουλεύοντες ὡς μοῖς συγ-
 χρησόμεν: ἀλλὰ τῶν δὲ ἡμῶν πολλοῖς ἔθνεσιν ἐλθουσίαν ἐλθουσίαν μὲν πρὸ τῶν, ἔστω καὶ ἡμεῖς
 (καὶ δὲ οὐκ ἐστὶν δυνάτον) πλὴν τῶν αἰ' ἐπὶ πρὸ τῶν ὡς ἡκούσιν πρὸ τῶν ἐλθουσίαν, οὐτε
 ὡς λαμβάνοντες καταβλάπτοντες (ἀντιπρόσθεν γὰρ αὐτοῖς πλὴν νομομαχίαν ἀσφάλειαν) οὐτε
 ἐκείνους ταῖς ἀρχαῖς ὀνόματι τῆς δόσεως ὡς ὡς ἡκούσιν ὡς ἡμετέροις, ὡς ὡς τῶν αὐτῶν πόλεων,
 ὡς εἶσθαι μὲν παρὰ τῶν πρὸ τῶν, πρὸ τῶν δὲ τοῖς ἀδικοῦσιν. ἔστω τοίνυν καὶ αὐτῇ τῶν
 τῆς ποντικῆς διοικήσεως ἐπαρχίαν μίαν, διωτὴν πρὸ τῶν οὐκ ἴσμεν αὐτῶν ὅπου γενόμεν, καὶ καλεῖσθαι
 μὲν (καὶ δὴ πρὸ τῶν ἐπὶ τῶν) τὸν τῶν τῶν πρὸ τῶν παφλαγονίας ἰουστινιανόν. ἔστω
 δὲ αὐτὸν ἐλᾶν δι' ἡλῶν καὶ ἡρατῆρον καλεῖν, τὸν ὅσον δὲ αὐτὸν ἀνὰ μνήσεις αἰ, καὶ ὅν πρὸ τῶν
 πλὴν

τὴν ἀρχὴν, ὥς τε καὶ θάλασσας ἔχεν τὰς χεῖρας, καὶ μηδὲ κέρδεσιν ἀπὸ τούτων ἔντυπας· ἐφ' ᾧ δ' ἡμῶσι
 ὠφελῆν τε καὶ αὐξάνειν δικαίαις τε καὶ πανταχοῦθεν ἀμέμπτῃσι προσημαίαι· ὥς τε νέμειν τοῖς ἡμετέροις ὑ-
 πηκοῖς ἰσότητά τε καὶ δικαιοσύνην, εἴτε τοῖς δημοσίοις, εἴτε τοῖς συμβάλλουσιν, εἴτε τοῖς δικαζο-
 μένοις πρὸς ἀλλήλους. Ἐδρίνοσθαι δὲ ἀζημίως τὰς ἥλας, ὥς τε μήτε αὐτὸν, μήτε τὸν πάρεδρον,
 μήτε τὴν ἐπομένῃ αὐτῷ θρασυτεῖαν, εἴτε στρατιωτῶν, εἴτε ταξιωτῶν, εἴτε οἰκιστῶν τι κερδαίνειν, ἢ προῖκα
 διαπερνῶν. δεῖ γὰρ αὐτοὺς μὴ ὥς αὐτοῖς διδόμεν ἐκ τῆς δημοσίας σιτήσεων, τὰς διαπάντας ποιῆσθαι
 σὺν μετελότητι προσηκουσῇ ζῶντας. εὖ δὲ ἐπομένῳ αὐτοῖς στρατιώταις γινώσκον, ὥς εἰ μὴ οὐκ αἰσ-
 ἀρκούντες σιτήσας ὁδοιποροῖεν, ἀλλὰ θάρεσθαι εὖ συντελεῖσθαι εὖ ἡμετέροις ἀδικεῖν, ἢ ἔσιν αὐ-
 τοῖς παρὲν ἀδικεῖν, ἢ προῖκα ποιῆσθαι τὴν διαπάντα· δεῖ γὰρ τὴν ἀρχὴν ἔχοντος, εἰ ἀζημίον
 ἔσται τοῖς συντελέουσιν ἐκ τῶν ἐκείνων σιτήσεων, αὐτοῦ μὲν αὐτὰς ἀπαιτούμενος, οὐκ αὖτε κινδυνώ-
 τοις συντελέουσιν ὥς αὐτῶν πώλεσι τοῦτο δ' ἀζημίον. ἔστω δὲ ὁ νόμος ἡμῶν ὅτι παφλα-
 γοσί κέρμεν· ποιεῖν αὐτοῖς σεμνοτέρην τὴν ἀρχὴν, καὶ οὐ τοῖς παρὲν ἀδικεῖν ἀριθμοῦ μὲν, καὶ δι-
 δοῦναι κατὰ τῶν στρατιωτῶν ἐπιχειρήσεων ἔχουσιν, εἰ οἱ αὐτοῖς μὲν τοῦ δικαίου προσημαίη, καὶ κα-
 τὰ τῶν δόλων ἀπάντων τῇ τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς χηρᾶται προνομία μὴ διωκμένων, καὶ εἰ μείζονος,
 καὶ εἰ τυχόντων ἐλάττωτος, καὶ εἰ πρᾶγμα τῶν προσημαίη διωκτοῖς προσηκουσῶν ἀνθρώποις. καὶ
 ἐπιμελεῖσθαι γὰρ διαφρόντως τῆς κατ' ἐκείνοισι βλάβης ἀμνηστίας μὲν εὖ τοῖς, εἰ μὴ συγχωρεῖν
 τίτλωσιν ἐπιπέναι χωρίοις πρὸς ἀναγκασμένους, ἢ πρὸς ὀνόματι τῶν δόλων, πάλιν δὲ δημοσίου τε
 καὶ τῶν βασιλικῶν οἰκῶν. ἀλλ' εἴ τι τοιούτων ὁδοὶ γινόμενον· εὖ μὲν τίτλωσιν αὐτὰ καὶ θάλασσαν,
 τοῖς δὲ ἐκείνοις χωρίοις τῆς ταῦτα ἀμνηστίας (εἴτε παρὸν ταῦτα πρᾶγμα) τίτλωσιν ἐπιπέναι πάν-
 τως ὀνόματι τῆς δημοσίας, προσημαίη καὶ θάλασσαν τίτλωσιν εἰς τὴν ἐπ' ἐκείνῳ παρὲν ἀδικεῖν κερ-
 αλῶν. εἰ δὲ αὐτῶν εἴη· τὸν τῶν χωρίων προσημαίη συλλαβῶν, δ' αὖτε αὐτῶν βασιλείῳ ἔστω βαλῆ,
 εὖ τίτλωσιν τε καὶ οὕτως διδύς καὶ θάλασσαν εἰς κερφαλῶν τῆς προσημαίη τῶν χωρίων αὐτοῖς κατε-
 ἄξιος· γινώσκον, ὥς εἰ τοιούτῳ τι παρὲν ἀδικεῖν, καὶ μάλιστα τίτλωσιν ἐπιπέναι παρὰ τινῶν ἐπιπέναι
 δόλων, πάλιν δὲ τῆς δημοσίας, τῇ τε βασιλικῶν οἰκῶν ἡμῶν τε ὅτις δύσε βεστιάσῃ αὐγνύσῃ, τὸν τε ἀρ-
 χοντα μαθόντα τὸ γινόμενον παρὲν αὐτοῖς· ὁ τὴν ἀρχὴν ἔχων ἔστω σῆμα δημοσίου, ὥς παρὸν ταῦτα
 ταῦτα βλάβης κωλύειν τῷ μεγάλῳ χωρίῳ τῆς ἀρχῆς, ὅμοιος ἐξέπληθες τούτων ἔστω δόρωντα.
 καὶ εἰ δὲ θέσθαι τὴν προσημαίη αὐτῶν βουλόμεθα, τῆς πρᾶτης λησύνουσιν ἐπιπέναι, καὶ τοῖς ἀρ-
 χῶσι εὖ δημοσίου βίον, ἢ ὅτι γυναικας, καὶ ἄλλα ἐγκλήματα ὀργαζομένοις, συνέχειν τε αὐ-
 τοῖς, καὶ πρὸς αὐτοῖς ἔστω βλάβη προσημαίη (καὶ) παρὰ ἀδικεῖν ἀναστέλλειν, καὶ μὴ συγχωρεῖν εἴ τινα
 εὖ ἐπιπέναι ἀδικεῖν, ὥς τε πάλιν ἡμῶς ἐτόρων δεῖσθαι τοῖς τοιούτοις ἐπιπέναι, καὶ πάλιν
 ἀνέχεσθαι βίον καὶ τῶν τε καὶ λησθῶν καὶ ἐτόρων τοιούτων ὀνομαζέων τε καὶ πρᾶγμα τῶν, ὅτι
 ἡμῶς ἀπορροφούμενοι, πρὸς ταῦτα αὐτὸν τὴν ταξίν ἡγάτομεν. καὶ οὕτως αὐτῶν σεμνῶν τὴν ἀρ-
 χὴν παρὲν ἀδικεῖν, ὥς τε καὶ ἐκκλήτω τὰς αὐτῶν, διδοῖεν διδομένῳ καὶ πρὸς τὴν σὴν ἔστω
 ἀρχὴν καὶ εὖ κατὰ καιρὸν τὴν αὐτῶν πρᾶγμα τῶν ἀρχὴν, πρὸς τὴν πανθόφῃμον καὶ θάλασσαν
 δεῖσθαι ἡμῶν παρὰ τῶν, ὅτι κατὰ ταξίν κινουμένων τῶν αὐτῶν ἀνθρώπων· τὰς δὲ ἐλάττωσιν ὅτι
 πεντακοσίων νομισμάτων δίκας, τὰς κατὰ τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ κινουμένῳ παρὰ πρὸς ἐτόροις οὐ
 πώλεσι, εἰ δὲ ἐκ παραπομπῆς εἶναι, ὅταν ἐφῆσται γίνονται, πρὸς αὐτοῖς ἀγειν εἴ τι τῆς δεῖσθαι
 δικαστηρίου τάξει· ἵνα πανταχοῦθεν καὶ αὐτῇ συνεισθῶσι τοῖς ἀρχαῖς ταῖς παρὰ ἡμῶν ἔστω
 μὲν αἰς εἰς σεμνοτέρῳ ἀναγκασμένους ὁμοῖα· εἰσονται γὰρ δὴ καὶ αὐτὰ μείζονος καὶ τῶν προσημαίη ἀξιο-
 λωπώτεροι, καὶ βλάβης ἡμῶν πρὸς τὰ μείζονα τῇ πρᾶγμα τῶν ἔστω πρὸς τῶν μὲν ὅτι ἐμμενῶ καὶ δεῖσθαι
 μέγα, καὶ τοῖς πρὸς ἡμῶν εἶρη, καὶ ἡμῶν γὰρ αὐτοῖς ἐπ' αὐτῇ ἐμμενῶται τε καὶ δεδωκίμασαι τῇ ὁρῶν. ἔπο-
 πρὸς τῶν τοίνυν ἀπορροφούμεν καὶ τῶν νόμων, διδοῖεν, τί μὲν λήφεται παρὰ τῆς δημοσίας, εὖ
 μὲν ὁ τὴν ἐπαρχίαν ἰσχύων αὐτοῖς, εὖ δὲ ὁ πάρεδρος, καὶ ἡ τάξις αὐτοῦ, τί δὲ διδοῖεν, τὰ τῆς ἀρχῆς
 σύμβολα. ὁ δὲ ὁρῶν, καὶ ὁ ἀρξί, καὶ ταῦτα μὲν εἰ βράχει δικασθῶνται, φανερῶς δὲ αὐτοῖς καὶ
 παρὰ τῆς νόμου γινώσκονται τῆς παρὰ πρὸς τῶν ἀρχῶν εἰς κινῶν γινώσκονται, ὅτι βασιλικῶν ἡμῶν πα-
 ραγγελλμάτων, ὅτι αὐτῶν δώδεκα, ὅτι καὶ τὰ τῆς ἀρχῆς διδοῖεν σύμβολα, καὶ τὸν ὅρνον ἀπαι-
 τοῖς μὲν, εὖ δὲ κατὰ τὸν νόμον τὸν ἡμετέρον γινώσκονται. ταῦτα τοίνυν ἀπάντα ἡ σὴν ἔστω
 χὴ μανθάνουσα, τοσαύτας τε αὐτῇ σιτήσεις ἐπιδίδωται, οὕτω τε αὐτῶν ἔστω σεμνῶν γινόμενῳ, ὥς τῶν
 λοιπῶν ἐκὼς εἶσθαι πώλεσθαι τῇ τῶν νῦν αὐτῇ διδοῖεντος παρὰ ἡμῶν αὐτοῖς τε καὶ ἀξιώματος
 ἐπιπέναι.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἰωάννης τῷ εὐδοξοτάτῳ ἑσπάρχῳ τῶν ἰδῶν πραιτω-
ρίων, δ' δευτέρου ἀπὸ ἑσπάρτων, καὶ πατερίῳ.

ΠΟΣΟΝ ὅστι δ' καππαδοκῶν ὀνομά τε καὶ ἔθνος, ὅπως τὴν ἀρχὴν, ἵνα κηδεῖν, τὰ
πράγματα παρέχειν ῥωμαίοις, οἱ τῆς ἀρχαίας πολυμαθείας οὐκ ἠγνοήκασιν
δύναται. τὰ τε γὰρ γόντου χέδον παντὸς ἐξήρχε, καὶ ἀνδρὸς ὀνομαστότατοί τε καὶ
φοντῆδες ἄξιοι ῥωμαίοις γινόμενοι μεγάλης ἐκείθεν ἡρθῆσαν, γῆ τε αὐτοῖς ὅστι πολ-
λὴ τε ὁ θανμασθῇ, ὁ οὕτως ἀρέσκει τῇ βασιλείᾳ, ὡς ὁ ἀρχὴν ἐπισῆσαι ταῖς ἐκεί-
θεν κηδεῖσιν ἰδίαν τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς οὐκ ἐλάττω, μάλλον μὲν οὕτω καὶ μέζω. πολυμαθεωτέρα τε
κατέστηκε, καὶ πάλιν παρέχεται μεγίστην τὴν τῷ φιλοτάτου καίθερος ἡμῖν ἐπὶ τῷ μῶν τῷ δόντος ἀρ-
χὴν ἀγαθὴν τῆς καθ' ἡμᾶς μοναρχίας, διό οὐ ἅπασι τοῖς τῆς γῆς ἔθνεσιν ὀνομαστότατον ὅστι τῷ καίσα-
ρος ὀνομαί, καὶ ὅτι πρὸς ἡμᾶς αὐτὸν δῆλον ἱνὸς τῶν τῆς βασιλείας συμβόλων σεμνωμένων. ταύτῳ
δὲ τὴν χώραν ἀρχὴν παραδεδοῦναι μνηστῶν, σφόδρα ἡμῖν ἐφάνη τῷ προσήκοντος ἀνάξιον. δῆλως καὶ
σασιάζουσαν αἰεὶ αὐτῷ πρὸς τὴν ἐφεσθῆσαν τοῖς ἡμετέροις οἰκίαις θεωροῦμεν ἀρχὴν, καὶ μεμερισμένην γε-
νὴ τῆς πόλεως ὅστι, ὁ δὲ μὲν τοὶ ταμεικὸν ὄντι αὐτοῖς, ἐλθὼν δὲ καλοῦσι θάττον, ὁ μὲν μὲν
ὄντι ἢ πρὸς τῷ πᾶσι δόλῳ, διὰ τὴν δὲ ταῖς γνώμας, ὡς καὶ σάσεων ἀφ' ἑμῶν ὁ διχονοῖας, καὶ ἢ
καὶ ἀνθρώπων εὐλογίᾳ, παρὰ ταύτης ὄντι (ὡς γε οἰόμεθα) τῆς προφύσεως, ὡς ἀνελόντες, ἰσχυρ-
τὴ ἡμῶν καὶ ὁμόνοιαν ὅτι πρὸς τὴν δῶσμεν, ἥς οὐ μὴ ποτε αὐτὸν οὐδὲν εὐανθρώποις γινέοιτο κάλλιος.
ταῖς μὲν οὕτω δῆλως ἀρχαῖς, ὡς ἐναγχοῦς εὐ γινώσκουσιν τε, καὶ ἀνελόντες, καὶ ἐξῆς κατέστηκε μὲν, ἐκ
διὰ τῆς πινὸς σωφροσύνης καὶ ἀφροσύνης κατεστῆκε. ταύτῳ δὲ μέζονι κατακροσῆσαι βου-
λόμενοι ἡμῶν, τὴν πάλιν ἐπιτίθεμεν ἐξουσίαν αὐτῇ, ὁ γὰρ κατὰ ταύτῳ τὴν ἀρχὴν κηδεῖται ἢ
τῷ νόμῳ καὶ τῆς πολιτικῆς ἀπάσης τάξεως, ἡγήσεται δὲ καὶ τῶν στρατιωτῶν τῶν τε ὅτι τῆς ἐρημνῆς χε-
ρὸς, τῶν τε οὐ ταῖς δῆλως ἐπαρχίας τῆς ποντικῆς διοικήσεως ἰσχυρῶν, ἐν αἷς τὰ ταμεικὰ χερσὶ
κατέστηκεν, ὡς αὐτὸν εἰς στρατιωτικὴς αὐτὸν ἐν γὰρ ἀρχὴν. δῶσμεν δὲ αὐτοῖς καὶ τῶν ταμει-
κῶν ἀρχὴν ἀνθρώπων: καὶ πάντες, ὅσοι τῆς πρὸς κομητιανῆς εἰσὶ τάξεως, συμμέλειοι τε φαρμῶν, καὶ
εἰ καὶ τοιοῦτων ἐτόρον ὄντι, κατακρούονται τούτων: καὶ τειάδικον ἔσται ἡμῶν τὸ σωφρονιστὴν αὐτῷ τὴν ἀρ-
χὴν. ὁ γὰρ αὐτὸς πολιτικὸς τε ἀρχὴν ἔσται, καὶ στρατιωτικὸς, καὶ τῶν ταμεικῶν κηδεῖται πραγμά-
των: ἑσπάρτης ἐκατόν αὐτῷ τάξεως, τῆς τε κομητιανῆς, ἢ πρὸς καὶ τὰ οἰκία πρᾶξι, ὁ οὐδὲν
ἐπικρινώσῃ τῇ πολιτικῇ τάξει, τῆς τε τῷ λαμπροτάτου τῆς ἐπαρχίας ἀρχόντος. πᾶσι δὲ ἀν-
δρουπατείαν γινώσκει τε καὶ καλεῖται βουλόμεθα. τῆς τάξεως μὲν μίαν ἐχούσης προσηγορίαν, τὴν τῆς
ἀνδρουπατείας φαρμῶν: τὰ μὲν τοὶ οἰκία διηρημένως πρᾶξι, τῆς τε πρὸς κομητιανῆς, τῆς τε
πρὸς πολιτικῆς, ὡς τὴν μὲν πολιτικῇ ἐπιμελεῖσθαι τῶν δημοσίων τε καὶ πολιτικῶν, ὅσα εἰς αὐ-
τῷ ἀνήκεν αὐτὸν ἴσμεν, τὴν δὲ πρὸς κομητιανῆς τάξιν ἐφεστάναι τῇ τῶν βασιλικῶν πραγμάτων
διοικήσει, καὶ τὴν ἑσπάρτην ποιεῖσθαι, καθ' ὅτι νῦν ὑψηλοτέρη ἡμῶν. τὸ μὲν δὲ τῶν ἐπι-
παιων καὶ φαρμῶν τῶν ὀνομα οὐδὲ εἶναι παντελὸς βουλόμεθα, πρὸς τὰ ἐμπροσθεν ἐλέπωντες πρᾶ-
δείγματα, καὶ τὴν πολλὴν αὐτῶν ἐπὶ τῆς. ὡς τοῖς ἀθλίαις ἐπὶ τῶν σωπελῶν, ὀνομαζέσθαι δὲ
βουλόμεθα κατ' οἰκίαν ἐκάστην, κινδυνῶ δὲ τῆς ὅλης κομητιανῆς τάξεως, καὶ τῶν δέκα τειῶν τῇ
προσηγορίᾳ, οὗς δὲ μαχίστερας πρῶτος καὶ δευτέρως καλοῦσιν, ἐτόρως ὅτι μετ' αὐτοὺς δι' αὐ-
ἀποκρινόμενους δεκαφῆς εἶνα (ὡς εἴρηται) κατ' οἰκίαν ἐκάστην. τούτων δὲ δὴ ὅτι μετ' αὐτοὺς πρῶτος
δεκαφῆς ποιεῖσθαι τὴν ἑσπάρτην, καὶ πᾶσι εἶναι τὰ οἰκία τῶν δημοσίων. πενοῖν δὲ ὁ τῆς ἀπαθεί-
ας τῶν σωπελῶν, ἐφ' ὃ παρὰ μηδενὸς αὐτοὺς μηδεμιᾶ ὑφίστασθαι βλάβη, γινώσκοντες, ὡς ἡ αὐ-
τῶν γινώσκοντες ἡμῶν τοῖς ἑσπάρταις πολλὰ πλεον τὴν αὐτῶν ὀφείλει πᾶσι εἶναι, οἷα ὁ τῶν κιν-
δυνῶν ἐπ' αὐτοὺς φόρομῶν πάσης τῆς δημοσίας ἑσπάρτης. μηδ' ὅποιον ὁ παρὲν παντελὸς,
μηδὲ ὅτι πρὸς κομητιανῆς πρῶτος ὁ δὲ δευτέρως μαχίστερας, μηδὲ ὅτι μετ' αὐτοὺς νῦν δεκα-
φῆς, οὗς ἐδεσπόσμεν τὴν αὐτῶν τῶν δημοσίων ποιεῖσθαι, μηδὲ δῆλον μηδὲν ὅτι τῆς κομητιανῆς τάξε-
ως, τῷ κατὰ καιρὸν πᾶσι βλάβη ἀνδρουπάτῳ, ἢ προφύσει ὀνομασίας, ἢ ἐτόρως οἷα δὴ ποτε αὐτί-
ας. μόνων ἀνὰ πενήτηντα νομισμάτων χρυσῶν παρ' ἐκάστου τῶν δεκατειῶν πρᾶξι, τοῖς προ-
τόροις φησὶ καὶ δεκα μαχίστερας παρεχομένων. αὐτοὺς μὲν τοὶ ὅτι δῶκεται μηδ' ὅποιον κομίζε-
σθαι πλεον παρὰ τῶν γεωργῶν, ἢ τῶν ὅλως ἑσπάρτων δι' αὐτῶν τὴν ἑσπάρτην, πλεον τῶν πᾶσι
ἐχομένων τοῖς τυτοῖς Νικητοῦ τῆς τῆς μεγαλοπρεποῦς μνήμης, καὶ ἀφ' ἑαυτῶν τοῖς ἀπαθείαις:
μηδὲ διωαμένων αὐτῶν πᾶσι τῇ ὀνομασία, καὶ ἑσπάρτῳ ὀνομασίαν τούτων ἐπάγειν ἡμῶν * ἀπαστικῶν
τε εἴκειν, ἢ στρατιωτικῶν, ἢ ἐτόρως οἷα δὴ ποτε προφύσει, εἴτε εἰς σωφροσύνην ἵνα δὴ ἀνὰ ἀφρο-
μῆς,

Γόρι τῶ μηδένα δανείζοντα γεωργῶ κ'ρατ' τὴν ἐκείνου γλῶ.

δρ. λβ.

21

ἰζουσίαν τε καὶ ἀρχὴν, ὅς εἶναι σεμνὸν αὐτὸν στραπώτους τε καὶ ἰδιώταις κελεύοντα, καὶ πάντα πρᾶττοντα ὡς μίας δὴ τῆς ἀρχῆς καθεστῶσης, καὶ μίαν τίθεσθαι περὶ οὐκ ἔγληται κατὰ τὴν ἐπαρχίαν ἀμειψάμεσθαι, ἀλλὰ καὶ βουλομένοις ἑωυβάλλεσθαι τοῖς προσήκοντι. ταύτης δὲ τῆς ἰζουσίας οὐκ ἀφαιρούμεθα παντελῶς αὐτὸν ἐπὶ οὐδενὶ προσώπῳ τῶν κατὰ τὴν ἐπαρχίαν ὄντων, εἴτε διωρικῶ, εἴτε στραπωρικῶ, εἴτε ταμειακῶ. μίαν γὰρ σιωχῇ τὴν ἐρῶντι οὐ πᾶσι τοῖς ἑσπέροις τοῖς ἡμετέροις φυλάττεσθαι βουλομένη, οὐ τῇ διαφθῇ τῶν προσώπων τὴν κατὰ τὴν νόμων ἐσπέρωντες καταφόνησιν. τὰ τοίνυν πρᾶσαντα ἡμῖν ἡ σὴ ἑωδὸρ κατὰ τῶν τεσσάρων ἀρχαίων διατύπωσιν, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν τείτης, ἥς κατὰ πρόφασιν τὸν παρόντα δεῖον ἐπισησάμεν νόμον, νῦν δὲ καὶ εἰς τὸν ἐξῆς ἅπαντα χρόνον φυλάττεσθαι σπουδάζω, πάντων πρᾶττοντων ταῖς μόρι- καὶς διατυπώσεσσι τῶν θρόνων τῶν σῶν, ὅποσα δίδωσθαι κατ' ἐκαστον ἔτος προσεταξάμεν.

Γόρι τοῦ μηδένα δανείζοντα γεωργῶ κ'ρατ' τὴν ἐκείνου γλῶ, καὶ πόσον ὀφείλουσιν λαμβάνειν τόκον ἀπὸ τῶν γεωργῶν. δρ. λβ'.

Αὐτοκράτωρ ἰουστινιανὸς αὐτοῦτος ἀγεροχίῳ τῷ λαμπροτάτῳ ἀρχιεπί τῷ αἰμιμόντου τῆς Θράκης.

Ρ ἄγμα δεινόν, καὶ πάσης ἐπέκλειαν ἀσεβείας καὶ πλεονεξίας γινόμενον, σιωφ- δομένη νόμῳ διακρίνειται καὶ οὐκ ἔστι τῆς παρουσίας μόνον ἀνάγκης, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν ἐξῆς ἅπαντα χρόνον ἐπιτελεσθαι διωάμενον. ἔγνωμεν γὰρ, ὡς πινὸν ἔστι τῆς ἐπαρχίας, ἥς ἀρχῆς, ἐπὶ λημῶν ἐπιλαβόμενοι τῶ καιροῦ τῆς ἀφορίας τῶ σίτου δανίσμα πρᾶσαι πρὸς ἱερείας ἐπὶ ἐλαχίστῳ μετὰ τῶν καρπῶν, καὶ τὴν αὐτῶν λαβεῖν γλῶ ἀπαρτίζοντες αὐτῶν, ὥστε οὐ μὴ τῶν γεωργῶν φθίγειν, οὐδὲ διαφθαρεύειν λιμῶ, δεινὸν δὲ γενέ- σθαι φθορὰν, οὐδὲν τῆς βαρβαρικῆς ἐπιδομῆς ἐλάττω. Θεωροῦμεν τοίνυν ἅπαντας οὐδὲ δανείζοντας, ὅσον δὴ ποτε μέγιστον τῶν οἶων δὴ ποτε ξηρὸν τούτων ἀπολαμβάνοντας, χειρὶς τῆς οἰας- σῶν προσήκοντος ἀποδοῦναι τὰς τοῖς γεωργοῖς, μηδενὸς παντελῶς διαρροῦστος γλῶ κατέχειν προφά- σει τῶν εἰρημνίων δανεισμάτων, εἴτε ἔγγραφα, εἴτε ἀγραφα εἴη. κομιζομένων δὲ, εἰ μὴ οἱ δανεισθέν- τες εἶεν καρποὶ, ὁ γὰρ τῶ μοδίου μοῖρα ἐφ' ἐκάστῳ μοδίῳ εἰς οὐκ αὐτὸν ὅλον. εἰ δὲ νομίσματα δανί- σθαι εἴη, ἐφ' ἐκάστῳ νομίσματι οὐκ αὐτὸν κερατῶν οὐ προφάσει τόκον. τῶ λαίτῳ δὲ οὐδὲ δανίσαις ἀρκυνόμενος ὁ γὰρ μοδίου μοῖρα ἐφ' ἐκάστῳ μοδίῳ εἰς οὐκ αὐτὸν οὐκ, ἢ ἐφ' ὅσον μὴ τὸ δανίσμα κατὰ τὴν ἀναλογίαν ταύτῃ, ἢ καὶ τῷ κερατῷ, διωδοῦναι πάντως, εἴτε γλῶ, εἴτε ὄνομα λαβόντες τύχῃ οὐκ ἐχρον, βόας, ἢ ὅτι τυχόν προβάτα, ἢ ἀνδράποδα, καὶ ὅτι οὐκ εἶναι τὸν νόμον ἀπασὶν ἐλαττωρῶν οὐκ αὐτῶν, ἢ τὴν περὶ γεωργῶν τῶν τοῖς θεομύθοις, τοῖς δὲ δανίσαις φέροντα μετέλαι πρᾶ- ψυχήν. τὰ τοίνυν παρασάντα ἡμῖν ἡ σὴ λαμπροτάτης ὁρῶ καὶ πρᾶσι παραδοῦναι σπουδάζω: εἰδότες τῶ δανίστου, ὡς εἰ παρὰ ταῦτα ἡ πρᾶσι διαρροῖται, τῆς ἐσπέρως ἐκπεσέται: καὶ ὁ λα- βὼν, εἴτε ἀδικούμενος, ἔξῃ παραψυχήν τῷ αὐτῷ μὴ ἀπληλῆσαι πρᾶσι, τὸν δανίστην δὲ ἰδεῖν ἔστι τοῖς ἐκαστοῦ ἡμιούμενος.

Γόρι τῶν δανίζόντων γεωργῶν.

δρ. λγ'.

Ρ Α Ε ΑΒΑΡΙCΙΑ ΔΕ. ἡ παρούσα διάταξις ὁμοία τῇ πρὸ αὐτῆς. λβ'. φυ- σει, πρὸς ἐκαστὴν, μήτε στραπώτῳ διωάμενος δανείζειν γεωργὸν παρὰ τὰ λεχθέντα.

Πόρι τῶν δανίζόντων γεωργῶν.

δρ. λδ'.

Ε Μ ΔΥΡΑΜ ΔΕ. καὶ ἡ προσημνία. λδ'. διάταξις τὰ αὐτὰ λέγει ταῖς πρὸ αὐτῆς τῇ, λβ'. καὶ, λγ'. νεαροῖς διατάξεσι, διαγορεύουσα τὸν δανείζοντα γεωργῶν παρὰ τὰ προσημνία, ἑωδοῦναι ταῖς προσημνίαις διατάξεσιν, μήτε διωάμενον τῷ οἴῳ δὴ ποτε χρῆσθαι προνομίῳ.

Γόρι

INTERPRUDENTES &c. ἡ προφητεία διὰ ταῖς διχαῖς, ὡς πινὸς τῶν με-
μοριᾶν διὰ τὴν βοήθειαν εἰς ἴδιον τόπον. Εἰς δὲ βοήθειαν εἰκοτὶ ἕξ, ὡς καὶ οἱ
κληρονόμοι τῶν αὐτῶν δικαιοδοσιῶν ἔχουσιν.

πρὶ τῶν αὐτῶν ἀφίκη διαδοχῶν.

82. 15.

ΜΝΕ ΙΝΦΙΝΙΤΥΜ ΔΙ. ὅτι οἱ ἄφιοι ἐκδιαιτῶνται τὰ ἀφαιρεθέντα ἐξ αὐ-
τῶν ἐν τοῖς οὐρανίοις καιροῖς ἕξ πέντε ἐν αὐτῶν, ἕτε αὐτῶν εἴηεν, εἴτε τῶν ἰδίων πο-
νέων, ἢ πᾶσι πᾶσι ἐκατόν ἑξήκοντα φύσεως, εἴτε τῶν ἐκ πλάγιον ἄλλοι τριτοῦ βαθμοῦ, εἰ μὴ
ἀρ' ἀνομήμον παρεχρεαῖς ἀποκλήοντη. Β'. ἐπὶ πίσεως γένου ἄμφω τὰ μέρη
προφύρονσιν ἀπεδείξας. γ'. γαίης οἱ ἄφιοι τοῖς ῥωμαίοις νόμοις ἐκδιδόνται.

ΓΟΡΙ ΤΩΝ Α' ΑΦΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΩΝ.

52. 12.

VENERABILEM ECCLESIAM ΕΙΣ. ΑΙ ΑΓΙΟΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ ΚΟΜΙΖΕΤΑΙ
 ΤΑ ΠΑΡΑ ΤΩΝ ΑΓΓΕΛΩΝ ΑΦΑΙΡΕΘΕΝΤΑ, ΔΗΜΟΣΙΑ ΜΕΝ ΤΟΥΤΟ ΕΠΙ ΑΥΤΩΝ ΣΥΝΤΕΛΕΘΟΥΣΑ,
 ΤΩΝ ΑΙΚΙΝΗΤΩΝ ΕΞ ΑΥΤΩΝ ΕΠΙ ΜΗΔΕΝΟΣ ΒΛΑΨΗΘΕΝΤΩΝ. ΑΙΡΕΤΙΚΟΣ ΜΗ ΒΑΠΤΙΖΕΤΩ,
 ΜΗΤΕ ΠΟΛΙΤΕΥΕΤΩ, ΜΗΤΕ ΚΑΤΗΧΟΥΜΕΝΟΝ ΠΟΔΙΤΕΜΝΕΤΩ. ΜΗ ΕΧΕΤΩ ΟΙΣ ΔΗΠΟΤΕ ΑΙΡΕΣΙΣ ΟΙ-
 ΚΟΝ Η ΤΟΠΟΝ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ. Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΡΧΙΘΕΝΘ' ΕΧΕΤΩ ΤΑ ΕΙΡΗΜΕΝΑ ΠΕΝΟΜΙΑ ΠΟΔΙ-
 ΟΛΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΕΠΙ ΤΩ ΚΩΔΙΚΙ. Ο ΚΑΤΑΦΘΥΓΟΝ ΕΞ ΤΩ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ ΚΑΡΧΙΘΕΝΘ' ΕΧΕΤΩ ΑΣΥ-
 ΛΙΑΝ, ΕΙΜΗ ΑΡΑ ΦΟΝΟΝ, Η ΑΡΠΑΓΗΝ ΠΑΡΕΝΟΝ, Η ΒΙΑΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥ ΠΟΙΗΣΕΙ. ΤΑ ΘΕΛΕΝΤΑ ΕΝ ΠΝΟ-
 ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΑΥΤΩΝ ΣΩΤΗΡΕΙΑΣ ΤΑΙΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙΣ ΑΓΙΟΚΗΣ ΜΗ ΑΦΑΙΡΕΙΕΤΩ ΕΠΙ ΤΩ ΟΙΟΝ ΔΗΠΟΤΕ. ΤΟΥ-
 ΤΟ ΔΕ ΣΥΝ ΧΗΝΙΚΩΣ ΔΕΞΑΙ ΟΥΔΙ ΠΑΣΩΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΩΣ.

Γορί βουλδωτῶν, ὥς τε εἰαυόνιμον κατὰ λιμπαίνην τοῖς ἐαυτῶν
βουλδωταῖς πασι. δρ. λη.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἰωάννης τῷ εὐδοξοτάτῳ ἑξαρχῷ τῶν ἰδρῶν τῆς ἐξουσίας
πρατειῶν, ὃ δυνάτορον ἄρ' ἑκάτων, καὶ πατερίῳ.

ἰ πλὴν πολλοὶ τειαν ἡμῶν παλαιοὶ καταστάντες ὥσθ' ἔχον χυλῶα καὶ τὰ πλὴν τοῦ βασί-
 λδουούσης πόλεως μέμψιν δ' ἰδοῦσαι καθ' ἑκάστην πόλιν ἐπὶ δὲ γερονότας, καὶ ἐκάστῃ
 σύγκλητον δοῦναι βουλῶν, δι' ἧς ἔμελλε τὰ τε δημόσια πράττειν, ἅπαντα τε γίνε-
 σθαι κατὰ τάξιν πλὴν προσήκουσιν. οὐτὼ τοίνυν τὸ πρῶτον λῶθησεν, οὕτως ἐφαίνε-
 γμα πρὸν, ὡς τὰς μεγίστας τε καὶ πολυανθρωποτάτας οἰκίας βουλευτῶν εἶναι, πολλή-
 λδου μὲν οὗτος τῶ βουλευόντος, τῆς δὲ δοκούσης εἶναι τῶν λητουργημάτων βαρύντητος οὐδενὶ παντε-
 λδου ἀφ' ὧν καὶ καταστάμενης. ὅθεν εἰς πολλὴν δὴ διεκδοῦται ἐξ ὧν ἀνέπαυσθητον χρεὼν τοῖς ἔσθ' οὐ
 λδου μόνον σιν λῶ. ἔπει δὲ κατὰ μόρῳ ἤρξαντο ἱερεῖς αὐτοὺς ἐλαβεῖν τῶ βουλευτικῶν λητουργη-
 μάτων, καὶ ἐβδελύσκειν προφάσεις, δι' ὧν πᾶς ἐλδουθεροὶ τούτων ἔσονται, ἔτα κατ' ὀλίγον ἡλῆθη-
 ἡ τὰ βουλευτήρια, κυρίων ἐπινοησῶν προφάσεων, ἐξ ὧν ἔμελλε τὰ μὲν ἴδια ἡκίως ἔξεν, τὰ δὲ
 κρινὰ καὶ δημόσια δὲ πάντων ἡλῆθησθαι: δὲ ἔσθ' οὐ εἰς ἀνδρῶν ὀλίγων ὑποδιδάσκοντα τὰ λητουργη-
 ματα, καὶ κείνοις τὰς οὐσίας κατέσεισε, ὅ τὰς πόλεις οὕτως ἡλῆθησεν, ὥς αὐτοὺς ἔσθ' οὐ τούτων εἶν
 ἐπὶ ὀλεθρίους μωροτάς, οὐς δὴ βίονδε καλῶσι. συμβέβηκεν οὖν τὸ πολλὴν τε μετὸν μὲν ἐλδου-
 μάτων, μετὸν δὲ πάσης ἀδικίας γενέσθαι. ταῦτα ἡμεῖς πολλὰς ἀνδρῶν ἀμείνων, ὥσθ' ἡμῶν χυ-
 ναι θεραπείας ἐπαγαγεῖν τῶ πρῶτον. καὶ ὅσῳ πᾶσι ἔσθ' οὐ ἡμεῖς πονουμένθα, τοσούτον πᾶσι ἔσθ' οὐ
 ρον οἱ βουλευταὶ τέχνην κατὰ τῶν ὁρῶν καὶ οἰκίαις νομοθετημένων, καὶ κατὰ τῶν δημοσίων. ἔπει δὴ ἡ
 ἔσθ' οὐ ἀναγκαζομένων αὐτοὺς πᾶσι ὁρῶσι τῇ βουλῇ φυλάττειν ὅ τὴν τετρατον: καὶ ἔσθ' οὐ μάλιστα οὐ τοῖς
 παρ' ἡμῶν νόμοις ἀποτινῇ ἤρξαντο διασπᾶν τὰς οὐσίας αὐτῶν, ὥς ἀποροὶ τελευτᾶν, ὅ τὸν τε
 τετρατον μόρος, ἀλλ' ὅλως ἐφεξῆς πλὴν ἀπολείαν τῇ βουλῇ καταλιμπάνειν. εἴτα ἔπει δὴ καὶ τῶν ὁρῶν
 αὐτῶν ἀποσερῆσαι τὸ βουλευτήριον ἔγνωσαν: ἡ δὴ ὅ τὸ πρῶτον πάντων ἀσβεστάτον ἀποσπᾶν, γὰρ
 μων ἀποχόμενοι νομίσαν, ὥς ἀρῆσθαι μόνον ἀποσπᾶν (τῶν γε ἐπὶ τῶ νόμῳ) τελευτᾶν, καὶ τῶ
 γενῆ

ζην, ἢ τῇ βουλῇ χρήσιμοι φαίνεσθαι. καὶ αὐτοὶς κατεπρόβλεπον πρόβω περὶ τὴν αἰσιν νόμον, ὃς δεκνέτου
 χρῆσις ἐπέφραπεν αὐτοῖς τὰ οἰκεία δωρεῖσθαι, καὶ τοιγὰρ πλὴν πρᾶσιν μὲν δεκνέτου γινέσθαι τῶ νόμου
 βουλευμένον. ὃ δὲ καὶ οὕτως ὡς θανμασός, ὥς μόνω πλὴν πρᾶσιν ἑσπώγειν τῇ τῶ δεκνέτου προαθήκη
 καὶ ταῖς ἐντεῦθεν ἀνάγκαις, τὰ δὲ πάντα αὐτοῖς ἀφαιρῆαι πρᾶσιν, καὶ ὃν ἡ βουλὴν το φρόπον.
 ταῦτη οὖν μετέστη τὰς βουλευτικὰς οὐσίας εἰς ἑτέρω πρᾶσιν, οὐδὲν τῆς βουλῆς ἐντεῦθεν ἔχου-
 σης. τοιγαροῦν εἰ τις ἀριθμήσειεν τὰ τῆς ἡμετέρας πολιτείας βουλευτήρια, ἐλάττω δὲ ῥήσει, τὰ μὲν
 οὐδὲ ἀνδρῶν δ' ἄλλω ὡς, οὐδὲ χρημάτων, τὰ δὲ ὀλίγων μὲν ἴσως ἀνθρώπων, χρημάτων δὲ οὐδαμῶς.
 ἦδη μὲν κατὰ μόρῳ ἐδικαμὲν νόμους ἡμεῖς εὖ βουλευμένους ὅς τας πρᾶσεις, καὶ τὰς δωρεάς
 τὰς ἀπὸ αὐτῶν, καὶ πᾶσαν πρᾶσιν ἐκποιήσιν ἔχουσιν βουλευτικῶν ἀκινήτων ἑσπώκεισθαι δεκνέτω μὲν
 τῆς ἐν ἐκείνῳ νόμῳ κειμένης παρατηρήσεως γινόμενῳ. εἴτα ὕστερον, ἐπειδὴ μὲν ἀμείνων αἰσιν ἐποι-
 οῦτο τὰς δωρεάς, ὅς αὐτὸν κατὰ πᾶσιν ἀνέλασιν, καὶ δ' δωρεὰν ἀπὸ πᾶσι ποιήσθαι βουλευτῶν εἰς οἶον
 δὴ ποτε πρᾶσιν. ὁ δὲ ἐλασιν δὲ εἰκότως τὰς προγαμαίας δωρεάς, ἐπειδὴ μὲν δωρεὰ κατὰ πᾶσιν
 εἰσιν, ὁ δὲ σωμαλᾶγματος τε εἶδος ἐν ταῦταις ἐκείνῃ, καὶ παιδοποιίας * δασὸν ὅσιν. ἔπειτα ὅρῳ-
 πες καὶ πᾶσι αὐτῷ εἶδος πᾶσι γραφῆας πολλὰς γινόμενῳ, νόμον ἐγράψαμεν, ὥς ἐν φρόνι παντὸς
 χρεῖναι τὸν βουλευτῶν, εἴτε μὲν σῶματος, εἴτε τούτου χρεῖς πάντως δ' τεινέκτιον ἔχειν, καὶ μὴ ἔλασιν
 ὁ δὲ ἐλασιν κατὰ λιμπάνην τῇ βουλῇ, μὲν περὶ λαίαν, μὲν ἐλασιν κατὰ μὲν ἑσπώ, εἴτε πᾶσι
 ὁ βουλευτῶν εἴη, εἴτε καὶ αὐτῇ δέχοιτο δ' τεινέκτιον ἢ βουλῇ. καὶ οὐδὲ μετὰ τούτου ἐσπώ, ὁ δὲ καὶ
 τὰς δηλείας τῆς οἰκείας εἰσάσεως διδοῖναι τινὰ μὲν ἐλασιν, ὥς κατὰ μὲν ἑσπώ, ὁ δὲ καὶ
 ἐλασιν τῇ βουλῇ. καὶ οὐδὲ μετὰ τούτων ἐσπώ (κατὰ πᾶσιν ἐπόντες ἐφ' ἐλασιν) δ' τεταρτη-
 μίον τῆς πάσης τῶ βουλευτῶν οὐσίας, ὁ δὲ καὶ τὰς πολλὰς τε ταῦταις καὶ ἐκκαχόμενῳ ἐλασιν
 μίας ἀνέλασιν, οὐ συγχωροῦντες ἀπαλλάττεισθαι δὲ ἄλλως, ἢ κατὰ πλὴν τῶν μεγίστων ἀξιώματων πα-
 τεκνέτητες * τῆς εἰσπώπικας, πραιφειῶς γὰρ εἴη καὶ τὰς στρατηγίας ὁ νόμος ἐπίστα, ὥς
 εἰ τις πραιφειῶς ἀρχὴν ἀρξῆν, αὐτῇ τῇ πραιφειῶς γινόμενῳ, καὶ εἴτε ἀρχὴν αὐτῷ, εἴτε στρατηγῶν,
 οὗτος βουλευτικῆς ἀπαλλάττειται τύχης κατὰ τὸν ἡμετέρον νόμον, τῶν δὲ πᾶσιν ἐλασιν αἰν-
 ῆμεν. τὰς γὰρ ἀπὸ μόνω πλὴν διδομένης τοιαύτης ἀξίας, τὰς πραιφειῶς φαίμεν, ταῦτ' ὁ δὲ
 ὅσιν εἴπειν καὶ στρατηγίας, οὐκ ἐλασιν τῶ βουλευτικῶν ἀκινήματος εὖ τούτων τυγχόντας ἐλασιν
 σαμίν. ταῦτα μὲν τοῖς εἰσπώπικας νομομαθήται μὲν πολλῶν δὲ ἄλλων, ἀπὸ ἐξέσιν ἐλασιν
 ἦδη τῶν κειμένων νόμων λαβῆν. ἀπὸ λυσάμεν δὲ καὶ ἵνας βουλευτικῆς τύχης διαφόρου, αὐτοῖς
 πραιφειῶς ἐλασιν μὲν νόμοις, οὗς ἅπαντας κυρίως εἴη βουλόμεθα, καὶ πλὴν παρῶν
 νομομαθῶν ἀπὸ τῆς οὐδεκάτης ἐπινεμήσεως τῆς ἀπὸ διελευσῆς ἀρχῆσαι, ὁ δὲ οὐδὲν ἡμῶν εἰ βουλῇ
 γέγονεν οὗτος ὁ νόμος. ἐπειδὴ δὲ ὁ δὲ ἵνας οὕτως ἀπὸ πᾶσιν διακινέμεν πρὸς τὰς ἑαυτῶν
 πατερίδας, ὥς αἰρεῖσθαι μάλιστα δὲ ἄλλοις τὰς ἑαυτῶν κατὰ λιμπάνην οὐσίας, καὶ μόλις δ' ἐπὶ τερτον
 τῇ βουλῇ: καὶ ταῦτα ὁ δὲ τὸν ἡμετέρον νόμον ὡς ἐλασιν χρεῖναι, ἀπὸ δὲ ἑσπώ, ὁ δὲ μόρῳ
 αὐξήσεται. εἰ τοίνυν μὲν τὸν δὲ ἡμῶν τὸν νόμον τελευτῶν βουλευτῆς πατὴρ οὐκ ἔχον, οὐτὲ ἄλλως, οὐτὲ
 δηλείας: οὕτω τῆς ἑαυτοῦ πατερίδας τὰς εἰς μοῖρας κατὰ λιμπάνην τῇ βουλῇ, καὶ πλὴν τεταρ-
 τῶ, οἱ βούλεται. ἔσται δ' αὐτῷ ἀπὸ παιδὸς ἴσως εἰς ἢ ὅς πᾶσιν ἢ πᾶσιν βουλῇ (ταῦτ' ὁ δὲ ὅσιν
 εἴπειν) καὶ δ' τῆς πόλεως ἀπὸ πᾶσιν ἐλασιν, καὶ ἐλασιν ἀπὸ πᾶσιν, καὶ ἐλασιν ἀπὸ πᾶσιν, καὶ ἐλασιν ἀπὸ πᾶσιν
 μνήμη, καὶ κατὰ τὸν οὐκ ἂν αὐτοῖς παρὰ τῶν παιδῶν ἐλασιν. εἰ δὲ ἵς γινέσθαι μὲν πατ-
 ῆς οὐκ ἔχει, νόμοι δὲ αὐτῷ κατὰ πᾶσιν: ὁ δὲ μὲν τῆς βουλῆς ἀπὸ πᾶσιν γράφειν αὐτῷ καὶ τούτῳ
 κληρονόμῳ, ὅς ἢ γράφει καὶ ἀπὸ πάσης ἐπιδόσεως ἔσται, ὅς μὴ δέιδω εἶδος τῶ παλαιῶν νόμων ἐπὶ
 ρας προαθήκης, μὲν τῆς ἐν τῷ βουλευτῶν ἐπιδόσεως, ἀλλ' αὐτὸν γράφει (εἴη ἐλασιν κατὰ πᾶσιν
 οἱ) βουλευταῖ, καὶ κληρονόμοι γινέσθαι, καὶ ἐλασιν καὶ αὐτοῖς τῶ πατερίδας εἰσάουσι, κα-
 τὰ πᾶσιν ἂν ὁ πατὴρ αὐτοῦς διανέμῃ. εἰ δὲ καὶ τὸ πᾶν αὐτοῖς βουλευτῆς κατὰ λιμπάνην, ἐπὶ καμῖον
 πρᾶσιν. πᾶσι δὲ καὶ μὲν τῶ εἰσάουσι πάντως αὐτοῖς κατὰ λιμπάνην, γινώσκων, ὥς καὶ εἰ
 κατὰ λιμπάνην ἐλασιν, ἀλλ' ἐν τῷ νόμῳ πάντως εἰς τὸ εἰσάουσι αὐτοῖς ἢ ἀπὸ πᾶσιν ἔσται τῆς οὐ-
 σίας. εἰ δὲ ἑσπώ πλὴν οὐσίαν ἐπὶ τῷ μὲν λαβῆν, καὶ βουλευταῖ γινέσθαι. εἰ δὲ τινες μὲν ἐλασιν
 ἵνες δὲ παραιτήσιν: ὡς δὲ αἰρουμένους τὰ τῶν παραιτούμενων ὀρχέσθαι μόρῳ. εἰ δὲ πάντες
 ἀπὸ πᾶσιν: πᾶσι καὶ τὰς ὡς ἀπὸ πᾶσιν οὐσίαν, οὕτως ὡς πᾶσι βουλευτῶν ὀρχέσθαι τὸ εἰσάουσι. εἰ δὲ ὁ μὲν
 σιωπήσειεν, παιδῶν δὲ αὐτῷ γινέσθαι οὐκ εἴη ἀπὸ πᾶσιν: πᾶσι καὶ τὰς μὲν τεταρτον ὡς δὲ ὁ δὲ ἀπὸ πᾶσιν
 κληρονόμοι ὀρχέσθαι. οἱ παῖδες δὲ οἱ νόμοι, εἰ βούλωνται ἑαυτοῦς ἐπιδόσαι τῶ βουλευτῶν, πρὸς
 δεχέσθαι, κατὰ πᾶσιν ἂν δὲ λήσιν, εἴτε πάντες, εἴτε τινες ὁ δὲ αὐτῶν, πάντως τῶ εἰσάουσι τῆς πα-
 τερίδας εἰς τὸν βουλευτῶν ἢ εὖ βουλευτῶν πατερίδας μὲν. εἰ δὲ ὅς ἐν δυνάμει αὐτῷ τελεῖται
 k εἴη,

ἔαν, ἔτα αὐτοὺς ἐλθουθεώσων ἢ ποδῶν, ἢ οὐ τῇ διαθήκῃ, καὶ ἐπιδόη τούτοις: ὁ οὕτως προσδε-
χέσθω, καὶ ἔστω βουλευταὶ, κατὰ πόρ ἢ αὐτῶν ἐπιθυμία πεποιήκων, ἐπιδόντων ἑαυτοὺς τῇ
βουλῇ, ληφόμενοι (κατὰ πόρ ἔρηται) δ' εὐαούγκιον. πανταχοῦ γὰρ βουλόμηναι, καὶ εἰ διαλῶσιτο,
καὶ εἰ μὴ βουλευσάμενθ' ἀπέλθοι, οὐδ' εἰς τὴν βουλὴν ὄρχομηνόσι δ' εὐαούγκιον λαμβάνειν. εἰ
δὲ ἐλθουθεώσων μὲν μόνον, οὐ μὲν ἐπιδόη, καὶ οὐτοι βούλονται, ἢ τις, ἢ ἕνα δὲ ἐξ αὐτῶν πρὸς δ' βου-
λυνθῆσαν ἰδεῖν: καὶ ἔστω δ' εὐαούγκιον δ' βουλυνθῶσι τῷ τοῖς βουλυνοῖσι κατὰ τὴν ἀναλογίαν διδοῦναι.
εἰ δὲ μηδεὶς τῶν νόθων βουληθεῖν, ἢ ἐπιδόη: τῷ καὶ ταῖς δ' εὐαούγκιον ἢ βουλὴ λαμβανέτω.
εἰ δὲ γνησίων εἴη παιδῶν πατήρ: οὐταῦτα δ' πρῶτον διακριτέον, ἔτε μόνων ἀρρέων, ἔτε μόν-
ων θηλειῶν, ἔτε μεμνημένων, ὥστε τὸν νόμον πανταχοῦ ἔχειν δ' ἐλεον καὶ τῇ βουλῇ συμφέρον.
εἰ μὲν οὖν ἀρρέων αὐτοῖς μόνον καθεστήκειν παῖδες, ἢ ἔκγονοι τυχὸν ἀρρέων ἐκ προτελευθεν-
τῶν ἡδὲν: τὸ εὐαούγκιον εἰς πάντας, κατὰ πόρ αὖ βουληθεῖν, μὲν ἰστέω: οὕτω μὲν τοι, ὥστε κατὰ μη-
δὲν ἐλαττωθῆναι τὸν νόμον ποδὶ τῶν ἀναθηκουσῶν διαλεγόμενον διαθηκῶν, πᾶσι εἰ μὴ ῥόπος
ἀχαιεῖας ὅσοι ποιήσων. οὐδὲ ἂν τὰ ὑδὶ τούτοις τεθειμένα νόμαμα πανταχοῦ ἀναιροῦμεν. ἐκείνου
μὲν τοι πάντως φυλαττομένου, ὥστε τὸ εὐαούγκιον πρὸς οὐ μὴ ἀχαιεῖας παῖδας μὲν ἰστέω, καὶ κατὰ
ποσὺν τὸν ἑκάστον ὥστε εἰσείναι τὰ βουλευτικά τῷ πατρὸς λειτουργήματα, καθύστε αὐτοῖς ὁ πατήρ δι-
οίμῃ τὴν οὐσίαν: τῷ τελευτικῷ μόνον τῇ τῷ πατρὸς κατὰ λιμπανομένου γνώμῃ, εὐαῦτα αὖ αὐτῷ πα-
ραχωρήσει βούλεται, ἔτε πρὸς οὐδὲν παῖδας, ἔτε καὶ πρὸς ἑτόρον. εἰ δὲ πᾶσι θήλειαι καθεστή-
κοιεν: εἰ μὲν αὐτῇ: τῇς ῥόπος γαμνηθεῖν βουλευταῖς: ἀδελφὰ ἔσται δ' πατεῖ, ἔτε γαμνηθεῖν
τυγχάνοιεν (ὡς ἔρηται) βουλευταῖς, διαρεῖν εἰς αὐτὰς τὴν ὅλῃ οὐσίαν, ἢ πάντως τοῦ τὸ εὐα-
ούγκιον, κατὰ πόρ αὖ βουληθεῖν, τῷ νόμῳ κἀντεῦθεν προσέχων δ' τὰ ἐξ ἀδιαθέτου τάξαντι. εἰ δὲ αἰ-
μὲν ἐξ αὐτῶν γαμνηθεῖν βουλευταῖς, αἰδὲ οὐχὶ τοιούτοις: τὸ μὲν εὐαούγκιον πάντως κατὰ λιμ-
πανέστω παρὰ τῷ πατρὸς ταῖς τῶν βουλευτῶν γυναῖξιν, διαρεῖν μὲν καὶ καὶ ταῦτα, κατὰ πόρ ὁ
πατήρ αὖ βουληθεῖν, ἑτόρως θηλειῇ τῇς νομικῆς μοίρας κἀκείναις πάντως ἀποσχωμένης. εἰ δὲ
μὴ πᾶσι γάμον ἔτῃ: τῷ καὶ ταῖς δ' τεύτω τῷ ὄρῳ γράφειν αὐτὰς ἢ τινα, ἢ ἕνα δὲ ἐξ αὐτῶν εἰς δ' εὐα-
ούγκιον κληρονόμους, ἐφ' ὃ πάντως γαμνηθεῖν τῇς αὐτῇ πόλεως βουλευταῖς. ἢ εἰ μὴ ὅσοι βούλεται
αὐτὸς, ἢ αὐτὸς μὲν γράφειν, αἰδὲ οὐκ ἀνίσχονται: τὸ μὲν εὐαούγκιον ὑδὶ τὸ βουλευτήριον τῇς ῥό-
πος ὄρχεσθω, δ' τελευτικῷ μόνον εἰς ταῖς παῖδας, καὶ ὅν πορ ὁ νόμος βούλεται, μὲν ἰστέω ῥόπον, εὐ-
λόγῳ καὶ τῶν ποικίλων αὐταῖς γινόμενον. εἰ δὲ ἀρρέων τε καὶ θηλειῶν καθεστήκοιεν: οἱ μὲν ἀρρέων
πάντως τὴν ἡμίσειαν ἔχεται ἔχει μοῖραν τῇς ποδουσίας, αἰδὲ θηλειῶν τὴν ἀφωμένῃ ἡμίσειαν, οὐ
τελεῖν μὲν τοι. ὁμοῦ δ' ἂν αὐταῖς τὸ τέταρτον τοῖς βουλυνουσιν ἀδελφοῖς, πᾶσι εἰ μὴ βουλευτῶν εἶναι
γαμεταὶ πᾶσι, ἢ πινδὲ ἐξ αὐτῶν. εἰ ἂν εἰς τοιούτῳ ἔλθοιεν γάμοις, καὶ τοῖς βουλευταῖς τῇς οἰκίας
πατρίδος ἐδουλεύειν: τῷ καὶ ταῖς ἐλθουθεώσωνται τῇς τελευτικῆς μοίρας, οἷα δοκεῖται καὶ αὐταῖς δ' ἂν
τῶν ἀνδρῶν, ὥς ποδῶσιν, μετέχων τῷ λειτουργήματι. ταῦτα ἡμεῖς νομοθετήσαμεν δὴ οὐκ ὀφθαλμῶν,
οὐχ' ὥς ἀφελῶσαι οὐδ' ἀνθρώπου τῇς τῶν οἰκείων διοικήσεως, ἀλλ' ὥστε ταῖς πόλεις μὴ τελεῖας ἐξορ-
μοθῆναι βουλῆς, μὴδὲ ποδουσίας ἡσὶν ἴσως καὶ ἀσέβειν ἐλαττωθῇ τὰ βουλευτήρια. τοιγαροῦν
ἐμοῖς δομῇ πινας καὶ ἀπὸ γαμνηθέντων τῷ νόμῳ σιωπῶν ἀπὸ γάμων, ὥστε οὐκ ἐπὶ μὴ γνησίων, ἀλλὰ
νόθων αὐτοῖς τίκεσθαι παῖδας, κἀκείνοις δὴν, ὥς ἐξωπικῆς κατὰ λιμπανέιν, καὶ οὕτως ἀποσφί-
φειν τὴν βουλὴν τῇς ὀφθαλμῶν αὐτῇ ποδουσίας. καὶ ἐνὶ γὰρ μὲν ἐξ αὐτῇ δυρόντες τῇς πείρας,
ὥς κατὰ τῶν βουλευτῶν γίνεται, ὁ πολλοὶ δὴν λέγοντες ἢ ταμειακῆς, ἢ κομητικῆς, ἢ κορυ-
χυτικῆς, ἢ δόλης καθεστάναι κατὰ σέως τὸν ἑτόρον τῇ αὐτῶν γονέων, πειρῶνται προσνέμειν ἑαυ-
τοὺς ἢ ταῖς ταμειακαῖς, ἢ ταῖς κομητικαῖς, ἢ ταῖς κορυχυτικαῖς, ἢ ἐτόρως οἷας δὴ ποτε τύχαις, καὶ
τὸ βουλευτήριον ἐκκλίνειν. θεοπίχομεν τοίνυν μηδεμίαν εἶναι τοιαύτῃ τυχὴν κατὰ τῷ δημοσίῳ, ἀλ-
λά πάντως εἶτε ἐκ ταμειακῆς μοῖρας, εἶτε ἐκ κορυχυτικῆς, εἶτε ἐκ κομητικῆς γινουμένης παῖς βου-
λυνθῇ, τὴν βουλευτικὴν τυχὴν ἡρατῆν βουλόμηναι. βουλευταὶ μὲν ἂν ἐλάχιστοι πανταχοῦ τῇς
ἡμετέρας εἰσι πολιτείας. ταμειακοὶ δὲ, καὶ κομηταί, καὶ κορυχυταὶ εἰς πᾶσι ἐκκαχυμένοι καθε-
στῶσι: καὶ προσήκον ὅτι μάλιστα τὰ βουλευτήρια τῶν πόλεων ἀνέσθωσι οὐδ' ὀλίγοις σάμασι σενοχρηθέντες,
ἢ πᾶσι πᾶσι πᾶσι πᾶσι. εἰ δὲ ἕνα δὲ οὐκ ὀνομαστῆς οἰκείας μοῖρας, ὥς ταμειακῆς, ἢ κορυ-
χυτικῆς, ἢ καὶ κομητικῆς τύχαις οὐσης, ἑαυτοὺς ἐξελείν τῇς βουλευτικῆς ἐπειράθησαν, ἢ καὶ ἐπειράθειεν
τύχαις, ἀπὸ τῆς ἀρπὶ διελευσῆς δεκάτης ἀπὸνέμεσθαι, καὶ αὐτῇ: τὰ κατὰ ὅσον πρᾶχεται τὸν ῥό-
πον, εἶτε ἐκ τῆς θείας αὐλῆς, εἶτε ἀλλὰ ἄλλου, ἀρὰ καὶ ἀνίσχεται ἔσω, καὶ οὐδ' οὐκ οὐκ οὐκ οὐκ οὐκ οὐκ οὐκ
τῇς ἰστέω τῇς ἑαυτοῦ μὲν βουλόμηναι. ἐξαιροῦμεν δὲ τῇς παρούσης ἡμῶν θείας διατάξεως θεοδῶ-
στον καὶ

διωδόντας, ὅ μοι λίσσεται γάμοις, ὧν οὐδέν ὄσιν ἀνθρώποις χρησιμώτερον, οἷα καὶ μόνων ποιῆν ἀνθρώποις διωαμένων. Διὰ τοι ἔστω ὁ νόμος παρόντα τίθεμεν νόμον, τὰ μὲν δὴν πάντα τῆς περὶ τὴν παρ' ἡμῶν τελευτήσης διατάξεως κύρια μὲν βουλόμενοι. τοὺς δὲ καίνιζοντες μόνον, ἵνα εἴ τις τὸ λοιπὸν ἀποκαταστήσιν ποιοῖ τοὺς τῶν ἐαυτοῦ προγαμιάτων: περὶ τὸν μὲν φυλάττει τὸ παιδί τὸ νόμιμον μόρος, οὐ τὸ τέταρτον (ἔστω γὰρ ἐπανορθώταται, πέντιαν αὐτοῦ πολλὰ κατεργασίαι) δὴν τὸ τρίτον πάντως, ἢ τὸ ἡμισυ κατὰ τὸν τῶν παίδων ἀριθμὸν. ἔπειτα καὶ τὸ ληπόμενον τῆς οὐσίας μόρος, οὐ μὴ ἀρκούν ἑνὸς μέρους πρὸς προικὸς ἢ προγαμίας δωρεᾶς ἐπιδόσιν διὰ τὴν νόμον, ὅς πρὸς τὴν τῶν περὶ τὴν παρ' ἡμῶν τελευτήσης συμμετρούμενης, ἐξαρτῶνται ὅτι αὐτὸ τῆς ἀποκαταστάσεως, καὶ τὸν περὶ τὴν παρ' ἡμῶν τελευτήσης νόμον μὲν μόρος πρὸς τὴν προικὴ, ἢ τὴν πρὸς γάμον ποιεῖ δωρεάν. Θεωροῦμεν γὰρ κατὰ τὸν νόμον τὸν νόμον ἐξαρτῶνται παντοίως τῆς ἀποκαταστάσεως τὰ γαμικὰ συμβόλαια, ὅς τὰς ὑπὸ τούτοις ἐκποιήσεις, ἢ ὑποθήκας. καὶ εἰ βεβαρημένον εἴη τὸ πρὸς τὸν νόμον, ἢ τὸ τῆς ἀνδρὸς, ἢ τῆς γυναίκης ἀποκαταστήσιν τοιαύτη: ἐξέτω ὁ νόμος τὴν καλυμμένην προγαμίαν ἢ δὴ γάμων δωρεάν ἐπιδόσιν, μηδὲν (τῶν ὑπὸ τῶν προγαμιαίων ἐκείνοις) τῆς ἀποκαταστάσεως δέσσης: εἴτε γυνὴ τῇ ἀποκαταστήσιν βαρυνῶτο, μηδὲν ἐμποδὼν γίνεσθαι πρὸς τὴν τῆς προικὸς ἐπιδόσιν. τὰ γὰρ καὶ τῇ παρ' ἡμῶν συμμετροῦνται τῶν ἰδίᾳ ποίωσιν τελευτῶν περὶ τὴν νόμον. καὶ ἔστω ἔστω ταῖς γυναίκαῖς ἐπιδόσιν ἢ ταῖς ἀνδρῶν ἀποκαταστήσιν περὶ τὴν νόμον. εἰ γὰρ καὶ οἱ πρὸς ἡμῶν ἐκ τῶν γυναικῶν ὑποθηκῶν πολλὰ κατὰ τὸν νόμον ἐξέλθον, καὶ τοιγὰρ οὐχ οὕτως ἡμῖν ἀναικάα κατεστῶτα: πῶς οὐχ ἡμεῖς ἐκ μέλλοντος τε καὶ καλλίοντος γνώμης τὴν τῆς γαμικῆς κερδῶν αἵρεσιν ποιησόμεθα; ταῦτα δὲ πάντα ὅτι μέλλοντι χαρίζομεθα χρόνῳ καὶ ταῖς ὑπερονέουσαις ἀποκαταστήσιν, ἢ τὸν γινέσθαι τὸν νόμον. οὐδὲ γὰρ ἐκείνο γινέσθαι συγχωροῦμεν τὸ βλάβος, ἵνα εἴ τις γυνὴ ολίγην ἔχουσα προικὴ, εἴτα τὸν νόμον μαρτυρῶν τὸν ἡμέτερον: ἢ εἴ τις ἀνὴρ μετρίαν προικὴν ἔχων, πρὸς ἀνδρὸς ἀφ' ἧς τὸν νόμον βουληθεὶς αὐξήσιν ἢ τῆς προικὸς, ἢ τῆς προγαμίας δωρεᾶς ποιησάμενος, τὸ ἐλκεῖν πρὸς ἐπιδόσιν τῶν ἀποκαταστάσεων. καὶ τὸν τῶν γὰρ ἀνδρῶν τὴν ἀνδρὸς ἀφ' ἧς τὸν νόμον, οὐδὲν ὄφελος ἔχειν διδόντες τοῖς ποιουμένοις τὰς ἐπανορθώσεις, ὅσον πρὸς τὴν ὑπὸ τῶν ἀποκαταστάσεων βλάβην, κατὰ τὸν νόμον μέλλοντι χρόνῳ τὸν ἡμέτερον προικῶν νόμον. ἐν μὲν τῷ ἔστω κατὰ τὸν νόμον ἔστω τῶν παρόντων νόμων.

Διότι δὲ ἐκείνο τὸ πρὸς τῶν γυναικῶν τῶν μετὰ τὸν περὶ τὸν νόμον γάμον πρὸς δευτέρον ἐπαρτῶσιν συνοικίον, καὶ πρὸς τὸν ἐαυτοῦ ἐξέλθον, ὃν δὴ πένθιμον οἱ νόμοι καλεῖσιν, ὅς ἐπιμετροῦνται αἱ διατάξεις τῆς τῆς πρὸς ἡμῶν ἀποκαταστάσεων, ὅς ἡμεῖς ἀναγκαστὴν τὸν πρὸς τούτων γὰρ ἔχοντες νόμον μετὰ τῶν ἐπανορθώσεων, καὶ τὰ πρὸς αὐτῶν νομοθετηθέντα, εἰ βραχέως πρὸς τῶν ἡμῶν ἀποκαταστάσεων περὶ τὴν νόμον. Ἄλλ' ἀναδέσσει τὸν πρὸς ἀπὸ τῆς τῆς ἡμετέρας συμμετροῦν χρόνῳ οὐκ ἔβουλόμην. ὥς ἡμῖν ἐκείνῳ ἐδοξε ἐπανορθώσεως ἄξιον κατεστῶτα. γυνὴ γὰρ εἰς ἀνδρὸς ἐλθούσα, ἔστω ἀπέβλεπεν (ὡς οἶκε) καὶ ἐπὶ πρὸς τὸν νόμον αὐτοῦ τὸ μὴ βροχέειν οὐνοῦ. οὐ πῶς γὰρ ἐξήκοντος τῆς ἐποῦ κατὰ τὸν νόμον κατὰ τὸν νόμον μὴ ἀποκαταστήσιν ἐπὶ τὸν νόμον. ὥς οὐκ εἶναι διωατὸν εἶπεν, ὡς ἐκ τῆς τελευτήσης τῆς γυναικὸς βλάβος. οὐ γὰρ εἰς τοσοῦτον ἡ κίνησις ἐξελθὼν χρόνον. καὶ ἐπειδὴ καὶ ἔστω εἰς τῶν ἐπιτιμῶν τῶν ἀνδρῶν γάμων προκρίνονταν, τὸ τὴν γαμικὴν ἐκπλήξιν ἐλθούσας τῆς προγαμίας δωρεᾶς τῆς παρὰ τῆς ἀνδρὸς ἐπιδόσιν, ὥς καὶ αὐτὰ τῶν ἀποκαταστάσεων ἢ μὴ τὴν γαμικὴν ἐκπλήξιν ἐλθούσας τῆς προγαμίας δωρεᾶς τῆς παρὰ τῆς ἀνδρὸς ἐπιδόσιν, ἢ μὴ κερδάνειν ὅφειλεν τὴν γυναῖκα παρὰ τῆς ἀνδρὸς, ὃν οὐ πῶς εἶπεν ἡ τῆς τῆς. ἢ δὲ (δὴν ὅτι πῶς εἴποιμεν τὰ παρ' αὐτῆς, ὅσον ἐλθούσας) οὐκ ἀξίαν ἔλεγεν ἐαυτὴν εἶναι τῆς ἐκπλήξεως, διότι τὸν νόμον ἡμῶν τὸν πρὸς τὸν νόμον διαλεπόμενον γάμον. ἐαυτὴν δὲ γάμον οὐ γινέσθαι παρὰ τὸν νόμον, δὴν τὸν νόμον ἔστω εἶναι φυσικῆς ἐπιμετροῦς παρὰ τὸν νόμον. Ἄλλ' ὅτι μὲν αὐτὴ καὶ μετὰ τὸν νόμον ὑποθήκας βροχέειν οἱ νόμοι ἐξαρτῶνται, τῶν ἀνδρῶν γαμικῶν ἔστω καὶ τῶν γυναικῶν ἐκείνων αὐτῶν οὐκ ἐλθούσας. πῶς δὲ (φίλομαθα γὰρ τῶν τῆς τελευτήσης τῆς παρὰ τὸν νόμον) ἐπιδόσιν ἐκπλήξιν αὐτῆς τῆς πρὸς τὸν γάμον δωρεᾶς. ὅς ὑπὸ τούτου τῆς δέμας, ὡς τῶν νομίμων περὶ τὸν νόμον εἶπω τῆς πένθιμου χρόνου γάμοις ἐταξεν ὁ νόμος. εἰ γὰρ ἐκείνῳ ὁ νόμος ἀπὸ τῆς τῆς οὐ κατὰ τὸν νόμον, καὶ τοιγὰρ νόμον γάμον προκρίνας, διότι τὸν νόμον ὑποθήκας, μὴ πρὸς τὸν νόμον ὑποθήκας πρὸς τὸν νόμον γαμικῶν, διότι καὶ εἰς τὸν νόμον εἰς τὸν γάμον ἔστω εἶπω: πῶς οὐκ ἐταξεν, ὅπου τὸ προγαμικὸν κατὰ τὸν νόμον ἔστω μόνον, ἄλλ' αὐτὸν ἔλεγεν ἀνδρὸς ἢ ἀποκαταστήσιν ἐδοξε ὅτι τὸν νόμον ὁ πρὸς τὸν νόμον ἀποκαταστήσιν τὸν νόμον, αἰδομένην αὐτὴν κατὰ τὸν νόμον; ὥς καὶ ἐταξεν, εἰ καὶ τοιοῦτο συμβαίη, καὶ πρὸς τῆς πένθιμου χρόνου τῆς γυναικὸς πρὸς τὸν νόμον τῆς ἐποῦ, ὥς ἀναμνησθήσιν εἶναι, τὸ μὴ τὴν γυνὴν ἐκ τῆς πρὸς τὸν νόμον κατεστῶτα συνοικίον: παντοίως αὐτὴν σερβέσθαι τῆς προγαμίας δωρεᾶς καὶ κατὰ τὸν νόμον κατὰ τὸν νόμον.

Ἐνρί ἐκκλητῶν πέντε ἐπὶ χιῶν πρὸς μόνον κριαίστωρα. δν. μά. >>

χρῆσιν, ἔσονται μὲν καὶ τοῖς ἄλλοις ἀπασι ἐπιπύμοις, ὡς καὶ δευτέρους ἐτυχε πρὸ τῆς πενήτημον χρόνου νομίμοις ὁμιλήσας γάμοις. μὴ γὰρ ποτε πλεῖστον ἐχέτω θεοσωμῆς ἀσέλγεια. ἀλλ' ἔσονται μὲν καὶ αὐτὴ ταῖς αὐταῖς ποιναῖς, κινδυνεύει δὲ καὶ πλεῖστον ἐλπίδα τῆς ἀφ' ἧς μοιχείας περὶ πορραφῆς, ὅπως αὐτὸ μὴ γάμων ἀφῶν ἐπιθυμοίη, μὴ δὲ οὐδὲ νομίμοις γάμοις μέζονι κακῷ θωλίσοιτο. τὰ τοίνυν πρᾶσσέντα ἡμῖν καὶ δὴ τὰδε τὰ θεῖον δηλοῦν μὲν νόμον ἢ σὴ ἔσονται ὁροχὴ γινώσκουσιν, κατὰ τὸ συνηδὲς δὲ τῶν προγραμμάτων οἰκείων φανερὰ παρ' οὗ καταστατάτω.

Ἡ διάταξις πρὸς μόνον κριαίστωρα ἐξορκίτου τάξιν καὶ τὰς ἐκκλητῶν ἀφ' ἧς πέντε ἐπαρχίαν καρίαν, καὶ κύπρον, καὶ τῶν κυκλάδων νήσων, καὶ μυσιάσ, καὶ σκυθίας παρὰ τῇ δεξιᾷ τῶν πᾶσι ἐξετάζεσθαι δν. μά.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς μόνον τῷ ἐνδοξοτάτῳ κριαίστῳ ἰουστινιανῷ ἐξορκίτου.

ΣΜΕΝ πρὸς τὴν θεῖαν πεποιμένῃ διάταξιν, καὶ ὑπὸ τῇ σὴ ἐνδοξότητι παραδεδομένῃ καὶ ταῖς πέντε ταύταις ἐπαρχίαις καρίαν τε καὶ κύπρον, καὶ τὰς ἐν κύκλῳ κείμενας νήσους, καὶ πρὸς γε μυσίαν τε καὶ σκυθίαν, ἐφ' ἃς πλεῖστον αὐτὰς ἔσονται τῇ σὴ ἐνδοξότητι, προσθέντες, ὥστε ὅτι τὰς ἐκκλητῶν γινόμενας δίκας κατὰ τὰς ἐρημίας ἐπαρχίας μὴκέτι πρὸς ἐνδοξοτάτῳ ἡμῶν ὑπάρχουσιν, ἀλλὰ πρὸς τῷ σὴ ἀνὰ πέμψαντα μεγαλοπρέπειαν. ἐπειδὴ τοίνυν πολλοὶ προσήλθον ἡμῖν τῶν ἐκ καρίαν, καὶ ῥόδου, καὶ κύπρου δυσχεραίνοντες ἐφ' ἧς σκοπόντες ἀναγκάσθαι πολλὰς, ὅτι χεμῶνος ὥρα γίνεσθαι κατὰ τῶν σκυθῶν καὶ μυσῶν, ἐφ' ἧς διὰ αἰεὶ, καὶ ἕως τὰς ἐκκλητῶν ἵδου, οὐδὲ ἔσονται μέγαλλον χρημάτων γυμνάσιν, καὶ κινδυνεύειν καὶ ταλαιπωρῶν διαπύδοντας μάκρην, καὶ ἀφικνουμένους εἰς χώρας ἔσονται βαρβαρῶν ἐσχατομένων.

Διὰ τοῦτο συνηδὲς τὸνδε τὸν νόμον γράψαι πρὸς τῷ σὴ ἐνδοξοτάτῳ, ὥστε τῶν μὲν ἐκ σκυθίας καὶ μυσιάσ δίκων, ὡς ἐκ γειτόνων οὐσῶν τῷ σὴ ἔσονται ὁροχὴν καὶ ἐκ τῶν ἀνδροῦσιν. τῶν δὲ ἄλλων τοῦτέστι τῶν ἀφ' καρίαν, τῶν ἐρημίων νήσων, καὶ κύπρου, ἐπὶ αὐταῖς παρὰ τοῖς ἐνδοξοτάτοις ἡμῶν ἔσονται ἀρχαῖς ἡγορίζοντο ἐκ θεῖας καλῶσεως ἡμῶν πρᾶδεδομένας τῇ σὴ ἀρχαῖς ἀρχῇ, ἐφ' ἧς αὐτὸς ἐνδημοῖς ταύτῃ τῇ βασιλίδι πᾶσι, καὶ αὐταῖς ἔσονται σὺν κινεῖσθαι καὶ ἐξετάζεσθαι ἅμα τῷ ἐνδοξοτάτῳ κριαίστῳ τῷ θεῖον ἡμῶν παλατίου ὅτι σὺν αὐτῷ αὐθιγῶν, καὶ ἀπὸ καὶ ὑπὸ ταῖς ἐκκλητῶν κείμενος ὑφ' ἧς ταῖς νόμος. εἰ δὲ αὐτὸς ὑπὸ σκυθίας καὶ μυσιάσ διατελείοις, ὅτι τὸν τὸν πονηροῦ τὸν σὸν κατὰ ταύτῃ τῷ δίδαιμονα τῶν πρὸς γὰρ τὰς ἐφέσεις, πάντως μὲν τοῖς γινόμενον αὐτὸν ἅμα τῷ ἐνδοξοτάτῳ ἡμῶν κριαίστῳ τῇ σὴ ἀποθέσεως ἀνδροῦσιν κατὰ τῶν τοῦτον γῆμα, καὶ μὴ οὐδὲ ἀνθρώπου τὰς ἐρημίας δυσκολίας. ἀλλ' ἐπ' αὐτοῖς κοινῇ κατὰ τῶν προσθέν ἡμῖν ἐρημίων κρίνεσθαι ἅμα τὸ παρὰ σὴν ἡμῖν οὕτω τάξαι τὸν νόμον, ὥστε μὴ πλεονόσ τε ὅτι μείζονος ἀνδρείας καὶ ἀνδρείας τὰς ἀποθέσεις ἀρχῇ γίνεσθαι. εἰ δὲ αὐτὸς διῆς τὸν διὰ κατὰ τῶν ἐρημίων ἐμ' προσθέν ἐπαρχίαν, ὅτι τῷ τάξιν ἐπέχον τῷ σὴ κατὰ τῷ δίδαιμονα ταύτῃ τῷ πόλιν ἀνδροῦσιν, καὶ ἀφ' ἧς παρὰ τῶν ἐνδοξοτάτων ἔσονται ἀρχῶν νομόμαται. εἰ μὲν τοῖς ἀρχαῖς παρὰ τῇ σὴ ἐνδοξότητι συμβαίη τῷ δίδαιμονα (ὡς εἶκος) διδισκομένη, εἴτα ἐμὲσθαι ἅμα τὰς στρατιωτικὰς δαπάνας ἐκδημήσιν: ταύτης ἀνυπὸρδέτως πλεονεύει παρὰ τῷ σὴ ἔχοντι τάξιν, καὶ ἀπὸ αὐτῆς καὶ αὐτὸς ἀνδροῦ. εἰ δὲ ἐξ ἀρχῆς οὐ παρὰ τοῖς ἐνδοξοτάτοις ἔσονται ἀρχαῖς ἢ ἐφέσεις ἐκ τινῶν ἐπαρχίων ἀνέπεμπαιτο, ἀλλ' εἰς ἑτέρον δικαστήριον: τῷ ἀρχαῖς οὕτως πᾶντε λῶσ οὐ κακίζομεν. τὰ τοίνυν πρᾶσσέντα ἡμῖν καὶ δὴ τὰδε τὰ θεῖον δηλοῦν μὲν νόμον ἢ σὴ ἐνδοξοτάτῳ ὅτι ὅτι ὅτι ὅτι παρὰ τῷ ἀνδροῦ καὶ παρὰ τῷ ἀνδροῦ εἰς τὸ διδαιμονα ἀνδροῦ.

Ἐνρί τῆς κατὰ τῆς ἀνδροῦ καὶ τῆς σκυθίας, καὶ τῆς κύπρου, καὶ τῶν κυκλάδων, καὶ τῶν λοιπῶν. δν. μά.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς μὲν τῷ ἀγνώστῳ καὶ μακαριωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ, καὶ οἰκονομικῷ πατριάρχῃ.

ΡΑΓΜΑ οὐκ ἀνδρὲς τῇ βασιλείᾳ κ' ἡμεῖς πρέσβητες, ἰδίᾳ τὸν παρόντα ἐκκλησίαν
νόμον. ὁσάκις γὰρ ἡ τῶν ἰδρώων ἡφός πινὰς τῶν οὐκ ἀξίων τῆς ἰδρωσύνης τῶν ἰδρα-
πικῶν κατεβίβασε θρόνων (ὁποῖον δὴ Νεσορίον τε καὶ Εὐτυχέα, Ἀρμόν τε, Ὁ Μακα-
δόνιον, καὶ Εὐνόμιον, Σόδημον δὴ πινὰς εἰς κακίαν οὐκ ἐλάττωσεν ἐκείνων) τοσαυτά-
κις κ' ἡ βασιλεία σύμφηφ' ὅ γερονε τῇ τῶν ἰδρώων αὐθεντεῖα, ὥς τὰ θειότρωα τε Σ
αὐτῶν πινὰ συμφαρμόντα μίαν συμφωνίαν ταῖς ὁρταῖς ποιήσασθαι ἡφίοις. ὁμοῖον δὴ ἡ καὶ
ἐναγχοῦς γενόμενον πόδι ἀντίμου ἴσμεν, ἀπελχθέντος μὲν τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως θρόνου
παρὰ Ἀγαπιδίου τῆς τῆς ὁσίας κ' αἰοιδίμου μνήμης πρεσβυτέρου γερονότου τῆς κατὰ τὴν πρεσβυτέρου
ἐρωμὴν ἀγιστάτης ἐκκλησίας, οἷα τὴ κατὰ μηδὲν ἄρ' ὅσον αὐτῷ προσήκοντα παρὰ πάντας ἐὼν κα-
νόνας ἐπεισπνεύσαντος θρόνω. καὶ ἡ δὲ ἡφία, τῆς αὐτοῦ τῆς ἀγίας μνήμης ἀνδρός πρεσβυτέρου πολ-
λαχόθεν ἐφαίντο σέβον, ταυτ', ἃ ὑπερον διαφόροις ἀπέφυγε πόλιν οἰκίαις, πρεσβυτέρου μὲν ὅτι ταῖς
τέραςιν ἀγίας σωόδου ἀκροαθεῖν, τῇ τε τῶν τελειοσύων δέκα κ' ὅκτω ἀγίων πατέρων τῶν ἐν Νι-
καίᾳ, τῇ τε τῶν πενήτην κ' ἐκάτον τῶν ἐν ταύτῃ τῇ θυσίᾳ πόλει, τῇ τε τῶν ἐν ἐφίσσῳ δ' πρεσ-
τον συνελθόντων διακρίσεων, τῇ τε τῇ Θεοφιλεστάτων πατέρων τῇ ἐν χαλκιδόνι ἐκκρίσεων τελειόντα·
αὐτῶν μὲν τοῖς τοιούτων δογμασὶ κατὰ κολουθῶν, οὐτε ἡμετέρων ὀλιγοθεοπίας καὶ τὴν συγκρατῆσιν,
ὡς ἂν τὴν αὐτοῦ σωτηρίαν ἐρῶν, πρεσβυτέρου βουληθεῖς, οὐδὲ ἀποκηρύξαι καὶ αὐτοῦς ἐὼν τῇ
ἀσεβείᾳ δογμασίων ἀρχηγούς ἐὼν ἔσθ' ἡ πρεσβυτέρων ἀγίων ἐκβεβλημένων σωόδου· ἀλλ' ὁ δὲ μὲν ὅτι
χρῆμα κατὰ ταυτὸν καὶ ἐν ἴσῳ τοῖς τε κατὰ δέδικταις, τοῖς τε κατὰ δέδικταις ἀγίων. ἀπαξ
γὰρ ταῖς διανοήσις τῆς ἀγιστάτης ἐκκλησίας ἐνόησιν κατὰ νομοθεσίαν κ' τῶν ὁρτῶν ἡλλοφίω-
μὲν ὅτι δογμασίων, ἐκὼς ἐπανελεῖν εἰς τὴν αὐτῶν οὐκ ἔχουσιν ὁρδοῦν. Σ ταῦτα παρ' ἡμῶν καὶ
πρεσβυτέρους, καὶ ὁδοιποροῦν, πᾶσι χρησιμεύον ἀποδοῦν πρὸς τὴν σωτηρίαν τὴν αὐτοῦ. Διὰ ταύ-
τα τοίνυν δ' ἅπαντα τὰ γενόμενα ἐπ' αὐτῷ, τῆς καὶ θαιρέσεως ἡφίον παρὰ τῆς ἀγίας σωόδου πρε-
φάσει τῆς τε αὐτῆς μετῆς, οὐδὲ ἔσθ' ἡ τῶν ἀγίων κανόνων μνηστευμένης τῶν τῆς βασιλίδος ταύτης
πόλεως ἰδραπικῶν θρόνων ἀρπαγῆς, Ὁ τῆς ἀρ' τῶν ὁρτῶν Σ ἀληθῶν δογμασίων ἐκφραγῆς, κύριον ἡ
ἡμετέρῳ τίθεται βασιλεία, καὶ ἰδίᾳ τοῖς τὸν παρόντα γράφοντομον. Ἀπαγορεύον δὲ αὐτῷ
κ' τῆς κατὰ τὴν θυσίαν, καὶ τὴν πόλιν καὶ τῆς πόλιν οἰκίας αὐτῆς διατελεῖς, καὶ πᾶσι ἐτόρῳ
τῶν ἐπισήμων πόλεων δεσπίζοντες ἐφισχυρίσθαι, κ' τούτοις σέβειν, οἷς ἐαυτὸν ἀξίως ἔσθ' ἔδεικται, καὶ
μὴτε τίσιν ἐπικρινώμεν, μὴτε ἐμβιβάζειν αὐτοῖς εἰς τὴν τῶν ἀπιορθωμένων δογμασίων ἀπάθειαν.
οὐ μὲν οὐτε τὴν δικαίως ὅσον καὶ τὴν σὺν ἡφίον, τὴν ἐκ πάντων (ὡς εἶπεν) τῶν ἀρ-
χιερῶν τε καὶ πατριαρχικῶν μὲν τῆς μοναχικῆς συνείσεως πρεσβυτέρου θρόνον, τὴν τὸν ἀνα-
δεματισμὸν ἐπάγουσαν αὐτῷ, βασιλικῆς ἔξω καταλιμπάνον ἐπικρινώσεως, ὅς πρεσβυτέρου πα-
ρὰ ἐὼν ἰδρὺς δέσμοις καταλαβὼν τὸν θρόνον τῆς Θεοπολιτῶν ἀγιστάτης ἐκκλησίας, οὕτω σωε-
πάρεσσιν ἅπαντα, οὕτω μετὰ ταῖς ποίηκε σωτηρίας, ὡς κρινόν πινὰ καὶ ἀκέραιον ταῖς ἀγιστάταις
ἐκκλησίαις ἐμβάλλειν πρὸς ἀλλήλους πόλεμον. καὶ ὅτι καὶ * τοῖς πρὸ ἡμῶν σὺν ἡφίοις πρὸς αὐτὸν
γεγράφθαι, ποικίλεις μὲν δογμασίων καὶ δ' ἡπλοτερωμένους τῆς ὁρδοῦς πόλιν οἰκίας τε Σ βλα-
σφημίας χρησιμεύον, ἅπαντα δὲ νῦν ταράξαντα, κ' μόνον τῶν τῆς ἐκκρίσεως τῶν αἰρεσιάρχων
πολέμου βδελυρῶν τε καὶ αἰοσίων δογμασίων ἀντεχόμενον, (Νεσορίου τε φαμὲν καὶ Εὐτυχῆς) κ' τῶν
ἐκκρίσεων τούτων καθηγεμόνων ὅς εἰς ἀντίπαλόν μὲν εἶναι πως δοκῶντων δ' ἡμῶν, πρὸς εἰ δὲ τέλος τῆς
ἀσεβείας ἐπειγόμενον, καὶ ἐὼν ἐκείνων χαρὰ καὶ πικρὸς ἐκτυπωσάμενον λόγῳ. Δνοῖν δ' ὅντων
ἐκκρίσεων δ' ἡμῶν δογμασίων, ὧν ἐκάτερον ὁμοίως εἰς ψυχὴν ἀπάθειαν ἄγει, τοῦ τε Νεσορίου, τῆς τε
Εὐτυχῆς (καθὰ πρὸς εἰπόντες ἐφ' ἡμῶν) ἀπὸς ἐκ τῶν ἀρ' ἀνικῶν τε καὶ Ἀπολλινάριου σωῆσι μι-
ασμάτων: αὐτὸς ἡ παρὰ δόξιν πατρῶν, ὁμοίως εἰς ἐκάτερον ἐμπέπηκε, καὶ τῇ μὲν ὅτι, τῇ δὲ ἐκεί-
νο πρεσβυτέρου, κρινόν ἔδωκε δεχέσθαι ἐαυτὸν τε καὶ ἐὼν αὐτοῦ λόγῳ τῶν τηλικούτων πλῆμμελῶν
τῶν κατὰ τῆς. ἔσθ' ὅτιν καὶ αὐτὸς ἔσθ' ὅτιν ἐρημνὸν ἀναδεματισμὸν, ὃν ἅπαν τὸ πατριαρ-
χικὸν τε καὶ ἰδραπικὸν καὶ μοναχικὸν τῆς ἡμετέρῳ ἐπιτελείας (ὡς εἶπεν) ἀγία δικαίως ἐπὶ τῶν
αὐτῶ, τῆς μὲν Θεοπολιτῶν ἐκβεβλημένος, διότι πρὸς αὐτὸν ὁ κατ' ἐκείνων ἀπεσείχθη θρόνος, οἷα μη-
δὲ τὴν ἀρχὴν ὁρτῶν αὐτοῦ ἐπικρινόμενον, ἀλλ' ἐπὶ ζώοντος καὶ ἐν ταῖς ἀγιστάταις ἐκκλησίαις ἀνα-
κηρυττομένου τῆς πρὸ αὐτοῦ τὴν ἰδρωσύναν ἐγκρίτως, παρὰ δὲ τῆς μετ' αὐτὸν τῆς ἰδρωσύνης ἐκπε-
πῆκοντα, ἐν σῶντα δὲ μετὰ τὴν αὐτοῦ μόνον, ἀλλ' ἡ δὲ καὶ ἔσθ' ὅτιν ἀναδεματισμὸν τῆς ὁρδοῦς
καὶ καθολικῆς ἐκκλησίας γενόμενον, κ' πολλῶν ἡμῶν βιβλίων βλασφημῶν τε καὶ ἀπιορθωμένων
ἐμπεπληγμένων τὸ πολίτευμα, ὥς καὶ ἀπιορθωμένον ἅπασιν τῶν αὐτοῦ ἡ κατὰ τῶν βιβλίων: καὶ
ὡς περ οὐκ ἔξει τὰ Νεσορίου γράφειν ἡ κατὰ τῶν βιβλίων, διότι τοῖς πρὸ ἡμῶν αὐτοῦ γράφοντες ἐν
ταῖς αὐ-

[illegible]

αὐτῆς γραμμῶν πᾶσι τοῖς ἔσθ' αὐτῶν τεταγμένοις ὁσώτατοις μητροπολιταῖς, ὧν ἐκείνῳ γνή-
σεται φοντὶς ταῖς ἔσθ' αὐτῶν τεταγμέναις ἀγιοτάταις ἐκκλησίαις ταῦτα ποιήσῃ φανερὰ, ὥστε
μηδὲνα τῶν πάντων διαλαθεῖν τὰ τε τῇ ἀρχιερωσίῃ δοθέντα, τὰ τε ἔσθ' αὐτῆς βασιλείας κεκυρω-
μένα.

πρὶ τῶν ὀργαστηρίων κωνσταντίνου πόλεως, ὥστε μόνῃ χίλια ἑκατον ὀργαστήρια τῆς
μεγάλῃς ἐκκλησίας ὑπεκονσεύην, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα ταῖς κατὰ σινη-
θεῖαν λειτουργίᾳ τελῆν, οἷα αὐτῶν δεωποτεῖα. δρ. μγ'.

ἐν ὀνόματι τοῦ δεωπότην ἱεροῦ χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν. αὐτοκράτωρ, καῖσαρ, φλά-
βιου, ἰουστινιανὸς, Ἀλβμανικός, γοτθικός, φραγκικός, γερμανικός, λαζικός,
Αλβανικός, Βανδαλικός, Ἀφικός, θύσεβης, δύτυχης, ἀνδρῆς, νικήτης, τροπα-
ούρης, ἀφσέδαςτος αὐγουςτος, λογγίνω ἑσθ' ἀρχὴ τῆς πόλεως.

ΠΡΕΙΔΗ ΜΕΛΙ τῶν ἡμετέρων κρᾶται τῶν ἡμετέρων ἑσθ' αὐτῶν καὶ ζώντων ὧν τελευτῶν-
των, τῶν μηδὲ τὰς ταφὰς αὐτοῖς βαρεῖα ἔιν, μηδὲ ἐπιζημιῶσι τοῖς ἐκ τῶν τελευτῶν
ζωντος οἰκίας: δὲ ἑσθ' αὐτῶν τὰ πᾶσι τῆς ταφῆς αὐτῶν τὸν προσηκόντα διατεθείκαμεν
φρόν. καὶ ἐπειδὴ ἑσθ' αὐτῶν κωνσταντίνου ὁ τῆς θείας μνήμης, ὁ τῆς μεγάλῃς ἡ-
μῶν ταύτης πόλεως οἰκιστής, ἑσθ' αὐτῶν ἀναστάσιου τῆς θύσεβους λήξεως τὸν τῶν κελευ-
μένων λεκτικαρίων ἢ τοι δεκανῶν ἀριθμὸν πορεύσασθαι εἰς αὐτὸν μέτρον, χίλιον ἑκατον ἑνὶ δεκανοῦς, ἢ τοι
ὀργαστήρια ποσῶντα διφύλακτες, ἐφ' ᾧ περὶ μηδενὶ χροῶν ταῦτα δεχεσθαι προσηκόντα: διότι δὲ ἑσθ'
κείσθαι τῇ διατυπώσει τῆς θείας μνήμης ἀναστάσιου τὸ μέτρον τῶν ὑπεκόντων συστήματος εἶναι
προσηκόντων λεκτικαρίων ἡμῶν: βουλόμενοι, ταῦτα βέβαια μένειν βουλόμεθα. προσελθόντες δὲ οἱ τῶν
συστήματων τῶν θύσεβους ταύτης ἡμῶν καὶ βασιλίδος πόλεως, ὧν διαφρόντως ἡμῶν μελῖ, τὸ ἡμέ-
τερον ἐδίδασκον κρᾶτος, μετὰ τὴν οὐ φορητὴν ὑφίστασθαι τὴν ἀνάγκην. τὴν μὲν γὰρ ἀγιοτάτῃ με-
γάλῃ ἐκκλησίᾳ τὰ χίλια ἑκατον ὀργαστήρια καρποῦντες τέλει πᾶντος ἐλθόντες, ἀπὸρ καὶ σφόδρα
ἐκόντες ἐκόντες: διότι πᾶσι τῶν κοινῶν ἀπάντων ἀνθρώπων ὅσων τὸ πρᾶγμα πέφιν, οὐ μὲν
καὶ τὰ λοιπὰ φρόν ἄλλῃ διώχας. πολλῶν γὰρ ὀργαστηρίων ὄντων κατὰ ταῦτα τὴν θύσεβον αὐτῶν
ἐμπροσθὶν τε καὶ πρᾶγμα τῆς διαφρόντος, οὐ ταῦτα ἢ μόνῃ τὰ χίλια φαμέν ἑκατον ὀργαστήρια, τῆς
ἐρημικῆς ὑπεκόντων λειτουργίας, ἀλλὰ πολλὰς καὶ ἀγιοτάτας ἐκκλησίας, πολλοὺς καὶ θύσεβους ἐκόντες,
καὶ μοναστήρια, καὶ ἐτόροις θύσεβους οἰκίαις, καὶ πᾶσι προτόροις αἰρετικῶν ὄντων, εἴτα μεταναστάντες εἰς
τὴν ὀρθόδοξον πίσιν, πολλὰς καὶ βασιλικὰς οἰκίας, καὶ πρὸς καὶ ἀρχόντων, καὶ συκλητῶν, καὶ ἰμουςρίων,
καὶ κουβικουλαρίων ὑπεκόντων τῶν τελεῶν, καὶ ἑσθ' αὐτῶν δεωπότης ἐκόντες ἐκόντες κατὰ σινηθεῖαν προση-
κόντες, καὶ τὸ κοινὸν ἀδικεῖν τῶν ὑπεκόντων πᾶσι τοῖς ἐκόντες: εἰς τὸν τὸ πρᾶγμα συκλητόν, ὥστε ἐκόντες εἶναι
ἑσθ' αὐτῶν λειτουργίας, καὶ ἐφαυρομένους τὴν λειτουργίαν, καὶ τὸ προτόριον τέλει πολλὰς καὶ θύσεβους καὶ τε-
λεωπῶν, ἢ δὲ καὶ δεκαπῶν γνήσας: καὶ τοιγα ἀναστάσιου τῆς θείας λήξεως ἐφ' ᾧ παρ' αὐτοῦ
διοριθέντι τύπῳ μηδενὶ παντελὸς ἐτόροις ὄντων ἀτέλειαν, παρὰ τὰ χίλια ἑκατον ὀργαστήρια τὰ τῇ
ἀγιοτάτῃ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ προφάσει τῆς τῶν τελευτῶντων ὁσώτα δεωποτεῖα. διὰ ἑσθ' καὶ ἡμῶν
ὡς δὲ ἐπὶ τοῖς ἡμετέροις ἀρχόντι, καὶ πρὸς καὶ αὐτῶν τῶν μακαριωτάτων ἀρχιεπισκόπων τῆς
θύσεβον ταύτης πόλεως εἰς αὐτὴν σινηθεῖν, καὶ τὸ πρᾶγμα ὑπεκόντων, καὶ εἰς ἡμᾶς ἀγειν τὰ αὐτοῖς
δοθέντα, ὅτι τῶν παρόντων χρῆσθαι πρὸς τὴν σινηθεῖαν νόμον, βεβαιώσας τὰ ἀναστασίῳ ἑσθ'
τῆς θύσεβους λήξεως πᾶσι τοῖς παρὰ τῶν, καὶ δεωποτεῖαν μὲν τὰ χίλια ἑκατον ὀργαστήρια πᾶσι
φρόνοις ἀμείψασθαι καὶ πᾶσι δόσεως καὶ θαρὰ φυλάττειν τῇ ἀγιοτάτῃ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ προφάσει
τῶν δεκανῶν ἢ τοι λεκτικαρίων, καὶ τῆς τῶν τελευτῶντων ὁσώτα ἀφαιρεσμένα, οὐδενὸς ἐτόριον παρ'
αὐτῶν δεκανῶν ἀπαιτεῖν διωαμένον ἀπὸ αἰρετικῶν, ἢ οἰασθῶν ἀγιοτάτης ἐκκλησίας, ἀλλὰ τὸ ἀναγ-
χὸς παρ' ἡμῶν διατεταγμένον κρᾶτεῖν, ὥστε ὁκτακόσια μὲν ὀργαστήρια τελῆν τὰ σώματα, τελεωπῶν
δὲ αὐτῶν ἀπαιτῶν καὶ πᾶσι ὑπεκόντων λειτουργίας δεωποτεῖαν, ὥστε αὐτῶν τῶν ὀργαστηρίων, οὐδὲ
τῶν προσηκόντων συστημάτων παρεχόμενων αὐτὰ τὴν οἰασθῶν ἑσθ' αὐτῶν ζήμιαν, ἢ τίτλους
ἐπιγινώσκόντων, τὰ μὲν τοιγα λοιπὰ πάντα ὀργαστήρια τῆς θύσεβον ταύτης πόλεως τῶν δεκα-
τασάτων

τὰ αὐτῶν κλιμάτων, εἴτε ἀγῶτά της ἐκκλησίᾳς εἴη, εἴτε ξυνῶν, εἴτε μοναστείων, εἴτε ὀρφανοτροφείων, εἴτε βρεφοτροφείων, εἴτε πτωχείων, εἴτε δ' ἄλλης οἰκιστοῦ δεσποτείας, εἴτε τῶν βασιλικῶν οἴκων, εἴτε ἀρχόντων πινῶν μεγάλων, ἢ μέσων, ἢ ἐλάττω ἀρχαῖς ἐξόντων, εἴτε ἐνδοξοτάτων συκλητικῶν, ἢ τῶν μεγαλοπρεπεστάτων ἱεροσυνείων, ἢ τῶν περιβλέπων κυνικυρλαίων, εἴτε πινῶν ταῖς στρατείαις ἐκαταλεγομένων, ταῦτα ἅπαντα τελῆν τὰ ἐπιχειρήματα αὐτοῖς δημόσια τέλη, καὶ τὰ ὄντα πάντα ποιῆν τε καὶ πληροῦν κατὰ τὸ προσήκον ἐκαστῷ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ συστήματος: οὐδέ τις προνομίασ ταύτης ἐνεκα τῆς αἰτίας ἐπεριδέσθαι διωκμένων, ἢ ποιῶντι πινὶ κεχῆσθαι παραιτήσει. οὐ γὰρ ἐπιμύμων δ' ἐτόρων ἄλλος εἰς ἐτόρον φέρεσθαι, οὐδὲ οὕτως ἀπὴν ἢ κείσθαι διατύπωσιν, ὥς καθ' ἐκάστην αἰξέσθαι τὰ τέλη, καὶ καθάπερ ἐδιδάχθημι τὰ τετραπλάσια, καὶ πεντεπλάσια, καὶ δὴ πονοδεκαπλάσια δίδωσθαι, διότι καὶ πολυποῦντος ὅδε τῷ ἡμετέρῳ κράτει, μηδενὶ κρινῶ τέλει μηδὲν βαρύνεσθαι. καινὸν δ' αὖ εἴη οὐδ' νῦν πρῶτον ἐπιτελεσθὲν μόνον, ὅτι καὶ τὸ πρῶτον συμμετεῖαν ἔωδραίνων. ἀλλὰ πάντα ἔωδ αὐτῶν ἔσω κατὰ τὰς τε καὶ τῶν, καὶ καινὸν εἶναι κατὰ πάντων τὸν τοῦτον θεῖον ἡμῶν πραγματικὸν τύπον, ὃν δὴ τὸ νόμον καλεῖν ἔξεστιν, ὥς πασι δ' ἄλυτον πεντεπλάσιον, οὐ γὰρ αὖ τις πᾶσι ἔστω δυοδρανοί, μηδὲν εἶναι τὸν ἡμετέρου μίτον βλέπων, πᾶσι δὴ τῆς οἰκίας τῶν τελευτῶντων λόγον τῶν πᾶσι τῶν χιλίων ἑκατον ὀγδαστείων, ὃς δὴ καινότητος τε ὅδε καὶ ἅπαντες ὁμοίως ἐφωτωμένοι ἀνθρώποις. εἰ δὲ τις ἐπιχειρήσει παραιτήσει πινὶ χρῆσθαι, καὶ ἑαυτὸν ἐλαφύνει τῆς σωτελείας, ὅτι εἰ μὴ συγχωρεῖν εἰς οἰκιστῶν ἀπαιτεῖσθαι ὅσον ἑαυτοῦ, ὅτι προσάσκει βούλεσθαι νέμειν, ἢ στρατιωτικῶν, ἢ πολιτικῶν, ἢ ἐκκλησιαστικῶν, ἢ τῶν οἰκιστῶν ἐτόρων: ἐπιπλήτω καθάπερ τῆς τῶν ὀγδαστείου δεσποτείας, καὶ ἔσω ἔστω δημόσιον αὐτοῖς τῷ συστήματι προσκυροῦμενον. οὕτω δ' ὁ ὀγδαστεῖος τῶν κακωλυμένων οὐ προσάφονται, ὅτι καὶ τὰ κατὰ μικρὸν καὶ ἐφ' ἅπαντας ἡπλώσθαι τὰ τέλη, βραχὺ μὲν ἔσται τὸ παρ' ἐκείνου διδοῦμενον, μέτερον δὲ καὶ καὶ φονὴ καὶ φορητὸν καὶ ῥᾶον συνησφύρομενον, ὅσῳ παρὰ πλεονέκων συλλέγειν. τί γὰρ οὐκ ἀποπῶνται αὖ εἴη, ἄσφατος ἐκ τῶν οἰκείων ὀγδαστείου χειρῶν, ὅτι ἀποφύγοντες γαμετοὶ τε καὶ παῖδες, καὶ τῶν ὄντων τῶν εἰς οἰκιστῶν αὐτῶν ἔχον ἐπιτελεσθῶν, βαρύνειν μέγιστον τέλει, καὶ ὅσῳ πλεονέκων τῶν ἐλαφυνόμενων γίνεσθαι, τοσούτῳ μέγιστον ἀποτελεῖσθαι πᾶσι; καὶ εἴη ἡ βαρὺ ἀόριστος, πᾶσι οὐδ' ὅποιον ἔχον διωκόμενον. ταῦτα πάντα κολύοντες, τόνδε τὸν θεῖον πᾶσι πραγματικὸν τύπον, τῶν δὲ τῆς ἐκπύσεως ἀπειλῶντες πονῶν ἀπαιτῶν ὁμοίως ἐφεξῆς τοῖς ἔσθαι νόμοις, ἐκωλύσας εἰς ἐκείνου συστήματος προσέξοντας τὰ νομομορφία, καὶ αἰῶνιν πεταγμένη τέλη λαμβάνειν, ἢ πειρᾶσθαι τὰ τέλη ῥέπειν εἰς σερονομία. ἀλλ' ἐκαστος ἀπολαύων σερονομίαν τῆς εὐφροσύνης, συγχωρεῖται δὲ τὰ ὀγδαστεία λειτουργεῖν τὰ σωτηρῆ τε καὶ νομομορφία, ὥστε γὰρ ἐκαστος ἑαυτοῦ προνοεῖται, οὕτω καὶ ἡμῶς αἰάκη τῶν λυσιστελεῶν τε καὶ συμφορόντος τῆς μεγάλης ταύτης καὶ βασιλίδος πλεονέκων ἀπὸ λαμβάνεσθαι. οὐ γὰρ αὖ ὅτι καὶ τὰ καινὰ λυσιστελεῶν τε προβαίνει, καὶ τὸν τῶν τοιαύτης βαρύνοντος ἀπαλαττομένων. τὸ μὲν νῦν αὐτῶν φέρειν ὑποτακτικῶν. * ἡ τοῦτον σὺν ὀδοῦ τῶν τῶν ἀσάντων, τῶν δὲ τῶν θεῶν δηλοῦμενα νόμοι, οὐκ αὐτὸς φυλάξας, καὶ ὁ μετὰ τῶν ἀρχῶν μεταληφόμενος, καὶ ἡ πειδομένη τοῖς τάξις, νῦν καὶ εἰς τὸν ὅδε ἀπὸ πάντων χρόνων.

πρὶ τῶν συμβολασιολογῶν, καὶ πρὶ τῆς τοῦ πρεσβυτέρου αὐτῶν
ἐναντὶ τοῖς χάρεαυ. δ'· μδ'.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἰωάννης ᾠπαρχὸς πραιποσίτων, ὁ δὲν τὸρον ἀπὸ
ᾠπάτων, καὶ πατερίων.

 ΙΚΗΣ μικρῷ πρὸθεν κηροσάμνα ᾧ παρόντι τῷ νόμῳ πᾶσιν ἀρχαῖς τῶν πρὸφα-
 σιν. ἐκ γὰρ πρὸσώπου γυναικὸς πινος ἐφόρῳ συμβολαίον, γράμματα μὲν αὐτῆς
 οὐκ ἔχον (ὡς ὅτι τούτων ἀνεπισήμουν) τελευτῶν δὲ ἕως συμβολαίου γράφου, ὥς πα-
 ρα τε ταβουλαρίου, τῶν ἑποχῶν ἔχον τῆς αὐτῆς, καὶ μαρτύρων ἐπιτεκνύον
 παρουσίαν. ἔτα ἐπειδὴ ἡς ἀμφοιβήτης πρὸς αὐτὸν γέγονε, τῆς γυναικὸς λεγού-
 σης, οὐ ταῦτα εἶναι τὰ παρ' αὐτῆς ἐπιτάχυντα, ἀπὸ ὅ καὶ ἡς ἔλεγον ὅ τῆς δίκης ἀκροάμενος
 ἐπιτίθειται παρὰ τῷ συμβολαίῳ γράφου μαρτυρῶν τῶν πρὸς αὐτὸν ἀλήθειαν, ὁ δὲ τὰ μὲν γράμματα
 ἐπιγνώσκειν ἔλεγε τῆς πληρώσεως τῷ συμβολαίῳ, μὴ μὲν εἶδέναι τι τῶν παρακολληθῆναι των.
 οὐδὲ ὅτι αὐτὸς τῶν ἀρχῶν ἐπιτεταχῶν παντελῶς, ἀλλ' ἐπὶ τῇ αὐτῇ τινὶ τῶν αὐτῶν ἔδοξεν περὶ αὐτῶν, οὐτε
1 ὕστερον

ὑστερον παραχρυσέσθαι τῇ πληρώσει, ἀλλ' αὐτῆς ἐτόρῳ ἔδοτο ἐπιγραφεῖναι. καὶ ὁ μὲν παραχρυσόμενος τῇ πληρώσει ἤλθεν, οὐδὲν οὐδὲ αὐτὸς φήσας εἶδεναι (ὅτι γὰρ οὐδὲ ὁ γραφεὺς οὐδὲ τὸ συμβολαίου) ἀλλὰ μόνον εἰδόμενος, ὅτι παρόντος μὲν αὐτοῦ ἀπώλετο, οὐδὲ μὴ ὡς ἔστι πῶς ἀρχὴν ἐπιταχθεὶς ἤν-
 ρεῖται. ὥς ἐστι μὴ εἶναι τῶν μετῴρων ὁ δικαίων ἴσχυον ἐπιστῆναι τῷ πράγματι: καθαρῶς ἐκινδυνώ-
 σαι πᾶσι περὶ πανταχόθεν πῶς τὸ πρᾶγμα γινώσκων. ἐκείνο μὲν οὖν τῆς προσκομιδῆς, ἔτυχεν ὁ-
 ρεῖσθαι τὴν κηρίσεως. ἡμῶς δὲ ὡς ἡμεῖς χρῶμεν τῷ παντὶ βοηθήσιν, ὅτι κρινόν ἐφ' ὅπαντα ποιῶ-
 ντες νόμον, ὡς εἶναι προεστῶτος τῆς ὀργασίας συμβολαίου γραφῶν αὐτοὺς δι' αὐτῶν ἐκ παντός
 ῥόπου ἐπιτάσσεται τὸ συμβολαίον, ὡς καὶ τὰ ἀπολύοιτο πρᾶγινεσθαι, καὶ μὴ ὁμῶς ἐπιτιθέναι τῷ
 χάριτι πῶς πληρώσιν, πᾶσι ἐμὴ ταῦτα πρᾶγινε, ὡς ἔχον αὐτοὺς εἶδεναι πῶς ἔσονται, ὁρῶτω-
 μένως τε ἔσονται τῶν δικαίων διώκεται τὰ παρεκκλινούμενα γινώσκων καὶ ἀποκρίνεσθαι, καὶ
 μάλιστα, ὅταν γραμμῶν εἰσὶν ἀνεπιστήμονες οἱ ταῦτα ἐπιτάσσοντες, οἱ ῥά οὐ καὶ ἐστὶν καὶ ἀνεξέ-
 λεγκτος ἢ τῶν τοῖς ἀλλοδαπῶν παρεκκλινούμενων ἀρνήσις. ἵνα τοίνυν ταῦτα πάντα κο-
 λυόμεν, εἴτε ἔδοτο τὸν παρόντα νόμον γραφόμεν, καὶ ταῦτα παραφυλάττειν πάντως βουλό-
 μεθα παρὰ τῶν συμβολαιογράφων, εἴτε ἡδὴ ταύτης τῆς διδασκαλίας πόλεως, εἴτε ἐπὶ ἐπαρχίαις εἴτε
 γνωσκόντων, ὡς ἐπὶ ταῦτα ἡ πρᾶξις, ἐκαστοῦ πάντως τῶν καλουμένων σαπίων, καὶ
 ὁ παρ' αὐτῶν σαπίς, ἐφ' ᾧ τε ἐπιταγῆναι τὸ συμβολαίον, ὅτι παρ' αὐτοῖς αὐτὸς κύριος τῆς ἡδὴ τῆς
 σαπίων αὐθεντίας ἐστίν, καὶ μεταβληθῆσεται τὸ πρᾶγμα, καὶ ὁ μὲν τὸ λοιπὸν ταῦτα ἐφ' ἑα-
 τῇ τὰ εἶναι ἐπὶ τῇ σαπίων, ὁποῖον ὁ κατὰ ταῦτα πρᾶγινε, ὁ δὲ γὰρ ἐκαστοῦ ταύτης, ἢ εἰ
 ἐστὶν τῶν ἑσπερίων ἐκείνων. Ἐπειδὴ ὁ μὲν ἀπὸ τῆς ἑσπερίας προσηλῆν, ὁπότε ὡς ἐφ' ἑαυτὸν αὐ-
 τῷ, ὁ δὲ κατὰ τὴν ἐκείνων γνώμην ἔδοτο ἐπράξει: δι' ἔδοτο καὶ ἡμῶς ταῦτα ἐπὶ τῇ αὐτοῖς πῶς ποι-
 νῶν, ἵνα δὲ τούτου γίνονται πᾶσι τὰ συμβολαία δικαιοὶ τε καὶ ἀσφαλέστεροι, ὅτι μὴ δὲ τῶν αὐτῶν
 αἰσίων τε καὶ φυλῶν ὅτι ἀλλοτεῖος διαφθείρωσι βίον. εἰ δὲ οὐκ ἀξίον τυχόν εἴη τῇ πᾶσι ὁρῶ-
 σίαν τῆς σαπίωνος πᾶσι λαβεῖν ὁ δὲ συμβολῶν παρὰ τὰ ὅτι ἡμῶν διατεταγμένα μετὰ τὸν παρόντα
 νόμον ἐπιταγόμεν: ὁ μὲν συμβολαιογράφος ἐκπλήττω ῥόποις ἀπασὶ τούτου, ἔτορος δὲ ἀντ'
 αὐτοῦ προβαλλόμενος: οὐδὲ ἡμιονοῦν παντελῶς ἀπεῖναι τῇ τῆς σαπίωνος κυρίου, εἴ τις εἴη τῶν
 ἑσπερίων, ἀλλ' οὐ συμβολαιογράφος αὐτὸς, οὐδὲ ἐκπλήττων τῶν ἐκείνων πόρων: ἀλλ' αὐτοῦ μόνου
 τῇ τὰ τοιαῦτα κομίσασθαι, ὅτι ἀπὸ τῆς ἑσπερίας πῶς αὐτοῦ πληροῦ ὀργασίας τῆς προσκομιδῆς
 ἐκπλήττων. πάντων μὲν τοι τῶν ὀργῶν τῶν ἡδὴ τῇ σαπίωνι δικαίων ἀκαρῶν τοῖς κυρίοις αὐτοῖς
 πᾶσι εἶναι τὰ τοιαῦτα πᾶσι λαβεῖν συμβολαιογράφου φυλακισμένων, καὶ μὴ πᾶσι λαβεῖν οἱ συμ-
 βολαιογράφοι προφασίς, εἰς νόσον τυχόν ἀναχρυσώτες, ἢ εἰς ἀρχαίαν τοιαύτης. ἔξεσι γὰρ αὐτοῖς,
 εἰ τι τοιοῦτον εἴη, μεταπέμψασθαι ὅτι ἐπιτάσσοντας, ὅτι αὐτῶν πρᾶγμα πληρώσιν. ὁμῶς τε
 ταῦτα δὴ τὰ συμβαλλόντα ἀπασί, οὐκ ἀν' ἐμποδὼν σαπὴ τοῖς κατὰ τὸν, διότι μὴδὲν ἐπ' ἀνθρώπων
 οὐτως ἐστὶν ἀναμνησθήσθαι, ὡς μὴ διώκεται, καὶ ἐπὶ τῶν σφόδρα εἴη δικαιοτάτων, ὁμῶς δεξαμέν-
 τιναι μεμνησθῆναι ἀμνησθήσθαι. ἀλλὰ μὴδὲν πόρου αὐτοῖς ἐλάττω γίνεσθαι κατὰ ἔδοτο δὲ
 πῶς τῶν ἐπιταγόντων σωχέαν προφασίς: καλλίον δὲ ὁλίγα προσηλῆν ἀσφαλῶς, ἢ πολλοῖς
 ἐπιμελῆσθαι ἐκινδυνώσας. ἵνα δὲ ὁμοῦ μὴ σφόδρα αὐτοῖς ἀπὸ τῆς νόμου εἶναι ὁδοῖν, ἡμῶς ἐσο-
 χασιμῶς τῆς ἀνθρώπων φύσεως συμμέτρον αὐτῇ καὶ ὅτι νόμου ἡμετέρου τίθεμεν. εἴτε γὰρ τὰς
 τοιαύτας αὐτῶν ἴσως ἀμνησθήσθαι διδόμεν αὐτοῖς ἀδεῖαν, ἐκάστω ἐπὶ ἑαυτοῦ προβαλλόμεναι ἐπ'
 ἑσπερίαν παρὰ τῷ λαμπροτάτῳ μεγίστῳ κλέον τῆς διδασκαλίας ταύτης ὅπως κατὰ τὸν σω-
 χεὶς προσηλῆναι, καὶ ἀδεῖαν αὐτῷ δίδοναι ἐπιτάσσεται πρᾶ τῶν συμβαλλόντων ἐπὶ τῇ κατ' αὐτῶν
 σαπίωνι συμβολαία, καὶ ἀπολυμένων αὐτῶν πρᾶγινεσθαι, καὶ μὴδὲν παντελῶς ἐτόρῳ τῶν ἡδὴ τῆς
 σαπίων ὄντων δίδοναι εἶναι, ἢ ἐπιτάσσεται πῶς ἀρχὴν, ἢ ἀπολυμένων πρᾶγινεσθαι, πᾶσι ἢ ἀπὸ
 τῇ συμβολαιογράφου τῇ πῶς αὐθεντίας ἔχοντος, ἢ τῇ παρ' αὐτοῦ ἡδὴ ἔδοτο προβαλλόμενος. εἰ
 δὲ ἡ πρᾶ ταῦτα γινώσκω, καὶ ἔτορος ἐπιταχθεῖν: πῶς καὶ ταῦτα ἑσπερίαν τῇ ποιῶν ὁ συμβολαιο-
 γράφῃ ὁ πῶς αὐθεντίας ἔχον τῇ παρ' ἡμῶν ἐμπροσθεν διαρρηχθῆναι, αὐτῶν μὲν τοι τῶν συμβολαίων
 εἴτε τὸ χρῆσιμον τῶν συμβαλλόντων οὐκ ἀκρυβήτων. ἴσμεν δὲ, ὡς εἴη τῇ νόμου τὸ λοιπὸν αὐτοῖς τε
 φυλάξουσιν τὰ παρ' ἡμῶν διατεθέντα, συμβολαία τε ἐπὶ ἀσφαλῆς κείσεται. ἐκείνο μὲν τοι τῷ
 παρόντι προσηλῆν νόμῳ, ὡς εἶναι συμβολαιογράφου μὴ εἰς ἔτορον χάριτι καθαρὸν γράφειν
 συμβολαία, πᾶσι ἐμὴ εἰς ἐκείνον, ὅς προσηλῆν τὸ καλὸν μὲν πρᾶγινεσθαι φέρον πῶς τῇ κατὰ
 καρὸν ἀδελφότητά του κόμητος τῶν δεινῶν ἡμῶν λαμπροτάτων προσηλῆναι, καὶ τὸν χρόνον, καὶ ὅτι ἐκεί-
 νῳ ὁ χάρις γέγονε καὶ ὁπρὸς ἡδὴ τῶν τοιούτων προγράφεται, δεχεται καὶ ἔδοτο τὸ πρᾶγινεσθαι
 μὴ ἀποτέμναι, ἀλλ' ἐκείνον ἔχον. ἴσμεν ὅμως παραρρήσεις ἐκ τῶν τοιούτων χαρῶν ἐλεγχθεῖς
 πρὸ τῶν

πρότερον τε καὶ νῦν. ὥστε καὶ εἰ τις ἐν χόρτης (νῦν δὲ καὶ ἐν ἑσπέρῳ) εἰς τὸ πρῶτον ἄλλο, οὐχ οὕτως καταγεγραμμένον, ἀλλὰ ἄλλην πινὰ ἔχον γραφίαν, μηδὲ ἐκείνον ποιῆν προέδωκεν ὡς κινδυνό-
 τε καὶ πρὸς τὰ τοιαῦτα οὐκ ἐπιτήδειον: ἀλλὰ μόνον τῷ τοιούτῳ χόρτῃ, ὁποῖον ἐμπροσθεν εἰρηκαμέν,
 τὰ σύμβολα ἐγραφέτωκεν. ταῦτα δὲ πάλιν τῆς ποιότητος τῶν χόρτων ἡμῖν διωρισμένα, καὶ
 τῆς ἀποτομῆς τῶν καλουμένων πρῶτον κνρατῆν ὡς τῆς ἐνδοξοτάτης ταύτης τῆς λεως, βουλό-
 μεθα, εἴθι πολὺ μὲν τὸ τῶν συναλλαγμένων πλῆθος, ὅτι, πολλὰ δὲ ἢ τῶν χόρτων ἀφρονία, καὶ πάλ-
 ρεσι τῶν νεομισμένων ἑσπέρῳ τοῖς πρῶτοις χρῆσθαι, καὶ μὴ διδόναι πρὸς φασὶν πῶς ἀποτομήν αἰ-
 μῶνταιν, ἢς ἐαυτοὺς ἑσπέρῳ οὐκ ἀποδείξουσιν, εἴ γε παρὰ ταῦτα πρῶτον διαβέβαιον. τὰ
 τοῖνυν πρῶτα πάντα ἡμῖν, καὶ εἴθι τῶν δὲ τοῦ δὴλου μὲν νόμου, ἢ σὴ ἑσπέρῳ ὁρῶν καὶ πρῶτον
 παραδιδῶναι ἀπευστάτω.

Πρὶ τῆς μὴ ἐλθούσης τῆς Βουλδουτικῆς τύχης Ἰουδαίου τε, καὶ σαμάρειτας, ἢ
 αἰρετικούς προφύσει τῆς αὐτῶν θεοσεύας, ἀλλὰ τοῖς μὲν βουλδουτικοῖς λήγου-
 ρήμασιν ἑσπέρῳ, τῶν δὲ πενομένων αὐτῶν μὴ ἀπολαύειν. διώκεται δὲ αὐτοὺς
 κατὰ ὁρδοδόξων ἑσπέρῳ βουλδουτικῇ τύχῃ μῆτρυν, ὅσα δὲ καὶ ἑσπέρῳ ὁρ-
 δοδόξων πολιτείᾳ καλῶς μῆτρυνούτας. δρ. μέ.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς Ἰωάννης ἑσπέρῳ πραιτωρίων, τὸ δεύτερον
 ἑσπέρῳ ἑσπέρῳ, καὶ πατρικίῳ.

ἩΜΑΤΙ πρὸς ἡμᾶς ἐγγύς ἢ σὴ μεμήνηκεν ἑσπέρῳ, πινὰς ἐν τοῖς βουλδουταῖς εἶναι
 Ἰουδαίους τυχόν, ἢ σαμάρειτας, ἢ μοντανιστοὺς, ἢ ὅπως καταπύσσει αὐθρόποις, οὓς
 οὐ πᾶν καὶ νῦν ἢ ὁρῶν καὶ ἀμάρητος ἡμῶν κατέλαμψε πίσις, δὲ καὶ σκότει καὶ ἀν-
 ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀληθῶν οὐκ αἰσθόμενοι μυσθεῖον, καὶ ἐπειδὴ πρὸ αἰρετικῶν
 μισοῦμεν, ὅτι κατὰ ταῦτα πρὸς φασὶν ἐλθούσες βουλδουτικῶν εἶναι λήγουρημάτων
 ἐξήτηται, καὶ ὡς προσήκει τὰ πάλιν τούτων διακριθῆναι. ἡμεῖς τοῖνυν ἐθαυμάζομεν, εἴπῃ ἢ σω-
 σίς τε ὁ ὅτις ἢ σὴ ἐν τοῖς αὐτοῖς ἑσπέρῳ λόγῳ, ἀλλὰ μὴ παραχρῆμα ἐν τὰ τοιαῦτα
 λέγοντας διέσωσεν. εἴ γε αὐθρόποι πινὸς εἰσιν, οἵπῃ οἰόνται εἴθι τῆς εἰς ἑσπέρῳ ἀποτομῆς ἐκείνων
 ἀξιοῦσθαι τῶν ἡρώων, ἀπὸ μόνον τοῖς μεγίστοις ἀξιώμασιν ἐφυλάξαμεν: τίς οὐκ ἀν' αὐτῶν μισή-
 σαι αἰσθώτατα. εἴτε βουλδουτικῶν ἡμῖν, ὥστε ὡς ταῖς ταξωπικαῖς (κατὰ πενονομοδέ-
 τηται*) καὶ μηδὲ μίαν θεοσεύας τῆς τοιαύτης αὐτοὺς ἐξαίρεσι τῇ τύχῃ. τούτων γὰρ οὐδὲν τῶν παλαιῶν
 τινὶ νόμῳ, οὐδὲ τῶν νέων εἴρηται. ἀν' αἰσθώ μὲν τοῖς βουλδουτικῶν ἀπάσης ἑσπέρῳ τιμῆς. καὶ ἐπειδὴ πρὸ
 οἱ νόμοι πολλὰ διδάσκει τοῖς βουλδουταῖς πενομόμα, πάλιν τε τὸ μὴ τυπῆσαι, πάλιν τε τὸ μὴ παρίσαι, καὶ
 μητὲρ εἰς ἐτόρῳ ἀγεῖν καὶ ἑσπέρῳ, καὶ ἐτόρῳ μύρια: τούτων ἀπαχρῆνται μὲν μὲν, ἀλλ' εἴ τι μὲν γέ-
 γραπταὶ πάλιν βουλδουτῶν, οὐ χερσεύων αὐτοῖς πενομένων, εἴθι καὶ ἐπ' αὐτοῖς κνρατῆται, καὶ
 πάλιν ὡς βουλδουτικῶν τε καὶ χρηματικῶν λειτουργείας, καὶ μηδὲ τούτων αὐτοὺς ἐξαίρεσι τῇ
 νόμος, τιμῆς δὲ ἀπολαύεται μὲν μὲν, ἀλλ' ἑσπέρῳ ἐν ἀπὸ μίαν τὴν τύχην, οἱ οἱ ὡς τὴν ψυχὴν
 ἢ βουλδουτικῶν εἶναι. οὕτω τοῖνυν αὐτοῖς πάλιν τούτου διαδέσθαι. καὶ ἐκείνο μὲν τοῖς πενονομοδόξοις
 ἡμῖν, ἀξιοῖν σοι ζήτησεως γινόμενον. ἐπειδὴ δὲ αἰρετικῶν μῆτρυν εἴρηται, ἐφ' ὧν ὁρδοδόξοι πρὸς
 ἀλλήλους δικάζονται: διδόντες αὐτοῖς κατὰ τὴν ἡμετέραν διατάξιν, εἰ μὲν ἐν ἀλλήλοις φέροντο τε
 ἐκείνοι, καὶ δικάζονται, καὶ ἐτόρῳ αἰρετικῶν εἴρηται, ὅ, τε εἰ ἀγῶν, ὅ, τε εἰ ἀπομύνη, διώκεται μῆτρυν,
 ἀξίων ἀλλήλοις ὄντων καὶ τῶν δικάζομένων, καὶ τῶν μῆτρυνούτων. εἰ δὲ αὐτοῖς αἰρετικῶν τε εἴρηται ὁρ-
 δοδόξοι: κατὰ μὲν αἰρετικῶν, καὶ σφόδρα διώκεται μῆτρυν, ἑσπέρῳ ὁρδοδόξων οὐκ ἐπὶ. ὁρδοδόξων
 δὲ ὄντων τῶν δικάζομένων, μηδὲ μίαν εἶναι παντελῶς παροδοῦν αὐτοῖς εἰς μῆτρυν. ἐδίδεξατο
 τοῖνυν ἡμᾶς, ὡς πινὸς ὁρδοδόξοι καθεστῶτες, ἀρνούμεται βουλδουτικῶν εἶναι τύχης, καὶ ἀν' αἰσθώ πα-
 ρελαβεῖν εἰς μῆτρυν εἴθι ἐκ τῆς γένους συνημμένους αὐτοῖς, ἢ καὶ ὅπως πρὸς ἐπισταμμένους αὐτῶν τὴν
 τύχην. καὶ ἐπειδὴ πρὸ οὐ νόμος εἴρηται τὰς ἐπ' ὁρδοδόξοις μῆτρυν ἀσ' τῶν αἰρετικῶν: εἴθι εἴθι εἴθι δὲ δικα-
 σῶν οὐκ ἐν ταῦτα πρὸς φασὶν. καὶ τοῖς μάλιστα δεδίδεκασι δὲ οἱ τὰς τοιαύτας παραιτούμενοι δὲ
 ἑσπέρῳ μῆτρυν ἀσ'. πρῶτον μὲν γὰρ ἑσπέρῳ ὁρδοδόξων γίνονται. εἴθι δὲ οἱ γε νομοὶ πρῶτον εἴθι αἰρε-
 τικῶν οὐ κωλύουσιν. ἔπειτα εἰ εἴθι ὄντας βουλδουτῶν, εἴτα πρὸς τὴν τύχην ἀν' αὐθρόποις ἐκείνους εἰς
 βουλδουτῶν, εἴθι αἰρετικῶν εἰς μῆτρυν καλῶν: πᾶς οὐ εἴθι ἑσπέρῳ τῆς ἡμετέρας πρῶτον πολι-
 τείας: ὡς

χρόνον, εἴτα πλανάμενοι μὴνουν, ἕως ἀνθρώπων πινὶ πόδι τυχεῖν τὰ γράμματα ἐκείνα τοῖς ἀλη-
θείαις γινώσκοντι. ἀλλ' εἰ μὴν τὰ ἐφεξῆς ἢ μετὰ περὶ γράμμάτων τῶν ἀσφαδῶν γραμμάτων τῆς ἐλπίδος
εἴη φωνῆς, γραμμάτων ἐλπίδος ἔσονται τὸν χρόνον, εἰ δὲ ῥωμαϊκῇ ἢ τῷ παντός χρόνου κα-
τέστηκε τάξις· ῥωμαϊκοῖς μὲν ἔσονται γράμματα, ὁ χρόνος, ἔσονται κέλευθρος τοῖς ἀσφαδῶν
ἐκείνοις στοιχείοις, σφαδῶν μὲν τοῖς τάξιν ἔξουσιν γραμμάτων, ἢ ἡ ἐξέσι πάντων ἀναγινώσκοντι τοῖς
ὁ χρόνος συλλαβῶν ῥωμαϊκῶν οὐκ ἀνεπισήμωσιν. Ἡ τοίνυν σὴ ἔσονται ὁ χρόνος τὰ παρασάντα ἡμῖν καὶ
ὁ χρόνος τῷ θεῷ δηλοῦν νόμον, ὅτε ταύτη τῇ μεγάλῃ πόλιν, ὅτε ταῖς ἐπαρχίαις ἀπάσις, ὅτε
ἀφ' ἧς, φανερὰ κατασκευάτω, ὅτε μηδὲν τολμᾶν ἐτόλως ἀριθμῆν τὸν χρόνον, ἢ τὰ δὲ πρὸ τῆς
ἀλλ' οὕτω, κατὰ τὸν ἑμπροσθεν διαρίσσειν.

πρὶ ὄρκου δοθέντος παρὰ τῷ πελιδνῷ ἄνεκον τῷ μέτρῳ τῆς
ἑαυτοῦ περιουσίας. δρ. μὴ.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἰωάννης ἔσονται ἄρχων τῶν πρωτοφίλων, τὸ δευτέρον
ἄρχων ἑσάτων, καὶ πατερίων.

Εἰ δὲ τὸν αὐτὸν ποιεῖν ἄνεκον, δὲ τὰς διατυπώσεις τῶν πελιδνῶν τῶν εἶναι βεβαί-
ας, εἰ μὴ μάλιστα νόμος, καὶ φανερὸς ἀντιπῶν τὰ ἐκείνοις δοκῶντα. Ἰσμεν
τοίνυν καὶ ἐν τοῖς πρῶτοις κινήσει καὶ περὶ γράμμάτων ἡμῖν, ὡς διατεμένους πρὸς
αὐτοῖς ὅρκους πῶς ἑαυτοῦ πόδιν οὐσίαν ἀπαρῶν εἶπεν, ἢ ὅτι ταύτῃ μόνῳ καταλιμπνῶν
τοῖς ἑαυτοῦ κληρονόμοις. πινὲς δὲ ὕστερον αὐτῶν τῶν κληρονόμων πρὸς ταῦτα ἀνα-
νέουσιν, οὐ δίκαια τρωῶντες, ὅτι τῆς μὲν οὐσίας τῆς ἐκείνου κληρονομῶν, ἢ ἐν ταῦτα πείθονται
τοῖς ἑαυτοῦ διατεμένους· ἀλλ' αὖ ἐπὶ μὲν ὄρκου, ταῦτα οὐκ ἐπὶ κίνησι μὲν, οὐδὲ φυλάτ-
τειν αὐτὰ κατὰ τὸν περὶ νόμον τῶν νόμων. καὶ τοιγαυτοῖς ἡμετέροις δοκῶν νόμοις, ἐν πᾶσι εἶναι
πρὸς τὸν τῷ κληρονόμῳ, καὶ τῷ εἰς αὐτὸν πόδιν πέμψοντος τὸν κληρονόμον. ὡς οὐκ ἀν' ἑαυτοῦ
φύσει διαμείβεται, ἢ ὡς εἶπεν, εἰς τὸ μὲν κίνησι εἶναι, ὅσοι μὴ βούλονται κρατεῖν, ἀλλὰ
πρὸς τὸν οὐσίαν διαμείβεται λόγος. Θεωροῦμεν τοίνυν, εἰ πρὸς ἀσφαδῶν πεποιτικῶς, εἴτε
ἰδιόχειρον, εἴτε δι' ἐτόρων μὲν γράμματα, παρὰ αὐτοῦ δὲ ἔσονται κινήσει, ἢ ἐν ταῖς αὐτοῦ διατε-
μεῖν τῆς οὐσίας τῆς αὐτοῦ μέτρον ποιήσει φανερὸν, τῶν κληρονόμων ἵσως τῶν μὲν ἀπόντων, τῶν δὲ
παρόντων, ἢ καὶ πάντων παρόντων· μὴ ἔξιναι τοῖς κληρονόμοις πρὸς ταῦτα ἀναγινώσκοντες, μὴ λέγειν, ὡς
πρὸς τὸν κληρονόμον ἀπέκρυψε πρῶτα, ἔξω τῷ ἐκείνου παρὰ τῷ πελιδνῷ ἄνεκον, ἀλλ' ἐπὶ ὄρκου ὁ
πελιδνῶν ἔσονται, ἢ διορίσιν κατὰ τὰς ἑαυτοῦ διατεμεῖν, ὡς οὐδὲν ὅσον ἐτόρον αὐτῷ παρὰ ταῦ-
τα· ὅσοι εἶναι τῷ κληρονόμῳ, εἴτε πᾶσι, εἴτε καὶ ἑσάτων, ὅσοι μὴ πολυπραγμονεῖν, μὴ
συμφαντεῖν τῷ ἑαυτοῦ συγχερονόμῳ, μὴ ἐπὶ τῷ οὐσίαν τελεῖν, καὶ εἰς βέλτερον ἀγιν, ἢ
ἐτόρα τοιαῦτα ἐκείνου ὅσοι πολυπραγμονεῖν, ἀπὸ μόνος ὅσοι ἐκείνου, ἐτόρον δὲ παντελῶς οὐ-
θέντος, ὡς τῆς οὐσίας δοκῶντος τῶν εἶναι, ὅσον ὁ διατεμένος ὥμοσε, ἢ ταῦτα μόνῳ εἰς τὸν κλη-
ρονόμῳ διατεμεῖν βουληθέντος. ἀλλὰ ταῦτα μὲν πρὸς τὸν κληρονόμῳ, οἵτις ταῦτα πᾶσι
δοκῶν τοῖς πελιδνῶν εἶναι, κρατεῖν βουλόμεθα. οὐ μὲν ὅσοι κύριον εἶναι καὶ πρὸς ἀνεσις, διο-
πτοῖς ἡμετέροις εἶρηται νόμοις, ὅσοι ἀν' ἑαυτοῦ φήσιν ἢ γράμματα, ταῦτα μὴδὲν αὐτὸν
ὠφελεῖν, μὴ τοῖς ἀνεσις περὶ τῶν, ἀλλ' ἐκείνοις ἀδελφοῖς πᾶσι δόξοντες, ὅσοι βούλονται ὅσοι
τῶν. ὅσοι κληρονόμῳ δὲ ἐμμεῖν τοῖς παρὰ τῷ διατεμένῳ ἐκείνῳ, καὶ ἔσονται ποινὴ πρῶτα
εἰ τοῖς κληρονόμοις τὸν ἀντιπῶν μὲν τούτοις, μὴ διυλῶν τῶν καταλελειμμένων αὐτῶν παντελῶς
ἀπολαύειν· ἀνὰ τῆς ἑσάτων ἢ πείθεσθαι πᾶσι, ἢ πᾶσι διατεμεῖν, καὶ μὴ τὰ μὲν ἀρεῖσθαι, τοῖς δὲ
διαμείβεται· ἀλλὰ πῶς τῷ πελιδνῶντος βουλῶν ἔσονται τῶν δι' αὐτοῦ διατεμεῖν οὕτω φυλάττειν, ὡς
κατὰ μὴδὲν ἀντιπῶν ταύτῃ διατεμεῖν. τούτων κρατούμεν ἐπὶ τῷ τῷ χρόνῳ παντός, ἐπὶ τῷ
πάσις ἔσονται οὐ πᾶσι κληρονόμοις ἐν δικαιοσύνῃ, οὐδὲ δικαιοσύνην ἡμῶν, ἢ ἐκείνη συμβιβάζεται δια-
λελυμένης. Ἡ τοίνυν σὴ ἔσονται ὁ χρόνος τὰ παρασάντα ἡμῖν εἰς τὸν τῷ θεῷ δηλοῦν νόμον γι-
νώσκοντες, κατὰ τὸ συνηδὲς ἀπὸ περὶ γράμμάτων οὐκ εἶναι πᾶσι κατασκευάτω.

πρὶ τῶν εἰσόντων πῶς ἐκκλητῶν τῶν ἀναγομένων, καὶ πόδιν ἰδιόχειρων περὶ κινήσει
ἔσονται ἐπὶ τῷ μέτρῳ, ἢ πόδιν τῷ ὄρκῳ τῆς ἑσάτων, ὡς καὶ σὺν ἑσάτων αὐτὸν τῷ τῆς
συμφαντεῖν, ὅσοι ἀπὸ μόνος ἑσάτων πᾶσις ἀποδείξωσιν ὁμνῶντες. δρ. μὴ.

ΣΜΕΝ πρῶτω ποιημένοι νόμον ἀπαγορεύοντα μηδενὶ παρέξίστασθαι εἰν ταῖς εἰς σὴν
 ἰλῶ καποῦσας γυναικας ἐγγυητας εἰσπερὰ ἦν, ὥστε προσεφθούσινδῃ κῆ πλὴν ἀσεβῆ
 πλῆρωσινδῃ δῖρασίαν, μεταμειλίαισῃ καιρὸν οὐκ ἔχουσαι· κῆ ποιναῖς ἀπειλήθεντῃ ἐχού
 τας τοῖς ταῖς τοιαύταις ἐγγύας ἀπαποῦσι, πρὸς θεῷ κῆ αὐτοὺς οὐδῃ ἐγγυητας ἀνδρῶν
 νοσῃ ἀπειναι, κῆ μηδεμίαν ἐπάχεσθαι αὐτοῖς ἀνὰ κίλῳ τῆς τῶν προσώπων τούτων πα
 ρασάσεως. δὲ ὡδὶ τῇ παρόντος δέρομεν δεινῶν τινα κῆ οὐ φορητῶν ἐπηρεῖαν κατὰ τῆς ἡμῖν ἀπονδα
 ζομελῆς γίνεσθαι θεφοσιῶν. καὶ ἐπειδὴ γὰρ αὐτοὺς ἐγγυητας λαμβάνειν ἐκωλύσασμεν, ὅθεν εἶν ἐκεί
 νοὺς ἐτόλῃ οὐδὲν εἰς ἀσεβείαν ἄρουν μείζονα. ὅρῳ γὰρ αὐταῖς ἀπατεῖν, ὡς οὐδέποτε παύσονται τῆς
 ἀσεβοῦς ἐκείνης ὁ ἀχίμωτος δῖρασίαισῃ. τὰς δὲ γυναικας οὐσας ἀθλίαισῃ κῆ οὐτῶ κακῶς ὅθεν παῖ
 μῶν ἀσεβείν νομίζην, εἰπὼρ ἀσεβήσμεν· κῆ ἵνα φυλάξωσι τὸν ὅρῳ, δὲ ὅθεν πλὴν ἐαυτῶν προείεσθαι
 θεφοσιῶν. καὶ τοι γὰρ ἐχρῶν γνωσέην, ὡς κῆ αἱ τοιαῦται παραβάσεις μάλῃον ἀρέσκουσιν θεῷ παρὰ
 τὰς τῶν ὀρκων τηρήσεις. οὐ γὰρ εἴ τις παρὲν πινος ὅρῳ λαβοι, ὡς φονδύσει τυχέν, ἢ μοιχεύσειν, ἢ ἡ
 πράτῃσι τοιοῦτον, δεῖ τηρεῖσθαι τὸν ὅρῳ, οἷα τὸν οὐτῶ οὐτῶ αἰσχρὸν τε κῆ ἄτοπον, κῆ εἰς ἀπωλείαν ἄγοντα.

ὥς ἔξιστα τῇ γυναίκι, καὶ ἐπὶ τὸν τοιοῦτον ὄρκον ὁμόσει, ἀναχρεῖν τῆς τῷ ὄρκῳ τούτῳ πενήσιας, καὶ βορροῦν ἀκινδύνως, μάλινον δὲ θεωρεῖσθαι, τῆς ποιότητος τῆς ἐπιφάνειας (εἰ τις ὅστις ποινὴ ὄρκου) κατὰ τὸν ὄρκον ἀποιθήσεται φρεσὶ μνήμης, ὥς ἐκ ἡμῶν αὐτῶν ἐπαγομένη δέκα λιγρὸν χρυσίου ποινὴ ἀποιτωύπτες τὸν διαφύλλοντα ὄρκον τοιοῦτον ὄρκον λαβεῖν, ὅς ὅτι οὐδὲν δὴ τὸ πόσον αὐτῇ τῇ ταλαίπωρῳ δίδωται γυναίκε διαφύλλεται, εἰς τὴν λαίπην ἐναχμοσύνῃ τῷ βίῳ, ἀποι τούτων δέκα τῆς ἀρχῆς τῆς ἐπιφάνειας, καὶ δίδωμενον αὐτῇ: γινώσκοντος τῷ ἀρχόντος, ὡς ἐξ ἀποδείξεως, οὐδέποτε αὐτῇ καταδέμενος τὴν ἀρχὴν, κληρονόμοι τε αὐτοῦ καὶ διάδοχοι, ὅς ἡ τούτου ποδμονσία, αὐτὸν ὅπου προᾶξιν δύσεβη προᾶξιν ἡμελίσεν. Εἰ δὲ γε αὐτὸς ὁ τῆς ἐπαρχίας ἡγεμόνης τὸν ὄρκον ἀποιθήσει αὐτὸς καὶ τὴν ἐρημνίαν τῷ δέκα λιγρὸν ποινὴ ἀποιτεύστω, εἰ μὲν στρατιωτικὸς ἀρχὴν κατ' ἐκείνῳ εἴη τὴν ἐπαρχίαν, δι' ἐκείνου δοξαζομένην (ὡς εἴρηται) τῇ γυναίκε, εἰ δὲ οὐκ ἔχει στρατιωτικὸν ἀρχόντα: ὁ τῆς μητροπόλεως τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης ἐπίσκοπος, τούτου προνοεῖτω τῷ πράγματι, καὶ εἰς ἡμῶν (εἰ δοκιμάσει) ἀναφύων, καὶ πρόσθε ὅς ἐκ γειτόνων μελίων ἀρχὴν, ὥς πανταχόθεν τὸν ὄρκον προᾶξαντα, εἴτε ἀρχὸν, εἴτε ἰδιώτην εἴη, τῇ ἐρημνίᾳ σωφονίεσθαι ποινῇ, καὶ δίδωσθαι παντὶ τῇ (τῷ) ἐπὶ ἐκείνῳ) μηδὲ βορροῦν ἐπὶ διναμένην, ἵνα μὴ φανεῖν δῆθεν ἐπιφάνισαται. τὰ τοίνυν πρᾶσαντα ἡμῖν, καὶ δέκα τῷ δέκῳ δηλοῦμενα νόμου, ἢ σὺ ὡς δροχὴ κυνέχμασιν οἰκέοις ἀπασι ποιησάτω φανδρά, ὅπως αὐτοὶ γνοῖεν τὴν ἡμετέραν βασιλείαν πᾶσι σωφροσύνης ἀποσφίξης.

ἡ δὲ τῷ μὴτε προσώπου, μὴτε προήματος, μὴτε χυτοῦ γίνεσθαι ἐνχειασμὸν,
 διὰ τὸ ἀπολάσσειν ἀποδοῦναι τῷ ἐνχειασθέντι. Ὁ πόδι τῷ ἑτέρῳ ἀντ' ἐπέ-
 ρου, ἢ τὸν ἑαυτοῦ, ἢ ὅπως ἐπιτρέψαντος, μὴτε τὸν ἡγεῖσθαι, μὴτε ὅπως ἐπιτρέψαν-
 τος. καὶ πόδι τῷ πῶ παρ' ἰδιότητος γενόμενον εἰς τὴν βασιλείαν δωρεάν μὴ δέεσθαι
 πράξεως ὑπομνημάτων.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἰωάννη τῷ εὐδοξοτάτῳ ὑπαφ' ἡ τῶν πραγμάτων,
 ὃ δὲν ἴδρον ἀφ' ὑπ' αὐτῶν, καὶ πατερίᾳ.

ΤΟΥΤΕΣ ἀνελθὺν δὲ ῥοῖς ἐν ἐχθρασι μὲν καὶ τοῖς μεμνημένοις ἡρώδου τοῦ τοῖς εἰσπραξέας, πολυ-
λαί μὲν καὶ ἑτέροι νόμοι μισοῦσι, διαφιδρόντας δὲ οἱ παρ' ἡμῶν πεποιημένοι. ἀλλ' οὐκ
ἴσμεν, ὅπως τὸ πρᾶγμα, καὶ τοὶ τοσούτοις κεκλασμένοιον νομοθεταίς, ἐπιτολμάται
καὶ πολιτεύεται, καὶ μείζονα πλὴν ἑαυτοῦ παρέχεται διώαμιν τῆς ἐν τῶν νομον ἀν-
τικῆς. Διὰ τοῦτο δεσποζομεν μηδὲνα παντελῶς ἐν ἐχθρασι μὲν κατὰ πλὴν ἡμετέραν
πολιτείαν κρατεῖν, μήτε ἐν πανηγύρεσι (τοῦτο, ὅτι μάλιστα ἐκείσε πολυμῶμενον διέλειπομεν) μήτε
ἐν ἀγροῖς, μήτε ἐν πολεῶ, μήτε ἐν κώμαις, μήτε ἐν πόλιν, μήτε ἐν γεωρεῖσι, μήτε ἐτέροις τῶν πάντων
πινί, καθ' οἷον δὴ ὅποτε ῥόπον, καὶ χρόν: διὰ τὸν διαρροῦντα ἑτερον αὐτὸ ἑτέρον, κατὰ τὸ ἐν ἐχθρασι μὲν
ἀλλ' ἡμῶν, χρυσόν, καὶ ἡ ἑτέρον εἰσπραξέας, τοῦτο ἀποδιδόναι περὶ ἀπλάσιον ὅς βεβαιασμένη. ἐκπλήξῃ καὶ τῷ
ἀλλ' ἡμῶν: καὶ ἔχει κατ' ἐκείνου, ἡ δὲ οὐ πλὴν εἰσπραξέας ἐποίησεν. οὐδ' αὖ ἔχει λόγον, ἑτέρον μὲν εἶναι
τὸν ὀφείλαντα, ἑτέρον δὲ τὸν ἀπαιτούμενον, ἀλλ' οὐδὲ ἑτέρον ἐνοχλοῦσθαι ἡ δὲ ἑτέρου πινός ὡς ἐφοδόν
ἀμύρτοντος, καὶ ὑβρίν, καὶ οἷα συζῆμι πλὴν ἐκείνου καὶ δεῶντα εὐεβλοῦσθαι, καὶ ὑβρίζεσθαι, καὶ ἡ πᾶ-
σιν τῶν

δικῶν, καὶ κείσε πάντα πράττει, ὅπως ἔστι τῇ παραστάσει διαρίσασθαι. τὸ μὲν ὀριζόμενος χρυσὸν
 παρά τῶν ἐγγυητῶν ἀποποιουμένου, καὶ διδομένου τῷ ἀπαχθεί, παρεχομένου δὲ παρ' ἐκείνου καὶ τῶ ὀρ-
 κῶν ἄχρηστα κτήνη: ἵνα ἢ πρὸς ὁμοσίαν καὶ πλεονεξία, καὶ ὅσοι ἀπολάβοι, καὶ παντα-
 χόθεν φαίνονται τέλει τὰ τῆς ἡμετέρας νομοθεσίας. καὶ κείνο δὲ καὶ μὲν ἀρχαίου τοῦ ἐκείνου διε-
 τυπώσεν, οἱ δὲ νῦν ἐξ ἐπιτηδῶν τεχνάζοντο, τῶν ἡμετέρων νόμων ὁλιγοθεσίων ἀφ' ὧν ποιοῦντο
 τῆς αὐτῶν ἐπιτηδῶν. τῆς γὰρ παλαιότητος βουλομένης τὸν ἀπαισέως βίβλον δεξιόμηνον ἡμετέρων εἶσω
 δέκα διασκεψέν ἔχον, ἐφ' ᾧ εἴη ὁ ἀνδρὸν ἡσυχάζειν, καὶ ἴσως καὶ ἐπιγινώσκον, καὶ ἀπαλλάττειν,
 μὴ δὲ πῶς τῶν δέκα ἡμετέρων προθεσμίων πτωχεύειν καὶ ἑσθ' ὅσον βιβλίον, καὶ τὰς
 δικαστικὰς πλεονεξίας ἀσφαλείας: πινὲς δὲ ἀφ' ὧν ποιοῦσι εἰς τὸν ἡμετέρου νόμου. οἱ μὲν προκαταρξίν
 οὐδὲ παραιτεῖσθαι τὸν δικαστὴν, οὐδὲ σωδικαστὴν αἰτεῖν συγχροῦσθαι, ὅτι πρῶτα τεχνάζοιτο, καὶ μαλί-
 στα τὴν προκτόρων τὰ βουλομένης ὁλοκλήρως ἐξουσιοκόντων, οἱ καὶ αὖτε προσηλπίσθαι τῶν ἐκείνων, πολ-
 λάκις οὐδὲ βιβλίον δεδομένην, οὐδὲ δικαστικὴς οὐδεμιᾶς ἀσφαλείας, ἀποδοῖ τὸν ἀνθρώπον ἀκόντα
 πρὸς τὸν δεδομένην δικαστὴν, καὶ οὐδὲ ὅποιον ἐπιστάμενον συλλέγειν ποιεῖσθαι προκαταρξίν, ὥστε
 ἀπαξ αὐτὸν ἑσθ' ὅσον τῇ προκαταρξίν ἡμετέρων δεδεῖσθαι, καὶ μηδεμίαν ἔχειν ἀδειαν, μήτε παραιτησάσθαι
 τὸν δικαστὴν, μήτε σωδικαστὴν ποῦ αἰτήσας, καὶ τοι γὰρ ἴσως ἑσθ' ὅσον τῶ δικαστῶ κατεστῶτος. οὐ πῶ
 τε πράττειν, ἀλλ' ἐβούλονται, καὶ ἑσθ' αὐτῶν τεχνάσας τὸν ἀνθρώπον ποιησάμενοι, ὃν ἐβούλονται
 εὖ ποῦν τὰ κατ' αὐτὸν πράττειν. οὐδὲ γὰρ τοῖν, ἐπεὶ δὲ αὐτὸν ἐκείνων προσηλπίσθαι πινὲς
 πάντως ἐπιδοῦναι βιβλίον, καὶ μὴ κατὰ τὸ παλαιὸν δέκα μόνον ἡμετέρων ἔχειν τὸν ἐκείνων
 προθεσμίων, ἀλλὰ διπλάσιον, τοῦτ' ἐστὶν εἰκοσιν, ὥστε εἴτε παραιτησάσθαι βουληθεῖν, εἴτε καὶ σωδικα-
 στὴν αἰτῆσαι, ἀδειαν ἔχειν τῶ ποιῆν, καὶ ἐπιγινώσκον ὅφλημα, καὶ ἀπαλλάττειν πρὸς τὸν ἀπὸ δικῶν
 τὸν αὐτὸν ὁλικῶς, καὶ μὴ κατὰ ἐπιτηδῶν καὶ ἐπιδόμῳ ὑπὲρ δικῶν γίνεσθαι ἵσως ἑσθ' ὅσον, ἴσως
 ἀκόντα, θυμῶ, πολλὰκις δὲ καὶ οἰκῶν ὑπὲρ ὅφλημα, καὶ τῶ δικῶν ἑσθ' ὅσον
 οὐδὲνα κακὸν ἔχοντος πρὸς τὸν μαλὶν, ἐφ' οἷς αἰστέμιντο ἀπαντήσας. Δεξιόμηνον δὲ αὐτὸν τὸ
 βιβλίον, μόνος προσηλπίσθαι ἐγγυῆς παρ' αὐτῶ διδομένης καὶ τῶν ἀπορροῦν τῶν κατὰ πῶς δέκα ἡ-
 μῶν παρεχομένων διατάξιν, ἑσθ' ὅσον τῶ καλομένην ἀντιβίβλου δηλωτὰ καὶ τὸν χρόνον,
 καθ' ὃν αὐτῶ τὸ βιβλίον ἐπιδόσθαι, ἵνα μὴ καὶ πῶς τούτου τέχνη ποῦ γίνεσθαι. ἐπειδὴ δὲ μὴ
 λαί γίνεσθαι προκαταρξίν παρὰ τῶ δικαστῇ, ὁρῶντα τὸν φόνον, εἰ αἱ εἰκοσὶ διεληλυθασὶν ἡμετέρων
 αἱ τῆς διασκεψῆς, καὶ κείνον μὴ λέγειν τὰ ληθῆ, δεξιόμηνον δὲ ὅσον ὅσον τῆς ἡμετέρας τῶ βιβλίου. ὅσον
 τῆς κατὰ τὸ βιβλίον ἑσθ' ὅσον. ὅσον εἰσέσειεν παρ' ἐκείνων τὸν τῶν εἰκοσὶ ἡμετέρων ἀριθμὸν,
 πτωχεύειν γίνεσθαι πῶς προκαταρξίν. ἐν μέσῳ δὲ ἀδειαν εἶναι, καὶ παραιτεῖσθαι τὸν δικαστὴν,
 καὶ ἑσθ' αὐτὸν αἰτεῖν, καὶ σωδικαστὴν αὐτῶ λαμβανῆν, καὶ καὶ ἀπαλλάττειν ὁλικῶς, οὐδὲν αἰ μέσῳ, οὐδὲ
 ζήμιον μόνον, οὐδὲ παρὰ προκτόρων ταραχόμενον, ἀλλὰ πῶς δὲ δικαστικῶς ἀσφαλῆσαι ἐκπιδέμενον,
 κατὰ πρὸς αὐτοῖς οἱ ταῦτα κρινόντες σωφρονιστῶν, πῶς δὲ τῶν εἰκοσὶ ἡμετέρων ἔχοντα διασκεψέν. εἰ δὲ
 ταῦτα μὴ παραφυλαχθεῖν, καὶ ὁδὸς ἵς γίνεσθαι προκαταρξίν, αἰτῆσθαι μὴδὲν αὐτῶ εἶναι, ἀλλ' ἀδειαν
 εἶναι μὴ πῶς τοιαύτῳ προκαταρξίν εἶσω τῶν τεταγμένων εἰκοσὶ ἡμετέρων οὕτως ἀπαντα πράττειν, ὥς
 αὐτὸν μὴ πῶς ἀρχὴν ἐκτρέφει τῶ προκαταρξίν. εἰ δὲ ἀπαξ παραιτησάμεντο τὸν δικαστὴν, ἑσθ' ὅσον
 λαοί: οὐ διδομένην αὐτῶ καὶ τὸν ἡμετέρων αὐτοῖς παραιτεῖσθαι. ὥσπερ ὅσον αὐτὸν κηδεύεσθαι, οὕτως καὶ τὸ
 δι' ἀναβολῶν πράττειν πῶς κατὰ τῶν ἐκείνων παντελὸς ἀποστρέφεται. εἰ δὲ καὶ πῶς
 διωμόμενον μὲν ὥς προσηλπίσθαι, πῶς δὲ καὶ προκαταρξίν γίνεσθαι, τῆς μεγάλης ταύτης ἀφανείας κα-
 ταστῶν πῶς: ἀδειαν εἶναι καὶ μὴ γινώσκοντος προκαταρξίν προσηλπίσθαι τὸν αἰστέμιντο τῶ ἀφορι-
 σμένῳ δικαστῇ, καὶ ταῦτα προσηλπίσθαι. ἐκείνον δὲ, εἰ μὲν ἀρχὴν εἶναι, καλὸν μὲν ἐκ τῶ παντὸς ἀγ-
 γῶν τὸν αἰστέμιντο, ὥς καὶ ἐπὶ πῶς, καὶ μετὰ κατὰ τὸν αὐτὸν τῇ φυγῇ γινώμενον. εἰ δὲ οὐκ ἀγ-
 γῶν, δεξιόμηνον δὲ ἐκ τῶ δικαστῇ, εἴτε ἐκ δέου τυπὸν τυχόν, καὶ καλὸς, καὶ καὶ παρὰ πῶς ἀγῶντος:
 εἴτε ἐκείνον μὴδὲν, ὥς ἀγῶντος παρ' ἐκείνου, καὶ μὴ τὸ πρῶτα μὴδὲν τῶ δικαστῇ πανταχόθεν
 ἀπορροῦν, οὐδὲ τῶ δικαστῇ πρῶτα καὶ διωμόμενον, ὅσον τὸ μὴ πῶς γινώσθαι παρ' αὐτῶ προκαταρξίν, ἐκείνου
 τε καὶ τῶ παντὸς τῶ νόμου, καὶ τῆς διωμοσίας τῆς αὐτοῦ καὶ τὸν διωκόντα πῶς ἐκτος νομίμου ὁ-
 κείας ἀπορροῦντος. ὅπως οὕτως μὴ λαμβανόντος αὐτοῦ καὶ βραδυνοῦς τῆς παραστάσεως τὸ
 πρῶτα μὴ μετέωρον: ἐξ ἐκείνου παρ' ἐκείνου ὁ δικαστῇ, ὅποιος καὶ ἀπορροῦντος λέγεται, καὶ
 διδομένην προθεσμίων ἑσθ' ὅσον. ὥστε εἰ μὴ εἶσω ταύτης ἀπαντήσας, ἐλθούσαν μὲν τοι τούτου παρ' ἐκείνου
 ἔχον, ἀλλὰ μὴ (ὥς εἰκοσὶ) ἐπὶ τῶ παρὰ τῶ δικαστῇ κατεργασμένος, καὶ καλὸς μὲν ἐλθῆν: πτωχεύειν
 κατὰ μέαν μοῖραν ἐξ ἐκείνου πῶς ἑσθ' ὅσον. καλὸν δ' αὐτὸν εἶναι καὶ ὅσον πρὸς πῶς τῶν ἀμ-
 φισβητῶν μὴ γινώσκοντος νόμῳ κοινῶ διδόντα, πρὸς τὸν μὲν ὅσον γινώσκοντος ἀμφισβητήσεως πολλὰ,

πόττον δεῖ τὰς γρατείας ὑποδῶν τῷ ὑποδήκῃ ἀγαθὸν δεσμούς, ἢ τούτων ἐλδιδέσθαι. ἡ δὲ ἑκείνη
 μὲν ἡ δὲ κληρικῶν νόμος, καὶ προδήλως κατεστάσι γρατείας, ὅπου πειράσκειται καὶ ὑποδέ-
 σθαι διώνται. ἡ μὲν δὲ δ' πρᾶγμα ἐκ μόνων θεωρουῦντες, ἴσμεν, ὡς ἐκ τῶν παλαιῶν χρόνων, οὐκ
 αὖ ὑπὸ ταῖς γρατείας ὑποδέσθαι, ἀλλὰ πῶς οὐνόματα παντελὸς ἀρχαῖα καὶ ἐκλεγομένη οὐ
 τοῖς τοιούτοις ἐφόρῳ. κατὰ μνηρόν δὲ οἱ αὐτοὶ ἀποδέσθαι, καὶ οὐδένα πόρον παντελὸς ἐφόρον, εἰ μὴ
 τῶν ἐκείνων, καὶ τοὶ πάσης γρατείας δημοσίας οὐκ, καὶ οὐδένα πόρον παντελὸς ἐφόρον, εἰ μὴ
 τὸν ἐκ βασιλικῆς ἐλατρίμιας ἐξέσθαι. Διὰ τοῦτο τοῖνυν θεοπρόσφορον τὰς ἐκ τῆς καλουμένης καπν
 γρατείας, μὴ παντὶ προχειρῶς ὑποδέσθαι, πάλιν ἐμὴ δεικνύει, ὅς ἐστι αὐτὸ ἐκείνη, ἐφ' ᾧ
 τῆς γρατείας ἐκείνου τυχεῖν, ὑπὸ τοῖς γὰρ τοῖς δόμοις δεικνύει, οὐ προχειρῶς δίδωμι, ἀλλ' εἰ μὴ
 πᾶσι δὲ ὧσιν, ἢ γὰρ ἐκ τῶν τελευτήσων, τούτου πᾶσι προκρίνεσθαι ῥόγῳ, ὥστε προσιεῖται τε ἡμῖν
 καὶ κατὰ κλάσιν ἡμετέρων ταῦτα κομίζεσθαι, οὐχ' ὡς πρὸς τὸν κληρὸν, εἴ γε τὰ ἄλλα ἀμοιβὰς, ἀλλ'
 λα βασιλικῶν ἐλατρίμια, ἵνα καὶ τοῖς οὐσίαν καταλιμπάνοι, καὶ τοῖς οὐκ ἔχουσιν τὰ εἰκότα
 βοηθήσονται. Εἰ μὲν τοι οὐδεὶς αὐτοῖς παῖς, οὔτε γυνὴ κατεστήκοι, οὐδὲ δεικνύει, ὅς ἐστι αὐτῶν τῶν
 γρατείας δεικνύει: τῶν καὶ ταῖς δόμοις δεικνύει μετὰ δίδωμι τῶν τοιούτων, ἵνα μὴ δόξα μὲν
 ἀπὸ ἀνθρώπων ποιῆν, καὶ οὐ δὲ δόξα βῆ καὶ θεῶ ἀνέσκειν πρᾶξιν πιδέναι τὸν νόμον τὸν πόλιν τῆς
 γρατείας, τῶν τελευτήσων σιλοπαιρίων ἰδικῶς δεδωμένων καὶ περὶ ἐλατρίμια αὐτοῖς προνο-
 μίαν ὡς τῆς ἰδίας ἰχθὺς μελόντων. * λέγει. * τὰ τοῖνυν παρασάντα ἡμῖν ἡ σὴ ὑποδρόχῃ
 κρητὴν καὶ πῶς παρὰ δὲ ἀποδῶν ἀποδέτω, δὲ τῶν παρ' αὐτῆς γεννημένων κρητῶν ἀπαθὴν αὐ-
 τὰ κατιστάσει φανερὰ, ὥστε αὐτοὺς κατὰ ταῦτα ζῶν καὶ πολιτενεσθαι.

πρὶ κληρικῶν ἀποσάντων τῆς κατ' αὐτοὺς ἐκκλησίας, ὅτι πόλιν τῶν
 οἰκοδομῶντων διηκρίσας οἰκίῳ. δρ. νη.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς μὲν τῷ ἀγνώστῳ ἀρχόντι ἐπισκόπῳ τῆς βασιλίδος
 ταύτης πόλεως, καὶ οἰκονομικῶν πατριαρχῆ.

οἱ δὲ πολλοὶ πολλὰς κληρικῶν πῶν διηκρίσας προσηλόντες οἰκίῳ ἡ δὲ ἱεὺς παρὰ πῶ-
 νων ἐγκαταστάντες, χορηγοῦνται τῶν νομομασίων χορηγίαν, εἴτα χορηγοῦσιν ἐαυτοὺς
 τῶν ἰδίων κατὰ πᾶσι μυστηρίων, δι' ἃς ἀπογινώσκουσιν αἰτίαν, ἢ καὶ οἰονομῶν πρὸς φα-
 σιν ἀναχωροῦσιν παντελὸς τῆς ἀγνώστῃς, οὐ καὶ κατιστάσιν, ἐκκλησίας. Θεοπρόσφορον
 τοῖνυν μὴ ἐκείνη γίνεσθαι κώλυμα τῇ ἰδρᾷ λειτουργίᾳ, ἀλλ' ἐφόρῳ ἐγκαταστάναι
 παρὰ τῶν θεοπροφητῶν ἐπισκόπων, ὅς οὐκ αἰ αὐτοὶ κατεστήκασιν ἐκκλησίας, καὶ αὐτοὺς ταῦτα
 κομίζεσθαι. οὐδὲ γὰρ βουλόμηναι πᾶσι δίδωμι κερδάνειν τὰ ἡδὴ παρ' αὐτῶν ἢ δὲ αὐτῶν χορηγούμενα
 τῇ ἀγνώστῃς ἐκκλησίας. Ἐπειδὴ δὲ οὐ βουλόμηναι καὶ οἶον δὴ ποτε πρόφασιν κερδῆ πῶς ποιεῖν ἐκ
 τῆς ἐφόρων ἀποσερήσεως, ἀλλὰ τὰ ἴθι ἀρχῆς χορηγούμενα μετὰ παντὸς ἐπιδίδωσθαι, καὶ μὴ τῶν
 ἰδρᾶν ἐπιδίδωμι λειτουργίαν διαφθεῖρεσθαι, οὐκ οὐκ αἰ αὐτοὶ κατεστήκασιν ἐκκλησίας, πῶς ἀντὶ τῶν
 προτόρων κληρικῶν, ἢ παρὰ τῆς ἀγνώστῃς πατριαρχῆς, ἢ παρὰ τῶν ἐπὶ χορείων ἐπισκόπων, καὶ
 αὐτῶν ἐκείνων ἀναχωρήσαντας πάλιν ἐπανοίειν βούλεσθαι, καὶ ἴθι κατεστήκασιν, καὶ ἀναγνώ-
 ζεσθαι διὰ τῶν ἀρχῆς οὐκ οἰονομῶν τοιαῦτα χορηγίαν, δίδωμι τε καὶ τοῖς ἐγκαταστάνσι, ὅς τοῖς πᾶσι
 λιν ἐπανοίειν βουλομένων. ὁ δὲ ἀπὸ τῶν ἐκείνων μὲν ἐπανοίοντες μὴ προσηλόντες, τοῖς ὅμως τῶν αἰῶ-
 νῶν τῶν προτόρων ἐγκαταστάνσι αὐτοῖς δίδωμι τὰς ἐπιθήσεις, οὐδενὸς κερδῆς ἐπιδίδωμι τοῖς χο-
 ρηγοῦσιν προσηλόντων. τῶν τὰ τοιαῦτα κερδάνειν ἐπιχειροῦντων, ἐκ τῆς ἐαυτῶν ποδουσίας πάν-
 τως παρεχόντων τοῖς παρ' ἐαυτῶν ἐγκαταστάνσι τὰς σιτήσεις καὶ πάλιν τὰς χορηγίας, κληρονόμον τε
 αὐτῶν, ὅς διαδοχῶν, ἐφόρων, ὡς εἰ καὶ μετὰ ταῦτα ἀποσερήσασιν, ἐκ τῆς κτήσεως ἀφ' ὧν ἰσχύεται ἐκ τῆς
 αὐτῶν ποδουσίας τοῖς θεοῖς ἡμῶν πεισάτοισι, ὥστε οὐκ ἐπιδίδωμι τῶν χορηγίαν αὐτοῖς γίνεσθαι. τὰ
 τοῖνυν πρᾶσαντα ἡμῖν, καὶ διὰ τῶν θεῶν θεοῖν δηλοῦμενα νόμου, τῶν μακαριότητων τῶν σὴν φυ-
 λάτῃν διλωκῶς θεοπρόσφορον, γινώσκοντες, ὡς οὐκ ἔλαθον ἡμῖν μετὰ τῶν ταῖς ἀγνώστῃς ἐκκλη-
 σίας λυσιτελωμένων, ἢ πᾶν αὐτῆς τῆς ψυχῆς.

πρὶ τῆς ὀφειλῆς γίνεσθαι εἰς τὰ τῶν τελευτήσων
 κηδεύσας. δρ. νη.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἰωάννης ᾤπαρχω τῶν ἀνατολικῶν ἰδρῶν πραιτωρίων,
 ὃ δὲν τόρον ἀπ' ᾤπατων, καὶ πατεκίω.

ΚΑΣΤΟΝ τῶν ἀγαθῶν ὄρων εἰ παρ' ἡμῶν βουλῇσι θεοῦ χρηλαβῆν τιμὰ ἀρχὴν: καὶ
 τοῖς ἀμφ' ἐτόρων γινόμενοις ἀγαθοῖς ἀκολουθήσει πρὸς ἀποδορὰ, ταῦτα ἐπικυροῦ-
 θῆναι παρ' ἡμῶν, ὅς ἐστιν ὁ ἀρχὴν ἐπαναλ' ἡμῶν τάξιν, ὥστε ἡμῶς ἢ τῇ ποιήσει τῶ
 πράγματι, ἢ τῇ ἐπανορθώσει πρὸς τὰς ἀγαθὰς πράξεις ἀνένδιν' ἔχειν αἰετὸν
 οἶον. ὅποιον δὲ ἡ ὁμοῦς ἐκφορᾷς τῶν τελευτῶντων γινόμενον οὐκ ὁρῶς
 συνειδόμεν ἐπανορθοῦται, ὅς χαρίσασθαι τοῖς ἀνθρώποις ὃ μὴ διὰ τὴν ὕψιστάς τε δυσκολίαν, ἀ-
 μα μὲν ὅς ἐαυτῶν ἀποβάλλοντας, ἀμα δὲ καὶ ᾤπατ' αὐτῶν ζημιουμένους. ἀλλ' ὅπρ' κωνσταντῆ-
 νος ὁ τῆς θείας λήξεως ὁρῶς ἐνόησεν διετύπωσεν, καὶ ὕστερον ἀναστάσιος ὁ τῆς βυσεβούς λήξεως ἐβε-
 βαίωσε, προσθεῖς καὶ πρόσθεν τῶ πράγματι: ὅς ἡμῶς κινδυνῶν διαποσειν, ἀνάγκη (ἔσται τε καὶ
 δουῶν μὲν πείσας ἀσφαλείας τε ὅς ὁρῶν προσκόντων ἐπεισόμεθα, μὲν αὐτὸ ποιοῦντες ἀθανάτων.
 κωνσταντῖνον γὰρ τῆς βυσεβούς λήξεως ἐνάκοσια πενήτηντα ὀγδασήρια ἐκ διαφόρων συνημο-
 των τῆς βυσεβούς ταύτης πόλεως ἀτελῆ δεδωκότος τῇ ἀγιοτάτῃ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ: ἀναστασίου δὲ
 τῆς βυσεβούς λήξεως οὐ μόνον τοῖς ὀγδασήριοις ἐκείνοις πενήτηντα καὶ ἑκατον προσθέντος, ἀλλὰ
 καὶ πρόσθεν τῇ τῇ φιλοτιμιασμένον κατὰ δύο πρᾶγματι τῶν τῶν, ἐφ' ὃ ὅς ἐκ τῆς αὐτῆς προσ-
 ὀδου ἀθροισόμενον χρυσίον προχωρεῖν εἰς τὰ διδόμενα παρὰ τῶν θεοφιλεσάτων οἰκονόμων τοῖς πρὸς
 ὅσον τῶν οἰκονόμοις: πολλοὶ πολλαχόθεν περὶ τὴν ἡμῶν λέγοντες, οὐχ ὁμοίως ὃ πρᾶγμα προῖναι,
 οὐδὲ ὁμοίως γίνεσθαι τὰς τῶν τελευτῶντων κηδεῖας, ἀλλ' ἀπαιτεῖται πικρῶς, καὶ διέσκεπται
 πολλαῖς ἐξόδων ὀνομάται καὶ συστήματα, ἀπὸρ καὶ ἀκόντας ἀπαιτεῖ ὅς πενήτων, καὶ ἀνάγκη δὲ διδόμεναι
 ὅς οὐκ ἔχοντες, ταῦτα ἀπαντα δίκαιον ὡς ἡμῶν τ' προσκινούσης ἐπικυροῦσθαι ἀξίως. πρῶ-
 τον μὲν οὖν τὰ κατὰ τὰ ὀγδασήρια πολλὰ δεξάμενα ἐπιβολῇ καὶ ἐλατῶσιν, εἰς τὴν ἑλπίδα ἀτε-
 κησάμεν τῇ ἀγιοτάτῃ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, θεῶν ᾤπατ' αὐτῶν τοῦ τοῦ χρίσματος τύπον πρὸς τὴν πολιαρ-
 χίαν, ἐφ' ὃ τε αὐτῶν ἀμα τῇ πειθαρχίᾳ αὐτῇ τάξει παραδιδώμεν τὰ χίλια ἑκατὸν ὀγδασήρια πᾶσι
 ὁμοῖοις τοῖς θεοφιλεσάτοις ἐκδίκαις καὶ οἰκονόμοις τῆς ἐρημικῆς ἀγιοτάτης ἐκκλησίας. ὅσα
 νοσίων μὲν ἐν σώμασιν ὀγδασήριων παρεχομένων τοῖς θεοφιλεσάτοις ἐκδίκαις, τετρακοσίων δὲ τοῖς
 θεοσεβέσιν οἰκονόμοις, ὥς ὅς θεοφιλεσάτοις οἰκονόμοις ἔχοντες τὰ τετρακοσία ὀγδασήρια καὶ τὴν
 πρόσθεν τῶν ᾤπατ' ἀναστασίου τῆς θείας λήξεως δωρηθεῖν, οὐκ ἐπιμετρομένους ὡς ἐλπίδες εἰν,
 δὲ τὰ τὴν ἀνατολικῶν τῆς ἐκτῶν τετρακοσίων ὀγδασήριων ὁδοῦς ἔχοντας ποιῆσαι τὴν τῶν μω-
 αίων χρησίαν τοῖς τε δεκανοῖς, καὶ τοῖς δήμοις τὰς χίλιας. ὅς δὲ θεοφιλεσάτοις ἐκδίκαις ἔχοντας
 τὰ τετρακοσία ὀγδασήρια, τοὺς τε καλουμένους λεκτικαρίους παρέχειν, καὶ τὴν δὲ τῶν ᾤπατ' ἀναστασίου
 ποιῆν, ὡς ἡ τῶν τελευτῶντων ὅσα βούλεται, ὥς κατὰ ὅσον τὰς ἡμῶς ἀφελῆν τῶν τελευτῶντων.
 Δεῖ τοίνυν τὰ ἐρημικὰ χίλια εἶναι τὸν ὀγδασήρια φυλάττειν τοῖς θεοφιλεσάτοις οἰκονόμοις ὅ
 ἐκδίκαις ἀπὸ παντὸς ἀτελῆ τε καὶ ἀμείωτα καὶ ἀνατολικῶν μὲν παρὰ τῶν ὁδοῦς τοῦ ᾤπατ' ἀναστασίου
 βυσεβούς ταύτης πόλεως, εἰς τὴν γένειοις διὰ πᾶσι καθ' ὅσον δὲ ποτε ὁδοῦ, ἢ ἀλλὰ καὶ τ' τῶν
 ὁδοῦ ἢ ἐμπορείας. ὥς ὅς μὲν θεοφιλεσάτοις οἰκονόμοις ἔχοντας τὴν τῶν χειρῶν διοίκησιν τῶν
 ταῖς ταφαῖς ἀπονεμμένων, ἔχοντας δὲ καὶ ἀτελῆ τετρακοσία ὀγδασήρια, ὅς δὲ ἐκδίκαις τὰ ὅσα
 κῶσια, τὴν πρὸς ὅσον τ' τετελευτηκότων ποιῆσθαι διοίκησιν. τὸ μὲν οὖν ἐκ τῆς τῶν χειρῶν προσ-
 ὀδου πρὸς τὸν παρὰ τῶν θεοφιλεσάτων οἰκονόμων ἐπιδόσθαι ταῖς ταφαῖς, κατὰ τὸν ᾤπατ' ἀναστασίου
 ὁδοῦ μὲν, περὶ τὴν μὲν ὅς τῆς ἐκ τῶν τετρακοσίων ὀγδασήριων περὶ τῆς, ὡς αὐτῶν ἐν αὐτῇ τῇ
 ὁδοῦ λαμβανῆν ἢ τῆς. ἐπειδὴ δὲ τῶν χιλίων ἑκατὸν ὀγδασήριων τῶν ἐκ τῶν ταύτης ὄντων τῆς
 βυσεβούς πόλεως πλεῖστα διέτασθαι: προσέτι μὲν κατὰ τὸ παρὸν ἀνατολικῶν ταῦτα, καὶ τὸν
 τῶν χιλίων ἑκατὸν ὀγδασήριων ἀριθμὸν ἀμείωτον τε καὶ ἀπὸ τῆς διαιρούμενον κατὰ τὸν ἐρημικὸν
 ἡμῶν ὁδοῦ φυλάττειν τοῖς θεοφιλεσάτοις οἰκονόμοις, τοῖς τε θεοσεβέσιν ἐκδίκαις. ὥς μὲν
 τοῖς μὴ ἐλατῶν εἶναι δεκανοῦς ἢ τοῖς κηρυκταῖς τῶν ὀκτακοσίων τῶν ἀπονεμμένων τοῖς θεοφιλε-
 σάτοις ἐκδίκαις. ἀντὶ δὲ τῶν τετρακοσίων τῶν διδόμενων τοῖς θεοφιλεσάτοις ἀποδοῦναι, εἰ βουληθεῖν
 ὁδοῦ μακρὰ λαμβανῆν τὰ τῶν ὀγδασήριων, ἢ πάντων, ἢ πινὰ ὅς αὐτῶν, ἢ κομίζεσθαι περὶ τῶν
 καλουμένων ὁδοῦ μακρὰν χρημάτα ᾤπατ' πάντων, ἢ ᾤπατ' πινων ὀγδασήριων: ὅς αὐτὰ ἀπα-
 νῆν πρὸς τὴν τῶν τελευτῶντων ὅσων, ὥς ἐκ τῶν τῶν πρὸς τὸν, καὶ ἐκ τῶν χρημάτων τῶν χειρῶν
 τὴν διοίκησιν γίνεσθαι τοῖς τε δεκανοῖς, ταῖς τε ἀσκησίαις, καὶ κληρικαῖς, καὶ ἀκολουθίαις, καὶ
 ὁδοῖς, κατὰ τὸν ᾤπατ' ἀναστασίου δεκαξάμεθα, τ' αὐτῶν θεοφιλεσάτων οἰκονόμων διαταξάντων,
 ὡς οὐχ

ὡς οὐχ' οἷον τε ὅτι ἐκ τῶν χωρίων τῆς λαοποῦ πλὴν αὐτῶν προσδοκῶν παρασώζονται, εἰκότως ἡμεῖς πλὴν τῶν τελευτήτων προσηλίκων ἀπονεύμασιν τούτων τῇ μόρῃ, ὅπως ἀνεπιλήπτως δ' μέχρι νῦν διδρυμένον τοῖς κάμμοις πόδι πλὴν τῶν ληψάνων ἐκφορᾷ, καὶ ἐφεξῆς δοθεῖν, τουτέστιν εἴα ἕκαστον μὴ αὐτοῖς τε δεκανοῖς, καὶ ἀκολουθοῖς, ὡς ἀσκησίαις, καὶ κανονικαῖς, ὡς δὲ τοῖς κατὰ δ' μέχρι νῦν παρ' αὐτοῖς κρητῆσιν ἔσθαι, τουτέστι τοῖς μὲν δεκανοῖς καὶ ἕκαστον μὴ αὐτῶν π. β. σολίδιος, ταῖς δὲ ἀσκησίαις καὶ τοῖς ἀκολουθοῖς γ. α. σολίδιος, καὶ ταῖς κανονικαῖς γ. β. σολίδιος, ἀθροισθέντων μὲν παρ' αὐτῶν τῶν θεοφιλεσάτων οἰκονόμων, κατὰ βαλλομένων δὲ κατὰ τὸν εἰσδοτῆρα κομίζεσθαι ἐξ μὴ αὐτῶν. ἃ δὲ ἐπὶ μὲν ἐπιβάλλον τῇ χρυσίου μόρῃ ταῖς δὲ ἀσκησίαις διδοῦναι παρὰ τῇ θεοφιλεσάτων οἰκονόμων κατὰ πλὴν ἐρημνίᾳ προσηλίκων εὐχρίως τῇ θεοφιλεσάτῳ διακόνῳ καὶ ξηροδότην τῇ κατὰ σαμῶν τῶν τῆς οἰκίας μνήμης ξενώων, καὶ τῶν παρ' ἡμῶν συστάτων, καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν θεοφιλεσάτοις ξηροδότης τῶν ἐρημνίων ξενώων, ὅθεν δ' ταῖς ἀσκησίαις ταῖς εἰς ταύτῃ ὑποδύσασθαι πλὴν χρῆσιν ὑπὸ τῶν κατὰ καιρὸν ξηροδότην τῶν ἐρημνίων θύων ξενώων τελευτῇ. ὅθεν δὲ ἐπὶ τοῖς ἀκολουθοῖς καὶ ταῖς δὲ βαλλομέναις κανονικαῖς ὡσαύτως διδοῦναι παρὰ τῶν αὐτῶν θεοφιλεσάτων οἰκονόμων τοῖς τε νῦν ὑφ' ἑστέων αὐταῖς, καὶ τοῖς κατὰ καιρὸν πλὴν ἡγεμονίαν αὐτῶν ἐγχειρομένοις, ὥστε δι' αὐτῶν πλὴν διανομῇ γινέσθαι ταῖς προσηλίκων μὴ αὐτῶν τελευτήτων ἀσκησίαις καὶ κανονικαῖς καὶ πρὸς γ. α. τοῖς ἀκολουθοῖς. εἰ δὲ κατόπιν γένοιτο πόδι πλὴν τοιαύτῃ κατὰ βαλλῶσι θεοφιλεσάτοι οἰκονόμοι, καὶ κατὰ τὸν φανερὸν κατασταλῇ, ἵθως ἐξ μὴ αὐτῶν κατὰ πλὴν δυνάμειν ἐξάμεινον διδρυμένων, εἰ μὴ δὲ μία γένοιτο καταβολή: τῷ καὶ πᾶσι πᾶν τὸ μὴ πλὴν προσδοκῶν ἐξάμεινον ὁφθαλμῶν ἐπιδεῖν ἑαυτῶν εἶναι τῶν θεοφιλεσάτων οἰκονόμων μὴ τοῦ τοῦ ἀφ' ἑαυτοῦ μέρους τῆς νομῆς ἕκαστος, τῷ μὴ πλὴν ἐξάμεινον διατρέχοντος χρόνου, πρὸς τοῦ τοῦ πεισμένου τῷ κατὰ καιρὸν ὅσῳ τῷ τοῦ ἀρχιεπισκόπου καὶ πατριάρχου τῆς κατὰ πλὴν δυνάμειν ταύτης πᾶσι ἀγνώστῃς ταῖς μετὰ τῆς ἐκκλησίας. εἰ δὲ καὶ ἑτέρος οἰκονόμος παρέλθοι, ὡς μὴ οὕτως πᾶσι καταβάλλοι οἱ θεοφιλεσάτοι οἰκονόμοι: ταῖς δὲ βαλλομέναις γινεῖν, καὶ τοῖς ἐρημνίοις δεκανοῖς ἀδελφοῖς εἶναι τῶν κατὰ καιρὸν ἀγνώστῃς πατριάρχῃ, μὴ μόνον ἀπαιτεῖν τῶν θεοφιλεσάτων οἰκονόμων τὸ ὁφθαλμῶν μὴ τῶν ἐρημνίων τοῦ τοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀναγκάζειν αὐτοὺς διδοῦναι πάντα, ὅσα δώσεται, καὶ ἐπὶ βουλήσειν ὁ ἀγνώστῃς πατριάρχῃ, καὶ * ἵθως αὐτοῖς τῆς φοντῆδος τῶν χωρίων, καὶ ἀπαιτεῖν πλὴν τούτων ὅτι, κατὰ νῦν παρ' αὐτοῖς ὅτι. τούτων ἀπάντων φοντῆδων πεισμένου τῷ κατὰ καιρὸν μακαριώτατου ἀρχιεπισκόπου καὶ οἰκονομικοῦ πατριάρχου, ὑφ' ὃν τελευτῇ καὶ οἱ θεοφιλεσάτοι οἰκονόμοι, ὅ οἱ πᾶσι κληρὸς, καὶ ἡ σύμπασις τῆς ἀγνώστῃς ἐκκλησίας κατὰ τὰς. τούτων δὲ οὕτως γινόμενων μὴ δὲ παντελῶς παρὰ ἑκτονος κομίζεσθαι ὑπὸ νεκροῦ σώματος κηδενομένου μὴ δὲ ὁποῦν, ὥστε διακρίνεσθαι τῶν πᾶν, διακρίνεσθαι ἐκ τῆς κλίνης προῖκα διδρυμένη καὶ ἀσκητήριον διδοῦναι ἀσκητῶν καὶ κανονικῶν μὴ ἔλαττον ὅκτω γυναικῶν τῆς κλίνης ἡγουμένων, ὅ φαλλοσῶν, ὅ τῶν ἀκολουθῶν, ὅτι οὐδ' ὁποῦν παντελῶς ληφόνται. εἰ μὴ τοῖς τῶν βούλοιο τῶν προσκομένων τῶν τελευτήτων καὶ πλὴν ἐκφορᾷ ποιουμένων αὐτὸς ἕκων, ἀναγκάζοντος οὐδενός, ὡς ἐπὶ ἀσκητήριον καὶ, ἡ δὲ, ἡ πᾶσι προσλαβῆναι: ὅθεν ἔστω μὴ τῆς αὐτοῦ φιλοπρίας. πᾶσι οὐδὲ ὅθεν ἀόριστος κατὰ τὰς πομπῶν, καὶ ταῦτα δὲ αὐτὸ μέγιστον εἶναι βουλόμενοι τῇ κατὰ φιλοπρίαν προσλαμβανομένων ἀσκητῶν, ἡ τοῖς κανονικῶν, καὶ ἀκολουθῶν, ὅτι οὐδὲ ἀγνώστῃς διδοῖσιν. ὥστε μὴ ἐλάττωσιν ἡ ὅκτω ἀσκητῶν, ἡ κανονικῶν εἶναι ταῖς ἐξ ἐκτονος ἀσκητῆριον προσλαμβανομένων, καὶ τῶν ἀκολουθῶν καὶ ἕκαστον ἀσκητήριον. διδοῦναι δὲ ταῖς ἀσκητῶν καὶ τοῖς κανονικαῖς ταῖς ὑπὸ τῶν πᾶσι προῖκα καὶ ὑπὸ τῶν προσλαμβανομένων, εἰ μὴ εἴθι τῶν νέων τειχῶν τῆς δυνάμειν ταύτης πόλεως εἶναι τῶν τῆς ἐκφορᾶς, ἀφ' ἑκτονος νομισμάτων, οὐδὲν ἐκ τούτου παντελῶς τῶν ἀκολουθῶν κομίζομένων, οὐδὲ μόριζομένων ταῦτα μὴ τῶν δὲ βαλλομένων ἀσκητῶν καὶ κανονικῶν. τῶν δὲ ἀκολουθῶν τῶν μὴ εἴθι τῶν πᾶσι καὶ ὑπὸ τῶν προσλαμβανομένων, εἰ μὴ ἐπὶ τῶν τῶν ἀγνώστῃς καὶ τῶν πᾶσι τῶν πᾶσι. εἰ δὲ ἐξ, καὶ τῶν πᾶσι ἐξ, καὶ ἐφεξῆς κατὰ τῶν τῶν τῶν καὶ τὰ πόδι αὐτοῦ διοικεῖται. προσηλίκων δὲ, ὡς εἰ καὶ δὲ τῶν πᾶσι καὶ τῶν πᾶσι, καὶ οἱ τῇ κλίνῃ ὑπὸ τῶν πᾶσι δεκανοῖς πᾶσι, καὶ τὰ ἀσκητῶν πᾶσι: ὅθεν τὸ ταύτης βαρὺς, βραχὺ δὲ ὡς αὐτοῖς δοθεῖται, καὶ ὅμοιοι τῶν ἀσκητῶν τῶν τῆς κηδεύσας ὑπὸ τῶν πᾶσι. ὥστε τῇ διαφύκῃ τῶν κοπιῶν δοκεῖ πᾶσι καὶ αὐτοῖς ἔχειν ἐπὶ τῶν παραφυλῶν. δοκεῖ δὲ εἴθι τῶν νέων τειχῶν καὶ τῶν πᾶσι τῶν πᾶσι, ἐπειδὴ μὴ πόρρω κατέστηκε, μὴ δὲ δεῖται πᾶσι χρόνου, ἡ πᾶσι πρὸς πλὴν ἀφ' ἑκτονος πᾶσι. εἰ δὲ ἐξ τῶν νέων τειχῶν τῆς δυνάμειν ταύτης πόλεως ἐκφορᾷ γένοιτο, ἡ καὶ τοῖς δὲ τοῖς πᾶσι παρὰ δὲ ἐρημνίων: τῶν καὶ τῶν πᾶσι μὴ ἀσκητῶν καὶ τοῖς κανονικαῖς ἡμῶν νόμισμα λαμβάνειν, οὐδὲ αὐτῶν κοινωνοῦντων παντελῶς κατ' οὐδὲν αὐταῖς τῶν ἀκολουθῶν. αὐτῶν δὲ τῶν ἀκο-

λοιπὸν δὲ πρᾶγμα δὲ καταγεγραμμένον εἰς προγαμαίαν δωρεάν, ἢ ἐκποιεῖν ὅλως. δὲ ὅτι ἄπαξ τοῖς δεσμοῖς τῆς προγαμαίας δωρεᾶς ἐνόχον γινόμενον οὐκ ἀνέηκεν περὶ τοῦ ἐκποιοῦν ἐκτελεσθαι, ὥστε πλὴν γυναικαὶ ἀποβαίνοντος τυγχόν τῆς κέρδους, ὅπῃ αὐτῇ προσάγει πλὴν προγαμαίαν δωρεάν, συζυγαίην οὐχ ὀφείσκουσιν εἶναι πρᾶγμα ἐν τῇ τῆς ἀνδρὸς πόλει οὐσίᾳ. ἀλλ' ἢ ἐκποιοῦν δέησις, ἢ ὑποτίθεν, καὶ διωαστοῖς ἴσως προσώποις, ὡς ἐκείνη δέησις τοιαύτας αἰτίας ἢ παντοίως ἄβατον εἶναι πλὴν ἐκδοῦν. ἢ δύσκολον καὶ δικαστηρίων δεομένην, ἐξ ὧν αὐτὴν ἐαυτῇ βοηθήσει. ὥστε ὅτε φυλαττέτω, ὁ μὲν ταῦτα συμβαλόν ἴστω, ὡς ἔτε ὦν, ἔτε ὑποθήκῃ ἔχοι, οὐδὲν τούτων ὄφελος ἔξει παντελῶς, ἀλλ' ἐν ἴσῳ τοῖς ἀρχαίοις τε ὁ ἀρρήτοις ἔστω τὰ ὅτι τούτου γεγραμμένα ἢ συμπεφωμένα, καὶ φυλαττέτω τῇ γυναικὶ δὲ κέρδους. οὐδὲ γὰρ ὅδε ἡμῖν ἀπὸ φόρου πεποιηκέναι πένες τῶν ἐμπεδῶν δικαστῶν, οἵ πορ καὶ αὐτοὶ πλὴν ἀπαρτίζοντες γυναιξὶ μὲν πλὴν τῆς γαμίας διάλυσιν ὑπὲρ τῆς προγαμαίας δωρεᾶς δεδωκάσιν, ὅπῃ ὁρῶν ἐπιχειροῦν, εἴτα ὑπο τῶν μὲν ταῦτα δικαζόντων ὑποδὲρ πολεῖται δὲ δὲ πνὺν ἀντιβίβας παρέρχεται. καὶ μὴ πνὺν ὁδὸς ἐξελικέτω ὅτι οἱ τὰς πεπραγμένων λαμβάνοντες ὑποθήκας τῶν πολεσθέντων ἴστω τὰς γυναικας συναινεῖν, καὶ οὕτως τῶν οὐκείων ἐκπλήττει δικαίων. συναινεῖς γὰρ ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἢ εἰς ὑποθήκην, ἢ εἰς ὦν, ἢ εἰς ὅλως ἐκποιήσιν γεγραμμένα, ὅν λαμβάνοντα παντελῶς οὐκ ἀνέηκεν, εἰ πρὸς ἄπαξ τὰ τῆς συναινεσεως γένοιτο. ἀλλ' ὥστε ὅτι τῶν ἀντιφωνήσεων ἐργάζονται τὸ δὲ διετυχεῖς ὑπερον χρόνον παριόντος, αὐτὸς ἐτόρην ὁμολογίαν γράφειν βεβαίον ὅτι πλὴν συναινεσιν, καὶ τότε κέρειν εἶναι τὸ γινόμενον· οὕτω καὶ ταῦτα γινέσθαι, καὶ εἰ συναινεσιν ἢ γυνὴ κατὰ τὸ τῶν ἐντοκεσίων ὧν ὅλως, ἔστω παντελῶς ἀρρήτοις, εἰ μὴ καὶ δούτορας (καθὰ πορ εἰπόντες ἐφ' ἡμῖν) ποιήστω συναινεσιν. πολλὰ γὰρ ἀνέκοντο πρὸς τῆς δόξης ἀκοῆς ἀρρήτοις τῆς γυναικὸς ἢ δὲ συναινεσίν, ἢ ἀπαρτίζοντες ἐκείνους ὑποδομῆς, καὶ τῶν οὐκείων ἀμειψέως δικαίων. κατασκευασμένη δὲ ἐν πολεσθέν χρόνῳ πλὴν ὑποθήκῃ, γένοιτο ἀνέκοντος ἀσφαλεστέρα. πλὴν οὐδὲ ὅτε ἀπὸ δόξης διδομένη, ἀλλὰ πλὴν καὶ πλὴν γυναικαὶ ὑπο τῶν ἐκ τῆς δούτορας συναινεσεως ἀπομνησθῆναι, ὡς ἡμῖν ἐτόρα πρᾶγματα, ἐξ ὧν διωαστὸν αὐτῇ τὸ ἱκανὸν γινέσθαι τῆς πολεσθέντος τῆς προγαμαίας δωρεᾶς πρᾶγματος, ἢ πρᾶγματος ἀκινήτων ὑπὲρ τῶν κατεχομένων δέησις τῆς ἐκποιήσεως ἢ ὑποθήκης ὅσον. ἔπειτα τοῖς εἰ μὴ ἐτόρον ἐπὶ πλείονι, οὐδὲ οὕτω βλάβην ὑπομῆναι πλὴν γυναικαὶ συγχροῦν. ἀλλ' καὶ δις ἢ καὶ πολλὰς συναινεσιν, τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν τῆς ἐντοκεσίων ὧν πορ δόξης λόγον, ὁ ἔστω παντελῶς ταῦτα τὸ κέρδους ἐν ἀσφαλὲς κέρειν, εἰ φανερὸν μὴδὲν ὑπολεψιμὸν ἐτόρον ἀρκῶν πρὸς πλὴν προγαμαίας δωρεᾶς ποσότητα. καὶ ταῦτα φαμέν οὐ μόνον κέρειν τῶν γυναικῶν, ἀλλὰ ὁ πολλὴ μᾶλλον τῇ ἀνδρῶν τῶν ταῦτα ποιοῦντων, εἰ γὰρ ἐκ πολλῶν ὁ χερδὸν πολεσθέν δεμάτων τοῖς κέρεις τῆς προγαμαίας δωρεᾶς φυλάττειται πρᾶγματα, καὶ αὐτὸς ταῦτα μὲν παρὰ τῇ οὐσίᾳ τῆς ἀνδρὸς, καὶ τῆς ἐκείνου διαδοχῆς ἐκ ταῦτῆς τῆς παρατηρήσεως. ὥστε συμφέροντα τὸν νόμον τῇ τε γυναικὶ, τῇ ἀνδρὶ κατὰ τὸν πορ δὲ λογισμὸν καθεστάναι, καὶ πολλὰ μᾶλλον ταῦτα ὑπὲρ τῆς πολεσθέν κέρειν, εἰ πορ πνὺν τῆς πολεσθέν, ἢ ἐκποιοῦν, ἢ ὑποδοίτο. ἡ δὲ γὰρ τὰ ὅλως ταῖς ἱκανῶς πολεσθέντα καὶ νομοθετῆται, ἀλλ' οὐδὲ αὐτῶν τῇ συμβαλλόντων καθὰ παρὰ ἀμειψέως. εἰ γὰρ καὶ πλὴν ὑπὲρ τούτων ἐνόχον, ὅσον πρὸς τὰς γυναικας ἀρρήτοις τε καὶ ἀρχαίον εἶναι βουλόμην· οὕτως καὶ αὐτὸς ἐν ἀνδρῶν ὑπὲρ τοῖς δέησις αὐτῶν πρᾶγματος ἐνέχεσθαι βουλόμην πορ δόξης τῆς ἐκποιήσεως, ἢ τῆς ὑποθήκης. ταῖς μὲν γυναιξὶ φυλάττοντες τὸ ἐπ' αὐτοῖς τοῖς ἀκινήτοις πρᾶγματος τῆς προγαμαίας δωρεᾶς δικαίον ἀκαυτοτόμητον. ἐκείνοις δὲ τὸ ἀρμόζον δικαίον ἐκ τῶν συμβολαίων, ὅσον ὅτι τοῖς δέησις αὐτῶν πρᾶγματος. πάντων τῶν τῇ πολεσθέν δεδωμένων ἡ δὲ παρὰ ἡμῶν πενομίων ὑπὲρ τῆς αὐτῶν μνησθέντων ἰσῶν, ὅταν ἡ γυνὴ κινῶν. τοῖς γὰρ δέησις ἀπαρτίζον, πλὴν τῆς γυναικὸς, τὸ ὅλως πρὸς μὲν οὐδὲ ἐξ αρχῆς δεδωκάμεν, οὐδὲ νῦν διδομένη. ἡ τοίνυν σὴ ὑποδοχὴ τὰ παρασάντα ἡμῖν, καὶ ὅτι τῆς δέου δὲ δέου νόμον, ἀπαντα ποιησάτω φανερὰ κατὰ τὸν νομοθεσμένον ὅσον, κέρειν κατὰ τὰς ἐπαρχίας χωρῆν, ὥστε μὴδὲ τῶν ἐθνῶν διαλαθεῖν τὰ παρὰ ἡμῶν δεδοθέντα. ὑπὲρ γὰρ τῆς δέου δέου τῶν πόλεως ὁ ἐνδοξότατος ὑπαρχος ταῦτα πολεσθῆσει.

πρὶ καινοτομιῶν τῆς ὑπὲρ δαίσεως ἀρρήτως. δρ. ξγ.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς λογιῶν τῆς δέου δέου τῶν πόλεως ὑπαρχος.

π

πρᾶγμα

κρινόντων πάλαι κείμενον προθεσμίαν λαμβάνοντι μὴνύειν τὰ πρὸς τούτων ἐκείνῳ, πρὸς δὲ τὸ πρῶτον ἀναφύεται. Ἄλλ' εἰ μὲν συνεγγυὸς ἢ ἐπὶ ἐρχόμενος καὶ δεσπικὸν, οὐδ' ἔστιν ἀπὸ τοῦ πρῶτου, μᾶλλον ἢ δὴ μόνον ἐπὶ ἐρχόμενος ἐν μέσῳ καὶ διασπῶν, περὶ αὐτῶν μὴνύειν δίδωται προθεσμίαν. εἰ δὲ γε μέγιστον εἴη τὸ διάστημα, ἔξ. εἰ δὲ ἐκ παλαιστίνης τυχόν, ἢ αἰγυπίων, ἢ ἐκ πινος τῶν ποταμῶν ἐκείνων, μὴνύειν οὐκ ἔστιν ἀπὸ τοῦ πρῶτου ἀρκούντων. εἰ δὲ ἐκ τῶν ἐσπερίων ἐκείνων, ἢ τῶν ἀρκούντων, ἢ τῶν ἐν τῇ λιβύῃ: τῶν καὶ ταῦτα οὐκ ἔστιν ἀπὸ τοῦ πρῶτου ἡμῶν νομοθέτου ἀνταρκτικῆς δόξας εἶναι χρόνος εἰσάγειν, φανερὸν δὲ τὸ τῶν ἐνέα μὴν ὥστε ἐκείνων, εἰ μὲν αὐτῶν ἐκ μὴνύοντι πιστεύει, τὴν δίκην ἐκείνῳ ταύτῃ ἐπιφέρειν. εἰ δὲ ἀλλοιότρον ἢ πρὸς ἐκείνον φοιτῇ, ἔτρονον γὰρ ἐκπέμπειν τὸν ἑσπεύοντα πᾶσι χρόνοις τὴν ἀναρχίαν, καὶ πᾶσι ῥαῖοντα πάντως τὰ μεμνημένα, εἰ μὴ ἐφ' ἑσπερίων ἀπολαύσειεν, εἴτε ὑπὸ μέγιστος, εἴτε ὑπὸ ἐλάττωτος αἰτίας. εἰ δὲ οὐ μὲν μὴνύσειεν, οὐδ' οὐκ ἐπιφέρειν, καὶ ὁ τεταγμένος παραστροφῇ χρόνος: ὡς δὲ κύνειον πρᾶττοντα τὸν ἡπιαμῶνα καὶ ἑσπερὶ τὸ ἀπόντος προσώπου καὶ ἀκύντου παραστροφῇ οὗτος ἑσπερὶ αὐτῶν ἀκύντος ἀκύντος παρὰ τὸ οὐκ εἶναι δικαστικόν, καὶ τὴν δίκην ὑπετάσσεται, παρόντος τὸ τὴν αἰσθητὴν ὑποσταμῶν, καταδικάζειν καὶ αὐτὸν, εἴπερ ἑσπερὶ αὐτῶν φανερὸν, καὶ πρὸς γε ἐκείνον τὸν μετὰ τὴν ποταμῶν ἑσπερὶ αὐτῶν ἐκπέμπειν πᾶσι κατὰ τὴν χάριν μὴ βουληθέντα, εἴπερ ὁ ἄλλος ἑσπερὶ αὐτῶν φανερὸν, καὶ εἰ μὲν ὅτι πρὸς εἶναι αὐτὸς: ἐκπινύτω τὰ ἐκ τῆς ἡμέρας. εἰ δὲ ἀπὸ τοῦ ἑσπερὶ, ὅτι μὴ ἀρκούντων πρὸς τὸ πᾶν τῆς καταδικῆς: τῶν καὶ ταῦτα καὶ ἐκ τῶν τῶν ἀπόντος ἀναπληροῦνται τῇ νομικῇ ἢ ὑπὸ τούτῳ ζήμια. εἰ δὲ οὐδὲ αὐτὸς φανερὸν ὅτι κύνειον τῆς δίκης πρᾶττοντα καλεσθεῖς, ἢ τὸν ἑσπερὶ αὐτῶν νομικῶς πρᾶττοντα: τότε καὶ εἰσάγειν μὴ τὸ νόμον φανερὸν, μὴ ἑσπερὶ αὐτῶν δὲ καταδικάζειν καὶ ὁ ἀπὸ τοῦ κατὰ τὸ καλὸν μὴνύοντων ὁρμητικῶν ἡμέρας. ὁ γὰρ κατὰ προσέτιον ἀπὸ τοῦ πρῶτου μὴνύον, καὶ οὐδὲν αὐτὸ ἐλάττω τῶν παρόντος νομοθετῶν. εἰ μὲν τοι μὴ ἔστιν ἡπιαμῶνα ἢ ἐπὶ τῇ ἡμέρᾳ πᾶσι, ὁ δὲ κατὰ τῶν ἀρκούντων ἀπολαύσειν: τότε καὶ ἀπὸ τοῦ τὸν ἀναρχίαν, ὡς τὰς ἡμέρας αὐτῶν δεραπύσαι τὸν συκταφάντων κατανακατέτω. οὕτως ἐπὶ πάντες, αὐτῶν τῶν πᾶσι μὴνύοντων παύονται, οὕτως οὐχ ἡπιαμῶνα διώκοντα δὲ πᾶσι τῶν δικαίου κρατεῖν. καὶ οὐ λέληθεν ἡμῶς ὡς ἔστιν οὐδὲ ἑσπερὶ ἀρκούντων περὶ τῶν τῶν πρᾶττοντα: δεραπύσαι, τῶν δικαίων τῶν δικαίων τῶν δικαίων μᾶλλον, ἢ τοῖς τὰ δικαιοῦντα βουληθέντες, καὶ ὑπὸ χάριτος πρᾶττοντα μὴνύοντων. ἄλλ' ὅμως ἴσμεν τὸ γε πᾶσι τῶν ἀδικημάτων τῇ νομοθεσίᾳ ταύτῃ, μᾶλλον δὲ (τὸ γε ἐφ' ἡμῶν) εἰ πᾶσι τῶν περὶ αὐτῶν μὴνύοντων. οἱ γὰρ οὐκ ὁρμητικῶς πρᾶττοντες τὰς ἀρχάς, εἰ μὴ πρὸς τὸν ὅρκον ἑσπερὶ αὐτῶν οἱ πᾶσι τῶν πρᾶττοντες πρᾶττοντες ἀπὸ τοῦ πρῶτου κρινεῖν, καὶ κατὰ τῶν φυλάττειν τὰς χάριτας: οὐδὲν ὅμως μετὰ τὸν παρόντα νόμον ἐπὶ τῶν πινος δεραπύσαι προδικῆς, εἴγε οἱ μὲν δίκαια δικάζουσι πρὸς τὸν ὅρκον, τὸ μὲν καὶ τὸν νόμον βλέποντες, δεραπύσαι δὲ τὸ ἐπὶ τῶν ἀρχῶν ὅτι ἀδικῶντας οὐδεὶς οὐδέ μίαν χρόνον ἢ περὶ αὐτῶν, ἢ διὰ μίαν, ἢ τῶν, πᾶσι εἰ μὴ θεῶς ἡμετέροις πρᾶττοντες νόμος προφασίει δημοσίᾳ αἰτίας προελθόντων, αἰσῶντων ἐκ τῶν θεῶν ἵνα γενέσθαι περὶ αὐτῶν, ἢ ὁ νόμος ποιῇ, ὁ ποῖον ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ τοι γε καὶ ἑσπερὶ κατὰ τὸ πᾶσι μὴνύοντων, πολλοὺς τῶν μὴνύοντων ἀρχόντων τῶν ἐκ ταῖς ἐπὶ τῶν ἀρχῶν ἐφέτας καὶ δεσπῶτες, ἵνα παρ' ἐκείνοις μᾶλλον τὰ τῆς ἐφέσεως, ὅταν μὴ πρὸς μέγιστον πινος εἴη δὲ ξητεῖ μὴνύον, ἢ κατὰ ταύτῃ ἀρχὴν ἵσται τὴν διδασκόμενα πόλιν.

τοῦτον αὐτὸν δέναντες δικαιοσύνη τὸν νόμον, ἐπὶ μᾶλλον ποιῶντες αὐτὸν δικαιοῦντα, εἰ μὴ ἐνὶ συγχρητῶν ἔχειν κατ' αὐτὸ πᾶσι περὶ αὐτῶν, μὴ δὲ δεραπύσαι τὸν νόμον τούτου μὴ δὲ ὅποιον περὶ αὐτῶν, μὴ δὲ εἰ πᾶσι τῶν ἀρχόντων ἐκκλησιῶν περὶ αὐτῶν, ἢ ἵνα τῶν δικαίων ξητεῖν, ἢ ὁ ἄλλος σεβασμιώτα των οἰκῶν, ἢ πᾶσι τῶν αὐτῶν τῆς βασιλείας οἰκῶν, ἢ τῶν θεῶν πατριμονίου, ἢ τῶν θεῶν περὶ αὐτῶν, αἰπὸς ἐκείνους μὴ τὴν αὐτῶν εἰσὶ πᾶσι δευτέρῳ τεταγμένοι, μὴ περὶ τῶν ἀρχόντων, ἢ ἐκ δικαίων ἐκείνων, ἢ ὁ ἄλλος τῶν ὑφ' ἡμῶς τεταγμένων ἀνθρώπων. Ἄλλ' ἅπαντες ἑσπερὶ αὐτῶν τὸ νόμον, καὶ ἑσπερὶ αὐτῶν οἱ τῆς δικαιοσύνης δεσπῶντες πᾶσι αὐτὸν, καὶ ὅτι πάντων ἀρχῶν ἴσται, μὴ μόνον εἰς ἐκείνους βλέποντες, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἐφεξῆς διαδοχάς, καὶ εἰδότες, ὡς οὐδὲν δευτέρῳ τῶν ὑπὸ τῆς αὐτῶν μὴνύειν, εἴτε δὲ, καὶ ἢ φύσις αἰσῶντων καὶ ἀμνηστικῶν ὑπερῶν ἡμετέροις, ὡς οὐδὲ περὶ αὐτῶν ἔσται, οὐδὲ περὶ αὐτῶν, θεῶν μόνον καὶ βασιλείας ἀπολαύσαντος θεῶν ταύτας κυβερνῶν μετέως τε καὶ ἐπεικῶς διναμῶν. εἰ δὲ καὶ ἵς χρῆσαι τὸ πᾶσι θεοῖς τύποις, εἴτε περὶ αὐτῶν, εἴτε ἀλλοις πρὸς τοιοῦτον πινος αὐτῶν περὶ αὐτῶν, ἐπὶ πάντων ἀνθρώπων, τῶν ἀρχόντων μετὰ τῶν ἐκπινύοντων πινύοντων, εἴπερ ὁ ἄλλος πρὸς δευτέρῳ. καὶ οὐδὲ γενόμενον δεραπύσαι μὴν, ἀλλὰ εἰς ἐκείνους. καὶ γὰρ ἐπὶ ταύτῃ τῶν θεῶν τῶν πᾶσι τῶν ἡμετέρων ἑσπερὶ αὐτῶν, ἢ ἐπὶ αὐτῶν πᾶσι τῶν ἐκπινύοντων ἀπὸ τοῦ μὴνύοντων, οὐδὲ πρὸς αὐτῶν (ὡς εἴρηται) καὶ ἐκκλησιῶν, καὶ διὰ τῆς μοναρχίας, καὶ ὅτι θεῶν ἡμῶν οἰκῶν, καὶ τὰ θεῶν περὶ αὐτῶν, καὶ εἰ θεῶν πατριμονίου: οὐδὲ οὕτω παντελῶς κρατῶνται. ἔσται δὲ ὁ νόμος οὗτος πανταχόσε τὴν αὐτῶν δικαίαν ἐκτείνων ἴσται, καὶ

ἀμα μὲν

ἅμα μὲν τὰ μέλλοντα ἀσφαλῆ καθεστῶν, ἅμα δὲ τὸ παρελθὼν διεραπύων. ἴστε τοίνυν ἅπαντες ἡγεῖται, ὅσοι ὁ θεὸς τοῖς τε ἡμῶν προγόνοις ἡμῖν τε δέδωκεται, ὡς ταῦτ' ἡμῖν δίδωμι πλὴν νομοθεσίαν, πᾶσιν ὑμῖν ἀσφαλείαν χαρίζομενοι, καὶ οὐτε ὁδοιπορήσετε μακρὰν, οὐτε κατὰ τῶν μηζόνων θαλάσσης, οὐτε ἡμῶς μέμψασθε, ὡς ταῦτα μὴ διεραπύοντες. δὲ μὲν ἐν αὐτοῖς ἐγγύθεν ὁρῶν πλὴν ἐφ' οἷς ἀν' ἡμῶν εἴη τυχόν, ἢ βλαβείῃ, ποινῇ, καὶ ταῦτ' ἡμῶν διεραπύομεν βλέπων, τὴν μέγαν τε καὶ ἀγαθὴν ἀνυμνήσει θεὸν, τὸν ταῦτα ἡμῖν νομοθετῆσαι καλῶς τε καὶ δικαίως ἐλάμψαντα. ἔστω δὲ ἐρινὴ τοῖς ταῦτα ἀμνηστῶσιν ἢ προσμεμῖνοις ἀρχουσιν, ἢ τε τῆς ἀρχῆς ἐκπῶσις, καὶ δὲ καὶ λιθρὸν χρυσίου ξημῖα. οἱ τοίνυν εὐδοξοτάτοι ὑπαρχοὶ τῶν ἰδίων ἡμῶν πραιτωρίων, οἱ πανταχόσε τῆς ἡγεμονίας καθεστῶτες, τὸν νόμον ὅσον γινώσκοντες προλήπουσιν ἐν ταῖς ἑσπερίαις αὐτοῦς διοικήσιν, ἐπὶ τε ἰταλίας ἀπάσης, ἐπὶ τε λιβύης, ἐπὶ τε τῶν νήσων, ἐπὶ τε τῆς ἐώας, καὶ ὅσον ἐν ἱμβυρίοις ὄρεσι, καὶ εἴονται πάντες, ὅπως αὐτῶν κηρύσσεται, ὅτι ποσά τα ἡμῖν πρᾶχόν τι θεῶν προσέχοντες τὸν νόμον, ὃς μέγα λίαν ἡμῖν πλὴν ἑσπερίαις αὐτοῖς ἀπολαγίαν δώσει τοῖς ταῦτα προφάσει τῆς ἡγεμονίας μοδεπῆσαι.

πρὶ βουλευτῶν, ὡς αὐτοὺς τότε τιμῆς πραιφεκτορίας ἐπιλαβομένων ἐλθὺν θεοῦ αὖθις βουλῆς, ὅτε ἐμπρακτον ταῦτ' ἡμῶν λάβοιεν. δΨ. ξθ'.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἰωάννη τῷ εὐδοξοτάτῳ ἑσπερίαις τῶν ἀνατολικῶν πραιτωρίων, τὸ δευτέρον ἀπὸ ἑσπερίαις τῶν φιδναρίων, Σ πατερίκῳ.

ΟΛΛΑ τῶν ἡδη νομοθετηθέντων κατὰ ῥᾶθυμην ἔντα τε καὶ ἐν ῥαδίᾳ πολιτευσάμενα παντελῶς ἔδοξε ἀνομοθετῆσαι καθεστῶσαι. ἴσμεν γάρ, ὡς δ' ἀρχαῖον λυπνὸς ἑσπερίαις τῶν ἀρχαίων ἡγεμονίας, λυπνὸν ἡγεμονίαν ἐκώλυον, καὶ δικαίων ἐκ τῆς βασιλείας ἐπ' αὐτῇ παρεχόμενων. ταῦτ' ἡμῶν οὕτως ἀνομομαχόν, ὡς ἐνθεν ἐτόρυν, πλὴν ἢ φιλικῆς τιμῆς τοῖς ταῦτ' ἡγεμονίαις παρεχόμενοις. ἢ τις ἐδὲ βουλευταὶς οὐκ ἀπὸ ἡμῶν τυχὸς βουλευτικῆς, εἰ μὴ τις αὐτῶν ἐν αὐτῷ θεῶν ὁδοιπορήσει, καὶ ὡς περὶ τῶν εὐδοξοτάτων στρατηλάτῶν ὁρῶμεν, ὡς οὐκ ἀν' οὐδὲ ἐκ στρατηγίας ἀπαλαμμένης τυχὸς βουλευτικῆς, εἰ μὴ ταῦτ' ἡμῶν ὁδοιπορήσει. καὶ ἐπὶ δὲ τῶν στρατηγείας πραιφεκτορίας εἶναι οἱ ἡμέτεροι λέγοντες νόμοι. οἱ δὲ φιλικῆς τῆς στρατηγείας καὶ δικαίων μόνων παρεχόμενοις ἀξίαν, τυχὸς ἐν ἐλθὺν θεοῦ πρὸς αὐτῇ τῇ ἀρχῇ τῆς ἡγεμονίας καὶ δικαίων μόνων παρεχόμενοις ἀξίαν, τυχὸς ἐν ἐλθὺν θεοῦ πρὸς αὐτῇ τῇ ἀρχῇ τῆς ἡγεμονίας καὶ δικαίων μόνων παρεχόμενοις ἀξίαν. ἀντιπροσέμενοι τοίνυν ἀρχῇ παραγγέλλοντα τῶν τῆς βουλῆς δεσμών παρ' ἐκείνης ἐκλυθῆναι. ἀντιπροσέμενοι τοίνυν ὅσον τὸν νόμον, δεσποζόμενοι εἴ ποτε ὁδοιπορήσει τῇ βασιλείᾳ τιμῆσαι βουλευτῶν, εἰ μὲν ὡς καὶ ἀπαλλάξαι τῆς τυχὸς, δίδοναι αὐτῷ σύμβολα τῆς ἀρχῆς, καὶ πρᾶσιν ἀξίαν αὐτὸν ὡς τῶν τοιούτων γινόμενον ἐρόντων ἢ τῆς πολιάρχας τῆς ἐν τῇ πραιφεκτορίᾳ καὶ τῇ νείᾳ δὲ ταῦτ' ἡμῶν, εἴτε ὡς τῶν πραιτωρίων βημάτων, τῶν τε τῆς ἐώας, τῶν τε τῆς ἐσπερίας, τῆς τε τῆς λιβύης, καὶ μὲν καὶ τῆς ἱμβυρίαις, οὐτε ἀπαντας ὑφ' ἡμῶν περὶ ἡμῶν ὁ θεὸς, καὶ οὐτ' ἡμῶν ἐλθὺν θεοῦ ἀπολαγίαν, ὡς μέγας αὐτοῖς ἡγεμονίαις τιμῆς, ἀπὸ τῆς ἐσπερίας, καὶ ὡς τῶν κηρύκων δυνάμεις, καὶ πρὸς γὰρ τῶν δικαστικῶν ἐπιβαίνοντες ἐρόντων τῆς τοιαύτης τυχὸς ἐλθὺν θεοῦ καθεστῶσαι. εἰ δὲ μόνους αὐτοῖς μεταδιδώμεν βουλευτικῆς τιμῆς, ποιῶμεν μὲν καὶ δικαίων, καὶ πύτοις ἐπιδίδοναι. τοῦτον δὲ ἰσχυρὸν πλὴν τοιαύτῳ βασιλείᾳ δοῖν, ὡς αὐτὸν πρὸς τιμῆς μὲν καὶ τῆς μετὰ τῆς βουλῆς μόρος εἶναι δοκεῖν, οὐ μὲν οὐδὲ τῆς ἐπιχειροῦ βουλῆς, οὐδὲ τῆς κατὰ αὐτῶν λυπνότητος ἀπαλλάττειν, ἀλλὰ μὲν ὡς τῆς ἀρχαίας τυχὸς μόνον κηρύσσονται πλὴν πινύ, ὅσον τῶν χερσὶν εὐδοξοτάτων θεῶν καὶ βασιλῆς, ὅτι μετέστησεν αὐτὸν ὑπὲρ τὰ καλλίω τῆς ἐμπροσθεν χαμαλοότητος ἀπαλλάξαι. καὶ ἔστω ὅσον πρὸς τῶν βασιλικῶν γερῶν, οὐδὲ τὸ δημοσίον ἐλαττωσάτω, οὐδὲ τυχὸς, οὐδὲ τῶν σιωπῶν αὐτῇ λειτουργημάτων ἀπαλλάττειν τὸν βουλευτῶν, καὶ θεῶν ταῦτ' ἡγεμονίαις πλὴν τότε αὐξάνει τυχὸν, καὶ ἀποφάσκειν σεμνότερον ὅσον τῶν ἄλλων βουλευτῶν κατὰ πλὴν ἀξίαν πρᾶχοντα μόνων. τὰ τοίνυν παραστάντα ἡμῖν Σ δὲ τῶν θεῶν θεοῦ δηλούμενα νόμον ἢ σὴ ἑσπερίαις φυλάττειν ἀπενεσάτω, εἰσὶν αὖ, ὡς οὐτε ἐδὲ βουλευταὶς ἡγεμονίαις, καὶ σεμνότεροι αὐτοῖς τοῖς ὅλοις ἀποφάσκειν. ὡς εἰσονται ταῦτα αἰσώμεν δὲ κηρύσσονται ὅσον, ὡς ἐδὲ ἐν αὐταῖς βουλευταὶς ταῦτα γινώσκοντας πλὴν ἡμέτερον ἐν φημὲν βασιλῆαν.

ὅτε τοὺς ἱμους τοῖς ἐν τοῖς χρηματικῶς δὲ ἐν τοῖς πάντως λέγειν τὰς δικαιοσύνας, καὶ ὑπὲρ τοῖς INIVRIARVM δὲ ἐκ χρηματικῶς κατὰ τὸ δὲ δεδωμένον

αὐτοῖς

αὐτοῖς περὶ νόμον, τοῖς δὲ λαμπροτάτοις ὀφείναι καὶ δι' ἑαυτῶν καὶ δι' αὐτο-
λέων λέγειν τὰς χρηματικὰς δίκας. δβ'. οα'.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἰωάννη τῷ εὐδοξοτάτῳ ἡρώδῃ τῶν ἀνατολικῶν πραι-
τωρίων, τὸ δευτέρον ἀπὸ ἡρώδῃ τῶν ὀρδιναρίων, καὶ πατερίῳ.

Πὸς α' περὶ αὐτῶν μὲν δὴ πέντε πμῆς ἐνεκὸν καὶ χρηματικῶν κρήνην, τὸ ἐπὶ πέντε ἡμέρας
νον οὐ πμῶν, ἀλλ' ἵσως πινὰς ζήμιαν ἐπάγει· ταῦτα καλῶς ἔχειν ἡ γούμνα βραχέ-
τερα πινόμενα νόμῳ. ἔρηται γὰρ ποτὶ τῇ διατάξει, ὥστε μηδενὶ τῶν λαμπροτάτων
ὀφείναι καὶ δι' ἑαυτοῦ δίκῃ ἀγωνίζεσθαι, δι' οὐτολέων μὲν πάντως. ἀλλὰ ὅσον μὲν ἡ πα-
λαιότης τῇ τ' ἀξιοματικῶν ἐργασίᾳ πμῆ. πολλοὺς δὲ ὁρῶμεν ἀξίων μὲν τυγχόντας,
ὅς τοις λαμπροτάτοις ἐγγεγραμμένους, ἢ κόμισιν, ἢ τελευτῶν, ἢ ἐπὶ πέντε ἡμέραι καθεστῶσι τοῖσι τοῖς
οὐσίαις δὲ μετῴσις κυρίως, ὥστε παντελὸς μὴ ἰσχύειν πρὸς οὐτολέως προβολῇ, καὶ πλὴν δὲ ὅσον δια-
πάνω. Θεωροῦμεν οὖν ἄχρι τῶν μεγαλοπρεπεστάτων ἱμνυσίων ὅσον κρητύν, καὶ πάντως
αὐτοῖς δι' οὐτολέως τὰς χρηματικὰς ἀγωνίζεσθαι δίκας, ὅ μὲν καὶ πλὴν *INIVRIARVM* δι'
οὐτολέως κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν φύσιν κινεῖν κατὰ τὸ δεδομένον αὐτοῖς ὑπὸ ταύτης περὶ νόμον, ὥστε
μὴ ἀναγκάζεσθαι ἢ συγκαθῆσθαι τοῖς ἀρχουσιν, ἐν αἷς δίκαιον, ἢ παρεσθῆναι πάλιν οἷα δίκαιο-
μῶν. ἐκατόνδεν γὰρ τὸ πρῶτον ὅσον ἐπισημὰς, ἢ τῶν ἀξιοματικῶν ὑπερβολῶν, ἢ τῶν δικα-
σικῶν χρηματικῶν ἀναξίως προίοντος. ἐπεὶ τοίγῃ μὲν ὅσον μεγαλοπρεπεστάτου ἱμνυσίου ἀπασιν
δίκαια ἐστὶν βουλομένων καὶ οὐτολέως προβάλλεσθαι, καὶ δι' ἑαυτῶν ἀγωνίζεσθαι. οὐδεμίαν οὐκ ἐπὶ πέντε
οὐδὲ κρητύν, οὐδὲ ζήμιαν, οὐδὲ ποιῆσαι πρὸς ὅσον ἐπαρμύνης αὐτοῖς. ἢ τοίνυν σὴ ἡρώδῃ
τὰ πρῶτα ἡμῖν καὶ ὅσον τῶν δίκων δηλοῦμεν νόμον, ἀπὸ τοῦ ποιησάτω φανερὰ, τὰ σωφει-
σμένα ὑπὸ τούτοις πράττονται.

περὶ κρητύν, καὶ κηδεμόνων, καὶ τῆς τῶν νέων φροντίδος. δβ'. οβ'.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἰωάννη τῷ εὐδοξοτάτῳ ἡρώδῃ τῶν ἀνατολικῶν πραι-
τωρίων, τὸ δευτέρον ἀπὸ ἡρώδῃ τῶν ὀρδιναρίων, καὶ πατερίῳ.

ΑΝΤΑ μὲν τῷ νομοθέτῃ τὰ τῆς πολιτείας ἐν μεγάλῃ φροντίδι καθέστηκεν, ὅπως αὐ-
τῷ ἄριστα ἔχοι, ὅ αὐτῷ τῷ νομῷ διαφθόντως δὲ τὰ σύμβολα τῶν νέων, καὶ ἡ πόλις
αὐτοῖς φρόνις πρῶτον ὅσον πρὸς τοῖς νόμοις παρὰ θεοῦ πλὴν ὅσον
στὰν λαβῶσι, φανερὸν δὲ τῷ βασιλεὺσι. πολλῶν γοῦν ἡκούσμεν δικῶν, ἐν ταῖς
οἰκίαις κηδεμόνων ἐκχωροῦνται κατὰ τῶν νέων, εἴτε ἀνέκων, εἴτε ἐφθίων μὲν,
ὑπὸ δὲ τῇ δουλοῦσῃ ἡλικίᾳ ὄντων, καὶ ὑπὸ τῇ κύριον τῆς ἐκείνων γίνονται πόδουσίαι, ἢ τὰ οὐκ ὄντα
ἴσως ἡρώδῃς χρεῖα, ἢ ὀλίγου τιμῆματος ἐκχωροῦμεν τὰ πανταχόθεν (αἱρετά, ἢ καὶ ἀποκρί-
νηντες ἀποδείξας τῶν χρεῶν οὐκ ἐν τοῖς τῶν νέων πρῶτον, καὶ οὕτω τὰς ἐκχωρήσεις λαμβά-
νοντες, ὅ κατὰ πολλὰς δόξας προφασίς (τί δὲ οὐκ ἀνέρωπος πρὸς κακίαν ἀπαξ ἐκκλίνας ὀφεί-
ροι;) τὰ τῶν νέων οἰκιστοῦνται πρῶτα. ταῦτα ἅπαντα νόμῳ διφρασεῖν βουλόμεθα, καὶ
πρὸς γὰρ ἐκείνους τὸ εἶναι ἡρώδῃ τῶν νέων, ἢ τὰ αὐτοῦ πρῶτα, ὅσον μὲν παρὶν αὐ-
παντελὸς εἰς πλὴν αὐτοῦ κηδεμονίαν, καὶ εἰ παρὰ τῶν νόμων καλοῖτο. τί γὰρ αὐτοῦ πρῶτον ἡρώδῃ
ἑαυτοῦ, κύριος ἑαυτοῦ περὶ, καὶ τῶν τῶν ἀντιδίκων πρῶτων γινόμενος; διὰ ταῦτα γὰρ ἐκείνους
νομοθετοῦμεν, ὥστε εἰ προφανέστατα δὴ λόγος ὅσον ὁ γινόμενος κηδεμὼν αὐτὸς ἡρώδῃς ὡς τοῖς τῶν νέων
δικαίους, οὐδὲ ἐκείνους κηδεμὼν ἐστὶν, μὴ ποτε ἢ γραμματεῖον ἐκκλέψαι, ἢ δόξας ἀποδείξας οὐκ
ἀφανίσαι ὅ νῦν, καὶ ἡ κηδεμονία γινώσκου τοῦ τῶν οἰκείων πραγμάτων ὁ λυθρος. τοῦτο τοίνυν
ἀσφαλῆ κατὰ δεδωκεν νόμῳ, τὸ μηδὲν τῶν ἡρώδῃς λεγόντων ἔχειν τὰ πρῶτα τῶν τελευ-
τήτων, καὶ τὸν νέον αὐτὸν, καὶ τὰ τοῦτου πρῶτα, ἢ καὶ προφανῶς ἡρώδῃς ὄντων, παρὶν αὐ-
πρὸς πλὴν κηδεμονίαν πλὴν αὐτοῦ, μηδὲ ἔχειν παρὶν αὐτοῦ τὸ πρῶτον. καὶ τοῖς καλῶν εἰς τῆς
ἡρώδῃς κηδεμονίας ἐχόμενος ἡρώδῃς αὐτῷ κτήσεται τὸν νέον, κληροῦν τὸν εἰς αὐτὸν κατενεχέ-
τος πνός, ὅς ἡρώδῃς εἶχε τὸν νέον, ἢ δόξης τοιαύτης προφασίς, μηκέτι μόνον αὐτὸν εἶναι πνός
πλὴν τῶν ἀνέκων ἢ τῶν νέων κηδεμονίαν, ἀλλὰ πρῶτον εἶναι ἐπὶ τῶν ἐτέρων ἢ κηδεμόνα (ὅσον
ὅσον οἱ πολλοὶς δόξας τῶν νόμων διρίσκομεν) ὥστε φυλάττειν ἐκείνους, μὴ ἔλθῃ κατὰ τῶν νέων ἢ
τῆς αὐτοῦ

οικησεις, ως αὐτῷ τοῖς αὐτῶν πράγμασι. καὶ γὰρ βουλόμθα, ὡς καὶ κατασταίη. ἡμεῖς πρᾶξι δυνά-
μει καὶ ἐκδομοῖν ὧς πρὸς ταῦτ' αὐτὸν παρόντι, καὶ ὅρκον αὐτὸν περὶ πειθῆναι τῶν δεινῶν ἀπὸ μολῶν λο-
γίων, ὡς Διὶ πάσης ἰὼν ὁδοῦ εἰ συμφέρον ᾧ νέω πράξει, ὅπρ' οὐκ ἔξαιρήσει τῶν λογισμῶν αὐτοῦ,
οὔτε τῆς τῷ νόμου τάξεως, ἀλλ' ἀσφαλέστερόν τε ποιήσει πρὸς τὴν τῶν πραγμάτων διοίκησιν, δι' ἧς
ἐξέστηρον αἱ πόλεις αὐτὰ διὰ τὴν ὅρκον μνημόνῳ γινόμενον. οὗτος ἡμῖν ὁ νόμος ἔσθ' ἀσφαλές
αὐτῷ καὶ τῶν καὶ ἐκδομῶν ἀποδομῶν. εἰ δὲ καὶ ἔσθ' οὗτος περὶ ἐξδομῶν, οὐδὲ γὰρ νόμος πόλεως ἐστίν
ἀνθρώπων, ἵνα δὲ πάντων πατέρων τοῖς ἑαυτοῖς βοηθεῖν μὴ διωκόμενοι γενώμεθα. ἡ τοίνυν σὴ
ἔσθ' ὁροχὴ τὰ πρᾶσσιντα ἡμῖν κηρύγματα καὶ τὰς ἐπαρχίας, αἷς ὑπέστηκε, χαρμῆν, πᾶσι ποιησά-
τω φαιδρά, ὥς τε μνησὲν λαβεῖν τὰ παρ' ἡμῶν δύσεβας τε καὶ ἔσθ' τῆς τῶν ἑσθ' ἡμῶν περὶ νόμων
νομοθετημένη.

Ἐδὲ ἤτις πῶς χρὴ ἐπιτίθεσθαι τὸ πιστὸν τοῖς παρὰ δικαστῶν ἐμφανισ-
μένοις συμβολαίοις. Ἰῆ. οὔ.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἰωάννης τῷ ἀνδοξατάτῳ ἑπαρχῷ τῶν ἰσλῶν πραγμα-
τωγίων, ὃ δὲν τόπον ἀπὸ ἑσάπων, καὶ πατεκίω.

[illegible]

Ἐπειδὴ τοίνυν βασίλειαν δὴ ἔδωκε ὁ θεὸς ἐξ οὐρανοῦ καθέστηκαν, ἵνα τοῖς δυσκόλοις ἐπιτίθῃσι τὰ παρ' ἐκείνοις ἀγαθὰ. Ὡς αὖ νόμοισι ἀρμόζει πρὸς τὴν τῆς φύσεως ποικιλίαν· δὴ ἔδωκε ὠνήθημεν χρη-
ναι καὶ ἔδωκεν γράφει τὸν νόμον, καὶ δοῦναι αἰ κρινῶ τοῖς ἑσπέραιοις, ὅπως οὐκ ἡμῶν ὁ θεὸς πρότερον τε
παρέδωκε, ὡς κατὰ μικρὸν αἰεὶ προσέτιθῃσι. καὶ γὰρ ποῖ ποδὶ πᾶκα καταθῆκω ἐκ γραμμῶν
ἀμφιβληθῆναι τε καὶ σασιαδὲν ὑρόμεν, καὶ δεῖ καὶ τούτων πᾶσι ποιῆσαι περὶ τοῦτον. τοιγαροῦν
ἡμῶν διδύς ἐκ τῆς παρακαταθήκης ἀρκτέον. εἴ τις τοίνυν ἀσφαλῶς πᾶκα καταθεῖται βούλει,
μη μόνον πισυνέτω τοῖς τῶν λαμβανόντος γραμμασί (ἔδωκε ὁ πόρ αἰ δὴ καὶ ἡτθῆναι) (ἐπειδὴ πόρ οὐ συνω-
μολόγησεν ὁ γεγραφεῖναι λεγόμενος αὐτοῦ καθέσταναι τὰ γραμματα, μετὰλλω ἔχε ταράχην, καὶ
γράφει ἐτέρᾳ καταναγκαθέντος, ἀπὸρ ἔδωκε παρὸμοια μὲν δὴ πᾶντων ἰσοῦτα, καὶ τοι γε ὡς τοῖς
γραμμασί ἀντὶ τοῦ τῶν γραμμάτων μεμνημένος) ἀλλ' ὅτι τὴν πᾶκα καταθῆκω δὴ, προσκαλεῖσθαι
καὶ μαρτυρᾶς ὡς οἷον τε σέμνοσι καὶ πίσεως ἀξίους καὶ οὐκ ἐλάττωσι τειδῶν, ἵνα καὶ ὡς μόνων ἀρτήματα
τῶν γραμμῶν καὶ τῶν τούτων ἀντεφέταστος, ἀλλ' εἴ τοῖς δικαίον καὶ ἡ παρὰ τῶν μαρτύρων βού-
θειαι, καὶ γὰρ δὴ καὶ τοιαύτας μαρτυρίας προσέμεθα, ὥστε παριόντας μαρτυρᾶς λέγειν, ὡς αὐτῶν πα-
ρόντων ἑπ' ἐξελθῆναι ὁ δὲ σύμβολον ποιούμενος, καὶ ἔδωκε ἐπίσανται. εἴ γὰρ ὑρόμεν καὶ τοιούτων
πινὰς οὐκ ἐλάττωσι τῶν τειδῶν ἀξιοπίστοις καθέστωσι, οὐδὲ τοιαύτως ἀπαρβόμεν πίσιν, οὐκ ἔστι ἵνα
συσέλωμεν τὰς ἀποδείξεις, τίθεμεν τὸν νόμον, δὴ ἵνα καὶ αὐτὰς ποιήσωμεν καὶ ἀσφαλῶς εἶναι.
ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἀνείσματος συμβόλῳ καὶ ἡ δὴ πινὸς πράττει, καὶ καὶ βούλεται ἔδωκε ἐπ' ἀπορᾶς
συνεῖναι, ὅτι καὶ ὡς τῆς παρακαταθήκης οὐκ ἔμεν, καὶ αὐτῶν δυνάτω πινὸν τὸ γεγραμμένον ὡς τῶν
ἀνείσμων συμβόλῳ, πᾶσι εἴ καὶ μαρτύρων ἐχοῖ παρούσας ἀξιοπίστον οὐκ ἐλάττωσι τειδῶν, ἵνα

πάλτοι παραγίνονται. Ὡς τοῖς οἰκείοις μὴ τυρεῖται γραμμάσιν, ἔπε ἔδοροι πινδὺ μὴ τυρουῶται, ὡς
 παρόντων αὐτῶν τὸ συμβόλαιον σωεταί, λαμβανὴν τὸ πρᾶγμα πλὴν πίσιν ἐκατέρωθεν, οὐκ ἀπο-
 βλήτου παντελὸς καὶ τῆς τῶν γραμμάτων ἵξετάσεως οὐσης, δὴλὰ μόνως οὐκ ἀρκούσης. τῇ ὅ προσή-
 κει τῇ μὴ τυρεῖται ἐξαιρουμένης. Εἰ μὲν τοι τοιοῦτό τι συμβαίνει, ὁ ποῖον ἐπ' ἀρεμνίᾳς ἐχέτω, καὶ ἔδορα
 μὴ ἢ παρὰ θεοῖς τῶν γραμμάτων ἐπιφύ, ἔδορον δὲ αἱ μὴ τυρεῖται: τιωκαὺτα ἡμεῖς μὲν οἰόμεθα τὰ
 παρὰ ζωῆς φωνῆς λεομνῆα καὶ μὴ ὅρκου, ταῦτα ἀξιοπιστότατα τῆς γραφῆς αὐτῆς κατ' αὐτὴν τυγ-
 χάνειν. πῶλὺ ἀλλ' ἔσω ἔδορ τῆς τῆς δικαζόντος ἀγχοῖας τε ὁμοῦ καὶ θεομνῆας τὸ τοῖς ἀλλοιῶσι
 μάλλον ἀντὶ τῶν τοιούτων πισεῖται. καὶ ἡμεῖς μὲν κατὰ ἔδορον τὸν ἑρῶπον οἰόμεθα δεῖν ἀποδεῖκναι π-
 σὶ τὰ συμβόλαια. Εἰ μὲν τοι ἡς ἢ παρακατατιθέμεν, ἢ δανείζων, ἢ δὴλὰ συμβάλλων ἀφικ-
 οῦται τοῖς γραμμασὶ μόνοις τῶν πρὸ αὐτὸν συμβάλλοντος, ἐπ' αὐτῷ κείσεται τῷ γνώσκῃν, ὡς τῆς ἐκεί-
 νου πίσεως τὸ πᾶν αὐτὸς ἀνιητήσεται. καὶ ὅσον μὴ ἐκ τῆς γραφῆς, οὐκ αἱ αὐτῆς δόξε κατὰ τὸν ἡμέ-
 πορον νόμον τῷ συμβόλῳ προσέθεσθαι πίστις. Εἰ δὲ οὐ παρουσίᾳ τῇ μὴ τυρεῖται, ἐφ' ὧν τὸ συνάλλαγμα
 γέγονεν, ἢ ἴσως ἢ τελευτάα τῶν πρᾶγματος καταφυγὴ βοηθήσειν αὐτοῖς, φαρμὴ δὴ πλὴν ἵξε ὅρκου,
 οὐκ ἀκνυροῦ μὲν τὸ γινόμενον. τὰς γὰρ πᾶσιν οἰήσεσι καὶ ταῖς μμῆσεσι διαχρῶμενοι, ὥς γυναικὶς οὐσαις
 αὐταῖς οὐ πισεύνοντες, πλὴν τοιαύτω ἀκριβῆσαν τῇ πρᾶγματι προσέθεμεν, οὐχ' ἵνα εἰς πισεύνοντας ἀφε-
 λοῖμθα τῆς ἐαυτῷ πῶλὺ ἐλίσσῃ πίσεως, δὴλ' ἵνα ὡς οἷον τε πλὴν ἀγνωμοσύνην τε ὡς ἀρκῇσιν πολ-
 λοις ἐλέγχωμεν ἑρῶσι. Ἀλλὰ καὶ τὰ συμβόλαια ἐπ' ἀγορᾶς σωτελῶν μνῆα, εἰ καὶ πλὴν τῶν συμ-
 βολαίων γραφῶν ἔσσι πῶλὺ ἡρώσιν, προσλαμβανέτω ὡς αὐτὰ πρὸς τῶν τελεσμάτων πλὴν ὡς γραμμάσιν
 μὴ τυρεῖται παρουσίαν. Δὲ μὲν τοι εἰς δικαζόντας, καὶ ἐπὶ τινὰ σημεῖα ὄντοισιν προσεγγραμμένα τοῖς
 χεῖραται, ὥς ταῦτα ἀναζητεῖν καὶ ἀναγνώσκῃν πειρᾶσθαι, ὡς μὲν πῶλὺ καὶ ἵξε ἐκείνων διαφανέωνται, καὶ
 μὴ προχείρως τὰς πίσεις τῶν γραμμάτων ἐκ πᾶσιν οἰήσεως ἐτόρων προσέθεσθαι, δὴλ' αὐτὸς ἐμπροσθεν ἡμῖν
 ἐρημνίᾳς αἰτίᾳ. Εἰ μὲν τοι καὶ τελευτήσῃ αὐπαντες οἱ μαρτύροι, ἢ καὶ ἀπειθὲς τυχόν, ἢ καὶ δὴλως
 οὐ ραδίον ὅτι πλὴν ἐκ τῶν ἑποχῶν γραφῶν μὴ τυρεῖται πίσιν ἐπιτεῖναι, μὴ δὲ οὐ συμβολαίῳ γραφῶν
 εἰσιν ὁ τελεσας, εἴγε ἀγορᾶν εἴη, ὡς μὴ τυρεῖται τοῖς ἐαυτοῦ. ἢ μὴ δὲ αἰδημοίᾳ, δὴλ' ἀνάγκη πάντως
 πλὴν ἀντεξέτασιν τῶν γραμμάτων, ἢ τῶν τελεσμάτων, ἢ τῶν ἑποχῶν γραφῶν παραλαβεῖν: τιω-
 καὺτα προσήκον ὅτι, ἵνα μὲν ὡς ταῖς συγγραφῇς (οὐδὲ γὰρ παντὶ πασιν αὐτὰς ἀπαγορεύομεν) ὅτι
 πᾶσι δὲ ἀκριβῆσθαι χρῆναι, καὶ πάντως εἰ νομίσῃ αὐτοῖς χρεῖναι πισεῖν, καὶ ὅρκον ἐπαίειν ὡς
 προσκομίζονται, ὅτι μὴδὲ σωετῶς πονηρὸν τῷ παρ' αὐτοῦ κρμζομένῳ, οὐδὲ τινὰ τέχνη πῶλὺ σύγ-
 κρῃσιν γνέσθαι παρασυνδύσας, οὐτὼ χρεῖται τούτῳ, ὡς μὴ δὲ αἰνέσθῃν ἡ παντελὸς, καὶ δὴ πᾶν-
 των τὸ δόξαλός τοῖς πρᾶγμασιν γνέσθαι. Εἰ πὶ γὰρ δὴ τῶν ἐπ' ἀγορᾶς σωτελῶν μνῆων συμβόλων,
 εἰ πῶρ ὁ συμβολαίῳ γραφῶν παρελθὼν μὴ τυρεῖται μὴ ὅρκου, εἰ μὲν οὐ δὲ ἐαυτοῦ ἔγραψεν, δὴλὰ
 διατίνῃ τῶν ἑποχῶν αὐτῶν: παρὶ τῷ καλῇν, εἴγε πῶλὺ εἴη, καὶ διωκτὸν ὅλας αὐτὸν ὅτιν
 ἐλθεῖν, καὶ μὴδὲ μίαν πλὴν αὐτοῦ ἀγορᾶν αἰτία καλῇν, ἢ ὅσος τυχόν ἰσχυρὰ, ἢ πὶ τῷ πῶλὺ πῶλὺ
 ἀπὸρ ἀνθρώποις ἀπῆλθε. Εἰ δὲ καὶ ἀριθμητῶν ἔχοι τὸ συμβόλαιον, καὶ κείνος παραγνέσθαι, ὡς
 ἑρῆς ἢ εἰς μὴ τυρουῶται, δὴλ' οὐχ' εἴη. Εἰ ὅ οὐτ' ἀριθμητῆς προσελήφθῃ, τὸ τε συμβόλαιον αὐτὸς
 ἀπᾶν δὲ ἐαυτοῦ γέγραφέη καὶ ἐτέλεσεν ὁ συμβολαίῳ γραφῶν, ἢ ὥς ὁ ἑρῶς συγγραφῆς αἰτεῖται, ἢ ἄλλ-
 λος παρῆναι οὐκ ἰσχύει: αὐτὸς μὲν τοι μὴ ὅρκου ὡς οἰκείῳ τελεσάμην μὴ τυρεῖται, ὡς μὴ τῇ συγ-
 κρῃσιν γνέσθαι χρῆναι. ἔσω καὶ οὐτὼ πιστὰ τὰ συμβόλαια. ἢ γὰρ μὴ τυρεῖται καὶ παρὰ τῆς φωνῆς τῶν
 λεγόντων γινόμενῃ, ὥς τὸν ὅρκον ἔχοντα προσεκέμενον, ποιήσῃ αὐτὴν τῷ πρᾶγματι ὅσον. Εἰ
 δὲ ὁ συμβολαίῳ γραφῶν ἐτελεύτησεν καὶ μὴ τυρεῖται τὸ τελεσμά ἵξε ἐτόρῳ παραθέσεως, εἰ μὲν καὶ
 οὐτὼς ἔχοι τὸν τε σωτελῶντα τὸ συμβόλαιον πῶλὺντα ὥς ἀριθμητῶν: παρὶ τῷ καλῇν, εἴγε
 αἰδημοίᾳ, ὥς ἐχέτω καὶ πλὴν ἐκ τῆς παραθέσεως τῶν πῶλὺ ἡρώσων δὲ γραμμάσιν πίσιν καὶ πλὴν ἐκ τῶν
 μαρτύρων. Εἰ δὲ μὴδὲς τούτων εἴη: τιωκαὺτα γνέσθαι μὲν ἢ τῶν τελεσμάτων παρὰ θεοῖς. μὴ
 μόνον δὲ ταῦτα πρὸς ἔδορ ἀρκέτω, δὴλὰ καὶ αὐτῶν δὴλων τῇ ἑποχῶν γραφῶν δὴλως ἢ καὶ τῶν συμ-
 βολόντων γραφῶν κατεξέτασθαι, ὡς ἐκ πολλῶν παραθέσεων τῶν τε τῶν τελεσμάτων τῶν τε
 ἑποχῶν γραφῶν ὅσος ἢ καὶ τῶν συμβολόντων, μίαν τινὰ σωτελῶντα πανταχόθεν ὡς ἀποτε-
 λῆσθαι πίσιν. Εἰ δὲ οὐδὲν ἔδορον ὄντε δὴ, πῶλὺ τῆς πᾶσιν οἰήσεως τῶν συμβολαίων, δὴλ' αὐτὸς
 κενραθικὸς προβαίνετω, ὡς τὸν προσκομίζοντα, εἰς πλὴν παρ' ἀλλήλων κρῃσιν τὸ συμβόλαιον. ὁ μὲν
 τὰ νομομνησθῆ. ἵνα δὲ ἵνα ὅλας τὸ πρᾶγμα λάβοι προσήκῃν εἰς πῶλὺντα τῶν πρᾶγματος πί-
 σιν: καὶ αὐτὸς ὁ ταῦτα αἰτῶν γνέσθαι προσομνῶντα, ὡς οὐδὲ δὴλως ὡς πῶλὺ παρ' ἀλλήλων
 κρῃσιν τῶν συμβόλων ἐλῆλυθεν, οὐδὲ ἡ πῶλὺ αὐτῶν ἐπαρῆν ἢ ἐμμεχρήσθαι, ὅπῃ ἴσως (ὡς ἐκείνους)

ἐκαστοὶ πρὸς ἑαυτὸν συμβαίνει ὁ ἐμφανὴς ποιεῖσθαι τὰ συμβόλαια, ἢ κατὰ τὴν θέαν τε ὑπὲρ πρῶτον
ὡς ἑαυτομνημάτων αὐτοῦς εἶναι συμβάλλοντες, ἵνα ἀπαλλαγῇ ἀνωμοσύνης τε, ἢ νοθείας, καὶ
παραποιήσεων, ἢ ὁποῖα ἄλλα καὶ ἐπαινοδοῦντες τὸν παρόντα τίθεμεν νόμον. τῶν ἡδὴ παρ' ἡμῶν
ὑπὲρ ταῦς παραθέσεσι τῶν γραμμάτων ταῦς ἐξ ἰδιοχείρας γνομνῆς νομοθετημάτων, ὑπὲρ τῆς ἰδι-
ας μνηόντων * ἐν τοῖς δικαστηρίοις τῶν ἑαυτῶν ἐχόντων ἰσχύον, ἐπεὶ δὴ πρὸς ἐκ δικαστικῶν τούτων τὰ τοι-
αῦτα τὸν προσήκοντα ἔλαβον ἔξετασμον. Δεῖ δὲ ὑπὲρ τῶν γραμμάτων οὐκ ἐπισαμνῶν ταβου-
λαρίων δύο πάντως καὶ μαρτυρῶν παραλαμβάνεσθαι, ἐν οἷς εἰσι ταβουλάριοι τόποις, μάλιστα
δὲ μαρτυρῶν οὐκ ἀγνώστους τοῖς συμβάλλουσιν, ἵνα οἱ μὲν γράφωσιν ἑαυτῶν τῶν ἀγραμμάτων, ἢ
ὀλιτογραμμάτων καθεστῶτος, οἱ δὲ μαρτυρῶσιν, ὡς καὶ παρόντων αὐτῶν ταῦτα ἐπραχῇ, καὶ
εἰδοὶν αὐτὸν, ἢ οὕτως ἢ τῶν τοιούτων συμβόλων εἰς δεξιὰ πίσις: δὴ λανθόν, ὡς οὐκ ἐλάττω πέντε
μαρτύρων ὑπὲρ τῶν τοιούτων πᾶσι φησὶν, ἐν οἷς ἐστὶ ὁ γράφων ἑαυτῶν τῶν συμβάλλοντος ἢ
τὸ πᾶν ἢ τὸ μὲν τὰ ὀλίγα γράμματα τὰ παρ' ἐκείνου τεθέντα, ὥς μὴ δὲν διαποσεῖν τῆς εἰς ἄκρον
ἀκριβείας. καὶ ταῦτα φημὶν ὑπὲρ τῶν ἐγγράφων συμβόλων. εἰ γὰρ τις ἀγράφως πρῶτον
οἶον δὴ ποτε σωμαλμαγμα βουληθεῖν: εἶτα πρὸς δὴ λανθόν, ὡς ἢ τῶν δὲ μάρτυρων, ἢ τῶν δὲ ὀρκῶν δεξέται
πίσιν, τῶ μὲν ἐν ἀγνώστῳ μαρτυρῶν παρὰ τὸν παρόντος, τῶ φρόντος δὲ ὁμνῶντος, ἢ ἀντεπείοντος, καὶ ἀπὸ
αὐτοῦ δικαστῆς τῶν ἑαυτοῦ ταῦς εἶναι, ἵνα μὴ δὲν εἴη μὴ δὲ τούτων ἀδιδόχων. καὶ ἐκείνοι μὲν τοῖς
δεξιῶν τῶν νόμων καλόν, ὡς εἰ μέχρι μίας χρυσίου λίβρας εἴη τὸ σωμαλμαγμα, τῶ τοιαύτῳ παρὰ
τήρησιν ὑπὲρ τούτων μὴ φυλάττειν, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέχρι νῦν πολιτευόμενον τὸ πρᾶγμα γινεσθαι, ἵνα
μὴ πᾶσι πρᾶγμα τῶν σμικρῶν μεγάλως σωτὴρ ἑαυτῶν ἀνθρώπων. ταῦτα δὲ πᾶν-
τα κρᾶτῆν ὑπὲρ ταῦς πόλεσι βουλομένη. ἐπεὶ τοι γὰρ οἱ χωριοί, εἴθις πολλὰ τὰ τῆς ἀπολόγητος ὅτι,
καὶ οὐδὲ γράφοντων ἢ μαρτυρῶντων πολλῶν δύπορία, τὰ μέχρι νῦν παρ' αὐτοῖς κρᾶτουῦνται, καὶ
νῦν ἔστω βίβλια. εἶτα γὰρ ἐπ' αὐτῶν τῶν διαδικῶν ἐφ' αἷς μάλιστα ἀποδιδόμεν, ἡδὴ παρ' ἡμῶν νομο-
θετήται. κρᾶτῆν δὲ ὁ νόμος ὑπὲρ τοῖς μὲν ταῦτα ἅπαντα γνομνῆς συμβολαίοις τε καὶ
σωμαλμαγμαδὶ. τὸ δὲ δὴ παρὰ τῶν νομοθετήσεων: τοῦτον ἡμῖν ἔτεκε τὸν νόμον τὸ τῶν ἀμ-
φιλοβητήσεων τῶν ἡδὴ, γνομνῆς μὲν εἰ δίκαις, ἡμῖν δὲ εἰσπραχῶν, ἵνα τὸ κατ' ἐκείνην πρὸς δὴ λανθόν
ἀμφολοβητῆν εἶναι ἀνθρώπων, πᾶν σμικρὸν πρᾶγμα λόντες αὐτοῖς τὰς ἐκ λανθόνος τῆς δὲ τῆς νομοθεσί-
ας ἀκριβείας. ὥς ἐπεὶ προσήκει τῶν δὴν ἑαυτοῦ τῶν ταῦτα μανθάνουσαν φανερὰ πᾶσι κατὰ τὴν
τοῖς ἑαυτοῦ τοῖς τε εἰ ταῦτο, τοῖς τε ὑπὲρ τῶν ἐθνῶν, ἢ γὰρ δὴ πρὸς εἰς ἡμῶν ἀδιδόχων
ἑαυτῶν, τοῖς τε ὑπὲρ τῆς ἐσπέρας, τοῖς τε ὑπὲρ λιβύης, τοῖς τε ὑπὲρ τοῖς ἀρκτωῖς, φημὶν δὲ εἰ
ἰλλυρίοις, γράφομεν, ἵνα πᾶν ἡμῖν τὸ πολιτευμα μεσὸν γένοιτο τῶ νόμου τὰς τῶν ἑαυτοῦ
τείνοντος ποδιστάσεις.

πρὶ τῶν παλίων, πῶς καὶ νοεῖσθαι αὐτοῖς γνησίους, ἢ νότους, ἢ
ποδὶ ἀπὸ κων γάμων. δΨ. οδ'.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἰωάννης τῷ ἀδελφῷ τῷ ἑαυτῶν τῶν ἀνατολικῶν πραι-
τωρίων, τὸ δευτέρον ἀπὸ ἑαυτῶν ὁρδινάριων, καὶ πατεκίω.

ἢ διάταξις ὁρμῶν τῶν πρὸς τὴν διάταξιν τῶν ποδὶ τῶν εἰσόντων εἰς τὰ
μενασθεῖα, ἢ τὰς οὐσίας αὐτῶν καθιερῶντων ἐκ τοῦ χρό-
νου δεῖ αὐτῶν κρᾶτῆν. δΨ. οε'.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἰωάννης τῷ ἀδελφῷ τῷ ἑαυτῶν τῶν ἰδίων πραι-
τωρίων, τὸ δευτέρον ἀπὸ ἑαυτῶν, καὶ πατεκίω.

πρὶ τῶν τοῦ δὲ ἀποκρίσεως κατὰ τῆς φύσεως, ὅτι εἰς ὁμνῶντας κατὰ τῆς θεοῦ, ἢ τοῦ ἐλα-
σφημῶντος πμωρεῖας. δΨ. οζ'.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς τοῖς κωνσταντίνου πολίταις.

ἌΣΙΝ ἀνθρώποις τοῖς δύφονοις πρὸς δὴ λανθόν εἶναι νομίζομεν, ὅτι πᾶσα ἡμῖν ὅτι ἀπο-
δὴ καὶ δύχιν, τὸ εἶναι πρὸς δὴ λανθόντος ἡμῖν παρὰ δευτέρου θεοῦ καλῶς βιοῦν, ἢ τῶν αὐ-
τοῦ δύχιν δύμνῶν, ἐπεὶ καὶ ἡ τῆς θεοῦ ἐκ λανθόντος οὐ τῶν ἀπὸ λανθόντος, ἀλλὰ τῶν
ἐπιστολῶν τῶν σωτηρίων βούλεται, καὶ εἰς τὰς παλίων καὶ διορθωμένων δεχέ-
ται ὁ θεός. Δίὸ πάντας πρὸς δὴ λανθόντος τὸν τῆς θεοῦ φόβον κατὰ νοῦν λαμβάνειν, καὶ
τῶν αὐτοῦ

τῶν αὐτοῦ ἐμμελῶν ἐπικαλεῖσθαι. καὶ ἴσμεν, ὅτι πάντες οἱ τὸν θεὸν ἀγαπῶντες, τὸν αὐτοῦ ἔλεον παρ-
 ῶντες ὁδοῦν. ἐπειδὴ δὲ πινδὺς ἑκαστοῦ τῆς διαβολικῆς ἐδούλειος συνεχόμενοι, καὶ ταῖς βα-
 ρυντόντες ἀσελγείαις αὐτοὺς ἐνέβαλον, καὶ τῆς τούτου φύσεως τάναντία πρᾶξιον, ὅτι τούτοις πα-
 ραγνώμην λαβεῖν κατὰ νοῦν τὸν τῷ θεοῦ φόβον, καὶ τὴν μέλλουσαν κρίσιν, καὶ ἀπέχεσθαι τῶν τοιού-
 των διαβολικῶν καὶ ἀτόπων ἀσελγείων, ἵνα μὴ ὅτι τῶν τοιούτων ἀσελγείων πρᾶξεων ἑκαστοῦ τῷ θεοῦ
 δικαίως ὀργῆς ἐνέσθῃ, καὶ αἱ πόλεις μετὰ τῶν οἰκουμένων ἐν αὐταῖς ἀπολλύμεναι. διδασκόμεθα ὅτι
 δὲ τῶν ἀγίων χειρῶν, ὅτι ἐκ τῶν τοιούτων ἀσελγείων πρᾶξεων καὶ πόλεις τοῖς ἀνθρώποις συναπα-
 λαντο. ἐπειδὴ δὲ πινδὺς πρὸς τοῖς ἐμμελῶσι καὶ βλάσφημοις ἐμμελῶσι καὶ ὀρκοῖς πρὸς τοῦ θεοῦ ὁμνύ-
 οντες τὸν θεὸν παροργίζοντες, καὶ τούτοις ὁμοίως παρεγγνώμθαι ἀποχεῖσθαι τῶν τοιούτων βλάσφη-
 μων ἐμμελῶν, καὶ τῷ ὁμνῶν κατὰ θυμὸν τε καὶ κεφαλῆς, καὶ τῶν τοιούτων παραπονήτων ἐμμελῶν.
 εἰ γὰρ κατὰ ἀνθρώπων γινόμεναι βλάσφημιαι ἀνεκδίκητοι οὐ καταλιμπάνονται, πολλὰ μάλιστα
 ὅτι αὐτὸ δὲ θεῶν βλάσφημιαι, ἅξιός ἐστι τιμωρίας ἑκαστῶν. διὰ τοῦτο οὖν πάντας ἐν τοι-
 οῦτοις περὶ ἐπομένῃ ἐκ τῶν ἐμμελῶν πλημμελημάτων ἀπέχεσθαι, καὶ ἐν τῷ θεοῦ φόβον κατὰ
 νοῦν λαμβάνειν, καὶ ἀκολουθεῖν τοῖς καλῶς ἐκαστοῦ. ὅτι γὰρ τὰ τοιαῦτα πλημμεληματα καὶ λιμοί,
 καὶ σεισμοί, καὶ λοιμοὶ γίνονται. καὶ δὲ ὁδοῦν παραινόμεν τοῖς τοιούτοις, ἀποχεῖσθαι τῶν ἐμμε-
 λῶν ἀτοπιότητων, ὥστε μὴ ταῖς αὐτῶν ἀπολέσει ψυχὰς. εἰ γὰρ καὶ μετὰ τῶν τοιούτων ἡμῶν νοουθεσί-
 αν ἐνέσθῃ πινδὺς τοῖς αὐτοῖς ἐπιμύοντες πλημμελῆμασι: πρὸ τούτου μὲν ἀναξίους αὐτοὺς ποιοῦσθαι
 τῷ θεοῦ ὀφεισθέντας, ἔπειτα δὲ καὶ ταῖς ἐκ τῶν νόμων ἑκαστῶν τιμωρίαις. ἐπεὶ ἔφαμεν
 γὰρ τῷ ἐνδοξοτάτῳ ἑκαστῷ τῷ βασιλεὺς πόλεως ἐν ἐπιμύοντες ταῖς ἐμμελῶσις ἀτόποις καὶ
 ἀσελγείαις πρᾶξιαις, καὶ μετὰ ταῦτα ἡμῶν τῶν νοουθεσίαν σιμῶμεν, καὶ ταῖς ἐκαστοῖς ἑκαστῶν τι-
 μωρίαις, ἵνα μὴ ἐκ τῶν παραβλέπειν ταῖς τοιαύταις ἁμαρτίαις, ἐνέσθῃ καὶ ἡ πόλις καὶ ἡ πολιτεία δὲ
 τῶν τοιούτων ἀσελγείων πρᾶξεων ἀδικουμένη. εἰ γὰρ καὶ μετὰ ταῦτα ἡμῶν τῶν παραίνεσιν πινδὺς ἐν
 τοιούτοις ἐνέσθοντες, τούτοις συγνῆναι: ὁμοίως παρὰ τῷ δεσπότην θεοῦ κατακριθῆναι. καὶ
 αὐτὸς γὰρ ὁ ἐνδοξοτάτος ὑπερῶν, ἐάν τις πινδὺς τοιοῦτο ἢ πλημμελῶντας, καὶ τῶν ἐκδίκησιν
 αὐτοὺς μὴ ἐπαράγοι κατὰ ἐν ἡμετέρῳ νόμῳ, πρὸ τούτου μὲν ὁδοῦν τῷ θεοῦ κρίσει, ἔπει-
 τα δὲ καὶ τῶν ἐκ τῶν ἡμῶν ἀναγκῶν ἑκαστῶν.

ὅτε ἐν ἀπελθούτοις τῷ λοιπὸν μὴ δεῖσθαι δικαίου χρυσῶν δεκτυλίων, καὶ πα-
 λιγγεσίας. καὶ ὅτε τῶν ποίησιν τῶν πρὸς τῶν συμβολῶν ἐν τῷ ἀπελθούτων
 γυναικῶν αὐτόθι ἦσαν καὶ τὸν γάμον νόμιμον ποιῆν καὶ ἐν ταῖς γυνήσι. εἰ δὲ καὶ
 οὐκ ἔστι γυνή, καὶ αὐτὴν ἐλθούσαν εἶναι τῇ ποιήσει τῆς πρὸς τῶν, καὶ τὸν γάμον
 νόμιμον, καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γυνήσι. δρ. σή.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἰωάννης τῷ ἐνδοξοτάτῳ ἑκαστῷ τῶν ἀνατολικῶν πραι-
 τωρίων, καὶ τὸν δευτέρον ἀπὸ τῶν, ὅτι πατερίφ.

ΕΛΕΙΩΝ ἡμῖν ἀπάντων τῶν ἀγαθῶν παρὰ τῷ μεγάλῳ θεοῦ δεδομένων, ὡς ἡμεῖς
 χρωμαί. ὅτι αὐτοὶ ταῖς τῶν οἰκῶν ἐλθούσιαις, ἐπειδὴ παρὰ τῶν δεσποτῶν τῆς πρὸ-
 τῶν ἀπαλλάττοντο τύχης, παντοίως αὐτοῖς καθάραις τε καὶ ἀνοθέτοις καὶ πλεί-
 ον ἀποτελείει. καὶ ὅτι ὁδοῦν καὶ τῆς τῶν δεδωμένων ὑβρεως ταῖς ἐλθούσιαις ἀπληρο-
 ξαμεν, καὶ ταῖς λατιναιαῖς ὡς ἀπὸ τῆς ἐκαστοῦ μορμῆς, καὶ ταῖς ἰσχυρόντας πρὸς
 ταῖς ἀπεφύλαμεν, καὶ τὸν ἰουδαϊκὸν νόμον, καὶ τὸν λατρινὸν ἐμμελῶν ὁδοῦν, ὡς μάλιστα καὶ τῶν ἀρ-
 χῶν ἐκαστῶν, καὶ ὁδοῦν ἐκαστῶν ἐκαστῶν, καὶ μόνον κρατεῖν τῶν ἐκαστῶν πολιτείαν ἐν τῶν
 ἐλθούσιαις ἡβουλήσμεν, οὐ τὸ ποῖς, οὐχ ἡλικίας, οὐχ ἐτόρῳ πινδὺς πρᾶξιαις διακρίνοντες.
 ἐπειδὴ δὲ αἱ ἐκαστῶν πρὸς τῶν ἡμετέρων ἑκαστῶν βουλόμεθα, καὶ αὐτὸ ἐκαστῶν δεδο-
 μένῳ μείζονσιν ὡς ἡμεῖς δεῖν ταῖς πρὸς τῶν ἀνέκτων ἀνέκτων, ὅτι ὁδοῦν δεσπότην, εἰ πρὸς ἐλθούσιαις οἰκ-
 τῶν ἡμετέρων αὐτοῦ, πολίτας αὐτοὺς ἀποφύλαξαι ἐκαστῶν (οὐδὲ γὰρ ὁδοῦν) ἵστω παρὰ
 τῷ θεῷ νόμῳ, ὡς ὁ τῶν ἐλθούσιαις λαβῶν ἐκαστῶν παρὰ τῶν δεδωμένων, καὶ τῶν χρυσῶν δεκτυλίων καὶ
 τῷ παλαιῶν δικαίῳ, καὶ οὐκ ἐκ ἀνάγκης αἰτήσῃ ὁδοῦν παρὰ τῆς βασιλείας. ἐπὶ οὐτε δεδωται
 παντελῶς οὐδεμῶς πολυπραγμοσύνης, ἀλλὰ τῇ τῆς ἐλθούσιαις ἰσχύϊ πάντα ταῦτα σιμῶμεν
 αὐτοῖς, τῆς δὲ ἡμῶν τῆς νομοθεσίας ἐκ τῆς παρὰ τῶν ἡμετέρων ἀρχομένης. οὐ γὰρ ἢ τῶν ἐκαστῶν γε-
 νομένων νομῶν

πρὸς τοὺς αὐτοὺς κατὰ τὴν ἐν τῇ ἐρωμαϊκῇ πολιτείᾳ πρότερον παρ' ἐκείνου τῶν ἑσσηνίων αὐτοῦ-
 μνον, καὶ οὕτως ἐν τῶν καλουμένων πρεσβυτέρων ἐν ἐρωμαϊκῇ βιβλίᾳ ἄρτον, ἐκ τῶν ἁπασιν ἐν
 κοινῇ τοῖς ἑσσηνίοις διδόνται. καὶ ὁ γε θεοδόσιος ὁ νέος μὲν κωνσταντῖνον τὸν μέγαν τὴν τῆς ἰδρύσεως
 ταύτης πόλεως οἰκιστὴν, δ' ἔτι παλαιοῦν δικαίων πρότερον αὐτοῦ μνον, ἐν κοινῇ δέδωκε τοῖς ἑσσηνίοις:
 οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐδῶκεν δὴ τῆς παλιγγενεσίας τε καὶ τῶν χρυσῶν δακτυλίων ἐκαστῶ τῶν αὐτοῦ
 τῶν διδόντων, ὅτι ἡμεῖς παρεχόμενον ἀφορμῇ, καὶ πολυπραγμοσύνης, καὶ τῆς παρὰ τῶν ἐλθόντων
 βρωτῶν δέοντων αὐθεντίας, ἁπασιν ὁμοίως τοῖς ἑσσηνίοις αὐτὸ δὲν δίδωμεν. ἀποκαθίσταμεν δ' ἡ
 φύσει ἐν τῇ βιβλίᾳ ἀξίους οὐ κατ' ἐνά τὸ λοιπὸν, διὰ πάντας ἐφεξῆς ἐν ἐλθόντων παρὰ τῶν
 κατημένων ἀξιουμένων, ἵνα καὶ ταύτῃ μετὰ τὴν ὁλνικὴν φιλοπρίαν τοῖς ἡμετέροις
 ἑσσηνίοις προδείκνυται. ὅρα τοίνυν ἑσσηνίων ἑσσηνίων φιλοπρίαν παρὲς τῶν ἡμετέρων
 κρᾶται, ταῦτα ἢ ὅτι ἑσσηνίων κρᾶται τοῖς ἡμετέροις ἑσσηνίοις κατὰ ταύτῃ τὴν δόξαν, ὥστε μαθεῖν,
 πόλιν δὴ λαὸν ποιῶντα δ' ἑσσηνίων κρᾶται τοῖς ἡμετέροις κρᾶται, τὰ πρὸς λυσίτελαν αὐτῶν νομοθετούμεν. κρᾶται
 ὅτι τῶν ἡμετέρων ἑσσηνίων ἐφ' ἐκείνοις κρᾶται, τὰ πρὸς λυσίτελαν αὐτῶν νομοθετούμεν. κρᾶται
 δεῖ οὐ νόμος ἐν τοῖς ἐφεξῆς ἁπασί, καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν διποθέοντες θεμασί, τὸ γὰρ φθάνει οὐ πόδε-
 δρᾶζόμεθα.

παρὰ τοῖς χρὴ δικαίως μονάχοις καὶ ἀσκηταῖς. δ΄. σθ΄.
 ὁ αὐτὸς βασιλεὺς αὐτοκράτωρ ἰουστινιανὸς, ἰωάννη τῷ ἐνδοξοτάτῳ ἑσσηνίῳ τῶν
 ἰδρῶν πραιτωρίων, τὸ δέντρον ἀπὸ ἑσσηνίων καὶ πατερίων.

πρὶ τῆς κοιήσεως.

δ΄.

π΄.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἰωάννη τῷ ἐνδοξοτάτῳ τῶν πραιτωρίων ἑσσηνίῳ,
 τὸ δέντρον ἀπὸ ἑσσηνίων καὶ πατερίων.

Εἰ μὲν τῆς ἐν θεῷ βοηθείας πᾶσι ποιούμεθα πρὸς τοὺς τῶν ἑσσηνίων τὸ παρὰ τῆς
 αὐτοῦ φιλοπρίαν παρὰ τοῦτον ἡμῖν ἀβλαβὲς φυλάττειν. τοιζαροῦ
 καὶ νόμῳ τίθειν, πάσης ἐν αὐτοῖς ἐπιμελούμενοι δικαιοσύνης, καὶ τὸ κατὰ μικρὸν
 ὀλιγαίνειν ἀναγκάσαι ἀποδιδόναι, καὶ πρὸς γε καὶ ἀρχαῖς ἐπινουμένῃ, αἱ πόλεις ὁμο-
 νίζουσαι τὸ ἀκροατοῦ μετὰ τὸν πατριῶτα ποιούσιν τὰ πλημμελήματα. ὅπως δὴ τὸ τῆς
 πραιτωρίας ἡμῶν κατὰ ταύτῃ πεποινηκαὶ τὴν μετὰ τὴν πόλιν, λυσίτελῶντον ἐν αὐτῇ τῆς τῶν
 πραιτωρίων πείρας ἁπασί τοῖς τῶν βασιλείᾳ ταύτῃ ἡμῶν πόλιν οἰκοῦσιν ἀποδειχθῇ. ἐν τοῖ-
 νυν ταύτης τῆς πείρας καὶ ἐτόρον πειραπείας δέοντων πρὸς ἡμετέρας ἀποδειχθῇ τε καὶ ἐξυδρῆν νόμον τε καὶ
 ἀρχὴν δικαίων ἡμετέρας. δίδωμεν γὰρ, ὅτι κατὰ μικρὸν αἱ μὲν ἐπαρχίαι τῶν ἐκ τῶν οἰκητόρων
 γυμνοῦνται, καὶ μετὰ τὴν πόλιν ἡμῶν διοικητοῦσι τὴν πόλιν διαφόρων ἀνθρώπων, καὶ μάλιστα
 γεωργῶν, τὰς τε οἰκίας πόλεις καὶ τὴν γεωργίαν ἀπολιμπανόντων. ταῦτα ἡμεῖς ἐν τῶν πα-
 ρόντων νόμον ἰδεῖν παρεσιδόντες, καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν νῦν παρ' ἡμῶν γεδὼν τε καὶ κοινοῦτον μὲν, καὶ πό-
 ρον οὐκ ὀκνοῦμεν ἐν τῇ δημοσίᾳ καὶ σίτησιν ἐπιδοῦναι, καὶ ταύτῃ αὐτοῖς τὰς τῶν πρὸς τοὺς αὐτοὺς
 καὶ τὸν ἐν ἐκείνῃ αὐτῇ κίνδυνον ἐπιστῆσαι. τῇ μὲν οὖν ἀρχῇ, καὶ τῷ ταύτῃ παραλαμβάνον-
 τι δ' ἑσσηνίων ἐπιτίθειν ὄνομα. οὕτως γὰρ δὴ καὶ οἱ τῶν ἀρχῶν αὐτῶν ἐξυδρῶντες (φαρμὴν δὲ)
 ἐν τοῖς ἀνωτάτοις χρόνοις) ἐδυνάσθαι ἐκάλουν ἐν ἐν ταύτῃ ἀφικνουμένων τὴν ταίξιν. βουλό-
 μεθα δὲ τὴν ἀρχὴν ἔχοντα ταύτῃ, ἀφορῶντα πρὸς θεόν, ὅτι ἡμετέρον θεός, καὶ τὸν νόμον, ἀναξί-
 τειν ἐν αὐτῇ τῆς μεγάλης ταύτης ἐπιδημιώσας πόλεως, ἐξ οἷας δὴ ὅτε χώρας εἶναι, εἴτε αὐτοῖς,
 εἴτε γυναικάς, εἴτε κλημένους, ἢ μονάχοις, ἢ ἀσκηταῖς, εἴτε τῶν ἐξω πόλεων σινητόροις, ἢ ὅλῃς
 οἰκιστῶν τύχης τε καὶ ἀξίως, καὶ πρὸς τοὺς αὐτοὺς τῶν πρὸς τοὺς αὐτοὺς πρὸς τοὺς αὐτοὺς πρὸς τοὺς αὐτοὺς
 καὶ εἰ μὲν γεωργοῖς σκοπεῖν ἐν οἷς τῇ ἡμετέρων ἀρχόντων αἱ κατ' αὐτοὺς πρὸς τοὺς αὐτοὺς πρὸς τοὺς αὐτοὺς
 καὶ τούτοις ἐπιτίθειν, σωτόμενος τε αὐτοὺς ἀπὸ τῶν τῶν δυσκόλων, δι' αὐτὸν αὐτὸν αὐτὸν πα-
 ραχρόναι, καὶ ὅτι τὰς τῶν τῶν, ὅθεν ἡκουσιν, ἐκπέμπειν, τῇ πρὸς τοὺς αὐτοὺς ἀπολαύσας. εἰ
 δὲ πρὸς τοὺς γεωργοὺς πελῶντες πρὸς τοὺς αὐτοὺς, καὶ δέοντες τούτων ἐν ταύτῃ παραχρόναι τὴν
 βασιλείᾳ πόλιν: παρασχεδόντες ἐν κατημένων δόξαν αὐτοῖς διακρίναι τὰ ἐφ' οἷς ἀφικνοῦντο πρὸς
 γματα, καὶ ἐκπέμπειν αὐτὰ τυχόντας τῇ δικαίᾳ. εἰ δὲ (ὡς ἐκός) ἐν ἐκείνῃ τῇ κατημένων
 παρεγένοντο, καὶ πρὸς αὐτοὺς λέγοντες δικαίως: εἰ μὲν πρὸς τοὺς αὐτοὺς, ἐν μὲν πολλοὺς ἀποπέμπειν πρὸς
 χριστὸν

χρημα πρὸς πλὴν χεῖραν, δύο ἢ τριῶν κατὰ λιμπανομνίων, οἵ τε κατὰ τὸ τῆς σωφικου χρημα πλὴν δι-
 κλῶ ἀπονομήται. καὶ οὐ τῶν δὲ αὐτὸν ἐπικεῖσθαι τῶν τῆς δίκης ἀκροατῆ, καὶ πρᾶσιδὸς ὅτι τὰ χεῖρα
 πέμψῃ τὰς ὑποθέσεις, ἵνα μὴ μήκους αὐτοῖς ἐγγίνοιτο χρόνον, καὶ μάλιστα γεωργαῖς, ὧν ἡ τε αὐτῶν
 διαπαρουσία πόδι ἦεν, ἡ τε ἐκ τῆς γεωργίας πολλὴ ἐλάβετο αὐτοῖς τε καὶ τοῖς κλητῶν ποιῆ. εἰ
 δὲ οὐδὲ γεωργικὸν εἴη δ' ἐπιδημοῦν πολέως, ἀλλὰ πινὸς τυχὸν ἐτόροι, εἰ καὶ δικασόμενοι πρὸς ἐτόροις,
 ὥς αὐτῶν διαχρονίζοιεν: μὴ εἰδιδόναι, ἀλλὰ συνπάσῃ σωτονίᾳ εὖ δικαστὰς ἐπεῖγειν, μὲν αὖτε αὐτῶν
 αὐτοῦ τῶν ἀμφοσθητουμνίων ἀπαλλάττειν τε ὅ τῶν δικῶν ἐλευθερουμνίους ἐκπέμπειν: ὥς αὐτοῦ
 τὰς οἰκείας χεῖρας τε ὅ πόλεις οἰκῶν. εἰ δὲ πολλαὶς ἐνόχλησεν τὸν ἀκροαόμενον τῆς δίκης, ἢ
 εὖ τῶν γεωργῶν κινέσθαι τῆ παρ' ἡμῶν κατὰσάντος ἀρχοντος, ἐφ' ᾧ εὖ δικασόμενος ἢ προσεδρόν-
 τας ἐλευθερώσει, αὐτοὶ πρὸς εὖτορ ἀναβάλλονται, καὶ μὴ διατῶν αὐτοῦ τῆς δίκης ἢ τῆς προσεδρόν-
 τας αὐτοῦ δ' ἀπαλλάττειν: πτωικαὶ αὐτὸν τὸν παρ' ἡμῶν ὑπὲρ αὐτῆς τῆς ἀρχῆς πρὸς ληθύντα ἄγειν
 εἰς αὐτὸν εὖ δικασόμενος ἢ δεομνίους πινὸς τῶν δικαίων παρὰ τῶν κλητῶν, ἵνα μὴ τυγχά-
 νοντας καὶ ἐξέταξιν καὶ ἐν τάχει διαπιδέντας, ἐφ' οἷς ἐκείνοι ταυτὴ τῇ μεγάλῃ προσεδρόντῃ πόλῃ
 πρὸς τὰς οἰκείας ἐκπέμπειν πατρίδας, ἢ ὅλως ἐξ ὧν ἡκούσθαι τὸ πῶν, πᾶσις ἀνερμηνῆς πρὸς εὖτορ
 προνομίας τε καὶ φόρου παραγραφῆς. εἰ δὲ βίου προφασί τινας, ἢ δίκης αἰτίαν οὐκ ἔχοντες ὥς
 ταύτης εἰσι τῆς ἡμετέρας πόλεως, ὥς διατῶν, ἢ ἐκ τῆς μετατῆν, ἢ τούτου πρὸς τὰς αὐτῶν ἐπιθυμ-
 ας οὐκ ἀρκουῶντος ἦδη καὶ πλημμελεῖν: πλὴν τῶν ὁμοίων αὐτῶν κατὰσασιν, ὅποιός τις ὅστις, ἐπο-
 πιδν ἦν καὶ εἰ μὴ ἐρῶμαι αὐτοῖς τὰ σῶματα, διωκατοὶ δὲ ἀρκεῖν πρὸς πόνον εἰσιν, εἰ μὴ οἰκέται ἱνῶν
 εἴεν, μὲν θάνατον πινὸν τε εἰσὶ, καὶ τούτου καὶ ἄκοντας τοῖς κλητῶν ἐκπέμπειν. εἰ δὲ ἐλευθεροὶ πλὴν
 τυχόν, καὶ ἐκ πινῶν ἐπαρχῶν ἢ πόλεων ὁρώμενοι, τούτου ἐκπέμπειν εἰς τὰς, ἐξ ὧν εἰσιν, ἐπαρχίας.
 εἰ δὲ αὐτὸ χρόνον εἴεν, ὥς σῶμα καὶ μὴ ἐρῶμενοι χρόνῳ, βίου δὲ αὐτοῖς ἀπρεπὲς οὐκ ἐστὶ πρὸς α-
 σις: τούτου μὴ μάταιον εἶναι τῆς γῆς ἀχρος συγχρεῖν, ἀλλὰ πρᾶσιδὸν διατῶν αὐτοῖς τοῖς τε τῶν ὁ-
 ρῶν τῶν δημοσίων τεχνίταις εἰς ὑποῦργον τοῖς τε πρὸς τῶν ἀρτοποικῶν ὀργασθῆναι, καὶ τοῖς εὖ καὶ κη-
 ποῖς ὀργασθῆναι, καὶ ἄλλοις διαφόροις τέχναις, ἢ καὶ ὀργασίαις, ἐν αἷς ἰσχύουσιν, ἅμα μὲν καὶ μὲν,
 ἅμα δὲ ἀποφέρεται, ὥς τὸν ἀρτὸν οὕτως ὑπὲρ τὰ κρείττω μεταβάλλειν βίου. εἰ δὲ πινὸς μὴ βου-
 ληθῶσι προσεδρόντῃ τὰς ὀργασίας, αἷς παρεδίδηται, τούτου ἀπολαύων ταύτης τῆς βασιλείδος
 πόλεως. φειδόμενοι γὰρ αὐτῶν ταῦτα νομοθετοῦμεν, ὅπως ἀν' μὴ τῆς ἀρχῆς αὐτοῖς εἰς ἀπόρω
 πρᾶξις σωωδότης, οἱ νόμοι τούτου ἀρπάζοιεν πρὸς ποινὰς, τοῖς ἡμετέροις πρᾶσιδὸν ἀρχόντῃ.
 τοῖς δὲ γε βεβλαμμένοις, ἢ βεβλαμμένῳ ὅ σῶμα, ἢ τῇ πολιᾷ βαρεῖς, τούτου ἀνοχλήτου
 εἶναι κελεύμεν ὥς ταύτης τῆς ἀρχῆς βασιλίδος πόλεως παρὰ τῶν βίσεθαι βουλομένων ἀναφε-
 ρόμενοι, καὶ τῶν ὄλων ἕκασον ἀνδράντα πινὸς παρεγένοντο χεῖρ, καὶ πινθάνομεν, τὰ εἰκότα
 ἐπ' αὐτοῖς πρᾶτῃν. ὥς μὴ αὐτοῖς ἐπ' αὐτῶν καλῆσαι, ἀλλὰ τὰ προσήκοντα πρᾶξαντας εἰς τὰς οἰκεί-
 ας ἐπανελθεῖν χεῖρας. εἰ δὲ πινὸς ἢ τῶν ὑπὲρ αὐτῆς οἰκωμένων τῆς πόλεως, ἢ καὶ τῶν ἐξωθεν
 πρᾶχνομένων, μέμφοιντο ἱσιν, ὥς παρ' αὐτῶν ζημιωθέντες κατὰ πρόφασιν τυχὸν τῶν λεγόμενων
 σωμνείων, ἢ τῶν ἐπ' αὐτῶν ἀδικῶν, καὶ φασκοῖεν αὐτοῖς, ἢ παραβλῶν εὖ ὥς τὸ τῶν ἡμῶν νό-
 μῳ, ἢ καὶ χωρὶς ἀρχικῆς προστάξεως ὑπομνησιν αὐτοῖς προελαχύν: (ἡτεῖν ἀνριβῶς εὖ ταῦτα
 πλημμελεῖσθαι, ὅποιός τις ἐκ ἀξίας τε καὶ στρατείας, καὶ ὑφ' οἰκονομίας τέλει ἀρχὴν καὶ τούτου
 ἅμα μὴ συλλαμβάνειν, ἅμα δὲ μετ' ἐλέγχου τὰς ἡπειρομνίας κατὰ εὖ ἡμετέροις νόμοις εἰσπράτ-
 τειν ποινὰς, οὐδενὸς τ' προσφόρων ἀρχόντων αἰτιοῦνται τούτων διωκόμενων, καὶ εὖτορ μὲν ἀζημ-
 οῖς φυλάττειν εὖ ἡδικημένους, ἀπολαμβάνοντας, ἀπὸ παρὰ τὸν νόμον ἀποκτείνονται, εὖτορ δὲ καὶ τὰς
 ποινὰς τὰς παρὰ τῶν ἡμετέρων ὠλεσμένους διατάξων προσκατατῆν, καὶ εἰς ἡμῶς τὰ πόδι αὐτῶν
 ἀναφύειν, ἐν δὲ αὐτῶν σωμνείᾳ δοξαμνίας. πρὸς τούτοις δὲ καὶ ὅσα μέμψιν λαμβάνει παρὰ
 τῶν ποινῶν, ἢ τοι τῆς καλυμμένης πλάσσεως αἰσῶς ἢ ποτε πρᾶγματι, ταῦτα ἀναζητεῖν, καὶ εὖ
 ὑπὲρ τούτοις προελαχύνειν σωμνείας, ὥς μὲν γραφῶν καὶ ἐλέγχου πειραθεῖσθαι τούτου, καὶ ὅ
 τῆς τοιαύτης ἀκροάσεως δίδου ἐξουσίαν αὐτῶν. εἰ δὲ ἵς τῶν τοιαύτων ἡδικημένων προελαχύν-
 λαι αὐτὰ τῶν παρ' ἡμῶν προβληθέντων κατὰ τὸν παρόντα νόμον ἀρχόντι, καὶ μὴ δικαίας τύχῃ
 προνομίας, ὥς ἀναγκαθῆναι καὶ εἰς ἡμῶς ἢ τοι καὶ πλὴν αἰς βασιλείαν ταῦτα προελαχύνειν: ἵνα ὡς
 ὅ πλὴν ἀρχὴν ταῦ πλὴν παραλαβῶν, ὥς αὐτὸς οἴκοθεν ἀποδώσει ταῦτα ὅ παρ' αὐτῶν ἐκφυμνθέντι κα-
 κῶς, ἀπὸ ἐχρῶν αὐτὸν παρὰ τῶν πλημμελεῖσθαι ληθύν, πρὸς ᾧ καὶ μέγιστος ἀναγκαθῆσθαι ἡμε-
 τέρας περὶ αὐτῶν δικαίως, οἷα τὰς ἡμετέρας κελεύσεις ὑποβλέψαι διατῶν. μέγιστον δὲ πάν-
 των ὅτι πλὴν ἀρχὴν ἔχον, καὶ διωκεῖς εὖτορ δόσεται ἀποδοῖσθαι, ὅ καὶ παρὰ τὰς χεῖρας ἀ-
 παντα πρᾶτῃν, καὶ εὖ ὑποῦργῶντας ἔχειν μὴ ἐν πῶντας, μηδὲ αἰσῶν λήμματος ἐλάττω,
 δμ

ἀλλ' αὐτὸν τε καὶ θάρως καὶ ἐλθὼν ἀρχὴν, καὶ εἴ τι τοιοῦτο παρὰ τῶν ᾠδῶν τοῦ μύθου πωλη-
 μιστοῦ μύθου δύροϊ, ὅσοι καλὰ εἶναι, ὅσοι αὐτοῦ πρῶτον δεικνύει πῶς αὐτοῦ σεβαστὰ τε ὅμοι' καὶ
 ὁμοσύνῃ. Διὰ γὰρ δὴ καὶ θεῶν λίγας χρύσου περὶ αὐτοῦ διαπάνης ὁρίζομεν αὐτῷ, καὶ ὅσοι
 αὐτοῦ παρέσθω νομίματα εἰ. καὶ τοῖς ᾠδῶν τοῦ μύθου αὐτῷ κατὰ πῶς τῆς διαπάνης αἰτίαν νομί-
 ματα. τῶν δὲ δόμων σίτησιν, ὧν καὶ ἀπογραφῇ ᾠδοῦνται τῶνδε ὅσοι νόμοι περὶ ταῖς ἀμύ-
 ταῖς ἐκ τῆς δημοσίου ὁλοπυμίας ἀρκύνονται, τῶν δὲ ἀπογραφῶν ἀποχρῖντο. οὕτως ἐσονται τῆς θεοῦ τε
 καὶ ἡμῶν ἀκριβὲς διεραπύονται, καὶ τῆς ὅλης οὐρανοῦ τε καὶ ἡμῶν ἀπολαύοντες περὶ αὐτοῦ, καὶ τοῖς τῆς
 ἀρχῆς πράγμασιν ὁλοπυμίας ἀρκύνονται καὶ νομμοσύνην χρῶμενοι. Διὸ δὲ τῶν πῶς ἀρχὴν ἐλθόντι
 παρῆναι καὶ ἀρχοῦσιν ἐοικέναι, καὶ εἰς ἡμᾶς ἀναφύειν, καὶ οἰκοῦναι πρὸς τὴν τὰ προσήκοντα, ἵνα μήτε
 ἀφέναι, μήτε ὅλο πᾶν τελεῖς αἰπώμενος τὸ ἡμετέρως ἐπ' αὐτῷ κηρύξει ἐλάττω φανείη. Ἀδελφὸν
 δὲ ὁμοίως αὐτῷ διδομένη δημοσίαις ἐπιστολαῖς χρῆσθαι πρὸς τοὺς τῶν ἐπαρχῶν ἡγουμένους, ὥστε τοὺς
 ἐκαστοὺς μύθους παρ' αὐτοῦ παραπέμπειν εἰς τὰς αὐτῶν χώρας, ἀπαραμύχως ἐκείσε διαζῶντας, ὥ-
 στε εἴ πινθ' δεόνται βοήθειαν νομῶν, ταύτῃ ληφόμενοι. καὶ κείνο μάλιστα περὶ αὐτοῦ, ὥστε μὴ πα-
 ρὰ τῶν αὐτῶν διὸς ἐοικέναι τῷ πολέμῳ τοῦ ἐν ταῖς ἀμύταις ἐμφωλδύοντας, εἴτα ἀποπεμ-
 φέντας παρ' αὐτοῦ, πάλιν ἐπανίσταται, καὶ δι' αὐτοῦ ᾠδοῦντας δευτέρων αὐτῷ παραμύχων πα-
 ρέχει ἀφορμῇ. εἰ γὰρ πάλιν ὑπὸ τῆς δυνάμεως ταύτης λάβοι πόλεως ἐμφωλδύοντας μάλιστα
 ἀπαλλάξεν καὶ ὑπὸ τῷ ἰδίῳ χόρῳ ἀποπεμφέντας, τοῖς καὶ ὁφρονισμὸν ἐπιθήσει πρὸς
 τὸν ταῖς σφοδρότητον αὐτοῦ ἐκπέμψαι. οὕτως ἡμῖν τὰ τῶν ἐξω πᾶσι οἰκισθήσεται, καὶ ἡμεῖς λη-
 πόλις αὐτῇ συγχύσεως ἐλευθερωθήσεται. εἰ δὲ καὶ πῖνασ' σιωπῇ τῆς αὐτοῦ τάξεως εἰς τοὺς πα-
 ρορημνῆσις ἰσχύσει, οἱ δὲ καὶ τοῖς ἐξωθεν ὁλοπυμίας ἐντέλλονται, καὶ τοὺς ἐντέλλονται περὶ αὐτοῦ
 δεχόμενοι, εἰς τὰς ἐπαρχίας ἐκπέμψοντες· καὶ ὅσοι πρὸς τὴν συμφύσιν τῶν πολιτῶν αὐτῶν
 διδομένων. ταῦτα ἅπαντα νομοθετοῦμεν τὸ ἡμετέρως ᾠδοῦντας κηδόμενοι, ὥστε μὴ τὰς οἰκίας
 ἀπολιμπάνοντας πατερίδας ἐν ταῖς ἀμύταις ταλαιπωρεῖσθαι καὶ τελευτᾶν ἵσθαι τῶν οἰκίων ἐσερημνῶν, καὶ
 μὴ παρῶν ἀπολαύοντας τάφων. διότι τῶν πρὸ ἡμῶν τεθεικόσι τοῖς νόμοις καὶ πολιτείαις συ-
 σταμένοις ταῦτα οὐ παρεδύναται ἀποσυνάδει, ἀλλὰ καὶ ἀρχῆς πᾶσι τῶν γραφῶν, καὶ τὸ ξενικὸν ἅπαν πε-
 ριτρέφοντο. καὶ οὐ καμνόντες οὐδὲ ἀνδρῶν τοῖς πατρίσιν ὅσοι δ' ἀποσυνάδαι, ἀλλὰ καλὸν καὶ ἡ ἀρχαῖ-
 ον, ἀμεινῶν δὲ ἐν μέσῳ παρὰ τῆς ἅπαντα καταβλαψαμένης ἐραρυμίας κατὰ μὴν ἐκινδυνύου-
 σι. διαφθαλῶν τε ἀναίρεται, ὥς ἡμεῖς χρῆσιμον αὐτῷ καὶ λυσιτελέσασιν ὧν δύναντες πάλιν εἰς
 τὴν πόλιν αὐτῶν ἐσπλάγξομεν. ὥστε δὲ αὐτὸν ἀδωρότατον, καὶ τὴν αὐτοῦ τάξιν καὶ βουλόμεθα, καὶ
 μὴ ὅτι οὐκ ἐξω τῶν παρ' ἡμῶν διωλεσμένων λαμβάνειν· οὕτω καὶ ἡμῶν αὐτοῦ φυλάττειται κα-
 λόμενοι, καὶ μήτε προφάσει τῶν συμβόλων, μήτε κατὰ τὴν τῶν σιτήσεων πρόφασιν, μήτε κατὰ τὴν
 οἰκονομίαν αἰτίαν, καὶ ἐν τῇ αἰτίᾳ ἡμῶν παλαίῳ, καὶ ἐν τῇ διμεσσίᾳ τῆς σῆς ᾠδοῦντας προφάσει συμβό-
 λων καὶ περὶ αὐτῶν ἡμῶν διδοῦναι νῦν καὶ εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον, καὶ τοῖς περὶ αὐτῶν τῆς ἐραρυμίας τῆς σῆς ᾠδοῦ-
 ντας προφάσει σιτήσεων τῶν δι' αὐτῶν χρηγομένων αὐτῷ τε καὶ παρῶν, καὶ τῇ αὐτοῦ τάξιν, ἀλλὰ παν-
 ταρῶν αὐτοῖς καὶ θάρῳ φυλάττειται τὰ παρὰ τῆς ἡμῶν ὁλοπυμίας διδομένη. ἀρκύσει γὰρ ἅπαντα
 ἐν τῇ διεραπείᾳ περὶ αὐτοῦ σὺν γνησίως αὐτὸν κυβερνῶντα πῶς ἀρχὴν ἅπαντα ὠφελιμώτατον εἶναι.
 τὰ τοίνυν τῷ ἡμετέρῳ παρασάντα κηρύττει γνώσκουσα καὶ σὴν ᾠδοῦντας, ἅπαντα εἰς ὅσον ἀγα-
 γεῖν ἀποσυνάδαι, ἀποδεχόμενα τὴν ἡμῶν περὶ αὐτοῦ, ὅτι καὶ νῦν ἀρχὴν περὶ αὐτοῦ κηδόμεθα, καὶ τῶν ἡμε-
 τέρων ᾠδοῦντας ὅλην πάντων κηδόμεθα.

Ἡ διάταξις καὶ ὅλη τῶν ἀξιομαθῶν καὶ τῆς ἐπισκοπῆς ἐλθὼν θεοῦσα τοῖς
 παλαιοῖς τῆς ᾠδοῦντας οἰότητος. δΨ. πᾶ.

Αὐτοκρατορ ἰουστινιανὸς αὐγούστου, τῇ ἰδρᾷ συγκλήτῳ τῆς βασιλείδος πόλεως.

Ἴτι περὶ ὧν ἐφέλειαν καὶ κόσμον ὅρα τῆς ᾠδοῦντας θεοῦ παραδοθείσης ἡμῖν πολιτείας,
 ὅσοι αἰεὶ βουλόμενοι περὶ ὅσον ἀγαγὲν ἀποσυνάδαι. τοιγαροῦν καὶ ἡδὴ νό-
 μων ἐργασίαν ὑπὸ τῶν ἐνδοξοτάτων ἡμῶν πατερίων τὸν ἐλθὼν θεοῦ αὐτοῦ τῇ
 τῆς ἀξίας ὁδοῖ τῆς ᾠδοῦντας οἰότητος τῶν πατέρων ἀποφαίνοντα. οὐ γὰρ πρὸς τῶν
 ἐνομιζομένων εἶναι, οὐς ἡμεῖς εἰς τὰς πατέρων ἀγορῶν ἡμετέρων, τοῖς τοῖς ὑφ' ἐπεί-
 ρου τελεῖν ἐβουλόμην. εἰ γὰρ καὶ τῆς ἀποσυνάδαι τῆς ἀξίας, πάλαι μὲν ᾠδοῦντας καλὸν μύθον
 LEGIS ACTIONES γινόμεναι, καὶ μὴ ὕβρεων ἐραπιδαιμονίας ἀπὸ τῆς αὐτοῦ τοιοῦ-

αὐτῶν τὸν μετ' ἀνθρώπων ἅπαντες ἀπέλιπον βίον, πολλὰ τε τῶν ὀρεσθέντων δικαίων σεσίγηται, ἐκ-
 τὴς τε οὐκ ἔτυχε μνήμης· δὲ μὴ ἦγε χρῆσις ταῦτα παραλαβούσα εἰς δῆλοῖον μετέσσειε χάρις. ἡμεῖς
 τοίνυν ὀρώμεντες συγκεχυμένον καθάπαξ τῶν δικαστῶν χάρις· ὡς δὲ μὲν χλῶαι νόμῳ ταῦτα διορί-
 ζονται, ὅς τινι πρέπουσιν τάξιν ἐπιθήσει τοῖς πρᾶγμασιν. οὐδὲ γὰρ ὡς δὲ μὲν χλῶαι ἔχον δικαστῶν
 πινὰς ὀνόματα, μάλιστα μὲν νόμον ἀνεπισήμονας, ἔπειτα οὐδὲ πρᾶγματων εὐτυχουῦτας πείρα,
 τοῖς γὰρ ἡμετέροις ἀρχοῖσι πάρεσθαι πάντως καὶ πάρεδρει τὰ ἐκ τῶν νόμων ὑφ' ἡμῶν, καὶ τοῖς
 αὐτῶν ἀναπληρωῦντες ἀρχαίαις, ἐπειδὴ πῶς πολλοὶς πᾶσι νόμοις φροντίσιν, ἃς ὑφ' ἡμῶν ἔχουσιν, εἰ-
 κώτως τὸ δικαστικὸν ἀναπληρώσιν· μὲν γὰρ τῇ τῶν οὐκείων παρουσίᾳ παρέδδωκεν, οἱ δὲ οὐτε ἀρχὴν ἔχοντες.
 οὐτε ἡμῶν ὑποπτεύοντες, εἰ μὴ μέλλοιεν οἰκιστὴν τοῦ ἐπιστάσαντος τὸ δικαίον, δὲ μὴ ἐτόλμων δρᾶν-
 ἔσθαι τὴν τῶν δικαστῶν διὰ χρημοσύνην· πῶς οὐ μέγιστον ἔδωκεν ἐλάττωμα πολιτείᾳς αὐτῶν, τὸ μὴ τοῖς αὐ-
 τόθεν πρᾶγμασι ἐπισταμένους πᾶσι δυνάμει τὰς δικαιοσύνης, δὲ μὴ ἔαν αὐτοὺς ζῆτεῖν ἐτόλμων, παρ' ὧν ἔστι μαν-
 θάνειν, ἅπαντες αὐτοὺς ἐν τῷ κρινῆναι φέρεσθαι δεῖ. ταῦτα ἡμῶς εἰκότως εἰς τὸν παρόντα νόμον ἀνέστη-
 οῦ τῶν ἡμετέρων ὑποπτικῶν κηρύττονται καὶ βουλομένων αὐτοῖς καὶ τὰ ὑπὲρ ταῦς δικαιοσύνης διὰ τὸ καλὰ τε
 εἶναι καὶ ῥάδιον καὶ χωρὶς ἀπάτης ἀναβολῆς διαλύεσθαι. τὸ μὲν οὖν πάλαι χάρις τῆς διατάξεως
 ζῶντων τῶν τῆς ἐνδοξίας ἀφ' ἑαυτῶν δικαστῶν ῥητοῦς ἀφώρισε δικαστῶν, παντελῶς ἀνα-
 ρουμένῳ. ἐπιλεχθέντι δὲ σωφρομένῳ δικαστῶν οὐδὲ τὴν πανταχόθεν ὑπὲρ χρηστῶν ἔχοντες μὴ τυχεῖαν, οἱ-
 πῶρ κρινοὶ πάντων ἔσονται δικασταὶ, οἳ πανταχόθεν ἐπιλελεγμένοι (καὶ δὴ ἔδωκεν πέπρακται ὡς εἴρη-
 ται) παρ' ἡμῶν δικασταί, ἀνατόλιος τε ὁ ποδὶ βλεπτός καὶ δὴ τῶν σωφρομένων πρῶτον πεπαιγμένος, ὡς εἰ-
 τοῖς πᾶσι βλεπτοῖς τῶν δημοσίων ταχθεὶς σωφρομένοις. ὡς φλαβίαν δὲ λαμπρότατος, ὅς σωφρομένης τῆς δη-
 μοσύνης κατέστηκε νῦν. καὶ πρὸς γε Ἀλέξανδρον, καὶ Στέφανον, ὅς μὲν αὖτε οἱ λαμπρότατοι σωφρομένης τε καὶ
 δικαιοσύνης τῆς σῆς ἀγορᾶς. Ἀλέξανδρος τε ἔτορος (δικαιοσύνης τῆς δὲ εἶναι κατέκρινον καὶ δικαιοσύνης τῆς ἐνδοξο-
 τάτου μαγίστρου τῶν θεῶν ὁφειλόμενον μεγαλήκαμιν) καὶ ῥῆς ἐφεξῆς δῆλοι σωφρομένης τῆς σῆς ἀγο-
 ρᾶς Δανιὴλ τε καὶ Βικτωρ. ὡς ὅτι κυζικίου θεοδώρου, ἐκ μὲν οὖν σωφρομένων οὐ τοὶ δικασταὶ περικλυρί-
 σθαι. ἐπειδὴ δὲ πεσοῦντες οἱ εἶναι καὶ μέγιστος δικαστῶν, οὐ μὲν ἀξιώματα πρὸς ἔχοντες, καὶ
 πρὸς γε πείρα πρᾶγματων πολλῶν, ἢ πολυχρονία τειβῆ μεγίστων ἀρχῶν ἢ πᾶσι τούτων ἐκ γε-
 γυμνασμένους, ὅς τῇ τε ἡμετέρᾳ προσκαρτέρουσι δυνάμει· ὅς δὲ σωφρομένης ἐκ μὲν τῶν ἐν-
 δοξοτάτων παιτερίων, γλάτων τε ἐνδοξοτάτον, μακρὸν ὑπὲρ τῆς πολιτείας διανύσονται χρό-
 νον, καὶ δὲ ὑπὲρ τὸν θρόνον ἐκείνον γενόμενον, Βικτωρ τε ἐνδοξοτάτον. ὡς αὐτὸν ἐπὶ τῆς μεγάλης
 ἐκδοξίας, ἐπὶ τῆς σεμνῆς τῶν Ἀλεξανδρίων ἀρχῶν τῶν δυνάμεως, καὶ πρὸς γε τῆς πολιτείας ἡγεμονίας
 μὲν, καὶ οὐδὲ νόμων ἀνέκον. καὶ φωνῶν τὸν ἐνδοξοτάτον ἐν τοῖς ἡμετέροις κατὰ λέξει δικασταῖς ἀν-
 ὄρα, ὅς οὐ πὸς ἐπίσταται θρόνος ἐπινοουμένως αὐτοῦ πρὸς ἔχοντα, καὶ πρὸς γε τὰ ἐκ νόμων εἰδόμενα καὶ
 ὑπὲρ τούτοις μακροτέρως τὸν μεγαλοπρεπέστατον, ἀεὶ μὲν ἡμῶν παρόντα, ὡς ποδὶ τὴν τῶν δικαίων θαν-
 μαζόμενον τῆρεσιν, καὶ παρὰ πάντων χερσὶν τῶν ἡμῶν προσόντων δὲ ἔδωκεν αὐτοῖς μὲν, παρ' ὧν τε
 χερσὶν ἐπινοουμένως ὡς διατεθῆναι τὰ ἐκ τῶν νόμων διωκόμενον, φωνῶν δὲ ἀπ' ἰσότητος τὸν ποδὶ
 βλεπτόν τῶν δημοσίων τε σωφρομένων καὶ τῶν δυνάμεως ἀρχῶν, παρὰ τε τῶν δυνάμεως παρὰ τε ἡ-
 μῶν αὐτῶν ἡγεμονίων. τούτοις μὲν οὖν δικασταῖς μὲν οὐδὲ ἡμετέροις ἀρχόντας τούτους εἶναι βου-
 λόμεθα, καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ τούτοις ἅπαντας τὰς ὑποθέσεις κατὰ τὸ δοκοῦν ἡμῶν δώσομεν. εἰ δὲ
 τις τῶν ἡμετέρων ἀρχόντων παραπέμπειν βούλοιτο δικαιοσύνης, τοῖς ὁρισμένοις παρ' ἡμῶν δικαιοσύνης
 τούτοις πᾶσι δώσει, ὅς ἐτόλμων παντελῶς οὐδενί, πᾶσι εἰ μὴ τοῖς παρ' ὧν τε τοῖς ἐκ αὐτοῦ παραδόντι τὰς
 κατὰ μέρος ὑποθέσεις, αὐτοὺς τὴν ὑποθέσιν ὑποδείξω. κατεδιδόται δὲ οἱ δικαιοσύνης
 διωκόμενοι ὑπὲρ τῆς βασιλείας ζωῆς, εἰ οἱ καὶ νῦν οἰκιστοὶς δικαιοσύνης, ὁρθεῖσι τε δυνάμει, καὶ εἰ δὲ ἄλλω
 ὁφείμην, καὶ ἀκροαθῆναι τῶν δικῶν οὐ μόνον τῶν μὲν τὸν νόμον τούτων κινηθῆσθαι παρ' αὐτοῖς, ἀλλὰ
 καὶ τῶν δυνάμεως. ὅτι κατὰ τὸ ἀρχικὸν ἐκινήθη χάρις, νῦν δὲ παρ' ἡμῶν εἰς αὐτοὺς μετενεχθῆναι πρὸς
 ἐπὶ τῶν δικῶν. ἐκείνου φυλακισμένου, ὡς ἐπὶ ἐφ' ἑσέμοι παρὰ τῶν δικαιοσύνης ἢ τῶν ἐνδοξοτάτων ἀνδρῶν
 γίνονται, δικαιοσύνη αὐτοῖς, εἰ μὲν ὅς ἡμῶν αὐτῶν παραπεμφθεῖν κατὰ τόπον, ἢ εἰς δὲ κρινόν
 * λέγει * ἢ εἰ πινὲς πῶς τῶν ἐνδοξοτάτων ἡμῶν ἀρχόντων δικαιοσύνης αὐτοῖς πᾶσι πέμψωμεν, ἐπὶ
 αὐτοῖς οὐδὲ παραδόντας αὐτοῖς τὰς ἀκροάσεις ἢ ἐφ' ἑσέμοι. ὅς ἐκείνων δὲ αὐτοῖς κατὰ τὸν εἰρημὸν νό-
 μον τὰ δικαιοσύνη κρινθῆναι. ἀκροαθῆναι δὲ πάντες τῆς μὲν δικῆς μέχρι τελειότητος οὐδὲ νο-
 μιμαίων ἐν χάριτι παρασημασίως. οὕτως γὰρ ἔσθαι αἱ δικαιοσύνη κρινθῆσθαι, καὶ τῶν ὑπὲρ ταῦς δι-
 ακρίσεσι κυκλῶν καὶ τῆς τῶν χρόνων τελείας τῶν δικῶν ἀπὸ ἀπαλλαγῆσθαι. πρόδηλον δὲ, ὡς
 ἐκείνη κατὰ παρασημασίω ἀκροαθῆναι τῶν δικῶν, ἀλλὰ δώσουσιν ὅσον ἐν γραμμασί τῶν αὐτῶν
 δικαιοσύνη γνώμην· τῶν δὲ τούτοις ἐφ' ἑσέμων οὐδενί παντελῶς ἀνῆρημένων, πᾶσι εἰ μὴ τελειότητος ἐκ-

καλέσθαι τις βουλευθεῖν, ἢ κατὰ προπέτειαν ἀπολφθεῖν. τοῖς γὰρ βουλευτοῖς ἢ οὐ τῶν ἐφέσεων ἀνή-
ρητος λόγος. τὰς δὲ ἐκ τῆς μεγάλης ταύτης πόλεως τῶν διατητῶν ἐφέσεις εἰς τοὺς δικαστὰς οὐ πῶρα-
πῶρα δύο μὲν ἔχον προθεσμίαν ἐν ᾧ ὁρῶμαί τι κυρίων βουλόμεθα, μὴ οὐκ ἀνάγκη τὰς κυρίους τῆς
ἐαυτοῦ ἀρξάσθαι δέον, τῆς καλουμένης παρὰ τῶν νόμων ἀνακινήσεως χάριν ἡδὲ τούτοις οὐδε-
μίαν ἐχούσης. οὐδὲν οὖν διαρρόωτος ἐκβαίνειν τὰς τῶν σιωπῆς, ἢ τῶν δικαστικῶν διαπάντας
παρ' ἡμῶν διατεταγμένα, ὅλην πάντων αὐτοῖς ἐμμενόντων, καὶ διὰ βουλευτῶν πλὴν τῶν ἐν τῷ
τοῖς τοιούτοις ἢ θεῶν ἢ μὴ διατάξεις ὥρουν. τῶν τὰς δικῶν παρὰ σπουδαζόντων οὐτὶς ὄντων, ὡς αὐ-
κατὰ τῆς στρατείας χάριν, μέχρι νῦν ὠρίσθη, ἐκάστου μὲν δικαστοῦ δυοῖν μὲν τοῖς ἑσπερο-
φύσιν χωρῶν, δυοῖν δὲ τοῖς τὰς δικῶν παρὰ σπουδαζούσι τε καὶ ἐπαύουσι. οὐ διωκεμένων τῶν αὐτῶν ὅλ-
λοις ἢ δύο γὰρ ὁ ὅλος ἑσπεροτεῖσθαι δικασταῖς. τούτοις δὲ παντοῖως πιστὸς ὁ δεδωκεναι σφρα-
γίδα. ὥστε μηδὲν παρ' αὐτῶν ἀμνηστῆσθαι, μήτε προδίδωσθαι, μήτε κακουργεῖσθαι, ὅλην κενδύω τῶν
τάξεων, ἢ ὁλοῶν, ἢ σκευῶν τῶν παρεχόντων αὐτοῖς πλὴν ἐπ' αὐτοῖς ἐπιλογῇ τε ἅμα καὶ ἑσπερογίαν
εἶναι. καὶ καὶ ἐπὶ παρ' αὐτῶν πᾶσι θεῶν, πρὸς τοὺς ἀφορίζοντας αὐτοὺς φέρεσθαι τὸν ἐκείθεν κίνδυ-
νον, οἵ ποτε πᾶσι ζῆμιαν πόλιν αὐτῶν αἰτίαν γινόμενῃ τοῖς παρ' ἐκείνων βλαβεροῖς θύρα πύλαισι.
ἀνάγκη ἔχοντων τῶν προσφύγων ἀρχόντων, εἰ προσελθούσιν, παρὰ σπουδαζόντων πάντως τοῖς ἐκ τῶν
οἰκείων τάξεων ἢ ὁλοῶν ἢ σκευῶν προβαλλομένων τοῖς ἑσπερογίαν, πλὴν ἐν τῷ βλαβεροῖς
θύρα πύλαισι ζῆμιαν. εἰ δὲ οὐ δικαστὴς ἀδελφεὶς ἡ πόληρμα παρὰ τίνος τῶν ἑσπερογίαν γι-
νομένων ἀπελάσει μὲν τῆς ἀνθρώπου τῆς ἐαυτοῦ τοῖς οὐ μὴ χρηστῆς δόξης ᾧ πρᾶγμα πρὸς χωρῶν,
ἐτόρῳ ὅτι ζῆμα τῆς γνῶμης καὶ προβόλῃ τῶν οἰκείων ταῦτα (καθὰ πᾶσι εἰπόντες ἐφ' ἡμῶν) κενδύω-
ται. εἰ δὲ τις τῶν ἐνδοξοτάτων ἀρχόντων ἢ τῶν ἐμοχρωτάτων ἡμῶν δικαστῶν πάντοτε τῶν δι-
καζόντων καθ' οἰκονομίαν αἰτίαν, οὐκ ὅλην ἐτόρῳ αὐτοῦ διαλέξεται πλὴν ἀνθρώπων, πλὴν εἰ μὴ ὅτι ἡμῶν
ἐμμενόντες, ἐτόρῳ παρὰ σπουδαζόντων πλὴν αὐτοῦ τῶν δικῶν ἐξέτασιν. ὅπως δὲ αὐτὸς οὐ πᾶσι ταῦ-
τα τῶν ἡμετέρων τοῖς ἡμετέροις γένει διατητῶν : δικαστὴς οὐκ ἐκείνους ἐπ' αὐτοῖς λεγο-
μένη δίκη, καὶ εἰ θεῶν παρὰ σπουδαζόντων, ἀλλὰ δύο μὲν χρυστοῖς παρ' ἐκάστου μόρου ἐν προκατάρξει
λαμβάνειν, ἀλλὰ δύο δὲ οἱ τῶν πᾶσι τῆς ἑσπερογίαν, καὶ πᾶσι τῶν τῶν μὲν, ὅτι οὐ πᾶσι καὶ οἱ
πρὸ ἡμῶν διαλέξεται, ὅλην τούτοις ἀρκεῖσθαι καὶ μόνοις δηλαδὴ : τῶν προνομίων τῶν ἐπ' ἐλαττω-
σει τῶν διαπανημοίων πᾶσι ὑπερχόντων, ἅπανσι ἀκεραῖον κατὰ τὴν ἐαυτῶν τάξιν φυλαττομένων.
ταῦτα δὲ φεμὲν ἡδὲ τῶν δικῶν τῶν ἑσπερογίαν ποσότητι χρυστῶν ἐκάτον. εἰ δὲ μὴ
τούτου ὅτι μέρων ἐκ τῶν δικῶν, οὐδὲν αὐτοῖς δικαστικῶν ἀνεκὸν ἀπατεῖσθαι βουλόμεθα, ἐκ γὰρ οὕτως
ἐλαττωσὶ ποσότητος ὅτι οὐκ οὐκ ἐξέτασιν ποιούμεν, μέγιστον μὲν τῆς δίκης τὸν οὕτω ποιν-
μῶν ἐλαττωσὶ. καὶ οὐ μὴ τούτων ἰσάμεθα μόνον, ἀλλὰ καὶ οἰκονομῶν αὐτοῖς ὁλοπλοῦς. βου-
λόμεθα ὅτι ἐκάστου πᾶσι τῆς στρατείας τῆς σῆς ἑσπερογίαν καμῖσθαι δύο λίτρας χρυσίου, καὶ πᾶσι
ταῖς ἀρκεῖσθαι καὶ μόναις, ἀλλὰ οὐκ οὕτως τε εἶναι, καὶ παντὸς χρυσίου ἑσπερογίαν. ἅθ' ὅτι γὰρ ἐλά-
μεισθαι τῆς δημόσιον ἐλαττωσὶ, ἵνα καὶ αὐτῶν ἐκάστου ἀρκύμεν τῆς παρ' ἡμῶν δόσει, τοῖς τε αἰνὰ
τέρας χρυστοῖς, καὶ ταῖς τοῖς θεῶν καὶ ἡμῶν καὶ τῶν νόμων φυλάξαι τὰς χεῖρας, ἐν τῶν μόνων οἰ-
κονομῶν τῶν ἐμμενόντων νομοθέτῳ δηλαδὴ. τὸ δὲ χρῶμαι καὶ τὸν τῶν διαπανημοίων λόγον τοῖς
δικασταῖς πάντως κατεταγμένον, ἐπειδὴ ὅτι καλῶς καὶ ἡ ζωῶν τῆς διδοῦς λήξεως ἐπέταξε ἡ-
φρος, ἡμῶν δὲ οὐκ ἀπεξίσταμεν μόρος ὅτι αὐτῶν ἡμετέρων ποιεῖσθαι διατυπώσεων, μὲν ἐκείνους καὶ νῦν
τῶν αὐτοῦ χάριν φυλαττομένων. ἐκείνους μόνον προσημιαν μὲν τῶν ἐπὶ ὅρκον ἐπαγαγόντων πᾶσι τῶν
διαπανημοίων ὁ δικαστὴς τῶν νομικῶν, δηλαδὴ μὲν τῆς φαινομένης αὐτοῖς ὁρῶς ἔχειν ποσότητος,
ἡ δὲ ταξάσθαι καλῶς οἱ νόμοι, εἴτα ἐκείνους ἐπομῶν, μὴ ἔχειν ἀδελφὸν τὸν δικαστὴν εἰς ἐλάττωσιν
τῶν ὁμομοσμενῶν κατὰ δικαίον, μὴ φεμὲν ὁλοπλοῦς πόρον τῶν νόμων ταῦτα διατάσσοντος.
εἰ μὲν τοῖς σφραγίσθαι μὴ δεῖν μηδὲ πόρον τῶν μόνων τῶν διαπανημοίων ἑσπερογίαν λόγον δὲ τῆς
ἑσπερογίαν ἴσως ποικίλον, αὐτὸ ὅτι διορίζεται ἡ φεμὲν πάντων τῶν ὅλων τῶν ἐπὶ ταῖς ἐφέσεσι (κα-
θὰ πᾶσι εἰπόντες ἐφ' ἡμῶν) καὶ τῶν τῶν παρὰ σπουδαζόντων, καὶ τῶν πᾶσι μὴ προσημιαν, καὶ σφραγίσθαι
γίνεσθαι τὰς προκατάρξεις, ὅλην ἔχειν τῶν καὶ ἡμῶν προσημιαν, καὶ εἰ ἡ δὲ δικαστικὴν ὁρίσασθαι
πάντων, ὅτι οἰκείας μόνων ἰσχύος. ἐπειδὴ ὅτι πολλὰ ἡμῶν πνὲς γίνονται προσημιαν, αἰρουμένων
πνὲς δικαστῶν παντοῖως ἀνεπισήμονας καὶ νόμων καὶ πείρας, καὶ ἑσπερογίαν ὁμνύουσιν ἐμ-
μενόντων τοῖς δικασταῖς, οἱ οὐκ αὐτὸς οὐδὲ ποῦ πιστεύσει, εἴτα ἀναπειλῶσιν ἴσως καὶ τοὺς δικαστὰς τὸν βου-
σὺν τὸν δὲ αὐτοῖς ὅρκον παρέχειν, ἀλλὰ οὐδὲν ὅτι ποτε ὅτι τῶν δικῶν, οὐτε πλὴν αὐτοῦ τῆς ἑσπερογίαν
σφραγίσθαι, καὶ εἰς τῶν βλαβεροῖς αὐτοῖς ἐξέτασθαι πλὴν ἑσπερογίαν ἐπὶ ἑσπερογίαν τῶν ὅρκων, ὡς
ὁμογίαν : τὸ πρᾶγμα ἡμῶν ἐπισφραγίσθαι ἀξίον ὁμῶν. καὶ ἐπειδὴ πᾶσι ἐν τῶν τῶν πρᾶγμα τῶν
πείρας

πείρασ' σφαλρόν εἶν' δι' τοιούτο: θεοσίζου μὲν τῷ λοιποῦ μηδένα γίνεσθαι παντελῶς δικαστὴν αἰρετόν,
 καὶ μὲν τῆς ὁρῶν ἀσφαλείας δικάζεσθαι, ἵνα μὴ αὐτῷ γενεῖς ἐπορκίαν δικούσων ἐμπλήσων αὐ-
 θρωποι, ὅτε τῶν δικαστῶν ἀμάρτυραν ἐπορκεῖν ἀναγκασθόμενοι, διὰ πάντως οἱ τὸν δικαστὴν ἢ αὐ-
 τὸν δικαστὴν αἰρουμένοι μὲν ποιῇσι αὐτοὺς ἐπλεγκόμενους, ὁ πόσις αὖ τὰ μόριμ' πρὸς δόλμα συμβαίνει, καὶ
 αὐτῷ μὲν ἐχέτωσαν, ἢ ἐμμένειν τῇ κρίσει, ἢ ἐπὶ τῷ αὐτῷ ἀναμνησθῆσαι βουλόμενοι, πρὸ τῶν δὲ
 ναὶ τὸ πρῶτον, οὐ τῷ δὲ ἄδειαν ἔχειν ἀναχερῆν τῶν κενυμένων, καὶ ἐφ' ἐτέρῳ χερσὶ δικαστῆρι: τῶν
 ἡμετέρων ἀρχόντων, εἴγε προσελθούσιν, ἐκβιβαζόντων τὰ πρῶτα, καὶ τοῖς ταῦτα πρῶτα λαβόν-
 τας ἀποκαταστῆναι πρᾶσιν αὐτῶν. ἐφ' ὧν τῶν δικαστῶν αἰρουμένων, ὥς εἰ μὴ ἴδωσι πρᾶσαι-
 ναι, μηδὲ ἐπὶ τῷ ποινῇ, διὰ οὐκ οἰκώσιν ἀρκεῖν αὐτοῖς τὴν ἐκ τῶν ὅρκων ἀσφάλειαν, εἴτα οἱ δικα-
 σται οἱ οὕτως αἰρεθέντες βλάψουσιν αὐτοὺς, εἰ μὲν ἔβλεπται, ὅτε πρὸς τὴν ποινὴν τῆς ἐπιφ-
 ράσεως ὕψιστον. εἰ δὲ ὁ ἀμάρτυς ἴδωσι ἑωσέσθαι, οὐδὲ παρὰ τῶν ὅρκων αὐτοῖς ἔσται πλεον, οὐδὲ γὰρ
 ἐπορκίαν γίνεσθαι παρὰ πινος βουλόμεθα, οὔτε αὐτῶν τῶν δικαστῶν ἡμῶν ὑφίστασθαι μεγα-
 λῶς δὲ τῶν δικαστῶν ἀμάρτυραν παρὰ τῶν ὅρκων δι' ἀλάφειαν συγχροῦμεν: πάντων τῶν ἡμ-
 προσθεν νομοθετημένων, εἴτε ἐκ τῆς ἀρχαίας νομοθεσίας, εἴτε καὶ παρ' ἡμῶν πόλι τῶν * δικαστῶν
 μόνον δικαστῶν, ἢ αὐτῶν τοῖς αἰρετοῖς, χωρὶς μὲν τοῖς παρὰ τῶν ὅρκων ἀνάγκης, μενόντων ὡς τῆς ἰδίας
 ἰσχύος, καὶ οὐδὲν ἐκ τῶν ἡμῶν τῶν νόμων κενυμένων. τοὺς μὲν τοὺς ἡμετέροισι ἀρχοντας παρὰ
 ὅποις δεχόμεθα τὰς ἐκλήσεις θεοσίζου, καὶ μηδὲν παρέχουσιν εἶναι παντελῶς ἴσως δίδωσθαι,
 πολλῶν μόνον τῶν θρόνων τῆς σῆς ἑωσέσθαι, εἴ τι ἴδωσι αὐτῶν ἢ βασιλείαν περιλήπτου, τὴν τῆς
 ἀναμνησθῆσθαι αὐτῶν ἀναγκῆς βοήθειαν. πᾶς δὲ δικαστὴς, εἴτε ἀρχὴν ἔχων, εἴτε ὅπως δικάζων,
 πρὸ τῶν νόμων, καὶ κατὰ τὸν νόμον φέρει τὰς κρίσεις. Ὡς καὶ εἰ συμβαῖν κελύσιν ἡμετέροις οἱ μέ-
 στω, καὶ εἰ θεῶν τύχην, καὶ εἰ πρᾶγμα πικρὸν εἴη φοιτήσας, λέγων τοιῶς δε χρίτω τὴν δικὴν περὶ αὐ-
 λων θεῶν τῶ νόμῳ. ἡμεῖς γὰρ ἐκείνους βουλόμεθα κρᾶτεῖν, ὅπῃ οἱ ἡμέτεροι βούλονται νόμοι. Εἰ γὰρ
 ἔκλειπται ἡ δικὴ γένηται, ὁ μὲν δικαστὴς δεχόμενος πάντως ἐπιδεδυμένῳ ἔφειν, οὐδὲ ποῦ παντελῶς
 πρᾶσιζόμενος, ἐφ' ὧν ὅλως ἔξει τῷ βλαβερῷ καὶ μέμψασθαι, καὶ τυχεῖν ἐπανορθώσεως, ἢ παρὰ τῶν
 ἐφ' ὧν, ἢ παρ' ἡμῶν αὐτῶν, εἴτε εἰς ἡμᾶς ἢ ἄλλους αὐτῶν. ἡ τοίνυν σὴ ἑωσέσθαι τὰ πρᾶσιν ταῦτα
 ἡμῶν καὶ ὅτε τῶν νόμων ὡς ἐλέφαν πεπραγμένα, ταῦτα ἐπὶ τῆς βασιλείας προήσεται σώας,
 ἐπὶ τῶν δόλων μόρων τῆς μεγάλης ταύτης ἡμῶν πόλεως, ὥς ἀπασι ταῦτα γενέσθαι φανερὰ, καὶ
 μαθεῖν, ὅτι διὰ πάντων ἡμῶν μὲν τῆς αὐτῶν ἀσφαλείας τε καὶ ἀπραγμοσύνης.

πρὸ τῶν κληρικῶν τοῖς ἐπισκόποις ἀποκρίνεσθαι. δ'. ς'.
 Ἀντοκράτωρ Ἰουστινιανὸς αὐτοὺς ἰωάννη τῷ ἐκδοξοτάτῳ ἑπαρχῷ τῶν ἀνατο-
 λικῶν πραιπόριον, καὶ δευτέρου ἑπάρχῳ τῶν ὀρθιναρίων, καὶ πατερίῳ.

ΓΟΡΙ τῶν ὁμοπαφίων καὶ ὁμομηφίων ἀδελφῶν. δ'. πδ'.
 Αὐτοῦγράτωρ ἰουστινιανὸς αὐγούστος ἰωάννης τῇ εὐδόξοι τῇ ἑπ' ἀρχῇ τῶν ἀνατο-
 λικῶν πραιτωρίων, δι' ἐνὶ τὸν ἀρχὴν ἑπ' ἀπάν καὶ πατερίαν.

παρὶ τῶν ὁπλων. δρ. πέ.
 ἀντοκράτωρ ἰουστινιανὸς αὐγυστερ βασιλεύσῃ τῇ ἀνδοξοτάτῃ
 μαγίστῃ τῶν θείων ὀφθαλμίων.

Τὸν μέγαν θεὸν καὶ θετῆρα ἡμῶν ἰησοῦν χριστὸν, καὶ πλὴν αὐτοῦ βουδελῖαν δὲ πάντων ἐπιχειροῦντες, ἀποκρίνεται πάντας ἐξ ἡμετέρου ὡς ἡκούσας, ὧν πλὴν διοίκησιν ὁ θεὸς ἡμῖν ἐπίστευσεν, ἀβλαβῆς καὶ ἀνεπιχειρήσιμος φυλάττειν, καὶ καλῶν ἐξ πολέμου, οὓς ἐκ τῆς ἐαυτῶν ἀβουλίας αἰροῦντες, ἐξ κατ' ἀλλήλων ὀργάζονται φόνοισι, διὰ τὴν ἐκ τούτων καθ' ἐαυτῶν πλὴν πηροῦντες ἐπ' αὐτοῖς, ὅσοι μὴ ἐν ἐαυτοῖς ἐπιφύονται, ὅσοι δὲ ἐν τῶν νόμων τῶν πλὴν μανίαν αὐτῶν κολλῶντων ὀφείλονται. Βουλόμηνος τοίνυν τῇ βουλοῦντων σκευῶν ἐξ ἀνθρώπου ἐλθὼν θεῶν : σιωπῶντες ἐκ τῆς ὁλοποιίας ὀργῶν μηδὲν μὴ ἰδιώ- πλὴν ὀργάζεσθαι, μόνον δὲ ἐκείνου τὰ ὅπλα κατασκευάζειν ἐξ ἐν ταῖς δημοσίαις καὶ τα λεγομῖν ὁλοποιίαις ἢ ταῖς λεγομῖναις φασίξι. ἐξ δὲ ὀργαζομῖνους τὰ ὅπλα μηδὲν πιπρῶσκειν ἰδιώταις. Ἀλλ' οὐδὲ τοῖς ἐν τοῖς ἀριθμοῖς συγκαταλεγομῖνους, οὓς ὁλοποιούς καὶ δεπουτοῖς καλεῖται, ἐξ

p iii παρὰ

παρὰ τῶν δημοσίων κομιζομένων σιτήσεις, συγχωροῦμεν ὀργάζεσθαι, ἢ πινὶ πιπράσκων ὀπλᾶ, ἀλλὰ μόνων ἐπιμυλῆσθαι τῶν ὀπλων τῶν στρατιωτικῶν ἐν τοῖς ἀριθμοῖς καταλεγομένων, ἐν οἷς στρατιῶνται. εἰ δὲ ἡ νέον κατασκευάζουσι, τοῦτ' ἀφαιρῆσθαι παρ' αὐτῶν, καὶ ἐν τῷ θείῳ ἡμῶν ἐσφδρῆσαι ἀρμαμένῳ, πρὸς θεοῖς μὲν τοῖς ἐκείσε ἀποκημένους δημοσίοις ὀπλοῖς. αὐτὸ δὲ εἴτε φυλάττειν βουλόμεθα. ὅσον ἐν τοῖς τάγμασι τῶν βασιλευσάντων, οὓς κατὰ διαφορὰν συνεσιγμένα πόλεις, τάξαντες ἐν αὐτοῖς καὶ εἰς ὀπλᾶ κατασκευάζειν εἰδότες, ὥστε ὅσον μόνον τὰ δημοσία ὀπλᾶ τὰ ἐν ταῖς δημοσίαις ὀπλοθήκαις ἐκείσε πόλεως ἀποκείμενα, ἐπανορθοῦντε ὅσον ἀνακεῶν. εἰ δὲ καὶ πινὴν νέον ὀπλον κατασκευάζουσιν, εἴτε ὁμοίως καὶ αὐτοὶ εἰς πλὴν τῶν δημοσίων ὀπλων παρεχόμενον φυλακῇ, καὶ μηδενὶ ἐτέρῳ παντελῶς πιπράσκοντες. τοῦτο δὲ πᾶσι φυλάξουσιν ἐν τοῖς βασιλευσάντων καταλεγομένοις κινδυνῶν τῶν πατέρων τῶν πόλεων, ὅφ' οὓς αὐτοὶς τε εἰς βασιλευσάντων ἐτάξαμεν, καὶ πλὴν τῶν δημοσίων ὀπλοθηκῶν ἐπιμυλῆσαν τε καὶ φυλακῇ κατεστήσαμεν. ὥστε εἰ ἡνδὲ φανείη, ἢ δευροτάτοι ἢ φαβεκῆσιοι διαπιπράσκοντες ὀπλᾶ, περὶ ὧν οὐκ οἰκᾶται τόπον ἀρχόντες πιπράσκων εἰς τοιοῦτο ἕως βαλάν, πρὸς τῷ καὶ τὰ ὀπλᾶ παρὰ τῶν ταῦτα ὀνομαζομένων πιπράσκων χωρὶς ἀφαιρῆσθαι, καὶ ἐκ δικάσθαι τῷ δημοσίῳ. ταῦτα τοίνυν πᾶσι τῶν κυβερνούντων ἡμῶν θεοῦ λαβόντες πλὴν εἴνοικον, δὲ τῶν παρόντος διαπιπράσκοντων νόμον, κατὰ μηδεμίαν πόλιν ἢ χώραν τῆς ἡμετέρας πολιτείας ἔχειν ἀδείαν εἰς ἰδιώταις ἢ ἐτέρων πινᾶ ὀπλᾶ ποιῆν, ἢ πιπράσκον, ἢ καὶ οἰκονομῶν ἐμπορεύεσθαι εἶδον, ἀλλὰ μόνον εἰς ταῖς φάβριξιν ἀναφορομένων ταῦτα κατασκευάζειν, καὶ εἰσορμῆσαι εἰς τὸ θεῖον ἡμῶν ἀρμαμένον. ὅσον παρὰ τῆς σῆς ἑσδροχῆς καὶ τῶν μετὰ αὐτὴν παραληγομένων πλὴν ἀρχὴν φυλάττειν διαπιπράσκοντες ἀφορίζοντες πινᾶ τῶν ἑσδρῶν πλὴν ἑσδρῶν χωρὶς τουλαρίων ἐν τῷ σκελίῳ τεταγμένοι τῶν φάβρικων κινδυνῶν τῷ πέντε τῷ ἐν αὐτοῖς περὶ πινόντων ἐν ἑσδρῶν πινᾶς, καὶ πλὴν τῶν καταλεγομένων ἐν ταῖς ἰδραῖς φάβριξιν, τὸ τῆς ὀπλοποιίας μετὰ χειρὸς εἶδος πινᾶς, καὶ οἷς ἀν' ἑσδρῶν πινᾶς ἰδιώταις εἴτε τοιμῶντας, ταῦτα ἀφαιρῆσθαι, καὶ τῷ δημοσίῳ περὶ σκελῶν ἀρμαμένῳ. εἰ δὲ ἐν τοῖς ὀργαζομένοις ἰδιώταις τεχνίταις ἐπιτηδεύουσιν εἶδον διωκεῖν, τοῦτο (ἐπεὶ πρὸς βουληθεῖν ἐν στρατείαις ἐγκαταλεχθῆναι) καὶ ἐν ἀπορχαφῇ τὰς ὀνομασίας αὐτῶν ποιῆν. ὅσον ἐκπέμπειν ἡμῖν πλὴν ἀπορχαφῶν τῶν τεχνιτῶν, ὥστε εἴτε θείας ἡμῶν ἀνιπράφῃς ἐν ἐκείνοις αὐτοὺς κατατάττειν τοῖς τόποις, ἐν οἷς εἰς δημοσία φάβρικαι, ἐφ' ὧν δημοσία αὐτοὺς ὀργαζομένων ὀπλᾶ, καὶ τὰς ἐκ τῶν δημοσίων σιτήσεις κομίζεσθαι. τοῦτο γὰρ γινόμενον, καὶ ἀντιβῶν φυλακῇ παρὰ τῶν ἐμπροσθεν εἰρημένων περὶ πινᾶς, ἀδεία παντελῶς οὐδενὶ δοθῆσεται, οὔτε τοῖς τὰς πόλεις οἰκονομῶν ἰδιώταις, οὔτε τοῖς τὰ χωρία γεωργοῦσιν ἀγροῖς, ὅπλοισι κεχρησθαι κατὰ δὴν ἔχον, καὶ φόνου τοιμῶν, καὶ ἐν τῷ πινῶν πολλοὺς αὐθρόπως φονδευομένους, εἰς δὲ δημοσίῳ ὑπερεῖδος φόρου, τῶν πλὴν γῆν γεωργῶν τῶν τῶν ἀπολιμπανόντων, ἢ ὁρασμοῦ δὲ τὴν φόβον χρωμένων. ἀπὸ δὲ εἰς τὴν μετὰ μὲν παρὰ τῆς σῆς ἑσδροχῆς ἐκ τῶν εἰρημένων τῶν φάβρικων σκελῶν μὲν ἀκωλύσαι εἰς ἰδιώταις τῆς ὀπλοποιίας, καὶ κατὰ θεῖον λαβεῖν τῶν τε κατὰ τόπον ἀρχόντων, καὶ τῶν περὶ ὀπλῶν αὐτοῖς τάξεων, καὶ τῶν τὰς πόλεις ἐκδικῶν, καὶ πατέρων, ὥς οὐ συγχωροῦσι τῶν λαίποιν τῶν παρ' ἡμῶν ἡ κακωλυμένων πρᾶξι, ἀλλὰ τὰ λῆθ' τῶν παρόντος διαπιπράσκοντων νόμον φυλάττειν, ἐν τῷ πλὴν τῷ ἐν χροῖσιν, πλὴν τῷ εἰς αὐτὸν ὑφορῶν κινδυνῶν. οἱ ἀπὸ τῶν γὰρ τῶν μετὰ γάλης, τῶν ἀλεξανδρείων πόλεως ἀρχόντων πινᾶν ταῦτα παρ' ἡμῶν νομοθετημένα, καὶ χρυσίου λιφῶν καταπιπράσκοντες πινῶν, καὶ τῆς ἀρχῆς ἐκπίνοντες, καὶ πλὴν τούτου τάξιν ὁμοίως καὶ χρυσίου λιφῶν διδόναι πινῶν, καὶ καφαλικῶν ἑσδρῶν τιμωρίαν. εἰ δὲ τῶν δῶν ἐπαρχῶν ἀρχόντων, ζήμιαν μὲν, καὶ χρυσίου λιφῶν ὑφίστασθαι, ὁμοίως δὲ αὐτοὺς ἐκπίνουσι τῆς ἀρχῆς ἑσδοκῆσαι, καὶ τὰς πινᾶν τάξεις. εἰ δὲ ἐκδικῶν καὶ πατέρων πόλεων τεινῶν χρυσίου λιφῶν ζήμιον εἶδος περὶ σκελῶν, καὶ τὸν εἰς καφαλῶν ἑσδοκῆσαι κινδυνῶν, ἐπὶ τοιοῦτο γινόμενον διδόντες, καὶ τιμωροῦνται, ἢ τοῖς εἴτε πρᾶξι διωκμένοις καὶ μὴ μινύουσιν, ἀλλὰ λαβεῖν συγχωροῦσιν. ὅπως δὲ δῆλα κατασταῖν ταῦτα παρ' ἡμῶν κακωλυμένα παρ' ἰδιωτῶν ἢ καὶ ἐτέρων πινᾶν, πλὴν τῶν ἐν ταῖς ἰδραῖς ἡμῶν φάβριξιν ἀναφορομένων γίνεσθαι, ἢ ἰδιώταις πιπράσκοντες ὀπλᾶ: καὶ εἴτε τῶν παρόντος νόμον σημειῶναι σκελῶν. κωλυόμεν γὰρ τοὺς ἰδιώτας ὀργάζεσθαι καὶ ὠνείδης τόξα, καὶ βέλη, ἀπᾶντας τε, καὶ εἰς φκ, ἀπὸ καλῆν εἶδον πᾶσιν ἀμείβειν, καὶ τὰς λεγομένων ζάβας ἢ τοὶ χρεῖα, καὶ κοντῶν, καὶ τὰς καθ' οἷον δῆποτε εἶδον ἢ ὁρμαζομένων λόγους, καὶ τὰ παρ' ἰσαύρων ὀνομαζόμενα μονοκῆπα, καὶ τοὺς τε καὶ λεγομένους ζιβυνοῖς ἢ τοὶ μισβίλια, πρὸς τοῖς δὲ καὶ ἀπᾶντας ἢ τοὶ σκελῶν, καὶ ἀποκαφαλαίους ἢ τοὶ κασιδάς, οὐδὲ ταῦτα γὰρ ἐτέρῳ πινῇ κατασκευάζειν ἐφελμεν, πλὴν τῶν καταλεγομένων

ταλεομένων ἐν ταῖς ἰδραῖς ἡμῶν φάβει. μόνος δὲ γίνεσθαι παρὰ τῶν ἰδιωτῶν, ἢ ἰδιώταις πιπρά-
 σκεσθαι συγχροῦ μὲν μαχαίρας μένους, αἷς οὐκ αὖ τις εἰς πόλεμον χρεῖσται το χρεῖαν. τὸν πα-
 ρόντα τοίνυν γενικὸν ἡμῶν νόμον κατὰ ταύτην προθήσεις πλὴν βασιλίστα πόλιν, καὶ μὴ καὶ κατὰ
 τὰς ἄλλας πόλεις τῆς ἡμετέρας πολιτείας, ὥστε πάντας γινώσκοντας τὰ πρᾶσσιντα ἡμῖν, ταῦτα
 φυλάττειν. παρεγγυήσεις δὲ τοῖς μέλουσιν ἐπιστάταις τῇ τοιαύτῃ παραφυλακῇ χειρουργείων ἐν τῇ
 ἐρημίᾳ τῶν φασγάνων σκρινίου, ὡς ἂν ἀμεινέας οὐ μόνον χρηματικὰς ἔσποσθῇνται ποινὰς, ἀλλὰ
 ἢ τὰς εἰς σὼμα τιμωρίας ὑφέξουσιν καὶ τῆς ζητείας ἐκπεσύνται, πρὸς τῷ μηδὲ αὐτὸ τὸ σκρίνιον
 ἐπὶ συγχροῦσθαι παρὰ ἡμῶν πρὸς τὸ τοιοῦτο παρῆναι φόντισμα, ἀλλ' ἐτόροις ἐπιτραπῆναι πλὴν τῶν
 φασγάνων ἐπιμελεῖσθαι. τὰ τοίνυν παρασσίντα ἡμῖν, ἢ δὲ τῷ νόμῳ δηλοῦν μὴ αὐτὸν ἑσπερίῳ
 χι, ὅ οἱ μετὰ αὐτῷ ἀρχὴν ἔχοντες, ὅ γὰρ καὶ πρᾶσι παραδιδόναι ἀνευστάτωσαν, ἀνανάκησιν
 ἡμετέρων αὐτοὶ δεδιότες, εἰ μὴ πρᾶγμα οὕτω λυσιτελέσῃ τῇ πολιτείᾳ φυλάττειν.

ὅστε ἑσπερίῳ μελῶσι οὐκ ἀρχοντας ἀκούειν τῶν προσιόντων δικαίων, συλλεγόν-
 ντας παρὰ τῶν ἐπισκόπων ἑσπερίῳ πρᾶττειν. καὶ ὥστε ἡμῖν αἱ ἑσπερίαι ἔχειν τὸν
 ἀρχόντα, συλλαμβάνοντες τῆς δίκης λαβεῖν τὸν τῆς πόλεως ἐπισκόπον. καὶ πᾶσι τῷ
 ὅτι ἐπιτελεσθέντος ἑσπερίῳ ἀρχόντος ὅ ἐπισκόπος προσιῖται. καὶ πᾶσι ἐτόροις
 πρᾶσι φυλακῆς ἑσπερίῳ ἐπισκόπων ὁφειλόμενης πάντως κρησφύεσθαι, παρὰ ἀρχόν-
 των γενέσθαι. δβ. πς.

αὐτοκράτορος ἰουστινιανοῦ αὐγούστου ἐδικτον.

Ἐ οὐ πρὸς ἡμᾶς ὁ θεὸς τῇ ἐρωμίᾳ ἐπέσπεσε βασιλείᾳ, πᾶσι πειρῶσθαι ἀποδιδόναι, πάν-
 τα πρᾶττειν αἱ πρὸς ὠφέλειαν τῶν ἑσπερίων τῆς ἐμπιστευθείσης ἡμῖν παρὰ τοῦ θεοῦ
 πολιτείας: καὶ εἴνα πρᾶττειν, ἅπασαν πάσης αὐτοῦ συλαβείας ἢ βλάβης ἢ συλαβείας
 ἀπαλλάττειν, ἵνα μὴ προφάσει δικῶν ἢ ἐτόρων πινῶν διαπορῇται ἀναγκάζονται τῆς
 ἰδίας πατείδος ἢ ὑπὸ ξένης ταχειπώρεσθαι. διὰ τοίνυν ὑπὸ τοῦ παρόντος,
 συλλεγόντων τὸ παρὸν ἐδικτον εἰς ἅπαν κατὰ πέμψαι τῷ ἑσπερίῳ, ἢ δὲ λαὸν πρᾶττειν τοῖς πασὶν τῶν
 πόλεων καὶ τῶν κρημνῶν οἰκητορῶν, ἐφ' ὃτε ἅπασαν τὴν ἀμεινέαν τῆς ἐτόρων, εἴτε πᾶσι χρημα-
 τικῆς αἰτίας, ἢ πᾶσι ἀφαιρέσεως πρᾶγμα τῶν κινήτων ἢ ἀκινήτων ἢ αὐτοκινήτων, εἴτε πᾶσι ἐκκλημα-
 τικῶν, ὥστε πρὸς ἐτόρον προσιῖται τῷ λαμπερότατῳ τῆς ἐπαρχίας ἀρχόντι, ἐφ' ὃτε αὐτὸν κατὰ ὅτι
 ἡμετέροις νόμοις ἔχεται τὰ προσαγγελομένα, ἔχεται δὲ δικαίον φυλάττειν. εἰ δὲ προσι-
 ῶν ἡμῶν ἀρχόντι τῆς χώρας, μὴ τύχη τῶν δικαίων: τότε καλὸν μὲν αὐτὸν προσελθεῖν τῷ κατὰ
 ὅτι τῶν ὁσίων τῶν ἐπισκόπων, ἢ αὐτὸν πέμψαι πρὸς τὸν λαμπερότατον τῆς ἐπαρχίας ἀρχόντα, ἢ
 καὶ δὲ αὐτοῦ πρᾶττειν πρὸς αὐτὸν, ἢ πρᾶττειν αὐτὸν, ἵνα πᾶσι ὁσίοις ἀκούσῃ προσιόντος,
 καὶ ἀπαλλάττειν αὐτὸν μὴ τῷ δικαίῳ διαλύσῃ τὰ τῶν προσιόντων πρᾶγματα. εἰ δὲ ὁ ἀρχὼν
 διαναβᾷται, ἢ κρῖναι μὲν τῷ ἑσπερίῳ, μὴ φυλάττειν τοῖς κρηνομένοις δὲ δικαίον: ἐπιτέρομναι ὅτι
 ὁσίων τῶν πόλεως ἐκείνης ἐπισκόπῳ δίδωμι πρὸς ἡμᾶς γραμμάτια τῷ μὴ τυχόντι τῷ δικαίῳ,
 δηλοῦντα ὅτι ἐπαρχίας παρ' αὐτοῦ ὁ ἀρχὼν ἀναβᾷται ἀκούσῃ τῷ προσιόντος, καὶ διακρίναι τὰ
 μεταξὺ αὐτοῦ τε καὶ τῷ παρ' αὐτοῦ αἰτιάσει γενόμενον. ἵνα ταῦτα γινώσκοντες ἡμεῖς, τιμωρίαν ἐπα-
 ξομῇ τῷ τῆς ἐπαρχίας ἀρχόντι, ἐφ' ὃς ἢ προσελθούσης παρὰ τῷ ἀδικημένῳ, ἢ ἐπαρχίας παρὰ
 τῷ ὁσίων τῶν ἐπισκόπων, οὐ δέκναι τὰ ἀμεινέαν τῶν μὴ. εἰ δὲ συμβῇ πινῶν τῷ ἡμετέρῳ ἑσπε-
 ρίῳ αἱ ἑσπερίαι ἔχειν τὸν ἀρχόντα: καλὸν μὲν τῷ ὁσίων τῶν ἐπισκόπων συλλαμβάνεσθαι τῷ λαμ-
 περότατῳ ἀρχόντι, ὥστε ἀμεινέαν ἢ κατὰ φιλικῶς συμβίβασιν διαλύσῃ τὰ ἀμεινέαν τῶν μὴ, ἢ
 κατὰ παρασημέσιον ἐγγράφον ἢ διαγνωστικῶς διακρίναι τὰ μεταξὺ τῶν δικαίων μὴ, ἢ τύπον δοῦναι
 τῷ τῷ δικαίῳ ἢ τοῖς νόμοις συμβαίνοντα, ὥστε μὴ καταναγκάζεσθαι τῷ ἡμετέρῳ ἑσπερίῳ δὲ τοιαύ-
 τας αἰτίας ἀποσῆναι τῆς ἰδίας πατείδος. εἰ δὲ τις οἰόμενος ἔχειν κατὰ πινῶν ἀρχὴν οἴαν δὴ πο-
 τε, μηδὲ ὅτι λαμπερότατῳ τῆς ἐπαρχίας ἀρχόντι προσελθόντι, μηδὲ ὅτι ὁσίων τῶν πόλεως ἐπισκόπῳ
 οὐ τύχει, ὅτι οὕτως παρῆλθοι αὐτῷ διαχεῖς γραμμάτων τῷ ὁσίων τῶν ἐπισκόπων: ἵστα, ὅτι τοιαύτας
 ἢ αὐτὸς ἑσπερίῳ τιμωρίαν, οἷος ἡμεῖς ἑσπερίῳ ἀρχὼν, εἴ γε προσελθούσης παρ' αὐτοῦ,
 οὐκ ἀποσῆσιν αὐτῷ φυλάττειν τὸ δικαίον. ταῦτα δὲ πάντα θεασάμενοι συλλεγόντων, δι' ὠφέλειαν
 τῶν οἰκωμένων τὰς πόλεις ἢ τὰς κώμας, ἵνα μὴ ἀπολιμπανόμενοι τῶν ἰδίων παρῆλθον, καὶ αὐτοὶ ὅτι
 ξένης καὶ παρῆλθον, καὶ τὰ πρᾶγματα αὐτῶν βλάβῃν, ὅτι ὅτι γὰρ ἢ ὅτι ἀρχόντας προῖκα
 ποιῶμεν,

πρὸς μὲν, καὶ ὅρκον αὐτοὺς ἔσθ' ἔχειν πᾶσα κληρόμνη, ἵνα ἐκείνῳ προσιόντι αὐτοῖς τὰ δίκαια φυλά-
ξουσιν κατὰ τὸν ἡμετέρου νόμον. εἰ μὲν τοι συμβῇ πινὰ τῇ ἡμετέρῳ ἔσθ' ἔχοντων παρὰ τὸ λαμ-
πρότατον τῆς χάρας ἀρχόντος ἀδικηθῆναι: κληρόμνη αὐτὸν προσελθεῖν τῷ ὁσιωτάτῳ τῆς πόλεως
ἐκείνης ἐπισκόπῳ, καὶ αὐτὸν διακρίνειν μεταξὺ τῶν λαμπροτάτων ἀρχόντων, ὥς τὸ ὀρμῆναι ἀδικεῖν
παρ' αὐτοῦ. καὶ εἰ μὲν συμβῇ τὸν ἀρχόντα νομίμως ἢ δίκαιως κατακρίθῃναι παρὰ τῶν ὁσιωτάτων
ἐπισκόπων: ὁ ἱκανὸν αὐτὸν ποιεῖν παντὶ ῥότῳ τῷ ἐντυχόντι κατ' αὐτοῦ. εἰ δὲ πᾶσι τῶν
ἀρχόντων ἔσθ' ἔχοντων ποιῆσαι, καὶ ἔλθῃ εἰς ἡμᾶς ἢ αὐτῇ δίκῃ: εἰ μὲν δὲ ῥοι μὲν, ὅτι δίκαιως καὶ κατὰ τὸν νόμον
κατακρίθῃς παρὰ τῶν ὁσιωτάτων ἐπισκόπων τὰ κρινέντα οὐκ ἐποίησεν: ταῖς ἐκείναις ἔσθ' ἔχον-
των πμφορίας ἔσθ' ἔχοντων κληρόμνη, ἐφ' οἷς ὀφείλῃ ἐκδικεῖν τὸν ἀδικῶν μὲν αὐτὸς ἀδικῶν δὲ ἄλλος.
καὶ τὴν πειθομένην δὲ αὐτῷ τάξιν κληρόμνη μὲν πάσης ἀπορίας, καὶ τοὺς ἑσθ' ἔχοντας τοῖς λαμ-
πρότατοις ἀρχού τοὺς προσιόντας ἀπαλλάττειν, μηδὲν κομιζομένην ἔξω τῶν ἐκείνων ταῖς ἡμετέ-
ραις διατάξεσιν. εἰ μὲν τοι δὲ ῥοι μὲν πινὰ τῶν ὁσιωτάτων ἐπισκόπων πρὸς χάριν πινὸς παριδόντα
τὸ δίκαιον: κανονικὸν αὐτῷ σωφρονισμὸν ἐπαρῶν κληρόμνη, ἵνα ἀποδοῦσιν μὲν φόβον θεοῦ τὰ
δίκαια κρινῇ, ἵνα μὴ ὅτι τὴν μη τυγχάνει τῶν δικαίων ἀναγκάζονται ἀνθρώποι κατὰ λιμπάνην τὰς
ἰδίους ψυχὰς, καὶ χάρας, καὶ τὸ ποῦ καὶ προσέχειν αὐταῖς. ἐν ταῖς δὲ πόλεσιν, ἐν αἷς οὐκ ἐσθ' ἔ-
χοντων οἱ ἀρχόντες, κληρόμνη τοὺς ἔχοντας πρὸς γὰρ πρὸς αἱ τῶν ἐκείνων, καὶ αὐτὸν διακρίνειν
τὰ μεταξὺ αὐτῶν. εἰ δὲ οἱ τὴν δίκην ἔχοντες μὴ βουληθῶσι τὸν ἐκδικῶν, δὲ τὰ τὸν ὁσιωτάτων ἐπισκόπων
δικάσαι: καὶ ἔσθ' ἔχοντων κληρόμνη γενέσθαι. οὐτε δὲ μόνον, οὐτε κληρόμνη, οὐτε ἐπισκόπων κληρόμνη
ὀφείλῃ αὐτῷ ἀνδρὶ γράμματα τῶν ὁσιωτάτων αὐτῶν παρὰ τῶν ἀρχόντων, ἢ ἰδέσθαι, ὡς ἀνάξιος ἐσθ' ἔ-
χοντων τῶν χάρας ποιῆσαι. εἰ δὲ τις μαγιστράτος ἢ ἑσθ' ἀρχικός, οἷος δὴ ποτε τύχῃς ὢν, λάβοι
πλεονα σιωπῆσαν τῶν ὀρισμῶν ταῖς δίκαις ἡμῶν διατάξεσιν: κληρόμνη πᾶσι ῥότῳ τῶν ἀρχόντων
τῆς ἐπαρχίας κινδυνῶν ἰδίῳ κατὰ τὸν ἡμετέρου νόμον ἔσθ' ἔχοντων, καὶ σωφρονισμὸν ἐπάγειν τοῖς
τὰ βίαια τοιμῶσιν. εἰ μὴ μὴ ἐκδικήσῃ οἱ ἀρχόντες, ἀλλὰ ἰδίῳ δὲ ὁσιωτάτῳ τῇ πόλεως ἐκείνης
ἐπισκόπῳ μυνῶσαι ἡμῖν τὰ πόλιν τοῦτων, καὶ οἷαν ἔχει στρατεῖαν ἢ ἀξίαν οἱ τὰ τοιμῶσιν, ἵνα καὶ
τῷ ἀρχόντι τὸν κινδυνὸν ἐπάξω μὲν τῷ συγχωρήσῃ καὶ παρὶδόντι τὴν ἡμετέραν κληρόμνη, ὥς αὐτὸν
δὲ κληρόμνη πμφορήσθαι τὸν τὰ τοιμῶσιν τοιμῶσιν.

πρὶ θανάτου αἰτίᾳ θωρεᾶς ἐκ βουλῶν γνομῆνης.

δν. πζ'.

ἀντοκράτωρ ἰουστινιανὸς αὐτοῦτος ἰωάννη τῷ εὐδοκίᾳ τῷ ἑσθ' ἀρχῇ τῶν ἀγαπο-
λικῶν πραιτωρίων, ὅς δὲ τὸν ἀρχῇ τῶν ὁριωνίων, καὶ παρὰ τῶν.

Αὖς τῇ βουλῇ κακοῦργίας μηδὲν διώκας φέρειν ἐλάττω δὲ δημοσίῳ, ὅλ' ἀντιπρὸς
τεν τὸν νόμον τοιαύταις βουλαῖς κατὰ πάντα βουλόμνη ῥόπον. ἔγνω μὲν δὲ, ὡς
ἐπειδὴ πρὸς ἀπείπομνη τοῖς βουλομένοις τὸν τῇ θωρεῶν ῥόπον, οὐ συγχωροῦντες
αὐτοῖς κτῆσιν ἀκίνητον θωρεῖσθαι, οὐδὲ ἐν τῇ διαθήκῃ καταλιμπάνειν πρὸς αὐτῶν τῇ
τελῶν οὐγκίων, δὲ τὸ ἐναοῦκίον πάντως τῇ βουλῇ φυλάττειν: ἐκείνοι βουλομένοι
τὸν νόμον, ὅς δὲ τὸν βίαια πινὰς κακοῦργίας πᾶσι τῶν νόμων. ἐσθ' ἔχοντων, ὡς ἡμεῖς θύροντες τοὺς πα-
λαιούς νομοθέτας ἀμφοτέρωθεν τῶν πᾶσι τῆς θανάτου θωρεᾶς, πότῳ θωρεᾶς, ἢ ληγῶν ὅτι, καὶ
τοὺς μὲν ἀρίθμους αὐτῶν εἰς θωρεᾶς, πινὰς δὲ εἰς πρεσβείον, τὰ παρὰ τῶν πλεονόντων τε καὶ ἀρίστων
νομοθετῶν ἐκλέξαντες, ληγῶν αὐτῶν εἶναι πάντων ἀπεφωλῶμνη, καὶ μὴ πρὸς αὐτοῖς ἔσθ' ἔχοντων
δεῖσθαι. ἀλλ' ἀδελφὸν ἔχειν ποιῆσθαι αὐτῶν, καὶ ἐπιδέσθαι αὐτῇ καὶ πινὰς ὅρου, οὐκ ἀδελφὸν ἔσθ' ἔχοντων
ποιαύταις θωρεᾶς ἀνακλῆσθαι, καὶ ἀπὸ ἰουλιανὸς ὁ σφῶτατος ὁμοθετεῖ, ὅς τῳ ὅτῳ ἡμῖν ἐσθ' ἔχοντων
βίβλιν τῇ ἡμετέρῳ διγύσῳ ἐρῶντα (ἀπαντα τὰ συνελάβομνη ἐν βραχεῖ, τὰ τε τοῖς παλαιοῖς,
τὰ τε ἡμῖν διανοηθέντα) ταῦτα τοῖνυν ἐσθ' ἔχοντων, ὡς ἡμεῖς καὶ ἔσθ' ἔχοντων τὸν ῥόπον ποιῆσθαι π-
νὰς θανάτου αἰτίᾳ θωρεᾶς, καὶ ἐπιδέσθαι συμφωνον κατὰ τὸν νόμον, ὅς ἀναρῶν αὐτοῖς τὸ διώκας τὸν
ἐν τῇ θωρεᾷ μετὰ μὲν ἀνακλῆσθαι, δὲ τὸν ὅσον αὐτοῖς δοκοῦντα προσδέσθαι ταῦτα ταῖς
θωρεᾶς, ἵνα αὐτῶν αὐτοῖς δὴ δὲ ἐσθ' ἔχοντων θωρεᾶς τῆς ἀνακλῆσεως ἐλθῶν θωρεᾶς, καὶ οὕτω τὰς
καὶ αὐτῶν ἐλαττω πᾶσι τῶν: καὶ τοῖς δὲ ὅν ἢ δὲ νομοθετήκαμνη, πάσης αἰτίας ἀντιπρὸς
αὐτοῖς τῶν πλεονόντων διώκας τῶν τελευτικῶν, ἢ ἐν διαθήκῃ καταλιπεῖν, ἢ κατὰ θωρεᾶς ῥόπον ἐκδοῖν
ἢ τῳ, ὅμοιος ἵνα ἐπὶ μᾶλλον αὐτῶν τὴν κακοῦργίαν παύσῃ μὲν, ὅς δὲ τῳ καὶ νῦν δεσφῶμνη, μηδὲν
βουλομένη

Βουλῇ μὲν κατὰ θανάτου αἰτία δωρεῶν εἶναι δωρεῶν πῶλλον ἢ μόνον κατὰ προγαμίας
 δωρεῶν ὅσον ὡς δὲ σφῶν αὐτῶν ἢ τῶν οἰκείων παίδων γινόμενης, ἢ κατὰ προικὸς προφασιν, καθ'
 ὅσον ἢ ἡμετέρῳ λέγει διατάξεις, ὁ θυγάτριον ἐπιδοῦναι γαμουμένης. ἐπεὶ τοι γε ὁ δῆλος αὐτοὺς μὴ
 διώσκει δωρεῶν πρᾶγματα ἀκίνητα, δὴ καὶ ταῦτα μὲν αἰεὶ παρ' αὐτοῖς ταῖς βουλῇ πᾶσι
 ἔσονται μὲν αὐτοῖς τῆς προσηγορίας συγκεχωρημένης, καὶ ταύτης κατὰ τὴν τῆς νεαρῆς
 ἡμῶν διατάξεως πρᾶξησιν: τῶν θανάτου αἰτία δωρεῶν ἔχουσιν τὴν ἰδίαν ἰσχύν, καὶ διωκτέων τ' ἄλ-
 λων τῶν παρὰ τῶν βουλῶν ποιεῖται τὰς ἐρημίας θανάτου αἰτία δωρεῶν, εἰς ἃ πρὸς αὐτὴν βουλή-
 θεῖον προσώπα καὶ ὅροι αὐτοῦς ἀπέναντι καὶ ἀποτάττειται (εἴγε ἔδοξεν βουλῇ θεῖον) τῷ μεταμείλῳ
 παρὰ τῶν συμφώνου τῆς ἀνακλήσεως, μὲν μὲν τ' πρᾶγμα καὶ οὕτως ἐν τοῖς τῆς θανάτου αἰτία
 δωρεῶν ὅροις. ἔδοξεν γὰρ προνομοθετοῦ μὲν, καὶ τὰς τοιαύτας δωρεῶς ἰσχυρὰς τε εἶναι, καὶ βεβαίαις, ὅπως
 οὐ νῦν προνομοθετοῦ μὲν, δὴ καὶ ὁ νομοθετῆς ἦεν καὶ νῦν δι' ἡμετέρῳ δὲ μὴ μὲν τε καὶ βεβαί-
 ου μὲν φωνῆς ὑπὲρ πάντων τῶν ὄντων προσώπων, διότι μὲν τοι μόνων (ὡς εἴρηται) βουλῶν, καὶ ἔδοξεν
 οὐ μὲν τῶν παρὰ τῆς δημοσίου ἀποδοθῆναι. τὰ τοίνυν πρᾶξάντα ἡμῖν, καὶ τῷδε τῷ νόμῳ δηλοῦμεν ἢ σὴ
 ὁδοῦ τῆς φυλάξεαι ἀποδοθῆναι, μάλιστα πάντων τ' ὠφελείας τ' δημοσίᾳ πᾶσι προνοοῖεν τιθεμένη.

Πρὶ παρακαταθήκης καὶ διαμνηστεύεισ' οἰκίας, ὅπως ἀναρτήσεως
 χρηγίας αὐτῶν. δρ. πῆ.

Αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς αὐτοῦτος ἰωάννη τῷ εὐδοξοτάτῳ ὑπαρχῷ τῶν ἀνατο-
 λικῶν πρωτοπρίων, τὸ δέντρον ἀπὸ ὑπατάων ὀρθοπρίων, καὶ πατρικῶν.

ἵκησ' ἀναρχος ἀνθρωπίνων ἡμῶν, ἔδοξεν ὅπως τῶν βασιλέων δημοσίᾳ καὶ θύμῳ
 πολλὰς πρὸς ἡμῶν αἰετὴν τις ζήτησις, καὶ δὲ λύσει μὲν αὐτῆς. τοιαῦτα δὲ μαλόν-
 τες ἐπισυμβαίνειν πολλὰ, κοινῶ καὶ γενικῶ νόμῳ διορίσαι ταῦτα δίκαιον ὑπελά-
 βομεν. εἰ γὰρ ἡμεῖς παρὰ πᾶσι λαοῖς χρυσίον ἢ πρᾶγματα τινὰ παρακαταθή-
 κης λόγῳ ἐπὶ πᾶσι ὅροις, εἴτα οὗτοι πρᾶξουσιν: ἀνάγκη ἔχει τῶν ἀποκαταστήσαι
 τὸ χρυσίον, ἢ τὰ πρᾶγματα τῶν ὀρέων ἀπαξ πληρωθέντων, οὐδεμιᾶς παντελῶς ἀδείας οὐκ ἔστιν
 ἔξωθεν παραγγελίας χρῆσθαι, καὶ ἐπέχειν τὴν τῆς παρακαταθήκης ἀποκατάστασιν, ἢ πρὸς καὶ ὅλα
 πολλὰ προνόμια παρὰ τῶν πρὸ ἡμῶν νομοθετῶν, παρὰ τῶν ἡμῶν αὐτῶν δέδοται. ἀδελφὰ γὰρ ὅτι
 κρῶνται τὴν ἀπόδοσιν τὴν μὲν πισυνθέντα τὴν παρακαταθήκην μὴ ἐπὶ τῶν αὐτῶν, αὐτὸν δὲ πᾶσι τῶν πρὸς
 αὐτὸν ἀμφιβόλῳ τῶν τῶν χρυσίον ἢ τὰ πρᾶγματα χρῆσθαι μὲν μόνον, δύνανται λαχόν. ὁ δὲ δι-
 καίων καὶ τῶν νόμων τυγχάνειν, δὴ καὶ μὴ ὅλα ταῦτα τὴν αἰτίαν ζημίαις μεγάλας ὑπαρῆναι τὴν τὴν
 διαμνηστεύειν δεξιὰ μὲν, καὶ ἀναγκάσειν ἢ δεφισίονας ἀπατεῖν, ἢ πρᾶγματα ἔχειν, ὅπως μὲν
 εἶναι γίνεσθαι πρὸς τὸν * λέγει * τῇ τῶν ἀμνηστῶν ἀρκυθῆναι καλύσει, δὴ καὶ καὶ θεός
 ἐπιστεῖν δίκαιον τοῖς πρᾶξουσιν, εἴτε ἀπώλειαν συμβαίνει τῶν πρᾶγματων ἢ τῶν χρημάτων γενέ-
 σθαι, καὶ ἔδοξεν δεῖν χρῆσθαι, εἴτε ὅλα οἰκονομῶν τυχερῶν πώδεσσιν αὐτὸν ὅσον τὴν τὴν διαμνηστεύειν σεί-
 λαντα. ὅτι πρὸς καὶ ἀφ' οὗ γέγονεν ἡ τοιαύτη μνηστεύειν, τὸν τῶν χρημάτων τὸν ἀπὸ τῆς ἐκατοστῆς
 ἐπιγνώσκον τῶν λαβεῖν τὰ οἰκεία καλυθέντι, οὐ μόνον εἰ χρυσίον εἴη δὲ παρατεταμένον, ἀποδοθῆναι δὲ
 κεραιμῶν, δὴ καὶ καὶ εἴη τῶν πρᾶγματα, ἵνα τούτῳ δέξῃ τῶν ματαίων τε ἅμα καὶ βασιλείων
 τῆς δυνάμειος ἐποχῶν ἀνθρώποι παύσονται. Ἄλλα καὶ ὅλον δὴ ἔδοξεν τὸ πᾶσι τῶν παραγγε-
 λιών ὅτι δεωρῆσαι ὅτι τάξει κατὰ νόμον συνείδμεν. ὁ δὲ μὲν γὰρ σφόδρα συγχάζον ἔδοξεν ὑπὲρ τῆς
 βασιλείας ταύτης μάλιστα πόλεως, καὶ τινὰς παραγγέλλοντας τοῖς χρημασίᾳ δὲ δημοσίᾳ σιτηρίᾳ,
 καὶ ἡμῶν ποιεῖσθαι παρὰ τῶν ἀνόνων ὑπαρχῶν, βουλομένων ἀναρτῆσθαι τὴν χρηγίαν,
 καὶ τὸν ἀπέναντι μόνον (ὡς εἴρηται) ὑπερβολῶν ἀποσερῆσαι τῆς χρηγίας, δι' ἧς αὐτῶν πᾶσα ποιεῖται τῆς
 βίου προφασιν. τὸ δὲ ἐπὶ τούτῳ χαλεπώτερον καὶ δυσκολεώτερον ἐκείνῳ ὅτι πολλοὶ γὰρ τοῖς οἰκί-
 ας κεκτημένοι κατὰ ταῦτα τὴν διδύμῳνα τῶν βασιλείων, καὶ καὶ μέλλουσιν τὰ σεγονόμια πα-
 ρὰ τῶν οἰκονομῶν χρῆσθαι ἐπηρεάζουσιν ἐμνηστεύειν τοῖς οἰκονομῶν σέλλοντες, ὥστε μὴ κατὰ βα-
 λῆν ἐπὶ αὐτοῖς. οἱ δὲ ἄσμενοι ταύτας δεξιὰ μὲν, οἱ μὲν δι' ἀπέναντι ἵσθαι κατεπείουσιν αὐτά, οἱ δὲ ἐκδημοί
 τῆς μεγάλης ταύτης γίνονται πόλεως, καὶ διαπύπῃ παντελῶς ἢ τῶν σεγονομῶν χρηγία τοῖς ἐπὶ τῶν
 δέν (ὡς εἴρηται) καὶ μόνον ἀποσερῶν, καὶ δὲ πρὸς φθάνουσιν ὑπὲρ τῶν πολιτικῶν σιτηρίων εἶρη-
 καμῆν. οὐδὲν τοίνυν τούτου δίδμεν ἀδειαν, ἀλλ' ἕκαστος εἴ τινα ἔχει λόγον πρὸς τὸν ὑπαρχόντων
 τὸν αὐτοῦ, μὴ τούτῳ μὲν ἐπικαθευδέντω, τὰς δὲ ἀνελυθέντων καὶ βασιλείας ἀπάσης μετὰς ἐπινείτω

διαμνηστέον· ἢ γνωσκέτω, ὡς εἴ τι τοιοῦτο πράξει, καὶ πᾶσι τὴν αἰτίαν τὴν αὐτοῦ διαπέσει· ἢ τὴν χρημασίαν τῶν ἀφ' ὧν, ἢ τὰ τῆς τῶν οἰκίαν δόσεως· τὸν ἐντεῦθεν αὐτὸς ὑποσέσεται κίνδυνον, ὡς καὶ διαμνηστέον· οἱ τοῖς οἰκίαν ἢ χρημασίαν τὸν ἀφ' ὧν στείλῃ, ἢ ἀνὰρτήσεται τὸ σιτηρέσιον. οὐδὲν γὰρ τούτων προσηύδα παντελὺς βουλόμεθα, ἀλλ' ὅτι οὐ τὰ τῆς διαμνηστέας πράξει, διαπορίζοντες αὐτὸν πᾶσαν χρημασίαν δερατεύειν ἐν κυρίῳ τῶν πραγμάτων, καὶ πρὸς γε καὶ τὸν ἄλλο τῆς ἐκατοστῆς ἐπιγνώσκον τῶν χρημάτων, ἀπὸρ αὐτὴν μὴ λαβεῖν δι' αὐταῖς ὁ κατὰ δόξαν τὸν φόρον ἡδικομεν· ἢ ἰσχύσει, ἢ μὴ τις ἀντιπιδέτω τὰς δεφενσίονας, ὅτι παρέστιν αὐτῷ τῷ τῆς ἀποιθήσεως κυρίῳ δόντι δεφενσίονα ἢ ὑπὲρ τῆς παρακαταθήκης, ἢ ὑπὲρ τῶν ὀφειλῶν ἀνὰ λαβὴν τὰ οἰκία, οὐ γὰρ ἀπασὶν ὅτι ἐξιδόν ἐγγυητὴν ἐπὶ τῇ δεφενσίῳ παρέχον, τῶν ἡμετέρων νόμων μηδεμίαν δεφενσίονα παντελὺς ἐξιδόλῃ· εἶναι πιδέντων, εἰ μὴ μετ' ἐγγυητοῦ γένοιτο. ἐγγυητοῦ δὲ πάντως δι' πορθεῖν τοῦ τῶν ἐξιδόν, οὐ δὲ τῶν δυνατῶν δυνάμεις ὅτι. Διὰ δὲ τοῖνυν ἐπ' ἀσφαλῆα τῶν ἡμετέρων ὑπονόμων βουλόμεθα ταῦτα πρᾶφύλαττα εἶναι ἀφ' ὧν τῶν, καὶ εἰς τὸν ἐξιδόν ἀπαντα χρόνον, ὥστε ἀθάνατον εἶναι ταύτης ἡμῶν νομοθεσίας· τὴν ὡφέλῃαν τῷ πολιτεύματι, δικαιοσύνην μὲν ἡμῖν ἐν νῷ, γένόμενον τὸνδε παρόντα νομον κοινῶς ὡφέλῃαν τῷ ἡμετέρῳ ὑπονόμῳ. Ἡ τοῖνυν σὴ ὑποδραχὴ τὰ παρασάντα ἡμῖν, καὶ δὴ τὸδε τῷ θεῷ δὴ λαβόμενα νόμου, ὅρ γὰρ καὶ πόρρα παραδιδῶναι καὶ εἰς τὸ δίκαιον πρᾶφύλαττα ἀπενόηται.

πρὶ τῶν νόθων.

δ΄.

πθ΄.

Αὐτοῦ κράτωρ Ἰουστινιανὸς αὐτοῖς· ἰωάννη τῷ ἐνδοξοτάτῳ ὑποάρχῳ τῶν ἀνατολικῶν πραιτωρίων τῷ δευτέρῳ ἀφ' ὑποτάτων ὀρδινάριων καὶ πατερίῳ.

Ἡ τοῖνυν νόθων νόμοματι ἢ ῥωμαίων νομοθεσία πρὸς οὐ διεσπύδατο, οὐ γὰρ τις τῶν πᾶσι αὐτὸ ἐλάνθωνται, ἀλλ' ὡς ἐκφυλόν τι καὶ παντελὺς ἀνθρώπων τῷ πολιτεύματι οἰομένη. ἐκ δὲ τῶν κωνσταντίνου τῆς τῆς δις βουὴς λήξεως χρόνων ἐν τοῖς τῶν διατάξεων ἐγγράφῃ βιβλίοις, εἴτα κατὰ μνηρὸν εἰς μετεωρίτητα καὶ ἐλάνθωνται γνώμῳ οἱ αὐτοῦ κράτωρ μετελθόντες, νομοὶ ἔδεντο, οἱ μὲν καὶ διδοῦναι καὶ κατὰ λιμπεύονται πούτοις παρὰ τῶν πατέρων ἀξιοῦντες, οἱ δὲ καὶ ἐπινούουντες ἴδοντες. δι' οὗ τῆς νομοθεσίας ἀπαμαρύντες τῆς ἐμπροσθεν, γένοιτο γνώσοι καὶ τῆς πατρῴας ἀπονομίας διάδοχοι, ὡς κατὰ μνηρὸν καὶ εἰς ἐκτόνους πρὸς λαθὼν αἱ νομοθεσίαι. καὶ ἐπειδὴ καὶ εἰς τῶν ἡμετέρων τε καὶ εἰς τῶν μνηρῶν πρὸ ἡμῶν ἀφίκοντο χρόνους, ἐπὶ μὲν τῷ πρᾶγμα τὴν ποιικιλίαν ἐδέξατο, καὶ ἡμεῖς γὰρ διωλοῦν ἐχρμεν ἀπονομίσματα, πολλοὺς τε καὶ εἰς ἐλάνθωνται ἀναγὰν ἀνθρώπων ἐκ τῆς ἐμπροσθεν δουλείας, ἐκ τῶν νόθων εἰς γνησίους ἀναφύειν. οὐ γὰρ τῷ πρᾶγμα τῷ ἀπαρτίζοντι πρὸς ἐκτόνους, ἀλλὰ τὸ κῆρυξ ἰσχύει, καὶ φθύνει μὲν τὸ κακὸν, δύει δὲ πανταχόθεν τὸ ἀγαθόν. ἐπειδὴ τοῖνυν πᾶσι μὲν ἐν τῷ τῶν διατάξεων βιβλίῳ, ὅπου ἔστι ἀπάσης τῆς ἐμπροσθεν τῶν βασιλευσάντων νομοθεσίας ἡρώσια μὲν, πᾶσι τῶν νόθων ἐγγράφῃαι παύσαν, πᾶσι δὲ ἐν τῷ τῶν ἐμπροσθεν γένόμενοι λόγῳ, πᾶσι τούτων τὰ μὲν ὀνομασθέντα μὲν, τὰ δὲ ὀνόματι ἢ κατεργασμένα· ὡς ἡμεῖς δὲ αὐτοὶ πολλὰς ἐποιήσαμεθα πᾶσι τούτων διατάξεις, τὰς μὲν ἐν τῷ τῶν ἐρημίων ἀπονομίσματα διατάξεων, τὰς δὲ καὶ μετ' αὐτῶν· ἵνα μὴ τὸ πρᾶγμα ἀπαρτίζον ἢ καλῶς ἔχον ὡς ἀπὸ μὲν, οὐ μὲν διατάξῃ τὸ πᾶν σωαρχεῖν, ἢ τις ἀντὶ πάντων ἀρκεῖται τὰ πᾶσι τῶν νόθων διορθώσαι τε καὶ νομοθετεῖν. πρὸς δὲ λαθὼν ὡς τῶν ἀνθρώπων οἱ μὲν ἐλάνθωνται τε ἀμα κατεσάσι, καὶ ἐν γνησίους εἰσιν, οἱ δὲ δόξα πρότερον οὐκ ἔχοντες ὑστερον γίνονται, ἐκ τῶν δουλομένων εἰς ἐλάνθωνται ἀνιόντες, καὶ ἐκ νόθων εἰς γνησίους, οἱ δὲ νόθοι τε εἰσιν αὐτόθεν καὶ πινῶς εἰσιν αὐτοῖς διαδοχαί, ἐν δὲ οὐδὲ τὸ τοῦ νόθου ἐμπρέπει, ἀλλὰ καὶ τούτου πεφύλασιν ἀνέξιοι. δεῖ τοῖνυν ἡμῶν δὲ δόξα ποιήσασθαι τὴν διατάξιν, ὥστε μηδὲν ἀγνοῦναι τῶν προσήκοντων τῶν νόθων κρυπτῶν. ἐρεῖ μὲν δὲ ἀρχόμενοι τῷ νόμῳ, πινῶς μὲν κατεσάσι νόθοι, τίσι δὲ φόβοις προΐασιν εἰς γνησιότητα, ὧν ἐν τῷ λαοῦς ἐξιδόμενοι ἡμεῖς, πινῶς δὲ εἰσιν αἱ τούτων διαδοχαί, καὶ ὅπως μὲν ἢ παλαιότης ἐχρῆσται τούτοις πικρῶς, ὅπως δὲ ἡμεῖς ἐλάνθωνται. πᾶσι λήφθησεται δὲ οὐδὲ ἐκείνο τὸ πᾶσι οὐδὲ τῆς τῶν νόθων ἐξιδόμει παρὰ τῶν νόμων (καθὰ πόρρα εἴρηται) προσοριεῖται. Ἡ μὲν οὖν φύσις ὅτι ἀρχῆς· ὡς καὶ τὰ πᾶσι τῆς τεκνογονίας οἰομασθέντο, γρηπὶ δὲ οὐ πᾶσι κημερίων νόμον, ἀπαντας ὁμοίως μὲν ἐλάνθωνται, ὁμοίως δὲ ἐλάνθωνται προήγαγεν. τοῖς γὰρ δὴ πρῶτοις γενέσιν οἱ πρῶτοι παῖδες ὁμοίως μὲν ἐλάνθωνται, ὁμοίως δὲ γνηστοὶ παρὰ τῆς δημιουργίας ἐγίνοντο. πᾶσι μὲν δὲ καὶ μὲν καὶ ἰδόναι καὶ ἐπιθυμῶμαι τὸ πρᾶγμα κατήγαγον εἰς ἀνθρώπων χεῖρα. δουλείαν μὲν γὰρ ἐξιδόμενοι πᾶσι μὲν νομίαν δὲ σφοδρῶς ἐκπύοντες. ὁ νόμος τε αὐτῶν τὰ τοιαῦτα τῶν ἀμνηστικῶν ἰσχύει, ἐλάνθωνται τε τοῖς δουλο-

οὐσιν ἐμνηστεύσεται, καὶ πολλὰ γὰρ πόλιν τούτων ἐπραγματεύσεται, ῥόποις εἰσηγούμενοι μύθους. αἱ δὲ βασιλικαὶ διατάξεις ὡς ἔστιν οὐκ ὁρθῶς γινόμενοις τὰς ὑπὲρ τῶν γνήσιον ὁδῶν, ὅπως οὐ παρὰ τὸν νόμον οὐδὲ ἡμῶν νομοθετοῦμεν, οὐδὲ ὅτι ἡ ἀληθεία τῆς νόμου παρημιλῆς κατὰ τὸν νόμον λόγῳ. γνήσιοι μὲν προῖαι διάδοχοι ἀνθρώποις ἔξ, ὧν σωματικῶσι γάμον, ἢ μὲν προικῶν συμβολαίων, ἢ καὶ τούτων χωρὶς, οὐ τὰς ἀληθείας πρὸς τὰς ἀληθείας τῶν ἀρετῶν σωμαίωντων, ὥστε ἐξαρχῆς ἔχειν πρὸς αὐτὰς γάμων γνήσιον διάδοχον, καὶ ὅτι συκοφαντοῦμεν ὁρῶντες, νόμῳ διεκρίναμεν τί μὲν ἔστω τῶν δὲ τῆς αἰτίας ἡμελῶν, τί δὲ ἔστω τῆς μέσης δὴ τῆς τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὴν πρᾶξιν πρὸς αὐτὴν πρὸς ἀποδείξιν γάμων γνήσιον, τί δὲ ὅτι λαοὶ συγκεχρημένοι τῇ δει. ὥστε τῇ γάμων τούτων προικόντων, αὐτὸν εἶναι αἱ διαδοχαὶ πρὸς τὴν λαοί, καὶ ἔχειν αὐτοὺς γνήσιους ἀριθμηθεῖν, διότι ὁ νόμος ὑφ' ἡμῶν ὅτι διαδοχῶν ῥόποις, πολλὰ πόλιν τούτων ἐπραγματεύσεται μύθους. τὸ μὲν γνήσιον οὕτω πως ἔχει, καὶ δὲ μὴ τοῦτον, ἀλλ' ἐλθόντων μὲν, οὐκ ἐκ νομίμων δὲ προελθόντων γάμων, ἢ καὶ ἐκ δουλείας τελευτῶν, ἐλθόντων μὲν ἀξίως, μέντοι δὲ νόθων: ὅτι ῥόποις ποικίλῃ πρὸς γνήσιον τὴν φέρουσιν, οὗς διακριθῆσθαι μὲν, οὕτω καὶ τὰ λαοὶ νομοθετοῦμεν. πρῶτος μὲν οὗτος ῥόπος αὐτοῖς γνήσιότητος ἔστω καὶ τὰς πόλιν διότι ὡς ἔστιν, ὃν θεωροῦσι ὅτι τῆς δυνάμεως τε καὶ νέας εἰσηγῶνται μὴ μῆκος. νομοθετοῦται γὰρ ἔστω αὐτοῦ δὲ δυνάμει ὅτι νόθους παῖδας ἢ πάντας ἢ πῖνας ἐπιδιδόναι τοῖς βουλευθεῖσι, ἢ τὰς θυγατέρας ἀρμόζον βουλευταῖς. καὶ ἐπεὶ πρὸς ὅτι ῥόπος οὗτος οὐχ' ἀπὸ τῶν ἔχει τὴν νομοθεσίαν, ἀλλὰ ποικίλῃς τὰ τε πόλιν τῶν ἐπιδόσεως ἔχειται, τὰ τε πόλιν τῶν διαδοχῶν, πῶς τε αὐτοὶ καὶ πῖνας κληρονομοῦσι, ὥς περὰ πῖνας αὐτοῖς κληρονομοῦνται: δικαίον ὡς ἔστιν ὅτι πρὸς τῆς νομοθεσίας διακρίνεται κεφαλῶν, οὕτως ὑπὲρ λαοὶ ῥόποις ὅτι εἰς γνήσιότητι φέροντας ἐλθεῖν. τὰ δὲ ἐκείθεν ὁμοῦ παντοίως ἔσται. εἴ τις τοίνυν εἴη νόθων παίδων πατὴρ, εἴτε βουλευτῆς ὢν, εἴτε ἐλθόντος βουλῆς, ἀδειαν ἔξ τούτου ἢ πῖνας ἔξ αὐτῶν, εἴτε γνήσιον εἴη παίδων πατὴρ, εἴτε καὶ μὴ, μόνων δὲ νόθων, ἐπιδιδόναι τῷ βουλευθεῖ, καὶ εἰ τυχὸν ἰμμενίσας ἀξίως εἶναι οἱ παῖδες ἐπειλημένοι, πῶς εἰ μὴ τῇλικαύτης, ἢ πρὸς ἀνθρώπων, καὶ εἰ βουλευταὶ κατὰ τὴν πῖνας ἐλθόντων ἐπιδόσει τῆς τῆς. ὁ δὲ τῆς ἐπιδόσεως ῥόπος, εἴτε γνήσιον παρὰ τῆς πατὸς ἐπιδιδόντος, ὡς ἔστιν αὐτοῖς κοινῶς ὅτι ὡς ἐπιδόσει (ὅτι ὅτι φιλοκαλῶς πέπρακται νόθος παῖς) βουλευτῇ παρὰ τῆς πατὸς αὐτῆς βοστανῶν γνησιότητος, καὶ ὅτι αὐτὸν αὐτὸν ἐπὶ τῶν ἐκείσε δέαν, καὶ οὕτως αὐτὸν ἐπιδιδόναι, καὶ τὰ πρὸς ἢ λέοντος τῆς τῆς δυνάμεως λήξεως γεγενημένη φησὶ διατάξεις) εἴτε οὕτω κατὰ ὅτι ῥόπον γνήσιον τῆς ἔστω τῆς πατὸς ἀνάρρηταις βουλευτῆς, εἴτε τελευτῶν αὐτῆς διακρίνεται γὰρ εἴη δὲ εἶναι γνησιότητα βουλευτῶν, εἴτε ἐκείνη ὡς ἔστιν τῶν γεγενημένων: γνήσιος δὲ τῆς γνησιότητος νοθείας κατὰ τὴν ἀπὸ ἀπληγμῶς. εἴτε καὶ τελευτῆς τῆς πατὸς αὐτὸν ὁ παῖς ἢ παῖδες ἐπιδόσει, οὐκ οὕτως μὲν τοῖς γνήσιος γονῆς, καὶ οὕτως ἔσονται γνήσιοι τε καὶ βουλευταὶ. ὥστε πατὴρ μὲν ἔσονται τῶν γνήσιων ἐπιδόσει τῇ βουλῇ, ὅτι οὐχ' γνήσιος παῖδας. ὁ δὲ αὐτομάτως εἰς ὅτι ἰδὼν, τῶν καὶ τῶν μόνων ἀκούσεται, ὡς καὶ οὐδεὶς τῶν γνήσιων παίδων ἔσται. οὕτω μὲν οὕτω τῶν ἐπιδόσεων ἔστω ὅτι διαφύσσον νομοθετοῦν, ἡμῶν εἰς τὸν παρὸν νόμον ἀποδεχόμενων, οὐχ' ἀπὸ τῶν ὅτι, οὐδὲ ὡς ἔτυχε, δὲ τῆς ἐπιδόσεως ἔσται. δὲ ὅτι καὶ ὅτι ῥόποις ποικίλῃς φανέρους, καὶ οὐς ἐπιδιδόνται. εἴ μὲν οὕτω πῶς ἐκ τίνος ὁρμῶν τὸ πόλεως, εἴτε βουλευτῆς, εἴτε ἐλθόντος τῆς τοιαύτης εἴη τῆς, ἔξισι τὸν αὐτοῦ νόθον ἐπιδιδόναι ὅτι βουλευτῆς τῆς πόλεως ἐκείνης, ὅτι ὁρμῶν. εἰ δὲ οὐ τῇ τῆς οὐδὲ αὐτὸς κατὰ τῆς, ἐκ τῆς οὐδὲ αὐτὸν ἐπιδιδόναι, ὡς ἔστιν ἐλθόντος ἢ κώμης ὁρμῆς, ἐκείνη παρὰ τῆς πατὸς ἐπιδιδόναι τῇ πόλει, ἢ αὐτὸν ἐπιδιδόναι, ὡς ἔστιν ὅτι χωρίον, ἢ τὰ τῆς κώμης τελευτῶν. πρὸς τὴν δὲ, ἐπεὶ μὲν ὁ πατὴρ αὐτὸν ἢ πατὴρ ἐπιδόσει ἢ καὶ τῆς τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸν, καὶ γνήσιος ἔχων παῖδας, ὅτι πατὴρ ἔχει. εἰ δὲ ὁ αὐτὸς τῆς αὐτὸν ἐπιδόσει: ὅτι ἐλθόντων, ὡς ἔστιν μὴ ἔσονται γνήσιοι κατὰ τῶν ἀδελφοί. εἰ μὲν τοῖς τῶν ἐπιδιδόναι διὰ τῶν ὅτι αὐτοῦ νόθους τοῖς βουλευθεῖσι, ἢ ἐκ τῆς τῆς μεγάλης ὁρμῆς τὸ πόλεως, ἢ ἐκ τῆς ἐπὶ πρὸς τὸν πόλεως ὁρμῆς: τούτω δὲ μὲν ἀδειαν, εἰς τὸν αὐτὸν βούληται μὴ ῥόπον, τῶν ἐπιδόσει ποικίλῃς. καὶ ὅτι καὶ τῶν θυγατέρων, ὡς ἀρμόζον αὐτὰς βουλευτῆς, ἢ καὶ τῆς πόλεως αὐτῆς, ἔξ ὅτι ὁρμῆς, ἢ ὡς ἔστιν ὅτι χωρίον ἢ κώμη τελευτῶν, ἢ εἰς ἐλθόντος ἀμα. ὅτι ὁρμῆς ὅτι βουλήτος εἴη, πῶς τῶν βουλευθεῖων ἐπιδόσει οἷα δὴ ποτε, μὴ πόλεως μὲν τοῖς. καὶ οὕτως ἡμῶν μὲν τοῖς βουλευθεῖων μὲν, καὶ οὕτως ὁ ῥόπος ἀρῶν τῆς γνήσιότητος, ὅτι δὲ μὲν τῶν βουλευθεῖων ὅτι νόθων ὅτι μόνων παίδων πατὴρ, καὶ ἐκ δουλείας αὐτοῖς ὅτι, καὶ ἐλθόντων, καὶ ἐπιδιδόναι τῇ βουλῇ, κατὰ τὸν ἐμπεροδὸν ἡμῶν ἐρμῆς. καὶ ἐπὶ μὲν ὅτι πρὸς τὸν νόμον, ὡς ἔστιν εἰ μὴ ὁ πατὴρ ἐπιδόσει, ἐλθόντος δὲ ἀπὸ τῶν γνήσιων, διὰ τῶν καὶ αὐτὸν ἐπιδιδόναι τῷ βουλευθεῖ, δὴ λαοὶ καὶ ταῦτα γνήσιος οὐχ' ἔσονται γνήσιος. καὶ ἐπεὶ δὲ πρὸς ποικίλῃς, ὡς τὰ ὑπὲρ τῆς τῶν τοιούτων πρὸς τῶν διαδοχῆς νομοθετοῦν, οὐκ ἀπὸ ῥόπον δοκῶν ὅτι ἡμῶν, καὶ τὰ πόλιν τῆς διαδοχῆς

ἔστω οὖν ἢ οἱ θεοδότης τῆς πρεσβυτέρου παῖδες, εἰ καὶ οὐ τελείως ἐνομοθέτησαν. ἡμεῖς τὸν νῦν εἰ
 ἢ πρὸς τὴν φιλοφροσύνην ἡμετέραν νόμους, αἱ τῆς τελευτῆς οὐκ ἐχούμενοι αὐτοῖς παῖδων γνησίων
 οὐχ ἔχοντων κατὰ τὴν τῶν πατέρων φιλοφροσύνην δεδωκεμεν, ἀλλ' οὕτω ἐκ τῶν ἐφεξῆς συμ-
 βεβηκότων τὰ πρᾶγματα τελειότερον περὶ αὐτῶν ἢ φιλοφροσύνην σκεπτόμενοι, ἔν παρόντι τίθε-
 μεν νόμον. πολλὰ γὰρ τοιαῦτα ἢ πρεσβυτέρων ἀμνηστία, καὶ ἰδίᾳ τῶν ἡμετέρων καιρῶν πολυμνη-
 σθῶμεν διὰ τὸς αἰσῶμεν, καὶ ἄσπετος ἀνθρώπων ἀπαλλάττομεν. πῶς γὰρ οὐκ ἔχοντες ἀδελφ-
 ὄντων βούλονται, τοῖς ἐκ τῶν φυσικῶν καταλιμπάνειν παυσίν, ἐπὶ λέγονται δὴ δὲν αὐτοῖς, καὶ ῥα-
 φοῖν κληρονομοῖ, ἐφ' ᾧ τὸ ἐπὶ ποικιλιᾷ τοῖς παυσίν, οἱ δὲ αὐτοῖς * λέγει * καὶ σιγῇ τὰ
 παραδεδομένα πρὸς τῆς μνήμης. ἡ πρεσβυτέρων οὐδὲν ἀμνηστία οὐ τοῖς ἐμπροσθεν χρόνοις τοιαῦτα.
 ἵνα μὴ τοῖνυν μέχρι παντός τοιοῦτο γινέσθαι πολυμνησθῶμεν, καὶ ὁ πρᾶξῃ ἐξέστιν
 ἰδίᾳ ἔσθαι ἢ μνησθῶμεν γινώσκουσιν, ἔστω ἰδίᾳ τῶν ἐκ τῶν φυσικῶν παίδων ἐκ ἀνθρώπων πρὸς τ-
 τὴν καλῶμεν: ἄλλ' ἔστω δεσπότης τῶν παρόντων νόμων, ὥστε εἰ μὲν τις ἔχοι παῖδας νομίμως, μὴ δύ-
 νασθαι τοῖς παυσίν τῇ τούτων μητεὶ πατρὶος μᾶς καταλιμπάνειν οὐκ ἔστι, ἢ δωρεῖσθαι τοῖς
 φυσικῶς παυσίν ἢ τῇ παλαιᾷ. ἔστω γὰρ κύνειος τῆς ἐμπροσθεν ἡκούμεθα διατάξεως. ἀλλὰ καὶ ἐπὶ
 τῶν ἐπιχειρήσει δοῦναι καὶ οἷον δὴ ποτε ῥόπον, τὴν τὴν παῖδων γινέσθαι τῶν γνησίων. καὶ εἰ παῖ-
 δος οὐκ ἔστι, παλαιὰ δὲ μόνη, ταῦτα δὲ ἡμῶν γινέσθαι καταλιμπάνεσθαι ἢ δωρεῖσθαι συγχωροῦμεν.
 εἰ μὲντοι παῖδες οὐκ ἔχοι γνησίων, ἢ πᾶσι τῶν αἰόντων, οἱς αὐτῶν νόμον καταλιμπάνειν με-
 ρθῇ τῆς οἰκίας πᾶσι πᾶσι δὲ διαδεδομένοι: ἀδελφὰς καὶ εἰς τὰς ἡβ'. οὐκ ἔστι ῥα φῶν
 ἐκ φυσικῶν παίδων κληρονομοῖ, καὶ διατείνει εἰς αὐτοῖς, καὶ ὅν αὐτὸν βούλονται ῥόπον τὰ πρᾶγματα,
 καὶ ἢ κατὰ δωρεάς ἢ ἀποδοῖς ἢ προσημασίαις, ἢ κατὰ πρῶτας, ἢ κατὰ ἔσθαι οἷον δὴ ποτε ῥόπον νό-
 μων τοῖς ἐκ τῶν ἐκ ἐκείνων μετὰ γινέσθαι οὐκ ἔστι. οὕτω γὰρ οὐκ ἐπὶ δεῖσθαι τινῶν πρὸς ἀσέβειαν ἢ
 πρὸς ἐπιφροσύνην ἐπὶ μόνον, ἀλλ' αὐτοῖς τῶν ἐκ τῶν κατὰ τὴν διαθήκην γινώσκουσιν. εἰ δὲ ἔχοι π-
 ντα τῶν αἰόντων, τὴν νόμους αὐτοῖς καταλιμπάνεσθαι μοῖραν, καὶ ὁ νόμος καὶ ἡμεῖς ἐπὶ τῶν
 δὲ λαοὶν ἄπαντες ἐκ φυσικῶν παίδων ἀδελφὰς ἔχουσιν πᾶσι περὶ, καὶ ταῦτα φάμεν ἰδίᾳ τῶν
 ἐγγράφοις ἢ νομίμως βουλήσιν ἀποτιδεδομένων τῶν ἐκ τῶν γινώσκουσιν. εἰ μὲντοι γε τελευτήσῃς
 ἢ γνησίων αὐτῶν παντελῶς γονῆς οὐχ ἔχουσιν, παίδων φάμεν ἢ ἐκ τῶν, ἢ τῆς ἐφεξῆς διαδοχῆς,
 οὐδὲ νομίμως γαμεῖ, εἴτα τελευτήσῃ μὴ διαδεδομένη τὴν οὐσίαν, καὶ ὅλως το σὺν τῇ τῇ ἢ ἐκ τῶν
 δωρεῶν ἔσθαι, τὴν δικαιοσύνην κατὰ τὴν τε καὶ πᾶσι τῶν νόμων. ἢ καὶ δὲ ἡμετέρον ταμίον (οὐδὲ γὰρ
 ἐκείνου τό γε τῶν τούτου φειδόμεθα) εἴη δὲ αὐτῶν κατὰ τὸν οἶκον, ὥστε δωρεῶν, ἐκ δωρεῶν τε γινῇ οἱ παλαι-
 κῆς ἀρχαίαι σιωπῇ, καὶ παῖδες ἐκ αὐτῆς (τοῖς γὰρ τοιοῦτοις λόγοις ταῦτα νομοθετοῦν) εἴη παντε-
 λῶς ἀναμνησθῆναι, ὅτιν, ἢ τῆς παλαιᾶς κατὰ τὸν οἶκον ἔσθαι, ἢ τῆς τῶν παίδων ἐκείσε γονῆ καὶ
 (ῥοφῇ) διδομένη αὐτοῖς, καὶ ἀδελφῶν τῶν γονέων τελευτῶντων δύο τῆς πατρὸς οὐσίας ἔχειν οὐκ ἔ-
 σθαι αὐτῶν τῇ μητεὶ μερίσθαι, ὅσοι πατρὸς αὐτῶν οἱ παῖδες, ὥστε οὐδὲ παιδὸς ἀναλογίαν ὅτι τὴν μητέρᾳ
 λαμβάνειν. καὶ ταῦτα μὲν εἰ μὴ παλαιὰ σιωπῇ, ὅτι παῖδες ἐκ ἐκείνης ἔσθαι, ἢ καὶ πρὸς
 δωρεῶν τῆς παλαιᾶς θανάτου τυχόν ἢ χειρισμῶ, εἰ παῖδες αὐτῶν κατὰ τὴν οἰκίαν ἔσθαι. τὸ τε γὰρ
 διδομένη αὐτοῖς τὴν ἐκ ἀδελφῶν πρὸς διούγκιον κλησίν. εἰ δὲ ἐκ κεχυμένων τὰ τῆς ἐπιφροσύνης
 αὐτῶν γινῇ, ὅτιν ἐπὶ δὴ ἔσθαι ἐπὶ τῶν πατέρων παλαιᾶς, καὶ τῶν ἔσθαι γυναικῶν πορ-
 νουμένων (οὕτω γὰρ εἴπειν καλῶμεν) καὶ αὐτῶν παιδοποιούμεν τελευτήσῃ, πολλὰς ὁμοῦ κατα-
 λιπὼν παλαιὰς: μισθὸς μὲν ὁ τοιοῦτος, πᾶσι δὲ τῶν νόμων κατὰ πᾶσι μὲν τῶν τοιούτων παίδων καὶ
 παλαιῶν ἀπολαύσῃ. ὥστε γὰρ εἰ τις νομίμως σιωπῇ γυναικί, ὅτιν ἐπὶ τῶν οὐκ αὐ-
 διώματα τῶν σιωπῇ σιωπῇ, καὶ ἐκ αὐτῶν νομίμως παιδοποιεῖται: οὕτως οὐδὲ μὲν τὴν γιν-
 ομένην, καὶ ὅν ἐκ κεχυμένων (ῥόπον) παλαιῶν, καὶ ἐκ ἐκείνης παῖδας, δωρεῶν, εἰ καὶ ἢ παρὰ γ-
 ἢ δωρεῶν, ὅτιν τῶν τῶν, καὶ ἔσθαι τὴν διαδοχὴν εἰσάγειν τὴν αὐτῶν, εἰ γε τελευτήσῃ ἀδελφῶν.
 εἰ γὰρ μὴ ἔστω νομοθετήσθαι, ἀδελφῶν μὲν ἔσθαι τὰ τῶν γυναικῶν, πᾶσι μάλιστα, ἢ πᾶσι ἔσθαι
 τὸν ὅτιν, ἀδελφῶν δὲ τὰ τῶν παίδων, καὶ ἡμεῖς οὐ διδομένη τοῖς ἀσελγαίνουσιν, ὅτιν τοῖς σιωπῇ
 τὸν νόμον. οὐ διαφροσύνη δὲ πᾶσι τῶν παίδων, εἰτε ἄρῃ, εἰτε ἀσελγαίνουσιν, ὥστε ἢ
 ἢ φύσις οὐδὲν πᾶσι τὰ τοιαῦτα τεχνολογί, οὕτως οὐδὲ ἡμεῖς ὅτιν ἐπὶ ἀρῇ, ὅτιν ἰδίᾳ τῶν παίδων
 κατὰ ἔσθαι τῶν νόμων. εἰ μὲντοι (δεῖ γὰρ ὅτι πᾶσι ὅτιν ἀσελγαίνουσιν, ὅτιν ἢ δωρεῶν
 ἢ δωρεῶν) ἔχον τις παῖδας γνησίων, κατὰ τὴν νόμον: ἐκ ἀδελφῶν μὲν οὐδὲν αὐτοῖς ἔσθαι
 παντελῶς βουλομένη ἀποτρεφῆναι δὲ ἐκ νόμου παρὰ τῶν γνησίων δεσπότης, κατὰ δὲ πρὸς
 τῶν πρὸς τὸ τῆς οὐσίας μέτρον πᾶσι ἀνδρῶν ἀγαθῶν δοκιμαζόμενον, ἔστω δὲ παρὰ τοῖς ἡμετέ-
 ροις νόμοις ἀνδρῶν ἀγαθῶν δοκιμασιν λεγόμενον. ταῦτα τῶν φυλακισμένων, καὶ εἰ μὲν γα-
 μετῶν

μετὶ τῶν ἑσθίων, παῖδας δὲ νόθους ἐκ τῆς προελευθυσίας παλλακῆς αὐτῷ γενόμενους, ὥς καὶ ἐκείνους ἀποφύγεσθαι παρὰ τῶν αὐτοῦ διαδοχῶν. ποδὶ δ' ἐκ γόνων νόθων τὰ ἥδη παρ' ἡμῶν ἑστῶς ποδὶ αὐτῶν διαπεταγμένα κρυπτεῖται. Ἐφ' ὧν δὲ δευμάτων ἐστὶ νόθους παῖδας ἐκ αὐτῶν περὶ τῶν διαδοχῶν, ὥς τούτων καὶ αὐτοὶ τῶν πρέσβυτον τοῖς φυσικαῖς πατρὶσιν ὁ γινωσκόμενος τρεῖς τῶν, καὶ αὐτῶν ὡς μέγας, ὅς ποδὶ οἱ γονεῖς περὶ οὐδὲ τῶν φυσικῶν παίδων κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον, καὶ αὐτοὶ ἐστὶ γονεῖς ἀμειβόμενοι, ἔτε εἰς τὰς διαδοχὰς, ἔτε εἰς τὰς ἀποφύγας, καὶ ἡμῶν ἐπ' αὐτῶν νομοθετήσαντες. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐμπροσθεν ἐπὶ τῶν διατάξεων ἔρηται, εἴτε εἰς ἀπὸ οἱ πατὴρ δὲ διορίζεται τοῖς παισίν, καὶ καταλιμπάνουσιν, εἰς ταῦτα καὶ κηδεμόνας αὐτοῖς παρέχειν, βεβαιούμενους μὲν τοῖς, τοῖς τοῦ κύνειον εἶναι. καὶ νῦν τίθεμεν, διδόντες καὶ τῇ μητρὶ κατὰ τὸ ἥδη ποδὶ τούτων διαπεταγμένα καὶ τῇ φυσικῶν ἐμπροσθεν παίδων. τελευταῖον δὲ ἡμῶς τὸ νόμον μὲν ὅς ἐκδέχεται, ὥς καὶ αὐτὸς τῶν προσηκουμένων τὰς ἐν γαστρὶ, ὥς ἀκριβοῦς αὐτῶν οὐδὲ αὐτοῦ τῶν νόθων ἄξιοι καὶ ἐστῶσιν ὀνόματος. περὶ πόρον δ' ἡμῶς ὅς ἐκ σωπελοῦσιν (οὐ γὰρ καὶ ἐσπομένον γάμον) ἢ νεφελεῖον ἢ ἰγνέων, ἢ δὲ τῶν κεκαλυμμένων προελθόντων, οὗτος οὐδὲ φυσικὸς ὀνομασθήσεται, οὐδὲ ἀποφύγῃσεται πρὸς τῶν γονέων, οὐδὲ ἔξει πινὰ πρὸς τὸν παρόντα νόμον μετουσίαν, ὥς εἰ καὶ κωνσταντίνῳ τῷ τῆς διόσεβους λήξεως ἐπὶ τῆς πρὸς γρηγόριον γραφείῃ διατάξῃ πινὰ ποδὶ τοιούτων ἔρηται παίδων, ταῦτα οὐ προσηκουόμενα, ἔπειδὴ δὲ τῆς ἀκρίβειας ἀνέρεται. φοινικαρχῶν γὰρ καὶ συριαρχῶν, καὶ στρατηγῶν, καὶ διασημοτάτων μέμνηται, καὶ λαμπροτάτων. οὐδὲ φυσικὸς εἶναι βούλεται ἐστὶ ἐξ αὐτῶν προελθόντας, κορυφῶν αὐτοῖς καὶ τῶν ἐκ βασιλικῆς φιλαρμίᾳς δὴμορίαν, ὡς δὲ διατάξῃ καὶ παντελὸς ἀναιρουμένων. ταῦτα ἡμῶν νομοθετήσαντες, καὶ οὐδὲν παντελὸς ἀγνοῖα τῶν ἡμετέρων ἔσται νόμων, οὐδὲ πίνος μὲν ὁ γονεῖς, πίνος δὲ νόθοι, οὐδὲ ὅπως αὐτοῖς τὰ ποδὶ τῆς γνησιότητος δίδεται, ἢ ὅπως καὶ νόθοι μὲν ὄντες ἀξιοῦνται φιλαρμίας, καὶ ὅπως καὶ αὐτοὶ προσηκουόμενος τεύχονται τῆς πρὸς ἐστὶ οὐδὲ νόθους ἡξιομένους εἶναι κρινόμενος ἀποχωριζόμενοι. τὰ τοίνυν πρὸς αὐτὰ ἡμῶν, καὶ εἰς ἀνθρώπων δευραπείαν, καὶ τῆς φύσεως ἀναπλήρωσιν ὅς τῶν νόμων διοριζόμενα, ἢ σὴ ἑσπεροχὴ φανερὰ παρ' οἱ ποιῶσιν, περὶ γαστρῶν πινέμενων, δι' ὧν ἅπαντες ὁ νόμος ἔσται σαφής, γινώσκουσι καθ' ὅν ποδὶ τῶν τοιούτων πολιτεύονται ῥόπον, καὶ τῶν ἡμετέρων ἀννοοῦσι πένοντες, ὅτι πίνος ἀρχαῖος ἐστὶν αὐτῶν τῶν αὐτῶν ὡφέλεια προτίθεμεν.

ῥῥὶ τῶν μαρτύρων.

ῥῥ.

ζ'.

ἀντοκράτωρ ἰουστινιανὸς αὐγούστος ἰωάννη τῷ εὐδοκίᾳ τῷ ἑσπερῶ τῶν αἰατολικῶν πραιποσίτων, τὸ δευτέρον ἀρχὴ ἑσπερῶν ὀρδναρίων, καὶ πατρικίων.

Τῶν μαρτύρων πρὸς τὰς ἀποδείξεις χάρις ἔχεται μὲν πάλαι δὲ δὲ μὴ λανθάνειν ἡ ἐκείνων τῶν προσηκουμένων. πονηρίας δὲ πολλὰς ταῖς ἀνθρώπων εἰς ἐπιγενομένης φιλοχίας, κινδυνεύει μετελθεῖν εἰς τὸν ἀντίον ἢ τὸ πρὸς γάμος τάξιν. οὐ γὰρ ὅπως ἀν' ἀφ' ἑνὲ τὰ πεπραγμένα, μαρτυροῦσιν οἱ ποιοῦντες, ἀλλ' ὅπως ἀν' ἐπὶ μάλιστα κατακρυβεῖται, οἱ γὰρ ἐπὶ τῶν μὲν εἰδότες, ἐπὶ τῶν δὲ ἀπαγγέλλοντες, ἢ ἀπὸ οὐκ εἰσὶ λέγοντες, αὐτὸν ὁμοιοῦσιν, ὡς τὰ ταῖς ἀληθείαις γενόμενα οὐδὲ βούλων γίνεσθαι φανερὰ, οὐδὲ κατ' αὐτὰ προσηκουόμενα ταῖς κρίσεως, ὅλως τὰ μὲν αὐτῶν γενόμενα ταῦτα καὶ ἀπαγγέλλοις, καὶ εἰς κρίσιν ἀχλὺς ἐστὶ τοῦσιν. τὸ μὲν οὖν κατὰ παλαιὰς τὰς μαρτυρίας, τῇ τῶν προσηκουμένων χάρις σφαλρόν, πολλῶν οὐκ ὄντων, ἀπὸ οὐκ ἀν' ἀληθείας καταφανῆς γένοιτο, μὴ μαρτύρων ταῦτα διαγγελλόντων. δὲ ἐφ' ὧν παρὰ καὶ τοῖς σφόδρα ἀπελεσμένοις μαρτυρεῖν, ὥς οἱ περὶ ἡμῶν ἐκάλυπτον νομοθετοῦν. τοιγαροῦν καὶ ὅλως ἐξυμνεῖται ποιῶνται, πολλοὺς ἀπελθόντες καὶ αὐτῶν τῶν μαρτύρων ὀνόματος τε καὶ χάρις. Ἐπειδὴ δὲ οὐ μὲν ταῦτα ταῖς κορυφαῖς ἐπὶ κατὰ τὸν τῶν μαρτύρων ὅσιν, ὡς ἡμῶν γινώσκουσι καὶ ἡμῶς προσηκουόμενα ἡ τῇ τῶν προσηκουμένων ἀκριβείᾳ, καὶ τὰς ἀνδρομαρτυρίας, καθ' ὅσον οἶον τε ὅσιν, ἐλαττωθεῖ. τοιοῦτο γὰρ πινὴ καὶ νῦν ἑσπερῶ λαμπροτάτῃ τῆς βιθυνῶν ἐπαρχίας ἀρχόντι προσηκουόμενος, ὡς δὲ διαθήκη διεξέσθαι μαρτύρων πρὸς ἀποκρίσεως δεινῆς, σαφὸς ἐλεγχθέντων τε καὶ τὰ τελευταῖα συνομολογηθέντων, ὅτι τῆς διαθήκης ἐπὶ γινόμενης ἐτελεύτησεν ἢ διαπτεμένη, τῇ δὲ μαρτύρων πινὴς ἐπὶ γαστρῶν νεκρῶς ἥδη τῆς χειρὸς, οὐκ ὡς κατὰ τὸ χεῖρὸν τῶν τε διδόντων τῶν τε πωλεῖται ἐλκεῖται, καὶ δὲ σύμβολον τῆς τιμῆς σαυροῦ δοκῇ ἐπεξεργασθῆαι τῶν τελευτήσαντων παρὰ ἐκείνων. ἡμῶς τοίνυν εἰς ταῦτα ὁρῶντες, τὰ μὲν τῶν ῥόπον τῶν μαρτύρων, τὰ δὲ ποδὶ τῆς αὐτῶν καταστάσεως ὡς ἡμῶν χάρις διορίσασθαι. τὰ μὲν οὖν ἐρημνῶς τοῖς παλαιῶς ὡς κορυφαῖς τούτων.

[illegible]

δὲ ὁ παράγων οὐκ ἐκλάβοι, οὐδὲ ἐντύχοι ταῖς μαρτυρίαις, οὐδὲ αὐτὸς, οὐδὲ τις τῶν σωηζομένων αὐτοῦ,
 ὁ δὲ ἀνπιπεταγμένος ἐκλάβοι μόνος, καὶ ποιήσῃ το πᾶραγραφὰς, οὐ μὴν ταύτας ἐκδίδῃ ὡς εἰς ἡ-
 δη ποιῶν μὴ τῶν μαρτύρων παροδόν, ὥς μὴ δὲ τῶν παραγραφῶν μολόντα τούτου πᾶρα-
 γόντα, τὰ ἐλλείποντα ταῖς μαρτυρίαις ταῦτα προδεῖναι: τῶν καὶ ταῦτο, καὶ τετάρτῳ πᾶρα-
 γῇ μαρτύρων ὡς ταῦτῳ αὐτοῦ, πρὸ τῶν ὅρκου διδομένου παρ' αὐτοῦ, ὡς οὐτε εἰληφέν, οὐδὲ
 εἴτε τυχεῖ ταῖς μαρτυρίαις, οὐδὲ αὐτὸς, οὐδὲ τις ἡ σωηζομένη, ἢ ὁ λῶς ὡς αὐτοῦ πρὸ τῶν, οὐτε κατὰ
 πινὰ δόλον, οὐδὲ μηχανῶν, οὐδὲ τεχνῶν τῶν τετάρτῳ παραγραφῇ αὐτὴ ποιήσας τῇ μαρτύρων, ἀλλὰ
 δὲ ἢ μὴ θεωρηθῆναι πρὸ τῶν χρησθῆναι ταῖς ἐπαγγελμομέναις μαρτυρίαις. καὶ εἰ δὲ γένοιτο, μὴ
 δὲ κελεύσεως ὡς αὐτοῦ δεῖσθαι βασιλικῆς, καὶ ἀπὸρ' ἐμπεσοῦν ἡ, ἀλλ' αὐτὸν ὅτι νόμον ἀρ-
 κῆν αὐτοῖς τὰ τοιαῦτα ἐπιόντα, καὶ ἄχρι μὴ τετάρτης μαρτύρων πᾶραγραφῆς ἀδειαν εἶναι μαρτυ-
 ρῇ χρησθῆναι, μὴ μὲντοι εἰς μακρὸν, ὥς μὴ εἴτεθεν μηχανῶνται τὰς δίκας, ἀλλὰ εἶναι πάντως τα-
 χος αὐτοῖς ἐπιπείθεσθαι, καὶ ἀπὸρ' αὐτὸ δικάζων οἰσθῆναι ὡς πρὸ τῶν. ἐκείνο μὲντοι τῶν ἀνθρώ-
 λω μὲν ὅτιν, ὡς εἰ καὶ ἀπὸς τις παραγραφῶν μαρτύρων, ἢ δις, ἢ τὰ ἀποδείξειται, ἢ εἰ ἐκλάβοι τὰς
 μαρτυρίας, ὡς κατὰ σκέψεται, ἢ τὸ ἀνπιπεταγμένου ὡς ποιήσας, αὐτὸς τὰς πᾶραγραφὰς ἐκλά-
 βοι, καὶ εἴτεθεν μολόντα τὰ μαρτυρημένα, οὐχ' εἴτε παντελῶς ἀδειαν οὐδὲ μίαν πρὸ αὐτῶν χρησθῆναι
 μαρτύρων πᾶραγραφῇ, οὐδ' αὐτὸ εἰς εἰς ὡς κέλευσιν προδεῖναι. ἐπειδὴ δὲ ἴσμεν ἡδη γενόμενον νό-
 μον, ὡς εἰ τις αὐτοῦτα λέγει δίκην, δεῖται δὲ ὡς τῆς χώρας μὲν πινὰ συστῆναι δίκης, εἶναι τὴν δίκαν
 σοῦ ὡς κρίνοντος, ὡς τῶν ἀρκούντων προδεσμίαν ὀρίζοντος, παρὰ γὰρ ὡς τῆς ἐπαρχίας ὡς μαρ-
 τυρίας, αὐτοῦτα δὲ ἀνὰ πέμπτῳ τῶν δίκων τῶν πεπραγμένων φερόμενων, ἢ ὡς ὡς αὐτῶν κρί-
 νεται δίκας: πολλὰ δὲ τοιαῦτα προσελόντες ἡμῖν γίνονται, βουλομένων πινῶν, οἱ πρὸς ἐπὶ ἐπαρ-
 χία ἢ δικάζοντες, αὐτοῦτα ὡς ὡς μαρτυρίας ἔχουσιν, ὡς κρᾶτῆν ἢ ὡς τῶν τοιούτων ὅτι νόμον, ἢ ἀδειαν
 ὡς ἐπὶ ἐπαρχία δικάζοντι σέλλαν αὐτοῦτα, ὡς παρὰ αὐτῶν ὡς μαρτυρίας, ἢ τὰς ἀποδείξει ὁ λῶς δίδω-
 ας, ἢ πάλιν εἰς αὐτὸν φερέσθαι τὰς δίκας, ἢ ἢ ὡς ἐπὶ ἐπαρχίας εἰς ἐπαρχίαν ταῦτα αὐτῶν γίνεσθαι:
 δεσπίζοντες εἰς τῶν ἀποδείξεων δύνασθαι, ἢ ὡς κρᾶτῆν, ἢ δυνάσθαι. ὡς ἐπὶ ἐπαρχίας αὐτοῦ-
 τοῖς παρὰ τῶν δικάζοντος ἐπὶ τῇ χώρα σέλλεται, ἢ παρὰ ἐπὶ τῶν εἰς ἡμῶν ὀρισμένων ἐλλογμωτάτων
 δικαστῶν ἡμῶν πρὸς τούτου πᾶς τῶν δικάζοντος. *λέπει* διδομένων, ἐκείσε δηλαδὴ τῆς αὐ-
 τοπελοῦς ἡμῶν διδομένης, αὐτὰ καὶ προκατήχη: ἵνα ὡς αὐτῶν ἐπὶ τῇ χώρα παρὰ τοῖς ἀρκούν-
 σιν ἢ τοῖς ἐκδίδουσιν τὰ πρὸς τῆς παραγραφῆς τῶν μαρτύρων πρὸς εἶναι νομοθετηται, οὕτω καὶ ὡς
 χώρας καὶ ὡς ἐπὶ ἐπαρχίας αὐτοῦτοῖς κρᾶτῆν, ὡς περὶ εἰς πάντων ἐπὶ ἢ τῶν ἀποδείξεων ἀπασιν δυνά-
 λεια. τῶν μὲντοι μαρτυριῶν οὐκ ἐκδιδόμενων οὐδὲ ἐπὶ ταῖς χώραις, ἀλλὰ τῶν πεπραγμένων διδομέ-
 νων αὐτοῖς τοῖς παραγραφῶν, ἢ καὶ τοῖς αὐτῶν ἀντιδίκαις ὡς πρὸς εἰς ὡς μνημάτων σημεῖα δεχο-
 μένων, ἢ οὕτως αὐτοῦτα ἢ ἐπὶ ἐπαρχίας συμπομένων παρὰ τῶν δικαστῶν, μὴ ποτε (ὡς εἰκός) δεσπίζῃ
 ἢ ἐπὶ τῶν μαρτύρων ἢ τῶν παραγραφῶν φύσις, καὶ ἀποκλεισθῆναι εἰς τῶν ἐκδίδουσιν ἢ τῶν μαρτύρων προ-
 δίκῃ. τούτων ἀπάντων ὡς τῶν χρηματικῶν ζητήσεων νοουμένων. ὡς γὰρ ἐκ χρηματικῶν, αὐτὰ πρὸς
 μεγίστων ἐστὶν ὁ κίνδυνος, ἀνάγκη πᾶσι βόταις ὡς αὐτῶν δικαστῶν παρὰ αὐτῶν μαρτύρων, ἢ τὰ αὐ-
 τοῖς ἐγνωσμένα διαδίσκῃ, αὐτὰ ὡς βασιλικῶν ὡς ἐστὶν καιρὸς, καὶ τῆς δόξης ἀπάσης πᾶραπρήσεως.
 εἰ δὲ λέγοιτο δουλικῆς εἶναι τύχης ὁ βουλόμενος μαρτυρεῖν, ὁ δὲ ἐλθὼν ἐπὶ ἰσχυρίζεται κατεσά-
 ναι, εἰ μὲν ἐκ γεννητῆς, πολυούτω μὲν ἢ μαρτυρία, ταῖς δὲ πᾶραγραφὰς ὁ πρὸς τῆς τύχης φυλατ-
 τέσθαι λόγος, ὡς εἰ φανείη τύχης οἰκετικῆς αὐτῶν, τῶν αὐτοῦ μαρτυρίαν αὐτῇ μὴ γενόμενης εἶναι. εἰ δὲ
 ἐλθὼν φανείη φήσει, ἀναγκαστέον δεικνύει πρὸ τῶν αὐτῶν δὲ συμβόλαιον, ἐπὶ τῆς ἐλθὼν φήσας
 πετύχικαν, οὕτω πε μαρτυρεῖν. εἰ μὲντοι γὰρ ἐπὶ τῇ χώρα τῆς ἐλθὼν φήσας φησὶ τυχεῖν, εἰ οὐκ εἶναι
 προχείρως αὐτῶν τὰς ἀποδείξεις, καὶ ὡς ὡς ὡς ἐπομύνεται: ἢ μὲν μαρτυρία γραφείτω, μὴ δὲ
 χεῖντος δὲ τῆς ἐλθὼν φήσας συμβόλου, ὁ πᾶραγῶν οὐ χρεῖται τῇ ἐκείνου μαρτυρίᾳ. εἰ μὲντοι
 τις φήσειεν ἀπὸ τῆς παρὶόντα πρὸς μαρτυρίαν αὐτῶν κατεσάναί, ἢ τυχεῖν καὶ ὡς αὐτῶν παρὰ
 αὐτοῦ γενέσθαι: εἰ μὲν δὲ εἴσῃ οὕτως, ὡς ἐκ χρηματικῆς μεταξὺ αὐτῶν κινεῖται δίκη, μὴ παρὶ τῶν πρὸς
 μαρτύρων ὁ μέγας ποσὺν του δυσμενῆς, ὡς καὶ πρὸς ἐκ χρηματικῆς δικάζεται. εἰ δὲ ὡς ἀπὸ τῆς
 λέγειτο, ἢ ἢ ἀπὸ τῶν χρηματικῶν: οὐκ ὡς μὲν τὰ τῆς μαρτυρίας, ὡς δὲ καιρῶ τῶν πᾶραγρα-
 φῶν φυλαττέσθαι τὰ τῶν τοιούτων ζητήσεων. ἐπειδὴ δὲ ἐκ θεοῦ νόμον, ὡς ἢ ὡς χρηματικῶν δι-
 κῶν ἀκοντας μαρτυρεῖν, ἐκείνων οὐκ ἀναγκαστέον τῶν μαρτυρίαν νέμειν, ὅσοι μεσῆται γενέσθαι
 αὐτοῖς, καὶ πινὰ ἀποχρᾶνται τούτω, ἢ μαρτυρίαν οὐ βούλονται νέμειν: δεσπίζοντες εἰ πρὸς ἐκ τῶν
 μέρους σωαινοῖν τῇ μεσῆται αὐτῶν γενόμενον μαρτυρεῖν, ἢ ἀρκασθῆσθαι τοῖς παρὰ αὐτοῦ λεγομένοις,
 ἀναγκαστέον αὐτὸν ἢ ἀκοντα τῶν μαρτυρίαν νέμειν: τὸ κρᾶτῆν, διότι πρὸς αὐτὸν ἀκοντα μαρτυρεῖν
 ὁ πρὸ τῶν ἢ μὲν οὐκ ἢ βούλωτο νόμος, ἀλλὰ τῆς σωαινεσεως ἐκατέρωθεν τῶν μέρων ἀνερμῶν.

καὶ ὅτῳ ὃ πομπάκις προπόμενῳ ἴσμεν, ὡς πινόντῃ παρὰ τοῖς ἴ τοῖων ἐκδικαίσι, ἢ παρὰ τοῖς λαῖς
 προτάτοις τῶν ἐπαρχῶν ἀρχουσιν, ἢ καὶ (ὡς ἐκός) ἐνταῦθα παρὰ τῷ λαμπροτάτῳ μαγίστῳ τῶν
 κλώσαν ἐσιόντες ἢ μεμφόμενοι, ὡς παρὰ τῶν πεπονηότες τι παρὰ νομῶν, ἢ ἄλλως ἢ δικημῶν ἢ ἐζη-
 μωμένοι, μαρτυρᾶσθαι βούλονται πρᾶσθαι. καὶ ἵνα μὴ ὑστερον ἀντιπείθῃ αὐτοῖς, ὡς κατὰ μίαν
 μοῖραν τὰς προαρχίας σιωπῇ: δεῖ καθεῖναι ἐν αὐτῇ τῇ πρὸς λαμπροτάτῳ, ἐνταῦθα αἱ μαρτυρίαι δίδον-
 ται, ὥστε μνησθέντα παρὰ τῶν ἀρχόντων ἢ τῶν ἐκδικῶν πρᾶγνέσθαι τῶν μαρτυριῶν. εἰ δὲ μὴ βουληθεῖν
 παραγενέσθαι, ἀλλὰ διαπύσειν, ὥστε ἐκ τῆς κατὰ μίαν μοῖραν δίδοσθαι τὰς μαρτυρίας, κατ' αὐτὸ
 ὅτῳ ἀρχόντῳ εἶναι: διαπύσειν τὰς τοιαύτας μαρτυρίας οὐτω κρᾶτεῖν, ὡς αἰ μὴ μονομῶν ἐτυγ-
 χάνουσιν, ἀλλ' ὡς ἢ αὐτοῦ παρόντος ἐγενήθη. εἰ γὰρ παραιτήσοιτο, ὥστε λαβεῖν μὴ βουληθεῖν, καὶ
 ἀκούσαι τῶν καταπιθεμένων, ἢ ἐπὶ δημοσιδομῶν, ἢ οὐκ ἐξ ἀπαραιτήτου πινὸς ἀνάγκης ἀδικεῖσθαι
 μὴ διωκόμενος: ἐν ἴσῳ τοῖς παραγενομένοις ἔσται, ὥστε οὐδὲν ὄφελος ἐκ τῆς αὐτοῦ προπετίαις αὐτῷ γε-
 νήσεται, ἀλλὰ δοκίμασθαι μὴ συσάδην γενέσθαι. ὅτῳ ἂν ἀρμόσκειν αὐτῷ παραγρᾶφῆσθαι πρὸς αὐ-
 τῶν, ὥστε αὐτοῖς χρῆσθαι: μόνον τῶν δοκίμων εἶναι αὐταῖς μονομῶν ἐξῆς πλὴν αὐτοῦ προπετίαι. οἷα
 κατ' αὐτὰς μὴ πρᾶγενομένου ταῖς μαρτυρίαις, ἀντιπείθῃ μὴ διωκόμενος. τῶν δὲ ἄλλων ἀπάν-
 των, ὅποσα πρὸς μαρτύρων πρὸς τῶν ἡμῶν, ἢ ἢ παρ' ἡμῶν αὐτῶν εἴρηται τε καὶ νομοθετή, κυρίων
 μόνων, καὶ παρὰ τῶν ἡμετέρων δικαστῶν φυλακισμένων, εἴτε μέιστος, εἴτε ἐλάττωτος εἶναι, εἴτε ἡ ταύ-
 τῆς τῆς μεγάλης πόλεως, εἴτε ἐν ταῖς ἐξω χώραις, ἵνα ἢ τὰ τῶν μαρτύρων, ὅποσον διώκεται καὶ δεσφί-
 μῳ, ἐπανορθώσονται ἐπὶ καθεστῶτον, τε ὅσοι τὸν τὰς δικαιοσύνης πρᾶγνέσθαι πρᾶσθαι ὁμοθετή-
 αὐτοῖς ἢ τὰς ἀκροάσεις γενέσθαι παρὰ τοῖς δικασταῖς ἀπασὶ τῶν κρίνων προκρίνων λογίων ὁμοθετή-
 σαι, ἢ ὅρκοις ὥστε αὐτοῖς καὶ ἐν ἀπόντοις καὶ ἐν ἀναρμότοις παρὰ τοῖς δικασταῖς, ὥστε αὐτοῖς καὶ ἐν ἀπόντοις
 πάντα χρὴ τὸν θεὸν ἐπιστάντες ταῖς τῶν δικαστῶν τε καὶ δικαστῶν ἢ τῶν μαρτυρούντων φυ-
 λαίσι, ἵνα δὲ πάντων τῇ τῇ θεῷ μνήμῃ τε καὶ παρὸντος καὶ παρὰ τὰ τῇ δικῶν ἢ ἀνυποπῆ τοῖς δικαστοῖς
 νοῖσι γίνωτο. ὃν δὲ μόνον κρᾶτ' βουλόμην εἰς τὴν ἐφεξῆς ἀπάντα χρόνῳ. τὰ τοίνυν πρᾶσαντα ἡμῶν
 καὶ δὲ τῶν θεῶν δεινὸν δεινὸν νόμον ἢ σὴ ὥστε ὁροχὴ ὁρῶν ἢ πρὸς ἀπὸ παραδοῦναι ἀποσφάττω.

ὅτε ἀποιθήσει οὐσης προικῶν προτῆς τε καὶ δευτέρας, ὡς τῶν ἀνδρῶν δευτέρου-
 γαμήλιος, προπιμάσθαι πλὴν προτέραν γυναικα, ἢ ἐν τῇ προτέρου γάμου
 παῖδας. ἢ ὥστε εἰ βουληθεῖσθαι τῆς γυναικὸς ἢ τοῖς τῶν καταγραφῶντος ὥστε αὐ-
 τῇ: πλὴν προίκα δοῦναι ὥστε αὐτῇ τὰ καταγραφῶντα, ἀναβάλλεται ὁ ἀνὴρ
 ὥστε δεξάσθαι: λυθέντος τῶν γάμων, ἀπὸ τῆς αὐτοῦ αὐτὸν πλὴν ὥστε αὐτοῦ καταγρα-
 φῆσαι προγαμιαίαν δωρεάν, μὴ ὥστε δεξάμενον δὲ προίκα, μὴδὲ προγαμιαίαν
 δίδωαι δωρεάν. δρ. 4α.

Αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς αὐγούστο: Ἰωάννη ὥστε ἀρχῶν τῶν αἰατολικῶν πραιτω-
 ρίων, δευτέρου ἀρχῶν ὥστε ὁρδναρίων, καὶ πατερίων.

ΠΡΩΤΗΝ δικαστῶν ἡμῶν ἀμφισβητήσῃ πρᾶγμα πολλῆς ἀξίον ἐπιστροφῆς, ἢ ἀφει-
 στέρας νομοθεσίας οὐκ ἀνάξιον. ἢ γὰρ τις προτέρως γενόμενος γαμετῆς ἀνὴρ, καὶ
 πάλιν αὐτὸν ἀποβαλὼν, εἴτα δευτέραν σωοικῆσαι, προίκα τε ὥστε δεξάμενος παρ' ἐκα-
 τέρου, καὶ παῖδας ἐκ τῆς προτέρου ἀποτεκῶν, ἀπῆλθε τῆς δευτέρου ἐπὶ πάλιν
 σης, ἢ βούλῃ τοίνυν ἢ δευτέρῳ γαμετῇ πλὴν προίκα πλὴν παρ' αὐτῆς δεδομένῳ ἀπα-
 τεῖν, ὥστε προνομίῳ χρῶμεν ὥστε παρ' ἡμῶν δεδομένῳ. ἀντέλεγον δὲ οἱ ἐκ τῶν πρῶτων
 γάμων παῖδες καὶ αὐτοὶ μνηστῶν προτενόμενοι προίκα, ἢ ἀμφισβητήσιμον ὡς, εἰ δὲ μὴ πάλιν
 τῆς προτέρου γαμετῆς, δεῖ δεξάσθαι ἐν ἐκείνης παῖδας κατὰ τῆς δευτέρου προικῆς ἀρνηζομένων.
 οὐ γὰρ ἐπὶ τοῖς δεδομένοις τε ἢ ἢ ἢ δίδωμεν ὅτῳ δὲ προνομίον, ἢ κληρονόμοις, ἢ ἀνέγκαις, ἀλλὰ μό-
 νοις παισὶ. Πολλὰ μὲν οὖν ἀμφισβητήσεις γέγοναν ἐν τῇ πρᾶγματι, λεγούσης τῆς δευτέρου
 γαμετῆς, ὡς ἔθανάλας ἢ ἢ ἢ πάλιν ἐν τῇ πρὸς αὐτῷ ἔλθῃ γάμον ὁ ἀνὴρ, πλὴν τῆς προτέρου γαμε-
 τῆς προίκα: καὶ οὐκ εἶναι δικαίον, πλὴν οἰκείαν μὲν, διότι τοῦτον ἐν τῇ κατὰ λυτῶν ὁ ἀνὴρ, ὅσον ἀρ-
 καὶ μόνον τῇ δευτέρῳ προίκα, αὐτῷ ἀπολέσαι, ἐν δὲ ἢ ἢ ἔθανάλας καὶ ἢ ἢ πρὸς ἢ λαβεῖν. ἀλλ'
 οἱ παῖδες τὰς ὥστε δέχονται, ὅτι πρὸς ὅσους πρᾶγματων ὄντων τῷ τελευτήσῃ, αἱ τῆς τε-
 λελευτήσας ὥστε δέχονται πρὸς τῆς δευτέρου εἰσὶ. τούτων τοίνυν ἀμφισβητούμενων, ἐκεί-
 νου τῶν

νο τῶν ἀνὸμολογημένων τε ἢ δὴ καὶ νενομοθετημένων παρ' ἡμῶν ὅσιν, ὡς εἰ μὴ τι φαίνοιτο ἐκ τῶν προ-
 γμαίων τῆς προτόρας ἢ τῆς δευτοράς προικός: ὅσοι αἰάκη ἢ αὐτὴ τῆς προτόρας παῖδας, ἢ τὴν δευ-
 τοράν ἔχον, ἢ εἰ τελευτήσῃ καὶ αἰὲν, αὐτῆς, ἐκαστον πρὸς ὃ πρὸς αὐτὴν οἰκίῳ ἔχον ἐκ τῶν ἐπιδεί-
 ξαν, ἐν ταῦτα ἔχον καὶ ἀρχὴν IN REM ἢ πρὸς δεσποτείας ἀρμόξῃ καὶ παρὰ, καὶ ἐκαστον δεῖ δὲ
 οἰκίον ἔχον, μηδὲν προνομίον δεόμενον. εἰ δὲ οὐ φαίνοιτο τῶν ἐκατόρας προημαίων οὐδὲν, ἢ τίνα
 μὲν φαίνοιτο, τίνα δὲ ἐλλείπει: εἴτε πῶς αἰσιν αἱ γυναῖκες, διαζυγίῳ τυχόν τῆς προτόρου γάμου διαλυ-
 θέντος καὶ ἀρμολογίας τῇ γυναικὶ τῆς προικός, εἴτε τελευτήσῃ ἢ ὅς παύσιν ἄμφω ἢ καὶ μία τούτων:
 ὡδὲ τοῖς ἐλλείπεισι κυριώτοραν εἶναι τὴν προτοράν, καὶ αὐτῆς παῖδας πρεσβυτοράν προῖκα
 προτεινόμενον. ταῦτ' ὅσιν εἰπεῖν, καὶ ἐκ γόνου, καὶ ἀπὸ γόνου, ἢ τὴν ἐφεξῆς διαδοχὴν, ὅποιος δὴ-
 ποτε φύσεως ἦεν. ὥστε γὰρ εἰ δύο δημόσια ὀφληματα, αἰάκη τὸ πρεσβυτόρον κυριώτορον τῆς
 μεταγενέστερου καθεστῆναι: οὕτω καὶ ταῦτα τὰ προνομία αἰάκη τῇ προτῇ προικὶ δοθῆναι προ-
 ρα, οὕτω τε τῇ δευτορᾷ, καὶ προῖκα μὴ προκρίνειν προικὶ, μηδὲ ἑωσθῆναι ἑωσθῆναι, ἀλλὰ εἰ πρεσβυ-
 τόρον καὶ χρόνῳ πλεονέχον μὲν τὴν οἰκίαν ἔχον ἔχον τε καὶ προνομίαν. αὐτὴν χρόνον τῶν ἑωσθῆναι
 αἰάκη ἢ ἀνελθῆναι, κατ' οὐδὲν ἀρμόξῃ ἀρμόξῃ. καὶ ταῦτα φαμὲν οὐκ ἀγνοοῦντες, ὡς δὴ πον καὶ
 ἐτόρα τῆς ἡμετέρας νομοθεσίας δίδωται. ἀλλ' ἐπειδὴ πρὸς ὅλως κινῆται παρ' ἡμῶν, καὶ πινὰς
 ἔχον δηλοιοτόρας δὲ προῖκα ζητήσεις: δὲ ὅσοι καὶ εἰς τὴν τῆς παρόντος νόμου χρεὶν ἀφαιρέσθαι, οὐχ
 ἵνα νῦν τι πρὸς τον νομοθετήσῃ, ἀλλ' ἵνα σαφέστερον αὐτὸν πᾶσι καταστήσῃ. καὶ κενὸν γὰρ μὲν
 ἐν τοῖς ἐμπροσθεν ἀμυδρῶς νομοθετήσῃ, ἀπὸ αὐτῶν δὲ εἰ δικαστηρίοις ἐζητησάμενον, ὡς δὴ μὲν χρῆται νό-
 μῳ τε σαφὲς πᾶσι δίδωται, καὶ παρὰ τοῦτο τῇ χρεὶν, καὶ κατὰ γινῆς εἰς τὰ δικαστήρια πρὸς κρινῶν ἀπο-
 κλεισθέντων βοηθεῖν. εἰ γὰρ σωφροσύνη πᾶσι δὴ καὶ οἰς ὡδὲ προικός καὶ προημαίας δωρεὰς συμβο-
 λαίοις, εἴτα ὁ μὲν ἀνὴρ προημαίαν ἐπιδείναι δωρεὰν, ἢ δὲ γυνὴ ἀπενεγγραφείτο προῖκα, ἢ αὐτὴ πα-
 ραδομένη ταῦτ' ὡς δὲ πρὸς, ἢ πρὸς τῶν ἑωσθῆναι. εἴτα φαίνοιτο παρ' ὅλον τὸν τῆς γάμου καιρὸν ἢ
 προῖκα μὴ δοθῆναι τῇ σωκοικίᾳ, ἀλλ' ἀναρχόμενος ἐκείνος τῶν τῆς γάμου βαρύν, καὶ ὁ γάμος. τα-
 νύτ' ὡς αὐτὸς διαλυθείη: οὐκ αὖτ' ἢ δὴ δικαίᾳ παντελῶς ἢ γυνὴ προῖκα μὴ δοῦσα τῇ σωκοικίᾳ, ἢ
 τὴν προημαίαν λαβεῖν δωρεὰν. εἰ δὲ καὶ μὴ εἰ: ὁλόκληρον δοῖν καὶ αὐτὴ κατὰ τὸν αὐτὸν αὐτὴν
 ταῦτ' ὡς δωρεὰν, κατ' ὅσον ἐπιδείναι τὴν προῖκα. ἰσοτήτος γὰρ ἐσμεν καὶ δικαιοσύνης ὁρατὴ καὶ ταῦτ' ὡς
 εἰ ἀπασι γὰρ τοῖς ἀνδράσι καὶ πρὸς γὰρ τοῖς σωκοικίαις βουλομένη κρατεῖν. ὥστε ἢ μηδὲ ποῦ ἐπιδου-
 σα, μηδὲ ποῦ λαμβανέτω. ἢ δὲ ἔλαττον, ἢ πρὸς ὀμολογήσει, διότι: τοῦτον ἀπολαμβανέτω μόνον, ὅσον
 ἐπιδότω. καὶ ἔτω. ὡς αὐτὴ καλὴ τῇ παρόντι νόμῳ προβαλῆσθαι, πολλὰ μὲν τῶν αἰὲν ἀμφοτέρων μὲν
 μάλιστα δὲ νῦν εἰς νομοθεσίαν καταχρῆσθαι διακρίνοντι. εἰ μὲν τοῖς ἐωσθῆναι προῖκα γυνὴ, καὶ εἰ μὲν
 δοῦναι βουληθεῖν αὐτὴ τυχόν ἢ ὅ ἑωσθῆναι αὐτῆς παρὰ γάμου αὐτῶν, ὅστις ποτὲ αὐτῇ ἦεν, ἢ τῶν ἑωσθῆναι, ἢ
 τῶν ἑωσθῆναι, ὥστε ἢ παρὰ παρὸς διδομένην ἢ παρὰ ὁζωπικῶν διδομένην εἶναι τὴν προῖκα (ταῦτα δὴ
 τὰ τῆς νόμου ῥήματα) ὁ δὲ ἀνὴρ ἢ ὁ τούτου πατὴρ τυχόν ἢ ὁ πᾶσι ἑωσθῆναι ταῦτ' ὡς μὴ βουλη-
 θεῖν, εἰ δὲ τῆς γυναικὸς ἐκμαρτύρεται μέρος, εἰ τοῖς μὲν ταῦτ' ὡς κατὰ βαλῆναι, ἢ καὶ ἢ μείζον
 παρ' ἐξῆς, εἰ προσκαίτοι τυχόν, καὶ εἴγε κινήσῃ καθεστῆναι, καὶ σφραγίδας ἐπιδείναι, καὶ κατὰ τὸν νόμον
 ἀπόδοιτο, ἢ καὶ κατὰ μίαν μοῖραν εἰσβαλὼν εἰς δικαστήριον ἀξίῳ ταῦτα γενέσθαι, καὶ διαλα-
 τῆς ἐκ τῆς δικαστηρίου πινὲς ἀπὸ τῆς ταῦτα πρὸς εἰ τῆς ἀνδρὸς μέρους, ἐπιμένει δὲ εἰ οὕτως ἀνὰ ἀλο-
 μένος: μὴ διώχεται διαλυθέντος τῆς γάμου, τὴν τῆς προημαίας δωρεὰς ἐκπῆσιν ἐκκλίνῃ, ὡς δὴ
 προικός οὐκ ἐπιδείσθαι. ὁ γὰρ δοῦναι βουληθεῖς, ἐν ᾧ τὴν λῆψιν ὁ λαμβανὴν ἡξιομένους παρὰ τῆς
 πρὸς ἀπὸ τῆς ὅσιν ὅσιν ὅσιν. καὶ ὅσοι μὲν τῶν ἀλλῶν ὡδὲ τῆς προικός κρατεῖται. ὥστε γὰρ εἰ μὴ
 δοῖν καὶ ἑωσθῆναι τὴν προῖκα, ἀρνήσιν αὐτῇ τῆς προημαίας δωρεὰς ἐπὶ γάμῳ: οὕτω καὶ εἰ
 βουληθεῖν δοῦναι, καὶ ὁ λαμβανὴν ἐξ ἐπιτήδους παρὰ τῆς τὴν λῆψιν, διδομένην αὐτῇ τὴν τῆς προ-
 γαμαίας δωρεὰς τῆς σωκοικίᾳ λυθέντος ἀπαίτησιν, καὶ τοῖς τὴν προῖκα ὅσιν τὴν τῆς ἀνδρὸς αὐτῆς
 οὐκ εἴτενε γινώσκῃ. τὰ τοῖνυν παρασύντα ἡμῶν, εἰ δὲ τῆς τῆς δέου δὴ λυμένην νόμον ἢ σὺ ἑωσθῆναι
 οὐκ ὀργῇ καὶ πρὸς πρὸς ἀδυνάτω ἀπενεσάτω.

πρὸς τῶν εἰς παῖδας ἀμέστων δωρεάν.

87. 4β.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἰωάννη τῷ ἀδελφῷ τῷ ἑωσθῆναι τῶν ἰδῶν τῆς ἑωσθῆναι
 τῶν, εἰ δὲ τῶν ἀπὸ τῶν ὀφειλῶν καὶ πατερίαν.

ἢ δὴ τῷ

ΔΗ τὰ πάλαι φαλκιδίου καὶ τὸ ἐκείνου μοῖραν διωρίζμεν, αὐτὴν οὖν αὐτὸν οὐκ ἀγνο-
ντα περὶ αὐτῆς. καὶ γὰρ λίαν αἴτιον, οὐ σφόδρα ἡμᾶς ἤρεσεν. διὰ δὲ μὴ περὶ κρίνεσθαι
τῶν παλίων, οὐκ αὖ οὐ πατὴρ βουληθεῖν, οὐ τοσοῦτον δὲ ἐλαττωσὶν ὅσον δὴ οὖν, ὥστε αὐ-
τοῖς ἀφορεῖται εἶναι πλὴν ἐλαττωσιν. τοῦ τὸν παρὲς ἡμῶν περὶ νόμου, μὴ οὖν
τοῦ ἰδίᾳ τῆς ἰδίας ἰσχύος, ἐκείνου βουλομένη, ὥστε εἴ τις δωρεὰν ἀμετρον εἰς ἕνα ἢ πῶς
τῶν παλίων ποιήσεται, ἀνάγκη ἔχειν ἐν τῇ διανομῇ τῆς κλήρου τοσοῦτον ἐκείνῳ τῶν παλίων φυλάτ-
τειν, ὅσον καὶ ἐν τῇ νόμῳ μέρους ἴσῳ, πλὴν πλὴν δωρεὰν οὐ πατὴρ εἰς τὸν πάλαιον ἢ ὅσον πάλαιον ὅσον ταύτῃ τε-
τιμημένον ποιήσεται. οὐ τὰ γὰρ οὐδὲν ἐπὶ ταῖς δωρεαῖς ἐγκαλέσουσιν, ἐχόντες μὲν ἴσῳ πᾶσι τῇ οὐσίᾳ τῆς
πατρὸς καὶ ἀπὸ τῶν νόμων, κατὰ τοσοῦτον δὲ αὐτομύλου τοῦτον τῆς μέτρον, καὶ ὅσον καὶ τὰ περὶ γράμματα
ἔχει τῆς πατρὸς, πλὴν ταῖς δωρεαῖς ἔχοντες τῆς ἐν τῇ νόμῳ τῶν ταῖς δωρεαῖς τετιμημένων παλ-
ίων φάσκειν, ἀρκεῖται μὲν ταῖς ἀμέτροις ταύταις δωρεαῖς, δοκεῖν δὲ ὅτι ἀπέχεται τῆς πατρὸς κλή-
ρου. ἀλλ' οὐκ ἀναγκαζομένων μὲν, εἰ ἀρκεῖται ταῖς δωρεαῖς, κατὰ δὲ καὶ τὸν κλήρον, ἀνάγκη δὲ
ἐχόντων πᾶσι τοῖς ἐπανομιῶν τοῖς ἀδελφοῖς ἐν τῇ νόμῳ διαφέρειν, καθ' ὅσον ἐκείνῳ μέρει, ὥστε
μὴ ἐλαττωσιν αὐτοὺς ἔχειν καὶ ἐν νόμῳ αὐτοῖς οὐκ ἀλλομένον δὲ πλὴν γνησίῳ ἴσῳ ταῖς δωρεαῖς ἀμετρίαν.
ὅπου γὰρ ἐξέσται τῷ πατρὶ μέτρεα φονήσῃ πάλαι πλὴν πᾶσι γούλῳ καὶ τοῖς παρὲς αὐτοῦ μάλλον ἀγα-
πώμενοις χαρίζεσθαι πᾶσι, καὶ μὴ ὅσον λοιποῦ πάλαι εἰς τῆς ἐκείνου γνησίῳ ἀμετρίαν
βλάψαι, καὶ τὸν ἡμέτερον πᾶσι βλάψαι σκοποῦν. καὶ ὅσον ἐχέτω μὲν ἡμῖν ἔχοντες ἐν τῇ νόμῳ, ἀναβάλλ-
ομενοι δὲ αὐτὸ πρὸς τὴν καὶ τῶν ἀνθρώπων περὶ νόμῳ, ἐπειδὴ πρὸς ἐκείνῳ αὐτοῖς εἰς τοῖς
ἰσότητος περὶ ἀδελφείας ἔχοντες ἀδελφότητος τε καὶ ἀδελφότητος, ἀλλ' ὅσον νῦν περὶ αὐτῶν ἐκείνῳ ὅσον
νόμῳ ταύτῃ ποιούμεθα. ταῦτα μὲν τοῖς φαλκιδίου πάλαι καὶ ἀδελφότητος ὄντων αὐτοῖς, οὐ μὴν
πάλαι τῶν ἀγνομένων, καὶ οἱ οὐ πατὴρ δικαίαν τε καὶ νόμιμον ἀχαιεῖαν ἐπάγει. εἰ γὰρ ὅσον οὕτως ἔχον
φαίειν, καὶ ἀποδείξειν αἰτίας τῆς ἀχαιεῖας αἰτίας, ἔσω τὰ τῶν νόμων ἴσῳ τοῖς ἀχαιεῖσι καὶ μὴ οὖν
κίερα, οὐδὲν ἐν τῇ νόμῳ τῆς νομοθεσίας ἐλαττωσιν. τὰ τοίνυν παρασύντα ἡμῖν, καὶ ὅσον τῶν
ἐν τῇ νόμῳ δὴ λαμβάνει νόμον, ἢ ὅσον ὁ νόμος ὅσον καὶ πᾶσι παραδίδωμι ἀπονοστήτω.

πρὸς ἐφέσεως, ὥστε εἰ κινουμένης δίκης παρὰ ἐφέτη ἰδίᾳ αἵρετὺς ἐλαττωσιν οἱ λιπ-
γὰ τωρὸς καὶ οὐ τοσοῦτον διασφάμοι ἢ διετία, καὶ συμβῇ ἰδίᾳ τὸν ἐφέτη αὐτοῖς πλὴν
δίκῃ ἐπανελαθεῖν, μὴ αὐτὴν πάλαι εἶναι πλὴν τῆς διετίας πᾶσι ἀδελφότητος. δρ. ζγ.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἰωάννη τῷ ἐκδοθέντι τῷ ἑσπέρῳ τῶν τῆς ἐσπέρῳ πρᾶτω-
ρίων, τὸ δὲν τὸν ἑσπέρῳ τῶν ὀρδιστῶν, καὶ πατριάρχῳ.

Αἱ τῶν ἑσπέρῳ τῶν ἡμετέρων περὶ ἀδελφείας νόμων ἡμῖν παρέχοντες ἀφορμαὶς ἰδίᾳ
σωθείας τῶν ἑσπέρῳ συνηφαιμένων. περὶ αὐτῶν γὰρ ἡμῖν τινὲς ἐποίησαν, ὥς
τῶ νόμῳ βουλομένη τὸν ἐφέτη, καὶ ἰδίᾳ διετία στήθετα, ἢ ὅσον ἀρνησάμενον μὲν,
οὐκ ἐπέλεθοντα δὲ, τῶν ἐφετικῶν ἐκ τῆς αἰτίας, καὶ βεβαιώσεως ἡμῶν, μηκέτι
πᾶσι τῶν περὶ αὐτῶν, ἀλλὰ κινεῖται γίνεσθαι διατρίβῃ πλὴν κίερα. αὐτὸν δὲ καὶ τὸν αὐτὸν
δίκῃ τὸν αὐτοῦ * τῆς δίκης ἐν τῇ δικαστηρίῳ τῆς οἱ ἑσπέρῳ ἀγωνίζομενον, ἀρνησάμενον ἢ ἀπάν-
ταρ, διαγνώμονας δὲ ἐλέσθαι κινεῖται, καὶ ἐπὶ αὐτῶν καὶ παρὲς ἐκείνοις συνελαθεῖν, καὶ πᾶσι καὶ αὐτῶν
ἐκείνῳ δὲ πᾶσι ἀφονήσῃ μὲν τῶν αἵρετῶν δικαστῶν, οὐκ ἐπέλεθοντα δὲ πλὴν παρὲς αὐτῶν κινουμένων
δίκῃ, ἀλλὰ διασφάμοις τῆς διετίας, ἀποκρίσθαι ὅσον ἀντιδίκῃ ὅσον αὐτοῦ, ὅσον μὴ καὶ διωκόμενοι
χρῆσθαι κατὰ τὸν δικαστήριον τῇ τοιαύτῃ δίκῃ, ἀλλὰ δὲ αὐτῶν βεβαιώσθαι, ἀπὸ τῆς διετίας
παρὸς χημῆας. ἐκείνῳ δὲ ὅσον οὐκ ἐπέλεθοντα παρὰ τῇ σὴ ἐκδοθέντι, ἀλλ' ὅσον τῶν δίκῃ παρὰ τοῖς
αἵρετῇ ὅσον λέγεσθαι δικασταῖς. οὐκ ἀποκρίσθαι τοίνυν πλὴν μὲν ἐκείνῳ ἑσπέρῳ, ὅσον τῶν ἡμῖν
περὶ αὐτῶν, μὴ δὲ βλάψαι τῇ τῇ χρόνῳ πᾶσι ἀδελφότητος, μὴ δὲ κινεῖται εἶναι πλὴν τῆς δικαστῆρος ἡμῶν ἀ-
πὸ τῆς ἐκείνῳ, ἀλλὰ ὅσον περὶ αὐτῶν παρὰ τῇ σὴ ἐκδοθέντι, ὅσον πᾶσι νόμον διετίας, καὶ
εἰ μὴ αὐτῶν τῆς διετίας χρόνος παρέσθαι, ἢ καὶ παρὰ αὐτοῖς. τοῦ λοιποῦ δὲ ἰδίᾳ πᾶσι ἑσπέρῳ
σεως, ἐφ' ἣς τοιοῦτο πᾶσι γνησίου, καὶ οὐ μὲν κινουμένης τῆς δίκης παρὰ τῷ ἐφέτῳ δικαστῇ, ἢ ὅσον κινου-
μένης, τινὲς αἵρετῶν ἐπὶ τοῖς, καὶ ἀλλ' ὅσον ἢ διετία παρὰ αὐτοῖς, ἢ οἱ αὐτοῖς ἐκείνῳ ὅσον ἐφέτης πλὴν δίκῃ τε-
μῆν, καὶ καὶ οἱ αὐτοῖς πᾶσι εἶναι ἐπανελαθεῖν πᾶσι, ὅσον ἐφέτης ἢ δίκῃ: τοῖς μὲν δὴ οἱ αὐτοῖς πᾶσι ὅσον
ἔσω χρῆσθαι τοῖς μέρειν, ὥς αὐτὸν εἰ μὴ ἔτι αὐτοῖς ἀποκρίσθαι, ἢ ὅσον ἐκείνῳ δικαστήριον, ἰδίᾳ δὲ ὅσον αἵρετῶν
ἐκείνῳ.

ἐλθόντες, μὴ μὲν τοὶ διώσθαι χηῖναι τοῦ πλὴν διετίαν παρασφραμμένον, ὃ δ' ἂν παρὰ δικαστὸς ἄλλοις ἐ-
 λόμηνος, οὐκ αὖ ἐν δίκῃ σιωπῇ ἐκκλῆν τῷ δὲ τούτου ἀδικηθέντι, διότι τοῖς παρὰ τῆς αἵρεσεως
 τῶν δικαστῶν γινόμενοις ἐπίστυα, καὶ οὐκ ἔστιν οὐκ ἐπεξήλθεν, οὐδὲ ἐπληρώσε τὴν δίκην ἐκείσε, δὲ τὸ
 παρὰ τοῖς δικασταῖς ἐκείνοις ἀγωνισθῆναι τὴν ὑπόθεσιν. ταῦτα τοίνυν ὑπὲρ πάσης ὑποθέσεως
 φυλάττειν παρὰ τῶν δικαστηρίων βουλόμηναι, καὶ παρὰ παντὸς ἐτέρου, κατὰ τὴν ἐφεπικὴν δικα-
 ζοντος ἡμῶν, ὥστε μηδὲν ἄλλοι πᾶσι τοῖς ὑποκρίνοισι ἐν ἡμετέροις πρᾶττειν. εἰ μὲν τοὶ καὶ μετὰ
 τὸ ἀπολφθῆναι τῶν αἵρετῶν δικαστῶν διετίαν παρέλθοι χρόνος, τὴν καινὰ ἐρῶν τὴν ἡφον κα-
 τὰ τὰς πᾶσι τούτου γινόμεναι παρ' ἡμῶν διατάξεις, ὅπως ὑπὲρ τῆς ἐφεξῆς συμβαινουσῶν τοιούτων ὑπο-
 θέσεων ὑποθέσεων κρᾶται βουλόμηναι: τῶν δ' ἄλλων πάντων, ὅσα πᾶσι τῶν ἐφεπικῶν αἰώνων τοῖς ἐμπρο-
 σθεν εἴρηται νόμοις, καὶ παρ' ἡμῶν αὖ τοῖς τῶν νόμων ἀναγκάσει βιβλίοις, ὑπὲρ τῆς οὐκείας μὲνόν-
 των ἰσχύει.

ὥστε ἀκωλύτως ἐπιβροπεύειν τὰς μητέρας τῶν παίδων, εἰ καὶ ὑποδύνοισι αὐτοὺς
 ἔχουσι, καὶ εἰ ἔστιν αὐτοῖς ὑποδύνοισι, καὶ μηδὲ ὅρεον ὑποχρυσίας, ὥς
 οὐ δευτέρω γαμουσι. δ'. ζδ'.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἰωάννης τῷ εὐδοξοτάτῳ ὑποφύτῳ τῶν ἀνατολικῶν πραι-
 τωρίων, τὸ δευτέρον ἀπὸ ὑποφύτων ὁρδναρίων, καὶ πατρικίῳ.

ΕΝΑΓΧΟΣ ἐγράφη μὲν νόμον ὑπὲρ τῆς τῶν νέων κηδεμονίας, τὰ πᾶσι αὐτοῖς γινόμενα
 κακουργήματα ἐν τῇ συγχρῇ τῇ δίκῃ τῶν παρ' ἡμῶν κρινόμενων διέρισκοντες, ὅτι
 πᾶσι καὶ μηδεὶς τῶν ὑποδύνων ὄντων τοῖς νέοις, καὶ ἔχον αὐτοὺς ὑποδύνοισι λερόντων
 κηδεμονίᾳ, μὴ ποτε ὑπὲρ τῆς ἐξουσίας τῶν πατρικίων γινόμεναι, πρᾶττειν τι πᾶσι τῶν
 νέων κακουργήματα. καὶ ὁ γινόμενός αὐτὸς κύριός ἡμῶν ἔστω, καὶ ἐν τῇ παρόντι βεβα-
 ούμενος. Ἐπειδὴ δὲ μηδὲν βουλομένης κηδεσθαι παίδων, καὶ αὐτοῖς κατὰ τὴν παλαιότητα
 καὶ ἡμετέροις νόμοις τὴν κηδεμονίαν ἐπελθεῖν, ἀντετίθη παρὰ τὸν ἡμέτερον σκοπὸν ὑποπινῶν οὐκ
 ὁρῶν ἢ ποιανύτῃ διατάξει: βουλόμηναι τῶν νόμων ταῦτα λέγοντος τῶν μητέρων ἐξαιρῆσθαι τὰ προ-
 ῥητα. πρῶτον μὲν τὸ πρᾶγμα ἐσυνέλεγε μὲν ὑποδύ τῶν νέων αἰετοφύλαξι, τῶν αὖτε πτωχῶν
 ἐχούμεθα. ἔπειτα οὐκ αὖ τὴν αὐτὴν αὐτοῖς τὰς ἐξουσίας τῇ τε μητρὶ, τοῖς τε ἄλλοις. τὴν μητέρα δὲ φύσεως
 ὅπως διέσεως πᾶσι τοῖς παῶν ἀνύστην ἀποτελεῖ τὰ πολλὰ, τοῖς δὲ οὐδὲ μὴ ἀνέχουσι πρὸς τὴν πα-
 ἰδα ἀνάγκην δύνουσι, ἐκόντως οὐ πᾶσι βλητέα τὰ τῶν μητέρων ὄντιν. ὥστε ἀδεῖα ἔστω ταῖς μητέροις
 κατὰ τὴν ἀρχαίαν πᾶσι τῇσιν ἀποταθῆναι, καὶ ὑποπινόμεναις τὰ ἐαυτῶν πρᾶττειν (κατὰ
 τὸν προτέρον ἡμῶν) καὶ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν παίδων, καὶ τὴν ποιανύτῃ παραγχεσθῶν μὴ δε-
 οῦναι, ἀλλ' οὕτω τὰ ἐπ' αὐτοῖς εἶναι, ὥς αὖ ἐν μηδὲ τὴν ἀρχὴν ἐτύγχανεν ὁ νόμος ὑπὲρ τούτου γεγραμ-
 μένος, ὥστε εἴτε προῖκας, εἴτε προγαμίας ἀποταθῶσι δωρεῶν, εἴτε ἔτερα ὀφλήματα ἔχουσιν, εἴτε αἰ-
 μητέρων πρὸς τὴν νέον, εἴτε οἱ νέοι πρὸς τὰς μητέρας ἐν πατρῶν ἴσως προφάσεων, καὶ καὶ ἐξ οὐκείων
 (πολλὰ δ' αὖ πᾶσι μὲν καὶ ἀδελφισκοῦν ἐρήσειν) ἔστω ταῦτα ἐκαστῶν ἀκέραια, κατὰ τὰς
 ἐμπροσθεν διατάξεις κρινόμενα τε καὶ πολιτευόμενα, εἴτε γνησίον, εἴτε φυσικῶν ἢ μητὲρ παίδων ἐπι-
 βροπεύει. Ἐπειδὴ δὲ πολλὰ ἔχοντες ἐν ἀβύσσῳ τῶν, καὶ προχέουσι ὅρεον κατὰ τὴν μεγάλαν θεοῦ
 δίδωται, καὶ τούτῳ πᾶσι ἀνέσται: ἀπὸ τῶν ὁρδναρίων γινόμεναι, καὶ ὅρεον ἐπὶ τὸν νόμον, ὅς
 βούλεται τὰς μητέρας, ἐπειδὴ αὖ τῶν οὐκείων παίδων κηδεμονίαν μέλλουσιν, ὅρεον ὁρδναί, ὥς ὑπὲρ
 δευτέρου οὐκ ἀφίξονται γάμοις, ὅπως αὐτοῖς ἴσμεν παραβαδέντα τὸν νόμον ὅρεον ἐπὶ τὸν νόμον
 ὁρδναί, ὅσους γὰρ δὲν ὁρδναί. ὥστε αἰμώρημα σαφέστερον εἶναι, ὅτι ὅρεον ἐπὶ τὸν νόμον, ὅς
 ἐπειδὴ αὖ ὁρδναί, παραβαδέντα. οὐ γὰρ ἐπειδὴ πᾶσι ἐφύλαξαν τὸν ὅρεον, δὲ ὅρεον καὶ τὰς ἀπαιτούμεναις
 αὐτὸν ἔχοντες προφάσεις τῆς εἰς θεὸν ἀσεβείας. καὶ γὰρ ἀσπίως γινόμενον *λέπει* ὥς ὑπὲρ πᾶν
 καὶ ὁρδναί, καὶ δευτέρου. Διὰ τῶν τοίνυν ἀποταθῶν τὴν μὲν δὴ τῶν πατρικίων, καὶ τῶν
 ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων φυλάττειν, κρᾶται κατὰ τὸν προτέρον ἡμῶν, καὶ ἀποταθῶν αὐτοῖς, καὶ τῶν
 βελανίῳ δόγματι καὶ ἀπὸ τῆς βοήθειας, καὶ ἀπαντα πρᾶττειν, ὅποσα ἐμπροσθεν διώρσει. τὸν δὲ ὅρεον
 μὴ παρέχεσθαι, ἀλλ' ἀρκεῖσθαι τῇ ἀποταθῇ μόνῃ, τῶν τε ἄλλων ἀπάντων, καὶ τῇ πᾶσι τῶν δευτέρων
 γάμοις, οὐδεὶς ὅρεον πᾶσι τούτου διδόμενον. ἀλλὰ μὲν τῶν δευτέρων αὐτῶν ὁρδναί, γάμοις, δὲ θύς
 ἐξαιρῶν τῆς ἐπιβροπῆς, ὅπως ταῦτα πρᾶττειν, ἀπὸ εἰ καὶ ἐτυχεν ὁμομοκίᾳ, ὑποπινόμεναις ἀπὸ τῆς ἐν-
 δικαστηρίῳ φευσσόμεναι, καὶ προτιμῶσαι τῆς οὐκείας ὁμομοκίας τε καὶ κατὰ θέσιν τὰς δευτέρας ἐπι-
 βροπεύει.

ἡμῶν χειροτονηθέντος, ὃς αὐτοῦ τὸν τόπον πληρώσει αὐτοῦ ἱερός πνεύματος. καὶ ἐπὶ αὐτοῖς ὄντος τοῖς ὁρίοις, καὶ ἀποχωροῦντος τῆς χώρας, πάλιν ἐπιστῆναι τὸν χρόνον, καὶ ἀποσερῶν μύθους τῶν σιπτήσεων, ὡς αὐτὸν κομίζεσθαι χρεόν, ἕως αὐτὸν κατὰ θῆται πλὴν ἀρχῆν. ἀποδήσεται δὲ αὐτὸν, ὡς οὐδὲν ὁ δολοχὸς ἐπιβλήν τῆς χώρας, ὅσοι μόνον ἡμῶν ἐμπροσθεν τῆς ἐπαρχίας ἐκείνου ἐπιβλήσιν. Ἄπαντα ἅπαντα ἡμεῖς ἀφελόμεθα παρὰ τῶ θρόνου τῆς σῆς ὑποδροχῆς εἰς τὴν διανεκὴν βουλόμην. καὶ ὡς οὐδὲν μάλιστα ἐπιστῆναι αὐτὸν τῇ χώρᾳ, ὡς ἐκείνου μεταπιδέναι τὰς σιπτήσεις εἰς τὸν δολοχόν. ἐπεὶ τοι γὰρ χορηγεῖν αὐτοῖς τῷ περὶ τῶ κατὰ τὴν παρὰ ἡμῶν διατεταγμένον, ἕως αὐτὸν ὡς τῆς χώρας ὁ δολοχὸς ἐλθὼν, ἐκείνου τοῖς ὑποδροχῆς ἐπιδείξει. τὰ τοίνυν ἡμεῖς ἀσπέντα ἡμῖν καὶ ὅτι τὸν δὲ τῶ θεῖον δηλοῦν μὴ νόμον, ἢ σὺ ὑποδροχῆ ὁρῶν τε καὶ παρὰ πᾶσι παραδύναμι ἀπενσώτω.

πρὶ τῶ ἐκβίβασιν, τῶ ἀνωμύλων καὶ ἀναιτιαθείτων.

δΨ. 45.

Αὐτοκράτωρ ἰουστινιανὸς αὐγουστος ἰωάννη δὲ ἐνδοξοτάτῳ ὑπαρχῷ τῶν αἰατο-
λικῶν πραιτωρίων, τῷ δευτέρῳ ἀφ' ὑπατάων, καὶ πατρικίῳ.

ΠΕΙ ΔΗ Εὐν συνοφείτω μετ' ὅμην, καὶ κατὰ πᾶσαν πολυπραγμοσύνην ἀπορρε-
φόμεθα: ὅτι εἴτε τὰς βίαιαταις προέξῃς τῆς ἐννόμου διδοῦναι διαπραΐας ὡς ἐμὴν,
* λέγει * καὶ τῆς προσηκούσης τυχεῖν ἐπαινεσθῆναι. προσήλθεν τις διδο-
σκων, ὡς αὐτῶν ἐπὶ τῇ τῶν ὑποδροχῶν τὸν αὐτοῦ παρὰ τῶν τῶν ἐνδοξοτάτων
ἡμῶν ἀρχόντων. εἴτα ὁ γυνόμενος αὐτῶν ἐλθόντας, καὶ δὴ καὶ αὐτὸς τὸν ἐλάττοντα ὑποδροχῶν
νον ἔχων, παρὰ τῶν ἐλθόντων ἐλκυσε δικαστῆν, καὶ ἡ παρὰ δόξαν ἐλθόν. Εἰ περὶ γὰρ ἐκαστὸς ἰδίᾳ πλὴν
τῶ ἀρχόντος ἐπεῖχε τάξιν, ἐλεφόντι καὶ γὰρ λατῶν κατὰ ταυτὸ συνέβαινον. αἶμα γὰρ εἰ βουληθεῖν τις
πλὴν οἰκείαν καὶ ἡσυχίαν δίκην, ὅτι οὐδὲν ὁ ἀναιτιασόμενος παρὰ τῶν δικαστῶν ἔλκεν αὐτὸν, παρὰ
ὃν αὐτὸς ἐκληρώτατο δικαστῆν, δὴ μὴ λῶν τε πᾶσι ἐλκεν αὐτὸν ἀναιτιατὰ δέ μιν δικαστῶν. οὐ
ἀπὸ μὲν τοίνυν εἰ τις ὑποδροχῶν οἶεται ἔχειν τὸν κατὰ αὐτοῦ πλὴν αἰτήσιν ἀποδόμενον μὴ παρὰ τῶν
δικαστῶν, δὴ μὴ παρὰ τῶν ἐλθόντων ἐλκυσθῆναι, καὶ τὸν αὐτὸν εἰν δικαστῆν ἐφ' ἐκαστὸν ὑπο-
δέσεως. εἰ δὲ γε τυχεῖν ἀπηρεσίων αὐτῶν ὁ παρὰ τῶν πλὴν δίκην ἀποκληρώτατο δικαστῆς: ἔστιν αὐτῶν
τῶ ἐλθόντων ἐπαινεσθῆναι. εἰ καὶ τῶ ἡμῶν προσηκούσας ἐλθόντων ἡμῶν μὴ πλὴν τῶ βιβλίου πομπῆς
μὴ πλὴν δὲ προκατάρχεσθαι, ἔστιν εἰς τῆς ἐπὶ μὴν ἀναβολῆς παρὰ τῶν δικαστῶν μὴ ἐκείνου, ἐλθόντων
δὲ τυχεῖν, παρὰ τῶ πάλιν ὁμοίως ἐκαστὸν ἀρρητίζεσθαι προσηκούσας δίκην, καὶ τὰς τοιαύτας τέχνας κα-
τὰ μὴν γίνεσθαι, δὴ μὴ ἔκαστον τοῖς οἰκείοις χρεῖσθαι δικαίοις. εἰ μὲν τοι σιγήσειν, εἴτα ὑπερὸν βου-
ληθεῖν πλὴν δίκην παρὰ τῶν δικαστῶν κινεῖν, αὐτοῦ ἔχειν αὐτὸν ἀναμύνειν δὴ παρὰ τῆς δίκης τῆς
ἐπαρμύνης κατὰ αὐτοῦ παρὰ τῶν ἐλθόντων δικαστῶν αὐτὸν ἐκλύσθαι. καὶ ἐπεὶ δὲ παρὰ τῆς δίκης λαβὼν
πλωικαῦτα αὐτὸν πλὴν οἰκείαν δίκην παρὰ τῶν δικαστῶν προπιδέναι, ἵνα οὕτω τὰς τοιαύτας αὐτῶν
ἀνέλκωμι τέχνας τε καὶ κατὰ μὴν λῶν ἐπηρεάσθαι. τὰ τοίνυν ἡμεῖς ἀσπέντα ἡμῖν καὶ ὅτι τὸν δὲ τῶ θεῖον
ἡμῶν δηλοῦν μὴ νόμον ἢ σὺ ὑποδροχῆ ὁρῶν τε καὶ παρὰ πᾶσι παραδύναμι ἀπενσώτω.

πρὶ ἰσόπητος προικός τε καὶ τῆς πρὸ γάμου δωρεᾶς. ἔχει δὲ καὶ ὄλγα καφαλαῖα.

δΨ. 45.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἰωάννη τῷ ἐνδοξοτάτῳ ὑπαρχῷ τῶν ἰδίων πραι-
τωρίων, τῷ δευτέρῳ ἀφ' ὑπατάων, καὶ πατρικίῳ.

ΠΕΙ ΔΗ πολλὰ τῶν ἐν τοῖς νόμοις ζητήσεων ὁρῶμεν πᾶσι τε τὰς πρὸ τῶν ἡμῶν γενέσεις
πῦτ' ἐστὶ γάμος καὶ παιδοποιῖα καὶ κινουμένη, πᾶσι τε τὰς περὶ ταῦτα, ὅτε οὐδὲν δὴ πᾶσι
βουλησῶν τε καὶ διαθηκῶν ὅσιν: εἴνεκα γὰρ γονεῖν ἡμῖν ἀγαθὸς πολυπραγμονῆσαι καὶ
μαθεῖν, τί δὴ ποτε βουλόμηνος ἡμῖν ὁ παλαιὸς νόμος ὡς τῶν τῆς προικός συμβο-
λαίων, δὴ μὲν μέγρον τῶν πρὸς δὴ μὴ λῶν οὐ τοῖς γάμοις συμφώνων ἵδον εἶναι πῶς τε
ἀρρεσὶ ταῦς τε δηλείας βούλεται, καὶ πλὴν ἰσόπητα ταλαντεύει τῶν ἀλλήλων συμβαλλόντων: καὶ οὐχ
ὅτι μὲν τυχεῖν πλὴν ἡμῶν δίδωσιν ἐπὶ τῶν μοιρῶν, διατῶν δὲ τῶν ἡμετέρων, ἀλλ' ἐκ μέσης
ἐκλύσας, ἰστέρον ἐκαστὸν ἀπαιτεῖ γενέσθαι τὸ συμφώνον, καὶ πλὴν ἡμῶν φαμεν ἐφ' ἐκαστὸν
ταῖς τῶν

ταῖων, ἢ τὴν τεύχεον ἢ τὴν τεύχεον, ὅπου αὐτὸς οἱ συμβάλλοντες βουλευθεῖεν, τοῦτο δὲ οὐ πολλὰ πρὸ-
 πόρον ἐπέζητησεν, δὲ καὶ αὐτῶν τῶν διδομένων ἴσον εἶναι. δὲ μέτρον, ἀλλὰ τοῖς μὲν ἐφίλειεν ἐν χιλίοις
 τυχόν ἢ δυακλίοις χρυσοῖς ποιῆσθαι τὴν ἐπίδοσιν, ἢ ἐφ' ὅποσιν αὐτὸς βουλευθεῖεν, τοῖς δὲ οὐ τοσούτων,
 ἀλλ' ἐπ' ἑξακλίων, ὥστε τῆς ἰσότητος ἐν ῥήμασι τοῖς μόνοις ὡς γραμμασί-μυθις, ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς
 πράγμασιν αὐτοῖς ἐπιζητουμένης. τοῦτο τοίνυν πρὸ τῶν δόλων ἀπάντων ἐπανορθοῦμεν, ὥστε ἴσα
 εἶ ταῖς περιεῖν εἶναι καὶ ταῖς πρὸ τὴν γάμον δωρεαῖς, καὶ τῶν ἐπιδιδόμενων, καὶ τῶν ἐπιδρωθήσεων
 συμφωνῶν, καὶ τοσούτων μὲν πόσον καταγράφειν τὸν ἀνδρα, ὅποσον καὶ τὴν γυναῖκα, τοσούτων δὲ ὡς δὲ
 κέρδους ἐπιδρωθῆναι, καὶ ἐκ τοσούτων μέρους, ὡς ὅποσον βουλευθεῖεν, ἰσόμετρον μὲν τοῖς. οὐ γὰρ αὐτὸς ἄλλως τῆς
 δικαιοσύνης τε καὶ ἰσότητος φυλάττειν λόγος, ἢ ἐπὶ μὴ ἐμπροσθεν δόλῳ πρὸς τὴν ἀνδρὸς, καὶ δικαιοσύνης
 μὴ ἴσα ποιῆσθαι τὰ ἐπιδρωθήματα, ταῖς δὲ ἀλλοδαφαῖς ἀνίστα μὲν τοῖς ἀποτελέσματά, μὴ πρὸ τῶν τῶν
 ποσότητος τῶν ἐπιδιδόμενων τῆς αὐτῆς καθεστῶσης: καὶ καταγελαστός αὐτὸς ἐπὶ πανταχόθεν ὁ νόμος. εἰ δὲ μὲν
 γράφει διὰ χιλίοις χρυσῶν, ἢ δὲ γυνὴ τυχόν ἐξακχιλίοις εἰς πρῶτα ἐπιδόει, καὶ ἐπιδρωθήσκει δὲ
 ἀλλοδαφῶς δὲ τέτατον τῶν γελασθέντων εἰς κέρδους λαβὴν, εἴτα ἀποβάλλει τὰ κέρδους, ἢ μὲν οὐδὲν ἐτόρον
 κερδανῶν, ὡς καὶ τῶν τελευτῶν χρυσῶν ἐκ τῶν τεύχεων, ὅς τῶν χιλίοις πεντακοσίων ἐκ τῶν αὐτῶν τεύχε-
 των, καὶ ὡς ἐν αἰνίγματι πολλὰ φαίνεται δὲ τέτατον θάτορον μείζον. ἐκ γὰρ ἑσπέρου δὴ τὸν ἰσ-
 τητος ἀποδοῦναι αὐτῆς αὐτὸς ἀποτελεσθήσεται. τὰ μὲν οὖν ἐμπροσθεν περιεῖναι, καὶ
 ὅν συμπεφώνηται ῥόπον, ἐχέτω. καὶ γὰρ δὲ γινώσκον ἀνέγνωσεν μὲν τῶν οὐκ ἐγγεγραμμένων ὅτι.
 τῶν δὲ λαίω οὐκ ἐπὶ τῇ ἑσπέρῳ ἀποδοῦναι, ἴσας μὲν εἶναι τὰς ἐπιδόσεις, ἴσα δὲ τὰ μέτρα τῶν κερ-
 δῶν συμφωνεῖν, ἵνα ἀπὸ πάντων δικαιοσύνη τε καὶ ἰσότης τητῶνται. εἰ γὰρ τις μᾶλλον θά-
 τόρου πολυτοίῃ, ἔξῃ αὐτῶν δὲ τῶν ῥόπων νομίζον καὶ ἐννοεῖται τοῖς ἡμετέροις νόμοις φιλανθρω-
 πείας τὸν ἐτόρον, ἀλλ' οὐδὲ τῆς ἀνισότητος ἑσπέρῳ μὲν ἰσότης ἐκέρδους μείζον θάτορον πρὸς ποι-
 εῖν. καὶ ὁ μὲν πρὸς τὸν νόμον οὕτω πως ἐχέτω, τὴν αὐτοῦ δικαιοσύνην ἀπάσιν ἐνδεκνύμενος.
 καὶ ἕτερον δὲ ἡ τῇ πρὸς τὰς γαμικὰς ἐπιδόσεις γινόμενων ἐκέρδους (ὅτι καὶ κατεσκεύασται,
 φανερὸν δὲ τὸ πρὸς τῆς αὐξήσεως. ἐπειδὴ γὰρ καὶ τοῖς πρὸ ἡμῶν ὡς ἡμῖν αὐτοῖς τὰ πρὸς τῶν ἐπαυξή-
 σεων ἔρηται, πολλὰ δὲ τῇ ἡμῶν πρὸς τῶν τοιούτων καὶ οὐδὲ ἀριθμηθῆναι ῥάδια καὶ τούτοις πρὸς τὸ
 παλαιὸν περὶ λαοφύτου: ταῖς ἐπινοουμέναις παρὰ τινων πρὸς γελασθέντων ἀνδροῦντες, καὶ κατὰ τὴν
 τὴν δικαιοσύνην φυλάττειν βουλόμενοι, καὶ κείνο ἐπανορθοῦμεν. προνόμιον γὰρ δεδωκαμέναι ταῖς
 προεῖναι, ὥστε κατὰ τῶν πρεσβυτέρων ἑσπέρῳ ἔχον τιμωτόρα δικαιοσύνη τῶν συμβαλλόντων τοῖς
 ἐπιδόσιν ταῖς αὐτῶν πρὸς τῶν πρὸς τῶν ἀνδρῶν, ἀλλ' οὐ ταῖς τῶν γυναικῶν τῶν γε ἴσως τότε μὲν ἡρ-
 νοσμένων τοῖς ἐμπροσθεν συμβάλλουσιν, δεδωκαμέναι δὲ ἀδελφῶν (ὅτι δὴ τὸ παλαιὸν) καὶ ἐπαυ-
 ξήσεις ποιεῖν, ἐφ' ὅτις καὶ τῇ γυναικὶ εἴτε ἀμφοτέρω βουλευθεῖεν, εἴτε καὶ τούτων θάτορος
 ποιῆσθαι τὴν ἐπαύξησην. πρῶτον μὲν δὲ κείνο ἀποδοῦναι δὲ τὸ μὴ πῖνα γίνεσθαι πρὸς γελασθέντων εἴτε
 ἐπαυξήσκει βουλευθεῖν τὴν προῖκα, ἢ τὴν δὲ τὸν γάμον δωρεάν, μὴ ἐξείναι τῶν μὲν ὅτις ποιεῖν, τῶν δὲ
 ὡς τῶν πρὸ τῶν μὲν, ἀλλ' ἐκάτερον ποιῆσθαι πάντως τὴν ἐπαύξησην, ὅτι μὴ ἐν αἰρέσει (κατὰ
 πρὸ τῶν) ἀλλ' ἐν ἀνάγκῃ τὸ πρᾶγμα καθιστάμεν, πάντως μὲν τοῖς ποσότητι ἴσως, ὅτις ὅτις καὶ ἢ τῶν
 ἡμετέρων λέγει παρὰ τοῖς διατάξιν. καὶ ἵνα μὴ συμβαίη τὴν ἐπαύξησην οὐκ αὐτοῖς γίνεσθαι ταῖς
 ἀλλοδαφαῖς, ἀλλ' ἐξακχιλίοις μάλιστα ὡς τῶν μέρους τῆς γυναικός, ἵνα εὖ τῶν ἀνδρῶν ἀνέξεται
 πρὸς γελασθέντων προνομίῳ χρωμένη: εἰ μὲν ἔχοιεν ἐκατέρωθεν ἀκίνητα πράγματα, καλλίον ἐν τοῖς
 ἀκίνητοις γίνεσθαι τὴν ἐπίδοσιν, ὅτις αὐτὸς ἐπὶ δὴ λόντε καὶ ἀναμειβήθητον, τὴν μὲν τὸ ἐξαρχῆς ὡς, τὴν δὲ
 ὕστερον προσγέγονεν. εἰ δὲ οὐχ ἐκατέρωθεν ἀκίνητα πράγματα εἴη: τὴν μὲν γυναῖκα πάντως
 εἰς ἀκίνητων πραγμάτων ποιῆσθαι τὴν ἐπαύξησην, ἵνα καὶ ἢ προῖξ καὶ ἢ ἐπαύξησης ὁμοίως ἐχέτω κατὰ
 τῶν πρεσβυτέρων ἀνέξεται τὸ προνόμιον πανταχόθεν, ἀναμειβήθητον τῆς πρὸς τῆς οὐσίας. ὁ δὲ
 ἀνὴρ καὶ οὐκ ἀκίνητος ποιεῖται τὴν ἐπαύξησην. οὐδὲν γὰρ ἐπὶ τῶν ἀναμειβήθητον βλάβει. εἰ δὲ ἢ γυνή
 ἀκίνητον οὐκ ἔχουσα ἀνέξεται, ἐκ τῶν κινήτων γελασθέντων τὴν ἐπαύξησην: ἵνα τὸ προνόμιον οὐκ ἔχουσα. εἰ
 μὴ ὡς τῆς ἀρχαίας μόνος περιόχῃ, οὐ μὲν ὡς τῆς ἐξακχιλίοις ἴσως ἐπαυξήσεως. τὸ μὲν γὰρ ἐξ-
 αρχῆς γινώσκον ὡς ἐπὶ παντὶ ἀνύποπτον ὅτι. τὸ δὲ ὕστερον πρὸς πτεχόμενον τὴν κατὰ τῶν ἀνέξεται αὐ-
 πόθεν εἰσάγει μὲν τὴν, ὡς βλάβηται εὖ ἀνθρώπων ἐκ τῶν παρ' ἡμῶν ταῖς περιεῖν διδομένων πρὸ-
 νόμιον κατὰ οὐδὲν ῥόπον βουλόμεθα. εἰ δὲ οὐκ εἴη κατὰ τῶν ἀνέξεται χρεὸς οὐδὲν, οὐδὲ ἑσπέρῳ τῶν
 κατὰ τῶν ἀνέξεται πρὸς γελασθέντων: τότε καὶ ἢ χρεὸς αὐτῶν, ὡς βούλωνται τὰ τῶν ἐπαυξήσεων γίνεσθαι παρ'
 αὐτῶν: ἐκατέρωθεν μὲν τοῖς τῆς ἐπαυξήσεως ὡς οὕτω γινόμενης, ὡς τὸ ἴσον ἐχούσης, ἵνα τὴν ἰσότητά φυ-
 λάττωμεν. τίς γὰρ αὐτὸς τῆς πρὸς γελασθέντων ἑσπέρῳ, τῶν ἀνέξεται ἑσπέρῳ μὲν καὶ ἀνέξεται, καὶ ὅτι
 ὅτις τῶν ἐπαυξήσεων ἀπαραμύχως γινόμενων: τοῖς τοῖς ἀκόλουθον ὅτι, καὶ κείνο διορίσθαι ὡς

οἰκείων φανερὰ πᾶσι γινέσθαι κατὰ τὸ συνηδὲς παρασκευασάτω, καὶ εἰς τὸ δίκαιος παραφυλάττειται.
* λέπει *

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἰωάννη τῷ εὐδοξοτάτῳ ὑπαρχῷ πρωτοφύλων,
τὸ δευτέρον ἀπὸ ὑποτάτων, καὶ πατερίῳ.

ΣΜΕΝ πρῶτον περὶ νόμον ποδὲ ἐπιλογῆς μανδατώρων τε, καὶ ἐγγυητῶν, καὶ ἀντιφωνητῶν, πολλὰς ἔχοντα καὶ κοινωφελῆς τοῖς ἡμετέροις ὑποτελεῖσι νομοθεσίαις. ὅς δὲ τῶ παρόντος, ὅς ἐτόρῃς ἡμῖν ἐδόξε δεῖσθαι πινθ' ἐπεξοργασίας τε ὡς προσθήκης οὐκ ἀχρηνοῦς, οὐδὲ τῶ κοινῷ τῷ πολιτεύματός ἀλυσιτελοῦς καθεστῆσθαι. Εἰ γὰρ ἡμεῖς ἀλληλεγγύως ὑποδυσύνουσι λάβοι τινας, εἰ μὴ μὴ προαδείκνυσι δὲ ἢ ἢ αὐτῶν εἰς ὁλόκληρον ἀνέχεσθαι: πάντας ὅς ἴδου τὴν ἀγαθὴν ὑφίστασθαι. εἰ δὲ καὶ πινθ' οὗτο πρὸς περὶ, φυλάττειται μὴ δ' σύμφωνον. οὐκ ἐν τῷ μὴ τοῖς ἀρχὴν ἔχουσιν ὁλόκληρον ἀπαμείβεται, ἀλλὰ πῶς μὴ κατὰ τὴν μείραν, καθ' ἡμῶν ἕκαστος ἀνέχεται, χωρὶν δὲ αὐτὸν κατὰ τῶν ὑπολογιστῶν, ἢ καὶ ἢ ὑποφῶροι καθεστῆσθαι ὡς ἀπὸ τοῦ. καὶ εἰ μὴ ὅς οὗτος οὕτως ἔχον φανερὰ, εἰ μὴ δὲ πόρος ἐλαττοῖς, καὶ παρόντες τυχοῖν: ἐκείνοισι κινδυνώδην ἐκπληρωσάτω ἕκαστος εἰς δ' οἰκείον μέρος δ' ἀλληλεγγύως δανεισθῆναι, ὅς οὐ πρὸς ὅλως ἀόχοι γινώσκονται, καὶ μὴ τὸ κοινὸν χρεὸς ἰδίον πίνος γινώσκω βαρὺς. εἰ δὲ ἀπόρος ἔχοντες οἱ λοιποὶ φανερὰ, εἰ τε τινες, εἴτε εἰς μέρος, εἴτε εἰς ὁλόκληρον, ἢ καὶ ἀπέντες τυχοῖν: καὶ εἰς ἐκείνο ἀνέχεσθαι, ὅς πρὸς λαβεῖν παρὰ τῶν δυνάμεων οὐκ ἡδυνήθη. οὐ τῷ δ' καὶ ἐκείνος φυλαχθήσεται τῷ συμφωνοῦντος, καὶ οὐδὲ μίαν ὑποσπῆσθαι ἡμῶν ὁ εἰς ἄλλον, καὶ ἢ πρὸς δυνάμει ἐκείνοι συμφωνήσονται, ἀγνοοῦντες τούτοις ἔχοντες ὑποδυσύνουσι, καὶ ἕκαστος ἀνέχεται, ὡς περὶ ἕκαστος συνεχεῖς λατὸς, τέχναις, ἢ δόλοις, ἢ διαλύσειν ὑποδυσύνουσι τὰ συγχεῖν μὴ συγχωροῦμενος. εἰ μὴ τοῖς τοῖς αὐτοῖς ἀπὸ τοῦ ἐκείνοισι, ἢ καὶ ἀπέντες τοῖς: διασπῆσθαι τὴν τῆς ὑποδυσύνουσι ἀνθρώπων μὴ ἀνέχοντες καὶ ἐκείνοισι δυνάμει, ὡς κοινῇ μὴ ὅς τῶν τῶν ὑποδυσύνουσι, κοινῇ δὲ ἐπὶ λαβεῖν τὴν ἡμῶν. οὐ τῷ γὰρ οἱ ἀόχοι πάντες δυνάμει, ὡς τὸ χρεὸς ὁμοῖως μὴ κατὰ τὴν τῆς δικαίου, ὁμοῖως δὲ κατὰ τὴν τῆς νόμου τάξιν προβήσεται. εἰ δὲ οὐκ ἀρχὴν εἴη ὁ τῆς δικῆς ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐτόρῃς τις, δίδου μὴ ἀδείκνυσι ἢ αὐτῶν τῶν προσφῶροι δικαστῆς προσέλθουσιν δεχόμενοι, ἢ καὶ ἐπὶ ἀρχαῖς πύτων προσεγγενομένων τῶν λαμπροτάτων ἀρχῶν, ἢ καὶ τῶν ἀρμόδιων δικαστῆς, ἀνταναλίσκων δὲ τῆς αὐτοῦ τάξεως καὶ ἐκείνοισι παραγίνεσθαι τῇ δικῇ, καὶ μέρος αὐτῆς γινέσθαι, ὡς μὴ ἐν ἐμὸν δίσμα τῶν ἡμῶν τῶν δυνάμει νόμῳ γινέσθαι. πύτων ἀπάντων κρατούτων ὑπὲρ τῶν συναλλαγματῶν τῶν μὴ πύτων τῶν χρόνου ὡς ἀπὸ τῆς τῶν νόμου θέσεως. ὡς γὰρ παρῶν τοῖς πρὸ αὐτοῦ περὶ μὴ τοῖς ὑποδυσύνουσι κατὰ λιμνὰς νομῶν νόμοις. τὰ τοῖνυν παρασάντα ἡμῖν, καὶ δὲ τῶν τῶν δυνάμει δυνάμει νόμου ἢ σὺ ὑποδυσύνουσι ὡς ἀπὸ τῶν καὶ πρὸς ἀπὸ παραδιδῶναι ἀποσυνάτω.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἰωάννη τῷ εὐδοξοτάτῳ ὑπαρχῷ τῶν ἀνατολικῶν πρωτοφύλων, τῷ δευτέρῳ ἀπὸ ὑποτάτων, καὶ πατερίῳ.

Αἱ τὰς ἀναργυρίας τὰς ἀντιπιδιμνῶν ἐπὶ πινων θεμάτων οὐκ ἀνέχονται οἱ ἡμετέροις καταλελειμένοι νόμοι. ἀλλὰ τὸ μακρὸν αὐτῶν καὶ ἐκκεχυμένων συνετελεσμένων, ἵνα μὴ τῶ αὐτῶν ἔα θυμῶν ἢ καὶ ὑπὲρ τῶν ἰσχυρῶν ἐμποικωτέρων ἀπολαύουσιν ἀνθρώποι, καὶ πράγματα παρέχοντες ἐτόρῃς. οὐ δ' αὖτε ὅς παντὸς τὰ τῶν ἀποδείξεων ἐστὶ τοῖς δοῦναι ταύτας βουλομένοις. πολλὰς δὲ ὁ χρόνος παραιτεῖται. δι' ἀπὸ τοῦ ποιῶντες συνετελεσμένων ἐπὶ πινων θεμάτων τὰς ὑποδυσύνουσι τῶν ἀναργυριῶν μέμψεις, ἀπὸ τοῦ ἔξωθεν ἢ ἐν τῶν παρ' ἡμῶν νομοθετημένων λαβεῖν. ὅς οὐκ ἔστιν ἢ κατὰ τὸ παρὸν ὡς ὑπὲρ τῆς προικῆς πρὸς τοῖς ἐπειδὴ γὰρ ἅπας ὁ χρόνος τῶν σωποικιστοῦ ἐδόδοτο τοῖς ἀνθρώποις, ὡς ὁ γὰρ σωπῆσθαι μέμψεται τὸ μὴ δεδωκέναι τὴν προικῆς, παρὸν δὲ μείζων ἐγένετο, καὶ μὴ τὴν περὶ τῶν τῶν ἀνθρώπων, ὡς περὶ καὶ μὴ διαζύγιον, εἴσω αὐτῶν δοῦναι τὴν μέμψιν: ὅς ὅς οὐκ ὡς ἀπὸ τοῦ βραχέως καὶ σωπῆσθαι νόμῳ ταχύτεραν ποιῆσθαι καὶ τὴν ὡς τῆς προικῆς ἀναργυρία μέμψιν, ὡς ἀπαλλάξαι τὰς γυναῖκας τῆς ὑπὲρ

τῆς ὑδὶ τοιούτοις μετὰ μακρῶν χρόνων ἀποδείξω. εἰ μὲν οὖν αὐτοὺς δύο μόνον συνοικη-
σειεν πρὸς τῇ γαμετῇ, ἢ καὶ τούτων τῶν χρόνων ἐλάττω, καὶ μὴ λάβῃ τὴν περικὰ: μὴδὲν ἐκ τῆς σιγῆς ὁ
αὐτὸς ἀδικεῖται, μὴδὲ οἱ κληρονόμοι τῶ ἀνδρὶ, καὶ εἰ σιγήσειεν ἐκείνος, ἀλλ' εἴσω ἐτόρου αὐαυτοῦ τὰ τῆς
μέμμεως κινεῖται. τὸ γὰρ βραχὺ τῷ συνοικιστῶν πρὸς ταύτῃ ἡμῶς νομοθεσίαν καλῆ. εἰ δὲ
εἰς πολέονα τῆς διετίας χρόνον, ἐλάττωνα δὲ δεκαετίας δ' συνοικιστῶν ἐκταδεῖν: δίδωμεν τῷ ἀνδρὶ
μέμμεται καὶ λέγειν οὐκ εἴσκει κινεῖται. ἐκ τῇ τὴν περικὰ εἰς μόρος, ἢ εἰς ὁλόκληρον. καὶ εἰ δὲ
τοιοῦται: πῶς πέμπεται τὴν μέμμεν, ἀπαξ τῷ ἀνδρὶ μεμφομένην, καὶ τῆς γυναικὸς ὅτι δὲ δακν
οὐκ ἀποδείξω. εἰ δὲ μὴ τῶν δεκα αὐαυτῶν εἴσω μέμμεται: τῇ σιωπῇ τῷ ἀνδρὶ αὐαυτοῦ μὲν
τὴν μέμμεν, οὐδὲ αὐτῷ μετὰ τὴν δεκαετίαν ἴσως πρᾶξῃ συγχωροῦντες, οὐδὲ τὸν αὐαυτὸν δίδωντες ἐπὶ
τοῖς αὐτοῦ κληρονόμοις. καὶ ἐστὶν ἡ ἴσως ἡμετέρᾳ κατὰ τινων τῶν, δηλαδὴ ἀπραγμοσύνης τῇ ἴσως
κῶν ἐπιμύθια. ὡς γὰρ ἔξεστιν ὑδὶ μακρὸν οὕτω χρόνον (τὸν τῆς δεκαετίας φαμὲν) περικεῖναι τὴν
μέμμεν, εἰ δ' σιγᾶν ἐλάττω: πρὸς δὲ ὅτι βουλόμενος, καὶ εἰ μὴ λάβοι τὴν περικὰ, ταύτῃ πάντα
τῶν αὐτοῦ κληρονόμοις δίδωμι. τῶν αὐτῶν κρατούμενων, εἰ καὶ διαζυγίᾳ διαλυθῇ συμβαίῃ τὸν γά-
μον. μὴδὲ διαφόρομένων ἡμῶν, εἴτε ἡ γυνὴ ὡς τὴν περικὰ ἐπενεκαμμένη καταρξάμεν, εἴτε πατὴρ,
εἴτε ἐτόρος πρὸς ἴσως αὐτοῦ. τῷ χρόνῳ ὑδὶ παντὸς ἡμέρας τοιούτου (καὶ αὐτὸς εἴπωντες ἐφ' ἡμῶν)
τὰ οἰκίᾳ δεικνύμεν ἀποτελέσματα, καὶ ἡ δίδωντες, ἢ αὐαυτοῦ τὴν μέμμεν. διαμῆτρειαν δὲ φα-
μὲν οὐ τὴν αὐτῇ ἡμῶς μόνον πολλαῖς γὰρ ἢ πρὸς ὅρῃ ἢ ὅλῃ τῇ μεμφομένη πρὸς τοιαύτῃ ἵνα
τὸν αὐαυτὸν πρᾶσι δὲ λέγειν, ἢ καὶ ὁ μὲν εἴπων οὐδὲν, μαρτυροῦν δὲ ἐωνημένοι ταῦτα καταφύδου.
δηλαδὲ τὴν ἐμῆτρειαν ἐν γράμμασιν εἶναι. εἰ δὲ καὶ ἐν δικαστείᾳ τυχὸν ποιῆσθαι τις αὐ-
τὴν βουληθεῖν: δεῖ πάντως γνωθῆναι τῇ γυναικί, ἢ τῇ τὴν περικὰ ὅλῃς ἐπιδόωσι καταρξά-
μεν. εἴπερ τοι γὰρ οὐδὲν ὅτι εἰς κελύον τὸν αὐαυτὸν ἐφ' αὐτοῦ, καὶ ἴσως πρᾶξαι, καὶ μέμμεται δὴ
μεν, καὶ δ' μὲν μόρος τῆς γυναικὸς τὸ πρᾶξαι μόνον ἀγνοεῖν. πρόνοιαν δὲ αὐτοῦ δεῖσθαι, κατὰ μὴδὲνα
κρατῆν ῥότων διώσθαι τῷ γὰρ καὶ ὅτι μέμμεν αὐτῷ γέροντι ἀγνοεῖται. Σωλεόντι τοίνυν εἰ-
πὲν, εἴσω μὲν διετίας τῷ γάμον διαλυθέντος, εἴτε θανάτῳ, εἴτε διαζυγίᾳ, καὶ αὐτῷ τῷ ἀνδρὶ παρὰ
τῆς ἀναργυρίας ἔξεστιν μέμμεται, καὶ ὅτι αὐτοῦ κληρονόμῳ εἴσω ἐτόρου αὐαυτοῦ. εἰ δὲ ἴσως διε-
τίαν ἄλλοι δεκα αὐαυτῶν ὁ γάμος ἐκταδεῖν: ὡς ἀνδρὶ δίδωμεν τὴν μέμμεν, ὡς γὰρ αὐτοῦ κληρονόμῳ
εἴσω μὴδὲν τειδῶν. εἰ δὲ πρᾶσι μὲν ἡ δεκαετία: τότε οὐδὲ τῷ ἀνδρὶ, οὐδὲ κληρονόμοις αὐτοῦ τὰ τῆς
μέμμεως εἴσαι, τῷ χρόνῳ προσάπαξ ἰσαριθμῶν τῇ γυναικί. εἰ μὲν οὖν ἀφ' ἡμῶν ὁ ἀνὴρ, καὶ μὴ
μέμμεται: τοσοῦτον εἰς ἀποκαταστάσιν αὐτῷ δίδωμεν χρόνον, ὥστε μὴ ἴσως ἐβλῶσι διαδεκαετίαν ἐκ τῷ
καιροῦ τῶν γάμων. ἴσμεν γὰρ ὅτι σφόδρα ταχιστα συνοικησάντας γάμον, οὐκ ἐλάττω τῶν. εἰ
αὐαυτῶν πρὸς ἴσως ἴοντας, ὥστε ἴσως ἐβλῶσιν τὸν πέμπετον καὶ εἴσων αὐαυτῶν, καὶ εἴσαι διώσων
εἴσω τῷ εἴσων ἐβδῶμον μέμμεται τῇ τῆς περικὸς ἀναργυρίας. τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ εἴσω τῷ ῥη-
θέντος χρόνου: ὅτι κληρονόμοις ἔχον τὸν αὐαυτὸν εἰς τὴν μέμμεν. εἰ δὲ ἀφ' ἡλικίας εἴεν οἱ τῷ μὴ μεμφα-
μένη κληρονόμοι, εἴτε τελευτῶν, εἴτε ἀτελευτῶν: πένταετίαν ἐχέτω μόνῳ εἰς δ' κινῆσαι τὴν μέμμεν
ὑδὶ ἀναργυρία, ἀριθμῶν τῷ χρόνῳ, καὶ οὐκ ἀναμύνοντος τὴν διέξοδον ἀπάντων τῶν ἐλαττόνων χρό-
νων, ὅτι ἡμῶς πρὸς τὸν παρόντα νόμον ἐκίνησεν. τῆς γὰρ γυναικὸς συνοικησάσης πενταεσθαι δεκα-
τον αὐαυτὸν, μετὰ εἴσων ἔτος τῷ θανάτῳ τῷ παρὸς ἀφ' ἡμῶν τῇ ἀφ' ἡλικιότητι, ἐκίνη τις κατὰ
τῆς μὴδὲς τὸν τῆς ἀναργυρίας ἀντιπιδίς λόγον μὲν τέταρτον καὶ τεταρτὸν τῷ συνοικιστῶν χρόνον.
ὅτι ἡμῶς δικάζοντες ἐπεραπείσαμεν. καὶ διὰ ταύτας ἀποδείξεις καὶ τὸν τῶν ἀφ' ἡλικιῶν χρόνον
εἰς τὴν πένταετίαν ὑδὶ τῷ παρόντος ὡς ἀμύνοντος νόμου, ἐκείνου δηλαδὴ τὴν ἀναργυρίαν ἀντιπιδίοντος,
ὅτι αὐτὸς γὰρ ἀμύνοντος εἴη τὴν περικὰ ἴσως δεχεται, ὡς κατὰ ὅτι οἰκείους χρόνους (εἴτε τέλειος εἴη, εἴτε
ἀτελέος) τῷ πένταετος κρινόμενον. κρατούμενος τῷ νόμῳ ὑδὶ τῶν ὑπερὸν ἐβδῶμων γάμων.
ὑδὶ τῶν σιωπῶντων, εἰ μὲν ἴσως ἴσως ὅτι ἡ δεκαετία, ἢ οὐκ ἐλάττω διετίας, ὅτι ἔχων τὸν
χρόνον ὑδὶ τῇ ἀναργυρίᾳ, ἢ πρὸς αὐτῷ καὶ τὴν πρᾶσι μὲν δίδωσιν, εἰ δὲ ἡ ἐλάττω αὐτῷ τῆς διετίας
ἴσως ἀμύνεται χρόνος, ἢ καὶ ἴσως ὁ σύμπτως τῆς δεκαετίας καιρὸς: τῷ καὶ ταῦτα αὐτοῖς μὲν διετίαν δι-
δομεν εἰς τὸ μέμμεται τῇ ἀναργυρίᾳ, τοῖς δὲ αὐτῶν κληρονόμοις μετὰ διαλύσιν τῷ γάμον εἴσω τῆς
τελευτῶν, ἵνα ὅτι πάντων δ' δίκαιον αὐτοῖς φυλάξωμεν. τὰ τοίνυν πρᾶσι τὰ ἡμῶν καὶ διὰ
τῷ δὲ τῷ θείου δηλαδὴ νόμου, ἢ σὴ ἴσως ὁρῶν φανερὰ πᾶσι καταστῆσαι ἀνευσάτω.

πρὶ βουλομένων.

δρ.

ε.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἰωάννης ἑσπέρῳ πραιποσίτῳ δ' ἀνδρὶ

ἀφ' ἑσπέρων, καὶ πατρικῶν.

ἅπασιν χρεὶς γνομνῆς, οὐδὲ γὰρ ἐπ' ἱερατείῃ, οὐδὲ ὑπὲρ ξημίας τῆς βουλῆς, ἀλλ' ἐπ' ὠφελείᾳ ὅσον
τῷ νόμῳ, ὥστε διανεκῶς αὐτὸν κρᾶτεῖν αὐξάνει καὶ χημιάδ' καὶ σώμασ' αὐτῶν βουλευτῶν
ποδίουσιν τε καὶ συστάσει. Εἰ μὲν τοι γε ὁ ἕξ ἀδιαδέτου καλούμενος τῶν βουλευτῶν κληρονόμος,
οὐκ ὦν μὲν τοι καὶ αὐτὸς βουλευτῆς, μὴ βουλευτῆς προσελθεῖν, καὶ ἐαυτὸν ἐπιδοῦναι τῇ βουλῇ· ἢ μὲν
βουλῇ κατεχέτω ἐαυτοῦ γκιον, μόνον δὲ αὐτὸς κύει· ἢ γνησέτω τῶν τριουγκίων, ὅπως αὐτῷ δίδωσι ἢ
πρότερος νόμος· εἴ μὴ τῷ γκιον βουλευτῶν. Εἰ μὲν τοι γε πλεονέκτης ἔσῃ αὐτῶν βαθμοῦ καλούμενοι
πρὸς τὸν τῶν βουλευτῶν κληρονόμον, οἱ δὲ παραιτοῦντο· ὁ μὲν ἐαυτοῦ γκιον λαμβά-
νῃ τὸν ἐπιδοῦντα ὁ δὲ ἐπιδοῦντας ἐαυτοῦ τῇ βουλῇ, τὸ δὲ τριουγκιον δὲ λοιπὸν δὲ ἐκ τῶν νόμων
καλούμενος κληρονόμος. ἀποδοῖν γὰρ κατέστηκεν ἡμῖν πάντως τὸ ἐαυτοῦ γκιον εἰς βουλευτῶν τῆς αὐ-
τῆς πόλεως. Εἰ μὲν τοι τελευτήσῃ τις ἐξ ἡμετέρων, εἰ μὲν γαμειτῇ βουλευτῇ τῆς αὐτῆς πό-
λεως· πρόδηλον, ὥς ἀσυνεφικτῆτος ἐξ τῶν πατρῶα πράγματα, ἢ εἰς ὁλόκληρον πάντως, ἢ τὰ τῶν
ἐαυτοῦ γκιον, ἢ γὰρ τυχὸν ἐπ' ἐαυτοῦ γκιον εἰς ἑτέρον ὁ πατὴρ ἐλθεῖν βουλευτῆς. Εἰ δὲ καὶ μὴ βουλευ-
τῇ μὲν ἱερατῆς κατέστω γαμειτῇ, προσελθὼν δὲ πρὸς τὸν γκιον αὐτῆς βουλόμενος ὑπὲρ τοιούτου λα-
βῇ, ἐφ' ᾧ βουλόμην, ὁ ἐαυτὸν ἐπιδοῦναι τῇ βουλῇ, ὁ αἵματος αὐτῆς ὁ γκιον φανείη· καὶ οὕτως ἔχειν
αὐτῷ ὁ δὲ ἐαυτοῦ γκιον ἀσυνεφικτῆτος πρὸς τῶν πόλεως βουλόμενος, καὶ ὅτι βουλευτῆς
ἐπιδοῖται τοῖς πράγμασι, ἢ διοικήσει αὐτὰ, διότι ἢ πάντως τῇ γνομνῇ αὐτὰ δίδωται βουλό-
μενος. Εἰ δὲ καὶ πλεονέκτης ἔσῃ ἡμετέρων, καὶ πινὸς αὐτῶν γαμειτῇ βουλευτῇ ἢ οὐκ ἔσῃ
τῆς ἐπιδοῦντος γνομνῆς· ὁ μὲν ἐαυτοῦ γκιον εἰς αὐτὸς διακρίσεται, εἰς δὲ τὰς ληπομνῆς ἐπ' ἐαυτοῦ γ-
κιον ἢ ἐξ, οἱ δὲ γκιοντες χημιάδ' αὐτῶν βουλευτῆς οὐσίᾳ, εἴ μὴ τῆς δεσποτέας ὧν τῶν
γνομνῶν. ὅτι ὅσον ἢ αὐτῶν δεδωκαμνῇ τὰ πράγματα τῶν πατρῶν, ἵνα ἐκ τῶν οἰκιστῶν αὐ-
τῶν τὰ βουλευτῆς πλεονέκτης ληπομνῇ. Εἰ δὲ συμβαίῃ τελευτήσῃ τῷ γαμειτῇ τῶν βουλευτῶν
αὐτῶν τὰ βουλευτῆς πλεονέκτης βουλευτῇ, εἰ μὲν πατὴρ ἀφ' ἐαυτοῦ ὁ γκιον, παρὰ τοῖς ποιῶσιν ἔστω τὰ πρά-
γματα, ἢ βουλευτῶν ἐκείνοι, ἢ οὐδὲ μᾶς πολυπραγμοσύνης ὅτι πράγματα διέσται. Εἰ δὲ ἀφ' ἐαυ-
τοῦ γκιον αὐτῶν ἐλθεῖν, εἰ μὲν καὶ αὐτῶν πρὸς γαμειτῇ, ἢ βουλευτῆς τῆς αὐτῆς πόλεως, ἢ οἱ πόρ-
σφας αὐτοῦ ἐπιδοῦναι τῶν βουλευτῶν αὐτῆς πόλεως, ὁμοίως ἢ αὐτῶν αὐτὰ ἐξουσιν ἀπραγμόνως
ἐπ' ἐαυτοῦ γκιον αὐτῶν βουλευτῆς πλεονέκτης βουλευτῇ, ἢ οὐκ ἔσῃ ἡ γνομνῆς· τῶν καὶ ταῦτα κατὰ
τῶν ἐλθεῖν ἢ ἡ διαίρεσιν αὐτῶν γαμειτῇ βουλευτῆς ὁ ἐαυτοῦ γκιον ἐξουδ' ὅτι τὰς βουλευτῆς
ληπομνῆς, αὐτῶν δὲ ἀρκυαδ' ὄνται ὅτι τριουγκίῳ. Εἰ δὲ μήτε ἀφ' ἐαυτοῦ, μήτε ἀφ' ἐκείνων αὐτῶν
γνομνῆς· ὡς μὲν ὁ αὐτῶν πόλεως, ἐχέτω τούτων τῶν γκιον τὰ βουλευτῆς αὐτῶν πλεονέκτης ληπομ-
νῆς. ἢ εἰ μὲν εἰς δευτέρου ἀφ' ἐκείνου γκιον, ἢ πατὴρ ἀφ' ἐκείνων ἢ ἀφ' ἐκείνων, καὶ
αὐτῶν ἀρμόσει βουλευτῆς· πάλιν ὁμοίως ὅτι βουλευτῆς σώματι φυλαχθήσεται τὰ πράγμα-
τα. Εἰ δὲ τελευτήσῃ, ἢ ὑπὲρ δευτέρου οὐκ ἐλθὼν γκιον, ἢ παιδοποιήσας μὲν ἡμετέρων καὶ
αὐτῶν οὐκ ἀρμόσει βουλευτῆς ἢ οὐκ ἔσῃ ἡ γνομνῆς· τῶν καὶ ταῦτα ὅτι ὁρῶν ἢ βουλῇ αὐτῶν τὰ
πράγματα ληφείη. οὐδὲ γὰρ ξενωθῆναι ποτε ὅσον τὸ μέρος τῶν βουλευτῶν ὑποειδὼν τε ἢ λη-
πομνῆς συγχωροῦμεν, καὶ εἰ πολλὰς πόλεις ἢ γένος διαδεχάμεν, ὥστε ἀφ' πάντων τῆς τοιαύ-
της σειράς καπουσῆς αὐτῇ τῇ βουλῇ, εἴτε ἀφ' ἐκείνων παίδων βουλευτῶν, εἴτε ἀφ' ἐκείνων ἐπιδοῦντων
ἐαυτοῦ τῶν βουλευτῶν ὁ ἐαυτοῦ γκιον σάξεται. ὃν δὲ νόμον κρᾶτεῖν ἐπὶ τε τὸν ἐφεξῆς ἀπανταχρὸς
νον βουλόμεθα, καὶ ὑπὲρ τῶν ἐπὶ καὶ νῦν ἡρτυμένων, καὶ μὴ τυχόντων δικαστικῆς κρίσεως, ἢ ὅτι
λίαν πινὸς ἀπαλλαγῇ. τὰ τοίνυν πρᾶσαντα ἡμῖν ἢ ὅτι τῶν δὲ τῶν δεινῶν δηλούμενα νόμου ἢ οὐ
ἐπ' ἐκείνων φυλάξαι ἀσυνεφικτῆτος, μάλιστα πάντων τῆς ὠφελείας τῶν δημοσίου πᾶσι πλεονέκτων πλεονέ-
κτων.

πρὶ τῶν μοδεράτωρ ἀρεβίᾳ. δβ. ρβ.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἰωάννης ἑπ' ἀρχῇ πρωτογίων, τὸ δευτέρον
ἀφ' ἑπ' ἀτων, καὶ πατεμῆς.

ΟΛΛΑΣ μὲν ἢ ἐπ' ἀρχῇ ἀρχαίων ἢ δὲ πρὸς τὸ κρᾶτεῖν μετεθήκαμεν γαμει-
τάς τε ὁ δὲ πλεονέκτης ἐμπροσθεν οὐκ ἔσῃ ἢ πρὸς οὐδὲν ἀρκυόσας τὸ δεινόν, ἐπειδὴ δὲ ἡμεῖς
αὐτῶν εἰς μέγαν κατεσθῆκαμεν τῶν ἐκείνων ἐκείνων τῶν παντὶ γνομνῆς, καὶ οὕτως
ἀντὶ λαβομένης τῶν πραγμάτων, ὡς ἀπαντα ὑπὲρ τὸ κρᾶτεῖν μετεβλήθηται.
Ἀντὶ παρὶ ἡμῖν οὖν, ἢ πρᾶσαντα, καὶ μοδεράτωρ, καὶ ἢ τῶν παλαιῶν τούτων
ὀνομάτων

ὀνομάτων σεμνότης ἐξέρχεται, καὶ ἡύξεται καὶ τὰ σιτήσεων αὐτοῖς, καὶ ἕξουσία δέδεται πάντα, ὅτι
 πρὸ πάντων ἀπιγόνται τὸ τοῖς ἑσπέραιοις λυμναίνεσθαι, ὅτι καὶ πολλοῖς κατ' αὐτῶν χρεῖα, ὅτι
 καὶ τὸ πρᾶγμα κατησφαλισμένα τοῖς πάντων φοβόμενοι τοῖς, καὶ οὐκ ὀλίγως αὐτοῖς πρὸς ἀδύνα-
 μιν τὰς ἀρχάς, εἰ μὴ οὐδ' ὅρκους ἑσπέραιοντες, οὐτὼ τ' συμβόλῳν δεξιωθεῖεν τ' ἀρχῆς. εἴδομεν δὲ
 ὅτι πλὴν Ἀράβων χώραν, ὅτι πλὴν αἰτίαν ἀναγκαστικῶν, διὰ καὶ τὸ δημόσιον ἀπορεῖ, καὶ τοι γὰρ τῆς
 χώρας δι' ἀλαστέως οὐσης, καὶ τὸ πλῆθος ἡμῶν τῶν προσόντων ἀνίσταται, καὶ ὁδύρονται πάντες, οἱ
 μὲν κλοπαῖς, οἱ δὲ ἀδικίαις, οἱ δὲ δόλῳ πρὸς ἀγρότερας ζήμιαις: πλὴν πρὸς αὐτὴν καὶ πλὴν αἰτίαν τῆς κα-
 κίας εὐρομην ἐκ τῆς πρὸς πλὴν ἀρχὴν ἀδυνατίαν γενόμενῳ. ὡς ἰσχυρῶς δι' αὐτῆς οὕτως δι' αὐτῆς οὕτως δι' αὐτῆς οὕτως
 ἀρχὴν, ὥστε καταδεδομένον τῶν ὁσίων ἡτοιμασθῆναι, καὶ ἡδὲ ταῖς ἐκείνου βουλαῖς κείσθαι πλὴν σωτη-
 ρίαν πλὴν αὐτοῦ, ἢ μὴδ' ὅλῳ εἶναι πλὴν ἀρχὴν ταύτῃ. τοι γὰρ οὕτως καὶ ὁ χρόνος ἡδὲ συχνός, ὅτι οὐ καὶ
 ἐκλείπει, καὶ τὰ τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς ἢ στρατιωτικῆς πρᾶξις, μὴδὲν ἐκείνη, μὴδὲ ἐκείνη παντελῶς
 ἀν' ἐκατόμῳ ἐκκιδέονται. ταῦτα ἡμῶν πρὸς πλὴν παρόντων ἀνέστη βουλήν, καὶ τῶ παρόντι
 νόμῳ χρωμένοι, μετατίθεμεν πλὴν ἀρχὴν ἡδὲ καλῶν χάριτων, καὶ φιλοτιμιῶν καὶ αὐτῇ πλὴν τῆς μο-
 δεράτωρος προσομοίαν (ὅτι οὐ πρὸς ἢ ἐν πόντῳ πεποιθὲς μὲν) ὅτι τῶν πρὸς βλάβην αὐτῇ δίκαιον
 διδομένη ἀρχῶν, ὥστε κατὰ μὴδὲν ἐλάττωσιν τῆς δουρικῆς κατεστάναι. ἀλλ' ἀντέχεσθαι μὲν καὶ τῶν δι-
 μοσίων ἐσπέραιοντων σὺν σφοδρότητι πάσῃ, ἀντέχεσθαι δὲ καὶ τῆς τῶν ἰδιωτῶν ὠφελείας, καὶ μὴ συγ-
 χροῦν μὴτε τῶν πρὸς βλάβην δυνάμει μὴτε τῶν φυλακῶν μὴτε πινὶ τῶν διωκτῶν οἴκῳ. ἀλλὰ μὴτε τῶν
 πατριωτικῶν, ἢ τοῖς θεοῖς ἡμῶν πρεσβύτοις, ἢ αὐτῶν θεῶν θεῶν ἡμῶν οἴκῳ τῶν οἰκονομῶν ἐπαίρειν τοῖς
 ἡμετέροις ἑσπέραιοντες ζήμιαις, μὴδὲ κατακλινέσθαι ἐξ αἰτίας μὴδὲ φρεσίν, ἀλλ' ἀνδρείως τῶν ἑσπέραιοντων
 ἡγεῖσθαι, καὶ πρὸ πάντων μὲν καὶ θαλάσσης φυλάττειν θεῶν τε, καὶ ἡμῶν, ὅτι νόμῳ τοῖς χρεῖσιν. ἑσπέραιον
 τοῖς αὐτοῖς ὅρκους, ὅτι οὐ τὰς δόλῳ ἀρχάς: καὶ ταῦτα εἶναι βουλόμεθα. ἐπειτα καμῖζεσθαι μὴδὲ
 τῶν συμβόλῳν καὶ τὰ βασιλικὰ πρᾶγμαλματα, ἀπὸ οἱ μὲν πρὸ ἡμῶν νομοθέται καὶ τὸ παλαιόν
 τῆς πολιτείας ἡπίσαντο χάριτες, ἡμεῖς δὲ ὅτι ἐκλείπει πᾶσι πάλιν ἀνεκταμένα, καὶ εἰς πολιτείαν
 κατηγόμεν, ὥστε καὶ ταῦτοις ἐντυγχάνειν θεῶν τε, καὶ ταῖς ἡμετέροις φυλάττειν καλῶν. εἰ γὰρ δὴ ταῦτοις
 κατακολληθῆσιν, οὐκ ἔστιν, ὅπως μὴ πάντα καλῶς ἀπαντήσιν αὐτῇ, καὶ μὴδὲ τῶν νόμων πρὸς δι-
 κολίαν καὶ δίκαιαν ἐστάντων ἐκκιδέονται. πρῶτον ἡ δὲ αὐτῇ ἀποδοσὶς γίνεται (καθὰ πρὸς εἰσπέρ-
 αῖς ἐφ' ἡμῶν) ἢ τῶν δημοσίων ἐσπέραιοντων τοῖς ἡμῶν νόμοις φιλοτιμιῶν τε καὶ πατριωτικῶν γινομένων, τοῖς
 ἀγνωμονεστέροις σφοδρῶς καὶ αὐτοῖς. ἐπειτα ἐπιμελεῖται καὶ τῆς δημοτικῆς καὶ τῆς δι-
 κρίσεως τῆς αὐτοῦ, ὅτι τῆς μὴ δορυβοῖς καὶ σάσειν ἐκδεδομένον, μὴτε βουλομένης μὴτε οὐδ' ὀλίγως, μὴτε τὰ πρὸς
 τὸν πλὴν αὐτῇ πλὴν πατριωτικῇ, ταῦτα εἰς μανίαν τε καὶ φόβον ἔπειν. ἔξω δὲ ἑσπέραιοντων αὐ-
 τῇ καὶ οὐδ' ἐσπέραιοντων κατὰ τὰ ἡμῶν πρᾶγμαλματα, καὶ γὰρ δὴ καὶ ὅτι ἐκείνην ὅτι λαβόν. οὐδενὸς δὲ
 ἀμείψεται παντελῶς τῶν δυνάμεων. καθὰ πρὸς ἡμῶν πρᾶγμαλματα, οὐτὼ καὶ αὐτῶν
 τοῖς αὐτοῖς τῆς ἀρχῆς ταύτης ἐκβίβασιν ἔχουσιν. ὅτι εἶσαι καὶ αὐτὸς πρὸς βλάβην, καὶ ὁμοίως δὲ ὅτι
 πρὸς τῶν ἐκκλήτων ὅτι τὰ πρὸς τῶν δόλῳ αὐτῶν διοικηθῆσιν. ὅτι οὐδὲ μέχρι τῆς πρᾶμνῆσιν τῆς ἡμ-
 προσθεν σπέραιοντων μόνως. βουλόμεθα γὰρ αὐτὸν προσφάσει σιτήσεων καὶ τῆς δόλῳ παρὰ μνῆσιν καμῖζε-
 σθαι. ἰ. χρυσίου λίφρας, καὶ γὰρ παρὲς αὐτῆς τῆς ἀρχῆς δύο ἔχον λίφρας, καὶ πλὴν αὐτοῦ ταξίν. ἰ.
 χρυσίου λίφρας. εἰ δὲ καὶ ἐκ τῶν βασιλικῶν πρᾶγμαλμάτων (καθὰ πρὸς εἰσπέραιοντων ἐφ' ἡμῶν) ἢ δὴ
 τοῖς ἐσπέραιοντων ἐφ' ἡμῶν, ἀλλ' οὕτως εἶσαι φροντὶς ἡμῶν τῶν κατὰ λόγον τῶν ἰσχυρῶν ἐκείνῃ ἡμῶν
 ταῦτα ἔχον πλὴν ἀρχὴν ἑσπέραιοντων, ἐφ' ὃν αὐτοῦ ἑσπέραιοντων μόνως, καὶ ταῦτα αὐτοῦ διατυπώσιν
 εἶκον τε καὶ πείθεσθαι. οὐκ οὕτως κρινώμεθα δὲ παντελῶς οὐτε ὁ πρὸς βλάβην δυνῆ, οὐτε οἱς αὐτῶν αὐ-
 τῶν δὲ ἡμῶν ἐσπέραιοντων, οὐτε εἰδικῶν αὐτῶν. οὐτε ταῖς ἐκείνων δίκαις, ὅταν ἔχοιεν πρὸς δόλῳ, οὐτε
 εἰ τῶν ἰδιωτῶν πρὸς οὐδὲν ἄλλος εἶναι, οὐδὲ πλὴν οἰκονομῶν ἔξω μετουσίαν πρὸς ἰδιωτικὰς αἰτίας. ὅτι πολὺ
 τὸ μέτρον ὅτι ἐσπέραιοντων φροντὶς καὶ πολιτικῆς διοικήσεως, καὶ διακινῆσθαι ταῦτα, καθὰ πρὸς οἱ
 πατρίους ἡμῶν τῆς πολιτείας ἐτάξαντο τε καὶ κατεστήσαντο. εἰδότες τῆς πρὸς βλάβην δυνῆ, ὥς εἰ
 ἐμβλεῖν ἐκείνῃ θαρσύνει πρᾶγμασιν πολιτικοῖς, οὐδὲ τῶν ἐσπέραιοντων ἀπὸ πλῆθους, δόλῳ καὶ κέ-
 νων ἀφαιρέσει ἰδιωτικῆς εἶσαι, καὶ ἑσπέραιοντων ἀρχὴν ταῦτα γενέσθαι. ταῦτα καὶ ἡμῶν νομοθετή-
 σθαι καὶ ὅτι τῆς κατὰ πλὴν τῆς Ἀράβων χώραν ἀρχῆς. πεπεισμένοι δὲ καὶ βουλήσει θεοῦ, ὅτι τὸ πρᾶγμα
 ἐπιδώσει πρὸς τὸ καλῶν. εἰ ἰσχυρῶς ἐφ' ἡμῶν χάριτων, καὶ ἡμῶν αὐτῶν τὰς σιτήσεις: ἀλλ' οὕτως
 ἴσμεν, ὥς καὶ ὁ ταῦτα ἔχον τὴν ἀρχὴν, ἀπὸ οἱ τοιοῦτος φανῶναι πρὸς τὰς ἀλκιμῆς τῆς δημοσίων φο-
 ρων ἐσπέραιοντων, ὥς μὴ ζήμιαι ἐντυγχάνειν, ἀλλὰ δίκαιον κέρδος τῶν δημοσίων προσταχεῖν. εἰ ἔτι μὲν
 τοι γὰρ γινώσκω τε καὶ κρᾶτῆν βουλόμεθα τὸ τὰς σιτήσεις τῆς πρὸς βλάβην δυνῆ ἐκείνῃ αὐτὸν καμῖζε-
 σθαι, ὁ πόθεν αὐτῶν τῆς ἐπαρχίας ἡγεμόντος ἐκτάξει: πρὸς δὴ λαὸν ὅν, ὥς οὐ μὴδὲ ποσάτης ἀσφαλείας
 προσέει

προσέξῃ τοῖς πράγμασιν, ὥς μηδὲ τὰς οἰκείας σιτήσεις ἀπολείπει ἰσχύου· ἐξ ὧς, ὡς εἰ παρὰ ταῦτα
 ἡ πράξις, ποινῶν, ἰ.ε. χρυσίου λιτρῶν ζημιωθήσεται.

Ἐρχομένη ἰωάννη τῷ ἐνδοξοτάτῳ ἑσπάρχῳ τῶν ἰδίων πραιτωρίων,
 τὸ δέντρον ἀπὸ ἑσπάρτων, καὶ πατεκίφ.

ΔΗ μὲν καὶ ἄλλοις ἐθνῶν ἡγεμονίας μείζονα κατεστήσαντες χαμαλαῖς τε πόλιν οὐ-
 ραῖς, καὶ προῆλθον οὐδὲ ποτὶ τῶν ἐγγὺς ἐσέων διωαμνῶν, καὶ ἑσπάρ μὲν πόδι βλεπῶν
 κατεστήσαντες, ἑσπάρ δὲ ἡγεμονίαν τὰς σιτήσεις παρέδουκεν τε καὶ τάξει, καὶ τὰ ἄλλα
 πάντα ἐφελθιμησάμεθα, ἐφέσων τε ἀκούειν δεδωκεμένον καὶ τὰς μὲν τῶν ἀνθυπαίων
 ἐπεκοσμήσαντες τιμὰς, τὰς δὲ τῶν καλουμένων καμῶν, καὶ ἐτόρῃς τῶν πραιτωρίων,
 καὶ μοδερατῶν ἄλλοις, καὶ αἰεὶ τι προσεβούλευοντες λαμπρὸν, τῇ καὶ ἡμᾶς πολιτείαν νέον δεδω-
 κένον ἀνδρῶν. εἰς νοῦν δὲ ἡμῶν ἤλθε καὶ ἡ καίσαρ καὶ μητροπολις ἡ παλαιότητος ἡγουμένη τῆς πρώτης,
 ἡ ἐχρῶν καὶ πρὸ τῶν ἄλλων μείζονος ἀπολαύει τιμῆς. διότι ὁ πρῶτος ἀνθυπαίος αὐτῷ ἔχει, καὶ ἐφε-
 σῆκε τοιαύτη πρὸς ἀρχήν, καὶ ἐκ σεμνοτόρας εἰς ἐλάττω μετέβαλε. μᾶλλον τοὶ ἑμπεδοκλῆς τῆς ὁλῆς
 οὐκ ἔστι παλαιότητος, εἰς ἥς δὲ διακρίσεως μοίρας, καὶ οὐτε τῆς ἀνθυπαίας αὐτῇ μνησῆς, ἀλλ' εἰς
 ἀρχὴν ταύτῃ δὴ τῷ ὀφειδναρίαν καλουμένῳ κατενεχθείη. καὶ τοιγαρχοῦν τε ὅτι καὶ αἰετὶ σεμνῇ,
 ἡ καὶ τε αὐτῷ Σφάτων ἰσχυρὰ τοῦ πρῶτος, ὅς ἐξ ἑλλάδος ἀναστὰς γέγονεν αὐτῆς οἰκιστῆς, ἡ καὶ τε οὐκ
 ἀποστεινός ὁ τῆς θείας μνήμης, ὁ τῶν αὐτοκρατῶν διδοκίμωνος, ὁ τῶν πατέρων τῆς τῆς βύσεως
 μνήμης, ὁ πρὸ αὐτῶ καὶ μόνον ἡρῆκε πρὸς ἅπαντας διδοκίμους, εἰ τῶν αὐτῶν καίσαρων αὐτῷ ἀνόμοις
 πρὸς τοὺς, πρὸς τῶν Σφάτων πύργον καλουμένῳ. ταύτῃ αὐτῇ χρυσάμενος τῷ τιμῷ, διότι κατ'
 αὐτῷ ὑπὲρ ταῖς ἰουδαϊκαῖς νίκαις εἰς αὐτοκρατορίας ἀνεγράφει. ὁρᾷ μὲν δὲ αὐτῷ χρῶν ἀρ-
 κουμένη μεγαλῆς τε καὶ θαυμαστῆς καὶ αἰσθησιν ὅτι μάλιστα πλείστην τῇ καὶ ἡμᾶς παρεχόμενον πο-
 λιτείαν, φέρων τε μεγαλῆς, καὶ διγνωμοσύνης ἑσπάρ βολῇ, ὅς παρεχόμενον τῷ λῆς σεμνῆς, καὶ πο-
 λιτείας ἐκφύουσαν ἀγαθούς, καὶ λόγον μετῴν, καὶ ὅς ἰσχυρῶν διδοκίμωνος, καὶ δὲ δὴ πάντων μέγ-
 στον, ὅτι δὴ κατ' αὐτῷ ὁ τῶν παντὸς δημοκρατίας ὁ δεσπότης ἡμῶν ἰσχυρῶς ὁ χεῖρς ὁ τῶν θεῶν λόγος καὶ
 τῶν παντὸς ἀνθρώπων ὁρᾷ εἰς γένους ὑπὲρ γῆς ὥφθη, καὶ ἡγεῖσεν οἰκιστῶν αὐτῶν τὰς ἡμετέρας. ταύτῃ
 τοῖνυν πᾶς οὐκ αὐτῷ τιμῶν, καὶ ἐπανάξει μὲν πρὸς δὲ τῆς ἀνθυπαίας ἀρχῆς, καὶ δὴ τομῇ τῷ
 ἀρχὴν ἔχοντι ταύτῃ ἀνθυπαίον τε εἶναι καὶ λαβεῖν, ὁ πρὸς προῆλθον δὲ τούτου δὴ τῶν πραγμάτων
 τυπῶν. καλεῖσθαι δὲ αὐτὸν εἰδικὸν βουλόμην καίσαρ δὲ νόμον. ἀνθυπαίον τε ἀπολαύει τὸν τῶν
 ἀρχὴν ἔχοντα, ὅς διδοκίμους αὐτῷ τοῖς πόδι βλεπῶν ἐπράξατο, καὶ ἔχειν ἅπαντα, ὅποσα ἴδια τῆς τοιαύ-
 τῆς ὅτι ἀρχῆς, ἀκούειν τε τῶν ἐφεσίων δικῶν ἀρχῆς. ἡ λιτρῶν χρυσίου ὅς ἐκατόμβας παλαιότητος εἰς αὐ-
 τὸν φέρουσαν, ἰσχυρὰ τε τῶν παντὶ καθεστάναι, ὥς καὶ τὰς ἡμετέρας πρὸς ἐξῆς διώκατο καλῶν καὶ
 ἐγγὺς ἐσέων ἐκτελεῖν. χρῆσται δὲ καὶ τῇ σεμνῇ καὶ ἀρχαίᾳ τῇ βουλήν, φέρει δὲ τῇ πόδι πρὸς
 φέρει τοῖς αὐτῶν ἰσχυρῶν αὐτῷ πόδι πρὸς, ὅς ἐκατὶ πρὸς τῶν ποσῶν τῇ πόδι πρὸς, τιμῇ,
 καὶ πολλῶν ἰσχυρῶν στρατιωτῶν τε, ὁ τοῦ τῶν, καὶ πάν, εἰ τι συμφέρον ὅτι καὶ τῶν δημοσίων καὶ τοῖς
 ἡμετέροις ἑσπάρ τελεσέθ, προῆλθον. κατὰ σιτήσεις δὲ πρὸς φασιν, ἡ. λίτρας χρυσίου αὐτῷ διδοκίμους,
 ὥς εἰς αὐτὸν τε καὶ τὸν αὐτοῦ πατέρα, καὶ τῷ πειδομένῳ αὐτῷ τάξιν ταῦτα διελεῖν, καὶ ὅν αὐτὸς
 βουληθεῖν ὅσον, καὶ ταῦτα εἰς ἡμᾶς μινύσει, ὥς ἐκ θεῶν πραγμάτων τυπῶν, καὶ τῷ τῶν
 τοῖς διακρίσειν ἡμᾶς ἐπικυρώσει. οὐδὲ ἡ ἑσπάρ μὲν αὐτὸν τε καὶ τὸν πατέρα ἐπὶ τῷ παλαιῷ δι-
 πέσαν τῶν σιτήσεων ὁρᾷ πρὸς ἐκτελεῖν, οὐδὲ τῷ αὐτῷ τάξιν παντελῶς ἀβόηθον οὐκ ἔστι. καὶ
 τοιγαυτὶ ποσῶν εἰσφορῶν καμῶν τε καὶ κινδυνόουσαν, ὥς διδοκίμους τε ἑσπάρ τε αὐτῷ,
 καὶ ὅς δημοσίων εἰσφορῶν φέρει, καὶ ἀπέχεσθαι λιμμάτων ἀδίκων. ἐπικρινῶν δὲ οὐ
 δὲ ὅποιον ταῖς πολιτικαῖς αἰτίαις. ὅς ταῖς τῶν δημοσίων φέρων εἰσφορῶν ὁ κατὰ καιρὸν πόδι-
 βλεπῶν τῶν τῶν οὐκ ἔστι, ἀλλ' αὐτὸς πᾶν ἰδωκίμους ὅς δημοσίαν κατὰ δὲ ἡμῶν αἰτίαν διακρι-
 νῆ, καὶ μάλιστα πάντων προνοήσει τῆς ἀνελίπους τῶν δημοσίων εἰσφορῶν, καὶ τῶν κατὰ τῶν χρῆ-
 σται ταῖς χερσίν. τοῦτο ὁ πρὸς ὅς σφῶνται ὁ πόδι βλεπῶν ὁ νῦν πρὸς ἐπὶ αὐτῆς γενόμενος, ἡ-
 δὴ τε φυλάξας ἡνδοκίμους, ὁ αὐτῶν, ὅς ἑσπάρ, δὲ τῶν δημοσίων τῶν τῶν περὶ σφῶν. μάλιστα
 δὲ πάντων φοντῆς τῶν τῶν πόλεων ἐνταξίαν, καὶ τῶν μινύειν αἰτίαν πόλεος δημοτικὸν ὁρᾷ. βον. καὶ
 γὰρ δὴ

[illegible]

ἔδοξεν ἐκ τῆς θρόνου τῆς σου δίδωθαι βουλόμηναι, ἵνα μὴ αὐταῖς ἐξῇ παραβαίνειν, μηδὲ τοῖς καλο-
μένοις βρεβιατόροι νοθεύειν τι τῶν παρ' ἡμῶν διατεταγμένων, ἀλλὰ κινδυνώ τῶν φυλακόντων ταύ-
τῳ πῶς ἀπορραφίῳ ἐν τῇ δικαστείᾳ τῆς σῆς εὐδοξοῦται τοῖς δίδωθαι εἰς ἰσότητον αὐτῆς, μὴ ἔσοση-
μῶς ὡς τῆς πῶς ἀρχὴν ἔχοντος ταύτῳ, ἢ πῶς νῦν αὐτὸς ἐφῆσκησεν, ἵνα δὲ πάντων ἀποδευτὰ ἡμῖν εἴη
τὰ παρ' ἡμῶν διατεταγμένα. ἀναδραμενέτω δὲ οὐδὲ εἰς τῶν εἰς πῶς παριόντων τιμῶν, εἰ μεμερ-
μένῳ οὐτως ἐρησάμενος διαπένῃ, ὅνομα τῷ χρόνῳ γυνήσεται. Ὡς γὰρ δὴ πᾶν ὅσον μέχρι τῆς νῦν οἱ
πῶς ἑαυτοῦ ἔχοντες τιμῶν ἐκ τῆς δικαστείας τῆς σῆς ἔσδοροχῆς, ἐκ τῆς εὐδοξοῦται τῶν ἡμῶν ἑαυ-
τῶν, καὶ ἀλλὰ χόρην ᾗθεν κατὰ φιλοτιμίαν ἡμετέραν ἔχον, καὶ νῦν αὐτοῖς ἐπιδωσόμεν, πῶς μὲν παρ'
αὐτῶν γινόμενῳ διαπένῃ συσείλαντες, πῶς δὲ παρ' ἡμῶν φιλοτιμίαν οὐκ ἐλαττώσαντες. πάν-
των δὲ δὴ τῶν ἐρημνῶν ἡμῖν ἡ βασιλείας ἐξηγήσθαι τύχη, ἢ γὰρ αὐτοὺς ὁ θεὸς ὅν νομοῖς ἔσδοτε-
κα, νόμον αὐτῶν ἐμφύζον κατεπέμψας ἀνθρώποις, διότι τῷ μὲν βασιλεῖ δίνεκεως ὥστεν ἑαυτεῖα
πᾶσι πόλεσι τε καὶ δήμοις καὶ ἔθνεσιν ἐφ' ἑκάστοις τὰ δοκοῦντα διανέμεναι. προσέρχεται δὲ, ὡς καὶ αὐ-
τοῖς νόμοις ἡ σολῆ, ὡς καὶ ἡ τῆς βασιλείας ἑαυτεῖα δὲ πάντων ἔσται ἀκαταστάσις τοῖς σιγήτοροις.
Ἡ τοίνυν σὴ ἑαυτοῦ τόνδε ἡμῶν πᾶρα βούλῃ ἡ νόμον, δίνεκεως αὐτὸν ὑπὲρ τῆς ἑαυτοῦ μὲν
ἐαυτοῦ πᾶρα σιδήσεται, κατὰ πᾶσαν πῶς αὐτῷ πᾶρα μὲν δυνάμειν. ἐξελήφθη δὲ ἰσότητων
ἰσότητι τῇ εὐδοξοῦται τῷ ἑαυτοῦ τῶν ἰσότητων πραιτωρίων, τὸ δευτέρον ἀπὸ ἑαυτῶν καὶ πατε-
κῶ. ἐξελήφθη δὲ ἰσότητων λογιῶν τῇ λογιστῶν καὶ εὐδοξοῦται τῷ ἑαυτοῦ τῆς δυνάμεως
ταύτης πόλεως.

¶ ἐπὶ τῶν βουλήσεων τῶν * παλαινομένων.

δρ.

εζ'.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς βάσας τῷ μεγαλοπρεπεστάτῳ κόμητι τῶν κασιδιομένων δομε-
σικῶν, ἐπέχοντι τὸν τόπον ἰωάννου τῆς εὐδοξοῦται τῷ ἑαυτοῦ πραιτω-
ρίων, τὸ δευτέρον ἀπὸ ἑαυτῶν, καὶ πατεκῶ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΩ. τῷ τῆς δειᾶς λήξεως νόμος γέγραπται τῆς παλαιᾶς ἐσχασιμένης
ἀπολόγητος, ἡ δὲ τῶν πραιτωρίων ποικιλία, καὶ ἡ φύσις ταῦτα συχνῶς μεταβάλλ-
ουσα, δεῖσθαι τὸν νόμον ἐκείνον ἐπανορθώσεως ἡμετέρας πᾶρα σιδήσεται. λέγει γὰρ
ὁ νόμος, εἴναι τὰς τῶν τελευτῶντων βουλήσεις, ὅταν εἰς ῥογῆς, πᾶσι ῥογῆς μετὰ
παίδων κρατεῖν. καὶ ποσὺν αὐτοὺς αἰσάνεον ῥογῆς ὄντας, ὅτι πᾶσι αὐτοῖς καὶ πῶς ἀσ-
φῆ τῶν πραιτωρίων συγγεῖν δὴ λησὶν λέγειν. εἰ δὲ μὴ ἐναργεῖς εἰσὶν αἱ αὐτῶν διατυπώσεις, ἐσά-
πονται δὲ ἐκ τῶν τεκμηρίων καὶ ὀνομάτων, καὶ τῆς οἰαστῶν γραφῆς, ὡς οὕτω ταῦτα κρατεῖν, καὶ ἔδοξεν
ἐπὶ τῇ σὺν καὶ ἐμαρτυρίᾳ τῶν φησὶ. Ὡς πῶς γὰρ ἡ θεοδοσίῳ πῶς διορίζεται, εἰ καὶ ὑπὲρ πατέρων μὴ-
ων ταῦτα διατυπώσῃ, ἀλλὰ ὡς ὑπὲρ μητέρων, ὡς ὑπὲρ αἰώνων ἐκατέρωθεν φύσεως. ταύτης ἐπι-
λεξιόμενοι τῆς ἀδείας ἀνθρώπων εἰς ποσὺν ἀσάφειαν ἐξήλθον, ὡς μάλιστα μάλλον, ἢ ὁρμηλέων
ταῦτα πῶς δεῖσθαι. ποιητοῦ οὐτε πῶς πᾶρα γραφόντες, οὐτε πραιτωρίων λέγοντες γνωρίσμα-
τα, καὶ ἴσως οὐδὲ πόσον, ὅμως ἀξιούσι σοφισμοῖς, καὶ τῇ τῶν εἰκότων λόγῳ τὰ ποικύτα ἐπὶ ῥογῆς.
Ἡμεῖς δὲ πάντα (αὐτῇ τῇ ἀπὸ παλαιᾶς καὶ δεσάναι βουλόμενοι (οὐδὲν γὰρ οὕτως ἴδιον νό-
μον, ὡς σαφὲς, μάλιστα ὑπὲρ τῶν τελευτῶντων διατυπώσεσι) βουλόμηναι, εἰ τις γραμμάτια ἐπι-
σάμεν μετὰ τῶν αὐτοῦ παίδων βούλοιο ποιήσασθαι διατύπωσιν, πῶς μὲν αὐτοῖς γραφῆναι
τὸν χρόνον, εἴτα καὶ τὰ τῶν παίδων ὀνόματα οἰκείᾳ χειρὶ, ὡς πῶς γὰρ ὁ εὐχριστὸς εἰς οὓς γραφῆναι
ἐκληρονομῶν αὐτοὺς, μὴ τοῖς συμβόλοις τῶν ἀριθμῶν σημεινομένων, ἀλλὰ δι' ὅλῃν γραμμάτων
δηλον μὲν, ὥς πανταχόθεν σαφὲς καὶ ἀναμειβητὸς καὶ δεσάναι. εἰ δὲ πραιτωρίων βου-
λοιο ποιήσασθαι διαίρεσιν, ἢ ποῖ πᾶρα μὲν ῥογῆς ἢ πῶς τῶν εὐδοξῶν ἀποδιδόναι, καὶ τὰ τού-
των ἐγγράφετω γνωρίσματα, ὥς τοῖς αὐτοῦ γραμμασί πάντα δηλονότι, μὴ μίαν ἐπὶ φιλονει-
κίαν τοῖς παισὶ καταλιμπάνειν. εἰ μὲν τοιγε ἡ γαμετῇ ἢ ὁ ζωτικῶς ποῖ πῶς πᾶσι βούλεται
καταλιπεῖν λήματα, ἢ ἐκ δεικνόμενα, ἢ καὶ ἐκ δεικνόμενα: καὶ ταῦτα οἰκείᾳ γραφόμενα χειρὶ, λεγόμε-
νοι τε παρὰ τῶν διατιθεμένων ὡς τῶν μὲν τῶν, ὡς ἅπαντα ἐφεξῆς τὰ ἐπὶ τῇ διατυπώσεσι κείμενα,
αὐτοὶ καὶ ἐξελήφθη. βούλονται κρατεῖν, ἔστω ἰσότης, μὴδὲν ἐλαττώμενα ἐκ τῆς δοκῆς ἐν ἑαυτῇ γε-
γραπθῆναι, πῶς λοιπὸν πᾶρα τῆς τῶν διατιθεμένων μὴ δεξιόμενα, ἀλλὰ τούτῳ μόνῳ διαλλαχῇ τῷ πῶς
αὐτοῦ δεξιάν τε καὶ γὰρ ἔχον πῶς πᾶσαν ἰσότην ὡς ἑαυτῇ παρεχομένῳ, καὶ ἐπὶ μὲν τελευτῆς μεί-

νομοθεσίῳ ἀγαγεῖν διαίρεσιν ἢ τάξιν. εἰ γὰρ ὡς ταῦτα ἢ καὶ τι τοιοῦτο φήσεται· διατίθωμεν, ὥστε
μέχρι τῆς φαλκιδίου μόνου τῆς οἰκείας ἐστάσεως ἀνάγκη ἔχειν φυλάττειν τὸν βεβαρημένον τῆς φει-
νομίας τῇ ἀποκαταστάσει, ὅ μὴ διωκόμεθα ἢ παντελῶς ἐξ ἐκείνου ἐλαττωθῶμεν. ἰκανόν γὰρ εἴ ποτε μὲν
κληρονόμοι ποδὲς οὐκ ἔχουσιν τὰ τρία μέρη, τῶν δὲ ὅ τινος τετάρτου μόνον ποδὲς ληφθήσεται λόγος. οὐδὲ γὰρ
ἐφ' ἡμῶν ὅ βεβαρημένον ἢ δωρεαῖς χρῆσθαι ποῖ, ὥστε ὅτις ἐπιπλήθεις, ὁ πῶρ ὁ παπινιανὸς ἔλεγεν,
INTERVERTENDI FIDEI COMMISSI CAVSSA, ὥστε καὶ τὸ τετάρτον ἀπομεί-
νῃ τῆς ἐστάσεως τῆς αὐτοῦ, ἀλλὰ ὅσοι πάντως καταλιμπάνειν τὸν φεικόμενον, τῶν δὲ ἄλλων ἀπάν-
των ὅ τινος αὐτοῦ κλημνίων ὄχρους, ὥστε διδόναι ἔχειν αὐτὸν τοῖς ὡς βούλεται χρῆσθαι, κατὰ τὴν ἐκεί-
δεσώταις προσήκῃ. εἰ μὲντοι ὁ αὐτοῦ τῆς τετάρτου ὁ βεβαρημένος προσάπτεται· ἀναγκαῖον ὅτι
πολυπραγμοσύνην τίς αἰτίαν, καθ' ἣν ὅσοι πέπραχεν, ἀλλ' ἢ πῶρ ἢ πῶρ ἢ βούλει ποδοῦναι ἢ πε-
ραμαίαν δωρεαῖς, ἐτόραν οὐκ ἔχον οὐσίαν· διὲν αὐτῷ ὅσοι συγχωρεῖται πρὸς τὴν, κατὰ ὅσοι δὴ τὸ ὅ-
ν μετόρῳ ἢ δὴ ποδὲς χροῖον νόμῳ, εἰς ὁ πῶρ αὐτῷ παντελῶς οὐκ ἔχον ποδοῦναι τίς τοιαύτῳ ἀπομεί-
νει. εἰ δὲ καὶ εἰς αἰχμαλῶτων λύσιν (ταῦτ' ἔχει γὰρ ὁ μετόρῳ τε καὶ ἀναπλήρῳ τῷ θεῷ τίς αἰτί-
αν) καὶ ὅσοι ἀδελφὸν αὐτὸν ἔχειν ποδοῦναι, καὶ ἐλαττωθῶμεν καὶ τὸ τετάρτον, τῆς τῆς διδόναις λόγου πάντων ἡμῶν
πρωτότορον φενομένην. εἰ δὲ συμβαίη μὴδὲ αὐτὸν ἐκ τῶν αἰτίων ἔχειν, ὅθεν τοιοῦτο διατάσσεται·
ἐκ τῆς τοιαύτης ἀποκαταστάσεως καὶ ταῦτα ποδοῦναι διδόναι αὐτῷ παρρησίαν. ὅσοι ὁ πῶρ καὶ ὁ δια-
μέλειν ὅ ἐπὶ τῇ τῇ ὅ πῶρ αἰτιολογούμενον ὁ λόγος ὅσοι βουλόμενος εἰς τίς ἀποκαταστάσειν ἔλκεται,
καὶ (ὡς αὐτὸς εἴποι) ἐκ τῆς ποδοῦναι αὐτῷ τίς ἀποκαταστάσειν γίνεσθαι. εἰ δὲ μὴδὲ μία ποδοῦναι
ἢ ὡς αὐτὸς ποδοῦναι πρὸς αἰτίαν· ἀνάγκη ἔχειν πάντως τὸ τετάρτον μέρος τῆς οἰκείας ἐστάσεως φυλάττειν,
καὶ τῇ τοιαύτῃ ἀποκαταστάσει χαρίζεσθαι. εἰ μὲντοι ἢ διαπαντὶ ἔχειν, ὅθεν τίς ἀποκαταστάσειν ποιοῦ-
ται· ἐξ ἐκείνου καὶ ἀναπλήρῳ τῷ τετάρτον, καὶ κατὰ μὴδὲ μίαν αἰτίαν αὐτὸν ποδοῦναι. εἰ δὲ πρὸς αὐ-
τὸν τῆς τετάρτου, καὶ οὐκ ἔχει πρὸς ἀναπλήρῳ τῷ τετάρτον οὐσίαν· τίς καὶ ταῦτα διδόναι καὶ κατὰ τῶν
ἡγορακότων ἢ δὴ ὡς λαβόντων πρᾶγμα IN REM, καὶ ὡς αὐτὸς ποδοῦναι ἐκ τῆς αὐτὸν ποδοῦναι τῆς
νόμου, ὥστε ὄχι ἀναπλήρῳ τῷ φεικόμενον ἀσέβειον αὐτὸν ἐκ τῆς τῶν πραγμάτων ἐκδικήσεως,
τοῦτο ὁ πῶρ καὶ ὅ τινος ληφθέντων ἢ δὴ δέδοκα μὲν, καὶ τίς ἐκ τῆς διατάξεως ἀρχὴν αὐτῷ χαρίζε-
σθαι, καὶ τίς τῆς φεικόμενον ποδοῦναι τῶν. ὥστε καὶ ἀσφάλειαν ὁ φεικόμενος ἀσέβειος δώσει, τῆς μὴ
ἐλαττωθῶμεν τῆς τετάρτου φυλάττειν, εἰ μὴ καὶ αὐτῷ ὁ διαπληρόμενος συγχωρήσεται, ὡς ποδοῦναι τῆς ποδοῦναι μὲ-
νου ἡμῶν δέμας. αὐτῷ γὰρ τῆς διαπληρόμενον πᾶν οὐκ ἐγγύς μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀσφάλειαν συγχω-
ρεῖται, ἡμῶς δὴ ὡς αὐτὸν ποδοῦναι, οὐκ ἀν' εἰς τῆς τῆς τελευτήσεται ποδοῦναι ποδοῦναι ποδοῦναι.
κατὰ ταῦτα τοῖνυν ὡς ποδοῦναι πρᾶγμα ἀπομείνῃ. αὐτῷ τε τοῦτ' ὅ πῶρ αὐτῷ τίς ποδοῦναι, καὶ τοῖς ἄλ-
λοις ἀπασιν, ἐφ' οἷς ἡμῶν συμβαίη τὰ δέματα· τῆς μὴ διαπληρόμενον αὐτῷ ποδοῦναι, καὶ τῆς διαπληρόμενον
ποδοῦναι, καὶ αὐτῷ ταῖς ποδοῦναι μόνων, ἀλλὰ καὶ ὅ τινος ποδοῦναι, καὶ τῆς ποδοῦναι ποδοῦναι, καὶ τῆς ποδοῦναι ποδοῦναι,
ἐφ' ὧν ὅσοι τοιοῦτο φεικόμενον κατὰ λελεῖσθαι συμβαίνει. ἢ τοῖνυν σὺ ἐκδοῦναι ἀπασιν
ταῦτα φανερὰ ποιοῦναι τῆς μετόρῳ ποδοῦναι, ὥστε εἰδέναι κατὰ τίς ποδοῦναι καὶ κατὰ τίς ποδοῦναι,
καὶ κατὰ τίς ποδοῦναι, καὶ κατὰ τίς ποδοῦναι, καὶ κατὰ τίς ποδοῦναι, καὶ κατὰ τίς ποδοῦναι, καὶ κατὰ τίς ποδοῦναι,
τοιοῦτων νομίζονται.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἰωάννης ὁ ἐκδοῦναι τῷ ὡς ἀρχῇ τῶν ἰδῶν πρᾶγμα
εἶναι, ὅθεν ποδοῦναι ὡς ἀπασιν, καὶ πατρίῳ.

ΙΑΝ ἡμῶν τῆς βοήθειαν ὅ παντὶ τῷ τῆς μετόρῳ ποδοῦναι καὶ βασιλείας εἶναι, τίς
εἰς θεὸν ἐλπίδα πνεύμα, εἰδότες, ὅτι τοῦτο ἡμῶν καὶ τῆς τῆς φυχῆς διδόναι σωτηρίαν. ὥστε
ὁ τῶν νομοθεσίας τῶν μετόρῳ ἐκείθεν ἡμῶν ποδοῦναι, καὶ εἰς αὐτῷ ἀφορᾶν, καὶ
ταῦτ' ἀρχὴν αὐτῷ τῆς τε, καὶ μέσον, καὶ ποδοῦναι. ἴσα δὲ τοῖνυν ἀπασιν, ὅτι οἱ ποδοῦναι ἡ-
μῶν βεβασιλευκότες, καὶ μάλιστα λέων ὁ τῆς διδόναις μνήμης, καὶ ἰουστίνος ὁ τῆς διδόναις
λήξεως ἡμῶν πατὴρ, ἐν ταῖς ἐκείνων διατάξεσιν τοῖς αἰρετικοῖς ἀπασιν ἀπὸ τοῦ ποδοῦναι, ὥστε μὴδὲ μίαν
αὐτοῖς μετὰ τῆς ποδοῦναι, μὴ δὲ τίς οἰκονομῶν ὅ δὴ δημοσίαις φόντοις μετὰ τῆς ποδοῦναι, ὅπως αὐτὸν μὴ ποδοῦναι
ποδοῦναι τῶν ποδοῦναι, τῶν ποδοῦναι ἐπὶ πραγμάτων τὰ τῆς ἀγίας τῆς θεοῦ κατὰ τῆς καὶ ἀπο-
δοῦναι ἐκκλησίας μὲν φανερὰν λυμηνόμενοι, καὶ ἡμῶν δὲ αὐτὸ τοῦτο ποδοῦναι ἡμετέραις δια-
τάξεσιν

τοῖς αὐτοῖς κυρώσαντες. Αἰρετικοὺς δὲ ἐκείνοι εἰρήκασι, ὅς ἡμεῖς λεγόμεν, ὅτι διαφόρων ὄντας αἰρέσεων, οἷς συνάππομεν τε καὶ συναριθμοῦμεν καὶ ὅτι τῇ Νεστορίου ἰουδαϊκοῦ ἀκροατοῦται μα-
νία, καὶ εὐτυχισαίς, ὅς ἀκαφάλας, οἱ πῖνός τινι Διοσκόρου καὶ Σδνῆρου κακοδοξίαν νοσῶν, τῶν τινὶ
μανιχαίων ὅς ἀπολλιναρίου ἀναγεωμενίων δυασέβειαν, ὅς πρὸς γε πάντας ὅτι μὴ ὄντας μὲν τῆς
ἀγίας τῆς Θεοῦ καθολικῆς ἐκκλησίας, οἱ ἢ πάντες ὁμοφώνως οἱ ἀγίατοι πάσης τῆς οἰκουμένης πα-
τριάρχαι, ὅς τῆς ἐσπερίας ῥώμης, καὶ ὁ ταύτης τῆς βασιλείδος πόλεως, καὶ Ἀλεξανδρείας, ὅς Θεοῦ πό-
πόλεως, καὶ ἱεροσολύμων, καὶ πάντες οἱ ἔστω αὐτοὺς τεταγμένοι ὁσώτατοι ἐπίσκοποι τινὶ ἀποστολικῶ
κηρῶν πῖνι τε ὅς παρὰ ὁδοῖν. ὅτι τοίνυν τῆς ἀρχαίου κοινωρίας κατὰ τὴν καθολικὴν ἐκκλησί-
αν οὐ μεταλαμβάνοντες παρὰ τῶν ταύτης Θεοφιλεσάτων ἰδόντων, αἰρετικὸς δικαίως καλούμεν.
καὶ γὰρ ὄνομα χριστιανῶν πόλιτιέας, τῆς ἀληθινῆς ἐκκλησίας τῶν χριστιανῶν πίσεως τε ὅς κοινωρίας
χωρίζοντες, ὅτι τῆς Θεοῦ κρήματι ἐκαστοὺς ἔστω γεννῶσιν. οἱ μὲν οὖν πόλι τῶν αἰρετικῶν
φοιτῆται νόμοι πᾶσιν εἰσὶ φανερῶι, ἡμεῖς δὲ βουλόμενοι ὅτι τὴν ὁρθοδόξον ἀσασομένην πῖνι, καὶ
ταύτης ἀνεχομένης ἔχειν τι πᾶσι περὶ τῶν τῶν ἄλλων ἐκαστοὺς τῆς τῆς Θεοῦ ποιήσεως
ἐπειδὴ μήτε δικαίον ὅτιν ἴδον τοῖς ὁρθοδόξοις ὅτι αἰρετικὸς ἀξιοῦνται περὶ τῶν νόμων : ὅς ὅτι καὶ νῦν ἡμεῖς
ὅτι παρόντα εἰδομένην νόμον. Ἐπειδὴ γὰρ δεδωκεμένην περὶ τῶν νόμων ταῖς γυναιξὶ τῶν περὶ τῶν, ὅς καὶ περὶ
γενεσέων δεινῶν περὶ τῶν νόμων, ὅς βελτίως ταῖς ἔχειν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα ἔστω χρόνου νικωμένης,
ἡμεῖς δὲ τῶν ὅτις ὅτις γὰρ μὴ ὁρθοδόξοι κατὰ ὅτις χρόνους, καὶ οὐκ ἀν' ἑαυτοῦ, τῶν ἔστω νόμων ἔχειν, πᾶ-
σιν ἡμεῖς τῶν παρόντος ποιούμεθα φανερὰ ὅτις τῆς Θεοῦ ἡμεῶν νόμον, ὅτι καὶ ταῦτα τὴν περὶ τῶν
ὅς τῶν σωτηρίας ἔστω νόμων καὶ τὰ ὅτις πάντα, ὅτις τῶν γυναιξὶν ἐν διαφόροις περὶ τῶν νόμοις πα-
ρὰ τῶν ἡμετέρων δέδοται νόμον, ἐκείναις δέδοται νόμοις, ἐφ' ὅς τῶν ἀπολαύειν καὶ καὶ ἡμεῖς ταῖς
ὅς αὐτῶν διδόντες, αἷς ἐπιμύθους ὅτι τὴν ὁρθοδόξον καὶ περὶ τῶν νόμων ἡμεῶν πῖνι κρατεῖν, τὴν τῆς
καθολικῆς ἐκκλησίας ὅς ἀποστολικῆς ἐκκλησίας. καὶ μετέχει τῆς ἐκ τῶν σωτηρίας κοινωρίας. τῶν
γὰρ χειρὸς ἐκαστοὺς τῆς ἀγίας τῆς Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, καὶ τῆς ἀρχαίου
κατ' αὐτὴν κοινωρίας μεταλαμβάνειν οὐκ ἀνεχομένης παρὰ τῶν ταύτης Θεοφιλεσάτων ἰδόντων,
οὐ βουλόμεθα παντελῶς τῶν τοιούτων ἀπολαύειν περὶ τῶν νόμων. εἰ γὰρ ἐκαστοὺς χωρίζοι τῶν τῆς Θεοῦ
δωρεάν, καὶ τῆς ἀγίας καὶ ἀρχαίου κοινωρίας ἀπολαύειν ποιῶσι, πολλὰ μάλλον καὶ ἡμεῖς οὐκ ἀν'
αὐτοῖς δέξασθαι περὶ τῶν νόμων, ὅς τῆς ἐκ τῶν ἡμετέρων νόμων ἀπολαύειν συγχωρομένην συκοφαν-
σεως, ἀλλ' ἔστω αὐτοῖς παντελῶς ἀβαστοὶ αἱ παρὰ τῶν νόμων διδόντες, ὅς παντὸς περὶ τῶν νόμων
ἐκ τῶν ἡμετέρων διατάξεων αὐτοῖς δέδοται νόμον. ἔστι δὲ αὐτοῖς τῆς βελτίονος γεν-
νήσεως γνώμης, καὶ τὴν ὁρθοδόξον καὶ τὴν ἀληθινὴν ἀσασομένην πῖνι, καὶ ταῦτα μέχρι παντὸς ἀντε-
στήναι τῶν τοιούτων ἀπολαύειν δωρεάν τε καὶ περὶ τῶν νόμων. τούτων οἱ ἀπὸ τῆς τῆς ὁρθοδόξου κρατουμένων
καὶ τῆς ἀφ' ἑαυτῶν νόμων, περὶ τῶν νόμων παρὰ τῶν Θεοφιλεσάτων ἰδόντων, ἔπειτα δὲ καὶ παρὰ
τῶν ἡμετέρων ἀρχόντων καὶ δικαστῶν, εἴτε μείζους, εἴτε ἐλάττω καὶ δεσπῶσι, ὅς πρὸς γε παρὰ τῆς οἰ-
κουμένης, πρὸς τὴν ὅτις παρόντα ποιούμεθα νόμον. ὅς περὶ τῶν νόμων ὅτις δικαστῶν, παρ' οἷς πᾶ-
ντες κινεῖται κατὰ γυναικῶν δίκαια ἢ παρὰ γυναικῶν πᾶσι περὶ τῶν νόμων ἐκδικεῖν αὐτοῖς βουλομένων,
ἀποβλέπειν εἰς τὴν τῆς παρόντος ἡμεῶν νόμον διώκειν, καὶ εἰ μὴ δύοιεν αὐτοῖς τῆς ὁρθοδόξου πίσεως
οὐκ εἰς καὶ μεταλαμβάνοντες τῆς ἀρχαίου καὶ περὶ τῶν νόμων κοινωρίας οἱ τῆς ἀγίας καθολικῆς καὶ ἀποστο-
λικῆς ἐκκλησίας παρὰ τῶν σεβασμιωτάτων ταύτης ἰδόντων : ταῦτα μὴ συγχωρεῖν ἀπολαύειν τῶν ἐκ
τῶν ἡμετέρων διατάξεων περὶ τῶν νόμων. τὰ τοίνυν παρὰ τῶν νόμων, καὶ ὅτις τῆς Θεοῦ δεινῶν
μὴ νομῶν ἢ οἱ τῶν ὁρθοδόξων γινώσκουσιν ἐκ τῶν παρ' αὐτῆς κινουμένων δικαίων παρὰ τῶν νόμων καὶ ὅτις
καὶ πόρις παρὰ τῶν νόμων φοντιστά, διὰ τῶν εἰωθῶτων ἐδικτῶν καὶ περὶ τῶν νόμων οἰκείων πᾶσι
τῶν νόμων φανερὰ, οἱ τῶν νόμων ταύτης πόρις καὶ οἱ τῶν νόμων ἐκαστοῖς ὅς γινώσκοντες πάντας, ὅτις
οἱ τῶν νόμων ἡμεῖς ὅτις φοντιστά, καὶ τῆς ἀληθινῆς πόρις τὸν δεσπότην καὶ τὸν ἀληθινὸν Θεὸν πίσεως, καὶ τῆς τῶν
ἡμετέρων τῶν νόμων σωτηρίας.

πρὸς τῶν νόμων.

δβ.

εθ.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς Ἰωάννης τῷ εὐδοκίᾳ τῷ ἀρχὴ τῶν πραιπο-
ρίων, τὸ δευτέρον ἀπὸ τῶν νόμων, καὶ πατριάρχ.

Σ Μ Ε Ν ἐκ μινύσεως τῆς οἰκῆς τῶν νόμων ἡμεῖς περὶ τῶν νόμων πόρις φοντιστά
κίωρ χημῶν, ὅς ἐμφανῆς γέγονε τῶν δικαστῶν τῶν νόμων, ἀλλ' ἐπειδὴ πόρις
ρον περὶ τῶν νόμων ἡμεῖς γινώσκοντες, περὶ τῶν νόμων τὸν νόμον, ἐκείνους μὴ κρατεῖν,
ἀνακαταστήσει.

ἀλλὰ φησὶν αὐτὸν προσέειπεν ἐκ τῆς δικασθεῖν τῆς αὐτῆς ἐν ὧν μὲν δὲ αὐτὸν καὶ ἐπὶ τῶν ἐπαρχῶν
ἤδη καταφανῆ γενέσθαι· ἂν δὲ ἴδω θεασάμενος τὸν τοιοῦτον νόμον, παντοίως ἀρχεῖν, ἀλλ' ἀνίστατον
εἶναι καὶ οὕτω βουλόμην τὸ πρᾶγμα προσεῖναι, ὥς εἰ μὴδὲ γραφεῖς ἐτύγχανεν ὁ ἐρημνύων νόμος.
ὅλην κατὰ τὸν ἤδη πόλιν τοιούτων τεθέντας νόμους παρ' ἡμῶν τὰς ὑποθέσεις ἐξετάξεσθαι τε καὶ
κρίσεως ἀξιοῦσθαι. τὰ τοίνυν παρασάντα ἡμῖν καὶ δι' τῶνδε τῶν θεῶν δηλοῦμενα νόμου ἢ σῆ
ὑποδροχῇ, ὁρῶν τε καὶ πρὸς ἀπὸ παραδιδύμει ἀπενεούτω.

πρὶ τῶ χρόνου τῶν ἀρμόζουσιν ἀγαθῶν τοῖς δυνάμει τόποις.

δβ. ριβ.

ἌΣΑ ἀπαγγέλλει προσήκουσα σε πῶς οἶκω, εἴτε πῶς ἀναλίσκω, εἴτε ὑποδυναμίζω ὅτι οὐχ
ὑποδυναμίζω τὰ πεπραγμένα ἐπὶ τῶν ἀρμόζουσιν ἐκάστω οἶκῳ τοιούτῳ δυνάμει προσ
καίρων παραγραφῶν, φυλαττόμενων μὲντοι γε τῶν οἰκείων χρόνων, εἴθι φησὶν ἐκα
τὸν ἐπεσιμόνοισι φερέσθαι τὰς ἀντικειστας τοιούτοις σεπτοῖς τόποις ἀρχαῖς, ὁμοίως καὶ
τὰς ὑπὲρ τοῖς ἐκδεῖσιν εἰς λύφωσιν αἰχμαλῶτων. πολλὴ συμμνήσθαι, ὅτι ἡ προσημνία
οὐκ ἐμνημόνευσε τῶν ὑπὲρ αἰχμαλῶσιν ἐκδεχόμενων ἀρχῶν, ὥστε οὕτω νομίζω, ὅτι μέγιστον τῶν νῦν μόνον
τῇ ἐκαστονταίᾳ, καὶ οὐχὶ τῇ πεπραγμένῳ τῇ φερέσθαι. ὁρῶν δὲ μὴ μὴ ἰσχυρῶς, εἴτε ἰεὺς αὐτοῦ καὶ
τῶν ἰουστινιανῶν, ὑπὲρ ὑποδυναμίζω βασιλεῖος.

πρὶ τῶν ἐπιδίκων καὶ πόλιν τῆς ἐφ' ἡλίουσιν γενέσθαι παρὰ τῶν ἐκείνων ἀσφα
λείας πρὸς τῆς τῶν ἐκείνων ὑπομνήσεως, καὶ πινίκα οὐ διώκεται ὁ ἐκείνων ἀ
ποχρήσασθαι ὅς προνομίᾳ τῶν ἐκείνων αὐτὸν μὴ βουλόμενον διαίρεσιν. δβ. ριβ.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς θεοδότης ὑποδυναμίζω τῶν ἀνατολικῶν πραιτωρίων.

ΟΛΛΑ μὲν πόλιν τῶν ἐπιδίκων τοῖς τε σφόδρα τῶν παλαιῶν νομοθέταις ταῖς τε βα
σιλικαῖς ἐρήται διατάξεσιν. ὑπὲρ δὲ τῶν παρόντων πινέ τῶν δικαστῶν τῶν ἡμετέρων
ἢ τῶν γαλιωτῶν, ὥστε τῶν ἀμφοτέρωθεν διακρίναι τῶν ἐπὶ καὶ νῦν ὑποδυναμίζω τῶν
οὐ τῶν αἰτίων ἐπὶ τοῖς δικασθεῖσι κενουμένων, καὶ τοῖς τε νόμοις, τοῖς τε διατάξεσι τὰς
πόλιν τούτων κειμένων φανερῶς τῶν γαλιωτῶν, καὶ ὥστε λοιπὸν ἀναμειβόμενον
εἶναι, οἷα προσήκει πράγματα λιπύσθαι καλεῖσθαι. Διὰ τοῖς ἴσως θεασά
μενος λιπύσθαι λέγεσθαι καὶ νοεῖσθαι πράγματα κινήτων, ἢ ἀκινήτων, ἢ αὐτοκινήτων, οὐ πινέ πρὶ
τῆς δεωπείας ζήτησις μετὰ τῶν ἐκείνων καὶ ἐκείνων κινήτων, ἢ δὲ ἀρχαῖς ὑπομνήσε
ως, ἢ δὲ δέσπων βασιλεῖ περὶ τῶν δικαστῶν ἐμφανισμένων, καὶ δὲ αὐτοῦ τῶν ἐπὶ δικῶν τῶν
περὶ τῶν δικαστῶν γνωσθέντων. ἵς τούτων γὰρ τῶν θεμάτων καὶ τῶν περὶ τῶν δικαστῶν ἡμετέρων
τῶν διατάξεων μὲν ταῦτα κρᾶτῆν βουλόμην, ἐπὶ δὲ ἐκείνων καὶ ἀγνοούσας ἀρχαῖς διακρίνα
μεν. Ἀλλὰ καὶ ἴσως περὶ τῶν δικαστῶν, ὥστε εἴπερ δικῶν πόλιν λιπύσθαι ἡρημνύει συμμνήσθαι τὸν
ἐκείνων τελευτήσας, ἐπὶ δὲ αὐτοῦ κληρονόμοις βούλεισθαι διελεῖν τὰ πράγματα· ἀνεμπίδως
εἶναι αὐτοῖς ἴσως διαπραγμάττειν. ὡς γὰρ ἐπὶ δικῶν πράγματα κατὰ διαδοχὴν εἰς κληρονόμους
ὑποδυναμίζω, οὐκ ὀφείλει ἐκ ποίησις νοεῖσθαι ἢ τῶν μετὰ τῶν κληρονόμων διαίρεσις. καὶ ἴσως δὲ
ἐπὶ τῶν παρόντων ἡμῶν νόμον θεασάμενος, ὥστε εἰ συμβαλεῖ ἐκ τῶν πόλιν τοιούτων πραγμάτων δικα
σμένων τῶν ἀνθρωπίνων ἀπὸντα πραγμάτων, ἂν τελευτήσας βουλήσας πράγματα πινά, πόλιν
ὧν δεωπείας ἀμφοτέρωθεν κινήται, ὁ νόμος πινά του πινά καταλιπῆναι· εἰ μὲν ὁ κληρονόμος κα
τὰ δικαστῶν ἡμῶν δεωπείας αὐτῶν ἀποδειχθεῖν· τῶν καὶ τῶν ληγατῶν, ὅπερ αὐτῶν καταλέ
γειται, πᾶσι χρόποις νομίζεσθαι. εἰ δὲ ὁ κληρονόμος ἐκ δικαστῶν τῶν ἡμῶν ἀπενεκοίτο, μὴ
ἔχεν χρόπον τὸν ληγατῶν ἐτόρον πράγμα ὑποδυναμίζω αὐτοῦ ληγατῶν τὸν κληρονόμον ἐσπράττειν, ἐπει
δὴ πρὸς εἰδὸς ὁ διακρίνων τὸ πρᾶγμα λιπύσθαι εἶναι τῶν δικῶν ἐκ βασιλῆος τῶν ληγατῶν κατέ
λιπεν. ὁ δὲ ἐκείνων ἀδελφὸν τῶν ληγατῶν, εἰ ἴσως συμφέρον ἐκ αὐτῶν ἡμῶν τοῦ μέτοχον γινέσθαι τῆς δι
κῆς, ὥστε μὴ πινά τυχὸν ἀμέλειαν ἢ περὶ τῶν δικῶν διώκεσθαι αὐτὸν τῶν κληρονόμων ἀντιπιδεῖναι. ἐκ ταῦ
τος δὲ τῶν λιπύσθαι περὶ τῶν δικῶν κατὰ τῶν δικῶν, καὶ ἐκ ταῦταις ταῦταις
κρᾶτῆν διατάξιν, ὥστε εἰ μὲν εἰδικὰ πράγματα κινήται ἢ ἀκινήτα ἢ αὐτοκίνητα ὀνομασθαι ταῖς ὑπο
δυναμίζω

δι' δικαστήριον. τῆς γὰρ τῶν κηρύκων φωνῆς ὁλίγοι παρόντες δεισκόμενοι ἀκούσαι δύνανται, τὰ μὲν
τοὶ γε ἔδικτα ὑπὸ πολλὰς ἡμέρας προπιθεμένα πάντες ἀέθον γνώσκον δύνανται. πᾶσι δὲ τοῖς ἄλλοις
δικασταῖς τοῖς κατὰ βασιλικὴν κέλευσιν τὰς ὑποθέσεις ἔξετάζουσιν, ἐν τῷ παρόντος νόμου ἐπιτρέ-
πομεν, τὰ μὲν τὰ μὴ τῷ δικαστηρίῳ προσεσφύοντα προπιθεμένοις ἔδικτοις καλεῖν, ἵνα μὴ ἀπόρραν-
τα διαμένει τὰ πρᾶγματα. εἰ δὲ παρὰ δικαστῆν προοίμιον ἡ δίκη οὐκ ἔδεξατο, ὅντι μόνον ὁ
βιβλίῳ ὑπομνήσεως ἐνέχῃ τις, ἢ δεκτικῶν τῇ ἡμετέρᾳ γαληνότητι προσερχομένων κέλυσιν ἡμῶν
πῶς τοῦτου προήλθεν, εἴτε ἐγγράφως, εἴτε δὲ μανθάνων, ὅς τῷ δικαστῇ γέγονεν ἐμφανὴς, καὶ τῷ
αὐτῷ ἐγνώσθη: ὅς τῷ ἔξωθεν τῷ ἐν ἡμετέρῳ πρὸς τὸν ἀρμόδιον ἵνα δίκασθαι, ὅς αὐτοῦ τὸν ἴδι-
ον ἀντίδικον κατὰ τὸν ὁμοιον καλεῖν ἔσθον, ὥστε εἰ μὲν τὴν αὐτοῦ παρέστησαν ὁ ἀνὰ τὴν ποιήσοιτο, δὲ
πρᾶγμα κατὰ τὴν τῶν νόμων τάξιν ἔξεταζόμενον, πόρᾳ νόμον δεχόμενος. εἰ δὲ προπιθεμέ-
νων τῶν ἔδικτων κληθεὶς εἰς δὲ δικαστήριον ἐλθεῖν καὶ τὰς ἰδίᾳς ἀναρχαῖς ἢ δὲ αὐτοῦ, ἢ δὲ νομίμων
(καθὰ πρὸς ἕκαστον) ἐπὶ τοῖς προδείκναι μὴ βουληθεῖν: τὴν καὶ αὐτὸς οἰκονομῶν ἐτόρᾳν προδεσμί-
αν αὐτῷ συγχωροῦμεν, ἢς ἐντὸς εἰ μὴ τῇ ἰδίᾳ ἐπιτέλλοιτο ἀπαγοῇ, διδόμεν ἄδειαν ᾧ δικαστῇ, καὶ ἀπόν-
τος τῷ ἀντίδικῳ τὰς τῷ προσεσφύοντος μέρου δικαιολογίας κατὰ τῶν ἡμετέρων νόμων ἔξετάζον,
ἢ τῆς ἀλλοτρίᾳς ἀκριβῶς ζητοῦμένης νομίμων ἐκφύρον. εἰ δὲ ἐντὸς τῆς ἐρημίας τῆς ἐν
ἐν αὐτοῦ προδεσμίας παραγένηται, ὅς τὰς ἰδίᾳς ἀναρχαῖς ἐγγυμνάσει βουληθεῖν: καλὸν μὲν τὸν
δικαστῆν πᾶσι ῥόποις τὰ ἀναρχομένα ἡτοιμασμένα, ἀπὸρ δὲ τὴν δίκην ὁ ἀναρχὴς προσε-
σφύων τῷ δικαστῇ ὑπέμνη, πρὸ πάντων εἰσπράξει τὸν αἰώνοντα, καὶ τῷ αἰτιανέντι τῇ ἀρχῇ, καὶ οὕτω
τὸν ἀναρχόντα προσεσφύσει, μέχρις ὅτου τὸ πρᾶγμα πόρᾳ δέχεται κατὰ τῶν νόμων. εἰ δὲ μόνον
παραγένηται, καὶ τῶν διαπανημάτων εἴτε ζημιωμάτων διδόμενων μόνον τὸν ἐν αὐτοῖς χρόνον δικό-
ναι βουληθεῖν, καὶ πάλιν ἀναρχῶν τῷ δικαστηρίῳ μέχρι πόρᾳτος τῆς ὑποθέσεως μὴ παραμένει:
καλὸν μὲν αὐτὸν μετὰ τὰς ἐρημίας τῶν ἔδικτων καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς διασήμετος παρατηρήσεις πᾶ-
σης ἀπαγοῇ ἐκπύπῃ, καὶ ἀρμόζει αὐτῷ κατὰ τῶν ἀναρχῶν ὑπολαβάνῃ. χείρων γὰρ ὁ ἐκείνου ὁδὸς
γινώσκεται, ὅστις ἐκκοπῇ τὸν αὐτὸς τὴν δίκην κατὰ λέγειν, ἢ πρὸς ἐκείνου, ὅστις ἀπαξ τῆς προκα-
ταρθείσης δίκης ἀπέστη. τῷ δὲ τῷ νόμου προνομίᾳ τῷ μὴ ἐπιτιθέντος ἀνὰ τὴν τοῖς μὴ βουλο-
μένοις ἀναρχαῖς κινεῖν, ἐκείνοις καὶ μόνοις συγχωροῦμεν καχεῖσθαι, τοῖς οὐδεμίαν ζήτησιν κατὰ τῶν
ἐρημίων ἔσθον κατὰ τῶν ἀντίδικων κινουῖ. ταῦτα δὲ πάντα κρηταιν θεασόμενοι ὑπὸ τῶν
ὑποθέσεων τῶν μὴ πῶς ἢ κατὰ δικαστικὴν ἡφον, ἢ κατὰ φιλικὴν συμβίβασιν, ἢ καὶ ἐτόρᾳν τῷ νό-
μῳ ἐγνώσμεν τομὴν πόρᾳ δεξαμένον. *λείπει*

ὥστε ἐν μέσῳ δίκης μὴ γίνεσθαι θεῖον τύπον, ἢ θεῖον κελύσεις, ὅντι κατὰ τῶν
γενικῶν νόμων τέμνεσθαι τὰς ὑποθέσεις. καὶ ὥστε τὴν παρῶν (καὶ) διάταξιν πρὸ
τῆς τῶν προσώπων βεβαιώσεως ἐπὶ τῇ εὐδοκίᾳ τοῖς πρᾶξιμοις. δρ. εργ.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς, θεοδότης ὑπαρχῶν τῶν ἰδίων πραιτωρίων.

ΑΝΤΑ κατὰ τῶν ἡμετέρων νόμων πρᾶξεσθαι βουλόμενοι, καὶ τὴν τούτων δύναμιν
φυλάξεσθαι ἀποσπάζοντες, σιωπῶμεν τὸν παρόντα νόμον γράψαι εἰς τὴν αὐτῶν τῶν
νόμων τήρησιν. ἔγνωμεν γὰρ, ὥς ἱνδὸς τῶν δικαστῶν βουλόμενοι τῶν δίκας
λείποντας διασπείναι, καὶ ἐπιπύπῃ τὰς αὐτῶν ἀποσπάζοντες ἀναβολὰς, προφασί-
ζονται πολλὰς λέγοντες, ὅτι θεῖοι τύποι, ἢ θεῖαι κελύσεις, ἢ κατὰ θεῖας τῶν πα-
ρὰ τῶν ἡμῶν εὐφρόνειας ἐμφανῆς αὐτοῖς γίνονται, διατυπῶνται, ὅπως δέοι τὰς ὑποθέσεις
αὐτοὺς ἔξετάζειν ἢ κρινεῖν. καὶ δὲ τῷ θεῷ ἔξεταζόμενοι, ὥστε δίκης ἔξεταζόμενης, εἴτε ἢ χρηματικῆς,
ἢ ἐγγληματικῆς, ἢ ἐτόρᾳς οἰκιστοῦ ἀναφυομένης αἰτίας παρὰ δικασταῖς, εἴτε ἐπὶ αὐτῶν, εἴτε ἐν
ἐπαρχίαις, μὴτε πρᾶγμα πῶς τὸν μὴτε ἐτόρᾳν ἀντιγραφῶν, μὴτε θεῖαν ἡμῶν πινὰ ἔγραφον ἢ ἀ-
γραφον κέλυσιν ἢ κατὰ θεσιν ἐπὶ τῇ βασιλίδι πόλει παρὰ τῶν παρὰ τῶν εὐφρόνειας ἡμῶν εὐφρόνειας
δαρίων, ἢ ἐτόρᾳς πινὸς διατυπῶν αὐτοὺς, ὅπως δέοι τὴν ἀρχὴν ἔξετάζειν ἢ κρινεῖν ὑποθέσιν,
καταφανῆ γίνεσθαι τοῖς δικάζουσιν, ἢ καταφανῆ γινόμενῳ κρηταιν: ὅντι κατὰ τῶν γενικῶν ἡμῶν
νόμων τὰς δίκας ἔξεταζεσθαι ἢ τέμνεσθαι. ὅς γὰρ ὑπὸ τῇ τῶν νόμων κρηνομένην ἔξουσίᾳ, οὐκ ἀν-
δείκνυται πινὸς ἔξωθεν διατυπώσεως, εἰ γὰρ τις εἰς ἡμᾶς ὑποθέσεις ἔλθοι ἢ παρὰ δικαστῆν ἢ δι' ἀρχομένην,
ἢ πρὸ τῶν αὐτῶν τῶν δίκων προοίμιον λαβεῖν, καὶ σιωπῶμεν τὴν αὐτῶν ἡμῶν δὲ οἰκίας ἡμῶν κρησεως
διατυπῶνται

διατυπᾶται καὶ τὴν μὲν : ὅσο οὐκ ἐπὶ τῆς ἐτόρου δικαστοῦ δέεται κρίσεως. τὰ γὰρ παρ' ἡμῶν δὲ αἰ-
 ας (ὡς εἴρηται) κρίσεως διατυπῶνται ἢ τεμνόμενα οὐ προσδέτῃ τῆς ἐτόρων ἐξέτασεως, ἢ κρίσεως,
 ἢ ἀναψηλαφήσεως πινος. ἡμεῖς γὰρ, οἷς ὁ θεὸς καὶ τὴν τῆ νομοθετεῖν ἐβουλόσατο, εἴ τινα κρίσιν
 ἐπὶ πινὶ ὑποθέσει ἀνέγκωμεν, οὐχ' ἐτόρῳ δικαστῇ ταύτῃ ἐπιτρέπομεν, εἴτε δὲ τῷ πινῷ, εἴτε δὲ
 κατὰ θέσιν τῶν πόδ' ἐλέπῃ ἡμῶν ἐμφερόμεναι, ἢ ἐτόρῳ πινός, ὅπως δέοι τὴν ταύτῃ ὑποθέ-
 σιν ἐξετάζεσθαι καὶ ἀναψηλαφᾶσθαι * παρ' οὐδενός διωκμένῳ, τοῦτων δηλονότι κραιοῦτων, ὅταν
 ἐγγράφῃ τοιαύτῃ τῆς ἡμῶν πρὸς ἐλθοὶ κρίσις. Εἰ μὲντοι γὰρ τις ἀμφοσφῆτησις τῷ δικαστῇ πόδ'
 πινῷ γίνεται νόμος : μὴνέτω πρὸς τὸ ἡμέτερον κράτος, καὶ τὴν ἐξ ἡμῶν εἰς δεχέσθω τοῦ πρᾶγματος
 ἐγγράφον (αφώμεναι, ἢ ὀρίμεναι, ἢ κατὰ ταύτῃ τεμνέτω τὴν δίκην). Εἰ δὲ δίκης λεγομένης ἢ
 πρᾶγματικὸς τύπος ἡμῶν, ἢ κατὰ θέσιν τῶν πόδ' ἐλέπῃ ἡμῶν ἐμφερόμεναι, ἢ ἐτόρῳ πινός, ἢ
 ἄλλο τι τῶν εἰρημένων πέντων τῷ δικαστῇ ἐμφανισθῇ, διατάξον τὴν ἐκ αὐτοῦ ἐξέτασιν ἢ κρίσιν : καλὸν
 οὐκ ἐπὶ τῇ δικαστῇ τούτοις παντελῶς μὴ προσέχειν, ἀλλὰ τούτων ἀρτοῦτων, καὶ μηδὲ μὴν παντελῶς
 ἐχόντων ἴσιν, κατὰ δὲ γνηκεῖς ἡμῶν νόμους τὸ πρᾶγμα ἐξετάξιν τε καὶ νομίμῳ πρὸς αὐτὴν πρᾶσθαι.
 Εἰ δὲ ταῦτα μὴ παραφυλάξῃ ὁ δικαστὴς, δέκα λιγρῶν χρυσίου αὐτὸν ὑποσχεῖσθαι ποινὴν μετὰ τῷ
 καὶ ἐτόρῳ ἡμῶν μέξονθ' ἀγανακτήσεως περᾶσθαι. τῇ αὐτῇ ποινῇ ὑποσχεῖσθαι καὶ τῷ τολμῶντος
 τοιοῦτόν τινα ὑποσχεῖσθαι τῷ πινῷ, καὶ τῶν ὑποσχεῖσθαι αὐτῷ, καὶ τῶν τοιαύτῃ πινῷ κατὰ θέσιν ποιν-
 ουμένων πόδ' ἐλέπῃ ἡμῶν ἐμφερόμεναι, καὶ ταῦτα φάμεν, εἴτε ἐκ θείου ἡμῶν θεσπίσματος
 διατάξιν πρὸς ἐτάξιν, εἴτε ἐκ προστάξεως ἀρχικῆς, εἴτε κατὰ τὸ τῶν αἰρετῶν, ἢ κομπρομίσαιον δια-
 γωμόνων ἡμῶν τῆς ζητήσεως ἀκροῶσθαι, εἴτε ἐγγράφως, εἴτε γραμμῶν χωρὶς ἐτάξιν διατάξιν.
 Ἀλλὰ καὶ εἰ τις τῶν δικαστῶν τῆς ἰδίας πόδ' ἐλέπῃ ὅταν πινος τούτου τολμήσῃ ἡφον
 ἀνέγκῃν, ταύτῃ οὕτως ἀκροῶν εἶναι βουλόμεθα, ὡς μηδὲ ἐκκλητίου προσδεῖσθαι, μηδὲ τὴν ἐκ τῶν
 κομπρομίσαιον ἐπαγίν ποινῇ, ἡμεῖς γὰρ ἀπαντας δὲ δικαστὰς κατὰ δὲ γνηκεῖς ἡμῶν νόμους, τὰς τε ἐξ
 τάξεως τὰς τε κρίσεις ποιεῖσθαι βουλόμεθα. Ἐκείνο δὲ τῶν ἀνωμολογημένων ὅσιν, ὡς οὐδὲ ἀρχικῆς
 πρὸς κρᾶτῃσι καλῶσι παρὰ τὰ διατεταγμένα ἔδῃ ἡμῶν τῷ νόμῳ. Πρὸς τούτοις δὲ καὶ ἐκείνο δὲ
 διατάξιν εἰδέναι χρεὼν, ὡς προσήκον ὅσιν αὐτοῖς, καὶ τὰς ἐπὶ τῇ νῦν κινουμένῃς ζητήσῃ κατὰ τὴν γνη-
 κῆς διοικήσας νόμους, καὶ εἰ τις ἡδὴ θεῖον ἐφ' ἑαυτῷ περὶ ἐξέτασιν, διατάξιν τὴν τῶν δικαστῶν
 ἐξετάσιν ἢ κρίσιν. ἢ τὸ τοιοῦτό τι περὶ ἐξέτασιν ἢ κρίσιν, ἡφον τε αὐτοτελῶς οὐ πᾶσι τετυχηκότα οὐδὲν ἐκ τῶν
 αὐτῶν πεπορισμένων ὠφελεῖσθαι βουλόμεθα. Εἰ γὰρ ἄπαξ ἐφ' ἑαυτῷ ἡφον αὐτοτελῆς διετίσῃ, οὐδὲ
 μὲν ταύτῃ ἐκ τῶν ἡμῶν ἐπὶ πρᾶγμα ἐκείνου τῶν νόμων καλὸν οὐκ ἐπὶ πρᾶγμα, καὶ ἢ ἐκκλητίου περὶ ἐκείνου
 ἡφον, ἢ ἢ ἀναψηλαφήσεως ἐστὶς ἐλπίς κατὰ τῆς ἡφον. τὴν δὲ μὴ τυποῦσθαι μὲν τὴν διατάξιν
 τὰ ἢ διατάξιν μέλλοντα καλῶσιν, ὅπως δέοι τὴν ζητήσιν ποιεῖσθαι, ἢ κρίσιν ἐπαγίν, τὴν δὲ δίκην
 αὐτοῦ παρὰ τὴν νομίμῳ βουλομένην, ἢ τὴν τῶν πεπραγμένων ἐπ' αὐτοῖς ἐκδοσιν, ἢ τὴν δικα-
 στῇ ἀναγκάσθαι νόμους ἀνέγκῃν ἡφον, ἢ σιωδιστῇ κατὰ δὲ ἡμετέρου περὶ ἐκείνου νόμους,
 γίνεσθαι τε καὶ κρᾶτῃν ἐγγράφως τε ὡς ἀγράφως οὐ κρᾶτῃν. ὥστε δὲ πάντας δὲ ἡμετέρου
 ὑποσχεῖσθαι καὶ μάλιστα δὲ δίκης ἐπὶ τῇ βουλομένην τὴν ἡμετέρῃν ὑποσχεῖσθαι αὐτῶν εἰδέναι πρὸς αὐτοῖς, ὡς
 μηδὲν αὐτῶν ἡμῶν τὴν θεῖον ἀποπροσποιεῖσθαι νόμον, μηδὲ ἀγνοῖαν ἐπ' αὐτῷ πρὸς αὐτοῖς : θεσπί-
 ζομεν ἐφ' ἐκείνης ὑποθέσεως ἀρχὴν παρὰ δικαστῇ λαμβανόντες, ἐκ προοιμίων δι' αὐτοῖς, ὡς πρὸ αὐτῆς
 τῆς τῶν προσώπων βεβαιώσεως ἐφ' ἑαυτῷ τε αὐτὸν καὶ τῶν ὑπομνημάτων γίνεσθαι μὲν. οὕτω γὰρ
 αὐτῶν περὶ ἐκείνων προλάμπων, κωλύσει τὰ παρὰ τὴν αὐτοῦ δύναμιν ἐγχειροῦμενα, πόδ' τε τὰ
 ἄλλα, πόδ' τε αὐτῷ (ὡς εἴκῃ) τὴν τῶν προσώπων βεβαιώσιν, καὶ τοῖς παραβάντων αὐτὸν ἐπιχειροῦσθαι
 δὲ τῶν ἐπιτιμῶν ἀπειλῶν, ἀναχέσθαι τε τῶν τοιούτων αὐτοῖς τολμημάτων, καὶ τὰς οἰκείας ποινὰς
 οὐκ ἐάσει γίνεσθαι ποινῆς. ἵνα γὰρ παρανομίαν ὁμοῦ καὶ ἀδικίαν δὲ πάντων ἐκβάλλομεν, δὲ ὅσο τὸν
 παρόντα τε θεῖα καὶ νόμους, πανταχόθεν αὐτὸν τε καὶ δι' αὐτοῦ δὲ ἄλλοις ἀσφαλῆς τε ὡς ἀνέπιβου-
 λῶντος φυλάττοντες τῇ πολιτείᾳ νόμους, καὶ οὗς ἡμεῖς τε αὐτοὶ τὴν ἐκείνου θεοῦ δόντος παρελά-
 βομεν, φυλάττεσθαι τε τὴν ἡμετέρῃν πολιτείαν, καὶ ὑποσχεῖσθαι αὐτῶν φουρήσθαι ἀπὸ παντὸς δι' ἐκείνου
 τὰ τοῖνυν πρᾶσθαι ἡμῖν, ὡς δὲ τῶν θεῶν θεῖον δηλοῦμενα νόμους ἢ σὴ ὑποσχεῖσθαι παραφυλάσσει
 μὲν ἀπαντᾶτω, πᾶσι δὲ δὴ λαμβανέσθαι, προσημασμένη αὐτὸν κατ' αὐτὴν τὴν διδασκόμενα πόλιν,
 προστάγματι δὲ τοῖς εἰσδόντι χωρὶς πρὸς δὲ τῶν ἐπαρχῶν ἡγουμένων, ὡς πάντας ἀνθρώπους
 γινώσκοντες καὶ δι' αὐτοῦ, καὶ ἐπ' αὐτοῖς ἐχόμεν πρὸς αὐτοῖς.

εἴσεως αὐτοῦ φοντίζου. ὁ δὲ πάντων τῶν παίδων ὑπὸ τούτῳ ἀμνησθέντων, πάντα τὰ πράγματα
 τὰ παρ' αὐτοῦ καταλιμπανόμενα τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς πόλεως, ὡς ἢς ὠρμηθῇ, προσκυροῦσθαι: ἰνέονται
 εἰς δὲ τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν ἐκ μὲν τυρίας γινόμενου, ὡς μὴδὲν ἐκ τῆς αὐτοῦ περιουσίας παραχρῆ-
 σται, ἐφ' ᾧ πᾶν, ὅπῃ ἐπενδύσῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν πόλεως, εἰς αἰχμαλώτων ἀνὰ ῥένυσιν προχωρεῖν.
 Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὅσον ὑπὸ τοῖς πρῶτοις ἔρηται, ἀπὸ ἄλλων κληρονομῶν ποιεῖν οὐκ ἔξεστιν, εἰ μὴ
 τὰς τῆς ἀχειρίσεως αἰτίας γραφῶμαι. ὡς ἀποδειχθῆναι συμβαίνει. περὶ αὐτῶν δὲ ἡμῖν πρὸς τὴν γενικὴν
 ποιήσασθαι νόμον ἢ παρῶντα ἔστω δέσιν. καὶ δὲ ὅσον γενικῶς κελεύομεν, ὡς ἐπὶ ἐκείνους
 εἰς αἰχμαλώτων ληφθέντων, καὶ τῶν δόλων τῶν εἰς τὴν τούτου κληρονομίαν ὡς ἀδια-
 σέτου καλουμένων ἀναρρύνεσθαι αὐτὸν μὴ ἀποσφάζοντων, ἐν τῇ αἰχμαλώτων τελευτήσῃ, μὴδὲν ἐκ
 τῶν ἀμνησθέντων εἰς τὴν τούτου κληρονομίαν ὀφείδω, εἰ μὴ πρὸ τῆς αἰχμαλώτων διαθήκης τυχόν
 παρ' αὐτοῦ ἐγένετο, ἐν ᾧ τὰ μνημονεύοντα πρῶτον ἐγράφη κληρονομῶσι, διὰ καὶ αὐτῶν τῆς
 εἰσαγωγῆς τῶν κληρονομητῶν ἀκίρουμένων, ὅτι τῶν λοιπῶν τῆς διαθήκης κεφαλῶν ἐν τῇ ἰδίᾳ μενόν-
 των ἰσχύι, αἱ πόλεις αὐτῶν τοῦτον πρῶτον κατὰ τὸν ὁμοῖον τρόπον ταῖς ἐκκλησίαις τῆς πόλεως,
 ὡς ὡρμηθῇ, προσκυροῦσθαι, καὶ μὴ ἐν δόλῳ οἰκιστῶν αἰτίας, ἀλλ' ἐν ταῖς τῶν αἰχμαλώ-
 των ἀνὰ ῥένυσιν ἀπαλλάττεσθαι, ὡς ὅθεν ἐκείνοι ἔστω τῶν ἰδίων οὐκ ἀνὰ ῥένυσιν, τὰς δὲ δόλων ἀναρ-
 ρύσεις φοντίζεσθαι, καὶ τὰς ἐκείνων ὁμοίως ψυχὰς ἐκ ταύτης τῆς εὐσεβοῦς πράξεως ἐπινοοῦν. ὡς
 αὐτοῦ τούτου πρᾶγμα γινόμενον, καὶ εἰ δὲ ὅσον ὡς ὡς πρῶτον πρὸ τῆς αἰχμαλώτων γραφῆς
 κληρονομῶν, καὶ ἐκείνους εἰδὼς ἑαυτὸ ἔστω ἐκείνου γεγραπταὶ κληρονομῶν, ἀναρρύνεσθαι τούτον ἐκ τῆς
 αἰχμαλώτων ἀμνησσίας. ταῦτα δὲ τὴν ποινὴν κατ' ἐκείνων κρατῆν δεσφίξω, οἱ πᾶν τὸν
 οὐκ ἀνὰ ῥένυσιν τῆς ἐκείνῃ ἡλικίας ἐπὶ τῶν χρόνων. ἐν δὲ ταῖς τοιαύταις αἰτίαις, ὡς ἡμῖν ὑπὸ
 ἀνὰ ῥένυσιν αἰχμαλώτων ἀναγκάσθαι εἶναι χρήματα δοῦναι, εἰ πᾶν ἰδίᾳ μὴ ἔχοι χρήματα: ἀλλὰ
 ἔστω, ἐπὶ τῆς ἐκείνῃς ἔστω ἡλικίας, ἀναρρύνεσθαι χρήματα, ὡς πράγματα κληντὰ ἢ ἀκίνη-
 τα ἔστω δέσιν, εἴτε ἰδίᾳ ἔχει, εἴτε τὰ τῶν αἰχμαλώτων κρατῶν. ἐπειδὴ ἐν τοῖς ἐκείνοις αἰ-
 τῶσι τοῖς ἔστω ἀνὰ ῥένυσιν αἰχμαλώτων δίδωται ἢ ἀναλίσκεισθαι δεικνυμένοις, τὰ τοιαῦτα
 συναλλάγματα, ὡς παρὰ πρῶτον αὐτοῦ οὐκ ἔστιν καὶ τελευτῶν ἡλικίας ὅντος γινόμενα βέβαια εἶναι
 παρακαλεῖσθαι. μὴδὲν ὅσον τῶν τοιούτων πρῶτον ὡς τῶν μνημονεύουσιν αἰτίας (κατὰ
 πρὸ ἔρηται) συναλλάγματα πρὸς ἡμῶν γινόμενα: ἀλλὰ καὶ δὲ ἔρητος τῶν ἐκ τῆς αἰχμαλώτων
 αἰτίας ἐπὶ ἀνὰ ῥένυσιν τὰ τοιαῦτα συναλλάγματα βέβαια ἔστω, ὡς ἰδίᾳ ὅφλημασιν
 αἰχμαλώτων. εἰ πᾶν ἐκ τῶν μνημονεύοντων χρόνων ὁρδοῦσθαι ἔστω ἄρχων, αἰσθῆται τὸν ἰδίον παῖδα
 ἢ παῖδας μὴ εἶναι τῆς καθολικῆς πίστεως, μὴδὲ ἐν τῇ ἀγνοίᾳ τῇ ἐκκλησίᾳ κρινώμεν, ἐν ᾧ πάντες οἱ μακα-
 ριώτατοι πατριάρχαι μὲν συμποιοῦν καὶ ὁμοιοῦν τὴν ὁρδοτάτω πίστιν κληρονομοῦν, κατὰ τὰς ἀγίας
 πείρας συνόδοις, τὴν ἐν Νίκαιᾳ, ὡς τὴν ἐν τῇ κωνσταντινουπόλει, τὴν τε ἐν Ἐφέσῳ περὶ τῶν, καὶ τὴν ἐν
 καλκηδὼνι παραπύλας αὐτῶν ἀναφύοντων γινώσκοντες, ὡς διαμένωσιν οἱ τοιοῦτοι παῖδες ἐν τῇ αὐτῇ
 ἀπίστῃ: δίδωμεν τοῖς αὐτῶν γονεῖσιν ἀλλοτρίαν ἔστω ταύτης μάστιγος τῆς αἰτίας ἀχειρίσεως αὐτοῦ καὶ
 ἀποκληρονομῶσιν τῇ ἰδίᾳ γραφῇ διαθήκη. καὶ ὅσον ἢ ὡς ἀχειρίσεως αἰτία διετυπώσμεν. γενικῶς
 δὲ πρῶτον τοῖς τοιοῦτοις ὁρδοῦσθαι παρὲς, καὶ δίδωμεν οὕτω φυλακισμένων τῶν νόμων τῶν ἡδὲ
 πόλιν τῇ ἄλλων αἰρετικῶν πρὸς τῶν, καὶ πόλιν οὕτω νεστοριανούς, καὶ οὕτω ἀκεφάλους, ταῦτα φυ-
 λακισθῆναι, ὡς ἐπὶ γονεῖς δύρεθῆναι, εἴτε τῇ ἰουδαϊκῇ τῇ νεστορίου μανίᾳ ἐκδεδομένοι, εἴτε τῶν τῶν
 ἀκεφάλων αὐτοῖν περιπυρομένοι, καὶ δὲ ὅσον ἐκ τῆς κρινώσεως τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας κεχωρι-
 σμένοι: μὴ ὕψιν αὐτοῖς ἄλλοις κληρονομῶσι ἑαυτοῖς οἰσθῆναι, εἰ μὴ παῖδας ὁρδοῦσθαι, καὶ τῇ καθολι-
 κῇ ἐκκλησίᾳ κοινωνοῦντας, ἢ παίδων μὴ ἔστωντων, οὐδὲ ἀρρενογονίας καὶ ἐκ δολοφονίας συγγενῆς
 καθολικὸς διαθήκη τυγχάνοντες. εἰ δὲ (ὡς εἶπεν) ἐκ τῶν παίδων πινὲς μὲν εἰσὶν ὁρδοῦσθαι καὶ
 τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ κοινωνοῦντες, ἄλλοι δὲ ἐκ ταύτης κεχωρισμένοι: πᾶσι τῶν τῶν γενέων πρὸς
 οὐσίαν εἰς οὐδὲν παῖδας, καὶ μόνον οὐδὲ καθολικὸς πόλιν ἔστω δεσφίξω, εἰ τὴν τελευτῶν βουλήσεις
 τὰ τοιαῦτα πρῶτον ποιήσονται, παρὰ τὴν διώκεται ταύτης ἡμῶν τῆς διατάξεως διατυπώσονται.
 εἰ δὲ μὲν ταῦτα ἀδελφοὶ οἱ τῆς ἐκκλησίας κεχωρισμένοι, ἔστω ταῦτα αἰσθῆται: δὲ ἀρ-
 μόζον αὐτοῖς μὲν οὐ τῇ ἀγνοίᾳ, ἐν ᾧ δύρεθῆναι κατὰ τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἀποδίδεται, τοῖς παρὲς
 ἔστω, ὡς μὴδὲ μίαν πόλιν τῶν καρπῶν, ἢ τῆς διοικήσεως τῶν μέσων χρόνου ὅλησιν ἢ ἐπὶ χρεῖαν οὐδὲ
 καθολικὸς ἔστω μὲν οὐδὲ πρὸς μνημονεύοντα πράγματα διακράτησονται, ἐπειδὴ τῶν τοιού-
 των πραγμάτων, ἢ πᾶν ἐκ τῆς μείρας τῇ ἀδελφῶν τῶν μὴ κοινωνούντων οἱ ὁρδοῦσθαι ἐπειρήσονται
 τῶν, ὡς πρὸς τὴν ἐκποίησιν κελεύομεν, οὕτω καὶ τῶν παρελθόντων χρόνων οὐδὲ κερπὸς ἢ τὴν διοίκησιν
 οὐδὲ μὲν παρὰ τούτων, ὡς ὡς διεκράτησιν, εἰσφάττεισθαι ἢ ἀναμνησθῆναι κελεύομεν. εἰ δὲ
 μέγας

[illegible]

διευπώσασθαι. εἰ τὰς τοιαύτας τοίνυν αἰτίας, ἢ φανόρας ὧς αὐτῶν, ἢ μίαν οἱ παῖδες οὐ τοὺς ἰδίους
 ἡρώτασαν διαθήκας, καὶ οἱ ῥαφόμενοι παρ' αὐτῶν κληρονόμοι ἢ παῖδες, ἢ φανόρας, ἢ μίαν ἐκ τούτων
 ἀποδείξαιεν: πῶς διαθήκῃ οὐ τῇ ἰδίᾳ ἰσχύϊ διαμνήψην προσέτιμον. εἰ δὲ ταῦτα μὴ παραφυλα-
 χθεῖν: μηδὲ μίαν δύναμιν πῶς τοιαύτῃ διαθήκῃ (τότε εἰς πῶς εἴσαδον τῶν κληρονόμων) ἔχειν διαπί-
 στειν, ἀλλὰ ἀναφροσύνης τῆς διαθήκης τοῖς ὧς ἀδιαθέτου εἰς πῶς τῷ τελευτήσαντος κληρονομίαν
 καὶ λουμένων τὰ ἐκείνου πράγματα διδοῦναι διατυπώμεν. τῶν ληγῶν δὴλον ὅτι εἴτε φανεροί
 μίστων, καὶ ἐλευθερίων, καὶ τῶν ὁδοῶν τῶν ἐπιτρόπων, ὅς τῶν ἄλλων κεφαλαίων (καθὰ πρὸς αἰώ-
 τῶν εἴρηται) πῶς ἰδίαν ἔχοντων ἰσχύϊ. εἴ τι δὲ ἢ πρὸς ληγῶν ἢ φανεροῦ μίστων, ἢ ἐλευθερίων, ἢ ἄλ-
 λων οἶον δὴποτε κεφαλαίων, οὐ ἄλλοις νόμοις ὕβρεθαι ταύτῃ τῇ διατάξει εἰσπύον: ὅτε κρᾶτῃν
 κατ' οὐδέναν βουλόμῃθα ῥόπον. καὶ αὐτοὶ μὲν ὕβρεθαι νόμος ἢ πρᾶξις νόμος αἰ ποινῇ,
 (τότε εἰς τὰς τῆς ἀρχαίας αἰτίας) κατὰ τῶν ἐρημνίων προσώπων διατυπώσασθαι. εἴ τι
 νόμος δὲ ὧς αὐτῶν εἰς ἐκλήματα ἀναφύονται: ὅς τοιούτων πρᾶξις, καὶ τὰς ἄλλας ὥσο-
 μνήψην ποινὰς τὰς τοῖς νόμοις διαρρηχθείας. ταῦτα δὲ ἐτυπώσασθαι, ἵνα καὶ τοὺς ποινῆς καὶ
 τοὺς παῖδας ἀπὸ τῆς τῶν διαθηκῶν ὕβρεως ἐλευθερώσασθαι. εἰ δὲ ἵνα κληρονόμοι ὀνομασθεῖ-
 σιν, καὶ εἰρητοῖς πρᾶγμασιν ἀρκεσθῆναι προσεχθεῖν: οὐ τούτῳ πῶς μὲν διαθήκῃ μὴ ἀναφροσύνης
 προσέτιμον. ὅπῃ δ' αὖ ὥς ἐλάττω αὐτοῖς τῆς ἐκ τῶν νόμων μοίρας καταλήφθαι: ὅτε κατὰ
 τοὺς ἄλλους ἡμῶν νόμους παρὰ τῇ κληρονόμου ἀποκληροῦσθαι. μὴ γὰρ ἐστὶ τῆς ἡμετέρας
 γαλιωτότητος φοντὶς τοῦ πῶς ὕβρεως τῆς πρᾶξις νόμος καὶ ὕβρεθαι νόμος τῶν ποινῶν καὶ τῇ
 παῖδων ἀνελεῖν. σκοπεῖν γὰρ ὁφείλουσιν, ὅτι καὶ αὐτοὶ παῖδες γέγονασιν, καὶ τὰ αὐτὰ πρὸς τῶν
 οἰκείων γονέων ἐσθλὰς, καὶ παρομοίως οἱ νῦν ὄντες υἱοὶ ἀποκλείονται ὅς τῶν ποινῶν λογισμοὺς
 διαρρηχθεῖν, ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ γονεῖς ἐπιθυμοῦσι γενέσθαι, καὶ ὥς τῇ ἰδίᾳ ὕβρετι πρᾶξις
 καὶ παῖδων. ὅθεν δὴ λανθάνει καὶ εἰς πῶς τῶν ἀμφοτέρων ὁφείλουσιν καὶ ἀσφαλῆσαι τὴν παρόντα
 ἀφροσύνην νόμον, ὃν οὐ χωρεῖς αἰτίας, ἀλλὰ προφασίως γενομένης σωείδμεν προσεχθεῖν. εὐρομέν
 γὰρ πολυσυδρίαν ὕβρεθαι μὲν θυγατέρα παρὰ τῆς ἰδίας μητρός λαμβάνειν, ἀπὸ κληρονόμων δὲ
 κατὰ πῶς διαθήκῃ ὀνομασθεῖσιν, ὅτε μὲν ὑπὲρ τοῖς πατράσι, ὅτε δὲ καὶ ὑπὲρ τοῖς μητέροις πρᾶ-
 ξασιν: καὶ τὴν ἡ τοῦτον χάριτι ἐπεί πρὸς δόλῳ καὶ μηχανῇ σωπεθέντα ἐγνωμέν, κατ' οὐδέναν κρᾶ-
 τῇν ῥόπον σωπεθέντα μὲν, πῶς δὲ θυγατέρα κληρονόμου τῷ πατρί καὶ τῆς μητρός γενέσθαι παρεκε-
 λευθῆναι, καθὰ πρὸς ἢ ἐπὶ φανόρας προσελθούσιν πρὸς τὴν αὐτὴν πρᾶξιν ἡμετέρᾳ κρῖσις δηλαδὴ.
 Ε. ΜΕΜΝΗΜΕΘΑ πρὸς τοῖς νόμοις παρ' ἡμῶν φοιτήσαι, δι' οὗ παρεκελευσάμεθα μηδὲν
 παντελὸς ὕβρεθαι τὰ τῷ τελευτήσαντος σώματα χρεῖος ὀνόματι κρᾶτῃν, ἢ ἐμὸς δίσκος ποιῆσαι τῇ τού-
 των ταφῇ. ἀλλ' ὑπὲρ τῶν παρόντων ἐγνωμέν πῶς τελευτήσαντος πῶς τὸν πατέρα ἐκ τῆς ταφῆς τῶ οἰ-
 κείων παῖδος ἀναλύνοντα ὀνόματι χρεῖος κρᾶτῃν. καὶ ὅς ὅτε ὅσοι βίβας καὶ φιλανθρώπων εἶναι
 σωείδμεν, πῶς τοιαύτῃ ὁμότητι τῶν παρόντων βίβας τῶ νόμῳ κρᾶτῃν. οἰοῦσιν τοίνυν
 μηδὲν παντελὸς ὕβρεθαι ὅς κληρονόμοι τῷ τελευτήσαντος, ἢ ὅς γονεῖς, ἢ τοὺς παῖδας, ἢ γαμῶν, ἢ
 ἀδελφάτων, ἢ ὅς ἄλλοις συγγενεῖς, ἢ ἄλλοις αὐτοῦ προσγενοῖς, ἢ ἐπὶ τῇ πρὸς τῶν οἰκείων ἡμετέρων
 πρᾶξις, οὐ αἷς τῶνδε ἰσχύϊ οὐκ αἰσθάνονται, καὶ ὅς οἶον δὴποτε ῥόπον παρεκελευσθῆναι, ἢ τίνα ὥσο-
 μνησιν αὐτοῖς ἐπιφύψην, ἢ οὐ δικαιοσύνη αὐτοῖς καλῇ, εἴτε ὀνόματι χρεῖος παρὰ τῷ τελευτήσαντος
 καταγομένην, εἴτε ἄλλης οἰκιστῶν αἰτίας χάριτι εἰς τὰ μνημονοῦντα εἰδικῶς ὁρώσης προσώπων. εἰ
 δὲ οἷος τῶν οἰκείων ἡμετέρων τολμήσει τίνα τῶν ἐρημνίων κρᾶτῃν προσώπων, ἢ μελοδούσας, ἢ τίνα ὁμο-
 λογῶν, ἢ ὥσοις ἢ ἐπὶ τῇ παρ' αὐτοῦ κρᾶτῃν: ταῦτα πάντα ἀνίσχυρα εἶναι διαπίστειν, καὶ
 δὲ πῶς τῶν οἰκείων ἡμετέρων παρεκελευσθῆναι εἰς κατὰ τῇ τοιούτων προσώπων πῶς ἔχειν νομίσαι ἀρ-
 γῶν, ταύτας κατὰ ὅς νόμοις ἐκγεμνάζειν: μηδὲν δὲ δηλαδὴ τοῖς οἰκείοις πρᾶξις ἐκ τῶν
 τῆς πρᾶξις πρὸς τὴν ἡμετέραν πρᾶξιν, ἢ οὐ ἄλλῃ οἰκιστῶν νομίσαι δικαιοσύνην παντελὸς
 γνωμένον. Σ. ΠΡΟΣ ΤΟΥΤΟΙΣ ὁ ἄλλο κεφάλαιον πρὸς τὰς ἀντιφωνήσεις ἡρῶν ὥσοι
 σεις ἀφελέων τῶν παρόντων νόμῳ σωείδμεν διατυπώσαι. οἰοῦσιν τοίνυν, εἴ ποτε ἵνα ἢ ὥσοι
 ἐαυτοῦ, ἢ ὥσοι ἄλλου προσώπου ἀντιφωνήσιν, λέγων τυχόν ἵνα εἰς ἡμῶν σοὶ ποῖω, ὅτε τῇ πο-
 στήτι πῶς αὖ εἴποι, ῥόποις ἄπαντα ὥσοις καὶ πῶς ἀντιφωνήσιν πῶς ἰδίαν ἀποκλείειν, καὶ δὲ χρε-
 ος ἀναγκάζεσθαι καταβάλλειν. εἴ τις δὲ εἴποι ὅτι ἵκανόν σοι γενήσεται, ὅτε οἶα τῷ τοιούτου λό-
 γου ἀπὸ προσώπου ἐρημνίου, ὡς αὖ εἰ μηδὲν εἰδόντα, οὕτως ἐκ πάσης ἐσπεράζει ἐλευθερίαν φυλάττειν.
 εἰ δὲ τις εἴποι ὅτι γενήσεται σοι ἵκανόν παρ' ἐμοῦ καὶ παρὰ τῷδε καὶ τῷδε: ἐκείνοις ἡ, οὐς αὖ ὀνομά-
 σαι, εἰ μὴ σωπεθέντων, μηδὲν ἐκ τῆς τοιαύτης φωνῆς γενέσθαι κρῖμα, ἀλλὰ μηδὲ αὐτοῦ τὸν ὅτε εἰπόν-
 τος ὥσοις ἐκείνων τῷ προσώπῳ, ἀπὸ ὀνόματι, ἀπὸ τῆς ἵνα ὥσοι μνήψην, ὥσοι ἐαυτοῦ δὲ ὅπῃ
 x ἐκ τῆς

ὅτι τῶν ἐαυτοῦ γονέων, ἢ ὅτι τῆς γυναικὸς, ἢ δι' ἐτόρων πινῶν ἀξιοπίστων προσώπων τῆς τοιαύτης ἀσελ-
 γείας μὴ ἀπόχηται: ἔξῃναι τῇ γυναικὶ ἢ ᾧ ὡδὲ ταύτης τῆς αἰτίας διαλύειν τὸν γάμον, ἢ ἀναλαμ-
 βαίνειν πλὴν δεδωμένῳ προῖκα, ἢ πλὴν προγαμιαίαν δωρεάν, ὃ ᾧ ὡδὲ τῆς τοιαύτης ὑβρεως ῥίτον μέ-
 ρει τῆς διατιμῆσεως, ἢ ἢ προγαμιαία ποιεῖ δωρεάν, ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ πόδλουσας λαμβάνειν: οὐτὼ
 μὲν τοιγε, ὥστε εἰ παῖδας ἔχει, τῆς χρησεως ἀπολαύειν πλὴν γυναικὶ τῶν προγαμιαίων, ἢ ἢ ἐκ τῆς
 προγαμιαίας δωρεᾶς ὡς τῆς ποιῆς τῆς ῥίτου μόριον τῆς τῆς ἀνδρὸς πόδλουσας λάβοι, τῆς δεσποτέ-
 ας τοῖς κρινοῖς παῖσι φυλαττομένης. εἰ γὰρ παῖδας μὴ ἔχει ἐκ τῆς αὐτοῦ συνοικείου, ἔχειν αὐτῷ τῶν
 τοιούτων προγαμιαίων ἢ πλὴν δεσποτέαν κελεύμεν. ἐκείνο δὲ παραφυλακτέον, ὡς ἢ ἐπὶ δόλο-
 τως ὁ ἀνὴρ δι' ἀδελφύον πέμψει, ἢ ᾧ ὡδὲ θυγὴρ ἢ γυνὴ ἐκ τῶν ἐμπροσθεν ἐρημνίων ἔσται ποινῶν,
 ἢ εἰς πενταετίαν ὅλῳ πρὸς δυντόρον ἐλθεῖν κορυθίσεται συνοικείον, καὶ ὁ πρὸ τῆς πένταε-
 τίας γάμος οὐκ ἔσται ἀνένθυγος, οὐδὲ νόμιμος γάμος κληθήσεται, ἀλλὰ πᾶς ὁ βουλόμενος προσίτω,
 ἢ κατηρεῖται τῇ γυναικὶ ὡς παρὰ τὸν νόμον τολμήσας. εἰ δὲ ἢ δόλος ἢ γυνὴ δι' ἀδελφύον
 στείλει, καὶ κηρύττοι τῶν αὐτῶν: κερδανέτω μὲν τὰ κέρδη τὰ ἐμπροσθεν ἐρημνία, ὁρνεῖται δὲ
 πρὸν αὐτὸν ἔξῃναι, εἰς δυντόρον φοίτην γάμον. ὅτι οὐ παραφυλακτέον ἡμῖν ἐπὶ ἀνδρὸς. τοῦ γὰρ
 δόλου κερδαίνει τῶν τοιούτων κερδῶν, ἢ παραχρησάμενος ἔξῃναι, ἐπεὶ μὴδὲ μία πόδι πλὴν τῶν
 γονῆς σύγχυσιν ὁλοθῆναι ὅστις ᾧ ὡδὲ οἶον, ὅτι ἢ τῶν γυναικῶν πλὴν πρὸ τῆς αὐτοῦ συνοικείου ἀκό-
 τως ἀπεργεῖ. * καὶ τοῦτο ὅτι δὲ τῆς καλύσεως αὐτῶν, ὅτι καὶ ἐ BONA GRATIA
 διαλυθῆναι συμβαίνει τὸν γάμον, ἀλλὰ ἢ οὕτως ἐκ τῆς ἀναστασίας τῆς τῆς ὑπερβύτης λήξεως διατάξεως εἰς
 αὐτὸν ἢ καλύσει τῆς δυντόρων γάμον ταῖς γυναικὶν ἐπιτέτακται. * ΤΟ ΜΕΝΤΟΙΓΕ ΠΑΡ' ἡμῶν
 νομοθετηθέν πόδι τῶν ἐξ ἀδελφύων ὄντων, ἢ τῶν ἐξ ἀδελφῶν καταλεγομένων, εἴτε ἀδελφῶν ἢ
 εἴτε φοιδεράτοι, εἴτε ἀδελφοί, εἴτε ἀδελφὸς ὑφ' ἐτόρον οἰκονοῦν ἀδελφῶν καταλεγομένων,
 καὶ μὴ διατυπῶσαι συνεδρῶν, καὶ κελεύμεν, ὅσοις δὴ ποτε αὐτοὺς ἐξ ἀδελφῶν μένωσι, πα-
 ραμνῆναι τὰς τούτων γαμεταῖς, καὶ μὴ χρῆματὰ ἢ ἀποκρίσιν ἵνα παρὰ τῶν ἰδίων ἀνδρῶν δέξωνται.
 εἰ δὲ ἢ ἐκ τῶν τοιούτων γυναικῶν τὸν ἴδιον ἀνδρα ἀκένουσι τετελευτηκέναι, οὐδέ ποτε εἰς ἐτόρον
 αὐτῷ ἐλθεῖν γάμος ἐπιτρέπεται, ἢ μὴ πρὸς τὸν παραγνῆναι ἢ γυνὴ ἢ δι' αὐτῆς, ἢ ὅτι τῶν ἰδίων
 γονέων, ἢ δι' ἀλλοῦ οἰον δὴ ποτε προσώπου πρὸς ὅν πρὸς τῆς ἀριθμοῦ, ἢ ὅτι χαρτουλαρίου, αὐτῷ
 ταύτης ἀνὴρ ἐξ ἀδελφῶν, ἢ τούτου ἢ τοῦ τῶν τελευτῶν (εἴγε παρῇσιν) ὁρνεῖται, εἰ ταῖς ἀδελφῶν
 λεύθῃσιν ὁ αὐτῷ συνοικείας, ὥστε ἐκείνοισι τῶν ἀγίων διαγελίων προσημνίων ὡς πρὸς τῆς
 ματῶν κατὰ τῆς αὐτῆς, εἰ ταῖς ἀδελφῶν ὁ αὐτῷ τετελευτηκέναι. ὡς μὴδὲ ταῦτα πρὸς τῆς
 ἀναληφθέντα ἢ γυνὴ ᾧ ὡδὲ τῆς ἰδίας μὴ τυχεῖς ἐκλάβη, ἢ μὴδὲ ταῦτα κελεύμεν μὲν ἐκ
 αὐτοῦ διασηματὰ, ὥστε μὴδὲ πλὴν τούτου πόδλουσας ἔξῃναι ταῦτῳ νόμιμον συναλλάξαι γά-
 μον. εἰ δὲ παρὰ ταῦτῳ πλὴν παρατήρησιν ἢ γυνὴ τολμήσῃ εἰς ἐτόρον ἐλθεῖν γάμον: ἢ αὐτῇ, ὡς
 ἀγαθὸν αὐτῷ πρὸς γάμον, ὡς μοιχοῖς τιμωρεῖσθαι. εἰ δὲ οἱ αὐτῷ πρὸς τῆς ἀδελφῶν
 τῶν μὴ ὅρκου καταθέμενοι, ἐλεγχθῶν μὴ ταῦτα πρὸς τῆς καταθέμενοι: αὐτοὶ μὲν τῆς ἀδελφῶν
 γυναικῶν, δέκα χρυσίου λιγῶν ποινῶν συνελαβήνεται κατὰ βαλὲν ἐπ' ἐκείνον, ὃν ἐκείνου
 τετελευτηκέναι, αὐτὸς δὲ ἀδελφῶν ἔχει (εἰ βουλήσῃ) πλὴν ἰδίων γαμετῶν ἀναλαμβαίνειν. εἰ δὲ ὁ
 λαμβάνει ἐκ ἐκείνου, οὐ πόδι τῆς τελευτῆς ἢ ἀμολογήσῃ ὅτι, παρὰ τῶν πρῶτων τῆς ἀδελφῶν
 λαμβάνει: εἰ δὲ φοιδεράτος, παρὰ τῆς ὁρνεῖσας αὐτοῦ πλὴν ἐρημνίων κατὰ τῆς ἐκείνου
 γαμετῶν: τούτων παραφυλαττομένων ὡς πόδι ὅτι ἀλλοῖς ἀπαντας ὅτι εἰς ὅσον ἀδελφῶν
 φοιδεράτος. ΤΑΙΣ ΔΕ ἐρημνίαις αἰτίας συνεδρῶν ὡς ταῦτα ὀνομασι πρὸς τῆς ἀδελφῶν,
 γάμων δὲ ποινῆς ἔξῃναι διαλύειν, τούτῳ τῷ πόδι τῶν μὴ διωκμένων ἀδελφῶν τῆς γάμων
 γινώσκει ταῖς ἐαυτῶν γαμεταῖς, ἢ τὰ παρὰ τῆς φύσεως ἀνδρῶν δεδωμένα πρὸς τῆς
 πόδι τῶν ἐκ συνεδρῶν γάμων ἀδελφῶν βίον ὡς πλὴν ἐκ μοναστηρίοις οἰκισιν ἐπιλεγομένων ἀνδρῶν ἢ γυν-
 ναικῶν, ὃ πλὴν πόδι τῶν ἐκ ἀίχμαλτος ἐπὶ τῶν χρόνον διακράτουμένων προσώπων, ἐπὶ τούτοις
 τῶν ἀδελφῶν τὰ πόδι αὐτῶν τοῖς πρὸς τῶν ἡμῶν νόμοις πρὸς τῶν βέβαια εἶναι ἀδελφῶν.
 ἐρημνίας τῶν ἀδελφῶν αἰτίας, τὰς τῶν παρὸν τῶν ἡμῶν νόμων πόδλουσας, μόνος ἀρμόζειν κελεύ-
 μεν πρὸς τῶν διαλύσιν τῶν νομίμων συνοικείων. τὰς δὲ λαίπας ἀδελφῶν ἀρνεῖν παρακελεύμεθα,
 ὡς μὴδὲ μίαν ἀλλῶν, πλὴν τῶν ὀνομασι κλημένων τούτῳ τῶν νόμων, δύνασθαι διαλύειν νόμον γάμον,
 εἴτε ἡμετέροις, εἴτε παλαιστοτέροις ἀδελφῶν νόμοις. ΕΠΕΙΔΗ ΔΕ πινῶν τὸν ἡμέτερον νόμον πα-
 ραβαίνειν ἀπονομίζουσιν, αὐτῶν εἰδικῶς τὰς αἰτίας ἀπαιθμησάμεθα, ὡς ὡς μόνων διαλύειν πέμπεσθαι δύ-
 νανται, ἢ ἐκ τῆς ἀνδρῶς, ἢ ἐκ τῆς γυναικὸς: κελεύμεν παρ' ἐκείνων τὰς αἰτίας μὴδὲν ῥόπον διαλύ-
 ναι γινώσκοντες, ἢ ἐξ ὧν τὰ γινώσκοντα, ἢ κατὰ συναίρεσιν ὅτι γάμων διαλύειν, ἢ συγχωρεῖν ἀδελφῶν
 ἀμάρτηματα.

[illegible]

πρῶτον. ἀπὸ τοῦτον, ὁμοειρημένων μόνων ἀδελφῶν ἢ ἀδελφοπαίδων ἢ ἐκκατῶν γονέων συναπ-
 μῶν τῶν τελευτήσαντι, ὡς δὲ τῶν ἐξῆς δηλοῦνται. Εἰ δὲ πολλοὶ τῶν τοιούτων παύσῃ: τοῦ-
 τος προτιμᾶται κελεύμενος, οἱ πῖνός ἐκ τῶν τοιούτων ὅτι βαθμῶν διέρεται, ἄρρενας τε καὶ θήλειας, εἴτε πρὸς
 πατέρα, εἴτε πρὸς μητέρα εἶεν. Εἰ δὲ τὸν αὐτὸν ἐξοισὶ βαθμὸν: ἢ ἴσῃς εἰς αὐτοὺς ἡ κληρονομία διαι-
 ρηθῇ, ὥστε ὅτι ἡμῖς λαμβάνει πάντας ἐκ πρὸς πατέρα ἀνιόντας, ὅσοι δὴ ὥστε αὐτῶν: ὁ δὲ ὡς
 λαίπων ἡμῖς ἐκ πρὸς μητέρα ἀνιόντας, ὅσοι δὴ ὥστε αὐτοὺς διέρεται συμβαίνει. Εἰ δὲ μὴ τῶν
 ἀνιόντων διέρεται οἱ ἀδελφοὶ, ἢ ἀδελφοπαίδες ἢ ἐκκατῶν γονέων συναπῶν τῶν τελευτήσαντι:
 μὴ τῶν ἐγγυτέρων ὅτι βαθμῶν ἀνιόντων κληρονομοῦνται, εἰ καὶ πατὴρ ἢ μητὴρ εἴησαν, διαίρουμένης εἰς αὐ-
 τοὺς διαιρῇ τῆς κληρονομίας κατὰ τὸν τῶν προσώπων ἀριθμὸν, ἵνα καὶ τῶν ἀνιόντων καὶ τῶν ἀδελφῶν
 ἕκαστος ἴσῃ μοῖραν, ὅτι οἱ ἀδελφοπαίδες τὴν μοῖραν τῆς ἰδίας γονέως λαμβάνουσιν. οὐδὲ μίαν
 χεῖρ ἐκ τῆς τῶν ἰδίων ἢ συγκατῶν μοῖρας ἐκ τούτων ὅτι εἰμαρται διωκόμενοι τῆς πατρὸς ἐκ τῶν παντε-
 λῶς ἐκδικεῖν: ἐπειδὴ ἀντὶ ταύτης τῆς χρήσεως μὲν αὐτῶν τῆς κληρονομίας ἐκ κατὰ δεσποτείαν
 δικαίον ὅτι τῶν παρόντων δεδωκεῖται νόμον, οὐδὲ μίαν φυλακισμένης διαφορᾶς μεταξὺ τῶν προσώ-
 πων τούτων, εἴτε θήλειαι, εἴτε ἄρρενες εἴησαν οἱ πρὸς τὴν κληρονομίαν καλεσμένοι, καὶ εἴτε δι' ἄρρενος
 ἢ θήλειος προσώπου συναπῶνται, ὅτι εἴτε ἀντιπρόσωπος, εἴτε ὡς ἐξουσίας, ὡς δὲ διαδέχονται. ἵπ-
 τοι οὖν ὅτι, ἵνα καὶ τῶν τελευτήσαντων τῶν, ἢ τις ἐκ τῶν καλεσμένων, καὶ εἰς ἀδελφῶν ἢ ἐκ
 γονέων διαίρεται, ἵνα καὶ τούτων τῶν μέρους διατυπώσαντος, πανταχόθεν ὁ νόμος τέλειος διέρεται.
 Εἰ τοίνυν ὁ τελευτήσας, μηδὲ καπνόντας, μηδὲ ἀνιόντας καταλείπει: πρῶτον πρὸς τὴν κληρο-
 νομίαν καλεῖται ἐκ ἀδελφῶν καὶ τὰς ἀδελφάς, ἐκ τῶν αὐτοῦ πατρὸς καὶ τῆς αὐτῆς μητρός τε-
 λεύσαντας, ὁμοίως δὲ καὶ ἀδελφοπαίδας, οὓς καὶ μὴ τῶν πατέρων πρὸς τὴν κληρονομίαν ἐκκαλεῖται.
 τούτων δὲ μὴ ὡσπύτων, ἐκ δὲ τῶν τῶν ἀδελφῶν καὶ ἀδελφῶν πρὸς τὴν κληρονομίαν καλεῖ-
 μεν, οἱ πῖνός ἢ ἐκ γονέων συναπῶνται τῶν τελευτήσαντων, εἴτε δὲ τῶν πατέρων μόνων, ἢ τῶν μητέρων.
 Εἰ δὲ τῶν τελευτήσαντων ἀδελφοὶ ὡς εἴησαν, καὶ ἐτέρων ἀδελφοῦ ἢ ἀδελφῆς προτελευτήσαντων
 παῖδες: κληρονομοῦνται πρὸς τὴν κληρονομίαν οὗτοι μὲν τῶν πρὸς πατέρα ὅτι πρὸς μητέρα θείων ἄρρε-
 νων τε καὶ θηλειῶν, καὶ ὅτι δὴ ὥστε αὐτῶν, τοσούτων ἐκ τῆς κληρονομίας ληφόντες μέρους, ὅσον ὁ αὐτῶν
 γονεὺς ἐμελλε λαμβάνειν, εἰ ἐπέζησεν. ὅθεν ἀκόλουθον ὅτι, ἵνα εἰ τυχὼν ὁ προτελευτήσας ἀδελφός,
 οὐ καὶ ἰσοῦται, δι' ἐκκατῶν γονέων ὅτι τῶν τελευτήσαντων πρὸς τὴν συναπῶν, οἱ δὲ παύσαντες ἀδελφοὶ
 ὅτι τῶν πατέρων μόνων τυχὼν ἢ τῆς μητρός αὐτῶν συναπῶντο: προτιμᾶται οἱ τοιοῦτοι παῖδες τῶν ἰδίων
 θείων, εἰ καὶ τῶν ἐκ βαθμῶν, εἴτε πρὸς πατέρα εἴησαν οἱ θείοι, εἴτε πρὸς μητέρα, καὶ εἴτε ἄρρενες, εἴτε θή-
 λειαι, ὡς ὅτι ὁ αὐτῶν γονεὺς πρὸς τὴν αὐτῶν, καὶ ἐκ τῶν ἐκ τῶν, εἰ καὶ παύσαντες ἀδελφός ἢ
 ἐκκατῶν γονέων συναπῶνται τῶν τελευτήσαντων, ὁ δὲ προτελευτήσας δι' ἐκ γονέων συναπῶν: ἐκ τῶν τοι-
 ούτων παύσαντες ἐκ τῆς κληρονομίας ἀποκλείονται, ὡς αὐτῶν, εἰ παύσαντες, ἢ ἐκκαλεῖται. τὸ δὲ τοι-
 οῦτο προνόμιον ἐκ ταύτης τῆς συγγενείας, μόνους παρέχεται τοῖς τῶν ἀδελφῶν ἄρρενων ἢ θηλειῶν
 ἰσοῦς ἢ συγκαταστῆναι ἵνα εἰς τὰ τῶν ἰδίων γονέων δικαίαν ὡς ἐλέγξωσιν, οὐδὲν δὲ ὅτι παντελῶς προ-
 σάφως ἐκ ταύτης τῆς τάξεως ὁμοειρημένων ὅτι οἱ δικαίον συγχωροῦμεν. * λέγει. ὅποτε τοίνυν
 τοῖς τῶν ἀδελφῶν καὶ τῆς ἀδελφῆς παῖσι τοιοῦτο προνόμιον δεδωκεῖται, ἵνα τὸν τῶν γονέων ὡς εἰσὶν
 τῶν τῶν μόνων ἵπτοι οὗτοι βαθμῶν μὴ τῶν ἐκ πατρὸς ὅτι δευτέρου βαθμοῦ πρὸς τὴν κληρονομίαν
 καλεῖται: ἐκείνο πρὸς τὴν ἰσοῦς, ὅτι τῶν θείων τῶν τελευτήσαντων ἄρρενων τε ὅτι θηλειῶν, εἴτε πρὸς
 πατέρα, εἴτε πρὸς μητέρα εἴησαν, προτιμῶνται, εἰ ἐκείνοι τῶν ὁμοίως συγγενείας βαθμὸν ἔχουσιν.
 Εἰ δὲ μήτε ἀδελφούς, μήτε παῖδας ἀδελφῶν (ὡς εἴρηκαμεν) ὁ τελευτήσας καταλείπει: πάντας
 ἐκ ἐφεξῆς ἐκ τῶν κατὰ τὴν συγγένειαν πρὸς τὴν κληρονομίαν καλεῖται, κατὰ τὴν ἐκ γονέων βαθμῶν
 προτίμησιν, ἵνα οἱ ἐγγυτέρω τῶν βαθμῶν αὐτῶν τῶν λοιπῶν προτιμῶνται. Εἰ δὲ πολλοὶ τῶν αὐτοῦ
 βαθμῶν διέρεται κατὰ τὸν τῶν προσώπων ἀριθμὸν μεταξὺ αὐτῶν ἡ κληρονομία διαίρεται, ὁ πῖν
 IN CAPITA οἱ ἡμέτεροι λέγουσι νόμοι. οὐδὲ μίαν δὲ βουλόμην εἶναι διαφορὰν οἱ οἶα δὴ ὥστε
 διαδοχῇ ἢ κληρονομία μεταξὺ τῶν πρὸς τὴν κληρονομίαν καλεσμένων ἄρρενων ἢ θηλειῶν, οὓς πρὸς
 τὴν κληρονομίαν κληρονομοῦν ὡς ἐλέγξωμεν καλεῖται, εἴτε δι' ἄρρενος, εἴτε δὲ θήλειος προσώπου συναπῶντο ὅτι
 τελευτήσαντι: ὅτι ἡμῖς πασῶν τῶν διαδοχῶν τῶν τῶν ἀδελφῶν τε καὶ γονέων διαφορὰν ἀργῶν
 κελεύμεν, εἴτε δὲ θήλην προσώπου, εἴτε δὲ ἑμῶν πατέρα, ἢ ἐτέρων οἶον δὴ ὥστε ὅτι τῶν τοῖς προτε-
 ροῖς ἐκκαλεῖται νόμοις, ὅτι πάντας διὰ τὸν πῖνός διαφορᾶς τοιαύτης κατὰ τὸν τῆς ἰδίας συγγενείας
 βαθμὸν εἰς τὴν ἢ ἀδιαδέχεται τῶν συγγενῶν διαδοχὴν ἐλατῶν κελεύμεν. Εἰ δὲ περὶ τῆς
 κληρονομίας εἴρηκαμεν τε καὶ διετυπώσαμεν, καὶ τὰ πῖν τῆς ἐπιφροσύνης δηλοῦν κατέστηκε. ἀπὸ τοῦ-
 μῶν δὲ ἕκαστον τὸν βαθμὸν καὶ τὴν τάξιν, καὶ τὴν πρὸς τὴν κληρονομίαν καλεῖται, ἢ μόνον, ἢ μὴ

ἐτόρων, ὅς τὸ λειτούργημα τὸ ἐπιτροπῆς ᾧ ἐλαθεῖν, οὐδὲ μᾶς οὐδὲ ἐν τούτῳ ὅ μὲν διαφορᾶς εἴχατο μένης ἐκ τῶ ἀδυναπικῶν τε καὶ κτηναπικῶν δικαίων, ὅλην πάντων ὁμοῦ εἰς πλὴν ἐπιτροπὴν καλυμμένων τῶν τε δὲ ἀρρένοποιῶν τῶν τε δὲ θηλυγονίῶν ὅ ἀνὴρ σωμαπφομένων. ταῦτα δὲ λέγομεν, εἰ ἄρ' οὐδ' ἐπὶ τέλει οὐ πλὴν ἡλικίαν ἦεν, καὶ ἔτι μὴδενὸς νόμου κωλύοντα πλὴν ἐπιτροπὴν ᾧ ἐλαθεῖν, μὴδὲ ὁμοῦσιν ὄνι ἀρμόζουσι αὐτοῖς κέχρηται. ταῖς γὰρ γυναῖξιν καὶ ἡμεῖς ἀπαγορεύομεν τὰ τῆς ἐπιτροπῆς ᾧ ἐλαθεῖν λειτούργηματα, εἰ μὴ μήτηρ ἢ μοῖμμη εἴη. ταῦτα γὰρ μόναις κατὰ πλὴν τῆς κληρονομίας τάξις ἐπιτροπὴν ᾧ ἐλαθεῖν ἐφίεμεν, ἐάν ἐν ᾧ μνημείῳ καὶ γάμοις ἐτόροις, ἐπὶ τῇ βοηθείᾳ τῆς βασιλεως δόγματος ἀπαγορεύοιτο. ταῦτα γὰρ φυλάττουσι πάντων ἐκ παλαιῶν συγγενῶν εἰς πλὴν ἐπιτροπὴν προτιμῆσθοντα, ὅτι ταῖς γυναῖξιν ἀπαγορεύεται τὰ τῶν ἐπιτρόπων ᾧ ἐλαθεῖν λειτούργηματα, εἰ μὴ μήτηρ ἢ μοῖμμη εἴη, τῶν τε σαρμνταρίων μόνων ἐπιτρόπων προλαμβανόντων αὐτάς. πλὴν ὅτι τῆς τελευτήσαντος βούλησιν τε καὶ ἐπιτροπὴν προτιμῶνται βουλόμεθα. εἰ δὲ πολλοὶ ἔν αὐτὸν τῆς συγγένειας ἔχοντες βασιλὸν καλοῦνται πρὸς πλὴν ἐπιτροπὴν: κελύομεν αὐτοὺς κρινῆ συνελθόντας παρὰ ὅ ἄρ' ἔστιν ἐν τούτῳ μὲν τῶν μόνων, ἐάν ἢ καὶ παλαιῶν, ὅσοι πρὸς πλὴν διοικήσιν τῆς οὐσίας ἀρμόζουσιν, ὅς αὐτῶν ἐπιλέξασθαι καὶ ὀνομάσαι: καὶ ὅσον ἢ τούτῳ τὰ τῶν ἀνέχοντων πρᾶγματα διοικῆναι, τῶν τῆς ἐπιτροπῆς κινδύνου παρὶν ἐπιμελῆναι τοῖς πρὸς πλὴν ἐπιτροπὴν καλυμμένοις, καὶ τῶν οὐσιῶν αὐτῶν σωμαπφῶν ᾧ ἀνὴρ ᾧ ἐλαθεῖν τῶν τῆς διοικήσεως. ταῦτα δὲ πάντα, ὅσα πᾶσι διαδοχῶν τῶν γενέων ἐκαστοῖς ἐπὶ ἐκείνοις βουλόμεθα κρατεῖν, ὅτι τῆς καθολικῆς ᾧ ἀρχαῖοι πίστεως. ὡς γὰρ τοῖς ἀρεπτικῶν ἐν ἡδὴ παρὶν ἡμῶν περὶ τῆς νόμοις βεβαίως εἶναι κελύομεν, μὴδὲν κακὸν ἐν ἡμῶν ἐλάττωσιν ἐκ τῶν παρόντων ὑπερβαίνοντος νόμου. Ἄπὸ τοίνυν δὲ ταύτης τῆς διατάξεως τῆς εἰς τὸ διωκτικὸν φυλάττουσιν ἢ ἡμετέρας ἐκαστοῖς γαλιώτης, ἐπὶ ἐκείνοις βουλόμεθα κρατεῖν τοῖς δέμασιν ἅ ἕνα ἐκ προσομιῶν τῶν ἰουδαίων μὲν τῆς παρούσης, ἐπὶ ἐκείνους συνέβη, ἢ καὶ μὴ ταῦτα συμβῇσιν. τὰ δὲ προλαβόντα δέματα, τὰ μέχρι τῶν μνημονουθέντων χρόνων ἀφαιρῆναι, κατὰ τὸν παλαιὸν νόμον τέμνεσθαι παρακελεύομεθα. ἢ ἐνδοξότης τοίνυν ἢ οὐκ ἐνδοξότης τῶν παρόντων νόμων παρὶν ἡμῶν διατυπωθέντας, εἰς τῶν ἀπάντων γνώσιν ἐλαθεῖν προνοοῦντα, ὡς ταύτης μὲν τῆς βασιλείας πόλεως ἐδικτῶν κατὰ τὸ συνήθες προτιμῶν, ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις προσηγμάτων συμπομνῶν πρὸς αὐτὸν λαμβανόντων τούτων ἡγουμένων, ὥς μὴδὲν τῶν τῆς ἡμετέρας βασιλείας ᾧ ἀνέχοντων ἄλλων γενέσθαι πλὴν τῆς ἡμετέρας ἡμῶν τῆς πόλεως πᾶσι τούτῳ προνοοῖαν. οὕτω μὲν τοι γὰρ, ὥς διὰ τῆς παύσεως τῆς δωρεᾶς, ἢ μόνον αὐτῆς, μὴ ἀντικεισθῆναι τῇ γυναικὶ τὸ μὴ ἐμφανισθῆναι πλὴν δωρεᾶς.

ὅτε πλὴν δὲ αὐτὸν γάμους δωρεὰν εἰδικὸν συνάλλαγμα εἶναι, καὶ πᾶσι τῶν ἐτόρων κεφαλαίων. δΨ. ριβ'.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς πέψω ὅ ἐνδοξότατ' ᾧ ἀρχῶν τῶν πραιτωρίων.

ἢ δὲ αὐτὸν γάμους δωρεὰν συνάλλαγμα εἰδικὸν εἶναι τε καὶ κρίνεσθαι, καὶ μὴ ταῖς ἄλλαις δωρεαῖς αὐτῶν συναριθμεῖσθαι, δὲ τῶν παρόντων νόμων ἀποκρίσθαι, ἐπειδὴ αὐτῶν τῆς ἰσότητος προκὸς ἐπιδίδεται. εἴτε τοίνυν γενέται ὡς πρὸς τῆς ἐκαστοῦ ἐμφανῆς, εἴτε μὴ: κελύομεν αὐτῶν δὲ πάντων πλὴν ἰδίαν ἔχειν ἰσότητα, ὅσον πρὸς πλὴν γυναικῶν, εἴτε παρὶν αὐτῶν τῶν ἀνέχοντων, εἴτε παρὶν ἐτόρων ἡμῶν τῆς γυναικὶ ἐπιδίδεται, ἢ οὐ κατὰ γράφεται, ἢ ὅσον εἰς τὸ ἀνέχοντος πρόσωπον ἢ δωρεὰ γίνεται, ἐφ' ὃ τὰ αὐτὰ πρᾶγματα εἰς γαμικὴν κατὰ γράφεται δωρεάν. καὶ ταῦτα κρατεῖν κελύομεν, ὅσοι αὐτῶν εἴη ποσότητος ἢ δωρεᾶ, καὶ μὴ γέννηται κατὰ τῆς ἐμφανῆς, ὅσον μὲν τοῖς πρὸς πλὴν γυναικῶν. ἀλλ' ἐπειδὴ ὅς αὐτῆς τῆς τῆς πρᾶγματων διέσκεται πείρασ, ἀναγκαῖον εἶναι ταῖς γυναιξὶν, πρᾶγματων ᾧ ἀνέχοντων τὰς πρὸ τῶν γάμων δωρεὰς ἐμφανίζεισθαι, ἵνα καὶ τῶν πρᾶγματων συμβολαίων ἐκπέσιν, προέχει οὐδὲ τῆς ᾧ ἀνέχοντων αὐταῖς αἱ πᾶσι αὐτῶν γάμους συστάσεις ᾧ ἀρχῶν: ἀποκρίσθαι ἀνάγκη ἔχειν αὐτῶν ἀνέχοντων αὐτοὺς, εἴτε καὶ ᾧ ἀνέχοντων αὐτῶν γάμους ἢ τοῖς δὲ γάμους δωρεὰς κατὰ γράφεται, ἐάν φ' ἔστιν ὅσον ᾧ ἀνέχοντων ποσότητος, ἐμφανίσειν ταῦτα πρᾶγματων ᾧ ἀνέχοντων. ὡς μὲν τῆς βασιλείας πόλεως παρὰ τῶν μαγιστρῶν τῶν κληρῶν, ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις παρὰ τῶν τῆς πόλεως ἐκάστης ἐκ δίκῃς ἢ παρὶν οἷς ὅλως τὰ τοιαῦτα ᾧ ἀνέχοντων συνίσταται διώκεται. εἰ δὲ μὴ ἐμφανισθῇ ταῦτα, ὅσον μὲν πρὸς τὸ μὲν τῆς γυναικὸς, καὶ οὕτως αὐτῶν ἐξέρχεται κελύομεν. καὶ εἰ καὶ γέννηται τῆς ἀποκρίσεως τῆς δωρεᾶς, ἢ μόνον αὐτῆς, μὴ ἀντικεισθῆναι τῇ γυναικὶ τὸ μὴ ἐμφανισθῆναι πλὴν δωρεᾶς.

εἰ δὲ τὰ

Εἰ δὲ τὰ τῶν προικῶν σύμφωνα, ἢ αἱ τούτων ἀποδόσεις τῷ μὲν τῷ ἀνδρὶ δῶ πλὴν ἀπαίτη-
 σιν τῆς προικῆς, ἢ ὅτι μὲν αὐτῆς οὐδὲ μίαν αὐτὸν ἔχειν κελεύομεν ἀρῶν, ἐὰν μὴ πλὴν διαρεῖται ἐν-
 φανίσαι πρὸς τὸν μὲν ὑπομνημάτων, ὡς εἴρηται. ὅτι γὰρ τῶν ἀνδρῶν ἐχόντων ἐξουσίαν ἐμφανίσαι τὰς
 διαρεῖς, ὅν ὑποδὶ τῶν μὴ ἐμφανισθῆναι κινδύνου ταῖς γυναῖξιν ἐπιθεῖσθαι, ὅτι ποτὶ ἡμῖν εἶναι δοκεῖ.
 καὶ τοῦτο δὲ διὰ τῆς παρούσης δεσποζομένης διατάξεως, ὥστε ἀδεῖαν εἶναι τοῖς νέοις ἐν αὐτῷ τῷ
 καιρῷ, ἐν ᾧ πᾶν ἔστιν αὐτοῖς διατίθεσθαι πᾶσι τῆς δόξης αὐτῶν ἀποδοῦναι, ἢ ἐν ἰδίῳ οἰκῇ τας πε-
 λυταίας βουλήσασιν ἐλθόντων, μηδὲν αὐτοῖς ἐμποδισμὸν τῆς ἡλικίας ποιούσης, διὰ ὅτι οὐκ ἔστιν ὅ-
 τος τῷ νόμῳ τῶν προικῶν κωλύοντος. καὶ τοῦτο πρὸς τοῖς παρακελεύομεθα, ὥστε ἑπὶ
 τῶν ἐν πινυ συμβολαίῳ ἐτέρου ποιήσεται μνήμην συμβολαίου, μηδὲ μίαν ἐν ταύτῃ τῆς μνήμης
 ἀπαίτησιν γίνεσθαι, πᾶσι εἰ μὴ ἢ δὲ ἐτέρου συμβολαίου, οὐ πινὸς μνήμη κατὰ δὲ δεύτερον γέρονε,
 προικισμένη, ἢ ἐτέρᾳ παραχρησθῆναι κατὰ τῶν νόμων ἀποδείξεις, ὅτι πᾶν ἢ πρὸς τῆς μνήμης γέρονε,
 τας ἀληθείας ἐποφείλεται. ἔστω γὰρ ὅτι ἐν τοῖς παλαιῶν δυνάστοις νόμοις. καὶ τοῦτο δε-
 σποζομένη, ὥστε ἢ ποτε ἐκκλητῶν παρακαλοῦντος οἱ τῇ πελυταίᾳ ἐκπροθέσμων ἡμέρας, ἢ μέ-
 ρος ἐκείνου, ἢ μόνον ὅτι ἐκκλητῶν χρυσάμην φθάσει, ὅτι πλὴν αὐτῶν παρούσιν φανερῶς τῷ
 ἀρχοντὶ πρὸς μέλονται πλὴν τῆς ἐκκλητῶν ὑποθέσιν ἐξετάζειν, ἢ τοῖς αὐτοῖς σιωπῶν, ἢ τοῖς τὰς δίκας
 ἐσάρον, ἢ ὅτι δίκης ἔστω ἐν ταῖς ἐπιστάσεσιν ἡμῶν δέξασθαι ἀναβάλλεται: μηδὲν περὶ μὴ
 τοῖς μέρειν, ἢ ἐν τῶν ἐκ τούτου παντὶ γίνεσθαι, διὰ ἢ μὴ ταῦτα ἐξετάζεσθαι τὰς τοιαύ-
 τας ἐκκλητῶν, ὅτι φησὶν πᾶσι νομίζω. ἑτέρον πρὸς τοῖς κεφαλῶν τῆς ἡμετέρας
 δεσποζομένης σιωπῶν ἐπαινοῦσθαι. ἔπειθ' ὅτι οἱ ἡμέτεροι νόμοι διορίζουσιν, εἴ ποτε
 οἱ παρῶν τῶν ἰδῶν πρᾶτῶν φησὶν πρὸς ἐνέκοις, μηδὲ μίαν ἐκκλητῶν κατ' αὐτῆς ἐπιδίδουσι:
 δεσποζομένη, ὅσακις φησὶν τῶν ἐπιδότων ὑποάρχον οἶον δὴ ποτε κλίματος προεχρήσθαι, καὶ εἰς
 (ὡς εἴκοις) τῶν δικαζομένων νομίμοι αὐτὸν βεβαρῆσαι: ἔχειν ὅν τοιοῦτον ἀδεῖαν, διὰ σκεπτικόν
 πρὸς τῶν ἐπιδότων τοῖς ὑποάρχουσιν τοῖς πλὴν φησὶν προέχουσιν. ἐπὶ δὲ καὶ ἡμῶν πρὸς ἐσμίαν
 μὴ δὲ προεχρήσθαι πλὴν φησὶν, ἢ τοῖς τούτων συμπόντοις, ἢ τοῖς δίκας ἐσάρον, ὥστε τούτου παρ-
 καλοῦσθαι, μὴ δόξας τῶν ἐκβίβασιν παραδίδουσι πλὴν φησὶν, εἰ μὴ πρὸς τὸν ἐγγύς ἀξιοπί-
 στος παρῶν δὲ νικῆσαι μέρη τοσαύτης ποσότητος, ὅσης αὐτῇ ἢ κατὰ δίκην, ὡς εἰ μὴ ταῦτα ἀνα-
 φησὶν νομίζω ὅτι πρὸς τῶν προέχουσιν, ἢ φησὶν ἀναρᾶν: τὰ πράγματα αὐτῶν μὴ τῶν νομί-
 μων ἐπαρῆσθαι ἀποκαταστήσασθαι. εἰ δὲ ἐν τῶν μνημονοδείας τῶν δέκα ἡμῶν πρὸς ἐσμίαν
 μὴ δὲ πλὴν φησὶν προεχρήσθαι, μὴ ἐπιδόη ὅν λίβελλον ὁ νομίζων βεβλάσθαι: κελεύομεν ὅν τῶ
 πράγματος ἐκβίβασιν δίκας ἐπὶ τῆς ἀναφησὶν δίκας φυλασσόμενον ἐκείνῳ,
 ὅστις αὐτὸν βεβαρῆσαι νομίζοι. πρὸς τοῖς δεσποζομένη, ὥστε ἑπὶ συμβαίνει ἐν νέῳ βούλε-
 σθαι ἀποσῆναι τῆς ἐν αὐτοῖς πρὸς ἐλθούσης καὶ κατὰ δέχεται: εἰ μὴ πᾶν-
 τες οἱ ἀνέστη παρόντες ἐπὶ τῶν ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις, ἐν οἷς εἰς ἀκέραιον ἀποκαταστήσας αἰτεῖται:
 καλεῖσθαι πᾶν τῶν ἀρχόντων ἐν ἀνέστη, ὅτι παρόντων πᾶν τῶν ἀφίσταται ἐν νέῳ τῶ τοιαύτης κλη-
 ρονομίας. εἰ δὲ πᾶν τῶν ἀνέστη ἀνέστη, ἐν οἷς οὐτοι δίκας, προέχουσιν. ἐκείνον δὲ διὰ τῶν σιωπῶν
 ἐπὶ πρὸς τῶν ἀνέστη, ὅτι τῶν ἀνέστη, ἐν οἷς οὐτοι δίκας, προέχουσιν. ἐκείνον δὲ διὰ τῶν σιωπῶν
 ὅν κληρονομίας καλῶν ἐν ἀνέστη, καὶ ἐν τῶν ἀνέστη κληρονομίας, προέχουσιν τῶ ἀν-
 ἀνέστη, ὅτι εἰς ἀκέραιον ἀποκαταστήσας πρὸς τῶν, πᾶν ὅφειλε τὰ κληρονομία πρὸς τῶν
 κληρονομία τε καὶ ἀκέραιον φυλάττειν: τῆς ποσότητος δηλαδὴ τούτων δημοσίας ἀπορραφῆς κατὰ
 πρὸς τῶν ὑπομνημάτων φανερομένης. ἐπὶ ταῦτα δεσποζομένη, ὥστε ἢ τις κακῇ πίσει πρὸς τῶν
 τα νεμῶντος ἢ κατὰ πρὸς τῶν, ἢ κατὰ διαρεῖται, ἢ ἄλλως ταῦτα ἐκποιήσας, ὅτι νομίζων τὰ αὐτὰ πρὸς
 γματα πρὸς τῶν ἐν τῶν, τοῦτο γινώσκων, ἐν τῶν ἀνέστη δέκα μετὰ πᾶν τῶν, καὶ ἐκείνῳ μετὰ πᾶν
 ἀπόντων, μὴ διαμῆνται κατὰ τῶν νόμων τὸν ἀρχόντην, ἢ τὸν πλὴν διαρεῖται δεσποζομένη, ἢ ἐκείνῳ
 εἰς ὅν τὰ πρὸς τῶν δόξας οἷον δὴ ποτε ὅτι πρὸς μετενέχεται: ἐν τῶν τοιαύτα πρὸς τῶν κληρονομία
 βεβαίως ταῦτα ἔχειν μὴ πλὴν τῆς δεκαετίας δηλαδὴ τῶν παρόντων, καὶ τῆς ἐκδοκίας ὡς
 τῶν ἀπόντων πρὸς τῶν. εἰ δὲ ἀνέστη ὁ ἀλκίος τῶν πρὸς τῶν δεσποζομένη, καὶ ὅτι τὰ πρὸς
 γματα αὐτῶν πρὸς τῶν, καὶ ὅτι γέροντες ἢ ἐκπονήσας: κελεύομεν, μὴ δόξας τούτου ἀποκλείσθαι,
 πᾶσι εἰ μὴ διὰ τῶν πρὸς τῶν δόξας τῆς δεκαετίας, μὴ διὰ μὲν λέγειν τὰ πρὸς τῶν τοιαύ-
 τῶν τῶν ὅτι πρὸς νεμῶντος, ὅτι αὐτὸς καλῇ πίσει νέμεται, ὅτι πρὸς τῶν κακῇ πίσει νεμῶντος ταῦτα
 ἐκδοκίας. πρὸς δὲ τῆς πρὸς τῶν δόξας τῶν δεκαετίας ταῦτα διατυπῶσαι σιωπῶν, ὥστε εἴ ποτε
 τῶν ἐν τῇ ἐκδοκίας τῆς δεκαετίας χρονικῇ πρὸς τῶν, ἐπὶ τῶν μὴ ἀνέστη πρὸς τῶν, ἐπὶ τῶν δὲ

αἰπῶν, ἄλλοις τοῦτοις αὐτῷ οἰκιστοῦς πρὸς τῇ δεκαετίᾳ προσεβλήσας, ὅσων ἔξ αὐτῆς τῆς δεκαετίας αἰπὼν γέγονε. ταῦτα δὲ πάντα, ἃ πῖνα πῶδ' τῆς χρονικῆς ὥρεσιν πρᾶγχαφῆς, οὐκ εἰ ταῖς προλαβούσαις, δὴ αὐταῖς μελλούσαις, καὶ μόνον μετὰ τὸν πρῶτον νόμον ὑποθέσει τε καὶ πρᾶγμαδ' κρᾶτεῖν πρᾶκελδύμεθα. **ΕΠΕΙ ΔΗ ΔΕ** πρὸ τούτου νόμον προηγαγόμεν, ὥστε εὖ διαπιθεμελίωσιν ἢ χειρὶ ἰδίᾳ ἢ διὰ τῶν μὲν τῶν τὰ ὀνόματα τῶν κληρονόμων ἐγγράφειν ταῖς διαθήκαις, ἐγνωρῆν δὲ ἐκ τῆς τοιαύτης ἀκριβείας πολλὰς διαθήκας ἀναστρέφωμεν, ὅτι τῶν διαπιθεμελίωσιν μὴ διωκεμένων τῶν τοιαύτων ἀκριβείαν πρᾶφυλάξαι, ἢ (ὡς εἶκος) μὴ βουλομένων γνωρῆναι πῖνασ' αὐτῶν ἰδίαν αὐτῶν βουλὴν: κελεύμεν ἄδειαν μὲν εἶναι τοῖς βουλομένοις ταῦτα φυλάττειν ἐν ταῖς αὐτῶν διαθήκαις, εἰ δὲ καὶ ταῦτα μὴ φυλάξουσιν, δὴ κατὰ τὴν παλαιὰν συνήθειαν διαδιδόνται, καὶ οὐτὼ βεβαίαν εἶναι τῶν διαθηκῶν δεσπίζοντες, εἴτε δι' αὐτοῦ τις, εἴτε δι' ἐτέρου προσώπου ἢ ὄνομα τῶν κληρονόμων ἐπράττει, εἴτε ὅλως τῶν λοιπῶν νόμων πρᾶφυλάττειν ἐν τῇ διαθήκῃ ὁ διαπιθεμελίωσιν πρᾶφυλάξῃ. **Τὸν δὲ νόμον**, δι' οὗ δεσπίζοντες, μὴ μεταφέρεται εἰς ἐτέρον ταῖς εἰς τὸν ἡμέτερον οἶκον ἀπὸ δὴ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ποδὶ δόχον πρᾶγματα, ἀλλὰ εἰς δεσπίζοντες, τοῦτο μὲν ἰδίᾳ τοῖς ἡμετέροις οἶκον νομίμως πρᾶφύουσιν, τοῦτο δὲ καὶ τοῖς μὲν ταῦτα μέλλουσιν πρᾶφύεσθαι. **Εἰ ποτέ τις** διαθήται, καὶ τι πρᾶγμα ἀκίνητον τῇ ἰδίᾳ φαιμολίᾳ ἢ ἐτέρῳ πνὶ προσώπῳ ὀνόματι ληξάτου καταλείπει, καὶ εἰδικῶς εἴπῃ, μηδενὶ χρόνῳ ἢ αὐτῷ πρᾶγμα ἐκποιεῖται, δὴ καὶ πρὸς τοῖς κληρονόμοις ἢ διαδοχοῖς ἐκείνου, ὃ πνὶ καταλείφῃ, διαμελίφῃ: ἰδίᾳ τούτου τῆς ληξάτου κελεύμεν τὸν φαιμολικὸν νόμον χωρὶς παντελῶς μὴ ἔχειν, ἐπεὶ δὲ τῶν ἐκποιῶν τούτου αὐτὸς ἐκώλυσε ὁ διαθεμελίωσιν. ταῦτα δὲ κρᾶτεῖν κελεύμεν ἐπὶ ἐκείνοις μὲν δεμασί τοῖς μήπω κατὰ δικαστικὴν ἤφρον ἢ κατὰ φιλικὴν συμβίβασιν, ἢ καθ' οἷον δὴ ποτε φόπον νόμον τμηθεῖσιν. **Ἡ ὑποδοχή** τοῦ νῦν ἡ σὴ ἀ' διὰ τῶν πρῶτον νόμον εἰς τὸ διωκεῖσιν κρᾶτῆσαντος ἢ ἡμετέρᾳ ἐδεσπίζετο γαλινότης, ἐδιδότων μὲν αὐτῶν τῇ βασιλίδι πᾶσι προπιθεμελίωσιν, προσάξων δὲ πρὸς τοῖς πασὼν τῶν ἐπὶ χῶν ἡγεμελίωσιν κατὰ τὴν παλαιάν, εἰς τῶν τῶν πάντων γνωρῶν ἐλθεῖν πρᾶσκυδύσει.

Γόρι ἐκποίσεως, Σ' ἐμφυτεύσεως ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. δρ. ρη'.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς πέφω τῶν ὑπορχῶ τῶν ἀνατολικῶν περιτορίως.

ΟΛΩΝ καὶ διαφόρων νόμων ἡ ταῦς ἐκποίσεσιν καὶ ἐμφυτεύσεσιν, καὶ μετὰ τῶν, καὶ τῇ λοιπῇ διοικήσει τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων φοιτηθέντων, συνείδωμεν πάντα τῶν πρῶτον ποδὶ λαβεῖν νόμῳ. **Θεσπίζοντες** οἶνιν μηδὲ μίαν ἄδειαν ἔχειν εὖ διοικῶντας τὰ πρᾶγματα τῆς κατὰ τὴν βασιλίδι πᾶσιν ἀγιστάτης μεγάλης ἐκκλησίας ἢ ὁρφανοτροφείου, ἢ ξηνοδοχείου, ἢ πτωχοτροφείου, ἢ νοσοκομείου, ἢ ἄλλου διὰ τῶν οἶκον ἐν τῇ βασιλίδι πόλῃ ἢ τοῖς τῶν αὐτοῦ ἐνορίᾳ τυγχάνοντος, ἐξημελίωσιν μόνων τῶν δυνάτων μοναστείων, πρᾶσκυδῖν ἢ δωρεῖσθαι, ἢ ἀνταλλάττειν, ἢ ἰδίᾳ ἀντιπρόσωπον διδόναι, ἢ οἷον δὴ ποτε ἄλλω τύπῳ ἐκποιεῖν πρᾶγμα ἀκίνητον, ἢ πολιτικῶν στήσεων, ἢ γεωργικῶν ἀνθρώπων, εἰ μὴ πρὸς βασιλικὸν οἶκον ἢ ἀνταλλάττειν μόνον, δὴ οὐτε πρᾶσκυδῖν δικαίῳ δίδωσθαι τι συγχωροῦμεν. **Τὰς δὲ ἐμφυτεύσεις** ποδὶ εἰρημνικῆς ἀγιστάτης μεγάλης ἐκκλησίας τῆς βασιλίδος πόλεως, καὶ τῶν μνημονοθέντων διατῶν οἶκον γίνεσθαι κελεύμεν ἐπὶ τῇ προσώπῳ αὐτοῦ τῶν λαβόντες, ἢ δὴ τῶν δύο ἐφεξῆς κληρονόμων, οὐ μὴ πλεόν ἐκτὸς μοίρας τῶν ὑφ' αὐτοῦ κανόνος συγχωροῦμεν τῶν τῶν ἐμφυτεύσεων κληρονόμων. **Γόρι δὲ** τῶν διαφερόντων προασειῶν τῇ ἀγιστάτη μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ καὶ τοῖς εἰρημνικοῖς δυνάσιν οἰκοῖς ἰδίᾳ τῆς βασιλίδος πόλεως ἢ τῆς αὐτῆς πόλεως οὐσὶ κελεύμεν, εἰ μὲν τὰ προασειὰ πρόσθεν ἔχει ἰδίᾳ ὁλοκληρῶ τῶν κανόνων: πρᾶ τῶν διοικητῶν εὖ αὐτοῖς δυνάμεις τὸν ὅτι, εἰς ἐμφυτεύσιν ταῦτα κατὰ τὴν εἰρημνικὴν φόπον τῶν λαμβάνοντων καὶ δὴ τῶν δύο διαδοχικῶς δίδωσθαι, καὶ μηδὲνα παντελῶς κουφισμὸν, δὴ καὶ προσηκόντως γίνεσθαι. **Εἰ δὲ μὴ** ἔχει ταῦτα προασειὰ πῖνα παντελῶς πρόσθεν: ἄδειαν παρέχοντες τοῖς διοικηταῖς τῶν τῶν διατῶν ἐπὶ τῇ πόλῃ ταῦτα (ὡς προέφηται) εἰς ἐμφυτεύσιν δίδωσθαι. **Εἰ δὲ συμβαίῃ** οἷον δὴ ποτε πρᾶγμα ἐκ πῖνος τῶν εἰρημνικῶν δυνάτων τὸ πᾶν ἐμφυτευτικῶν δικαίῳ δίδωσθαι, ἢ εἰς βασιλικὸν οἶκον, ἢ εἰς τὸν δεῖον ἡμῶν ταμῆον, ἢ εἰς πόλιν πῖνα, ἢ βουλομένην, ἢ εἰς ἄλλον πῖνα δυνάμει οἶκον ποδὶ λαβεῖν.

[illegible]

ταῖς τοιαύταις πράξεσιν σωμαίνεαι. τὸ δὲ πρὸς ἄλλοις ὑπὸ ἑαυτοῦ ἀκίνητον πρᾶγμα μὴ κατ' ἑαυτοῦ
 λαβὴν τῷ δανείῳ δίδωαι, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἰσότητά, ὅτε μὲν τῷ δανείῳ, ὅτε δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ
 ὅτε δὲ ἀπὸ τοῦ οἴκου, ὅτε δὲ τῶν τούτων προσόδου, καὶ δημοσίων, καὶ τῆς λαμπρῆς καταστάσεως. εἰ δὲ
 ἡ ἐπίσκοπος, ἢ οἰκονόμος, ἢ διοικητὴς οἴου δὴ ποτε δανεύσῃ οἴκου, εἴτε ἐν τῇ βασιλίδι πόλει, εἴτε ἐν ταῖς
 ἐπαρχίαις κληρὸν, καὶ ἡμεῖς ταῦτα δανείσεται: καλὸν μὲν μὴδὲ αὐτοῖς ταῦτα
 κατὰ λογίζεσθαι ὡς τῷ δανείῳ οἴκου, εἴμην πρὸς τὸν δανείον, ὅτι εἰς χρεὶα τῶν ἐρημνίων δανεύσῃ
 οἴκου ταῦτα προεχρῆται, μὴτε αὐτὸν τὸν δανείον ἢ τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ κατὰ τῶν δανείων οἴκου ἔχειν
 ἵνα ὡς αὐτῶν δανείον, εἴμην δανείον, ὡς εἰς αἰτίαν ὅτι εὐαγὲς οἴκῳ προσκινῶνται τὰ χρεῖα πρὸς
 ἑαυτοῦ: ἀλλὰ κατὰ τῶν δανείων τὰ χρεῖα καὶ τῶν αὐτῶν κληρονόμων ταῖς ἰδίαις κινήσιν ἐναρξ-
 ας. καὶ ὅτε καλὸν μὲν, ὡς ἐρημνίας τῆς ἀγιοτάτης μεγάλης ἐκκλησίας τῆς βασιλίδος
 πόλεως, καὶ τῶν δανείων ὀρφανοτροφείου, καὶ ξυμῶν, καὶ πτωχῶν τῶν ἐν τῇ βασιλίδι πόλει, καὶ ὡς
 τῶν αὐτῶν ὄντων οἴκῳ, ὡς εἶναι πᾶσι ταῖς ἀγιοτάταις ἐκκλησίαις καὶ τοῖς δανείῳ οἴκοις, οὐ μὴν
 ἀλλὰ καὶ μοναστηρίοις, ἐν τῇ βασιλίδι πόλει, καὶ ἐν διαφόροις ἐπαρχίαις κληρὸν, καὶ ταῖς
 πρὸς ἀλλήλους ποιῆσαι, ὅταν ἐκαστὸν δανείον τὸ πρὸς φυλάττειται τὸ ἀξίον, σωμαίνοντων ἐν ἑαυ-
 τῶν, ἢ ὅτε κατὰ θέσιν τῶν τοιούτων σωμαλῶν, οὐ μόνον τῶν διοικητῶν ἐκαστοῦ δανείου οἴκου,
 ἀλλὰ καὶ τῶν πτωχῶν μέρου τῶν ἐν αὐτοῖς λητουργῶν. τὰ δὲ ἀπὸ βασιλικῶν οἴκου εἰς δι-
 ῆ ποτε δανείον οἴκῳ πρὸς ἐλπίδα, ἢ μετὰ ταῦτα πρὸς ἐλπίδα, κατ' οὐδὲνα τρόπον πρὸς ἐλπίδα,
 ἢ ὡς πρὸς ἐλπίδα, ἢ ἐλπίδα, ἢ ὅπως ὡς πρὸς ἐλπίδα συγχωροῦμεν, οὐδὲ εἰ πρὸς ἀλλήλους δανείους οἱ
 καὶ τοιοῦτο πρὸς ἐλπίδα. εἰπεὶ δὲ ἐννομεν πρὸς ἐλπίδα γινώσκοντες καὶ ἐκποιήσεις μοναστηρίων ὡς ὅτε
 ταῦτα ἀπὸ ἐρατικῶν ἡμεῶν εἰς ἰδιωτικῶν διαγωγῶν μετασχηματίζονται: καὶ ὅτε πᾶσι τῶν
 καλῶν μὲν, εἰ δὲ ἡ τοιοῦτο γινώσκοντες διδόνται: ἀλλὰ πρὸς ἐλπίδα κατὰ τὸν ὅσον τῶν ἐπι-
 σκόπων τὸ τοιοῦτο μοναστήριον ἐκδοκῇ, καὶ εἰς τὸ ἀρχαιὸν ἡμεῶν ἐπαναγαγεῖν. εἰ δὲ ἡ ἐν τῇ
 ἐρημνίᾳ δανείων οἴκῳ τῇ ἐν τῇ βασιλίδι πόλει, τῶν τε ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ὄντων, ἐρημνίας τῆς
 ἀγιοτάτης μεγάλης ἐκκλησίας τῆς βασιλίδος πόλεως, καὶ τῶν ἐν τῇ βασιλίδι πόλει δημοσίοις τελίσμασι
 βεβαρημένῳ, ὡς ἡ οὐδὲ μία εἰσάγει πρὸς τὸν δανείον οἴκῳ: ἀλλὰ πρὸς ἐλπίδα τοῖς τῶν αὐτῶν δανείων
 οἴκου διοικητῶν τῶν τοιούτων κληρὸν ἐκδοκῇ, ἐν οἷς δὴ ποτε τῶν πτωχῶν βουληθῇ, πρὸς τὸν λυσιτελεῖ τῶν
 αὐτῶν δανείων οἴκου. ὡς μνημῶν δανείων καὶ ὑπὸ τῇ τοιαύτῃ ἐκποιήσει πρὸς ἐλπίδα πρὸς ἐλπίδα
 νοῖς, ἀπὸ τῶν οἱ διοικητῶν τῶν τοιούτων τῶν πρὸς ἐλπίδα καὶ χειροτονουῖται, καὶ ὁμνῶν τῶν τῶν
 ἀγίων ραφῶν τῶν πρὸς ἐλπίδα τῶν τοιούτων δανείων οἴκου, καὶ τῶν πτωχῶν μέρου τῶν ἐν αὐτοῖς λη-
 τῶν, ὡς οὐδὲ κατὰ πρὸς ἐλπίδα, οὐδὲ πρὸς ἐλπίδα, ἢ οἴαν δὴ ποτε πρὸς ἐλπίδα ἢ ἐκποιήσεις γί-
 νεται, ἀλλὰ ὡς τὸ φυλάττειται τὸ ἀξίον, ὡς αὐτῶν δανείων οἴκῳ. τοῖς δὲ οἰκονόμοις καὶ διοι-
 κηταῖς, καὶ χειροτονουῖται τῶν οἴαν δὴ ποτε δανείων οἴκῳ, καὶ τοῖς αὐτῶν τοῖς, καὶ πᾶσι, καὶ τοῖς
 ἀλλοῖς τοῖς ἢ κατὰ θέσιν, ἢ κατὰ γὰρ μὴ δανείων αὐτοῖς σωμαλῶν, μετῶσις, ἢ ἐμφυτεύσεις, ἢ
 ἀγοράσεις, ἢ ὡς δανείων πραγμάτων ἀκινήτων τοῖς αὐτοῖς δανείῳ οἴκοις προσκινῶνται, ὡς πρὸς
 ναί, ἢ ἐν αὐτῶν, ἢ ὅτε παρενέχου πρὸς ἐλπίδα, καὶ καὶ τοῖς ἐν βασιλίδι πόλει οἴκῳ, ὡς ταῖς ποιναῖς
 ἀπαγορεύονται. εἰ δὲ πρὸς μετῶσις ἢ ἐμφυτεύσεις πρὸς ἐλπίδα διαφέροντα ἢ τῇ ἀγιοτάτῃ μεγάλῃ
 ἐκκλησίᾳ ἢ ἐπὶ τῶν δανείων οἴκῳ ἐν οἷς δὴ ποτε τῶν πτωχῶν τῆς ἡμετέρας πολιτείας κληρὸν, ἢ χεῖρον ποιῶ-
 σαι τὸ πρᾶγμα, ὅπῃ ἐλάβον, ἢ μετὰ ταῦτα λάβον, ἢ ὑπὸ διεπίαν μὴ κατὰ ἐλπίδα τὸν παρ' αὐτῶν ὅμο-
 λογηθέντα ἐμφυτευτικόν, ἢ μετῶσις καλὸν: δίδωμεν ἀλλὰ τῶν δανείων οἴκῳ, ὡς οὐ ἢ μετῶσις, ἢ
 ἐμφυτεύσεις γέροντες, καὶ τὰ ὅφελον τῶν πρὸς ἐλπίδα χρόνου καὶ τῶν ἀρχαίων κατὰ σῶσιν τῶν με-
 τῶσις ἢ τοῖς ἐμφυτευθέντων πρᾶγματος ἀπαίτην, καὶ ἐκβαλῇ τῆς ἐμφυτεύσεως ἢ μετῶσις,
 μὴ διωκόμενον μὴδὲ πρὸς ἐμφυτευτικῶν ἀπαίτην πᾶσι κατὰ τῶν δανείων οἴκῳ κινήν. εἰ δὲ μὴ βού-
 λονται τῶν διοικητῶν ἐκβαλῇ τῶν τῶν ἀπαίτην μὲν αὐτὸν παρακαλῶν, ἀπὸ τῆς τῆς
 μετῶσις ἢ τοῖς ἐμφυτεύσεως ἐποφείλιν γινώσκεται. μέχρι δὲ τὸν ὅριον χρόνον πρὸς ἐλπίδα, τὸ δίδω-
 μενον αὐτῶν πρᾶγμα κρᾶται αὐτῶν, καὶ τὰ σωμαλῶν δίδονται. εἰ δὲ ἀποφύγοι: ἀλλὰ πρὸς ἐλπίδα
 μετῶσις τοῖς πρὸς ἐλπίδα τῶν αὐτῶν δανείων οἴκῳ, τὸ ἀξίον τοῖς δανείῳ οἴκοις ἐκ τῶν ἐκείνου πραγμά-
 των πρὸς ἐλπίδα, μὴ διωκόμενον μὴδὲ ἐν αὐτῶν πρὸς ἐμφυτευτικῶν ἢ πρὸς ἐλπίδα. ταῖς ἀγιοτά-
 ταις ἐκκλησίαις ὁ δανείων καὶ τομῶν τῶν πόλεων ἐπὶ ἐλπίδα ἐκποιεῖν τὰ πρᾶγματα ἀκίνητα
 ὡς τῆς τῶν ἀγιοτάτων ἀναρρῶσεως, πᾶσι ἐμὴ ὑπὸ ταῦτα τῇ αἰρέσει κληρὸν πᾶσι αὐτοῖς
 ἐδίδωμεν. ἐφ' ὃ κατὰ μὴδὲνα τρόπον ταῦτας ἐκποιεῖται. καὶ ὅτε συγχωροῦμεν, ὡς τῶν
 κατὰ τῶν ἐρημνίων ἀγιοτάτων ἐκκλησιῶν ἀλλὰ ἐλπίδα ἔχειν ὡς οἴκῳ αὐτῇ πρὸς ἐλπίδα, καὶ κη-
 ρύσσον ἐν τῇ αὐτῇ ἀγία πόλει πρὸς ἐλπίδα, μὴ ἐπὶ ἐλπίδα πρὸς ἐλπίδα, ἢ πρὸς ἐλπίδα τῶν ἐρημνίων αὐτῶν
 ὑπὸ

παρὶ τῶν μερικῶν καταβολῶν τῶν τόκων εἰς τὸ διπλασιᾶν καὶ λογιζέσθαι. ςβ. ρκα. 17

Αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς Αὐτοῦτος Βασιλεὺς ἀρχόντι τὰρσῦ.

ΒΟΥΛΕΥΤΑΣ θεομνήσιον ὁρῶντες, φηδὲ μνηστέον τε αὐτῶν, εἰκότως ταῖς κατὰ τῶν ἡμετέρων νόμων τέχναις, καὶ σεσοφισμέναις ὁμολογίαις κηρατεῖν οὐ συγχωροῦμεν. ἔδιδάξαν γὰρ εὐσεβίου καὶ ἀφρόνιου τὸ ἡμετέρον κηράτος ἔργον οἱ δημητείου γινέσθαι τελευτάς. ἔπειτα παλαδίου τῆς δημητείου παιδὸς, ἐποφλήσκει δὲ δημητείου ἀρτεμιδώρου φ. χρυσῶν κατὰ δανείσματος πρόφασιν, ὅς ἐπρωτηθῆναι καὶ τόκον. ὁ ἀγλαὸς θεῖον πορεύσθαι τῶν τὸν βουλόμενον, εἰ διπλασίον κατεβλήθη δ' ὀφλήμα, μὴδὲ μίαν εἶναι κατ' αὐτῶν εἰσπραξίν κατὰ τῶν ἡμετέρων νόμων. εὖ δὲ ἀρτεμιδώρου τῆς δανείσου διαδοχῶν ἐπίμαχόν τε καὶ ἀρτεμιῶνα φῆσαι φεύσεσθαι αὐτοὺς ἐν τῇ δέήσει, καὶ μὴδὲν τῆς ἡμετέρας τυχεῖν βοηθείας. οὐδὲ γὰρ καταληφθῆναι τὸ ὀφλήμα, ἀλλὰ μόνον ἀνεακοσίον πεσσεύοντα εἶναι κατὰ βεβλήσθαι χρυσῶν. παλαδίον μὲν γὰρ οἱ ἰκέται φασὶ τὸν αὐτῶν πατῆρα αἰμα γὰρ δὲ δημητείου, τῷ αὐτοῦ πατρὶ ὡς. καταβαλῶν χρυσῶν. ἀρτεμιῶνα δὲ ὁ περικαινὸς τῆς ἀρτεμιδώρου πατρὸς, περὶ τὸν δὲ ἐπιμαχόν καὶ ἀρτεμιῶνα, φῆσαι πῶς κατὰ μέρος κατὰ βολὴν μὴ προσέλασθαι τῆς κεφαλῆς, ἀλλὰ πέντα εἰς τόκον λογιζέσθαι βούλεσθαι. ταῦτα δὲ καὶ φῆκον τῆς ἐπαρχίας ἀρχόντος λέγειν, καὶ ὅτι ἔδοξε ἀπαιτῆσαι παλαδίον ἀντὶ τῆς προτέρας τῶν φ. (ῥῥ). δανείκης συγγραφεὺς ἐτόραν χρυσῶν χ. κατὰ βαλὲν δὲ καὶ αὐτῷ φασὶ διαφορῶν παλαδίον μὲν οβ'. χρυσῶν, εὐσεβιον δὲ καὶ ἀφρόνιον δέκα, ὡς οὐκ ἐντεθυμηνεῖν συνάγεται πῶς τῶν θυμ'. ποσότητα. τὸν δὲ τῆς ἑποφλήσεως ἀκροασάμενον, οὐκ ἐντεθυμηνεῖν μίαν εἶναι τῆς παντὸς ἐγκλήματος αἰτίαν, μὴ προσδέσθαι αὐτοὺς, ἀλλὰ βουληθῆναι καταδικάζει αὐτοὺς εὖ χ. χρυσῶν τῆς κεφαλῆς, ὅς ἡ τῆς ταύτης ἐκβλήθη τῇ ἀνάγκῃ, ὅς συλλογισμοῦ τῆς παντὸς ὀφλήματος τῶν φ. χρυσῶν, εἰ καταβάλοιεν εὖ νά. εὖ λιπομένης εἰς πῶς τῶν φ. (ῥῥ). ποσότητα, τῆς τε παντὸς ὀφλήματος ἀπὸ πλάγας, ἀπολαβὴν δὲ πῶς δανείκῃ συγγραφῇ χ. χρυσῶν. τὸν τοίνυν ἡμετέρων νόμων μὴδὲν ἔπειτα διπλασίον κατὰ βεβλήσθαι βουλομένων, καὶ ταῦτ' ἔχοντων πρὸς εὖ ἐμπροσθεν διαφορῶν, ὅτι οἱ μὲν ἴσων μέχρι τῆς διπλασίονος τὰς χρεῖας, εἰ μὴδὲ μίαν γένοιτο καταβολή, ἡμῶν δὲ καὶ τὰς μόρικας καταβολὰς λυφὲν τὰ ὀφλήματα δεξιμῶν, εἰ πρὸς ἄλλοις τῆς διπλασίονος γένοιτο: δεξιμῶν κατὰ ἔδοξε γίνεσθαι τὸν συλλογισμόν, καὶ ὅσον αὐτὸς εὖ α'. ἐλθέτω χρυσῶν, εὖ αὐτοὺς κατὰ βεβλήσθαι ἀναλαβὴν ὁ πῶς τῶν φ. (ῥῥ). δανείκῃ συγγραφῇ, ὡς μὴ πολλὰ διπλασίον ἐκ ταύτης τῆς αἰτίας ὀφείδῃναι τὰς χρεῖας ἀπὸ τούτου. ἡ τοίνυν σὺν μετὰ προεπίστα τὰ παρασάντα ἡμῖν, καὶ ὅτι τῆς θεῖου προσηματικῆς δηλοῦνται τῶν, ὅργω καὶ πρὸς ἀπὸ ἀδυνάτου ἀπενεχάτω: τῆς τε ποδὶ ταύτης γνομῆνης ὁρίμωσθαι εἰ ταῖς φηφοῖς, ὧν οἱ ἰκέται μέμνηται, ὁρῶντες: πάντων τε κατὰ πῶς συναρπαγὴν καὶ ἐκ μᾶς μοίρας παρὰ τὸν νόμον πεπραγμένων ἢ προσημασμένων ἀρῶνται.

ἔδινον ποδὶ διατυπώσεως τεχνιτῶν ρκβ'.

Ἄς τεχνίτης, καὶ μεθωπός, καὶ ἑμπορος κατὰ πῶς πρὸς διατύπωσιν μεθούτω, καὶ πωλείτω, εἰ γὰρ τι ποδὶ τὸν λάβῃ: ἔπειτα τῆς τῆς διπλασίονος ποινη.

παρὶ ἐκκλησιαστικῶν διαφορῶν κεφαλαιῶς. ςβ. ρκγ'.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς Γέρων τῷ ἀνδοξοτάτῳ μαγίστῳ τῶν θεῶν ἡμῶν ὀφεικίως.

ΕΠὶ διοικήσεως, καὶ προνομίῳ, καὶ ἄλλων διαφορῶν κεφαλαιῶν εἰς τὰς δ' ἡμετέρας ἐκκλησίας καὶ εὖ ἀλλοῖς δ' ἀρχαῖς οἰκοῖς ἀνέκοντων, ἡ δὲ πινὰ διετυπώσμεν. ὡδὲ δὲ τῆς παρόντος τὰ ποδὶ τῶν ὁσιωτάτων ἐπισκόπων, καὶ κληρικῶν, καὶ μοναχῶν πρὸς τὸν ἐκκλησίᾳ διατάξει διὰ τῶν πατρῶν, μὴδὲ τῆς προσηματικῆς ἐπανορθώσεως τῶν ποδὶ λαβὴν ὅ νόμος συνείδμεν. εἰ γὰρ εὖ πολιτικούς νόμους, ὧν πῶς ὁρῶν οὐσίαν ἡμῖν ὁ θεὸς κατὰ πῶς ἐκ τούτου ὁρῶντες ἐπίστευσεν, βεβαίως ὅτι πάντων φυλάττει πρὸς ἀσφάλειαν τῶν ἑποφλήσθαι ἀποσάξομεν: πόσῳ μᾶλλον πλεονάζοντα ἀφείλομεν. εὖ δὲ ποδὶ τῶν ἰδῶν κανόνων καὶ θεῶν νόμων παραφυλακῇ, τῶν ἑποφλήσθαι τῶν ἡμετέρων ψυχῶν σωτηρίας ὁρίσμεντες: οἱ δὲ εὖ ἰδῶν κανόνας φυλάττοντες, τῆς τῆς θεοῦ βοήθειας

εὐαγγελίᾳ ἀξιοῦνται, καὶ οἱ τούτου παραβαίνοντες, αὐτοὶ ἐαυτοὺς τῇ κατακρίσει ὑποβάλλουσιν. μέ-
 ζονι δὲ ὑποκρίνεται κατακρίσει οἱ ὁσὶν ταῦτο ἐπίσκοποι, οἷς ἀπέστειλται ἐκ τῆς ἐκκλησίας καὶ
 φυλάττειν ἐπὶ τούτων παραβαίνοντων ἀνεκδέχεται καταλίποντο. τῶν δὲ θείων κανόνων καὶ
 παραφυλαχθέντων, διαφορῶν προσηλύνει ἐδεξάμεθα κατὰ κληρικῶν τε, ὁμοναχῶν, καὶ τινῶν
 ἐπισκόπων, ὡς κατὰ τὸν θείον κανόνα βιοῦντων, καὶ ἄλλοι δὲ ἐβρωτοὶ μηδὲ αὐτῶν τῶν
 ἁγίων προσηλύνει, καὶ τὸ ἀγίου ἐκκλησιαστικῶν προσηλύνει ἐπιστάμενοι. τὸ δὲ θεοῦ τοίνυν ἐνοου-
 πες κρίμα, τὸ ἐφ' ἐκάστῳ τῶν προσηλύνειντων ζήτησιν τε καὶ διόρθωσιν ἐκτελέσει καὶ κανονικῶς
 προελθεῖν. εἰ γὰρ τὰ παρὰ τῶν ἁγίων ἀμνημονεύμενα οἱ κληρικοί νόμοι οὐ συγχωροῦσι διὰ τὴν
 καὶ ἐκδικήσεως καταλιμπάνεσθαι: πῶς τὰ παρὰ τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ πατέρων ὑποδὶ τῆς
 πνεύματος τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας καὶ κανονικῶς διατυπώσαντα πᾶσι δὲ ἀναγκάσει; πολλοὺς δὲ ἐκ
 τούτου μάλιστα τοῖς ἀμνημονεύουσιν ἐβρωτοὶ πᾶσι δὲ ἀναγκάσει, διὰ τὸ μὴ γίνεσθαι τὰς σωόδους τῶν ὁσίων
 τῶν ἁγίων κατὰ τὰ ὁριζήσαντα ὑποδὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ τῶν ἁγίων πατέρων. εἰ γὰρ ἔστι πα-
 ραφυλαχθέν: ἕκαστος ἐκτελέσει καὶ τὸν ἁγίου πνεύματος ἐκτελέσει, ἕκαστος δὲ ἑαυτὸν τὰς θείας ἐκ-
 μανθάνει λαοποιρίας, καὶ σωφρονῶς βιοῦν, ἵνα μὴ τῇ κατακρίσει τῶν θείων κανόνων ὑποβληθῇ.
 καὶ ἐκείνους δὲ οὐδὲν ἢ ἥντιν πνεύματος ἀμνημονεύουσιν γίνονται πρόφασις, ὅτι χωρὶς ὑπετάσεως τῆς ἐκκλησίας
 πίσει καὶ ἀμνημονεύουσιν βίου μνημονεύουσιν ἐπίσκοποι τε, καὶ πρεσβύτεροι, καὶ διάκονοι, καὶ
 λοιπὴ κληρικὴ. εἰ γὰρ οἱ ἐπίσκοποι ἀμνημονεύουσιν ὑποδὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ τῶν ἁγίων πατέρων, καὶ
 διόρθωσι: πῶς ὑποδὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ τῶν ἁγίων πατέρων ὑποδὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ τῶν ἁγίων πατέρων
 χειροτονίαν τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ τῶν ἁγίων πατέρων προσηλύνει, διὰ τὸ μὴ γίνεσθαι τὰς σωόδους τῶν ὁσίων
 ὁ θεολόγος ἐπὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ τῶν ἁγίων πατέρων, λέγει γὰρ ἐν τῷ μεγάλῳ ἀποστό-
 λικῷ οὕτως. τίς δὲ τοῖς τῶν πατέρων κανόνων ὁ ὁριζήσαν, οὗς πᾶσι ἐπισκόπων ὁ πρεσβυτέ-
 ρων ἐπέχει, νηφαλίους, σωφρονῶς εἶναι, μὴ παροίνοισι, μὴ πλεονεξίας, διδασκῶντες, ἀνέπιπτοντες ἐν ἁ-
 γίᾳ, καὶ ἀκατακρίτους τοῖς πονηροῖς: οὐ πολὺ δὲ διαφύγον διήσκει πρὸς τὴν τῶν κανόνων διδύκται;
 καὶ πάλιν αὐτὸς λέγει οὕτως. καὶ διακρίναι δεῖ πρεσβύτερον εἶτα καὶ διάκονον, καὶ οὕτως σοφί-
 α, γενέσθαι φρόνως, ὁ φρόνως ἐγγίσει θεῷ, καὶ προσηλύνει τὸν ἁγίου ἀναγκάσει, καὶ ἀναγκάσει, καὶ ἀναγκάσει
 ἡσυχία, μετὰ χεῖρος, συμβουλεύσει μετὰ σωφρονίας. καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς ἐν ἁγίοις γρηγόριος πᾶσι τῶν ἁγίων
 τῶν ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ ἔστι γράφει, τίς ὁ πλεονεξίας καὶ πλεονεξίας αὐτῶν ἀνθρώπων τῶν ἀλλήλους
 λαοποιρίας τὸν προσηλύνει, τὸν μετὰ ἁγίων ἀναγκάσει, καὶ μετὰ ἀρχαῖς γράφει ὑποδὶ τῶν ἁγίων
 καὶ χεῖρος σωφρονισμῶν: καὶ ἔστι τούτων μετὰ δὲ κινῶν ὁ θεολόγος, ὁ ποῖος δεῖ πρὸς ἰδρωσύναν
 προβαλέμεσθαι. πρὶ δὲ τῶν ἀναγκάσει χειροτονουμένων ὁ αὐτὸς ταῦτα λέγει ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ. οἱ
 μηδὲν ἐν ἰδρωσύναν προσηλύνοντες, μηδὲ τῶν καλῶν προσηλύνει πωρῶντες, ὁμοῦ τε μαρτυροῦνται
 διδασκαλαὶ τῆς ἐκκλησίας ἀναδεδίκαται, καὶ πλεονεξίας καὶ πλεονεξίας. καὶ ἰδρωσύναν, καὶ
 σήμερον ἰδρωσύναν, καὶ τῶν ἰδρωσύναν, καὶ μυσταγοῖ σήμερον. πάλαι τὴν κακίαν, καὶ οἱ τὴν ἐκκλησίαν
 ἐν γὰρ χεῖρος ἀνθρώπων, οὐ τῆς τῆς πνεύματος. ὅτι οἱ οἱ θεοὶ κανόνες καὶ νόμοι κληρικοῦ ἐν
 τῶν δὲ τῶν γὰρ μετὰ λαοποιρίας, καὶ ὁ ἐν ἁγίοις βασιλεὺς διδασκῶν, οὕτως λέγει. τῶν δὲ τῶν γὰρ
 μοῖς ὁ κανὼν τῆς ὑποδὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ τῶν ἁγίων πατέρων, καὶ ταῦτα μετὰ ἐν ἁγίοις βασιλεὺς. τοῦτον δὲ οἱ ἁγιοὶ
 πατέρες τῆς ἐκκλησίας ἐφόντο, ὅτι οἱ οἱ νικαῖα σωφρονιστῶν κανόνα ὑποδὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων
 ἀπὸ τῶν καλῶν ἢ μετὰ τῶν σωφρονιστῶν καὶ ἐπισκόπων, καὶ πρεσβυτέρων, καὶ διακόνων, καὶ ὁ ὁ ὁ ὁ
 ὅτι ἐν τῷ κληρῷ ἐν ἁγίοις σωφρονιστῶν ἔχον, πλεονεξίας ἢ ἀρχαῖς ἢ θείαν, ἢ ἀμὲν πρὸς τὴν ὑπο-
 ψίαν διαφύγει. τοῖς οὖν ὑπὸ τῶν θείων κανόνων ὁριζήσαν ἀπολαύοντες, τὸν πρὸς τὴν
 κὼν ποιῶν νόμον, δι' οὗ διακρίνεται, ὅσοις χεῖρας γίνονται ἐπίσκοπων χειροτονῶνται, σωφρονῶντες
 κληρικοῦ, καὶ τῶν πρὸς τῶν τῶν τῶν, καὶ μετὰ ὁ ἐπίσκοπος χειροτονεῖται, καὶ πρὸς τῶν ἀναγκάσει
 ὡν, καὶ τῶν πρὸς τῶν πρὸς τῶν, καὶ ἕκαστος αὐτῶν ὁμοῦ κατὰ τῶν θείων λόγων, ὁ
 ἐβρωτοὶ ἐν αὐτοῖς, ὅτι οὐδὲ δὲ ὁδοῖν, οὐδὲ ὑποδὶ τῶν, ἢ ἐκκλησίαν, ἢ χεῖρας, ἢ δὲ τῶν οἷον δὴ ποτε πρὸς
 πρὸς τῶν, ἀλλ' εἰδότες αὐτοῦ: τῆς ὁδοῖν καὶ ἐκκλησίας πίστεως, καὶ σεμνοῦ βίου, καὶ ὑποδὶ τῶν
 σὸν πέμψις τῶν, τούτου ἐπέλεξαντο. καὶ ὅτι οὐδὲ γὰρ μετὰ, οὐδὲ πᾶσι τῶν ἁγίων ἔχον, ἢ πάλ-
 ληκῶν, ἢ πᾶσι τῶν φρονιστῶν γινώσκουσιν αὐτοῦ ἐκκλησίαν, ἢ ἔχον. ἀλλ' εἰ καὶ πρὸς τῶν ἁγίων
 τῶν ἔχει, καὶ αὐτῶν μετὰ, καὶ οὐδὲ χεῖρας, οὐδὲ ἀποδότης ἀποδότης, οὐδὲ τῶν ἁγίων καὶ ὁδοῖν
 ἐκκλησίαν: ἀλλ' οὐδὲ πολιτευόμενον ἢ ταξιδεύον τινὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν εἶναι γινώσκουσιν. πλεονεξίας
 ἐν μοναστηρίῳ οὐχ ἢ ἥντιν. ἐν αὐτῶν μοναστηρίῳ ὁ πολιτευόμενος ἢ ταξιδεύων βίον ἀδιαβλήτως ὑπο-
 τέλει. διὰ τὴν τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν ἐκκλησίας παρὰ τῆς ἡμῶν καὶ ὑπὸ τῶν τῶν πρὸς τῶν ἐν τοῖς
 γινώσκουσιν πᾶσι αὐτῶν ἐκκλησιαστικῶν φυλακισμένης ἵνα ἐκ τῶν οὕτως ἐκκλησιαστικῶν τῶν πρὸς τῶν
 βελτίων

ἐλπίων χειροτονηθῇ τῇ ἐπιλογῇ καὶ ὃ κρῖναι τῷ χειροτονουμένῳ. * λέγει. * ἅπαν-
 τῶν δὲ πρὸ τούτου τὸν μέλλοντα χειροτονεῖσθαι παρὰ τῷ χειροτονουμένῳ λίβελλον μὴ ἔσθωρα φῆς
 ἰδίᾳ, ποιεῖν τὰς πόδας αὐτοῦ πίστεως, ποιεῖν γὰρ ἐν τῷ δεξιᾷ προσκομιδῇ
 τῷ δὲ τῇ ἀγία κοινωνία γινόμενῳ, καὶ τῷ αὐτῷ ὅτι ἀγία βαπτίσματα δι' αὐτὸν, καὶ τὰς λοιπὰς δι' αὐτὸν
 ὅσων δὲ ἔσθωρα, ὡς αὐτὸν τὸν χειροτονουμένον κατὰ τῶν ἀγίων γραφῶν, ὡς οὐτὶς δι' αὐτοῦ, ἢ ἐπὶ τοῦ
 πρὸς τοῦ δεξιᾶν, ἢ ἔσθωρα, οὐτὶς μὲν ταῦτα δώσει, ἢ αὐτῷ ὅτι χειροτονουμένῳ αὐτὸν, ἢ τοῖς τὰ
 ἐκείνην εἰς αὐτὸν ποιησάμενοι, ἢ ἐπὶ τῶν πάντων πνί, ἔσθωρα τῆς εἰς αὐτὸν γεννησάμενης χειρο-
 τονίας. εἴ τις δὲ παρὰ τῷ μνημονεύειν παρὰ φυλακῇ ἐπισκοποῦν χειροτονηθῇ, ὡς αὐτὸν πᾶσι
 φράσας τῆς ἐπισκοπῆς ἐκβάλλεται, καὶ τὸν παρὰ ταῦτα πολυμήνεται χειροτονῆσαι. εἴ δὲ
 τις κατηγόριαν πῖνα ποιῆσεται κατὰ τῷ μέλλοντος χειροτονεῖσθαι ἐπισκόπου, ἢ πρεσβυτέρου, ἢ δια-
 κόνου, ἢ ἄλλου κληρικοῦ, ἢ καὶ ἡγουμένου ἐφ' οἷα δὴ ποτε αἰτίαι, ἢ διωκτοὶ καὶ τῶν νόμων ἢ κανόνων τῶν
 αὐτοῦ ἐμποδίζονται χειροτονίαν, ἀναβαλλέτω ἢ ποιῶν τὴν χειροτονίαν, καὶ γινέτω πρὸ τούτου ἐξέτασις τῆς
 κατηγόριας, παρόντος καὶ τῷ κατηγόρου καὶ τῷ ἐκτείνοντος τοῖς παρ' αὐτοῦ πρὸς γὰρ λαοῖς. εἴ δὲ
 καὶ ἀπολιμπάνοιτο, ἢ ἀναβάλλοιτο ὁ κατηγόρος, καὶ οὕτως ὁ τῷ χειροτονίαν μέλλον ποιῆσαι ζητη-
 σιν ἀκριβεστάτῳ ποιῆσθαι μύλων ἐξ ὅτι τεινῶν. καὶ εἰ μὲν ἔσθωρα τὸν δέροι τὸν τῷ κατηγόριαν ἔσθω-
 μέναι, ἢ κατὰ τῶν δεξιῶν κανόνων, ἢ κατὰ τῶν ἡμετέρων νόμων, καὶ λυέτω ἢ χειροτονία.
 εἴ δὲ ἀνδρῶν φανῇ, ἢ παρόντος τῷ κατηγόρου, ἢ ἐπὶ τῶν γινέτω ἢ χειροτονία. ὁ δὲ κατη-
 γόρος, ἢ παρὼν μὴ ἀποδείξει, ἢ ἀποφύγει, εἴ μὴ κληρικός ἐστίν, ἔσθωρα τῷ οἰκείῳ βαλῆται. εἰ δὲ λαϊ-
 κός ἐστιν, τὸν προσήκοντα ὁφεισμένον ἔσθωρα μὲν. εἴ δὲ τις πρὸ ἐξέτασιν τῷ κατηγόρῳ χεῖρας
 ὁ, τῷ χειροτονίᾳ καὶ ὁ χειροτονηθείς τῆς ἰδρωσῆς ἔσθωρα. ΠΡὸ δὲ ΠΑΝΤΩΝ ἐκείνο φυλα-
 κῶς δεσφύζομεν, ἵνα μηδεὶς ἀπὸ δόσεως χυνοῦ, ἢ ὀργῆς πρὸς τῶν ἐπισκόπων χειροτονεῖται. εἴ
 δὲ ἡ τοιοῦτον ἀμάρτησιν, αὐτοὶ αὐτοὺς οἱ διδόντες, καὶ οἱ λαμβάνοντες, καὶ οἱ μέσοι αὐτῶν κατὰ τὰς
 δεξιὰς γραφὰς καὶ τῶν ἰδρῶν κανόνων κατακρίσει ἔσθωρα βαλῆται. ὡς δὲ ἔσθωρα καὶ οἱ διδόντες, καὶ οἱ
 λαμβάνοντες, καὶ οἱ μέσοι γινόμενοι, τῆς ἰδρωσῆς, ἢ τῆς τῷ κλήρῳ ἡμῶν ἀποκρινέτω. ὅτι δὲ ἔσθωρα
 τῶν τῆς αἰτίας δίδειν, τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκείνῃ καταδικάζει, ἢ ἡβουλήσῃ τῷ ἰδρωσῇ ὡς αὐτῷ.
 εἴ δὲ κερματικός ἐστὶν ὁ ἔσθωρα τῷ τῆς αἰτίας λαμβάνων, ἢ μέσος τῷ πρὸς τῶν γινόμενοι.
 οὗ μόνον δὲ τὰ κατὰ τῶν δεξιῶν δεδόμενα τὸν ἴσον ἐκδικεῖται πρὸς τῶν, ἀλλὰ καὶ πᾶσι ἀσφά-
 λῳ ἔσθωρα τούτου καὶ οἷον δὴ ποτε φράσας ἐκτείνειν, καὶ τῶν τῶν ἐκτείνων καὶ τῶν τῷ ἐγγυητοῦ ἐκ-
 τίνειν, καὶ πᾶσι δὴ τῶν οἷον δὴ ποτε ἀφ' ἑαυτῶν ἀρχὴν δεσφύζομεν, καὶ πρὸς τοῖς οἷον ἔσθωρα
 λαμβάνων οὐ μόνον τῷ ὁμολογίᾳ δίδειν, ἀλλὰ ὡς ὅτι τούτου, ὅσον ἢ ὁμολογίᾳ ποιεῖται, ἀπαι-
 τεῖται, ὅφθαλμον τῇ ἐκκλησίᾳ δίδειν. εἴ τις μὲν τοῖς τῶν ἐπισκόπων ἢ πρὸ τῆς ἰδίας χειροτο-
 νίας, ἢ μέσος τῷ χειροτονίαν βουλήσῃ τὰ ἴδια πρὸς τῶν ἢ μὲν τῷ αὐτῶν πρὸς ἀρχὴν τῇ ἐκ-
 κλησίᾳ, ἢ τῷ ἰδρωσῇ ἐλάμβανεν, οὐ μόνον οὐ καλῶς, καὶ πάσης καταδίκης καὶ ποινῆς τῷ πα-
 ρόντος νόμου ἐλάμβανεν αὐτὸν εἶναι δεσφύζομεν, ἀλλὰ καὶ παντὸς ἐπαινοῦ ἄξιον κρίνομεν, ἐπειδὴ ἔσθω-
 ρα ἐστὶν ἀρχαία, ἀλλὰ πρὸς τῶν. ΠΕΡΙ ΣΥΝΗΘΕΙΩΝ δὲ ἐκείνα μόνον συγχροῦμεν παρέχε-
 σθαι παρὰ τῶν χειροτονουμένων ἐπισκόπων, ἢ πῖνα ἐφεξῆς τῷ παρόντι νόμῳ ἐμφόρηται. καὶ λυόμεν
 τῶν τῶν μὴ μακαριωτάτω ἀρχιεπισκόπου καὶ πατριάρχου, τοῦτ' ἐστὶν τῷ πρεσβυτέρου ῥώμης, ὡς
 κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἀλεξανδρείας, καὶ θεοδοπόλεως, καὶ ἰεροσολύμων, εἰ μὲν ἢ συνήθειαι ἔχει ἐπι-
 σκότοις ἢ κληρικοῖς ἐν τῇ αὐτῶν χειροτονίᾳ, ἔσθωρα ἢ ἡ πόρ' εἰκοσὶ χυνοῦ λιφῶν δίδειν, καὶ ταῦτα μόν-
 ον παρέχειν, ἢ πόρ' ἢ συνήθεια γινώσκῃ, εἰ δὲ πλεον πρὸ τούτου νόμου παρέχετο, μὴδὲν ἔσθωρα τὰς ἐκ-
 τῶν τῶν χυνοῦ λιφῶν παρέχεσθαι. τοὺς δὲ μητροπολίτας τῶν ἔσθωρα τῆς ἰδίας συνόδου, ἢ ἀπὸ τῶν
 μακαριωτάτων πατριάρχων χειροτονουμένων, εἰ μὲν μὴ ἐλάττωνα τεινέοντα χυνοῦ λιφῶν πρὸς
 οὐδὲν ἔχει ἢ ἐκκλησίᾳ τῷ χειροτονουμένῳ, δίδοναι μὲν ἔσθωρα ἐθρονιαστικῷ μὲν (ἢ). εἰ, νοτιοῖς δὲ τῷ
 χειροτονουμένῳ ὡς τοῖς ἄλλοις τοῖς ἔσθωρα τῶν αὐτῶν, ὡς ἔσθωρα λαμβανόντῳ (ἢ). τ. εἴ δὲ αἱ τῆς ἐκ-
 κλησίας πρὸς οὐδὲν ἔσθωρα μὲν ἢ πόρ' λ'. χυνοῦ λιφῶν κατ' ἐν αὐτῶν σωτηροῦσιν, οὐχ ἢ ἦτον δὲ ἢ δέ-
 κα: ἔσθωρα μὲν ἐθρονιαστικῶν δίδοναι (ἢ). σ. εἴ δὲ ἦτον μὲν ἢ τῶν δέκα, οὐχ ἔσθωρα δὲ ἢ τῶν ἐ. χυνοῦ
 λιφῶν τὰς τῆς ἐκκλησίας εἶναι πρὸς οὐδὲν συμβῇ, δίδοναι ἔσθωρα ἐθρονιαστικῶν μὲν (ἢ). ν. πᾶσι δὲ
 τοῖς ἄλλοις τοῖς ἔσθωρα λαμβανόντῳ (ἢ). ο. εἴ δὲ ἔσθωρα μὲν τῶν ἐ, οὐχ ἔσθωρα δὲ τῶν τεινῶν λι-
 φῶν τῷ χυνοῦ πρὸς οὐδὲν ἔχει, παρέχειν μὲν ἔσθωρα ἐθρονιαστικῶν (ἢ). ι. πᾶσι δὲ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἔσθω-
 ρα λαμβανόντῳ (ἢ). κ. εἴ δὲ ἔσθωρα μὲν τῶν τεινῶν, οὐχ ἔσθωρα δὲ τῶν δύο τῷ χυνοῦ λιφῶν ἢ πο-
 ῶν τῶν πρὸς οὐδὲν τῆς ἐκκλησίας δίδειν, δίδοναι ἔσθωρα τῷ ἐθρονιαστικῷ μὲν (ἢ). ι. εἴ δὲ ἔσθωρα δὲ

τῆς πατρὸς τῆς δόξης σωμειάσας ἱκν. 5. ἐπίσκοπον δὲ τῆς ἐκκλησίας ἐλάττωσα δύο χυνοῦ λίθων
 περὶ δὲ ἐχούσης, οὔτε ἑσθ' ἐθρονιστικῶν, οὔτε ἑσθ' ὁμολογίας δὴ ποτε σωμειάσας δοῦναι
 συγχωροῦμεν. ταῦτα δὲ, ἅπαντ' ἐκείνους διὰ τοῦτο μὲν, ὁ πρῶτος πρεσβυτέρου τῆς χειροτο-
 νοῦστος ἐπισκόπου καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἑσθ' ἐχούμενοι, τοῖς ἐξ ἑαυτοῦ λαμβάνοντες διακρίνωμεν. ταῦ-
 τα τοίνυν κελεύμεν πᾶσι ἑσθ' ἐχούσι παραφυλάττειν, ἵνα μὴ ἐκ τῶν τοιούτων προφάσεων αἱ ἐκ-
 κλησίαι χρεῖσι βαρυνώνται, καὶ αἱ ἰδρωσύναι πρόσμοι γίνονται. εἰ δὲ τις ἑσθ' ἐχού-
 μων ὁρίσθῃ, ποσότητα ἑσθ' ἐθρονιστικῶν ἢ σωμειῶν καθ' οἷον δὴ ποτε ἴσως τοιούτοις λα-
 βῆναι κελεύμεν, ἐπὶ πλεονάζουσιν, τρεῖς πλεονάζουσιν ἐκ τῶν πραγμάτων αὐτοῦ ἐκδικεῖται τῇ ἐκκλησίᾳ
 αὐτοῦ ἢ δὲ δικότος. καὶ ταῦτα ἢ ἑσθ' τῆς τῶν ἐπισκόπων χειροτονίας εἶρη. **ΜΕΤΑ ΔΕ**
 πλὴν χειροτονίαν ὁ δουλικὸς καὶ ἐναπογράφου τύχης ἐσθ' ἐπισκόπου ἐλθούσης εἶναι κελεύμεν, ἢ
 μὴ βουληθῆς ἢ ταξέως παρὰ πλὴν προφητείας πρὸς τὴν χειροτονίαν. ἐσθ' γὰρ τοιούτου τῆς ἐπι-
 σκοπῆς ἀποκρίνουμένης τῇ βουλῇ ἢ τῇ τάξει ἀποκαθίσταται κελεύμεν, ἵνα μὴ ἐκ τῆς βουληθῆς τύ-
 χης τῇ ἰδρωσύνῃ ὕβρις γένηται. ἐκείνους δὲ, οἵτινες πρὸς τοῦδε ἡμῶν ἢ νόμου ἢ βουληθῆς τύ-
 χης διέρεται ἐπίσκοποι χειροτονηθέντες, τῆς μὲν τοιαύτης ἐλθούσης εἶναι δεσπόζουσιν, δὲ δὲ νόμον
 μόρος ἐκ τῶν αὐτοῦ πραγμάτων τῇ βουλῇ καὶ ἑσθ' δημοσίᾳ δίδονται. οὕτω μὲν τοι, ὥς μὴ μίαν
 ἐλάττωσιν τὰ ἐκκλησιαστικά δίκαια ἑσθ' ἐκείνους ὡς τοῖς πράγμασιν, ἅπαντ' ἐπὶ τῇ ἐπισκοπῇ ἐπι-
 κτηθέντα τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτῶν διαφύλιν διευπλοῦμεν. εἰ δὲ συμβῇ τὸν χειροτονούμενον ἐπίσκο-
 πον ἑσθ' ἐχούσαν τὴν ἰδίαν ποιεῖν ἐξουσίαν εἶναι ἐξ αὐτῆς τῆς χειροτονίας αὐτοῦτος ἐσθ'. τοὺς δὲ θεοφι-
 λεστάτους ἐπισκόπους καὶ μοναχοὺς ἐκ μηδενὸς νόμου ἐπιτρόπου ἢ κυριάρχου οἷον δὴ ποτε πρεσβυ-
 τερὸν γίνεσθαι συγχωροῦμεν. ἐσθ' δὲ πρεσβυτέρους, καὶ διακόνους καὶ ἑσθ' ἐκείνους τῶν δικαίων ἢ νό-
 μῳ συγγενέας εἰς ἐπισκοπὴν ἢ κυριότητα καλουμένων πλὴν τοιαύτων ἀφ' οὗτων ἑσθ' ἐκείνους
 συγχωροῦμεν: εἰ μὲν τοι γὰρ εἴθε πρεσβυτέρων μίαν ἀριθμουμένων, ἐξ οὗ ἐκλήθησαν, παρὰ τῷ ἀρχιεπί-
 σκοπῷ ἐγγράφως φανερῶσιν δὲ τοῦτο ἀφ' οὗτων ἑσθ' ἐκείνους οἰκεία προαιρέσει καταδέξασθαι. καὶ εἰ τις
 (ὡς ἐκείνους) αὐτῶν ἑσθ' ποιήσει: μὴδὲν ἐκ τούτου πᾶσι δὴ ἐπὶ τῇ ἐπισκοπῇ καὶ κυριότητι πρεσβυ-
 τερῶν ἐκείνους. **ΑΛΛ'** οὐδὲ ἐκλήθησαν ἢ ἀπὸ τῆς τῶν δημοσίων συνελεύσεως, ἢ μισθωτῶν τεχνῶν
 ἢ δημοτῶν κτήσεων, ἢ κυριάρχου οἴκου, ἢ διοικητῶν, ἢ ἐκ τῶν δίκης, ἢ ἐγγυητῶν ἑσθ' ἐκείνους τῶν
 αἰτίων ἐπίσκοπον, ἢ οἰκονόμον, ἢ ἄλλον κληρικόν οἷον δὴ ποτε βαθυμῶν, ἢ μοναχὸν ἰδίᾳ ὀνόματι, ἢ τῆς
 ἐκκλησίας, ἢ τῆς μοναστηρίου ὑπεισέναι συγχωροῦμεν, ἵνα μὴ δὴ ταύτης τῆς προφάσεως καὶ τοῖς
 ἀγίοις οἰκοῖς ζημία γένηται, καὶ αἱ δεῖαι ἑσθ' ἐκείνους ἐμποδίζονται. εἰ μὲν τοι γὰρ ἐκκλησίαις
 μοναστηρίοις κτήσεις πένες πᾶσι κελεύμεν διέρεται, καὶ βουληθῆς οἱ διοικηταὶ τῶν θύγων οἴκων εἰς
 μίσθωσιν ἢ ἐμφυτεύσιν ταύτας λαβῆναι: πλὴν καὶ τὰ πάντων τῶν κληρικῶν καὶ μοναχῶν ἑσθ' ἐκείνους
 οὐτῶν αἰτίων ἢ ἐκ αὐτῶν ἑσθ' συμβολαίῳ, ἢ ἑσθ' ἐκείνους ἑσθ' ἐκείνους, καὶ συναίνουτων, καὶ φρε-
 ρουῶν ἑσθ' ἐκείνους τῶν συμφέροντος τοῖς θύγας οἴκοις ἑσθ' ἐκείνους, πλὴν τοιαύτων μίσθωσιν καὶ ἐμφυ-
 τεύσιν προεῖναι συγχωροῦμεν. **ΑΛΛΑ** καὶ αὐτοὺς ταῖς ἀνωτάταις ἐκκλησίαις καὶ τοῖς λαοῖς σε-
 πτοῖς οἰκοῖς δίδωμεν ἀδείαν μισθώσεως καὶ ἐμφυτεύσεως πρὸς ἀνέλεον ποιεῖν, καὶ τοῖς κληρικῶν οἰκί-
 ως τῶν οἰκείων ἐκκλησιῶν τὰς κτήσεις μισθώσθαι καὶ διοικεῖν, γνώμῃ μὲν τοῖς ἐπισκόποις καὶ τῶν οἰκονό-
 μων συγχωροῦμεν, ἐκείνους τῶν πρεσβυτέρων, ἅπαντα δὲ ἐκείνους νόμον ἑσθ' ἐκείνους ἐκωλύμεν.
 εἰ δὲ τις παρὰ τὰ ἐκείνους ποιήσει: εἰ μὲν ἐπίσκοπος εἶναι, πάντα αὐτοῦ τὰ πράγματα ἐξ οὗτος
 δὴ ποτε αἰτίας ἢ πρεσβυτέρου, εἴτε πρὸς τῆς ἐπισκοπῆς, εἴτε μὲν ταῦτα εἰς αὐτὸν πᾶσι ἐλθόντα, τῇ ἐκκλη-
 σίᾳ αὐτοῦ ἐκδικεῖται δεσπόζουσιν. εἰ δὲ οἰκονόμος ἢ ἄλλος κληρικός εἶναι οἱ ἑσθ' ἐκείνους πλεονάζουσιν
 πρὸς: ποινῶν αὐτοὺς χρηματικῶν, καὶ ὁ ἐπίσκοπος αὐτῶν δοκιμάσει. ἐσθ' ἐκείνους τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκ-
 δικηθῆσθαι μὲν: ὅσοι καὶ οἱ πλὴν μίσθωσιν ἢ τεχνῶν ἢ οὗτος δὴ ποτε κτήσεως, ἢ δημοσίων ἐκκλησιῶν, ἢ ἀπαι-
 τησιν, ἢ φοντίσιν οἴκων αὐτοῖς πιστεύουσιν: ἢ ἐκείνους αὐτοὺς ἑσθ' ἐκείνους μνημονθυθεῖσιν αἰτ' ἐκείνους
 μὴδὲ μίαν κατὰ τῆς ἐκκλησίας, ἢ τῆς μοναστηρίου, ἢ τῶν πραγμάτων αὐτοῦ, ἢ διοικητῶν, ἢ κατ' ἐκείνους
 τῶν πρεσβυτέρων, οἱς ἐπιστεύουσιν. ἢ κατὰ τῶν οὐστ', ἢ ἐγγυητῶν αὐτῶν ἐκείνους αἰτ' ἐκείνους. **ΕΚΕΙΝΟΙ ΔΕ**, οἱ π-
 νος δημοσίων συνελεύσεων, ἢ τεχνῶν ἐκκλησιῶν, ἢ μίσθωσιν, ἢ ἀπαιτήσιν τοῖς μνημονθυθεῖσιν πρεσβυτέροις
 πιστεύουσιν, ἢ ἐγγυητῶν αὐτοὺς δεξιοῖντο, εἰ τις τῶν δημοσίων ζημία συμβαίη, ταῦτα ἐκ τῆς οἰκείας
 ἑσθ' ἐκείνους ἀποκαταστήσει ἀναισθηστοῦνται. οὐδενὶ γὰρ τῶν ἀρχόντων ἐξέσται ἐσθ' ἐκείνους πρεσβυτέρους
 ἐπισκόπου ἀναισθητῶν εἰς δικαστήριον παραχρῆναι: ὡς ἐκείνους μὴ τυραννῇ: ἀλλ' ὁ δικαστὴς πεμπέτω
 πρὸς αὐτοὺς πένες ἐκ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἑσθ' ἐκείνους αὐτῶν, ἵνα πρεσβυτέρων τῶν ἀγίων διαφύ-
 λων, κατὰ δὲ πρῶτον ἰδρῶσιν εἰπῶσιν, ἅπαντ' ἐκείνους. ἀλλ' οὐδὲ ἑσθ' ἐκείνους χρηματικῆς ἢ ἐγ-
 κληματικῆς αἰτίας ἐπίσκοπον πρὸς ἀρχόντα πολιτικὸν ἢ στρατιωτικὸν ἄκοντα διαγεῖναι ἢ παρίστα-
 σθαι δίχα

αὐτὸ δὲ βασιλικῆς καλῶσεως συγχωροῦμεν· ἀλλὰ τὸν ἀρχόντα τὸν ἑστῶτα, εἴτε ἐπὶ φῶς, εἴτε ἀγρῶ-
 φως προσέστην τοιμήσαντα, μὴ δὲ τῆς ζώνης ἀφαίρεσιν ἐκ τοῦ λιτῶν χυνοῦ ποινῶν ὑποβαλεῖν
 τῇ ἐκκλησίᾳ, ἥς ὁ ἐπίσκοπος διήλθεν, ἢ πῶς εἶναι προσεταχθῇ, δοθῇ ποινὴν : καὶ τὸ ἐκ βασιλεὺς ὁμοί-
 ως μὴ δὲ τῆς ζώνης ἀφαίρεσιν ἐκ βασιλείᾳ ὑποβαλλομένην, καὶ ἐν ἰστορίᾳ συμπομπῶν. **ΑΠΑ-**
ΓΟΡΕΥΟΜΕΝ ὅ τοις θεοφιλεστέτοις ἐπισκοποῖς τὰς οἰκίας καταλιμπανέντων ἐκκλησιῶν, καὶ ἐς ἄλ-
 λας ἐπαρχίας παραγίνεσθαι. εἰ δὲ **Συνάγῃ** τις τῶ ποιήσῃ ἑστῶτα συμβῇ : μὴ ὄντως, εἰ μὴ μὲν γεγραμ-
 μάτων τῶ μακαριώτατον αὐτῶν πατριάρχου, ἢ μητροπολίτου, ἢ κατὰ βασιλικὴν δηλαδὴ καλῶ-
 σιν, ἑστῶτα ποιήσωσιν. οὐτὼ μὲν τοῖ, ἵνα μὴ δὲ ἐκείνοις τοῖς ἐπισκοποῖς, οἱ πινόντες ὑποτὸν μακαριώτατον
 ἀρχιεπίσκοπον κωνσταντινουπόλεως καὶ πατριάρχου εἰσὶν, ἵζηται δὲ ἐπὶ τῆς αὐτοῦ, ἢ τῆς ἡμετέ-
 ρας καλῶσεως εἰς τὴν βασιλίδι πόλιν ἐλθεῖν. εἰ δὲ κατὰ ἑστῶτα τὸν τρόπον ἐπίσκοπος οἶον δὴ
 ποτε τόπου ἀποδημήσει : μὴ πῶς ἐν οἷον αὐτοῦ τὴν ἰδίαν καταλιμπανέντων ἐκκλησίαν. ἐστὶ δὲ ἐπι-
 σκόπος ἐστὶν κατὰ τὴν βασιλίδι πόλιν (ὡς εἶρη)) γινόμενος, οἷος δὴ ποτε εἶναι διοικήσεως, πρὸ
 πάντων διπλοῦν πρὸς τὸν μακαριώτατον ἀρχιεπίσκοπον κωνσταντινουπόλεως καὶ πατριάρχου, καὶ οὕτως
 δι' αὐτοῦ πρὸς ἡμετέρας εἰσεύεται γαλιωθήτω. τοῖς δὲ παρὰ ταῦτ' ἡμῶν διατύπωσιν ἢ ἀποδοῦναι
 μούσιν, ἢ ὑποτὸν ὡραιομένην τῶ αὐτοῦ χρόνον ἔξω τῆς ἰδίας ἐκκλησίας ποιοῦσι διατελεῖν :
 πρὸς τὸν μὲν μὴ χορηγεῖσθαι παρὰ τῶν οἰκονόμων τῆς ἰδίας ἐκκλησίας δαπάνας, ἔπειτα δὲ ὑπο-
 μιμνήσκειν αὐτοὺς εἰς γεγραμμάτων τῶν ἰδίων, ὅφ' οὗς τελευτῶσιν, ὥστε ἐκπαλεῖν εἰς τὰς ἰδίας
 ἐκκλησίας, ὑποτὸν πεινῶν δὲ ὑποστρέφει κατὰ τῶν ἰδίων καλεῖσθαι κανόνας. καὶ εἰ μὴ οὗτος τῶ
 ὀριζομένου παρὰ τῶν ἰδίων χρόνον ὑποστρέφουσιν εἰς τὰς ἰδίας ἐκκλησίας : αὐτοὺς μὲν τῆς ἐπισκο-
 πῆς ἵζηται εἶναι, ἐτὶ οὗτος δὲ αὐτὸν αὐτῶν καλῶναι χειροτονεῖσθαι κατὰ τὴν τῶ παρόντος νόμον διευκα-
 μιν. τοῦτον αὐτοῦ καὶ ἡμεῖς τοῖς κληρικοῖς ὑπατιομένου, οἷον δὴ ποτε βαθμοῦ εἶναι, ἢ ὑποχερῶς.
Εἴρη δὲ δὲ τοῖς κανόσιν ἐρημῶν πᾶσι τῶν σωόντων τῶν ἀγιοτάτων ἐπισκόπων τῶν ὁφί-
 λωντων καθ' ἐκάστην ἐπαρχίαν γίνεσθαι, μέχρι τῶ νῦν μὴ παρεφύλαχθαι : τῶν ἀναγκασιότατων ὅσιν
 ἐπανφωθῇ. οἱ μὲν οὗτοι ἀγιοὶ ἀπόστολοι καὶ οἱ πατέρες ὡρίσθη, δοθέντες ἐπὶ ἐκείνου γίνεσθαι συν-
 ὁδοῦ τῶν ὁσιωτάτων ἰδίων ἢ τοῖς ἐπισκόπων ἐν ἐκείνῃ ἐπαρχίᾳ, καὶ τὰ ἀναγκασιότατα ἵζηται εἶναι,
 καὶ τῆς προσκυνοῦσης διαρκείας ἀξιοῦσθαι, τοῦτ' ἐστὶ μίαν μὲν τῇ τεταρτῇ ἐβδομάδι τῆς ἀγίας πεν-
 τήκτης, τὴν δὲ ὄγδω κατὰ τὸν ὁκτώβριον μῶνα. ἡμεῖς δὲ δύνοντες ἐκ τῆς τοιαύτης ἀμειψίας, ὥς
 πολλοὶ διαφοροῖς ἀμειψίμασι πᾶσι βλήσθημεν : καλῶμεν ἐν πάσῃ ῥόποις μίαν σωόντων γίνεσθαι
 καθ' ἐκάστον ἐπὶ ἐκείνῃ ἐπαρχίᾳ, ἢ ὅπου ἴουλίῳ, ἢ τῷ Σεπτεμβρίῳ μῶνι, καὶ σωόντων παρὰ μὲν τοῖς
 μακαριώτατοις πατριάρχεις ἐκείνοις ἐστὶν παρ' αὐτῶν μὲν χειροτονουμένων, μὴ ἔχοντες δὲ δικαίον
 ἄλλως ἐπισκόπου χειροτονεῖν. παρὰ δὲ τοῖς ὁσιωτάτοις μητροπολίταις ἐκείνης ἐπαρχίας ἐστὶν ὑπο-
 αὐτῶν χειροτονουμένων, ἐφ' οὗ τὰς κινουμένων αἰτίας, ἢ τὰ παρὰ πινῶν προσεγγελλομένων ἢ προσφά-
 σει πίστεως, ἢ κανονικῶν ζητήσεων, ἢ διοικήσεως ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, ἢ πᾶσι ἐπισκόπων, ἢ
 πρεσβυτέρων, ἢ διακόνων, ἢ ὁγώνων κληρικῶν, ἢ πᾶσι ἡγουμένων, ἢ μοναχῶν, ἢ πᾶσι κατεγνωσμένων βίου,
 ἢ ὁγώνων πινῶν δευτέρων ἐπανορθώσεως, κινεῖσθαι τε καὶ προσκινῶνται ἵζηται εἶναι, καὶ τὴν ἐπ' αὐτοῖς
 διαρκείαν περὶ τοῖς θεοῖς κανόσιν καὶ τοῖς ἡμετέροις νόμοις συμβαίνουσαν. μὴ μόνον δὲ ἐν ταῖς
 κατὰ ἐκάστον ἐπὶ γινουμένων σωόντων ταῦτα ζητεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ ὅσας αἰτίας κατηγορηθεῖν τῶν
 ἰδίων, ἢ κληρικῶν, ἢ ἡγουμένων, ἢ μοναχῶν, ἢ πᾶσι πίστεως, ἢ αἰσχροῦ βίου, ἢ ὡς παρὰ τῶν θεῶν κανό-
 νων τε διαπραγμάμενος, καὶ εἰ πᾶς ἐπίσκοπος εἴη ὁ κατηγορούμενος : τὸν τοῦτον μητροπολίτην ἵζηται εἶναι
 τὰ λεγόμενα. εἰ δὲ μητροπολίτης εἴη : τὸν μακαριώτατον ἀρχιεπίσκοπον, ὅφ' οὗ τελεῖται, εἰ δὲ πρεσβυτέρος,
 ἢ διακόνος, ἢ ὁγῶν κληρικός, ἢ ἡγούμενος, ἢ μοναχός : τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον, ὅφ' οὗ οὗτοι τελευτῶσιν,
 ἵζηται εἶναι τοῖς προσεγγελλομένοις. καὶ τῆς ἀληθείας ἀποδεικνυμένης, ἐκάστον πρὸς δὲ πᾶσι κα-
 νονικοῖς ἐπιτημίαις ὑποβαλλεῖσθαι ὅφ' ἡρίμασι τῶ ἵζηται ζόντος. ταῦτα δὲ πάντα ὑπατεῖν, μὴ
 μόνον ὑπὸ τῶν μὲν ταῦτα χειροτονουμένων ἐπισκόπων τε καὶ κληρικῶν, καὶ ἡγουμένων, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ
 τῶν νῦν ὄντων, καὶ πινῶν (ὡς εἶρη) ἐπὶ ἡμῶν αἰτίαις ἀποδοθῶναι τοῖς θεοῖς κανόσιν καὶ τοῖς ἡμε-
 τέροις νόμοις κατηγορουμένων. τούτων γὰρ οὐτὼ φυλαττομένων, καὶ οἱ ἀγιοὶ πολλοὶ αὐτοῦθεν πᾶσι τε
 τῶν ὁγῶν πῖσιν καὶ τὸν σεμνὸν βίον προκοπῆς τε καὶ ἐπανορθώσεως ἀξιοθήσονται. **Πρὸς τοῦτοις**
 δὲ καλῶμεν, πάντας ἐπισκόπους τε καὶ πρεσβυτέρους μὴ κατὰ δὲ σεσωπημένον, ἀλλὰ μὲν φωνῆς τῶ
 πῖσιν ταῦτα λαλῶν ἀκροουμένων τῶν θεῶν προκομὴν καὶ τῶν ὑπὸ τῶ ἀγίῳ βαπτίσματι προσευχῶν
 ποιῶν, πρὸς δὲ καὶ αὐτοῦ τὰς τῶν ἀκροούντων ψυχὰς εἰς τελείονα κατανάγκην ὥς τὴν πρὸς τὸν δε-
 σπότην θεὸν διανίστασθαι δοξαζόμεν. οὕτως γὰρ ὁ θεὸς ἀπόστολος διδάσκει λέγων ἐν τῇ πρὸς κοριν-
 θίους πρῶτῃ ἐπιστολῇ, ἐπεὶ ἐάν μόνον, ὁ λόγιος ὅφ' πνύματι, ὁ ἀναπαύων τὸν τόπον τῶ ἰδίου πῖς εἴρη

ὡς πρὸς εἰς μέζονα βαθμὸν προαχθεῖν· ἐκβαλέτω δ' αὐτὸν, ἢ ὅτι προτέρῳ ἀποκαθίστατω. Ἀλλὰ
 μὴδὲ ταξέως τὰς ἡγουμένων κληρικῶν γίνεσθαι, ἵνα μὴ τις ἐκ τούτων τῶν δὲ ἀναγὰρ οἰκὸν ὕβρις προ-
 ρήνται. Εἰ δὲ τοιαῦτα πρὸς ὅσα ἐκ κληρῶν καταταγῇ· ὥς μὴ γινόμενης τῆς χειροτονίας, τῇ ἰδίᾳ
 τῇ αὐτῇ ἀποκαθίστασθαι, πολλὸν εἰ μὴ (ὡς ἐκός) μοναχικὸν βίον ἕως αὐτῶν οὐκ ἔλαβον ἢ ἐκ αὐτῶν δι-
 λύνει. ὅθεν τοιούτου γὰρ χειροτονεῖσθαι κελεύμεν, τῆς νομίμου δηλονότι μοίρας ἀπὸ τῶν ἡγουμένων
 τῇ βουλῇ καὶ τῇ δημοσίᾳ διδομένης. Ἀλλὰ ὅτι τῶν κληρῶν καταλεγομένων, μοναχῶν πρέποντα βίον
 ἐπιτελέσθαι. εἰ γὰρ μὴ τὴν τῆς κλήρου πηλὴν, γυναικὰς τις ἕως αὐτῶν ὀφείλειται, ἢ παλαιὸν ὁρίη· τῇ
 βουλῇ, ἢ τῇ τάξει, ἢ τῇ τύχῃ, ἢ ἄλλῳ ἐκείνῳ, ἀποδιδόσθαι. εἰ μὴ ταμίαια τῶν ἐκκλησιαστικῶν βαθμῶν ἐγ-
 κατελέγη, εἰ δὲ τις τέταρτος οὐ καλύπτεται ἀπὸ τῶν ἰδίων κανόνων καὶ τῶν νόμων γαμετῶν λαμ-
 βάνει. τὰ αὐτὰ δὲ ἢ ὡς τοῖς ἁλλοῖς ἀπὸ τῶν μοναχῶν κρατῆν διακρίνοντες ἀπὸ μοναχικῶν
 εἰς οἷον δὴ ποτε ἐκκλησιαστικὸν βαθμὸν μεταφορμῶν, εἰ μὴ μὴδὲ μίαν τύχην ἔχοντες οἱ ἡγου-
 καὶ γινόμενοι νομοθετοῦμεν, μηδὲν ἕξαινα ἐν οἷῳ δὴ ποτε ἐκκλησιαστικῶν βαθμῶν καθεστῶν ἀνα-
 γράφειν αὐτοῦ, ἢ κοσμικὸν γίνεσθαι, ἐπισκεψάμενοι τῶν οὕτω ποιοῦντων, ὡς ὅτι τῆς (ὡς ἐκός) ἐπιμελείας
 αὐτοῖς ζῶντος, ἢ ἀείας, ἢ ἡσυχίας γυμνασθῶνται, ἢ τῇ τάξει τῆς ἰδίας πόλεως ἡγεμονεύουνται.
 τοὺς δὲ πρὸ τῆς ἡμετέρας νόμου κληρικῶν χειροτονηθέντας ἀπὸ βουλομένης τύχης, ἂν ἔσονται
 τῶν πρὸς ὅσων τὰς χρηματικὰς λειτουργίας πληροῦν, ἀπὸ δὲ τῶν σωματοπικῶν ἐλθόντες φη-
 λαίησθαι. Ἀλλ' οὐδὲ κληρικὸν οἷον δὴ ποτε βαθμὸν δίδουμι πᾶσι, ὅτι οὐ χειροτονεῖται, ἢ ἄλλῳ
 οἷῳ δὴ ποτε πρὸς ὅσων συγχωροῦμεν. μόνον δὲ παρέχειν αὐτὸν τὰς σωματοπικὰς τοῖς τῶν χειροτονουμένων
 ἡγουμένων ἕως ἑξῆς κομίζομεν. ἐν οἷῳ αὐτοῦ διαίτεια μὴ ἔσονται βουλομένης. εἰ δὲ τῇ ἀγία τῇ
 ἐκκλησίᾳ, ἐν ἣ κατετάθηται τὴν διαίαν πληροῦν λειτουργίαν, ἢ μηδὲν παντὶ χρόνῳ τοῖς ἰδίοις συγ-
 κληρικῶς δίδουμι ἔσονται τῆς ἰδίας ἐμφανείας, μηδὲ δὲ ταῦτα τῶν αἰτίων τῶν ἰδίων παραμυθίων, ἢ
 τῶν ἁλλῶν μὲν σμικρῶν αὐτὸν ἀπερεχθεῖται. Ἀλλὰ μὴδὲ ἑκδοχόν, ἢ πῶς ὁρῶν, ἢ νομομον, ἢ ἄλλ-
 λου οἷον δὴ ποτε διαχρῶς οἷον διοικητῶν, οἷον δὴ ποτε ἐκκλησιαστικὸν φόντισμα χειρίζοντα, δίδουμι ἢ
 ἐκείνῳ, ὅτι οὐ πρὸς βάλλεται, ἢ ἄλλῳ οἷῳ δὴ ποτε πρὸς ὅσων ἔσονται τῆς ἐμπειρίας αὐτῶν διοικήσε-
 ως. ὅθεν παρὰ ταῦτα διπλὴν διετυπώταται. ἢ διδόν, ἢ λαμβάνον ἢ μεσὶ τῆς γινόμενης τῆς ἰδίας
 σωμῆς, ἢ τοῖς τῆς κλήρου, ἢ τῆς ἐμπειρίας αὐτῶν οἷον δὴ ποτε διοικήσεως γυμνασθῶνται, τῶν δεδομέ-
 νων ἐκδοχῶν ὅτι ἀναγὰρ οἰκὸν, οὐ πῶς δὲ τοῦτο πρὸς ὅσων τῶν χειροτονίαν, ἢ φόντισμα, ἢ διοίκη-
 σιν ἔλαβον. Εἰ δὲ κοσμικὸς εἴη ὁ λαμβάνων ἢ μεσὶ τῆς γινόμενης· δὲ διδόν διπλῶς ἀπαμειβήσε-
 ται, ὅτι τῶν ἀναγὰρ τῶν, ἐν ὅτι τοῦτο πρὸς ὅσων τῶν διοίκησιν, ἢ τῶν χειροτονίαν, ἢ τῶν φοντί-
 σιν ἔλαβον, παρεχέσθαι. Εἰ δὲ ἕως κληρικὸς οἷον δὴ ποτε βαθμὸν, ἢ διοικητῆς οἷον δὴ ποτε διαχρῶς οἰ-
 κῶν, ἢ πρὸ τῆς χειροτονίας, ἢ τῆς ἐμπειρίας αὐτῶν οἷον δὴ ποτε διοικήσεως, ἢ φοντίδος, ἢ μὴ ταῦτα
 βουλομένη ἢ τῶν ἰδίων πραγμάτων προαχθεῖν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐν ἣ χειροτονεῖται, ἢ τῶν τόπων, οὐ πῶς
 νος τῶν διοίκησιν, ἢ φοντίδος ἀναδέχεται· οὐ μόνον οὐ καλύπτειν ὅσον γίνεσθαι, δὲ καὶ καὶ μάλιστα προ-
 τέρῳ αὐτοῦ τὰ τοιαῦτα ἔσονται τῆς σωμῆς τῆς ἰδίας ψυχῆς ποιῆν. ἡμεῖς γὰρ ἐκείνῳ μόνον δι-
 δοῦμι καλύπτειν, ἀπὸ εἰδικῶς πρὸς ὅσων πᾶσι παρέχεται. Ἐάν δοῦναι εἰδὸς τῶν δεσπότην,
 ἢ μὴ ἀντιλέγοντος, ἐν κληρῶν καταλεγῇ ἕως αὐτοῦ τῶν καταλελειμμένων ἐλθόντες ἢ διγενῆς ἔσονται. εἰ γὰρ
 ἀγνοοῦντος τῶν δεσπότην ἢ χειροτονία γίνῃ· ἕως αὐτοῦ τῶν δεσπότην εἰς προαχθείας αὐτοῦ ἢ μόνον
 τῶν τύχην ἀποδεικνύει, ἢ τῶν ἰδίων δουλῶν ἀναλαβάνειν. Εἰ δὲ δουλὸς εἴη εἰδὸς, εἴη ἀγνοοῦν
 τῶν δεσπότην (καθ' ἃν εἴη καμῖ) ἐκ τῶν καταλεγεινῶν τῶν κληρῶν ἐλθόντες γινόμενος, τῶν ἐκκλησι-
 αστικῶν ἔσονται κατελείπονται, ὅτι εἰς τῶν κοσμικῶν μετέλθοι βίον· ὅτι ἰδίᾳ δεσπότην εἰς δουλείαν πα-
 ραδιδόσθαι. τοὺς δὲ ἀπὸ τῶν πρὸς ὅσων αὐτοῖς μόνον ταῖς κήσεις, ὧν εἰσὶν ἀπὸ τῶν κληρικῶν
 ὅτι παρὰ γνώμῳ τῶν δεσπότην γίνεσθαι συγχωροῦμεν. ἐφ' ὃ μὲν τοι γὰρ, ὥς κληρικῶν αὐτοῖς γινόμε-
 νῶν τῶν ἐπιμελείων αὐτοῖς γαμετῶν πληροῦν. Εἰ τις δὲ κτήλειον οἷον παρασχεῖν, ἢ βου-
 λῶν εἰς αὐτῶν κληρικῶν προβάλλεται, ἢ αὐτοῖς, ἢ οἱ τούτου κληρονόμοι· εἰ τὰς δὲ πάντας αὐτοῖς τοῖς
 κληρικῶν χρηρηνοῖσι καὶ ἀξίῳ ὀνομαζομένῳ· ὅθεν ὀνομαζόμενους χειροτονεῖσθαι. εἰ δὲ ὅθεν παρ' αὐτῶν
 ἐπιλεγόμενους, ὡς ἀναξίῳ καλύπτουσιν οἱ θεῖοι κανόνες χειροτονηθῆναι· τῶν καὶ τῶν τοῦτον θεο-
 τῶν ἐπίσκοπος, οὗς αἱ νομίμοι καμῖονας, προβάλλεται φοντιζέτω. οὐκ ἔσονται δὲ ὅθεν διλα-
 βείναι τῶν κληρικῶν ταῖς ἰδίαις ἐκκλησίαις πλεονάζειν, ἢ πᾶσι αὐτοῖς ἀρμόζοντες ἐκκλησιαστι-
 κῶν ἔσονται πληροῦν· ὅσον κατεστηνῶν τῶν ἐκείνης πόλεως οἷον τῶν ἐπισκόπων, ἢ τῶν ἐκ-
 ἐκείνῳ βαθμῶν ἐκκλησιαστικῶν πρεσβυτέρων, ὅθεν ταῦτα μὴ παραφυλάττοντας κανονικῶς ἐπιπλεῖν
 ἔσονται βλλόντων. οὐ μὴν οὐδὲ ἐκκαχυμένης προσήκῃ γίνεσθαι τῶν λοιπῶν τῶν τῶν διλαβείναι
 τῶν κληρικῶν χειροτονίας, ὅτι μὲν γὰρ μέχρι νῦν, εἰ ὅτι ἐπανορθοῦν ἐκείνῳ, δὲ οὐκ ἔσονται γὰρ τὸν χρόνον ἀ-
 φείμεν.

τοτε ο ων αυτου επισκοπος ιδιον κατὰ τους κανοντας αχρ της τιμης ητοι τς βαθμου, ον χει, χωριζετω, ο δε δικαστης εκδικησιν αυτω επιφδρετω νομοις αρμοδιον. ει δε νομιθι ο επισκοπος τα πεπρα-
γμανα μη δικαίως συσῆναι: τοτε εξετω αυτω εωδρεθεσθαι δ' γυμνωσαι της τιμης, ητοι τς βαθμου
εκατηγορηθεν προσωπον. ουτω μν τοι γε, ινα εωδ τω νομιμον ασφαλεια γνηται, καη ουτως προς
ημας η εωδρεθεις ιδιον μν εωδ της επισκοπου, εωδ δε καλ εωδ της δικασου αινεα χη, ινα ημας
παιτων γινωσκοντες, τα φαινόμενα ημιν καλθωμεν. ει δε τις εωδρ χρηματικης αιτίας κατὰ
πινος των μνημονθυέντων προσωπων εναρτην χει πινος, ε ο επισκοπος εωδρεθται μεταξν αυτων
δικαιει: αδειαν ο εναρτην έχετω τη πολιτικω αρτην περισιναι. ουτω μν τοι γε, ινα δ αιτιαθεν
πρωτον μηδενι βοθω ανακαζηται εγγνητω διδναι, δηλα μονον ομολογαν ανδ ορκου μθ εωδ-
δικης η ιδιων αιτιαδεθ περιγμωτων. ει δε εωδρ εκληματικης αιτίας κατηγορία κατὰ πινος
την μνημονθυέντων προσωπων αποτεθειη: εωδ τω νομιμον ασφαλεια ε κατηγορου μνον γινεσθαι
πρωτον. ει δε εκκλησιαστικον ειη ε πραγμα: μηδε μιαν κρινωνιαν έχετωσιν οι πολιτικοι αρ-
χοντες προς τω τοικω τω εξετασιν, δηλ οι οσιωτατοι επισκοποι κατὰ τους ιδιους κανοντας εωδρα-
ματι πδρας επιπιδετωσιν. ει πινος δε οσιωτατοι επισκοποι της αυτης συνόδου αμολογηθησιν
πινος προς δηληλωσ χει, ετε εωδρ εκκλησιαστικου δικαίου, ετε εωδρ αλων πινων πραγμάτων:
πρωτον ο μηροπολιτης αυτων μθ εδρων δυο εκ της αγίας συνόδου επισκοπων το πραγμα κρινε-
τω, η ει μη εμμενη ενατον μδρος τοις κενριμενοις: τωικαυτα ο μακαριωτατος πατριάρχης εκεί-
νης της διοικήσεως μεταξν αυτων ακροαστω, κακθινα οριζετω, α πινος τοις εκκλησιαστικις κανοσι η
τους νομοις σινάδει, ουδενος μδρος κατὰ της ήφου αυτου απιλέγειν διναμενου. ει δε η παρὰ
κληρικου η αλλου οίου δη ποτε προσελυσις κατὰ επισκοπου γνηται δι οίαν δη ρτε αιτιαν: πρωτον ο
οσιωτατος μηροπολιτης κατὰ τους αγίους κανοντας η τους ημετέρους νομους δ' πραγμα διακρινε-
τω, καη ει τις τοις κενριμενοις αιτείτοι: ωδι τον μακαριωτατον αρχιεπίσκοπον καη πατριάρχην
της διοικήσεως εκείνης αναφδρεστω ε πραγμα, κακθινοσ κατὰ τους κανοντας η τους νομους τουτω
παρεχέτω πδρας. ει δε κατὰ μηροπολι του βιου τη προσελυσις γνηται, ετε παρὰ επισκοπων,
ετε παρὰ κληρικου η αλλου οίου δη ρτε προσωπον: ο της διοικήσεως εκείνης μακαριωτατος πατρι-
άρχης κατὰ τον ομοιον ρופן δ' πραγμα κρινετω. γπρ δε πασων των αιτιων, ετε παρὰ ειδιω
μηροπολιτη, ετε παρὰ πατριάρχην, ετε παρ αλλοις οίοις δη ποτε δικασταις επισκοποι εναρτονται,
μηδε μιαν εγγνω, η ομολογαν εωδρ της δικης απαι τεύσθωσιν. ουτω μν τοι γε, ινα η αυτοι απου-
οις των επαγομνων αυτοις αιτιων εαυτους διαλυβωω. τοις δε οικονόμοις, η πωχο-
ροφου, η ξενοδοχοις, η νοσοκόμοις, η εδ των δγνων θιατων οικων διοικηταις, η εδ αλλουσ απαντας
κληρικούς, καλθωμεν εωδρ των εμπιστευθειων αυτοις διοικήσεων, παρὰ ειδιω επισκοπω, εωδ-
κνηται, εωδ κρινεσθαι, η εδ λογισμους της ιδίας διοικήσεως ποιεισθαι, εωδρα ηεσθαι, οπρ εξ
αυτων οφειλοντες αποδειχθεισιν, εκεινω εωδ θιαρει εωδρ δικω μνον οικω, ου πινος εκ της διοικήσεως
δ' χρεος φανειη. ει δε νομισοιεν εαυτους βεβαρῆσθαι μθ τω απαιτησιν: ο μηροπολιτης το
πραγμα εξεταζετω. ει δε μηροπολιτης ειη ο κατὰ πινος των ερημνων προσωπων τας τοικωτας
αιτίας εξετασας, καη το χρεος εωδραξας, η ο εωδραχθεις νομισοι εαυτον βεβαρῆσθαι: ο της διοική-
σεως εκείνης μακαριωτατος πατριάρχης το πραγμα διακρινετω. ου γαρ συγχωρουμν τοις πρω-
ρημνοις προσωποις ωδι των μνημονθυεισων αιτιων πρω της εξετασεως η της απαιτησεως της χρε-
οις τους ιδιους επισκοπους αποφθγειν, η εις δηλα παραγινεσθαι δικαστρια. ει δε τις εκ των
εκκλησιαστικων πινά βιου τω διοικησιν εμπιστευταις πρω της των λογισμων παραδεσεως η της των
εποφθλαμνων καταβολῆς τελυθησιν: καλθωμεν τους αυτου κληρικούς κατὰ τον ομοιον ρופן καη
τοις λογισμοις καη ταυς απαιτησεις εωδρεθεσθαι. ει δε τις επισκοπος η κληρικός εξ οιας
δη ρτε επερχιασ αν κωνσανπινου πολυ διρεθειη, καη τις βουληθῃ εναρτην κατ αυτου προτειναι:
ει η προκαταρξις αν τη επερχια εωδρ της αυτης εωδρεσεως γονεν, εκει τω δικω παρῆσθαι.
ει δε μη πα ηρ χη: παρὰ μονοις τοις εωδρετοτοις επερχαις των της ανατολίας πραιτωριων, η τοις
παρ ημων αφοριζομενοις τοις δειοις δικασταις τοις εναρτονσιν αυτον εωδ κρινεσθαι. οι δε βυλα-
βεσταιτοι εωδρ ισταριοι οιας δη ρτε αγιωτάτης εκκλησίας οι αν τη βασιλίδι πολυ διαβιβοντες, η
παρ τοις μακαριωτατοις πατριάρχεις, η μηροπολιταις παρὰ ειδιων επισκοπων σελομνοι,
μηδε εωδρ των ιδιων επισκοπων, μηδε εωδρ πρῶτατος της ιδίας εκκλησίας, η χρεος δημισίου,
η ιδιωτικού πινά εναρτην η απαιτησιν εωδ κρινετωσιν, ει μη ετωλας χει παρ των ιδιων επι-
σκοπων, η οικονόμων, ωτε πσιν εωδγειν. τωικαυτα γαρ μονοις τοις παρ αυτων εναρτηνοις διδμεν
αδειαν εωδ πινος εναρτην χει κατὰ της εκκλησίας, η της επισκοπου, κατ αυτων προπιδναι. ει δε η

αὐταῖς κρινωνίαν φέρειν, ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος, ὅς ὁν εἰσὶν, ἀποκληρούτω, εἰ ὁρῆς πίστεως καὶ βίου καὶ λαὸν ἔδωκεν εἶναι γινώσκοντες. Εἰ δὲ ὁ παρ' αὐτῶν ἐπιλεγείς μὴ εἴη πρεσβυτέρου, ἢ διακόνου, ἄξιον δὲ τῆς τοιαύτης ὑποκρίσεως ὁ ἐπίσκοπος κλῆρον: χειροτονίαν αὐτῷ ἐπιτιθεῖς, ἥς ἄξιός ἐστι φανεῖν, ἵνα ταῖς ἀποκρίσεσιν (ὡς εἴρηται) τῷ μοναστηρίου ἀπονεμέτω. οὐτῶ μὲν τοι, ἵνα μηδὲ οὕτως ἐπιλεγείς πρὸς τὰς ἀποκρίσεις τῶν γυναικῶν ἐν τῷ μοναστηρίῳ μείνῃ. Εἴ τις ἐπὶ αἰρέσεως γάμον ἢ παιδοποιήσας, ἢ χεῖρ ἡρώδους, ἢ γαμικῆς δωρεᾶς, ἢ δωρησέτω, ἢ καταλείψῃ τοῖς ἰδίῳις παισὶν, ἢ ἄλλῳ ὅπως ποτε πρὸς τῷ ἢ κληρονομίαν, ἢ λήγοντα, ἢ ἀρχὴς καὶ δωρεᾶς ἀπολιμπάνων αὐτοῖς, βαρύνει αὐτοὺς ὑποκειντά τας αἰρέσεις ἢ ἀποκρίσεις ὑπομείαν τῶν μνημονυθέντων αἰρέσεων: κελεύομεν, εἴ ποτε οἱ ταῖς τοιαύταις αἰρέσεσιν ὑποκείμενοι ἄρχοντες ἢ ἡγούμενοι εἰς μοναστήριον εἰσελθῶσιν, ἢ κληρικῶν ἢ διακόνων, ἢ ἀσκητῶν γένωνται: τὰς τοιαύτας αἰρέσεις ἀναγκάζοντες καὶ αὐτὴν μηδὲ γεγραμμένην εἶναι. ταύτης δὲ τῆς βοηθείας καὶ κληρικῶν καὶ διακόνων τῶν ἐκκλησιῶν ἀπολαύοντων, εἰ μὴ τῆς ἰδίας ζωῆς τοῖς αὐτοῖς ἐμμένοντες, καὶ τὰ πρᾶγματα τὰ ὑπο τῷ τοιαύτῳ αἵρεσιν δεδωρημένα ἢ καταλειμμένα εἰς δύσεβας χρεῖας διαπανθούσιν, ἢ καταλείβουσιν. ὡδὲ γὰρ τοῖς πρὸς τῷ πῖνα εἰς μοναστήριον ἢ ἀσκητήριον εἰσελθόντων, καὶ καταλείβουσιν τοιαύτῳ τῷ σώφονα ἀναγκάζοντες τῷ μοναστηρίῳ ἢ τῷ ἀσκητηρίῳ, ὅπου τῷ ἀρχόντῳ, εἰσελθόντα τὰ πρᾶγματα τὰ ὑπο τῷ τοιαύτῳ αἵρεσιν δωρηθέντα ἢ καταλειφθέντα, μὴ τῆς ἄλλης αὐτῶν ὑποστάσεως διαφύγῃ κελεύομεν. Εἰ μὲν τοι ὡδὲ ἀναφύσῃ ἀρχιμαχρῶν, ἢ πτωχῶν ἀποτροφῇ ὑπο τὰς ἐρημιῶν αἰρέσεις ὑποκαταστάσῃς ἢ ἀποκαταστάσῃς γίνονται: ἐξ οὐδενὸς τῶν ἐρημιῶν βόπων ταύτῳ ἀποκλείεσθαι συγχωροῦμεν. Εἰ δὲ γυνὴ ἢ ἀνὴρ τὸν μοναχικὸν ἐπιλέξῃται βίον, καὶ εἰσελθοὶ εἰς τὸ μοναστήριον: παύδων οὐχ ὑπομένων, τῷ μοναστηρίῳ, ὡς εἰσῆλθε, τὰ πρᾶγματα αὐτοῦ διαφύγῃ κελεύομεν. Εἰ δὲ τὸ τοιοῦτο πρὸς τὸν παύδων ἐλθῇ, μὴ πρὶν εἰσελθεῖν εἰς τὸ μοναστήριον, πρὶν τῶν οἰκείων παύδων ποιῆσαι διατυπώσεις, καὶ δὲ νόμιμον μὲρος τοῖς παισὶν ἀφορίσῃ: καὶ οὕτως ἔξω αὐτῷ καὶ μὴ τὸ εἰσελθεῖν εἰς τὸ μοναστήριον τῷ ἰδίῳ οὐσίαν εἰς ἐδὲ ἰδίῳ διελεῖν παύδων. οὕτω μὲν τοι γε, ὥς μηδὲ ὡδὲ ἐν τῶν αὐτοῦ παύδων ἐλαττώσῃ δὲ νόμιμον μὲρος. δὲ μὴ δεδωμένων τοῖς παισὶ μὲρος ὡς μοναστηρίῳ διαφύγῃ. Εἰ δὲ πᾶσαν τῶν οὐσίαν μεταξὺ παύδων διελεῖν βουληθεῖν: τῷ οἰκείῳ αὐτοῦ πρὸς τῷ τοῖς παισὶ συναριθμουμένην, ἐν αὐτῷ μὲρος πᾶσι τῶν παρὰ κρυπτῶν, ὁφείλοντες τῷ δικαίῳ τῷ μοναστηρίου διαφύγειν. Εἰ δὲ ἐν τῷ μοναστηρίῳ διαλῶν τελευτήσῃ, πρὶν μεταξὺ τῶν οἰκείων παύδων τὰ ἰδία διανεῖμῃ πρᾶγματα: τὸ νόμιμον μὲρος οἱ παῖδες λήθονται, τὸ δὲ λοιπὸν τῆς οὐσίας τῷ μοναστηρίῳ διαφύγῃ. Μνηστῆρας δὲ μεταξὺ τινῶν κατὰ νόμον γινώσκοντες, εἴτε ὁ μνηστὴρ εἰς μοναστήριον εἰσελθῇ, ἀναγκασμένῳ τὰ ὑπο τῆς μνηστῆρας ἀρχιερέων ὀνόματι δεδωμένα: εἴτε ἡ μνηστὴρ τὸν μοναχικὸν βίον ἐπιλέξῃται, ἐκείνα μόνον ἀποδοῦναι, ἃ τῶν ὁμοίως ἀρχιερέων ὀνόματι ἔλαβε, τῆς ποιότητος ἐκαστῶν μέρους συγχωροῦμεν. Εἰ δὲ σωεστῶς ἐπὶ τῷ γάμῳ ὁ ἀνὴρ μόνος ἢ ἡ γυνὴ μόνη εἰσελθοὶ εἰς μοναστήριον: διαλυέτω ὁ γάμος καὶ διχα διαζυγίου, μὴδὲ μὲν τοι τὸ πρὸς τῷ εἰσερχόμενῳ εἰς τὸ μοναστήριον τὸ μοναχικὸν ὅμιλον λάβει. καὶ εἰ μὲν ὁ ἀνὴρ τὸν μοναχικὸν ἐπιλέξῃται βίον: ἀποκαταστήσῃ τῇ γυναικὶ καὶ τῷ παιδίῳ, καὶ εἴ ἂν ἄλλῳ ἀπ' αὐτῆς ἔλαβε, καὶ πρὸς τοῖς ἐν τῇ γαμικῇ δωρεᾷ ποσὺν μὲρος, ὅσον ἐκ τῆς τελευτῆς τῆς ἀνδρὸς ἡμεροῦς τῇ γυναικὶ κατὰ τὸ σύμφωνον τὸ τοῖς πρὸς τοῖς συμβολαίοις ἐμφερόμενον. Εἰ δὲ γυνὴ εἴη τὸ μοναστήριον εἰσελθούσα: τὸν ὅμοιον βόπον παρακρυπτῶν ὁ ἀνὴρ τῷ γαμικῷ δωρεᾷ, καὶ τὸν κάστον τῆς πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς τελευτῆς τῆς γυναικὸς συμφωνηθέντα, καὶ τὸ λοιπὸν τῆς πρὸς τῇ γυναικὶ ἀποκαταστήσῃ παρακαλεῖται ὁ μὲν, καὶ εἴ πᾶν ὅλον ἐκ τῶν πρᾶγματων τῆς γυναικὸς παρ' αὐτῷ διρεθεῖν. Ἀμφοτέρων δὲ τὸν μοναχικὸν βίον ἐπιλεγόμενων, κελεύομεν ἀρχιερέων τῶν πρὸς τοῖς συμβολαίοις, τὸν αἰσῶν παρακρυπτῶν τῷ γαμικῷ δωρεᾷ, καὶ τῷ γυναικὶ τῷ ἰδίῳ λαμβάνειν πρὸς τῇ: καὶ εἴ πᾶν ὅλον ὡς ἀνδρὶ δεδωμένον δειχθεῖν, ἵνα εἰς ἕκαστος διχα ζημιᾶς τῶν ἰδίων ἀπολαύῃ πρᾶγματων. Εἰ μὴ ὁ μνηστὴρ τῇ μνηστῇ ἢ ἡ μνηστὴρ τῷ μνηστῇ, ἢ ὁ ἀνὴρ τῇ γυναικὶ, ἢ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρὶ δωρηθεῖται πᾶν συγχωρήσας βουληθεῖν. οὐδὲ μίαν δὲ ἀδείαν διδοῦναι ἢ τοῖς τοῖς παύδων, ἢ τοῖς παισὶ ἐδὲ πόνεας τῷ κοσμητικῷ διαζυγίῳ κατὰ λιμπάνοντας ὡς ἀρχιερέων ἀποκλείειν τῆς ἰδίας κληρονομίας ὑποδὲ αὐτῶν πρὸς τὸ μοναχικὸν βίον παρακρυπτοῦσθαι. Ἀπαγορεύομεν δὲ τοῖς τοῖς ἰδίῳ παύδων μοναχικὸν βίον ἐπιλείοντας τῇ διὰ τῶν μοναστηρίων ἀφελῆναι. Ἐάν μοναχὸς καταλείψῃ τὸ ἰδίον μοναστήριον, καὶ εἰς ἄλλο εἰσελθοῖ, ἢ πῖνα πρᾶγματα τῷ καιρῷ, καθ' ὃν τὸ μοναστήριον καταλείψει, ἔχει φανεῖν: ὡς πρὸς τὸ μοναστήριον, ὡς ἀρχὴς εἰσῆλθε ταῦτα διαφύγειν κελεύομεν. Προνοεῖν δὲ ἐδὲ ὅσοι ὡτάτω τῶν τῶν ἐπισκόπων, ἵνα μήτε μοναχοὶ, μήτε μοναχίσσαι εἰς τὰς πόλεις πορεύονται, ἀλλ' εἴ πῖνα ἀναγκάσει ἀποκρισὶν ἔχοντες, δὲ τῶν ἰδίων ἀποκρισικῶν ταύτῳ παρατήρηται, εἰ τοῖς ἰδίῳ αὐτοῖς

αὐτοὶ μένοντες μοναστηρίοις. Εὰν μοναχὸς καταλείψῃ τὸ μοναστήριον, καὶ εἰς κοσμικὸν βίον μετέλ-
θῇ· ὁδὸν τῆς στρατείας ἢ τῆς τιμῆς, εἴ τινα ἔχει, πρῶτον γυμνωθέντα ἐκ τῆς ἐπισκόπου τῶν τόπων ἐ-
κ τῆς ἐπαρχίας ἀρχόντος, εἰς μοναστήριον βάλλεσθαι, καὶ τὰ πράγματα, ὅσα μὴ ταῦτα ἔχειν δεῖχθαι,
τῷ μοναστηρίῳ, ἐν ᾧ ἐβάλλετο, διαδοῖν. Εἰ δὲ καὶ πάλιν καταλείψῃ τὸ μοναστήριον· τότε αὐ-
τὸν ὁ ἀρχὴν τῆς ἐπαρχίας, ἐν ᾗ αὐτὸν διεβίβη, κρατεῖτω, καὶ τὴν ὑποκείμενὴν αὐτῷ τάξιν συναριθμείτω.
Εἰ τις ἀρπάσῃ, ἢ ὑπονοσήσῃ, ἢ διαφείδῃ ἀσκήϊον, ἢ διακόνιστον, ἢ μοναστήριον, ἢ ὄνυμα
οἰκουμένης γυναῖκα δι' ἁγίαν βίον ἢ ἁγίαν ἐξουσίαν· τὰ τούτων πράγματα, καὶ τῶν τῷ τοιούτῳ μύσους
αὐτῷ μεταχόντων, καλὸν ἐστὶν ὅτι διαχεῖ τὸ πᾶν, ἐν ᾧ ἡ τοιαύτη γυνὴ ὦκε, δι' τῶν κατὰ τόπων ὁσίων τῶν
ἐπισκόπων, ὧς τῶν οἰκονόμων αὐτῶν, οὐ μὴν ὄντα καὶ τῶν ἐκείνης ἐπαρχίας ἀρχόντων, ἐκ τῶν αὐ-
τῶν τάξεων ἐκδικεῖσθαι. τοὺς δὲ τὰ ταῦτα πλεμμελήσαντας, καὶ αὐτὸν μεταχόντας αὐτῶν, ὅν ἐκ τῆς
νόμου κίνδυνον ὑπομένειν. τῷ δὲ τοιαύτῳ γυναῖκα πανταχοῦ ἀναζητεῖσθαι, καὶ μετὰ τῶν ἰδίων
πράγματων ἐν μοναστηρίῳ ἐμβάλλεσθαι, ἐν ᾧ ἀσφαλέστερον φυλάττεται διώκεται, ἵνα μὴ καὶ πάλιν
ἐν ᾧ αὐτῷ ἐκλήμῃσι διβεβίη. Εἰ μὲν τοι γὰρ διακόνισσα ἔῃ, ὧς παῖδας ἔχει νομίμους· τὸ νόμιμον
μὲν διδοῦναι τοῖς παισὶν. Εἰ δὲ ἔῃ ἐκείνη οἰκουμένης μετὰ τῶν γυναικῶν τὸ τοιοῦτο μύσος, τὰ τοιαῦτα
πράγματα παρὰ τῶν δικαίων οἰκων μὴ ἐκδικηθῆναι· καλὸν ἐστὶν πᾶσι τοῖς νόμοις τῶν περιβά-
των τῷ ἡμετέρῳ ὁσίων ταῦτα προσκυροῦν. τῶν τῶν τόπων ἀρχόντος τῶν ἀμειβόμενων τὰ αὐτὰ
πράγματα ἐκδικηθῆναι, τῆς ζωῆς ἀφαιρουμένων, ὧς πρὸς τὸν πέντε χρυσίου λίβρῶν ὑπὸ τῆς κόμη-
τος τῆς περιβάτων εἰσπραχθῆναι. ΓΡΑΨΙ ΔΕ ΚΑΤΑ ΤΟΙΣ Εἰς κοσμικὸν βίον ἀναστρεφομένοις,
ἢ μάλιστα τὰ σιλικὰ μετόχοντο ἀποφύγειν τε καὶ γυναῖκα, καὶ μὴ καὶ ταῖς περὶ τὰς μελάναις ἀπα-
γορεύειν καχεῖσθαι ἁγίαν μοναχὸν, ἢ μοναστήριον, ἢ ἀσκήϊον, ἢ οἶον δὴ ὥστε ὁπῶν ὅσοις μιμνήσθαι
ἐπὶ τὰς μελάναις πάντων τῶν τολμῶντων, ἢ χρῆσθαι τῷ τοιούτῳ ἁγίαν, ἢ μιμνήσθαι, ἢ ἐμποιεῖν
εἰς οἶον δὴ ὥστε ἐκκλησιαστικῶν κατὰ τὰς, ὅτι καὶ ὁμοειδέως πηροῦσιν ὑποστήσονται, καὶ ἐξορία
παρεδοθήσονται. περνοῦντων τῶν τοιούτων οὐ μόνον τῶν κατὰ τόπων ὁσίων τῶν ἐπισκόπων, ἐκ τῶν
ὑπὸ αὐτοὺς κληρικῶν, ὄντα καὶ τῶν πολιτικῶν, καὶ στρατιωτικῶν ἀρχόντων, καὶ τῶν ὑπὸ αὐτοὺς τά-
ξεων, καὶ τῶν κατὰ τόπων ἐκδικῶν. ΤΑΣ ΔΕ ΠΟΙΝΑΣ τὰς τῷ παρόντι ἐκλήμῃσι νόμῳ, αἱ π-
νός καὶ τοῖς περὶ τοὺς νόμους εἰσὶν ἐγνωσμέναι, οὐ μόνον ἐν τοῖς μέλλουσιν, ὄντα καὶ τοῖς περὶ τοὺς νόμους
ἀμείβουσιν ἢ τοῖς ἀμειβόμενοις κρατεῖν, ὧς πᾶσι τοῖς ἐκδικεῖσθαι δεσποῖν. τὰ δὲ δι' τῶν παρόντων
νόμων νεώσι διατυπώζονται ὡς μόνον τοῖς μέλλουσιν χρόνοις παραφυλάττεσθαι καλὸν ἐστὶν. βε-
βαιούμεν δὲ καὶ ὅτι τῶν παρόντων νόμων δὲ πάντα τὰ λαίπα' τὰ παρ' ἡμῶν ἐν διαφοροῖς διατάξεσι
νεομοθετημένα, πᾶσι τῶν ἐπισκόπων, καὶ πρεσβυτέρων, καὶ λοιπῶν κληρικῶν, ὧς πρὸς γὰρ ἐξουσίαν, ὧς
πρὸς τὸν νόμον, ὧς τὸν νόμον, καὶ τῶν λοιπῶν, ὅσοι δικαίων οἴκον περὶ τὰς. Τὰ τοῖνυν παρὰ
ταῦτα ἡμῶν καὶ δι' τῶν δὲ τῶν ἡμῶν δικαίων νόμων, ἢ οἰκονομίας τῶν περὶ τὰς κατὰ αὐτὸν συνή-
θεις τὸ πᾶν τῆς βασιλείας πόλεως περὶ τὰς μελάναις, εἰς γνώσιν ἀπάντων ἀγαγεῖν συνοδῶν, καὶ κα-
ταφανῆ ποιῆσαι τοῖς τῶν ἐπαρχιῶν ἡγουμένοις.

πρὶ ἀναζορεύων.

平。

рхд'.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς πέψω ἀνδοξοτάτῳ ἔπαλχω τῶν ἰσθμῶν πραιτωρίῳ.

Τὸν παρόντα νόμον προσφθόρμεν, ἵνα καὶ ἡ τῶν δικαστῶν καὶ ταροῦ τῆς φανδράβῃ, καὶ οἱ δικαζόμενοι μὴ ἰσχύσῃσι δεῖν δόσεως ἐπὶ νόμοις πόλεμους. κελεύμεν τοίνυν ὁσάκις παρ' οἰοῖσι δὴ ποτε δικασαῖς ἢ ἀρχοῖσι δικαίᾳ ἢ ἐκκλητοῖς ἐξετάζονται: πρὸ πάντων τὰ πρῶτόν τε τῶν δικαζομένων πρῶτον, ἢ ἐκείνου, εἰς οὓς (ὡς εἰκὸς) ἐν μέσῳ ἢ ἑσπέρῃσι μετενεχθῇ, ἐν παρουσίᾳ τῆς δικαστῆς, ἀπορμήνους τῶν ἀγῶν θύαρχων ὁμνῦναι, ὅτι οὐδὲν παντὲς τοῖς δικασταῖς προσείσας χρεῖν, ἢ ὅλῳ ὡς δὴ ὥτε πρῶτον πρῶτον ταύτης τῆς αἰτίας καθ' οἷον δὴ ποτε ῥόπον δέδωκεν, ἢ ἑσπέρῃσι, ἢ μὲν ταῦτα δώσουσιν, ἢ διέκλυται, ἢ δι' ἄλλου οἷον δὴ ποτε πρῶτον, ἐξερμήνυν τουτων, δι' ἵνα τοῖς ἰδίῳις σωτηρίαις ἑσπέρῃσι σωτηρίαις παρέχουσιν, ἢ τοῖς ἄλλοις προσώποις, ὅσπερ οἱ ἡμέτεροι νόμοι διδοῦναι διενύπτω. ἔσθ' ὃν παραφυλάττειται προσάφμεν καὶ ἐν τῷ δεῖν ἡμῶν κοινοστρώ, ὅταν κυβουλατόνους εἰσάγῃται, ὥς ἐν παρουσίᾳ ἰδρᾶς συκλήτου ἐπὶ μνημονοφέντας ὀρκιστῇ παρέχεσθαι. εἰ δὲ (ὡς εἰκὸς) πινὲς τῶν δικαζομένων μὴ δώκονται πρὸς ἐπὶ δικασταῖς παραγίνεσθαι: τότε κελεύμεν ἐπὶ παρόντας μὲν

Α III ὁμνῦν

A iii

ὁ μὲν δὲ

ὁμνύειν τὸν περὶ ἐρημνίων ὄρκον. πέμπωσθαι δὲ πρὸς αὐτὸν αὐτὸν τὰς ἐκ τῶν ὑπορετουμένων τάξεων πινὰς
 μὴ τῶ ἀντίου μέρους, ὥστε παρόντων αὐτῶν αὐτὸν ἐρημνίον ὄρκου ὁμοίως παρέχειν. Εἰ δὲ γυ-
 νὴ εἴη, ἢ τις δὲ πλὴν σεμνότητος τῶ βίου ὁζωτικοῖς ἀνδράσιν ἐαυτὴν δεικνύει οὐκ εἴωθε· τῶνικαὶ ταῦτα
 ἀπόντος τῶ ἀνδρὸς αὐτὸν ἐκ τῆς τάξεως πεμπωσθῆναι αὐτὸν μνημονυθέντας δέχεσθαι ὄρκου. Εἰ
 δὲ διπτεῖναι τὰ μέρη οἱ ὄμοιοι τοποῖς συμβαίη, ἢ ἐν ὁζωτῶν: κελεύουσιν τὸν ἀπὸντα εἰ τῇ ἐπαρχίᾳ, εἴ
 διαλγῇ, αὐτὸν ὄρκου κατὰ τὸν ἐρημνίον παρ' ἡμῶν ἱρόπον, ἢ δι' ἐξέως ὑπομνημάτων παρὰ τῶ
 τῇ ἐπαρχίᾳ ἀρχόντι, ἢ παρὰ τῶ τῶν τόπων ἐκδικῶ παρέχειν. Εἰ κείνου δηλονότι γυνικῶς παρὰ
 φυλακτορμῶν, ἵνα εἴ τις τῶν δικαζομένων ἀπάν ἢ παρὼν τὸν τοιοῦτον ὄρκον παραχρῆν μὴ δελήσῃ, ὅ
 ἔστω φανερῶν ὅτι δικαστὴς κατὰ τὴν φωνὴν αὐτῶν, ὁ μὲν αὐτῶν ἐκπῶσιν τῆς ἀρχῆς, ὁ δὲ ἀπὸ μὲντος κατα-
 δίκην ὑπομένει. Εἰ δὲ τις τῶν δικαζομένων εἴπω δεδικάναι τινί, ἢ ὑποχέσθαι, ὅτι πρὸς ὅσον
 ὁζωτῶν, καὶ ἔστω ἀποδείξῃ: αὐτὸς μὲν ὑπὸ τῇ τῆς δίκης ἐμβάσει συγχνώμης ἀξιούσθω. ὁ δὲ ἢ ὁδόν, ἢ
 ὑποχέσθαι καταδέχεσθαι δεικνύμεν, εἰ μὲν χρηματικὴ εἴη ἢ ὑπόθεσις, ὅτι μὲν διδόμενον τε-
 λούσθω, ὅτι δὲ ὑποχέσθαι διελούσθω ὑπὸ τῶ κέρματος τῶν περιβάτων εἰσπραττέσθω, ἢ τὴν ἀξίαν ἢ τοι
 ἀρχὴν ἢ ἔχει, ἐφ' ἐκαστοῦ θέματος ἀπὸ μὲν τῶ. Εἰ δὲ ἐκ χρηματικῆς εἴη κατηγορία: δῆμῳσιν τῆς ἰδι-
 ας πῶδουσις ὑπομένετω, καὶ εἰ ὁζωτῶν πεμπέσθω, ὅστις ὁζωτῶν ἀπὸ μὲν τῶν ἐκ χρηματικῆς εἴη
 τὸν ὑπομένεσθαι μετενεκείν. Εἰ δὲ τὴν ὁδόν, ἢ τὴν ὑποχέσθαι ὁ λιπράτωρ μὴ διώκεται δείξει: ὁ μὲν
 τῶ πρὸς ὅσον ὅτι τὴν ὁδόν ἢ τοι ὑποχέσθαι λερόμενον καταδέχεσθαι, ὅτι οὐδὲ δι' ἐκ τῶ, οὐτε δι' ἀλ-
 λοτείου πρὸς ὅσον ἢ ἔλαβέ τι, ἢ ὑποχέσθαι ἔχει, καὶ τῶ τοιοῦτον ὄρκον παραχρῆν, αὐτὸς μὲν ἐλδι-
 θερος ἔστω. ὁ δὲ λιπράτωρ ὁ μὴ δείξει διωκτέος, ὑπὸ τῶ τῶν χρηματικῶν αἰτίαις τὴν ἀπὸ μὲν τῶν
 τῆς δίκης ὑπὸ τῶ κέρματος τῶν περιβάτων εἰσπραττέσθω, τῆς δίκης δηλονότι τὴν ἰδίαν ἐκβασὶν ἀπὸ
 μνημονύσης: ἐπὶ δὲ ταῖς ἐκ χρηματικῶν, δῆμῳσιν τῶν ἰδίων περιουσιῶν ὑπομένετω, ἢ τὸ περιουσιῶν
 παρὰ τοῖς ἀρμόδιοις δικασταῖς κατὰ τὴν τῶν νόμων τάξιν πρᾶνέσθω. Εἰ δὲ τῶ παρὰ τῶ δικαζο-
 μένου φανερῶν πρὸς ὅσον τὸν μνημονυθέντα παραπύσεται ὄρκον: ἔστω μὲν ὑπὸ τῶ τῶν ἐκ χρημα-
 τικῶν, ἔστω δὲ ὑπὸ τῶν χρηματικῶν αἰτίαις, ταῖς μνημονυθείσαις ὑποχέσθαι ποινῆς. Εἰ δὲ
 τις τῶν δικαζομένων ὁμοίως μὴ δεδικάναι, ἢ ἀπαγγέλλεσθαι, αὐτὸς δὲ πρὸς ὅσον μὲν τῶν μὴ
 νεχέσθαι τὴν φωνὴν ἀριμενουμένων δεῖχθαι ὁδόν, ἢ ὑποχέσθαι: αἱ ἐρημνίαι ποινῆς κατὰ τῶ τῶν δι-
 δόντων, κατὰ τῶ τῶν λαμβάνοντων χρεὼν ἔχουσιν. Εἰ δὲ ταῖς δίκαις ταῖς δι' ἐπὶ ἱρόπων ἢ κούρα-
 τῶν πρᾶτορμῶν, αὐτὸς μὲν ὄρκου οἱ ἐπὶ ἱρόποι ἢ κούρατῶν ὑπομένετω, μὴδενὸς ἐκ τούτου
 περὶ κέρματος γινόμενον τοῖς ὑπὸ ἐπὶ ἱρόπων ἢ τοι κούρατῶν εἶναι γνωστομένοις. Καὶ
 τοῦτο δὲ κελεύουσιν παρὰ πάντων τῶν δικαστῶν ἐν παντί τόπῳ τῆς ἡμετέρας πολιτείας παραφυ-
 λάττεσθαι ἵνα μὴδὲ τοῖς μαγιστεράνοισι, μὴδὲ τοῖς ἐπαρχικοῖς, μὴδὲ δὴ ὅς οἱ εἴη ὅτε ἐκ βίβλας, συγ-
 χωροῦσι πᾶν τὸ παρ' οἱ. ἢ δὴ ποτε πρὸς ὅσον ἀπορετῶν ὄνοματι λαμβάνειν, τῶν τοῖς ἡμετέροις
 δικαζομένων νόμοις, οὐδὲ εἰ δέ τῶ ἡμετέρον κούρατῶν πρὸς ὅσον κέλευσιν. Ἄλλ' εἴ τινα ἔβριον
 πᾶν τὸ ἀπὸ τῶν ταῖς ἀδελφῶν ἔχουσιν, ὅτι ἐκ μὲν τῶν ὁζωτῶν, ἢ τὸ πρὸς ὅσον ἀπὸ τῶν
 ὅτι πᾶν πᾶν λαλῶσι, ἵνα τὸ μὲν ἀπὸ τῶ τῶ τῶν ἡμετέρων ὑπομέναντι δίδωται, τὸ δὲ τῶ πᾶν τῶ
 ὅτι πᾶν εἰσπράττει. Εἰ δὲ πολιτικὸς ἢ ὁζωτῶν ἀρχὴν, εἴτε πρὸς ὅσον ἀδελφῶν, εἴτε οἱ εἴη ὅτε
 ὅτι πᾶν γνωστοῖς ἔστω, ἀμειλίχῃ τὸν βλαπτορμῶν (κατὰ τῶν ἐρημνίαι) ἐκδικῆσαι: ἐκ τῆς ἰδίας πῶδου-
 σίας τὸ πρὸς ὅσον κατὰ τὸν ἐρημνίον ἱρόπον εἰσπραττέσθαι. τὴν δὲ αὐτὴν ποινὴν εἰσπραττέσθαι
 κελεύουσιν δὲ τῶ κέρματος τῶν ἡμετέρων περιβάτων, καὶ αὐτὸν ἀρμόδιοις ἀρχόντας, εἰ γνοῖεν πινὰς ἐκ
 τῶν ἰδίων τάξεων ἐκβίβλας ἀπορετῶν ὄνοματι παρὰ αὐτὸν ἡμετέροις νόμοις εἰσπραττέσθαι, καὶ
 ἔστω ἀμειλίχῃ ἐκδικῆσαι. Δίδωμεν δὲ ἀδελφῶν τῶν μνημονυμένων μὴδὲ πᾶν τῶν ἐκβί-
 βλας: δίδωμεν τῶν διωριμένων παρὰ τῆς ἡμετέρας διατάξεως, καὶ εἴ τι πᾶν αὐτοῖς εἰσπραττέσθαι
 βουλεῖται, ἔχουσιν ἀδελφῶν αὐτοῖς ἀπὸ τῶν. Εἰ δὲ δὴ νόμος ἔστω μὲν τῶ τῆς δισέβους ἀν-
 ξέως παρὰ ὅς ἡμῶν, ἔστω δὲ ἢ τῆς ἡμετέρας γαλιωότητος διετυπώσασθαι, μὴδὲν ἱρόπον αὐτὸν δικαστῶν
 ταῖς ἰδίαις ἡμετέροις ἐγγράφειν, ὥστε βασιλικῶν ῥήματος ἀρχαῖος πρὸς ὅσον κέλευσιν, κελεύουσιν πινὰς
 διαχρῶναι ἢ τοι παραστῆναι, δὴ καὶ αὐτὸν πᾶν τῶν ἐκβίβλας ὁζωτῶν τῶν ἡμετέρων κελεύουσιν κα-
 τὰ τὸ πρὸς ὅσον ποιεῖν φανερὰς: τὸν αὐτὸν νόμον βεβαιώσας, αὐτὸν πᾶν τῶν ἐκβίβλας ὁζωτῶν
 ταῖς αἰτίαις, αἱ δὲ διδόνουσιν ἢ τοι ἀναφύονται πρὸς τὴν ἡμετέραν γαλιωότητα, μὴδὲ μὴ ἔχειν ἀδει-
 αν, ἢ αὐτοῖς, ἢ αὐτῶν βοήθους δι' ἐκ τῶν ἢ δι' ὅσον οἱ εἴη ὅτε πρὸς ὅσον, κούρατῶν πινὰ, ἢ ὑπὸ
 ἐγγύλῳ ποιεῖν, ἢ πινὰ εἰσπραττέσθαι, ἢ ἀναγκάζειν διαλύσεις ἢ σύμφωνοι πινὰ μὴ τῶν ἰδίων ἀπὸ τῶν
 δεσφῶν, ἢ οἱ εἴη ὅτε πρὸς ὅσον ἐκ τῶν ἐμμετῶν. οὐδὲν ἢ ἄλλο ποιεῖν αὐτοῖς συγχωροῦμεν, εἰ μὴ
 μόνον ταῖς ἡμετέρας κελεύουσιν, ἐφ' οἷος δὴ ποτε ὑποχέσθαι ἐγγράφως ἢ ἀρχαῖος πρὸς ὅσον μὴ
 τοῖς

τοῖς ἀρμόδιοις ἢ τοῖς ἀφωρισμένοις δικασταῖς ἐμφανίζῃν. εἰ δὲ πρὸς παρόντι νόμῳ ἐναντίον τις ἴδῃ αὐτῶν πολὺν διαπερῆσαι· ὁ μὲν ζημίαν πῖνα ἢ ποδὶ γραφῇ ὑπὲρ τοῖς ἰδίῳις πράγμασιν ἔσσομεν, οὐδὲν περὶ κριμα παντελὸς ποδὶ τὸ ἴδιον δίκαιον ἔσσομεν. ὁ δὲ πῖ τοιοῦτο προέξασ ἐκ τῆς ἰδίας ποδουσίας πῶν ζημίαν πῶν πρὸ βλαβερῆτι προσώπῳ ἐπὶ ἐνὶ χρεῖσιν, δὲ τὰ ἀρμόδιον ἀρ-
χοντος ἀναγκαζήσεται ἀποκαταστήσῃ, ἢ πρὸς τοῖς πῶν τῆς ζώνης καὶ δέξιας ἀποβολῇ ἔσσο-
μεν. ταῦτα δὲ πάντα κρυπτῇ κελεύσῃ μὴ μόνον ἐν τοῖς μέμοισι πράγμασιν, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς
ἡδὲ ἀρχέσιν, οὐ πῶν δὲ πρὸς αὐτοῖς. ἡ σὴ τοίνυν ἔσσομεν τὸν παρόντα νόμον εἰς τὸ δίκαιον ἰσχύ-
σοντι, ἐδικτῶν κατὰ τὸ εἰσὶν ἐν τῇ βασιλίδι πόλῃ ποδὶ μετῶν, εἰς πῶν ἀπάντων γνώσιν ἐλθεῖν πα-
ρασκευασάτω, ὥστε πάντας γνῶναι, τὰ ἔσσομεν τὸ αὐτὸ κρινῆς δούργειας παρὲρ ἡμῶν διατυπωθέντα.

πρὶ δικαστῶν.

δρ. ρκέ.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς Γαβριήλ τῷ εὐδοξοτάτῳ ἑπάρχῳ τῇ πραιτωρίῳ.

ΠΡΕΙΔΗ πινόντων τῶν δικαστῶν μετὰ ποδουσίας τῆς δίκης δικάσας, καὶ πλείους ζημίαν τοῖς
δικαζομένοις γινόμεναι, ὑπὲρ ταῖς παρὲρ αὐτοῖς κινουμέναις ἔσσομεν, μὴν σέθεν κα-
χλῶται πρὸς πῶν ἡμετέρων γαλιωτήτων· καὶ ἔσσομεν τῷ παρόντι γυνικῷ νόμῳ σωφρο-
μεν διφρασεσθαι, ὥστε μὴ ἔσσομεν ταῖς ἔσσομεν ἐκ τούτων γίνεσθαι, καὶ ἄλλο
πάλιν προσέμουν ταῖς ἔσσομεν λαμβάνειν. κελεύσῃ τοίνυν μηδὲν τῶν δικα-
στῶν καὶ οἶον δὴ ποτε ἴσσομεν ἢ χρόνον ὑπὲρ ταῖς παρὲρ αὐτοῖς ποδὶ μετῶν δίκαις μὴν σέθεν πρὸς πῶν
ἡμετέρων γαλιωτήτων, ἀλλὰ ἔσσομεν τελέως τὸ πρᾶγμα, καὶ ὁ πρὸς αὐτοῖς δίκαιον ἔσσομεν φανείν,
κρινῆν, καὶ εἰ μὲν τὰ μὲν ἐφισχυέσῃ τοῖς κενριμένοις, πῶν ἡμῶν καὶ ἐκ βίβασιν πρὸς αὐτοῖς κα-
τὰ πῶν νόμον διώσῃ. εἰ δὲ τις νομίσῃ ἐκ τῆς αὐτοτελούς ἡμῶν ἐκ τῶν βεβλάσθαι· ἐκ-
κλητῶν κεχρησθαι νομίσῃ, καὶ αὐτῶν κατὰ πῶν ἔσσομεν νόμων διώσῃ ἐκ γυνικῶν τῶν τῶν
καὶ πρὸς πῶν πρὸς δέχεται. εἰ δὲ δύο καὶ πλείονες εἰν τῆς δίκης διαγνώμονες, καὶ μετὰ αὐτῶν
ἀναφυῇ διαφωνία· καὶ οὕτω κελεύσῃ ἐκ τῶν νόμων κατὰ τὰ φαινόμενα αὐτῶν πῶν ἰδίῳ διδ-
ναι ἡμῶν. τὰ τοίνυν ἔσσομεν τὸν παρόντος νόμον τῶν εἰς τὸ δίκαιον ἰσχύοντος παρὰ τῆς ἡμετέρας
γαλιωτήτος οὐρανῶν, ἔσσομεν μὲν ἡ σὴ ἔσσομεν, ἔσσομεν δὲ καὶ πάντες οἱ δῆλοι δικασταὶ μετῶν τε καὶ
ἐλατῶν παρὰ τῆς ἔσσομεν ποδὶ μετῶν, πρὸς αὐτῶν δὲ πρὸς αὐτῶν ἐπὶ παρὰ τῶν ἀρχόντων κατασκευ-
σάτω, ὥστε πάντας γνῶναι τὰ ἔσσομεν τῆς τῶν δικαζομένων ὠφελείας παρὲρ ἡμῶν νομοθετηθέντα.

ἴσον θεῖον νόμου ποδὶ ἐκκλητῶν.

δρ. ρκς.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς Πέτρος τῷ εὐδοξοτάτῳ ἑπάρχῳ τῇ πραιτωρίῳ.

ΕΟΔΟΣΙΟΣ καὶ οὐαλθιπνιανός οἱ τῆς θείας λήξεως νόμῳ δετύπωσαν φανδράς ἐκ-
κλητῶν ἔσσομεν τὸν κοιανιστῶν τῶν θεῖον παλατίου ἅμα τῷ ὑπάρχῳ τῶν ἀνατο-
λικῶν πραιτωρίων τῶν κατὰ καιρὸν τὸν θρόνον τῆς σῆς ἔσσομεν διέποντι κατὰ τὸ
ἡμῶν τῶν σάντων ἔσσομεν. εὐρομν δὲ ἐν ταῖς τοιαύταις ἔσσομεν πρᾶγμα
γίνεσθαι καὶ τῆς πολιτείας, ὥστε αὐτῆς τῆς βασιλείας ἀνάξιον. οἱ γὰρ δικαζόμενοι, καὶ
οἱ ἀπολῆς, καὶ οἱ τούτων σωήτοροι, καὶ πάντες οἱ ἐν ταῖς τοιαύταις ἔσσομεν ἔσσομεν ὥστε ἡμῶν
αὐτῶν καὶ μετῶν καὶ ἀνθρωπίνων, ἔσσομεν μὲν ἔσσομεν, ἔσσομεν δὲ ἔσσομεν καὶ ἔσσομεν παρὰ τοῖς ἡ-
μετέροις ἀρχουσιν ἐκείνων, οἱ μόνους κεχρησθαι προσήκῃ πρὸς πῶν βασιλείαν εἰσόντας. Ἀλλὰ
καὶ αὐτοὶ οἱ δικασταὶ οὐκ ἔσσομεν ἰδίῳ προσώπου, ἀλλὰ ὥστε ἡμῶν αὐτῶν παρόντων καὶ διαλασώτων, ταῖς
οικείας προσέφρον ἡμῶν. ὁ πρὸς τῶν λαίπων ἐν οἷσιν δὴ ποτε δικαστῆρι γίνεσθαι κελεύσῃ, δεσπ-
ζοντες τὸν μὲν κατὰ καιρὸν κοιανιστῶν τῶν θεῖον ἡμῶν παλατίου ἅμα τῷ αὐτῷ ἔσσομεν ἢ τοῖς τῶν
κατὰ καιρὸν ἑπάρχῳ τῇ πραιτωρίῳ ταῖς τοιαύταις ἔσσομεν ἔσσομεν μὴ ἔσσομεν δὲ ἀλλὰ
ἔσσομεν πρὸς πῶν ταῖς διαλασίαις προσφῶν, καὶ νόμοις ἐγνωσμένῳ διδόναι ἡμῶν. τῶν εἰσόντων
δηλατῶν σφινδῶν ἐν ταῖς τοιαύταις διαίταις πῶν ἰδίῳ παρὰ τῶν ἔσσομεν ἔσσομεν. καὶ εἰδῶν τῇ ἀρχῇ
τῶν τῶν τοιαύταις δίκαις κρινόντων, ὥστε ἐπὶ παρὰ ταῦτα τῇ λαίπων καὶ οἱ δὴ ποτε ἔσσομεν τῶν ἡμ-
μελῶν, τῶν τῇ καλῶσι σέθεν ἐκκλητῶν ἔσσομεν. ἐν πάσαις δὲ ταῖς ἐκκλησίαις ἔσσομεν κρυπ-
τεῖν κελεύσῃ.

τὴν κελεύμεν, ἵνα ὁσάκις ἐκκλησίαν γενόμενης αὐτὸς τῷ ὡρισμένῳ χρόνῳ ἐκείτῳ μὲν πῶς κυρίαν
 αὐτῇ ἡμέρᾳ παραφυλάτῃ, ἀνυπόθετος οἱ δικασταῖς, ἔστω μὲν τὰ πεπραγμένα, ἔστω δὲ τὰ κεκριμένα
 ἔξεταζέτω σπουδαστῶς, ὃ μὲν τῷ νόμῳ καὶ τῷ δικαίῳ ἡφον δίδουσι. εἰ δὲ μόνον ὁ ἐκκαλεσά-
 μενος εἰσελθοί: κελεύμεν ἑὸν δικαστὰς μέχρι τῆς τελευταίας κυρίως, εἰ καὶ ἀνάστηθῃς ὀνικί-
 μη δύρεθῇ, ἔξεταζομένων τῶν πεπραγμένων νόμιμον δοῦναι πᾶσιν. εἰ δὲ μόνον ὁ πῶς νικη-
 κὴν ἡφον λαβὼν εἰσελθοί, ὃ ἐπιτηθεὶς ὁ ἐκκαλούμενος μὴ δύρεθῇ: ἀναμείνῃ ἑὸν δικαστὰς μὴ
 μόνον πῶς τελευταίαν κυρίαν, ἀλλὰ ὅτι τῇ πεπραγμένῳ χρόνῳ, τοῦτ' ἐστὶ ἑὸν φῆς μῶναι, καὶ ἂν
 μηδὲ πτωικαῦτα ὁ ἐκκαλούμενος δύρεθῇ: μηκέτι τῇ τῷ χρόνῳ παραδεομῇ κυροῦναι πῶς ἡφον,
 ἀλλὰ καὶ ἂν μὲν μᾶς μοίρας ἑὸν δικαστὰς ἔξεταζέτω, ἔστω μὲν τὰ πεπραγμένα, ἔστω δὲ τὰ κεκριμένα. ὃ
 εἰ μὲν ὀρεθῶς πῶς ἡφον δεδμενίῳ ὑροίον: ταῦτα πῶς βεβαιώσῃ. εἰ δὲ πῶς παρῶπαι: ἔστω διορθοῦναι καὶ
 νόμιμον δίδουσι ἡφον. Ἄπαξ δὲ τῆς ἐφεσίμου δίκης αὐτῶν ἐμπροσθέντος ἡμέρας, εἴτε παρ' ἐκα-
 τῶν μὲν, εἴτε παρὰ τῷ εὐὸς εἴσα λήσεως: μηκέτι τῇ τῷ διετοῦς χρόνῳ παρδεομῇ τῷ λαίπῳ βεβα-
 οῦναι πῶς ἡφον, ἀλλὰ τῆς ἀληθείας καὶ τῷ δικαίῳ σκοπομένην, πᾶσιν ταῖς τοιαύταις ἔσο-
 δῶσι δίδουσι νόμιμον, εἴτε τῷ εὐὸς, εἴτε ἐκατόν μὲν μὲν παρόντος, καὶ ὃν ἔστω κελεύμεν αὐ-
 ταῖς τοιαύταις ἔσοδῶσι μηκέτι, καὶ αὐτὰ μέχρι τῷ παρόντος ἐκράτῃ, εἰς πῶς πῶς ἐκκλησίαν πα-
 σαις ταῖς διαγνώσεσι ἀναφῶναι, ἀλλὰ μίαν ἐκείνην πῶς ἰδὼν ἡμέραν ἔχει προγεγραμμένην.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΤΟΙΣ θεσπίζομεν, ὥστε πάντας ἐν δικασαῖς, πῶ μὲν ἐκκλητον ταῖς ἀποστολικαῖς
προβουλεύαις καὶ τοῖς νόμοις οὐκ ἀπορρομίνην παντὶ ῥύθῳ δέχεσθαι. ἐν τοῖς δὲ τελίσκοντα ἡμεῶν
μὴ ῥέπεισθαι πῶ ἐκκλητον, τὰ πεπραγμένα μὲν τῆς ἰδίας ἀπογραφῆς παρέχειν τοῖς δικασ-
μοῖς, ἵνα ᾧ τῆς ἰδίας βοουθείας ἐκείνοι τοῖς ἀρμόδιοι ἄρξινται ταῦτα διωκόμενα ἐμφανίῃ.

Εἰ δὲ τις τῶν δικαστῶν ἴδῃ ποιῆσαι ἕποδόν τι· ἡ μὲν ψήφος τῇ τῷ χρόνῳ παραδεδωκῆ βεβαίως ἵσθεται. αὐτὸς δὲ ὁ δικαστὴς ὁ ταῦτα μὴ πᾶφυλάξας, ἢ οὐ τούτῳ ἕπορευόμενος, πᾶσι ζημιῶν, ἢ ἕπομένοι οὐ δικαιοῦμενος δὲ τὸ μὴ δοθῆναι αὐτῷ τὰ πεπραγμένα, ἐκ τῶν ἰδίων οὐσίαν ἀποδύων αὐτῷ ἀνὰ κακοήσῳ, καὶ ἀνὰ δέκα χρυσίου λιθρῶν ποινὴν ἔχει βαλεῖσθαι, ἡμετέροις ἐσπομεισθῆσθαι πειράτοισι. Ἡ ἐνδοξότης τοίνυν καὶ μεγαλοφύνης αὐθεντεία σου τὸν παρόντα νόμον, ἡ ἐν ταύτῃ τῇ βασιλείᾳ πόλιν προοδεῖναι ἀπενσώτῳ, ἵνα πάντες γινώσκουσιν, τί ὀφείλουσιν παραφυλάττειν.

πὸρὶ τῆς τῶν δημοσίων ἀνύσεως καὶ καταβολῆς, καὶ τῶν κεφαλαιῶν. 87. ρκν.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς πῆλ' ἔτι ἀνδρῶν τὰ πῶν ἑσπερχῶ τῶν ἰδρῶν πραιτωρίῳ.

ΣΑ πρὸς ὠφέλειαν τῶν ἡμετέρων ἕωπελῶν ὄρεα, ἀπονδύζοντες διαπράττειν, καὶ
τὸν παρόντα τίθεμεν νόμον, δι' οὗ διεσπίζομεν κατὰ τὸν ἰούλιον ἢ αὐγύστον μῆνα μὲν
ἐκείνης ἐπιμελήσεως, τοὺς μὲν δικὰς διατυπώσεις τῶν συμπελῶν τῆς μελλούσης ἐπιμελή-
σεως ἐν τῷ δικαστηρίῳ τῶν ἐκείνης διοικήσεως ἐνδοξοτάτων ἡμῶν ἕω ἀρχῶν πρᾶττον
μῆνων ἕω μηνιμῶν φανδροῦνται, σημαίνοντας δ' ὅσων ἐν ἐκείνῃ ἐπαρχίᾳ ἢ πο-
πὸλῳ ἕω δὲ ἐκείσιν ἰούρῳ, ἢ οὐλίῳ, ἢ κεντουρίῳ, ἢ ὄλῳ οἷον δὴ ἔτε οὐόματι, ἔτε μὲν ἐν εἰς,
ἔτε δὲ ἐν χρυσίῳ δημοσίων ἐνέκεν ἐπίκηται. φανδροῦσας δὲ καὶ τῶν εἰδῶν πλὴν ἀποτίμησιν κατὰ τὴν
ἐκείνην, καὶ πλὴν ἐκείνῳ τῷ πω κρηταιῶν συμπελῶν, καὶ πλὴν αὐτῶν εἰς πλὴν ἀρκλῶν εἰσφέρειν,
ἢ ἐν ἐκείνῃ ἐπαρχίᾳ εἰδοῦσαι ἢ ἀπαρῶσαι πρὸς τὴν. οὕτω δὲ συμπελῶν τοὺς τοιαύτους δια-
τυπώσεις, τοῖς τῶν ἐπαρχῶν ἀρχαῖσιν ἐνέκεν ἐκείνης ἐπιμελήσεως, καὶ ἐν
αὐτῶν προτίθεσθαι ἐν ταῖς ἕω αὐτοὺς κατεστάσας πόλεσιν, ἐν τῷ τῷ σεπτεμβρίου μῆνι, ἢ ὅταν
βρίν. ἀλλὰ καὶ τοῖς βουλημένοις τὰ ἴσα τούτων ἐν τῷ δικαστηρίῳ τῶν ἐνδοξοτάτων ἕω ἀρχῶν ἐν
πρὸς τῷ εἰδοῦσαι, ὥς ἐν συμπελῶν γινώσκων, καὶ ὅν ἐν ἐνδοξοτάτων τῶν συμπελῶν εἰσφέρειν.

Εἰ δὲ πρὸ τῆς ἐμφανείας εἰς ἐτόρῳ τίτλῳ παρὰ τὸν πόλεχρμένῳ τῇ μόρικῃ διατυπώσει τὸ αὐτοῦ εἶδαντοῦ οἱ συνπελεύται τὰ δημόσια καταβάλλουσιν, ἢ κατὰ τὴν ἐπαρχίαν διαπανήσουσι: καὶ λθόντων αὐτοὺς εἰς τὰς τῆς αὐτῆς ἰνδικτιῶνος συνπελεύας ταῦτα λογίζεσθαι, ὥστε μηδὲ μίαν αὐτοῖς ὑπομένειν ζημίαν. Εἰ δὲ καὶ τὸν παρ' ἡμῶν οὐλοθέντα καιρὸν μὴ συμφῶσιν αἱ τοιαῦται μόρι- καὶ διατυπώσεις: οἱ μὲν κατὰ καιρὸν διοικοῦντες τὰ ἡμέτερα πραιτώρια, τελειόντα χρυσίου λι- βῶν ποινὴν καταθήσουσιν, οἱ δὲ ἐκείνης ἐπαρχίας φρακτευταὶ ἢ χρυσίου λιβῶν ποινὴν ἑσπραχόντωνται. Εἰ δὲ ὁ ἄρχων σεμολύσας τὰς αὐτὰς μόδικὰς εἰ τῇ ἐπαρχίᾳ διατυπώσεις μὴ προῖχουσιν:

ταί. Εἰ δὲ ὁ ἀρχὴν σε μομφὰς ταῖς αὐταῖς μορφαῖς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ διατυπώσεις μὴ προῖκηται· ἵνα
χρησίου

χρυσίου λιζῶν ποινῶν ζημιωθήσεται, ὅς ἐκπῶσιν τῆς ζώνης ὑπομένει, τῆς αὐτοῦ τάξεως ἐ. χρυσίου λιζῶν ποινῶν εἰσπραττομένης. κελεύομεν δὲ τὴν μὲν τῶν εἰδῶν εἰσομομένην δι' αὐτῶν ἐκ ποιομένων ἐκαστῆς ἐπιμερίσεως ἀρχεῖται, ὅς δὲ ἀρχιερεὺς τίτλους κατὰ ὅς ὀρισμοῦ καὶ ρυθμοῦ. ἵππῳ δὲ τῶν δημοσίων συντελέσθαι τὰς ἀποχὰς ἢ τοὶ ἀμδριμνίᾳς μδριμνίᾳς τε καὶ πωλιναρίᾳς πᾶσι ῥόποις παρὰ τῶν τῶν δημοσίων ὑποδεχόμενων γίνεσθαι διορίζομεν, σημαίνοντες τὴν τῶν χρημάτων ποσότητα, καὶ τῶν εἰδῶν, οὐ μὲν δ' ἄλλῃ καὶ τῶν ἰούτων, ἢ τοὶ οὐλίῳ, εἴτε οὕτω κεντοῦρίων, καὶ τὰ ὀνόματα τῶν κτήσεων, ὑποδ' ὧν τὰς συντελέσεις ὑποδέχονται. εἰ δὲ κατὰ τὴν εἰρημνίαν ῥόπον τὰς ἀποχὰς ἢ τοὶ ἀμδριμνίᾳς μὴ ποιήσονται: κελεύομεν αὐτοὺς ὅς ποινῶν ἡ χρυσίου λιζῶν ἀποιτεῖσθαι, καὶ βασιλικοῦ ὑπομένειν. τὸ ἀρχοντος ὀμνίᾳς τῆς ἐπαρχίας ἡ χρυσίου λιζῶν ποινῶν εἰσπραττομένη, εἰ ποδὶ τούτου περσελιδεῖσθαι μὴ ἐκδικήσῃ, καὶ συνελάσῃ τὰς ἀποχὰς ἢ τοὶ ἀμδριμνίᾳς, καὶ ὡς διωρίσασθαι τὰς, συγγραφεῖται. καὶ ὅτι δὲ κελεύομεν παραφυλαχθῶμεν, ὥς εἴ τις (ὡς εἰκός) τῶν συντελεσῶν ἀμφιβάλλῃ ποδὶ κτήσεως, ὑποδ' ἡς δημοσία εἰσπραττεται, ἢ ὑποδ' τῆς τῶν δημοσίων ποσότητος: πᾶσι ῥόποις ὅς τῶν δημοσίων ἀπογραφῶν φύλακας ἀναγκάζεσθαι ὑποδ' τῆς ἐπαρχίας ἀρχοντος, ἢ ἐκείνου ἀμδριμνίᾳς, παρὰ τῆς τῆς πόλεως ὁσώτα του ἐπισκόπου ταύτας περσεφθῆναι, ὅς τῶν δημοσίων ἀποδεικνύειν ποσότητα κατὰ τὴν διωκμένην τῆς δημοσίας ἀπογραφῆς, ὅς οὕτως εἰσπραττεῖται τὸν κεκτημένον. καὶ ἐν τούτῳ δὲ τοῖς ἡμετέροις συντελεσῶν βοηθήσει συνείδωμεν, ὥς μὴ ἀνάγκη ἐπ' αὐτοῖς κτήτορσιν ὑποδέκτας ὀνομαζέειν τῆς ἐν χρυσῷ συντελέσεως, πρὸς δ' μὴ πῖνα ἐκ τούτου ὑπομένειν αὐτοῦ: βλαβῶν, δ' ἄλλῃ τούτοις, οἷς ἐν ἐκαστῇ ἐπαρχίᾳ ἢ ἡλικίᾳ κίνδυνος τῆς τῶν δημοσίων ἀποιτήσεως ἐπικύπτει. εἴτε ἀρχοντες εἴεν, εἴτε πολιτευόμενοι, εἴτε ἰζακτῶντες, εἴτε βινδίκας, εἴτε κανονικῆριοι, ἢ ἄλλοι πῖνες, τῶν ἰδῶν κινδύνῳ ὑποδέχεται τὰ χρέηματα, καὶ ἐκπέμπειν, καὶ ἀναλίσκειν, εἰς ἃς ἀφορίσθαι χρείας. καὶ ὅτι δὲ παραφυλαχθῶμεν κελεύομεν, ὥς κανονικῆριον τοιοῦτον ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ σέμεσθαι, ὅς διώκεται τῶν κινδύνῳ τῶν περσελλομένων αὐτὸν εἰσπραττεῖται τὰ δημοσία τέλη, ὥς κατὰ μὴδὲ μίαν πρὸς αὐτὸν ἐξ πλὴν τῶν μετ' αὐτὸν ἐκπέμπεσθαι, καὶ ἡμίαν τοῖς ὑποτελέσιν ἐπ' αὐτῶν. τὸ γὰρ ἐξ πλὴν τούτου καὶ αὐτῶν τῶν περσεφθῆναι τῶν λαῶν ποινῶν αὐτοῦ. εἰ δὲ ἀνεπιτήθει ὁ δὲ δὲ ὁ κανονικῆριον: μὴ ἐξ πλὴν τῆς ἐκπεμπέσθαι δ' ἡ ἐκείνου ἀρχικονομῶντος δ' ἡ σέμεσθαι κανονικῆριον. καὶ αὐτὸν δὲ τὸν κανονικῆριον ἀρκεῖσθαι κελεύομεν ταῖς ὀρισμοῖς συνειδέσθαι, καὶ μὴδὲ μίαν τοῖς ὑποτελέσιν ἐπ' αὐτῶν βλαβῶν. εἰ ποτε δὲ συμβαίῃ ἐπὶ βολῶν οἷος δ' ἡ ποτε κτήσεως ὁμοδουλεῖν ἢ ὁμοκλήσθαι γινέσθαι: ἐξ ἐκείνου τῶν χρόνων κελεύομεν τὴν τῶν ἐπὶ βολῶν δεχόμενον ἀποιτεῖσθαι ὑποδ' αὐτῆς τὰ δημοσία, ἐξ οὗ παρεδίδηται αὐτῶν ἢ ἐπὶ βολῶν κτήσεως. μὴ ὅμως δὲ τῶν ἐπὶ βολῶν γινέσθαι, εἰ μὴ ἐγγραφεῖ ποδὶ τούτου ἰζακτῶν γίνονται παρὰ τῆς ἐπαρχίας ἀρχοντι, καὶ ἡ φθ' αὐτοῦ περσελλοῖτο, ὀρίζουσα τὸν ὀφείλονται δεξασθαι τὴν ἐπὶ βολῶν. εἰ δὲ πῖς νομίσει βεβλάσθαι: ἰζακτῶν αὐτῶν ἐκκαλεῖσθαι, ἵνα ἐν τῇ δικαστηρίῳ τῶν ὀφειλόμενων ὑποαρχῶν ἢ ἐκκλητῶν ἐγγυμνασθῇ, καὶ κατὰ ὅς νόμοις ποδὶ ἀρκεῖται. εἰ ποτε δὲ συμβαίῃ δεσπότης οἷος δ' ἡ ποτε κτήσεως, ἢ μὴ φαίνεσθαι, ἢ πρὸς τὴν τῶν δημοσίων καταβολῶν μὴ ἀρκεῖν, ὥς δ' ἡ τῶν τῆς ἐπὶ βολῆς ἀνάγκη γινέσθαι: κελεύομεν παραφυλακτῶν τῶν παρὰ τῶν ποδὶ τοῖς ὁμοδουλεῖν ἢ ὁμοκλήσθαι χωρία κεκτημένοις μετὰ πάντων τῶν ἐν αὐτῇ διορισμοῖς γινέσθαι, ὅς περσελλοῖν αὐτῶν, καὶ ἐν δικῶν καὶ κερπῶν, ὅς ζῶν, καὶ πᾶντος ἄλλου ἰνδρὺν καὶ καὶ ἰνδρὺν τῶν ἐκείσε διορισμοῖς. εἰ δὲ ἢ δ' περσελλοῖν δ' ὀφείλονται αὐτῶν κατὰ ὅς νόμοις ὑποδέξασθαι μὴ διορίσθαι, ἢ ὅμως οἷος δ' ἡ ποτε ῥόπῳ ὑποδ' ῥεθῆναι τὴν ἐπὶ βολῶν συμβαίῃ: κελεύομεν ὑπομνήματα γινέσθαι παρὰ τῶν τῆς ἐπαρχίας ἀρχοντι, δηλωῶντα τὴν ποιότητα καὶ κατὰ τὰς τῆς αὐτῆς κτήσεως, καὶ πᾶντα τὰ ἐν αὐτῇ διορισκόμενα, καὶ οὕτως ἐκδικεῖ αὐτῶν, ἢ πολιτευόμενοι, ἢ ἰζακτῶντες, ἢ βινδίκας, ἢ ταξιδῶντα παραλαμβάνουσιν. ὥς εἰ μὴ ταῦτα διορίσθαι οἱ ὀφείλονται αὐτῶν κατὰ ὅς νόμοις δεξασθαι, μὴ ὅμως ὅτι γινέσθαι, εἰ μὴ δ' ἡ τῆς περσελλοῖς τῶν ἰζακτῶν, ἢ βινδίκων, ἢ ταξιδῶν χειρὸν ἢ ἡ τῶν γινόμενον τῶν παραλαμβάνοντι ἀποκατασταθῆναι. καὶ τοῦτο δὲ κελεύομεν, ὥς ὑποδ' τῶν χρημάτων, ἢ εἰδῶν, τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις διαπαντῶν, μὴ εἰσπραττεῖται ὅς συντελεσῶν τὰ λεγόμενα ποδὶ πομπῆς, καὶ ὑποδ' τῶν ἐκπεμπόμενων δὲ μὴ πᾶντα παρέχειν τῶν ἰζακτῶν ἐν ἐκαστῇ ἐπαρχίᾳ διατυπωθέντων. τούτῳ δὲ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ὑποδ' οἷος δ' ἡ ποτε δημοσίων ἀποιτήσεων σελλομένων μὴ ὅμως ἀρχεῖται τῆς ἀποιτήσεως, εἰ μὴ περσελλοῖν ἐν τῇ κατὰ χεῖρα δικαστηρίῳ ἐμφανίσουσι τὰς ἐπιτεθείσας αὐτοῖς ποδὶ τούτου κελεύσεις, ὥς ὅς καταβάλλοντες τὰ δημοσία τέλη μὴδὲν ὑποδ' τούτων κινδύνῳ ἢ ἡμίαν ὑποκαθῆσθαι. τούτου αὐτοῦ καὶ ἡ τῶν ἰδωτικῶν ὑποδ' ὀφείσθαι φυλαττομένη. καὶ τοῦτο κελεύομεν, ὥς ὅς δημοσίων ἀποιτήσεων ἐκχειρισμένους, μὴδὲν ἰδωτικῶν παραγμάτων ἐκβιβασμῶν

ἐκβίβασμόν καταπίσυνεαζ. ὁμὰ καὶ εἴ τι αὐτοῖς τεινύτον ἐγκλείρσαι μὴδενὶ φρόνῳ πολυῶν αὐ-
 τῶν ὅσον πρῶτον, ὥστε μὴ τῇ προφασί τῶν δημοσίων σωτηρίων εὖ ἡμετέρῳ ὥστε λῆς κατα-
 βλάπεται. εἰ δὲ καὶ τις αὐτῶν ἀληθείαις δημοσίαις ἐσφείλῃ σωτηρίαις, εἴποι τῷ ἐκβίβασμῳ
 εἶναι αὐτῷ ἑτόρον χρεώσῃν: μὴ εἶναι τῷ ἐκβίβασμῳ ὁχλοῖν πῖνα τῷ ὀνομαθέντι ἐπάρχειν, εἰ μὴ ὁ
 πρῶτος χρεώσῃς ἀποδοίχῃ κατὰ μὴδενά φρόπον παντελὺς διωλμνός τὰς δημοσίας σωτηρίας
 καταβάλλῃ. καὶ ὅσον μὲν τοι γὰρ πρῶτον ζητεῖται παρὰ τῷ ἀρχόντι τῆς ἐπαρχίας, εἰ ταῖς
 ἀληθείαις χρεώσῃς ὅστις ὀνομαθεῖς, καὶ οὕτως νομίζουσιν γινώσκω ἢ ἑσπράξῃς ἐν ἑκατέρῳ δέματι.

εἰ δὲ τις ἐκβίβασμα ἢ ἀποιτῇσαι παρὰ τὰ παρ' ἡμῶν διατυπώθεντα πολῖται: καὶ τῆς ζωῆς
 γυμνωθήσεται, καὶ δημοσίαις ὁμοίαις πρῶτον ἀποδοθήσεται. ὁ δὲ ἐγκλείρῃς, ἢ ἐπὶ πρῶτον ἀρχὸν δέκα χυσί-
 ου λιβρῶν ἑσπράξῃται ποιῶν, καὶ ἢ ταῖς αὐτοῦ πέντε χυσίον λιβρῶν ὥστε κείῳ ποιῶν. ΜΗ-
 ΔΕΝΙ Δὲ παντελὺς ὁρῶν τῶν τὰ δημοσία τέλη ἑσπράξῃτων, μήτε δὲ κλυσοῦν αἰσίοις, ἢ λογογράφους,
 ἢ ὄλοις ποῖ τῷ δημοσίῳ ὥστε κλυσοῦν αἰσίοις, λόγῳ δὲ συλίσας κεχρησάμενος πρὸς εὖ λέγοντας βεβλά-
 φθαι παρ' αὐτῶν ὑπὲρ τῶν δημοσίων ἑσπράξῃ. μὴδὲ δὲ ἐνοχλεῖται ὥστε ὁ σωτηρίας γινώσκων
 ἀπὸ οὐ κένηται. ὁμὰ καὶ εἰ συμβαίη γεωργούς πῖνι προσήκοντας, ἢ ἀπογράφους ἰδίαν ἔχον κτή-
 σιν, ἐκείνους ὥστε αὐτῆς τὰς δημοσίας ἑσπράξῃται σωτηρίας, τῷ δεσπότην αὐτῶν μὴδὲ μίαν
 ὁχλοῖν ὥστε αὐτῶν ὥστε κλυσοῦν αἰσίοις, εἰ μὴ (ὡς εἶκος) αὐτοῖς ἰδίᾳ προαιρέσει τῇ τοιαύτῃ σωτηρίᾳ
 ἑαυτὸν ἐποίησεν ἐνοχόν. τοὺς δὲ τὰ δημοσία ἑσπράξῃτων δικαίοις σταθμοῖς τε καὶ μέτροις κεχρησά-
 μενος, ἵνα μὴδὲ ἐν τούτῳ εὖ ἡμετέρῳ ὥστε λῆς ἀδικῶσιν. εἰ δὲ οἱ σωτηρίας νομίζουσιν
 βεβαρῆσθαι, εἴτε ἐν σταθμοῖς, εἴτε ἐν μέτροις: ἐχέτωσαν ἀδειαν, τὰ μὲν τῶν εἰδῶν μέτρα τε καὶ σταθμοὶ παρὰ
 τῶν ἐνόχων τῶν ὥστε ἀρχόν, τὰ δὲ τῶν χυσίον παρὰ τῷ κατὰ καιρὸν ἐνόχῳ τὸν κόμιστος τῶν δεινῶν
 ἡμῶν λαμπρόντων λαμβανῇ. καὶ τὰ αὐτὰ μέτρα καὶ σταθμοὶ ἐν τῇ ἀγῶνι τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκάσῃς πό-
 λεως φυλάττειται, ἵνα κατὰ ταῦτα δίχα βαρύνῃ τῶν σωτηρίων, καὶ ἢ τῶν δημοσίων εἰσομίδην, καὶ
 αἰσίοις πῖναι. ὁ δὲ λαὸς ἀπᾶναι γινώσκονται. Τῶν δὲ πόλεων τῆς ἡμετέρας πολιτείας καὶ
 τῶν οἰκιστῶν αὐτὰς τελείως πενοῦντες, κελδοῦμεν μὴδὲ μίαν παντελὺς εἶναι ἀδειαν τοῖς τῶν
 δημοσίων ἀποιτῇσαι ἐπικρινῶν τοῖς χρημασίῳ, ἀπᾶν τοῖς ὅροις, καὶ τοῖς σιτανικοῖς τῶν πό-
 λεων, ἢ τοῖς ἀρχαῖς, ἢ ἄλλοις οἰοῖς δὴ πεπεσσομένοις ἢ σαλαρίοις ἀφωρίσθαι, ἢ πᾶσι τῶν ὥστε
 αὐτῶν, ἢ εἰς ἰδίαν κέρδους ἀποφύγειται. ὁμὰ δὲ δίχα πῖναι ἀνάβολῃς ἢ μῶσεως ταῦτα παρέχον, ὥστε
 προχωρεῖν, εἰς αὐτὴν ἀρχὴν ἀφωρίσθαι χρεῖας. Ἀλλὰ μὴδὲ εὖ κτήτορας τῶν πόλεων ἢ οἰκισ-
 τὰς πολυῶν οἷα δὴ ὥστε οὕτω ὥστε ἀφωρίσθαι τι ἐξ αὐτῶν τῶν χρημάτων, ἢ ὀνομαστὶ διαγράψαι, ἢ
 ὥστε ἀπορετοῦ λῶν δίδοναι πᾶν τούτων, ἢ ἀναλίσκῃν. εἰ δὲ τις ἢ δουλεύει, ἢ λαβεῖν ἐξ αὐτῶν πολ-
 ῖται: κελδοῦμεν αὐτὸν οἰκιστῶν ἐν διωλῇ προσήκῃ ὅσον τῇ πόλει ἀποδίδοναι. Ἀλλὰ μὴδὲ εὖ τῶν
 ἐπαρχῶν ἀρχόντων, ἢ τὰς τούτων τάξεως, ἢ ὄλοις οἰοῖς δὴ ὥστε παντελὺς μετουσίαν ἔχον πρὸς τὰ εἰρη-
 μὴν χρημασίῳ, ἢ τῇ τούτων διοίκησει αὐτὸν παρεμβάλλῃν. ὁμὰ ἢ τὸν ἐκάσῃς πόλιν ὁσώτατ' ἐπίσκο-
 πον, καὶ εὖ πρῶτον τῆς πόλεως, οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ εὖ αὐτῆς κτήτορας, πρὸς ἀλλήλους μὲν τὸν πα-
 τῶν τῆς πόλεως, ὁ δὲ σιτανίῳ, ὁ δὲ ὄλοις οἰοῖς διοικητῶν. ἐκάσῃ δὲ ἐν αὐτοῦ πᾶσι
 μὴδὲ τὸν ὁσώτατον ἐπίσκοπον μὲν πέντε πρῶτον τῶν τῆς πόλεως εὖ λογιζομένων ἀποιτῇσαι εὖ παρ'
 αὐτῶν προβληθέντας, καὶ εἴ τι ἐκ τῶν τοιούτων λογιζομένων φανείη ἐποφθαλμίζον, ἢ ὥστε μέναι, εἰς
 πρῶτον εὖ τοιούτου διοικητῶν τῷ κινδύνῳ τῶν αὐτοῦ προβολομένων, καὶ ταῖς χρεῖαις, αἰς ἀ-
 φωρίσθαι, φυλάττειται. εἰ δὲ τις τῶν ἐρημνῶν διοικητῶν ἀνεπιτήδειος δύρεθῃ: πρῶτον ἡμᾶς ὅσον
 ἀποκινεῖται κελδοῦμεν, καὶ ἄλλον ἀντ' αὐτοῦ, ὥστε τὸ ὁσώτατον ἐπίσκοπον τῆς πόλεως, ὥστε
 τῶν λοιπῶν κτήτορων (καθὼς εἶρηται) προβάλλεται. εἰδῶν τῶν ὀνομαζόντων αὐτοῦ, ὡς εἰ τις ἡμῶν
 τῇ πόλει συμβαίη, ἐκ τῶν ἰδίων οὐσίαν ταῦτα δεραπείναι. ΜΗΔΕΝΙ Δὲ ὁρῶν, ἢ ἐν τῇ τάξει
 τῶν ἐνόχων τῶν ὥστε ἀρχόν, ἢ ἐν ὄλοις τῶν ἀναφορῶν, τὰ τοιαῦτα λογοθέσια ἐπι-
 κρίνεται, μὴδὲ ἐκ πρῶτον τῆς αὐτῆς ἀρχῆς, ἢ ὄλοις ἀρχόντων, μὴδὲ ἐκ πρῶτον τῶν, ἢ ἄλλον τῶν
 πον, ἢ δεινὸν κομμονητόριον λαβῶν ἐπὶ πρῶτον αὐτῶν τοιούτου. Ἀλλ' εἴ τι τοιοῦτο γινώσκῃ, ἀδειαν ἔχον
 τὸν ἐκάσῃς πόλεως ὁσώτατον ἐπίσκοπον καὶ εὖ ταῦτα πρῶτον τῶν, μὴ ἀποκρίνεσθαι ὥστε τῶν
 ἐρημνῶν κεφαλαίων τοῖς τοιούτοις προσώτοις, ἀναφορῶν δὲ εἰς ἡμᾶς, ἵνα ὅσον γινώσκοντες, καὶ τῶν
 ἐπαρχῶν ταῖς πόλεσι ἡμῶν ἐκ τῆς αὐτῶν οὐσίας ἀποκαταστήναι κελδοῦμεν, καὶ τῶν προσήκον-
 τῶν ἐκδίκῃ τοῖς τοιούτοις ἐπαρχοῖς. πρὸς τούτοις κελδοῦμεν εὖ σκρινιάρῳ τῶν ὅρων
 εὖ ὥστε εὖ ἐπὶ τῶν τῶν ὄρων πραιτωρίων τελευτῶν, μὴδὲ μίαν μετουσίαν πρὸς τὰ τοιαῦτα
 λογοθέσια παντελὺς ἔχον. ἀρχόντων ἀπάντων, διὼν αὐτοῖς, εἴτε γινώσκῃ, εἴτε ἰδίως, τὸ τοιοῦτο
 πρῶτον ἐπιτελεῖται, ἢ μὲν ταῦτα ποιεῖται, εὖ ὥστε τῶν ἐρημνῶν αἰσίων λογιζομένων οὐδέναι
 ἐπὶ πρῶτον

ΡΩΤΗΝ ΚΑΙ ΜΕΓΙΣΤΗΝ ΗΓΟΥΜΕΘΑ ΣΥΣΑΙΝ ΕΐΝΑΙ ΤΗΣ ΗΜΕΤΕΡΑΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ, ὅ ἀμέμπτως
 δ' ἡμετέρον στρατεύμα ἐν ταῖς παρόδοις ἀποτρέφεσθαι, ὅς ἐ' ἀβλαβὲς καὶ ἀζημιον
 τοῖς ἡμετέροις ὑποτελέσει φυλάττειν. κελύομεν τοίνυν, ὅσους παρόδος γί-
 νηται τῶν ἡμετέρων ἀρχόντων τε καὶ στρατευμάτων * δελεαίωτας, ὅσους
 αἰ αὐτοῖς ἐν τῷ φοντίδι ποιουμένων τῆς αὐτῶν ἀποτροφῆς, ἐν δὲ ἐκείνῃ ἐπαρ-
 χίας ἀρχόντων, δι' ὧν παρόδος γίνεται, ἐτοιμασίαν ποιεῖσθαι τῶν ὀφειλωμένων γί-
 νεσθαι δαπανημάτων, ὥστε τῷ ἡμετέρῳ στρατεύματι οἱ ἐκείνῃ ἐπαρχίας παριόντες, ἀμέμπτως ἀπο-
 τρέφεσθαι, καὶ ἐν δὲ ἐκείνῳ τάγματι οἱ ἰσχυροὶ ἀποτρέφεσθαι τὰ ἐν δὲ δίχα πινὸς διαστροφῆς, καὶ ῥογυ-
 τοῖς ἐπαρχοῖς καὶ τοῖς στραπώταις τὰς εἰς αὐτοὺς χρησιμότητας ἀνόνους. ἔχον δὲ τοὺς αὐτοὺς ὀπίσθας καὶ
 τῷ ἀφαισινῶν αὐτοῖς πείρασιν παραμυθίας τωτικαὶ δεκάτῳ μοίρῃ, τὰ δὲ ἐν δὲ ἑαυτοῖς ῥογυ-
 γίνεσθαι παρὰ τῶν ὀπίσθων τοῖς ὑποτελέσειν ὑποδὲ τῶν παρ' αὐτῶν δαπανημάτων, καὶ δύνῃ τῶν
 σὺν αὐτοῖς ὄντων ἐπαρχῶν, ὅς τελευτῶν, καὶ κομήτων, ὅς διασώζων, ὅς δὲ δελεαίωτας, καὶ τῶν ἐκείνῳ
 τάγματι προσηκόντων. καὶ κατὰ μνηστῆρας ῥόπον δωρεὰν αἰαλίσειν τοὺς στραπώτας παρὰ τῶν
 σὺν τελευτῶν, ἔπε πειράσει τὴν μὴ γένεσθαι (ὡς ἐκείνῳ) ἐτοιμασίαν, ἔπε ἰνφροῖτον ὀνόματι, ὧν αὐτῶν καὶ
 τῷ προσηκόντι παντελῶς ἀναιρούμεν, ἐφ' ᾧ πανταχόθεν ἀβλαβὲς καὶ ἀζημιῶς φυλάττειν τοὺς
 ἡμετέροις ὑποτελέσει. τὰ δὲ ἐν δὲ διεισδύμενα ἐν ἐκείνῳ τόπῳ, αὐτὰ λαμβάνειν τοὺς στραπώτας,
 καὶ μὴ ἐτόρα ἐπιζητῆ, ἅπῃ δὲ τῇ αὐτῇ ἐπαρχίᾳ οὐχ' ἐκείνῳ, καὶ ἐκ τούτου διαστροφῇ ὅς ζημίαν ἐ-
 πείρειν τοῖς ἡμετέροις ὑποτελέσει. τῷ δὲ γινόμενῳ τῶν κητόρων δαπάνῃ καὶ δηλουμένων δὲ
 τῶν ῥογυτῶν, κελύομεν λογίζεσθαι αὐτοῖς παρὰ τῶν θρόνου τῆς οἰκονομίας τοῦ ὀφειλομένου
 διαστροφῆς, ἢ ζημίας, ἢ ἐπινοίας, εἰς τῷ σὺν τελευτῶν τῷ παρ' αὐτῶν τῷ δημοσίῳ διδόμενῳ ὑποδὲ τῆς
 ἐπιμενέσεως ἐκείνης, καθ' ἣν ἡ δαπάνη γίνεται. εἰ δὲ δωρεὰν τῶν σὺν τελευτῶν παρὰ τῶν δὲ
 δωρεῶν τὰ ἐν δὲ διεισδύμενα τὰ αἰαλίσειν: κελύομεν ἐκ τῶν παντὸς σώματος τῶν δημοσίων τῆς
 αὐτῆς ἐπαρχίας δωρεῶν τοὺς ὑποδὲ τῷ ἰσχυρῶν σὺν τελευτῶν δαπανήσαντας. εἰ δὲ μὴ ἐκείνῳ
 τῇ ἢ ἐπαρχίᾳ δημοσία ἀρκοῦνται εἰς τῷ γινόμενῳ δαπάνῃ: δωρεῶν τοὺς τῷ αὐτῷ δαπάνῃ
 ποιησόμενοι ἐκ τῆς γενικῆς φραπέσης τῆς διοικουμένης παρὰ τῆς οἰκονομίας τοῦ ὀφειλομένου, ἢ ῥογυ
 τῶν αὐτοῖς ταῦτα ἐκ τῶν παρ' αὐτῶν σὺν τελευτῶν κατὰ τῷ ἐφεξῆς ἐπιμενέσειν, καὶ ταῦτα λογί-
 ζεσθαι αὐτοῖς ἐκ ῥόπου παντὸς δὲ τῶν τὰ δημοσία ἀνόντων. τούτων ἀπάντων προσιόντων τε
 ὅς πρὸς ἀφαισινῶν κινδύνῳ τῆς τε οἰκονομίας τοῦ ὀφειλομένου, καὶ τῶν ἐκείνῃ ἐπαρχίας φραπυτῶν, καὶ ἀρ-
 χόντων, καὶ τῶν πειδομένων αὐτοῖς τάξεων, καὶ ἐκκλησιῶν, καὶ πολιτευομένων, καὶ πάντων τῶν τὰ
 δημοσία χειρὸν ὄντων. καὶ ὅσοι δὲ κελύομεν παραφυλάττειν, ὥστε μνηστῆρας ἐπαρχόντων ἢ
 τῶν στραπώτων προφάσει παρόδου, ἢ ἀπὸ τῶν πόλεων, ἢ χωρίων οὐ ἀπαργυρισμῷ τι λαμβάνειν.
 εἰ δὲ διεισδύειν πῶς ὑποδὲ παρόδου ἐν ἀπαργυρισμῷ λαμβάνειν: κελύομεν τὸν τοιοῦτόν τι πρὸς
 τὸν ταῦτα ἀποτεῖσθαι διωλίσσον πᾶν, ὅπῃ λαβεῖν ὑποδὲ τούτου τολμήσει. εἰ δὲ τινὸς τῶν ἡμε-
 τέρων ἐπαρχῶν, ἢ τῶν στρατευμάτων, ἢ τῶν ὀπίσθων αὐτῶν μὴ ρεῖαντὰ ποιήσῃ τῆς γενικῆς παρ'
 αὐτῶν δαπάνης: κελύομεν τοὺς τῷ δαπάνῃ χρησιμότητας σὺν τελευτῶν πρὸς τῶν δαπανημάτων
 σὺν εἶναι, εἰ μὲν διεισδύει ὁ ἀρχὼν οἱ τοῖς τόποις ἐκείνοις, παρ' αὐτῷ καὶ τῷ ὀφειλωμένῳ τῆς πόλεως ἐπι-
 σκόπῃ. εἰ δὲ μὴ διεισδύει ὁ ἀρχὼν οἱ τοῖς αὐτοῖς τόποις, παρὰ τῷ ὀφειλωμένῳ τῆς πόλεως ἐπισκόπῳ, ἢ
 τῷ ἐκείνῳ τῶν τόπων, ὑφ' οὗ ἡ κτήσις διακρίνεται, ἢ ἢ γέγονεν ἢ δαπάνη, καὶ δὲ τῆς τοιαύτης πρὸς
 δὲ ποιῆναι, πινὲς τῶν ἡμετέρων ἀρχόντων, ἢ μὲν τοῖς ὑποδὲ τῶν αὐτῶν τῷ παρόδῳ ποιούμενοι, οὐκ
 ἐπιμένειν ρεκαυτὰ, καὶ ῥόπον προσήτα ἐκείνῳ, καὶ τῷ τοιαύτῳ πρὸς τῶν ἐπιμενέσθαι πρὸς τῷ
 σὺν ὀφειλωμένῳ. τῷ δὲ σὺν ὑποδὲ τῶν ὀφειλωμένων γενόμενων, τοῖς μὲν ὑποδὲ τῶν παρ' αὐτῶν, ἢ
 λογίζεσθαι τῷ παρ' αὐτῶν γινόμενῳ δαπάνῃ, καὶ δὲ ἀπὸ αὐτῶν εἰρηκαμν. παρακρατῆν δὲ ταῦτα
 τῷ τῷ προσήτα τῷ δὲ τῆς πρὸς τῶν δηλουμένων ἐκ τῶν δελεατομένων ἀπὸ τῶν δημοσίων
 τοῖς ἐπαρχοῖς καὶ τοῖς στραπώταις τοῖς τῷ δαπάνῃ ποιησόμενοις. πρὸς τούτοις κελύομεν τοὺς
 ἡμετέροις ἐπαρχοῖς, ἔπε καὶ τοὺς διασώζοντας δὲ στρατεύματα, καὶ δελεαίωτας οἱ τοῖς πρὸς τῶν
 σὺν τελευτῶν εἰς ἐκείνῳ τὸν τόπον, ἐν ᾧ μέλλει ὁ ἡμετέρον στρατεύμα καταστῆναι, καὶ ἐτοιμασίαν ποιῆναι τῶν
 δαπανημάτων, καὶ μὴ πέμπειν εἰς ἐτόρας πόλεις, ἢ κτήσεις, ἢ χωρία, ὡς δὲ ὀφειλόντων τῶν τῶν στρα-
 τεύματος ἐκείνῳ μένειν, καὶ ἐκ τούτου ἀργυρολογεῖν τὰς κτήσεις καὶ χωρία. εἰ δὲ λαβεῖν τις ὑποδὲ
 τούτου τοιοῦτο τολμήσῃ: κελύομεν καὶ οὐτῶ μὲν τῷ εἰρηκαμν πρὸς τῶν γίνεσθαι, δηλούμεν τὸ, τε δὲ δὲ καὶ
 πινὲ δέδοται, καὶ λογίζεσθαι τοῖς ζημιωθεῖσι παρὰ τῆς οἰκονομίας τοῦ ὀφειλομένου, ἢ παρέχεσθαι κατὰ τὸν αὐτῶν
 τῶν ἡμῶν εἰρηκαμν ῥόπον, πάντα, ὅσα δὲ τῆς τοιαύτης πρὸς τῶν δηλωθεῖν, τοὺς δὲ ἐπαρχοῖς, καὶ
 τοὺς ὀφειλωμένους διασώζοντας δὲ ἡμετέρον στρατεύμα, καὶ τοὺς δελεαίωτας οἱ διωλίσσονι προσήτα
 δὲ δὲ

ἀπὸ βουλαιτικῶν ὑποστάσεων εἰς οἶον δὴ ποτε ἀγνοῦν τὴν ἐκκλησίαν, ἢ ἄλλον σεβάσμιον οἶκον κατὰ
 τοὺς νόμους ἐλλήνισαν, ἢ μὲν ταῦτα παρελθούσιν: ἐλθούσιν ταῦτα εἶναι δεσπίζοντες τῆς τῆν
 λουκράτιδων διαγραφῆς. Ἀντὶ δὲ τῶν χρόνιων παραραγραφῶν τῶν δεκά καὶ ἑκοσὶ καὶ λ'. ἐν αὐ-
 τῶν ταῖς ἀγίαις ἐκκλησίαις καὶ τοῖς ἄλλοις ἀπασὶ σεβάσμιοις οἰκείοις, μόνῳ τῷ τῶν μ. ἐν αὐτῶν
 παραραφῶν ἀντιτίθεσθαι προσέτιμον. τούτου αὐτοῦ φυλαττομένου καὶ ἐν τῇ ἀπαντήσῃ τῇ ληγά-
 των καὶ τῶν κληρονομῶν τῶν εἰς δύσεβας αἰτίας καταλελειμμένων. Εἴ τις δὲ βουληθεῖν οἰκοδο-
 μῆσαι σεβάσμιον οἰκῆτον, ἢ μοναστήριον: μὴ ἄλλως ἀρχέσθω τῶ οἰκοδομήματος, εἰ μὴ ὁ τῶν τόπων ὁσι-
 ῶτατος ἐπίσκοπος δι' αὐτὸν ποιήσῃ, καὶ τὸν τίμιον σκυρὸν πῆξῃ. ὁ δὲ ἀπὸ ἀρχομένου ἢ νέον κτί-
 ζῃν οἰκῆτον, ἢ παλαιὸν ἀνακοῦν: ῥόποις διακρίνῃ ἀνακαίεισθαι παρὰ τῶ μακαριωτάτου τῶν τό-
 πων ἐπισκόπου, καὶ τῇ οἰκονόμῳ αὐτοῦ, ὅς τῶ ἐπιτιμῇ ἀρχοντος, ἢ αὐτοῦ (εἰ πόλεως) ἢ τούτου τε-
 λουτῶντος, οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ δ' ἀρχοῦν ὅρον πληροῦν. Εἴ τις ἐν τῇ ἰδίᾳ οἰκῇ, ἢ προαίει
 ἢ χωρίῳ ἐκκλησιαστικῷ λιτοῦργίαν τοῖς λαοῖς ἐπιτελέσῃ, ἢ ἄλλοις ἐπιτελέσαι συγχωρήσῃ δι' ἡμε-
 ρικῶν τῶ ὁσίων τῶ ἐπισκόπου τῶν τόπων ὑποκείμενων: κελεύσῃ τὸν οἶκον εἶναι, ἢ προαίειν, ἢ
 χωρίον, ὅπου οἶον τὸ πᾶσι μὲν θεῖν, τῇ κατὰ τὸν τόπον ἀγνοῦν τὴν ἐκκλησίαν ἐκδικεῖσθαι διὰ τῶ θεο-
 φιλῆσάτου ἐπισκόπου, καὶ τῶ οἰκονόμῳ αὐτοῦ, καὶ τῶ ἐπιτιμῇ τῶν τόπων ἀρχοντος. Εἴ δὲ ἀγνο-
 οῦντος τῶ δεσπότη τῇ τῶν οἰκῶν αὐτοῦ φοντισαί, ἢ μεθυσταί, ἢ ἐμφυτευταί ἐν αὐτῶν τι ποιήσουσιν, ἢ
 γενέσθαι συγχωρήσασθαι: τὸν μὲν δεσπότη τῶ τῶν τόπων μηδὲν περὶναι, ἢ ἡμεῖς ὑποκρίναι. τὸν δὲ τῶ-
 το ποιήσαντας, ἢ γενέσθαι συγχωρήσαντας, ἐκ τῆς ἐπαρχίας, ὅπου εἶναι ἀμάρτηθειν, ἐκβάλλεσθαι,
 τῇν παρὰ τῶν αὐτῶν τῇ κατὰ τὸν τόπον ἀγνοῦν τὴν ἐκκλησίαν ἐκδικεῖσθαι. Εἴ τις εἰς τὸ
 ὄνομα τῶ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ κληρονομίαν ἢ ληγάτον καταλείπει: κε-
 λυόμεν τῷ ἐκκλησίαν τῶ τόπου, ἐν ᾧ ὁ διαδέμενος τῷ οἰκιστῇ εἶχε, λαβεῖν ἐκ καταλελειμμένων.
 Εἴ τις ἐν τῶν ἀγίων κληρονόμων γραῖται, ἢ ληγάτον αὐτῷ καταλίποι, καὶ μὴ ἐδικῶς ὀνομασθῇ
 τὸν τόπον, ἐν ᾧ πόρ' ὅσιν ὁ σεβάσμιος οἶκος, διρεθείησιν δὲ ἐν ᾧ αὐτῷ τόπῳ ἢ τῇ πόλιν πληροῦν οἰκῆ-
 ρια τῶ αὐτοῦ ἀγίου: ἐκείνῳ μάλ' ὅσον τῶ οἰκῇ ἐκτενέστερον ἐκ καταλελειμμένων παρ' ἑαυτοῦ. Εἴ δὲ
 μὴ ὅσιν ἐν τῇ πόλιν οἶκος τῶ ὀνομασθέντος ἀγίου, διρεθείησιν δὲ ἐν τῇ πόλιν αὐτοῦ: ἐκείνῳ διδοῦναι. εἴ δὲ
 μήτε ἐν τῇ πόλιν διρεθείησιν οἶκος τῶ ὀνομασθέντος ἀγίου, τότε τῇ ἐκκλησίᾳ τῶ πόλιν, ἐν ᾧ ὁ διαδέμενος τῷ οἰκιστῇ
 ἐκ καταλελειμμένων παρ' ἑαυτοῦ. Εἴ τις κατασκιδνύει σεβάσμιον οἶκον, ἢ φρονος, ἢ πτωχέου, ἢ ὁρ-
 φανοῦ, φέου, ἢ νοσομένου, ἢ ἄλλου σεβάσμιου οἴκου ἐν τελευταῖς βουλήσῃ γενέσθαι διατυπώσει: τὸ
 οἰκῆτον ἐκ τῶ πέντε ἐν αὐτῶν πληροῦσθαι κελεύμεν, περὶναι τῶ τῇ τῶν τόπων ἐπισκόπου, καὶ τῶ ἐ-
 πιτιμῇ ἀρχοντος. τὸν δὲ φρονος, ἢ τὸ πτωχέου, ἢ ἄλλου σεβάσμιου οἴκου εἶσω ἐνός ἐν αὐτοῦ γενέσθαι.
 Εἴ δὲ ἐνός τῶ ἐν αὐτοῦ μὴ ποιήσουσιν οἱ κληρονόμοι τὸν φρονος, ἢ οἶον δὴ ποτε σεβάσμιον οἶκον ὑπο-
 τῶ διαδεμένου διατυπώσῃ γενέσθαι: κελεύμεν τούτου οἶον ἢ ἀπορῶν, ἢ μεθυσταί, ὅπου δι-
 ναται τὰ κελευόμενα πληροῦσθαι. εἰς αὐτὸν οἶον σεβάσμιος οἶκος πληρωθῇ. καὶ εἰ μὲν αὐτὸς
 ὁ διαδέμενος ὀρίσῃ τοὺς ὀφείλοντας φρονος γενέσθαι, ἢ πτωχέου, ἢ ἄλλου οἶου τῶ διοικη-
 τῆς, εἴτε τοῖς ἰδίῳις κληρονόμοις τῷ τοῦ αὐτοῦ ἐπιτιμῇ παρὰ τοῖς ἀπασὶ: κελεύμεν ῥόποις ἀπασὶ
 κληρονόμοις αὐτοῦ τὰ παρ' αὐτοῦ διατυπώσῃ πληροῦν. τῶν κατὰ τῶν μακαριωτάτων ἐπι-
 σκοπῶν ἐκ τῶν οἰκῶν, εἰ καλῶς ἢ διοικῆσαι προβαίνει: καὶ εἰ βίβω μὴ χρησάμενος ὄντας τοῖς διοικη-
 τῆς, ἀδείαν ἐργῶντων ἀνθ' ἡμεῖς ἄλλοις ἀντὶ τούτων ἐπιτιμῇ ποιῆν. Εἴ δὲ καὶ τις ὑπο-
 ἀνάρρεστος αἰχμαλώτων, ἢ ἀπὸ φθῆς πεινῶν κληρονομίαν ἢ ληγάτον καταλίποι ἐν προαίεισιν
 κινητοῖς, ἢ ἀκίνητοις, εἴτε ἀπὸ φθῆς, εἴτε ἐκ τῶν πόλεως, καὶ εἴτε ῥόποις ἀπασὶ κατὰ τῶν διαδεμένου γινώσκων
 ἀπὸ κελευόμενων εἴτε ποιῆσθαι πληροῦν. Εἴ δὲ ἐδικῶς οὐκ εἴποι, τοῦτον τόπον πένησιν αὐ-
 τοῦ κατέλιπε: κελεύμεν τὸν ὁσίων τῶν ἐπισκοπῶν τῆς πόλεως, ἐν ᾧ τῷ οἰκιστῇ διαδέμενος εἶχε, πα-
 ραλαμβάνειν τὰ αὐτὰ προαίματα, καὶ τοῖς τῆς αὐτοῦ πόλεως πένησιν διανεμῇ. Εἴ δὲ καὶ ὑπο-
 ἀνάρρεστος τῶν αἰχμαλώτων ἢ καταλελειμμένος, καὶ μὴ ὀνομασθῇ ὁ διαδέμενος εἴποι, δια-
 τῶν γινέσθαι τῶ ἀνάρρεσιν: καὶ οὕτως κελεύμεν τὰ προαίματα τὰ ἐν τῷ τῶν καταλελειμμένων, τὸν τῇ
 τόπων ἐπισκοπῶν, καὶ τὸν τῶν οἰκονόμων λαβεῖν, καὶ τὸν οἶον τῶν δύσεβας ὅρον πληροῦν, ἐν πάσαις
 ταῖς ταῦτα δύσεβας βουλήσῃ καὶ τοῖς ὁσίων τῶν τόπων ἐπισκοπῶν βουλόμῃ περὶναι.
 ὥστε πάντα κατὰ τῶν τελεθῶντος βούλησιν προβαίνειν, εἰ καὶ τὰ μάλιστα παρὰ τῶν διαδεμένων
 ἢ τῶν διοικητῶν ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἔχειν πρὸς ταῦτα τινα μετουσίαν. Εἴ δὲ οἱ ταῦτα ποιῶν
 κελευόμενος ἀπὸ φθῆς παρὰ τῶ μακαριωτάτου τῶ τῶν ἐπισκοπῶν, καὶ τῇ τῶν κληρονομῶν
 τῶν τῶν ἀπὸ φθῆς κατὰ τῶν αὐτῶν παρὰ τῶ ταῦτα κελεύμενος ἀπολλύσθαι. τοῖς δὲ ὁσίων
 τοῖς τῶν

[illegible]

τῆς κτήσεως, ὅτι αἰρετικὸς ταύτῃ κατεπίστευσε: πᾶσαι τὰς προσόδους ἐκείνου τῷ χρόνῳ τῷ παλαιῷ
 χορμῶν τοῦ σωμαλλογματοῦ, τὴν ἐκκλησίαν τῆς πόλεως, ὑφ' ἧν κτήσις διαλύεται, ἐκδικεῖν. Εἰ
 δὲ ἡγοῦντο δεσποτὴς τῆς κτήσεως, ὅτι αἰρετικὸς ἡ ταύτῃ ἐμπιστευθεῖς: αὐτὸν μὲν δι' ἀγνοίαν ἀζή-
 μων φυλάττειν, τὸν δὲ αἰρετικὸν ἐν ἐκατέρῳ δέματι ἢ ἐκβληθῆναι τῇ κτήσεως, ὥστε οὐσίαν αὐ-
 τῶν δὲ δημοσίων περὶ σκυρῶναι. οἱ δὲ ὀρφανοφύλοι ἐπιτρόπων ἢ κυριωτέρων τάξιν ἐχέτωσαν,
 οὐτὼ μὲν τοίγε, ἵνα ἢ χειρὶς ἢ κανονιστὰς καὶ ἐκείνων, ὥστε ἀλλοτρίων πῶδ' τῶν πραγμάτων τῶν τοῖς
 ὀρφανοφύλοις ἢ κυρίως αὐτοῖς τοῖς ὀρφανοῖς ἀνηκόντων. τὰ δὲ πράγματα, ἅπερ ἔτυχον τῇ
 τῶν ὀρφανῶν διαφύλῃ, δημοσίων ταβουλαρίων παρόντων, καὶ ἑπομνημάτων περὶ τομῶν, ἃ πε-
 ρὶ βασιλίδι πόλιν παρὰ τοῖς μαγίστροις τῇ κλῆσιν, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις παρὰ τοῖς ἀρχουσιν αὐ-
 τῶν, ἢ τοῖς ὀρφανοῖς φυλάττειν, ἢ ἐτόρα πράγματα αὐτῶν ἐκείνων ἀναρῶν, ἢ ἑπομνημάτων δὲ ἐπιτρο-
 πακίς ἢ κυριωτέροις λογισμοῖς. φυλάττειν δὲ κελεύμεν τῷ διὰ τὴν ὀρφανοφύλιν τῆς βασι-
 λίδος πόλεως, ὥστε τῷ ξενῶν τῆς ἀγίας μνήμης Σανφῶν, καὶ τοῖς ἑπομνημάτων αὐτοῦ διοικήσιν καὶ δεσπο-
 τικαῖς, ἐξουσίαις, ἢ ἄλλοις σεβασμίαις οἰκίαις πάντα τὰ πονόμα, ἅπερ*

Ἐδικτον πῶδ' πίσεως. Κωνσταντινουπολίταις.

δϛ.

ελβ'.

ῬΩΤΟΝ εἶναι καὶ μέγιστον ἀγαθὸν πᾶσιν ἀνθρώποις πιστεύομεν τὴν τῆς ἀληθείας καὶ
 ἀμωμότητος τῶν χριστιανῶν πίσεως ὁρῶν ὁμολογίαν. εἰς δ' ὅτι πάντων αὐτῶν κρατύνε-
 σθαι, ἢ πάντας τοὺς τῆς οἰκουμένης ὁσώτα τοῦ ἰδρύσθαι εἰς ὁμόνοιαν σωμαφθῆναι, καὶ
 ὁμοφώνως τὴν ὁρῶν τῇ χριστιανῶν πίστιν ὁμολογεῖν τε, καὶ κηρύττειν, ἢ πᾶσι πῶ-
 φασιν παρὰ τῶν αἰρετικῶν ἐφθουρισκομένων ἀφαιρεθῆναι, ὅπερ δεικνύται ἐν τῶν
 παρ' ἡμῶν διαφόρως γραφόντων λόγοις τε καὶ ἐδίκτων. Ἀλλ' ἐπεὶ πᾶσι οἱ αἰρετικοὶ μὴδὲ τὸν θεόν
 ὀνομάζουσιν φόβον, μὴδὲ τὰς ἡπειλημῶν τοῖς τοιούτοις ποινὰς ἐκ τῆς τῶν νόμων ἀσχηρίας ἐξουσι-
 αῖς πᾶσι ἀξίως ἢ παραβαπτίσματα λαθραῖως ποιοῦσιν: δις βέβαιον ἡμῶν εἶναι τῶν παρ' ἡμῶν
 ἐδικτον πᾶσι ἀξίως τοῖς τοιούτοις, ἐφ' ὃν αὐτοὺς ἀποσῆναι τῆς αἰρετικῆς μαρτυρίας, καὶ μὴδὲ τὰς ἐτόρας
 ψυχὰς δι' ἀπάτης ἀπολλύειν, δὴ καὶ μᾶλλον περὶ σφοδρῶς τῆς ἀγίας τῆς θεοῦ ἐκκλησίας, ἐν ἧς
 ὁρῶν πρεσβύται δόγματα, ὥστε πᾶσι αἱ αἰρέσεις μὲν τῶν ἀρχαίων αὐτῶν ἀναδεματίζουσι. Γι-
 νοσῶν δὲ ἅπαντας βουλόμεθα, ὥς ἐπὶ λαῶν τινὲς ἐνέσθωσι παρασυναίοντες, ἢ πρὸς αὐτοὺς συν-
 ατόμενοι, οὐκ ἐπὶ παντὶ λαῶν τοῦτον ἀνέξομεθα: δὴ καὶ τοὺς μὲν οἰκιστοὺς, ὅσοι τι τοιοῦτον ἀμάρτησιν, τῇ
 ἀγίᾳ περὶ σκυρῶναι ἐκκλησίᾳ, τοῖς δὲ παρασυναίονσιν, ἢ πρὸς αὐτοὺς συναρῶμεν τὰς ἐκ τῶν δια-
 τάξεων ποινὰς ἐπαρῶναι πᾶσι τῶν ἐκείνων κληρῶν.

Ῥορί μοναχῶν καὶ ἀσκητῶν, καὶ διακόνων αὐτῶν.

δϛ.

ελγ'.

Ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἰουστινιανὸς Ἀγίου.

ΜΟΝΗΡΗΣ βίος ὥς ἡ κατ' αὐτὸν θεωρία, πραγματίζων ἰδρὸν καὶ ἀνάγον αὐτὸν
 τὰς ψυχὰς εἰς θεόν, ἢ οὐ μόνον ὠφελεῖται αὐτοὺς τοὺς εἰς ἴδρὸν παρόντας, δὴ καὶ τοῖς
 ἄλλοις ἅπασιν δὲ τῆς αὐτοῦ καὶ παρόντος καὶ τῆς πρὸς θεὸν ἰκεταίας παρεχόμενον
 τὴν πρέπουσαν ὠφέλειαν. ὅθεν τοῖς τε πρῶτον αὐτοῦ καὶ τοῖς ἑπομνημάτων
 καὶ ἡμῖν οὐ μέτεα νομοθετεῖται πῶδ' τῆς αὐτῶν σεμνότητος τε καὶ σεμνιότητος.
 ἀκροθουμένῳ γὰρ τοῖς θεοῖς καὶ τοῖς ἀγίοις παρὰ τῶν, οἱ πᾶσι ταῦτα ὁμομνησθῆναι. ἐπεὶ δὲ
 μὴδὲν ἄβυστον εἶναι εἰς ζήτησιν τῇ βασιλείᾳ, κοινῇ πάντων ἀνθρώπων ἐπιστάσαν ἐκ θεοῦ πᾶσι λαβούσιν.
 ἡ δὲ μὲν οὕτως ἐχρῆται διατάξιν, βουλομένη τοὺς εἰς πόλιν ὄντας μοναχούς ἐν κοινῇ δια-
 τάξει κατὰ τὴν καλομένην κοινὴν βίαν ἡμῶν, ἢ μὴτε ἰδίᾳ εἶναι κτήσεις, μὴτε πρὸς αὐτοὺς ἀ-
 θροῖς, μὴτε εἰς ἑξῆς ἀμάρτυρον, δὴ καὶ κοινῇ μὲν αὐτοὺς σιτεῖν, καὶ εἰς αὐτοὺς ἐν κοινῇ
 καὶ τὸν διὰ τὴν μετὰ δὲ βίον καὶ ἀμάρτυρα εἶναι τῆς δὴ καὶ κοινῇ σεμνιότητος, ἢ τοὺς νεωτέρους
 αἰδεῖσθαι τὴν πολιαν τῇ ταῦτα ἐπὶ τῶν πᾶσι, ὥστε ἐπὶ τῆς καὶ ἀγρυπνίας περὶ λαμβάνειν, ἵνα
 μὴ π

μή τι πάρεργον μηδὲ ἕξ ὕψον γνῆται, μηδὲ ἀρχήσιν θεία τοῖς δόμοις, ἀλλ' ἕκαστος τὴν ἐαυτοῦ κοσμι-
 οτήτα καὶ τῷ καθεύδειν φυλάττοι. τινῶν δὲ ἡμῶν προεργαζομένων, ἅπτερ ὁρῶμεν καὶ μετ' ἡμῶν καὶ
 ἀσφαλεστέρον νόμον προσεθεῖτο, εἰκότως ὑπὸ τῷ παρούσῳ ἀρχιμόνῳ νομοθεσίαν εἰς ἐκείνης πελεί-
 ωσιν τε καὶ ἀναπλήρωσιν, δι' ἧς θεοπύσῳ μὴδὲνα παντελὸς ἰδίαν ἔχειν οἴκησιν, μηδὲ δ' καὶ λυμένον
 κάλλιον εἶναι κατὰ τὸ μοναστήριον οἷον τυχὸν ἢ δύο χωρμύνοις ἑσπεύουσιν κατὰ τὸ εἰς θεοφίαν καὶ ἡσυχ-
 ασίαν διαζῆν βίον, ἀλλ' ὁ λόγος ὄντων παλιν ἀνδρῶν μίαν εἶναι τὴν αὐτῶν συνελθόντων, καὶ διχο-
 μύνων, καὶ τὰ τῷ φύσει ὁρῶμεν παρ' ἑαυτῶν, ὅσοι ἀμεμπτοὶ τε καὶ ἀδιδόκητοι καὶ δέσπῃ, καὶ κρινῇ μὲν
 (ὡς εἴρηται) σιτεῖσθαι, καὶ ἡ δὲ καθεύδειν, εἰ μὲν τοι τοσούτον εἶναι τὸ πᾶν, ὅσον εἰς εἰς οἶκον χωρεῖσθαι.
 εἴπερ τοι γε τυχὸν δύο ἢ τρεῖς οἴκῳ εἶναι οὐδὲ διχομύνω αὐτοὺς, μηδὲνα δὲ παντελὸς ἰδίον ἔχειν μηδὲν,
 ἀλλ' ἐν κρινῷ ἢ ἐν νύκτι τε καὶ μετ' ἡμῶν, ἵνα αἱ νύκτες αὐτοῖς τὴν αὐτὴν ταῖς ἡμέραις ἔχῃεν πα-
 ρατήρησιν. ἐν γὰρ καθεύδουσιν ἅπαντες ἀεὶ, ὁ δὲ πρὸς δὴ λον, ὡς οἱ μὲν ἐν τῷ καθεύδειν εἰσιν, οἱ δὲ ἐγρη-
 γόρασιν. ὁ πάντως ἔχοντα τινὲς οἱ οὐδὲ καθεύδοντας ἐποπτεύοντες. εἰ δὲ τίνα οἰκήματα ὅσον ἐν οἷῳ
 δὴ ποτε μοναστήριον τῶν ἑσπεύουσιν οἰκουμένην παρὰ τὴν αὐτῆς τῆς μεγάλης πόλεως, ἢ τῇν ἑσπεύ-
 οντων ἀγιστάτω, εἴτε ὑπὸ τῆς αὐτῆς παρὸς ἡμῶν αὐτῶν ἐκδομένην, εἴτε
 παρ' ἐτέρων: ταῦτα πάντα καὶ ταῖς ἰσοποσιν ἀποίξιν τε αὐτοῖς τὴν δυνάμειν θείαν, καὶ
 ὁρῶνται πάντες τὰ παρὰ δυνάμειν παρ' ἑαυτῶν. τί γὰρ δὴ καὶ δι' ἀρχιμόνῳ εἴσορ παρ' ἑαυτῶν, ἅπαντες
 αὐτοὺς ἀναθέντες τῷ θεῷ, καὶ ἀπειπόντες πρὸς τὰ θεῶν δυνάμειν διατάσσιν, καὶ εἴσορ μὲν ταῦτα ἡσυχ-
 ασίαν καὶ ἡσυχίαν ἐξῆς ἅπαντα βουλόμην χρόνον, οὐδενός (ὡς εἴρηται) ἔχοντες οἴκησιν ἰδίαν, ὁ δὲ
 σωμαθροῖς μὲν ἅπαντα καὶ θεομύνοι τὰ παρὰ δυνάμειν παρ' ἑαυτῶν. πρὸς δὴ λον γὰρ, ὅτι τὰ
 τοιαῦτα ἀπεύσουσιν αὐτοὶ καθεύδειν, οἱ ἅπαντες ἀνέπιπτον μὲν. εἰ δὲ τίς ὁφθαλμὸς τοσούτον
 αὐτοῦ, ὡς τοιαῦτα ἐπιχειρῇ πρὸς βαλύνειν τὰ νομοθετημένα: ὁ δὲ μοῖν ἰσχυρὸς ταῦτα ὁρῶνται
 ἔσω. βουλόμην γὰρ τὴν αὐτῶν σφαιροειδῶν γνῆσθαι πρὸς ἀπὸ τῆς καὶ πρὸς τὴν μὴ πολλὰς ἔχειν τὰς
 εἰς δὲ μοναστήριον εἰσόδους, ὁ δὲ μίαν ἢ δύο τυχόν, ἐφ' ἑαυτοῦ τε τῇ πυλίδι ἀνδρῶν γεγραμμένος καὶ σω-
 φρονας, ὁ μετὰ τὴν μὲν ὁρῶμεν ἀπάντων, οἱ γε οὐτε οὐδὲ δι' ἀρχιμόνῳ μοναχῶν συγχωρεῖν πρὸς χωρὶς
 τῆς ἡσυχίας γνώμης ἐκφοιτῶν ἐκ τῶν μοναστηρίων, ἀλλ' εἴσορ πύτοις καὶ εἰσοῖς τὰ πρὸς τὴν δύνανται
 τὰς, καὶ μὴ διασπῶνται αὐτοὺς, μήτε τὰς πρὸς εἰς, μήτε τὰς ἐπιτηδεύσεις: οὐτε ἐτέρους τινὰς γνῆσθαι
 κατὰ τὸ μοναστήριον νύκτι τε καὶ μετ' ἡμῶν ἔαουσιν, οἱ πρὸς οὐκ ὁρῶνται μὲν τὴν τῶν δι' ἀρχιμόνῳ
 μοναχῶν παρασχολῶν, οἱ δὲ εἴσορ. ἔσω δὲ ἀκριβῆς θρηγῆς πρὸς πεφραγμένον δὲ μοναστήριον, ὡς
 μηδὲ μίαν ἔξοδον ἀναχρῶν, πᾶσι δὲ τῶν πυλῶν εἶναι. εἴπερ καὶ εἰ ἐκκλησίᾳ κατὰ τὸ μο-
 ναστήριον μὴ εἶναι, μηδὲ οὕτως προφασίαν τῶν ἐκκλησιῶν ἐκφοιτῶν ἀδελφῶν, ἢ καὶ πρὸς πᾶσι ἐκείσε ποιῇ-
 σθαι, καὶ ἐν τυχῶν πᾶσι, οἱ οὐδὲ προσηύον. ὁ δὲ παραγίνεσθαι μὲν ἐν τῷ καὶ τῷ τῆς ἰδίας ἀφ' ἑαυ-
 τῶν ἅμα ὅτι ἡσυχίαν, ἢ τοῖς αὐτοῖς πρὸς πύτοις ὁ γεγραμμένος. τῆς δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ πᾶσι πᾶσι, ὁ δὲ
 μὲν μοναχὸν ἅπαν αὐτοῖς εἰς τὸ κοινόν οὐ χωρεῖν, καὶ εἴσε καὶ ἡσυχίαν, καὶ τὸν τε μέγαν ἵκεται τὴν δύνανται
 τε θείας ἐν τυχῶν γεγραμμένος. πολὺς γὰρ ὁ ἰδὸς τῶν τοιούτων βιβλίων χόρος, καὶ διωκτοῖς ὅσιν
 ἐκάστος τὴν ψυχὴν ἐπαυροῦται, καὶ ἐπὶ τῶν τοῖς ἰδίοις λόγοις, ἅπτερ εἰ συνεχῶς ἀναγνώσκουσιν, οὐκ αὖ
 ποτε σφαιλῶν, οὐδὲ εἰς ἀνθρωπίνου κατενεχθέντος μόρμνου. τῆς δὲ πρὸς πρὸς πρὸς πρὸς πρὸς
 τῆς αὐτῆς μοῖν εἶναι κατὰ τὴν ἐν τῷ μοναστηρίῳ καὶ εἰσὶν ἀρχιμόνῳ ἐκκλησίαν, οἱ δὲ πᾶσι
 αὐτῶν ὡς κατὰ τὴν αὐτῶν, καὶ οἱ πρὸς χειροτονίας ἐξίονται τῆς ἐν τῷ κλήρῳ, πρὸς πρὸς πρὸς πρὸς
 ἢ διακόνων, ἢ τῶν ἐφ' ἑαυτοῦ ἔχοντες χάριμα. οὐτοι γὰρ τοῖς ἀρχιμοῖς ἐν τῷ τῶν, καὶ τὰ ἐκ τῶν θείων
 διαλέγονται γεγραμμένων, καὶ νομιζέσθαι πάντας εἶναι τοιούτου παρασχολῶν, καὶ φυλάττειν τὴν
 ἰδὸν οἶκον, τὴν νεότητά δὲ θρασυνομήν. ὁ δὲ τῶν οἰκείων ὅρων ὁρῶμεν βουλόμην, ὑπὸ τῆς κατεργ-
 ασίης ἐπὶ ἔχοντες. οὐκ εἰσελεύσεται δὲ οὐδὲ γυνὴ παντελὸς εἰς αἰδελὸν μοναστήριον, οὐδὲ αὐτὴ εἰς γυ-
 ναϊκῶν, ἢ προφασίαν τῶν ἐκ τῆς κατεργασίας καὶ ἐκ τῆς κατεργασίας, ἢ κατὰ τὴν αὐτῶν καὶ μάλιστα εἰς
 ἀδελφὸν τυχόν, ἢ ἀδελφῶν, ἢ πᾶσι τῶν ἐκ τῆς γνῆσθαι ἔχειν ἐν τῷ μοναστηρίῳ φήσιν. συγγίλῃ γὰρ πρὸς
 μοναχῶν ὑπὸ τῆς γνῆσθαι, τοῖς γε τὸν ἐν οὐρανῷ ζήλωσιν βίον. τί γὰρ δὴ καὶ βουλόμην τοῖς τοιού-
 τος εἰσόδους ἐκείσιν, εἰ μὴ βούλονται πρὸς τῆς τῶν ἀπὸ τῶν μὲν, ὅσον ἐν τῷ καὶ τῷ αὐτοῖς πρὸς
 πᾶσι ἐν τοῖς αἰδελείοις μοναστηρίοις ἀνδρῶν ποιῇν, καὶ τὰ γυναικῶν ὁμοίως ἀπονεμῆσθαι ἐν τοῖς
 γυναικείοις μοναστηρίοις πρὸς τῆς γυναικῶν, οὐδενός ἐπιμεμνημένου διατῶν, οὐδὲ εἰς τὴν γνῆσθαι ἀδελ-
 φῶν εἶναι λέγεται, ἢ ἀδελφῶν, ἢ συγγίλῃ δόμος. οὐδὲ γὰρ κατὰ ταῦτα τὴν πρὸς πρὸς πρὸς πρὸς
 συγχωρεῖν. εἰ γὰρ αὐτοὺς τὰς ἀρχαίς ἐκφοιτῶν, ὁ δὲ τὴν αὐτῆς τῆς ὁρῶμεν εἰς τὴν ὁρῶμεν τῶν
 ψυχῶν ἀπὸ τῶν, καὶ τὴν ἐν τῷ τῶν ὁρῶμεν ὁρῶμεν: ἔσται πολλὴ πρὸς πρὸς πρὸς πρὸς πρὸς πρὸς
 τοῖς ἀρχιμοῖς ἢ τῶν κρείττωνος βίον καθεύδουσιν. γὰρ τὰς τοῖνυν τῶν δὲ ὅτι νόμος περὶ τῶν, καὶ
 μήτε αὐτοῖς

μήτε ἀνδρα ἀποπιδέσθαι εἰ γυναῖκας μοναστηρίων ταῖς, μήτε γυναῖκες εἰ ἀνδράς μοναστηρίων ἢ ἀσκητῶν καὶ πορνεύειν. οὐδὲ ἂν ἀνδράσι γυναῖκες πιδέσθαι, οὐτε αὐτὴς ἀνδράς τοῖς τῶν γυναικῶν κατὰ λόγους, οὐδὲ ἐν τῷ δὲ τῶν περὶ τῆς ταῖς παρῶν ταῖς ἀρχαῖς παρῶντας ἐπιμείναι γίνεσθαι βουλόμεθα, ἵνα μὴ παρῶν ἐν τῷ δὲ γένει τοῦ φύσει πρὸς ἑαυτῶν, ἃ μὴ θέλουμεν, φερεται τε καὶ ποιῶν, καὶ τὰ θεῖα κατὰ φύσιν πράγματα, ὧς διδασκείας δὴ δὲν προκαλυμματα καὶ τῷ τῆς οὐσίας ἁγία πταὶ πράττειν, ἃ πρὸς οὐδὲ λέγειν, οὐδὲ εἰναι τοῖς τὸν μόνον βίον ἀσκητῶν καλόν. ἐκείνου δὲ ὄντος φανερὸν ὄντος, ὅτι ἀνάγκη κατέστησε τῶν ταύτων τῶν τοῦ μόνου, καὶ μάλιστα τῶν τῶν κλίνων φέροντας, τοὺς τε ὁρῶντας εἰσφοῖσιν εἰς τὰ μοναστήρια: ὅτι πράγματα οὐκ ἐκ τῶν ὄντων εἰ τοῖς γυναικείοις, δὴ ὡς καὶ τῶν ἐρημνῶν ἀπαχρῶσιν. Θεοπρόσιτος δὲ εἰ ποτε μέλλοι τοιοῦτό τι γίνεσθαι, καὶ θάπτεται ἡς γυνὴ εἰ γυναῖκα μοναστήριον (ἀνδρα ἢ οὐκ ἐφελμεν) τὰς μὲν ὁλβίας τὰς γυναικας ἐν τῷ οὐκ ἐφελμεν κατὰ φύσιν, μόνον δὲ τῶν θυρωρῶν ἢ τὰς θυρωρούς, καὶ τῶν ἡγούμενων ἢ τῶν αὐτῶν (εἰ βουληθεῖν) παρεῖναι τοῖς γυναικείοις, καὶ θάπτεται ἐκείνους προσέχοντας τὰ πόδι τῶν οὐκ ἐκ νομοθεσίας, καὶ τὸν τάφον ὁρῶντας, καὶ τὸν σῶμα καλύψαντας, διδύς ἀσχερεῖν, μὴ περὶ μόνον πινὰς τῶν ὁλβίων τῶν γυναικῶν μήτε παραπινῶν αὐτῶν θεαδέντας. Ἀλλὰ μήτε δὴ μὲν ἐπινοεῖται πρὸς τὰς ἡ ἀνδρῶν τῶν εἰς γυναῖκα μοναστήρια παρῶν, ἢ γυναῖκες ἢ ἀνδράς ἀφ' ἐκείνων, πρὸς τὰς τῶν πόδι τῶν οὐκ ἐκ τῶν πρῶτων, δὲ δὴ μνηστῆρας καλεῖσιν, εἰς τῶν, καὶ εἰς τὰς συνιόντες ἡμέρας, καὶ ἡμεῖς κατὰ φύσιν τῶν ἐκείνων, ἢ καὶ αὐτὸς: ὅσον, εἰ μὲν γυναῖκα εἶναι ἢ μοναστήριον γυναῖκα ἀπαντα πράττειν, εἰ δὲ ἀνδρῶν, ἀνδρῶν, καὶ μὴ πρὸς τὰς τῶν τοιούτων παρατηρήσεων ἀνδρῶν πινὰ τοῖς ὁλβίων μοναστήριον πρὸς τῶν. Ἐπειδὴ δὲ οὐδὲν τῶν νομοθετημένων, εἰ μὴ φυλακὴν ἔχει τῶν πρὸς τῶν, διώκεται τηρεῖται πρὸς τῶν: Θεοπρόσιτος τὸν κατὰ καιρὸν ἐκείνου μοναστηρίου πρὸς τὰς συνιόντας, ἐπὶ τῶν αὐτῶν, καὶ πρὸς τῶν πόδι τῶν κατὰ τὰς κατὰ τὰς, καὶ εἰ ποῦν τι βραχὺ γέννηται παρὰ τὸ πρὸς, ὅσον διδύς ἐπανορθῶν, καὶ μὴ συγχωρεῖν μείονα γίνεσθαι τὸν ὁλβίων, μὴ δὲ ἀπολέσθαι ψυχὴν πρὸς τῶν ἐκ τῆς ἀσκήσεως σωτηρίαν κατὰ φύσιν. ὁ δὲ τῶν μοναστηρίων ἑξουχός, εἴτε εἰ κατὰ τὸν τόπον, ὡς περὶ ἡμεῖς τῶν πόλιος, ταῦτα πρὸς τῶν, καὶ σεμέτω τῶν καλῶν μόνον ἀποκρισάμενος τῶν αὐτῶν κατὰ τὰ μοναστήρια, καὶ πυνθανέσθαι καὶ ἐκ τῶν γειτόνων, μὴ τῶν πονηρῶν ἐπὶ πινῶν τῶν μοναστηρίων τῶν ἐγγύθεν γίνεται, ὧς ταῦτα ἀπαντα σφονδύετω, καὶ τῆς πρὸς τῶν: ἀξίου τῶν πρὸς τῶν. Ἀλλὰ καὶ ὁ πόλιος ἐκείνου ἐπὶ τῶν τῶν πρὸς τῶν ἐκείνου, εἴτε πατεράρχης, εἴτε μητροπολίτης, εἴτε τῶν κατὰ τῶν, καὶ τῶν ὁλβίων τῶν ἐκείνου τῆς ἐκείνου τῆς αὐτῆς σεμέτω ταῦτα ἀναζητοῦντας, καὶ παραφυλάττοντας, καὶ μὴ συγχωρεῖν τῶν μὴ ὁποῦ γίνεσθαι ἔξω τῶν πρὸς τῶν, διὰ καὶ εἰ πινῶν τοῖς, θάπτεται τῶν ἐπανορθῶν. ὁ δὲ δὴ τῶν πατεράρχης τῆς διδύμος ταῦν τῶν πόλιος τὰ πόδι τῶν αὐτῶν τῶν μοναστηρίων ὁμοίως ὡς ταῦτα, ὧς φυλακὰς τῶν πρὸς τῶν τῶν πρὸς τῶν τῶν ἐκείνου τῶν ἐκείνου τῆς ἀρχαίας μετὰ τῆς ἐκείνου, καὶ οὐκ ἀνομήσειν ἀντιβῆναι καὶ σεμνοτάτω κατὰ φύσιν ἵνα πρὸς τῶν φυλακῆς γινόμενης, ὧς μὴ τῶν ἡμεῖς καὶ ὧς τοῖς ἀμνηστῶν ἐκείνου δὴ τῶν γέννηται. Δὲ δὲ ἐκείνου μοναστηρίου τῶν ἡμεῖς μόνον τῶν, ἔχειν (κατὰ τὸν εἰπόντες φθηνῶν) τῶν λεγομένων ἀποκρισάμενος ἀνδρῶν γινόμενης, καὶ ἡ δὲ τῶν μοναχικῶν ἀρρητισμῶν, καὶ οὐ βλάβος τὰς ὁμαδικὰς ἐπὶ τῶν ὁμαδικῶν, οἱ τοῖς πρὸς τῶν τῶν αὐτῶν ἀπὸ τῶν τῶν χρεῖας, καὶ οὐ μόνον εἰ πρὸς τῶν εἶναι τὸ μοναστήριον, ἀλλ' εἰ καὶ γυναικῶν τυχόν, εἶναι δύο πινὰς ἀνδρῶν ἢ δινοῦχων (εἰ δινοῦχων) μὴ τυρομνῶν, οἱ πρὸς τὰ πρὸς τῶν πρὸς τῶν, καὶ τῶν ἀρρητισμῶν ταῖς διασώσονται κρινόμεναι, καὶ τῶν τοιούτων καιρῶν. Εἰ δὲ πόλιος τῶν μοναστηρίων χρεῖας, ἢ εἰ μὲν τῶν ὁλβίων τῶν ἀσκητῶν ἀναφθιμένης, εἰπὲν πινῶν ἀναγκαίων βούλοιντο: ἐπὶ τῶν τῶν ἡμεῖς μόνον, καὶ οὐκ ἐπὶ τῶν παντελῶς τῶν γυναικῶν τῶν εἰς τὸ μοναστήριον τῶν, διὰ δὲ τῶν ὁλβίων τῶν θυρωρῶν πρὸς τῶν. Δὲ γὰρ τοιαῦτα πινὰ καὶ ἡμεῖς τῶν θυρωρῶν τεταχῆναι, αἱ πρὸς ὁμοίως τὰς εἰσόδους καὶ ἐξόδους τὰς εἰς τὸ μοναστήριον ἐπὶ τῶν, καὶ τὰς ἐξόδους καλύψουσιν, καὶ ἀβύτῳ ἀνδρῶν τῶν εἰσόδους τῶν τῶν ἀποκρισάμενων κατὰ φύσιν. οἱ δὲ τὰς θυρωρούς ἐπὶ τῶν, καὶ βρῶν τῶν αὐτῶν ἀρρητισμῶν, ἢ δὲ ἡμεῖς μὲν μανθάνουσι μὲν, καὶ κατὰ φύσιν, τούτοις ἐπὶ τῶν. αὐτοὶ δὲ ἀνὸς πινῶν ἐπὶ ἐκείνους τὰ πόδι τῶν αὐτῶν διοικήσεως, ἢ τῆς χρεῖας, εἴτε παραγεγόνασιν, καὶ οὕτως καὶ τὰ ἀνδρῶν πινῶν πρὸς τῶν καλῶς, καὶ ἡ ὁμαδικὴ διαμνησάμενη πανταχόθεν τῶν οὐδὲν πειραζομένη κακοῦ. Εἰ δὲ τις ἀμνηστῶν (καὶ ἢ πολλὰ τὰ ἀνδρῶν πινῶν, καὶ οὐκ ἀνὸς δύναται τῶν φύσιν οὕτως ἐπὶ τῶν, ὡς ἀμνηστῶν μὴ μὲν. ὅσον γὰρ ὅτι θεοῦ μόνου) ὅσον μετὰ μὲν ὄντος τῶν πρὸς τῶν καὶ νομοθετεῖν, καὶ κατὰ φύσιν, καὶ μετανοῶν αὐτῶν διδόναι καιρὸν, ἵνα καλῶς τῶν λαβῶν αὐτῶν ἐπὶ τῶν πρὸς τῶν, καὶ μὴ τῶν ἡμεῖς κατὰ φύσιν ἀπολέσει πόνοισι. Εἰ δὲ μὲν ὁ τῶν πινῶν εἶναι ὅσον: πρὸς τῶν ὁμαδικῶν

τῶν δὲ μοναχῶν ἢ τῶν ἐπιμνησάντων τῆς ἀνὸρ θώσεως εἶναι, καὶ αὐτῆς νοουθεσίαν σφοδρὸς τῶν, καὶ μετὰ-
νοίας ἰσχυρὰν ἀπειλὴν. καὶ εἰ μὲν ἰσχύσει τούτοις τοῖς ῥόποις σῶσαι τὸν ὀλιγαίνον ἀρχιμηνον (ὁ αὐ-
τὸς καὶ ὑπὸ γυναικῶν ἀκουσῶν καὶ ἀνδρῶν φαρμὴν) χαίρει εἰδέναι τῷ μεγάλῳ θεῷ, τῷ καὶ ἐν οὐρανῷ
καὶ γίνεσθαι χεῖρα τῶν ἀγγελικῶν ἐπὶ τῇ διανοίᾳ, ὡς καὶ τις θεοειὴ τῇ ἀμνηστῶντων. εἰ
δὲ κρείττον ἢ κατὰ θεράπειαν δὲ πρᾶγμα γένηται: τῶν καὶ ταῦτα διεωθεῖν αὐτὸν τῷ μοναστηρίῳ, ὅπως
ἐν ἐκδύς ἐκ τῶν καλῶν τοῖς χεῖροισιν, αὐτὸς τῆς ἐκ τῶν κακῶν ἀπολαύσει μόνος, ἢ μὴ π
τῶν ἐκ τῶν κακῶν καὶ ἐτῶν προσημαίνεται, ὥστε π τῶν λογισμῶντων ἢ ἀδελφάσωντα νο-
σοῦντων νοσημάτων. οὐ γὰρ ἡ βασιλεῖα παύεται τῶν ἀμνηστῶντων, οὐδὲ ἀφέρεται τῆς ἀ-
γανκτικῆς κατὰ τῶν νοσημάτων, οὐδὲ κατὰ τῶν τῶν ἐπισκόπου, ἢ τῶν ῥῥῶν αὐτῶν ἐκκλησιασ-
τικῶν, εἰ μὴ ῥῥῶν τῶν, ὡς ἀναγκαῖα οὐσὶς ἢ τῇ βασιλεῖα τῆς τῆς πρᾶγματος ἐπιμνησῶν. εἰ γὰρ
ἐκείνοι καὶ θεοὶ ταῖς χεῖρσι καὶ γυναικῶν τῶν ῥῥῶν τῶν πολιτευμάτων διχῶς προσάξουσιν τῷ θεῷ
πρόδῃλον, ὡς ἢ τὰς στρατευμάτων ἐξῆ καλῶς, καὶ αἱ ἐλπίς δύσασιν τοῖς. θεοῦ δὲ ἴλεω ἢ ἐμνηστῶν καὶ θε-
σῶτος, πῶς οὐκ ἔστι πάντα μὴ πάσης ἐλπίς τε καὶ ἐμνηστῶν; ἢ ἢ γὰρ τε ἢ μὴν οἶσι καρπὸν, ἢ τῶν τῶν
τῶν οἰκείῃ δώσει, τῶς ἐκείνων διχῶς ἐμνηστῶν θεοῦ ἀπαρτῶν τῶν πολιτεῶν σωτηρίας, ἀλλὰ ἢ αὐτὸς τὸ
κοινὸν ῥῥῶν τῶν ἀνθρώπων ἀδελφικῶς ἐστὶν, ἢ ἢ καὶ καλῶν τῶν ἐκείνων ἀγαθὸν καὶ θεοῦ
τῶν, ὥστε μία συμποία γένησεται, πάντων ὁμοῦ πρὸς ῥῥῶν σωφρονούντων, ἢ ῥῥῶν ῥῥῶν καὶ ὅσον
αὐτὸν τῶν κακῶν ἀπάσης καλῶν τε ῥῥῶν ἐπιστῶντων ἐπιστῶντων ἐπιστῶντων τε καὶ ἐμνηστῶν
τῶν τοῖς πρᾶγμασιν. ὅπῃ ἢ μὴς ἐπιζητοῦντες πρᾶγμα πρᾶγμα, ὥστε πρᾶγμα πρᾶγμα, ῥῥῶν
καὶ ἐκείνο γὰρ μὴ πάσι φυλάττειται βουλόμῃα ῥῥῶν, ὥστε εἰ φανῇ τις τῶν διχῶς ἐπιστῶντων μο-
ναχῶν εἰς τὴν κατὰ τῶν ἀναστρέφοντων: ῥῥῶν διχῶς παρὰ δίδωται τοῖς τῶν πόλεων ἐκδύς, ἢ ἐν-
ταῦθα τῷ δικαστηρίῳ τῆς σῆς ῥῥῶν ῥῥῶν σωφρονίζεσθαι τε διελεγχόμενον, ῥῥῶν ἐμνηστῶν τῶν ἢ
νοσημάτων, ὥστε αὐτὸν ἐμνηστῶν τῶν μοναστηρίου τῶν ταῦτα πρᾶγμα πρᾶγμα, καὶ τῶν ἐν αἰσῶν βίον τῆς
ἀγγελικῆς ταύτης καταστάσεως ἀναστρέφοντων. δεῖ γὰρ διπλοῦν ῥῥῶν ῥῥῶν τοῖς μοναχοῖς καὶ θεοῦ
καὶ ῥῥῶν ἐπιμνηστῶν, ἢ ταῖς θείαις ἐκαστῶν γράφει, ἢ τὰ μοναχοῖς πρᾶγμα, ἀπὸ καλῶν ἐμ-
νηστῶν ῥῥῶν, μνηστῶν τε ῥῥῶν ῥῥῶν. διανοία γὰρ μὴ τῶν ἀναστρέφοντων οὐδὲν αὐτῶν ἀναστρέφοντων ἀ-
ποτέλει. ἢ πρὸς τούτων τῶνδε τῶν νόμων ἐπὶ ταῦτα τῆς βασιλείας τῶν ῥῥῶν κατὰ τῶν
ἐπὶ τῶν ἐκδύς ἀπάντων. καὶ γὰρ δεῖ πρὸς ἐκαστὸν ὁσὶν τῶν πατριάρχων κατὰ τῶν ἐμνηστῶν
ὑπὸ ἀσφαλείας τε καὶ φυλακῆς πρᾶγμα πρᾶγμα. οἱ δὲ πρὸς ῥῥῶν ῥῥῶν ἐκαστὸν ἐκαστὸν ἐκαστὸν ἐκαστὸν
ἐμνηστῶν. ἐκείνοι δὲ τοῖς ῥῥῶν ἀπασὶν διαδίδουσιν ἐπισκόποις, καὶ ῥῥῶν τῶν ἐπισκόπων ταῦτα τοῖς
ἐκαστῶν τοῖς μοναχοῖς ἢ τοῖς ῥῥῶν αὐτῶν γένησεται φανερὰ. δίδωται δὲ τῶν τῶν πρᾶγ-
ματος πρᾶγμα πρᾶγμα οὐ μόνον τῶν ῥῥῶν μονῆς ἐκαστῆς, οὐδὲ μόνον τῶν θεοφιλεσῶν τῶν τῶν ἐπι-
σκόπων, οὐδὲ τοῖς ὁσὶν τῶν ἐκαστῶν, οὐδὲ τοῖς ἀγῶν τοῖς πατριάρχοις. ἀλλὰ ἐκαστῶν
καὶ τοῖς ῥῥῶν, ἢ τῶν πρᾶγμα πρᾶγμα σφοδρὸς τῶν διορθώσεως, μανθάνοντες
παρὰ τῶν θεοφιλεσῶν ἀνδρῶν ἐκαστῶν. ἐν δὲ ταῖς ἐκαστῶν τοῖς ἐκείνων ἀρχὸς πρᾶγμα
παρὰ τῶν θεοφιλεσῶν ἐπισκόπων δὲ πρᾶγμα πρᾶγμα. καὶ εἰ ῥῥῶν πάντων ῥῥῶν πρᾶγμα
παρὰ τοῖς ῥῥῶν ἢ ταῖς ἀρχαῖς ἀνὸς ταῦτα πρὸς θεόν, ἢ πρὸς πάντων τῇ βασιλείᾳ, ὡς οὐ-
δὲ τῶν θεοφιλεσῶν ῥῥῶν φυλάττειται δικαίαν ἀμνηστῶν παρὰ ῥῥῶν, ἀλλὰ ῥῥῶν πάντων ἀπεν-
ταῦτα τῶν κοινῶν πολιτεῶν τῆς τῆς μεγάλου θεοῦ καὶ θεοῦ ῥῥῶν ἢ ῥῥῶν χριστοῦ ῥῥῶν ῥῥῶν
ἐκαστῶν ῥῥῶν τῶν διχῶς ἐκαστῶν ἀνδρῶν καὶ θεοῦ πρᾶγμα πρᾶγμα. καὶ κληρικοῖς, ἢ μοναχοῖς, ἢ
ἐπισκόποις μὴ οὐκ ἢ ἐλάττω, ῥῥῶν τῶν ῥῥῶν μεμνημένοι κανόνων, τῶν τε ῥῥῶν νόμων καὶ διατά-
ξεων τῶν πρᾶγμα τούτου γὰρ πρᾶγμα, οὐκ ἢ κατὰ, καὶ κυρίου εἶναι, ἢ ῥῥῶν τῶν πρᾶγμα πρᾶγμα
νόμον. ἢ τοῖνυν σὺ ἐκαστῶν τὰ παρὰ τῶν ῥῥῶν, ῥῥῶν τῶν τῶν θεοῦ δίδωται νόμον γινώ-
σκοντα, ῥῥῶν καὶ πρᾶγμα παρὰ τῶν ἀπενταῦτα.

ῥῥί τοποτηρητῶν, καὶ μοιχομνηστῶν γυναικῶν, καὶ ἐτῶν καφαλαίων.

δβ. ελδ.

ἐν ὀνόματι τῷ δεσποτῶν ἰησοῦ χριστοῦ τῷ θεῷ ἡμῶν.

ἀντοκράτωρ καὶ σαρ φλάβιθ ἰουστινιανός, ἀρχιμαντικός, γοτθικός, φραγκικός,
γερμανικός, δούκης, δούκης, ῥῥῶν, νικητής, ῥῥῶν, ἀσπασίας αὐτοῦτος,
μουσική ὁ πᾶς τῶν πόλεως.

C II

τὰ πρᾶγμα

Α πρὸς ὧφέλῃαν τῶν ἡμετέρων ἑσπερίων πόλεον ποιοῦντες αἱ, δὲ ῥομν διαφόρους
 βλάβας τοῖς ἡμετέροις ἑσπερίων ἐπαγεσθαι ἐκ τῶν περὶ βλαμμένων τοποθη-
 τῶν αὐτοῖς ἐπαρχίαις παρὰ τε τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν στρατιωτικῶν ἀρχόντων, καὶ
 πᾶσι τούτου ἡδὴ νόμον ἐγράψαμεν, μερικῶς τινα ποιεῖμεν ὅτι πρῶτος ἐπὶ νό-
 θωσιν. Νῦν δὲ τελέοντες βοήθησαι τοῖς ἡμετέροις ἑσπερίων ἀποδίδοντες, δε-
 σποζομέν μὴ μίαν ἀδειαν ἔχειν εὖ κατὰ καιρὸν ἑσπερίων τῶν ἀνατολικῶν, τῶν τε παρ' ἰμυρί-
 οῖς πραιτωρίων, ἢ κόμητα λαρχιόνων, ἢ κόμητα περὶ τῶν τοποθητῶν ἐκπέμπειν αὐτοῖς ἐπαρ-
 χίαις, ἢ αὐτοὺς εὖ τῶν ἐπαρχιῶν ἀρχοντας ἐρεῖν καὶ τῆς ἰδίας ἀρχῆς τοποθητῶν. ἄλλα μὲν εὖ
 ἐπιχωρίου ἀρχοντας αὐτοῖς ἐμπιστευθεῖσιν αὐτοῖς ἐπαρχίαις τοποθητῶν περὶ βλαμμένων αὐτῶν
 δὴ ποτε πόλεον μόνον δὲ κελύομεν εἶναι τοποθητῶν τῆς ἐπαρχίας τῶν αὐτῶν ὁμοιωτῶν καὶ μεθωπλίσ-
 καὶ εἰ χρεῖα καλέσῃ, εἰς ἐτόρῳ τὸ ποῦ καιρῶ ἐκστρεφύματος ἑσπερίων ἀποδίδοντες αὐτοῖς σαλῶν
 πινα, καὶ εὖ μὲν τοῖς κατὰ κελύομεν ἡμετέρων. πρὸς τούτοις κελύομεν, ὥς μὴ στρατιῶτα,
 μὴ δυνάμεις αὐτοῖς ἐπαρχίαις, αὐτοῖς ἀρχῆς ἐκελύομεν, ἔχειν τοποθητῶν, ἢ βιοκαλύπτας ἢ λη-
 σοδιώκτας. εἰ δὲ συμβῇ χρεῖα καλῶν, εἴτε στρατιῶτας, εἴτε δυνάμεις ἀποδίδοντες καὶ ἡμετέρων κα-
 λῶν αὐτοῖς ἐτόροις τοῖς: τότε γίνεσθαι τοποθητῶν τῶν ἀπόντων, ὧς εὖ κατ' ἐπιτροπὴν ἡμετέρων.
 μηδὲν δὲ ἔξω πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ἀρχῶν πᾶσι τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν ἀναγκασ-
 χεῖν. εἰ δὲ πᾶσι ἀναγκῇ κελύοι τοιοῦτο ἢ γίνεσθαι: ἀπάναις οἰκείας εὖ ποιῆν κελύομεν, τῶν τε
 ἀρχόντων, καὶ εὖ περὶ τῶν αὐτῶν, καὶ τῶν περὶ τῶν αὐτῶν τῶν τῶν. μὴ δὲ ἀναγκῇ, ἢ οἷς
 καλῶν μὲν ἐπιδημητικῶν, ἢ ἐτόροις οἷς δὴ ποτε ἡμῶν βαρύνειν εὖ ἡμετέρων ἑσπερίων. μὴ δὲ
 αὐτοῖς ἀναγκῇ, ἢ ἔξω, ἀπὸ τῶν τῶν περὶ τῶν αὐτῶν οἰκείων κέρδους ἀδίκως ἐπὶ
 νόμον. τὰ δὲ κακῶς ἐπινούμην, οὐδὲ μακρὰ σιωπῆς βεβαιούμεν, βουλόμεθα. εἰδόντων ἀπάν-
 των τῶν περὶ τῶν αὐτῶν πολιτικῶν τε καὶ στρατιωτικῶν, ὥς εἴτε παρὰ ταῦτα γίνονται, καὶ ὅ
 ποῖον τοποθητῶν, ἢ καὶ χρυσίου λίθων καὶ τῶν ποινῶν, καὶ τῶν ζώνων ἐξω γίνονται: καὶ ὅ γινώσκου
 κατὰ βλάβην, ἐκ τῶν τῶν οἰκείας πόλεον, ἔξω ἑσπερίων. πρὸς τούτοις δὲ
 τῶν ἡμετέρων διατυπώσεως ἀσφάλειαν, κελύομεν εὖ κατὰ τὸν ἐπὶ σκοπῶν, καὶ εὖ τῶν ἐπαρ-
 χιῶν ἀρχόντων, καὶ αὐτοῖς εὖ τῶν πόλεων οἰκιστάς, μὴδὲν παρὰ τῶν παρὸν ἡμῶν διατυπώ-
 σιν δεχέσθαι, ἢ βιοκαλύπτας, ἢ λησοδιώκτας, καλῶν γὰρ οὐδένα τῶν ἀρχόντων πολιτικῶν τε καὶ στρα-
 τιωτικῶν αὐτοῖς κατὰ τῶν χώρων ἔχειν τοποθητῶν συγχωροῦμεν. καὶ μάλιστα μὲν κε-
 λύομεν εὖ τῶν ἐπαρχιῶν ἀρχόντων οὕτως ὁρῶν διαγίνεσθαι, ἢ τὰ πρῶτα καλῶς διοικῆναι, ὥς
 μὴ χρεῖαν γίνεσθαι πᾶσι οἷς δὴ ποτε πρῶτος οφείλοντες ζητηθῆναι, ἢ διοικηθῆναι, εἰς τὰς ἐπαρ-
 χίας πεμφθῆναι. εἰ δὲ χρεῖα καλέσῃ ἀποδίδοντες τινας αὐτοῖς ἐπαρχίαις περὶ βλαμμένων
 ἀποδίδοντες, ἢ ἐτόροις οἷς δὴ ποτε ἀναγκῇ γίνεσθαι τοποθητῶν: μὴδὲ πρὸς αὐτοῖς, μὴδὲ ὅμοιος
 ἐξω τοποθητῶν, γινώσκου δὲ ὅτι κατὰ τῶν ἐπαρχιῶν, μὴδὲ μίαν ἑσπερίων ἐπαρ-
 χίαν, τῶν δὲ κατὰ τῶν αὐτῶν χρεῖαν ἀποδίδοντες, τῶν ἀρχόντων τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τῶν αὐτῶν
 τῶν τῶν βοήθων αὐτῶν. εἰ δὲ κατὰ τῶν ἀρχόντων τῶν κατὰ τῶν αὐτῶν τῶν τῶν: τῶν αὐτῶν
 λῶν μὲν τῶν ἐπιχωρίων τῶν τῶν αὐτῶν. ὡς δὲ τοποθητῶν κελύομεν γίνεσθαι, οὐ τῶν
 πᾶσι κινδύνων κελύομεν ἔχειν εὖ τῶν ἐπαρχιῶν ἀρχόντων, καὶ τῶν αὐτῶν τῶν, ὥς φοντῶν
 ποιεῖσθαι τῶν τῶν δημοσίων αὐτοῖς, τῶν τε τῶν τῶν κατὰ τῶν αὐτῶν, καὶ τῶν πᾶσι δίκαιαν καὶ βλα-
 βῶν κατὰ τῶν. εἰ δὲ αὐτοῖς ἐπαρχίαις ἢ βίνδικος, ἢ ἐκ λησίων εἰς τῶν δημοσίων, καὶ δε-
 θῶσι πινος βοήθειας: κελύομεν εὖ ἀρχόντων τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ τὰς τῶν αὐτῶν, πᾶσι σω-
 σιν καὶ ἀποδίδον αὐτοῖς σιωπῆς, ὥς ἀνεμποδίστως τῶν τῶν δημοσίων ἀποδίδοντες περὶ αὐ-
 τῶν δὲ τῶν κινδύνων, εἴτε χρηματικῶν, εἴτε ἐκκλησιαστικῶν ἑσπερίων, καὶ ἀρμόζοντες τοῖς τῶν
 ἐπαρχιῶν ἀρχόντων, αὐτοῖς ἐπιτρέπομεν ζητεῖν, ὥς αὐτοῖς οἰκείων κινδύνων τῶν τῶν ἑσπερίων, καὶ νομί-
 μως πᾶσι αὐτοῖς ἐπιτρέψαι. πρὸς τοῖς κελύομεν εὖ τῶν ἐπαρχιῶν ἀρχόντων, λῶν κα-
 μέμοιεν τὰς ἀρχάς: παραλαμβάνειν, εἴτε παρόντες ὦσιν, εἴτε ἀπόντες, ἀσφαλῶν περὶ τῶν τῶν
 ἑσπερίων, καὶ αὐτοῖς ἡμετέροις λαρχιῶν, καὶ τῶν κόμητι τῶν περὶ τῶν ἑσπερίων σιωπῆς
 χρηματικῶν ἐκ τῶν ἐπὶ τῶν ἀρχῶν: ὅποτε καὶ μὴ ἀσφαλίσονται, ὥς ποιῶντες ἀσφαλῶν,
 οὐ τῶν κελύομεν αὐτοῖς καὶ τὰς αὐτῶν τῶν τῶν ἑσπερίων αὐτοῖς ἐπὶ τῶν ἀρχῶν. εἰ δὲ ἐκείναις δὲ
 αὐτοῖς ἐπαρχίαις καὶ πόλεσι βουλόμεθα εὖ ἀρχόντων ἐκ τῶν τῶν δημοσίων εἰς
 πρῶτος αὐτοῖς μὴδὲ σκεπαστοί, μὴδὲ βίνδικος, μὴδὲ ἐτόροις πινος εἶναι, ἰδίᾳ κινδύνων τῶν αὐτῶν
 τῶν αὐτῶν. καὶ τοῦτο δὲ ἡμῶν εἰς ἡμῶν, ὥς λῶν τῶν αὐτοῖς ἐπαρχίαις ἀρχόντων οὕτως
 ἀσφαλῶν φοντῶν περὶ αὐτῶν ἀσφαλῶν, ὥς μὴδὲ διαθήκας συγχωρεῖν γίνεσθαι, μὴδὲ γινώσκου
 ἐμφανίζεσθαι

[illegible]

ἐγένοντο· ταύτας ἀπὲρ μὴ γερονότων εἶναι κελύομεν. ΕΠΕΙΔΗ ΔΕ Σὺ τοιαύτῳ ἀσέβειαν εἰς δια-
φόροις τόποις τῆς ἡμετέρας πολιτείας ἐγνωμένῳ ἀμάρτανεσθαι, ὅτι οἱ δανίζαι τὰ τέκνα τῶν χρεώ-
συντων κατέχειν το λμῶσιν, ἢ εἰς ἀέχνηρον, ἢ εἰς δουλικὴν ὑποκρίσιν, ἢ μισθώσιν· ὅτι πᾶσι τοῖς
κωλύομεν, ὃ κελύομεν, εἴ τις τοιοῦτο πωλημελήσει, μὴ μόνον ἐκπύπειν αὐτὸν τῷ χρεώσῳ, ἀλλὰ καὶ
τοσαύτῳ ὧν πωλῆται κατὰδικάζεσθαι δουλομνήνῳ τῷ κρητίζοντι παρ' αὐτοῦ, ἢ τοῖς γενομένοις
αὐτοῦ, ἢ θυματικαῖς ποιναῖς αὐτὸν καθυποβάλλεσθαι παρὰ τῶν κατὰ τόπον ἀρχόντων, ἐπεὶ δὲ
περὶ σωπόν ἐλθόντερον ὑποδρ' χρεώσῳ ἐτόλμησε καταχεῖν, ἢ μισθώσιν, ἢ ἀέχνηρ' αἰεῖν. ΚΑΚΕῖΝΟ
σωπείδομεν ὑποδρ' τῆς τῶν ὑποπελῶν ὠφελείας ἐπανορθώσαι, ἵνα εἴ τις γυνὴ εἰς ἀνδραγαθὴν ἡρώματα
σωπείνεται (ὅτι οἰκείῳ ἀνδρὶ, ἢ ὑπογράφουσα τὴν αὐτῆς πόλιν οὐσίαν, ἢ Σέαυτῳ εἰσὶν ποιήσει· κε-
λύομεν, μὴδὲ τοιοῦτον ἰσχύειν, ἢ κρητίζον, εἴτε ἀπαξ, εἴτε πολλάκις τοιοῦτο πωλῆται αὐτοῦ πρᾶγμα
τοῦ γένεσθαι, εἴτε ἰδιωτικόν, εἴτε δημόσιον εἴη· ὅφληται, ἀλλ' οὕτως εἶναι, ὡς ἀνὴρ μὴδὲ γεγενημένος ὡς
εἰ μὴ φανερὸς ἀποδείχῃ, ὅτι τὰ χρήματα εἰς ἰδίαν αὐτῆς τῆς γυναικὸς χρεώσῳ ἐδοπανήθη. Λ-
ΝΑΓΚΑΙΟΝ ΔΕ νομίζομεν κακῆντο περὶ σπουδῆς βοηθείας ἐπανορθώσαι, ἵνα μὴδὲ μία γυνὴ παρ' οἴου
δὴ πτε ἀρχόντος ἐκλείπεται, ἢ φυλάτῃται. ἀλλ' εἰ μὲν ὑποδρ' δημοσίαν χρεώσιν, ἢ ἰδιωτικὴν εἰς χρεώσιν
κατὰ νόμον γυνή: ἢ ὅτι τῷ ἀνδρὶ, ἢ δι' αὐτῆς, ἢ δι' οὗ αὐτὴ βούλοιο τοσούτου νομίμως ἀποκρίνεσθαι,
ὃ διοικεῖται τὸ πρᾶγμα. εἰ δὲ ἡ χρεώσιν εἴη, ἢ μὴδὲ τὴν ἀρχὴν ἀνδρὶ γαμήσεια: ὅτι οὕτως οἰκείως τῇ
γυναικὶ ἢ δι' αὐτῆς, ἢ δι' ὧν αὐτὴ βουληθείη, τὰ οἰκεία περὶ δύναι δίκαια κατὰ νόμον. τὸν δὲ παρὰ
ταῦτα ὁ λμῶντα πρᾶγμα τιτ' ἐρημνίων, κελύομεν, εἰ μὲν μείζων ἀρχὸν εἴη, ἐκπύπειν χρυσίου λιγρῶν·
εἰ δὲ ἡ πῶν, θεὰ χρυσίου λιγρῶν ποινὴν ὑποκρίσθαι. ὅτι δὲ ὑπογράφουσα αὐτοῖς ὑπὲρ ταῖς περὶ
μνήμας ἀρχαῖς γυμνουμένης τῆς ζώνης, βασιάνοις ὑποβάλλεσθαι, καὶ εἰς ὕψος πεμπεσθαι. Εἰ
δὲ ἡ γυνὴ μὴδὲ νομίμως ὑποκρίσιν μὴ βουληθείη περὶ ἀλλοτρίων ἵνα τὴν ὑποδρ' αὐτῆς ἀποκρίνῃ
μνήμα, ἢ ἡ δικασμένη κατακρίθῃ: μὴδὲ οὕτως ἐκλείεσθαι ἢ φυλάτῃται αὐτῇ, ἀλλὰ τὰ νόμιμα
ὅτι τοῖς περὶ σπουδῆς αὐτῇ πρᾶγμασι προέσθαι. εἰ δὲ ἐκλήματι εἴη τὸ ἐπαγόμενον τῇ γυναικὶ, ἐφ' ὃ
αὐτῇ ἐστὶ φυλάτῃται αὐτῇ: ἢ ἐπὶ τῇ προσώπου διωκηθείη παρὰ χεῖν, αὐτῇ πιστευθῇ. εἰ δὲ ὁμοίως
μὴ διώκεσθαι δοῦναι ἐπὶ τῇ: ὁμοίως ποιήσει πόλιν τῆς εἰς δὲ δικασθεῖον προσέσθαι. εἰ δὲ βαρύν-
τατον διέρεθῃ δὲ ἐκλήματι, ἐφ' ὃ κατηρεθῇ: εἰς μοναστήριον, ἢ ἀσκητήριον ἐμβάλλεσθαι, ἢ γυναικὶ
παρὰ δὲ αὐτῇ, δι' ὧν διωκτὸν σωφόνως καὶ ἐλθόντερος αὐτῇ φυλάτῃται, ὡς οὐδ' πρᾶγμα
φανερῶν. τότε δὲ ἐκείνα προβαίνῃ ἐπ' αὐτῇ, τὰ τοῖς νόμοις διορισμένα, οὐδὲ μίαν ἢ γυναικὰ ὑποδρ'
χρηματικῆς αἰτίας δημοσίας, ἢ ἰδιωτικῆς, ἢ ὑποδρ' ἐκλήματι, οἷον δὴ ποτε ῥότω εἰς φούρῳ
βάλλεσθαι συγχωροῦμεν, ἢ δι' αὐτῶν φυλάτῃται, ἵνα μὴ ὅτι τῶν τοιούτων ἀφορμῶν διέρεθῃ πόλιν
τὴν σωφροσύνην ὑβρίζομεν. μοναστήριον μὲν τοι, ἢ ἀσκητήριον, δι' οὐδὲ μίαν εἰσάγειν ἀφ' ἑλ-
σθαι συγχωροῦμεν ἐκ τῶν οἰκείων μοναστηρίων ἢ ἀσκητηρίων. * Εἰ τις δὲ κατηρεθῇ ὑπὲρ
μοιχείας προδοῖα τῶν δικαστῶν ἢ ὧν οἷον δὴ ποτε ῥότω τὰς ἀπὸ τῶν νόμων ποινὰς ἀποφύγει, καὶ
μὴ ταῦτα εὐρεθείη τῇ γυναικὶ, πόλιν ἢ κατηρεθῇ, αἰσχροῦς συναποστρέφεται, ἢ εἰς γάμον λαμβά-
νων αὐτῇ καὶ ὅτι γένεσθαι ζώντος τῷ ἀνδρὶ, ἢ Σὺ μὲν τὴν αὐτοῦ τελευτῶν: οὐδὲ τὴν γάμον ἐρῶσθαι
κελεύομεν, ἀλλὰ τὸν τοιοῦτο πωλημελήσει το λμῶντα, εἰ καὶ εἰς πρότερον διέφυγεν, ὁμοίως αἰεῖται δι-
δομεν παντὶ δικαστῇ, Σὺ σιῶν αὐτὸν, καὶ μὴδὲ βασιάνοις ταῖς νομίμοις τιμωρίαις ὑποβάλλεσθαι,
οὐδὲ μίαν ὕψος αἰτίας ἢ ἀποδείξεως δομεν, καὶ τὴν γυναικὰ ὁφονοθεῖν, καὶ κατὰ τὴν μονα-
στήριον ἐμβάλλεσθαι κελεύομεν, καὶ καὶ μὲν ὅτι ὅλον τὸν χρόνον τῆς οἰκείας ζώνης, τὴν ἐκατέρου δὲ περὶ
ουσίαν κατὰ τὴν προσημνίαν τάξιν διαρεῖσθαι κινδυνῶ (καθὼς προέπομεν) τῷ τε νόμῳ τῷ περὶ
βάτων καὶ τῷ κατὰ τόπον ἀρχόντος. ΕΠΕΙΔΗ ΔΕ δεῖ ἡμᾶς τὴν τῷ ἀνθρώπινον γένος ἀδελφείαν
σκοπεῖν, τὰς εἰς σῶμα ποινὰς κατὰ τὴν μέτρον ἐλαττωῦν, ἀπαπορεύομεν ἐκατέρω τὰς χεῖρας ἢ ἡ
πόδας τέμνεσθαι, ἢ Σὺ τοιαύτας πῖν ἐπαγεσθαι τιμωρίας, δι' ὧν τὰ ἀρῶν διαλύονται, ἐπεὶ δὲ ἡ τῶν
ἀρῶν διαλύσις βαρυντοῖα ὅτι τῆς ἐκατέρω τῶν χεῖρων εἰστομῆς. δι' ὃ κελύομεν, εἰ μὲν τοιοῦτο π
ἀμάρτανεθῃ, ὅτι οἱ νόμοι, θάνατον τοῖς ἀμάρτανουσιν ἐπαγοῖ, κατὰ τὴν τῶν νόμων διώκμεν ὑποδρ'
αὐτὸν τὰς ποινὰς. εἰ δὲ τοιοῦτον εἴη δὲ ἐκλήματι, ὡς θάνατον αἰεῖν μὴ εἶναι: ὧν αὐτὸν
ὁφονοθεῖται, ἢ εἰς ὕψος πεμπεσθαι. εἰ δὲ τὸ ἐκλήματι τοιοῦτος μὴδὲ ἀποτομῇ ἀποιήσῃ
γίνεσθαι: μίαν μόνον χεῖρα τέμνεσθαι. ἵπτο κλοπῆς δὲ οὐ βουλόμην παντελὸς οἷον δὴ ποτε μί-
λος τέμνεσθαι, ἢ ἀποθνήσκειν, ἀλλ' ἐτόρως αὐτὸν σωφονίζεσθαι, κλέψας δὲ καλοῦμεν ὅτι λάθρα καὶ
αἶν' ὅτων ταῖς τοιαύταις πωλημελήσας. ὅτι γὰρ βιαιῶς ἐπὶ χρομνίον, ἢ μὴδὲ ὅτων, ἢ χρεῖς ὅ-
των, εἰ οἶκῳ, ἢ ὁδῷ, ἢ εἰς θαλάσσην, τὰς ἀπὸ τῶν νόμων κελύομεν ὑπομνήναι ποινὰς. ὅτι δὲ
μὴ μόνον τὰς εἰς σῶμα ποινὰς, ἀλλὰ καὶ τὰς εἰς χρήματα μετρωτέρας γίνεσθαι: δεσφίζομεν ὅτι ὅτι
ἐκλήματι

ἑὸν ἑσθλὸν οὖν αὐτῶν ἀντιφώνησιν καὶ τὰ αὐτῶν πρᾶγματα, ὅτερον δ' ἐγγνητὰς, καὶ μανδύατος, καὶ
 ἀντιφώνησιν: ὅτι μὲν αὐτῶν τῆς νομοθεσίας ὁ κατ' αὐτοὺς σύστημα, καὶ πάλιν τὰ πάντων δεινότη-
 τα, εἰ μέλλοιεν αὐτοὶ μὴ μὴ διώκοντες χρῆσθαι τῇ τῆς διατάξεως ἐκείνῃ, δὲ μὴ δι' αὐτῶν ἀπομεινῶν: εἰ δὲ
 ἀντιφώνησιν παρ' ἐτέρων λάβοιεν, μὴ ποιεῖν αὐτοῖς ὅ ἱκανὸν ἑὸν ἀντιφώνησαντας, ἢ τῶν μανδύ-
 ατος, ἢ ἐγγνητὰς, καὶ προσήκειν αὐτοῖς ἀντιφώνησιν τῇ ἐκείνῃ διὰ ταῦτα. οὐδ' ὅτι πίνω, καὶ
 καὶ πινέων ἀργύρου φραπέτης προεστώτων δανείσαι πινι, καὶ ἢ ἀντιφώνησιν λάβοιεν, ἢ ἐγγνητὰς, ἢ
 μανδύατος, ἀντιφώνησιν δὲ αὐτοῖς ἢ διατάξεις, καὶ ἢ ἐκείνης ἐπαινομένης ταῖς: τότε κρᾶταιν ὁ ἐπὶ
 αὐτῶν τῶν διατάξεων, εἰ μὴ σύμφωνον εἰδικὸν ποιῇσιντο, ὥστε ἄδειαν εἶναι τῷ δανείσαντι χωρεῖν καὶ κα-
 τὰ τὴν πρῶτον τῶν, καὶ κατὰ τὴν μανδύατος, καὶ τὴν ἐγγνητῶν, μὴ ἀντιφώνησιν τῇ τῆς διατάξεως βαθμῶν. δὲ
 γὰρ τῶν τῶν ἀργυροπρατικῶν πᾶσι τὰ κοινὰ συμβόλεια αὐτοῦ τὰ τοιαῦτα προσέμεθα σύμφωνον, οὐ
 δοκῶντα παρὰ τὸν νόμον εἶναι, διότι ἐξέστιν ἐκείνῳ τῶν δεδωμένων αὐτῷ παρὰ τὸν νόμον πρᾶφονεν.
 Ἀλλ' εἴ ποιν γένοιτο τὸ τοιοῦτον σύμφωνον, ὅτι αὐτοῖς καὶ κατὰ τὴν πρῶτον τῶν, καὶ κατὰ τὴν μανδύ-
 ατος, καὶ κατὰ τὴν ἐγγνητῶν, καὶ κατὰ τῶν δῶν προεστώτων χωρεῖν. ὥστε εἰ μὴ μὴ γέγραπται σύμφω-
 να, πάντως κρᾶταιν καὶ ἐπ' αὐτοῖς τῶν διατάξεων. εἰ δὲ γέγραπται τὰ σύμφωνον: εἶναι τε τὸ σωμα-
 λαγμα κανονίζον, καὶ ἐκείνῳ τὰς ἐσφαλάξεις ἐπὶ γὰρ. ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΔΕ αὐτοῖς κεφάλαιον ὡς δὲ
 δῶν ἐξέστιν, ὡς πρὸς ἐπαινομένην, ὡς ἢ πρὸς προεστώτων ἀργύρου φραπέτης σφαπύοιτο, ἢ ὅτι οὐ
 κείνῳ παύδης σφαπύοιτο, ὥστε μὴ διώκοντες δανείσαι ἑὸν σφαπύοιτο αὐτῶν παύδης, ὥς μὴ ἐκ
 παύδης σφαπύοιτο χρημάτων, ἢ ἐτέρων αὐτοῖς πρὸς πρᾶφονεν, δὲ μὴ ἐκ τῶν δανείων: καὶ
 ἢ τῇ καὶ αὐτοῖς, ὥς μὴ ἐπ' αὐτοῖς χωρεῖν τῶν τοιαύτων προληψίαν, ἢ καὶ αὐτοῖς τὰ αὐτὰ ἑσφα-
 ξαι, ὥστε εἰ πρὸς δανείσαι μὴ παρ' αὐτῶν σφαπύοιτο, ἢ ὅτι οὐ τῶν παύδης, καὶ μὴ διώκοντες ἐτέρων
 λυλαί ὁ φλημῶν, καὶ ἐκ διαπραξέως τῆς αὐτοῦ ἢ τῆς τῶν παύδης δανείας ὁ ἱκανὸν αὐτοῖς γίνε-
 σθαι. ἢ μὴ πίνω οὐτε ἄλλως τὸν νόμον τιθεῖσιν, δὲ μὴ μὴ παρὰ πρᾶφονεν, οὐτε ἀναξέπειν
 αὐτῶν ἐσφαλάξαι, δὲ μὴ δανείσαι κρᾶταιν τῆς δανείας διατάξεως, καὶ τῆς προληψέως
 παύδης τῆς κατ' αὐτῶν φραπέτης κατὰ τῶν δῶν διατάξιν οὐκ ἀντιφώνησιν, διότι δοκῶν τῶν
 συμβελλόντων οὐκ ἐξ οὐκείων ἀπαντα πρᾶφονεν χρημάτων, ἔχειν καὶ αὐτοῖς τῶν αὐτῶν προνομίαν, ὥστε
 εἰ πρὸς σφαπύοιτο, ἢ οὐ καὶ τῶν παύδης, τῶν μὴ αὐτοῦ σφαπύοιτο ἑσφαλάξαι πάντως, εἰς τῶν πρᾶφονεν
 μὴ εἶναι, ὅμοιος δὲ δῶν καὶ τῶν παύδης, τῶν μὴ εἰ μὴ διεξέρχεται προφανέστατα παρ' αὐτῶν, ὥς ἢ
 ἐκ μὴ δανείων τῶν παύδης οὐσίας, ἢ ἐκ βασιλικῆς φιλοτιμίας ἢ σφαπεία παρὰ γέγονεν αὐτοῖς. εἰ δὲ
 οὐκ ἔχοιεν λυσιν ἐτέρων τῶν φλημῶν, τῶν καὶ ἐκ τῆς σφαπείας τῇ παύδης τὸ ἱκανὸν γίνεσθαι
 τῆς ἀργύρου προεστώτων φραπέτης, ἐφ' ὃν δῶν δῶν τῆς μὴ τὸν νόμον ἀντιφώνησιν αὐτῶν τῇ πᾶσι τῆς δι-
 ατάξεως προληψίαν, καὶ ὥστε ἐκείνῳ τῶν ἐκ μὴ τῶν προληψίαν κατ' αὐτῶν ἐπαινομένην, οὐτως καὶ ἡμῶν
 τῶν αὐτῶν τῶν αὐτοῖς δανείων διδόντες, μόνοις τοῖς τῶν ἐκ μὴ τῶν συστήματος φιλοτιμίας δῶν
 κρινόν τῆς αὐτῶν λυσιτελείας, ὡς παρὰ γέγονεν τοῖς σωμαλαγμάσι, τῶν οὐκ ἐκ μὴ τῶν κινδυνῶν,
 ἵνα τὰς ἐτέρων δανείων δανείων χρεώσθαι. ΚΑΚΕῖΝΟ ΜΕΝΤΟΙ οὐκ ἄρ' ὅπου λέγειν ἔδωκεν, ὥς
 εἰ δανείσαι πινι, ἢ καὶ φραπέτης ἐσφαλάξαι εἰς ἀπορᾶσαι πρᾶφονεν τῶν κινδυνῶν, ἢ ἀκινήτων, καὶ
 ἔκτον χρυσὸν δοῖν, καὶ ἐκ τῶν δανείων χρημάτων κτηθεῖν τὸ πρᾶγμα: πάντως αὐτοῖς ὡς δὲ
 αὐτῶν πρᾶφονεν κινδυνῶν ἔχειν δίκαια καὶ μὴ πειράσθαι μὴ μὴ διαστροφῆς, δὲ μὴ ἐπὶ δανεί-
 ξαι ὅλως ἐκ τῶν χρημάτων αὐτῶν ὅτι κτηθεῖν, καὶ μὴ διώκοντες τὸ ἱκανὸν χρημάτων ποιῇσιν αὐ-
 τοῖς οἱ δανείσαι μὴ, αὐτὸ τὸ πρᾶγμα τὸ ἐκ τῶν χρημάτων ὡς δὲ προσκινδυνῶν αὐτοῖς, ὡς δὲ τῶν
 μὴ ἀληθείας παρ' αὐτῶν δανείων, μὴ δὲ προσκινδυνῶν ἐκ πρᾶφονεν τῆς τῶν ἐκ μὴ τῶν. οὐ δὲ γὰρ
 δίκαιον ὅτι ὅτι τὰ οὐκεία χρηματα προεστώτων, μὴ καὶ πρὸς τῶν καὶ ἀναμειβήτων ταῖς. ὅτι τῶν
 δῶν πρᾶφονεν ἔχειν, μόνοι ἐπὶ δανείων ὡς δὲ τῶν γένοντο αὐτοῖς ἐκ μὴ τῶν σωμαλαγμάσι μὴ μὴ. ὅτι
 δῶν πρᾶφονεν ἀφαιρέσει, ἀπαντῶν ἔχουσιν, ὅσον ἡμῶν ἢ τῇ καὶ μὴ μὴ δῶν δῶν δῶν τῶν αὐτῶν, ἔχει
 ἡμῶν δῶν διδόντες αὐτοῖς ἀπάντων δίκαια ὡς τῶν πρᾶφονεν τοῖς δεικνυμένοις ἐκ τῶν χρημά-
 των αὐτῶν ἐκ μὴ. εἰ μὴ τοι γὰρ ἀφαιρέσει γέγονεν, ἢ γένοιτο σωμαλαγμα, καὶ αὐτοῖς δοῖν τὰ
 χρηματα ἢ εἰ δῶν τῶν (ὅτι μὴ μὴ εἰδέναι ὡς δὲ τῶν προεστώτων φραπέτης ἀργύρου γένεσθαι) ὅσον
 πομάκης ἢ ἀργύρου ὡς τῶν τοιούτων διδόντες, ἢ καὶ πρᾶφονεν μὴ μὴ τοι γὰρ τῶν λαβοῖεν:
 τῶν καὶ τὰ ἐκείνῳ αὐτοῖς ὡς οὐκεία τῶν ἐκ μὴ τῶν, καὶ ὡς δῶν οὐκ ἔχοιεν. οὐ γὰρ ἐκείνῳ κτη-
 θήσονται δὲ μὴ τῶν, χρυσὸν μὴ οὐ καὶ βαλόντες, τὰ παρ' ἐτέρων δὲ αὐτοῖς δεδωμένα καὶ ἔχοντες μὴ
 τῶν. δὲ μὴ ἐπὶ κληρονομοῖντο, οἱ αὐτῶν κληρονομοὶ ἢ ἀποδοῦναι τὰ ὡς δῶν αὐτῶν, ἢ αὐτὰ τὰ δεδω-
 μένα: ἢ καὶ εἰ μὴ κληρονομοῖντο, ὅτι αὐτοῖς τῶν ἐκ μὴ τῶν, μὴ μὴ ὡς δῶν κατ' αὐτῶν. ὅτι
 τοῖς αὐτῶν πρᾶφονεν παρ' ὅμοις προσκινδυνῶν κρᾶταιν. ΕΠΕΙΔΗ ΔΕ νόμον ἐκείνῳ, μὴ
 πρᾶφονεν

πρὸς αὐτὸν ἀργύρου ἑκαπείης προεστώτας διμοιραίου τόκου δανείζεν, ἐδίδοκεν δὲ, ὅτι ὁ ἀρχαῖος
 δανείζουσιν, οἱ δὲ ἀνώνυμοι οὐκ ἔχουσιν τὸν τόκον, ὡς μὴ ἐπὶ ἀφου γνομνίου τὸ δανείσματος, μηδὲ ἐπὶ ὁρῶ-
 τήσεως παρὸν τεθείσης. ὁ δὲ δὴ τὸ διμοιρῶν, τὸ μὴ προσήκειν ἀνέπιδρωτὴτον ἔχειν τόκον, καὶ τοι γὰρ
 πολλῶν ὄντων θεμάτων, ἐφ' ὧν ὁ ἀνέπιδρωτὴτοι τόκῳ ἢ ἐκ συμφωνομένου πικτοῦται, ἐστὶ δὲ ὅτε οὐτε
 ἐκ συμφωνῶν, δὲ αὐτομάτως ἐσκατόμνοι, ὅμοιος ἀπαιτοῦται: διὰ τοῦτο δεσπίζομεν μὴ μὲν
 ὅν τὸν ἐξ ἐπιδρωτῆσεως αὐτοῖς δίδωσιν τόκον, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐξ ἀρχαίων, ὅτι οὐκ ὁ νόμος αὐ-
 τοῖς δίδωσιν ἐπιδρωτῆσαν, τοῦτ' ἐστὶ τὸν ἐκ διμοιρίου τῆς ἑκατοστῆς. ὁ δὲ γὰρ πᾶσι δέδωκεν τοῖς δεομένοις ἐ-
 τοίμοις ὄντας βοηθεῖν, οὐκ αὖ ἐν δικαίῳ ἔστω τοιαύτης λεηλοτήτος ἀδικεῖσθαι. καὶ τοῦτο
 δὲ ἡμῶς ἐδίδοκεν, ὡς πινδὸς σωμαλάστοντος πρὸς αὐτοὺς γραμματεῖα καὶ λογοθέσια ποιούσιν, καὶ
 τὰ μὲν ἐπ' ἀρχαῖς τίθενται, τὰ δὲ αὐτοὶ συγγραφοῦσι τῇ ἰδίᾳ χειρὶ, ποῖ δὲ ἔστω γραφουσιν ἐπὶ ὧν
 ταῦτα καταγραφῆναι: καὶ ἡ τῆσαν, ὥς ἐπὶ τοιοῦτο γραφόμεναι οἱ πρὸς αὐτοὺς σωμαλάστοντες,
 οὐδεὶς αὐτοῖς, ἢ τὸ ἰκανὸν αὐτοῖς παρ' αὐτῶν γίνεσθαι, καὶ μὴ ἀποχρησθαι ἢ λέγειν, ὡς τὰ μὲν
 σύμβολα, ἢ τὰς ὁμολογίας, ἢ τὰς λογοθῆσιας ἀπαντα συνέγραψαν τῇ αὐτῶν χειρὶ, ἢ ἐπὶ ὧν γραφῆναι
 τῶν τοῦτο ἔστω σήμερον, οὐ μὲν τὸ πᾶσι χρυσίον δέδοται, ὥς ἐπὶ τῶν ἐπὶ ὧν ἔστω
 καὶ ἔχειν τὸν τόκον, καὶ εἰ μὴ γὰρ γραφῆται διμοιραῖον λαμβάνειν. ἡμῶς τοίνυν ἐπειδὴ τὰ τοιαῦτα
 κινὰ κατέστηκε, καὶ πολλὰ ἐπισκοπῆς δεόμενα, μὴ τὸ προσήκοντος ἀποκρινόμεθα πρὸς ταῦτα. εἰ μὲν
 γὰρ τις σύμβολον ἀρχαῖον ποιῆσει, ἢ ὅλον οἰκίαν γραφῆται χειρὶ, ἢ ἢ ἔστω γραφόμεναι ἐπὶ τοῖς παρ'
 ἐπὶ ὧν γραφῆσιν ἢ γραμματεῖοις, ἢ λογοθέσιοις: οὐδεὶς αὐτὸν, ὁ κληρονόμος αὐτοῦ πᾶσι προσ-
 ἔκειν δεσπίζομεν ὅσοις, δηλαδὴ ταῖς πόρνοις αἰσ. οὐ γὰρ αὖ προχέρας δίδωμεν ἔστω δὴ τῶν τοῖς
 ὁ δὲ μὴ συμφωνήσῃ, πολλὴ εἰ μὴ διεχρήσῃ οὐ τοῖς γραμματεῖσι ὅλως ἔστω ἀρχόντων μνήμη γν. μνήμη, ἢ
 ἔστω δὴ οὐκ ἔστω τῶν τὰ ἐκ τῶν προαδίκων, κινδυνῶν τῶν ἔστω ἀρχόντων αὐτοῖς, ἢ ὅλως
 πὶ φέρονται, ἢ γραφόμεναι τοῦτον, ὅτι οὐκ ἔστω δὴ τῶν οὐνοῖαν φέρει. τότε γὰρ ἢ τῶν ἔστω δὴ τῶν
 αὐτοῖς παρέχουσι, ὡς μὴ τῶν κινδυνῶν φύσιν τῶν νόμων τῶν ἡμετέρων σιωτὰ βράχαι, μὴτε αὐτοὺς
 ἀποστρεφῆν τῆς δικαιοσύνης βοηθεῖν. τὸ μὲν δὲ, εἰ μὴ ἔστω συμφωνήσας, τὸν συμφωνομένου μὲν εἶναι,
 εἰ δὲ ὁ δὲ μόνον γὰρ γραφῆται, ὡς τὸ τόκῳ δανείσματος συνίστη: μὴ διωχέσθαι ὁδὸν συμβαλλόντας λέγειν,
 ὡς ἐπειδὴ οὐκ ὄντως τόκος, ὁ δὲ ὁ δὲ ἀποκρίνεται τὸν τόκον, ἀλλὰ κατὰ πρόληψιν, ὡς τὸ διμοιραῖον
 τόκου ἔστω ὁνομαζόμενος, οὕτως τῶν ἑστω βράχαι γίνεσθαι, ὁ δὲ μὲν τὸ λαοπύρ, τὸ ἀφουλάττειται.
 ἐπὶ δὲ τοῖς ἡδὴ γνομνίοις λογοθέσιοις, καὶ μὴ μνήμη γέρονε τόκον (ἐπειδὴ πρὸς δὴ τὸν ὅσον ὡς)
 παντὸς ἀργύρου ἑκαπείης προεστώτας τὸς τόκους συμβαλλῶν, ἢ αὐτὸς τόκῳ περὶ οὐκ αὖ δύναται τὸ
 κιν χρεὶς δαπάνῃ δίδωσιν) ὅτι εἶναι τόκον αὐτοῖς διμοιραῖον ἀπαιτῆ, τὸ μὲν τοι τὸ λαοπύρ ταῦτα πα-
 ρατηροῦμεν, ἀπὸ ὅ παρὸν θεῖται νόμος δίδωσιν αὐτοῖς. εἰς ἐκείνο μὲν τοι καὶ σφόδρα αὐτοῖς
 βοηθεῖν, ὥς ἐπὶ λογοθέσια προφύροιο ἔχοντα ἔστω ἐκείνην αἰτίαν γὰρ γραμματεῖω, εἰς ὡς δίδεται
 τὸ χρυσίον, ὁ δὲ ἔστω γραφόμεναι ἐπὶ αὐτοῖς λογοθέσιοις, εἰ καὶ ἐκείνην αὐτοῖς οἰκίαν χειρὶ αἰτίαν ἐπὶ γρα-
 φόμεναι, ἢ καὶ ὁμολογίαν πᾶσι ἔστω ὅτι οὐκ ἔστω ποιῆται, εἰπεὶ δὲ δανείσματος ὁμολογίαν, εἰπεὶ δὲ διαλυσεως,
 εἰπεὶ καὶ ὅλως: μὴ καὶ δύνασθαι τὸν ὁ δὲ πρὸς ἀντα τῶν κατὰ μὲν αἰτίαν ἀπαιτεῖν τὰς ἀποδείξεις,
 πολλὴ εἰ μὴ κατὰ πᾶσι δὴ οὐκ ὄντως ἐπὶ παραγῆν βούλοιο ἢ αὐτῶ, ἢ κληρονόμοις τὸ δανείσματος. ὁ δὲ
 ὅ μόνον αὐτῶ παρέχουσι, εἰσω μὲν τοι τῶν τῇ ἀναργεῖα παρέχουμένων χρόνων. εἰ δὲ ὁ δὲ αὐτὸς φέρει
 σὶ παραλείπειν ὁ χρόνος, οὐ δὲ ὅρῳ βαρύνουσι αὐτοὺς, ὁ δὲ ὅτι καὶ τῶν κινδυνῶν νόμοις ἐπὶ γρα-
 φόμεναι. καὶ τοι γὰρ οὐδὲ ὁ δὲ ἔστω ἐκ τῶν * τὸν ὅτι οἰκίαν χειρὶ γραφόμεναι ἢ ἢ δόντα λογοθέσιον, ποῖ
 δικαίον ὡς οὕτως ἐκ μὲν κατέστη, καὶ νομίζῃ, ὡς τὰ μὴ δεδομένα γράφειν: τὰ τοῖς παρὰ
 δόντα ἡμῶν καὶ ὁ δὲ τὸ δὲ τῶν πρὸς ἀντα τῶν δηλονύμναι νόμον, ἢ πρὸς ἐπὶ τῶν δὲ
 ἡμετέρων πολιτείᾳ ἀρχῶν ἀνέβαιναι φυλάττειν εἰς τὸ δίδωκεν ἀπενεστάτω, ποιῆς λιγρῶν χρυσίου δέκα
 καὶ μὲν κατὰ τῶν ταῦτα παραβαίνοντων, ἢ παραβαίνεσθαι συγχωρούμενων.

πρὶ βασιλικῆς ὁρμυλίας, καὶ πᾶσι τῶν κατὰ μὲν κατὰ βαλλομένων
 τόκῳ τὸ διπλοῦν μὴ ἔστω βραίνεσθαι. δρ. ελε.

ΠΑΡΟΥΣΑ ΔΙΑΤΑΞΙΣ ΔΗΛΟΪ, ὅτι καὶ οἱ κατὰ μὲν κατὰ βαλλομένοις τόκοι τὸ δι-
 πλοῦν τὸ χρεὶς οὐκ ἔστω βραίνεσθαι. καὶ ὅτι πᾶσι θεῖα καὶ βασιλικὴ ὁρμυλία
 ἔστω ἔχει νόμον.

D

ἐν γὰρ

δημοσίῳ φόρῳ ἔωδ' ἐκείνου πληροῦνται. Σαμψρέτω δὲ ἤραπνύεσθαι παντελῶς οὐ συγχω-
ροῦμεν, ἀλλ' οὐδὲ εἰς πολίτικὸν μετεῖναι φρόνημα, οὐδὲ μὲν σωκορεῖν, ἢ σωκορθεῖν, ἢ τοῖς λογιστά-
τοις συνίστασθαι ῥήτορσιν ὄλως, ἢ νέως παιδεύειν. εἰ δὲ καὶ πινδὸς ἐκ τῶν τυχόντες τῶ ὀφθριώ-
δους βαπτίσματος, φανθῇ ὑπὲρ τῶν πρότερον πληνὸν ἐπανεληθόντες, τὰ σάββατα φυλαττόμενοι,
ἢ καὶ τὰ ἄλλα πινὰ πράττοντες τὰ διελέγοντα αὐτοὺς ἔωκοῖσι τὸ ἅγιον παραλαβὴν βαπτί-
σμα: δημιόεσθαι τούτου κελεύομεν, καὶ πρὸς ἱστορίαν διδώμεν παραδίδοσθαι. τοῖς δὲ αὐταῖς ἔωκό-
μεν ποινὰς καὶ εὐδ' ἀσεβῆ πρὸς σκάνεα τὰ τῆς ὀρθῆς τῶν χριστιανῶν πίστεως τοῖς τοιούτοις ἀπονε-
μυντες. καλῶς δὲ ἔχει δοκεῖ τὸ μὴ προχείρας αὐτοὺς ἐσθλὲν δοῦναι ὑπὲρ ἀχρεῖ τῶ προερχόντων
βαπτίσματι. ἀλλὰ μετὰ πινδὸς παραφυλακῆς καὶ κατηχήσεως ἐπαρχοῦν χρόνῳ γινόμενης. φανθῇ
δὲ εὐδ' μὲν χρῆσθαι διδασκαλίᾳ ὄλως ἀδυνατοῦν ὑπὲρ οὐκ αὐτοῖς δυοῖ κατηχέσθαι, μανθάνειν δὲ
ταῖς γραφαῖς καὶ τὰ διδασκόν, καὶ τότε προσφύεσθαι τῷ τῆς λυγρώσεως ἀγῶ βαπτίσματι τῇ με-
τανοίᾳ τῷ ποσὺν του χρόνου κατεπονημένῳ πῶς ἀληθῶς ἀπολάρωσιν. τοὺς δὲ νέους σφόδρα, διδα-
σκαλίαις οὐ συνιστάς, ἐφείμεν καὶ τῆς παρατηρήσεως ταύτης χωρεῖς ἀξιοῦσθαι τῶ ἁγίου βαπτί-
σματος. Σαμψρέτης δὲ οὐδεὶς οἰκείῳ χριστιανὸν ἔξει, ἀλλὰ ἅμα τῷ κτήσασθαι εὖ τὸν διδῶς εἰς ἐλθ-
ουρίαν ἀρπάζεσθαι. εἰ δὲ τῆς ὁμοίᾳς αὐτῷ κακοδοξίᾳ οὐ οἰκείῳ εἴη: ἵζητω αὐτῷ πῶς τῷ χριστιανῶν ἀ-
παρξόμενον διδῶν, διδύς καὶ ῥωμαϊκῆς διωταλῶν ἐλθουρίᾳ. τὰ τοῖνυν παρασύντα ἡμῖν καὶ
ἡμεῖς τῶ παρόντος δηλοῦμενα νόμον, ἢ σὺν ἀδεξιότητι προπεθεῖσα κατὰ εὐδ' συνηθείς τῶν ὄντων, ὅρ' γὰρ καὶ
πῶς παρὰ δώμῳ πρὸς ἐξέλιτω.

ὥστε τῶ λαῖ τούτῳ μηδὲ μίαν ἄδειαν ἔχειν τὸν δοῦκα ἥτοι βιογραφίῳ κατὰ φρονίαν
 ἐκατόβριον παραγγέλλεται ἢ πῖνας τοῖς αὐτοῖς προσσηκόντων σέλφιν, ἢ συνέχειν πῖνας,
 ἀλλὰ μηδὲ τὴν τῶν ἐπαρχῶν αὐτῶν πρὸς τοῦ τοιαύτας ἀρχὰς ἔχοντας, ἐπὶ τοῖς
 λυκαονίᾳ, ἢ λυδίᾳ, ἢ πῖνας παρ' αὐτοῖς ἔσθω μέμψιν ποιήσας, τὴν πολιτικὴν ἀρχὴν
 τῶν ἰσχυρῶν καθεστώτων ταῖς ἀναφυομένης ἔσθω θέσιν ἐπεξεκτείνει. δρ. ρμ.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς Ἀρεοβίνδῳ ἑπαρχῷ πραιποσίτων καὶ ἀρχι-
ἑπαρχῶν τῆς διδασκαλίας πόλεως καὶ στρατηγῶς.

ΤΟΙΣ ἂν παρεμπιπθόντι πλὴν προσήκουσαν ἐκάστοτε διεραπείαν διδρίσκοντες, ἐπειδὴν τῆς χρείας παρέλθῃ, πάλιν τῆς προτέρως γινόμεθα τάξεως, μέχρι μόνου τῆς πεποιημένης πλὴν ἰαφείας ἰσῶντες. ὁποῖον δὴ πῃ ὁ παρὼν ἡμῶν θεῖος βούλεται νόμος. ὀλίγω γὰρ πρότερον ἔδοξεν αὐταξίᾳ δημόσις, ἔδοξεν δὲ λυσὼν ἐπιδομαὶ κατὰ φρυγίαν ἐκατόβαν ἢ πισιδίαν γίνεσθαι μαδόντες, ὡς πολυπικρὴν διοίκησιν ἢ ἐπιλείαν ταύταις πῃ πρὸς γὰρ λυκαονίαν ἢ λυδίαν στραπωτικῶν ἀρχῆν ἐπεστήσαμεν, δευκὰ ἥτοι βιοκαλυπτικῶν ὀνομαζόμεναι τὴν ὑπὲρ τοῦτον μόριον τεταγμένον. ἄλλὰ ἡ νῦν προσήλθον οἱ φρυγίαν ἐκατόβαν ἢ πισιδίαν οἰκισυῖτες, τὰ μὲν πρότερον ἀμυρτανόμηναι ἢ ταῦτα παύσασθαι λέγοντες, ἢ οὐδὲ ληστήρια κατὰ τὸν τόπον ἐκείνου σωεσάναι, οὐδὲ αἰσχροῦς ἐκδέχεσθαι ταῖς ἐπαρχίαις, ὅτι δὲ βαρὺ οὐ φόβον ἢ παρ' ἡμῶν ἐπινοημένης ἀρχῆς, τῶν ἔσχατουμένων αὐτῇ συγχῶς ἐπιφοιτῶντων ταῖς ἐπαρχίαις, ἢ συλλαμβανομένων πινᾶς, ἢ ζημίαις ἐπιτελούντων, καὶ στραπωτικῶν δουρῶν ἐμπεσθησμένων τῶν τόπων ἐκείνων, ἢ ὅλας αἰοικητοῦ αὐτοῖς τὰς ἐπαρχίας εἶναι. καὶ τοι γὰρ αὐτῶν τῶν ταῖς ἐπαρχίαις οἰκισυῖτων πολλοὺς πλὴν ἐτέρων ἐπέειπεν * ὄνημα ποιουμένων, τῇ τῆς ἀρχῆς ταύτης ἀποκαχεῖσθαι τὴν βολῇ, ἢ σωεῖν τὸν ἀνδρῶν, ἢ ταῦτα μὴ δίκαια σφισὶν αὐτοῖς καταπράττειν. ταῦτα πολλοὺς εἰπόντες, αὐτοὺς ἐλεήσαντες, ὑπὲρ τὸν παρόντα θεῖον ἡμῶν ἡλθομεν νόμον, δι' οὗ δεασθόμεν διζηρῆσθαι τῶν λαοικῶν τὰς ἐρημίας ἡμῶν ἐπαρχίας, φαρμὴν δὲ φρυγίαν σαλυνταρίαν καὶ φρυγίαν βακαπικρῶν, ἢ πισιδίαν τῆς ἀρχῆς ἐκείνης, ὡς αὐτοῖς πῃ πρὸς γὰρ τῇ λυκαόνων, καὶ τῇ λυδῶν ἐπεστήσαμεν πρότερον, καὶ μὴδὲ μίαν ἄδειαν ἐκ τῶν παρόντων εἶναι τοῖς ἐκείνων ἔχουσιν πλὴν ἀρχῆν, ἢ οὐ αὐτοῖς γίνεσθαι ταῖς ἐπαρχίαις, ὡς ἀρχικῶς ἔχουσιν πῃ πρὸς αὐτοὺς μετυσίαν, ἢ σελῖν πινᾶς τῆς τάξεως τῆς αὐτῶν, ἢ ἢ τῶν ὄλων αὐτοῖς προσήκόντων, καὶ σωεῖν πινᾶς. Ἄλλὰ μὴδὲ αὐτοῖς ἄδειαν εἶναι τοῖς ἐκ τῶν ἐπαρχῶν ἐκείνων ῥέειν πρὸς τὸν ἐκάστοτε ταῦτα ἔχοντας πλὴν ἀρχῆν, ἢ μεμνην ἀποπίδαζ κατὰ δὲ μῆλιν, εἴτε ἔσχατον χρημάτων, εἴτε ἔσχατον ἐκκλημάτων τὸ κινούμενον εἶναι: πινὼν ὑφορωμένοις λ', λιφῶν χρυσίον, ὡς ἡμῶν πάσῃ πάροδον πρὸς τὰς ἐρημίας ἡμῶν ἐ-

λέξων ἔχον πρὸς τοὺς ἐβδόμηκον τα διαφοράν. τὴν δὲ παρ' αὐτοῖς λεγομένην δευτέρωσιν καὶ ἀπα-
ποδομένην παντελῶς, ὡς ταῖς ἱδράς οὐ σιωπηλῆς μὲν βίβλιν, οὐδὲ ἀνῶθεν παραδεδομένην ἐκ
τῶν προφητῶν. ἔχουσιν δὲ οὐκ ἔστιν ἐν μόνῃς λαλῶντων τῆς γῆς, καὶ οὐκ ἐν αὐτοῖς ἔχοντων οὐ-
δὲν. καὶ αὐτὰς δὲ δὴ τὰς ἱδράς φωνὰς ἀναγνώσκονται, τὰς βίβλιν αὐτὰς ἀναπύσσοντες, ὅλην
μὴ κατακρύψοντες μὲν τὰ κατ' αὐτὰς ἐρημνία τὰς ἔξωθεν δὲ παραλαμβάνοντες ἀγραφῶν κοινο-
φωνίας πρὸς τὴν τῶν ἀποστόλων αὐτοῖς ἐπινοημένην ἀπαλῶν. ὥστε ταύτης διδουμένης παρ' ἡμῶν
τῆς ἀδείας, οὐδὲ ζήμειαι ποῖν ἕως αὐτῶν παρὰ παντελῶς οἱ τὴν ἐκκλησίαν φωνῶν καὶ τὰς δόξας πα-
ραλαμβάνοντες, οὐδὲ παρ' οὐκ ἔστιν ὡς κωλυθήσονται, οὐδὲ ἀδείαν ἔξουσιν οἱ παρ' αὐτοῖς ἀρχιδόρεκ-
τοι, ἢ πρεσβύτεροι τυχοῦν, ἢ διδάσκαλοι προεργασθέντες, πόλιν αὐτῶν ποῖν ἢ ἀνάδεμα ποῖν οἱς ἔδο-
κεν, ἢ πρὸς τὴν εἰ μὴ βουλοῖντο δι' αὐτῶν σωφρονισμοῖν τῶν εἰς σῶμα ποῖν, ὅς πρὸς γε ἀφαιρέ-
σιν τῶν οὐσιῶν, ἀκοντες οὐκ ἔστιν καμίνοντες ὅς θεοφιλῆς βουλομένης τε ἡμῶν καὶ κελεύουσιν.
εἰ πρὸς τὴν παρ' αὐτοῖς κοινοφωνίας ἀδείας ἐπεισάγειν ἐγχειρήσειν, ἢ ἀνάστασιν, ἢ κρῖσιν ἀρνούμενος,
ἢ ποιήματα τοῦ θεοῦ καὶ κτίσμα διὰ τοῦ ἀγγέλου ἕως ἀρχῆν: τούτων καὶ ἀπεχόμενοι βουλομένης τοῦ
παντός, καὶ μὴ ἀφαιρέσει φωνῶν βλάσφημον οὐκ, καὶ αὐτῆς τῆς ἡμετέρας καὶ παρ' ἡμῶν ὁλοκληρῶν
γνώσεως, ἐγχειρῶντας γὰρ αὐτοῦς παρὰ φθέρωνται πᾶσι τοῖς πασὶν ἐχάτους ἕως ἀλ-
λομένην πρὸς τῆς, τῆς ἐπεισάγειν τῶν ἐκκλησίαν ἐκ τῶν ἐβραίων πόλιν καὶ αἰρόντες ἔθνος.
ἐν τῇ αὐτῇ δὲ αὐτῆς τῆς ἐκκλησίας τῆς γλώττης τῶν ἱδρῶν βίβλιν ἀκύντας, φυλάττειν
μὲν τὴν τῶν ἐρημνιῶν καὶ μὴ μὲν τῶν ἐκκλησίαν τοῖς γραμμασιν, ὅλην τῶν πρὸς τῶν
γνώσεως, καὶ θεοφιλῆς ὄντων ἀνείας λαβεῖν, ὥστε καὶ μεταμορφώσιν δὲ καμίνον, καὶ παύσασθαι
ὡς τῶν ἐκκλησίαν, καὶ πόλιν αὐτῶν πᾶν τὸν καμίνοντας, τὴν εἰς θεὸν ἐλπίδα φωνῶν,
διὰ τοῦτο γὰρ δὴ πᾶσι αὐτοῖς φωνῶν ὡς ἀφαιρέσει πρὸς τὴν τῶν ἱδρῶν βίβλιν ἀναγνώσκειν, ὥστε
πᾶν τὸ ἐκκλησίαν, τὴν αὐτῶν λαμβάνοντας εἴησιν, διὰ τοῦτο πρὸς τὰ καμίνον γινέσθαι: τῶν ὁμολο-
γούντων ἕως ἀρχῆν, ἐτοιμάζοντες πολλὰ πρὸς διὰ τῶν εἶν καὶ πρὸς τὴν τῆς ἐκκλησίας ἀίρεσιν τὴν ἐκ
ἱδρῶν ἀναφαιρέσει βίβλιν, καὶ μετὰ τὸν δὲ λοιπὸν ἔχοντα πρὸς διόρθωσιν, ἢ τὴν ἐκδοτὴ μὲν τῶν οὐ-
δὲν, μόνον δὲ τῆς τῆς θεοφιλῆς ἔκδοσιν ὀνόματος, καὶ ὡς ἀφαιρέσει ἀφαιρέσειν ἱδρῶν, καὶ μὴ
διὰ τοῦτο τὴν ἐκκλησίαν τῆς ἀίρεσιν πρὸς τῶν ἐκκλησίαν εἶναι νομίζοντες. τὰ τοῖνυν παρασύντα ἢ
μὲν, καὶ δὲ τῆς τῆς θεοῦ δὴ τῶν ἐκκλησίαν νόμον παραφυλάξῃ μὴ ἢ οὐκ ἐκδοτῆς καὶ ἢ περὶ τῶν ἐκκλησίαν τῶν
ἐκκλησίαν δὲ καὶ ὁ κατὰ καιρὸν τῆς αὐτῆς ἀρχῆς ταχιστέον, καὶ οὐ συγχωρήσει παντελῶς ἐβραί-
οις παρὰ ταῦτα ποιεῖν, ὅλην δὲ ἐκκλησίαν καὶ κατὰ τὴν ὅλην ἐκκλησίαν τῶν εἰς σῶμα πρὸς τὸν
ποῖν, ἕως τῆς ἐκκλησίαν οἰκῆν ἀναγκαῖον ἀφαιρέσειν καὶ τῶν οὐσιῶν ὡς μὴ κατὰ ταῦτα αὐτῶν
θεοῦ τε καὶ βασιλείας κατὰ θρασυῶν. καὶ δὲ καὶ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν πρὸς τὴν ἐκκλησίαν κατὰ πόλιν
πρὸς τὴν αὐτοῖς τὴν ἡμετέραν νόμον, ὥστε καὶ αὐτοῖς ὅλην κατὰ τὴν ἐκκλησίαν κατὰ πόλιν
ἐκδοτῆς ὡς ταῦτα πᾶσι φυλάττειν καὶ, ἡμετέραν ἀναγκάσκειν δεδιότας.

ὥστε τὰς ἐκκλησίαν καὶ λοιπὰς τοῖς ἕως ἀρχῆς, ἢ ταῖς λαλῶσιν, ἢ τῆς
πρὸς τὴν τῆς παρὰ τὴν συγχωρήσειν καὶ παντὶ εἶναι ἄχρι τῆς παρὰ
δοῦν: ἐκδοτῆς ἐκδοτῆς καὶ αὐτῆς ὅλην. δρ. ρμς.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς Ἀρεοβίνδης ὅλην ἐκδοτῆς ἕως ἀρχῆς τῶν ἱδρῶν πρὸς τὴν
τῆς ἐκδοτῆς, καὶ ἕως ἀρχῆς τῆς ἐκδοτῆς πόλεως καὶ στρατηγῶν.

ἰ καὶ ἀπάνης νῦν πολλὰς ἢ πρὸς ποτε τῶν πολιτῶν μακρὰν δὲ, τοσαύτως ἐπείγειν δι-
μνεία λαβόντι θεοῦ, καὶ πρὸς τὴν τῆς προσηλίκου ἀναλογίαν τῆς πόλιν καὶ οἱς
προπολεμῶντι βαρβαροῖς: πᾶσι ὅμως ἐπινουμένην ὁδὸν ὡς αὐτὴ τῆς χορηγίας
ἀκάλυτα γινέοιτο, ὅς μὴ δὲ φιλανθρωπίας εἶδος πόλιν ὅλην ἕως τῆς ἐκδοτῆς
πᾶσι λαμβάνοιτο. ὅποια μὲν οὕτως εἶναι ἐκδοτῆς προσοῦσιν ἡμῶν, ὅς χρὴ προτείνω-
μεν οἱς δημόσια καὶ ἀποδοτῆς ἀποδοτῆς, ἐπὶ τῶν φιλανθρωπίας καὶ ὡς οὐδὲ φιλανθρωπίας δε-
δοτῆς, ἀφαιρέσει τῆς ἡμετέρας ἀναγκάσκειν ὅπως: ὅλην λέγειν, οὐκ ἡμετέραν ὅλην, τῶν ἕως τῶν
κατασκευῶν γραμμασιν, ὅς αὐτῶν τῶν φιλανθρωπίας λαβόντων ἐπὶ τῶν οὐσιῶν ἡμῶν,
ἢ ἐπειδὴ μετὰ καὶ βασιλείας ἀνάγκη εἶναι νομίζομεν τὴν πόλιν ὅλην ἐκδοτῆς προσοῦσιν εἰδικὰς
πᾶσι φιλανθρωπίας ποιεῖν, ἢ μέγα χρεῖων, ἢ πόλεων μόνων, ἢ καὶ ὅλην ἐκδοτῆς τῶν ἡμετέραν ἐκ
τείνων

τέλειν φιλανθρώπων, ὅλην μὲν πὶ καὶ κρινόν ὑπὲρ πάντων τοῖς ἑσπέροις ποιήσασθαι: τοῦτου χάριν ὑπὲρ τὰς παρόντας θείας ἡμῶν ἡλδομν δωρεάς. Δι' ὧν θεοπρόβουλον ἀφείδαι πάντας ἐὼς ἡμετέρους ἑσπετέας ἐλθιμῶντων παντοίων ὁφειλομένων παρ' αὐτῶν ἀπὸ τῆς τῆς προτοῦ κύνου πρὸς τῆς ἐπινεμήσεως καὶ αὐτῆς, εἰς τὴν τὰς προτοῦ ἡμῶν συνεκλήσει μὲν δωρεάς, μέχρι τῆς ἀρτίου ἐλθούσης ἐβδόμης ἐπινεμήσεως καὶ αὐτῆς, ὥς εἶναι ἐκτὸς δύο ἐτῶν ἐφεξῆς πῶς εἰς ἐὼς ἑσπετέας παρ' ἡμῶν γνησιμῶν φιλοπρίμων, καὶ μηδὲ μίαν ἐλθιμῶντων ἐσπετέων εἶναι πρὸς ἐκείνου ἀγαθῶν ἐὼς χρόνους. ταῦτα δὲ φανερὸν οὐ πᾶσι τῶν ἐν χρόνῳ μόνον, ὅλην καὶ ἐκ ἀρχαίων, ἢ σίτος, ἢ ἐτόρον εἶδος ἐκ χρεωστῶντων εἶναι, ἢ τῇ παρ' ἱμερῶν ἑσπετέων, ἢ τινι τῇ θείων ἡμῶν δημοσίῳ, εἴτε ἑσπετέων, εἴτε ἑσπετέων τῶν τῶν ὁπωσὺν εἶσα γνησιμῶν αὐτοῖς. κρινόν δὲ δὴ πᾶσιν ἐφεξῆς τοῖς ἡμετέροις ἑσπετέων τῶν ἡμῶν πῶς φιλοπρίμων παρέχον. ὥς οὐδεὶς ἑσπετέων χρόνων ἐκείνων ἑσπετέων αὐτῶν λοιπὸν ἀναλίσσεται πῶς οἰανῶν ἐλθιμῶντων προτοῦ ἡμῶν ἐσπετέων, εἴτε παρ' αὐτῶν σεμνομένοι τῶν ἀρχῶν, ἢ καὶ ὁπωσὺν δὲ τῇ δημοσίῳ πρὸς τὸν οἰκονομῶν, εἴτε πᾶσι ἐπιφρόνιμοι προσάξῃς ἢ ἐκταῖς. ἐπεὶ γὰρ καὶ τοὺς τοιοῦτο πὶ λαμβάνοντας καὶ τοιοῦτον ἐφεξῆς οὐκ ἐσπετέων χρόνῳ βουλομένη. πᾶσι γὰρ πῶς κατὰ τῶν ἑσπετέων ἀγαθῶντων ἀπαίτησιν, καὶ πρὸς γὰρ πῶς κατ' αὐτῶν δημοσίῳ. ὁ γὰρ χρεωστῶντων ἐφεξῆς τοιοῦτον, ἢ ἑσπετέων, ἢ ἀποτοῦτων μᾶλλον, δὲ οὐ τῶν προτοῦτων μᾶλλον γνησιμῶν, δὲ οὐδὲ παρ' ἐκείνων, οὐδὲ παρὰ τῇ δημοσίῳ λαβῶν, οὐκ οἰκονομῶν λοιπὸν μέμνηται τῶν ἐκταῶν, ἢ πῶς ἐκείνων ἀπαίτησιν ἐπαγαγεῖν πειράται. τοῦναντίον ἢ οὐ τῶν τοιοῦτων ἢ ποιῶν ἐγχεροῦντα ὥς τὰς ἡμετέρας λαμβάνοντων ἀποτοῦτων δωρεάς, ὥς πᾶσι ἐφεξῆς ἀπαίτησεως πρὸς τῶν, ἢ πᾶσι ἀγαθῶντων, κατὰ γὰρ τῇ δημοσίῳ, καὶ μείζονα πᾶσι γνησιμῶν ἀγαθῶντων ἀπαίτησιν τῶν ἡμετέροις ἑσπετέων. ὅτι δὲ τῶν ἀγαθῶντων τῶν δωρεῶν καὶ ὅσα τοῖς θείοις ἡμῶν πρὸς τῶν, ἢ τῇ θείῳ ἡμῶν παρὰ τῶν προτοῦτων κτήσεις, καὶ οὐδὲ κατὰ γνησιμῶν, ἢ μισθῶν, ἢ ἐμφυτευτῶν ἐσπετέων δημοσίῳ ἑσπετέων ἐκταῶν ἡμῶν γνησιμῶν χρόνων, ἢ παρὰ τῶν τῶν δημοσίῳ λαβῶντων, ἢ παρὰ τῶν παρὰ τῶν αὐτῶν, τῶν πᾶσι ὁπωσὺν γνησιμῶν ὅσι. ταῦτα δὲ φανερὸν πᾶσι τῶν ὁφειλομένων ἐπὶ, καὶ παρὰ τοῖς ἡμετέροις ὄντων ἑσπετέων. εἰ γὰρ πὶ φανερὸν ἐκείνοι δεδοκαῖ, δὲ ὅτι παρὰ βουλομένης τῶν χρόνῳ, ἢ ταξέως, ἢ ἑσπετέων, ἢ ἐκταῶν, ἢ καὶ παρὰ τοῖς τὰς ἐπαρχίας φρακτεύουσιν ἐκείνῃ, ὅτι οὐ συναλλαγματιμῶντων μὲν τῶν προτοῦτων τῆς παρὰ τῶν ἡμῶν δωρεάς, δὲ ἀποτοῦτων τῇ θείῳ δημοσίῳ: τῶν ἀποτοῦτων ἑσπετέων, δὲ παρὰ τῶν ἑσπετέων διδόντων, μὴ τῇ δημοσίῳ λαβῶν, δὲ εἰδὸν ἐτόρον κέρδος γνέσθαι. ταῦτα δὲ ἡμῶν τῆς φιλοπρίμων ἐκταῶντων τὰ ὁπωσὺν τῶν ἀγαθῶντων, ἢ δὲ ἀποτοῦτων τῇ δημοσίῳ παρὰ φρακτεύων, ἢ σκεπτικῶν, ἢ ἀρκείων. οὐδὲ γὰρ καὶ τοῖς τῆς ἰσῆς μεταδίδοντων δωρεάς, ἐπεὶ γὰρ ἀπαξ ἀκείνῳ τὸ καὶ γὰρ ἐκείνῳ ἔχει ταῦτα λαβῶν δὲ δημοσίῳ. τῆς δὲ θείας ταῦτα φιλοπρίμων ἡμῶν τῶν πρὸς τῶν τῶν ἡμετέρων ἑσπετέων, δικαίῳ πῶς ἐσπετέων κατ' ἐκείνων ἐπαίτησιν τῶν οὐ προσηκόντως ἐκ τῇ δημοσίῳ λαβῶντων, καὶ ἐπὶ πρὸς τῶν πρὸς τῶν ἡμῶν ἀποτοῦτων ἀποτοῦτων δαπάνης ἐτῶν εἰσφορῶν, ὅπως οἰκονομῶν κέρδος ποιήσασθαι. καὶ πολλὰ γὰρ μᾶλλον ταῦτα ἡμῶν ἡμῶν τῆς δωρεάς, τὰς τῶν πολιτικῶν χρημάτων τῶν τῶν καὶ πρὸς γὰρ τὰς τῶν ὁπωσὺν DISCVSSIONAS, τῶν τε κατὰ ταῦτα πῶς διδόντων τῶν τε κατὰ τὰς ἐπαρχίας. ἐπεὶ γὰρ μὴ δικαίον ὅτι, τοιοῦτον παρ' ἡμῶν ἐκφορηθέντος χρυσίου πρὸς τῆς τῆς πολιτευματος ἀσφαλείας, ἐὼς μὲν ἑσπετέων κέρδος ἀδικον ἔχειν, σερεῖσθαι δὲ ἐὼς τόπου τῆς ἡμῶν φιλοπρίμων, ἢ καὶ τὰς πόλεις εἰς δικονομίαν αὐταῖς ἀποτοῦτων ἀποτοῦτων χρημάτων. ἐπεὶ δὲ ἐκείνῳ κακῶς γνησιμῶντων παντοίων μισθῶν, πᾶσι δὲ τῆς ἡμῶν αὐτῶν φιλανθρώπων ἐπιλαβέσθαι κατ' οὐδὲν διδόντων χρόνον: δὲ ὅτι θεοπρόβουλον πῶς παρ' ἡμῶν ἐπὶ τῇ φαλαίῳ γνησιμῶντων ἡμῶν ἔχειν ὑπὲρ τοῖς ἀπὸ τῆς ἀγῶντος διασφαμύσης πρὸς τῆς ἐπινεμήσεως χρόνοις, ταῦτα δὲ φανερὸν πᾶσι τῶν SEDECIM πρὸς τῶν ANNIS γνησιμῶντων. ὑπὲρ γὰρ δὴ τῶν πρὸς τῶν χρόνοις ἀπὸ τῶν γνησιμῶντων πᾶσιν ἐφεξῆς πῶς ἡμετέραν φιλοπρίμων παρέχον οὐδὲ μίαν ἡμῶν ἐκταῶντων ὑπὲρ τῶν προτοῦτων, ὥς κρινόν πάντας ἀποτοῦτων ἀποτοῦτων ἀποτοῦτων, δὲ μίαν ἐλθιμῶντων ἐσπετέων ἐκταῶντων ἀποτοῦτων ἀποτοῦτων ἀποτοῦτων χρόνων. ταῦτα ἡμῶν τοῖς μὲν ἑσπετέων φιλοπρίμων, θεῶν δὲ τῇ μεγάλῃ πρὸς τῶν πρὸς τῶν ἡμῶν ἀποτοῦτων, ὥς ἀντὶ τῶν τῶν ἐκταῶντων ἀποτοῦτων ἀποτοῦτων ἀποτοῦτων, καὶ τῆς ἡμετέρας βασιλείας ὁπωσὺν τῶν μεγάλῃ θεῶν, τῶν καὶ ταῦτα εἰς νοῦν ἡμῶν βαλομένη πῶς πρὸς τῶν. τὰ τοῖνυν πρὸς τῶν ἡμῶν, καὶ ὅτι τῶν τῶν θείων νόμου δηλούμενα, ἢ σὺ ἑσπετέων ἀποτοῦτων πρὸς ὅσον ἀχέων, καὶ παρὰ φιλανθρώπων ἀποτοῦτων.

ὁ αὐτὸς βασιλὺς μίλῳ τῷ εἰδοξοτάτῳ ἔπαρχῳ τοῦ Ἰμυρινου.

ΓΚΛΗΜΑ τῆς ἀνθρώπινης γνώμης δμώτερον, καὶ οὔτε πάντων βαρβαρῶν ἀξί-
 ὀπισον ἀνορέας ὁ θεοφλέετατος καὶ ἀποκρισιαρίθ' τῆς τῆν θεσσαλονικέων ἐκκλη-
 σίας προσήνεκεν, ὡς πινδὲ τὰ προϊόντα δι' αὐτοῦ ἐκ κηλίας ἀπορρίπτονται βρέφει. Ὡς
 ἐν ταῖς ἀγίαις αὐτὰ καταλιμπάνονται ἐκκλησίαις, ὥς μὲν τὸ ταῦτα πρὸς τῆν δύσε-
 βούτων ἀνθρώπων ἀναρχῆς καὶ φροῆς ἀξιοθῆναι ἐκδικουσί, ὥς δὲ λυθὼ προσαγ-
 γέμοισι, ὅ ἐπιθυμοῦσι τῇ οἰκίᾳ ὁμότητι ὁδοῦ προαδεῖναι, ὥς ἐν αὐτοῖς τοῖς τῆς ζωῆς προσιμύ-
 οισ θανάτῳ πρὸς ἀδεδικίας ἀξίῃς τας σερεῖν τ' ἐλδιδείας. Ἐπειδὴ τοίνυν τὸ τοιοῦτον ἄτοπα
 πολλὰ κατὰ ταῦτον πδρέχει ἐκκλησίατα, φόνον τε, καὶ συκοφαντίαν, καὶ ὅσα αὖ τις ἐν τῇ τοιαύτῃ
 πρᾶξει διόλως ἀπαριθμήσται το: εἰδὲ ἐν ταῖς τοιαύταις διαπραγμαμένοισι πλὴν ἐκ τῶν νόμων μὴ διαφυ-
 γεῖν ἐκδικησιν, δμ' εἰς δ' ἐν δόλῳ σφονεσέρεω γινέσθαι ταῖς ἐχάταις αὐτοῦς ἔσποβληθῆναι
 ποινῆς, οἷα ἐκ τῆς ἀναδείας τῆς ἀναρχῆς ἰδία ἐκκλησίατα προαγγέλλοντας, ὅπῃ τοῦ λαιποῦ
 φυλαχθῆναι κελεύομεν. Ὅτι τοίνυν οὕτως ἐκκλησία ἢ ἔνυμοις, ἢ δόλοις τόποις ἀπορρίψαντες
 δευῶν, τοῦτο πρὸς ὁμοίᾳ ἐλδιδείῳ εἶν' πρὸς ἀκλόνομα, καὶ εἰ ἀκριβῆς τις ἀπέδειξε ἔπαρ-
 χεῖν οἰάρον πρὸς δ' εἰδὲ δ' τοιοῦτον πρὸς τὴν αὐτοῦ διαφύρην δεσποτεία. εἰ δ' τοῖς ἡμετέ-
 ροις προσέτακ' νόμοις, ὥς ἐν νοσοῦντας οἰκίας πρὸς τῆν δεσποτῶν καταφονηθέντας, καὶ ὡς τῆς
 αὐτῶν ὑγείας ἀπελποδείσης ἐκ τῆν κεκτημένων ἐπὶ μολείας μὴ δέξιον μόνον, πάντως εἰς ἐλδιδείαν
 ἀναρπάξας: ὥς ὡ μάλιστον ἐν αὐτῇ τῇ τῆς ζωῆς ἀρχῇ τῇ τῆν δόλων ἀνθρώπων καταλειφθέν-
 τας δὲ σεβείας ὅ πρ' αὐντῶν ἀναρπάξας, οὐκ ἀνέξομα εἰς ἀδικον δουλείαν καὶ ἀλκασθαι: ἀλλὰ
 τοῦτο τὸν τε οἰσώτατον ἀρχιεπίσκοπον τῆς θεσσαλονικέων καὶ πλὴν ἔπαρ αὐτὸν ἀγίαν τοῦ θεοῦ ἐκ-
 κλησίαν, καὶ πλὴν σὴν εἰδοξοτήτα βοηθεῖν, καὶ πλὴν ἐλδιδείαν αὐτοῖς ἐκδικεῖν δεσπίζομεν, μήτε τὰς ἐκ
 τῆν ἡμετέρων νόμων τῶν ταῦτα πρᾶξόντων διαφύρῶντων ποινῆς, οἷα πρὸς ἀπανθρώπων καὶ ὁμώ-
 τητος ἀποληρωμένων, καὶ τοσοῦτον πρὸς μιαιφονίας χειρόνων, ὅσον ταῦτα τοῖς ἀθλιωτέροις ἐπα-
 ροῖ. τὰ τοίνυν πρᾶξάντα ἡμῖν καὶ δὲ τῷδε τῷ θεῷ ἡμῶν δειγνύμενα τύπον, ἢ τε σὴν εἰδοξοτήτος, καὶ
 οἰκατὰ καὶ ῥὸν πλὴν αὐτῶν πρὸς ἀκλόνομα ἀρχὴν, καὶ ἢ πειδομένη ὑμῖν τάξις ὅργῳ καὶ πδράτι παρα-
 δοῦμαι ἀπευστάτω, ὥς πρὸς ἀφυλαχθῆναι. καὶ ἐπὶ τὴν γὰρ ἐπικείσεται πέντε χρυσίου λιγῶν κατὰ τῆν
 ταῦτα πρὸς βαίνειν ἐπιχειρῶντων, καὶ πρὸς βαίνειν συγχωροῦντως.

ΓΟΡΙ ΤῆΝ ἐν ὁσολύῳ ἀδεμῆτως συναλλαττόντως.

δρ. ρνδ.

Αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς αὐτοστος, φλώρω κόμητι τῆν δειῶν περὶ αὐτῶν.

ΑΡΑΔΟΞΟΣ πρὸς ἡλθεν εἰς ἡμῶς λόγος, ὡς οἱ κατὰ πλὴν μέσων τῆν ποταμῶν, καὶ
 πλὴν ὁσολύῳ ἐπαρχίας πολμῶσι γάμοις ἀδεμῆτοις ὁμιλεῖν, καὶ ἐν ῥωμαϊκοῖς
 παραβαίνουσι νόμοις, καὶ τὰς ἐπ' αὐτοῖς ἡπειλημένους ποινῆς τὰς τε παλαιάς, τὰς
 νεώτερας, τοῖς μὲν ἐκ γειτόνων προσέχοντες, εἰς ἀδεμῆτοις δὲ καὶ κεκλυμένους ἐμπί-
 πτοντες γάμοις. ἡμεῖς τοίνυν τούτων μὲν οὐδὲν παντελὸς ἐπισυνέταμεν. οὐ γὰρ
 ἡγούμεθα ἀνθρώπων μόρῃ ὄντας τῆς ἡμετέρᾳ πολιτείας τοιοῦτόν τι πρᾶξεν θάξ-
 εῖν καὶ πλὴν γονίῳ πλὴν αὐτῶν κατασφύρειν, καὶ τὰ ὀνόματα συγχέειν. ὥς καὶ ἡ ἐξ ὁρδινῶν ταῦτα ἡβουλό-
 μεθα, καὶ εἰ τοιοῦτον ὁλως πρὸς πρᾶξται, ἐν ἀμῶν τάνοντας πρὸς ἐχάτῳ ἀγιν τιμωρίαν. ἀλλ' ἐ-
 πείδῃ καὶ χρόνος ἔστι μακρὸς, ὅ οὐδὲν πισυνόμεν τοιοῦτόν τι γελυνῆσαι πημμέλημα: εἰ ἄρ' αὖ καὶ τοι-
 οῦτόν τι συμβέβηκε, δ' μὲν παρωχικός, ὅπως δὴ ποτε αὖ ἔστι, συγχωροῦμεν τοῖς πλὴν ὁσολύῳ καὶ
 πλὴν μέσων τῆν ποταμῶν τὰς ἐπαρχίας κατοικουσί, περὶ αὐτοῖς τῆν ἐν αὐτοῖς γινόμενων διαφορῶν
 ἐφόδων, καὶ μάλιστα δ' ἡγεοικιστὶ πλὴν δόξας ὡς ἐπ' ἀπὸ τῶν ὄντων τοῦ ταῦτα ἐξαμῶν τῶν λεγομέ-
 νων, ὥς τὸν νῦν γάμοις ἐδμεν εἶν'. οὐδὲν πολυπραγμονοῦντες τῆν ἔχει τῆς νεαρᾶς, ἡμῶν δειῶς
 διατάξεως πρὸς τοῦτον (ὡς εἶκος) πημμέληντων, δμ' ἀδεμῆτοντας πρὸς ἀκλόνομα πρὸς τοῦ
 τοῦ ζήτησιν τοιαύτως κατὰ πρὸς πῶν ἢ πρὸς γὰρ διαφύρῶντων τοῖς ἐν ταῖς αὐτοῖς ἐπὶ χρίσιν οἰκουσί.
 μετὰ δὲ τὸν ἡμετέρων νόμον τὸν ἐναγῶς πρὸς τοῦτον τεθέντα, εἰ τις ἐτόλμησεν, καὶ τολμήσῃ τοι-
 οῦτόν τι πρᾶξαι: βουλόμεθα ὁδοῦν ἔπαρ ποινῆς ἐχάτας καταστῆναι, εἰδὲ τα, ὡς οὐ μὲχρι χρηματικῶν
 σποδόμεθα ποινῶν, δμ' αὐτὸν τε, ὅ γυναῖκα, καὶ παῖδας ἐξ ἀδεμῆτων γελυνόμενων γάμων μὴ πλὴν ἡμετέ-
 ρων δια-

Ε ||

ραν διαλ

ἐκείνων ταλαιπωρεῖσθαι, γεωργικῶν διαμερουμένων ἐν μιᾷ ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, ἀφελκομένων δὲ
 γονῆς ἐκ τῶν προσαγαπόντων εἰς φάος, καὶ μόνῃς ἡμετέρας εἶναι τὸ πρᾶγμα περὶ αὐτῶν. Θεωροῦ-
 μεν τοίνυν τοῦ λαινοῦ εὖ τὰ χωρία κεκτημένων, ὡς αὖ ἐδέλθον, πρᾶφυσαντες εὖ γεωργούς, καὶ
 μηδὲνα διώκεται διασπᾶν εὖ ἥδη συναφέντας κατὰ τὸ κράτεω πέδον ἔσθις, ἢ γεωργεῖν τὴν
 προσήκουσαν αὐτοῖς γῆν ἀναγκαζέσθαι. ἀλλὰ μηδὲ τῶν γονέων ἀφαιρεῖσθαι εὖ παῖδας πεφύσσει τὴν
 γῆς γεωργικῆς. ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοιούτων, ἥδη γυνόμενον ἔτυχεν, ἐπανορθώσαι τε καὶ εὖ. ὧς ἀποδιδόναι
 πρᾶσι δόσεις, εἴτε παῖδας ἀφαιρεῖσθαι συμβέβηκεν, εἴτε καὶ γυναῖκας, οἷς τε τοιούτοις ὧς οἷοι σωσι-
 κούσι φαιμέν: τῷ ποιῆσαι ἡ τοιοῦτον πρὸς τὸν ἔπειτα χρόνον διαρροῦτος, καὶ πρὸς αὐτὸ κινδυνεύοντος τὸ
 χωρίον. ἀλλ' ἀπαλλαγήσθαι τὰ σωσιμέσια τῶ νῦν ἐπιτεμένον θέουσ, καὶ οἱ γονεῖς εὖ παῖδας ἐχέτω-
 σιν ἐκ πατρὸς ἡμῶν τῆς κελεύσεως: οὐ δυναμένων ἀκριβολεγεῖσθαι τῶν τὰ χωρία κεκτημένων, καὶ
 ἀφελῆναι ἢ εὖ συναλλάσσοντας, ἢ εὖ παῖδας. ὁ δὲ τῶν τοιούτων ἡ ποιεῖν πειρώμενος, καὶ πρὸς αὐ-
 τὸ κινδυνεύσει τὸ χωρίον, ὥς δὲ πειρεῖται εὖ γεωργούς ἐκδικεῖν. τὰ τοίνυν πρᾶσσάντα ἡμῖν καὶ
 δὲ τῷδε τοῦ δεινῶν πρᾶγματι κοινῶν δηλονύμενα τυπὸν ἢ σὴν μετὰ λοπρέπειαν, καὶ ἢ πειρομένην σοὶ τάξεις, καὶ
 ὁ κατὰ καιρὸν τῆς αὐτῆς ἀρχῆς ἡγεσόμενος, εἰς ὅσον ἀχέτω καὶ πρᾶφυσαντες περὶ αὐτῶν, τῶν
 ὧν λιφῶν χρυσίου ποιεῖν ἐπιμελῆς κατὰ πάντας τοῦ ταῦτα πρᾶτῶν ἐπιχειροῦτος.

ῥόρι τοῦ πρᾶπτεσθαι τὸ τῷ διασκεψέσθαι δίκαιον καὶ ὑπὲρ ἀνέβων. δρ. ρνή.

Εἴς τινες ἡμῖν ἀνέχοντες ἐκείνης τῆς καὶ μαννοῦς διδασκόντος ἐκείνων πινὰ κατὰ λύσει
 τὸν βίον ὧς σδργία θυγατρὶ τῶν ἀνέβων ἡλικίαν αἰτούσῃ, ἐκκαίει καὶ τε μόλις ἡμέρας
 ἐπὶ τῇ τῇ μητρὶ τῶν παῖδων τελευτῇ καὶ ὑπὲρ τῆς εὐαγγελίας συμβολῆς ἀνθρώπων
 φθορᾶς, καὶ ἀδελφῶν μὲν τῶν ἡμῶν δευτέρῳ καλεσμένοι φησὶ τῷ σδργίᾳ πατρί.
 κοσμάει δὲ τὸν ἐκείνης ἀδελφὸν ἀπὸ τοῦ ποιεῖσθαι τῆς σδργίας κληρὸν, καὶ δύναιτο αὐτὸν
 ἔσο δὲ τούτου λαβεῖν. τὴν δὲ ὡς αὖ καὶ μὴ πρὸς τῇ οὐκ ὀρθῶς φιλονοεῖν, γινέσθαι πρὸς ἰωάννην
 σωτήροισι τῆς εὐχάρας δόξης, καὶ πυθέσθαι τούτου πρὸς τῇ νόμον τῇ ἑσπερίᾳ ταῦτα ὀρώντων.
 καὶ ἐκείνων ἐν γράμμασιν ἀποκρίσιν αὐτῶν πρᾶξιν, δηλοῦντα διὰ τῆς, ὡς ἐπ' αὐτῶν ὁ σδργίᾳ φόροι
 το κληρὸς. διὰ ταῦτα τοίνυν ἰωάννην αὐτὸν ἐλέσθαι τῆς ἑσπερίως δικαστῆν, πρᾶξαντος ἔσο δὲ κο-
 σμάει Ἀσκληπιοῦ πινὸς σκευιαρίου τῆς κατὰ τὴν ἑσπερίως ἀρχῆς, καὶ φῆφον ἰωάννην παρὰ τῶν
 εἰσάντων, οἷς ἐν γράμμασιν ἀπειρίνατο, χρυσόμενον εἰς τὴν φῆφον Θεοδοσίου τοῦ τῆς ἀλκιδείας λη-
 ξεως νόμου, λέγοντι τὸν οὐ πῶς ἐν αὐτῶν ἐπὶ γινόμενον μὴ διώκεται τὸν μητρὸν οἰκοῦντα κληρὸν, εἰ
 μὴ ἐπὶ τῶν ἑσπερίων, ἀλλ' ἐπὶ ἐκείνων φέρεται αὐτὸν οἷς ἀρμόζειν ἢ μετὰ, εἰ μὴ πρὸς τὸν κληρὸν ὁ τελευ-
 τῆς ἀνέβων ἔσο τῶν νόμων ἐκλήθη. καὶ οὐκ εἰπὲν ταῦτα μόνον ὑπὲρ τῇ φῆφῳ, ἀλλὰ καὶ πρᾶσι δό-
 σαι τὴν ἡμῶν θεομενίαν σωθῆναι ἀπολούθῃς θέσθαι τῇ φῆφῳ. ὧς ἔσο ἀπορροῦσαι ταῦτα αὐτῶν πρὸς
 λιν πρὸς Ἀσκληπιοῦ τὸν ἔσο δὲ κοσμάει τὴν δύναιτο ἀγωνισόμενον. ἢ πρὸς τε ἡμᾶς πρὸς δὲ αὐτῶν
 οὐτως ἀδικουμένων, μόλις μὲν ὡς καὶ νόμον κατὰ τὸν ἐπ' αὐτῶν ἡμῶν κώδικα κληρὸν κελδύοντος
 τὸν λαβεῖν διωόμενον καὶ τὸν μητρὸν κληρὸν καλῶς οἰκοῦντα: καὶ αὐτῶν ἑσπερίων ἡμῶν πρὸς τῶν
 νόμον βουλομένων, ἐπειδὴν ἡς κληρονομίας εἰς αὐτὸν κατενεχθείσης, πρὸς οἰκώσεται αὐτῶν, ἢ τῶν
 ἐναντίων ἔσο αὐτῶν δείξει γνώμην, κατὰ λύσει τὸν βίον, πρᾶπτεσθαι τοῖς κληρονόμοις τοῖς αὐτοῦ
 ὑπὲρ τούτων τῶν κληρῶν τῆς διασκεψέσθαι δίκαιον. τὸν γὰρ δὲ πρὸς ἡμῶν εὐαγγελίας περὶ μὲν νόμον μί-
 κα ὑπὲρ τῇ κληρονομίᾳ ἀδύνατοι καὶ ἐκ τῶν πρᾶξιν, μὴ χρεῖται ὑπὲρ τῆς ἑσπερίως
 τῷ ἑσπερίως πρὸς τῶν οὐκ ὀρθῶς τῆς ἡμετέρας, ὧς ἡς ὁ νόμος ἐκείνην κρατεῖν. Θεωροῦμεν
 τοίνυν τὴν εὐδοκίαν τῶν σὴν, εἰ ταῦτα οὐτως ἔχοντα ὕμνοις, βοηθῆσαι τῇ δευτέρῃ, ὧς φυλάξαι τὸν
 νόμον αὐτῇ τὸν ἡμέτερον, τὸ τῆς διασκεψέσθαι αὐτῇ πρᾶξιν δίκαιον, ὡς σδργίᾳ πρὸς ἐν αὐτὸν πα-
 ρελαβεῖν ἐπὶ τελευτῆς τῆς οἰκείας μητρὸς, βουλομένη τε τὸν τῆς μητρὸς σδργίᾳ οἰκώσεται κληρὸν
 πρᾶξιν. οὐ δὲ ἂν αὖ ἡς εἰσάντων ἔχοντα εἰπὸν τὸν Θεοδοσίου τοῦ τῆς δευτέρου λήξεως τὸν τε ἡμέτερον
 νόμον, κατ' αὐτὸ μὲν κληρὸν τὸ βιβλίον, ἡμῶν δὲ μηδὲν ἐναντίον ἐν αὐτῇ κελδύει, δι' ἧς ἔσο δὲ αὐτοῦ
 περὶ καμὲν διατάξεως, ἰσχυρισμένων. ἀλλὰ κρατεῖται μὲν ὁ ἡμέτερος ἔσο δὲ τῆς παρούσης ἑσπερίως
 σεως ἐπὶ τῇ πρᾶσι τῶν τοῦ ζήτου μὲν νόμου, κρατεῖται δὲ ὁ Θεοδοσίου τῆς τῆς δευτέρου
 λήξεως, ἐφ' ὃν ἐν αὐτῶν ἐφθασε παρελαβεῖν, ὧς τῆς διασκεψέσθαι ἐξέτισε χρόνος. αἰ δὲ γε γεγεμμέ-
 ναι μὲν τῶν φῆφον σωθῆναι πρὸς ἑσπερίων γινόμενον τὸν μὲν περὶ αὐτῶν, περὶ δὲ τῶν, ὡς
 αὐτῶν μίαν ἀρχὴν δευτέρου κοσμάει πρὸς τῇ κατ' αὐτῶν ὡς μετὰ κληρὸν.

εἴ ἢ ἔν ὀχλὸς αὐτὸν μὲν ἔργον ἰέριον τελευτᾶν εἰ ἀνιβόηται, ἢ ἢ μὴ ἀνιβόηται, ἐκ τῶν μὲν τοῖς παῖδων
 ἐκ νομίμων γάμων πικτομένων: παρὶ δὲ ἔχεται καὶ διαφύειν, ἢ ἀποκατασταθῆναι τὸν νομὸν τε καὶ
 δεσποτεῖν τὸ αὐτὸ τοῦ προαλείου ἢ τοῖς οἰκίαις ὅς μετὰ τοῦ προαλείου αὐτοῦ πατρὸς κωνσταντίνου ὅς τῷ αὐ-
 τῷ ὄρω τὸ μὴ ἐκποιήσῃ αὐτὸς ἐκ τῆς ἐμῆς φαμηλίας, ἢ ἐκ τῆς ἐμοῦ ὀνόματος. ΕΠΙ ΤΟΥΤΟΙΣ
 ἢ αὐτὸν ἀπελθεῖν. ἰδρίον δὲ τὸν τῆς εὐδξου μνήμης τὴν μὲν ὑδὶ τῆς Θεονόλεως διακηρύττει οἰκίαν,
 ἢ πῶς ἐκ τῆς παρῶας εἰς αὐτὸν παρὶ λαθε διαδοχῆς, ἐπὶ τοῖς διαπαλῆσαι προαλείου. τὴν δὲ κατὰ
 ταῦτα τὴν διδασκίμονα πόλιν οἰκίαν, καὶ πρὸς γε δ' ἡ κατὰ τὴν κρητικὴν αὐτῷ δεδωμένον προαλείου,
 ἐφ' οἷς ἀπασιν ἢ ἐκποιήσας ἀπαρῶνται, κωνσταντίνου τῆς εὐδξου μνήμης αὐτοῦ πᾶσι πέμψαι πα-
 δι. ἐκείνων τε αὐτῶν, κύου (καταλιπόντα τὴν γαμετὴν τελευτῆσαι τὸν εἶον γράψαντα διαθήκας,
 καὶ ὅς διετύπωσεν ὡς εἴτε μὴ τελεῖται παῖδων, εἴτε τελεῖται ἀνιβόντα τελευτῆσαι, τὴν τε μετῴρα τὴν αὐ-
 τοῦ μαρίαν τὴν εὐδξοτάτην, τὴν τε αὐτῷ σωοικῶν μαρίαν τὴν δικλειατάτην, ὑδὶ τὴν αὐτοῦ
 καλεῖσθαι διαδοχὴν. Ἐπειδὴ δὲ περὶ αὐτῶν θυγατὴρ καὶ αὐτῷ νηπίαν ἄκουσε καὶ ἀπαλῶ ἐπ' αὐτῷ
 ἡλικίαν ὁ ἀνὴρ ὡς ἀπὸ τῆς εἰς τὰς δικλειατάτας πῶς αὐτῶν γυναικας τὰ τε λοιπὰ τῆς οὐσίας,
 καὶ τὴν ὑδὶ ταῦτῃ τῆς μεγάλης πόλεως οἰκίαν, καὶ πρὸς γε δὴ τὸ προαλείου, ὅς δὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὑδὶ τῆς κα-
 δικίμου ἰδρίῳ τῷ τῆς εὐδξου μνήμης κατὰ λαφύειν: χῶραν τε ἐκ τῆς διαθήκης ἐκ τῶν τῶ
 κρητικῶν ἐκείνων ἔχον αὐτὸς τὴν τε οἰκίαν καὶ τὸ προαλείον ἐκδικεῖν μόνον ἐκ τῶν ἰδρίου τῆς εὐ-
 δξου μνήμης παῖδων ᾠδικατῶν καὶ τῶν, καὶ πρῶτον ἐπέχον εἰ τῶν τῆς φαμηλίας ὀνόματι τὸν
 βαθυῦν. Ἀλλ' οἱ ᾠδὲ μαρίαν καὶ μαρίαν τῶν εὐδξοτάτων ποιούμενοι λόγοις, τοῖς μὲν τῆς
 διαθήκης ἐκείνων οὐδὲ μίαν ἐφασκον χῶραν γενεᾶν. μηδὲ γὰρ παῖδων χῶρας κωνσταντίνου τῆς εὐ-
 δξου μνήμης ἀπελθεῖν ὁ ἀνὴρ ὡς ἀπὸ τῆς εἰς τὰς δικλειατάτας πῶς αὐτῶν γυναικας τὰ τε λοιπὰ τῆς οὐσίας,
 ἀλλ' οὐδὲ ᾠδὲ τῶν προαλείου μὴ τῶν νόμων ἀλέξανδρον τὸν εὐδξοτάτην χῶραν ἐπ' αὐτῶν, τὸν καὶ καὶ
 αὐτὸν προεκποιήσεται τὸ προαλείον, ὅπως αὐτῷ κατὰ λαφύειν. ὅς τῷ ἐκποιήσας εἰς τῶν
 δῶν ὁ κοινός πατὴρ ἀπαρῶνται ἐπὶ γὰρ καὶ καὶ δῶν δὲ δὴ τῶν ἀδελφῶν ταυτὸ ὅς ποτὶ
 ὡς δὲ ἡμετέρους νόμοις ἐπειδὴν ἅπαντες ἐφεξῆς ἐφ' οἷς τοιούτῳ ἡ διώρεται, πᾶσι αὐτοῖς τὴν τε
 λαφύειν τὸς γνώμῳ ἀπασιν ὁμοίως τὴν ἀποκαταστασιν ἀνιβῶν, ὡς μὴ ἀμοιβῶν αὐτοῖς δῶν
 εὐδξοτάτας ποτὶς ᾠδὲ μίαν ᾠδικατῶν δικαστείαις ᾠδικατῶν. τῶν τε ᾠδὲ τῶν κημέ-
 νων ἡμῶς ἀνιβῶν νομῶν. ἀλέξανδρος δὲ ὁ εὐδξοτάτης μάλιστα μὲν ὅς ποτὶ οἰκίαν ἐκα-
 τῶν ὅς δὲ ἐλεγεῖν ἐκαλῶν. ὑδὶ γὰρ τῶν κρητικῶν σαφῆ καὶ τὴν ποτὶ τῶν προαλείων γνώ-
 μῳ αὐτοῦ τὸν ἀπελθόντα ποιήσασθαι, τὴν φαμηλίαν τὰ πρᾶγματα φυλάττειν βουλόμενον. πλὴν
 ἀλλ' ὑδὶ ὅς προαλείου δικαστοῖς λόγοις κεχῆται. μηδὲ γὰρ ὅς δὲ αὐτῷ τὴν ἐκποιήσας προαλείου
 ἐκείνων, ἐκ βασιλικῆς ὅς ποτὶ συγγνωσθέντι κελύσεως. συχνοῖς τε ᾠδὲ τούτων λόγοις ἐκεί-
 νῳ το μὲν ὅς ἐκατῶν, πῆ μὲν τὴν τῆς διαδεμένου ὁμολογῶντες γνώμῳ, πῆ δὲ τοῖς ἡμετέροις
 χῶροις νόμοις, οὗς αὐτοῖς συμφέρειν ἡσῶτο. ἡμεῖς τοίνυν νόμον τε καὶ διαθήκης ὁμολογῶντες
 προαλείου εὐδξοτάτας, οὐ μὴ καὶ κρητικῶν, νόμος δὲ παρὶ λαφύειν τὴν τῆς ᾠδικατῶν τομῶν ἡμῶν δὲ
 ὡς αὐτῷ τῇ πρῶτον ἀμφοτέρωθεν διακρίνωμεν, τοῖς δὲ λαφύειν προαλείου τὴν ποτὶ τούτων
 κρητικῶν. ὅθεν λαφύειν τε καὶ ἀμφοτέρωθεν τοῖς τῆς διαθήκης ἐπιστήσαντες ἐκείνων αὐτοῖς δι-
 δῶμεν * τοῖς τὸν κληρὸν διαδεξαμένοις πασίν, ἀλλ' ἀρκεῖσθαι τὸν ἀπελθόντα μέχρι τῶν παῖ-
 δων πᾶσι τὴν ἀπαρῶνται. εἰ γὰρ δὴ καὶ αὐτοῖς παῖδας καταλιπόντες ἀπέλθοιεν, οὐ πολὺ προαλείου
 νῦν τὸ λαφύειν, οὐδὲ μακροτέρων τῆς τῶν παῖδων ζωῆς τὴν τῆς ἐκποιήσεως κώλυσιν ἐδέλφειν
 σαδῶν. τὸν δὲ καὶ κρητικῶν ὑδὶ τῶν προαλείου μόνον γενόμενον, ἀπαρῶνται καὶ τοῖς ἐκ διαθή-
 κης τῶν ἰδρίου τῆς εὐδξου μνήμης (τῶν νέου φαμηλίας) τὰ πρᾶγματα διαδεξαμένοις τὸ προαλείον ἐκ-
 ποιῶν καὶ πρὸς γε τούτοις ἐκποιήσας, δ' ἐκποιήσας τὸν ἀπελθόντα διωκεῖς ὅς τῆς φαμηλίας μὲν
 αὐτὸ. τὰ μὲν οὖν ἀμφοτέρωθεν ταῦτα. κατασκεψάμενοι δὲ τὴν ὅλῃν ἡμῶν, μὲν ἢ ἐκείνων ἀ-
 κριβείας, ᾠδικατῶν: ὑδὶ μὲν τοῖς δῶν προαλείου, ὡς δὴ τὸν κωνσταντίνου ὁ τῆς εὐδξου μνήμης
 ἰδρίου τῆς προαλείου παῖς ἐκ τῶν τῶν παρῶν διαθηκῶν γέγονε κληρῶν, οὐδὲ τὴν τυχῶν ὡς δὴ
 καλῶς ἀνίσταται ζητήσιν, εἰρησῶν δὲ τῆς ὑδὶ τούτοις ἀρῶν οὐκ ἀλέξανδρον μόνον τὸν εὐδξοτάτην,
 δῶν καὶ τὴν λαφύειν ἀπαρῶν φαμηλίαν. τῶν τε τῆς διαθήκης ἐκείνων μέχρι μόνων παῖδων ἰσῶντων
 τὴν κώλυσιν, καὶ αὐτῶν τῶν ἰδρίου τῆς εὐδξου μνήμης ὑδὶ, δὲ ὡς εἰσποιοῦσιν αὐτοῖς τοῖς ἰδρίου δι-
 καίοις οἱ μετ' αὐτοῖς ἐκείνων τῆς φαμηλίας ᾠδικατῶν μὲν, ἐκποιήσας τῶν πᾶσι αὐτοῖς
 κατῶντων ὡς προαλείου ἐκ γνώμης ἀπαρῶνται μίαν. ὅς δὲ καὶ τῶν προαλείου, οὐ δὴ
 κληρῶν ὁ κρητικῶν ἰδρίον δὲ κληρῶν τὸν εὐδξοτάτην μνήμην, πολλῶν ἡμῶν εὐδξοτάτας αἰάμεσον εἶναι πα-
 ρὸ γὰρ, τῶν αὐτῶν ὑπερὸν γενεᾶς τὴν τοιαύτην εἰς μέν ᾠδικατῶν ζητήσιν. Νῦν μὲν γὰρ μαρίαν καὶ
 μαρίαν

[illegible]

ἴσον θείου πραγματικοῦ τύπου πᾶσι τοῖς.

伊。

ρξξ.

Αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς Ἀὔγουστος πατρίω.

 ΡΙΣΤΟΚΡΑΤΗΣ ὁ λαγιάτος πατήρ τῆς Ἀφροδιτείων πόλεως, ὅσοι κατὰ ταῦτ' ἔτι
κακῆμεν, ἰκίται χρόνους ἡμῶν, φάσκοντες πῶς ἐρμηνεύωμεν καὶ με-
τά τινα. Πρώτον μὲν οὕτως ἐκείνους γινώσκοντες ὅτι ἡμετέροις νόμοις οὕτως πινᾶς
ἐκλαμβάνειν τε καὶ νοεῖν, ὡς ἐντέθεν αὐτοῖς, καθ' ὃν ἡκιστα ἐχλῶ, ἀδικημάτων παρ-
εχέειν διφρεμαί. Εἰδὼς γὰρ μὲν γὰρ παρὰ τῆς πόλεως παρὰ χρυσίου συχρὸν
ἡρῶναι τῇ πόλει ἐκ προσβείων καταλελθμείων παρὰ πινῶν τῇ Ἀφροδιτείων πόλει, ὅπως αὐ-
τῇ πόλει ὅσον ἐξ ἀπολείπει, πινᾶς τῶν ἐν δυνάμει τῆς πόλεως νέμασθαι ἐ χρυσίου ὅσον, ἐφ' ᾧ περὶ αὐ-
τῆς τῇ πόλει σωτελεῖν ἔπος ἐκάσπου (ὅτι ἔπε τις νομῶν, ἔπε ὅρον, ἔπε καὶ τόκον καλεῖν βουλῆς) ὅσον,
ὅ προσήκον ὅτι φέρειται τῇ πόλει, ὥς αὐτὸ χρυσίου παρὰ τῷ λαβόντι μένει. τοὺς μὲν τοὺς ἐ χρυσίου εἰλη-
φόντας, ἐπειδὴ διὰ ταξίν ἐθήκαμεν ὥς ὅτι διωπλάσιον μὴ συγχρεῖται τοῖς δανεισταῖς ἀπαιτεῖν ἐ
χρεός, δὲ ἀρκείει τὸν τῷ διωπλάσιον. * δὲ ἐ προσβείων ἀπολέει τῇ πόλει. ὅ ἀδικεῖται
μὲν τὰς ἐκπυρώσεις τῶν δημοσίων βαλάνειαν τὰς ἐντέθεν γενομένης, ἐλαττωθεῖν δὲ τὰ ὄντα τὰ
δημόσια κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον, καὶ πῶς ἐκείνων ὀρίμωσιν τῇ πόλει λυμναίειται. ταῦτα ἀπαντα
τῆς ἡμετέρας ἐλαύνοντες πολιτείαν, δεσπίζομεν ὅσον ὅ χρυσίου εἰληφόντας, ἐφ' ᾧ τε αὐτὸ αὐτοῦ διδο-
ναι πτελεῖ τῇ πόλει, πού ποῦ ἀντακαθῆναι, μέχρι πότε αὐτὸν ἔχοιεν ὅ χρυσίου, εἰσφύρειν ὅ ὥς αὐτοῦ
αὐπτεφωρῶμεν ἔπος ἐκάσπου, μὴ κακῆμεν οὐδὲ παντελῶς πρὸς ὅσον τῇ πόλει ἡμῶν διατάξῃ. ἐκείνων
μὲν γὰρ ὅ δανειστῶν ἐργασίαν μὲν τῶν ἐργῶν αὐτῇ πόλει ἐργασίαν δὲ παρὸν οὐδὲν ἐκεί-
νης ἀπείται, εἴ γε προσδομάλλον ἐπείσῃ, ἢ τόκων ὅμοια καταβολῇ, ἡμῶς δὲ αὐτῶς τοῖς δημοσίοις
F κηδεσθαι

F

ကံစားသိ

ΠΥΘΕΤΟ ἡμῶν ἡ σὴ ἀνδοξότης πᾶσι πινὼν ἀμολισθητομυλῶν παρὰ τῶν ἐμολισμοτά-
των τῆς παρὰ ἱλνυρίοις ἀγροῦς τὰς δίκας ἀγροζιόντων, δ' ἐπὶ ἐφῆσεν ἡμετέρῳ δια-
κρίσεως δέεσθαι, ὥστε μὴ διωκεῖν σασιάζεσθαι. τὸ τοίνυν πρὸς τὸν κεφαλῶν
τοιοῦτον ἦν. γυνὴ τις τῇ τοῖς παρὰ τῶν σιωοικησάντων δωρηθεῖσιν αὐτῇ πρᾶγμασιν, οὐ
μὲν πᾶσι δωρηθεῖσιν, ἡ βούλῃ τελευτήσαντος ἀνδρός, ὅς ἡσυχίαν ἄγοντος ὑπὲρ τῆς δω-
ρεᾶς τὰ πρᾶγματα ἐκδίδειν, ὡς κυρία πάντων τῇ τε δωρεᾷ, τῇ τε σιωῇ τῶ ἀνδρός, γενόμενῃ, αὐτὴ τίθε-
το παρὰ τῶν κατεχόντων, παραρραφὴν αὐτῷ μόνῳ ἔχειν εἰσφορῶν, εἰ κατέχει, οὐ μὴν καὶ παρ' ἐτέρου
δυνάσθαι ταῦτα ἐκδίδειν. τὸ μὲν οὖν ἀμολισθηθέν τοιοῦτόν ἦν. ἡμεῖς δ' ἀνεμνησθημεν διατάξεως
ἡμετέρῃς, λεγούσης, τὴν δωρησάμενον, εἰ καὶ μὴ ἐπιρωτήθῃ, πλὴν παραδόντι ἀνάγκῃ ἔχειν πᾶσι δίδοναι
τὴν δωρηθέν, οὐδὲ γὰρ ἐπ' ἰσχυρά, οὐδὲ ἵνα γράμματα εἴη γινώμενα, πρὸς ἡμετέρας πρᾶξις
συμβόλαια. προσενοήσασμεν δὲ καὶ πλὴν τῶν σιωπῶν νόμον τῶν παλαιῶν νομοθεσάντων, ὃν εὖ ποιοῦσα τῆς
οἰκίας νομοθεσίας ἀντιπέμψατο πρὸς τὴν ἡ πόλιν, τοιαῦτα νομοθετοῦντα, ὅποια κατὰ τὴν παρὸν
ἀμολισθηται. καὶ δεσποζομεν, εἰ κατὰ τὴν ἐμπροσθεν ἡμῖν ἐρημνὴν τελείως ἀπάντα ὅλην τὰ
τῆς ποικίλης δωρεᾶς κατὰ τὴν δὲ μέτρον, κατὰ τὴν ἐμφανέειαν, ἐρεῖσθαι ταῦτα ἐν τῷ παντός
τῇ τῶ ἀνδρός σιωπῇ ἐν τῇ ἀρχῇ κατὰ τὴν ἐρημνὴν διατάξιν, ὅς οὐ γέγονεν. ὥστε καὶ εἰ μὲν
ταῦτα ὁ ἀνὴρ εἰς τὴν δέσιν δοῖν τὴν πρᾶγμα, ἡ εἰς εἰσφορὰν παραδοῖν, οὐ πρὸς περὶ κενῆς δοκῆν
τὸν γὰρ πᾶσι ὅσοι ἡσυχίασιν, καὶ πλὴν παραδόντι, εἴτε γέγονε, δίδοναι αὐτῇ τῇ ἀρχῇ, εἴτε οὐ γέγονε,
παραέχειν καὶ ἀποδοῖναι, εἰ μὲν ἐπιδόσεις γένοιτο, δὲ τῆς ΕΧ ΣΤΙΠΥΛΑΤΥ, ὥστε πᾶσι λαβεῖν
τὸ δωρημένον. καὶ ἐν τῇ διατάξει δίκαιον ἡσυχίασθαι, εἰ μὲν ἐμφανῆς γένοιτο πλὴν ἀρ-
χῇ αὐτῶν αὐτῶν ἐν τῇ μνήμῃ, πᾶσι δὲ ὅσοις αὐτὰς τῇ σιωπῇ βεβαιούσθαι. εἰ δὲ ἀνεμφανῆς ὁ μείνοισιν,
ὅσοι βραβείνοισιν δὲ τὸ μέτρον τὸ δέον ἐμφανίσεως, μέχρι τοσούτου μόνον αὐτὰς ἐρεῖσθαι, μέχρι οὐ
καὶ ἀνεμφανῆς τὰς δωρεάς, ἡσυχίας εἶναι παρ' ἡμῶν νομοθετήται. ὅσοι γὰρ εἰς ὑστέρῳ νομοθετή-
σιν, κατὰ τὴν αὐτὴν βουλόμεθα, καὶ μὴ δὲ πλὴν πρὸς τὴν τῆς ποικίλης διαπίπτειν καὶ τὸ ὅριον, ἔχειν δυ-
ναμὴν, ὅσοι δὲ ὑπὲρ τῶν καθόλου δωρεῶν ἡ νόμος ἡμετέρῃ λέγει. τούτων ἡραποῦντων οὐ μόνον
ἡ γυναικὶς καὶ ἀνδρός, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῶν ὄλων πρὸς πάντων, ἐφ' ὧν αἱ εἰς γάμοις δωρεαὶ κεκώλυνται.
ΔΕΥΤΕΡΟΝ ἔπι κεφαλῶν παρὰ τῆς σῆς ἑσπερίᾳς ἡρώτηθημεν, εἰ μὲν πλὴν διατάξιν πλὴν ἡ-
μετέρῃ πλὴν βουλομένην ὅς ἐλδύθερος καὶ εἰσφορᾶς πικτομῶν τινὰς, εἴτα ἐλδύθερος ὅς πλὴν
τῆς μητρὸς αἵρεσιν ὄντας, δεῖ νομίσθαι, ὡς εἰ μὴ ὅς γέγονασιν εἰσφορᾶς κατὰ τὸ παλαιόν, δὲ οὖν
ὅλος μὲν ὁ μὲν ὅλως γίνονται δὲ τὸ πλὴν ὄλων ἡμῶν διατάξιν καὶ ὅλως τῶν μὲν ὄλων πᾶσι οὐ συγχωρεῖν
ἀπολιμπάνειν πλὴν γὰρ, ἀλλὰ μὲν μὲν μὲν, πολλὰ μάλιστα ὅσοι δὲ εἶναι, ἐπεὶ πᾶσι εἰσιν αὐτῶν
τοῖς τοῖς πρὸς ὅλως εἰσφορᾶς ἀποδοῖναι. ταῦτα μὲν οὖν ὑπὲρ τῆς δὲ αἵρεσος ὡς τῆς σῆς κα-
τὰ τὸ ἑμὲν κεφαλῶν. καὶ δὲ τὸν ἡμετέρων ἀνασινοποῦντας νόμον γινώσκον, ὡς οὐδὲ πᾶσι ποτε
ἡμεῖς ἐλδύθερος γαστέρα πικτεῖν εἰσφορᾶς συγχωροῦμεν, ἀλλὰ τὸ συμβόλαιον δὲ ὅσοι τὸ σῆ-
μεῖον ἐπικείσθαι δεῖ τῶν γεννημένων μὲν τὸν πτωχὸν ταῦτα πέντα νόμον, τὸ πάντως πλὴν ἐλδύθερος
ἐμπροσθεν τοῖς ὅλως ἐλδύθερος γενόμενοις μικρός. εἰ τοίνυν ὅλως ἐλδύθερος πῆς καὶ εἰσφορᾶς πε-
ρεῖν, ὅς μὲν ἐλδύθερος καὶ πλὴν μικρὸν οὐκ ἀποβάλλει κατ' ἐνδεῖα ὅσον ἐλδύθερος, δεῖ κενὸν δὲ ἡ παρ'
ἡμῶν περὶ τὰς διατάξεις, ὡς βούλεται ὅσον τοῦ οἰκῆτορος τῶν χωρίων διαμνησθῆναι, καὶ τῶν ἀγρῶν ὅ-
λως, οἷα ἐκείσε γεννηθέντας. ὅσοι γὰρ δὲ τὸ μὲν ὄλων βούλεται πρὸς ὅλως, οὐ παρέχοντες οὖν
αὐτοῖς ἀδελφῶν ἀπολιμπάνειν μὲν εἰς χωρίον, εἰς ἑτέρον δὲ ῥέπεισθαι, δὲ μὲν ὅλως ταῦτα περὶ τινος εἰ-
πὶν χωρίου, εἰ μὲν εἰσφορᾶς μικρός, πρὸς ὅλως, ὡς ἔσονται πάντες εἰσφορᾶς, εἰ δὲ ὅλως ἐλδύθε-
ρος, μὲν οὐδὲ μὲν ἐλδύθερος, καὶ τὰ παρ' αὐτῶν κτηθέντα ὅλως αὐτοῖς ἔσται, καὶ οὐ περὶ ὅλως γενήσεται
τῶν δεσποτῶν. οὐκ ὅλως οὐδὲ δὲ τῶν χωρίων, ἀλλὰ ὅσοι γαστέρα οὐδὲ ἔσται αὐτοῖς ἀδελφῶν, ὅσοι μὲν
ἀπολιμπάνειν, ἑτέρον δὲ ἀποδοῖναι δὲ ὅλως, πλὴν εἰ μὴ κύριοι γίνονται κτησεὶς πινος ἰδίας, εἰ κα-
νὴς οὐσῃ ἀρχὴν αὐτῶν πᾶσι αὐτῶν, καὶ μὴ συγχωρούσης καὶ ἑτέρον γαστέρα, εἰς ἐκείνῃ τε μεταστῶν.
Ἐπεὶ τοιγαυτοῦ ὅσοις αὐτοῖς μὲν δὲ δεσποζομεν ὑπὲρ τῶν χωρίων, ἐλδύθερος μὲν καὶ εἰσφορᾶς, ἀρ-
δὲ τῆς οἰκῆσεως κατεργασθῶν, καὶ ὅσοι μὲν τῇ δὲ διατεταχῶ. οὐκ ἀπὸ τρόπου δὲ ἔδοξεν ἡμῖν
καὶ ἐν τῇ κτηθέν ἡμετέρῃ διακρίσεως. εἰ γὰρ εἰσφορᾶς γυνὴ πρὸς εἰσφορᾶς πινος ἐτέρῳ
πρὸς ὅλως ἐλδοῖ συζυγίαν, ἐκ τῆς πᾶσι τῆς πινος, εἰ πᾶσι δὲ αὐτῶν γένοιτο, πότῳ πρὸς ὅλως
ὅς τῶ δεσποτῇ τῶ ἀνδρός, καὶ τῶ δεσποτῇ τῆς γυναικὸς διαφορᾶν πλὴν γονῶν. δεσποζομεν τοίνυν, εἰ
πᾶσι τοῖς γένοιτο, καὶ σιωοικησάντων πρὸς δὲ ὄλων διαφορῶν δεσποτῶν εἰσφορᾶς, ἐπεὶ πᾶσι τῶν τῆς
τῆς οὐκ ἔστιν ἀμολισθησима, τῆς γαστρὸς οὐκ ἐλδύθερος καὶ εἰσφορᾶς, ὥστε μὲν οἱ περὶ τῆς εἰ-
σφορᾶς, οὐ μὲν τὸ πᾶν δώσομεν τῇ μητρὶ, οὐδὲ τῇ πᾶσι τῆς δεσποτῇ, δὲ μὲν εἰ μὲν εἰς γένοιτο πᾶσι, καὶ
F II γαστήρ

ἡ παν τῶ τε σίτου καὶ τῶν ὀλίων εἰδὼν καὶ σωπελεσθῆναι καὶ εἰσκομιεσθῆναι κατὰ δ' εἰσόδους τε καὶ νομοσμενόν, τῶν τιμῶν τῆς συγκεχωρημένης παρ' ἡμῶν καθ' ἕκαστον ἔτος τεταρτησ' μείρας ἵς ὃν τετρατὴ χρόνον κατὰ πλὴν δημοσίαν βῆσιν λαμβανόμενων τοῖς ἔσπετο λέσσι, τοῖς ὀλίοις τοῖς παρ' αὐτῶν οὐ χρυσίῳ σωπελευμένοις ἦτοι καταβαλομένοις ἐκ τῶ δημοσίου. ταυτὸ δὲ ἔσπετο οὐ ὅσσοις ὡν καὶ τῇ μέσῃ τῶν ποταμῶν πρὸς λήσεται, χάριν τῶν οὐ εἰδῶσι σωπελευμένων ἔσπετο τε τῶν ἀποθέτων καὶ τῆς στρατιωτικῆς δαπάνης. ὁμοίως δὲ καὶ ὑπὲρ τοῖς λεγομένοις τῶν εἰδῶν παλαιοῖς γνωμένοις ἐπὶ τε τῆς λαζῶν χώρας, καὶ βόσπορον, καὶ χερσόνησον. λήφονται γὰρ τὰ τούτων ἐκ τῶ δημοσίου τιμήματα κατὰ δ' τεταρτημόν ὑπὲρ ταῖς φραπέσιν τῶν ἔσπετων, ὅθεν εἰσάγεται ταῦτα, ὥστε καὶ αὐτοὺς τῆς ἡμετέρας ἀπολαύειν κατὰ ἔσπετο φιλοφροσύνης. πλὴν γὰρ τῶν αὐτῶν εἰδῶν εἰς κομίσθην ἑαυτοῖς παντελῶς οὐκ ἔστιν ἀσφαλές, τῆς δαπάνης ἀπεραιεῖται του κατεστηνῆος. ὡς τὰ κοινὰ σωσιώσης (ὡς εἶπεν) πρὸς ἡμῶν. πρὸς ἐνὸς δὲ καὶ ἐκ ταύτης τῆς ἡμῶν τῆς δωρεᾶς, μετὰ λαοῖς εἰσάγει τῇ πολιτείᾳ πρὸς ὀλίων, τῶν θεῶν πάντα αἴσια ἡμῶν ὅλα τῶν τοιούτων παρεχομένων πρὸς ἡμῶν. τῶν πρὸς ὀλίων τῶν λαμῶν τὰ παρ' ἡμῶν ἔσπετο τῆς τῶν ἀρχομένων ὀφειλῆς διατυπωθέντα, πρὸς τε πλὴν οὐσίαν, καὶ πλὴν ὀλίων καὶ πλὴν κινδυνῶν. τὰ τοῖνυν πρὸς ἡμῶν, ὡς δὲ τῶ παρόντος δηλοῦνται θεῶν νόμον ἡ σὺν ὀδοῦ τῶ πρὸς ὀλίων χρωμένη, κατὰ τε πλὴν διδασκόμενα πρὸς ἡμῶν, καὶ πρὸς τὰς ἔσπετο αὐτῆς ἐπαρχίας, φανερὰ πρὸς ποιήσεται, ὡς μετὰ τῆς ἡμετέρας διαλαβεῖν φιλοφροσύνη.

[illegible]

Γενικὸς τύπος ποδὶ ἀπόλεως θαλάσσης, γραφεὶς τῷ Δομνικῷ ὡς ἐνδοξοτάτῳ
ὑπαρχῷ τῶν πραιτωρίων. δ' ς. ρξέ.

ΔΙΔΑΣΚΕΝ ἡμᾶς ἡ μήτηρ. Ἡ ὑδὶ θαλάσσης ἐντὸς ἑκατὸν ποδῶν οὔσα ἀποφύει
οὐ μόνον κατ' ἐλπίαν, ἀλλὰ καὶ ἐκ παλαιῶν ὁφείλει εἶναι ἀκαυνοτόμητος. ἴδωτο γὰρ
προσίθισιν ὁ πατρὸν τύπος, φυλάττων τὴν ζωῶνος διατάξιν, καὶ τὴν νεαράν ὀρμη-
νδύων.

πίλος τῶν οἱ τῷ νῦν ὑπερκομμένων Ἰουστινιανῷ τῷ θειοτά-
του βασιλέως νεαρῶν διατάξεων.

Ἐτυπώθη δὲ σὺν θεῷ
ἐν Νορεμβέργῃ ἡτοι νορικῷ φου-
ρίῳ λεομνίῳ παρὰ τοῖς π' Ἰωάννῳ πε-
ρὶ τὸν δεξιότατον, ἔπει ἀπὸ θεογονίας ἀφλά. ἐπὶ
χορηγῶντος δηλαδὴ ἀντήρχον καὶ μὲν πολλῆς ἀγρυπνίας
ἐπιπονοῦντος γρηγορίου ἀλφειοῦ τοῦ ζουίκαέως, ἀμα τὰς
π' δεήσεις καὶ φιλοτιμίας τῆς μεγαλοπρεπειᾶς
καὶ λογιστῆς κατὰ τὴν αὐτῇ πόλιν
βουλῆς πατροῦτος, τοῖς περὶ
λομαδέῳ καὶ τῷ παλαιῶν νό-
μον ἀποστασίῳ ἐν
τούτῳ χει-
ρομνίῳ.

καὶ ὁ νόμος τῶ δ' ἰγών ἐξ πανσέπλων δ' ἐπὶ σόλων.

ΠΙΣΚΟΠΟΣ χειροτονείσθω ὑπὸ ἐπισκόπων δύο ἢ τριῶν. β. πρεσβύτερος ὑ-
πὸ ἐνὸς ἐπισκόπου χειροτονείσθω, καὶ διάκονος, καὶ οἱ λοιποὶ κληρικοί. γ. εἴ τις
ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος παρὰ τὴν τῆς κυρίου διάταξιν τὴν ὑπὸ τῆς θυσίας, περσε-
νέκη ἐτόρσεν πινὰ ὑδὶ θ' θυσιαστήριον, ἢ μύλῳ, ἢ γάλα, ἢ ἀντὶ οἶνου σίκερα ἐπιθήδευτα, ἢ
ὄρνεις, ἢ ζῶα πινὰ, ἢ ὕδαρια, ὡς παρὰ τὴν διάταξιν κυρίου ποιῶν, καὶ θαιρείσθω. γ. πάλιν
νέων χυδίσθω ἢ σαφυλῆς τῷ καιρῷ τῷ δεοντι, μὴ ὕδρον δὲ ἔστω περσάμεθα ἡ ἐτόρον εἰς τὸ θυσιαστήριον,
ἢ ἔλατον εἰς λυχνίαν, καὶ θυμιάματα καιρῷ τῆς περσφοράς. δ. ἡ δὲ πᾶσα ὁπώρα εἰς οἶκον
ἀποσελλέσθω ἀπαρχὴν τῶν ἐπισκόπων καὶ τοῖς πρεσβυτέροις, ἀλλὰ μὴ πρὸς θ' θυσιαστήριον, δὴ λαν-
θῶς ὁ ἐπίσκοπος καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἐπιμυρίζουσι τοῖς διακόνους, καὶ τοῖς λοιποῖς κληρικοῖς. ε.
ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος τὴν ἐαυτοῦ γυναῖκα μὴ ἐκβαλλέτω περσάσει δὲ λαβε-
ῖσθαι. εἰ δὲ ἐκβαλλῇ, ἀφορίζεσθω. ἐπιμύλων δὲ, καὶ θαιρείσθω. ς. ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ
διάκονος κρημνικὰς φοντῆρας μὴ ἀνὰ λαμβανέτω, εἰ δὲ μὴ, καὶ θαιρείσθω. ζ. εἴ τις ἐπίσκοπος,
ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος τὴν ἀγίαν τῆς πάσης ἡμέρας πρὸ τῆς ἐκρινῆς ἰσημείας μὴ ἰουδαίαν ἐπι-
τελέσει, καὶ θαιρείσθω. η. εἴ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ἐκ τῆς καταλόγου τῆς
ἰδραπικῆς, περσφῶς γενομένης, μὴ μεταλάβοι, τὴν αἵτιαν ἐπάτω. καὶ ἐὰν δὲ λαθῇ, συγγνώμης
τυγχάνετω. εἰ δὲ μὴ λέγει, ἀφορίζεσθω ὡς αἵτις βλάβης γινόμεναι τῶν λαῶν, καὶ ὑπόνοιαν ποιῶ-
ντων κατὰ τῆς περσενέκαςτος. θ. πάντας τοὺς εἰσόντας πρὸς τὸν, καὶ τῶν γραφῶν ἀκούοντας,
μὴ πρὸς ἀμύνοντας δὲ τῇ περσυχῇ καὶ τῇ ἀγίᾳ μεταλήψαι, ὡς ἀταξίαν ἐμποιοῦντας τῇ ἐκκλησίᾳ,
ἀφορίζεσθω χρεῖ. ι. εἴ τις ἀκοινωνήτω, καὶ ἐν οἴκῳ, συνβύβηται, οὐτος ἀφορίζεσθω. ια.
εἴ τις καθημερύνῃ κληρικός ὡς κληρικῶ συνβύβηται, καὶ θαιρείσθω καὶ αὐτός. ιβ. εἴ τις
κληρικός ἢ λαϊκός ἀφωρισμῶν ἢ τοῖς ἀδελφοῖς ἀπελθὼν ἐν ἐτόρσιν πόλει δὲ λαθῇ αὐτὸν γραμμῶν συ-
σαπικῶν, ἀφορίζεσθω καὶ ὁ δεξιόμηνος καὶ ὁ δεξιός. εἰ δὲ ἀφωρισμῶν εἴη, ἐπιτενέσθω αὐτῷ ὁ ἀφωρι-
σμός. ιγ. ἐπίσκοπον μὴ ὕψιναι κατὰ λείψαντα τὴν αὐτοῦ παροικίαν ἐτόρσιν ἐπιπιδῶν, καὶ ἐν ὑ-
πὸ πλεονόνων ἀνακλῆται, εἰ μὴ τις δὲ λαθῇ αἵτις ἢ ἔστω βιαζομένη αὐτὸν ποιεῖν, ὡς πλεονόνων κέρδους
διωκμένου αὐτοῦ τοῖς ἐκείσε λόγῳ διδοῖς βέβαιον συμβάλλεσθαι, καὶ ἔστω δὲ οὐκ ἀφ' ἐαυτοῦ, ἀλλὰ κυρί-
ως πολλῶν ἐπισκόπων καὶ πρὸς ἀκλήσει μεγίστη. ιδ. εἴ τις πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὁ λαός
τῆς καταλόγου τῶν κληρικών, ἀπολείψας τὴν ἐαυτοῦ παροικίαν εἰς ἐτόρσιν ἀπέλθῃ, καὶ παντελῶς
μεταστὰς διατρίβῃ ἐν ἄλλῃ παροικίᾳ παρὰ γνώμην τῆς ἰδίου ἐπισκόπου: ἔστω καὶ λθόμην μὴ κείνῃ λθ-
πύργειν, μάλιστα εἰ περσθαλυνμένου αὐτοῦ τῆς ἐπισκόπου αὐτοῦ ἐπανελαθεῖν οὐκ ἔσθω κρυπτεν. ἐπι-
μύλων τῇ ἀταξίᾳ, ὡς λαϊκὸς μὲν τοῖς ἐκείσε κρινώμεναι. ιε. εἴ τις ἐπίσκοπος, ἢ παρατυγχά-
νοισι, παρ' οὐδὲν λαγισμῶν τὴν κατ' αὐτῶν οὐλοθεῖται ἀργίαν, δέξεται αὐτοὺς ὡς κληρικούς, ἀφωρι-
ζέσθω ὡς διδάσκαλος ἀταξίας. ις. ὁ δυοὶ γάμοις συμπλακείσθω θ' βράβησιμα, ἢ παλλα-
κῶν κησάμεναι, οὐ διώκεται εἴν' ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὁ λαός τῆς καταλόγου τῆς ἰε-
ρατικῆς. ιζ. ὁ χίρην λαβὼν, ἢ ἐκβεβλημένῳ, ἢ ἐταίρῳ, ἢ οὐκ ἔστιν, ἢ τῶν ὑπὸ σκλήρης, οὐ διώκε-
ται εἴναι ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὁ λαός τῆς καταλόγου τῆς ἰδραπικῆς. ιη. ὁ
δυοὶ ἀδελφὰς ἀναγόμενος, ἢ ἀδελφὸν, οὐ δύναται εἶναι κληρικός. ιθ. κληρικός ἐγγύας
φίλους καὶ θαιρείσθω. κ. εὐνούχος εἰ μὴ ἐξ ἐπηρείας ἀνθρώπων ἐγγενὲς τῆς, ἢ ἐν διαγμῶ ἀφῆ-
ρέσθαι τὰ ἀνδρῶν, ἢ οὐτως ἐφυ, καὶ ἐστὶν ἄγιος, γινέσθω. κα. ὁ ἀκρωτηριασθεὶς ἐαυτὸν, μὴ γινέσθω
κληρικός. αὐτοφονοῦ τῆς θ' ὅστις ἐαυτοῦ, καὶ τῆς τῆς θεοῦ δημιουργίας ἐχθρός. κβ. εἴ τις κλη-
ρικός ὢν, ἐαυτὸν ἀκρωτηριασέτω, καὶ θαιρείσθω. φονοῦ τῆς γὰρ ὅστις ἐαυτοῦ. κγ. λαϊκός ἐαυτὸν
ἀκρωτηριασθεὶς, ἀφορίζεσθω ἐπὶ τεία. ἐπίβουλος γὰρ ὅστις τῆς ἐαυτοῦ ζωῆς. κδ. ἐπίσκοπος, ἢ
πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ὅς πορνεία, ἢ ἐπορκία, καὶ κλοπῇ ἀλούς, καὶ θαιρείσθω, καὶ μὴ ἀφορίζεσθω.
λεγει θ' ἢ γραφῇ, οὐκ ἐκδικήσεις δις ὑπὸ θ' αὐτό. ὁμοίως καὶ οἱ λοιποὶ κληρικοὶ τῇ αὐτῇ αἰρέσει
ὑποκείσθω. κε. τῶν εἰς κληρὸν περσληλυθόντων ἀγάμων, καὶ λθόμην βουλαμένους γα-
μῆν ἀναγνώσας ὁ φάλας μόνους. κς. ἐπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον, ἢ διάκονον τυπῶντα περσά-
τους ἀμυρτάνοντας, ἢ ἀπίστω ἀδικήσαντας, ὅς ποιούτων φοβῆναι θέλοντα καὶ θαιρείσθω περσά-
τομην. οὐδαμῶς γὰρ ὁ κύριος ἔστω ἡμῶς ἐδίδαξε. τὸν κληρὸν δὲ αὐτὸς τυπόμενος οὐκ ἀνέπτυπῃ, λαο-
δορὸν μὲν οὐκ ἀνέπλοιδόρ, πάχων οὐκ ἡπείλη. κζ. εἴ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διά-
κονος καὶ θαιρεῖ διδικαίως ὑπὸ ἐκλήμασι φανδροῖς, τολμήσειαν δ' ἐλάσσει τῆς ποτὲ ἐγχειριθείσης
καὶ τῷ λατουργίας: παντὰ πασιν ἐκκοπήσθω τῆς ἐκκλησίας. κη. εἴ τις ἐπίσκοπος, ὅς χρεῖ-
μοῖται

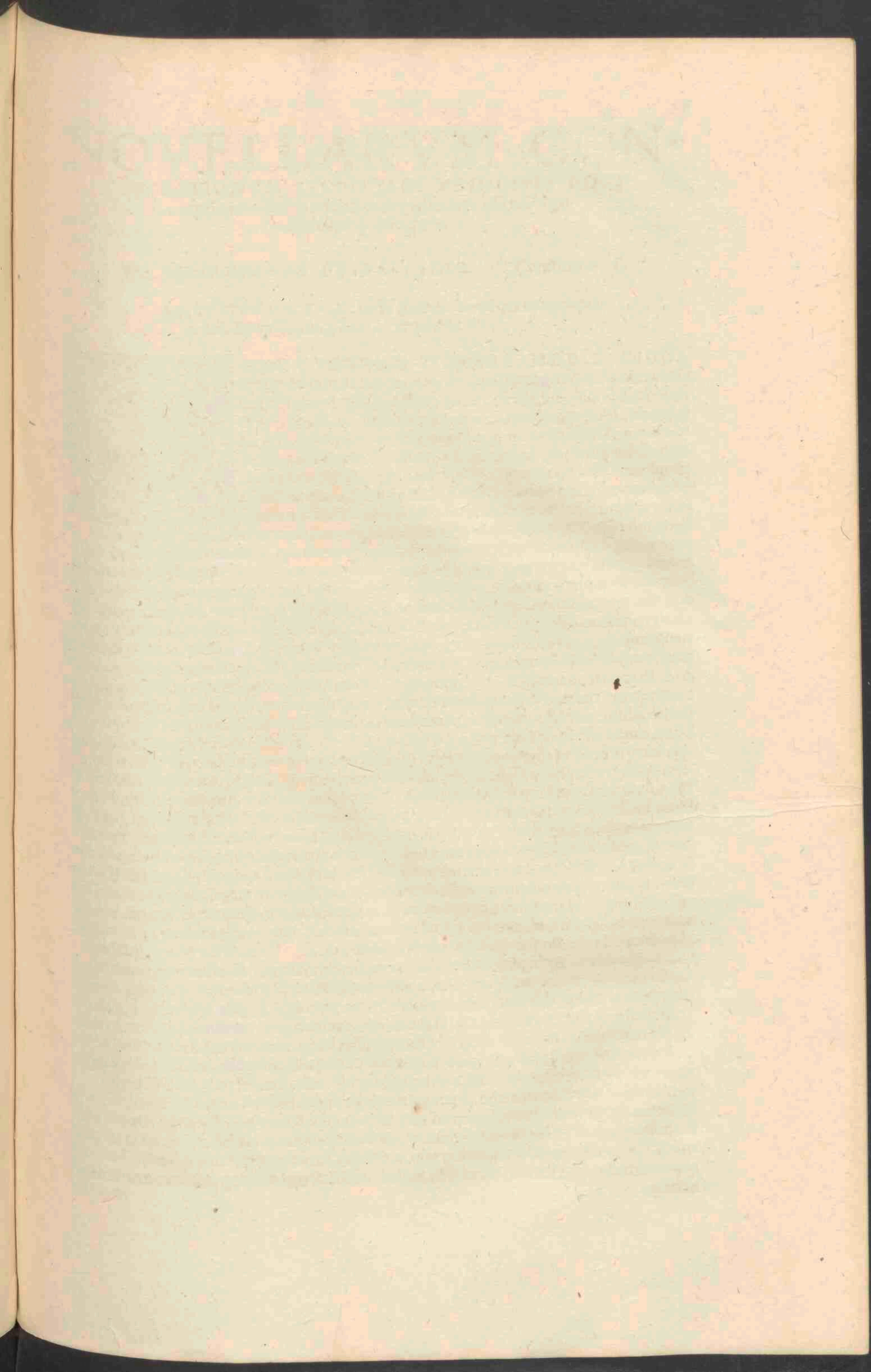
πρεσβύτερος ὅν κατ' ἀλήθειαν ἔχοντα βαπτίσματα ἐὰν ἀνῶθεν βαπτίσῃ, ἢ ὅν μεμολυσμένον παρὰ
τῶν ἀσεβῶν ἐὰν μὴ βαπτίσῃ, καὶ θαιρέσῃ, ὡς γε λὼν τὸν σκνυρὸν ἢ τὸν τῷ κυρίου θάνατον, ἢ μὴ δια-
κρίναν ἰδρέας τῶν ψευδοῦν. μζ'. εἴ τις λαϊκὸς πλὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐκβάλλων ἐτόραν
λάβῃ, ἢ παρ' ἄλλου ἀπολελυμένῳ ἀφοριζέσθω. μη'. εἴ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος κα-
τὰ τὸν τῷ κυρίου διατάξιν μὴ βαπτίσῃ εἰς πατέρα, καὶ υἱόν, ἢ ἄγιον πνύμα, ἀλλ' εἰς ῥῆς ἀνάγκης,
ἢ ῥῆς υἱός, ἢ ῥῆς πᾶκλητος· καὶ θαιρέσθω. μθ'. εἴ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος μὴ
τεία βαπτίσματα μᾶς μύησεως ἐπιτελέσει, ἀλλ' οἱ βαπτίσματα εἰς τὸν θάνατον τῷ κυρίου διδόμενον·
καὶ θαιρέσθω. οὐ γὰρ ἔστιν ὁ κύριος εἰς τὸν θάνατον μου βαπτίσαι, ἀλλὰ πορεύοντες μαθητεύσατε
πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνύματος. ν'.
εἴ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὁ λῶς τῷ κατὰ λόγον τῷ ἰδρατικῷ, γάμου, καὶ
κρεῶν, καὶ οἶνου οὐ δι' ἄσκησιν, ἀλλὰ βδελυρίαν ἀπέχεται, ἐπιχθιδόμενος, ὅτι πάντα καλὰ λίαν, καὶ
ὅτι ἄρσεν καὶ θήλυ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν ἀνθρώπον, ἀλλὰ βλασφημιῶν διαβάλλει πλὴν δημιουργίαν· ἢ δι-
ορθουέτω, ἢ καὶ θαιρέσθω, καὶ τῆς ἐκκλησίας ἀποβάλλεσθω, ὡσαύτως καὶ λαϊκός. νά'. εἴ τις
ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος ὅν ἐπιστρέφοντα ἀπὸ ἀμάρτίας οὐ πρὸς δέχεται, ἀλλὰ ἀποβάλλεται· κα-
θαιρέσθω, ὅτι λυπεῖ χεῖρὸν ἐπόντα, χαρὰ ἐπιγίνεται εἰ τῷ οὐρανῷ ἐν ἀμάρτω λῶ μετανουῶντι.
νβ'. εἴ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν ἐορτῶν οὐ μεταλαμ-
βάνει κρεῶν καὶ οἶνου βδελυσόμενος, καὶ οὐ δι' ἄσκησιν· καὶ θαιρέσθω ὡς κεκαυτηρισμένος πλὴν ἰδίαν σιν
εἴδωσιν, καὶ αἵτις σκανδαλίζονται πολλοὶς γινόμενος. νγ'. εἴ τις κληρικός ἐν καπιλαίῳ φωρα-
θεῖν ἐόθει, ἀφοριζέσθω, πάρεξ τῶν ἐν πανδοχείᾳ ἐν ὁδῷ δι' ἀνάγκην καταλύσαντος. νδ'. εἴ
τις κληρικός ὑβρίσει τὸν ἐπίσκοπον, καὶ θαιρέσθω. ἀρχόντα γὰρ τῷ λαῷ σου οὐκ ὀφείσκει κακῶς. νε'.
εἴ τις κληρικός ὑβρίσει πρεσβύτερον ἢ διάκονον, ἀφοριζέσθω. νς'. εἴ τις γυλὸν, ἢ κωφόν,
ἢ τυφλόν, ἢ τὰς βάσεις πεπηγμένον χυλὸν, ἀφοριζέσθω, ὡσαύτως καὶ λαϊκός. νζ'. ἐπίσκο-
πος, ἢ πρεσβύτερος ἀμείνων τῷ κλήρῳ καὶ τῷ λαῷ, καὶ μὴ παιδένων αὐτοὺς πλὴν δι' ἐξέλεον· ἀφοριζέσθω.
ἐπιμνήσθω δὲ τῇ ἐραυμείᾳ, καὶ θαιρέσθω. νη'. εἴ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος πίνος τῶν κλη-
ρικῶν ἐξέλεον ὄντος μὴ ἐπιχρηστέῃ τὰ δέοντα· ἀφοριζέσθω. ἐπιμνήσθω δὲ, καὶ θαιρέσθω ὡς φονδύλις τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ. νθ'. εἴ τις τὰ ψευδοπύργα τῶν ἀσεβῶν βιβλία ὡς ἅγια ᾧ τῆς ἐκ-
κλησίας δημοσιεύῃ ᾧ τῷ λῶ καὶ τῷ κλήρῳ· καὶ θαιρέσθω. ξ'. εἴ τις κατηγορία
ῥηίνεται κατὰ πιστοῦ πορείαν, ἢ μοιχείαν, ἢ ἄλλης πινὸς ἀπὸ τοῦ κλήρου πρᾶξεως, καὶ ἐλεγχέῃ· εἰς κλη-
ρον μὴ ἀγέτω. ξα'. εἴ τις κληρικός ἀπὸ φόβου ἀνθρώπων ἰουδαίων, ἢ ἑλλήνων, ἢ αἰρετικῶν
ἀφῆσται, εἰ μὴ τὸ ὄνομα χριστοῦ ἀποβάλλεσθω, εἰ δὲ τὸ ὄνομα τῷ κληρικῷ, καὶ θαιρέσθω, μετανόη-
σας δὲ, ὡς λαϊκός δεχέτω. ξβ'. εἴ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὁ λῶς τῷ
κατὰ λόγον τῷ ἰδρατικῷ φάγῃ κρέα ἐν αἵματι ψυχῆς αὐτοῦ, ἢ θηριώλῳ, ἢ θνησίματον· καὶ θαι-
ρέσθω. ξγ'. εἴ τις κληρικός ἢ λα-
ϊκός εἰσελθὼν εἰς σωματικὴν ἰουδαίων ἢ αἰρετικῶν συνάξιν· καὶ θαιρέσθω καὶ ἀφοριζέσθω. ξδ'.
εἴ τις κληρικός ἐν μάχῃ πινά κρούσας, ἀπὸ τῶν εἰδῶν κρούσματος ἀποκτείνῃ· καὶ θαιρέσθω καὶ ἀφοριζέσθω. ξε'.
πλὴν περὶ τῆς αὐτοῦ. εἰ δὲ λαϊκός εἴη, ἀφοριζέσθω. ξε'. εἴ τις κληρικός διέρεθῃ πλὴν κυρια-
κῶν ἡμερῶν νηστεύων, ἢ τὸ σάββατον, πλὴν τῶν εἰδῶν μόνου· καὶ θαιρέσθω. εἰ δὲ λαϊκός, ἀφοριζέσθω.
ξς'. εἴ τις παρ' ἑνὸς ἀμύνησεν τὸν βιασάμενον ἔχει· ἀφοριζέσθω, μὴ ὕψιναι δὲ αὐτῷ ἐτόραν
λαμβάνειν, ἀλλ' ἐκένει κατέχειν, ὡς ἡρετίαν, καὶ πενιχρὰ τυγχάνει. ξζ'. εἴ τις ἐπίσκο-
πος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος δοῦναι χειροτονίαν δέχεται παρὰ πινος· καὶ θαιρέσθω καὶ αὐτός, καὶ
ὁ χειροτονήσας, εἰ μὴ γὰρ ἀρ' αὐτοῦ, ὅτι παρὰ αἰρετικῶν ἔχει χειροτονίαν, εὖ γὰρ παρὰ τοιούτων βα-
πτισθέντας ἢ χειροτονθέντας οὐτε πιστοὺς, οὐτε κληρικούς εἶναι διωκτόν. ξη'. εἴ τις ἐπίσκο-
πος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ἀναγνώστης, ἢ ἱεροφάνης πλὴν ἁγίαν τεσσαρακοσὴν τῶν πόντων, ἢ περὶ
δα, ἢ πᾶσιν ἐκκλησίαις καὶ θαιρέσθω. ἐκ τῶν ἐμῶν δι' ἀδελφὴν σωματικῶν ἐμωδίζοιτο. εἰ δὲ λαϊκός εἴη, ἀφο-
ριζέσθω. ξη'. εἴ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὁ λῶς τῷ κατὰ λόγον τῶν κλη-
ρικῶν νηστεύῃ μετὰ τῶν ἰουδαίων, ἢ σωματικῶν μετὰ αὐτῶν, ἢ δέχεται παρὰ αὐτῶν τὰ τῆς ἐορτῆς ξοφία,
οἶον δόξωμα, ἢ τοιοῦτον· καὶ θαιρέσθω. εἰ δὲ λαϊκός ἀφοριζέσθω. οθ'. εἴ τις χριστιανὸς ἔλαβον
ἀπονεκνῆναι εἰς ἰδρά ἐθνῶν, ἢ εἰς σωματικὴν ἰουδαίων ἐν ταῖς ἐορταῖς αὐτῶν, ἢ λύχνου ἀπὸ τοῦ ἀφοριζέσθω.
οα'. εἴ τις κληρικός, ἢ λαϊκός ἀπὸ τῆς ἁγίας ἐκκλησίας ἀφῆλται κηρὸν, ἢ ἔλαβον, ἀφο-
ριζέσθω. οβ'. σκευὸς χρυσοῦ καὶ ἀργυροῦ ἁγιασθέν ἢ ὁδόνῳ μηδεὶς ἐπὶ εἰς οἰκίαν χρῆσιν
σφετέρησθω. παρὰ τὸν γὰρ. εἰ δὲ τις φωραθεῖν, ἐπιτιμώσθω ἀφορισμῶ. ογ'. ἐπίσκο-
πον κατηγορήσαντα ἐπὶ πινὶ παρὰ ἀξιοπίας ἀνθρώπων καλεῖσθαι αὐτὸν ἀνάγκαιον ἔσθω ἐπίσκοπον.
καὶ μὴ

καὶ μὲν ἀπαντήσῃ καὶ ὁμολοήσῃ ἢ ἐλεγχείῃ: ὀρίξεσθαι δ' ἐπιτήμιον. εἰ δὲ καὶ λούμνος μὴ ἔσται
 κούρι: καλείσθω καὶ δευτέρων, δι' ὅσον μομύων ὑπὲρ αὐτὸν δύο ἐπισκόπων. εἰ δὲ καὶ οὕτως καταφονή-
 σαι μὴ ἀπαντήσῃ: ἢ σὺν δύο ἀπορραϊέσθω κατ' αὐτοῦ τὰ δοκοῦντα, ὅπως μὴ δόξῃ κερδαίνειν φουρδο-
 κῶν. οὐδ'. εἰς μὲν τυρίαν πλὴν κατὰ ἐπισκόπου αἵρετικὸν μὴ πρεσβεύεσθαι, ἀλλὰ μὴδὲ πρὸς
 εἴνα μόνον. ὑπὲρ σωματικῶν γὰρ δύο ἢ τριῶν μὲν τυρίων σαθροῦται πᾶν ῥῆμα. αέ. ἔπ' οὐ γὰρ
 ἐπίσκοπον τρεῖς ἀδελφῶν, ἢ ὑφ' ἢ ἐτέρῳ συγγενεὶ χαρίζεσθαι πᾶσι ἀνθρώποις. οὐ γὰρ πλὴν τοῦ θεοῦ
 ἐκκλησίαν ἔσθ' κληρονομίᾳ ὡφείλη πιδέναι. εἰ δὲ ἡς ἑτέρῳ ποίησι: ἄκυρος μὲν ἐστὶν ἡ χειροτονία, αὐτὸς
 δὲ ἐπιμαύσθω ἀφορισμῶ. ες'. εἰ τις ἀνὰ πηρος ἢ ἔν' ὀφθαλμῶν, ἢ δ' σκέλεος τοῦ πλη-
 μνός, ἄξιός ἐστιν, ἐπίσκοπος γινέσθω. οὐ γὰρ λούμνος σωματικῶν αὐτὸν μαίνει, ἀλλὰ ψυχῆς μολυσμός.
 οἴ'. κωφός δὲ ὢν ὁ τυφλός, μὴ γινέσθω ἐπίσκοπος, οὐχ ὥς βεβλαμμένος, ἀλλ' ἵνα μὴ τὰ
 ἐκκλησιαστικά παρεμποδίζοιτο. οη. εἰ τις δαίμονα ἔχει, κληρικός μὴ γινέσθω, ἀλλὰ μὴ-
 δὲ τοῖς πρὸς σὺνδράμῳ. καθαρθεὶς δὲ πρεσβεύεσθω, καὶ εἰς ἄξιος γινέσθω. οθ'. τὸν
 ἕξ ἐθνικῶν βίου πρεσβεύοντα καὶ βαπτισθέντα ἢ ἐκ φαίλου διαγωγῆς, οὐ δίκαιόν ἐστι παρεκτείνῃ πρε-
 χειρίζεσθαι ἐπίσκοπον. ἄδικον γὰρ ἔν' μὴδὲ πρεπείραν ἐπιδείξαι μὲν ἐτέρων εἶναι διδάσκαλον. εἰ
 μὴ πον κατὰ θεῖαν χάριν ἑτέρῳ γίνεσθαι. π'. εἰ πομὴν ὅπ' οὐ γὰρ ἐπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον
 καθίσταται εἰς δημοσίαν διοικήσεις, ἀλλὰ πρεσβευεῖν ταῖς ἐκκλησίαις καὶ ἡγεῖσθαι. ἢ πρεσ-
 βῶν οὕτω ἑτέρῳ μὴ ποιῆν, ἢ καθαρθεῖσθω. οὐδεὶς γὰρ διώκεται διὰ κυρίοις δουλεύειν κατὰ κυρικῶν
 πᾶσι κέλευσιν. πα'. οἱ κέταρ ἐς κληρὸν πρεχειρίζεσθαι ἀνθ' τῆς τῶν δεσποτῶν γνώμης,
 ἀνὰ ῥοπήν ὅ τοιούτον ὀρθάξεται. εἰ δὲ ποτε καὶ ἄξιος φαίη ὁ οἰκίτης πρὸς χειροτονίαν βαθμοῦ, οἷος
 καὶ ὁ ἡμέτερος ἐνήσιμος ἐφαίη, καὶ συγχωρήσουσιν οἱ δεσπότες, καὶ ἐλθὼν θεώσοισι, καὶ τῷ οἴκῳ ἕξαστε-
 λεύοι: γινέσθω. παβ'. ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος στρατεία ὁλοζών, καὶ βου-
 λόμνος ἀμφοτέρω κατέχειν, ῥωμαϊκῶν ἀρχὴν, καὶ ἰδρυαρχικῶν διοικήσιν: καθαρθεῖσθω. τὰ γὰρ τῶ
 καίσαρος καὶ ἡγεῖν, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ θεῶν. πγ'. ὅστις ὑβρίσει βασιλέα, ἢ ἀρχόντα, τιμωρίαν
 πινύτω καὶ εἰ μὴ κληρικός καθαρθεῖσθω. εἰ δὲ λαϊκός ἀφορίζεσθω. πδ'. ἔστω πᾶσιν ὑμῶν
 κληρικοῖς καὶ λαϊκοῖς βιβλία σεβάσματα καὶ ἄλλα, τῆς μὲν παλαιᾶς διαθήκης μώσεως πέντε, γένεσις,
 ἔξοδος, λουίτικόν, ἀριθμοί, δευτερονόμιον. ἱησὺ ὑπὸ ναυῆ εἰ. κριτῶν εἰ. ῥ' ὑβ' εἰ. βασιλῶν τέσσαρα.
 παραλειπομένων τῆς εἰς βλὴν τῶν ἡμερῶν δύο. ἔσθ' εἰ. μαχαβαϊκῶν τέσσα. ἰωβ εἰ. ψαλτήριον εἰ. σο-
 λομώντος τέσσα, παροιμίαι ἐκκλησιαστικῆς, ἅσμα ἁσμάτων, προφητῶν δεκά δύο. εἰ ἡσάϊου. ἰδρεμίου
 εἰ. ἰεζεκιήλ εἰ. δανιήλ εἰ. ἔξωθεν δὲ πρεσβεύεσθω ὑμῶν μανθάνειν ὑμῶν εἰς νέους πλὴν τοῦ θεοῦ
 πολυμαθοῦς συράχ. ἡμέτερά δὲ, τοῦτ' ἐστὶ τῆς καὶ νῆς διαθήκης. εὐαγγέλια τέσσαρα, ματθαίου,
 μαρκίου, λουκά, ἰωάννου. πάλιν ἐπιστολαὶ δεκατέσσαρες. πέφρον ἐπιστολὰς δύο. ἰωάννου ἑβίς. ἰακώ-
 βου μία. ἰούδα μία. κλήμωντος ἐπιστολὰς δύο. Σαί διαταγαὶ ὑμῶν τοῖς ἐπισκόποις δι' ἐμοῦ κλη-
 ρικῶν καὶ λαϊκῶν βιβλίοις πρεσβεύοντες, αἵ οὐδεὶς δημοσίᾳ ὑπὲρ πάντων ὁρᾷ τὰ αὐταῖς μν-
 στικά, καὶ αἱ πρεσβεῖς ἡμῶν τῶν ἀποδόλων.

τέλος τῶν ἀποστολικῶν κανόνων.

NOVELLARVM CON-

STITVTIONVM IVSTINIANI PRINCIPIS POST

repetitam Codicis prælectionem editarum liber, Grego-
rio Haloandro interprete.

DE HAEREDIBVS ET FALCIDIA. Constitutio I.

Imp. IVSTINIANVS. A. Ioanni gloriosiss. sacrorū per Orientem præ-
toriorū præfecto, iterum exconsule & patricio.

MNI CVRARVM GENERE NOBIS CIRCA
rem publicam occupatis, neq; de re parua cogitationē instituenti-
bus, sed quomodo hinc Persæ mansuescant, hinc Vandali cū Mau-
ritanis obediant, hinc Carthaginenses pristinam nobis libertatē
acceptam referant, quasiq; nunc primum in ditionē Romani no-
minis redacti inter subditos perseuerent, id quod usq; adhuc non
dum Deus Romanis, nisi sub nostro imperio concessit: confluunt
etiam ex quotidiana subditorū nostrorum ad nos relatione curæ
de rebus priuatis. quarū cum unicuiq; singulatim conuenientem

formam damus: tum uero quæ per partes crebriore indigent auxilio, possuntq; cōpræhen-
sa lege in commune omnibus, quatenus opus habēt, adferre utilitatem: ea si & legibus inclu-
damus, & subditis nostris tradamus, ut suapte natura usui sint, neq; semper principum ius
siones desiderent, operæ nos preciū facturos arbitramur. Assidue certe nos obturbant,

qui de legatis relictis, non tamen præstitis, item de libertatibus, de cæteris deniq; rebus nos
adeunt, eo quod hi quidem assignata hæreditate dari aliquibus fieriūe quid præceperunt, il-
li uero & bona impudenter appetunt, eaq; ad se recipiunt, neq; iussa tamen perficiunt: quan-
tū & à ueteribus legum latoribus proditum sit, conuenire, ut morientiū dispositiones, quæ
cunq; legibus non repugnent, omnibus modis impleantur. Quoniam uero ea de re cō-

scriptas leges magna iam ex parte neglegenter habitas inuenimus: & reparari eas oportere
putauimus, & tam uiuentibus illarū beneficio præstare securitatem, quàm defunctis debitū
inde honorē & officium persolvere. PRINCIPIO igitur illud considerandum, quod

his, qui testamēta condunt, partim lex necessitatem imponit, ut certam bonorum partē cer-
tis personis attribuant, perinde quasi ea iure quodā naturæ illis debeat: quo in genere cen-
sentur filij & nepotes, patres & matres, interdum etiam fratres, & si quid præterea personarū
inter eos, qui uel ex nobis sunt, uel ex quibus nos sumus, leges enumerarunt: partim nulla
imminet necessitas dandæ bonorum suorum partis, sed spontanea existit liberalitas, quæ ex
uoluntate testatoris ad quoduis porrigatur. His ante à nobis definitis: sancimus, ut his,

qui uel hæredes ab aliquibus scripti sunt, uel fideicommissa (siue ea uniuersorum bonorum, si
ue specialia sunt) aut legata meruerūt, omni modo necessitas incumbat implendi eius, quod
testator, aut qui legato eos honorauit, constituit: modo quod iniunctum est, legitimum sit,
nec ulla id lex prohibeat, aut ut maxime honoratus facere omittat, ratum nihilominus fore
expressis uerbis demonstrat. Si quis autem quod à testatore dispositum est, non imple-

at, sed dum quod iussus est, facere recusat, decreto iudiciario admonitus, per integrum an-
num ea, quæ honorato relictī nomine competunt, extraxerit: si quidem ex illorum nume-
ro est, qui necessariō aliquid lege capiunt, in maiorem autem partem, quàm lex requirit,
hæres scriptus est: tantum capiat duntaxat, quantum illi in rationem trientis iure successio-
nis ab intestato lex dari concedit. quod reliquum est, id totum auferatur. & si quidem alij hæ-
redes scripti existunt, adcreseat illis pro ea parte, quæ cuiq; in institutione attributa est.

Quod si nemo alius hæres existat, aut qui scripti sunt, hæreditatē forte nō adeunt: tunc
quod aufertur, adiiciatur reliquis rebus, neq; non legatarijs, fideicommissarijs, & seruis liber-
tate donatis copia fiat adeundæ & adquirendæ eius hæreditatis: ut tamen modis omnibus
imperata faciant, uidelicet cautione prius ab eis præstanda, prout uel rerum uel personarū
ratio admiserit, omnia se perceptis rebus facturos, quæ testatores recte uoluerint. Enim
uero si nemo eorum, quorum in testamento habita est mentio, hoc est neq; cohæres, neq; le-
gatus

gatarius, neq; fideicommissarius, neq; seruus libertate donatus, adire uoluerit: tunc post eū, qui scriptus quidem hæres, in legitimam uero duntaxat partem per hanc legē conclusus est, ad alios, quos ab intestato lex uocat, bona deferantur: ut consimiliter cautionem dent se completuros, quæ testamento sunt compræhensa. Inordinati autem uel cōfusi aliquid admitti ne in hac quidem parte uolumus: sed ut quisq; post eum, qui nostra iam lege exclusus est, prior ex ordine uocatur, ita & uocetur prior. postea qui eum sequitur, & deinceps, donec qui postremus relinquitur, locū faciat uel alicui externo adire uolenti & relicta exsequi. post quos etiam fiscum (si uoluerit) ponimus. Eundem etenim ordinem in legatarijs quoq; ac fideicommissarijs esse uolumus: ut prius adeundi copia detur fideicōmissario uniuersorum bonorum, aut plures cum sunt, ei, qui maiorem portionem habet: quandoquidē imitatione propemodū hæres existit, præsertim nobis imperitantibus, qui Pegasiani SEN. consulti ambages exosi explodentesq;, soli Trebelliano in huiusmodi fideicommissis locū dedimus. Quod si uel nemo existat, qui uniuersitate bonorum honoratus sit, uel is, quod testator iussit, exsequi recuset: ad eos huiusmodi facultas transeat, qui maioribus specialibus legatis uel fideicommissis honorati sunt. Eoq; modo seruis etiam libertate donatis tempus & facultas dabitur adeundæ hæreditatis, & libertatis sine ulla interpellatione obtinendæ, & percipiendorum bonorum, & iussu testatoris perficiendi, cū cautione, ut prædiximus. Quod si nemo legatarius uel fideicommissarius existat, qui per uniuersitatem bonorum, aut etiam specialiter maiore portione uel legato honoratus sit, sed parem omnes fortunam obtineant: tunc ea ratione, quam ante exposuimus, item uniuersales fideicommissarij, aut qui ex illis quod præceptum est, uult exsequi, cæteris præferantur. Reliqui uero legatarij uel fideicommissarij, qui nihil inter se legato differunt, uel ad unum omnes, si uolent, uel quotquot ex illis uolent, uocentur. Si neq; legatarius quisquam, neq; fideicōmissarius hoc in se receperit: damus facultatem seruis, qui libertate donati sunt, ut eo ordine, quo dominus queng; nominauit, prærogatiuam inter se habeant. Atq; hæc quidem omnia sancimus, ubi necessaria quædam datio in quempiam eorum, quibus natura aliquid ex testatoris ac defuncti successione debetur, subest. SI UERO nulla huiusmodi persona in institutionibus subsit, sed spontaneā liberalitatem testator in nouissima sua cōtulerit, deinde scriptus hæres intra tempus ante à nobis dictū, imperata nō faciat: auferantur illi quidē, quæ relicta sunt, ut neq; occasione Falcidiæ, neq; ulla alia de causa quidquā possit capere. Similiter autē cū superioribus & ea obtineāt, ut si quidē cohæredes adfuerint, hi ipsi uocentur. deinde ad fideicōmissarios, & legatarios, & seruos, & omnes adeo, qui ab intestato succedūt, eo ordine, quem paulo ante adsignauimus, bona perueniant, ubiq; adnexo onere implendi ea, quæ (ut prædiximus) testator legibus conformia præceperit. Si uero institutio præterea substitutionem habuerit: nemini dubium, quin prius (si uelit) ad substitutum, qui ad legis præscriptū omnia legata præstet, bona peruentura sint. sicq; illo non uolente: tunc secundum obseruationem à nobis dictam, ablata accedant cohæredibus, legatarijs, seruis, successoribus ab intestato, item extraneis, & fisco, qui per omnia legitimas defunctorum uoluntates exsequant. propterea enim ad tam uaria successione genera respeximus, ne cuius defuncti hæreditas non adita caduca fiat. Exhæredatos uero liberos, si iuste à patre exclusi sint, nihilq; ex uoluntate patris habeant, neq; uocamus, neq; admittimus, etiam si plus milies uelint. Vna enim hæc est legum intentio, ut quæ defuncti constituerunt, impleantur. Eum enim, quem defunctus ipse à substantia sua abigit, quomodo iustum fuerit uocare ad res, quarum ille eum per exhæredationem expresse cōtra ipsum factam participem esse noluit? Quod uero eam partem, quæ auferitur defuncti uoluntatem non implenti, prius ad substitutos, mox ad cohæredes, & exinde ad legatarios & fideicōmissarios, necnon & seruos deduximus, eoq; pacto ad eos, qui ab intestato uocantur, & extraneos, ac fiscum deuenimus: non id absurde, neq; temere, neq; quò quenquam decorum latuerit, sed prouidentia quadam singulari & ex sententia legis factum est, ut decursis primum omnibus personis testamento compræhensis, tum demum ad successionem ab intestato & cæteros perueniremus. In omnibus autem casibus, in quibus cum supra scripti uoluntatē testatoris nō implent, personas uel ex testamento, uel ab intestato, uel etiam cæteros uocamus: permittimus uniuersis eiusmodi personis, ut & hæredes fiant, & aditionis siue pro hærede gestione (quæ legis uocabula sunt) ius habeant, omniaq; ut hæredes gerant, siue conueniantur, siue alios conueniant: id, quod propria autoritate uetustissimæ etiam leges præstabant, facientes hæredes eos, qui neq; hæredes scripti fuerant, neq; ab intestato ad hæreditatem uocabantur.

cabantur. His omnibus obtinētibus, etsi non ab hærede, sed à legatario, uel fideicommissario, uel qui mortis causa quid percepit, dari quippiam fieriue testator uoluerit: eodē ordine seruato & ablatarum rerū occasione, ut à substituto quidem legatarij incipiat, desinat uero in fiscum.

Neq; quisquam legi huic indigneretur, si talibus quodammodo relictis priuatur: sed animo reputans, quod omnibus omnino hominibus uitæ finis mors sit, non tantū spectet, quid ipse ab alijs accipiat, sed potius recogitet, quod & ipse moriturus alijs mandata dabit: & nisi ab hac ei lege auxilium feratur, nihil eorum, quæ uel summo cum studio præceperit, ad effectū perueniet. neq; enim his tantum, qui uel sub imperio nostro, uel hoc tempore homines uiuunt, hanc legem proferimus, sed omnibus etiam post currentibus seculis.

HINC NOS cura & cogitatio quædam legis Falcidiæ subijt, quæ uel inuitis testatoribus, si patrimonium legatis consumant, hæredibus permittit retinere, quantum illis ad trientem uel semissem bonorum efficiendum satis sit. tametsi enim pugna contra testatoris uoluntatem hac parte suscipi uidetur, lege tamen permittente id factū defenditur.

Sancimus igitur (ubiq; enim sustentanda nobis defunctorū uoluntas est) ut hæredes, si eius legis beneficio uti uelint, incontaminatam legi auctoritatem cōseruent, neq; ob ea forte, quæ uel subriperint, uel dolo interuenterint, conentur Falcidiam introducere, quæ neutiquā cōpetitura sit, si nihil dolo malo egissent interuertissentq;. Fiat igitur ab hærede, qui metuit, ne quando post æs alienum detractum solutaq; legata Falcidiam habiturus non sit, inuentarium eo modo, intraq; ea tempora, intra quæ antea, cū hæreditarijs oneribus usq; ad relictū patrimonij modum redactis, homines damno, quod ex additionibus in bonis pprijs experiebant, exemimus, id ut fieret, lege lata determinauimus: illo solo adiecto, quod huiusmodi hæredem, qui non tantum creditores, sed etiam legatarios ueretur, meruitq; non tantum ne quid damni accipiat, sed etiam ne careat lucro, scire oporteat, oēs omnino legatarios & fideicommissarios, quotquot in ciuitate præsentēs sunt, assumendos esse, aut certe qui uicem eorum gerant, si forte uel personarum natura, uel dignitas, uel qualitas, uel ætas, uel etiam quæuis necessitas facultatem illis in conficiendo inuentario absentia præbeat.

Si qui uero absuerint: eius rei testes ex fide dignissimis in ea ciuitate hominibus, quiq; ibi rem soli possideant, nec malæ existimationis sint, non pauciores quàm tres accedant (quod enim ad eam rem pertinet, tabularijs solis fidem non habemus) coram quibus inuentarium fieri conuenit: quo magis redeuntibus aliquando legatarijs, & forte que rentibus subtractum esse quid rerum, aut in inuentario non expressum, integrum sit non solum per quæstiones & tormenta seruorum (permittimus enim & hoc sanè, ut tamen obseruentur, quæ à nobis antea de seruilibus tormentis dicta sunt) sed etiam iureiurando tam hæredis, quàm testium, qui se actis adfirmant interfuisse, spectasseq;, quæ tūc gerebantur, neq; confcios esse ullius ab hærede perpetrati maleficij, rem ipsam inquirere, & ueritatē de his, quæ mortis tēpore testator in bonis habuit, inuenire: nisi forte præsentēs legatarij uel omnes, uel quidam ex ijs testatō conuenti, uenire & conficiendo inuentario adesse noluerint. tunc enim impune fuerit hæredi, si uel legatarijs non accedentibus, testium præsentia contentus, inuentarium faciat: reposito nihilominus & istis legatarijs tam hæredis iureiurando, quàm seruorū tortura. Atq; his omnibus obseruatis, beneficium habeat Falcidiæ. eo enim pacto neq; legē tantopere in nostra usq; tempora probatam minuere, neq; defuncto iniuriam facere uidebimur. Nam si omnino cupit aliquos sibi hæredes existere, & ex successione sua consolationē percipere, seq; sufficientes facultates possidere arbitratur, nec rei ueritas id ostendit: perspicuum est, non contrarietatem id cum uoluntate defuncti fore, sed potius dementia illius purgationem.

Enim uero si inuentarium ea forma, quam diximus, non fecerit: non retinebit Falcidiam, sed legatarijs & fideicommissarijs satisfaciet, tametsi legatorū præstatio puræ substantiæ defuncti modū excesserit. neq; hoc dicimus, quò legem nostram infirmemus, quam de eo tulimus, ne quid per creditores damni hæredibus adferatur in rebus suis. præstabit enim illis, ut poenā suæ improbitatis luat, ex eo quod leges trāsgressus sit, cum licuisset illi caute omnia agenti non solum nihil sentire damni, sed etiam per contrariū ea, quæ lege Falcidia deferuntur, lucrifacere.

Hæc autem dicimus, ubi errans testator de sua substantia hoc agit, aut forte cum debuisset etiam ampliorem quantitatem hæredi relinquere, pro minore disposuit. etenim etiā hoc errantis semetipsum est, et nō puræ et integræ designationis. Si uero expressim designauerit, non uelle hæredem retinere Falcidiam: necessarium est testatoris ualere sententiam, & aut uolentem eum parere testatori, forsan etiā quædam iuste & pie relinquenti, lucrum non in percipiendo, sed solummodo pie agendo habentem: aut si noluerit, eum recedere quidem ab huiusmodi institutione, locum uero fieri (sicut dudum prædiximus) substitutis & cohæredibus.

& fideicommissarijs, & legatarijs, & seruis, & ijs, qui ab intestato ueniunt, & alijs, secundum prius à nobis inuen-
tam in talibus uiam. Non dabimus autem heredi, exacte patrimonij modum noscenti, licen-
tiam, ut alijs quidem protinus ab initio integra legata soluere, ipsamque testatoris uoluntate
plene conseruare (id, quod etiam constitutiones nostrorum antecessorum dicunt) alijs uero
partem detrahare uelit, & ita partim testatoris uoluntati satisfacere, partim eam minuere: sed
ut is, qui circa substantiae quantitatem nihil omnino errauerit, & statim atque cognouit, testa-
toris uoluntatem secutus sit, per omnia eam exsequatur, neque poenitentia abducatur ad de-
teriora. neque enim hoc esset pure sequi. Sed neque illis, qui cum initio pernoscerent,
inconsiderate tamen soluerunt, permittemus, ut percipientibus post deinde negocium facebant,
cupiantque, quod soluerunt, ab ijs recipere. conuenit enim, ut consilium ante facta capiatur, tum
demum agatur, non autem quod recte feceris, reijcere in ignorantiam, nisi iusta aliqua id cau-
sa introducat, puta si quid praeter opinionem emergat, quod patrimonium deminuat, & re-
petitioni locum faciat. Illud quoque prospeximus, ne tempus in eiusmodi quaestionibus
in longum producat. Sancimus enim, ne qua huiusmodi quaestio aut controuersia anni
spacium excedat: necessitatem heredi imponentes, ut omnino ab adita hereditate intra annum
& legata soluat, & à testatore relicta pro cuiusque rei natura praestet, omnia denique faciat, quae supra
diximus. Ac quemadmodum iam ante diximus, anno initium damus ex admonitione iudi-
ciario decreto facta. nam si culpa heredis annus praetereat: tunc & ipse relictis excidet, & alijs
ad ea perueniet, quos antea uocauimus. Pupillis sane, & aetate minoribus lex nostra ni-
hil praedudicat. nam si quid ex causis à nobis enumeratis damni acceperint, duplici potius
tur auxilio, tum ut restitutionem in integrum petant, tum ut curatores negligentiae conde-
mnent. Sed neque patronorum successiones excipimus. nam & illic legitima illis portio
ne, quam nos definiuimus, conseruata: si quid illis ultra hanc relictum sit, & à libertis rogati,
ut quippiam praestet, deinde id facere recusent: sancimus, ut idem ordo obtineat, quem sub
initia sacrae huius constitutionis protulimus: nempe ut legitima quidem portio in talibus apud
eos salua & incolumis permaneat, reliqua uero ea uia procedant, quam modo in huiusmodi
casibus aperuimus, maxime postquam in ea constitutione, quam de iure patronatus tulimus,
libertinorum successiones quodammodo ad instar ingenuorum redeimus. Quonia-
uero duplex ratio testamentorum existit, ut uel in dispositionem scripto comprahensam de-
feratur, uel in uoluntatem sine scripto consistentem: omnia haec eodem modo & ex aequo ob-
seruari, tam in testamentis absque scripto consistentibus, quam in quauis ultima uoluntate &
persona sancimus, siue ea priuata sit, siue militaris, siue sacerdotalis, siue ex regio comitatu,
siue qualiscunque tandem. in uniuersum enim omnibus hac legem hominibus communem po-
nimus. Haec nos pro communi omnium hominum utilitate scripsimus, ut tam uiuen-
tes ips, quae relicta sunt, perfruantur, quam etiam hi, qui moriuntur, alacrius e uita discedant, sancti-
entes fore, quod ipsis sepultis lex opem adferet, & simul quae illi imperarint, ad effectum de-
ducet. Quamobrem cum haec ad communem omnium hominum utilitatem tendant: si-
ent quidem hic ab excellentia tua edicta, quae omnibus uim legis declarent, dirigentur autem
& per omnium gentium prouincias, tam quae pridem Romanorum ditioni fuerunt subiecti,
quam quae per nos nuper diuino beneficio acceperunt. Sed & qui per metropoles principatu
obtinent, accipientes ea, quemadmodum lege iam à nobis expressa sunt, per singulas ciuita-
tes transmittent, nemoque erit, qui eam legem non percipiat, quae neque in paupertate quon-
uiuere, neque cum animi anxietate uitam finire sinat.

NE MULIERES, QVAE NVPTIAS ITERANT, ELE-
ctionem habeant, in quem filiorum donatione ante nuptias con-
ferant. deque alijs capitulis. Constit. II.

Imp. IVSTINIANVS A. Hermogeni gloriosiss. magistro sacrorum
officiorum, ex consule, & patricio.

Tante nos legislatoribus Romanis continuam legislationis occasionem emergentium
causarum dabat uarietas, & nos omnem partem legislationis ordinantes reipublicae, cum
stam penè correctionem aliquando quidem pro egentium interpellationibus, aliquando
uero in iudicialibus quaestionibus celebrauimus, & multas leges hinc subiectis nostris
conscripsimus. quale est, quod etiam nunc emergens ad hanc nos uocauit legem. Grego-
ria enim supplicauit, dicens habuisse se dudum uirum, & duos fecisse filios masculi
& soc

& foeminam, & extulisse quidem maritum, plurimōq; à filio excepta fauore, æstimauit oportere, ne relinqueret eum sine remuneratione, nec extra cōpetentem honorem dimitteret. Igitur antenuptialē donationem, licet non ueniens ad uota secunda, tamen restituit & dedit filio, qui non tamen uiuens ei permansit, sed abiit ex hominibus, antequā ad secundas uenire uellet nuptias mater. & lex tam antiqua, q̄ nostra uocauit ambas, & filiam & matrem ad minoris successionem. Et siquidē in prioribus mater nuptijs permansisset, nulla quæstio fuerat. sed illa quidem ad uirum descendit, secundū usum fructum, qui fuerat, omnem habens antenuptialem donationem. licenim eam etiam omnē donauit, ut usus quidem apud eam remaneret, proprietates autē fieret apud filium. Omnem uero proprietatem filia percipere minabatur, non secundū quantum hæres erat fratris, sed secundū quantum pater dederat matri, dicens nullam fiduciam habere matrem ad secunda uota migrantem, proprietatem habere donationis quacūq; ratione. Verum mater nequaq; hoc antenuptialem esse donationem omnino affirmabat, sed permixtam iam rebus filij, & tanq; hæreditatis, non autē tanq; donationis existentis, competere ei sex unciarum & proprietatem & usumfructum. Et non solum hoc dubitabatur, sed etiā de ipsa hæreditate fratris contra eam filia reluctabatur, matre quidem petente eius hæreditatē pro media parte, secundū quam eam nos ad hæreditatem filij uocauimus una existente sorore, moriente uero filio cum ea uocata: filia uero obtinere hæreditatem fratris ualde fortiter ex prioribus sanctionibus insistente, & dicente, quia mater, siquidem ad secundas nuptias non uenisset, recte uindicaret hæreditatem filij. uenientem uero ad uirum aliū omnino priuari his, quæ ex paterna substantia filius acquisiuit: quia si post secundas nuptias filius mortuus esset, undecūq; acquisita est ei substantia, ipsa esset domina, hæc constitutionibus ambabus uolentibus, quæ talia discernunt. Mater quidem ualde crudeliter habere constitutiones illas, & dignas clementia nostrorum temporū affirmabat. ueruntamen uis est à nobis posita constitutione, dicens hæc non subdi constitutionibus prioribus, atq; matres quidem nondū ad uirū secundum uenientes cum filiis uocari, quæ uero secundis copulantur nuptijs, nequaq;. Hic autem etiam aliquid adesse peregrinū. se enim in filiū largitatem conferentē occasione electionis rursus de donatione potius recepisse uideri, q̄ sic simpliciter lucrū irrationabile habere. Hæc nos diu perscrutantes, & oēm talium electionum & hæreditatum contemplationem considerantes, oportere credidimus, omnino super his scribere legem, secundū quam & præsens quæstio suscepit terminum.

Prospeximus itaq; non confusum hoc de electionibus indiscretumq; relinquere, sed huiusmodi dare ordinē causæ. & matre semel ad secundas nuptias ueniente, usum mox tantūmodo antenuptialis donationis (filiū proprietate manēte) eius fieri, & nullam esse licentiam matri alios qui dem filiorum eligere, alios autē exhonorare, quoniam omnibus simul secundis nuptijs fecit iniuriā. Quapropter & in præsentī proprietates antenuptialis donationis tota ad filiam ueniet, usu apud matrē, donec uiuet, seruando. Et secundū nostram constitutionē, siquidē mater præmoriatur, filia tota antenuptialis donatio competit. si uero filia: manet quidem apud matrem lucrū ex pacto non existentium filiorum, reliquum uero erit filia, & moriens hoc transmittet ad suos hæredes, qui ex lege uocantur.

Hoc autem quod, fit quidem semper, expressim uero nondum lege determinatum eum, hoc ad melius incrementum & interpositionem damus huic legi. Nam si non filio forte, sed alicui extraneo, mater adhuc secundas non experta nuptias, partem quandam antenuptialis donationis, aut aliquam rem ex ea, uel totam donet, aut per alium forte alienum modum, deinde ad maritum ueniat secundū: palam est, quia superuenientibus secundis nuptijs alienatio euacuatur, nec hoc omnibus modis, sed in suspensio & alienatio & euacuatio maneat nam si manserint superstitēs filij: euacuabitur omnino quod factum est, lege proprietatem antenuptialis donationis ad filios deducēte, & non respiciente mulierē, si quid egerit in læsionem filiorum. Si uero præmoriatur matri omnes filij: erit contractus firmus non in totum, sed secundum pactum non existentium filiorum (quod nos introduximus primi, & statimus nuper de hoc scribentes legem) secundum quandam quidem partem erit contractus firmus, secundum quandam uero infirmus apparebit: hoc est, secundum hoc quidem, quod permanet apud matrem occasione pacti filiorum non existentium, ualebit: secundum hoc uero, quod transmittitur ad filij successores, infirmus erit. & si mater sola filio succedens ueniat, omnis cōtractus rursus firmus erit.

Quoniam uero cōtra binubos pœnæ cōmunes & uiri sunt & mulieris, ille quidem in dote ad secundas ueniens nuptias periculum sustinebit, hæc autem in antenuptiali seu propter nuptias donatione, & hæc lex in utraq; sit posita persona. hæc & de electione & alienatione & lucro sancimus.

CVM Igitur reliquū sit cogitare de hæreditatibus filiorū, pro quo etiā præsens est dubitatio: oportere credimus generali lege, & præsentem quæstionem dirimere & determinare, & in futuro mouendis omnibus dare decisionē.

Et sancimus alias res post antenuptialē donationē ad filios uenientes, siquidem filius masculus aut foemina forte testetur, secundum legem uenire ad scriptos hæredes: hic matre non prohibita scribi à filio hærede, sed etiam contra testamentum ei datis allegationibus, si forte filius eā prætermiserit, aut irrationabiliter exhæredatā fecerit. Si uero intestatus decesserit, seruans illius partem: siquidem habuerit filios proprios, ad filios uenire. sin autē non habuerit quidem filios proprios: sit fratrum uocatio & matris unā cum fratribus (secundū quod à nobis sancitum est) ad hæreditatem uenientis, & eam firme habentis, siue ad secundas uellet uenire nuptias, siue non. Nec enim maiores pœnas aduersus mulieres, quæ ad secundas ueniunt nuptias, facimus, neq; ex hoc eas ad necessitatem deducimus amaram & nostrorum temporum indignam, ut metu castarum nuptiarum (licet secundæ sint) ab his quidem abstineant, & descendant ad quasdam interditas permixtiones, & forsitan etiā ad seruorū corruptiones, & quoniam nō licet legaliter caste uiuere, cōtra leges luxurientur.

Nequaq; igitur ualere uolumus, neq; agnoscimus uel in quinto libro Codicis positam nostræ pietatis constitutionē discernentem de hæreditatibus filiorum, quos matres ad secundas nuptias uenientes uiderunt præbeantes; uel in sexto libro eiusdem conscriptionis sub

titulo ad SEN. CONS. Tertullianū, quæ de mulieribus disputat secundis quidē nuptiis iunctis, ante secundā tñ copulationem filios amittentibus: sed uocē ad filij hæreditatē modis oībus mater cū fratribus, & hanc habeat firme, nihil ex secūdis lædenda nuptiis. Quod & in subiecta quæstione, quæ legem hanc mouit, obtineat, & mater unā cum filia succedat hæreditati, aut etiam succedens hanc irre fragabiliter habeat, nihil ex spe secundarum lædenda nuptiarum, sed domina eiusdem hæreditatis cū filia absolute consistens. Optimum itaq; est, atq; laudabile, & dignum oratione, ut mulieres ita se honeste tractent, quatenus quæ semel ad uirum uenerunt, seruent inuiolatum morientium torum. Et huiusmodi mulierem & miramur pariter, & laudamus, & non procul à uirginitate ponimus.

Sin autem non uoluerit, & cum forsitan iuuentus hoc non patiat, nec possit contra feruorē naturæ resistere: non est torquenda propter hoc, nec interdicendæ sunt ei cōmunes leges, sed ad uiri alterius ueniat nuptias honeste, & omī luxuria abstineat, & fruatur successione filiorum. Sic enim eos adhuc amplius diligit, & non quasi quosdam odibiles respiciet pœnis subdita amaris. Sicut enim patres si ad secundas ueniunt nuptias, non fraudamus filiorum suorum successione, nec quælibet est lex aliquid tale dicens: sic neq; matres priuabimus filiorum successione, si matres ad uirum ueniant secūdam, licet ante nuptias secundas aut post secundas filij moriantur. Alioquin ex absurditate legis, licet præmoriatur filij omnes, non relinquentes filios aut nepotes, nihilominus supplicium manet: & nō succedit eis mater, nec si sine filiis moriantur, sed inhumane ab eorum expellitur successione, frustra quidem pariens, frustra simul & nutriens, propter legales nuptias subiecta pœnis: & succedent quidē illis aliqui ex longa cognatione, mater autem irrationabiliter expellitur. quapropter & ipsa succedat filiis, & sit hæc lex elemens & mitis, matres filijs concilians. Colligentes igitur huius legis partem, sancimus, quia matrem (secundum quod iam dudum diximus) assimilamus patri, in ante nuptiali donatione & ipsam sustinere quidē pœnas, sicut sustinet pater in dote. in hæreditate autem filiorum sine tergiuersatione ueniat & pater & mater secundum subiectas utriq; casui quæstiones. Pro inde quod patres habēt, siue ad secundas uenientes nuptias, siue nō: hoc etiā matres habeāt, uoceturq; mater ad filij hæreditatem, siue iam ad secundas uenit nuptias, siue postea ueniet. Antenuptiali uero donatione ad secundum ueniens consortium, neq; secundum quantum hæres existet filij, fruatur: sed hoc filiorum sit solum lucrum eis à lege datum, & non uideatur esse pars hæreditatis filij, sed adhuc antenuptialis donationis naturam non abiiciens. Quæ conuenit tenere etiā circa eas, quæ nunc iam sunt uiduatæ mulieres, & proprijs successerunt filiis, & quæ nondū ad secundas ueniunt nuptias, licet postea ueniat. Quod igitur hic habet, sic omī tēpore sanciat. ALIUD VERO quiddā occasione secundo nubentium mulierū & antenuptialis donationis, adijcere prioribus bene se habere credidimus. priscis namq; constitutionibus præbentibus electionem mulieri, quæ ad secunda uota descendit, si uellet accipere ante nuptias donationem, secundum quod ei permittunt pacta, & exponere filiis cautionem, quia moriens hæc resisteret, siue cum non ualere dare cautionē, aut noller forte, manerent quidem res antenuptialis donationis apud filios, soluerent autem ei etiam tertiam partem centesimæ usuræ: nos ex quæstionū emergentiū uarietate moti (quoniam inuenimus minores in hoc periculum patientes antenuptiali donatione in pecunijs existente, & alios quidem aurum non habentes, coactos autē omnia paterna uendere, quatenus exsolueretur antenuptialis donationis debitum, ad eos utiq; secundum legem antenuptiali donatione ueniente) propterea iudicamus oportere hūc dare ordinem causæ, ut si quis contulerit res secundum antenuptialem donationem, liquidem omnes immobiles sint: maneat harum usus apud matrē, & ipsa eum colligat, & non respuat, neq; exigat filios pro harum æstimatione usuræ. sed & diligentiam earum habeat, sicut lex iubet usu quidem existentes dominos, & custodiat eas secundum leges antiquas filiis superstitibus: aut si omnes moriantur, secundum nostram legem ueterem casus quidem non existentium filiorum matris, reliquum uero filiorum hæredibus conseruetur. Si autem omnis antenuptialis donatio in pecunijs forte uel alijs mobilibus rebus constat: tertiam usurarum partem percipientem matrem cum cautione iam definita non exigere à filiis aurum: nisi forte idonea sit uiri substantia, & habeat aurum, & argentum, & uestem, & quicquid conscriptum fuit matri. tunc enim electionem matri dabimus, siue uoluerit res percipere, & præbere cautionem: siue istam, quam diximus, usuram accipere & secundū priorē res leges & nostram. Si uero permixtæ sint res, & donatio ante nuptias aliud quidē in pecunijs, aliud uero in immobilibus habeat rebus: immobilia quidem modis omnibus manere apud matrem, ut alimentum habeat inde. Porro de mobilibus hæc ualere, quæ sancimus prius, si omnia antenuptialis donationis essent in rebus mobilibus cōsistentia. *ILLUD quoq; dudū acerbe quidē sancitum, raro autem in iudicio examinatum æstimamus oportere clara lege complecti, & tradere usui, & deducere ad iudicia pro cōmuni positum adiutorio. Si enim coniungantur aliqui alterutris cum dotis & antenuptialis donationis documentis, deinde uir quidem antenuptialem præbeat donationem, mulier autem scribat dotem, aut ipsa præbente eam, aut dante patre, aut quolibet extraneo, postea appareat matrimonij tempore dos non data marito, sed sustineat onera matrimonij, & matrimonium morte uiri soluatur: non est iustum omnino mulierem dotem non dantem marito, antenuptialem accipere donationem. Sin autem etiam non totam dedit dotem: & ipsa pro tanto exigat donationem, in quantum dedit dotē. æqualitatis enim & iusticiæ sumus amatores, quam cū in oībus alijs, tum & in consortijs uolumus obtinere. Quapropter quæ mulier nil omnino dat, nil omnino percipiat. quæ uero minus, quā professā est, dedit: tantum recipiat solum, quantum obtulerit. sitq; etiā hoc optimum in præsentī lege incrementum plurima decernente, quæ semper in dubitatione sunt, uix autem modo ad legislationē deducta. Hanc autem ualere uolumus legē, & in casu dante ei principū, & in pendentibus litibus, & etiā in omnibus de cætero prouenientibus. Quæ igitur placuerunt nobis, tua sublimitas operi effectuiq; dare festinet, & manifesta uniuerlis per programmata propria

*Hæc aliās
leguntur de
uerbo ad
uerbū infra
i Nouel. 91.

propria faciat, quatenus in omnibus ciuitatibus, quas nostra ditio continet, hæc ualeant, & certa omnibus fiant, secundum quod à nobis dispositum est.

VT DETERMINATVS SIT NVMERVS CLERICO-

rum sanctiss. maioris ecclesiæ, neq; non cæterarum sanctiss. ecclesiarum huius augustiss. urbis. Constit. III.

Imp. IVSTINIANVS A. Epiphanio regie huius urbis archiepi
scopo, & uniuerſi eius tractus patriarchæ.

Ommuni quidem ac generali lege iam pridē tam ad beatitudinem, o patriarcha, tuam, quam reliquos sanctiss. patriarchas de ordinatione sanctissimorum episcoporum, & reuerendiss. clericorum, neq; non mulierum, & diaconorum, & ne ordinatorum numerus ueterem modum excederet, conscripta, disposita, & ne quæcunq; nobis honesta, & decora, sacrisq; regulis conformia esse uidebantur. Præsentem uero legem specialiter ad beatitudinem tuam scribimus, digerentes item in ordinem ea, quæ ad numerum reuerendiss. clericorum in hac urbē pertinent.

Ac cum nihil penē eorum, quæ honesta & pulchra sunt, si modum egrediantur, deceat: ne reuerendiss. quidem clericos aut reuerendiss. diaconissas tot ordinari conueniat, ut illis alendis sacrosancta maior ecclesia in necessitatem magni æris alieni incidat, & ad extremam paulatim inopiam deferatur. Si quidem compertum habemus, sacrosanctam huius regie urbis maiorem ecclesiam nostri imperij matrem per hanc occasionem tam magno alieno ære inquietari, ut singulatim erogationes in reuerendiss. clericos aliter facere nequeat, nisi prius immensam auri uim partim sub obligatione hypothecarum, partim datione pignorum in præstantiss. eius prædijs & suburbijs mutuò desumat. Ea propter uisum nobis est, ipsos nos ad causæ inquisitionem demittere, ac perdiscere, quo se modo initio habuerit, quid ne postea temporum series adinuenerit. Ex omni igitur parte ea peruestigantes, depræhendimus eos, qui sacrosanctam aliquam ecclesiā in hac alma urbe exadificauerunt, non solū curam ædificij egisse, sed etiam ut sacris ædibus, quas ipsi instituisſent, sufficiens erogatio suppetere, utq; definirent, quot per singulas uersari ecclesias presbyteros conueniret, quot diaconos uel mares uel fœminas, quot subdiaconos, & item cantores simul & lectores, & ostiarios. ad hæc ædis sumptum determinasse, adiecisse præterea peculiares redditus, qui instituto huic suo satis essent. neq; multitudinem aliquam adiectam, cui exinde competens solutio fieri non posset. Atq; hæc sanē in ea obseruatione longo temporis spacio permansisse, & quandiu manserūt, tandiu & sibi deputatis sacrosanctarum ecclesiarum res suffecisse. Simul ac uero dei amantissimi episcopi assiduis nonnullorum precibus intenti, ad plures ordinandos effusi sunt: excreuisse quidem sumptus quantitatem in immensum, undiq; uero creditores & usuras, ac postremo ob uacillantem iam fidem ne creditores quidem de cætero, sed (indignum factu, & neq; in priuata familia utcunq; instituta ferendum) necessitate extortas & legibus prohibitas alienationes exstitisse, ut ex huiusmodi absurditate neq; prædia neq; suburba ad hypothecas & pignora sufficerent, eamq; ob causam neq; creditorū copia esset, & ad summā ipsa inopiā deueniret, neq; ipsis amplius ministris alimenta præbere posset, imò etiam ad conditionem omnium calamitosissimam delaberetur, ut creditoribus bonis uniuerſis cederet, id quod etiam ueremur dicere, & ne in posterum fiat, prouidemus. Nam si nemo facile eum, qui ultra substantiæ suæ modum sumptus faciat, æquo animo ferat: quare non & nos ea ad sollicitudinem nostram reuocabimus? Præterea si nō oportet undiq; ad sumptus possessiones conquirere (nam id insatiabili cuidam auariciæ simul & impietati proximum est) sed ex moderatis facultatibus sumptum temperare: ea propter conuenienter & quæ ista concernunt, lege includemus, & infinitatem manifeste ei rei medicina adhibita eiiciemus. Sancimus igitur, ut reuerendiss. clerici, & ministrantes mulieres, & ostiarij, qui adhuc usq; diem in eadem sacrosancta maiore ecclesia cæterisq; sacris ædibus cōsistunt, in ea forma, in qua iam sunt, permaneant. neq; enim quod modo est, minuimus, sed potius ista lege cōplæctimur, ut futuro prospiciamus. Reliquo uero tempore nulla omnino ordinatio fiet, donec ad ueterem numerum ab ipsis sanctæ ecclesiæ ædicatoribus institutum reuerendiss. clericorum quantitas reuertatur. Et sanē reuerendiss. clericorum sacrosanctæ maioris ecclesiæ regie urbis nostræ mensura certis finibus descripta, & in arctum admodum contracta

cōtracta erat, quo tēpore sola adhuc erat sacrosancta maior ecclesia. Postquā uero & uenerāda domus sanctæ & gloriosæ uirginis deiq; genitricis Mariæ, in uicinia sacrosanctæ maioris ecclesiæ posita, ab ipsa piæ memoriæ Verina cœpit exstrui: item religiosa domus sancti martyris Theodori à Sphracio gloriosæ memoriæ cōsecrata, & ueneranda domus sanctæ Irenes sacrosanctæ maiori ecclesiæ copulata fuit: redigere planè numerum ad ueterem formam in possibile est. Neq; enim tot simul ecclesijs pauci quidam sufficere possint, quandoquidē nulla harū trium ædium peculiare clericos habeat, sed pro cōmunibus utatur ijs, qui ad sacrosanctam maiorem ecclesiam pertinent, qui omnes eas ordine & ueluti in orbem obeuntes, sacra in eis officia concelebrant: præsertim uero ingenti multitudine ex hæreticorum conciliabulis ad sacrosanctam maiorem ecclesiam, partim gratia beatiss. dei & seruatoris nostri Iesu Christi, partim laboribus depulsionibusq; nostris adducta, ut duplo plura, q̃ ab initio, ministeria ad Christianæ pietatis officiū peragendū deputari oporteat. Quapropter sanctimus, ne quādo ī sacrosancta maiore ecclesia ultra LX. presbyteros, diaconos uero mares centum, foeminas XL. & subdiaconos XC. lectores autem ultra CX. cantores ultra XXV. existant: ut uniuersus reuerendiss. clericorum maioris ecclesiæ numerus in CCCC XXV. personis, & ceterum præterea ostiarijs (ut uocant) consistat. In sanctissima igitur maiore almæ huius urbis nostræ ecclesia, & tribus illis sacris ædibus ei coadunatis, tanta clericorum multitudo esto: ne mine eorum, qui nunc sunt, eiiciendo, tametsi multo maior numerus existat, q̃ à nobis definitus est: nemine item de cetero per ullum ordinem, qui hoc tempore est, adiiciendo, donec intra hunc numerum mensura consistat. Illo etiam adiiciendo, ne quod hactenus indecore fieri consuevit, deinceps in usu habeatur, ut reuerendiss. clericorum nonnulli in sanctiss. ecclesijs, in quas uel hic uel per prouincias ordinati sunt, manere dedignentur, ac per patrocina in sacrosanctam maiorem ecclesiam eiusq; clerum subeant, quod omnibus modis in posterum fieri prohibemus. Nam si in sacris monasterijs prohibemus, ne quis de uno ad aliud transeat: multo minus id reuerendiss. clericis permittemus, rati huiusmodi cupiditatē speciem præ se ferre quæstus & nundinationis. Cæterum si quando & hoc transitionis genus uel beatitudini tuæ, uel pro tempore maiestati imperatoriæ probabitur: ne aliter id fiat, nisi prius res ipsa ad numerum, quem prædiximus, redigatur, ut ea transitio in deficientis locum fiat, neq; supernumerarius omnino aliquis irrepat. nulla enim id machinatione, neq; ullo modo fieri permittimus. Atq; hæc quidē de sacrosancta maiore ecclesia. In omnibus autem alijs ecclesijs, quibus expensas sacrosanctæ maior ecclesiæ suppeditat, sancimus, ut qui hoc tempore sunt, consimiliter & ipsi sub eadem forma maneant. in posterum uero ne mo ordinetur, priusq; ad statutum cuiusq; ecclesiæ (ut uocant) quod per ædificatores harum ab initio determinatū est, presbyterorum simul & diaconorum, tam marium, quàm foeminarum, & subdiaconorum, neq; non lectorum, cantorum & ostiariorum numerus redigatur, neq; quisquam interea temporis adiiciatur. Nam & ipsi nos præcauebimus, ne quid eiusmodi faciamus, ordinatum uel aliquos mittamus: neq; magistratuū nostrorum aliquis tale quid faciet, reueritis legem nostram: & beatiss. archiepiscopus & patriarcha huius regie urbis potestatem habebit ordinationi cōtradecere, licet de palatio iussio procedat. nam & qui præcipit, & cui præcipitur, uterq; sub censura erit ecclesiastica, si quid tale peregerit. Sed neq; in alijs ecclesijs, quæ alimenta & sumptus ex sacrosancta maiore ecclesia nō habent, conueniens est, ut ordinandorum in ipsis multitudo intromittatur, aut mēsurā initio in illis statuta de cetero transcendatur, nequando qui sacra in illis obeunt, ad immensam multitudinē delapsi, interq; se reditus ex piorum hominū collatione quæsitos partiētes, nec illos exinde suæ mensuræ sufficere uidentes, in magnam animi angustiam incidant. Si uero ultra mensurā in sacrosancta maiore ecclesia aut alijs ecclesijs statutam sanctiss. archiepiscopus, qui sacrosanctæ maiori ecclesiæ præest, ordinauerit, deiq; amantissimi eiusdem sacrosanctæ ecclesiæ œconomi sumptum ad hæc de redditibus ecclesiasticis expenderint: tam ipsi, quàm etiam beatiss. patriarcha, qui hæc ipsis suppeditare permisit, de suo deq; proprijs facultatibus expensa restituent. Nouerint enim, si quid tale perpetrauerint, quod non solum sanctiss. patriarchis, qui talia patranti succedent, & secuturis œconomis, sed etiam omnibus ceteris reuerendiss. clericis, talium curiose perquirendi, & cum fiunt, prohibendi, deferendiq; ad imperatoriam maiestatem potestatem damus: quo magis hoc cognoscens ipsa, ex substantia œconomorum, qui hoc fecerint, aut etiā permittētis archiepiscopi, sacrosanctæ maiori ecclesiæ ista seruari demandet, ne rursus eiusmodi confusio & perturbatio in ea re incidat. Enim uero negotio ad pristinam mensuram redactō, tunc liberum erit ordinare, usq; eō tamen, ne dictā mēsuram

mensuram transcendant, aut numerum superent, neue dolus circa hoc malus interueniat. neque enim ullo pacto locum habere patimur, quod plerisque in ore est, facultatem quidem ordinandi suppetere, non autem prebendorum alimentorum. si quidem hoc iterum illorum est, qui confusionem pariunt, aut supernumeraria adiectione altera pro unis collegia constituit: praesertim cum multas ea res circumscriptiones producat, ut sub praetextu alimentariae praestationis alias sibi uias insatiabilis cuiusdam auariciae inueniant. Hoc igitur etiam ipsum fieri prohibemus, & sub censuram (ut appellant) ecclesiasticam deducimus: magno usui futurum arbitantes, si sacrosanctam maiorem ecclesiam neque creditoribus obnoxiam, neque rebus angustis afflictam, neque perpetuo egentem, sed omnium rerum copia abundantem cer-

namus. Quemadmodum autem ad eam pertinentes sumptus certa sine descripsimus, ita conuenit, ut sanctis. pro tempore patriarcha & reuerendis. clerici circumspectant, ne reliqui sumptus, qui ex ecclesiasticis redditibus fiunt, aliter, quam in pias & deo placitas causas insumantur, & ut in illos conferantur, qui & reuera egent, nec aliunde habent, unde uiuant (haec enim dominum deum conciliare solent) non uero per patrocina & hominum studia in locupletes distribuatur. ea, quae ad ecclesiasticos sumptus suppetunt, ut exinde egentes uitae necessarijs defraudentur. Nouerint enim dei amanti. oekonomi, tam qui nunc, quam qui olim pro tempore futuri sunt, quod si quid in his deliquerint: non tantum poenis caelestibus erunt obnoxii, sed etiam de substantia sua sacrosanctae ecclesiae indemnitate praestabunt. Sancimus igitur, ut beatitudo tua, quae initio & a tenera propemodum aetate per omnes sacerdotales gradus & dignitates sacrosanctae exornauit ecclesiam, utpote quae ex sacerdotibus etiam genus & originem ducat, in perpetuum custodiat: certo scientes, non minus nobis sacrosanctarum ecclesiarum commoda curae esse, quam ipsam uitam.

VT CREDITORES PRIMVM AGGREDIANTVR PRIN

cipales debitores, mox illis soluendo non existentibus, secundo
loco mandatores etiam, aut constitutae pecuniae reos,
aut fideiussores. Const. IIII.

Imp. IVSTINIANVS A. Iohanni gloriosiss. sacrorum praetoriorum praefecto.

Egem quidem iam olim apud ueteres propositam, usu autem haud scimus quomodo non approbatam, & tamen ob quotidianas rerum controuersias illi necessariam apparentem, si denuo reuocatemus, inque rempublicam reducere mus, non simpliciter eam ut erat posita referentes (prolata enim erat quaedam in ea pars omnino indistincte) sed cum competente & deo placita accessione dirigentes: praclare nos facturos arbitrati sumus. Si quis igitur mutuum dederit, & in eam rem fideiussorem, aut mandatorem, aut constitutae pecuniae reum acceperit: non sane initio statim mandatorem, aut fideiussorem, aut constitutae pecuniae reum aggrediatur, et eo neglecto, qui mutuum contraxit, negotium intercessionibus facessat: sed primum eum, qui aurum suscepit, quicque mutuum contraxit, conueniat. atque ab eo si id receperit, ab alijs abstineat. quid enim cum extraneis habere potest negotij, cui iam a contrahente ipso satisfactum est? Si uero ab eo, qui mutuum contraxit, id pro parte uel in solidum recipere nequirit: pro eo, quantum ab illo recipere non potuit, fideiussorem, uel constitutae pecuniae reum, uel mandatorem conueniat, et ab illo quod reliquum est ferat. Atque haec quidem omnino seruentur, si utriusque tam principalis, quam qui fideiussit, aut mandatum dedit, aut pecuniam constituit, creditori praesto fuerint. Ceterum si fideiussor, aut mandator, aut qui de constituta pecunia obligationem subiit, praesens sit, principalem uero debitorem abesse contingat: acerbum uidetur creditorem aliud mittere, cum in re praesenti possit fideiussorem, aut mandatorem, aut constitutae pecuniae reum exigere. Sed hoc sane a nobis, quo fieri modo potest, adhibito remedio curandum est. Neque enim uetus lex aliquam hoc loco medendi rationem definitam habuit, quamuis magnus ille Papinianus primus ista distauerit. Postulet igitur in iudicio fideiussorem, aut constitutae pecuniae reum, aut mandatorem: et iudex, qui disciprandae causae praesidet, temporis spacium addat fideiussori, item constitutae pecuniae reo, et mandatori (idem enim de singulis licet dicere) ad principalem debitorem adducendum, si uelint, ut prius actionem excipiat ille, eoque ipsi pacto in subsidium reseruentur. Ac tueatur in ea

quoque re fideiussorem, et constitutæ pecuniæ reum, et mandatorem iudex (fideiussoribus enim, atque id genus hominibus auxilium ferre pium est) ut tantisper, dum ille adducitur, liberi à suscipiendo iudicio sint, qui pro illo molestantur. Quod si tempus huic rei præfixum prætereat (oportet enim & tempus à iudice finiri) tunc fideiussor, aut mandator, aut constitutæ pecuniæ reus causam dicat simul, & cessis à creditore actionibus contra eum, pro quo uel fideiussionem exposuit, uel mandatum conscripsit, uel pecuniam constituit, debitum exsoluat. Enimvero neque ad res debitorum, si ab alijs detineantur, prius perueniet, quam personali actione contra mandatores, & fideiussores, & constitutæ pecuniæ reos experiatur. Simul ac uero ad res principalis debitoris, quamuis ab alijs detineantur, progressus, earumque detentatoribus negotio facto, satis illi ex ijs factum non fuerit: tunc etiam fideiussorū, aut mandatorum, aut reorum constitutæ pecuniæ res aggrediatur. Idem dicere licebit, & si omnes hi aliquos sibi obligatos habent, quibus hypothecarijs actionibus teneri queunt. Certe contra principalem debitorem & res, quas penes se habere dinoscitur, omnē illi facultatem damus, siue personalibus extemplo, siue hypothecarijs, siue utrisque actionibus uti uoluerit: prædictam à nobis rationem & ordinem in alijs quoque tum personis, tum casibus obtinere sanctentes. Neque hoc tantum in creditoribus dicimus, sed etiam si quis quidem ab aliquo, deinde fideiussorē ob euersionē accipiat, quem auctorem secundum appellat, & pro parte res empta euincatur: nata contra uenditorem actione, non protinus ad auctorem secundum emptor procedet, neque ad detentatorem rerum uenditoris, sed prius ad uenditorē ipsum, mox ad auctore secundum, & denique ad detentatorem. eadem uidelicet distinctione & in presentibus & absentibus existente, quam ante tam in fideiussoribus, & mandatoribus, & constitutæ pecuniæ reis, quam etiam ijs, qui mutuum contraxerunt, sanciuimus. Consimiliter hoc obtinente & in alijs contractibus, ubi fideiussores aliqui, aut mandatores, aut constitutæ pecuniæ rei assumuntur, & in ipsis utrinque principalibus, necnon hæredibus & successoribus eorum. Ac uetus quidem lex rursus ea fini obtineat, subditosque nostros iusticia & hacine distinctione refocillet. **QVOD AUTEM CONSEQUITVR**, & humaniore quadam curamēn humanitatis intuitu à nobis sanciat. Proinde si quis fidem & facultates mutuantis secutus aurum credat, cui ad solutionem non aurum, sed tantum res immobilis suppeditat, creditor autem urgeat, & omnino aurum efflagitet, tametsi neque aurum, neque ulla res mobilis in parato sit: liberum creditori per nos fuerit, si uelit, uel immobiles res pro auro capere. Certe si nemo, qui res eius immobiles comparet, adsit, creditore subinde rumores spargente pignori nexa esse bona eius, cui mutuum dedit, eaque re ad emptionē accedere uolentes deterrente: tunc in hac quidem alma urbe gloriosissimi reip. nostræ procures pro modo iurisdictionis unicuique à lege & nobis assignatæ, in prouincijs uero gentium præfides procurarent, ut exacta rerum debitoris æstimatione inita, creditoribus res immobilis pro portione debiti cum cautione, qualem debitor dare poterit, addicatur. Cæterum in additione earum rerum talis processus sit. quæ quidem meliores & præstantiores erunt, has addicat creditori. quæ uero deteriores, eas post solutionem debiti patiatur residere apud debitorem. Neque enim iustum fuerit, ut qui aurum mutuum dedit, aurum autem recipere nequit, sed possessionem immobilem agnoscere compellitur, non item præstantiores debitoris res percipiat, & per hoc saltem se consoletur, quod quamuis aurum non recepit, aut eorum aliquid, quæ absportari possunt, possessionē tamen sibi habere licet haud despicabilem. Atque in hoc quidem perspicua quædam legis humanitas elucet, agnoscantque creditores, quod ipsa necessitatis ratio rem eò perductura fuisset, tametsi hanc legem non perscripsissemus. nam nec debitor pecuniæ indigens, emptorē sue non inueniens, quidquam aliud facturus erat, quam ut bonis cederet. & consequenter rursus ad creditorem res peruenissent creditam pecuniam recipere nequeuntem. Vnde quod tam creditori, quam debitori cum contumelia & amarulento effectu accidisset, id nos cum summa humanitate & ut legislatorem decet temperantes, & aduersa fortuna oppressis debitoribus opem ferimus, & neque asperrimis creditoribus incommodi uideri possumus, id illis iniungentes, ad quod si pergant minus dicto audientes esse, omnino ipsi deuenturi sint. Sanè si creditor paratus sit aliquē perquirere, qui emat: necessitatem habeat debitor hoc facere, arbitrio iudicis oblata cautione, qualem prorsus dare poterit. Ita enim undique creditorum commodis prospiciendum est, ne ullo debitores modo grauentur. Creditorem autem ueteres secuti leges constituimus, quicumque actionē contra

tra aliquem habere potest, etsi non mutuum contractū, sed aliud genus contractus subsistat. ut tamen ea, quæ argenti distractores constituerint, propter utilitatem illorū contractuum in suo ordine permaneant. Cognoscens igitur excellentia tua, quæ ad utilitatem subditorum à nobis sancita sunt, solennibus ea progāmatis tam hic, quàm ubiq; terrarum nostri imperij manifesta fieri procuret, ut in remotis etiam gentibus intelligant subditi, quantū pro illorum commodis prouidentia geramus.

DE MONASTERIIS, ET MONACHIS, ET EO. rum antistitibus. Constit. V.

Imp. IVSTINIANVS. A. Epiphania sanctiss. & beatiss. huius regie
urbis archiepiscopo, eiusq; uniuersi tractus patriarchæ.

Onuerfationis monachalis uita sic honesta est, sic commendare nouit deo ad hoc uenientem hominem, ut omnem humanam eius maculam detergat, & purum ac rationabili natura decentem, & plurima secundum mentem operantem, & humanis cogitationibus celsiorem reddat. Si quis igitur futurus est monachus perfectus, indiget & diuinorum eloquiorum eruditione, & cōuersationis integritate, ut tanta dignus factus sit mutatione. Credimus igitur & nos explanare, quid agendū ab eis

fit, & decertatores eos ueros ad sacram uiam cōstituere. & ita nobis intētio præsens est legis, ut post illa, quæ de sanctissimis episcopis sanciuimus, & quæ de reuerēdissimis clericis disposuimus, neq; qd monasticum est, extra cōpetentem formā relinquamus. * Illud igitur ante alia dicendū est, ut quo cūq; tempore & quocūq; loco quis ædificare uenerabile monasterium uoluerit, nō prius licentia sit hoc agendi, quàm deo amabilem locorum episcopum aduocet. at ille extendat manus ad cælum, & per orationem locum consecret deo, figens in eo salutis nostræ signum (dicimus autem adorandam, & uere honorandam crucem) sicq; inchoet ædificium, bonū uniq; quoddā in hoc, & decens fundamē

* Hæc eadē
leguntur et
infra consti.
123.

tum ponens. hoc itaq; principium piæ uenerabilium monasteriorum fabricæ fiat. HINC autē nobis etiam de singulis monachis cogitandum est, quo conueniat fieri modo, & utrum liberos solum, aut etiam forte seruos, eo q; omnes similiter diuina suscepit gratia prædicans palām, quia quantum ad dei cultum non est masculus, neq; fœmina, neq; liber, neq; seruus. omnes enim in Christo unam

mercedem percipere. Sancimus ergo sacras sequentes regulas, eos, qui singularem conuersationem prouident, non prompte mox à reuerendissimis præsulibus uenerabilium monasteriorum habitum percipere monachalem, sed per triennium totum (siue liberi forte sint, siue serui) tolerare, nondum monasticum habitum promerentes, sed tonsura & ueste eorum, qui laici uocantur, uti, & manere sic diuina addiscētes eloquia. Et reuerendissimos eorum abbates requirere eos, siue liberi sint, siue serui, & unde eis desiderium uitæ singularis accesserit: & discētes ab eis, quia nulla maligna occasio ad hoc eos induxit, & habere eos inter illos, qui adhuc docentur, atq; monentur, & experimento percipere eorum tolerantiam, & honestatē. nō enim facilis est uitæ hominū mutatio, sed cū animæ magno sit labore.

Et cū triennio toto in ea uita permanerint, optimos semetipsos & tolerabiles alijs monachis & præsuli demonstrantes, hos monasticam promereri uestem, atq; tonsuram, & siue liberi sint, siue calumnia permanere: siue serui, penitus non inquietari migrantes ad cōmunem omnium, dicimus autem cælestem dominum, sed in libertatem eripi. nam si in multis casibus etiam ex lege hoc fit, & talis quædam libertas datur: quomodo non præualebit diuina gratia talibus eos

absoluere uinculis? Si uero intra triennium uenerit quispiā, & aliquem horū, qui conuersationē professi sunt, abstrahere tanq; seruum uoluerit, hoc quod nobis nuper ex Lydia nunciauit Zolimus deo amabilis, uir famosissimus in conuersatione, & propē uicesimū & cent. simū ætatis agens annū, pollens autem & animi uirtutibus & corporis operationibus, quia tanta quædam in eo gratia dei floret. si quis igitur (sicut prædiximus) intra triennium ueniat aliquem eorum, qui uolunt esse & pseruare monachi, in seruitutem tracturus, & dicat quod abripuerit qualdam res, & propterea recurrit ad monasterium: sancimus eum non prompte agere, sed primo probare pro ueritate, quia & seruus est, & pro furto forsan, aut pro uita maligna, aut pro uicis pessimis fugerit quidem propter suum autem uicium ad monasterium uenerit. & siquidem uerax ostenditur, & apparuerit, propter huiusmodi causam monasticā eum simulasse cōuersationem, aut propter turpitudinem uitæ forte defugisse, & non pro ueritate sanctimonix habitum concupisse: hunc reddi domino cum ijs, quæ forsan abripuit: si tamen hæc etiam in monasterio fuerint. eum uero, qui dominus approbatur, dare ei iussurandum, quia nihil mali ei faciet, & susceptum eum reducet domū.

Si uero is quidem, qui dicit se esse dominum, nihil tale probauerit, & appareat is, qui in talibus accusatur, ex ipsa conuersatione honestus ac mitis, & forte testimoniū habeat aliorum, quia etiam apud dominum consistens discendi cupidus fuerit, & honestatis amator: & si nōdum forte completum est triennij tempus, attamē etiā sic maneat in uenerabili monasterio, abstrahere cupiētū asperitate liberatus. Triennij uero semel expleto rēpore, iudicatus, quia monastica dignus est honestate, maneat in monasterio. nequaquē em damus licentiā ulli penitus perscrutari, quæ eius sunt: sed siue liber, siue seruus sit, manere eū in cōuersatione

b ij uolumus,

uoluntis. nam & si uicium in priori ab eo forte gestum est uita (humana enim natura quodammodo labitur ad delicta) attamen sufficit ad mediocrem purgationem peccatorum, & ad uirtutis augmentum triennalis temporis testimonium. ea uero, quæ rapta sunt, apud quoscunque tandem inueniantur, modis omnibus reddantur præco domino.

Si uero seruitij necessitate effugies, tentauerit monasterium quidem derelinquere, aliam autem uitæ sectari figuram: licentiam damus domino, retrahere eum, & probanti fortunam inter seruos habere. non enim iniuriam patietur tantam ad uerum seruitium retractus, quantum ipse iniuriatus est dei culturam refugiens. & hoc quidem de fortuna horum, qui inter monachos profiteri uolunt, sancimus.

Cogitandum uero est, quomodo ipsos habitantes & ibi degentes monasticæ philosophiæ certatores dignos esse ostendamus. Neque enim uolumus in ullo monasterio sub ditione nostra constituto, siue plurimorum hominum est, siue paucorum, monachos, qui ibi sunt, diuisos ab alterutris esse, & proprijs habitationibus uti: sed communiter quidem eos commedere sancimus, dormire etiã omnes in communi, unoquoque quidem in quadam propria stratura iacente, in domo uero una collocatos: aut si forte non sufficit ad multitudinem monachorum domus una, in duas forsan, aut plures, non tamẽ seorsim, & apud semetipsos, sed in cõmuni testes alterutri sint honestatis & castitatis. & neque somnũ delidiosum habeant, sed & in somno meditantes bene cõposito esse corpore propter increpationẽ respicientium. nisi tamẽ quidam eorum in contemplatione & perfectione degentes, uitam remotam habeant in secessu, quos uocare anachoretas, & helychastas cõsueuerunt, tanquam à communione ad meliora exceptos. alioquin alios, quibuscunque inter multitudinem conuersatio est, in his, quæ uocantur cõnobia, esse uolumus. sic enim zelus cis ad uirtutem crescit, & maxime iuuenibus, si cum senioribus constituantur. fiet enim seniorum conuersatio iuuentutis educatio perfecta. & sic sint in cõnobijs suo proprio abbati obediẽtes, & traditam sibi conuersationem inculpabiliter obseruantes.

Si quis autem forte semel dedicatus, habitusque potius, deinde à monasterio discedere uoluerit, & priuatam fortassis eligere uitam: ipse quidem sciet, quam pro hoc dabit deo satisfactionem. res autem, quasque habuerit, dũ in monasterium intrabat, ex dominijs sit monasterij, & nihil inde penitus eliciat.

Illud quoque decernimus, eũ, qui in monasterium introire uoluerit, antequam monasterium ingrediatur, licentiam habere suis uti, quo uoluerit modo. ingredientem namque simul sequuntur omnino res, licet non expressim, cum introduceret eas, dixerit: & non erit dominus earum ulterius ullo modo. Si uero filios habuerit: si quidem contigerit iam eum res aliquas donasse eis, aut per antenupcialẽ donationem, aut per dotis occasiõnẽ cõtulisse, & faciant hæc quartã ab intestato eius substantiæ partẽ: nullũ in reliquis rebus habeant participiũ filij. Sin autẽ nihil eis donauerit, aut minus quarta: & postq̃ abrenunciã conuersatus fuerit inter monachos, nihilominus quarta debetur filijs, ut aut in totum eis detur, aut si contingat eos iam aliquid accepisse, suppleatur.

Si autem uxorem habens, deinde eam relinquẽs, in monasterium ingrediatur: & dos mulieri seruetur, & ex morte pactum, quod in alia nostra sanctiuius constitutione. Omnibus, quæ super monachis dicta sunt, & in mulieribus monasterij ingredientibus ualituris.

Si uero relinquens monasterium ad quandã ueniat militiã, aut ad aliã uitæ figurã: substantia eius etiã sic in monasterio, secundũ quod à nobis prius dictũ est, remanente, ipse inter officiales clarissimæ provinciæ iudicis statuatur, & hunc habebit mutationis fructũ, quod pro sacro ministerio despecto, tribunalis terreni obseruet seruitiũ.

Si uero relinquẽs monasterium, in quo conuersationẽ habuerit, ad aliud trãseat monasterium: etiã sic quidẽ eius substantia maneat, & uindicetur à priori monasterio, ubi abrenunciã hanc reliquit. Competens autẽ est, reuerendissimos abbates nõ sũlciere eũ, qui hoc egit. Erronea namq̃ est talis uita, & nullatenus monasticæ tolerantia proxima, neque cõstantis & persistentis animi, sed indicium habens circulatoris, & aliud de alio requirẽtis. Ea propter etiã hoc prohibeat deo amabiles episcopi & archimandritæ nuncupati, monasticam honestatẽ secundũ regulas sacras cõseruantes.

Si quis autẽ monasticã profitemiũ conuersationẽ meruerit clerici ordinationẽ: maneat etiã sic puram seruans conuersationem. quod si facti clerici abutatur fiducia, & ad nuptias uenire (quippe tali gradu constitutus inter clericos, qui ei uxorem ducere permittat, dicimus autẽ cantorum auctoritate: alijs em omnibus nuptias secundũ sacras regulas penitus interdiciamus) aut cõcubinas habere, aut luxurijs tradere uitã præsumat: excludatur modis omnibus à clero, tanq̃ priorẽ cõuersationẽ & solitariã cõfundens uitã, & priuatus sit de cætero. ad militiã quidẽ, aut ad aliud officiũ uenire nõ præsumens, nisi à nobis uoluerit dudum interminatis subiaccere poenīs. ipse autem apud semetipsum reputas & agnoscens, qualẽ pro hoc daturus sit magno deo satisfactionẽ.

ORDINATIONE uero abbatũ si quando contigerit egere monasterij, iubemus abbatẽ nõ per ordinẽ reuerendissimorũ fieri monachorum, nec omnino eũ, qui mox post primũ est, nec qui post illũ secundus est, neque tertij, aut reliquos, hoc quod etiã alia lex nostra dicit: sed deo amabilẽ locorũ episcopum percurrere quidem consequenter per omnes (nõ enim exhonorandũ est omnino tempus, & ex eo ordo) & eũ, qui apparuerit prius optimus inter monachos optimos constitutus, & dignus præsulatu eorũ, hũc eligere, eo quod humana natura talis est, ut neque oēs per ordinem inter summos boni, neque rursus oēs inter nouissimos mali constituti sint. sed procedat quidẽ secundũ gradum antistitis inspectio. qui uero prior, mox inter numeratos optimos apparuerit: is abbas sit, & ordinem simul & uirtutẽ suffragantem habens. oportet em eos, qui discernũt, quod melius est, à peiore: aliud quidẽ ad regendũ dimittere, aliud uero inclinari iubere, & paulatim per eruditionẽ hoc etiam ad melius adducere.

Quacũque tamen à nobis in omnibus, quæ prius, & quæ nunc prolata sunt, sacris nostris cõstitutionibus sunt sancita de clericis, aut monachis, aut monasterijs, hæc cõmunia ponimus & in masculis & foeminis, & monasterijs, & alceterijs, nõ discernentes (quantũ ad istos) masculum aut foeminã, eo quod (sicut prædiximus) unũ omnia in Christo consistũt.

Hæc igitur omnia sanctissimi patriarchæ sub se cõstitutis deo amabilibus metropolitani

metropolitanis manifesta faciant. at illi subiectis sibi deo amabilibus episcopis declarent, & illi monasterijs dei sub sua ordinatione constitutis cognita faciāt, quatenus per omnia domini cultura maneat undiq; incorrupta. Imminebunt enim maximæ poenæ ista transgredientibus. dicimus autem de cælo, quas necesse est rectorum dogmatū contemptoribus imminere. Et nostræ quoq; reipublicæ iudices, si hæc eis nuncientur, omnibus studeant modis ea, quæ sacris regulis continentur, quas nostra sequitur lex, ad effectum perducere procurare. nam nec illos deserit poena hæc negligentes. Quapropter sequentem hæc tuā sanctitatē decet omnibus sub se positis sanctissimis metropolitanis hæc facere manifesta. Data XIII. Kal. April. Constantinop. Belisario V.C. COS.

QVOMODO OPORTEAT EPISCOPOS ET CLERICOS
teros clericos ad ordinationem perducī, & de expensis ecclesiarum. Constit. VI.

Imp. IVSTINIANVS. A. Epiphano archiepiscopo & patriarchæ Constantinopolitano.

Maxima quidem inter hoīes dona dei sunt à superna collata clementia sacerdotiū & imperiū. Quia illud quidē diuinis ministrās, hoc autē humanis præsidens ac diligentia exhibens rebus, ex uno eodēq; principio utraq; præcedētia humanā exornant uitā. Ideoq; nihil sic erit studiosum imperatoribus, sicut sacerdotiū honestas, cū utiq; & pro illis ipsi semper deo supplicent. nam si id quidē inculpabile sit undiq; & erga deum fiducia plenū, imperiū autē recte & competenter exornet traditū sibi rempublicam: erit belia quædā cōsonantia, omne, quidquid utile est, humano cōferens generi. Inde adeo maximam habemus sollicitudinē circa uera dei dogmata, & circa sacerdotiū honestatē, quam illis obtinentibus credimus, quia per eam maxima nobis dona dabuntur à deo, & ea, quæ sunt, firma habebimus, & quæ nodū hactenus uenerunt, acquiramus. bene autē uniuersa geruntur & competenter, si rei principium fiat decens & amabile deo. hoc autē futurum esse credimus, si sacrarum regularum observatio custodiat, quam iusti laudandi & adorandi inspectores & ministri dei tradiderunt apostoli, & sancti patres custodierunt & explanarunt. Sancimus igitur, sacras per omnia sequentes regulas, cū quis piam omni postuenturo tempore ad episcopatus ordinationem adducitur, cōsiderari prius oportere eius uitam secundum sanctum apostolum, si honesta, & inculpabilis, & undiq; irreprehensibilis sit, & à bonis testimoniū habeat sacerdotem decens. Et neq; ex officiali aut ex curiali ueniat fortuna, nisi si forsan ex nouella ætate (secundū quod iam dispositū est) in monasterio constitutus, fortuna libere tur, quartam tamen prius substantiæ reddens curiæ. Neq; etiā ex idiota, & his, qui uocantur laici, existens, & ita mox ad episcopatum ascendēs, quasi imaginariam suscipiat ordinationem, ut qui modo quidem idiota sit, mox autē clericus, deinde paruo admodum tempore præterito episcopus appareat. Et neq; uxori alteri copulatus, sed aut in uirginitate degens à principio, aut uxorem habens ex uirginitate ad eum uenientem, & non uiduam, neq; seiunctam à uiro, neq; concubinam, neq; filios aut nepotes habens, neq; cognitos legi, neq; illi odibiles. Alioquin qui præter hoc aliquid agit, & ipse cadet à sacerdotio, & qui eū ordinat, extra episcopatum deget hanc legem offendens. Sed neq; pecunijs ullis emere sacerdotium ei permittimus. solum uero eum respicere domini dei culturam volumus, & non plurimis humanis cogitationibus distrahi. Sed neq; ineruditus existens sacrarum dogmatum ad episcopatum accedat, nisi prius aut monasticam uitam professus, aut in clero constitutus non minus mensibus sex, uxori tamen non cohærens, aut filios aut nepotes habens. hoc enim omnimodo in deo amabilibus episcopis requirimus, sicut etiam prius sacris duabus nostris constitutionibus hoc sanctum est, per quas dudum cohærentes uxoribus non perscrutamur, omne præteritum relinquentes, de cætero autem nulli permittentes à positione legis uxorem habenti talem imponi ordinationem. quam legem etiam nūc renouamus, ne forte si præter hoc aliquid fiat, & ipse cadat à sacerdotio, & ordinantem similiter excludi procuret. Igitur ordinandus episcopus aut ex monachis aut ex clericis sit. etiā in huiusmodi uita testimoniū boni, uita bonus, & honestus, & gloria fruens bona, & hoc fundamentū pontificatus deponēs animæ suæ. Sed etiā licet cōstitutū & ad episcopatum præparatum cōpetens est uenerabilis & undiq; probatas legere regulas ante ordinationē, quas recta & inuoluta nostra suscepit fides, & catholica dei apostolicaq; disposuit & tradidit ecclesia. & cū frequenti eas lectione percurrerit, qui ad ordinationem deducitur: tunc is, qui ordinationem imponiturus est, interroget eum, si sufficiens sit custodire & agere, quæ sacre regulæ sancierunt. & si quidem ille declarauerit & dixerit, præcepta sacrarum regularum non se ualere seruare: nullo modo ei ordinationē imponi. si uero ille susceperit, & dixerit, quia quantum homini est possibile, cōplebit hæc, quæ his cōtinentur: tūc monere eū, & dicere, quia nisi hæc obseruauerit, & à deo alienus erit, & cadet à dato honore, & neq; ciuiles leges delictū inultū relinquet, eo qd à præcedētib; nos imperatoribus, & à nobis ipsis recte dictū est, oportere sacras regulas pro legibus ualere. Eri etiā sic permanferit cautam amplectēs: tunc super his professionibus unūquēq; sacra suscipere episcopatus ordinationē. Et hæc nō pecunijs redimere, neq; p. res; alias; dationē suscipere, sed purā p. ciere, & sine mercede tāq; à deo datā

deo datam. Tamen si em alia omnia habeat utilia, quæ prius à nobis dicta sunt, pecunijs autem vel rebus etiam uideatur episcopatum emisse: sciat se & ab ipso episcopatu casurum, & hoc munus retributum ordinanti, ut & ille episcopatum amittat, & à clero cadat: & utriusque causa talem præstet retributionem, ut & hic quidem non adipiscatur, quæ sperabat, ille autem etiam quæ habebat, amittat. Nihilominus etiam pecunijs ac rebus datis occasione ordinationis sanctissimæ assignandis ecclesiæ, siue episcopus sit accipiens, & propterea à sacerdotio cadat, siue etiam quilibet alius in clero constitutorum. nam & illi æquale imponimus poenam, ut ordine, quem inter sacerdotes habuerit, cadat: & reddat aurum aut res, quæ ordinationis occasione datæ sunt, iniuriam passæ (quæ ad ipsum ecclesiæ). Si quis autem extraneus sit, & non in clero constitutus, qui aurum aut rem aliquam propter patrocinium ordinationis accepit, & maxime si administrationem aliquam gerat: habebit ipse non tantum à deo poenam, & succedent ei de cælo supplicia: uerum etiam illud, quod datum est, ablatum ab eo, sanctissimæ ecclesiæ omnibus reddatur modis in duplum. insuper etiam si quam administrationem habet, ea cadat, & perpetuo exilio condemnatur. Illud quoque sciat aperte, qui pecunijs aut rebus alijs emerit præsulatum, quia si prius diaconus aut presbyter sit, deinde per suffragium ad sacerdotium ueniat: non solum cadet episcopatu, sed nec prior ei relinquetur ordo presbyterij forsitan, aut diaconatus. amittet etenim etiam illud, & omni sacerdotali excludetur ordine, utpote decentia indigne concupiscens. Oportet autem in ipso ordinationis tempore eum, qui hæc imponit, illi coram omni fidei populo sanctissimæ ecclesiæ hæc omnia prædicere, ut agnoscens eum omnia, quæ prius à nobis dicta sunt, habere ad sacram cum deducatur ordinationem: ut etiam ille coram omnibus hæc audiens, non solum habeat dei timorem, sed etiam coram omnibus denunciationem & professionem erubescat. Si quis autem talis quidem esse putetur, & ad episcopatus ordinationem transeat, contradicat autem aliquis, atque dicat conscius se esse alicuius quod illicite admiserit: non prius mereatur episcopatus ordinationem, quam examinatio quærimoniarum fiat, & appareat undique innoxius. Quod si etiam post huiusmodi contradictionem non passus is, qui ordinationem facit, legitimam examinationem imponi causæ, currat ad ordinationem: sciat, quod ab eo fit, pro nihilo esse. sed & is, qui contra legem facit, cadet sacerdotio: & qui sine probatione imponit ordinationem, & ipse quidem similiter cadet sede sacerdotali, reus autem erit deo, qui omnium præcipue quærit suorum sacerdotum puritatem. Si tamen is, qui ordinationi contradicit, aut examinatione facta probetur calumniator, aut in ipso principio, neque in examinatione persistere confidat: segregetur is in perpetuum à sacra communione is, qui ordinationem facere uult, ut non ipsa falsitas impunita sit. Sicut enim bonam gloriam in eo, qui ordinandus est, quærimus: ita etiam calumniā in eo, qui frustra accusauit, punimus. Si uero nemo accusauerit omnino, aut in toto denunciās examinationem non faciat, aut facta examinatione demonstrare (sicut prædiximus) non ualuerit accusationem ueram: tunc oportet eum, qui per tot uias inculpabilis apparuerit, accedere ad futuram ordinationem. qui enim ita ordinatus, ex hoc multa & meliora cognoscit præcepta, neque qui taliter animo, uerbo, corporis exercitatione & sapientia eruditus est, incurrit in uitā animaduersione dignā. **ET ILLUD** etiam definimus, ut nemo deo amabilium episcoporum foris à sua ecclesiā, plusquam per totum annum, abesse audeat, nisi hoc per imperialem fiat iussione. tunc enim solum erit inculpabile. Et ut sacratissimi patriarchæ uniuersiusque dioceseos compellant deo amabiles episcopos suis inhærere sanctissimis ecclesijs, & non longo itinere separari, neque in peregrinis demorari uelle, neque sanctissimas ecclesias negligere, neque annum excedere, quæ & ipsum propter misericordiam constitutum. Si uero ultra annum errauerit, & dereliquerit, neque ad proprium episcopatum remeauerit, neque imperialis aliqua eum (sicut prædiximus) detineat iussio: tunc si quidem sit metropolitanus, contra ecclesiasticam dispositionem absentem regionis illius patriarcha reuocet quidem eum legitimis proclamationibus, seruans ubique sacrarum regularum obseruationem. Si uero maneat per omnia inobediens: expellatur à sacro episcoporum choro, & alium introducat huiusmodi & reuerentia, & uerecundia, & honestate dignum. Si uero non metropolitanus, sed aliorum episcoporum aliquis sit, qui errauerit: hæc omnia à metropolitano fiant. Nemo enim eorum tale suscipiat prætextum, si dixerint propterea se proprias derelinquere ecclesias, quod litium causas aut aliarum rerum, propriarum aut ad sacras ecclesias respicientium circumlustrant, & hic constituti hærent, aut in alijs oberrant locis. hoc enim non habet decentem rationem, ut cum multitudine famulicij, quod necesse est episcopum habere, persciscant & peregre sumptus faciant: cum neque ulli sanctissimæ ecclesijs lucrum inde & iuamē accedat, neque (secundum quod decet sacerdotem) proprium habere possint habitum: & ut maxime quædam sint lites forte sanctissimis ecclesijs, propter quas tales prætextus afferunt, rectius eas per illos, qui sub ipso sunt, religiosos clericos, aut apocriarios, aut oconomos mouere liceat, & petitionibus ad imperium directis impetrare desiderata. Propterea sancimus, si quando propter ecclesiasticam occasionem inciderit necessitas, hæc aut per eos, qui res agunt sacrarum ecclesiarum, quos apocriarios uocant, aut per aliquos clericos huc destinatos, aut oconomos suos notam imperio facere, aut nostris administratoribus, ut impetraret, quod competens est: neque hoc deo amabilibus episcopis erroris & absentiae, & sanctissimis ecclesijs læsionis occasionem fieri, tam in prouincia ecclesiasticis rebus per absentiam eorum neglectis, quam etiam hic ex pensis multis ab ipsis factis, præterea peregre habitatione non habili constituta, & undique causa nullum iuramentum, magis autem læsionem sanctissimis ecclesijs inferente. Non autem aliter aliquem deo amabilium episcoporum præsumere, dirigere se ad hanc felicissimam ciuitatem, priusquam siquidem episcopus sit, literas acceperit, proprii metropolitani ad imperium, quæ secundum diuinas regulas cōmēdaticia uocant, testimonium phibentes necessitatis eius plenitiæ. Si uero metropolitanus sit, qui persciscit uult: literas sumat eiusdem dioceseos patriarchæ eius plenitiā necessariā esse dicentes, & sic oportere impatorem iurare hunc præsentari: & non temere ac sine conscientia metropolitanorum aut patriarcharum persciscant, propterea quod hoc diuinis interdictum est regulis, Vnde huc aduenientes non præsumant per semetipsos se prius pronuntius

us pronūciare ad imperiū, sed primitus aut ad deo amabilē patriarchā proficiant, aut ad uniuscuius
 q̄ diocēseos, ex qua sunt, apocriarios, & cū ipsi conferant causas, propter quas uenerunt, & cū eis in
 grediant ad imperiū, & deinceps imperiali perfruant aspectu. Mox q̄ imperiū adfuerint, lice
 at quidē petentibus episcopis, aut per eos, qui uocantur referendarij sanctissimæ maioris ecclesiæ, aut
 per religiosos apocriarios cuiusq̄ diocēseos sanctissimorum patriarcharum suggerere se imperio,
 & promereri responsum celeriter, ita ut si aut iusta ab imperio petierint, hæc accipiant; aut si non iusta
 quærūt, uelociter reuertantur, unde profecti sunt. Hæc autem de deo amabilibus episcopis secun
 dum diuinas constituentes regulas, & religiosos clericos cum multa fieri inquisitione secundū diuinas
 regulas, & boni testimonij uiros ordinari sancimus, literas omnino scientes, & eruditos cōstitutos (li
 teras enim ignorantes omnino nolumus neq̄ unum ordinem suscipere clericorum uidelicet, presby
 terorum & diaconorum, tam sacras orationes dicentium, quā ecclesiarum & canonum legentia
 um libros) & ordinationē sine querela, & inculpabilē, & sine aliqua cōtradictione, & sine datione pe
 cuniarū aut rerū suscipientes. Neq̄ aut eos uolumus omnino, qui officiales aut curiales cōstituti sunt,
 suscipere ordinationē, nisi secundū leges, quas super his superius posuimus pridem, quas & hic nunc
 cōfirmamus. Et episcopi autoritate ordinatos sacra præcepta in conspectu totius populi suscipere
 propter easdem causas, ppter quas hoc ipsum agi etiā supra in deo amabilibus episcopis sanc
 uimus. Sed neq̄ eum, qui secundas habet aut habuit nuptias, ordinari in diaconum aut presbyteru
 rum, neq̄ si mulieri coniungatur seiunctæ & propriū uirum derelinquenti, neq̄ si concubinam
 habeat. sed saltem eiusmodi uxore, quæ cū castitate & ex uirginitate sit. nihil enim sic in sacris ordina
 tionibus diligimus, quā cum castitate uiuentes, aut cum uxoribus non cohabitantes, aut unius uxo
 ris uirum, qui siue fuerit, siue adhuc sit, & ipse castitatem eligat, secundum diuinas regulas primū
 principium & manifestum fundamentum residuæ uirtutis constitutam. Si autem & aliquis presby
 ter, aut diaconus, aut subdiaconus postea ducat uxorem, aut concubinam, aut palam, aut occulte, sa
 cro statim cadat ordine, & deinceps idiota sit. Quod si & lector secundam ducat uxore certis de cau
 sis & ex irrecusabili quadam necessitate; neq̄ omnino ad altiore accedat gradum, neq̄ perfruat
 tur gradu maiore in sacerdotio, sed maneat in eodem gradu perpetuū. Sed non & ad tertiā ueniat
 ad nuptias. satis est enim, si ad nuptias ueniat. Si uero aliquid tale egerit, & ad secundas ueniēs nuptias,
 ad maiorem gradum uenire festinauerit; exinde idiota erit, & laicus, omnino sacro ministerio ca
 dens. pudice enim nos per omnia decet uiuere. si enim tales constituti hi, qui in clero adducuntur,
 ordinentur: facilis eis ad episcopatum ascensus erit, & ex multis bonis uiris facilius inuenientur, qui
 digni adducantur ad primū gradum sacerdotij. Quanta igitur super uenerabiles clericos à
 nobis dicta sunt, hæc etiā super deo amabilibus diaconis illis intelligi uolumus, ut neq̄ ipsæ citra obser
 uationem fiant sed primū quidem eis ætatem neq̄ nouellam esse, neq̄ crescentem, ne hac occasione de
 linquendū proficiant, sed super mediam constitutas ætatem, & circa quinquaginta annos secundum
 diuinas regulas agentes. sicq̄ sacram promereri ordinationem aut uirgines constitutas, aut quæ u
 nius uiri fuerant uxores. non enim permittimus neq̄ secundas cōtrahentibus nuptias, neq̄ uitam nō
 habentibus (ut diximus) irreprehensibilem, omnīq̄ suspitione liberam ad sacrum uenire ministeriū,
 & adorandis ministrare baptismatibus, & alijs adesse secretis, quæ in uenerabilibus ministerijs per eas
 rite aguntur. Si uero quædam necessitas fiat, & minorē ab hac ætate, quam diximus, ordinari diacon
 issam contigerit: liceat eam in aliquo uenerabilium asceteriorum destinari, in quo habitare possit
 nequaquam admista uiris, neq̄ suo habitans arbitrio, sed uitæ separatæ & modestiæ à conueni
 enti multitudīne bonum testimonium habens. Volumus autem & ipsas, quæ ad ordinationem
 perducuntur, diaconissas, siue ex uiduitate, siue ex uirginitate, non cum aliquo cohærere, aut con
 gnatorum, aut eorum, quos appellāt dilectos (talibus enim nominibus utentes, maligna suspitione
 suam replent uitam) sed aut solæ habitent, aut cum parentibus solis, & filijs, aut uere fratribus, aut
 cum his, de quibus si quis suspicari aliquid præsumpserit malignum, ipse insipiens simul & impius
 forsan putabitur. Et si dicatur tale aliquid de aliqua earum, quæ in diaconissarum ordinationem in
 gredi uult, quod alicui adhæserit sub imagine quidē bonæ appellationis, cū maligna uero suspitione
 non oportet huiusmodi mulierē perducī omnino ad ordinationē diaconicæ. Nam & si ordinetur, &
 tale aliquid egerit, & cohæserit alicui cū prædicto nomīe, aut schemate; cadat quidē ipsa à diaconia, &
 tam ipsa, q̄ ille subiecti erūt huic legi, & reliquis, quæ corruptores puniunt. Oportet em̄ omnes, quæ
 ordinantur, uenerabiles diaconissas tempore ordinationis etiam moneri, & coram reliquis, quæ du
 dum sunt uenerabiles diaconissæ, sacrorum audire mandatorum præcepta, ut & ipsæ dei timorem
 habeant & adhærentē sacris mandatis fiduciā, timeant autem & confundi, & sacro cadere ordine. Sci
 turis, quod si præsumpserint aut erubescerent ordinationem, aut derelinquentes sacrum ministeri
 um, ad nuptias uenire, aut aliam omnino uitam elegerint: ipsæ quidem obligatæ efficiuntur morti, &
 substantia earū applicabitur sanctissimis ecclesijs, aut monasterijs, in quibus sunt. qui uero eas aut in ux
 ores accipere, aut corrumpere præsumpserint, obnoxij quidem & ipsi gladio erunt, substantia autem
 eorū applicabitur fisco. Si enim in antiquis legibus uirginibus illis, quæ in eorum errorem uoca
 bantur, mortis incumberebat periculum corruptis: quomodo non magis nos in his, quæ à deo glorifi
 cant, idē definimus pudicitia, quæ quā maxime mulieres exornat, conseruari uolentes: cū cōueniat
 uenerabilibus diaconissis, ut & quod naturā decet, custodiant, & quod debetur sacerdotio, cōseruent.
 Secundū hoc autem & semel factos diaconos, aut presbyteros, nullo modo derelinquere sacer
 dotium. quod non solum in presbytero & diacono sancimus, sed etiā si subdiaconus, aut forte lector
 fiat aliquis, neq̄ hunc relinquere pristinum schema, & ad alteram migrare uitam; quia si tale aliquid
 egerit

egerit: secundum quod à nobis iam sanctum est, aut in curiam cum substantia, aut sub inopia degens ad officialem deponetur fortunam. Sed neque effusas competit fieri de cætero reuerendissimorum clericorum ordinationes. quod enim hæcenus gestum est, licet corrigi oporteret, attamen propter tempus sinimus. de cætero autem non propter hoc fieri, neque ad damnum sanctissimarum ecclesiarum uenire sancimus. Quæcunque igitur oportebat de tali modo in sanctissima maiore ecclesia huius nostræ regni ciuitatis, & sub ea constitutis sanctissimis ecclesijs, & alijs, quæ hic sunt, fieri: hæc specialiter lege complexi sumus. In omnibus autem, quæ foris sunt, locis sancimus, si quis cum constituit ab initio ædificare ecclesiam, definiuit ordinandorum mensuram, tanquam secundum eam expensas constituens: non prius ordinari quinquam in eadem ecclesia, nisi ad numerum à principio definitum eius mensura redigatur. Si uero hoc non fecerit, ipsa uero ciuitatis ecclesia ministrat emolumenta & sibi & alijs ecclesijs: tunc non promptum sit augere illi clericos, neque propter aliquas forte compaffiones aut beneficia ex hoc eam sumptibus prægrauare. non sunt enim hæc pia, neque sacerdotibus digna, sed ex his, quæ dominus deus dederit, quæ possibilia sunt, administrare, aut antiquam consuetudinem nihil penitus innouantem. Vnde competit deo amabiles patriarchas & metropolitanos huius habere prouidentiam, & eos quidem, qui hæcenus sunt, sinere in schemate, in quo sunt clericos. Metiri uero uniuscuiusque ecclesiæ facultates, & ita ipsos quoque sanctissimos patriarchas sub se constitutas ecclesias ordinare, & metropolitanos hoc ipsum à sanctissimis patriarchis comonitos facere, illos autem alios omnes sub se positos episcopos ad mensuram hanc deducere, & studere non ultra expensas facere clericorum ordinationes. scimus enim, quod sanctissimæ ecclesiæ propter hanc ordinationem & alias expensarum effusiones inopes factæ sunt. Et quia aliquas earum uix quidem, tamen liberauimus, quædam uero adhuc onerata iacent ex tali eleuari angustia non ualentes: ideoque hoc prouideant sanctissimi patriarchæ, & metropolitani, & reliqui deo amabiles episcopi, ut & nos quæ ab eis aguntur discantes, approbemus eos, qui nostram legem in literis positam apud semetipsos ostenderunt operibus adimpleri. Quæ igitur à nobis sancta sunt, & sacri ordinis statumque custodiunt secundum sacrarum regularum obseruationem & tenorem, de cætero conseruent perpetue integra & sanctissimi patriarchæ uniuscuiusque dioceseos, & deo amabiles metropolitani, & reliqui reuerendissimi episcopi, atque clerici, ubique dei culturam & sacram disciplinam custodientes inuiolatam, pœna imminente ista præuaricanti, quod penitus alienus sit à deo, & impolito sibi sacerdotij ordine. nam uelut indignus hoc excludit. Licentia uero uniuersis damus, cuiuscunque sunt officij, uel cōuersationis, respicientibus aliquid horum præuaricari, nunciare nobis & ad imperium, quod semper est: ut nos, qui hoc secundum sacrarum regularum explanationem apostolicamque traditionem constituimus, de centem etiam indignationem præuaricatoribus inferamus. uidelicet his etiam, quæ sancta sunt à nobis de hæreditatibus deo amabilium episcoporum, custodiendis. Sanctissimi sanè patriarchæ uniuscuiusque dioceseos hæc proponant in ecclesijs sub se constitutis, & manifesta faciant deo amabilibus metropolitani, quæ à nobis constituta sunt. Illi quoque rursus etiā ipsi proponant in metropolitana sanctissima ecclesia, & constitutis sub se episcopis hæc manifesta faciant. illorum uero singuli in propria ecclesia hæc proponant, ut nullus in nostra republica ignoret, quæ à nobis ad honorē & magnificentiā magni dei & saluatoris nostri Iesu Christi disposita sunt. Insuper sequens hæc tua sanctitas omnibus, qui sub ea sunt, sanctissimis metropolitani hæc faciat manifesta uniuerso tempore tenenda. Scriptum exemplar Epiphania sanctis. archiepiscopo magnæ huius & almæ urbis. Scriptum exemplar sanctis. archiepiscopo Hierosolymorum. Scriptum exemplar Iohanni uiro gloriosissimo præfecto sacrorum prætoriorum secundo ex consule & patricio, cui etiam hoc adiectum est. Et tua quoque celsitudo hæc sciens unā cum semper suscepturis sedem tuam hæc seruare festinet. & si denunciatum aliquid fuerit, tale delictum prohibeat, & maxime quæcunque in ordinationibus curialium uel officialium interdicta sunt. Nunciet autem etiam nobis, ut decens super eis imponatur correctio, utatur quoque præceptis ad clarissimos prouinciarum iudices, ut & ipsi quæ sunt inspicientes, non permittant aliquid extra hoc, quod à nobis constitutum est, fieri. imminet enim eis & pœna quinque librarum auri, siquidem & ipsi præuaricari uidentes non denunciauerint aut sedi tuæ, aut imperio, ut undique decens ornatus ordinationis gradui conseruetur. Scripta cum adiectione dominica.

DE NON ALIENANDIS, AUT PERMVTANDIS REBUS
ecclesiasticis immobilibus, aut in specialem hypothecam dandis creditoribus, sed ut sufficiant generales hypothecæ. Constit. VII.

Imp. IVSTINIANVS A. Epiphania archiepiscopo & patriarchæ Constantinopolitano.

Nam intentionem hanc semper proponimus, omne, quidquid prius imperfectum aut confusum uidebatur, hoc & expurgare, & perfectum ex imperfecto declarare. quod etiam in omni legislatione facientes, credimus oportere & in alienationibus, quæ sunt super sacris rebus, una complecti lege, quæ priores omnes & renouet, & emendet, & quod deest adiciat, & quod superfluum est abscondat. A Leone siquidem bonæ memorie, qui post Constantinū piæ memoriæ Christiana fide inter cæteros imperatores principatum auxit, & constituit sacrarum ecclesiarum honorem & disciplinam scripta lex est de alienationibus ecclesiasticis conclusa in sola huius felicissimæ ciuitatis sanctissima maiore ecclesia. & laudamus plurimam huius legis cum omni uehementia & dei cultura posita. sed eo quod non generaliter posita sit, in omnibus

mnibus indigere etiam eam quadam correctione credimus.

Ab Anastasio quoque pia memoria scripta quaedam de talibus lex est, neque similis priori, & omnino minus habens. effusa namque & per loca foris posita, nihilominus mansit imperfecta, eo quod ad solum sacerdotium & dioeceseos respiciat constitutionem sub beatissimo patriarcha huius regiae & felicissimae civitatis, alias autem omnes non perscrutata sedes; cum utique dignam correctione esse eam arbitratur, propter quam occasionem alia quidem corrigebat, alia vero incompolita relinquebat. Quam ob rem eam quoque uacare de cetero sancimus, utpote imperfectam, & loco circumsulam, & non generalem inter leges existentem, neque aliquid studium introducentem.

Haec ergo nos omnia emendantes, unam existimamus legislationem omnibus sanctissimarum ecclesiarum, xenodochiorum, nosocomiorum, monasteriorum, brephothrophorum, gerontocomiorum, & totius sacrae collegii rebus imponendam, & hanc legem Leonis pia memoriae constitutioni adijciendam esse; prius quidem breviter legislationem exponentes, sicut omne, quod reliquum est, intextentes.

Vult autem illa neque deo amabilem archiepiscopum & patriarcham huius felicissimae civitatis, seu sanctissimae maioris ecclesiae, neque oeconomum uedere, aut donare, aut aliter alienare rem immobilem, domum forsam, aut agrum, aut colonum, aut mancipia rustica, aut civiles anonas (nam & haec inter immobilia numerata sunt, quae competunt Constantinopolitanae sanctissimae maiori ecclesiae) sed neque pro ulla compensatione, aut qualibet alia circumventione tale aliquid agi. Et interminat emptori quidem rei restitutionem, ut reddat pro tempore oeconomico rerum sanctissimae ecclesiae rem, quam ipse perceperit, cum omni medii temporis fructu, & alijs lucris: casu imminente praeciorum ei, qui tale aliquid accipere aut comparare praesumpserit; cum etiam hoc quidem, quod contra leges actum est, ita ponat, ac si neque a principio gestum sit. Oeconomicum uero haec preuaricantem dare quidem de suo sanctissimae ecclesiae iubet omne, quidquid ex ea causa lucratus est, aut sanctissimae ecclesiae damnum intulit. Super hoc autem etiam excludit officio oeconomicum, & dat actionem sanctissimae ecclesiae, non solum contra deo amabiles oeconomicos, sed etiam contra successores eorum, siue ipsi haec alienauerint, siue pro tempore deo amabilem episcopum, aut alium quempiam clericorum uidentes alienatam degeneri & illiberali taciturnitate passi sunt; & multo potius si, cum uiderent, consentientes tale aliquid permiserunt, & non prohibuerunt. Ad haec autem etiam tabellionem, qui talia confecit instrumenta, perpetuo tradit exilio, nullam ei clementiam neque per reuersionem participas. Ipsos quoque maximos iudices, qui ad haec accedunt, & talibus ministrant caulis, aut confici apud semetipsos monumenta pro confirmatione talium donationum aut aliorum actuum patiuntur, cingulo, & dignitate, & substantia interminatur excludere. Haec igitur increpans uehementer, permittit rei ecclesiasticae usum, aut qui uocatur usufructus, sub certo quodam tempore, aut etiam usque ad uitam percipientis dare sanctissimae maiorem ecclesiam; sub hac tamen definitione, ut is, qui hac accepit munificentiam, eiusdem quantitatatis rem recompenset sanctissimae maiori ecclesiae iure proprietas, ex qua possit eundem redditum sanctissima ecclesia habere, quantum ille ex usu accepit; post percipientis utique mortem, aut definitum tempus, usu uidelicet & usufructu datae ecclesiasticae rei ad sanctissimam maiorem ecclesiam redeunte, & ite usu donatae rei cum proprietate sanctissimae ecclesiae uindicando. talem namque contractum sine periculo esse ponit lex. Si uero minoris fuerit, quod datur a sanctissima ecclesia, illud, quod compensatur ei, cuius mox quidem percipiet proprietatem, sperat autem & usum accipere: infirmum contractum & pro non facto ponit, datque licentiam uindicationis, utpote circumuentione contra ius sanctissimae ecclesiae facta.

Lex itaque talia sub breuitate decernit, & multa imponit, & usque ad res sanctissimae maioris ecclesiae stat solummodo. & quantumque omnem perimit circumuentionem, quam praediximus: non tamen retinere calliditate postea insurgentium ualuit. Quidam enim dudum hoc, quod uocatur colonarium ius (est autem colonarium ius, ueluti si domum ualentem centum solidos, & praestantem pensionem solidos decem accipiat quis ab ecclesia, & det pro ea solidos centum, seu amplius, aut etiam minus, & quasi iam de proprio aggrauet se dare singulis annis quasi pensionis nomine solidos tres. iste autem appellatur paroccus. sed ipsam domum sub tam parua pensione in perpetuum & ipse & haeredes eius possidebant) adinuenientes, neque nostris legibus, neque cuiusquam omnium notum, circumuentionem non paruam meditati sunt contra legem, perpetuas penes excogitantes alienationes. quod nos de cetero agi prohibemus, & pro eo ipso conscripsimus legem.

Dudum autem & ad emphyteusim respexerunt, & imminuerunt plurimam quantitatem ueri redditus, illis, qui emphyteusim accipiunt, praestantes hi, qui rebus quidem sanctissimae maioris ecclesiae praesidebant. Ideoque nos in quadam constitutionum nostrarum definimus quidem usque ad personas tres emphyteusim fieri, accipientis, & duorum aliorum successorum; hoc etiam super rebus sanctissimae maioris ecclesiae fieri permittentes, non autem ultra sextam partem propter fortuitos casus emphyteusim accipientes releuari sancientes.

Quia uero didicimus licet effuse & impie ab aliquibus fieri documenta, ut neque sexta relinquat sanctissimae ecclesiae pars, reliquis omnibus emphyteusim accipientibus donatis; porro autem Anastasius pia memoriae gesta monumentorum constituens fieri super alienationibus, sic ut etiam huius rei tempus adijceret, & emphyteusim statuens, sine gestis quidem usque ad solam uitam accipientis emphyteusim, cum gestis autem in perpetuum eam extendens, neque perfectam fecit neque utilem legem, & undique imperfectam, usque ad solam dioeceseos patriarchicae sedis huius felicissimae civitatis (sicut praediximus) legislationem statuens: NOS IGLIVR (iam enim ad legem ueniendum est) sancimus, neque sanctissimam huius felicissimae civitatis maiorem ecclesiam, neque sub ea constitutas ecclesias, quae ipsa erogationem suscepit (sicut eam Anastasius pia memoriae interpretatus est) neque alias omnes ecclesias in hac felicissima existentes ciuitate, aut circa eius confinia, neque sub patriarchica sede huius felicissimae civitatis constitutas, quarum metropolitana nos ipse ordinat, neque alium ullum ubicunque, siue patriarcham, siue episcopum (dicimus autem & eos, qui in Oriente, & qui in Illyrico, insuper & in Aegypto, & Lycaonia, atque in Lycia, & eos, qui in Africae provincia, atque ut strictim dicamus, per omnes nostrae ditionis terras, necnon qui in Occidente

sunt, deo amabiles episcopos ab ipsa seniore Roma usque ad Oceanum consistentium sanctissimarum orthodoxarum ecclesiarum neque aliquem xenodochium aut prochorothrophum, aut nosocomium, aut orphanotrophum, aut brephotrophum, aut gerontocomium, aut monasterium (uiorum uel mulierum) abbatem seu abbatisiam, aut quemlibet omnino praesidentem uenerabilibus collegiis, licentiam habere alienare rem immobilem, aut in domibus, aut in agris, aut in hortis, aut omnino in huiusmodi consistentem, neque rusticum mancipium, neque civilem annonam, nec per specialis pignoris occasionem tradere creditoribus. Alienationis autem nomen generalius ideo posuimus, ut prohibeamus & uenditionem, & donationem, & commutationem, & in perpetuum extensam emphyteusim, quae non procul ab alienatione consistit sed oes ubique sacerdotes ab huiusmodi alienatione prohibemus, subdēdos poenis, quibus Leonis patris memoriae usque uisa est constitutio. illam namque per omnia ualere & ratam esse sancimus. Praeterea autem proposuimus & protulimus, & conscripsimus hanc legem non paterna uoce, sed hac communi & Graeca, ut oibus sit nota propter facilem interpretationem. Quod itaque iam praeteriit, relinquimus. nam documenta tam longo abhinc tempore facta denuo commouere, multum erit tergiversationis. quapropter quae usque huc haecenus exstant, proprium habeant uigorem: de cetero autem omnem alienationem interdiciamus, praedictas eis poenas imponentes.

VT AUTEM lex ad humanam naturam uarietate permaneat, & ad id, quod semper uenit, accommodata, per omnia immota permaneat (quid enim esse potest stabile inter homines & immobile, ut nullam patiatur mutationem, cum omnis noster status sub perpetuo motu consistat?) necessarium existimauimus, quasdam exceptiones dare legi, cum multis uigiliis & subtilitate adinuentas, ut eas habens in auxilio lex, nequaquam moueatur.

Sinimus ergo imperio, si qua communitas est, & causa ad utilitatem reipublicae respiciens, & talem exigens possessionem alicuius immobilis rei, qualem proposuimus: hanc ei a sanctissimis ecclesiis, & reliquis uenerabilibus domibus, & collegiis, percipere licere, undique sacris domibus indēnitare seruata, recompensanda re eis ab eo, qui percipit, aequa aut etiam maiore, quam data est. Quid enim causetur Imperator, ne meliora det, cui plurima dedit habere deus, & multorum dominum esse, & ut facile dare potest: & maxime in sanctis ecclesiis, in quibus ois donatarum eis rerum immensitas optima mensura est: Vnde si quid tale fiat, & pragmatica praecesserit forma, praecipiens imperio dari aliquid talium rerum, & recompensauerit mox rem meliorem, & uberiorem, & utiliorē: sit ea permutatio firma, & hi, qui praesident domibus, quarum est, quod alienatur, & qui talibus administrant, siue querela undique sint, nullam metuentes poenarum, quae a Leone patris memoriae interminantur, & a nobis firmatae sunt. utique cum nec multum differant ab alterutro sacerdotum & imperii, & sacrae res a communibus ac publicis: quandoquidem omnium rerum sanctissimis ecclesiis abundantia & status ex imperialibus munificentibus perpetue praebetur. alterutris itaque compensantes, quae decent, non ab aliquibus iure culpabuntur.

Alia uero omnem, siue ad ipsum imperium, siue ad aliam quamcunque personam facta, siue uenditionem, siue emphyteusim perpetuam omnino perimimus. Sed neque donationem, siue per mutationem, siue dationem cuiusdam pignoris in re immobili factam occasione mutuum fieri sinimus. Et haec ualere uolumus in omni ecclesia, omnique monasterio, & nosocomio, & xenodochio, & brephotrophio, & asceterio, & gerontocomio, & omni absolute collegio, quod actio pia constituit, nullo penitus horum accipere aliquid ab eis ualente. Vnde neque constitutione Anastasii diuinae memoriae ultimum opus erit, neque secundum illam facienda decreta memoratae obseruationis. ipsa enim rei principia perimentes, & prohibentes quod sit, nequaquam percutatione deinceps indigebimus.

Emphyteusim autem, siue in sanctissima maiore ecclesia, siue in omnibus reliquis adorandis domibus, fieri sinimus & in persona accipientis, & in duobus eiusdem personae haeredibus deinceps, filijs duntaxat solis masculis aut foeminis, aut nepotibus utriusque sexus, aut uxore, aut uiro, si hoc uidelicet de uxore aut uiro expressim nominetur. alioquin non transire ad aliquem alterum haereditem, sed usque ad solam uitam peremptum standum, nisi filios aut nepotes habuerint. aliter autem penitus emphyteusim agi ecclesiasticae cuiusdam, aut prochoriae rei immobilis, aut mancipij rustici, aut civilis annonae, nullo modo permitimus, neque quod sit, aliquid penitus robur habere sinimus.

Quia uero Leonis quidem patris memoriae constitutio sub nulla penitus deminutione dari rem ecclesiasticam sancit, nos autem in alia constitutione a nobis scripta, sextam solum excipi super emphyteusi sancimus: huiusmodi quenda deminutionis rei ordinem damus, ut quaeratur cum omni ueritate & subtilitate pensio eorum, quae dantur, an tanta sit, quanta ab initio fuerit, quando ad sanctissimam uenit ecclesiam: & detur emphyteusis talibus personis, quales dudum diximus. tunc enim sextam partem cum scrupulositate imputanda concedimus. Si uero minui contigerit per quandam calamitatem pensionem: aut in totum tunc constantem pensionem accipiat, qui emphyteusim subire uult, aut penitus absteineat: cum liceat elocare potius, quam tales deminutiones in emphyteusi celebrare.

Si uero alicuius ecclesiastici suburbanum praedium emphyteusis detur: qualia plurima, maxime in hac nouimus felicissima consistere ciuitate, multo quidem digna precio, paruas uero redditum pensiones, aut nihil pensionum omnino: non ex redditibus metiri emphyteusim, sed aestimare suburbanum subtiliter, & reputari ex precio redactio redditus possibiles in uiginti annis computari, & in redditibus secundum hoc computatis agi emphyteusim, non perpetuo, sed in eum, qui percipit, & duas ex eo successiones, & uiro & uxori (sicut praediximus) faciendam.

Scire autem emphyteutas conuenit, quia si in biennio continuo non exsoluerint emphyteuticum canonem (hoc enim tempus pro triennio aliorum hominum sufficere ad casum ecclesiasticarum aut prochoricarum emphyteutarum sanctarum domuum licebit praedia aut domus uindicare, nullam metuentibus meliorationum repetitionem. Sed si quid deterius fecerit praedium, aut suburbanum, aut domum, qui emphyteusim percipit: cogi eum de suo diligentiam ac restitutionem pristini status facere, obligatumque ad hoc esse & ipsum, & haeredes eius, & successores, eiusque res, insuper & debitos omnes redditus sine dilatione exigere.

Quod

Quod autem dictum est à nobis, ut nullius immobilis rei ecclesiasticæ aut ptochicæ alienatio sit permilla: ad nullā nostræ reipublicæ personā sanctimus ualere, nō solū super cōstantibus domibus, & suburbanis, & hortis, & agris, sed etiam super ruinis (siue ex igne, siue ex terræmotu, siue ex qualibet causa ruina sit) & in his, quæ omnino destructa sunt, & in pauimento iacent, siue etiā in puris ruinis nullum ædificium habentibus, neq; materiam iacentem. non enim in illis alienationem fieri permittimus, nisi in sola emphyteusi tēporali, secundū quod dudū à nobis dictū est, & in tribus personis talibus, quales prædiximus. Et ut neq; ulla circumscriptio in rem ecclesiasticā in talibus fiat: duobus per tempora primatibus mechanicis, aut architectis, siue in hac regia & maxīma ciuitate unā cū deo amabili episcopo; siue etiā in prouincia duobus insignibus mechanicis aut architectis, aut quoq; deo amabili episcopo; siue etiā in prouincia duobus insignibus mechanicis aut architectis, aut etiā uno (si unum solum ciuitas habeat) interuenientibus in illis locis, sacrosanctis Euangelis ppositis, definiatur ab architectis, quantum competat pro hoc solui sanctissimæ ecclesiæ secundum modū emphyteusos, & sub his emphyteutica conscriptio in eo celebretur secundum figuram prius dictā. ille uero & ædificet, & utatur materiebus (si materias habeat) & transmittat emphyteusin usq; ad duas successiones (sicut dictum est) & sic reuertat post trium personarū mortem ad sanctissimam ecclesiam aut uenerabilem domum, ex qua facta est emphyteusis, & ualeat etiā talis contractus, utpote præfenti non repugnans legi.

Neq; illud, quod hætenus contra tales contractus agebatur, ualere permittendum est de adiectione, ut si duorū hæredū compleatur tempus, licentia sit eis, qui post illū sunt, in emphyteusin dare id, de quo agitur, & semper eos præponi alijs. hoc enim nihil aliud est, q̃ per reuolutionē & machinationes perpetuas eis emphyteuses, magis autē priuationes ecclesiasticarum agerum, sed & si quid factum est tale, nullam necessitatem esse reuerendissimis œconomis, duobus hæredibus cessantibus, cæteris tradere.

Si quis autem uoluerit accipere secundum rationem usus, aut dibus cessantibus, rem ecclesiasticam aut sanctissimæ maioris ecclesiæ, aut alterius cuiuslibet, qui uocatur ususfructus, rem ecclesiasticam aut sanctissimæ maioris ecclesiæ, aut alterius cuiuslibet, quæ in omni nostra ditione sunt positæ, aut ptochiorum: omnino percipiat hoc, & secundū prædictā obseruationem, & secundum formam cōstitutionis Leonis piæ memoriæ, ut iste locuples existens, & substantiæ immobilis dominus, aliā mox rem secundum proprietatis ius cōpenset sanctissimæ ecclesiæ, aut uenerabili domui, ex qua hoc percepit, tātos & tales ierctes redditus, quātos aut quales habet id, qd datur: ut ita post eius obitū ecclesiastica aut ptochica res reuertatur ad uenerabile domum cum usu, qui datus est, non transcendente tempus uitæ percipientis, accipiat autem similiter & rei in compensationem datæ usum: quatenus post percipientis obitum aut tempus, in quo donatio usus conuenit, non transcendens uidelicet percipientis uitam, utrunq; ex toto & secundum proprietatem & secundū usum apud sanctissimam ecclesiam remanens sit.

QVIA VERO Leonis piæ memoriæ cōstitutio pœnas penē solummodo in uenditiones decreuit, nos autem interdiximus non uenditiones solum, sed etiam donationes, & permutationes, & perpetuas emphyteuses, & pignorum dationes in rebus immobilibus: uidemus autem quosdam sic amatores periculi cōstitutos, ut præsumant ad ea, quæ interdicta sunt, accedere, & circumventionem facere legibus ex uoluntate & præsumptione, quam habent, & quæ omnibus modis interdicta sunt, & quæ forsitan deducunt homines ad mortem, qui id agunt: propterea necessarium existimauimus in unoquoq; contractu etiā certā statuere pœnam. his scilicet pœnis, quæ positæ sunt aduersus œconomos ex cōstitutione prædictæ piæ memoriæ Leonis, similiter & nunc imminentes œconomis, aut xenodochis, aut nosocomis, aut brephotrophis, aut abbatibus, aut abbatissis monasterij aut asceterij, secundū quod prius dispositū est. Si quis igitur emere præsumperit rem ecclesiasticā, aut ptochicam: cadat quidem mox precio, exigatur autem res, quam accepit, cum omni medijs temporis incremento, & contra sanctissimam ecclesiam quidē, aut uenerabilem domum nullam omnino habeat actionem. contra uenerabiles uero œconomos, aut qui omnino uendiderunt, in proprijs eorū substantijs ex contractu habeant actionem, ut & si non propter dei timorem, tamen metu suæ substantiæ segiores circa uenditionē fiant.

Si quis aut per donationem accipere præsumperit rem ecclesiasticam, aut ptochicam: & ipso, quod datū est, omnino cadat, & aliud tantundem ex sua substantia repenset sanctissimæ ecclesiæ, aut uenerabili domui, ex qua hoc suscepit: ut quam nifus est ingerere contra eam nouitatē suam excrescens malignitatem, eā ipsemet in proprijs bonis sentiat.

Si autē permutatio accepit, subiaceat pœnæ, & datam sibi rem amittat, & recurat rursum hæc ad uenerabilem domum, unde progressa est, & quod pro compensatione dedit, maneat apud uenerabilem domum: & qui accesserit ad causam legi contrariam, cadat utroq; iuste, & secundum hoc pœnæ subdatur, secundū quam & proprijs cadat, & quod sperauit, nō acquirat: etiā hic actione ei seruata in propria substantia eorū, qui contractum cum eo celebrauerunt.

Si autem creditor in piæ gnore corporali elegerit accipere rem immobilem ecclesiasticam, aut ptochicam, in domibus forsan, aut suburbanis, aut agris, aut hortis, aut ciuilibus panibus, aut rusticis mancipijs, & dederit aurū: ab hoc cadat creditor, & quæ mutuum acceperit sanctissima ecclesia aut uenerabilis domus, quod mutuum est aurum, lucro habeat: etiā hic contra celebrantem mutuum œconomum, aut xenodochum, aut brephotrophum, aut præfulem monasterij, aut asceterij, aut aliorum uenerabilium collegiorum creditori actione manente: his omnibus etiā in abbatissis muliebrium asceteriorum aut monasteriorum ualentibus. Si enim omnino sanctissimis ecclesijs aut alijs uenerabilibus domibus credito opus sit, idq; forte aut in necessariam quandā & inuitabilem occasionem, & præter quam nō poterit quod imminet adimpleri, aut in aliā causam utilissimā sanctissimæ ecclesiæ consistentē: licebit præpositis earū usq; ad generalē hypothecam stare, & nullum speciale pignus creditoribus præbere.

Si uero etiam perpetuā quispian emphyteusin accipere præsumperit, quod nō licet, aut tempo-

ralem quidē non tamē secundū huius nostrae legis obseruationem: etiam sic cadat quidem de emphyteusi, & quod datū est, maneat apud uenerabilem domū. debet autē continuo & post casum emphyteumatos soluere, quantum soluturus erat, si secundū legē emphyteusin subiisset: nihil apud eū manente ex rebus pauperum, quae frustra per emphyteusin datae sunt. Hae igitur oīa custodiantur praedictis subiecta poenis: neque tabellionibus praesumentibus instrumentis talibus ministrare, sed usque mententibus exilium, ex quo nunc reuertatur, nec si sacra hoc praebat forma: neque iudicibus uel dictare talia instrumenta praesumentibus, uel facta suscipere & gestis monumentorum ea firmare, ne etiam ipsi & cinguli ac dignitatis & substantiae casum secundū Leonis constitutionem sustineant. Iisdem poenis seruandis etiam aduersus eos, qui sacra uasa contra nostrā legē aut pignori dant, aut uendunt, aut conflant propter alienationem. nam & illos aequali, aut maiore poena dignos esse facimus, quando etiam circa sacras res & deo dedicatas praesumpserunt impie agere: nisi tamen aliquod tale fiat, quod diximus, circa redemptionem captiuorum, ubi animae hominum liberantur a mortibus & uinculis inanimatorum uenditione uasorum. Simili uidelicet obseruatione & super alienatione ciuiliū panū custodienda, sicut saepe diximus, eo quod tales esse panes non solum in hac felicissima ciuitate, sed etiam in magna Alexandria, & in Theopoli esse didicimus, forsitan autē tale aliquid etiam in alijs prouincijs quibuscumque est. Vnde tamen alibi quoque huiusmodi quaedam est possessio: & in illa lex seruetur, & suā obseruationē extēdat.

Quia uero uerisimile est quēpiā etiam in circūuentionē huius legis tentare pragmaticas sacras formas accipere, tale aliquid eis agere permittētes: & hoc prohibemus in omni persona maiore, uel minore, siue in cingulo constituta, siue horū, qui circa nos sunt, siue aliorū quicquid inter populos tantum. Et sancimus nulli penitus licentiā esse, talem quēpiā pragmaticū proferte typū, neque ex hoc accipere aliquid de sanctissimis ecclesijs compendium, aut de monasterijs, aut prochijs, aut alijs uenerabilibus collegijs immobilium rerū. Sed & gloriosissimo quaestori poenā imminere ceterum librarum auri, si quid tale dictauerit: simul & suscipientibus insinuationē talis cuiuspiam sacrae formae gloriosissimis iudicibus, aut alijs quibusdam eandē imminere poenā: & tabelliones succumbere Leonis pia memoriae constitutioni, si cōfecerint tale aliquid instrumentū: & deo amabiles episcopos, aut uenerabiles oeconomos sine periculo refutare huiusmodi sacras pragmaticas formas, magis autē cū periculo suscipere & agnoscere, quia circa ipsum sacerdotium periculum sustinebunt, si negligētes has leges, quae ita fiunt, pragmaticas sequantur formas. oportet enim ea, quae cōmuniter & generaliter ad oīm utilitatē sanctūtur, potius ualere, quam ea, quae circa aliquos studentur agi ad corruptionē cōmunium legum. His solis uidelicet cōducendis & in emphyteusin dandis rebus, quascumque putant tali aliquo egere. Si tamen uoluerint quaedam sub propria gubernatione habere deo amabiles oeconomi, aut aliorū praefules collegiorum: nulli horū, qui in potentatu sunt, neque secundum sacram pragmaticā formam, licentiā esse cōgere eos, aut per cōductionē, aut per emphyteusin hac tradere ei, qui hoc agit, & sacrilegiū subiacere poenae & omnibus multis, quae hac nostra lege sacra cōtinentur, & supplicijs.

Quia uero cognouimus aliquod pessimum delictum factū & apud Alexandrinos & Aegyptios, iam autē & in alijs quibusdam imperij locis quosdam praesumere uel ipsa uenerabilia monasteria uendere, aut permutare, aut donare, in quibus & altare collocatū est, & sacrum exhibitū ministeriū, quale moris est in sanctissimis ecclesijs celebrari, quippe sacris lectis scripturis, & sacrosancta & ineffabili cōmunionē tradita, & monachica illic facta habitatione, ita ut haec mutaretur ex sacra & deo amabili figura ad priuatam mansionē & statum: haec omnino de cetero fieri prohibemus, nulli hominū permittentes haec delinquere, sed etiam factum infirmum omnibus declaramus modis, & preciorum casum imponimus accipientibus, & uenditorem quoque damnificamus & rei casu & precij amissione, sanctissimae ecclesiae eius loci & uenerabilibus monasterijs hoc tribuētes, quatenus ipsi provideant, ut quod male alienatū est, rursus ad monachicā reuocent figuram: neque hypotheca super his ualente, sed etiam ipsa infirmāda, & rursus sacro monasterio assignanda.

Sicut autem damnosas alienationes prohibemus, sic & damnosas possessiones interdiciamus. multae enim apud nos motae sunt quaestiones, ubi quidā minus idonea praedia donauerunt sanctissimis ecclesijs, aut uenerabilibus domibus, aut etiam uendiderunt tanquam idonea: cū utique sterilia à principio essent, & ex hoc uenerabilibus domibus nocuerūt. Interdicimus igitur rectoribus uenerabilium domorum tale aliquid agere, aut certe cognoscere, quia si non cum omni subtilitate fecerint cōtractus, sed foena quaedam possessio aut damnosa detur ecclesijs, aut monasterijs, aut xenodochijs, aut nosocomijs, aut alijs uenerabilibus collegijs: cōtractus quidem pro non factio erit, & recipiet omnino qui dat, quod per circūuentionem & fallaciā datū est. Oeconomus autem, qui tale aliquid egerit, aut abbas, aut xenodochus, aut nosocomus, aut prochorophus, aut orphanotrophus, aut gerontocomus, de suo ei, qui dedit, saluabit ex hoc damnū. si uero sic causa fingeretur, ut etiam alia quod autem pro hoc detur: & hoc lucrabitur quidē uenerabilis domus, quae foenē aliquid acceperit, qui uero aurum dedit, habebit contra eū, qui cōtractū celebrauit, ex hoc actionē, sicut praediximus.

Haec omnino à nobis super ecclesiasticarum, aut prochiarum rerū alienatione posita sit lex. Leonis quidē pia memoriae sequens constitutiō, & non aliud quidem curans, aliud autē incuratū relinquēs: sed in omni terra, quā Romanorum continet lex, & catholicae ecclesiae sanctio, haec extendatur, & determinet, quae sua sunt, & ualeat perpetuo, custodita à sanctis. patriarchis uniuscuiusque dioeceseos, & à deo amabilibus metropolitanis, & ab alijs episcopis, & clericis, & oeconomis, & abbatibus, & xenodochis, & nosocomis, & brephotrophis, & gerontocomis, & orphanotrophis, & oībus similiter rectoribus aliquorum sanctorum collegiorum, omnibus imponens propriū robur, & licentiā praebens uolenti denunciare, quae delinquitur. laudabilis enim huiusmodi est, & calumniatoris effugiet nomen, qui causam cōtra leges factā redarguit, author pietatis & utilitatis sacris domibus factus. Seruabunt autē eā nihilo minus & nostrae reipublicae iudices maiores & minores, ciuiles & militares, & praecipue per oēs dioeceses constituti gloriosiss. praefecti sacrorum praetoriorum, & medias habentes administrationes, quas species

stables uocāt (dicimus autē Augustalē & pconsulares, & spectabilē comitē Orientis, & alios) & qui post illos sunt magistratus, hoc est puinciarū cōsulares siue praesides cōstituti, atq; defensores ciuitatū, & simpliciter oē ciuile, militare, & publicū auxiliū hāc nostrā legē tāq; ad cōm utilitatē & p totius terrae pietate positā seruet, & puaricatores subdat poenis, quas primitus diximus. Si quid autē de cōductiōibus ecclesiasticarū rerū, aut ī alijs capitulis sanciuimus, aut ā prioribus nostris sancitū est: mane at hoc in ppria firmitate, neq; ex praesenti sacra nostra cōstitutione nouandū. alia em oia manere in prijs terminis sinimus, nisi tñ aliquid de his habeat, quā hic constituimus, cū sufficiat p oibus hāc lex sup id. qd ā Leone piæ memoriæ factū est, oēm aduersus ptochicas res auferre alienationis occasionē. Tua igit beatitudo, & qui post illā in pontificalibus sedibus fuerint, quā ā nobis disposita sunt, operi effectuiq; tradere festinet. DAT. XVIII. Kal. Maij. Belisario V. C. COS.

VT PRAESIDES ABSQVE VLLA DATIONE PECUNIAE AD OFFICIA MITTANTUR. Constit. VIII.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni Praef. praet. iterum exconsule & patricio.

Obis equidē, dū sedulo cōsultamus, quibus modis boni aliquid, & qd deo placeat, subditis per nos inferat: usu uenit planissime, ut diu simul noctūq; in curis & uigilijs uersemur. Neq; eā animi uigiliā superuacue aut pter rē suscipim, sed siue interdiu quid geramus, siue noctibus ex aequo utamur cū die, in tā numerosa eā cōsilia ipendimus, ut nobis p oibus curā gerentibus, subditi nostri oīni sollicitudine uacui, in tuto & summa trāquillitate collocent. Omni em cū peruestigatio ne & accurata inquisitione pgrederimur, ea efficere cupiētes, quā utilitatē subditis nostris adferat, simulq; oī eos onere ac dāno, quod praeter descriptionē publicā & instā ac solitā collatio nē alicunde inductū est, exsoluat. Inuenimus nāq; plurimū in rēpublicā iniquitatis irrepsisse, quā nō initio, sed paucis abhinc annis intrusa, subditos nostros ad paupertatē adigat, ut periculū sit, ne ad summā oīm rerū inopiā delabant, & secundū descriptionē publicā, ne cōsueta quidē & solita, uereq; pia tributa publica sine graui dispendio & necessitate queant psoluere. Ac cū & qui imperiū aliquot retro annis parū probe gesserūt, semp aliquid cuperēt rebus suis lucri per officiorū delationē accedere, meritoq; illos sequerent etiā gloriosiss. pratoriorū pfecti: qui unq; fieri potuit, ut collatores extraordinarijs dispēdijs simul & solitis ac piētissimis publicis praestationib. per id genus iniquitatis sufficerēt. Subijt igit aīm cogitatio, quotandē factū, quidquid uspiā in puincijs nostris noxium existit, possemus uno generali actu ad meliora traducere. Et re ipsa hoc euenturū dep̄hendimus, si demus operā, ut gentiū praesides, qui ciuilia in prouincijs officia administrāt, puris utant manibus, & omni praeda abstineant, his solis cōtenti, quā praebent ex publico. Quod quidē aliter nō fiet, nisi quoq; ipsi officia grauita susceperint, neq; praetextu (ut uocāt) suffragiorū, neq; ijs, qui magistratus gerunt, neq; cuiq; aliq; quidq; dantes. Tamen em nō exiguus imperio reditus ea re decedit: animaduertimus tñ collatoribus nostris, si indemnes atq; illaesi ā iudicibus cōseruent, ingēs incrementū accipientibus, tā imperiū, q̄ publicū aerariū recte se habiturū, semper usibus suis paratos habēs subditos locupletes: & unico hoc ordine introducto, amplā & ineffabile oīm rerū copiam existurā. An uero oibus manifestū nō est, q̄ qui aurū dat, quicq; eo pacto officiū redimit, non hoc tantū dat, quod praetextu (ut appellāt) suffragiorū excogitatū est: sed etiā aliud extrinsecus multo amplius accumulat, ut prius ab ijs gratiā ineat, qui uel cōferre officiū, uel ambire solent. Et sic uno absurdo principio admissō, multas deinde manus obeat necesse est, qui se mel largiri coepit: & quidquid id auri ē, nō de suo forte praebat, sed mutuo sumptū, & ut mutuum accipere possit, damno obnoxius: secūq; ratiocinet, q̄ cōueniēs sit: tantū ex prouincia recipere, quantū uel ad dissoluendū aēs alienū suū tam in sorte, q̄ usuris, q̄ etiā damno, quod ut mutū acciperet, sustinuit, satis sit: uel administrationis tempore tā iudici, q̄ circa ipsum uersantibus, largiores sumptus atq; ante fecerūt, suppeditet: uel post officiū depositū, quo forte tēpore cū potestate nō erit, in longiores sibi usus ueluti reditū reponat: ut qd ā collatorib. nostris exigit, in triplo, aut potius (si uera decet proloqui) in decuplo superet id, quod ab ipsis dabat. qua re & fiscus detrimentū sentiet. Nā quā in fiscū inferri debebāt, si puris manib. ute ret ille, qui officiū obtinet: ea postq; qui officiū gerit, in usus suos cōuertit, penitus ad inopiā redactū collatore, huius deīde inopiā ab ipso inductā nobis reputat. Ad hāc q̄cūq; impie gerūt, ea merito in huiusmodi furtorū occasionē referunt. Siquidē puinciarū moderatores si lucro & pdae intēti sint, multos reos fontes accepta p delicto pecunia absoluūt, multos rursus isones

res, ut fontibus gratiam faciant, condemnant. Neq; in pecuniarijs tantum hoc causis agunt, sed etiam in criminibus publicis, ubi de uita periculum uersatur. hinc ex provincijs fugae exitunt, hinc ex omnibus passim locis gementes huc confluunt sacerdotes, decuriones, cohortales, patres familiarum, plebei, rustici, optimo iure iudicium nostrorum rapinis & iniurijs succensentes. Neq; ea sanè sola fiunt, sed etiam in ciuitatibus seditiones & populares motus pecuniae (ut plurimum) causa & excitantur & reprimuntur. In summa haec est omnium malorum causa, & pecunias ex officijs conquirere omnium flagitiorum principium & finis. Et profecto quod sacra docent eloquia, admiratione dignum simul & uerissimum est, nempe auaricia omnium malorum matrem existere: & maxime cum in animis non priuatorum, sed magistratum innascatur. Quis enim absq; metu periculi non furetur, quis non secure latrocinetur, conuersis ad magistratum oculis, uidensq; illum omnia auro habere uenalia, confidens fore, ut nihil tam turpe admittat, quod non data pecunia possit redimere? Inde homicidia, adulteria, latronum aggressurae, uulnera, raptus uirginum, nundinarum & publicorum conuentuum confusio, contemptus legum & magistratum, omnibus tanquam uile aliquod mancipium uenit eas proponi existimantibus. Adeoque non sufficimus, ut uel cogitatione complectamur, uel prosequamur dicendo, quam multa ex provincialium magistratum furtis atrociter eueniant: nemine audente eos libere increpare, continuo illis administrationis emptionem praetendentibus.

His omnibus apud nos ipsos in consultationem propositis, assumptisq; postmodum in consultationis societatem pietissima à deo nobis data coniuge, communitato praeterea cum excellentia tua negotio, quando ex suggestione consilij tui suscepto, ad diuinam hanc legem peruenimus, per quam sancimus, ut neq; ulla proconsularis, neq; (ut hactenus appellauerunt) uicaria, neq; comes Orientis, neq; quaecumq; alia administratio, siue consularis, siue correctoria (quarum expresse mentionem diuinæ huic nostrae legi subiecta tabula facit, quas etiam solas sub hanc legem deducimus) suffragium, aut pro officio aliquid ulli magistratui, uel ijs, qui circa magistratus sunt, alijue personae patrocinij nomine praestent: sed cum gratis officia adipiscantur, modica tantum quaedam nomine codicillorum & charitarum, quae super unoquoq; dari solent, praebent. siquidem tabulam huic diuinæ legi nostrae subicimus, quae declaret, quid unumquodq; officium uel in sacro nostro laterculo, uel in iudicio excellentiae tuae codicillorum, siue instrumentorum, uel iussionum nomine praebere conueniat: ut id tamen ad moderationem redactum, non magnum illi sensum & detrimentum adferat.

ILLUD SANE decernimus, ne Asiae provinciae uicarius, qui & Phrygiae Pacatianae praeses est, amplius eo appelletur nomine, sed de cetero nomen habeat Comitum Pacatianae Phrygiae, eademq; ex fisco annonarum & capitum titulo ferat, quae pro utroq; officio usq; adhuc percepit, nullo ex hoc deminuto. Neq; duabus cohortibus utatur, sed ex utraq; tam praesidis, quam uicarij simul permixta, una Comitiana re & nomine constituantur: publicorum tributorum periculo ipsi simul & omnibus imminente, nimirum una cohorte constituta, & in nullo penitus diuisa, sed uniuersis in uno ueluti collegio coniunctim militantibus: ferens item ex publico annonas & capita propter cōgeminatum periculum, quae utraq; antea cohors ferebat. Non tamen, ut ante quidem uicarius, nunc uero spectabilis Pacatianae Phrygiae comes, ullam omnino in ceteras Asiani tractus provincias potestatem sibi & imperium usurpet, sed quemadmodum spectabilis Pacatianae Phrygiae comitis appellatio nem obtinet, ita etiam sola (ut praediximus) Pacatiana Phrygia contentus sit. Hoc ipsum uero & in altero uicariorum, qui ante per Ponticum tractum erat constituti, definimus,

ut non duo in posterum existant, sed unus tantum, qui quidem comes appelletur Galatiae primae, habeat autem (ut hodie quoq; solet) etiam in milites potestatem, & utriusq; officij annonas ferat. Ut tamen extra Galatiam primam (nullam enim omnino aliam ei permitimus) nihil obtineat imperij in ulla Ponticam provinciam, sed per solam Galatiam primam: consimiliter & cohorte permixta, & pro uno (ut diximus) Comitiano collegio re & nomine intellecta & numerata, nemine ex ipsis ullam erga alios omnino differentiam obtinente: sed una cohors sit ijs, qui uni praesidi unius provinciae rectori subiecti sunt: tota simul cohorte una cum suo praeside circa tributa periclitante.

Nulli quoq; iudici penitus concedimus, neq; ciuili, neq; militari, mittere per ciuitates provinciae, quibus praesidet, eos, qui uocantur loci seruatores: scientibus, quod si quid tale fecerint, ipsi cadent administratione, praesumentes alios in suum officium eleuare. Idem hoc dicimus & in clariss. comite Orientis & clariss. praeside (nam & illic ex utraq; una administratione facimus) ut nomen quidem spectabilis comitis Orientis habeat, uni uero tantum re & nomi-

ne Comitiana cohorti imperet, & primam solummodo Syriam & Cyrrhesticos regat, & utriusq; pariter officij annonae perfruatur. aequalem enim uicarijs ipsum quoq; ponimus, ut & ipse una cum cohorte illi obsecundante pro tributorum exactione & ciuili ac publicae disciplinae conseruatione periclitetur. Porro uolumus, ut omnes omnino prouinciarum nostrarum praesidibus subiiciantur. plebeijs quidem (prout iurisdictionis proprium est) in omnibus causis, & quacumq; occasione, tam pecuniaria, quam criminali. qui uero militia decorati, & proprijs iudicibus deputati sunt: nihilominus etiam isti per oia illis tributorum & criminum occasione subiiciantur. Sed neq; eos, qui ex quocumq; hinc iudicio quascumq; sententias exsecuturi commeant, patiantur prouinciarum praesides consuetudinum seu sportularum nomine amplius aliquid, quam sacra nostra constitutione promulgatum est, accipere: scientes, quod si hoc neglexerint, omne damnum, quod exinde subditis nostris irrogatur, ipsi dependent. Damus autem eis licentiam, non tantum ut ad eos ista iudices referant, a quibus destinati sunt, sed etiam ad nos, ut & nos ipsi cognitis factum ipsum competentem animaduersione persequamur. Praeterea si quos dignitatis seu cinguli fastu tumidos compererint collatoribus nostris iniurios esse: damus illis licentiam, ut & de maleficio cognoscant, & ipsi, qui fontes deprehenduntur, cingulum adimant, nostrasq; uices in prouincijs obeant, id quod antiquis etiam legibus promulgatum fuit. Quemadmodum enim omni eos iniusto arcemus lucro: ita sancimus, ut qui integre se in officijs gerunt, omni honore, reuerentia, autoritate potiantur. **ADEVM ITAQVE** modum discretis a nobis magistratibus: conuenit, ut hic facta de deo mentione coram nobis, aut (si tantum nobis occurrere non suppetat) coram celsitudine tua & ipsi, qui unquam sedem tuam cõdecorauerint, coramq; eo, qui unquam sacrarum nostrarum largitionum gloriosiss. comes futurus est, & gloriosiss. quaestore sacri nostri palatii, & gloriosiss. comite ubicumq; constitutarum sacrarum nostrarum reuerentiarum, praesente item pro tempore magnificenti. chartulario sacri nostri cubicularij, qui nobis a codicillis est: is, qui magistratum suscepit, iusiurandum praestet, nemini se quidquam omnino uel muneris uel patrocinijs loco dedisse, promississe uel, aut ex prouincia mittere patetum esse, siue gloriosiss. praefecti sint, siue alij cum potestate existentes, siue circa illos uersari soliti, siue quicumq; titulo inquam patrocinijs: sed quemadmodum gratuitum magistratum caput, percipit praeterea ex publico annonas (quas quidem & solas ipsum percipere sinimus) ita & puris ipsum manibus conseruabit, deo simul & nobis eo nomine rationem redditurus. Sciat enim celsitudo tua, & qui eundem thronum post te conscendent, quod siue ipsi, siue hi, quorum opera in commissis sibi parte reipub. utuntur, siue cohors tua, aut ab ipsi, qui ad praedicta officia proficiscuntur, aut quouis alio, quidquam praeter consuetudines ipsi a nobis definitas (quas etiam solas arbitrantes sufficere, dari decreuimus) accipere praesumpserint: poena haudquaquam leuis infligetur, sed summi quidem magistratus, qui aliquid ab ipsi, qui ad praedicta officia proficiscuntur, uel ipsi accipere ausi fuerint, uel cohortem suam consimile aliquid facere permiserint, uel ad se delatum non emendauerint: non solum quod acceperunt, eius quadruplum restituent, uerum etiam grauem indignationem sustinebunt, & ne de potentatu periclitentur, solliciti erunt. Si uero qui circa ipsos sunt, cohorsq; ipsis obtemperans ultra ea, quae a nobis concessa sunt, accipere aliquid pertentauerint: tenebuntur & ipsi quadrupli restitutione ipsi, qui damno affecti sunt, & ultra hoc, quod poenis subiicientur, quae ipsorum delicta promeruerint, spoliabuntur etiam bonis & cingulo. **PROINDE** cum ita gratis officia suscipiant: ante omnia studio eos habere oportet, ut diligenter ad tributa aduegilent, & indeuotos quidem ac intractabiles, & qui compulsionem indigent, cum summa uehementia exigant, in nullo cedentes, neq; eo nomine lucri aliquid captantes: erga deuotos uero paterno se gerant affectu. Deinde ut subditos nostros ex omni parte illaesos conseruet, nihil quidquam ab ullo eorum accipientes: sed aequos se in disceptandis controuersijs, aequos in conseruanda disciplina publica praebant, in persequendis quidem criminibus infantes a calumnijs reddentes liberos, reis uero fontibus poenas legitimas imponentes: neq; aliter inter subditos imperium exercentes, quam patres solent inter filios, ut diligant quidem eos, si crimine uacui sint, coerceant uero ac puniant, si criminibus uideantur esse obnoxij: iusticiam deniq; illis exhibentes tam in causis publicis, quam priuatis contractibus. Neq; ut ipsi tantum hoc agant, sed etiam ut adfessorum & omnes circa ipsos uersari solitos sibi similes assumant: ne quando cum ipsi culpa careant, per alios delinquere, & furari, & (quod multo foedius est) maleficiorum sibi socios adfiscere uideantur. **Quapropter** celsitudinis tuae intererit, ut eos ad officia

cia mittat, qui & grauitate morum cæteros præcellant, & peritiam habeant rationum publicarum, quales esse solent decuriones, & alij, qui bonitatis de se experimentum dederunt, & gerendis magistratibus sunt idonei. Et quis eum non diligat, atque omnibus honestis artibus abundare non existimet, qui ad officium proficiscatur non solum nostro decreto & iudicio tui culminis comprobatus, quia frugi & bonus uir sit, uerum etiam gratis ipsa administratione suscepta, neque ulli omnino per prouinciam uiciosæ rei deditus, uel quomodo pro officio numeratam pecuniam corradat, uel unde aurum in usus suos colligat, sed in hoc tantum studia sua conferat, ut deo se & nobis commendatum reddat, bonumque & memorabile nomen consequatur, ac futuræ à nobis amplæ remunerationis spem sibi comparet. Cæterum si quis hæc contra quid fecerit: sciat, quod etiam administrationis tempore, quo iudex est, furti reus postulabitur. & quidem si ut uel magistratum perciperet, uel ex magistratu reciperet (utrumque enim æque hæret in crimine) aurum dedisse uidebitur: non solum bonorum publicatio nem, & exilium, & corpori adhibita tormenta ac supplicia sustinebit, sed etiam eum, qui ab ipso (ut prædiximus) suscepit, ingentibus malis inuoluet. puras enim à prouinciarum moderatores manus requirimus, ut undique subditos illæsos & omnium rerum copia affluentiores conseruemus. Atque hæc quidem pœnæ tam ex legibus, quam à magistratibus inferuntur illis, qui tale aliquid perpetrauerint, etiam dum in prædictis sunt officiis. Damus autem & inter prouinciales licentiam, si quid per prouinciam præses contra fas egerit, aut etiam collatores ipsos damnis forte aut dispendijs obiecerit, ut dei amantiss. episcopus & primores eius loci, prædictis delicta enumerantes, preces ad nos dirigant. Nos enim re comperta destinabimus in prouinciam aliquem, qui ista examinet: ut ibi delictorum pœnas sufferat, ubi & deliquit, & ut alius ad hoc exemplum respiciens, consimilia facere non præsumat. Secundum ueteres constitutiones necessitatem habente eo, qui magistratu defungitur, ut cingulo deposito, per quinquaginta dies in prouincia sub publico aspectu commoretur, & omnium aduersus se intentatas actiones excipiat. Quod si prius, quam quinquaginta dies cõpleat, diffugiens tanquam uile aliquod mancipium comprehendatur: tribuimus collatoribus licentiam, ut & ibi eum locorum detineant, & quidquid illi dederint, totum furti titulo exigant: præsentem uidelicet dei amantissimo episcopo, & causam sine scriptis cognoscente, donec uniuersum, quod rapuisse uidebitur, restituat. Adeoque ipsi etiam prouincialibus, si præsidum rapinam sentiant, referendi ea ad nos licentiam, aut potius necessitatem permittimus: ut nos edocti, quod omnino ius auro uenale habeat, ultra cælestia supplicia, quibus ut iusiurandi, sub quo magistratum suscepit, uiolator est obnoxius, etiam prædictis illi pœnis subiiciamus.

Si autem uoluerit ex quacunque causa, non completis quinquaginta diebus, ex prouincia fugere: tunc comprehensus, ubique degere uidetur, reuocabitur quidem in prouinciam, in qua administrabat: omne uero, quod inuenitus fuerit accepisse, restituat in quadruplum. Illo scilicet obseruando, in nullo alio subditis nostris contra præses ista facere permissum esse, quam ob rapinas. Non enim si in exigendis tributis contra indeuotos, aut in persecutione criminum paulo uehementior uisus est, aliquid aduersus ipsum conari subditos permittemus. Quin contra potius omnium eos acerbissimis pœnis subdemus, si illos, qui puris usi sunt manibus, & in exactionem tributorum omni cura ac diligentia incubuerunt, deposito postmodum magistratu iniurijs afficere præsumpserint, ac non lætis acclamationibus post deputatum tempus prouincias excedentes persecuti fuerint. Oportet enim clarissimos prouinciarum nostræ ditionis præses, qui post hanc legem futuri sunt, non solum animo reuoluere, quanta illos maneat gloria, si tales se præbeant: sed etiam in quantas difficultates incident, si (quantum in ipsis est) hanc legem dissoluere, & pro abrogata habere præsumpserint. Absurdum namque fuerit, si in leuibus quidem furtis depræhensos ipsi coërceant, tormentisque subiiciant, nec prius ueniam dent, quam res ablatas restituerint: ipsi uero maximorum furtores rei absque causæ ditione noxa soluantur, neque exempli eos pudeat, quod subditis in hoc exhibent: cum interim si istis abstineant, non tantum inter honestos, ingenue uiuentes, & omni laude cumulosos censerent, sed etiam bonum à nobis testimonium obtinere possint. Enimuero ut & nos illis honorem ac reuerentiam tueamur, & illi nobis uicissim integritatem reddant & beneuolentiam: neque spectabilibus ducibus, neque cuiusque alij potestatem facimus, ullam sibi contra eos prærogatiuam usurpare, aut inferre iniuriam, aut ullo se pacto ciuilibus immiscere negocijs. Nouerint enim uniuersi subditi, quod propter ipsorum commoda, nempe ne quid damni ulla ex parte sentiant, ut sub tranquillo & felici omnium rerum statu agant, neue sedes suas relinquere, & in peregrino solo miseras perpeti

perpeti cogantur: propterea præsentem legem conscripsimus, deo simul ipsam & instatibus venerandis magni eius & publici festi diebus dedicantes, ut omnes intelligat, magis se patres in præfides, quam fures & uilissimis mancipijs similes habituros. Ex quo autem, o collatores nostri, scitis, quantam pro uobis in animo curam reposuimus: æquum est, ut & uos cum summa animi alacritate & absq; ullo detrimento publica tributa inferatis, non expectata compulsionem præsidum. imò ita uos alacres & deuotos ultro præbeatis, ut nobis ex ipsis factis indicium fiat, quod pro tam ampla erga genus humanum benignitate uestram nobis deuotionem representetis, & merito apud præfides occasione deuotionis summum fauorẽ obtineatis & prouidentiam.

Accum omnino præsidibus tributorum periculum imminet, & in confesso est, quod suo periculo ad officia proficiscuntur, idq; etiam uos cognoscitis: conuenit, ut & uos ista scientes, indeuotionem omnibus modis euitetis, neq; ita rationes ac consilia uestra ad inobedientiam traducatis, ut ipsorum uehementia opus sit, quam necesse est eos assumere propter inuitabilem tributorum exactionem. Siquidem & uobis notum est, o subditi nostri, quod militares expensæ & persecutiones hostium tum magna indigent affiduitate, tum sine pecunijs omnino confici nequeunt: cum neq; ullam ea res dilationem recipiat, neq; nos æquis oculis Romanorum ditionẽ deminutam aspicere sustineamus, sed potius uniuersa iã Libya recuperata, & in seruitutẽ redactis Vandalis, multo quotidie his maiora nos a deo percepturos & peracturos speremus, ad quæ conueniẽs est tributa publica sine detrimento, & cū alacritate, & deputatis exigis temporibus. Inde adeo si & uos præsidibus deuote ad solutionem occurratis, & illi libetẽ expediteq; tributa ad nos perferri curauerint: tam præfides ob diligentiam laudabimus, quàm etiam uos ob promptam uoluntatem amplexabimur: eritq; bella quædam & undiq; consona inter eos, qui præfident, quibusq; præfidentur, harmonia.

Magno igitur deo & seruatori nostro Iesu Christo laudes pro hac lege simul omnes offerant, quæ ipsis præstabit, ut in sua quisq; patria secure habitent, sua quisq; bona possideant, & fructũ præterea ex præsidum iusticia percipiant. Et sanè nos quoq; hac de causa ipsam posuimus, ut per hanc legis æquitatem eò facilius nos deo conciliare, nostrumq; illi imperium commendatum reddere possemus: nèue homines, quos deus nobis in hoc tradidit, ut secuti illius bonitatem, per omnia rationem illorum clementer haberemus, oppressos iniuria despiciere uideremur. Vnde (quantum ad nos) cõsecrata sit deo, propterea quod nihil eorum bonorum, quæ pro tuitione subditorum nobis in mentem ueniunt, omittimus. Volentes enim illiberalia illa & seruilia furta tollere, & collatores nostros tueri, ne quid aspetum a prouinciarum moderatoribus patiantur: propterea gratis illis officia conferre studuimus, nequam ad delinquendum, diripiendūq; subditos, quorum gratia nihil nõ laboris sustinemus, occasionem habeant: dedignantes imitari eos, qui ante nos imperio præfuerunt, qui pro pecunijs conferentes officia, sibi ipsis iuste increpandi eos, qui iniuste se in officijs gerabant, copiam ademerunt: digni profecto, quibus propter turpiter acceptã pro officijs pecuniam capita obuoluerentur pallio, cum neq; suos ea re collatores ab improbis præsidibus eripere, neq; ob prædictam causam ipsos præfides coërcere potuerint. Nos autem satis esse reddituum imperio arbitramur, si uel sola publica tributa collatores inferant: neq; opus esse, ut extra ordinem in dies alia atq; alia cõquirantur, quæ uniuersam uitæ rationem subditis cõcutiant.

Quod uero a nobis paulo ante dictum est, id maiore etiam & exquisitiore legislatione muniendum censuimus, ut animi nostri propositum omnibus elucescat. Sancimus enim, ut clarissimi subiectarum nobis prouinciarum præfides, absq; ulla pecuniarum datione creati, & præstiti a se iurisiurandi memores, hoc etiã ius a nobis obtineat, ne qua sit omnino apud ipsos fori præscriptio, siue de ui aliquibus illata, siue de criminibus, & inde natis iniurijs, siue de instantijs ac iudicijs publicis, siue de publicorum tributorum exactionibus agitur: sed ex æquo omnes horum iurisdictioni subiaceant, nõ expectatibus ipsis, donec a magistratibus, quibus sunt suppositi, iussa accipiant, aut donec ad illos referant: sed contenti sint hac nostra lege, per quam plenam eis potestatem tradimus, nemine omnino licentiam habente in prædictis causis uti ullo priuilegio, aut exinde sibi impune delinquendi autoritatem sumere. Neq; em̃ præfides, si omni munere abstineant, quidq; timori dei, legis, & nostri præponent: sed eò respicientes, subditis conseruabunt iusticiam, omnia secundum leges nostras & iudicantes & agentes. In talibus em̃ etiã milites, qui in prouincijs resident, ipsis submittimus, non sanè indigentibus ad hoc speciali iussu, uel nostro, uel nostrorum procerum, sed tantũ præsentis lege utentibus, & militibus eam ostendentibus, ut potestate officij ipsis utentibus

tibus auxilio sint: scientes, quòd si hoc non egerint, non solum annonarum & militiæ amissionem sustinebunt, sed etiã de corpore ueniẽt in periculũ. Vt nullo præterea nobis alio magistratu opus sit, aut etiã uel latruncultores, uel quos uocant uiolentijs cohibẽdis (imò gratificationibus exercendis) præpositos, uel exarmatores emittere, satis quidẽ honestos præ se ferentes titulos, re autem ipsa perpetrantes omnium flagiciosissima. Nam si prouinciarũ præfides uniuscuiusq; uel maximorum magistratuum locum implent, multorumq; aliorũ iudicum instar sunt prouincijs, & quantum in ipsis est, secundum leges nostras sententias proferrunt: quis aut præscriptione fori, aut alio eius generis uti apud ipsos audeat? Interdicimus autẽ & gloriosiss. per Orientẽ magistro militũ, & oĩbus omnino magistratibus nostris, ne uel latruncultores, uel uiolentijs cohibendis præpositos, uel exarmatores, uel eiusmodi alios in prouincias emittant. Sciant enim, qui ad hoc institui post hãc nostram legem præsumpserint, quoniam capti a nostris iudicibus prouinciarum, & in uinula rediguntur, & causa ad nos nunciata, summum à nobis periculum sustinebunt: & qui huiusmodi eis præcepta tradiderint, triginta librarum auri pœnam sustinebunt, & maiore in super ac uehementiorem nostram indignationem experientur. Oportet igitur prouinciarũ præfides, tãta à nobis potestate dignatos, ita se in agẽdis rebus gerere, ut (quoad tamẽ iusticia & leges permittunt) ab omnibus formidentur: scientes, quòd si male & præter dignitatẽ à nobis commissã eis potestatis tradita administratione utantur, antedictis subiacebunt supplicijs: sustinentes scilicet ea, dum adhuc in officio sunt, maioribus etiam tentãdi periculis eo deposito. Denegamus enim illis, quas rexerunt prouincias, prius excedendi licentiam, q̃ legitimũ quinquaginta dierum spacium compleatur, siue occasione reuocatoriz, siue obtentu fugæ, siue alia quacunq; de causa: scientibus, quòd siue (ut ante diximus) in hac alma urbe, siue alibi locorum uersentur, ad prouinciam denuo reducti, quam rexerũt, pœnas excipient, quas prædiximus. Iusiurandum uero dabunt, hic quidem secundum formam superius expressam. Si quibus uero, q̃ in prouincijs existant, administrationis codicillos mitti placuerit: iusiurandũ corã dei amantissimo episcopo metropolis, eiusq; ciuitatis primoribus subibũt, & ita rerum administrationẽ suscipient: celsitudine uidelicet tua prouidẽte, ut siue in ampla hac urbe magistratum quis suscipiat, siue à celsitudine tua eius codicilli in prouinciam mittantur: is, qui suscipit, cautionem fisco de tributis sine querela exigendis præstet, prout ipse prorsus statueris. Feratur autem nobis hæc lex de omnibus, qui iam inde expresse à nobis nominanda officia gratuita percipient. Præterita enim iam ante positis subiaceant legibus: nulla definitarum in hac nostra lege pœnarum imminente ijs, qui usq; adhuc officia administrant, nisi forte & ipsi post huius legis insinuationem rapuisse aliquid depræhendantur. Hæc igitur omnia perdiscẽs celsitudo tua, ut apud oēs sub se cõstitutas gentes manifesta fiant, procuret, ex more destinatis ad omnes prouinciarum rectores præceptis, ut nostrum circa subditos studium deq; creandis præsidibus sententiam agnoscences ipsi, sciant, quanta in illos beneficia contulerimus, qui ut meliore fortuna utãtur, ne regio quidem famulatio pepercerimus. DAT. XVII. Kalen. Aprilis. Constantinop. Belisario V. C. COS.

Edictum ubiq; locorum cõstitutis dei amantiss. archiepis
scopis, religiosiss. q; patriarchis conscriptum.

Curam gerentes traditæ nobis à deo reipublicæ, simulq; ut subditi nostri ex oĩ parte cũ iusticia uitã degant, studẽtes, subiectã legẽ descripsimus. quã quidẽ & sanctitati tuæ, & per eã oĩbus, qui in prouincia tua sunt, manifestã facere pulchrũ duximus. Tuæ igitur religionis & reliquorũ episcoporum fuerit ista obseruare, & si quid præfides transgrediãtur, ad nos referre, ne quid eorum, quæ religiose simul & iuste à nobis sancita sunt, despiciatur. Nam si nos quidem subditos nostros miserati, quòd ultra publicorum tributorum pensitationem, ingentibus præterea iniurijs propter uenditiones prouinciarum ex præsidum rapina supprimebantur, eas per subiectam legem tollere properauimus: uos autem in utraq; dormientes aurẽ, nihil nobis renunciẽtis: sit quidem domino deo consecrata, uos autem rationem ei reddetis de iniuria alijs illata, si per hanc occasionem, quòd de his nõ instruamur, nocumẽti aliquid uestris istis hominibus irrogetur. Imò uos, qui in loco præsentis estis, & tã pro uobis, q̃ pro cæteris decertatis: oportet certiores nos reddere & de ijs, qui recte se in administratione gerũt, & qui hanc nostrã legẽ transgrediuntur: ut utroq; cognito, in hos quidẽ animaduertamus, illis uero aliquã referamus gratiã. Simul ac uero lex publice pposita, & oĩbus manifesta facta est: tunc suscepta intra sacrosanctã recondatur ecclesiã unã cum sacris uasis, nimirũ cũ & ipsa deo dedicata, & ad salutem sub ipso constitutorum hominum scripta sit. Multo autẽ specio-

speciosius, & magis ex usu hominum, qui per ea loca sunt, facietis, si eam tabulis aut lapidibus insculptam, in porticibus sacrosanctæ ecclesiæ perscribatis, promptâ omnibus legendi & parandi ea, quæ sancita sunt, facultatem præbêtes. Cû uero de præsidû synceritate tantâ in animo sollicitudinem reposuimus: manifestum est, multo nos minus permissuros ciuitatum defensoribus, ut uel aliquid accipiâr, uel dent. Dabunt enim pro præbitis sibi in foro gloriosis. præfectorû iussionibus, siquidē maiores sint ciuitates, tantû solidos quatuor: si minores, solidos tres, & præterea nihil. à nemine autē quippiam, si reditus illis ex publico constitutus erit: aut si nihil ex publico percipiant, ultra ea, quæ sacra nostra constitutione ipsos ferre debere expressum est, accipient. Alioqui si quid uel ipsi, uel ipsorû (ut uocant) chartularij, uel quispiam eorum, qui circum ipsos sunt, accepisse deprehendantur: in quadruplû ei, quod acceperût, restituent, neq̃ non ea sollicitudine depellentur, & præterea perpetuo ex silio multati, & corpore castigati, locû dabunt melioribus uiris, qui pro malis eam sollicitudinem obeant. Eritis aut uos quoq; huius rei custodes, simul inhibentes ea, quæ cōtra hæc fiunt, simul ad nos referentes, ut neq; aliquid eiusmodi admissorû lateat, neq; latendo relinquatur impunitum, sed undiq; subditis nostris æquitas & iusticia reflorescat. Sed & qui etiam nû in officijs sunt, si post huius legis insinuationem non omni rapina abstinerint, sciant etiam ipsi se constitutis in hac lege pœnis subiiciendos.

Scriptum est edicti exemplum Constantinopolitanis in hæc uerba.

Quantam in animo sollicitudinem de uniuersis subditis reposuimus, satis indicat lex nuper à nobis posita, quâ ad gloriosiss. nostros præfectos conscripsimus. Sed conueniens est, ut & uos prouidentiam nostrâ, quam circa omnes homines gerimus, cognitâ & perspectam habeatis. eaq; de re legem ipsam in forma edictorû proposuimus, ut uos domino deo & seruatori nostro Iesu Christo iustas laudes referatis, sed & nostro imperio, quod ob uestra comoda nihil non laboris sustineamus.

NOTICIA SIVE INDEX EIUS QVANTITATIS, QVAE

pro singulis infra designatis officijs consuetudinum nomine ab ijs, qui ea administrant, præstari debet, nemine ultra præscripta audente quid quam amplius uel dare uel accipere.

A SPECTABILI comite orientis sic. in sacro nostro cubiculo, solidos 63. primicerio clarissimorum tribunorû notariorum cû quatuor scrinijs sacri laterculi, solidos 50. eius adiutori, solidos 3. cohorti gloriosiss. præfectorû pro iussione, solidos 80. A proconsule Asiæ sic. in sacro nostro cubiculo, solid. 63. primicerio clarissimorû tribunorû notariorum cû quatuor scrinijs sacri laterculi, sol. 50. eius adiutori, sol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorum pro iussione, sol. 80. A spectabili comite Phrygiæ Pacatianæ sic. spectabilibus tribus chartularijs sacri nostri cubiculi, sol. 9. primicerio clarissimorû tribunorum notariorum, sol. 24. eius adiutori, sol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorû pro iussione, sol. 50.

A spectabili comite Galatiæ primæ sic. spectabilibus tribus chartularijs sacri nostri cubiculi, sol. 9. primicerio clarissimorum tribunorû notariorû, sol. 24. eius adiutori, sol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorû pro iussione, sol. 50. A uicario Longi muri sic. spectabilibus tribus chartularijs sacri nostri cubiculi, sol. 9. primicerio clarissimorû tribunorum notariorû, sol. 24. eius adiutori, sol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorû pro iussione, sol. 40. Et quæcunq; consulares administrationes sunt. A præside Palæstinæ primæ sic. spectabilibus tribus chartularijs sacri cubiculi, sol. 9. primicerio clarissimorû tribunorum notariorû, sol. 24. eius adiutori, sol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorû pro iussione, sol. 40. A præside Palæstinæ secundæ sic. spectabilibus tribus chartularijs sacri cubiculi, sol. 9. primicerio clarissimorû tribunorum notariorû, sol. 24. eius adiutori, sol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorû pro iussione, sol. 40. A præside Phœnicæ maritimæ sic. spectabilibus tribus chartularijs sacri cubiculi, sol. 9. primicerio clarissimorû tribunorum notariorû, sol. 24. eius adiutori, sol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorû pro iussione, sol. 40. A præside Syriæ primæ sic. spectabilibus tribus chartularijs sacri cubiculi, sol. 9. primicerio clarissimorum tribunorû notariorum, sol. 24. eius adiutori, sol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorum pro iussione, sol. 40. A præside Syriæ secundæ sic. spectabilibus tribus chartularijs sacri cubiculi, sol. 9. primicerio clarissimorû tribunorum notariorû, sol. 24. eius adiutori, sol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorû pro iussione, sol. 40. A præside Theodotiadis sic. spectabilibus tribus chartularijs sacri cubiculi, sol. 9. primicerio clarissimorû tribu-

d ij norum

norum notariorū, fol. 24. eius adiutori, fol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorum pro iussione,
 fol. 40. A præside Osdroenæ sic. spectabilibus tribus chartularijs sacri cubiculi, fol. 9.
 primicerio clarissimorū tribunorū notariorū, fol. 24. eius adiutori, fol. 3. cohorti gloriosiss.
 præfectorū pro iussione, fol. 40. A præside Ciliciæ primæ sic. spectabilibus tribus char-
 tularijs sacri cubiculi, fol. 9. primicerio clarissimorū tribunorum notariorū, fol. 24. eius adiu-
 tori, fol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorū pro iussione, fol. 40. A præside Cypri sic. specta-
 bilibus tribus chartularijs sacri cubiculi, fol. 9. primicerio clarissimorū tribunorum notario-
 rum, fol. 24. eius adiutori, fol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorum pro iussione, fol. 40.
 A præside Pamphiliæ sic. spectabilibus tribus chartularijs sacri cubiculi, fol. 9. primice-
 rio clarissimorū tribunorū notariorū, fol. 24. eius adiutori, fol. 3. cohorti gloriosiss. præfecto-
 rū pro iussione, fol. 40. A præside Bithyniæ sic. spectabilibus tribus chartularijs sacri
 cubiculi, fol. 9. primicerio clarissimorū tribunorum notariorū, fol. 24. eius adiutori, fol. 3.
 cohorti gloriosiss. præfectorum pro iussione, fol. 40. A præside Hellespontis sic. specta-
 bilibus tribus chartularijs sacri cubiculi, fol. 9. primicerio clarissimorū tribunorum notario-
 rum, fol. 24. eius adiutori, fol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorum pro iussione, fol. 40.
 A præside Lydiæ sic. spectabilibus tribus chartularijs sacri cubiculi, fol. 9. primicerio clarif-
 simorū tribunorū notariorū, fol. 24. eius adiutori, fol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorū pro
 iussione, fol. 40. A præside Phrygiæ salutaris sic. spectabilibus tribus chartularijs sacri
 cubiculi, fol. 9. primicerio clarissimorū tribunorum notariorū, fol. 24. eius adiutori, fol. 3.
 cohorti gloriosiss. præfectorū pro iussione, fol. 40. A præside Pisidiæ sic. spectabilibus
 tribus chartularijs sacri cubiculi, fol. 9. primicerio clarissimorum tribunorum notariorū, fol.
 24. eius adiutori, fol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorum pro iussione, fol. 40. A præside
 Lycaoniæ sic. spectabilibus tribus chartularijs sacri cubiculi, fol. 9. primicerio clarissimorū
 tribunorum notariorū, fol. 24. eius adiutori, fol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorū pro iussio-
 ne, fol. 40. A præside Nouæ Iustinianæ sic. spectabilibus tribus chartularijs sacri cubi-
 culi, fol. 9. primicerio clarissimorū tribunorum notariorū, fol. 24. eius adiutori, fol. 3. cohor-
 ti gloriosiss. præfectorū pro iussione, fol. 40. A præside Armeniæ secundæ sic. spectabi-
 libus tribus chartularijs sacri cubiculi, fol. 9. primicerio clarissimorū tribunorum notariorū,
 fol. 24. eius adiutori, fol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorū pro iussione, fol. 40. A præsi-
 de Armeniæ magnæ sic. spectabilibus tribus chartularijs sacri cubiculi, fol. 9. primicerio cla-
 rissimorū tribunorum notariorū, fol. 24. eius adiutori, fol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorum
 pro iussione, fol. 40. A præside Cappadociæ primæ sic. spectabilibus tribus chartularijs
 sacri cubiculi, fol. 9. primicerio clarissimorū tribunorum notariorum, fol. 24. eius adiutori,
 fol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorū pro iussione, fol. 40. A præside Cappadociæ secun-
 dæ sic. spectabilibus tribus chartularijs sacri cubiculi, fol. 9. primicerio clarissimorū tribuno-
 rum notariorū, fol. 24. eius adiutori, fol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorū pro iussione, fol. 40.
 A præside Helenoponti sic. spectabilibus tribus chartularijs sacri cubiculi, fol. 9. primi-
 cerio clarissimorum tribunorum notariorū, fol. 24. eius adiutori, fol. 3. cohorti gloriosiss.
 præfectorū pro iussione, fol. 40. A præside Europæ sic. spectabilibus tribus chartularijs
 sacri cubiculi, fol. 9. primicerio clarissimorū tribunorum notariorum, fol. 24. eius adiutori,
 fol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorū pro iussione, fol. 40. A præside Thraciæ sic. specta-
 bilibus tribus chartularijs sacri cubiculi, fol. 9. primicerio clarissimorū tribunorum notario-
 rum, fol. 24. eius adiutori, fol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorum pro iussione, fol. 40.
 A præside Rhodopeæ sic. spectabilibus tribus chartularijs sacri cubiculi, fol. 9. primicerio
 clarissimorū tribunorum notariorū, fol. 24. eius adiutori, fol. 3. cohorti gloriosiss. præfecto-
 rū pro iussione, fol. 40. A præside Aemi montis sic. spectabilibus tribus chartularijs sa-
 cri cubiculi, fol. 9. primicerio clarissimorū tribunorum notariorum, fol. 24. eius adiutori,
 fol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorū pro iussione, fol. 40. A præside Cariæ sic. spectabi-
 libus tribus chartularijs sacri cubiculi, fol. 9. primicerio clarissimorū tribunorum notariorū,
 fol. 24. eius adiutori, fol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorū pro iussione, fol. 40. A præsi-
 de Lyciæ sic. spectabilibus tribus chartularijs sacri cubiculi, fol. 9. primicerio clarissimorum
 tribunorū notariorum, fol. 24. eius adiutori, fol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorū pro iussio-
 ne, fol. 40. A præside Augustanicæ primæ sic. spectabilibus tribus chartularijs sacri cu-
 biculi, fol. 9. primicerio clarissimorū tribunorum notariorū, fol. 24. eius adiutori, fol. 3. co-
 horti gloriosiss. præfectorū pro iussione, fol. 40. Et quæcūq; præsidales aut correctoriæ admi-
 nistratio-

nistraciones sunt. A præside Libyæ superioris sic. spectabilibus tribus chartularijs sacri

cubiculi, sol. 9. primicerio clarissimorum tribunorū notariorum, sol. 15. eius adiutori, sol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorū pro iussione, sol. 36. A præside Aegypti primæ sic. spectabilibus tribus chartularijs sacri cubiculi, sol. 9. primicerio clarissimorum tribunorū notariorū, sol. 15. eius adiutori, sol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorū pro iussione, sol. 36. A præsi

de Aegypti secundæ sic. spectab. tribus chartularijs sacri cubiculi, sol. 9. primicerio clariss. tribunorū notariorū, sol. 15. eius adiutori, sol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorū p iussioe, sol. 36.

A præside Augustanice secundæ sic. spectabilib. tribus chartularijs sacri cubiculi, sol. 9. primicerio clarissimorum tribunorum notariorū, sol. 15. eius adiutori, sol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorū pro iussione, sol. 36.

A præside Palæstinæ tertiæ sic. spectabilib. tribus chartularijs sacri cubiculi, sol. 9. primicerio clarissimorum tribunorum notariorū, sol. 15. eius adiutori, sol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorū pro iussione, sol. 36.

A præside Arabiæ sic. spectabilibus tribus chartularijs sacri cubiculi, sol. 9. primicerio clarissimorum tribunorum notariorū, sol. 15. eius adiutori, sol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorū pro iussione, sol. 36.

A præside Euphratensis sic. spectabilib. tribus chartularijs sacri cubiculi, sol. 9. primicerio clarissimorum tribunorum notariorū, sol. 15. eius adiutori, sol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorū pro iussione, sol. 36.

A præside Mesopotamiæ sic. spectabilibus tribus chartularijs sacri cubiculi, sol. 9. primicerio clarissimorum tribunorum notariorū, sol. 15. eius adiutori, sol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorū pro iussione, sol. 36.

A præside Ciliciæ secundæ sic. spectabilibus tribus chartularijs sacri cubiculi, sol. 9. primicerio clarissimorum tribunorum notariorū, sol. 15. eius adiutori, sol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorū pro iussione, sol. 36.

A præside Armeniæ primæ sic. spectabilibus tribus chartularijs sacri cubiculi, sol. 9. primicerio clarissimorum tribunorum notariorū, sol. 15. eius adiutori, sol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorū pro iussione, sol. 36.

A præside Galatiæ secundæ sic. spectabilibus tribus chartularijs sacri cubiculi, sol. 9. primicerio clarissimorum tribunorum notariorū, sol. 15. eius adiutori, sol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorū pro iussione, sol. 36.

A præside Honoriæ sic. spectabilibus tribus chartularijs sacri cubiculi, sol. 9. primicerio clarissimorum tribunorum notariorū, sol. 15. eius adiutori, sol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorū pro iussione, sol. 36.

A præside Insularum sic. spectabilibus tribus chartularijs sacri cubiculi, sol. 9. primicerio clarissimorum tribunorum notariorū, sol. 15. eius adiutori, sol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorū pro iussione, sol. 36.

A præside Mysiæ secundæ sic. spectabilibus tribus chartularijs sacri cubiculi, sol. 9. primicerio clarissimorum tribunorum notariorū, sol. 15. eius adiutori, sol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorū pro iussione, sol. 36.

A præside Scythiæ sic. spectabilibus tribus chartularijs sacri cubiculi, sol. 9. primicerio clarissimorum tribunorum notariorū, sol. 15. eius adiutori, sol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorū pro iussione, sol. 36.

A de

senfore cuiusq; ciuitatis, siquidē metropolis sit, pro iussione cohorti gloriosiss. præfectorum

dētur solidi quatuor: si alia ciuitas, solidi tres, & præterea nihil. Nam neq; defēsores uolumus

uel summis magistratibus, aut alicui aliq; quippiā dare, uel accipere, nisi ex publico illis cōsue-

tudines quædam præbeantur: scientibus illis, quod si de aliquo ipsorū ad nos referatur, quod

fancita nostra trāsgrediatur: & quod accepit, in quadruplū restituet, & abrogato officio per-

petuum incolet exiliū: cum neq; ipsi prouinciarū præsides minorem pœnam excepturi sint,

si hoc neglexerint, & sub suo ueluti aspectu defensores rapere patiantur.

SCRIPTVM huius legis exemplū Dominico gloriosiss. prætoriorū per Illyricum præfecto, his quoq; ad-

ditis. Insurandū subeant secundum proprium de hoc factum & infra positum sacramentum, cuius exemplum etiā di-

rectū est tuæ celsitudini. Qui uero administrationes suscipiūt a tua celsitudine, directos hinc eis à nobis codicillos

suscipiāt, præsentē deo amabili ciuitatis, in qua degunt, episcopo, & alijs, qui in ciuitate sunt, in iudicio tuæ celsitudinis

congregatis, & omni tuo officio corā quibus etiā codicillos accipiāt, & iurent prædictum insurandū. & maxime hoc

præcipimus circa ariales agi, quos cōpetens est magna frui * & à tua celsitudine: & qui eundem cingulum, optima

erit prouidentia & studium, ut nihil ab eis lucreris omnino, neq; permittas eos ab ullo lēdi. eos enim, qui hanc nō

tuntur iniquitatē, quatenus & felicissimo nostro utantur exercitu, & reliquas ariales adimpleāt functiones: quia nō

oportet talia attentari solatia, ut possit referri ad tantā tarditatem. nihil enim nobis commendat tuam celsitudinē, quō

modo circa ariales uniuscuiusq; ciuitatis prouinciæ, quam præberi uolumus istis, & à tua celsitudine, ac cinguli sem

per successoribus. Quapropter dum codicillos dederis administrationes accipientibus à te, aut præsentē, hoc eis tuā

denunciare uolumus sedem, ut arialibus omnem ferat fauorē, nihil penitus ab eis accipiens. prohibeātur autem & ab

alijs eis afferri damna, & agnoscant per te, quia si præter hoc aliquid egerint, pœnis subiacebunt grauissimis, sicut eis

curialibus parere te uolumus, ita & defensorum castigare & retinere auariciam sancimus, & ab eis praesumere accipere à nostris subiectis, nisi secundum quod eis administrat res publica, aut si non est aliquod eis publicum solatium, quantum in alipabilis antiquitas definiuit, ut à spontaneis ipsis magis, quam ab inuitis accipiat, & hoc parum, & quantum eis ad mediocrem sufficit uitae gubernatione. Sciant enim, quia si citra haec aliquid acceperint, non solum quadrupli subiacent poenae, sed etiam exilium habitabunt continuum, prius eis plagis corporis infligendis.

IVSIVRANDVM, QVOD PRAESTARI SOLET AB
ijs, qui officia suscipiunt. Constit. IX.

Estor ego iurando omnipotentem deum, & unigenitum filium eius deum nostrum Iesum Christum, & spiritum sanctum, necnon sanctam ac gloriosam dei genitricem & perpetuam uirginem Mariam, & quatuor euangelia, quae hisce manibus teneo, & sanctos archangelos Michaelē & Gabrielē, quod sacratis. & pientis. dominis nostris Iustiniano & Theodora coniugi potētiae illius existenti, occasione concessi mihi ab illorum pietate officij, puram conscientiam & genuinum praestaturus sum seruitium. quodque pro ipsorum imperio & republica, in cōcesso mihi ab ipsis officio, summa cum animi promptitudine, sine dolo & absque fraude, oēm operam ac laborem subiturus sum. & quod cum sanctissima dei catholica & apostolica ecclesia cōmunionem habeo, neque ei ulla unquam in re aut modo aduersabor, neque (quantum in me erit) alicui alij permittam. Eodem iuramento testor, quod neque occasione traditi mihi officij, neque per causam patrocini, aut praestiti apud dominum suffragij, ulli omnino quidquam uel dedi, uel dabo, uel promisi, uel pactus sum ex provincia mittere, uel mittam, siue gloriosissimi praefecti sunt, siue alij celeberrimi uiri cum potestate existentes, siue circa illos uersari soliti, siue quisquam omnium: sed quemadmodum grauitum officium suscepi, ita & erga pientis. nostrorum dominorum collatores integrum me & syncerum exhibebo, constitutis mihi ex publico annonis cōtentus. Ac praeter omnibus sanè operam dabo, ut tributis diligenter incumbam, & indeuotos quidem, ac compulsionem indigentes cum omni uehementia exigam, in nullo eis cedens: neque omnino lucrum captandi studio, uel per gratiam, uel odium, ultra quam cōuenit, siue petam ab aliquo, siue alicui remittam: deuotos uero paterno quodam affectu cōplectar. et subditos pientis. nostrorum dominorum (quantum in me erit) undique noxa & damno liberos conseruabo. atque aequum me utrique parti tam in disceptandis controuersijs, quam tuenda disciplina publica praebens, neutri parti praeter ius & fas addictus ero, sed omnes delinquentes persequar, & aequitatem omni ex parte cōseruabo, & prout mihi iustum uidebitur. simul infantes, ne quid sentiāt dispendij, tuebor, simul reis fontibus secundum leges irrogabo supplicium. & (ut dictum est) tam in publicis, quam priuatis contractibus, praeterea & si si scio adferatur iniuria, iusticiam obseruabo. Neque ego tantum ista perficiam, sed etiam qui unquam mihi adsident, quicunque circa me sunt, tales studebo adsumere, ut non solum ego innocenter uiuere, qui uero circa me sunt, rapere & delinquere uideatur. Si quis autem circa me talis inuenietur: praestabo, quod ipse admisit, eumque abigam. Quod si non omnia haec, ut dixi, obseruauero: omnibus incōmodis ero expositus tam hic, quam in futuro seculo in horrendo iudicio magni domini dei & seruatoris nostri Iesu Christi, habeboque partem cum Iuda, & lepra Giezi, & tremore Cain, ultra hoc, quod etiam poenis lege eorum pietatis comprahēsis ero obnoxius.

Scriptum exemplum huius Dominico gloriosissimo per Illyricum praetoriorum praefecto.

VT ECCLESIA ROMANA CENTVM ANNORVM
gaudeat praescriptione. Constit. X.

Imp. IUSTINIANVS A. Ioanni beatissimo ac sanctissimo archiepiscopo & patriarchae ueteris Romae.

T legum originem anterior Roma sortita est, ita & summi pontificatus apicem apud eam esse, nemo est, qui dubitet. Unde & nos necessariū duximus, patriam legum, fontem sacerdotum, specialiter nostri numinis lege illustrare: ut ex hac in uniuersas ecclesias catholicas, quae usque ad Oceanum posita sunt, saluberrimae legis uigor extendatur,

tendatur: & sit totius Occidentis, necnon & Orientis, ubi possessiones si-
tæ inueniuntur ad ecclesias nostras siue nunc pertinentes, seu postea eis ad-
quirendæ, lex propria ad honorem dei consecrata. Cum enim antiqua iura
xxx. annorum metis temporales exceptiones cōcludebant, & si hypothe-
ca fuerat, paulo longiora eis spacia condonabant: nos sacrosanctas ecclesias
huiusmodi quidem curriculum temporū nullatenus excludi cōcedimus, ma-
xime in his rebus, in quibus uel læsionē sustinuerint, uel quidq̃ debeatur:
sed centū tantūmodo annorū lapsu temporalem exceptionem eis opponi
sancimus: ut maneat per totū prædictū tempus integra iura ecclesiastica, &
non possit eis alia præter centū annorū obuiare exceptio, cum hoc tempus
uitæ longæui hominis plerūq̃ finis esse dignoscatur. Habeat itaq̃ san-
ctitas tua hanc legem catholicis totius Occidentis ecclesijs profuturā, & in
orientales partes propagandam, in quibus aliquid sacrosanctæ possident
ecclesiæ: ut sit deo omnipotenti dignū donarium diuinarum rerum tuitio,
nec iniquis hominibus impiū remaneat præsidium, & tutus peccandi lo-
cus etiam scientibus relinquatur: sed ille seruetur innocens, qui reuera inno-
xius sit, nec improba temporis allegatione se tueatur, tempus pro puritate
præterdens.

Quod igitur nostra æternitas ad omnipotentis dei hono-
rem uenerandæ sedis summi apostoli Petri dedicauit, hoc habeant omnes ter-
ræ, omnes insulæ totius Occidentis, quæ usq̃ ad ipsos Oceani recessus ex-
tenduntur, nostri imperij prouidentiam per hoc in æternū reminiscentes.

Huiusmodi autem legis prærogatiuā (sicut supra dictum est) non solū
in occidentalibus partibus Romanæ ecclesiæ condonamus, sed etiam in ori-
entalibus partibus, in quibus ecclesiastica urbis Romæ possessiones sunt,
uel postea fuerint: scilicet om̃ibus iudicibus & maioribus & minoribus, qui
Christiani & orthodoxi sunt, uel postea fuerint, hanc nostram constitutio-
nē seruantibus: nihilominus huiusmodi legis temeratoribus post cælestes
pœnas etiā legitimū semper uigorē pertimescentibus, & pœnā quinquagin-
ta librarum auri formidantibus: hac lege nō solū in emergentibus causis su-
um tenorem exercente, sed etiam in his, quæ iam sunt deductæ in iudiciū.

Sanctitas itaq̃ tua præsentem nostræ mansuetudinis legē piissimā, siue
sacrosanctā oblationem, quam deo dedicamus, accipiens: intrò apud sacra-
tissima uasa reponat, & à nobis seruandā, & in oēs ecclesiasticas possessiones
seruituram. DAT. Constantinop. vi. Kal. Maij. Belisario v. c. cos.

DE REFERENDARIIS *sacri palatii.*

Constit. XI.

Imp. IVSTINIANVS A. Hermogeni gloriosiss. sacrarū officiorū magistro, excōsule & patricio.

Nter cætera, quæ in decentē ordinē reduximus, neq̃ ea, quæ spectabiles nostros
referendarios concernūt, extra prouidentia nostræ terminos relinquēda puta-
uimus: idq̃ eò magis, quo pluribus in rebus magno nobis esse solēt usui. Nam
cum initio nō amplo admodū numero inclusi essent: nos, quo magis multos
illorū interuentu adiuuaremus, facilius singulorū desideria perdiscentes: ut plu-
res es

res essent, quàm dudum, effecimus. Ceterum exstiterunt quidam, qui liberalitatem nostram ad immensum prouocantes, partim multos introducendo, qui nobis supplicarēt, partim multis utendo precibus, dignitatis plenissimā rem quotidianis additamentis penè ad infinitū deduxerunt. Neq; enim ante petendi finē fecerūt, quàm in quatuor denariū usq; illorū numerus euaderet. Ne igitur quod iure à nobis in precio habitū est, si ad multitudinē effundatur, suā amittat dignitatē: placuit nobis ad certam illorum numerū mensuram contrahere, nō ut ijs, qui hoc tempore sunt, cōcessa derogemus (neq; enim regiæ hoc magnificentia propriū est) præsertim cū neminē eorum, qui nobis placeant, quicq; nobis honeste subseruiūt, nostro expellere ministerio ullo unquā modo soleamus. sed manere illos sub eadē, qua modo sunt, forma sancimus, neq; omnino quisquā apponatur, donec intra octo uiros illorū mensura cōsistat, ut ppetuū octo existāt: nullo quidē neq; modo neq; tēpore eo numero augēdo, semper autem cōtendentibus illis, ut circa nos obsequio, & erga imperatoriā maiestatē beneuolētia alter alterū uicissim superēt. nemine licentiā habente, ut eius generis aliquid de cetero petat: sciente, quod neq; ea, quæ petit, assequetur: & quia petere ausus est, nō solum decem librarū auri pœnæ erit obnoxius, sed etiā propria excidet militia. Volumus enim, ut ad prædictum usq; numerū intra mensurā cohibeantur, semperq; iusticia & alijs augeantur, magisq; ac magis illustrent uirtutibus. Nullā em̄ dignitatē obtinet multitudo, quæ solo spectatur numero: quandoquidē ex tam multis uix paucos reperias, in quibus uita secundū uirtutem salua sit.

Quapropter maneant quidē (ut diximus) nunc sub hac forma. cognoscens uero ea excellentia tua ita custodiat, ut nullo unq; tēpore trāsiliari eorū aliquid, quæ à nobis sancita sunt, permittat. quin potius ab ijs, qui hæc contra quid faciūt, prædictā pœnā exigat, utpote qui ea expetāt, quæ neq; petere licitum, neq; dari possibile est. Atq; ita prorsus nostra hæc lex multitudine depulsa uirtutē inducat, quæ nō admodū in multis elucescit, præsertim in ijs uiris, qui tamen si bonis prognati sunt parētib; fortunæ tamē ac facultates suas in exponēdis supplicū precibus, & impetrando illis à nobis auxilio repositas habent. Quæ igitur nobis placuerūt, & per hanc sacram exprimūtur legem, ea studeat excellentia tua ad effectū deducere, certōq; fini tradere. DAT. Idib. Maij. Constantinop. Belisario V.C. COS.

DE INCESTIS ET NEFARIIS NVPTIIS.

Constit. XII.

Imp. IVSTINIANVS A. Floro gloriosiss. Comiti ubicunq; positarū sacrarū rerū priuatarū.

Uita adhuc ad perfectionē deesse arbitramur illis legib; quæ de incestis antea ab aliquot retro principibus conscriptæ sunt, quæ quidem eos, qui incestas contrahunt nuptias, impunitos relinquunt, prolem uero inde progenitam, cui tamen nihil omnino criminis potest obijci, paternorū ademptione bonorum multant: quasi necessarium sit, ut delinquentes soluantur crimine, qui uero omni carent crimine, tanquā delinquentes puniantur. Proinde sancimus, ut si quis de cetero illicitas & naturæ contrarias, quas lex incestas, nefarias, & damnatas appellat, nuptias cōtraxerit: siquidem liberos ex prioribus & legitimis & inculpatis nuptiis natos non habet: illi confestim & bonorum suorū ademptio imminet, simul neq; ijs, quæ ei dotis nomine data sunt, perfruatur, sed uniuersa fisci iuribus adsignentur. Inde q; adeo, quia cum legi cognitæ liceat facere nuptias, legibus potius prohibitas adamat, & tā semina cōfundit, quàm familiā iniuria afficit, & pietati simul ac religioni cōtraria perpetrat, penitusq; ea appetit, quæ multa etiam bruta animantia auersantur: sit sanē illi pœna nō tantum bonorū publicatio, sed etiā cinguli detractio, & exiliū, ac (siquidem uilis conditionis fuerit) corporis etiā castigatio: quo magis caste discat uiuere, & intra naturæ limites se cōtinere, nō autē idulgere genio, & amoribus uetitos excedere terminos, cōtracq; traditas nobis à natura leges impotenti se animo opponere. muliere quoq; si cognita lege hæc neglexerit, & illicitis seipsam nuptiis tradiderit, ei dem pœnæ subdenda. At si ex prioribus inculpatis nuptiis filij forte, aut nepotes, aut etiam ultra existant: paternā illi successionem confestim percipient, nempe paterno supplicio suæ potestatis facti, ut tamen illū alant, & reliqua illi necessaria suppeditēt. tætsi em̄ legū trāsgressor est & impius, nihilominus tñ pater existit. Atq; hoc quidē post futuro tēpore, quodcūq; post præsentem nostram labitur constitutionē, obtineat, nemini futurū molestiæ

lestiæ, si caste uiuatur. neq; enim licet eos, qui nihil peccât, huic legi subiicere. Carterû quod iam præterijt, neq; omnino pro noxa soluto relinquimus, neq; ite penitus sub acerbâ indignatione deferim⁹. Certe cōtractis incestis nuptijs, si usu uenit, ut hæ aliquo iâ ante pacto dissolutæ sint: extra noxâ sunt. Præterea si quem nostra hæc lex talibus inhaerentē nuptijs depræhēderit, habeat & ille licentiam intra bienniu, ex quo omnibus hæc manifesta facta est, eâ, quæ ita sibi coniuncta fuit, à se dimittendi, nūq; ad se reuersurâ, neq; cū in speciē se parata uideat, re ipsa cōsuetudinē cū eo habentē. Poterit em̃ & hic forsan priora defendere, sola uidelicet quarta substantiæ eius parte in fiscū deferēda. Et filij sanē (quoniā illis ut innoxijs ueniā damus) siquidē soli, & nō cū alijs legitimis, qui ex alijs innoxijs scilicet nuptijs suscepti sunt, ipsi quoq; fuerint: minime paterna defraudetur successione, nisi iure ipsos pater ex olus, propter legitimā aliquā offensionē à successiōe sua excludat. Quod si aliæ quoq; nuptiæ, quæ in nullo legem offendāt, intercesserint, & ex illis existant liberi: integrū esto ijs quidē filijs, qui omni ex parte repræhensione & noxa carēt (nisi & ipsi in aliquo alio offenderint, quod secundū leges ipsos paterna successione indignos ostēdat) dodrantē hæreditatis: ijs uero, qui tamen incestuosi habentur, noxa tamen à nobis soluti sunt, quadrantē relinquere, si & ipsi erga patrem undiq; se inculpatē gessisse uideātur: quarta uidelicet parte, quā fisco assignari præcepimus, prius ex paterna substantia detracta. Permittimus aut̃ illis, ut non solum ex testamento, sed etiam ab intestato, secundū modum iam ante à nobis dictum, genitorum hæredes fiant. Eodem hoc obtinente, & si post dimissam priorem coniugem, quæ præter ius & fas illi copulata fuerat, alteram uxorem secundum leges duxerit, filijs ei tam ex priore, q̃ postea ex legitima uxore procreatis. ita em̃ superiora tempora humanitate uincemus. dote uidelicet diuertenti mulieri reddita. Enimuero si intra bienniu, ex quo lex publice promulgata est, eâ à se coniugē nō dimiserit: excidat simul & ipse à sua substantia, & mulier à dote, & prædictæ uterq; poenæ subdatur, ipsi quoq; tales filij neq; ex paterna substantia quidquam, neq; ex materna dote possidebūt. Sed qui ex prioribus innoxijs ei nuptijs nati sunt liberi: illi suæ potestatis effecti, præter quartā scilicet partem, quæ in fiscum deferitur, bona suscipient, exinde patrē alentes, & (prout diximus) omnia illi, quæ ad tuendam reliquam uitam sufficiunt, suppeditantes: incestuosæ uidelicet mulieris dote hoc etiā casu in fiscū redigenda. Quod si ei, qui hæc patrauit, ex prioribus inculpatis nuptijs liberi nati nō sint: tunc totius eius substantiæ dominus erit fiscus. Id enim & in illis, qui posthac incestas cōtrahunt nuptias, sanciuimus: in pari per oīa crimine ponentes eum, qui intra dictū à nobis tēpus incestuosam à se cōiugem non dimittit, & eū, qui post hanc nostram legem incestas & detestabiles nuptias elegerit. A C C V M inter plerasq; gentes de filijs, qui ex nostra cōstitutione legitimi facti sunt, orta sit cōtrouersia: recte se habere arbitrati sumus, si nos ueluti legis parentes, nō nihil illi adiiceremus, & unā dissidiū hoc componeremus. nā eo quoq; consilio legem initio tulimus. Si quis enim cū legitimorū filiorum esset pater, post coniugis suæ ex rebus humanis discessum, aut secundū leges soluto matrimonio, cum alia muliere, quam per leges liceret uxore ducere, consuetudinem haberet, & ante dotalia instrumenta (siquidē hæc confecerit) siue etiā post ea nascerentur ei filij, aut etiam soli filij ante dotalia instrumenta nati restarēt, alijs aut nō genitis, aut etiam post natiuitatem mortuis: existimarūt quidam non posse eos, qui ex secunda nati essent, legitimos existere, quandoquidē adhuc superessent alij ex altera uxore legitimi & sui filij, quod quidem nullam in se habet rectam resonantiam. Nam si eiusmodi nos liberos legitimos & suos patri declarauimus, sola dotaliū instrumento cōfectione contenti, existunt autem & priores sui: moritur pater relictis suis & legitimis liberis, tam ex priore, quā etiā ex secūda uxore progenitis, & si ante dotalia instrumenta procreati sint, etsi nemo ulterius post instrumentū dotis natus sit, aut etiam natus mortuus sit. licentiamq; ei lex tribuit, ut inter prolem suam testetur, quo uelit modo: ut tamen in nullo leges offendat, quæ omnes ex æquo filios ad certam successionis partem uocare solent. Sui igitur & legitimi cum sint: peruenient ad hæreditatē tam ab intestato, quā ex testamento, prout uel pater, uel lex permiserit, inq; uices alter alteri succedet. Quid enim tandē aliud dicamus, cum ipsa per se legitimi & sui appellatio sufficiat declarare sub potestate patris eos existere, & ex testamento tribuere, quæ leges tribuūt, & omnia obtinere, quæ eiusmodi appellationem deceant? Quæ igitur nobis placuerunt, & per hanc sacrā exprimuntur legem, perdiscens excellentia tua, studeat effectui & fini tradere, edictis ad prouinciarum rectores destinatis, ut & forenses homines cognoscant, curam nos innoxia & incontaminata

prolis gessisse, simulq; naturæ contrarias ac nostris legibus detestatas copulas auersari. Dat. VI. Idus Octobr. Constantinop. Belisario V. C. C. O. S. Indictione XIII.

DE PLEBEIJS PRAETORIBVS.

Constit.

XIII.

Imp. IVSTINIANVS A. Constantinopolitanis.

Larissimorum uigiliæ præfectorum nomen, cum & dignitate plenum, & ueteribus Romanis notissimū extiterit: haud scimus, quomodo ad diuersam appellationē simul & ordinē trāsierit. Quos enim patria nostra lingua Præfectos uigilum uocauit, quodammodo illis imperium in eos iniungēs, qui uigilias agerent, & nihil inexploratum relinquerent: eos Græcorum lingua (nescimus unde) noctium Præfectos nūcupauit, quasi necessariū sit, sole quidē (ut licet conijcere) occidentem magistratum exsurgere, rursus uero oriente eo, quieti se tradere. Quid enim causæ fuit, quamobrem noctium nomē apposuit? Si enim propterea hāc appellationē obtinet, quia solus hic magistratus eorū curā habet, quæ per noctē perperā admittitur, & quia noctu per urbē oberrat: atqui idem hoc facere cernimus & præfecturam urbicariam, ut nihil ob stare possit, cur non (quantū ad hanc appellationem) hunc etiam magistratū hoc nomine uocemus. Si autē officia diuidi possunt, ut gloriosiss. quidem almæ huius urbis præfectus interdū magistratum gerat, illi autē alteri noctu: uehementer à uero aberrarunt, quicunq; nominis rectitudinē corruerūt. Inde, cū ea appellatio adeo caliginosa, tenebricosa & eiusdē cū nocte nominis sit: merito hanc omnes refugiunt, & cum eliguntur, pœnam inferri arbitrantur, neq; imperilibus dignam esse codicillis rentur. Nos igitur re ipsa, uti se habet, altius perspecta: hūc magistratū, sumpto ab appellatione principio, de integro resuscitandum exornandumq; existimauimus, ut nemo deinceps noctium præfectus nuncupetur. curabunt enim, quæcunq; uel interdū uel noctu iniuste perpetrantur. Quoniam uero Prætoris nomen ueteribus Romanis mirū in modum placuit: propterea putauimus & eos, qui tuendæ quæriti & disciplinæ publicæ præsent, quicq; inter populares ortam perturbationem cohibere ualeant, ita nominandos esse. Et quemadmodū ex senatorio ordine alij sunt prætores, qui libertatibus, alij qui tutelis, & id genus alij præsent: ita sint & hi plebeie rectitudinis prætores, ac nostra quidē lingua Prætores plebis appellentur, græca autē hac & cōmuni prætores τὸν Δέμον. Quomodo autē prætoris nomē se habeat, quomodo non longe absit à consulatu, quomō proximū secundū leges locū obtineat: clarū faciūt ipsæ leges, quæ & cōsulatui prætores adiunxerūt, & secundū illis post leges ordinem attribuunt. Et quemadmodum olim cōsules quidem in amplissimo ordine principatum tenebāt, Tribuni autem plebis plebem moderabantur: ita sanē & nunc ex senatorijs quidem uiris prætores omnia prædicta obeant, Prætores autem plebeijs nutantem quodammodo inter populares quietem ac disciplinam in se recipiant, illorū undiq; commodis prospicientes. Nouimus omnino, in quanta olim hic magistratus ueneratione fuerit, quamq; splendide in uetere Roma administratus sit, nō solum ips temporibus, quibus imperatores rempublicam tenuerunt, sed etiam multo remotioribus. sed neq; amplā hāc urbs, cum eum magistratum suscepisset, contemptim habuit. Inde plerosq; comperrimus superiore ætate post magnos magistratus gestos, utpote qui circa imperatoriam sunt maiestatem, nō dedignatos fuisse ad hanc denuo functionē accedere. Paulatim uero ita res abiecta & uilis uisa est, ut neq; per nostros conferretur codicillos, sed penes gloriosiss. huius almæ urbis præfectos resideret, & plerunq; unus aliquis ex illorum cohorte id officium suscipere, tractareq; omnium improbissime. quanquā si quis uetustatem eius per notas & cōiecturas spectet: facile ipsam, qualis antea fuerit, ex his, quæ adhuc hodie supersunt, perdiscat. habet enim & proprium iudiciū, & cohortem, & cōmentarienses, omnia deniq; alia, quæ propemodū ipsi præfecturæ urbicariæ deputata sunt à legibus. Quoniam igitur nos omnia, quæ ante sunt facta, peruestigantes, ueterem illam grauitatem, rei q; ipsi insitā uenustatem in pulchriorem ordinē reducere studemus, ne tam crebra ab ipsis admittatur furta, societatesq; cum furibus ineantur, & inconcinne euanidæq; & nullius reputationis sententiæ procedant: propterea putauimus ea, quæ ipsos cōcernunt, certis describenda esse finibus. Cogitauimus enim, quod si ob causas pecuniarias, in quibus nō de maximis rebus uersatur periculum, sed tantum

tantum de pecunijs, summi magistratus ius dicunt, sæpenumero etiã alijs adduntur iudices, & plus mille curis inuoluimur, ne res sine causæ dictione procedant: quomodo indecorũ sit, oẽm nos prouidentia eò cõferre, ut iudices damnatis periculum uitæ irrogantes, hi eligant, qui p dignitate in aliqua reputatione sint, ne temere uita hois pereat, qui semel quidẽ nascitur, amissam aut uita recipere nequit? Principio igitur sancimus, ne quis oĩno ad prædictum magistratũ accedat, antequam à nobis eius administrationis codicillum perceperit, neq; ulla etiam ratione ad eam functionẽ sine imperatorijs codicillis progredi audeat, sed imperatoris sententiam exspectet in scriptis promulgandã. Nemini enim prædictã administrationẽ trademus, nisi qui eã suscipiũt, hi de numero sint magnificentiss. illustriũ, aut spectabiliũ comitũ, aut sublimissimi tribunalis clariss. tribunorum prætorianorũ & notariorũ, aut qui alioqui officiorũ in puincijs administrationẽ habuerũt, & idonei nostrorũq; testimonio digni uisi sunt: quo magis prædicta grauitate & honore insigniti, ius diligenter reddant, præsertim quia de uita certamẽ est. consueuerũt enĩ ut plurimũ de perpetratis cædibus, de adulterijs, de aggressuris, de rapinis, & id genus alijs iudicare. Vnde oportet eũ, qui tam magnis criminibus præsidet, uirum esse ex omni parte grauitatis plenũ, irreprehensibilem, & tanta audientia dignũ. sed & adfessorem, qui unus aliquis de probatis sit. neq; enim ipsos absq; sufficiente relin- quemus solatio, sed ad decem usq; auri libras singulis annis annonarũ ipsis titulo dabimus, ut his contenti, nullã tolerant rapinã, aut quod perniciẽ inferat. Sed & ne oĩno largitiones fiant, aurũm ue ulli erogetur, ut aliquot retro temporibus factũ est. in pari enim crimine hærebit, & qui pro obtinendo officio alicui dedit, & qui post susceptũ officium ab aliquo accipere sustinet, quemadmodũ iureiurando ab ipsis dando declarabitur. Habemus etiam compertũ, quod improbi admodum ex cohorte homines illis sint in ministerio, nempe conscij latronum, ueneficarij, crumenifecæ, & reliqua multitudo, quorũ unumquemq; satius est puniri, quàm ad istum modum uiuere. hoc enim hominũ genus, cui cum latronibus intercedit noticia, eiusmodi est, ut nihil boni peragat: sed in hoc tantum fures cognoscunt, ut sibi suisq; iudicibus aliquid uenientur lucri. Quæ oĩa cõuenit, ut hi, qui iã inde à nobis præturã plebis ineunt, oderint & auersentur. sed & puris utantur manib9, ac oĩa, quæ ad ipsos referuntur, siue de furto, siue alijs delictis, iusta animaduersione persequantur, & urbẽ ueluti bestijs furta exercetibus perpurgent. industrios præterea homines ad hæc ministros assumant: & ea moderatione aduersus cohortẽ suam utantur, ut ab ipsis tanq; iudices metuantur, & omnia agant cũ summa animi intentione ac beneuolentia. Nã si recte se gerere, nostrorũq; de ipsis iudicio respondere uoluerint: neq; tam multi erũt, qui furentur, & res ablata citius inuenientur, & pauciores delinquent, reueriti magistratũ, quem nemo pecunijs redimere possit aut corrumpere. Sed & de criminibus cognoscet, quibus atrocissima sint. cõponent etiã populares motus, ita celebri huic & regiæ urbi præsidetes, quasi qui nobis ipsis in hoc ministrẽt: & summo à nobis honore dignati (quatẽus minores magistratus solent à maioribus) curas nobis alienent, nihil instituentes facere, quod bono uiro & imperiali testimonio dignũ nõ sit. Ac si quando usu ueniat, ut aliquod incendiũ (quod abominamur) in urbe exoriatnr: oportet & ipsos adesse, & suum facere officium, atq; eos, qui furantur infeliciũq; bona subripiunt, arcere, & (quantũ in ipsis est) conseruare res suas illis, qui ipsa ui ignis perurgentur. nã si industriẽ hunc magistratum gesserint: maior illos thronus excipiet, & in præstantiore magistratu erunt. Est enĩ multo p̃stabilius cũ honestate uiuere, q̃ illa cõtempta, undiq; manus & rationes cõquirere, per quas impie agas, & insuper egere: propterea quod natura ita cõparatum est, ut nihil eorum, quæ isto modo accumulatur, perduret, sed male collecta statim dispereat. Ut igitur subditis nostris prodessemus: putauimus undiq; honoribus auctos uiros in medium producere, ut subditi illorũ sentiãt uirtutem. Habebũt uero spectabiles prætores plebis etiam adfessorem nostro (ut diximus) de ipsis iudicio dignũ. Erunt etiam eis ad manum uiginti usq; milites, & triginta matriularij, quos hoc tempore cõstituimus in hoc, ut illorum iussionibus seruiant, & (si opus sit) flagiciose uiuẽtes cõtineant, ac uniuersum ciuitatis statum ad cõpetentem formã redigant. Scire autem eos pro certo oportet, quod si incorruptos se conseruauerint, & à deo auxiliũ habebunt, neq; beneuolentia nostra frustrabuntur, & magistratus in longiora illis tẽpora prorogabitur. quis enim uellet eũ, qui pulchre & recte se gereret, temere mutare? Sed & si ex foro clarissimi huius almæ urbis præfecti trãsmittat aliquis, ut suppliciũ sustineat: exacte prius, uel uno aliquo ex ijs, qui eũ adducũt, interrogato, uel etiã ab ipso gloriosiss. præfecto causã requirãt ac perdiscat, quã obrem hominẽ de medio tol-

lant, uel membrū illi abscindant. et si hoc perspexerint, ut pensculatē sententiam transmissam proferāt, quæ uel uitam, uel membrū adimat. Quemadmodum autē spectabiles prætores plebis id genus muneribus honorauimus, dignātes ipsos & codicillis ex nostra manu procedētibz, & annona, & tā ampla appellatione, & cæteris, quæ ante dicta sunt: ita & ab ipsis exigimus, ut nobis uicissim integritatē, & in omnibus rebus uigilantiā reddāt, & omnia æquabili iustaq; ratione & incōtaminata manu peragāt. Nā si quid ipsi delinquere, uel etiā furari, aut fures tolerare, & nō omnibus persequi modis, neq; morte quidē dignos extremo afficere supplicio, qui uero mediocriter peccauerint, ubicūq; nos iusserimus, ampla hac urbe expellere uidebūtur: sciant nō tantum se pro hisce deo rationem reddituros, sed etiam nobis, futurosq; obnoxios tam præstando damno, quod exinde subditis irrogatur, quā indignationi nostræ, & ut citius cū infamia magistratu depellantur: ea nobis de causa & labores subeuntibus, & magnos sumptus sustinētibz, ne cui subditorū nostrorū inferatur calumnia, aut bonorum & uitæ perditio, & quæcūq; eiusdem generis sunt, sed oīa competenti decidātur iudicio. Cognoscentes igitur uos per hoc sacrum edictum ac legē, hāc nostram uoluntatē, & quod nihil eorum prætermittimus, quæ uobis profutura sunt: uota pro nostro nuncupate imperio, sic uestri curā gerente, sic uindicante, quæ singulis aduersa accidunt, sic paternā per omnia uobis prouidentiam conseruante.

NE QVO IN LOCO PER IMPERIVM ROMA-

num lenones sint.

Constit.

XIII.

Imp. IVSTINIANVS A. Constantinopolitanis.

Sq; adeo uetustis legibus & his, qui ante nos imperium tenuerunt, uidetur lenocinium re & nomine odio fuisse habitum, ut plerq; adhuc leges cōtra eos, qui talia delinquant, conscriptæ exstent. Sed & nos pœnas contra tā impia molieres positas auximus, & quod à maioribus nostris prætermisum fuit, per alias leges ad perfectionē deduximus. Nuper quoq; cum de impijs facinoribus, quæ per eiusmodi dedecus in hac ampla urbe admittuntur, relatio facta esset, rem ipsam nō despeximus. Cognouimus enim absurde aliquos uitā degere, & intolerandis odio suisq; rationibus scelerati sibi lucri occasionē quærere. oberrare nāq; per prouincias perq; uaria loca, & miseras inescare puellas, calciamenta & uestem aliquam prætendentes, quibus eas captant. ducere postmodum in almā hanc urbem in lustris suis conclusas, & miserabilem illis cibum ac uestitum præbere. exindeq; uolentibus eas prostituere ad libidinem, & miserum illum quæstum, quem corpore suo faciunt, ipsos accipere. conficere præterea syngraphas, q; tanto tempore impiam hanc & scelestā illis functionem impleturæ assidebunt, quādiu ipsis uiuissimum fuerit. quosdā uero ex ijs quoq; fideiussores exigere. ac rē ipsam in tantā abijsse absurditatem, ut per totam ferē regiam urbem, & eius confinia, iuxta sacra quoq; loca & venerabiles domos eiusmodi lustra habeant: & tam impia legibusq; contraria facinora nostris præsumi temporibus, ut cum quidā misericordia ducti, aliquoties eas ab hoc quæstu uellent abtrahere, & legitimo sociare matrimonio, hi nō sinerent. plerosq; etiā ita scelestos existere, ut puellas nondū decimū agentes annum ad periculosum inducant stuprū. & quosdā uix auro nō modico dato, potuisse inde miseras redimere, & castis copulare nuptijs. modos deniq; esse plus mille, quos neq; oratione quispiam complecti ualeat, ad stupendam quandā immensitatem eo malo prorumpente, ut cum antea in paucissimis urbis partibus esset, nūc & ipsa, & omnia circa ipsam loca hoc genere mali oppleta sint. Atq; hæc quidem initio occulte quidam ad nos retulit. deinde etiā nuper magnificentissimi prætores à nobis ea inquirere iussi, eadē hæc ad nos perduxerūt. simul ac uero illa audiuius, statim eorū actionem deo offerendā putauimus, ut aliquanto citius tali scelere urbem liberaret. Sancimus igitur, ut quisq; pro se, quantum in ipso est, castitatem colat, quæ sola hominum animas cum fiducia deo præsentare potis est. Quia uero multa sunt humana: illud saltem, ne aliquæ fraude dolo ac ui ad libidinem protrahātur, omnibus prohibemus modis. neq; ulli facultas sit lenociniū exercere, & uel domi mulieres habere, uel publice prostituere ad libidinem, aut mercimoniū alicuius loco istiusmodi importare, neq; ob eam rem syngraphas suscipiant, neq; fideiussores

fores exigāt, aut eiusmodi aliquid agāt, quod miseras illas uel inuitas cogat suā defoedare pudicitia. neq; sperēt licere sibi in posterum datione uestimentorum, aut etiam ornamentorū, uel alimentis easdē inescare, ut uel inuita perseverent. neq; enī quidcūq; tale fieri permittimus. sed & nunc sub compendio omnia hęc cōpetenti remedio dignamur, procurantes, ut oēm eis cautionem reddant, quam ob tantum forte scelus obrulerint: neq; permittimus, ut scelesti lenones, si quid dederint, hoc illis auferāt. Sed & ipsos lenones iubemus alma hac urbe excedere, tanq̃ homines perniciosos & publicos castitatis corruptores, ut qui tā liberas, q̃ seruas cōquirant, & ad talē necessitatē adigant, & inescant, & habeāt improbe ad oēm turpitudinem educatas. Prædicimus uero, si quis de cætero puellam inuitā assumere ausus fuerit, eamq; ui detentare & alere, ut ex fornicatione quæstū sibi faciat: q̃ hūc à spectabilibus prætoribus plebis huius almæ urbis compræhensum, ut extremas pœnas sustineat, obijciemus. nā si in hoc eos elegimus, ut pecuniaria furta ac rapinas corrigerēt, quomō nō multo magis castitatis furtum ac rapinā eos coërcere sinemus? Præterea si quis in suis patiaturs adibus aliquem lenociniū facere, aut habere ei negotio præpositū, ac nō protinus re ad se delata & cognita, ex ipsis eum adibus expulerit: sciat tam decem se librarum auri pœnam subiturum, quā de ipsis adibus uenturum in periculum. Item si quis syngrapham de cætero ex hac causa accipere, aut fideiussorem exigere præsumpserit: sciat non solū nullā se ex ea sponione aut syngrapha utilitatē habiturū (quippe cum fideiussor nō teneatur, syngrapha uero planē ad irritum recidat.) sed etiam (ut prædiximus) post exceptum corpore supplicium quā longissime ab ampla hac urbe expulsū iri. nam mulieres castitatem colere, non inuitas ad libidinofam traduci uitam, & ad impie agendum cogi uolumus & optamus.

Omnino deniq; lenociniū fieri prohibemus, factūq; punimus, præcipue quidē in alma hac urbe, & continentibus eius ædificijs, sed non minus etiam in omnibus extrinsecus locis, tā quæ initio ad nostram pertinent rempublicam, quā quæ modo à domino deo nobis donata sunt. adeoq; maxime in illis, propterea quod dei dona, quæ in nostram contulit rempublicam, omni eiusmodi necessitate uacua custodire, & domini dei erga nos munificentia digna esse & permanere uolumus. Persuasum enim de domino deo habemus, quod ex hoc prospera circa pudicitiam studio, magna reipublicæ nostræ accessio futura sit, omnia nobis prospera deo per huiusmodi actiones largiente. Ut igitur ciues nostri, uos primi casta nostra dispositione fruamini: propterea hoc sacro utimur edicto, quo magis nostrū erga uos studiū, & pro pietate ac castitate susceptos à nobis labores, per quos speramus rempublicam nostrā omni bonorum genere cōseruatum iri, queatis pernoscere. Scriptum exemplum gloriosiss. magistro, mutatis in hunc modū uerbis. Ut igitur oībus, qui nostrā incolūt rempublicam, hęc manifesta fiant: suscipiens hanc nostram legem excellentia tua, omnibus eā per imperij nostri ditionem, destinatis ad hoc præceptis, insinuet, ut non tantū in alma hac urbe, sed etiā in alijs extrinsecus locis custodiatur, uniuersarum rerū domino deo suauis alius cuius odoramenti loco oblata. Dat. Kal. Decembr. Constantinop. Belisario V. C. C. O. S.

DE DEFENSORIBVS CIVITATVM. Constit. XV.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. præfecto prætoriorū, iterū excōsule & patricio.

Isi primo quoq; tempore defensorū sollicitudinem in cōpetentem reducamus ordinem, neq; ipsa antiquorū uocabulorū ueritas denuo nobis suppeditabit. Nam cum à uetustate alijs alia sint imposita nomina, quæ aperte earum rerū uim significarent: tum uero hoc ipsum defensorum nomen clare ostendit, uetustatem quosdam rebus præfecisse, qui ab omni eas iniuria liberas tuerentur. hacq; adeo de causa patria etiānum lingua defensores eos uocamus, quod iniuria oppressos à malis eriperēt. Nūc uero ea ipsa defensorū sollicitudo ita in plerisq; reipublicæ nostræ partibus, pculcata est, & uehemēter despiciatui habita, ut cōtumeliæ potius, quā honori & dignitati alicui exposita esse uideatur. Inde obscuri ad hanc homines assumuntur, & decreta suaper ipsis ex cōmiseratione magis, quā uera electione fiūt. quibus enī alimonia & uictus aliunde sufficiens non est, hi emendicatis defensorū suffragijs, ad hanc sollicitudinē accedunt, & pro quodam ueluti ludicro præsidum animis sunt propositi, siquidem & remouent eos, e iij quandocūq;

quandocūq; uolunt, minima quæq; uertentes uicio, & alios in illorū locū ingerunt, uicarios quoq; defensoribus cōstituentes, perq; unū nōnūq; annū in pluribus id hominibus admittētes. Vnde & cohortales, & ciuitatū magistratus, & qui has incolunt, oēs in summo cōtempnū defensorē habent. Quæ uero apud ipsos gerūtur, perinde ac si neq; gesta essent, haberi solent. nisi enim prouinciarum præsides iubeant, ne præsumere quidem audent aliqua gestorum monumenta conficere apud semetipsos per omnia eis seruientes defensores, & illorum nutibus intendentes solis. Si uero quædam conficiunt, primū quidē & illa uendunt. deinde cū nullū ad hoc paratū archiuum habeant, in quo reponant apud se gesta: deperit, quod gestū est, neq; apud ipsos ullū facile omnino longi temporis monumentū reperiās: sed qui actis indigent, ipsa apud hæredes eorum & alias successiones quærūt, ubi partim indigna inueniuntur, quibus habeatur fides, partim etiā deperunt & intercidunt, usq; adeo, ut perinde putentur, ac si facta nō essent. Nos igitur, quoniā præsidiū partes bene disposuimus, maiorq; ut ipsis inter gentes esset potētia effecimus, & longius absunt, quā ut ciuitatū comoda semper in conspectu habere possint: propterea existimauius ipsam quoq; defensorū sollicitudinē ad pristinum erigendam esse statum. existet enim bella quædam hoc modo consonantia & harmonia, si ciuitatū defensores iudiciū ordinem occupent, & prouinciæ moderator potius iudicum iudex, & per hoc defensoribus suis honoratior esse uideatur. quanto enim quisq; præstātoribus imperat, tanto ipse & maior & honoratior est. Interea igitur illud primo sanciendū est, ut ne cuiquā omnium facultas sit ad defensoris ordinationē repudiandā, sed per uices quicq; honoratissimi incolæ suis hoc munus ciuitatibus impleāt (hoc enim & elapsis tēporibus obtinuissē inq; usu fuisse didicimus) nemini patefacta copia hoc repudiandi, neq; si magnificentissimorū illustrium dignitate decoratus sit, neq; si insignē aliquā militiam habeat, neq; si quod priuilegium ex ipsis sacris formis prætendat, etsi cōcessæ formæ pragmaticæ sint: sed omnibus ciuitatis incolis, qui scilicet in aliqua sunt reputatione, hanc sollicitudinē in circulū implentibus, & cū circulus desinit, iterū ad eā reuertentibus, & prædictū munus obeuntibus, ut defensor iudex potius, q̄ defensor esse uideatur. decreto utiq; cū omnium cōmuniter iureiurando facto, qui illius ciuitatis incolæ sunt, nō autem eorum, qui ibi tantū cōmorantur. Iusiurandū uero præstet, omnia se secundū leges & ius acturum: & confirmetur (quemadmodū modo dicimus) iussione gloriosiss. nostrorum præfectorū, & per biennium duntaxat administret, posteaq; à sollicitudine remoueatur. nō habēte licentiam clariss. præside prouinciæ remouendi eū, sed tantū si quid parū recte agere uideatur, referendi ad gloriosiss. præfectos, ut ab eo contingat sollicitudinis absolutio, à quo etiā datur. Nulla facultate existente uel moderationē prouinciæ habenti, uel ipsis defensoribus, ut defensorū uicarios constituent, sed hæc illis omnibus prohibemus modis. quin potius neq; clariss. præsides pro se uicarios ī ciuitates dimittēt, exceptis ipsis defensoribus, quos præsidū locum in ciuitatibus supplere uolumus, ipsosq; in omnibus ciuitatū, in quibus sunt, curā gerere. Item ut apud defensores insinuentur testamenta, donationes, & omne deniq; quod proprie ad ius monumentorum pertinet: nequeunte clariss. præside prouinciæ uel quod confici debet, impedire, uel præscribere, quomodo confici uelit, uel confectum non edere. neq; enim omnino ei licentiam ad eiusmodi præbamus: absurdissimū putantes, ut necessaria acta hominibus propter præsidū forte affectiones præceptionesq; nulla ratione subnixas intercidant. Sed & in acta referant, quæcūq; quis uoluerit, edantq; tā etsi quod in acta refertur, perstringat ipsum prouinciæ præsidem, uel aliquem potentiorum. neq; hoc quisquā prohibeat. Oportet enim eos, qui uel in officijs, uel cū potestate aliqua sunt, ita se gerere, ut confici aduersus se acta nō prohibeant: imō ita se moribus inculparos præbere, ut nemini detur opportunitas mouendæ alicuius cōtra ipsos querelæ. Nemo insuper phibeatur apud defensores in acta referre, quibus de rebus uult, siue præses in ciuitatibus præstō sit, siue non sit: his solis exceptis, quæ iurisdictionē requirunt, & ex ipsa præsidū autoritate pendent. Deinde ut ciuitatū defensores ipsi, qui publicarum exactionum negotium habent, modis omnibus auxilio sint: & siue propter indeuotorum collatorū cōtumaciam monumenta conficere, siue interesse & flagiciosos præsentibus oculis aspicere, siue publicū sedare tumultū opus sit: alacriter hoc faciant. uno deniq; uerbo, per omnia præsidis locum obtineant, & maxime cū absunt. Et ut cohortales quoq; ei regioni addicti, qui per illā consistunt ciuitatē, in qua defensor est, illi obediant & opem ferant: ut absentibus prouinciarum moderatoribus nihil ciuitatibus deesse per illorū præsentiam uideatur. Habeant autem & ex cohorte illi prouinciæ destinata exceptorem futurum illis in ministerio, & duos cohortales, qui ab ipsis

ab ipsis iudicata exsequatur. Dicatq; ius in omnibus pecuniarijs causis usq; ad trecentos aureos: nequeuntibus collatoribus nostris eos, quos sibi obligatos putat, protrahere ad clariss. prouinciarum praesides, si intra dictam trecentorum solidorum quantitatem causa consistat. Sed neq; actores ea ipsa de re litem pluris aestiment, ut reos conterant, non ad defensorum ciuitatis, sed ad loci praesidem deductos. Imo si quid tale fecerint, & sententia ostendat causam minorem esse trecentis solidis, dedita; opera aestimationem ampliatam, ut apud praesidem prouinciae, non apud ciuitatis defensorum examinaret: solus actor totius litis subiiciatur dispendio. Enim uero appellationes a defensoribus ad ipsos deferantur praesides. Si quid uero cohortales contra defensores contumeliose admiserint: tunc prouinciarum rectores uindictam reperant, cohortalesq; castigent. Damus enim defensoribus licentiam, si hoc gentium praesides negligant, ea referre ad thronum excellentiae tuae, ut illis inde auxilium impertiatur & competes uindicta, & defensores reuera habeant contra delinquentes quamdam iudicariae grauitatis inuitationem & figuram.

Ac si ciuitatis defensorem contingat intercidere: protinus ad alium, qui ex ordine circuli uocatur, cum praedicto iuramento decurrat calculus, protinusq; is eam curam subeat. decretum uero referatur & roboretur a celsitudine tua. neq; ullo unquam tempore constituantur (uti diximus) defensoribus uicarij, ne rursus absq; ratione aniam priori perturbationi prebeamus.

Conficiat etiam iussionibus excellentia tua per unamquamq; prouinciam, ut in ciuitatibus domus aliqua publica secernatur, in quam defensores deceat actorum suorum monumenta reponere: creato aliquo ibi locorum, penes quem huius sit custodia, quo magis & incorrupta ea maneant, & celerius quaesita inueniant. sitq; apud ipsos aliquod archiuum, & quod hactenus in ciuitatibus peccatum est, modo ad pristinum statum reducat. Fient aut & defensores omnino gratis, & pro ipsis iussionibus, si maiores sint ciuitates, quatuor tantummodo aurei dabuntur in iudicio tuae celsitudinis: si minores, tres, quemadmodum nostris iam legibus constitutum est. si quas uero ex publico annonas habent, percipient & ipsas more solito.

Cognoscent utiq; & de leuioribus criminibus, & competentem castigationem adhibebunt. sed eos, qui in maioribus delictis capiuntur, conscient in custodia, & ad prouinciae moderatorem transmittent. Ita enim quaeq; pro se ciuitas iudiciali cura fruet, & uniuersa gens sub maiore constituta iudice, maiorem sentiet prouidentiam: & bona pars praesidalium curarum praescindet, si ciuitatum defensores eas in se transponant, releuentq; curas praesidibus, quas pro populis gerunt, ipsi per partes uel ea, quae per iniuriam admittuntur, componentes, uel disceptantibus dirimentes controuersias, & (prout saepe dictum est) per hoc eos, qui officijs praesident, honoratiores efficientes.

Si qui etiam per indeuotionem circa publica tributa soluenda defensores existant: eorum exactiones, qui ita se indeuotos praebent, gentium praesides demandent defensoribus, ut & in hoc ipsis auxilio sint.

Ceterum si qua defensoris ordinatio praeter hanc facta sit, aut is, ad quem ex ordine defensoris creatio peruenit, praetextu dignitatis, uel militiae, uel priuilegij, uel alterius rei, eam sollicitudinem deprecetur: sciat ille quinq; se librarum auri poenam subiturum, & nihilominus post eius pecuniae in ciuitatis opera cessurae exactionem, cogendum defensoris expedire sollicitudinem. Conuenit enim, ut honestiores quique ciuitatibus, quas incolunt, operam & ministerium suum exhibeant, & hanc quodammodo ipsis pro incolatu gratia rependant.

Quae igitur nobis placuerunt, & per hanc sacra exprimitur legem, ea studeat excellentia tua per prouincias, quibus praest, proprijs destinatis iussionibus, manifesta facere: ut omnes cognoscant, quod & maxima, & mediocria, & minima aequae nobis curae sint, nihilq; eius generis a sollicitudine nostra remoueamus. Assumet uero excellentia tua & hoc in parte tuarum iussionum, ut iam inde scilicet gentium praesides operam dent, quo magis hi defensores nominentur (in circulum scilicet, ut dictum est) de quibus bona est in quaque ciuitate opinio: & ut decreta in comune fiant una cum iusiurando ab ipsis praestando, neq; non dictus circulus describatur, & ita singuli per biennium ordine eam sollicitudinem obeant. Ac si quis ex istis intercidat, in demortui locum alius sufficiatur, semper quidem decreto cum iusiurando faciundo. Ipso quoq; cum sollicitudinem suscepturus est, praefinitum iusiurandum subeunte: & creatione eius a dei amantissimo episcopo, & uenerabili clero, atq; alijs, qui bonam in ciuitate opinionem obtinent, perficienda. quod quidem & nunc continuo fieri conuenit, omnibus (ut dictum est) secundum hanc nostram generalem legem procedentibus.

Præterea ut ij quoq; qui hoc etiam tempore defensores sunt, in circulum describantur: si eiusmodi uideantur, qui placere possint, & sollicitudinem usq; ad biennium continuent. Quod si iam biennium in ea cura consumpserint: a defensoris sollicitudine dimoueantur: nisi comuni ipsum decreto uelint in alterum

alterum quoque biennium in eodem detinere officio. Si uero nondum biennium expleuerunt, dignique uidentur, qui in societate circuli recipiantur: reliquum tempus compleat, ut tamen ne ultra id ciuitatem defendat, sed ad hoc duntaxat tempus usque subsistat: nisi communis eum ciuitatis consensus nullo reclamante comprobet, quod si sit: altero quoque biennio eam sollicitudinem recipiet, & post id finitum omnino ea desistat: tunc demum rursus defensor futurus, cum ipse eum circulus in hunc reduxerit ordinem: ne perpetua eius sollicitudinis continuatione, & fraudulenta per singula biennia renouatione, aliquibus praedicta administratio usque in infinitum extendatur. His omnibus in omne aeuum obtinentibus, quandoquidem summo cum studio ea, & uigilantia, & domini dei erga nos beneuolentia adiuuenimus, nostrisque subditis condonauimus.

VT CLERICI EX VNA ECCLESIA IN ALIAM
transferantur ad supplendum deficientium statutum
numerum. Constit. XVI.

Idem Imperator Anthemio sacratiss. & beatiss. archiepiscopo Constantinopolitano, & uniuersi eius tractus patriarchae.

Egem nuper de mensura ordinationum conscripsimus, quodque nec in sacrosancta maiore ecclesia, neque in alijs effusas eas esse conueniat, quam sane ratam manere, & pro uniuerso suo tenore firmitate obtinere etiam uolumus. Quoniam uero intendimus ordinationes in arctum contrahere, indeque expensarum ex superantiam ad mediocrem & tolerabilem quantitatem sacrosanctae maiori ecclesiae reducere, quo magis sumptuum illi multitudo minuatur: propterea per omnes undique uias operantes, tandem ad hanc etiam praesentem legem peruenimus, non quidem plane diuersam a priore, sed quae ex eodem profecta proposito, aliquanto amplius sacrosanctae maiori prodesse possit ecclesiae. Sancimus enim, si in una aliqua sacrosanctarum ecclesiarum, quarum administratio ne simul & expensas eadem sacrosancta maior ecclesia sustinet, presbyterum, aut diaconum, aut lectorem, aut cantorem mori contigerit: ne statim alius extrinsecus introducatur, sed prius beatitudo tua dispiciat, quam magnus adhuc uenerabilium clericorum sit numerus, qui illic ministrant. Ac si nondum quidem clericorum numerus deminutus est, sed quo ad numerum ab initio definitum & (ut uocant) statutum, quidam etiamnum superflui: ne qua in eius locum instituatur ordinatio, donec numerus sibi ipsi restituatur. Si uero multitudo ita deminuta est, ut in defuncti locum alium clericum introduci necesse sit, ne quid statuto desit: beatitudo tua dispiciat, an citra sacrosanctam maiorem ecclesiam eiusdem ordinis clericus in alijs ecclesijs inueniatur superfluius, & exinde in demortui locum alium subleget, non autem nouam ordinationem celebret. Eo enim pacto si id, cui deest, ex eo suppleatur, cui superfluit: bella quaedam neque deo ingrata commensuratio imponetur negotio, & sacrosancta maior ecclesia paulatim aere alieno liberabitur. Alioqui si id, cui deest, forensibus superinductionibus suppleatur, id uero, cui superfluit, non minuatur: longum & infinitum temporis spacium decurret, donec omne id, quod abundat, deminuat. Tua igitur beatitudo ea, quae decenter nobis propter sacrosanctarum ecclesiarum utilitatem placuerunt, effectui & fini tradere studeat. Et si quid haec contra fiat: scire necesse est eum, qui contra hanc nostram legem ordinationem suscipere ausus fuerit, quod nullam exinde utilitatem habebit: neque uenerabiles aeterni economi eam impensam, quae in hanc partem sit, in rationes sacrosanctae maioris ecclesiae referent, sed damnum inde emergens ipsi agnoscent, per semetipsos hunc socordiae suae fructum recipientes. Dat. Idibus Augusti. Constantinop. post consulatum Belisarii V. C.

PRAECEPTA PRAESIDVM. Constit. XVII.

Imp. IVSTINIANVS A. Triboniano quaestori sacri nostri palatii, & exconsule.

EX libris antiquis, qui iura Romani nominis continebant, non ignorat tua sublimitas, quanta de mādatis principū legumlatores in suo quoq; uolumine conscripserunt. Quia igitur nobis re-
parantibus omnem uetustatem iam deperditam ac deminutam, placuit etiā omnibus iudicibus nostris, qui minores uel medias administra-
tiones gerunt, siue inter correctores, siue inter consulares, siue inter spectabi-
les ordinentur, nō solum codicillos præstare, sed etiā mandata dare, quibus
inspectis omnia gubernare laudabiliter possint: ideo librū mandatorum cō-
posuimus, qui subter per utrāq; linguam annexus est, ut detur administra-
toribus nostris secundū locorum qualitātē, in quibus Romana uel Græca
lingua frequentatur, scire eorum sanctionē, ut nihil ex his audeant præteri-
re, sed saluberrimas dispositiones nostras obseruantes in perpetuū, nostras
prouincias nostroq; imperio subiectos gubernare festinēt. Illustris igitur
authoritas tua, ad quam quæstoria pertinet censura, eadem mādata & in
libris legum trāscribere, & in sacro laterculo deponi præcipiat, quatenus ex
his unā cū codicillis suscipiendis administratores, quemadmodum possint
reipublicæ subuenire, non ignorent.

In nomine domini Iesu Christi dei nostri.

Imperator Caesar Flauius IVSTINIANVS Alemanicus, Gothicus, Francicus, Ger-
manicus, Anticus, Alanicus, Vandalicus, Africanus, pius, felix, gloriosus, uictor, trium-
phator, omni tempore adorabilis Augustus.

QUAMVIS IN generali nostræ pietatis lege omnia iam diuulgata sunt, quibus in ad-
ministranda prouincia instructos esse cōueniat eos, qui officia suscipiunt, repetentes memo-
ria iusiurandū, quod ob eam causam præstāt: nihilominus tamē & tibi modo officiū suscipiē-
ti decencia suggerere necessarium putauimus, secundū quod à reipub. nostræ parentibus ad-
inuentū est, qui proficiscentibus ad officia certa dabant præcepta (mandata principis ea uo-
cantes) quo ipsos modo prouinciā gubernare cōueniret. Oportet igitur, ut qui pure &
sine ulla datione pecuniæ officiū suscipis, puras deo & nobis ac legi manus conserues, nullū
lucrum neq; maius neq; minus cōtingas, nullā captiosam & fraudulēter excogitatam contra
subditos negociationem exerceas: sed his solis contentus, quæ erogantur è publico, tam per
te, quā per eos, qui circa te futuri sunt, ex omni parte incontaminatū illis ius cōserues. Si-
mulq; operam des, ut primum quidē publica tributa uigilātē exigas, nihil circa fiscum pro-
uidentiæ intermittēs: sed requiras, ne qua in parte fiscus detrimētum capiat, & suas illi res un-
diq; uindices. quemadmodū enim priuatis hominibus iniuria oppressis succurrimus, ita fiscū
quoq; inoffensum manere uolumus. Nā si collatores ab omni alia insultatione liberi confer-
rentur: facile illi quidē & expedite tributa persoluent. & si ea, quibus antea per furta ablati,
tributorū insuper debitores manebant, in tributarias rationes cōferant: facile tributorum no-
mine debitis liberabuntur. Deinde conueniens est, ut prospicias, ne quā populares in ci-
uitatibus seditionem inter se moueant, sed undiq; per ciuitates pax ex eo uigeat, quia in hac
etiā parte æquitatē subditis nostris conserues, & neq; lucri, neq; alicuius affectionis causa in al-
terutram partem concedas. Tertiō studio tibi sit, ut causas cū summa æquitate cogno-
scas, ac breuius quidē, & maxime quæ uilioris cōditionis hominū sunt, sine scripto decidas
& diiudices, & mutua inter se homines contentione liberes: neq; finas illos ultra ea, quæ sacra
nostra cōstitutione compræhenduntur, iudicialium expensarum nomine aliquid damni ac-
cipere: si modo omnino ut aliquid dent, idonei sunt. alioqui gratis etiam causas cognosces.
Neq; cōmittes, ut eius prouinciæ homines, cui præsidēs, per socordiā tuam ad hanc almam ur-
bem accurrant, nobiscq; faceffant negocia. Scio nāq; quia si quis ueniāt, & aditionem nobis faciat, & à
nobis interrogatus, si prius te adierit, deinde te dicat adiisse, & quod iustum est, nō impetrasse, & hoc uerum inuenia-
mus:

mus: in te indignationem conuertemus. Si quis uero, te non adito, accedere ad hanc regiam urbem præsumperit: cum summa eum increpatione remitemus, neque responsum illi communicabimus.

Deinde conueniens est, ne eos, qui hinc comendant, siue magisteriani sint, siue ex quoquoque alio iudicio, permittas subditos nostros superexigere. sed si quis te adeat, tali de re cōquestum: persequaris & ipse hoc, & indemnitate illis recuperes. Sed neque si quis cuiuscunque fori iussiones prætendat (quales esse solent, quæ uel aquæductuum, uel portuum, uel sternendorum itinerum, uel pontium, uel imaginum, uel murorum, uel demoliendarum ædium quasi in loco publico exstructarum, uel quarumcunque talium rerum causa plerumque ex more prodeunt) damno eum subditos nostros afficere permittas. Neque enim uolumus, ut sub huiusmodi prætextu aliquod illis dispendium inducatur. Ipse quoque in omnibus his providebis, ne quid cum dispendio geras. Quod si quis quasi tale aliquid iussus ueniat: ne utiqua illi aduertas animum, nisi sacram nostram pragmaticam formam de his conscriptam ostenderit. quam tu quidem formam tamen si suscipies, nihil tamen ex ea ages, priusquam relatione ad nos facta, alteram de his præceptionem nostram accipias.

Sed & rerum uitui necessariorum copijs & ciuitatum operibus adhibe bis diligentiam: procuras, ut patres ex ciuilibus pecunijs opera (& maxime necessaria) reficiant. consimiliter & pontium, uiarum, portuum, in quibuscunque omnino locis prouinciæ sunt, cui præsidet, murorum quoque curam habeas. In omnes denique res, in quibus aliqua uel fisci uel ciuitatum utilitas uersatur, consilia & actiones tuas reijcies, de quibus his ad nos referes. Neque item committes, ut priuilegijs apud te utantur malefici: sed unum hoc illis ad salutem proficiat, si ab intentato crimine mundi & undique innoxij ostendantur. Homicidia uero, & adulteria, & raptus uirginum, & aggressuras, & maleficia cum tanta uehementia persequeris, poenas delinquentibus secundum nostras leges inferens, ut paucorum supplicijs omnes alios salues.

Maxime autem omnium cohortales tuos in officio continerebis, nullam illis potestatem faciens, ut subditos nostros deprædentur: neque cum subditi tuo uideantur imperio, re ipsa in tuam imperium habeant uoluntatem. Ad secessorem quoque, & si quis alius circa te uersatur, studebis bonum uirum assumere, undique innocentem, & qui salario publico contentus sit. Ac si præter spem eueniat, ut eum fidem tibi (sicut æquum est) non seruare depræhendas: hunc abiges, & altero uteris adseccore, qui & leges & ius incolumitatis tractet manibus.

Et talem prorsus te ipsum omnibus exhibebis publice & priuatim, ut delinquentibus & circa tributa soluenda indeuotis maximo sis terrori: mansuetissimus uero & mitissimus erga probos & deuotos, quibus paternam impertieris prouidentiam.

Sed neque fidem publicam, siue (ut uocant) securitatis promissiones passim omnibus & temere, aut in longiora tempora dari oportet, sed causa cognita, & ad modicum tempus, & quod triginta dierum interuallum non excedat: ne per hanc occasionem controuersia, quas homines inter se habent, immortales fiant. Quod si eum, cui talis fide publica dedisti, accusatorio aliquis animo aggrediatur: deduces ipsum in ius, datam illi fidem cōseruans. factum quoque ipsum examina bis, salua per omnia fide publica. & si contra ipsum proferenda sit sententia: condemnabis eum, duorumque alterum ei propones, ut aut datæ publicæ fidei clare renunciare uelit, & iudicata facere: aut si id non uelit, ut sacris eum locis restituas, & moderate ac cum reuerentia, quæ sacris debetur locis, executionem adhibeas.

Cæterum homicidis, & adulteris, & uirginum raptoribus, & omnibus talia delinquentibus ex sacris locis securitatem non seruabis, sed & inde eos abstrahes, & supplicium illis irrogabis. neque enim his, qui ad hunc delinquant modum, sed qui timuerunt, ne ab improbiore talia pateretur, conuenit parcere: cum aliis, tum uero maxime, quia sacrorum locorum immunitas à lege non iniuriantibus, sed affectis iniuria concessa est: neque fieri potest, ut uterque, tam qui iniuriam facit, quam qui patitur, ex æquo in sacrosanctorum locorum immunitate fiduciam collocent.

Ipsas uero publicorum tributorum exactiones etiam in sacris fieri (quatenus tamen decet) procurabis: siquidem ipsæ rationes publicæ & militibus, & priuatis, & ipsis sacris, & uniuersæ denique reipublicæ utiles sunt & necessariae. Ferent autem tibi in hoc auxilium dei amantissimi ecclesiarum defensores & oeconomi, neminem eorum, à quibus publica per prouinciā exiguntur tributa, exactioni subtrahentes: sed neque committentes, ut uiolentum aut per seditionem aliquid patiantur hi, qui exactioni incumbunt: scientes fore, si quid tale perperrauerint, ut de suis facultatibus fisco satisfacere cogantur.

Compelles etiam publicos exactores, ut in apochis suis omnia exprimant, quamobrem eas reddant, nempe quantitatem * Zygocephalorum, siue iugorum, siue iugalium, siue quo alio nomine ea pro loci uarietate appellentur, tum etiam pro quibus & qualibus ea prædijs exigant, nec et alios, item quantitatem datorum, siue in speciebus existant, siue in auro: magnam eis multam minis-

* Significat
zygocephala, iugum
capiti iugo
illigata. hic
aut ponunt
tur pro co
quod iuncti
bous uno
die exarare
possunt, ut
iugorum ap
pellatio a
pud Varro
nec et alios.

tās, præterea etiā manus abscissionem, si quod semper in mandatis habuerunt, nunquā uero obseruarunt, in posterum nō omnibus conseruent modis. Quod si (ut est probabile) excusationē inueniāt, dicentes impossibile esse, ut iugorū quantitātē inserāt: tamen si maliciose illos & dolose admodū in hoc agere arbitramur, nihilominus tñ nullū exinde damñū uel fisci uel collatores sentiant. Nam & fiscus absq; præiudicio, quæcūq; sua sunt, percipiet: & qui ea soluunt, auferent ex more fieri solitas de recepto cōfessiones, nullo alio ulterius ab eis exigendo. Atq; ut amplius aliquid conentur exigere, nō tñ ea res impedimēto erit, quo minus cōtributio solito ab eis more soluat, inferaturq; ærario. de prioribus certe functionibus certiores reddāt gloriosis. nostros præfectos: ipsi etiā censualibus exacte uetera (ut appellant) regesta proferre cogendis, quo magis inde rei cōtrouersia disceptetur. Eoq; modo, solutis interim secundū consuetudinē tributis, & absq; querela in ærarium illatis: quidquid gloriosis. nostri præfecti inter dissidentes (quantū ad rem controuersam) pronunciauerint, hoc obtineat: necessitatē habentibus exactoribus, postquam in ea quæstione ueritas innotuit, ut & ibi Zygocephalorum, aliorumq; omniū quantitatem, prout à nobis iam constitutum est, de recepto confessi onibus inferant. Nō permittes aut neq; decurionibus, neq; censualibus, cum uenditiones prædiorū, aut alioqui rerū cōmuniū diuisiones celebrātur, & in alias personas transferuntur possessiones: ut peruersitate aliqua utant, & prædia à uēditoribus ad emptores trāsferre reculent: sed coges eos oī mō possessionē trāsferre, & hoc sine dispēdio. Quod si dixerint minus esse emptores idoneos, & ideo ius possessionis se nō trāscribere: examinabis hoc absq; ullo dispendio. & siquidē idonei sint emptores: adiges tributis exigendis præpositos, ut oībus modis & sine ullo dispendio possessionē transferant. Si aut reuera ipsos nō admodū idoneos deprehendas: coges ipsos uēditores, ut hoc ipsum apud acta p̄fiteātur, ut suo periculo in eos, quib; uendiderunt, publicorū tributorum fiat translatio: id, quod inter plerasq; Orientis gentes factum scimus. Ita enim neq; fiscus oblaedatur, & publica tributa à possessoribus infereretur, ut nō alij quidē possessores, alij uero sint collatores. maxime enim conuenit, ut contributiones ad possessores referantur, nō aut ad eos, qui ipsa prædia neq; detinent, neq; possident. Illud etiā scire te uolumus, qd si quando ad alia te loca proficisci iubemus: conueniat, ut contentus ijs, quæ largiuntur ex publico, nō gratis sumptus facias, neq; subditos nostros atteras: sed ex quibus in prouincia tua constitutus sumptū faceres, ex ijs etiam ad alia proficiscens loca facias. neq; collatores angarijs atteras, uel tu, uel obsecundans tibi cohors: sed proprijs iumentis, proprio itē sumptu profectionē conficiatis. Eodē hoc obseruando, & si prouinciæ tuæ termini nos nō excedas, sed necessaria aliqua de causa prouinciæ tuæ ciuitates plures. Siquidē ne præfides per ciuitates prouinciæ, quā regunt, quos uocare solent uicarios, cōstituant: etsi spectabiles, aut clarissimi, aut correctores sint: oībus phibemus modis. Sed neq; si milites te sequant: permittes, ut gratis & aliter sumptū faciant, qd de suis annonis. Quod si nō egerint, sed ex collatorū sportulis sumptū fecerint, & angarias perceperint: quidquid dāni subditis per illos irrogatū est, id omne ex ipsorū annonis exactum, tuo periculo conseruabis ijs, qui damñū senserunt. Enim uero neq; per causam religionū, & inquisitionis hæreseon alicui prouinciam depradari, aut alioqui eius generis iussionem per prouinciam, cui præfides, tractari ficiat. Quin potius prouidebis, prout dignitas & utilitas reipublicæ postulat, ut & talia peruestiges, neq; aliquid occasione religionū contra nostras iussiones admitti patiaris. Si uero canonicū sit, quod queritur: unā cum metropolitano prouinciæ hoc disponas & decernas, siue ipse dubitet, siue alij quidam: desq; causæ deo amabilem & docibilem terminum, qui decem & orthodoxā custodiat fidem, & indemnitate proaret fiscalibus, & nostros subiectos seruet inuiolatos. Oportet autem omnino & huius te rei prouidentia gerere, ut si quis poena dignus esse uideatur, ne sumpto de illo supplicio, bona eius attingas, sed ad progeniē eius, & legem, legēq; introductum ordinē deferri ea patiaris. nam nō bona, sed bonorum possessores delinquit. Sed qui eū ordinē subuertūt, illi poena quidem dignos dimittunt, bonaq; eorū auferunt: alios uero, quos ad illorum forte successionē lex uocabat, in illorum locum obijciunt supplicio. Iniusta quoq; patrocinia, quæ passim per nostras fieri prouincias discimus, omni animaduersionis genere persequere: nemini facta copia, ut aliorū uitas pacta mercede subuertat, ut nullo iure ad se pertinentia prædia sibi uindiceret, ut patrociniū ad aliorū læsionē profiteatur, ut in fraudē fisci uires suas opponat. neq; tibi cura sit, cuius cuius freti dominio hæc perpetrent. sufficiet enim per oīa tibi ad absolutā potestati legis uigor & imperatoriæ maiestatis fauor. Sed & eos, qui alienos ad se colonos recipiūt, male oderis, compellesq; euestigio mala fide susceptos restituere: ita quidē, ut si pro-

lixo admodū tempore inobedientes permaneant: illorum prædijs omnē depauperationem, quæ exinde in prouincia existit, imponas. Quod si in alijs prouincijs coloni consistere dicantur: publicis litteris uteris ad illarum prouinciarum moderatores, ut hi ipsi fugitiui coloni, uel confessi, uel depræhensi, dominis restituantur, reducanturq; in prouinciā, cui præsidēs: & hi, qui dicto non obtemperāt, uehementius tententur depauperatorū adiectione. Conueniens enim est, ut qui talibus rebus deditus est, quidquid exinde absurditatis aut detrimenti aliorū rebus accedit, id ipse in suis facultatib; experiatur: quo magis inferiore fortuna factus intelligat, quanti constet, alijs iniuriā & male facere. Atq; hoc ages, siue ipsi per prouinciā prædia possideant, siue prædiorum ad alios pertinentium procurationē gerant. Nam & eos, qui ipsi possident, ea tantū tenere oportet, quæ lex eis tribuit: & eos, qui aliena procurāt, his se tantū præpositos putare, quæ per locationem sibi, aut alio modo legitimo tradita sunt: alienis uero abstinere, neq; dū alijs procurant, alios offendere, & impiū sibi exinde lucrū acquirere. His etiā, qui tabulas alienis prædijs, aut officinis in urbibus affigere, suāq; noīa inscribere ausi fuerint, usq; adeo id factū periculosum cōstitues, ut cognoscāt, quod qui talia perperam, suam ipsorū substantiā fisco adsignent. Si quis enim, quæ soli maiestati imperatoris & fisco cōceduntur, conetur subripere: is in suis primū rebus periculum sentiat, impositisq; rebus illius publicis titulis, statuatur alijs in exemplū continentia, qui quidem si eodem improbitatis genere impliciti fuerint, cōsimilibus & ipsi pœnis erunt obnoxij. Hæc igitur omnia obseruabis, nostri erga te propositi ac sententiæ conscius, qualis futura sit, si quid delinquas: qualis itē, si probe te gesseris, & per omnia leges mandataq; nostra secutus fueris.

Simul ac uero prouinciā ingressus fueris: conuocatis omnibus in metropoli constitutis, nempe deo amabili episcopo, & uenerabili clero, ac nobilioribus ciuitatis, sacra hæc nostra mandata apud actorū monumenta insinuabis, neq; non eorū exemplum publice propones non tātum in metropoli, sed etiā in alias prouinciæ ciuitates ea per cohortales tuos (absq; tamē dispendio) mittens: ut omnes cognoscant, quibus cōditionibus magistratum susceperis, respiciantq; si hæc obserues, & nostro dignū te ostendas iudicio. Hæc si obserues: efficiēt, ut hic apud te magistratus in longiora tempora & maiore cū laude resideat. Præter cætera uero neq; armis quēquam uti permittes, qui de numero militū nō sit. Hæc deo te, & legibus, & nobis charum constituent. Sed & si quis eorum, qui aliquādo in ampla hac urbe publicos tumultus cōcitarunt, uel solus, uel cū alijs fugere, uersariq; in ea prouincia, cui præsidēs, conetur: reuocabis & illud ad sollicitudinē tuā, ut hunc ipsum peruestiges: quæ in ea causa incidunt, summa cū diligentia examines: in loco ipsum tuto constituas: de eo huc renūcies, an ex illis sit per sonis, quæ tam diu quæsitæ fuerunt: & ad almā hanc urbem deducas, ut eas pœnas sustineat, quas lex in talibus inferri præcepit.

VT SI PLVRES FILII NON SINT, QVAM QVATV
or, legitima portio censeatur triens: si ultra quatuor, semis. Et ut naturales liberi, nulla existente prole legitima, unā cum matre ab intestato sextantem accipiāt. Et ut collatio tam ex testamento, quā ab intestato competat, nisi expressis uerbis testator id prohibeat. Et de diuisione bonorū in liberos facta à parentibus. & de eo, qui propriū chirographū inficiatur, deq; alijs capitulis. Constit. XVIII.

Imp. IVSTINIANVS Ioanni gloriosiss. præfecto sacrorum per Orientem prætoriorum, iterum exconsule & patricio.

Amet si multa iam in ampla hac & præclare (ut ita quis dicat) à deo constituta Romanorū scilicet republica de testamētis summo cū studio elaborata sunt, omnesq; legū codices talibus pleni existūt, neq; ista ueteres tantū consulti, aut pientis. principū maiestas descripserūt, sed etiam à nobis nō minus, quā à decessoribus nostris, multæ ea de re sanctiones promulgatæ sunt: semper tamen in animo cogitantes de deo, quo magis & eiusmodi esse uideamur, qui ei placere debeamus, & dignum collatis eius in nos beneficijs specimen edamus: usq; conamur adinuenire aliquid, quod & naturæ consentaneum sit, & priora ad meliorem statum reducat.

Ac sæpe numero

numero aliàs admiratio nos tenuit, quare definierint, ut legitimis & gratis liberis, à quib9 gratiam obtinent parentes, si id relinquatur, quod modo etià debitū uocant, necessario quadrās tantum relinqueretur, quod uero superest, in parentum positum esset arbitrio: & cognati quidem ac extranei, & cum libertate serui omnia perciperent, liberi uero etsi multi existant, etsi in nullo parentes offenderint, pudore suffunderentur: & solum diuiderent quadrantem, etsi decē forte aut plures sint, pauperesq; essent prædiuitis, quādiu uixit, patris filij. Tandem ista nos mouerunt, ut & legem corrigeremus, & ne semper eam cū pudore intueremur, tali rem modo determinaremus. Vt si quidem unum, duosue, aut tres, aut quatuor filios pater matris habeat: non quadrantē illis solum relinquat, sed tertiam totius substantiæ partē, hoc est quatuor uncias, quæ mensura usq; ad prædictum numerū determinata sit. Si uero ultra quatuor filios habeat: dimidiā totius substantiæ partem eis relinquat, hoc est semissem: ut omnino quod debetur, siue triens forte, siue semis sit, ex æquo diuidatur in singulos, neq; sub iniuria rerū circūstantia (potest enim fieri, ut inde contra alios oriatur iniuria, his quidē meliora, illis uero deteriora percipiētibus) sed per omnia id, quod cuiq; eo nomine cōperit, æquale sit, tam qualitate, quàm quantitate, siue quis id ipsum per modū institutionis, siue (de quo idem licet dicere) per occasionē legati seu fideicōmissi reliquerit. Integrum em̄ erit illi de reliquo habēre aut semisse, quē adhuc habet, quoad usq; uelit, liberalem esse, siue in liberos suos, siue etiam in aliquos extraneos: & natura prius, quo decet modo, curata, tum demū ad liberalitatem in extraneos exercendam deuenire. Hoc eodē obtinente in omnibus omnino personis, quibus olim quadrantis nomine de inofficioso querela legibus attributa fuit. Excipiat autem nobis lex, quā nuper de decurionibus tulimus, quæ decurionū filijs, aut quæ decurionibus nupserunt, filiabus omnino uult dodrantē dari, reliquo quadrante suo arbitrati à parente disponendo. Omnibus alijs legibus de inofficioso querela positis, & maxime nostris, in suo robore cōseruandis, tam de ingratissimis liberis, quàm de his, qui tales non sunt: sola demptā quantitate legitimæ, quā in præsentī secundum omnes propositos terminos adauximus.

PROHIBEMVS autē & onerosū illud, quod tamen ex lege uelamentū habet, tñ in intolerabilem incidit crudelitatem & amarulentiam. Nouimus enim quædā testamēta, in quibus defuncti non paterne, neq; ut uiros decuit, sed nimis molliter & dissolute hæredes instituerunt. Siquidem uxoribus omnem bonorum suorū usumfructum, filijs nudam proprietatē reliquerunt. Quapropter arbitramur huiusmodi testamenti eā esse uoluntatē & intentionē, ut filijs forte fame pereuntibus, uxor quoq; proprietatē præriperet. Vnde enim medio exhibeantur tempore, & quotidianū habeant uictum, si ex iure, quod uxori (forte etiam absq; ratiōne) relictū est, nihil illis accedat: aut quis eorū exhibitionem in singulos usq; dies suscipiat?

Non licebit igitur de cætero ulli omnino, qui liberos habet, tale quid facere: sed omnino legitimæ portionis, quā modo designauimus, usumfructum cum proprietate relinquat: si filiorū, qui non statim fame moriantur, sed habeant, unde uiuāt, pater appellari uelit. Atq; hæc oīa dicimus nō tantū de patre, sed & de matre, & auo, & proauo, & quæ cuiq; adiunguntur personæ scēminæ, nēpe auia, & proauia, siue paterni, siue materni sint. **NEQVE ILLO** quidē de cætero in nepotibus aut pronepotibus, qui sui & iure potestatis testatori subiecti nō sunt, obseruando: ut minus habeant triente, quē illorum parētibus, si superfuissent, relinquere testatores oportebat. Neq; em̄ amplius excipimus nepotes ex filio, qui per patrē auo adgnati scuntur: ut illi quidē integram eam partem accipiāt, quam superstes eorum pater accepisset: hi uero nepotes, qui per mediā filiam ab auo, aut ab auia uel paterna uel materna descendūt, minus triente accipiant: sed unum eūdemq; ordinē in omnibus nepotibus & pronepotibus constituimus, nō reputantes in hoc casu scēminā masculo deteriore. Neq; enim masculus ipse per se, neq; scēmina sola ad procreationē liberorum sufficit. sed quemadmodum utrūq; deus ad generationis ministeriū coniunxit, ita & nos eandē utriq; æqualitatem cōseruamus.

Sed neq; hac tantū fini legem statuimus. eadem enim dicimus in illis quoq; filijs, qui ex legitimis procreati sunt nuptijs, tamen si dotes nuptias cōsecutæ nō sunt, sed sola inter contrahentes indubitata & manifesta intercessit affectio, quæ filijs dedit, ut ius suorū obtineant. nam dotem quidē ad effectum deducunt nuptiæ, nuptias uero constituunt nō dotes, sed mutua cohabitantiū affectio. Eadem hæc obrineant etiā in ijs, qui constituta postmodum dote, ex posteriore affectione secundum nostras constitutiones nati sunt legitimi. Et ita se habeat lex in prole legitima.

CONSIDEREMVS autē aliquid ad solam naturā clemens. multi namq; mole si sunt nobis semper, præcōsque crebre, et flentes filij, et semper equidē clemens aliquid definimus. Sed quia, cū hoc nō

*Eadē hęc
legūtur in.
cōstit. 89.

lege agimus, erubescimus: ideoq; causę etiam adiēctes legem, ipsi quidem populos remouebimus, dabimus aut omni-
bus habere ex lege remedium. Quia enim testari naturalium filiorum patribus etiā ipsis de dimis, legitima quidē ex-
istente prole, usq; ad unam solam unciam, quam habebunt unā cum matre, hoc quod etiam prius fuit: filijs aut non exi-
stentibus legitimis, et usq; ad medietatem totius substantię: et hoc dicūt a nobis positę leges, nō in testamētis solū pa-
tribus concēdentes hoc agere, sed etiā alijs munificētijs, quas et superstitēs donam: pręsens autem lex de his, quę ab
intestato sunt, loquitur, et noui aliquid introducit. *Nunc enim si quis moriens legitima sibi penitus sobole nō ex-
istente (filiorū dicimus, aut nepotū, aut ceterę successione) neq; uxore legitima, proinde decadat nō disposita substan-
tiā, et ueniat cognatio forsan, aut arte manumissor, bonorū possessionem petens et insurgens, aut etiā nostrum era-
rium (nec enim illi, quantum ad hoc, parcimus) sit autem ei domū, donec uiuit, libera mulier, in habitu cōabine cum
eo degens, et filij ex ea (talibus enim solis hęc sancimus, ubi omnino indubitata siue cōabine in domo retētio, siue
naturalū ibidem proles, et nutrimentū) damus eis, et intestatō parentibus morientibus duas habere uncias paternę
substantię cū matre partiendas, quotāq; filij fuerint, ut pro portione unius filij et mater accipiat. Et hęc dicimus,
si uni cōabine cohabitauerit, et filios ex ea habuerit, aut prędiscedente cōabina (morte forsan, aut diuisione) filij do-
mū sint. tunc enim damus eis ab intestato duarum unciarum successione. Si autem ita effusa concupiscentiā sit, ut et alias
introducat priori cōabinas, et multitudinem habeat cōabinarum fornicantium (sic enim dicere melius est) et ex
eis filios faciens moriatur, multas simul relinquens cōabinas: odibilis quidem nobis talis est, procul autem omni-
bus modis ab hac lege expellatur. Sicut enim quis legitime uxori coniunctus, alias superinducere nō poterit matrimo-
nio consistente, et ex eis legitime filios procreare: sic neq; post cognitam (quemadmodum diximus) cōabinam, et ex
illa filios dabimus, si aliud opus libidinis egerit, etiā hoc ad successione eius introduci, si mortuus fuerit intestatus. nam
si hoc nō constituimus: indiscretę erunt mulieres, quā magis aut quam minus amauerit, indiscreti etiā filij: et nos nō
prębemus luxuriantibus, sed caste uiuentibus legem. Non autē distinguimus de filijs, siue masculis, siue foeminis sint. si
aut enim natura nihil circa hoc arte ratiocinatur, ita nec nos alterā in masculis, et alterā in foeminis secundum hoc po-
nimus legem. ualebit itaq; hęc lex nobis in futuris, et maxime omnium hęc: quoniā earum, quę dudū non recte tene-
bant, plurima et emendauit et explanauit: et quod pręterijt, non potest ei, quę nondum erat, regulę subijci. Hęc a
nobis de prędictis successionebus sunt sancitę. **ILLVD QVOQVE** hac cōplecti lege pulchrum
duximus. Volentibus etenim prioribus legibus, cū de collationibus loquuntur, ut si parentes
absq; testamento moriantur, pro earū tenore collationes fiant: si cū testamento, nulla tamen
earum mentione facta, ut collationibus locus nō sit, sed tam res dotis nomine uel alio modo
datę retineatur, quā et etiā testamēto relicta uindictent: nos sancimus, ne omnino talis aliqua
sit pręsumptio, sed siue quis intestatus, siue testatō moriatur (quandoquidē incertum est, ob
litus ne datorū, an mortis perturbatione pressus, ea de re mentionē non fecerit) omnino cele-
brentur collationes, & secundū quod iam constitutū est, exinde nata colatur æquabilitas: nisi
ipse admonuerit nolle se, ut collationes fiant, sed ut is, qui lege adigere ad collationem, ha-
beat simul & quod iam datum est, & iure ex testamento delato utendi potestate. omnibus,
quę ante a nobis de collationibus sancitę sunt, in suo robore manētibus. **ET QVO D**
sæpenumero nobis iudicātibus placuit, id nostro nūc more in partē pręsentis legis assumere,
penē necessariū fuerit. Pleriq; enim pluriū filiorum parentes constituti, dum uidentur bona
diuidere, ut euestigio fraterna illos contentione liberent, in maiores insuper, & difficiliorē
eos controuersias inducunt. Nam cū eos omnia oportuerit expresse in suis diuidere testamē-
tis, siquidē hoc essent animo: aut si minus, saltē portiones codicillis facere, ipsq; subscribere, &
ita ab omni remotā cōtrouersia diuisionem suis tradere filijs: ipsi hoc facere negligunt, & tū
et si partem ipsi per se cōscribunt, eamq; nec continuē, sed alicuius forte alterius literis inter-
scriptā, & in schedula aliqua reiecticia neq; ulla custodia digna repositā: reliqua tamē pars am-
plius illorum prę se manū nō fert, sed amanuensis alicuius forte corrupti, aut etiā cuiuscūq;
indeq; litium illis plus mille occasiones, utrum uoluntate hęc patris cōfecta sint, an uero ali-
cuius sint, qui cōtentiones & controuersias subdole ciere studuerit, quine in gratiam alicuius
partium scripserit. Hęc nos de cetero subditos nostros inquietare nolentes: sancimus,
si quis bona sua inter liberos uelit uel omnia diuidere, uel quædam etiā quasi exempla relin-
quere: ut ea præcipue (modo si fieri possit) in testamento dicat, & inde filijs extra controuer-
siam positam utilitatem præbeat. Si uero propter aliquas necessitates, quales multę ho-
mines circūstunt, testamentū non faciat: nihilominus ei bonorum, quę diuidi uult, diuisio-
nes licebit in codicillos cōjicere, & omnibus subscribere, uel procurare, ut omnes filij subscri-
bant, inter quos bona diuidit, exindeq; negotio irrefragabilē fidem addere. Et quod isto mo-
do ac forma factum fuerit: id ratum ac firmū sit, neq; alia cautione indigeat. Quod si mi-
nus agat, sed tantum rudem quandam in charta designationem faciat, neq; ulla ex parte co-
hærentē

harentem, & plerumque omni destitutâ testimonio: sciat nullam se filijs ea re utilitatem allaturum, & perinde quasi nihil factû sit, filios patrimoniû diuisuros, obscurarum illarû & magna ex parte testibus carentiû scripturarû nulla ratione habita: neque his, qui eâ cõtrouersiâ disceptant, quos leges familiæ erciscundæ arbitros uocare solent, cogendis, ut istas sequantur. Oportet enim filiorum securitati ad plenû prospicere, nō cum partem ad securitatem redegerint, partē erroribus implicitâ relinquere, quæ difficilioribus adhuc & insolubilibus, & nunquam ad magnitudinem criminum surgentibus controuersijs materiam præbitura sit.

Hucusque igitur de successione simul & collationibus, & alijs prædictis casibus sancitum sit. **STVDIVM** VERO, quo plerique ad improbitatē feruntur, necessitatē nobis imposuit, ut uetus plebiscitû, quod Aquilius olim tribunus plebis rogauit, à quo etiā nomē accepit, quod ex inficiatione dupli exactionibus subiicit eos, qui maligne agere & inficiari pertentat, denuo amplectamur: quandoquidē cum & aliæ quædam actiones ad eundē aptatæ sint ordinē, nihilominus uel paulû sese ostentans humanitas clam malorû hoīm enutrit improbitatem, ea propter necessarium nobis uisum est, indecentes illas & inhonestas inficiationes dicta multare pœna.

Si quis enim proferat alicuius syngrapham, quā ille inficiet, & hoc habentem ipsius literas, ut in ea comprobanda magnis negocijs actor implicari cogatur: aut cū literas agnoscat, neget tamen æs sibi alienum esse solutum, actorque legitimis id modis cõprobet: sancimus, ut condemnatio in utroque casu aduersus ipsum procedat in duplum: nō quod acerbis delectemur legibus, sed ut lites ea re ad minorem numerû redigamus, & metu pœnæ citius aiant, quod cõfiteri cõueniens est. Prorsus igitur in talibus cõdemnationē hoc modo procedere uolumus. & si iudex hæc cõtra quid faciat: nouerit, quod si legem transgrediatur, ipse ijs tenebitur pœnis, quæ lege compræhensæ sunt.

Hæc autem dicimus, si nō actor, probationibus abrenunciens, rei sacramento inficiationem purgari uelit. Nā si tale quid egerit: siquidem statim initio post inficiationem iusiurandû deferat, & ille statim confiteatur, quod prius inficiatus erat: impune erit, quantum ad duplum. Si uero in longum protracta lite, denuo actor iusiurandum deferat, & ille tandem id, cuius causa deferabatur, confessus fuerit: quamuis dupli eû pœna eximimus, omnes tamē expensas, quas ad illum usque diem in proferendis probationibus iurando in litē actor se fecisse enumerauerit, iubemus eum exsoluere, qui cum initio inficiatus sit, postea confiteatur. Præterea si quis cū negasset pecuniā sibi numeratā esse, post deinde in defensionē sui utatur solutionibus à se factis: ne illi aliquā reuera soluta utilitatem adferat, sancimus, quin potius iubemus, ut integra ab eo sors denuo exigatur, eamque solam inficiationis pœnā sustineat, id quod etiam quidam ex nostris decessoribus constituit: nullo iudice ne in hoc quidē casu aliquid à recto declinante, sed per omnia exquisitâ legis uoluntatē perficere.

Sed & si reus protulerit literas actoris, deinde actor eas inficiet, ille comprobe: nō solum illud reputetur, cuius causa inficias iuit, sed etiā alterû tantû insuper soluat. Cõsimiliter autē & in hoc casu dandi ab actore iusiurandi ratio introducitur.

Si uero causa agitur per curatores, ut puta ad eos pertinens personas, quæ curatoribus indigent: eiusmodi inficiationum pœnæ, cum de proprijs curatorum literis institutæ fuerint, non contra eos, qui sub illorum cura sunt, sed contra ipsos, qui tã inhoneste, tamque indecenter inficiationem facere non dubitarunt, inferantur.

Si quod uero aliud in condemnatione augmentum uel dupli, uel tripli, uel quadrupli, ab antiquis legibus uel imperialibus introductû est constitutionibus: maneat & illud quidem in propria forma, quæ admodû id nos in nostris Institutionibus simul & Digestis, neque nō constitutionû Codice sancimus. Quid uero in præsentia decernimus, hoc additamēti loco sit prioribus. **ENIM** VERO & illud, quod crebro in iudicijs dissensionem habuit, speciosius, quàm omnes maiores nostri, in membra digerendû esse, redigendûque in ordinem putauimus.

Si quis enim rerum alterius detentator in rem actione cõuentus, neget res eius esse, quo de actor dicat: is uero, qui actionē instituit, ut ostendat res illius esse, cogatur uel instrumentis, uel testibus, uel alijs uti laboribus: post deinde qui usque ad id temporis semper res illius nō fuisse iuerat inficias, uti uelit aliquo exinde iure, dicatque ratione hypothecarû aliarumque causarû, quæ originē suam ad illius personā referrent, potiorē se esse eo, qui litem moueat: omnes quidem aliæ sententiæ, quæ maioribus nostris placuerunt, uacent, inficiantibus autem mediocris quædā & humana neque ab ipsius rei scopo aberras pœna inferat. Pro eo enim, quod inficias ierit, proque actoris laboribus, etiā dum lis apud iudicem agitur, rerum, quibus de quæstio mota est, possessio ad actorem transferatur: licentiā habēte eo, qui hanc restituit, ut si quæ ex illa persona, pro qua prius inficiatus

inficiatus fuerat, iura ad se pertinentia habeat, ea proponat, & legis ac iuris beneficiū obtineat: poena in sola translatione possessionis cōsistente. Hæc de successione, & collationibus, & bonorū diuisionibus, & litigantium securitate, deq; eo, ut litium multitudinem minueremus, à nobis inuenta sunt & sancita, omniq; reliquo obtinebāt tempore, quo magis & successione rationē teneant, & collationes nō ignorent, neq; circa bonorum diuisiones dissideant, neq; temere ad scripturarū suarum inficiationes profiliant improbitatis cupidi, neq; numeratā pecuniam abnegent, cum postea solutione facta usuri sint, neq; res negēt earū esse personarū, ex quibus ad se peruenit detētio: sed moderationis, simul & æqui boni, ac ueritatis amatores se perhibētes, moderato itē potiātur iuris effectū. **PORRO A VTEM** quod improbe à plerisq; de certis nostris dubitatum est constitutionibus, perq; multas agitarum lites, cum iustum sit, ne amplius in quæstione deuoce, præsentī legi annectimus. Ex quo enim nos cōstituimus, ut si quis cū humaniter ad mulierē adiecisset oculos, eaq; sine dotalibus instrumentis in domesticā cōsuetudinē assumpta, filios inde suscepisset, postea ad maritalem affectionem effundens, eiusmodi instrumenta conscripisset, generassetq; filios, non solum post ea, sed etiā ante ea nati filij liberi existerent: & propter uehementē cauillantium & maligne interpretantiū uersutiam aliam quoq; constitutionem descripsimus, q; ea ipsa uelimus obtinere, & si alteri post dotalia instrumenta filij nati non sint, aut nati mortē obierint: quidam etiam alia nullam recipientia controuersiam inuenerūt, nempe eadem hæc obtinere & in ijs, qui libertabus cohabitent: quanquam si recte oculos in nostrum intendissent scopum, deprehendissent utiq; iam etiam hoc legibus expressum esse. si enim cum libertabus nuptiæ in uniuersum prohibitæ non sunt: iā ante erat manifestum, quod & in illis hæc obtinere uoluerimus. Veruntamen (quoniam omnino ea res in dubitationem peruenit) sancimus, si quis cum legitimam uxorem non haberet, bene erga ancillam suam affectus, ex ea in seruitute constituta filios susceperit, posteaq; ancillam cum filiis libertate donauerit, neq; non aureorum anulorum & restitutorū natalium ius eis impetrauerit, & nuptias conscriptis dotalibus instrumentis confirmauerit, & post ea nascantur filij, aut etiam non nascantur (ut utrumq; constitutionis nostræ casum complectamur: sit & uxor legitima, & filij in potestate, ac sui, & parenti ab intestato hæredes. loquimur autem de ijs, qui ante dotalia instrumenta nati sunt: ijs obseruationibus, quibus ad ingenuitatē prædicto modo perueniunt, & deinde dotalium instrumentorū confessione ius legitimorum filiorum illis præbente. **Quæ igitur** præclare nobis & religiose placuerunt, utq; minus negotiorum subditi nostri haberent, inuenta sunt: ea per omnes gentes, quibus præest, proprijs iussionibus excellentia tua manifeste faciat: quomagis cognoscant, quod ex omnibus, per quas quotidie deus aliquid nostris apponit sceptris, nulla tam magna cura sit, quæ nos auocet, ne de ipsorum cōmodis sollicitudinem & prouidentiam geramus. *Dat. Kal. Maij. Constantinop. post consulatū Belisarij V. C.*

DE FILIIS ANTE DOTALIA INSTRUMENTA

natis.

Constit.

XIX.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. sacrorum per Orientem prætorum præfecto, iterum ex consule & patricio.

Erueit ad nos, ineptam plerisq; dubitationē incidisse, nempe an ea, quæ à nobis de filiis ante dotalium instrumentorū confessionē natis, dotalibus postmodum instrumentis compositis, sancita sunt, pertineant etiam retro ad eas quæstiones, quæ nondū uel iudicis sententia uel transactione decisæ sunt: & quidē nobis, cum per partes leges ferremus, in prima cōstitutione, quæ de his lata est, expresse memorantibus, ut siue superessent illis patres, siue mortui essent, nondum tamen id quæstionum genus uel iudicis sententia uel transactione finem accepisset, omnino ita iudicaretur, quemadmodum lex nostra præcipit. quam deinde supplentes, alteram quoq; legem tulimus, eadem obtinere sancientes, ut & si post dotalia instrumenta filij non nascantur, aut nati moriantur, nihilominus tamen & hi, qui ante dotalia instrumenta nati sint, habeantur legitimi. consimiliterq; in hac nostra secunda constitutione apposuimus, ut ea legislatio etiam ad præterita referatur tempora: exceptis illis speciebus, quas aut iudicialis sententia aut trans

transactio composuit. Ex quo uero post hæc nostras leges tam claras temerario quidā consilio maliciose nostram interpretari sanctionem præsumpserunt: coacti sumus & tertiā constitutionē describere, per quam iussimus, ut tametsi is, qui legitimā habuit uxorem, & ex ea liberos, deinde ea mortua, aut matrimonio per diuortium soluto, ex aliqua filios suscipiat, qui cum nuptiæ interdictæ nō sunt, postq; natos filios dotalia in ipsam instrumenta componat: nihilominus & hi, qui ad eū illi modū procreant filij, legitimi existāt. In qua nostra cōstitutio ne quoniam expressis uerbis non adiecimus, ut de talibus lata sanctio æque & in illis obtineat, quorum patres adhuc supersint, aut si mortui sunt, contentiones nondum uel iudicialia sententia uel amicorum interuentu sopitæ sint: inde quidam in eam uenerunt opinionem, ut putarent nolle nos ea, quæ memoratis comprehenduntur sanctionibus de his, qui ante dotalium instrumentorum confectionem nati sunt filij, ualere itē in illis, qui ante hanc sanctionem iam essent in lucē editi: præsertim cum ea pars, quæ hoc concernit, in prima & secunda cōstitutione posita, à nobis in Codicis cōpositione detracta fuerit. Quod per q̄ absurde ratiocinati sunt. optimo enim iure id & de prima secundaq; cōstitutione detraxiimus, & ad tertiā nō apposuiimus. Si quidē eū per partes descripsissemus sanctiones: necessariū fuisset forte assumere tale aliquid, quod retro ad ea, quæ legem præcessissent, respiceret. cū uero in Codicē nostro nomine præfulgentem omnes ad unam leges coaceruarentur: merito id genus clausulas detrahi præcepimus, ne in libris superflua describeretur multitudo. In tertia uero cōstitutione propterea de temporibus nihil adiecimus, quod omnibus manifestum sit, ea, quæ per interpretationem apponuntur, in illis obtinere debere, in quibus etiam interpretatis legibus locus sit. Quia tamen omnino exstiterunt quidam, qui in re tam manifesta uel ambigere conentur, uel errent: adieciimus & hanc legem, sancientes, ut relata à nobis in tribus prædictis cōstitutionib; sanctio in ipsā ualeat, quæ in prima à nobis lata constitutione expressis uerbis adscripsimus: hoc est ut siue superesse taliū filiorum patres, siue mortē obiisse, nondum tamen controuersa in hac specie uel sententiā, uel transactione finem accipere contingat, secundum hoc sub leges à nobis positas deducantur: exceptis illis speciebus, quæ ante, quā hæ leges à nobis ferrentur, iudicum sententia, aut transactione decisæ sunt. Quæ igitur nobis placuerunt, & per hanc sacram exprimuntur legem, ea studeat excellentia tua omnibus manifesta facere. Dat. X V. Kal. August. Constantinop. post consulatum Belisarij. V. C.

DE OFFICIIS, QUÆ MINISTRANT IN SACRIS appellationibus. Constit. XX.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. sacrorum prætoriorum
præfecto, iterum exconsule & patricio.

Vamuis iam sacram de appellationibus legē tulimus, quæ differit, quem in eis modum obseruari, item unde & ad quos appellationes deferri conueniat, quā etiam ad excellentiam tuā simul & gloriosiss. nostrum quæstorem emisimus: magna tamen inter officia, quæ illis ministrant, postea oborta est cōtrouersia: his quidem, qui in sacro epistolarum scrinio consistunt, in spectabilem Vicariorum causis ministeriū sibi uindicantibus: illis uero, qui throno excellentiæ tuæ seruiunt, si significantiis maxima se affici iniuria, si mutata specie, non item soli appellationibus, quæ à clariss. prouinciarum præsidibus ad tuum solūmodo forum deuoluuntur, ministrent, quem admodū prius in more fuit, cum & ipse in sacro cognoscebas auditorio, & cohors tua apparebat. Ac propter ipsam spectabiliū speciē in habitu sacri auditorij mota cōtrouersia, excellentiæ præterea tuæ in cognitione adiuncto etiā gloriosiss. quæstore, & multoties coram excellentia tua & gloriosiss. quæstore tam his, qui ex sacris scrinijs appellationibus ministrāt, quā illis, qui sunt de cohorte throni tui, congregatis: postremo causa ad certam formā redacta est, quā etiā ad nos sine scripto deduxistis. Neq; solū ea causa præter rem nobis confecta esse nō uidebatur: sed & iā inde, ex quo Paphlagonia & Honorias, diuisæ prius in præsidēs duos, in unū & eundē concesserunt magistratū, qui Prætoris nomen suscepit: ea nobis species citra cōtrouersia ad tuā uidebatur pertinere iurisdictionē. Idemq; hoc de duobus quoq; Pontis, hoc est Helenoponto & ponto Polemoniaco. Nam cum & illic duobus antea præsidibus cōstitutis, nunc autem uno moderatore facto, qui & ipse spectabilem dignitate decoratus est, eadē rur-

ius euenerint: in tuum solummodo forum causas exinde appellationum deuolui æquū fuit, nempe secundum præscriptum constitutionis de appellationibus. Complacuit igitur

tam his, qui utriq; magistratui apparent, quàm etiam uobis utrisq; (uisa est insuper & nobis præclare res inter uos composita) ut sola cohors excellentiæ tuæ talibus ministret appellati onibus, quemadmodum prius quoq; solebat, & si in habitu dicantur sacri auditorij, & adsit gloriosiss. noster quæstor, actisq; participet. Enimuero & primæ Cappadociæ rector,

qui prius ad tuam solummodo spectabat iurisdictionem, undeq; appellationum causæ de uoluebantur, quanq; nunc in spectabilis proconsulis speciem mutatus est: nihilominus conuenit, si ab eo magistratu appellatio recipiatur, appellationisq; causa transmittatur huc, ut secundum constitutionem nostram in habitu sacri auditorij à persequentibus appellationē decertetur, præsentē & in cognitionem causæ adhibito etiam gloriosiss. nostro quæstore, sola quoq; cohorte tua ministrante, quandoquidem & prius hoc in more positum fuit. Tam & si enim spectabilis comes rerum priuatarum admittus est ei magistratui: tamen neq; prius multæ apud ipsum causæ agitabantur, neq; ex eius foro ulla penē deuoluebatur huc appella tio. Neq; quia rerum Tamiacarum siue fisci administrationē alijs quibuscūq; hoc tempore cō misimus: propterea throno tuo debet aliquid decedere. sed consimiliter in his etiam causis, quæ huc deferunt, sola cohors tua appareat. Idem hoc & in procōsule Armeniæ, ex quo

cū antea ordinariū eum magistratum fecissemus, modo ad speciem usq; proconsulis, nihil ei apponentes, traduximus. Nam & in causis exinde transmissis sola excellentiæ tuæ cohors ap parebit: tam causa in habitu sacri (uti diximus) auditorij agitata, quàm apud ambos uos exa minata: & nihilominus in eo negotio cohorte tua apparituras faciente, quo modo & prius solebat, cum ordinarij tantum (ut uocabatur) magistratus speciem habebat, in maiorem or dinem nondum receptus.

Quoniam uero & Lycaoniam, & Pisidiam, & Isauriam, sub præsidibus antea collocatas, & ad thronum tuū appellationes transmittentes, contigit nunc Prætorum dignitate adornari (quanquā illi quodammodo cohors quoq; militaris admitta esse uideatur) siquidem in unaquaq; harum prouinciarum prius etiam Dux erat) necessariō nobis propter hanc inuolutionē uisum est, tam soli throno tuo & gloriosiss. quæstori appella tionū attribuere examinationē, quàm etiā humanitatis intuitu ministerium in his, quæ eo nomine aguntur, cohorti tuæ permittere. Vnde siue antea tale quid factum est, siue etiam po stea fiat: ut eadem cohors appareat, sancimus.

Insuper quoniam duo prorsus erant ma gistratus, tam comitis Orientis, quàm præsidis ipsius primæ Syriæ, & appellationes quidem ciuilis huius magistratus ad tuū deferebantur thronum, sola apparente cohorte tua: ipsæ ue ro comitis Orientis (utpote spectabilis) in habitu sacrorū auditoriorū tam ad thronum tuū, quàm ad gloriosiss. quæstorem deueniebāt, solis his, qui in sacris consistunt scrinijs, apparen tibus: præclare nos facturos arbitrati sumus (quantum ad hanc partē) si cōmune in hoc ma gistratu ministerium adsignaremus tam his, qui in scrinio sacrarum epistolarum consistūt, quàm qui de cohorte sunt tuæ excellentiæ.

Inuolutio sanē in duobus olim Vicarijs Pontici & Asiani tractus facta, qua uterq; in unicā prouinciā (nempe Galatiæ & Phrygiæ Pa tarianæ) administrationem transijt, perueniat quidem ad excellentiam tuam simul & glorio siss. quæstorem, solum uero ministerium excipiat cohortis throni tui.

Sed & illud san cimus, ut in his magistratibus, qui à nobis modo inuenti sunt, quicq; ueterem formam mu tarunt, siue per se pro natura sui magistratus, siue ex nostra delegatione iudicent: eadem for ma obseruetur, & ut sola excellentiæ tuæ cohors in hoc etiam casu ministret sancimus.

Consimiliter siue ex delegatione, siue ex iudicij natura appellatio recurrat: ut excellen tiæ tuæ cohors appellationibus ministerium præbeat, sancimus: siue ex nostra delegatione, nihilominus & ipsa tuæ erit cohortis.

In quibus uero casibus commune diximus fore ministerium tam cohortis tuæ, quàm eorum, qui ex sacris sunt scrinijs: ex æquo communio nem conseruamus, siue ex delegatione, siue pro instituto & natura iudicij procedat exami natio.

In illis certe causis, quas nō spectabiles iudices, sed patroni tantum causarum iu dicant, à quibus causæ appellationum deferebantur tam ad thronum tuum, q̃ etiam ad glo riosiss. nostrum quæstorem, deuotis libellensibus ministeriū eis præbentibus: quoniam nihil penitus inuolutum est, ueterem obseruamus formam: quemadmodum & in omnibus alijs, quæ inuoluta nō sunt, uetera in illis ministeria manere constituimus, nulla nouitate facien da. Superueniens enim inuolutio ministerij quoq; formam demonstrabit, utcūq; aliter faci endum erit.

Quæ igitur nobis placuerunt, & per hanc sacram exprimuntur legem, ea studeat excellentia tua effectui & fini tradere.

DE ARMENIIS, VT ET IPSI PER OMNIA RO-
manas sequantur leges. Constit. XXI.

Imp. IVSTINIANVS A. Acacio magnificentiss. proconsuli Armeniæ.

Vpientes, ut Armeniorum prouincia perfecte bonis regatur legibus, neque in ullo à reliqua differat republica: prioribus sublati nominibus, Romanis eam magistratibus adornauimus: ut Romano uteretur habitu, assuefecimus: ut denique alia apud ipsos leges non essent, quam quas Romanas nominant, constituimus. Proinde scripta etiam lege illud, quod perperam apud eos delinquitur, corrigendum putauimus: ne scilicet more Barbarico parentum, & fratrum, & reliqui generis successiones ad uiros pertineant, ad mulieres non item: neue hæ absque dote in domum mariti commigrent, aut ab ijs, quibus cum consuetudinem habituræ sunt, redimantur, id quod multo etiam magis barbarice in hunc usque diem moribus apud ipsos comprobatum est: non ipsis tantum ista ferino more opinantibus, sed & alijs gentibus ita dehonestantibus naturam, sexumque foemineum contumelia afficientibus, quasi non & ipse à deo creatus sit, aut generationi aliquid conferat, sed quasi abiectus & ignominiosus extra omnem dignationem ac honorem haberi debeat. Sancimus igitur per hanc sacram legem, ut & apud Armenios occasione successio nis foeminarum eadem obtineant, quæ & apud nos, neque ulla sit inter marem & foeminam differentia: sed qua quidem forma inter nostros constitutum est, ut parentibus, hoc est patri, matri, auo, auæ, remotioribusque, item posteris, hoc est filio, filia succedat, & uicissim ipsis quoque succedat: ita & apud ipsos sit, neque Armenicæ leges à Romanis differant. Nam si de nostra sunt republica, si seruiunt ex æquo nobis cum cæteris gentibus, si omnibus nostris perfruantur: nunquid solæ apud ipsos foemina à nobis introducta expellatur æquabilitate? Sed in pari apud omnes obseruatione sint leges nostræ, siue quas ex ueterum libris collegimus, & in nostris Institutionibus & Digestis ordinauimus, siue quæ ex imperatoria sanctione, tam priorum principum, quam nostra, subscriptæ sunt. Quapropter omnia hæc, ex inijs præsentis quartæ decimæ indictionis & ipsius, qua hanc conscribimus legem, sumpto principio, in omne æuum ualere sancimus. Vetera enim curiosius perquirere, & ad præterita iam tempora recurrere: confusionis potius, quam legislationis est. Sed (ut diximus) iam inde à temporibus præsentis quartæ decimæ indictionis & ipsius, in omne reliquum tempus, ipsæ quidem successiones similes sunt: ijs, quæ quacumque ex causa ad successionem pertinent, æqualiter tam inter mulieres, quam etiam uiros de cætero obseruandis. quod uero iam ante existit, id uniuersum in priore forma manere sinimus, siue in ijs factum est prædictis, quæ princeps olim generis familiaris suæ adscripsit, siue in alijs: nullam habentibus communionem foemineis personis in his prædictis, quæ insulse genearchica, hoc est à principe olim generis familiaris suæ adscripta laudat, aut successioibus, quæ usque ad decimam tertiam indictionem & ipsam obuenerunt. sed à prædicto tempore, hoc est à decima quarta indictione, ualere ea, quæ à nobis constituta sunt, sancimus. Quæ igitur nobis placuerunt, & per hanc exprimuntur legem, ea tam magnificentia tua, quam qui post ipsam eundem magistratum suscepturi sunt, in perpetuum obseruare studento.

DE HIS, QUI NVPTIAS ITERANT. Constit. XXII.

Idem Imp. Ioanni gloriosiss. sacrorum per Orientem prætoriorum præfecto, iterum exconsule & patricio.

Multa quidem ac uaria iam leges à nobis prolatae sunt, quæ singulatim ea, quæ ante legibus expressa aut à nobis constituta, parum se recte habere uidebantur, in meliorem uiam deducunt, instituuntque subditos, quo eos deinceps pacto uitam agere deceat. Quod uero in præsentia molimur, lex noua est, quæ rem omnium præstantissimam in competentem cogit ordinem. Nam si nuptiæ tantum in se maiestatis habent, ut humano generi quadam ueluti arte conquisitam immortalitatem inducere uideantur, & profapia filiorum procreatione renouata in perpetuum durant: deo quoad eius fieri potest, pro singulari erga homines amore, gratuito naturæ nostræ nescio quid immortale largiente: merito nobis præter cætera studio esse debent, quæ concernunt nuptias.

g ij Reliquæ

Reliquæ enim iuris partes neq; omnibus omnino hominibus, neq; rebus, neq; tēporibus quædrant, quidquid uero circa nuptias studiū infundit, id ad uniuersum (penē dixerimus) humanū genus pertinet, cuius etiā solūmodo interuentu reparatur, & maiore, quā cætera, sollicitudine suscipiendum est. Vetusitas planē non admodum circa primas aut secundas elaborauit nuptias, sed tā patribus, q̄ matribus, nullo exinde adempto lucro, ex æq; licebat uel ad plures deuenire nuptias, & negocium prorsus erat in simplicitate positum. Iam inde uero à temporibus maioris Theodosij amplior quædam earum rerum subtiliter & artificiose explicandarum cura exstitit, donec ordine per Imperatores obambulans, ad Leonem piæ memoriæ peruenit, qui & ipse de his generose, & ut talem uirum decuit, magna ex parte sancit. Nos etiā cum constitutionum Codicem componeremus, tamen si multa alia de his præterea definiuimus: tamē cum hoc tempore rem ipsam pleniorē consilio perlustraremus, e re fore putauimus, si ex ijs quæpiam non solum ab alijs, sed etiā à nobis ipsis sancita, corrigere-mus. Neq; enī si his, quæ uel ipsi prius diximus, rectius aliquid cōminiscamur: pudet nos in legem id cōijcere, & per nos ipsos competentem prioribus correctionē adferre potius, quā expectare, dum ab alijs lex corrigatur. **DVO IGITUR** huic præfanda sunt legi. Pri-mumq; illud, ut omnia quidem, quæ superioribus sancita sunt temporibus, siue à nobis, siue à nostris decessoribus, suis quæq; temporibus obtineant, non recipientia in se ullā ex hac lege inuolutionem, sed in proprijs ualitura, inq; usu reipublicæ seruanda, suos ex iam positis legibus euentus expectent, nihil cū præsentē lege communionis habitura. hæc uero lex iam inde in omnibus futuris ualeat casibus, & in omnibus post hoc tempus contrahendis nuptijs, siue primis, siue secundis, siue reliquo numero secuturis, siue lucris nuptialibus, siue successionebus delatis à liberis. Quod enim præterijt, scriptis relinquimus legibus: futurum uero per præsentem munimus legem. Vnde siue primæ, siue secundæ interuenerint nuptiæ, siue parentibus filiorum ex prioribus susceptorum nuptijs successiones, siue lucra ex dotibus, aut ante nuptias donationibus, aut alia ex causa deferant, siue ex secundis nuptijs existant filijs, siue nō existant: in præcedentibus hæc obseruentur secundum sua quæq; tempora, & tam uiri, quā mulieres antiqua perfruatur legislatione, siue ad secundas accesserint nuptias, siue ad primas restiterint, siue filijs successerint, siue omnino aliquid eorum egerint, quæ prioribus consentanea sunt legibus. Neq; enim iure eos, qui illis freti ita cōtraxerunt, quisquam in crimen uocauerit, quod non & futurum præuiderint, omnibusq; modis diffidentes ei, quod exstabat, quodq; publice in usu habebatur, nōdum natum formidauerint. Vnde omnia illa quidem suum etiamnum teneant ordinem, reliquū uero tempus, in omnibus post euenturis casibus, omnia in unam hanc posita & collecta legem respiciat, quæ in futuris (ut dictum est) nuptijs obtinere conuenit. Atq; hoc primum huic præfatum sit legi. Secundum uero illud, ut omnia, quæcunq; ab hodierno die testator disponat (siue uir existat, siue mulier) ea firmitatem habeant. Sanciat enim quisq; in rebus suis, ut dignū est, & pro lege uoluntas eius esto: quemadmodum nobis lex etiā omnium uetustissima, & quæ prima ferē Romanis constituit rempublicam, nempe duodecim tabularum, uetere & patria lingua his penē utens uerbis, inquit, **VTI LEGASSIT QVISQVE DE RE SUA, ITA IUS ESTO**: nemini facta potestate, ut in rebus alienis aliquid præter illius uoluntatem disponat, neq; si sacram impetret formam, aut quidquam omnium. Quod si testator nihil dicat aut disponat, quod positus iam ante & ualentibus legibus cōprehensum sit, neq; itē ordinet, quod generali bus legibus repugnet: tunc hæc nobis lex locū habeat, quæ (quantum homini possibile) omnia complectitur, & breuiter percurrit ea, quæ in prioribus sunt nuptijs, corrigens etiam quæ de secundis nuptijs, de successionebus, de solutionibus nuptiarum, tam ex morte, quā diuortio in quæstionem solent incidere, quæ item ante tēpus luctus, quæ post ipsum licite gerunt: uni uersum deniq; hunc tractatum continuat, & legislationem cōceptam quidem olim, per centū autem adeo & quinquaginta quinq; annos crebrius agitatam, & per partes collectam, neq; nō ut paulatim sibi ipsi colligaretur, & magna ex parte confusa conglutinetur, & corrigeretur, semper quodammodo indigentem, perpurgatam & undiq; sibi ipsi consonam ostendit.

MATRIMONIUM itaq; mutua constituit affectio, quæ dotalium instrumentorū ac cessione nō semp opus habet. simulq; ac semel coijt, siue nuda cōiugali affectiōe, siue etiā oblatione dotis & donationis propter nuptias: ut rursum omnino consequatur solutio, uel innoxia, uel pœnalis, necesse est: quandoquidem eorum, quæ homines concomitantur, quidquid ligatum & nexum est, idem & solubile est. Vt autem & sine dotalibus instrumentis matrimonium solutum pœna cōsequatur, id nos primi adinuenimus. Dissoluantur sanē matrimonia

quidem & bona gratia uocatur: partim absq; ulla causa: partim rationabili de causa.

gem) mori videatur cum alterū uitæ iter pro altero capeffit. Per causam uero necessa-

ru ministerio idoneos habitos. Sed & captiuitas eius generis est, ut quodammodo matr

Illud etiam, quod per legum seueritatē prius introductum fuit, nos clementer

nuptum elocavit, is vero, cū liber esset, collocantiq; fidem haberet, eam duxit, tunc nota

bus etiā interuenientibus instrumentis, aut ne interuenientibus quidem, sed tantum eius opinione eam rem perficiente: iniustum fuerit tale matrimonium non consistere. quin potius si tale quid dñs in se admittat: sancimus, ut (siue uirum, siue mulierē) tacite sequatur libertas, rapiaturq; talis ad ingenuitatem, & res perinde disceperet, ac si inter libertinos ac ingenuos esset.

Si uero alterius personæ dominus, quamuis ipse matrimonium non conciliet, sciens tamen prudensq; factū dedita opera dissimulet, ut alteri postea coniugū negocij aliquid constet: ulciscimur & hanc uersutiā, si clare demonstretur, & tam improba captantibus consilia dominium adimimus. habeaturq; & hoc denuo matrimonium perinde, ac si initio dominus consensisset: & ipse quidē dominio excidat, mancipium uero ad ingenuitatem rapiatur, ut eundem res effectum fortiaur, siue dominus consenserit, siue dolo malo uersatus sit: cum indubitatum sit, eos etiam filios, qui ex illis nascuntur nuptijs, per hanc nostrā legē liberos & ingenuos futuros.

Ac multo magis hæc obtineāt, si usu ueniat, ut iā seruū ancillāue uel ægrotātes à se ablegarint, uel nihili eos penderint, & ulterius possidendi animum abiecerint. Illi em̄ utpote liberi iam constituti, & ex titulo pro derelicto sui quodāmodo, nō aliorū existētes, nullā deinceps molestiā ab ijs sustineāt, qui à suo se illos dominio remouisse olim simularūt.

Deportatio tñ, aut uetus illa, in cuius locū successit, aquæ & ignis interdictio (ut leges nostræ appellāt) matrimonia nō dissoluit. Quod ipsū quia & sacratissimo pridē Constantino nonnihil in se habere humanitatis uisum est, & à nobis quoq; susceptū est: ea propter neq; huic applicat legi. unde nec q̄s ea res effectus habeat, cū in suo maneat ordine, dicendū est.

Nonimus aut̄ et huius nostræ felicissimæ ciuitatis cōditore (diuæ memoriæ dicimus Cōstantinū) scripsisse legē, secundū quā si quis in expeditione fuerit, et tauerit ad uxore p̄ quadriennū, et nullū ei fiat ab illo signū eius circa eam affectus: tunc licentia sit mulieri ad secundas nuptias ueniēdi, offerenti prius militiæ principi libellū et hoc ipsum testificanti. & si hoc fiat, inuoluntate mulier ad uirū alterū transiet, et nō damnificabitur quidē in dote, nō tamen antenuptialem donationem lucrabitur. hoc itaq; sacratissimus Constantinus. Vehementer autem nobis inuoluntate habere illa constitutio uidetur. actibus enim bellicis occupato marito uxoris priuationem inferre: non minor est pœna, quā ab hoībus capi. Ideoq; non prius ueniat ad uirum secundum huiusmodi mulier, quā legislator iste proposuit, quā etiam decennij transeat tempus, & hæc importuna quidem sit mittens literas, aut per aliquos uerbis utens ad eum, ille uero aut aperte renuat nuptias eius, aut absolute comitatur. tunc quoq; libellum offerat aut gloriosissimo magistro militū, aut spectabili duci, aut clarissimo tribuno, sub quibus ipse est miles. tunc enim licentiam damus & præes porrigere imperatori, & inde hoc promereri. Sciat autem, quia si citra hoc aliquid egerit: tanquam temerarie nubens legitimis pœnis subiacebit.

MITIORES itaq; nuptiarum solutiones tanquam in generali quadam ratione sub bona gratia factis disunctionibus sciendum est tales esse quodā modo. ceteræ uero causam querunt inspicere aut à uiro aut ab uxore factam, ut damnificent temerarium in casu horum, quæ ab eo data sunt. dotis dicimus aut propter nuptias donationis. sed harum causarum antiquiores quidem faciebant plurimos diuersosq; tractatus. Theodosius autem iunior alias quidem causas deinde sumens, alias autem & ipse adiuuens, de repudijs scripsit constitutionem, à nobis aut̄ & aliæ quædā adiuuente sunt causæ, quas recte habere perspeximus ad culpam referri eius, qui succubuerit.

Si igitur secundum Theodosij piæ memoriæ constitutionem ualuerit mulier ostendere maritum aut adulterio delinquentem, aut reum homicidij, aut ueneficij, aut seditionibus occupatum, aut quod pessimum omnium peccatorum est, communicantem delicto (dicimus autem machinatum aliquid contra ipsum imperium) aut cōdemnatum falsitatis, aut sepulchra effodientem, aut ex aliqua sacrarum domuum aliquid rapuisse, aut latrocinij sectantem uitam, aut latrocinantem suscipientem, aut unum eorum, qui appellantur abigei, quibus est cura alienis insidiari animalibus aut iumentis, & ea transponere alibi, aut probet plagiarium esse, aut ita luxuriose uiuentem, ut inspiciente uxore cum alijs corrumpatur, quod maxime mulieres nuptas circa abile stimulas exasperat, & præcipue castas: aut si insidias se passas à uiro probent circa ipsam salutem, aut uenenis, aut gladio, aut per aliū aliquē talem modū (multæ namq; hominibus ad maliciam sunt uiae) aut etiam si flagellis super ea utatur. Si igitur mulier tale aliquid ostendere potuerit: licentiam ei dat lex repudio uti, & nuptijs abstinere, dotemq; percipere et antenuptialem donationem totam, non solum si omnes simul probauerit causas, sed etiam si secundam seu unam.

Et rursus licentiam dat uiro mulierem abijcere, si adulteram inueniat, aut ueneficam, aut delinquentem homicidium, aut plagiariam, aut sepulchrorum uiolatriam, aut sacrilegam existentem, aut fauentem latronibus, aut uiro nesciente uel etiam prohibente gaudentem conuiuijs aliorum nihil sibi competentium, uel etiam inuito uiro citra rationabilem causam foris pernoscantem, aut extra eius uoluntatem circensibus congrudentem, & spectaculis inhaerentem, aut theatris aduenientem, (dicimus autem ubi sœna, & talia sunt, aut etiam ubi bestiis aduersus homines pugna est) aut insidias sibi facientem ex uenenis, aut gladio, aut alio factas modo, ex quibus circa uitam periculum est, aut etiam consciam tyrannidem meditantibus, aut falsitatis ream cōstitutam, aut audaces eius manus inferentem sibi, scilicet tali aliquo facto, dat lex hæc uiro abijcere mulierem, uel si unam horum & solam probauerit causam, & lucrari quidem dotem, antenuptialem uero habere donationem.

Si uero altera harum personarum irrationabiliter repudium miserit, & hoc ipsum soluendi matri

di matrimonium sine ratione, subdita erit dudum à nobis dictis poenis. Insuper etiam uxor rea omnino ex memoratis causis pro irrationabili repudij missione facta, et in quinquennium totum ad secundum uenire prohibetur matrimonium, et nuptias ante quinquennium non esse sine reatu, neque legittimas uocari, sed omnis uolens adeat et accuset factum tanquam contra legem prescriptum.

Si uero etiam rationabiliter mulier repudium miserit, et in artibus uicerit, aut uir irrationabiliter eam abiciens subiaceret poenis: lucretur quidem lucra primitus dicta, erubescat aut ante annum completum ad secunda uota uenire. Quod non obseruandum nobis est in uiro irrationabiliter obtinente talia lucra, cum et non obtinente etiam repente nuptias facere licet, quoniam nulla circa sobolis confusionem rationalis est suspitio, quod in mulieribus ante anni completionem recte prohibetur. Et tanta est prohibitio ex hoc, quia licet bona gratia dissolui matrimonium contingat constitutione in annum prohibitio secundarum nuptiarum, tamen etiam sic ex Anastasio pie memorie mulieribus instituta est.

Has itaque causas nobis Theodosius explanauit, nos autem ex ueteribus sumentes, et alias adieciimus tres. Si enim mulier tanta detineatur nequitia, ut etiam ex studio abortum faciat, uirumque contristet, et priuet spe filiorum: uel etiam tanta libido est, ut etiam cum uiris uoluptatis occasione lauetur: aut etiam dum adhuc constet matrimonium cum uiro, ad alios de nuptiis suis loquatur: licentia datur à nobis uiris mittere eis repudia, et lucrari dotes, et antenuptiales habere donationes, ut pote etiam causis his rationabiliter soluerent ualentibus matrimonium, et sub eundem deferendis ordinem, sub quem et poenas Theodosij diuine memorie constitutio definiuit.

Neque item alieno adscripticio nubere liberam mulierem licet, siue ignoret dominus, siue conscius sit, siue factum comprobet. Quinetiam si tale quid ab adscripticio committatur: in manu erit ipsi domino, ut talia committentem adscripticiu tam per se, quam per pronuncie praeside mediocribus castiget uerberibus: et praeterea à muliere, quae frustra illi adheret, eum abstrahat. Vnde neque matrimonium esse potest, quod gestum est, neque dotis datio, neque ante nuptias donatio, sed nuda quaedam perperam admissi coërcitio.

Sic itaque matrimonium dissoluitur uiuentibus adhuc his, qui ea contraxerunt, et pecuniariae poenae circa dotem et sponsaliciam sunt donationem. Sed à nobis aliquid etiam aliud adinuentum est, ut etiam indotata matrimonia irrationabilibus factis diuisionibus castigationi tradantur competenti.

Si quis enim duxerit uxorem, aut etiam mulier ad uirum ueniat, nuptiali quidem assumpta uoluntate atque sententia, non tamen secuta dote aut sponsalicia largitate, ubi quoque presumptiue fieri solutiones coningebat, nullo ex hoc contra temerarium sequente periculo: constitutionem scripsimus, dicens, Si quis sub potestate constitutam mulierem uoluntate parentum, aut etiam suae potestatis, forte duxit uxorem, neque dote oblata, neque instrumentis dotalibus factis: nuptiae quidem sunt, licet dotalia instrumenta non sint conscripta, ut non ob hoc uir (quod in multis nouimus factum) expellat de domo uxorem sine aliqua prius dictarum rationabilium causarum, quas et Theodosius, et nos enumerauimus. Si quid autem tale fiat, et aut sine causa eam abiciat domo, aut etiam ipse rationabilem causam praestet, ut mulier separetur ab eius matrimonio: quartam partem propriae substantiae cogatur exsoluere ei: et usque ad quadringentas quidem auri libras substantiam habens, autem libris damnificabitur, hoc est quarta substantiae parte. minorem autem adhuc, in quantum quartae faciat quantitatem. Si uero etiam maiorem praedictae quadringentarum auri librarum quantitatis substantiam habeat: non ultra centum auri damnificatur libras. ad maximam namque plerumque respicientes dotem legem hanc scripsimus, substantiam illam merito secundum nostras leges aestimantes esse, quae pura debitis uideatur, ratio quoque ex ipsis causis pro cautione procedat.

Et si mulier per culpam propriam separetur à uiro indotata existens: aut etiam mittat ei sine aliqua causa rationabili repudium: iisdem in omnibus subiacet poenis. Et si quidem per culpam eius matrimonium soluitur: quinquennium obseruandum est mulieri, et secundis non copulabitur nuptiis. Si uero per causam uel culpam mariti aut etiam bona gratia distrabatur: merito et hic annum custodiat propter seminis confusionem, ut per omnia nobis lex perfecta sit.

Praeterea autem et aliud quiddam commenti sumus, non minus pietate, quam gratia insigni, ubi uel missis repudij libellis, nihilominus matrimonia durant. Quomagens enim filiorum familias erga patres improbitatem prohibeamus (ex quo comperimus plerosque de dicta opera repudij libellos scribere, suisque mittere uxoribus, uel etiam contra, et nulla omnino rationabili subsistente causa, matrimonia in hoc dissoluere, ut parentes sui dotis respectu ex actionibus factae donationis subiiciantur, et ut soluto matrimonio ipsi quidem clam inter se rem habeant, parentes uero discedant magno damno multati, hanc nimirum pro benignitate erga liberos remunerationem reportantes.) etiam legem conscripsimus, quae innuit, ne filij familiarum, seu emancipati liberi, siue masculi, siue foeminae, in fraudem patrum suorum aut matrum, qui dotes aut ante nuptias donationes uel soli, uel etiam cum filiis obtulerunt susceperuntque, possint matrimonia dissoluere: sed quemadmodum in conciliandis nuptiis praestolamur patrum consensum, ita nec distrabi matrimonia in parentum fraudem praeter ipsorum uoluntatem sinimus. Atque ut maxime repudij libellus mittatur, non tamen poenae contra ipsos exactio: ne hoc nomine competere concedimus, siue ipsi ea dederint, aut susceperint, siue una cum filiis susceperint. Neque enim rationem habet, ut pater quidem praeter filij uoluntatem matrimonium dissolueret nequeat: filij uero, forte aetate minoribus, neque suo comodo prospicientibus, copia fiat, ut

mattimonium præter patrum uoluntatē soluant, ex eoq; patribus iniuriā adferant. hoc præclare primum exorsus Marcus philosophus sanciuir, hunc deinde Diocletianus secutus est, consimiliter & nos amplexati sumus. Sitq; hic nobis terminus solutionū, quæ superstitibus ijs, qui contraxerunt, sunt.

Q V O D autem superest, nuptiarū finē etiā mors, quæ ex æquo omnia soluit, excipit. Vnde siue morte mariti, siue obitu uxoris mattimoniū dirimatur: lucrifacit maritus quidē ex pacto conuento nuptialibus instrumentis cōpræhenso dotē, uxor uero donationē ante nuptias, prout & in hac parte initio contrahentibus uisum fuit: non quidem prohibendis quantitate inæqualibus dotibus, sed inæqualibus pactis. quod cū generosissimus Leo recte in suis descripsisset legibus, nos id per manus ueluti sumptū manifestius adhuc cōstituimus. Nā cum incertum esset, si (quo ad lucrum) alter plus, alter minus pactus fuisset, utrum obtinere deberet, id ne, quod plus, an quod minus esset, utrinq; controuersia similiter insurgente: nobis placuit, reprobato eo, quod modū excederet, maiorem in pacto conuento lucri partem ad minorem deducere, ne illi quidē tertiam, alteri uero quartam forte lucri partem pacisci liceat: sed si quid tale eueniat, ut quarta ab utroq; percipiatur, & consimiliter in cæteris partibus, non tamen in constituta ab utroq; quantitate.

S O L V T O ergo per quasq; supradictas diuoriorum species mattimonio: felix sanē & beatus uterq; coniugum futurus est, si priore cubili cōtentus maneat, neq; sequentibus mattimonijs progenitæ iam soboli tristitiā inferat. Ac si quidem hoc fecerint, & in prioribus nuptijs perstiterint: primum obtinebunt sua, hoc est mulier dotem, uir uero donationē ante nuptias: neq; nobis tam anxie & curiose omnia perquirentibus, ut in secundis fieri solet nuptijs. deinde capient etiā lucra, maritus quidem, quæ ex dote, uxor uero, quæ ex donatione ante nuptias proueniunt. Quoniam uero mulieres, quæ ad secundas nuptias nō perueniunt, quadā honoris prærogatiua præ alijs, quæ nuptias iterāt, dignas esse censemus: propterea sancimus, ut si qua marito amisso secundis abstineat nuptijs: ea non solum habeat in donatione ante nuptias usumfructū, quemadmodum prius quoq; sanximus: sed etiam proprietatis tantū, quantum cuiq; filiorum proportionis modus adsignat: ut & ipsa in ratione proprietatis unius filij personam sustinere uideatur. Atq; hæc iubemus non tantū obtinere in matribus, sed etiam in patribus & alijs ascendentibus, qui ad secundas nuptias nō demigrāt, uolumus: habebuntq; ea pro suis, in nullo à reliqua ipsorū substantia penē diffidentia. Vnde & quādiu uixerint, perinde plenam in ijs rebus alienandi licentiam habebunt, ut in illis habent, quæ uel ante hoc tempus domi suæ possederunt. Sed & si moriantur: in manu illis erit, ut eas res legatis uel fideicommissis in alios transferant. nam & nos hoc genus alienationis admisimus, scripta super hoc constitutione. Si tamen cum filios ex una aliqua parte, extraneos ex altera hæredes scriberet, nōdū eiusmodi res ad alienationem peruenirent: non uidebuntur propterea alienari, quod & alius quispiam hæres adscriptus sit, sed inuiolata manebunt & hæc apud filios. Neq; enim si omnes filios hæredes scribāt, ex inæqualibus tamen portionibus, statim hæc res pro portione hæreditaria capiēt, sed ex æquo inter se diuident pro uirili. Qua ratione & si nullum ex ipsis hæredem scripserit, sed omnes extraneos: si per alios modos pro legitima eis satisfactū sit: capient hæc, tametsi inter parentis hæredes non existant. Visus est nāq; per præsumptionem pater eo ipso, quod uiuus neq; alienarit, aut specialiter harū rerum aliquid pignori obligauerit, neq; moriens ad alium transfulerit: maluisse cōseruare filijs, utpote per illos sibi adquisita, quā ad extraneos deducere.

Et hæc res præcipui muneris loco ex nostra lege dabuntur filijs, tametsi patris, uel matris, uel utriusq; hæreditatem non adeant, & tametsi quidam adeant hæreditatem, quidā repudient. Id enim rectius habere uisum est, quā priora. Quapropter si muneris loco ad ipsos defertur lege: nullo id additamento conspurcetur deminuaturū, nisi ipsi per se filij diminutionis causam præbeant. Si quis enim ex eis ingratus ostendatur: id munus cæteris damus, qui nihil tale peregerint: quomāgis & alios erudiamus, parentes honorare, & fratrum sibi exemplum imitandum proponere. Vnde si tanta calamitas in procreatione filiorū sit, ut omnes ingrati perhibeātur: ad defuncti hæredes ista perueniant, quasi in illius bonis existentia: nequeuntibus filijs à patre, quem debito honore non affecerunt, munus obtinere, quod nos illis ea de causa negamus. Si uero ex filijs quidam in uiuis sint, quidā mortē obierint, filiosq; & ipsi reliquerint: damus illius partē defuncti filijs, si modo patris sui hæreditatē agnouerint: alioqui ad ipsius fratres deducimus. Et ideo legē nostrā perficientes, uolumus hæc ualere, non super dote solum, neq; sup sponsalicia largitate, sed etiam super in dotalis mattimonijs, ex constitutione nostra introductis lucris. nam & illud, nisi ad secundas ueniant nuptias parentes, sed seruent, erit filiorum, quo dudum diximus modo.

A C P R I M A E quidem nuptiæ, & exinde prouenientia lucra, & obserua-

tiones,

tiones hactenus sub certa proposita sint forma. Si qui uero primis nuptiis non contenti, ad secundas etiam accesserint: hi necessariam legi faciendi materiam præbent, uel quod ex prioribus filios non habent, ex secundis habent: uel contra quod ex secundis non habent, habent autem ex prioribus, uel quod ex utrisque habent, uel ex utrisque non habent. Si igitur ex prioribus, aut etiam utrisque nuptiis absque prole maneant: nulla curiositas, nihil circa secundas est negotij: sed uiri quidem prorsus omni obseruatione liberi euadent. Mulieribus autem hic tantummodo scrupulus immittetur, ne intra anni spacium ad secundas commigrent nuptias: aut cognoscant, quod si tale quid egerint, & intempestiuas contraxerint nuptias, poenas sustinebunt, alias quidem, si ex prioribus filios non habuerint: maiores uero, si filij etiam nulli supersint. Nam si nulla proles superest: consequetur infamia, eritque omnino propter intempestiuas nuptias infamis: & neque eorum aliquid, quæ ex priore illi matrimonio relicta sunt, capiet, neque potietur donatione ante nuptias, neque ex secundis nuptiis coniugi ultra tertia substantia suæ partem doti dabit, sed neque ex liberalitate aliunde in ipsam collata fructum sentiet, neque penitus ab ullo extraneorum uel hæreditatē, uel fideicommissum, uel legatum, uel mortis causa donationem percipiet: sed hæc peruenient, aut residebunt ad hæredes defuncti, uel etiam cohæredes eius (si modo omnino hæres esse poterat) ut quæ nullam inde utilitatem habeat. Adeoque siue scripti forte & alij sint hæredes, siue ab intestato ad hæreditatem uocentur: ad illos perueniant, quæ tali mulieri relicta fuerunt. fiscus enim hæc non uindictabit, ne quando talibus castigandis uideamur commodis fisci prospicere. Atque ita quidem, quæ ab extraneis ei relicta sunt, ad alios concedent. Quæ uero à priore marito relicta sunt: hæc adempta illi, ad decem personas ex cognatione relinquentis mariti, quæ edicto prætoris comprehenduntur, peruenient: hoc est ascendentes, descendentes & ex transuerso usque ad secundum gradum, gradibus in suo cōseruandis ordine. Quibus non subsistentibus, ea ad ærarium deuoluantur. Præterea neque à genere proximis longius ad ipsam ab intestato perueniet hæreditas: sed ad tertium duntaxat gradum ex omni spectandum parte, sistetur illi successionis ratio. Qui uero remotiore gradu sunt, hi alios habebunt hæredes. Sanè quæ inter cæteras illi poenas irrogatur, nempe infamia, si nullos ex prioribus nuptiis susceptos habeat filios, solui remittique poterit Imperatoris id iubentis literis. Cæterum si supersint cuiuscunque tandem sexus filij: potestatem quidem habebit pro abroganda infamia preces Imperatori porrigere, sed nullum ex rescriptis fructum percipiet. Si tamen aliquam ex constitutione utilitatem sentire, & reliquis poenis liberari desideret: filijs ex priore matrimonio susceptis dimidia substantia suæ partem donec pure & absque omni conditione, nec ipso quidem usufructu reseruato: sed totius substantiæ, quam eo tempore, cum ad secundas accederet nuptias, in bonis habebat, dimidia (uti diximus) parte prius natis filijs cessa. Diuidentque omnes id inter se filij ex æquo. & filios quidem habentes, ad suos transmittent filios. adiiciendum enim non nihil antiquis est legibus, si uero non habent: defuncti defunctorumque partes pro portione fratres horum, quocunque fuerint, capient. si uero omnes mortē obierint: soletur ea re infelicitatem suam mater, quod ista recipiat. Atque hæc dicimus, si intestati moriantur filij, neque enim in istis rebus, quæ semel illorum dominij factæ sunt, à testamenti factione eos arceamus, aut quominus superstites adhuc, quomodo uelint, hæc disponant. Quæ igitur poenæ mulieribus ante id tempus, quo uirum elugere moris est, nubentibus imminet, tales propemodum sunt: & tres de his antea scriptas constitutiones punicam hæc interpositionem cum competente appositione hæc nobis lex promulgauit. QVOD SI mulier simul expectet, dum id tempus prætereat, eaque ratione prædictas poenas effugiat, simul & ad secundum se matrimonium recipiat, priores aspernata nuptias: siquidem filios non habeat (libet enim & denuo dicere) absque periculo futurum est, quidquid exinde geretur. Si uero subsit proles, & lex filios contemptim ea re habitos uideat: tunc omnino illi largitas, quæ à marito ad ipsam profecta est, proprietatis iure aufertur, solo usufructu derelicto. Atque hæc sanciantur tam in donatione ante nuptias, quam omni largitate, siue ea uiuente adhuc marito, siue etiam ex testamento, siue mortis causa donatione ad ipsam peruenit: siue pars institutionis sit, siue legatum, siue fideicommissum. Et ut generaliter dicamus, in uniuersum omnis eam proprietatis titulus deferet in istis, quæ à priore ad ipsam uiro peruenerunt: & filij ea capient, eruntque proprietatis domini statim ab eo tempore, quo alteri se mater coniunxit. Eaque poena tam uiro, quam mulieri posita esto. Nam neque ille, si filios habeat, altera ipsis uxore inducta, proprietatis titulo in dotalibus lucris perfruetur: aut alio largitatis genere ab uxore affectus, stabiliter id obtinebit, dempto iure utendi fruendi, quoad uixerit. Siquidem & eo casu filij, quamuis sub patria adhuc potestate constituti sint, nihilominus

secundum proprietatē talium rerum domini existent, nimirum statim à secundæ uxoris copula ad ipsos transeuntium. Neq; differentiam inter dotem & donationem ante nuptias constituimus, ipsi ne hanc pro se, cum nuptias contraherent, dederint: an pro ipsis alij hoc fecerint, siue genere proximi, siue extranei: quāuis & donatio ante nuptias quodammodo sub dote compræhensa esse uideatur. Insuper quod de lucris sancitum est, quæ per hanc causam ad eos, qui nuptias contraxerunt, peruenire solent, usq; adeo ratum esto, & de talibus lata lex ita certa firmaq; eis erit cauens, ut neq; alienationem in talibus ullā parentibus permittat, neq; hypothecam. Quin & si quid tale parentes agant: continuo eorū illis substantiam obligat, nō quod prohibeat, ne parentes suo in his arbitrato agant, quæ uelint (pudet enim legē parentibus filios præficere, tanquā castigatores & magistros) sed pudore illos erga parentes suffundi uult, interminaturq; his, qui suscipiunt, quod nullam ea res suscepta utilitatem ipsis allatura sit. Ac nouerint sanē per hanc quoq; nostrā legem, quod siue eas res à parentibus comparauerint, siue per donationem acceperint, siue quidquā omnium egerint: id, quod gestum est, perinde habebitur, ac si neq; factum, neq; scriptū sit. Vindicabunt etenim omnino eas filij, hæredesq; eorum, & successores, tam ab ipsis, quā etiam hæredibus eorū & successoribus: nō aliter excludēdi, quā si triginta annorum spacium excesserit, & longi temporis possessio eos, qui susceperant, dominos constituerit: incipiente eo tempore filij currere, ex quo sui iuris esse aut facti uidebuntur, nisi forte pupillaris adhuc ætas illis opituletur. Peruenient autem id genus lucra ad omnes omnino filios, qui ex prioribus procreati sunt nuptijs. Neq; enim parentibus potestatem facimus, ut improbato more introductæ erga eos electionis indicium de se præbeant, & alij quidem ex filijs dent, alium uero aspernentur (ex æquo enim omnes ignominia secundis affecti sunt nuptijs) sed cum omnium ex æquo filiorum hæreditates capeffiant parentes, non autem huic quidē succedant, illi uero non: quare non item & ipsi pari omnes affectu (quantum ad hanc rem pertinet) complectantur, sed alios eligant, alios despiciāt. Vnde pro portione quisq; tale lucretur: & si filios habeat, ad ipsos hoc transmittat. hiq; ipsi, tametsi pro personarū id numero, quotcūq; sint, inter se diuidunt: nō tamē patris sui partem transcendent. Quoniam uero alienationes, quæ à parentibus in talibus rebus fiunt, irritas declarauimus: conuenit, ut subtiliorem ei causæ ordinem imponamus. Siquidem enim omnes filij superstites sint, qui ex prioribus procreati sunt nuptijs, parensq; illis præmoriā: irrita omnino manebit obligatio, prout ante à nobis dictum est. Si uero omnes moriantur, & causa rursus ad orbitatem redigatur: tunc ex euentu ratum erit, quod alienatū fuit. quis enim id ipsum reuocet, nō superstitibus filijs, quibus etiam solis hoc seruauimus? Sed iamdudum in hac specie animū nostrū subtilis quædam multisq; curis exquisita cogitatio subiit, & quæ medium inter utrūq; casum teneat. Cum enim omnibus superstitibus existentibus filijs, & præmoriēte patre, nulla eis ex adquisitis perceptisq; ab horum patre rebus relinquatur portio: cū item omnibus defunctis, totum ad ipsos reuerti uideatur: mediū quiddam in ea re ex cogitare perspeximus. ut si ex pluribus filijs unus moriatur, qui & ipse filios habeat: ea hæreditas (id, quod multoties diximus) ad illos deferatur. si filios non habeat: ne omnino totū ad fratres eius perueniat, sed quantū ex pacto non existentium filiorū parenti accessisset, tantum & hic lucretur: reliquū uero ad successores filij peruenire sinat, siue fratres sint, siue forte extranei. id, quod maxime in matre solet accidere, siue de suo patrimonio testentur, siue intestati decedant. Atq; hoc nos in nostram descripsimus legem, anxie perquirentes illud, et inuenientes primi, et clementer sancientes. Vnde & si hoc casu parens, priusq; ad secundas demigret nuptias, alienauerit, deinde unus ex filijs moriatur: usq; eō tantum conualescit alienatio, quatenus ex pacto non existentium filiorū ad eū, qui alienauit, peruenit. alioqui in reliquis partibus, quas filij hæredes capiunt, prorsus irrita erit. Quapropter si alienatio celebretur, manebit causa inpendenti post futuris cōmittenda fortunæ casibus, alienatione scilicet uel perfecte ab initio ad irritum recidente, uel perfecte cōualescēte, uel partim ad irritū recidente, partim immobiliter consistente. Ac ne de illis quidem lucris, quæ filij capiunt, parentibus ad secundas accedentibus nuptias, curiosius perscrutamur, utrum omnes hæreditatem uel præmoriū parentis, uel secundi defuncti agnoscant, an partim agnoscant, partim non: sed (uti præ diximus) muneris loco illis adsignamus. Idq; ex æquo capient tam superstites, quā cum ipsis defuncti fratris filij, genitoris sui partem percipientes. ut tamen ubiq; tali filio (quæadmodum & antea diximus) ad eiusmodi lucrum ingratitudo obstaculum pariat. neq; enim leges contra ingratos perlatas præuaricamur, cū ea re & parentibus honorem conciliemus, & filios adducamus ad colendā pietatem, quemadmodū enim electione parentibus interdiximus, & talia

& talia munera filiis ex æquo adsignamus: ita ingratitudinis uicium probare non possumus. Manifestum uero est, eum ingratum intelligi debere, qui circa utrumque parentem, aut certe eum, qui posterior mortuus sit, aperte ingratus fuisse demonstratur. **COMMODIS SIM E** autem sacratiss. princeps Leo nobis considerasse uidetur ea, quæ in secunda cõferunt matrimonia hi, qui ipsa cõtrahunt. Inquit enim. Siquidem parentes ex priore matrimonio susceptos filios habeant, deinde in secundum, aut deinceps matrimonium cõcedant: ne possint, neque patres in nouercam, neque matres in uitricum, uel per tempus uitæ suæ quidquam liberalitatis cõferre, uel sub mortem relinquere, nisi intra eam quantitatem, quam etiam unus filius filiaue, solus cum sit, ex parente habet. Si plures filii sint, & singuli æqualem cum cæteris portionem obtineant: ne amplius, quæ ad unumquemque eorum peruenerit, uel uitricus, uel nouerca percipiant. Si ea, quæ relicta sunt, inæqualia existant: ut tantum solummodo ex quacunque parentis liberalitate uel in nouercam uel uitricum transferri necesse sit, quantum ex illius substantia uel per ultimam uoluntatem relictum, uel in uita traditum percipit, qui ex filiis minimum habet: ut tamen omnino quæ quarta olim fuit, hodie tertia aut dimidia ex lege nostra pars, filio relinquatur tradaturque, nisi iterum ingratitudinis ratio aduersetur. Eodem hoc obseruando tam in auo & auia, proauo & proauia, quam nepotibus masculis & foeminis, & item pronepotibus, siue in potestate, siue emancipati, emancipataeque sint, siue ex paterna, siue materna linea descendant. Cumque hoc definitum esset: recte intulit, ut quod ultra statutum uel nouerca uel uitrico, siue relictum, siue denique datum esset: id quæ si neque scriptum, neque relictum, neque donatum, neque datum sit, filiis competat, interque eos solos pro uirili diuidatur. Nam ut & filii, qui ex secundo matrimonio procreati sunt, in partem cum his uocentur: tamen si in quadam constitutione scriptum est, non tamen hoc nobis tempore adlubescit: sed primi matrimonii filii, quorum etiam causa id reseruatum est, solis detur: nulla machinatione, uel per subditicias personas, uel aliam causam introducenda. Hoc autem ipsum, quod redundat, diuidetur hi tantummodo inter se, qui gratos se erga parentes exhibuerunt, non qui circa illos ingrati comprobantur, nempe tali aliquo ingratitudinis genere obnoxii, qualis leges requirunt. Tales enim ea quoque utilitate, quam exinde possent capere, priuamus: ne quando spe harum rerum adquirendarum ostentata, contra parentes insurgant, efferenturque, & naturæ leges uiolentur. Nemini etiam dubium est, quin hoc quoque casu si quis eorum, ad quos superfluum defertur, relictis filiis mortuus sit: eius defuncti filii (quotcunque sint) pro portione scilicet paterna, id capiant. **QUONIAM** uero quæ usque adhuc latae sunt leges, non discernunt, utrum quod redundat, spectari debeat oblationis, an soluti matrimonii tempore: præstantissimum nobis uisum est, parentis, qui nuptias iterauit, mortis tempus obseruari. Scribunt enim homines non nunquam plura, quam possident, scribunt etiam pauciora: cum tamen superuenientes fortune casus plerumque contrarios operentur euentus. Quapropter ne quid erremus: illud tempus, quo qui nuptias repetiit moritur, considerandum, & resultans inde proportio sumenda est: reiectisque in illam oculis, id quod statutum transcendit, detrahendum & adsignandum filiis conuenit: in omnibus talibus non oblatione aut scriptione, quo tempore coepta sit, spectanda, sed inspiciendo (ut uocant) effectu. **SED NEQUE** illud nobis relinquendum est, quod pientiss. princeps Theodosius iunior recte constituit, inquitens. si mulier procreatis filiis ad secundum transierit matrimonium, simulque ac ei exinde alij nati sunt filii, secundus quoque maritus moriatur: ut matre intestato mortua, propria quidem eius bona ex utroque matrimonio suscepti filii percipiant ex æquo, & per omnia similis in istis celebretur distributio. donationem uero ante nuptias utraque sui parentis proles capiet: & in solidum tam prioris matrimonii filii illius donationem lucrabuntur, quam ex secundis procreati seminibus profecta ab hac largitate perfruentur, tamen si ad tertium illa matrimonium non peruenerit. Quid enim ea res prioribus proferat aut cur priores filii posterioribus inuideant, quod non & illi ex tertijs nuptijs contumeliam in se acceperint? Et ut simpliciter dicamus, quæque proles sui parentis donationem ante nuptias percipito: & in uniuersum primis filiis propter ipsam nuptiarum repetitionem capientibus, secundum omnino eam obtinento, & si ea, quæ nuptias repetiit, tertijs se nuptijs non iunxerit, ne ex ea re inferiore loco, quam fratres, esse uideantur. Ex ipsa autem rerum consequentia eadem sunt & in istis patribus, qui nuptias repetunt. & prioris quidem matrimonii filii dos lucrata propter iteratas nuptias: secundum uero ea, quæ per secundas acceperunt, conseruator, tamen si pater ad tertijs nuptias non peruenerit. Reliqua certe, quæ pater materue in talibus per repetitas nuptias legati forte titulo seu fideicommissi lucrati sunt, neque ad tertijs transferuntur nuptias: ea confusa cum ipsorum patrimonio, neque tertijs concussa nuptijs, immota apud ipsos permanento, & ad eorum res tanquam proprias successiones transferuntur, & à superstitibus

adhuc quocūq; uolunt modō, disponūt. **QVIA VERO** pro rationis cōtinuitate & similitudine, ubiq; lucra ad disunctiones matrimoniorum alterius morte factas, in legibus nostris referimus: propterea breuiter & illud apponimus, ut quacūq; parentes diuortio soluto matrimonio (siue bona gratia interuenerit, siue etiam aliter) uel occasione dotis uel donationis ante nuptias lucrētur: hæc omnia ad imitationem eorū lucrorum, quæ per mortem obtinent, filiis conseruentur. Eodem obseruando & in his mulieribus, quæ dotem nō dederūt, quatenus earum lasciuia lata à nobis constitutio coërcet. Neq; differentiam constituimus, cuius culpa matrimoniū diuortio dissolutū sit. Vt cūq; eū se res habet, siue primæ nuptiæ diuortio solutæ sunt, siue etiam secundæ, licet tertiæ insecutæ non sint: nihilominus id lucrum, quod harum obtentu accessit, reseruetur earum nuptiarū filiis, ex quibus quicq; filij processerunt.

QVAE VERO dotiū donationumq; ante nuptias augmenta simul & deminutiones concernunt, tametsi à plerisq; antiquis exposita sunt legibus: perfectius tamen à nobis elaborata sunt, qui uel constantibus matrimonijs propter nuptias donationes non solum augeri, sed etiā ab initio constitui præcepimus: & quemadmodū augeri permisimus, ita & deminui, si uelint hi, qui in ius matrimonij cōuenerunt, concessimus. Sed alterum illud (de deminutione loquimur) si secundæ contrahantur nuptiæ, nō permittemus: ne Leonis pietatis principis constitutionem, cum ex priore matrimonio nati sint liberi, in aliquo offendamus. Nam si parens immoderatā dotem aut donationem ante nuptias offerat, aut aliquid aliud largiatur, deinde intelligens, quō tendat legis sententiā, ad minorē summam redigat id, quod gestum est, dotemq; aut donationē ante nuptias deminuat: non amplius quod datum est, cedet in lucrum filijs, sed licebit uirico aut nouercæ id lucrari, cū interim iniuria afficiatur filij.

ITEM si rerū tantūmodo suarū usumfructū in extrema uoluntate det uel maritus uxor, uel uxor marito: uetus quidē lex dicebat, si in secundas nuptias uel pater uel mater conuissent, ut statim relictum usumfructum amitterent, quemadmodū prius amittebant proprietatem, & extemplo filijs eum restituerent. si autē filij intra pubertatem adhuc essent, etiam cum fructibus medijs temporis. Atq; hæc sanē eius legis erat sententiā. nobis autem nō perinde placuit. Sed uolumus, ut siue ususfructus per largitatē detur, uel mortis causa donatione celebrata, uel etiā in uita (quatenus tamen donare licet) siue relinquatur, & is, qui eum accepit, ad secundas transeat nuptias: maneat nihilominus sic quoq; ususfructus apud eum, qui detinet, quousq; superstes erit: nisi is, qui eam donationē (ut dictū est) fecit, aut hūc reliquit, si uel masculus, siue fœmina, expressis uerbis declaret se uelle, ut si ad secundas demigret nuptias, qui usum fructum accepit, exstinguatur, & ad proprietatem suam reuertatur. Sed hæc quidem de his dicimus, quæ per causam largitatis offerunt. Cæterū si ususfructus rerū in dotem aut donationem ante nuptias datus sit: nihil penitus innouamus, sed obtineat, quæ iam ante legibus sunt expressa: maneatq; apud eos, qui susceperunt, quoadusq; uixerint, et si plus milies defuncti in contrarium aliquid uoluerint. Neq; enim ratione aliqua lucrum, quod publico legis beneficio confertur, auferre homo priuatus potest. **QVONIAM** uero semel in mentionem earum legum, quæ de ususfructu tractant, incidimus: pulchrū fuerit & illud legi admiscere, quod tribus antea constitutionibus explicatum est: ut scilicet omnium rerum, quæ ad filios perueniūt, siue ex materna linea, siue ex causa nuptiali filiorū, siue aliunde: pater usumfructū habeat, tametsi ad secundas nuptias transeat. Nam ne earum rerū ususfructus, quoadusq; uiuit, intercidat: omnes etiā ante nos latæ leges uolunt. utq; hoc & in maternis bonis, & omnibus omnino alijs sit: nos quoq; comprobamus. Excipiat tamen ab his castrensiū, & quasi castrensiū peculiorum, & item quorundam aliorum ratio.

MATER sanē, quæ per donationē aliquid rerum suarum in filium contulit, siquidē ad secundas migravit nuptias: id, quod datum est, per causam ingratitudinis reuocare nō potest. Neq; enim sincero animo ingratitudinē uidetur inducere, quippe cum præsumatur ad hunc decurrere prætextum ex cogitatione secundarum nuptiarū: nisi liquidò filius uel insidias uitæ matris posuisse, uel impias intulisse manus, uel contra ipsam ad totius substantiæ eius subuersionē molitus aliquid cōmonstratur. **NEQVE ITEM** mulieribus concedimus, ut cū ad secundas perueniunt nuptias, priorum etiamnū maritorum dignitatibus & priuilegijs uti uelint: sed cuiuscūq; post priorem nuptias sequuntur, illius etiā exosculentur fortunam. neq; enim quæ priorum oblita est, denuo ex prioribus beneficium habitura est. *luandum quoq; illud & non extra pictatem à diuine memoriæ Alexandro super alios plurimos antiquorum legislatorum determinatum est. si quis enim manumiserit ancillam, deinde ducat eam uxore, at illa ut uidetur elata & epulata, soluerit circa manumissorem matrimonium: non fuit lex ad secundas nuptias uenire, inuito priore marito, sed deinceps nuptias*

ptias fornicationem iudicat, & corruptionem, sed non nuptias nec matrimonium, ex quo iniuria non decentes ei, qui libertatem imposuit, sunt.

Porrò & illud, quod * à quodā imperatore constitutū inuenimus, dignum putauimus, quod in partem legislationis nostræ assumeretur. ex quo enim nemo circa subleuandā filiorū necessitatē & educationē fidelior idoneiorq; uidet, quā ipsa mater: permittit ei lex hoc etiam, nisi ad secundas accedat nuptias.

PORRO autem dotes, quas mariti perceperunt, nō temere uxoribus reddent, constante adhuc matrimonio, nisi ex causis, quas lex enumerat. Alioqui si quid tale egerint: quod gestum est, imitationē quādam & speciem de se præbere donatiōis uidetur. & si mulier moriatur: recipient dotes mariti, qui intempestiue eas uxoribus restituerūt, ab uxorū hæredibus cū mediū temporis fructibus, tam ipsi, quā hæredes eorum, & ex pacto conuento habebunt in lucrum. et si ad secundas uiri nuptias procedant: conseruabunt hæc filijs, nulla ex ijs re abalienata. id quod in uniuersum constitutum est. At si usu ueniat, ut mariti constante adhuc matrimonio dotes nō percipiāt: secundum legem eas uel post mortem uxorū ab illarum hæredibus recipient, prout dotalis instrumenti tenor innuit.

AD HÆC si tutelam mulier gerat filiorū: dubium non est, quin intra pubertatem constitutis filijs, denunciatione facta, non se ad secundas peruenturā nuptias, si tam priorē deinde thorū, quā etiam fidem datam aspernata, secundi mariti cōsortium secedat, non prius petito tutore, rationibusq; redditis, & omnibus solutis, quæ ex ea causa debet: non solum eius bona filijs hypothecæ iure tenere lex finit, sed etiam unā in hypothecarum nexum abripit substantiā illius, qui eam duxit. ipsa quoq; filij successione ei interdicat, si impubes decedat, etsi pater ex substitutione eam ad filij successionem uenire iussu rit. Atq; hæc quidē, qui nos antecesserūt.

Nos uero miramur, qua de causa mulierē tam impiam existentem, ut & sua ipsius promissa negligere, & ad tam deformes accedere nuptias præsumat (nimirum maximis tribus rebus neglectis, ueritate, defuncti memoria, & mater no erga filios amore) ita paucis & minutulis pœnis subiecerint: & cū eam, quæ ante tempus luctui præfinitū nupsit, ut maxime filiorum mater non sit, acerbe puniant, propter solam id honestatem agentes, licet filios non habeat: non item mulierē tam profusam ad libidines ijsdem pœnis submiserint, quas sustinent, quæ ante tempora luctui præfinita ad alterum deflexerunt matrimoniū.

Vnde sancimus, ut mulieres, quæ ad eum modū mentiri de cætero ausæ fuerint: ultra iam receptas pœnas his etiam omnibus subdantur, quas superius de mulieribus ante legitimū tempus luctus nubentibus recensuimus, tam infamiam illis, quā omnia cætera inducentes. eādem eis pœnarū remissionem largientes, quā & illis: nempe ut preces principi offerant, & dimidiā bonorum suorum partem filijs assignent, ne usu quidem fructu apud eas manente. & in summa, eodē illam loco propter nuptiarū deformitatem punimus cum ea, quæ ante legitimū tempus luctus nupsit.

Sed & si naturalium liberorum tutelam gerat (dedimus etenim & hoc illi) tamen à uiro domum deducta, nisi eadem agat, quæ antea diximus, ijsdem pœnis subiaceat.

Prouideant autē per prouincias qui gentium præfides, hic uero gloriosiss. huius almæ urbis præfectus unā cum prætore, cui ea res curæ est: ut ad nuptias animum adijciente tutelam gerente muliere, & tutorem pupillis constituent, & rationes suscipiant, & quod mater administratæ tutelæ nomine debet, restitui faciant.

PLACET quoq; nobis Zenonis pientiss. principis constitutio, quæ decernit, ne aliter à patre, cum sub conditione aut certo die filio suo legatum dare iussus est, legato- rum seruandorum causa (ut uocant) satisfactio exigatur, quā si secundis se nuptijs pater iun- xerit. Inferatur enim & hæc pœna nuptias repetentibus.

SED ET SI quis inter reuerēdis. cooptatus clericos (de his loquimur, qui supra lectorem sunt, aut cantorem) penitus nup- tijs se iunxerint: constituimus & uolumus, ut ex nostra cōstitutione sacerdotio cadat. Siqui- dem uero lector cum esset, habuissetq; uxorem, postea ex ineuitabili quadam necessitate ad secundas procedat nuptias: ad maiora sacerdotij munera amplius non ascendet, sed illic ma- nebit apud uxorem, ut qui studium circa illam ad maiora progressui prætulit. At si homo priuatus ad subdiaconi, diaconi, aut presbyteri ordinationē peruenire contendat, deinde aut uxorem uideatur habere, nō ex uirginitate illi sociatam, sed uel diuortio, uel aliter à uiro sepa- ratam, statim initio legitime cum ipso in ius matrimonij transeuntem, aut etiam ipse ad secundas progressus sit nuptias: sacerdotio non potietur. imò & si eo non animaduerso ad hoc progrediatur: prorsus illo excidet.

ENIM VERO quem deinceps tractatū aggre- dimur, tamen si uetus est, & multas in se correctiones suscepit, non ab alijs tantū, sed etiam à nobis deniq; ipsis: nondum tamen ad absolutam eius reformationem peruenimus, quā hoc tēpore persequentes, præsentia sancimus. Vetus enī illa & antiqua lex, quā Iuliam Miscellam

* aliās, ab eodem.

uocāt, quæ circa procreādos liberos præteritū studiū: permittebat, etsi uir prohibuisset, & quædam in hoc reliquisset, ne ad secundas mulier nuptias progrediretur: ut nihilominus in ius alterius mariti transfiret, & iurata, quod liberorum causa hoc ageret, relictum caperet. Atq; eam licentiam mulieribus intra annum lex dabat, hoc uero præterito, si quidem relictum uolebat capere: non aliter & prius hoc mulieribus capere licebat, quam cautionē exposuissent, se ad secundas nuptias non peruenturas. Sed hanc appendicē & clausulā non ipse Iulius Miscella adinuenit: uerū Q. Mutius Scæuola, qui in oībus, quæ ex facti prohibitione penderēt, eiusmodi cautiones excogitauit, hanc forte legi apposuit. Nos certe cū plerasq; mulieres uideremus nuptias appetere, non tam procreandæ sobolis gratia, quam impulsu quodam naturæ, item iurare, mox nubere, & defunctorum uoluntates transgredi: principio tanq; sacratori parti medendum esse arbitrati sumus, periurioq; illis intercidendū, nec committendum, ut eiusmodi iuramenta subeant, in quibus omnino peierare promptum esset. Neq; enim illi legi adiectum erat, ut hæ tantū mulieres, quæ filios nō haberent, id iuramenti darent: sed etiam filios habentibus iuramenta proponebantur, deum simul, & defuncti animam contristantia: quanq; quidem, ut peierarent, promptum existeret: ut uero liberos procrearent, in muneribus & arbitrio fortunæ esset positū. Quia uero, ex quo nostra hoc lege sanximus, adempto illis iuramento, & permissa tali perceptione, cogitatio nos subiit, horum alterum à nobis prætermisum esse, quo animæ etiā defuncti ratio habenda erat: propterea sanè præsentē legem perferimus. Nolumus enim, ut defunctorum uoluntates, quæ nihil habent absurdi, intercidant. Siquidem enim dixissemus, ut omnino mulier, si maritus præcepisset, ne nuberet, necesse haberet hoc obseruare: habuisset fortasse lex i se nō nihil amantissimæ. Nunc uero cū alterū illud ad manū sit, ut si uelit nubere, relictū non capiat: summa quædam importunitas fuerit, ita periclitantē defuncti uolūtatē despicere, ut huic & nubendi, & relictum capiendi, & per omnia priorem coniugē contristandi facultatē det. Vnde sancimus, si quis uxorem ad alterum peruenire matrimonium prohibuerit, aut etiam uxor maritū (idem enim in utroq; est) & pro hoc aliquid reliquerint: ut alter coniugū ex duobus electionem habeat, utrum ad nuptias uenire, & perceptioni renunciare uelit, an si id minus uelit, & defunctum honorat, prorsus insequentibus abstinere nuptiis. Sed ne res in pendentia sit, & post longa forte tempora denuo recurrat exactio: propterea pulchrū nobis uisum est rem ipsam finire: ut intra annum quidē nulla sit omnino relictī exactio, nisi ratio superuenientis sacerdotij protinus alteri personæ capiendi ius præbeat, quasi nulla insuper spe nuptiarum existente. Si uero annuū tempus præterire contingat: concedimus quidem ei personā, ut relictum capiat, sed non ita simpliciter. Sed siquidē immobilis res sit: ne aliter hoc capiat, q̃ iuratoriā cautionē exponat, & præterea res suas hypothecæ opponat (id, quod etiā tacite ex hac lege concedimus) in eadē scilicet se bonitate quod datū est restituturū, in qua suscepit, si ad secundas transeat nuptias: restitutis quoq; fructibus, quos medio tempore percepit. Si uero mobilis res sit, & quæ capere uult persona, idoneas facultates habeat: qd' relictū est, sub eadē cautionē & hypothecis detur. Et quidē si aliud quid mobiliū rerū sit, quam numerata pecunia: ut in eadē bonitate restituat, in qua suscepit: aut si qua ex parte deterior facta sit, refarciat. Si numerata pecunia: etiā cū usuris reddat, quasq; inde potuit percipere: ea re iuramento restituentis disceptanda. Si sceneratus non est, in suos tamen usus conuertit: trientes usuras restituito. Si parum idoneis facultatibus fuerit: insuper & fideiussor eorū exigitor. Si fideiussorem dare nequeat: tunc sub iuratoria cautione & rerum suarū (quo dictum est modo) hypotheca percipito quidem relictum. simul ac uero ad secundas nuptias accesserit: hæc ab eo, qui dedit, exigitor, apud quancūq; tandem personam exstiterit: ut perinde existimetur, quasi ne data quidem ab initio sit. Quod in omni specie restitutionis, siue mobile, siue immobile sit, quod restitui debet, obtinere sancimus. Cæterum si aurum in relictū sit, ipse uero dandæ fideiussionis penuria laboret, neq; dignus uideatur, cuius fidei hoc cōcredatur: maneat id quidem apud illum, à quo relictum fuit: sed eius loco trientes usuras dependat, quas tamdiu soluet, donec uel ille secundis se iungat nuptiis (quo tempore etiam solutarum usurarum repetitio locum habebit) uel manifestum sit, non posse eum ulterius ad nuptias peruenire, siue ratione sacerdotij (tunc enim illi relictum dabit) siue etiam morte. capient enim omnino id hæredes eius, nihil pro solutis usuris reddituri. Eandem autem obseruationē, eadēq; rationem introducimus, etsi sub tali conditione hi reliquerint, qui matrimoniū inter se non habent, sed quispiam extraneus uel uiro, uel mulieri sub tali conditione dari quid uelit: fortuitis uidelicet casibus secundum suam ipsorum naturam deq; his latas leges, tam in præstationibus

tionibus, quam restitutionibus spectandis. Atque hæc quidē ex legibus, quæ à nobis iam compositæ sunt, occasione legis Iuliæ Miscellæ commutamus. alia autem intra eosdem terminos & in iisdem speciebus rata sunt, in quibus etiam ea exposuimus. Ac prædictæ à nobis cautiones (siue institutionis pars sit, siue fideicommissum, uel legatum) dentur uel hæredibus, uel substitutis, uel his, à quibus hæc relicta sunt. certe si mortis causa donatio: omnino hæredibus. Si sub tali uero conditione aliquis ex asse hæres scriptus sit: substitutis (si quidē fuerint) aut saltem his, qui ab intestato ad hæreditatem uocantur, id genus cautiones præstet. ut undique lex per se & propriam habeat perfectionem. Nisi (ut sæpius) testator & hoc permiserit, dicens licentiam habiturū eum, quem ex parte uel ex asse instituit, cuius legatum aut fideicommissum aut mortis causa donationem reliquit, ut & relictum capiat, neque tamē ullam cautionem præstet. tunc enim sequenda est defuncti uolūtas. nam summo studio enitimur, ut defunctorū uoluntates secundū legem tueamur.

QVONIAM uero paulo antea de rerū conseruatione locuti sumus, nouimus etiam Leonis pientiss. principis constitutionē de secundis agentem nuptiis, siquidem ad eas progressa fideiussoriam cautionē præstare nequieuerit, res scilicet se liberis restitutorā, ut trientes usuras percipiat: nos rem ipsam multo pulchrius ordinauimus, conueniente subdiuisione illius constitutis (quantū ad hoc attinet) inducta. Et sancimus (id, quod & ante à nobis in quadam constitutione dictum est) si quis in donationem ante nuptias res conferat, quæ omnes immobiles existant: ut harum rerum usus fructus apud matrem ad secundas digressam nuptias maneant, & ipsa eum colligat, neque recuset, neque exigat à filiis pro earū rerū æstimatione usuras: sed curam illarū gerat, in quātum lex permittit usufructuariis, custodiatque eas secundum leges superstitibus filiis: aut si omnes decesserint, secundum nostrā legem casu quidem non existentium filiorum matri, reliquo uero filiorum hæredibus conseruando.

Si uero uniuersa ante nuptias donatio in numerata pecunia uel alijs mobilibus rebus consistat: ne mater trientes usuras cum cautione legibus iam expressa percipiens, aurum à filiis exigat: nisi forte mariti substantia omniū rerum copia abundet, & aurum, argentū, uestem, quidquid denique matri transcriptum fuit, habeat. Tunc enim electionem dabimus matri, utrum res capere, & fideiussoriam cautionem præbere, an secundum priores leges & nostrā prædictas usuras (nempe trientes) uelit percipere. At si permixtæ res sint, & donatio partim numeratam pecuniā, partim immobiles res habeat: immobilia quidem omnino apud matrem resideant, ut inde alimentū habeat. in mobilibus uero eadē obtineant, quæ prius lege sanximus, cum omnes res donationis ante nuptias in mobilibus consistunt: diligenter prospiciente muliere, ne quid per negligentiam in rebus immobilibus admittat, & deteriores eas faciat, sed quales accepit, tales & restituat.

EX HOC alius nos tractatus euocat, successionē filiorū complectens, quam capiant, quæ secundis se iungunt nuptiis. Ac de his quidem iam à nobis conscripta lex est, inscripta ad Hermogenem gloriosiss. uirum, qui magister sacrorum nostrorū officiorum fuit, edita X VII. kal. April. sub consulatu gloriosiss. Belisarii: in qua sanximus, ut matres ad filij, qui ipse filios non reliquerit, hæreditatē unā cum ipsius defuncti fratribus absque ullo negotio uocentur, eamque firmiter tam iure utendi fruendi, quam proprietatis teneant, siue ante, siue post delatā hæreditatem secundis se nuptiis iunxerint: abrogatis per illam cæteris legibus, quæ cōtrarium de his aliquid promulgabant. Hanc nostram legislationē nunc quoque ratam manere sancimus: sed in his tantum, quæ iam ad secundas progressæ sunt nuptias, & quibusdā filiis suis successerunt: stabiliturque hæc eis per omne iam inde ab initio emensum tempus cōseruari, siue ante nuptias, siue post nuptias filij hæreditatem ad ipsas deferri contigit. Quæ uero de mulieribus post hæc ad secūdi se uiri cōsortiū cōferētibus dicenda sunt, ea præsens lex in formā redigat, & ad plenum sanciat.

Proinde necesse est, ut filius, qui moriū, siue masculus, siue fœmina, uel cōfecto testamēto moriatur, uel sine testamēto. Ante igitur de his, quæ ex testamēto descendunt, locuti: eo modo ad ordinem, qui ab intestato seruandus est, perueniemus. Si itaque filius legitime facto testamento, substantiā partemque eius aliquam matri relinquet: capiat eam ipsa propter scripturā (quia ubique uolumus, ut defunctorum uoluntates conseruentur) relictumque aut datum pleno iure tam proprietatis, quam ususfructus obtineat. Quemadmodū enim integrum erat alicui relinquere extraneo, neque hæredi secundæ illius nocuissent nuptiæ: ita & cum matri is uel ea siue ex institutione hæreditatē, siue legatum reliquerit, recte id relinquet, tam iure proprietatis, quam ususfructus, siue ex ijs rebus fuerit, quæ aliunde aduenerunt, siue ex paternis bonis: nihil ea in re fratribus queuntibus contradicere. Quod si filius intestatus decedat, matre iam ad secundas progressa nuptias, aut postea accedente: uocetur quidē & ipsa

& ipsa una cum filiis filiarum fratribus, uel fratrum filijs pro uirili (secundum nostram uidelicet constitutionem) ab intestato ad illius successionem. Ita tamen, ut eorum, quae ex paterna ad filium substantia peruenierunt, tantummodo usumfructum habeat, siue ante, siue post id tempus omnino ad secundas procedat nuptias. Ad reliquas uero res, quae praeter paternam successionem filius iam inde ab initio in bonis habuit, secundum nostram uocationem, quam modo & ipsam correctione quadam indigere dicemus, perueniat. Atque haec dicimus de rebus, quae extra donationem ante nuptias sunt positae. Quae enim a nobis & insuper Leonis pietissimi principis constitutione, in quibus mater solum usumfructum habet, de illis sancita sunt, inuiolata conseruamus. ceterum haec in alijs rebus sancimus: & sequenti legi tradimus, quaecumque extra donationem ante nuptias filio a patre, aut ex alijs causis, siue ex testamento, siue ex successione ab intestato accesserunt: ut quod de ingratissimis dictum est, id cum uera ingratitudinis causa ostenditur, ex omni parte in his etiam rebus seruetur: omnibus alijs, quae de successione parentum in filiis, uel filiorum in parentibus dicta sunt, inuiolabiliter custodiendis. At uero ingratitudinem hoc loco non tantum, quae erga matrem (prout ante a nobis dictum est) sed etiam quae erga ipsum defunctum fratrem facta est, consideramus. Et quantum sane multas quotidie inter fratres contentiones suboriri cernimus: tamen eum duntaxat tantum ingratum circa fratrem effectum in partem huius lucris uocari non sinimus, qui per insidias fratri mortem intartat, qui criminalem illi accusationem impegit, qui uniuersa eum substantia exuere studuerit. Illius enim portio tam ad reliquos fratres fratrumque filios, quam ad matrem perueniat.

Atque haec lex de filiorum successione, quibus matres succedunt filiis, posita sit: introducens his, quae in posterum secundo se marito sociabunt, a nobis excogitatam subdiuisionem. Quae enim iam in secundum conuenerunt matrimonium, & memoratae legis nostrae beneficio potitae sunt: his ius esto, ut quae ex filiorum successione ad ipsas peruenierunt, siue ex testamento, siue ab intestato: ea firmiter & proprietatis & ususfructus iure habeant, & item alienare, de ijs testari, & ad alios, quo uolunt modo, transmittere possint: nullo eis impedimento ex praesenti lege ullo unquam tempore obstaturo. SED ET ILLUD, quod in praedicta nobis legislatione constitutum est, prioris matrimonij filijs ratum permaneat: nempe si donationem ante nuptias, quam mater ex morte mariti sui lucrifecerat, ad eum, qui ex filiis mortuus esset, peruenire contigerit, & per eam causam pars eius hereditatis facta sit: ut mater ne pro ea quidem parte, pro qua hereditatem filij agnoscit, in rebus eius ante nuptias donationis proprietate fruatur: sed in his tantum, quo ad uiuit, habeat usum fructum. Obstat igitur & hoc in prioris matrimonij filiis, qui gratos se perhibuerunt: nisi ante dictam legem de his iudicialia sententia, uel suscepta inter partes transactio aliquid definierit. ITEM

QVIA mater per filium quidem masculum excludebatur, hoc efficiente SENAT. consulto, quod Tertullianum appellant, cum filiabus uero admittebatur: nos non ius filiorum inquirere, sed nostra sponte ei legitima assignantes iura, uocauimus & ipsam unam cum defuncti masculis fratribus pro filiorum numero, ut & ipsa tam magnam partem habeat, quantam unusquisque ex fratribus: idem hoc statuente, etsi permixti masculi simul & foeminae existant. Si uero mater & foemellae solae existant: ibi SEN. consultum mediam quidem partem dabit matri, residuum uero sororibus, quantumque extiterint. Quod quidem quia prius non correximus, nunc saltem ad competentem correctionem deducimus: uocantes & in hac specie ipsam ad proportionem & numerum liberorum, ut quantum quaeque filiarum habet, tantum & ipsa ferat. Et in omni specie, quae huc pertinet, in uirilem portionem (quo scilicet modo lex appellat) mater ueniat, siue soli masculi existant, siue solae foemellae, siue mixti uterque sexus. POSTREMO & illud legi apponere iustum putauimus. Quamquam enim si uir mulierum tam ex prioribus, quam secundis nuptijs, quas post hanc nostram contraxerit legem (de his enim praesentia tantum constituiamus) relictis filiis moriatur, quae in lucris ex nuptijs prouenientibus obseruari oporteat, ea lata lege sanximus, & praeterea partes, quas legitimis & suis, neque ingratissimis liberis parentes relinquere necesse sit, determinauimus: non tamen iustum fuerit, ut ipsi parentes ad secundam omnino prolem deflectant animum, & cum prioribus legitimam tantummodo partem relinquunt, reliqua omnia transferant ad secundos: sed & prioribus aliquid ad legitimam adiciat. Nam si quem ex secundis nuptijs aut etiam primis habeant ita serijs grauiusque studiis deditum, ita dilectum, ut in possessione rerum longe eum ceteros uelit antecellere: damus quidem hoc agendi licentiam. at non, ut funditus priores filios depauperet, secundos opibus auctos reddat: sed ne nimis augmentum amplificet, neque omnino priorum nuptiarum obliuiscatur, confirmetque, quae de talibus a nostris dicta sunt maioribus, imo reputantes in animo, quod ambo filij sunt, ita succedat

ita successiones in testamētis partiātur, ut cū secundis prospiciūt, prospiciāt item & primis. Si enim ipsis sine testamento morientibus, omnes ex æquo lex uocat: conueniens est, ut ipsi quoq; legem imitantes, & legi honorem habentes, non perinde magnis illos depauperationi onibus implicent. Hoc namq; pacto & benigni patres erunt, & nostra legislatione digni. iusti quidem patres erunt, si solum legem obseruent: iusti uero & benigni, si quid etiam ultra legē relinquāt. Neq; hæc dicimus tanq̃ inter ingratos liberos & eos, qui undiq; se gratos perhibuerunt (quæ enim ingratos concernunt, sæpius iam dicta sunt) sed de alijs, qui magis aut minus diliguntur. multum enim interest inter ingratitudinem & gratitudinem, & honorē non æqualiter exhibitum.

Porro hanc particulam, ut liberorum ex primo secundoq; matrimonio procreatorum æqualiter ratio habeatur, nō quasi legem sancientes, sed potius quasi consilium dantes, proferimus. Alioqui in uniuersum testamētaria à nobis parte, quæ omnino filijs relinquenda est, aucta, & si quatuor tantum filij existant, usq; ad trientē, si ultra quatuor, usq; ad totius substantiæ semissem constituta: satis iam magnum filijs solatium addidimus, non breui mensura antiquā illis laxantes angustiam.

SANCIAT igitur præsens lex (ut sæpe diximus) futuro tempore, neq; in ullo priora attingat, sed uniuersa penē, quæ de secundis dici possunt nuptijs, undiq; collecta & sub unam continuitatem conferta enunci- et, & tam priora per priores leges in suo robore conseruet, quàm quæ ipsa constituit, futuris secundis explanet nuptijs, ex omni deniq; parte nouam quandā & summa cura ac studio ex- quisitam utilitatē quærentibus inducat: omnibus constitutionibus, quæ de talibus latae sunt, in nuptijs post hanc nostram legem futuris & earū euentis uacantibus: una autem hac con- stitutione futuro tempore, prout à nobis determinatum est, in his casibus, quos ipsa compræ hendit, pro omnibus sufficiente. Hæc igitur excellentia tua omnibus gentibus, sub tua iurisdictione degentibus, more solito manifesta fieri præcipiat: ut omnes agnoscentes, quod tametsi plus laboris sustinemus, quàm sustinere æquū est eum, quem undiq; imperij curæ cir- cumfluunt, nihil tamen prius aut antiquius illorum salute duxerimus: non multis ē locis iu- ra emendicent, sed uidentes in unum coaceruatā eam legislationis partem, quæ hoc determi- nat: cognoscant, quod & præteritum latis iam legibus reseruauimus, & futuro tempore con- uenientem congruentiam & harmoniam imposuimus. Dat. XV. Kal. Aug. Constantinop. Beli- sario V.C. COS.

SCRIPTVM exemplum Patricio gloriosiss. præfecto huius almæ urbis. Scriptum exemplū Basilidæ gloriosiss. magistro sacrorū officiorum expræfecto, exconsule & patricio. Scriptum exemplū Triboniano gloriosiss. quæstori iterum & exconsule. Scriptum exem- plū Germano gloriosiss. magistro equitum sacri Præsentis, exconsule & patricio. Scriptum exemplū Tzigæ gloriosiss. magistro peditū sacri Præsentis exconsule & patricio. Scriptum exemplū Floro gloriosiss. comiti sacrarum rerum priuatarum & exconsule. Tua igitur excellentia cognoscens ea, quæ nobis placuerunt, in iudicio tuo insinuet tam aduocatis, quàm alijs, quibus præes: secundum hanc nostram constitutionē sufficientibus his, quæ hac de re à nobis scripta sunt ad Ioannem gloriosiss. sacrorum per Orientem prætoriorum præ- fectum, iterum exconsule & patricium.

DE APPELLATIONIBVS.

Constit. XXIII.

Imp. IVSTINIANVS A. Triboniano gloriosiss. quæstori iterum, & exconsule.

Nteriorū legum acerbitati plurima remedia imponentes, & ma- xime hoc circa appellationes facientes: & in præsentī ad huiusmo- di beneficium peruenire duximus esse necessarium. Antiquitati etenim cautum erat, ut si quis per se litem exercuisset, & fuisset cō- demnatus: intra duos dies tantūmodo licentiam appellationis haberet. sin- aut per procuratorē causa uentilata esset: & in triduum proximū ea extende- retur. Ex rerū aut experientia inuenimus hoc satis esse damnosum. plures enim homines ignaros legum subtilitatis, & putantes in triduū esse prouo- cationes

cationes porrigendas, in promptum periculum incidisse, & bīduo trāfacto causas perdidisse. unde necessarium duximus huiusmodi rei cōpetenter meri. Et sancimus omnes appellationes, siue per se, siue per procuratores, seu per defensores, uel curatores, uel tutores uentilentur: posse intra decem dierū spacium à recitatione sententiæ numerandū, iudicibus ab his, quorū interest, offerri: siue magni, siue minores sunt, excepta uidelicet sublimissima Prætoriana præfectura. ut liceat homini intra id spacium plenissime deliberare, siue appellandum sit ei, siue quiescendum: ne timore instantiæ opus appellatorium frequentetur, sed sit omnibus inspectionis copia, quæ & indiscussos hominū calores potest refrenare. Ad hæc sancimus, si quādo lis speratur inferri in nostrum consistorium: si forte contigerit imperatoriam maiestatem occupatam publicis causis & mundanis prouisionibus nō posse conuocare patres, quatenus causa agitetur: nō ex hoc litem periclitari. quod enim uicium est litigantium, si culmen imperatorium occupetur: uel quis est tantæ authoritatis, ut nolentem principem possit ad conuocandos patres, cæterosq; procures coartare? Sed si quid tale euenerit: causa intacta permaneat, donec imperator monitus sua sponte & conuocari procures iusserit, & litem inferri patiatur, & omnia secundū morē procedere. Illud etiam in tertio capite disponendum est, quod antiquitas bene statuit, nouitas autem neglexit. cū enim uenerāda uetustatis authoritas ita magistratus digessit, ut alij maiores, alij mediij, alij minores essent, & appellationes à minoribus iudicibus non ad maximos iudices remitterentur, sed ad spectabile iudicū tribunal, quatenus & ipsi sacro auditorio adhibito litem exercerēt, nouitas autem hæc dereliquit: euenit, ut super minimis causis maximi nostri iudices inquietentur, & homines propter minimas causas magnis fatigentur dispendijs, ut forsan totius litis æstimatio ad sumptus iudiciales non sufficiat. Ideoq; sancimus, si quando ex Aegyptiaco tractu, uel ad iuncta ei utraq; Lybia, prouocatio sperat: usq; ad decem librarū auri quantitatem, non in hanc regiam urbem uenire, sed ad præfectum augustalem, qui audiat, & causam dirimat uice sacri cognitoris: nulla ei post definitiuam sententiam appellatione porrigenda. Similiq; modo quoties in Asiana diœcesi uel Pontica tale aliquid emerferit: usq; ad prædictā quantitatem decem librarum auri appellationes ad uiros spectabiles (comites forte, uel proconsules, uel prætores, uel moderatores) quibus specialiter easdem lites peragendas deputauimus, remittantur: quatenus & hi ad similitudinē præfecti Augustalis uice sacri cognitoris intercedant, & causas sine spe quidem appellationis, dei tamen & legum timore proferant decidendas. Orientalem autē tractū causas appellatione suspensas, & usq; ad decem librarū auri quantitatem limitatas, ad uirū spectabilem comitem Orientis mittere, simili modo audientiam & finē eis impositurū. Illo uidelicet obseruādo, ut uiri spectabiles duces, uel alij spectabiles iudices, nō ad alios eadē spectabilitate decoratos iudices suas transmittāt appellationes in litibus, quātcūq; sint quātitatis: cū nō oporteat ad compares iudices appellationes referri, sed à minore iudicio in
maius

maius tribunal ascendere. Sed ad illustrissimam præfecturam illorū appellationes, cuiuscunq; sint quantitatis (ut dictum est) dirigantur: qui unā cū uiro excelso pro tempore quæstore eas dirimat: utroq; officio subministrāte, id est tam ex sacris scrinijs more solito, quā præfectorio. Ita tamen hæc sancimus, ut nec à ducibus, uel alijs spectabilibus iudicibus, quibus forte (& si priuati sint) imperialis maiestas causas iniunxerit, appellatio ad memoratos spectabiles iudices currat: ne causa non gradatim procedere, sed perperam uideatur. Sed à præsidibus quidem prouinciarum, & iudicibus à nobis datis, si non sint spectabiles iudices, intra memoratam quantitā referetur. Si autem illustres sint dati à nobis iudices, quibus apices dignitatum super spectabilitatē sunt, uel duces, qui omnimodo spectabilitate sūt decorati, uel hi, qui à principe delegati sunt, spectabilem habeant dignitatem: eorū appellationes sub quacunq; quantitate in hanc regiam urbem ad competentes antiquo more iudices referuntur: omnibus alijs, quæ in appellationibus statuta sunt, uel ab antiqua prosapia, uel ab authoritate anteriorum constitutionum, uel à nostra humanitate, intactis illibatisq; custodiendis.

DE PRAESIDE PISIDIAE.

Constit.

XXIII.

Imp. IUSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. sacrorum per Orientem prætoriorum præfecto, iterum ex consule & patricio.

Vnquā sanè credidimus, ueteres Romanos ex paruis adeoq; minutissimis principijs tam amplam constituere rempublicam, & totum exinde terrarum orbē (penè dixerimus) sibi adiungere, & præmere ac tueri imperio potuisse. nisi maioribus in prouincias magistratibus missis, plus ea re dignitatis sibi comparassent, simulq; illis armorum iuxta ac legum potestatem fecissent, neq; non ad utrūq; accommodatos & idoneos habuissent, quos quidem Prætores uocabant, appellatione illis ex eo indita, quòd cæteris omnibus præirēt & præponerētur: permessa scilicet eis tam rei bellicæ administratione, q̃ legum perscriptione. Vnde & ea loca, in quibus publice magistratus uel ius reddere, uel habitare solebant, Prætoria appellare: & ut pleraq; in rempublicā leges ex uiua prætorū uoce inferrent, cōstituerūt. Et multi prætores partim Siciliam, partim Sardiniam insulam, partim Hispaniam, partim terra maricq; alijs aliud uel imperio adiecerūt, uel rexerunt. Hæc nos in animo reputantes, & uetustatem denuo maiore cum flore & uenustate quasi postliminio reducentes in rempublicam, Romano præterea nomini dignitatem addentes, & uidentes, quòd duplici in asperiores prouincias magistratu ad hunc usq; diē destinato, neuter ad plenū sua sorte cōtentus fuerit, sed ex ea causa per quasdā nostras prouincias, in quibus tam ciuilis, quā militaris magistratus existit, semper inter se rixētur, semper pugnet, nō quò subditis boni aliqd faciāt, sed quò eos magis atterāt: è re fore putauimus, si utrūq; magistratum tam ciuilem, q̃ militarem in unam formā contrahamus, imponemusq; denuo ei, qui hanc potestatem habebit, appellatione in Prætoris: ut idem & militaribus co- p̃ijs, quæ per prouinciam sunt, secundum cognomentū antiquitus illis impositum præeat, & præficiatur legibus. siquidem & hoc initio Prætorum erat proprium. & cum utriusq; officij annonas habeat: una tantum cohorte utatur ex centū cohortalibus (tot enim ei sufficiēt) quæ Prætoriana cohors appelletur, & per probatorias conuenienter hinc procedentes constitutatur. Ita enim dignitate plenus erit, ita latrocinia exercentibus terribilis, ita iniustis inuitabilis, si maiore cum potestate omnia conficiat. & cum lex iam pridem à nobis posita iubeat omnes omnino iudices puris uti manibus: ei obtemperet, & præstato iuramento, secundū hanc res gubernet, tā armis utens, quā ciuilia secundū nostras leges ordinans. Vnde tam etsi ex gloriosis, consulibus aliquis ad hanc administrationem accedat, nihilominus in

i ij hoc

hoc imitatio quædam priorum eluceat, qua uidelicet prouincias sortientes C O S S . consularēsq; uiri, & non multo illis inferiores Prætores, paulatim Romanorum nomen ita auxerunt, & tam amplum effecerunt, quantum nulli unquam alij reipublicæ seu imperio concessit deus, id quod ueteres etiam annalium scriptores prodiderunt. * inuenimus & olim Pisidarum gentem uniuersæ illius terræ summum tenuisse imperium, & iam nunc maiore & uehementiore hanc prouinciam magistratu indigere (nam & maximi in ea pagi sunt, & multi homines, & qui sæpenumero ob ipsa publica tributa seditiones mouent) & prædatis cibis illis & sanguinarijs regionibus, quæ supra uoracitatem & quandā insatietatē lupini capitis collocatæ sunt, & Lycocranitarū habitaculū uocantur, hunc magistratū præficiendū credimus, qui iā inde ordine legitimo in eā p̄grediat̄. Ac si hic magistratus sub specie quadā incursionis misceatur, componantur etiā in unum tam militaria, q̄ præsidalia insignia, & omnes eam militares copię sequantur, quæ in prouincia sunt, ad hæc tota ciuilis cohors uenerando iam uocabulo appelletur, & prætoris cognomento honoretur: quis ipsum non abhorreat? quis non reueretur, simul in unum leges & arma coire spectans, & indidem conditione proposita, ut aut legibus obtēperet, si bono esse animo & seruari uelit, aut ut uel primo statim intuitu pereat, armis in proximo leges corroborantibus? Oportet igitur, ut qui hunc magistratum suscipit (semper autem gratis eam & absq; ulla datione pecuniæ ipsi conferimus, ut & ipse per omnia sordibus abstineat, & his solis, quæ ex publico soluuntur, cōtentus sit, id quod etiam prima nostra lex dicit) iuste & pure & cum quadam asperitate humaniter se erga subditos gerat, quemadmodum in priore lege disposuimus. homicidia, adulteria, raptus uirginum, omne deniq; maleficium prouincia expellat: & qui ea deliquerint, secundum nostras leges puniat. neminem præterea maleficorū reueretur, & si de potentioribus sit: neq; his se submittat, qui nullā de se utilitatem, at bene nefarias de se occasiones præbere possunt: sed per omnia ius ipsum tueatur, & ad nostras leges respiciat, & secundum eas iudicet, & ut subditi nostri secundum illas uitam suāq; studia instituant, efficiat. insuper ad deum quoq; & nostri timorem respiciat, neq; præterea quidquā omnino in animo cogitet. Item ut neq; crebro ex prouincia huc commeet, neq; immodicis literis nos interpellat, sed in omnibus prior ipse audiētiā accōmodet, eaq; disceptet. & memor, quantā illi dignitatis magnitudinē dederimus: ita se hac in re gerat, ut pro gesto magistratu causam dicere necesse non habeat. sciens, quod si quis eo a dito ius suum non consequatur, compellaturq; hæc ad nos referre: pro eo deinceps certamē illi nobiscū futurū est. Quēadmodū enī iurisdictionis augmēto ipsum honorauimus: ita rursus si præter intentionē & opinionem nostram tradita eum administratione abuti depræhēderimus, competenti ipsum animaduersione persequemur, tam deo in hoc subseruientes, quā opem ferentes legibus, siue furta eum fecisse, siue gratia forte aut inimicitij superatū, siue leges nostras trāsgressum esse depræhēderimus. dū enim subditos iterū erigere, & his malis, quæ usq; adhuc extiterūt, mederi uolum; & magnas opes despeximus, & ad hanc dispositionē oculos cōuertere properauimus. Porro non tantum ad hæc eū prospicere oportet, quæ ante à nobis dicta sunt: sed etiā curare, ut affluens rerum copia sit in urbibus, ne quid ciues deficiat. Inspiciat etiam in ciuitatibus opera, neq; in hoc se ipsos à se uinci patiatur. sed & aquarū ductus, & pōtes, & muros, & itinera publica refici studeat: neq; cōmittat, ut exactores, qui illuc commeant, in aliquo subditos nostros prægrauent. neq; iussiones illas, quæ improbato more fieri solitæ, ex thronis excellētiæ tuæ de refectione murorum, de sternendis itineribus publicis, deq; alijs plus mille causis procedunt, suscipiat. Omnium enim horum causa, & si aliud præterea eius generis * nemini permit

ter, ut subditos nostros iniurijs afficiat: neq; prodibit de thronis tuis sententia, quæ tale quiddicat (iam enim hoc prohibuimus) sed solus ipse omnium curā geret. Si uero ex sacre nostre legis sententia pragmaticam aliquam formam dirigamus, quam forte ad tuam emittamus præfecturā: examinabit ille prius, quæ inibi à nobis iubentur. nemini autē alij omnino copia fiet depradādi subditos, q̄ magis aliqñ prouincias iterū referras hominib; iterū suis ciuib; efflorescētes, neq; undiq; huc confluentem uideamus hominum multitudinem, qui propter improbitatem præsidum in suam patriam reuerti non audeant. Ideoq; sancimus, ne amplius excellentia tua Pisidicæ gentis magistratus pro diuisis habeat, sed ut unum in ea sit spectabilis Prætoris officium, quod idem & militare & ciuile existat, quod similiter & publicarum ciuiliūq; rerum curam gerat, & militibus præeat: ut mutuo auxilio & iurisdicatio ex armis uires colligat, & cohors armata cōdecoretur lege. Neq; enim deinceps aliqua per urbes oriatur seditio, si talem de cætero uirum præfecerimus, qui utroq; nobis officio dignus

gnus putabitur. Quæcunque igitur fiscus erogaturus est, ea secundum subiectam huic sacrae nostre legi descriptionem spectabili prætori circaque ipsum uersari solitis præstari iubemus. Unde & sacrae nostre appellationis notam præponi uolumus, & qui Pisidiæ præses erit, is Prætor Iustinianus esto. Obtemperet autem illi Prætoriana cohors, ex probatorijs (uti diximus) constituenda, quæ similiter tam civilibus, quam militaribus hominibus iuxta & rebus occurrentia sit. Ad hæc publicorum quoque tributorum exactio hunc præsidem cohortemque eius respiciet: & omnia magistratus habebit insignia, quæ etiam modo habet, sellam scilicet curulem ex æræ gento, & fasces. habebit etiam inter milites Adresponsum. adeoque & eo ipso principatum illi inter milites, qui ibi locorum sunt, tribuimus: ut ipsos & pulchre regat, & cogat in ordinem, instruatque, ut non solum latrocinantes persequantur, sed etiam subditos inter se mansuetos & modestos reddant. neque item committat, ut seditiones moueantur in urbibus, aut comites quidque ad fiscum spectas diuellat: sed supra omnes potestatem habeat, nemine prorsus excepto.

Collocatus autem hic magistratus sit in medijs, & in numerum spectabilium descriptus. Unde quæcunque in uicarijs olim, hodie in comitibus Iustinianis Pacatianæ Phrygiæ & Galatiæ primæ, item spectabili comite Orientis, & spectabilibus proconsulibus sunt: ea & in hoc existant. sitque & ipse spectabilis magistratus, & appellationes, quæ apud ipsum interponitur, mittatur huc & examinetur, sicut in cæteris spectabilibus fieri solet magistratibus, introducturque in iudiciū gloriosus, præfectorum, in cognitionem causæ adhibito etiam gloriosiss. quæstore sacri nostri palatii: propterea quod tamen is magistratus nonnihil in se habet militaris: tamen quia prorsus in civilem & legitimam mutatus est formam, ideo necessario eundem tenere ordinem debet, qui pro consuetudine iam olim obtinente in spectabilibus magistratibus obseruatus est. Quoniam uero nuper sacra constitutione conscripta promulgauimus, ut causæ appellationum à spectabilibus præsidibus huc deuolutæ, in habitu & ordine sacri auditorij examinentur: sancimus, ut si qua eiusmodi causa emergat, scilicet in Pisidia duxat, ex delegatione siue nostra, siue alicuius gloriosiss. nostrorum procerum: nisi qui datus est iudex, spectabilis sit: sancimus, ut non ad spectabile Iustinianum comitem Pacatianæ Phrygiæ (id, quod prius lege determinauimus) proficiscatur, sed ad ipsum deferat in sua prouincia interposita appellatione, & ipse de ea cognoscat in habitu sacri auditorij (cohonestamus etenim magistratum hoc etiam) & perfectam illi formam imponat, non remittendam ad hanc almam urbem, ne forte paruis de causis magnas bonorum suorum perturbationes & damna litigatores sustineant. Ut autem qui uel hoc prætoris, uel alia à nobis inuenta & inuenienda officia suscipiunt, cognoscant, quo tandem modo prouincias eos gubernare conueniat: uisum nobis est, non tantum signa eis præbere administrationis in codicillis (ut uocant) sed etiam modum præscribere, secundum quæ prouinciam administrant: quæ quidem, qui nos antecesserunt legislatores, consulta quædam præsidalia appellabant, ut ad hæc intentis oculis propriam dirigant administrationem, perque hanc omni ex parte subditis nostris profint. Unde & id genus sacra mandata iussimus in sacro laterculo reponi, ut una cum codicillis præberentur præsidibus, tum iusiurandum, quod in sacra nostra constitutione descripsimus, præstantibus: tum omnia alia, ut nos ordinauimus, administrantibus. Subijciatur autem à nobis huic sacrae legi quædam etiam descriptio, quæ exprimat, quid ipsum, cum deligitur, præbere conueniat occasione codicillorum officij: quid rursus illi, item adfessori, & circa ipsum uersari solitis porrigatur ex publico: ut omnibus nota facta prouidentia, quam circa officia gerimus, ille incotaminatus nobis & undique spectatum suum exhibeat ministerium. Hanc sanè legem tum sacrarum nostrarum constitutionum lectio monstrabit (iussimus enim & hanc inter eas describere) tum ipse ad effectum deduces, ut perpetuo in ipsis factis reluceat conspiciaturque.

O P O R T E T Prætori Pisidiæ annorum, & capitum, ac reliqui solatiij titulo præberi solid. 300. eius adfessori, solid. 72. eius cohorti, aureos 52. Rursum pro codicillis administrationis oportet ipsum præbere sic. Spectabilibus tribus chartularijs sacri cubiculi, sol. 9. primicerio clarissimorum tribunorum notariorum & laterculensibus, sol. 45. eius adiutori, sol. 3. cohorti gloriosiss. præfectorum pro iussionibus & omni alia causa solid. 60.

DE PRAETORE LYCAONIAE.

Constit.

XXV.

Imp. IUSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. sacrorum per Orientem prætoriorum præfecto, iterum ex consule & patricio.

i iij Cum

Vm ad prima illa principia, ex quibus Lycaonum gentem antiquarum rerum
 scriptores & enarratores constituisse tradiderunt, respicimus, & quod maximam
 cum Romanis affinitatem habeat, quodq; ex eadem ferme occasione in unū
 coacta sit: maiore, q̄p hactenus, magistratu eam exornare, iustum putauimus.
 Siquidem usu uenit ut olim, Lycaon, qui Arcadiæ in Hellade rex fuit, & Ro-
 manum solum incoleret, & assumptis quondā Oenotrijs Romano imperio daret ueluti prin-
 cipium (dicimus autem uetera illa, quæ longo ante tempore Aeneæ & Romuli ætates præ-
 cesserunt) & deducta in hæc parte colonia, Pisidiæ bonam partem adimeret, eiq; deinde su-
 um nomen inderet, & regionē ex se Lycaoniam appellaret. Inde adeo iustum fuerit & ipsam
 magistratu adornare, cui ueteris apud Romanos instituti signa & notæ inscribantur, & illos,
 qui hoc ipsam tempore regunt (de præfide ciuili iurisdictionis loquimur, & eo, cui armorū
 cura cōmissa est) in unū cōtrahere, & Prætoris appellatione decorare. Est em̄ hoc nomē qua-
 si iure patrio Romani imperij proprium, & ante ipsos etiam C O S S. in ampla Romanorum
 republica usui habitum. Nam ueteres Romani suos imperatores prætores appellabant, si-
 mulq; illis præbebant, ut militaribus præirent copijs, & descriptis ab illis parebant legibus.
 & prorsus erat hic magistratus ex ambobus contēperatus, præ se ferens & ostentans tam in
 instruenda acie robur, q̄p in ferendis legibus rectū & decentē ordinē. Quoniā igitur propositū
 nobis est, etiam hic utranq; administrationem in unam contrahere: propterea optimo illi iure
 prætoris appellationem imponimus, ut unā cum prætoris appellatione audientium animis
 insonet ipsius quoq; magistratus substantia ac natura, & quod non simplex sit, neq; ad unam
 aliquā rem tātummodo (nempe uel arma, uel leges) respiciat, sed simul utrūq; ad se munus
 ex æquo attrahat: quodq; per copias militum uehemens & robustus, per legem lenis & man-
 suetus sit, & per hanc causam maleficis quidē uehementiorem, probioribus uero ciuiliorem
 se & moderatiorem exhibeat. Neq; hoc sine causa agimus, aut solam appellationē at-
 tēdimus, sed ex usu ac necessitate magistratus quoq; metimur. Nam fortes ea regio uiros ha-
 bet, neq; in ullo differt ab Isauria in medio, ut quæ mediterranea, aprica, equorum altrix exis-
 stēs, tum multos uiros, tum multos equos enutriet. magnus quoq; in ea numerus est magno-
 rum pagorū, & uiro- rum ad equitandum, ad sagittandum, ad animos sine negocio & celeri-
 ter excitandos, ad arma prompte tractanda, deniq; tam ad militare imperium forte auersan-
 dum, quia illorum status priuatam ipsis fortunam & solis ciuilibus magistratibus subditam
 adscribit, quā ad hoc rursus ciuile scilicet contemnendum, quia soli obtemperare legi, quæ
 non item strenuitatem quandam adiunctam habeat, audacioribus formidabile est, idone-
 orum. Hæc nos permouerunt, ut hunc quoq; magistratum quemadmodum apud
 Pisidas fecimus, coadunatum redderemus, & nostro appposito nomine Prætoris ei appella-
 tionem inderemus. uolumus etenim & hunc Prætorem Iustinianum Lyconia appellari,
 quomodo sanē & Pisidiæ, & aliorum. Deinde utrāq; etiam cohortem in unam contrahimus,
 constituendam ex probatorijs, more solito ex sacro libellorum scrinio, ex quo olim & duci-
 ani eas ferebant, procedentibus. mensuramq; illius ad centum usq; uiro- rum numerū exten-
 dimus. & utriusq; magistratus annonas illi assignamus, sed & assessori & reliquis. quæ quidē
 ex subiectis sacrae huic nostræ constitutioni descriptionibus clara faciemus. Habeat item ad-
 responsum, ut inter milites omnia recte geratur atq; ordine. adeoq; & alijs eum militibus, qui
 per dictam prouinciam stationes agunt, imperitare sancimus. Mittemus sanē, qui id
 officij suscepturus est, unum aliquem de probatis, & de numero nostrorū procerum, unde &
 olim prætores procedebant, suisq; laboribus adornabāt rempublicam, nunc residentes in so-
 lo Italico, nūc proficiscētes ad loca forēsia. Ac talis quidem semper sui ipsius memor, & unde
 illi hæc administratio accesserit, uenerādū se præbeat subditis, horrendū latrocāintibus & ma-
 leficis, omnia maiore cum fiducia peragens. Neq; dubium, quin puris utetur manibus, quan-
 doquidem & officium gratis suscipit, & alioqui lex nostra nuper à nobis lata omnibus omni-
 no magistratibus in ipsa descriptis præcipit, ut manus contineāt (qua de causa & iuramentū
 præstant) & secundum leges nostras dijudicent, omnemq; æquitatem & iusticiam subditis
 impertiant. Eo pacto cum reipublicæ suæ statum ueteres Romani exornarent, omnibus alijs
 rebus publicis potiti sunt. Quis enim hunc magistratum non reuereatur simul & horreat,
 uidens duplici eum forma excubias agere, tum ut quæ lex iubet, facile ordinet: tum uero si
 quid de lege uioletur, ut hoc armis corrigat. Quibus autem de rebus Prætorem Pisi-
 diæ in lege, quæ de ipso conscripta est, appellauimus: de ipsdē pulchrum putauimus & hūc
 appellare. Oportet em̄ ut cum undiq; gratuitum hoc officium suscipiat, ab omnibus & ipse
 sordibus

sordibus alienissimus sit, his solis contentus, quæ fiscus præstat, prout iam ante de præsidali-
bus officiis lata lex disserit. Ut ite in rebus gerendis syncerum & iustū se præbeat: ac quomo-
do administrationis ratio permista est, ita & ipse harmoniam animi sui nunc acutioribus &
intentis, nunc lenioribus & remissis sonis contemperet. Odio quoque habeat & puniat omne
adulterium, ad hæc homicidiū, sed multo his uehementius raptus uirginum. Cæteros etiam
maleficos, siquidem incurabili morbo laborant, citra exceptionem puniat. si uero mediocri-
ter: ad meliorem frugem transponat. Insuper neminem improbe agentium reuereatur, etsi
diues, etsi maiore aliqua dignitate præditus sit, propterea enim de numero præstantiorum
electum ipsum mittimus, ut pro sua potentia necesse non habeat cuiquam aliū attendere,
quàm nobis & legibus, secundum quas & ipse iudicet, & subditos uitam instituere procuret.

Sed neq; socordia se dedat, neq; alicui iniuriā faciat, ne eius puincia homines, cui præest,
propter iniurias illic acceptas regionem suam relinquunt, & continue nobis hic facestant ne-
gocia. Quin ipse prius audientiam his, quæ ad eū referūtur, præbeat, eaq; disceptet: & usq; me-
mor honoris, quē illi detulimus, ita administrationis laboribus se exerceat, ut laudē inde & a
rationibus gesti magistratus reddēdis dicendaq; causa immunitatē cōsequat. Illud certō sci-
ens, q; si quis nos adeat, referēs domesticā sibi rē incōmodis affectā esse, siquidē expertus apud
eum, ius suū obtinuisse: hunc ipsum sine aliquo dato responso remitemus. si uero cū prius
ad ipsum retulisset, deinde non obtento iure suo, ad nos decurrat: tunc nō illi nos in posterū,
sed ei, qui magistratu fungitur, iudicium constituemus. & quemadmodū ampliorem ei ho-
norem reddidimus: ita & si socordia eum se dare, & his, quæ in ipsum contulimus, negligē-
tius uti depræhenderimus: opem feremus legibus, & conuenienti eum animaduersione per-
sequemur. & quemadmodū ille neq; uerba nostra, neq; leges, neq; formam & gradum magi-
stratus ueretur: ita neq; nos ipsum uerebimur, sed perinde ei obuiabimus, ut & ipse rerū admi-
nistratione utetur. & siue sordidis eum manibus uti, siue ad affectum aliquē respicere, siue lex
ges nostras transgredi depræhenderimus: nos uigore legis ad facti sui rationem reddendam
eum sistemus. neq; enim ut subditos seruaremus, pecunijs, aut quapiā aliarū rerum, quæ no-
bis suppetere, pepercimus. Oportet præterea ipsum providere, ut omnia recte atq; or-
dine fiant in ciuitatibus. & primum quidem, ut ciuitates sub ipso collocatæ seditionibus ca-
reant, ex omni parte æquitatem conseruans, & summo studio prospiciens, ne nimium sub-
ditis indulgeat & frena relaxet. Deinde neq; opera in ciuitatibus negligat, ne per hanc causam
deminuantur uel aquarum ductus, uel ipsorum pontiū transitus, uel murorum munitio, uel
cura itinerum: sed omnia reficiat, aut saltē ad nos referat, ut partim ex ciuilibus ea re ditibus,
partim nostra liberalitate queant reficere. Neq; itē cōmittat, ut exactoribus, qui a nostris
hinc proceribus commeant, sit in aliquo damnum subditis nostris inferendi licentia: aut ut
hi subditos nostros grauent, qui consuetas illas iussiones adferunt, quæ olim ad subuersio-
nem eorum, qui mediocriter uitā instituerāt, de thronis tuis procedebant, nunc iniungentes
murorum reparationes, nunc curam itinerū, nūc imaginum, pontiū, portuum, aqueductū
publicorum renouatiōes, locorum deniq; publicorū ablationes, & ædium quasi in solo non
iusto ex ædificatarum demolitiones, & id genus alia magis ad nectēdas calumnias expedita:
sed ipsemet hæc ad animi sui curam reuocabit, omnia peracturus absq; dispendio. Si ue-
ro nobis uisum fuerit maiore eam rem inspectione indigere: sacra pragmatica forma ute-
mur, qua secundum ipsum alteri quoq; hanc inquisitionem iniungamus. Ita aliquando re-
spirabunt subditi, ita denuo efflorescent ciuitates, ita qui eas incolunt, magnum incrementū
capient, neq; de patrijs sedibus diffugient, rerum suarum incolatū propter præsidium impro-
bitatē quasi terriculamentū aliquod metuentes. Scire igitur oportet excellentiā tuā, q;

unus & simplex hic magistratus, non duplex futurus sit: ut omnia, quæ fiscus utriq; prius offi-
cio præbebat, ea secundum descriptionem sacre huic nostræ legi subiectam tam ipsi det,
quàm circa ipsum uersari solitis, & cohorti eius, quemadmodum & hactenus præbita sunt.

Et publicorum tributorum exactio ipsi simul & obtemperantibus ei prætorianis co-
hortalibus incumbet. habebitq; utriusq; officij insignia, tametsi plurima militaria sunt, ta-
men & in uehiculo sedebit argenteo, & præcedet ipsum securis (nam & hoc consularis im-
perij signum est) similiter & fasces ipsi cum solennitate præbunt. obseruabitq; eum uniuersus
exercitus, qui per eam puinciā stationes habet: cui curæ erit, ut & latrocinia refeceret, &
iniuria affectis opituletur, & subditos nostros mansuetos inter se & modestos reddat.

Sed neq; comitibus permittet, ut ad publica tributa annuant, animum uē adijciant.
Sed & inter spectabiles ipse collocabit, tametsi qui eam administrationē susceperit, maioris
forte

forte sit dignitatis. siquidem dignatio eorum, qui provincias regunt, talis futura est, qualem nos ad quæq; administrationē idoneā fore iudicauerimus. Ipsum uero propter imperiū, quod gerit, conueniens est inter spectabiles numerari, inter quos & proconsules & comites Orientis, Galatiæ & Phrygiæ sunt. Vnde & ipse causis, quæ in eius mouentur provincia, tam pecuniarijs, quam ciuilibus, & liberalibus audientiā præbebit, uti id genus magistratibus licet. Appellationes quoque contra eius sententias interpositas examinabunt hic ex more, qui iam pridem in spectabilibus magistratibus obtinuit, tam gloriosiss. sacrorum nostrorum prætoriorum præfecti, quam gloriosiss. quæstor (prout iam inde ab initio traditum est) eo quod alter iam magistratus ciuilius factus sit admittis legibus, quas etiā in ipsa arma imperiū habere uoluimus.

Secundum legem uero nuper à nobis positā, si quæ causa intra provinciam suam mota, quingentorum aureorum quantitatē non excedat, quæ per prouocationem deinde à suo transferatur iudice: de hac non Pacatianæ Phrygiæ comes (ut prius diximus) sed ipse cognoscet, etsi ex delegatione, siue nostra, siue alicuius gloriosiss. nostrorum procerum, causa alicui commissa sit: modo propter rationes quas nuper in constitutione de appellationibus lata præscripsimus, spectabilis non sit. & causæ finem imponet, non (ut olim) post etiam huc mittendæ, ne ob paruas occasiones magnorum ea res dispendiorum subditis nostris ansam præbeat.

Hæc autem & nos illi manifesta faciemus. Siquidem studio habet potentia nostra, non tantum ut administrationis signa eis ex codicillis (quos uocant) præbeamus, quæ lia spectabilibus magistratibus attribui solent: sed etiam ex mandatis principalibus, quæ ueteres olim principes & legislatores responsa præsidibus edita uocabant. quæ cum nos descripsissemus, iussimus in sacro nostro reponi laterculo, ut inde semper unā cū codicillis præbeantur magistratibus, ac hi quidem ipsum conferant officiū, illa uero dirigant administrandi officiū rationem.

Cæterum ex descriptione, quæ sacræ huic nostræ legi subiicitur, clarū erit, tum quid ipsum, cū deligitur, occasione codicillorum officiū præstare conueniat: tum etiā quid ipsi simul & adseffori, ac cohorti eius publico erogabitur. Sed & si quos uicinarū ei prouinciarum præsides circa tributariam rationē negligentes inueneris: non alium emittes, sed ipsos spectabiles præsides fatigabis, ut uicinarum prouinciarū præsidibus, si socordia se dedant, immineat & procurent, quomagus ea omnibus in publicum modis inferant.

Præsentem itaque legem nos quidem sacrarum nostrarū constitutionum uoluntati iussimus inferi: ipse uero ea suscepta, omnia ex illius præscripto agas, immortalem perpetuò beneficij nostri memoriam præ se ferentis. **O P O R T E T** Lycaoniæ Prætori in hunc modum præberi. Ipsi quidem annonarum capitum & reliqui solatiij nomine, solidos 300. eius adseffori, sol. 72. eius cohorti, aureos .52. Rursum oportet eum præbere spectabilibus chartularijs sacri cubiculi per causam codicillorum, sol. 9. primicerio clarissimorum tribunorum notariorum & laterculensibus, solid. 24. eius adiutori, solid. 3. cohorti gloriosiss. præfectorum pro iussionibus & omni alia causa, solid. 60.

DE PRAETORE THRACIAE.

Constit. XXVI.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. sacrorum per Orientem prætoriorum præfecto, iterum ex consule & patricio.

Illud in confesso est, quod si quis Thracum regionē nominet, statim unā cum dicto uiriliter quædam animum, & militariū copiarū, bellorum ac pugnae cogitatio subeat. sunt enim ista ingenita & quasi patrio quodā iure huic regioni attributa. Itaque & prius à nobis suscepta est cogitatio redigendi in meliorem statū ea, quæ illa loca cōcernunt: & hoc tempore de his, quæ longo iam agitauimus consilio, præsentem legem tulimus. Duos sanè uicarios nomine ad Longum murum sedere, omnes scimus, quorum alter militares cohortes regit (est enim magna uis militum eo in loco) alter præfectus est negocijs ciuilibus. Ac cum ambo uices illic impleant, hic quidē gloriosiss. præfectorum, ille uero magnanimatorum magistrorum militiae: nunquā tū inter se cōsentiūt, sed tamen si suas unicuique fiscus annonas separatim suppeditat, & alia præbet solatia: nihilominus unum hoc sibi negocij perpetuò & indefinenter sumunt, ut contentiones inter se immortales exercent.

Recte igitur atque ordine uisum nobis est hic quoque facere, quod apud alias gentes, quando non ita efferas, nō ita militaris custodiæ indigētes, fecimus: & ut non hic quidem

commeant, negotium fiet: omnino percontabimur adeuntes, si ea renunciarint imperium in prouincia gerenti. ac si edocti fuerimus, quod ista non denunciarint: cum summa eos increpatione remitteremus in prouinciam. si uero illi denunciarint quidem, at prouinciæ imperium gerens aut per socordiam omisit, aut turpi aliqua de causa legum ratione non habuit: tunc omnem animi nostri motum in ipsum conuertemus. Quemadmodum enim maiores illum erogationes fecimus (nimirum utriusque officij) tantæque hominum multitudini eum præfecimus: ita si cõpertum habuerimus, quod indigne in hoc uerset officio: neque remisse agemus, neque mediocres pœnas irrogabimus. imò quanto ipsum altius in sublime euehimus, si probe se gerat: tanto rursus grauioribus eum percellemus pœnis, si quid contra leges deliquerit. Ad hæc nemini omnino oportet eum succubere, neque si insigni aliqua dignitate sit præditus, neque si opibus abundet. propterea enim grauioribus uiris & autoritate plenis eiusmodi tradimus officia: ne quid necesse habeat remittere his, qui opibus suis freti, alijs uelint inferre iniuriã.

Curabit quoque omnia illic opera publica: neque patietur, ut uel portus, uel muri, uel pontes, uel itinera, uel denique alia uicium contrahant: sed ipse, quæcumque ex ciuilibus redditibus possunt refici, ea procuret. si quid uero ex his maiore cura indiget: id per suggestionem ad nos referat, * & rationes consiciantur, prout iam à nobis lege sancitum est. Neque enim uolumus, ut qui solitas hæc negociationes, item aquarum peruestigationes, & hortorum, murorum, imaginum, aliorumque id genus reparatioes (quæ quidem omnia olim abrogari placuit) exercent: hi à præfectura, quam moderaris, mittantur in prouinciam: sed ipse peruestiget ea, quæ fieri debeant, & secundum constitutionem nostram rationes illos faciat edere. Quod si nobis placuerit alium ad hoc dirigere: per pragmaticas formas id efficiemus, quæ (si ita uisum sit) ad tuam deferantur præfecturam. Nam ut subditos nostros eripiamus, & liberemus dispendijs: propterea & magnam pecuniæ uim (ut ex parte uel ipse nosti) despiciamus, & ita amplis annonis tam præfides, quam cohortes & circa illos uersari solitos consolati sumus, ne peregritatem forte, aut eiusmodi aliquid, parum decentibus factis occupentur: sed insigni dignitate præditi, & de amplo senatorum ordine sint, & ita cum dei & nostri memoria uersentur in prouincia. Quæ si nullo unquam pacto memoria neque huic exciderint: per oia seipso pulchrior futurus est.

Ac si ueteres Romani consularibus tantum & prætorijs uiris prouinciarum administrationes demandarunt: neque nos alienum à bonis moribus faciemus, si talibus eas tradamus, qui exactorum hinc in prouincias tendentium, & præter rationem collatores nostros damnis inuoluerent tentantium uolentias reprimentes, huiusmodi necessitatē queant resolvere. Damus etenim ei & curiosius ista indagandi, & prohibendi, & ad nos per suggestionem nuntiandi facultatem, & ut partim ipse per se ea corrigat, partim celerius ad nostram referat notitiam. Ut si qua in re imbecilliores sunt: ibi uires crescant, & suppleantur scientiæ & iussionis nostræ accessione. Hæc etiam in sacris ipsos admonebimus mandatis, quæ unã cum insignis magistratus trademus: ut memores iuramentorum, quæ præstant, & monitorum, quæ illis dabimus, prout nos nostrumque de illis meretur iudicium, & propriam exornent uitam, & traditum gubernent officium. dantes illis (ut dictum est) omnem potestatem, ut tam in pecuniarijs, quam criminalibus, & omnibus denique causis iudicent: & appellatio apud ipsos interposita ad gloriosissimos nostros præfectos & gloriosissimos. decurrat quaestorem, qui causam communem præbeant audientiam secundum formam earum causarum, quæ in sacrum introducuntur palatium.

Si quam uero causam minorem quingentis aureis per ea loca prouocatione suspendi contigerit, etsi ex delegatione uel nostra uel iudiciaria sit, neque is, cui ea causa delegata est, spectabilis iudex sit: ut ex illis locis appellatio ad ipsum procedat, eamque audiat in forma sacri palatii. Ornamus enim officium eius hoc etiam modo, & æqualem constituimus spectabili comiti Orientis, & proconsulibus, & comitibus Phrygiæ & Galatiæ: ut & ipse in nullo sit * hac nostra lege, quæ clarissimi prouinciæ * deminuit, quæ quidem propria legum sunt. hoc scilicet demandatam sibi à nobis sollicitudinem in illis partibus, in quibus consistit, implente.

Subijcietur item à nobis huic legi descriptio, quæ commemoret, & quid ipsum erogare pro codicillis magistratus, & quid ipsum circaque ipsum uersari solitos rursus auferre ex publico conueniat titulo annonarum: quas etiã solas, ipsos omni alio extra hanc causam lucro abstinentes, accipere permittimus. Propterea enim per maiores erogationes ampliores eos efficiamus: ut & ipsi subditos nostros undique conseruantes, & iuramentorum, quæ præstare solent, memores, ipsis hanc nobis factis remunerationem reddant. Atque hanc sanè præsentem legem habebit quidam legum uolumen, sed thronus tuus susceptam eam & memoriæ mandaram perpetuo conseruet in opere.

OPORTET autem Prætori Thraciæ annonarum,

um, capituum, & reliqui solatiij nomine præberi, solid. 200. eius adfessori, solid. 72. eius cohorti, aureos 52. Occasione uero codicillorū præbere oportet eum sic. spectabilibus tribus chartularijs sacri cubiculi, sol. 9. primicerio clarissimorū tribunorū notariorū & laterculē sibus, sol. 24. cohorti gloriosiss. præfectorū pro iussionibus & omni alia causa, sol. 40.

DE COMITE ISAVRIAE. Constit. XXVII.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. sacrorum per Orientem prætoriorum præfecto, iurum ex consule & patricio.

Vod quibusdam ante nos imperatoribus, ut in Isaurorum regione facerent, per imaginem & figuram in mentem uenit: id nos re ipsa iam per ipsam operum efficaciam tam in Galatia prima, quæ Pacatiana Phrygia confecimus, uicarij officio (ut prius appellabatur) cum ciuili adunato, & una utrinque cohorte constituta, & ipsis (ut oportuit) exornatis, neque non utrique pro uetere appellatione comitis nomine imposito: ut ille quidem comes Galatiæ primæ nuncupetur, is uero nomenetur comes Pacatianæ Phrygiæ: utrinque horum ipsorum nostro concomitante cognomine. Idemque hoc & in Isaurorum prouincia præcipimus. Neque enim uolumus, ut qui de cætero in hoc consistit officio, duplicibus utatur codicillis, & signa capiat ciuilis etiam potestatis, & duplex nomen circumferat, cum res planè sit eadem: sed iam inde ut unitum officium habeat statuimus, quod ipsum & armis prouideat, & publica in se recipiat, omnia sub se continens, & una cohorte utens, quæ comitiana appelletur, & suæ militiæ pectoras ferat ex sacro libellorum scrinio. Obueniet autem omnino & is magistratus gratis, neque quidquam exhibebit numerabiturque pecuniæ. Et ut ipse quoque puris utatur manibus, quemadmodum reliqui: ad ipsum nuper à nobis editam legem transmittemus. Sed præter codicillos, qui & ipsum inter spectabiles adscripserunt, dabimus ei sacra etiam præcepta, quæ mandata principis illata, ex quibus intelliget, quæ singulatim ad eius pertineant sollicitudinem, tam in publicis omnibus, quæ priuatis contractibus. quidquid præterea uenustum & decorum est, & nequid siscus sentiat dispendij, & simpliciter, quæcunque ipsum facere conuenit, ex istis illi manifesta fient. Hoc unum sciat, quod & ipse inter spectabiles magistratus collocatus est, & appellationes apud illum interpositas gloriosiss. sacrorum nostrorum prætoriorum præfecti, tum etiam gloriosiss. quaestor noster audiet, quemadmodum & Augustalis, & proconsulis, & trium prætorum nuper à nobis in Pisidia, Lycaonia, Thracia institutorum, & insuper comitis Pacatianæ Phrygiæ & Galatiæ primæ. Quod si qua in Isauria causa minor quingentis aureis sit, & postea per prouocationem suspendatur: huic & ipse audientiam accommodabit in forma sacrorum auditoriorum. Nam & hoc illi concedimus, dignitatis illi plenioris magistratum in hac etiam parte efficientes. Tua igitur excellentia ad prædictorum magistratuum imitationem ea quoque, quæ hunc concernunt, constituat. Subijciemus enim & descriptionem huic nostræ legi, declarantes, quid ipsum cohortemque eius, & eius adfessorem ex publico ferre: quid item nomine codicillorum magistratus dare conueniat. Ac nouerint, qui hæc à nobis nuper ad nouam pulchritudinem redactos magistratus suscipiunt, quod & pecunias, quæ contine pro officiis offerebantur, omnino recusare, & quæ non prouenerant, de nostro tam ipsis quam ipsorum adfessoribus dare, & cohortibus largiri, quæ ab alijs ablata erant, & ipsis præsidibus maiora assignare solatia sustinuius in hoc tantum, ut undique subditos nostros imunes à dispendijs conseruemus. Quod si quos uicinarum illi prouinciarum præfides negligentius agere circa tributa publica depræhendas: non alium emittes, sed ipsos spectabiles magistratus fatigabis, ut uicinarum prouinciarum præsidibus, si socordiae se tradant, immineant: & efficiant, ut omnibus hæc modis inferant, quod magistratus multo pulchrior sit & præstantior, quam dudum. OPORTET Isauriæ comiti pro annonis præstari, sol. 200. eius adfessori, sol. 72. cohorti eius, aureos. 52. Oportet item ipsum præbere occasione codicillorum sic. spectabilibus tribus chartularijs sacri cubiculi, sol. 9. primicerio clarissimo. tribunorum notariorum & laterculē sibus, sol. 24. cohorti gloriosiss. præfectorum pro iussionibus, & omni alia causa, sol. 40.

DE MODERATORE HELENOPONTI. *Constit. xxviii**Imp. IUSTINIANVS A. Ioanni prefecto praetorio.*

Quod pulchre & longo ante tempore concinnatū adunatumq; & in sua iam firmitate compositum exstitit: id sanè nouare aut diuidere absq; rationabili causa, confirmati ualidiq; imperij non est. Neq; enim in uerborum multitudine, sed in uero & iusto rerum effectū robur imperij collocandum est. Et tamen circa duos illos (ut uocant) Pontos, nempe Helenopontum & Pontum Polemoniacum, tale quiddam factū esse didicimus. Cum enim sub unum antea praesidem ordinata esset prouincia: duo constituti sunt, neq; publica id necessitate exigente, neq; alio aliquo rationabili praetextu subsistente, quem expedite aliquis & facile inueniat. Adeoq; amplum eius facti testimonium res ipsa praebet, cum in hodiernum usq; diem uno tantum publicorum tributorum & dispositionū tractatore utraq; utatur prouincia. Ac si quis urbes, quae per utraq; sunt, enumeret: uix unius prouinciæ iusta & sufficiens mensura resultet. si modo Helenopontum quidē octo urbes implent, hoc est Amasia, Ichora, Euchaita, insuper & Zela, & Andrapa, & Aegaeum ad Climacas, hoc est gradus situm, Sinopa & Amisus antiquae urbes, sed & Leontopolis, quae & ipsa iam inter urbes numeratur: aliae uero quinque Polemoniacū Pontū cōtinent, Neocæsarea & Commama, Trapezus & Cerasus & Polemonium. Pitiūs enim & Sebastopolis inter castra potius, q̄ urbes numerandae sunt. ut intra hosce terminos uterq; Pontus consistat. Post quos tam nostra constituta est Lazica, in qua urbs Petron est, quae nostro beneficio & esse & nominari urbs coepit: q̄ quae nostrae pietatis nomine uris, & Iustiniana appellata. Archæopolis q̄q; & Rhodopolis maxima & antiqua castra. in quibus planè etiā ea castra sunt, quae nos à Persis recepimus, Scandias & Sarapanes & Murisios ac Lusieros, & si quid aliud praeterea à nobis in Lazis elaboratum est. Hanc deinde Tzanorum regio excipit, sub nostro nunc primum imperio Romanorum ditioni adiuncta, quae & ipsa urbes partim nuper factas suscepit, partim mox futuras suscipiet. Post istam aliae item gentes consistūt, Suanii, & Scymni, & Apilae, & Abasgi, & aliae, quae omnes (permittēte deo) uel nostrae, uel sociae sunt. Sed ad ista quidem nos de his locis instituta oratio detulit. nunc autem denuo ad Pontos & illorum unitionem reuertamur. Ambos enim illos locos, tredecim compræhensos urbibus, iterum nunc in unam prouinciā contrahimus: assignamusq; ipsis tam ueterē unitionem, q̄ modernam appellationē. Namq; ab omnibus Helenopontus nūcupator. quod illi nomen à pientis. principe Constantino impositum est occasione honestis. suae matris, Helenae scilicet pientis. mulieris, quae nobis etiam sacrum Christianorum signum inuenit. Vetus enim illud nomen Polemonis, quo pleriq; in Ponto tyranni usi fuerunt, dehinc quiescit: primū, quia tyranni exstitit: secūdo, quia urbem de suo nomine appellatam habet, scilicet Polemonium: tum etiam, quia pulchrius fuerit, regiones Christianorū & regum nominibus designare, quā his, quae Polemi, hoc est belli & tumultus praese notionem ferunt.

Omnes autem illae tredecim urbes unius sunt prouinciæ: ut tamen neq; alterutri in ijs metropoli (Amasiae scilicet & Neocæsareae) metropolis nomen detrahatur: & dei amatores eorum episcopi, metropolitani quidem in hac urbe, qui uero sub metropolitanis collocati sūt, ab his, qui metropoles sub cura sua habent (ut hactenus in more fuit) ordinentur. nihil enim circa sacerdotium illarum innouamus: cum multas eiusmodi institutiones inter dei amatissimos episcopos existere, tam uetustum seculum, q̄ quod per nos modo exornatur, nouerit. Et cū imperio quidē inducitur illis unus utriusq; prouinciæ praeses, cognomēto Moderator, quem quis uulgari lingua usus Harmosten appellet: quandoquidē & moderatoris nomen uetustum est, Romanaq; amplitudine dignum: & ipse Harmosten quidā olim magistratus erat, qui ē Lacedaemone hincinde per omnem eius ditionē dirigebatur. Vnde qui id officiū suscipit, Moderator Iustinianus Helenoponti nominator, obtemperantq; illi per eam prouinciā stationē agentes militares copiae. habeto etiam Adresponsum. cuiuscunq; conditionis homines omnes se illi submitunt, sine ulla praerogatiua priuilegij. Audientia quoq; praebeto in causis tam pecuniarijs, q̄ criminalibus & alijs: minimis quidem, sine scripto & gratis: maioribus uero, licet scriptis interuenientibus, eo tamen sumptu, quem sacra nostra praescribit constitutio. Item qui hunc magistratū suscipit, is utriusq; officiij annonas ferat, surgentes usq; in septingētos uiginti quinq; aureos. unaq; utitor cohorte, & publicorum tributorum decursio & periculū idem & cōmune esto tam cōtra eum, qui officiū obtinet,

obtinere, & contra cohortem: quandoquidē & ipsa in unam coibit formam, & inter se conglutinetur, quemadmodum is ordinauerit, qui supra prouinciam positus est. Sed & magistratus adfessor septuaginta duos ex publico aureos capiet: & cohors ex ambabus prioribus una facta, quadringētos quadraginta septem aureos feret & tremissem. Insuper qui hoc fungitur officio, neque uicarios in locum suum per urbes dimittet (obseruabitur enim & id, quemadmodum in sacris nostris continetur mandatis) sed ipse oberrando urbes lustrabit, nulla omnino lege aut sacra forte pragmatica forma prohibendus, tametsi præcedens tempus tale quid iusserit. Statinaque aget, ubicunque illi uisum fuerit, uel in una metropoleon, uel alijs urbibus: si modo ad eius sustentationem urbs per omnia sufficit. sordium ipse & lucrum abstinens, omniaque citra incolarum dispendium gerens. Nam neque ipse, neque cohortalis, neque miles ipsum comitatus à collatoribus aliquid capiet, aut gratis sumptum faciet: aut etiam collatores nostros uel ipse atteret, aut comitantes ipsum milites hoc ipsum agere permittet. hoc etenim & ipsum pars est nostrorum mandatorum. Ipse certe sacramenti memor, quod præstitit, & quod gratis officium suscipit, quodque tam magnum annonarum incrementum meruit: nunquam quidquam ausit accipere, nisi magna id cum poena uelit restituere: neque ut cohors per eiusmodi occasionem tale quid uel exigat, uel oblatum accipiat, permittens. Et nisi procurauerit, ut milites ipsum annonis suis contenti sequantur: neque ipse iustam indignationem effugiet, irrogatumque ab ipsis damnum compelletur ex eorum annonis exigere, & hoc collatoribus sarcire. Propterea certe maiores hosce magistratus autoritatisque pleniores tam multitudine apparitorum (centum enim illum cohortales habere uolumus) quam dignitatis magnitudine (siquidem spectabilem illi magistratum efficimus) esse uolumus: ut necessitatis tempore amplioribus utamur magistratibus, & qui nostris subseruire possint iussionibus. Quid enim facerent hi, qui uetere forma præfuerunt prouincijs, qui cum paucos circa se haberent, paucissimis ipsi imperitabant, modicaque admodum ferentes ex publico, plurima dantes, rapere cogebantur, & unum hoc habere studio, ut sequentibus & undique ipsis imminentibus creditoribus occasione pro officio datorum nonnihil gratiæ referrent & beneficij? Quibus rebus nostros consueuerunt auctionari subditos, impios iuxta & periculi plenos sibi redditus conquirentes. Harum nos rerum indignitas permouit, ut non solum exinde prouenientibus lucris renunciaremus: sed & de nostro magnum insuper sustineremus sumptus, & si quibus species aliqua magistratus interueniente precio à decessoribus nostris tradita esset, adhibita id medicina curaremus, atque hoc genere tributi collatores nostros redderemus liberos, & officia suscipientibus de nostro solatium introduceremus, quod magis hos quam libertatis participes efficeremus.

Siquidem in parato nobis est, deo (ut apparet) talia largiente, ut non solum Afros, & quæ ibidem gentes sunt, libertate donemus: sed etiam ut eos, de quibus in meditullio quodammodo nostræ rei publicæ singulis ferme annis noua auctio instituebatur, neque tamen dabatur sub eiusdem manere imperio, huiusmodi dispendio & turpitudine liberemus. Hanc nos gratiam deo referendam putauimus, qui imperij nobis coronam imposuit, qui communi omnium calculo per patrem nostrum purpuram nobis donauit, qui denique tot tantasque in nos liberalitates explicuit, quantas nulli maiorum nostrorum unquam dedit. Oportet igitur, ut qui ad hoc officium accedit, sciens prudensque, quam multis hominibus, quam multis præsideat urbibus, quam uenerandus item futurus sit, mutata dignitatis forma ex Consulari & Correctoria in maiorem magistratum & spectabilem: per omnia subditis parcat, & indemnes ipsos tueatur. puris etiam ubique utatur manibus, & publicum augeat, ad eiusque commoda omnem referat prouidentiam. priuatim quoque sordibus & muneribus abstineat, & ciuitatibus publice simul & priuatim sua iura decernat, oberrando eas perlustret, & ijs medeatur. nihil lucri causa faciat, neque paruum, neque magnum: sed bonum & memorabile nomen appetat, & diligenter sancteque per omnia datum iusiurandum obseruet, in omnibus denique gratiosum se nobis exhibeat. * uel alienis ædibus.

siquidem hoc solummodo fisci proprium est, & regiarum domuum, tam nostrarum, quam pietissimæ Augustæ. Si uero sub alterius appellatione tabulas siue titulos impositos depræhendat: tam ipsas protinus detrahet, quam eum, qui illas affixerit, peruestigabit. Ac si quidem is, qui se rei dominum esse dicit, hoc fecerit: extemplo illius rebus publicos imponet titulos, prius his titulis, quos ipse apposuit, ad caput eius impactis confractisque. Si uero alienarum rerum procurator fuerit: tam titulos (ut diximus) ad eius caput confringet, quam modicis etiam tormentis eum subiiciet, quomagus hæc perdicens * personæ conuenit cognoscere, quod neque ipsi per se, neque per certos satellites, aut per eos, qui in hoc assumuntur, ut explendæ eius auariciæ satagant, subditos iniurijs afficere liceat. Consimiliter oportet, ut ipse spe

stabilis Moderator latrocinia exercentes, & habendi studio alios defraudantes, mulieres denique bona, iumenta, & eius generis alia rapientes reprimat, quò incontaminatum ius conseruet, & nos recte hoc uideamur cepisse consilij, neque quibusdā per prouinciā grassantibus, ipsis uero eius facti uindictā non repetētibz, pœnitentia nos incessat, quod latruncultores & uiolentiarum repressores cessare fecerimus. propterea enim illi etiam milites submisimus, ut illo rum manu instructus, difficilior queat ab insultantibus expugnari. Hæc nos illi strictim & sub compendio cōmendata esse uolumus. Nam quæ per partes gerenda sunt, ea manifeste perspiciet tam ex lege, quā cum magistratus ordinaremz, in cōmune oībz descripsimus, quæ ex mandatis principalibus, quibus illi datis explanabimus, quomodo magistratum disponet tractabitque. Atque hæc agens, non solum nobis ingratus non erit, sed etiam deo simul ac nobis animā suā deuouebit, & pro magistratu denique bene gesto bonā remunerationis spem concipiet. Subijcietur autē & quædā recensio huic sacre nostræ legi, per quam clarum fiet, quid ipsum, & adsefforem, cohortemque eius ex publico percipere: quid item ipsum pro codicillis magistratus præbere conueniat: ut edoctus, quanta in ipsum conferatur libertas, & ad quantam moderationē impensa pro codicillis ab ipso faciēda redacta sit, rebus ut æquum est & recte utatur, maiorū insuper gentium & plurium hominum imperium speras, si his, quæ in manibus habebit, conuenienter utetur. Porro damus huic quoque, ut appellationes in spectabilem magistratu formā ab ipso huc transmissæ, tam apud gloriosiss. præfectos, quā gloriosiss. nostrum quæstorem uice sacre consultationis disceptentur. At si quæ causæ minores quingentis aureis, apud aliquos in sua prouincia motæ (tametsi ex delegatione forte) non tamen apud spectabilem actæ, per prouocationem suspendantur: tunc & in hoc grauior uenerabiliorque factus, augmenti à nobis in ipsum collati meminerit, & ita in rebus gerendis uersetur, ut omnibus subditis & nobis ipsis, & ante nos deo simul ac legi irreprehensibilem se præbeat. Hæc igitur omnia pernoscentes excellētia tua, & tam magnas illi annonas addat, & ita amplæ eum dignitatis effectum sciat, ut floris & dignitatis iam nunc à nobis illi traditæ, cupiditate multis hunc consequi merito affectabile sit.

DE PRAETORE PAPHLAGONIAE.

Constit. XXIX.

Imp. IVSTINIANVS A. Iohanni præfecto prætorio.

Paphlagonum gens & antiqua, neque ignobilis olim exstitit: in tantum quidem, ut & magnas colonias deduxerit, & sedes in Venetijs Italarum fixerit, in quibus & Aquileia omnium sub occidentem urbium maxima, & quæ multoties cum ipsis etiā regijs certamen suscepit, condita fuit. Hanc sanè Paphlagonum gentem Honorij pientis. principis temporibus deminutionē passam, & aliquot amissis urbibus, nulla utili de causa ueteris illius contentionis & rigoris remissionē amplexā, nos denuo ad pristinam formā reducendam esse, ipsam quoque Paphlagoniā ad instar unius ciuitatis redigendam, & quæ in duobus iam Pontis fecimus, eadē putauimus & in ipsa constituenda. Ut qui harum gentium adunatū imperium & unū ex duobus prioribus (nempe Paphlagoniæ & Honoriadis) factum tenet, is Prætor nuncupetur (quod nomen & ipsum Romanū est, & prouinciarum rectoribus accommodatum) & una utatur cohorte ex duabus prioribus conglutinata, quam & centum uirorum numerus supplebit. Imminet autem omnino hic quoque tributis publicis exigendis, tā quæ Paphlagonēs, quā quæ Honoriadis olim incolæ pendeant. Præterea omnibus ex æquo urbibus prouideat, quas utraq; prius habuit prouincia: hoc est in Honoriade quidem Prusiadi, Cratiæ, Hadrianopoli, Tio, Claudiopoli, & Heracleæ. Tametsi enim ex ipsis quædam, ut Prusias, Heraclea & ipsa prouinciæ metropolis & caput Claudiopolis scilicet, ex Bithynia prius illi assumptæ sunt: tamen ex quo semel eò transmigrarunt, magnæ curiositatis esse putauimus, denuo ipsas ad Bithynos reducere, & ueterem perturbare ordinem. Vnde hæc selectæ urbes & in Honoriade prius existentes, erunt iam nunc & ipsæ pars Paphlagoniæ. Inter ipsos uero Paphlagonas iurisdictionem habebit in alias sex urbes, quæ iam inde ab initio ad eam prouinciā pertinent: nempe Germanicopolim, Gangram, Pompeiopolim, Dadybros, tumulos Amastridis, & insuper Ionopolim. Et duodecim omnino totius prouinciæ urbes erunt, quantū ad præsens institutum, Cæterum circa sacerdotia nihil innouamus, sed metropolitani, qui olim sacerdotia

cerdotia hic suscipiebant, tam in eodem manebunt ordine, ipsorum ordinatione (quo ad locum) non mutanda, sed ab huius almæ urbis beatiss. patriarchis ordinandi: quàm quos sub se positos hæcenus ordinarunt, eos & nunc ordinantes, non de illis inter se diffideant, nõ confundantur. Et una de cætero fiet prouincia, plures habens metropoles, id quod & in alijs quibusdã nostris existit prouincijs. Enimuero qui totius prouinciæ imperiũ tenet (appelletur autem tota prouincia, quemadmodũ & ante, Paphlagonia) etiam oberrando urbes lustrabit: nulla id factum prohibere sacra forma olim forte ad talium prohibitionẽ cõposita, sed neque uicarios in locum suum hinc inde per urbes dimittens. Omnino enĩ hoc ipsum prohibemus, siquidẽ turpe est, ut quãdiu ipse in prouincia ius reddit, interim alteri quoque uices suas cõtra legem cõmittat. Sed ipse omnia dispensabit, & publica tributa summa cum animi promptitudine p̃fligabit, neque plus, neque minus exigens. iusticiæ præterea consentaneã æquabilitatẽ retinens, simul prouidẽtiam adhibebit, ut si quid damni fiscus acceperit, id corrigat: simul urbes illas tam publice, quã priuatim conseruet. Annonam quoque, quam uterque prius magistratus habebat, surgentem in septingentos uiginti quinque aureos capiet. tum adfessorẽ habebit, qui septuaginta duos ferat aureos: & cohortem unam ex ambabus compositam, procedentem usque ad centum uirorũ numerum, & quadringentos quadraginta septem aureos & tremissem percipientẽ e publico. Cumque gratis officiũ suscipiat, gratis item hoc ipsum obeat. Nos enim in hac quoque parte subditos nostros redimemus, & * his, quæ ex consuetudine per occasionem suffragij (ut uocant) ferebantur, dabimus ipsi, hoc nimirum per thronũ tuum erogantes ex publicis eius prouinciæ tributis: neque patiemur, ut sub specie & uelamẽto auctionis subditi nostri in seruitutem adigantur. Neque enim nos, qui decessorum nostrorum collatores à Barbaris ereptos, ad ueterem libertatem reduximus: commitemus, ut qui nobis ipsis semper addicti fuerunt, alijs seruiant. quin potius deo, qui multis per nos gentibus libertatem elargitus est, subditorum nostrorũ usque nouis auctionibus oppressorum libertatem (quoad eius fieri potest) quasi donariũ aliquod offeremus: neque oblãdentes eos, qui iam accipiunt (introducemus enim solitam illis ad hoc securitatem) neque item permittentes, ut datæ pro officio pecuniæ nomine magistratus quasi mancipiũ aliquod subditos nostros à uendentibus coẽmant, & reuendant iniuriam inferẽtibus. Esto igitur inter Pontici tractus prouincias & hæc una, duplex antea (haud scimus, qua de causa) facta. appellabuntque (ut diximus) eum, qui prouinciæ præerit, Prætorem Paphlagoniæ Iustinianẽũ. licebit autem græca ipsum lingua etiam Strategum appellare. Præterea semper illi in memoriã rediges iusiurandum, cuius interuentu officiũ suscipiet, ut puras manus, neque turpi lucro sordidas habeat, ut fisci cõmoda iustis & undique inculpatis accessionibus augeat, ut subditis nostris æquitatem & iusticiam impertiat, tam in causis publicis, quã priuatis, siue contrahant, siue iudicio inter se cõtendant. Urbes autem absque læsione subditorum lustrabit, ut neque ipse, neque adfessor, neque quod ipsum sequitur famulicium, siue ex militibus, siue ex cohortalibus, siue ex seruis, aliquid lucretur, aut gratis sumptus faciat. Oportet enim, ut tam ipsi ex ijs annonis, quæ porriguntur ipsis e publico, sumptus faciant, cum conueniente mediocritate agentes uitã: quã milites, qui ipsos comitantur, cognoscant, quod si non suis contenti annonis iter faciant, sed collatores nostros ausi fuerint tentare iniurijs, aut damnis inuoluere, aut gratis sumptus facere: collatoribus indemnitas futura est ex ipsorum annonis per eum, qui magistratu defungitur: ut ipse tam eas repetat, quã etiam ex illis suo periculo collatoribus indemnitatẽ asserat. Atque hæc sanẽ lex nobis de Paphlagonibus posita esto, honoratiorem illis magistratũ efficiens, ut qui inter spectabiles numeretur, præbens ipsi auctoritatem tam in prouinciales milites (quatenus tamen iuste eis præcipiat) quã etiam contra alios: nullis eius prouinciæ hominibus priuilegio uti queuntibus, siue maiores, siue minores, siue etiã procurationi rerũ ad potentes homines pertinentium præfecti sint. Certe quod facile per ea loca admittitur, huius rei excellenter curã geret: ne cõmittat, ut aliquorũ prædij tituli apponantur, ullũ aliud nomen habentes inscriptum, quã uel fisci, uel regiarum domũ. sed si quid tale factum depræhendat: eos quidem titulos euestigio detrahet. fisci uero nomine prorsus alios titulos prædij eius, qui talia delinquit (si præsens hæc faciat) imponet, prius detractis titulis ad illius caput contractis. Si uero absens sit: prædiorũ curatore comprehenso, tam corpus eius tormentis subiiciet, quã titulos detrahet, & in capite eos curatoris prædiorum cõminuet: sciens, quod si quid eiusmodi negligat: nos uero didicerimus, simul aliorum ab aliquibus impositos prædij titulos hære, quã fisci regiarumque domũ, tam nostrarum, quã pientiss. Augustæ, simul præsidem re ipsa comperta istos per negligentia omisisse: is, qui hunc magistratum obtinet,

rinet, bonorum suorum publicationē sustinebit, ut qui cum facile pro magnitudine imperij praesens ista prohibere potuisset, dedita ea opera neglexerit. Ad haec diligenter ibi ipsum locorum prospicere uolumus, ut omnes, qui latrocinia exercent, qui alienas substantias, aut etiam uxores rapiunt, qui alia denique patrant crimina, persequatur, comprehendat & competentibus supplicijs subdat, & omnē prorsus iniusticiam reprimat, neque committat, ut in aliquo probiores & mansuetiores iniurijs afficiant: ne alijs denuo taliū persecutori bus opus habeamus, cogamurque rursus uiolentiarū repressores, latrunculatorēs, & alia id genus tolerare nomina simul & negocia. quae nos auersati, ipsum ad hunc ordinē produximus, & ita amplum dignitatisque plenum magistratū effecimus, ut tam appellationes apud ipsum, cum iudicat, interpositas ad excellentiā tuam, quicquid eundem unquam magistratum susceperunt, & celeberrimū quaestorem sacri nostri palatii, qui in forma consultationis audientiam ijs accommodabunt: quā minores causas quingentis solidis, in prouincia eius apud aliquos non spectabiles motas, etsi ex delegatione sint, cum per prouocationē suspendunt, ad se deducant in habitu & ordine sacri auditorij: ut & ipse inter a nobis inuentos, & in ampliōrē formā redactos magistratus ubique connumeretur. Siquidem & ipsi maiores erunt, & in maiore quam priores reputatione habebuntur, & facilius nobis uel in maioribus negocijs suum exhibebunt ministeriū. Nihil enim in paruo magnum existere: tum a nostris dictū est maioribus, tū nos etiā ex ipsis iudicauimus probauimusque factis. Subijciatur autē & huic legi descriptio, quae significet, quid ē publico tam is, qui prouinciam regit, quam adfessor & cohors eius accipiet: quod item dato, magistratus codicillos percipiat. Ipsa sanē ratio, qua magistratū geret, cum hoc loco sub compendio explicata est: tum in lege, quae de omnibus magistratibus in cōmune descripta est, simul & ex imperatorijs nostris mandatis, quae ei dabimus, cum administrationis codicillos conferemus, & iusiurandū secundum legem nostrā in hoc conscriptam exigemus, manifestabitur. Haec igitur omnia perdiscens excellentia tua, & tam magnas illi annonas subministrer, & ita ipsum sciat amplae dignitatis effectum, ut floris & dignitatis hoc a nobis tempore in illum collatae cupiditate merito multis ipsum cōsequi, sit affectabile.

DE PROCONSVLE CAPPADOCIAE. Constit. XXX.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. sacrorum per Orientem praetoriorum praefecto, iterum exconsule & patricio.

Quam amplum nomen Cappadocum gens habeat, & quanta Romanis negocia exhibuerit, priusquam in illorum ditionē redigeretur: non ignorat ueteris eruditionis studiosi. Certe olim totius ferme Ponti imperium tenuit, & nominatiss. uiri inque magna apud Romanos reputatione habiti, inde duxerunt originē. Terrā praeterea habet diffusā admodū, & mirabiliter praestantē, & quae ita maiestati imperatoriae placuerit, ut etiam possessionibus, quas illic habet, peculiarem magistratū praefecerit, non minorē ciuili. Siquidem & populosissima est, & urbem maximā praebet, eiusdem cognominis cum chariss. nobis Caesare, qui summo orbis terrarum arbitrio, quod nos obtinemus, bonum dedit principiū: quia etiam de causa apud oēs terrae populos nominatissimū Caesaris nomen est, & nos praeter oēs alias imperatoriae maiestatis notas eo gloriamur.

Hanc sanē regionē paruo tradere magistratui, contra omne nobis decorum & dignitatem fore uisum est: cum aliās, tum uero maxime, quia semper ipsam aduersus magistratum nostris domibus praefectū seditiones mouere cernimus, & quia factionibus inter se diuisa est ciuitas, quarum alteram Tamiacam, quasi fiscalem & Aerariam, alteram Eleuthericam, hoc est liberā appellant: & cum existat ambitu murorū una, duplex est sententijs. Vnde & seditionum & dissensionum occasiones, & si quid omnino mali fatigat homines, id (uti nos arbitramur) ex hac prouenit causa: qua sublata, robur simul & concordiam negotio addemus, quia nihil unquam inter homines praclarior existit & praestantius. Ac cum alijs magistratibus, quos nuper inter Pisidas, Lycaonas, Thracas instituiamus, administrationis forma & acutus ex duarū rerum congressu constituit: tū uero maiore hūc forma adornare cupientes, tertiā etiā potestati illi adiungimus. Nam is, quem huic praeficiemus officio, nō solum praesidebit legibus & uniuersae cohorti ciuili: sed etiam praesidebit militibus, tam qui in praedicta regione, quam qui in alijs Pontici tractus prouincijs, in quibus Tamiaca existit praedia, stationes habet, perinde quasi

quasi per ea loca super milites cum imperio positus sit. Permittimus etiam illis in homines Tamiacos imperium: & omnes, quicunque ad Comitianam prius cohortem pertinebant, siue summarij, siue id genus alij fuerunt, hisce obtemperabunt. & triplici forma conflatus habebit magistratum. siquidem & civilis magistratus erit, & militaris, neque non Tamiacis quoque rebus praesidebit: utraque illi cohorte, tam Comitiana, quae & sua conficiet, neque cum civili cohorte habebit commercium, quam claris, prouinciae praesidis apparente. Vniuersam uero proconsularem fieri appellarique uolumus: utraque cohorte, tam quae Comitiana prius, quam quae civilis uocabatur, tametsi unam appellationem (nempe proconsularem) obtinet, separatim tamen sua obeunte munera: ut civilis quidem curet tributaria & civilia, quae initio semper ad ipsam pertinuisse scimus, quae uero Comitiana prius cohors erat, imperialium rerum administrationi insistant, & exactionem conficiat, ea scilicet forma, quam modo explanabimus. Curatorum etenim & tractatorum ne nomen quidem omnino superesse uolumus, respicientes ad uetera exempla & nimiam laesionem, quam miseris illi collatoribus induxerunt. sed per singulas domos, & totius Comitianae cohortis tredecimque primatium, quos primos & secundos magistratos uocant, periculo, alios tredecim, qui statim post illos separati sint, nominari uolumus, singulos (ut dictum est) ex singulis aedibus: & post priores tredecim exactioni incumbere, & seruare fisco, quae sua sunt, prospicere item collatorum indolentiae, & ne quid ab aliquo ipsorum damni sustineant: scientes, quod damnum ex ea causa collatoribus irrogatum, multo magis ipso rum facultates respiciet, cum totius publicae exactionis periculum ad ipsos deuoluatur.

Sed neque eos, qui primi & secundi prius magistrati uocitabantur, neque tredecim illos, qui post ipsos modo separati sunt, quos profligationem tributorum facere sanximus, quidquam omnino spectabili pro tempore Proconsuli praebere, uel nominationis titulo, uel quacunque alia de causa: si quinquageni solidi aurei ab unoquoque horum tredecim exactorum primoribus tredecim magistris praebentur. Porro neque ipsos exactores amplius aliquid a rusticis, aut denique ijs, qui ab ipsis exactionem tolerant, accipere, quam quae formis Nicetae magnificae memoriae continentur, & exactoribus deputata sunt: neque uentibus ipsis nomina fingere, & damna pro hisce nominibus inducere per causam Apacticon, seu tractatoriarum, uel quocunque alio praetextu, siue ad aliquam consuetudinem, siue ad quacunque uexationem porrigatur. cum enim ab omnibus illis collatores nostros liberos conseruari uolumus: tum improbo etiam & pernicioso tributo eos liberamus, quod pendebant tractatoribus, per quod fiebat, ut circa publicum & suas descriptiones idonei non essent. quin & si forma aliqua sit pragmatica, quae uelit tractatoribus aliquid praebere, aut longa consuetudo: etiam hanc tollimus. sublato enim ipso nomine tractatorum, merito quidquid ad eam causam peruenit, unum sustollimus, speciale hanc collatoribus nostris largitatem impertientes. Quod si quis exactorum praeter ea, quae forma beatiss. Nicetae definita sunt, quae sola ipsos ferre concedimus, aliud quiddam ausus fuerit accipere: sciat, tam militia se, quam dignitate, & sua substantia casurum. Quoniam uero fieri potest, ut inter tredecim exactores (siquidem ut gradatim ad hunc perueniant ordinem, sancimus) unus aliquis ad expediendam exactionem idoneus non sit: concedimus, ut sic quoque redditus quidem ex eo gradu saluus illi permaneat. Ceterum sancimus, ut tredecim illi primores magistris, & insuper qui post ipsos sunt proximi, proprio bonorum suorum periculo alterum quempiam illi adiutorem adnominent, qui conuenienter per illos exactionem expediat: ut neque per illius imbecillitatem iniuria afficiatur fisco, neque ille temporis & gradus sui solatio defraudetur: promotio ne uidelicet adiutoris eius, qui ad hoc munus idoneus non est, facienda periculo (ut dictum est) tredecim primorum magistrorum & aliorum, qui post illos sunt proximi. Ac magnas merito nobis gratias publicorum tributorum exactores habere oportebit, qui ingentibus illis damnis, quibus antea tam magistris, quam spectabili pro tempore comiti, eiusque cohorti obnoxij erant, eos liberauerimus. Propterea autem hisce omnibus eos liberauimus, ut neque ipsi collatores nostros iniurijs opprimant, neque praetextus excogitent, introitus illos aut aliter nominantes, quibus rusticorum facultates eneruent: sed his solis contenti, quae secundum formam Nicetae clarae memoriae curatoribus praebentur, omnibus alijs abstineant. Ipsi uero spectabili proconsuli omnium ex aequo rerum cura imminet, siue civile aliquod sit, siue ad militarem magistratum, siue ad potestatem Tamiacam respiciat, neque quidquam omnium negliget. Ac quoniam maiorem huic loco, quam ceteris, magistratum attribuere uolumus, & ueteribus Romanis in more fuit, ut uel designatis consulibus, uel his, qui illorum loco proficiscerentur, quos pro consules uocitabant, prouincias sortirentur: propterea & Cappadocum magistratum proconsulatum esse uolumus, quo in Africa prius Romani imperium suum exornarunt. Et in tantum

illū nos magistratū auximus, ut eum, qui hunc suscipit, gloriosiss. sacrorū nostrorū praetori orū praefectis cōnumeremus. Appellatorq; patria lingua is, qui huic praesidet, ut & appellati onē magistratui propriam habeat, & simul ex re ipsa Archegetes, quasi primarius magistratus nominetur. suscepit enī is, qui hūc magistratū obtinet, facile talē formā, quādo & potestātē per se magnā, & per causam Tamiacae possessionis etiam ad alia loca protensam habeat. In summa tot rebus hominibusq; praesidens, dignitate & auctoritate affluet: adiunctisq; militaribus copijs omnia disponet minore negotio. Ciuiles igitur res conficiet more solito. militaribus uero & ipsis cōmode praebit, nempe & illis se ipsi submittentibus. Sed cum prius animum aduertito ad rerum Tamiacarum administrationē, quae in tam grauē & omnium cauponationibus exposita inopiā delapsa sunt, ut in nullo ferē amplius precio existant. tot tantaq; enim edocti sumus per prouinciā delinqui, quae uix amplissimo cuiq; adhibita medicina curare facile est. Nam qui potentium possessiones procurant, sed pudet nos iam propē modum dicere, quanta cum insolentia passim oberrent, ut stipatores illis inferuiant, ut non ferēda hominū multitudo ipsos sequat, ut impudenter oēs latrocinent: miramurq; sedulo, quomodo eō loci subditi tot perferendis iniurijs suffecerint. Inde adeo quotidie Cappadociū iniurijs oppressorum multitudo occupatos nos & rempublicā tractantes adit, ex quibus multi sacerdotes, plerunq; mulieres, qui omnes lamentantur, querunturq; res suas sibi ablatas esse, quando nemo in proximo sit, qui huiusmodi prohibere ualeat. Tamiaca certe possessio iam penē in formam priuatae redacta est, tota cōuulsa, direptaq; unā cum suis equitijs, nemine omnino reclamante, ore scilicet ipsis auro obstructo.

His igitur de rebus unum aliquem ex perspectissimis nobis regioni huic praeficere decreuimus, qui triplici huic ordini praesit, solus omne in se imperium & potestatem circumferens, ciuilis officij utens insignibus, habens in usu uehiculum ex argento, securim, fasces, & quaecunq; olim proconsularis imperij fuerunt insignia. praecipiet autē & militibus, & curam geret Tamiacarum redditū, ut sine ullo detrimento & cessatione omnibus ad hoc ordinatis magistratibus niant, multoq; magis ad nostrum palatiū, quemadmodū etiānum occasione eorum, quae nobis, uel sacratissimae & pientiss. Augustae coniugi nostrae inferuntur, tam in auro, q̄ ueste ingrediatur. nihil enim illinc uolumus decedere. Non tamen, ut ea forma praebentur, qua hactenus, ex rapinis scilicet, & ex titulo laesionis dationisq; collatorū (haec enim omnia tum odio prosequimur, tum ē nostra eijsimus republica) sed ex iustis legitimisq; causis, quas subijci sacrae huic nostrae legi iussimus, ut eas ferens is, qui pro tempore hunc gerit magistratū, sacratissimae Augustae coniugi nostrae auri libras (put dictū est) inferat. Magistratū etenim gratis nos creamus, & ordinationes eius absq; oībus pcedere largitiōibus sancimus, neq; quisq; erit, qui p hac quidq; capiet. Sed & annonas ipsi quidē ad uiginti usq; auri libras damus, prout subijci. adseffori uero eius praebemus ad duas auri libras. capiet item utraq; cohors id, quod usq; adhuc ē publico suppeditabatur, nullo prorsus modo deminutum, nulla enim re hūc magistratum minuiamus * & maxime gloriosiss. Praepositi sacri nostri cubiculi. siquidem

& hunc & suppositam ipsi deuotiss. Palatinorū scholam in Cappadocia simili cum potestate, ordine & figura manere sancimus: non tamen quidquam exinde ferentem, uel consuetudinum, uel annonarū titulo, uel in auro, uel in ueste, uel in alijs speciebus, neq; a spectabili pro tempore proconsule, neq; ab eius cohorte. nam aliter puritas conseruari nequeat. sub unum enim magistratum, quidquid in ea regione geritur, cōtrahimus, ne cōuulsione ipsa claudicaret.

Sanē Tamiacae possessionis curam & rationem magnam habebit is ipse, qui ad hoc a nobis officium proficiscitur: & circumspiciet, si quid a Tamiaco solo detractum, & frustra ab alijs detentatum sit, siue in pascuis, siue in aruis, siue in locis uitibus confitis, siue in predijs, siue domibus: & uetus solum rebus suis uindicabit, nulla longi temporis praescriptione illi opponenda. neq; enī fisco licet tale quid opponere, *

neq; lucrū captans, ut maxime patrimoniū suū exinde collocupletet. nam depauperatio potius est, quā locupletatio, si quis sordidis utēdo manib9, arbitretur ex eo lucrū se facere, quod multifariam postmodū cū impietate & summo probro restituet.

Sed & ipsam urbem ab omni prorsus perturbatione quietam conseruabit: neq; cōmittet, ut seditio aliqua ordinem & administrationem reipublicae corrumpat. Publica quoq; tributa uigilanter & cum iusticia exiget, nihil in illis curae praetermittēs: neq; cōcedens, ut aut fiscus, aut priuati in aliquo circa res suas damnum sentiāt: ut qui ex aequo in omnes imperium obtineat, siue milites, siue scriniarij sint, tam gloriosiss. praefectorum, q̄ magnanimorum magistrorū militiae, siue in ciuili cohorte numerētur, siue cingulum Tamiacum gestent, siue in maioribus, siue minoribus dignitatibus consistāt, siue inter

inter sacerdotes cooptati sint. Vnus enim hic magistratus omnibus praeficietur: & tam suae ipsius existimationis, quam nostrarum legum & ante omnia dei memor, ut publica quidem tributa per proconsularem cohortem sine detrimento & cessatione importentur, curabit. reditus uero Tamiacos per subditas prius illi throno personas inferet, intendens etiam ad ea, quae pro consuetudine praecipuntur a gloriosiss. praeposito sacri nostri cubiculi: nequeuntibus ipsis canonicarijs, qui pro tempore a gloriosiss. praeposito emittuntur, uel saltem obolo tenuis aliquid accipere, uel consuetudinum nomine, uel quacumque alia de causa, uel ab ipso pro tempore sumario, iussu, qui publicas exactiones conficiunt, uel a spectabili proconsule, uel eius cohorte, uel his, qui catasceuaestae quasi instructores uocantur, uel praepositis, uel quacumque alia persona ad sacrum nostrum pertinente patrimonium. At uero exercitu utriusque harum sollicitudinum opem feret, sedabitque potentium satellites, neque committet, ut loca depopulentur, & latrocinijs infesta reddant. neque ipse ea percurreret, quemadmodum prius facere solebant comites: neque item in locum suum dimittet uicarios, sed locorum defensoribus & cohortalibus suis ad id ministerium obeundum utetur. Sicubi uero & militibus opus erit: ex ijs locis milites, ubi necessitas postulat, opitulari iubebit. atque hi proprijs ista sumptibus expedient, neque subditos damnis inuoluent, aut gratis ulla ex parte sumptus facient. sed tam ipse his abstinerebit, sumptum de suo faciens, ubicumque tandem erit, quamuis ad aliam ipsum proficisci regionem iubeamus: quam etiam adfessor eius, & reliquum famulicium, siue ex proconsularibus, siue ex militibus, quamuis seruire etiam aut subiugale aliquod omnes hosce sequatur: necessitatem habentibus (ut praediximus) militibus, & quicumque alij ibi locorum habitant, scholares forte aut domesticij, ut illius iussionibus obtemperent, cinguli & substantiae suae periculum reueriri. damus enim ei potestatem, ut & haec illis adimat, nisi eius iussis appareant: propterea quod eum, qui hunc magistratum obtinet, uelimus formidabilem subditis & uenerandum existere. Etenim siue miles, siue proconsularis, siue scholaris, siue domesticus per causam illius iussionum damni aliquid collatori nostro irrogauerit: conueniens est, ut ipse hoc ex istius annonis proprio periculo recepto, iniuria affecto medeatur. Postremo neque ulli eorum, qui ex hac urbe eodem commercio recepto, iniuria tentari permittet. Sed & cursum publicorum equorum illaesus conseruabit. Et si quis ex quocumque hinc iudicio ad eam regionem commeantium iniurius erit, & ultra deputatum & constitutum exegerit: hunc persequetur. Curam autem geret etiam ciuitatis, & eorum, quae ad frumentationem publicam pertinent, & sitonica appellentur, operumque eius: & procurabit, ut secundum legem nostram raciocinia conscribantur, & tam Tamiaca, quam ciuilia insumantur. Et si quem eorum, qui solitas illas iussiones insinuare consueuerunt, nempe quod aquarum aliquis ductus impediatur, & quod quae muros concernunt, diffundant, aut quia pontes aliqui sint per prouinciam, aliquaque itinera, aut alia denique eiusmodi existat occasio, prout improbe olim fuit in usu habitum: penitus ipsum prouincia expellet, nec permittet ei, ut uel iussionem eiusmodi insinuat, uel per hanc causam quidquam omnino lucrari capiat. Nam si nobis uisum fuerit, eiusmodi inspectionem operum celebrari: sacra praegratica forma usi ad eum, qui hunc geret magistratum, communicato praeterea de his cum throno tuo consilio, rem ipsam nos disponemus, ne cui facile ad eius generis pecuniarum exactiones pateat aditus & accessus. Omnia quoque, quae audierit improba, prohibebit is, qui hoc magistratu defungitur. Quod si uehementiore aliquo & asperiore opus erit: certiore ea de re faciet tam excellentiam tuam, quam gloriosiss. praepositum, & alios celeberrimos magistratus, quibus ad talem rem conficiendam aliquid adest facultatis: nos denique ipsos, & nos illi, quid factum opus sit, explanabimus. Titulos uero praedij apponere per prouinciam, cui praesidet, continentes certorum hominum appellationem, excepto nomine maiestatis imperatoriae aut Tamijs, hoc est ararijs, in tantum prohibebit: ut patrimonium eorum, qui tale quid per petrare moliantur, in publicum redigat: & manus abscindat eos imponentibus, si praesentes forte id ausi fuerint. si uero procuratores absentium: ingentibus illos tormentis subdet. Titulos certe (quicumque tandem affigere ausi fuerint, siue praesentes, siue absentium procuratores) detractos protinus ad capita eorum, qui affixerunt, infringet: sciens fore, ut si id factum congnitum neglexerit, ipse bonorum suorum publicationem sentiat. Iuri dicundo cum summa animi intentione & cura incumbet, neque (ut hactenus) rusticanos homines sinet iniurijs operari. Neque amplius negocia nobis hic facessent Cappadoces, magno cum clamore supplicantes & lamentantes: sed ipse iudicem se illis & disceptatorem praebit. Nam si quem huc aduenientem uiderimus, qui non prius apud ipsum calamitates suas lamentando explicauerit: hunc nos denuo cum increpatione mittemus in prouinciam, propterea quod relicto ma-

gistratu provincie continuo ad nos decurrit. Si uero cum eos, qui iniuriam intulerunt, conuenirent, ipse comessationibus deditus & luxu iam perditus illorum se orationibus non accommodauerit, sed supplices plorare permiserit, hiq; ad nos cogantur decurrere, & maxime si mulieres sint, nosq; edocti fuerimus, quod hi quidem adierint, ille uero iniuriam ultus non est: protinus negocium ut suspectum habebimus, quasi propter lucrum, uel per gratiam, uel aliquorum obsequium factum, & nos ipsos illi prorsus opponemus: & cum triplicem magistratus functionem gerat, tripliciter quoq; illi resistetur, tam ipso iure, q̃ nobis, & legibus cum oppugnantibus. Quæ ipsum reueritum, memoria item repetentem præcepta nostra, quæ illi unâ cum codicillis magistratus dabimus (appellabant autem ea maiores mandata principis) conuenit omnia secundum legem nostram agere, utentem in cognoscendo æquitate, in rebus gerendis puritate: ubiq; colentem iusticiam, qua nihil inter homines unq; existit robustius aut pulchrius, quod uideum & imperatorem placare conciliareq; magis possit. Talis enim ipse cum sit, ita nostro quoq; testimonio comprobatus: uolumus, ut solus omnia in provincia conficiat: neq; causis audientiam alio quopiam præbente, neq; nobis facile uel in eam uenturis sententiam, ut alicui alij hæc delegemus, uel occasione cohibendarum uolentiarum, seu quacunq; alia de causa emissuris aliquos: ultra hoc, quod tamen tale quiddam uel ex sacris nostris formis, uel magistratuum iussionibus hætenus factum est, omnibus id uacaturum sit modis: ipso totius provincie administrationem suscipiente, neq; ulli omnino, ut accessum eo habeat, permittente. Porro autem hunc quoq; magistratum, prout proconsulum proprium est, inter spectabiles ponimus: appellationesq; ab ipso transmissas tuam excellentiam uolumus unâ cum gloriosis. quæstore sacri nostri palatii in forma & habitu cõsultationum disceptare. Si quæ uero alia in Cappadocia causa minor aureis quingentis per prouocationem suspendatur, siue nostro, siue alicuius magistratus iussu datus iudex fuerit, qui tamē non sit spectabilis: huic spectabilis ipse proconsul in forma sacri consistorij & uice sacri auditorij accommodabit audientiam. siquidem & hoc illi ius addimus: decoramusq; illi magistratum tam amplo priuilegio, quantum nullus in hunc usq; diem in Cappadocia obtinere uisus est. Esto igitur iustus, & elato animo: & tam nos, q̃ legem præ oculis habeto: cognoscitoq; quod si strenue ista exsequetur, longiore tempore in hoc officio permanebit, & maior ipsum alius forte magistratus excipiet. Cæterum si nostris iussionibus neglectis, potentiores aliquos, non legem, aut nos colat & ueneretur: tū primo quoq; tempore ips, quæ in ipsum collata fuerunt, excidet: tū de cætero inter condemnatos habebitur, indignus nostro uisus iudicio. Adulteria uero, & raptus uirginū, & immoderatas illicitasq; & augendæ rei suæ causa comparatas circumscriptiones, neq; non homicidia, & si quid eiusmodi delictorum est, ita acerbè punito, ut paucorū hominū supplicio oēs reliquos continuè castiget: estoq; secundum legem exquisitus delinquentiū castigator. Neq; enim inhumanitas hoc, sed potius summa quædam humanitas est, cum multi paucorum animaduersione saluantur. Quod si quem hoc nomine in crimē uocatum sustineat, qui uel cinguli, uel dignitatis, uel sacerdotij, uel eiusmodi alio prætextu speret ex illius se manibus ereptum iri: certò sciat, quod nostro iudicio indignus uidebitur. Nemo enim quacunq; potentia sua fretus, quodcūq; alienū prætendens patrocinium, in talibus delictis seueritatem legis effugiet. Quin potius si quis talibus se patrocinij ausus fuerit immittere: similem cum delincente pœnam & ipse sustinebit: idem cū sit, ipsum aliquem delinquere, & eū, qui talia peccauit & deliquit, uelle de manu legis eripere. Subijciatur autē legi & descriptio, quæ significet, quid ipsum eosue, qui circa ipsum sunt, è publico capere: quid item uel occasione codicillorum dare, uel sacratis. Augustæ coniugis nostræ piæ domui inferre conueniat: trifariam uidelicet inferendis ips, prout iam inde ab initio & in hunc usq; diem obtinuit. Et subditis nostris (id, quod sæpe diximus) pure utetur. quæ res summo à nobis studio habita effecit, ut magnas etiā opes despexerim, quanquā in tot sumptibus & magnis bellis, per quæ deus nobis dedit, ut non solū pacē ad finē deduxerimus, & Vandalos, Alanos, Mauritanos subegerimus, & totam Africam insuper & Sicilia recuperauerimus: sed & bonā spem habeamus, quod deus nobis annuet, ut & cæteras gentes, quas socordia sua Romani amiserūt, cum ad utriusq; Oceani terminos tenerent, iterum ditioni nostræ adiungamus. quas nos diuino freti auxilio, ad meliorem statum redigere properamus: neq; quidq; detrectamus eorum, quæ uel ad extremam pertingunt difficultatē: uigilijs simul & inedijs, cæterisq; laboribus iugiter pro subditis nostris ultra, q̃ humanæ naturæ modus patitur, utentibus. Perleget etiam mandata nostra, quæ illi dabimus unâ cum codicillis magistratus, quemadmodum ante diximus. Et siquidem omnia secundum illa

illa peregerit : & admirabilis futurus est , & undiq; dignum se nostro perhibebit imperio.

Hæc igitur omnia , quæ per hanc exprimuntur legem , cognoscens excellentia tua , & prædictas annonas huius officij throno præbeto : & ita ipsum scito amplum effectum , ut collati modo in ipsum floris & dignitatis cupiditate , multi merito hunc consequi affectent.

DE DESCRIPTIONE QVATVOR PRAESI dum Armeniae.

Constit. XXXI.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. sacrorum per Orientem prætoriorum præfecto , iterum exconsule & patricio.

Esperam effusèq; posita , si ad competentem perueniant ordinem , & belle disponantur : aliæ propè modum res apparent , speciosæ pro turpibus , ornatae pro incultis , articulatae distinctæq; pro incompositis prius & cõfuis . Quod cum & in Armenia admissum deprehenderimus : putauimus & ipsam ad cõgruentiã quandã & unã harmoniam collocari debere : quo magis ex bene constituta eius moderatione , & cõpetens illi robur addamus , & decentem imponamus ordinem . Vnde quatuor Armenias fecimus . Vnam quidem interiorem , cuius metropolis piæ appellationis nostræ cognomine exornata est , prius Bazanis seu Leontopolis dicta , quam etiam procõsulatu honorauimus , cui magnificentiis . uir Acacius præfuit : magistratu inter spectabiles relato , omnibusq; illi traditis , quæ proconsulatum habere conuenit . Nam & stola ipsum exornauimus , & urbes illi adsignauimus , Theodosiopolim , quam etiam prius habuit , Satalam , & Nicopolim : Colonea quoq; ex prima (ut ante uocabatur) Armenia assumpta , item Trapezunte & Cerasunte ex Polemoniaco prius dicto Ponto , his partim à clariss. prouinciæ præside , partim à spectabili moderatore separatis : in septem omnino urbes , & quæcunq; circa ipsas in proximo sunt loca , tota prouincia redacta . Secundum uero ordinem tenere iussimus eam Armeniam , quæ ante Prima dicebatur , in qua cæteras præcedit Sebaſtea urbs : attributa illi & Sebastopoli , quam prius quoq; habuit , & insuper Commana ex Polemoniaco prius Põ. to dicto , & Zela ex Helenoponto , neq; non Brisa : ut ea prouincia quinq; contineatur urbibus : officio , quod Correctorium est , in pristina forma relicto , neq; præfide eius maiore aliquo nomine condecorato , sed ipso in eodẽ , quod prius habuit , derelicto . Ad hæc tertiam Armeniam instituimus eã , quæ prius secunda dicebat , in qua principatũ tenet Melitena urbs antiqua , urbs insignis , in pulchro solo , clementiq; celo posita , neq; multum distans à fluentis Euphratis fluuij . Hanc nos in præsentia & augendam , & ad formam spectabilium traducendam putauimus . Præsidem quoq; huius comitem Iustinianum nominandum . dandosq; ipsi pro annonis solid. 700 , eius adfessori solid. 72 , & cohorti eius solid. 360 : & ut omnia habeat , quæ eiusmodi thronorum propria sunt . Et qui prius cohortales nominabantur : tum omnia faciant , quæ etiam prius , & maxime circa publicam exactionem occupentur : tum ad Comitiorum appellationem transeant , perinde omnibus eis conseruatis , ac si cohortales existerent . Vrbes uero ei partim Arcam & Arabissum , partim Ariarſatheam , & alteram Comaniam (quam etiam Chrusam appellant) & Cucusum subdidimus , quas & prius habebat , è sex omnino consistens urbibus . Constituimus autẽ & quartam Armeniam , quæ prius non in forma prouinciæ cõtinebatur , sed è gentibus erat , & ex multis barbaricis colligebatur nominibus , Tzophaëna , Anzetena , Ophena , Asteaëna , Balabitenaq; dicta , & Satrapis subdita . id uero nomẽ magistratus neq; Romanum , neq; maiorum nostrorum , sed ex altero imperio introductum fuit . Exornauimus igitur & illam ciuili magistratu & forma , tam ciuili ibi magistratu instituto , q̃ Martyropolitanorum illi urbe , & Cithariza castro addito . Consistatq; ipsa in forma ordinariorũ magistratuum , Consularis à nobis facta . Ut cū quatuor sint Armeniae : duo quidẽ magistratus existant spectabiles , nempe alter proconsul , alter comes , & primæ quidẽ Armeniæ procõsul , tertiæ comes præeat : secundæ uero & quartæ ordinarij . Et quia summo à nobis studio cautum est , ut appellationes intra quingentorum solidorũ quantitatem non ad hanc almam deferantur urbem , sed ad proximos spectabiles magistratus : propterea disponimus , ut appellationes , quæ quidẽ ex secunda Armenia procedunt , hoc est in qua Sebaſtea urbs est , hæc ad Armeniæ primæ præsidem , hoc est proconsulẽ deferantur : quæ uero ex quarta mouëtur Armenia , hæc intra dictam quantitatem ad tertiæ Armeniæ præsidẽ

deueniant. His ita à nobis ordinatis, insuper illud etiam determinare iustum putamus, ut primæ Armeniæ talis uir præficiatur, qui pro amplitudine sua & spectatilis. iam erga nos ministerio, magistratus huius tam iuramento, quàm excellenti maiestate dignus sit. Ac cum Thomam magnificentiss. uirum aliquot iam in Armeniorum regione officijs defunctum, & alioqui frugi hominem esse, & nobis absq; fūco semper inseruisse, & modo quoq; inservire deprehenderimus: promouemus ipsum ad huius officijs administrationem, ut nō solū prædicta à nobis formā ad tempus huic prouinciæ præsideat, sed etiam alijs prouideat, quæcūq; ei uel per sacra commonitoria commisimus, siue in prouincia, quam ei tradidimus, siue in alijs. quod inquam fecimus, sacris ad ipsum compositis commonitorijs de diuersis actibus, quos ipsum & in alijs regionibus ad effectum deducere æquum est. Quæ uero ad sacerdotia spectant, ea (ut sæpe diximus) uolumus in pristina manere forma: negotio ipso neq; circa ius metropoliticum, neq; circa ordinationes, uel mutationem, uel nouationem suscipiente: sed prius ordinatis nunc quoq; ex ordinatione auctoritatē obtinentibus, & prioribus item metropolitanis in suo permanentibus ordine, ut (quantum ad ipsa) nihil penitus innouetur.

Illud sanè in confesso est, ex quo tertiæ Armeniæ comitem non tantum ciuilem, sed etiam militare magistratū fecimus: necesse habere etiam milites, qui in ea stationes agunt, ut huic suppositi sint: licentia illi præbita, ut (quemadmodum militaribus permittitur magistratibus) & nomine quæq; suo euocet, & inquirat, & de ipsorum annonis dispiciat, & supplicio eos persequatur, si quando iniuste egerint, neq; committat, ut milites in subditos nostros iniurijs sint. Quod si quid flagiciosius perpetrent: ad instar criminalium causarum audientiā præbeat, tamen si milites existant, omnia deniq; agat, quæcūq; militaribus attributa sunt magistratibus. Et quemadmodum comiti Isauriæ & Pacatianæ Phrygiæ, & insuper Lycaoniæ, Pisidiæ, ac Thraciæ prætoribus militares etiam copias subdidimus: ut æque & ipse nō solū ad res ciuiles cohortem, sed etiam in copias militum potestatem habeat & imperium: & cum summa auctoritate & amplitudine tam militibus, quàm paganis facienda præcipiat, omnia agens, quasi uno aliquo officio existente. Inq; unam hanc rem prouidentiam conferat, ne quid per prouinciā admittatur flagitij, sed & ut admissum cōpetenter coërceat. Neq; hanc illi potestatem in ulla omnino persona, quæ in prouincia sit, detrahimus, siue paganica, siue militaris, siue Tamiaca sit. Sub æquabili enim & perpetua pace nostros tueri subditos uolumus, non pro diuersitate personarum inducentes legū contemptum. Quæ igitur nobis placuerunt, ea secundum descriptionem quatuor Armeniarum, & maxime tertiæ, cuius occasione præsentem sacram legem tulimus, iam inde in omne reliquum tempus excellentia tua custodire studeto: omnibus, quæ singulis annis dari iussimus, per particulares descriptiones thronorum tuorum conficiendis.

NE QVIS MUTVVM DANS AGRICOLAE, TERRAM
eius teneat. item quàm magnas usuras creditores ab agricolis
debeant percipere. Constit. XXXII.

Imp. IVSTINIANVS A. Agerochio clariss. præfidi Aemi montis Thraciæ.

Em duram, & quæ omnem longe impietatem & auariciam superat, communi lege quasi medicina quadam curare nobis uisum est, quæ non in præsentī tantum necessitate, sed per omne deinceps æuum suo in repub. munere defungatur. Comperimus enim nonnullos in prouincia, cui præfides, non dubitasse captato ad hoc de industria sterilitatis frumentariæ tempore, sub modica admodum mensura frugum mutui cum aliquibus contractum celebrare, & ex eo uniuersam illorum terram ad se recipere: ut pleriq; ea occasione rusticorum diffugerint, pleriq; etiam fame perierint, & terra quædam lues ac contagio exorta sit, in nullo penè barbarica incurusione inferior. Sancimus igitur, ut quicūq; agricolis quantamcūq; mensuram quorumcūq; aridorum fructuum crediderint, si ab his receperint, citra ullam exceptionem hæc illis restituant: nemine prorsus audente per causam prædictorum mutuatorum, siue scriptura interueniente, siue sine scripto celebrata sint, terram penes se detinere. octauam duntaxat modij partem in singulos modios per integrum annum usurarum nomine ferentes, si fruges mutuo datæ erūt, si uero pecunia numerata: in singulos solidos singulas annuas siliquas. Cæterū de reliquo

de reliquo contenti creditores octaua modi parte in singulos modios per annum, aut quantumcumque manet, pro portione crediti, aut siliqua: omnino restituant, siue terram, siue aliud quiddam, boues forte, aut oues, aut mancipia pignori ceperint. Atque hæc lex omnibus humanitatis & pietatis de se specimen præbeat, & tam egenorum necessitati medeatur, quam creditoribus nonnihil adferat solatiij. Quæ itaque nobis placuerunt, ea claritas tua effectui finitque tradere studet: scituro creditore, quod si hæc contra facere aliquid ausit, exactione cadet, & qui mutuum accepit, quæ iniuriam pertulit, ex eo solatium habebit, quod tum ipse & facessendo negotio liberatus sit, tum creditorem in rebus suis iacturam pati uideat.

DE HIS, QUI MUTVVM DANT AGRICOLIS.

Constit. XXXIII.

Imp. IVSTINIANVS A. Dominico præfecto prætorio per Illyricum.

Propter auariciam creditorum, qui angustia temporum abutentes, terrulas infelicium agrestium sibi adquirunt, pro pauco frumento omnem illorum substantiam retinentes: legem posuimus, quam primo quidem in Thraciam, & in omnes eius prouincias, in præsentem autem & in Illyricianas prouincias direximus. Cuius exemplum subdi etiam præsentem legi præcepimus, ut non solummodo priuati homines putent legem contra se esse propositam, sed etiam milites altiore nitentes fastigio, legem contra se esse prolatam existiment. Vt ergo & tua magnitudo sciatur, quod communis hæc lex posita est, & prouincialibus, & militibus, & omni cingulo, nulla excusatione cuiquam comperente: ideo ad tuam sublimitatem præsentem legem destinauimus. scituris militibus, qui præsentem legi non esse obediendum existimant, quod cingulo denudati, inter priuatos habebunt: poenis, quas in anteriore lege posuimus, prius nihilominus subiugandi.

NE QVIS QVOD AGRICOLAE MUTVAM PECVNIAM

dedit, illius terram detineat. & quem usurarum modum creditores accipere debent ab agricolis.

Constit. XXXIII.

Idem Aug. Agerochio clariß. præfidi Aemi montis in Thracia.

Rem duram atque inhumanam, & quæ ultra omnem impietatem & auaritiam sit, perspeximus lege saluberrima sanare, & communem omnibus deponere medicinam, non tantum in præsentis necessitatis tempore, sed etiam in omni æuo futuro. Venit enim ad nostras aures, quosdam in ea ipsa prouincia, quam tu administras, auare temporum necessitate captata, foeneraticios fecisse contractus, & paucam mensuram dantes, terrulas eorum abstraxisse, & ex hac causa quosdam colonorum fugæ latebras petisse, alios fame esse necatos, & tristissimam pestem homines inuasisse, incursione barbarica non minorem. Sancimus itaque omnes huiusmodi creditores, quantumcumque uel tritici, uel hordei, uel in alia specie, quæ in fructibus aridis est, dederit: hoc reddito, in præsentem cum parte modi octaua per singulos modios in unoquoque anno præstare, terrulas

da, terrulas colonis restituere: nemine penitus eorum audente terrulas detinere sub occasione foeneraticiae cautionis, siue in scriptis, siue sine scriptis credita sint cōtracta. Sin autem pecunias dedit: nihil amplius, q̄ siliquam unā pro singulo solido annuam praeſtare. Et hanc saluberrimā legem in omnes extendimus, in praesenti quidem tempore initium accipientem, in omne autem æuum modis omnibus obseruandā, ut si quando fuerit uel triticum, uel hordeum foeneratū, uel alij aridi fructus: creditores, tam quod dederūt, accipientes, q̄ pro usuris octauam modi partem annuam pro singulis modijs, uel siliquā pro singulo solido secundum hunc modum, in quantum foenus permanſerit, percipiētes, siue terrulas, siue aliud in pignus acceperūt, boues forte, uel pecora, uel mancipia: hæc modis omnibus reddant, & hæc lex cōmunis omnibus sit, humanitate & pietate gaudens, neq; nō omnibus egenis consulens, & creditoribus mediocre solatium afferens. Hæc igitur, quæ à nobis statuta sunt, claritas tua in omni prouincia, quæ tuo modamine gubernatur, obseruare festinet. Scituris omnibus creditoribus, q̄ si aliquid præter hoc commiserint: exactione cadent. & cui foenus ablatum est, hoc habebit solatium, ut ipse quidem securus degat, auarum autem creditorem uideat in suis pecunijs patientem iacturam.

DE ADIVTORIBVS QVAESTORIS. Constit. XXXV.

INTER PRVDENTES. &c. Hæc præcedens constitutio designat, quod his, qui à sacra sunt memoria, liceat in locum suum adiutores constituere. Sunt autem adiutores uiginti sex, quorum etiam hæredes idem ius obtinent.

DE SVCCESSORIBVS EORVM, QVI IN AFRI ca degunt. Constit. XXXVI.

OMNE INFINITVM. &c. Vt Afri ea, quæ Vandalorum temporibus uel ipsis, uel proprijs parentibus, uel auis utriusq; sexus, uel ex transuerso cognatis usq; ad tertium gradum erepta sunt, intra quinque annorum spacium uindicerent, nisi legitimis excludantur præscriptionibus. 2. Vt ad comprobandum genus ambæ partes probationes proferant. 3. Vt omnes Afri Romanis legibus subditi sint.

DE ECCLESIIS CONSTITVTIS IN AFRICA. Constit. XXXVII.

VENERABILEM ECCLESIAM. &c. Ab Arianis ablata capiunt, sibiq; habento ecclesiæ Africæ: ut tamen publicas pro illis pensiones conferant, ab ipsæ acceptis immobilibus à nemine lædendis. Hæreticus non baptizato, ad rempublicam non accedito, catechumenum non circumcidito. Nulla omnino hæresis domum aut locum orationis habeto. Carthaginiensis ecclesia priuilegia obtineto, quæ in uniuersum de omnibus dicta sunt ecclesijs in Codice. Qui ad Carthaginiensem ecclesiam cōfugerit, is impunitatem habeto, nisi homicidium, aut raptum uirginis, aut uim in Christianū admiserit. Ecclesijs Africæ ab aliquo pro sua ipsius salute oblata, à nemine prorsus auferuntor. Hoc ipse generaliter de oibus ecclesijs accipito. De decu

DE DECVRIONIBVS, VT FILIIS SVIS DECVRIONI-
bus dodrantem relinquant. Constit. XXXVIII.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. sacrorum per Orientem præto-
riorum præfecto, iterum exconsule & patricio.

Vi nobis olim constituerunt rempublicam, hi ex usu forexati sunt, si ad imita-
tionem regiae urbis per singula municipia nobiliores congregarent, & formā
quandā senatoriae curiae cōstituerēt, per quam & publica tractarentur, & omnia re-
cte fierent atq; ordine. Atq; ea res ita effloruit initio, ita splendida uisa est, ut
amplissimae simul & numerosiss. decurionū familiae existerent: & cum ingens
eorum esset multitudo, qui curiae manciparentur, nemini omnino ciuiliū munerum onus
intolerabile uideretur. si quidem in multis diuisum onus parū aberat, quin his, qui id subi-
bant, absq; sensu & pondere esse soleret. Postea q̄ uero per partes quidam curialibus se
muneribus subtrahere, & fraudes inuenire cōeperant, per quas aliqua ab hisce liberi redderen-
tur: paulatim ea occasione curiae defecerunt, plus mille artibus excogitatis, quibus tam priua-
tae res pessum irent, quā communes & publicae penitus interciderent. Inde adeo ciuilia mu-
nera ad paucas personas redacta, & illis patrimonia conturbarūt, & plerosq; ipsorū ita depau-
perarunt, ut in potestatem perditissimorum mercenariorum, quos uindices appellant, per-
uenerint. Vsu itaq; uenit, ut ipsa reipublicae administratio abūdaret reliquatiōibus, abundaret
itē omni improbitate. Hāc nos sapenū numero peruestigātes, putauimus negotio medicinā
adhibendā, sed quo uehementius nos circa id elaborauimus: tanto decuriones plures undiq;
contra ea, quae recte & iuste sancita sunt, contraq; bonū publicum artes inuenerunt. Ex quo
enim uiderunt omnibus se modis compelli, quartam conseruare curiae: uix id relatum erat à
nobis in leges, cum ilico patrimonia sua dissipare cōeperunt, ut sub mortē summa laborarēt
inopia, neq; quadrantē, sed summā deinceps egestatē curiae relinquerent. Mox cum ipsis etiā
corporibus curia defraudare constituissent: multo rem oīm impijssimā excogitarūt, legiti-
mis abstinentes nuptijs, præoptantes sine liberis (quantū ad legem) decedere, quā genti suae
& curiae se utiles ostendere. Perfecerunt rursus, ut lex olim ferretur, quae uel sine decre-
to donare ipsis bona sua permetteret, cum interim lex uellet, ut uenditio cum interpositione
decreti procederet. Quae sanē lex mirabilis fuit, quod solam uenditionem decreti interposi-
tioni & necessarijs quibusdam obseruationibus subiecerit, in omnibus alijs liberam eis, quo
uellent modo, potestatem agendi permittens. Hac igitur occasione curialibus nexibus ob-
stricta bona in alias transfulerunt personas, nihil ex ijs compendij obtinente curia. Vt si quis
per nostram rempublicam curias enumeret: paucissimas inuenerit, & eas quidem uel ne-
q; hominibus neq; pecunijs abundantes, uel licet paucorū forte hominum, tñ absq; ullis pe-
cunijs. Et quanquam per partes iam leges tulimus, quae uolunt, ut tam uenditiones, q̄
simplices donationes, & omnis deniq; actio, quae alienationem immobilium curialiū rerum
continet, decreto cum obseruatione ibidem posita interponendō subiaceat: tamen cum
postea per ementitas causas donationes conficerent: in uniuersum & ipsam, neue decurio
in ullam omnino personam donationem conferret, sustulimus. merito autem donationes
ante nuptias excepimus: quandoquidem neq; per omnia donationes sunt, sed species quae-
dam in his contractus, & ueluti * authoramentum procreandorum liberorum continetur.

Post hāc cum uideremus, multas ea in re circumscriptiones suboriri: legem conscia-
plimus, ut curia om̄ibus modis, siue cum persona, siue absq; persona prorsus quadrantem ha-
beret, neq; ulli liceret curiae minus relinquere, aut comminisci artes, aut aliquo alio modo
deminuere: siue filius ad curialia munera succederet, siue ipsa etiam curia quadratē recipe-
ret. Ac neq; intra hunc terminū restitimus, sed etiam scemellis in institutione certā partem ab
ijs assignari sanximus, ut nulla occasione ea curiae deminueretur. Præterea neq; hac fini (ut
diximus) rotius substantiae eius, qui curiae mancipatus esset, quartam constituimus: sed etiā ni-
mias illas & effusas largitiones sustulimus, nō aliter ipsos cōditione sua liberari cōcedentes, q̄
per maximarum dignitatum honorem, patriciatus scilicet, * & quae in militares habe-
tur copias. Nam magisteria militum inter praefecturas censeret etiam lex nouit. Vnde si quis
praefecturae officium gesserit (in ipso scilicet actu constitutus) siue administranda republica,
siue ducendis exercitibus: is per legem nostram curiali conditione liberatur, omnibus alijs
exemptionibus sublatis, Nam ne eiusmodi dignitates, nempe praefecturae (idem licebit & de

magisterijs militum dicere) quæ solo honorario titulo conferuntur, ex albo decurionum eos, qui hæc nacti essent, eximerent: diligenter sanximus. Atque hæc sanè cum multis alijs, quæ licebit ex positis iam legibus percipere, præteritis sancita sunt temporibus. Absoluimus insuper nonnullos & uarios curiali conditione, pragmaticis in illos legibus pro nostra libertate collatis, quas omnes ratas esse uolumus: & præsentem legislationem ab undecima indictione, quæ modo est, incipere, quo scilicet tempore in senatu hæc nobis lex fuit composita.

Quoniam uero cernimus, plerosque ita hostili animo erga patrias suas esse affectos, ut cupiant alijs potius suam relinquere substantiam, quam uel quartam eius partem curiæ: putauimus hic quoque per nostram legem, ex casu non existentium filiorum, hanc partem augendam esse.

Si POST hanc igitur nostram legem decurio moriatur, qui liberos non habeat, neque masculos, neque foeminas: eo casu tres substantiæ suæ partes relinquitur curiæ, quartam uero quibuslibet uult. erit enim uniuersa ei curia unius filij forte uel plurium loco, imò (idem enim possumus dicere) ipsius ciuitatis plenitudo liberorum locum obtinebit. & perpetua ei laus, immortalisque memoria, & tantum inde fructus existet, quantum à liberis existiturum non erat.

Si cui uero, tametsi legitimos filios non habet, spurij tamen sint: integrum ei esto cum onere curiæ hos etiam hæredes scribere, & ipsa planè scriptura pro quacunque oblatione erit, neque opus habeto (id, quod in antiquis traditur legibus) ulla alia adiectione, aut dum superstes fuit, oblatione: sed in idem scripti (modo liberi sint) decuriones & hæredes existunto, habentoque & ipsi dodrantem, prout pater inter ipsos eum partitus fuerit. Quod si totum quoque adsem eis relinquere uoluerit: multo etiam præclarius egerit. Cæterum usque ad dodrantem omnino eis hæreditatem relinquitur: certo sciens, quod etsi minus reliquerit, prorsus tamen substantiæ ex lege supplementum ad dodrantem usque futurum sit. At illi, siquidem patrimonium cupiunt percipere, etiam decuriones sunt. Si partim amplectantur, partim recusent: eorum portiones, qui recusant, ad eos, qui amplectuntur, perueniunt. Si omnes repudiarent: tunc quasi nullis existentibus liberis, eo casu dodrans ad curiam peruenit. Si uero ET IPSE tacuerit, neque ulla ei ex legitimis supersit soboles: tunc quadrans quidem ad hæredes ab intestato deuoluitur. spurij autem, si uoluerint se ipsos offerre curiæ: amplexator, pro ut siue omnes, siue quidam ex ijs uoluerint, dodrante patrimonij omnino ad decurionem decurionesque deferendo.

Insuper & si ex ancilla natos habeat, & uel superstes eos, uel in testamento manumittat, offeratque curiæ: amplexantur hi quoque, & decuriones sunt, prout ipsorum, qui curiæ eos obtulerunt, desiderium constituerit, percepturi (quemadmodum dictum est) dodrantem. Vbique enim uolumus, siue testamenti tabulas cõficiat, siue absque nouissima expressa uoluntate decedat: eos, qui curiam ingrediuntur, dodrantem accipere. Cæterum si manu tantum emiserit, non etiam curiæ obtulerit, & hi, uel quispiam, uel quipiam ex illis ad curiam oculos referre uoluerint: tribuitur & hic dodrans decurioni decurionibusque proportionem. Si uero nemo ex spurijis uel uoluerit, uel se obtulerit: tunc dodrantem curia capio.

ENIMVERO si legitimorum filiorum pater sit: hoc casu res ipsa distinguenda, soli ne masculi, an solæ foemellæ, an misti sint: ut ex omni parte lex absoluta sit, & curiæ commodet.

Si itaque masculi filij, aut ipsi forte ex præmortuis filijs masculi nepotes soli sint: dodrantem in omnes suo arbitratu partitor: ita tamen, ut ne utique lex de inofficiosis differens testamentis infirmetur, nisi ratio hoc ingratitudinis efficiat. Neque enim iura super his posita alio quo modo tollimus. Illo sanè omnibus modis obseruando, ut dodrantem inter non ingratos filios partiatur, & singuli pro ea parte ciuilia patris munera subeant, quantam cuique pater ex substantia sua attribuit: solo quadrante ad patris arbitrium relinquendo, quocunque animus illi concedere & inclinare uoluerit, siue ad liberos, siue ad alium.

Quod si omnes foemellæ existant, & eius ciuitatis decurionibus nupserint: licentia erit patri, siquidem (ut dictum est) decurionibus nuptæ fuerint: totam substantiam in ipsas diuidere, aut saltem omnino dodrantem, prout uoluerit: nihilominus & hic legi aduertens animum, quæ successiones ab intestato ordinat. Si uero partim decurionibus, partim non eius conditionis hominibus nupserint: dodrans quidem omnibus modis à patre decurionum uxoribus relinquitur, hoc etiam casu diuidendus, quemadmodum pater uoluerit: reliqua uidelicet parte legitima penitus illis alteris conseruanda.

At si nondum collocatæ sint nuptum: tunc ea conditione ipsas, aut aliquam, uel aliquas ex ipsis in dodrantem hæredes scribat, ut omni modo eius ciuitatis decurionibus nubant. Aut si hoc noluerit ipse, uel cum ipse scripsisset, hæ non sustineant: dodrans quidem ad curiam ciuitatis peruenit, quadrans uero solus in omnes eo modo, quo lex uult, diuiditur, imputandus illis in rationem dotium.

Si uero tam masculi sint, quam foemellæ: masculis

masculi quidem prorsus dimidiam patrimonij partem habento, foemellæ uero reliquam dimidiam, sed non totam. dabunt enim decurionibus ipsæ fratribus de sua quadrantem, nisi & ipsæ decurionum uxores sint, uel omnes, uel aliquæ ex eis. nam si ad eiusmodi nuptias peruenierint, & patriæ suæ decurionibus coniunctæ fuerint: tunc à præstatione quadrantis liberæ erunt, ut quæ & ipsæ per maritos suos, quoad superuixerint, in partem curialium munerum uocari uideantur.

Hæc nos lege comprehendere cogitauimus, non ut hominibus rerum suarum tractationem & administrationem adimamus, sed ne ciuitates penitus destituantur curia, aut curiæ per impia quædā commēta forte adigantur ad pauperiem. Siquidem cōperitū habemus, nonnullos etiā lege uetitas cōtrahere nuptias, duntaxat ne ipsis legitimi exinde filij, sed spurij gignerent: & illis tandē quasi extraneis bona sua relinquere, ac curiam per hoc à debito patrimonio auertere.

Ad hæc quoniam & illud sanè ad curiarum detrimentum fieri, ex ipsa rerum experientia depræhendimus: quòdque multi, dum alterum parentum suorum uel de Tamiaco, uel Comitiano, uel conchylegulorum, uel alio consortio fuisse assuerunt, conantur uel Tamiacæ, uel Comitianæ, uel conchylegulorum, uel cuiuspiam alij se conditioni assignare, & curiam declinare: propterea sancimus, ne qua eiusmodi fortuna seu conditio contra rempublicam existat: sed siue ex Tamiaca matre, siue cōchylegula, siue Comitiana decurioni natus sit filius, omnino curialem præualere fortunam uolumus. Decuriones enim paucissimi ubiq; terrarum per nostram rempublicam existunt, Tamiaci uero, & Comitiani, & conchyleguli ad ingentem effusi sunt multitudinem: & conuenientius est, curias ciuitatū ad pauca corpora coangustatas augere, quā numerosā multitudini alios de integro adiungere.

Si qui uero sub noīe matris suæ, nempe de Tamiaca, aut conchylegulorum, aut etiam Comitiana fortuna seu conditione existentis, curiali se cōditioni subtrahere conati sunt, uel fuerint iam inde à decima indictione, & ipsa, quæ modo præterijt: quæ ad eum confecta sunt aut impetrata modum, siue ex sacra aula, siue aliunde, cassa & inualida sunt, & istiusmodi decuriones de cætero esse sancimus. si quid enim ante decimam indictionem confectum impetratumue est: id firmiter & in suo manere robore uolumus.

Excipimus autē præsentē sacra hac nostra constitutione Theodosium & fratres ac filios Ioannis cognomēro de Iscis, qui ante decimam se indictionem, quantū ex decurionibus orti parētibus, Tamiacæ conditioni adscripserunt: & quidquid pro ijs liberandis actum impetratumue est, tollimus. Nulla enī ipsos re ex concessis perfrui, sed decuriones esse uolumus, & quæ decuriones cōcedent, agere, & curialib9 intendere muneribus: nulla (ut diximus) re ad hoc illis adiumentum adferre queunt, quamuis cōcessa illis & definita ex aula, aut aliunde sint.

Quæ igitur nobis placuerunt, & ad utilitatem ciuitatum & curiarum decreta sunt, & hac sacra exprimuntur lege: ea studeto excellentia tua & conseruare, & effectui tradere: pœna imminente his, quicunq; hanc nostram legem transgredi præsumpserint.

DE RESTITVTIONE DOTALIUM RERVM ET AD
donationem ante nuptias pertinentium. item de ea, quæ undecimo mense
post obitum mariti parit. Constit. XXXIX.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. sacrorum per Orientem prætoriorum præfecto, iterum exconsule & patricio.

Luxa ac uaria rerum humanarum natura, simul atq; uel paululum remedio indiget, licet gubernantis ratione ad prima usq; principia redigatur: haud aliter tamē ad pristinam denuo synceritatem reuertitur, nisi unā dissolutis his, quæ particulatim illi obstare uidebantur, sub tranquillitatem, omni semota perturbatione, ut legem decet, constituatur. Quale sanè quiddam & nos hoc tempore ad condendæ legis necessitatem adegit descendere. Neq; enim ignoramus, quomodo in diuersas olim sententias rapiebantur ea, quæ restitutiones concernunt, quantū exinde nascebatur perturbatio, si usu ueniret, ut qui restitutione grauati erant, quasdam res pignori obligassent: siue quæ restitui iussæ fuerāt, siue hæ solūmodo, quæ restitutione grauati ppiæ erāt, in periculum adducerentur. quanta item circa ipsam uerborum differentiam designandam uersabatur quæstio, siue defunctus præceperat, ut quæ ex inuentis mortis suæ tempore post mortē restitutione grauati superessent, restituerentur: siue etiam simpliciter restitui iusserat,

m ij

quidquid

quidquid post legitimam detractam reliquum esset. tum etiam quomodo tam fidei commissi persecutiones, quæ multiplices illi & uarij ac penè indissolubiles in rem missionis ambitus introducebantur. sed & quomodo nos, ut ea sanaremus, paulo ante legem conscripsimus, in uniuersum prohibentes, ne restitutioni res obnoxias uel alienare uel oppignerare liceret, sed cum sua ambularent causa: neue ratum haberetur, quod gestum esset: sed ad eum reuenteretur, cui iussæ erant restitui. Atque hæc quidem lex inueterata propè modum iam, & in iudicijs omnium consensu approbata est. Verum enim uero futurum erat, ut (quod ante diximus) omnia sui natura ferre solitum tempus ostenderet, eam quoque legem necessaria quadam exceptione indigere.

Inde adeo tum uiri, tum mulieres, quod iniuria affici uiderentur, nos adierunt. Siquidem in cōtrouersia quadā defuncto marito mota, cum uxor dotem & donationis ante nuptias siue propter nuptias partem, quam mariti mors illi tribuerat, exigeret: pertinaciter res ipsas ex altera parte defuncti frater prætextu paternæ uoluntatis retinere, easque mulieri eripere conabatur: dicens ex quo frater suus ista insumpsisset, & ipse apud mulierem res paternas, quas ex casu non existentium filiorum pater sibi restitui iussisset, aspicere cogeretur: sine aliqua temporis præfinitione se eas reperiturum, neque prius ea decessurum sententia, quam per omnia legi nostræ satisfactum esset. Contra hæc optimo iure mulier lamentabatur, dicebatque iustum non esse, ut cum maritus totius dotis dominus factus fuerit, & si ipsam præmori cōtigisset, ex pacto cōuento lucrū habiturus fuisset: nunc postquam maritus prior mortē obijisset, ipsa restitutionē ignorans, ad amissionis earum rerum periculū ueluti per fraudem inducatur. Sed pro tempore ei negotio forma adsignata est, quam præclare se habituram putauimus.

Mox alius quoque supplex nobis exstitit, qui diceret uxoris patrem iussisse, ut substantiā cæteris eius filijs restitueret, & minima duntaxat portio apud ipsam resideret: inque magno se discrimine uersari, si quidem patrimonium suum tam circa dotis restitutionem, quam circa præstanda in solidum ea, quæ de donatione ante nuptias coniugalibus instrumentis ex pacto cōuento contineantur, periclitetur: ipsi uero nihil eorum propter bonorum ex restitutione ademptionem liceat assequi.

Hæc merito nos mouerunt, & satius esse rati sumus, nostrā corrigere legem, quam periclitantes intueri subditos: & maxime in nuptijs, quibus nihil est in hominum uita utilius, ut quæ solæ homines procreare & producere possint.

Ea itaque de re & præsentem legem proferimus: cum omnia alia, quæ in priore nostra cōstitutione exprimuntur, rata manere uolentes: tum hoc solum innouantes, ut si quis de cætero bonorum suorum restitutionem inducat, primum quidem filio in legitimam portionem referuet, non quadrantem (nam hoc correximus, nimiam eius tenuitatem oblitterantes) sed trientem, aut pro numero liberorum semissem. deinde & de reliqua substantiæ parte, si ad dotem donationemue ante nuptias honeste & secundum personarum qualitatem commensuratè offerendam legitima portio non sufficiat: ut tantundem ante restitutionem decerpatur, quantum si legitimæ parti apponatur, dotem aut donationem ante nuptias efficiat. Sanamus enim, ut prorsus ea ratione coniugalia instrumenta, & eo nomine celebrata alienationes seu hypothecæ à restitutione eximantur. Et siue uiri, siue mulieris persona eiusmodi restitutione grauata fuerit: tam uiro liceat eo casu ante nuptias (ut appellant) seu propter nuptias donationem offerre, nihil efficacis (quantum ad eas res) obtinēte restitutione: quam mulieri, si restitutione grauetur, nullum ea impedimentum pariat ad offerendam dotem. Ea enim, quæ in commune omnibus conferunt, his præponimus, quæ priuatim aliquibus expediunt. Atque hoc priuilegium coniugalibus conuentionibus, exindeque prouenientibus exactionibus esto. Nam si maiores nostri per præsumptionem multa à generalibus hypothecis exceperūt, quantū non perinde necessaria nobis existentia: quomodo non multo nos maioribus & melioribus rationibus adducti, coniugalia lucra exceptione includamus? Caterum in omnibus his futuro tempore & post hanc latam legem exstaturis restitutionibus gratificamur. Neque enim illi fraudi locum facimus, ut mulier aliqua exiguam habens dotem, aut uir modica ante nuptias donatione oblata, de hac nostra lege certior factus, ad circumscribendam legem, tendendo insidias restitutionibus, augmentum doti aut donationi ante nuptias uelit cōstituire. Nam & hanc circumscriptionem tollimus: nullam inde utilitatem (quantū ad euerfessionem restitutionis) habere sinentes eos, qui augmenta celebrarunt, incontaminatam legem nostram futuro reseruantes tempore.

Proinde unum quidem hoc præsentis legis caput erit. ALTERVM uero illud, quod de mulieribus, quæ post priores nuptias ante excessum anni, quem leges lugubrem appellant, ad secundum deducuntur matrimonium (quas tam tres ante nos imperatorum constitutiones puniūt, quam etiam nos, cum de his nuper legem

legem & alia de his sancita cum aliquot correctionibus perscriberemus) pertractat, tamen si in quadam legislationis nostræ particula breuiter attigimus: impudentissimum tamen quidam in præsentia occurrit, quod nostris euenisse temporibus nollemus. Vnde merito nobis correctione dignum existere uisum est. Siquidem mulier cum in domum uiri deducta esset, despicarui hunc habuit eiecitq; ex animo, de uiolanda (ut licet coniicere) pudicitia etiam annum superstitere marito cogitans. nam nondum elapso anno, sub finem undecimi mensis peperit, ut nequaquam ex defuncto foetum susceptum queamus dicere. neque enim foetura ipsa in tam longum tempus protensa est. Et quia hæc quoque una de poenis est, quæ intempestiuas nuptias contrahentibus infliguntur, ut uxor protinus donatione ante nuptias à marito oblata excidat, atque ita repente eam amittat, ut ne usum quidē & fructum retineat: probabiliter sane filij, qui per egregium illum matris partum tam insigni iniuria affecti erant, ipsam patris donationem ante nuptias capere, neque aliquid mulierem à uiro lucri obtinere debere, cui tam cito debitum derogasset honorem, contendebat. At ipsa (sed pudet nos, quæ protulit, effari) indignam se dicebat esse, quæ donatione excideret, quādoquidem legem de legitimis tantum nuptijs differere arbitrata sit, post priores uero nullis se alijs nuptijs iunxisse, sed naturali tantū concupiscentia, nō destinato consilio hunc partū prouenisse. Caterum quāquam in confesso est, plus mille alijs eam poenis subdi, ut quæ etiā stuprū in se admiserit, neque nos illas ei poenas remittimus: interim tamen (quoniam clementer defuncti liberorum rationem habemus) in hoc casu donationis etiam ante nuptias amissionem ei inducimus, quam lex illis iniunxit, quæ intra tempus luctus ad legitimas accedunt nuptias. Nam si lex illas, quāquam legitimas contrahentes nuptias, ea solū de causa impunitas nō relinquit, quod reuereatur, ne mala forte aliqua contra secundum coniugem ex eo, quod tam propere ad nuptias festinauerit, oboriatur suspicio: quomō hic, ubi nō solū in suspicione res hæret, sed etiā certissimū & in deprecabile delicti argumentum omnium scelestissimus ille partus de se præbuit, poenis ipsam obnoxiam non relinquemus? Vnde sancimus, si huiusmodi aliquid eueniat, & mulier intra tempus luctus sub finem anni pariat, & extra omnem controuersiam positum sit, eam prolem ex priore matrimonio non existere: ut ea prorsus donatione ante nuptias priuetur, tamen iure proprietatis, & ususfructus: insuper oībus alijs subdenda poenis, perinde quasi legitimis secundis se nuptijs ante tēpus luctus finitum iunxisset. nuncq; em̄ scortatio superiores partes, quā castitas, obtineto: sed iisdem poenis & ipsa subiicitur, & præterea metu inscriptionis de adulterio in periculum adducitur, ut neque intempestiuas appetat nuptias, neque legitimas nuptias improbiore commento eludat. Quæ igitur nobis placuerūt, & per hanc sacram exprimuntur legem, ea cognoscens excellentia tua, more solito per propria programmata omnibus clara & perspicua facito.

Desideratur hoc loco constitutio.

APVD QVEM OPORTEAT APPELLATIONES IN

quinque prouincijs, Caria, Cypro, Cycladibus insulis, Mysia & Scythia interpositas examinari.

Constit. XLI.

Imp. IVSTINIANVS A. Mono gloriosiss. quæstori exercitus iustiniani.

Circa paulo ante sacram à nobis constitutionē factam, in qua cum quinque has prouincias, Cariam, Cyprum, in circulum positas insulas, insuper etiam Mysiam & Scythiam gloriæ tuæ traderemus, ut sub gloriæ tuæ imperio censerentur: addidimus etiam, ut prouocatione suspensæ lites in prædictis prouincijs deinceps non ad gloriosiss. nostros præfectos, sed ad tuam mitterentur gloriam.

Quoniam uero multi nos ex Caria, Rhodo, & Cypro cum summa animi indignatione adierunt, dicentes sæpenumero uel hyemis tempore se compelli ad Scythas & Myfos, in quibus locis tu degis, proficisci, ut appellationes istic nō pro magnis admodum pecunijs expediant, & tum longius per mare excurrendo, tū barbarorum excursionibus infesta loca adeundo periculum sustinere: propterea uisum nobis est hanc ad tuam gloriam legem conscribere, ut causis quidem appellationum ex Scythia & Mysia tanquam uicinis delatis audientiam per te: ipsum accomodes. Quæ uero ab alijs locis, hoc est Caria, prædictis insulis, Cypro deferuntur:

m iij

siquidem

siquidē apud gloriosiss. nostros præfectos agitabantur, ex sacra iussione nostra assignata p-
uinciae præfidi, & ipse in regia hac urbe præfidi sis: moueantur & ipsæ apud te, & examinen-
tur unā cum gloriosiss. quæstore sacri nostri palatii in sacro auditorio, quemadmodum de
appellationibus proposita lex explanat. Si uero in Scythia ipse & Mysia moram tra-
has: appellationes ad eum deducantur, qui in ampla hac urbe locum tuum supplet, omnino
tamen secundum eiusmodi cognitionum formam in societatem audientiae adhibito glori-
osiss. nostro quæstore, quominus homines prædictas difficultates * sed præfati a
nobis modo communiter ab ipsis iudicetur: quando non alia de causa nobis ita ordinare le-
gem placuit, q̄ ut maiore & ampliore cū diligentia & autoritate controuersiae disceptaren-
tur. Cæterum si ipse iudicem in prædictis prouincijs dederis: is, qui in ampla hac urbe
uices tuas obtinet, hisce audientiam præbebit, quomodo & apud gloriosiss. præfectos in mo-
re est. Certe si apud gloriā tuam hic (ut conijcimus) inuentā lite cœpta, deinde cōtingat
in medio gloriā tuam propter numerāda militaria stipendia peregrinari: absq; cōperendina-
tione huic finis apud eum, qui uices tuas gerit, imponat eadē forma, qua & ipse ei audientia
accōmodasset. At si initio non ad gloriosiss. præfectos ex aliquibus prouincijs appella-
tio transmittebatur, sed ad aliud iudicium: in nullo ueterem morem nouamus. Quæ
igitur nobis placuerunt, & per hanc sacram exprimentur legem: ea in perpetuum excellentia
tua tam effectui & fini tradere, quā conseruare studeo.

VT ANTHIMVS, SEVERVS, PETRVS, ZOORAS, ET
reliqui hæretici ecclesiastico gradu detrahantur. Constit. XLII.

Idem A. Mennæ sanctiss. & beatiss. archiepiscopo Constantinopolitano,
uniuersiq; eius tractus patriarchæ.

On insolitam imperatoriae maiestati rem agentes, ad præsentem legem per-
uenimus. Quotiescunq; enim sacerdotum sententiæ aliquos, qui sacerdotio in-
digni essent, sacerdotalibus deturbarunt sedibus (quale sit, Nestoriū, Eutychē-
tem, Arium, Macedonium, Eunomium, & alios non inferiore, q̄ illi, malicia) to-
ties etiam ad sacerdotum autoritatem imperatoris consensus accessit, ut diui-
na cū humanis cōeuntia, rectis sententijs symphoniā quandā & unam consonantiā induceret.

Simile quiddam nuper circa Anthimum euenisse scimus, tam ab Agapeto religiosæ &
celebrandæ memoriæ, præfule sacrosanctæ in uetere Roma ecclesiæ constituto, è sede huius
regiæ urbis depulsum, ut qui in sedem neq; ulla sibi ratione competentem, & præter omnes
canones insilisset: quā cōmuni sententia * eiusq; uiri sanctæ memoriæ multis
nominibus exosculari uideretur (id, quod uarijs postmodum commentis refugit) simulans
quidem sancta se quatuor concilia sequi, nempe trecentorum decem & octo sanctorum patrū
Nicææ, centum & quinquaginta in hac alma urbe, ducentorū præterea Ephesi primū congre-
gatorum, neq; non dei amantiss. sexingentorum & triginta patrum Chalcedoni: non uero re
ipsa illorum dogmata consequens, neq; nostram benignitatem & submissionem, quam pro
eius salute suscepimus, amplecti, neq; renunciare tam impiorum dogmatum autoribus &
sanctis patribus in synodis reiectis uolens, sed ratus in unū & eundem autoritatis gradum
utrosq; tam condemnatos, q̄ qui condemnarint, collocandos. semel enim peregrinis a sacro
sancta ecclesia cogitationibus mancipatus, & a rectis dogmatibus alienus factus, merito ad eo-
rū rectitudinē regredi nō ualuit, quanq̄ a nobis quoq; diligenter & summo studio ad eius salu-
tem contendentibus, commonstrata uia, admonitus. Propter omnia hæc igitur, quæ
cum ipso gesta sunt, & depositionis a gradu ecclesiastico sententiam a sancta synodo tam per
causam illicitæ neq; per sacros canones approbatæ in sacerdotales huius regiæ urbis sedes ir-
reptionis, quā a rectis & ueris dogmatibus diuersionis prolatam, ratam nostra facit maie-
stas, deq; ijs præsentem legem conscribit. Et interdiciamus, ne in alma hac urbe eiusq; confi-
nijs moram trahat, neue in ulla insigniorum urbium quietem agat: sancientes, ut cū his ac-
quiescat, quibus se dignum præbuit, neq; cum ullis consuetudinem ineat, aut eos in perni-
ciem prohibitorum dogmatum inducat. ENIMVERO neq; sententiam iuste contra
Seuerum promulgatam, & ex omnibus archiepiscopalibus & patriarchalibus sedibus unā
cum prudentia monachali procedētem, exortem cōfirmationis regiæ efficimus, qui prius sa-
crosanctæ

crosanctæ Theopolitanorum ecclesiæ sede contra sacros ritus occupata, ita omnia conturba-
 uit, ita conturbata transmutauit, ut generale quoddam & absq; fecialium interuentu susce-
 ptum sacrosanctis inter se ecclesijs bellum inferre uideatur. Atq; hoc etiam * ab his, qui ante
 nos sceptrâ imperij tenuerunt, ad ipsum scriptum esse, tam uarijs acq; recto alienis dogma-
 tum fraudibus ac blasphemijs utentem, quàm omnia iam nunc perturbata reddentē, & de er-
 rore solum utriusq; hæresiarchæ (Nestorij scilicet & Euty chetis) hauistis abominandis & cum
 religione pugnantibus dogmatibus innitentem, & utriusq; horum peruersiss. ducum, qui
 tametsi nonnihil inter se dissidere uideantur, ad unum tamen impietatis finem tendunt, no-
 torias disputationes effingentem. Nam cum duo inter se contraria sint dogmata, tam Nesto-
 rij, q̃ Euty chetis (ut diximus) quorum utrunq; ex æquo mortem animæ importat, quæ ex
 ipsis Arianorum & Apollinaris impiamentis constant: mirabiliter tñ & præter opinionē ipse
 affectus, similiter in utrunq; incidit, & nunc huic, nunc illi primas partes deferens, commune
 se suosq; sermones tantorum piaculorum receptaculum constituisse uidetur. Esto igitur
 & ipse prædicto anathemati obnoxius, quod uniuersus patriarchalis, sacerdotalis & mo-
 nachalis reipublicæ nostræ (ut ita dicamus) ordo iuste ei induxit: ex Theopolitanorum ec-
 clesiâ eiectus, p̃pterea quod & illius urbis sedes eum repulerit, quasi qui ne initio quidē rite i-
 psam occuparit, uiuente nimirum adhuc & in sacrosanctis ecclesijs hinc inde sacras cōciones
 habente eo, qui ante ipsum sacerdotio functus est: & nunc à successore suo sacerdotio exclu-
 sus sit: neq; intra hosce tantum terminos restiterit, sed iam etiam sub generale anathema or-
 thodoxæ & catholicæ ecclesiæ reiectus sit: & multis maledicis & prohibitis libris rempublicā
 nobis referferit. Vnde in uniuersum omnibus interdiciamus, ne quid librorū eius com-
 parent. Et quemadmodū Nestorij libros describere aut comparare non licet, propterea quod
 ante nos imperatoribus in suis constitutionibus uideantur Porphyrij scriptis contra Christi-
 anos editis similes existere: ita neq; Seueri dicta scriptaue apud quenq; Christianorum manē-
 to, sed profana sunt, & à catholica ecclesiâ aliena, igniq; comburuntur à possessoribus, nisi
 illis retinendis in periculum adduci uelint. Præterea à nemine in posterum conscribuntur, si-
 ne librarius aliquis, siue notarius, siue quisq; alius sit: sciens, quod illius dicta conscribentibus
 abscissio manus in pœnā irrogabitur. Nolumus etenim, ut illorum blasphemia ad alia prore-
 pat secula. Consimiliter & illi huius regiæ urbis, eiusq; confiniorū, & alicuius insignio-
 ris ciuitatis ingressu interdiciamus: sed ut in solo aliquo loco & silentio desideat, neq; alios cor-
 rumpat, neq; ad proferendas blasphemias eos inducat, neq; cōtra uera dogmata noui aliquid
 inueniat, per qđ denuo nobis sacrosanctas perturbare studeat ecclesias. SED NEQVE
 Petrum, qui Apameæ episcopus fuit, remotum à gradu ecclesiastico, & iisdem de causis, quā-
 obrem Seuerus, anathemate (ut uocant) percussus, maiestas imperatoria admittit. sed rata
 sunt etiam, quæ aduersus ipsum decreta sunt: & quemadmodū sub generale anathema re-
 ductus est, ita & redactus esto: sentētia, quæ de his ipsis à sanctiss. summis pontificibus p̃cessit,
 rata permanente. Ac neq; illi permittimus, ut hanc regiam urbē, eiusq; cōfinia, aut præ-
 stantiorē aliquam ciuitatē incolat: sed quorum secutus est errorem, horum imitetur etiā
 in degenda uita rationem, q̃ longissime ab hominum consuetudine remotus, seq; ipsum la-
 tebris occultans. siquidem multo præstabilius est hoc genus hominū latitare, q̃ in publica lu-
 ce & ante omnīū oculos uersari. nā si latitent: sibi ipsis tantūmodo erūt incōmodi. si uero dog-
 mata sua publicent & uulgo proferant: multis simplicioribus occasionem præbent ad interi-
 tum. quod quidem ut aliquo modo in Christiano dei ouili & pio recteq; sentiente populo e-
 ueniat: neq; iustum est, neq; à maiestate imperatoria concedendum. QVIA uero &
 Zooram religiose simul & iuste iudicantes episcopi dignū putauerunt, quem omnino sub a-
 nathema redigerent, ut qui ueluti breue quoddam additamentum esset eiusmodi malorum,
 ad quæperagenda promptissimus fuit, & magnam facultatem habuit: ne omnino memoriā
 illi adimamus, quod aliqua in re facultate præditus fuerit: esto sanē Zooras etiam particulæ
 huius (de Anthimo, Seuerus, & Petro loquimur) leue quoddā additamentū, & inter eos, qui ana-
 themate notati sunt, ex sacerdotali contra ipsum prolata sententia ipse quoq; collocator, quā-
 tametsi per se satis ualentem, multo tamen adhuc ualentiorē reddit maiestas imperato-
 ria, quæ regia hac urbe ipsum expellit, eiusq; confinij & urbium incolatu omnifariam ei in-
 terdicat: ut cum solis illis, quos ante recensuimus, ad eundem modum blasphemantibus, ad
 eundem quoq; modum relegatis, habitet capterq; consilia. Si quid præterea aliud quo-
 q; sanctissimorum episcoporum sententia, quæ prædictos à gradu detrahit ecclesiastico, & a-
 nathemate percellit, continetur: pro rato & illud habemus, imperialibusq; id legibus corro-
 boramus,

boramus, perinde quasi ab ipsa maiestate imperatoria prodisset. Quod si quis eorum aduersus hanc statuta depræhendaſſet delinquere: ſciat, quod in ciuiles leges incidet, quæ in maiorem indignationem & animaduersionem conſiſciunt eos, qui pœnas leuioreſ declinant.

PORRO omnibus, qui uel ſecundum doctrinam demetrii Neſtorij, uel ſecundum ſolidam traditionem Eutycheſis, uel ſecundum Seueri, qui idem cum illis ſentit, aut illoſ ſequentium blaſphemiam, catholicam dei eccleſiam conantur diuellere: prohibemus, ne tumultuſ eccleſiis immitant, aut de fide aliquid diſſerant. Sed ſancimus, ut unusquiſq; eorum ſilentium agat, & neq; ulloſ in unum conuocent, neq; adeunteſ recipiant, neq; improbo more baptizare, aut ſacram communionem deſœdare, & aliquibuſ eam diſtribuire, aut uetitaſ doctrinaſ explanare audeat, uel in regia hac noſtra urbe, uel alia: ſed nihil non periculi reuerantur, ſi quid tale perpetrauerint. Omnibuſ inſuper prohibemus, ne quiſ huc recipiat. quin potiuſ ſancimus, ut ex urbibuſ etiã, quæ ab ipſiſ ſeducuntur, eiſciant: ſcienteſ pœnaſ ſacriſ noſtriſ iam compræhenſaſ conſtitutionibuſ, quæ ipſaſ etiã domuſ, in quibuſ tale quid peragitur, & prædia, ex quibuſ alimenta ſuppeditantur, ſacroſanctiſ addicunt eccleſiis, ſuiſ adimenda poſſeſſoribuſ, quia ſimplicioribuſ cauſam mali præbent: optimo uero iure ſub dominiũ ſacroſanctarũ eaſ eccleſiarũ deduceteſ. Hæc noſ pro cõmuni ſacroſanctarũ eccleſiarum pace ſancimus, hæc decernimuſ ſanctorum patrum decreta ſecuti, ut omneſ de cætero ſacerdoſeſ ſub tranquillitate & quiete permaneant: quibuſ ipſiſ in pace conſeruatiſ, reliqua etiã rei publicæ portio nobiſ pergliſcet: pace deſuper uigeſcente, quam omnibuſ magnuſ ille deuſ & ſeruator noſter Ieſu Chriſtuſ, unuſ de trinitate, unigenituſ dei uerbuſ, tam prædicat, q̃ ſuppeditat hiſ, qui uere & ex anio glorificare ipſuſ & adorare dignatur. Quæ igitur recte nobiſ placuerunt, ea beatitudo tua conſeruato, & ad effectum deducito, per dei amantēſ ſuaſ literaſ ea omnibuſ ſub ſe conſtitutiſ religioſiſ. metropolitaniſ tranſmittentēſ. quorum unicuiq; curæ erit ſacroſanctiſ ſub ſe conſtitutiſ eccleſiis hæc manifeſta facere, ut ne minem omnium lateant, quæ ſummũ ſacerdotiuſ decreuerit, quæ item maietaſ imperatoria corroborauerit.

DE OFFICINIS SIVE TABERNIS CONSTANTINOPOLITANA
 urbiſ. & ut mille tantuſ & centuſ officinaſ ſacroſanctæ maioriſ eccleſiæ excuſentur: omneſ reliquæ, ad quemcunq; dominuſ pertineant, conſue-
 ta obeant munia. *Conſtit. XLIII.*

In nomine domini Ieſu Chriſti dei noſtri.

Imp. Ceſar, Flauiuſ, Iuſtinianuſ, Alemanicuſ, Gothicuſ, Francicuſ, Germanicuſ, Lazicuſ, Alanicuſ, Vandalicuſ, Africanuſ, piuſ, felix, glorioſuſ, uictor, triumphator, nunquam non colenduſ Auguſtuſ. Longino præſecto urbi.

Voniam potentiaſ noſtræ ſubditi noſtri, ſiue uiuāt, ſiue moriantur, curæ ſunt: ne uel graueſ ipſiſ ſepulturaſ, uel deſuncti cognatiſ, damnoſæ exiſtant: propterea & hæc, quæ eorum ſepulturam cõcernunt, quo cõuenit modo, diſpoſui muſ. Et quia tam diuæ memoriæ Conſtantiuſ amplæ huiuſ noſtræ urbiſ cõditor, quã etiam pientiſ, princepſ Anaſtaſiuſ leſticarioruſ ſeu decanorũ (ut uocant) numeruſ ad certam meſuram redegerunt, mille & centuſ tantuſ modo decaniſ totidẽq; officiniſ deſinitiſ, ut nullo hæc unq; tempore augmentuſ reciperent: propterea ſanẽ cupiẽteſ, ut numeruſ eorum, quos ex unoquoq; collegio cõuenit eſſe leſticariuſ, diuæ memoriæ Anaſtaſij formulæ ſubiaceat: firma ea & fixa manere uoluimuſ. Cæterũ q̃a ad eunteſ noſ almaſ huiuſ & regiæ noſtræ urbiſ collegiati, quorum excellenter & præ cæteriſ curam gerimuſ, potentiam noſtram edocuerunt, magnam & intolerandam ſe neceſſitatẽ ſuſtinere. Sacroſanctam etenim maiorem eccleſiam centuſ & mille officinaſ in fruẽtu habere ab omni ueſtigali liberaſ, quaſ oppido q̃ libenter illi cõcedant, eò quod ad peragendaſ in cõmune omniuſ hominuſ exequiaſ proficiant: ſed cætera ſe onera ferre nō poſſe. Nam cum plurimæ in alma hac urbe diuerſarum merciuſ & negociationuſ officinaſ tabernæq; exiſtant: non haſce ſolaſ (nempe centuſ & mille) officinaſ prædictiſ publiciſ muniſ obeundiſ exemptaſ eſſe: ſed etiã multaſ ſacroſanctāſ eccleſiaſ, multa ſacra hoſpitalia, monaſteria, & aliaſ ſacraſ ædeſ, quarũ pleraq; priuſ hæreticiſ mancipataſ, deinde ad orthodoxā fidẽ reuerſa ſunt, multaſ

multas quoque regias domus, & insuper magistratuum, ac senatorū, & illustrium, & cubiculariorum à præstatione uestigalium eximi, harumque dominos peculiarem sibi exinde redditum comparare, & oblatere rem publicam: exemptionū multitudinem rem ipsam angustis admodum terminis cōcludente, ut paucissimi existāt, qui publica agnoscant & sustineāt munia, & priores contributiones aliquoties in triplo & quadruplo, hoc tempore etiā decuplo maiores factæ sint: quāquā diuus princeps Anastasius in statuta ab ipso formula nulli omnino aliī immunitatem concedat, præter centum & mille officinas, quæ per causam exequiarū sacrosanctæ maiori ecclesiæ attributæ sunt.

Eapropter & nos putauimus, tum proceribus nostris & insuper beatiss. huius almæ urbis archiepiscopo id negocij dandum, ut certo loco conuenerent, & rem ipsam examinarent, atque placita ad nos sua referrent: tū ad excellentiam tuam præsentī utendum lege, confirmantes ea, quæ Anastasio pientiss. in hoc principi placuerunt. Et sancimus, ut centum quidem illæ & mille officinæ, sacrosanctæ maiori ecclesiæ occasione decanorum siue leuicariorum & ad peragendas defunctorum exequias deputatæ, omnibus modis integro numero & omni præstatione liberæ cōseruentur: præter ipsam nulla alia quæunte decanū exigere, siue ex hæreticis recepta, siue quacūque sacrosancta ecclesia. Sed quod nuper constituimus, ualeat, & octingentæ quidem officinæ corpora præstent, trecentæ autem in exactiōe pecuniarum consistant. nam quod exinde corraditur, ad quid proficere cōueniat, sacra iam nostra pragmatica forma disposuit. Semperque, quod intercidit, restauretur. at quæ ratioe fieri debeat restauratio: satis per Anastasij piæ memoriæ iussiones expressū est. Hæc igit ut immunes & ab omni uestigali maneant exemptæ, sancimus: neque his ipsis officinis, neque uestigalia imperantibus collegijs, quæ istas præbent, quidquā damni sustinentibus, aut ullos titulos agnoscentibus.

Cæteræ uero omnes huius almæ urbis quatuordecim regionū officinæ, siue sacrosanctæ alicuius sint ecclesiæ, siue hospitalium, siue monasteriorum, siue orphanotrophiorum, siue prochorum, siue alterius cuiuscunque domini, siue regiarum domuum, siue aliquorum magistratuum, ampla, media, minutæue officia administrantium, siue gloriosiss. senatorum, siue magnificentiss. illustrium, siue spectabilium cubiculariorū, siue aliquorum militijs adscriptorum: hæc inquam omnes publica ipsis imposita præstent uestigalia, & omnia alia tum faciant, tum impleant, quemadmodum quæque in suo collegio facere æquū est: nemine quæunte ea de causa inniti priuilegijs, aut eiusmodi alia uti excusatione. Neque enim sustinemus aliorum onus ad alios deferri: aut tam immitem proponere formulam, ut quotidie uestigalia augeantur, & (quæadmodū edocti sumus) quadruplo, aut quincuplo, adeoque etiam decuplo maiora irrogentur: cum nihil tam magno studio, tamque seriō affectemus, quàm ne nouo quisque uestigali oneretur. Nouum autem fuerit, non tantum quod nunc primum impositū est, sed etiam quod primum modum excedit. Sed eadem conditione ac fortuna omnes sunt, & sacra hæc nostra pragmatica forma (quam legem etiam appellare licuerit) contra omnes cōmunis esto, ut omnibus largiatur, quò molestia uacent. Neque enim facile eam quis ægre tulerit, si neminem aliū præterea exemptum intueatur: nisi quod in centum & mille officinis exequiarum defunctorū ratio habeatur, quæ maxime communis est omnibus, & ex æquo uniuersis pariata hominibus.

Si quis uero conetur excusatione aliqua uti, & seipsum à præstanda alleuiare contributione, & aut non committere, quomāgis ab inquilinis suis exigatur, aut præstare etiam patrocinium, siue militare, siue ciuile, siue ecclesiasticum, siue quodcunque tandem: in uniuersum officinæ dominio excidito, estoque ipsis publica, toti addicta collegio. Eo enim pacto & cautiores erunt, & uetita nō attentabunt. Porro si minutatim & pariter in omnes uestigalia distribuuntur: non solum paululum erit, quod præstitum fuerit: sed etiam tanto moderatius, lenius, tolerabilius, faciliusue, quod cōfertur, existet, quanto à pluribus colligitur. An uero non multo absurdissimum fuerit, homines proprijs laborantes manibus, & uxores ac liberos alentes, & reliqua denique uitæ necessaria inde adquirere satagentes, etiam num maioribus onerare uestigalibus: & quanto plures inter alleuiatas referuntur, tanto etiam maiores exinde læsiones oboriri: idque onus infinitum sit, neque possit ullum habere terminum?

Hæc nos omnia prohibentes, sacram hanc pragmaticā formam proponimus, amissionis pœnam similiter omnibus ordine subditis interminantes, si ex quoquo collegio imperitantes solita illa & ab initio statuta uestigalia percipere phibuerint, aut uestigalia conent in pēsiones priuatas cōuertere: sed quisque pro se quidē pensionū illatione perfruitor, officinas autē seu tabernas solito receptoque more contributiones agnoscere cōcedito. Quemadmodū enim quisque pro se rebus suis prospicit: ita & nos necesse est ei, quod amplæ & regię huic urbi expedit & cōfert, nutanti quodāmodo & iā lapsuro manus por-

rigere. neque enim aliter, quæ publice expediunt, progressus habitura sint. Nemo itaque ex his, qui tali hactenus onere liberati, quicquid huc usque id ferre coacti sunt,* Quæ igitur nobis placuerunt, & sacra hac exprimentur lege: ea excellentia tua, imò non ipsa tantum custodies, sed & quicquid post te idem officium suscepturi sunt, & obtemperans tibi cohors, iam inde in omne reliquum tempus custodiet.

DE TABELLIONIBVS, ET VT PROTOCOLLA

relinquant in chartis.

Constit. XLIIII.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni præfecto prætorio, iterum exconsule & patricio.

Præfenti legi lis quædam, quam paulo ante audiuius, occasione præbuit. Proferebatur enim à persona muliebri instrumentum, quod tametsi literas eius non habebat (erat enim literarum imperita) absolutum tamen à tabellione & tabulario, continebat subscriptionem eius, & testium præ se ferebat præsentia. Cumque de eo ipso forte nonnihil oriretur controuersia, muliere dicente, non demandata esse à se ea, quæ charta diceret: quærebat is, qui causam accommodarat audientia, rei ueritatem à tabellione perdiscere. At is literas quidē se completionis instrumenti dicebat agnoscere, nescire autē, quæ undique consecuta essent. neque enim omnino id se principio composuisse, sed confectioem eius demandasse cuidam è suis: neque postmodum cum completur, se interfuisse, sed rursum alteri id munus delegasse. Inde cum is, qui completioni adhibitus erat, uenisset: dixit & ipse nihil se scire. nam neque is instrumentum conscripserat. atque unum hoc docuit, se præfente absolutum fuisse. neque sanè, cui id munus initio fuerat delegatum, inuentus fuit. Vnde nisi per testes iudex causam ualuisse insistere: planè periculum fuisset, ne omnino totius negotij noticia intercidisset. Atque illud quidem, quo conuenit modo, tam examinationem, quam iudicationem meruit. Verum nos toti uniuersitati ex eo opem ferendam, & in commune legem ad omnia pertinentem conficiendam esse putauimus: ut tabelliones, qui ei officio præfident, ipsi per se omnibus modis & instrumenti conficiendi mandatum accipiant, & cum absolutur, interfint: neque aliter summa chartæ manus imposita intelligatur, nisi hæc ita confecta sint: quomagis ipsi de facto aliquam habeant noticiam, possintque aliquando à iudicibus interrogari & recogitare ea, quæ undique consecuta sint, & respondere: & maxime, si literarum imperiti sunt, qui de hoc mandatum dant, quibus promptum est & citra redargutionem negare ea, quæ reuera sunt consecuta. Ut ergo hæc omnia prohibeamus: propterea & præfentem legem describimus, & prorsus obseruari eam à tabellionibus uolumus, siue in alma hac urbe, siue in prouincijs sint: compertum habentibus, quod si hæc contra quid fecerint, penitus stationibus (quas uocant) excident, & ab ipso missus, ut instrumentum iniungeretur, adhibitusque ipse dominus & cum auctoritate in statione erit: & res talē commutationem patietur, ut iste quidē de cætero in statione eum locum obtineat, quē prius is, qui primatum in illa gessit, habebat: hic uero eam amittat, aut unus sit ex illius amanuensibus. Ex quo enim ipse id facere designatus est, quod eius curæ erat commissum, ille uero ex eius sententia hoc confecit: propterea & nos hanc eis poenam inducimus, ut huius metu iustiores & certiores circa instrumenta se præbeant, neque dissolutis delicatisque moribus suis aliorum substantias subuertant. Si uero is, cui post præfentem legem contra nostra constituta instrumentum iniungitur, dignus forte non sit, ut cum auctoritate stationem suscipiat: nihilominus tamen tabellio quidē omnibus modis hac excidito, alius uero in eius locum promouetur: neque stationis domino (si extraneus alius quis, non ipse tabellio sit) ex ea causa multando, aut illinc prouenientibus excidente lucris: sed solo uenustulo illo, & qui exsequi officium suum designatus est, præfidentiam amittere: omni alio iure, quod per causam stationis dominis ipsis competit, circa tabelliones talia perpetrantes illibato cōseruando. Neque tabelliones prætextus fingunt, quasi propter morbum forte, aut alia eiusmodi negocia secedant. Nam si quid tale existat: integrum illis erit eos accersere, qui ista iniungant, ut per se ipsos rem expediāt: cum aliās, tum uero maxime, quod uniuersalibus impedimentum non pariant ea, quæ raro accidunt: quando nihil in rebus humanis sit usque adeo semotum ab omni controuersia, tametsi maximam cum iusticia coniunctionem habeat, quod dubitationem & controuersiam non recipiat, si subtiliter animi curas intendas. Neque causa est, cur propter iniungentium continuitatem ac frequentiam census in hoc sibi prætendant deminui: cum multo præclarius sit, pauca elaborare absque frustratione,

tionem, quæ in multis uersari cum periculo. Ne tamen eis ultra modum dura lex esse uideatur: nos intentis in humanam naturam oculis, conformes illi & commensuratas nostras etiam leges proponimus. Propter eiusmodi enim ipsorum ex æquo controuersias, unicuique licentiam damus, ut unum aliquem ad hoc sub actorum monumentis apud clariss. magistrum celsus huius almae urbis more solito conficiendis promoueat: qui plenam potestatem habeat, ut conscribendorum instrumentorum mandata à contrahentibus in statione ipsorum suscipiat, cumque ea absoluuntur, interfit: neque ulli alij eorum omnino, qui in ea statione consistunt, licentia sit, ut uel initio conscribendorum mandata in se recipiat, uel absoluendis interfit, præter tabellionem, qui summam in statione auctoritatem habet, aut eum, qui ab ipso ad hoc promotus est. Quod si quid hæc contra fiat, & alius ad hoc mandata accipiat: tunc tabellio, qui cum auctoritate stationem obtinet, in poenam ante à nobis definitam incidito: ipsis tamen instrumentis propter utilitatem contrahentium non infirmendis. Scimus autem, quod metu legis in posterum tam ipsi, quæ à nobis sancita sunt, custodient, quæ instrumenta collocabuntur in tuto. ILLVD præterea præsentī legi apponimus, ne tabelliones in aliam chartam mundam instrumenta conscribant, quam quæ præpositum (ut uocatur) protocollum recipit, præferens gloriosiss. pro tempore comitis sacrarum nostrarum largitionum appellationem, & tempus, quo ea charta præparata est, & quæcumque in talibus prænotari solent: neque id protocollum abscindant, sed chartis insertum relinquant. Multas enim ex eiusmodi chartis falsitates refutatas nouimus, cum olim, tum etiam hoc tempore. Vnde etsi charta aliqua (siquidē & hoc modo uidimus) protocollī loco sit, non ita perscripta, sed aliā quandā scripturā continens, neque illū aut illū præparasse: proijciunt eā tanquam adulterinā, & ad huiusmodi parū idoneam: sed in id genus tantummodo chartam, qualem prædiximus, instrumenta conscribunt. Hæc autem, quæ de chartarum qualitate à nobis definita sunt, & de abscissione (ut uocant) protocollorum, in gloriosiss. hac urbe ualere uolumus, ubi & ingens contrahentium multitudo, & magna chartarum existit copia, & in manu est legibus recepto modo rebus uti, neque ansam aliquibus porrigere, ut falsi crimine committant, quod semper se obnoxios fore ostendit, si quid contra hæc facere præsumperint. Quæ igitur nobis placuerunt, & per hanc sacrā exprimuntur legem, ea studeto excellentia tua effectui & fini tradere.

NE IVDÆI, SAMARITANI, ET HAERETICI, PER causam religionis & cultus sui curiali fortuna liberentur, sed cum curialibus muneribus subdantur, priuilegijs eorum non perfruantur. Item ut ipsi possint contra orthodoxos, qui curiali fortunæ subditi sunt, testimonium dicere, ut qui præclare pro orthodoxa republica testimonium perhibeant. Constit. XLV.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni præfecto prætorio, iterum ex consule & patricio.

Etulit nuper uiuo apud nos sermone excellentia tua, plerosque inter decuriones Iudæos forte, aut Samaritanos, aut Montanistas, aut alioqui detestandos esse homines, quos nondum ne nunc quidem recta nostra & inculcata fides illuminari, sed in tenebris resideant, neque illorum animi ullo uerorum mysteriorum sensu tangantur. Item quia hæreticos odio prosequimur: quod per hanc causam & prætextu petierint curialibus se liberari muneribus, & quo modo cōueniat ea, quæ illis pertinet, discernere. Cæterum uehementer mirati sumus, quod eiusmodi illorum rationes prudentia & ingenij tui acumen sustinuerit, ac non protinus eos, qui talia proferrēt, discerpserit. Nam si ulli sunt homines, qui per extremam improbitatem illis se dignos esse muneribus arbitrantur, quæ summis tantummodo dignitatibus seruauimus: quis non perditissime eos oderit? Vnde nobis sunt decuriones, quemadmodum & cohortalibus * ut iam ante legibus expressum est. neque ullus religionis cultus tali eos fortuna eximito. nihil enim horum neque antiquior aliqua, neque recentior lex protulit. Indigni tamen in uniuersum omnium curiali existunt honore. Et quia multa leges decurionibus priuilegia tribuunt, tum ne ictus iustitiam illis inferatur, tum ne uelut sordidati rei sistantur iudicio, neue in aliam ducatur prouinciam, & infinita alia: nullo horum perfruantur. Imò si quid omnino de decurionibus scriptum est, cum per priuilegia illis gratia non sit: hoc & in illis obtineto. & implento tam personalia,

sonalia, quæ patrimonialia munera, neque eos lex ab his eximat, honore autem nullo perfruuntur, sed fortunam sustinento cum infamia, qua etiam animum notatum esse uoluerunt. Atque ita sane de hoc ipsis disponitur. ENIM VERO & illud nobis quaestione tibi dignum uisum denunciaui. Ex quo enim hæreticos a dicendo testimonio arcuimus, in quibus causis orthodoxi inter se litigant: permittentes illis in nostra constitutione, siquidem qui inter se miscentur & litigant, uterque hæreticus sit, tam actor, quam reus: ut possint testimonium dicere: cum alter altero dignus sit, siue litigator, siue testis. & rursus si hæreticus sit & orthodoxus, ut contra hæreticos quidem nimis quæ testimonium perhibere possint, de orthodoxis non item. litigatoribus uero utrinque orthodoxis existentibus, ut nullus omnino illis ad testimonium dicendum pateat aditus. Inde adeo docuisti nos, quod quidam cum orthodoxi sint, inficiuntur se curialis esse fortunæ, & necesse sit uel genere illis coniunctos, uel qui alioqui de illorum fortuna habeant noticiam, in testimonium produci. & quia lex de orthodoxis prolata hæreticorum testimonia arcet: propterea iudices uereantur hæc admittere. Atqui inani sollicitantur metu, qui istiusmodi testimonia suscipere recusant, primum quidem, quia pro orthodoxis interponuntur, id quod leges hæreticos facere non uetant. mox si quis eos, qui decuriões sunt, reuocantes deinde conditionem, ad curiam retrahat, & hæreticos in testimonium aduocet: quomodo pro nostra hoc república non facit? ut ipsa quidem respublica litigatoris locum teneat, orthodoxa existens, & maxime ab eo tempore, quo deus illi nos imperare permisit: qui uero eo nomine testimonium dicunt, pro orthodoxis testificentur. Siquidem nostra respublica recta est, & orthodoxa iam imbuta fide, omni alia hæresi exosa.

DE ECCLESIASTICARVM RERVM IMMOBILIUM
alienatione & solutione. Constit. XLVI.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. sacrorum per Orientem prætoriorum præfecto, iterum exconsule & patricio.

LT circa leges studium, & alia omnia à nobis ideo quotidie cum labore aguntur, ut utilitatem nostris subiectis inueniamus: quod effusum quidem & immensum est, remouentes: quod autem & optimum & metitum subrogantes. & sæpe quoque ex studio propter priorem immensitatem etiam ultra mensuram legem construximus: ut quod primitus affluebat retinentes, ita æqualitate de cætero introduceremus. Nuper igitur scripsimus legem de sanctissimis ecclesiis omnibus, & monasterijs, & reliquis uenerabilibus domibus, nullam eis rerum immobilium alienationis licentiam permittentem. Videbamus enim causam effusam, & paulatim ad alios ecclesiasticas migrantes possessiones, neque precijs solutis dignis, neque opere ineuitabili imminente alienatis, sed etiam contra positas iam leges decies milies circumuentiones factas. Quocirca primam perimentes uiam, omnibus similiter inaccessibiles contra eas facimus circumuentiones. sed hinc plerique quidem sanctissimarum ecclesiarum, aliarumque uenerabilium domuum utilitatem habuerunt nullo possessiones has minuere præsumente: occurrit tamen etiam aliquid difficile. debita enim, aut longo tempore constituta, aut etiam postea ex quadam necessitate, & maxime per fiscales occasiones eis accidentia ad alienationis necessitatem sacras perduxerunt domos. mobili enim non existente substantia sufficiente periclitantur in nouissimam uenire necessitatem. harum præfules neque uendere potentes, neque unde debita soluerent habentes. sed pro talibus quidem debitis posse pro solutione creditoribus dari possessiones ecclesiasticas: tamen cum competenti subtilitate, & obseruatione facienda solutione iam sæpe permisimus, sicut neque palam hac nostra prius permisimus lege. si uero non priuatus aliquis est creditor, sed præeminet fiscus, & exigit debita, est autem inopia pecuniarum, accipere uero immobilem possessionem impossibile est fiscum: hic relaxare aliquid subtilitatis legis cõpetere iudicauimus. Et si qua necessitas huiusmodi fiat, etiam alienationem sine re prospeximus. Sancimus igitur si sanctarum aliqua ecclesiarum, aut reliquarum colendarum domuum, fiscales debeat functiones, & unde faciat horum redditionem, non habeat: conuenire omnes in unum, & qui ex clero sunt, & deo amabilem episcopum eius ciuitatis, insuper & metropoleos, & sacris propositis eloquijs causam examinari. & si non apparuerit ullus quaestus citra alienationem immobilis rei ualens soluere fiscale debitum: tunc licentiam esse eis, sententia tali procedente, & decreto celebrato apud prouinciae iudicem, etiam possessiones immobiles contingere, & eas alienare ad solutionem debiti: ementibus quidem in fiscum soluētibus, & de suscepta inde percipientibus, & subeuntibus fiscale debitum, & cautelam inde habentibus, & nihil metuētibus primitus positam legem, constitutis & fiscalibus de susceptis, & insinuatis inter monumenta gestorū, deponētibus his, qui fecerunt eam, ut & apud sanctissimas ecclesias soluēntur clara de suscepta, eo quod fiscalia soluta sint tributa, & omnia secundum nostram legem gesta sint. non potentibus aliquibus fingere fiscale debitum, & ita ad alienationes immobilium rerum accedere: ideo etiam & decreti factionem permisimus, ut & fiscale debitum testimonio pandatur.

& ex

& ex quantis descendit temporibus, & quoniam non pecunijs solutum est, sed in necessitatem alienationis uenit, ut ueritas undiq; quidem protestata sit, omnibus coram sacris euangelijs agendis: scientibus & episcopis, & clericis, & alijs omnibus, quia deus respicit, quæ geruntur ab eis. & si quid egerint per dolum, aut lucrum, aut machinationem, hoc in suis recipient animabus uiuentes ac morientes.

Si uero priuatus aliquis creditor fuerit: possit secundum pro soluto schema accipere immobiles possessiones. hoc quoq; decreto faciendo, pro mensura uero eorum debitorum assignandis eis possessionibus. Si uero fiscale debitum fuerit: potestibus eis ad alienationem immobilium accedere secundum priorem obseruationem: ut nihil desit, neq; subtilitatis, neq; communis utilitatis. His autem uniuersis sanctissimam maiorem ecclesiam felicissimæ huius urbis, & eius confinia, & orationum domos, quarum ipsa curam suscepit, omnibus excipimus modis: quæ iam de hoc sancita sunt, à nobis in sua uirtute durantibus. Si autem & aliqua monasteria sub eadem sanctissima maiore ecclesia sint: nec ea sub præsentem facimus legem. forinsecus in prouincijs eam constituentes solum, in quibus multa quid est inopia pecuniarum, per quæ sanctissimæ ecclesiæ soluere per pecunias debita non ualuerunt. Tua igitur celsitudo, quæ placuerunt nobis, cognoscens, secundum hoc procedere super sacris rebus alienationes custodiat. Dat. XIII. Kal. Septemb. Constantinop. post consulatum Belisarij V. C. anno secundo.

VT IMPERATORIS NOMEN IN INSTRUMENTIS

& actis publicis præponatur. & ut tempora, quæ latinis designantur literis, manifestius scribantur.

Constit. XLVII.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni præfecto prætorio, iterum ex consule & patricio.

Llud merito omnium locupletissimi testimonij esse existimandum est, siue instrumentum, siue publicorum actuum monumentum, siue aliud deniq; ad propagandam temporum memoriam ab hominibus inuentum, quod ipsa etiam maiestatis imperatoris commemoratione adornatur. Siquidem consules, & indictiones, & quidquid omnino temporum apud nos indicium & argumentum præbet, quanq; significare forte & ipsa possunt, quæ quis uult, neq; nos quidq; horum tollimus: maiorem tamen illis appendicem apponimus, ut per maiora & perfectiora indicia eo certius temporum cursus explicetur.

Siue enim quis ad uetustissima illa & prima reipublicæ nostræ principia respiciat: Aeneas rex Troianus quædam nobis reipublicæ initia dedit, & nos ab illo Aeneadæ appellamur. siue secunda principia contempletur, quo planè tempore Romanorum nomen inter homines emicuit: reges ipsa instituerunt Romulus & Numa, quorum alter urbem condidit, alter ipsam ordinauit ornauitq; legibus. siue etiam tertia regij imperij procemia capiat, nempe magnum illum Cæsarem, Augustum & Seuerum: intueniet sic quoq; eum reipublicæ statum, qui nunc obtinet, atq; utinam immortalis iam inde euaderet. Est igitur per absurdum in instrumentis, quæ hinc inde in iudicijs cõficiuntur, inq; cæteris omnibus, in quibus aliqua existit memoria temporum, non item his præire maiestatem imperatoris.

Vnde sancimus, ut quicunq; actis publicis conficiendis inseruiunt, siue in iudicio, siue ubicunq; tandè acta cõsistant: tabelliones quoq; & in summa qui quacunq; forma aut ratione instrumenta conscribunt, siue in ampla hac urbe, siue apud alias gentes, in quas summum nobis imperium concessit deus: ad hunc fermè modum incipiant instrumenta. Sacratiss. huius Augusti & principis imperij hoc & hoc anno. & post hæc inferant nomen consulis, qui eo anno cum magistratu sit. tertio loco indictionem, quam deinde consequatur mensis & dies. Per omnia enim hoc pacto temporum ratio conseruari poterit: & imperatoris maiestatis mentio, seriesq; dignitatis consularis, ac reliqua obseruatio instrumentis inserta, magna ex parte ne ea adulterari queant, efficiant. Ac si qua uel apud eos, qui Orientem incolunt, uel alios homines custoditur obseruatio in recensendis conditarum urbium temporibus: neq; huic inuidemus, sed præponitor imperatoria maiestas, sequitur deinde (ut dictum est) consul & indictio, neq; non mensis & dies, quo conficiuntur referunturq; in literas, quæ geruntur. tunc demum omnibus modis ciuitatis etiã mos introducitur. neq; enim quidq; eorum, quæ ante in more fuerunt, abrogamus: sed tantum adiectio imperatoria rem augemus. Atq; ipsa scripta à prima statim indictione, quæ modo duce & auspice deo appetit, sic quodammodo inchoant. Imperij Iustiniani sacratiss. Augusti & principis anno undecimo, post consulatum Flauij Belisarij clariss. uiri anno secundo, die ante tot & tot Kalendas, & ita in omnibus imperij, tam nostri, quoad illos deus prolongauerit, q; aliorum deinceps imperatorum anni nominantur: cum manifestarium sit, quod iam nunc undecimum imperij nostri annum scribent. ex primo uero die ineuntis mensis Aprilis, quo deus Romanorum nos reipublicæ præfecit, duodecimum scri-

bent, & ita deinceps ordine, quoaduſq; nobis imperium deus extenderit: ut ultra leges earumq; compositionē hāc etiamnum cauſa perpetuō nobis immortalis permaneat, in omnibus ſcilicet unā rebus & temporibus maiestatis imperatoriae mentione facta. **SED ET** illud apponimus, ut quoniam qui tempus designant in iudicijs, cum obſcuris illud & obſoletis denotant literis: in omni iudicio obſeruent, quomagiſ poſt obſoletas illas literas ſubiſciāt alias, nempe uulgares haſce & omnibus notas, quaeq; facile ab omnibus legi queant, & actōrum tempus explanent, ne qui tempus quæſitant, adſiſtant, incertiq; ac dubij tantisper exſpectent, donec in hominem aliquem incidant, qui planē illas agnoſcat literas. Ac quidē ſi quæ deinceps ordine & poſt obſcurarum literarum deſcriptionem ſequuntur, græcæ linguæ ſunt: græcis literis tēpus ſubiſciant. ſi uero totius ſcripturæ in charta ſeries latina exiſtat: tempus obſcurioribus illis elementis ſubiectū, latinis literis ſubſcribat, clariorem tamē literarū ſeriem habiturus, & quā omnes poſſint legere, qui modo latinarum ſyllabarū imperiti nō ſint.

Quæ igitur nobis placuerunt, & per hanc ſacram exprimuntur legem, ea tam in ampla hac urbe, quā in omnibus prouincijs, in quas habet imperium, excellentia tua manifeſta facito: ut nemo aliter numerare tempus, aut alia facere audeat, quā nos ante definiuimus.

DE IUREIVRANDO, QVOD MORIENS DE MODO SUI PATRIMONII PRÆSTITIT. **Conſtit. XLVIII.**

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni præſecto prætorio, iterum exconſule & patricio.

Num hūc nobis ſcopum ſemper proponimus, ut deſunctorū diſpoſitiones ſtabiles ſint, niſi placita illorū repugnent & manifeſte aduerſent legi. Ac ſci-
mus tum de facto agitatū, tum ad noſtram relatū eſſe ſcientiā, quendam cum teſtaretur, iurato omnem ſubſtantiā ſuam edixiſſe, quodq; hanc ſolā ſuis relinqueret hæredibus. aliquos uero poſtea ex ipsis hæredibus hāc abnuiſſe, partim iuſte in hoc facientes, quod cum illius hæreditatem agnoſcant, & per hoc ipſo cōſtituti obtemperent: non item quæ iurato edixerit, rata manere, aut quo conuenit modo, obſeruare uelint. quāq; legibus noſtris una quodammodo perſona uideatur eſſe, tam hæredis, q̄ eius, qui hæreditatem ad ipſum tranſmittit. Atqui nemo facile dixerit, ipſum cum ſeiſo pugnare, & quod dixerit iuraueritq; ratū fore, id nolle ualere, ſed contra proprios iam ſermōnes pugnam ſuſcipere.

Sancimus igitur, ſi quis rerum ſuarū deſcriptione facta, ſiue manu propria, ſiue per alios quidem conſcripta, à ſe uero conſignata, aut teſtamenti ſui tabulis indita, ſubſtantiæ ſuæ modum declarauerit, forte hæredibus uel partim abſentibus, partim præſentibus, uel etiā omnibus præſentibus: ne liceat hæredibus hāc abnuere, aut dicere, quod extra ea, quæ à deſuncto edicta ſunt, hæredum aliquis bona compilauerit. Sed ſi moriturus iuriſſurandum præbeat, aut in teſtamenti ſui tabulis abiuret, nihil ſibi præterea ſupereſſe: hæredes hoc amplectentur, ſiue liberi, ſiue etiam extranei fuerint. neq; curioſius agant, aut calumniā intendent ſuis cohæredibus, aut ſeruos exinde in quæſtionē aduocent, & tormentis ſubdant: & alia eius generis perueſtigent anxieq; ſcrutentur, quæ contentiōnis tantummodo, non etiam alterius rei argumenta ſunt: nempe cum & iſ ſubſtantiæ modus eſſe uideatur, quē teſtator iuramēto designarit, & hanc ſolam teſtator inter hæredes diuidi uoluerit.

Cæterum hāc quidem inter hæredes, qui iſdem quodammodo cum deſunctis eſſe uidentur, obſtinere uolumus. non æque tamen ratum hoc eſſe inter creditores: cum à noſtris dictum ſit legibus, quæcunq; pro ſe quiſq; uel dixerit, uel ſcripſerit, ea neq; ipſi profutura eſſe, neq; creditoribus paritura præiudiciū. Quin illis licentia eſto oīa perſcrutari, quo uolūt modo. hæredes uero inſiſtere hiſ, quæ à teſtatore edicta ſunt. Atq; eſto fanē inter hæredes facti pœna, ne qui hiſ aduerſatur, omnino poſſit ipsis relictis perfrui: imminente hiſ neceſſitate, ut uel oībus obtemperent, uel omnia reſpuant: neq; partim ea agnoſcant, partim oppugnet: ſed teſtatoris uoluntas ita ab eius hæredibus cuſtodiat, ut in nullo ei aduerſari audeant. Hiſce obtinentibus tam in oīni poſt futuro tempore, q̄ in omni cauſa nodum agitata in iudicio, neq; iudicia ſententia aut amicorum interuentu tranſacta.

Quæ igitur nobis placuerunt, & per hanc ſacram exprimuntur legem, ea cognoscens excellentia tua, more ſolito per propria programmata omnibus manifeſta efficit. Dat. X. Kal. Septembr. Conſtantinop. poſt conſulatu Belifarj V.C. anno ſecondo.

Deſideratur hoc loco conſtitutio.

DE

DE REIS, QVI INGREDIUNTUR AD EXPEDIENDAM

appellationē. deq; instrumentis priuata manu conscriptis prolati ab eo, qui cum agitur. Item de iuramento delationis, ut iuramento calumniæ cōne statur, quod semel tantū p omni probatione præstari solet. Const. L.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni præfecto prætorio, iterum ex consule & patricio.

Fluxa sanè illa rerum humanarum cōditio, quæ nullo unq; tempore iisdem potest insistere uestigijs, & cum semper existat, non semper tamen permanet, tum legislatoribus quandam in ferendis legibus perturbationem importat: tū quod recte se habiturū iudicatū est, quodq; firmiter iam collocatū uidet, & exquisita obseruatione munitum, sæpenumero emergentium denuo causarū uarietas permouet. Scimus enim, quo modo quod perperam & subdole circa appellationes solebat fieri, pridē correxerimus. siquidē qui prouocauerāt, hi sola causæ in iudiciū introductione cōtenti, & personæ facta præsentia, siue ex una parte, siue cognitionaliter (neq; eī differentia hoc habuit) causam deferrebāt: & prorsus nullū causæ exitū uictor inueniebat, neq; ppter appellationē ualens iudicatis perfrui, neq; per absentia alterius partis efficere, ut de appellatione interponeret examinatio. Hæc nos pridē lata lege correximus: ei quidē, qui appellationē, siue seorsim, siue consistente etiam altera parte, iudicem adiens obtulerit, statuto anno, intra quod spaciū litem exerceat, & ius suum assequatur, neq; causam deferat nondū cognita & examinata: humanitatis postea intuitu altero quoq; anno appposito, si iudicantis forte culpa, aut ex alia quadam inuitabili causa moram appellatio patiat. quo effluente, nisi lis finem accipiat, ratam uictori manere sententiam sanximus. Hæc igitur & nobis placuerunt, & in generali lege perscripta sunt: & ut ea lege compræhensa omnisq; illius obseruatio ualeat, etiānum uolumus. Sed multi nos adierunt, dicentes, tametsi appellationū iudicibus denunciarint, cupere se, ut lis examinaret: non tamen apud ipsos se iudices impetrasse, ut sustinerent propter inuitabiles forte aliquas occupationes. quidam etiam de exuperanti uentorum uehementia conquesti sunt, & quod neq; nauigare ex prouincia contrarijs repellentibus flatibus licuerit, neq; terra iter metiri potuerint propter summā rerum in itinere necessariarū inopiam: aut quia insulani forte cū essent, aliter q; per mare, uenire nequuerint, & propterea ne secundo quidē anno causam usq; ad finē exercere ualuerint. alij etiā deformitate hyemis, alij morbos fonticos causati sunt. quæ omnia de facto nobis renunciata scimus. Vnde optimo nos iure ista turbarūt. & cū neq; legē uellemus trāsgredi, & nihilominus his, q; per huiusmodi aliquē fortuitū casum afficerent iniuria, quoad fieri posset, cuperemus ferre auxiliū: quid obsecro factū oportuit, nisi ad aliam legem respicere, quæ negotio (uti æquū est) opitularetur? Quocirca reliqua quidē memoratæ legis nostræ obseruatio, quemadmodū diximus, ita per omnia custoditor. Cæterum si prorsus inuitabile aliquid eueniat, & qui appellationis causam agendam suscepit, iudicium non obseruet, neq; compareat, quanq; fatali die ad appellationis iudicem introductus, & periculum sit, ne biennij tempus excedat: tunc corroboratur quidem uictori sententia (id, quod prior lex nostra dicit) sed cum quadam distinctione, quā in præsentia apponimus. Ex quo enim temporis infinitatem ad certum modum statuentes his, qui fatali die ad exercendam appellationem introducti, postea ad agendam ulterius causam uel accedere nolunt, uel in media etiā causæ dictōe ipsam deferunt, uictoribus opē tulimus: uel perpulchre utiq; in id, quod æquitati consentaneum est, oculos intendisse uidebimur, si uictores quoq; illis nōnihil in hoc inferiores reddamus. Volumus enim, ut qui litem obtinuit, si reuera sententiam confirmari uelit: non per obreptionem, aut per interuallū quoddā temporis, sed per ipsam rerum ueritatem, & causam deferente eo, qui appellationē obtulit, ad iudicem ingrediatur, & de hoc ipso queratur, desertorēq; perquirat, & siue inuenire ipsum ualuerit, siue ille dispareat, ius suū in mediū proferat: durante uidelicet adhuc biennio (sub finē tamē) ut unus forte adhuc mēsis etiānum negotio supersit. Et quidē si superior esse uideatur: rata sit sententia. si uero inferior in agēda causa appareat: quis qui appellationem obtulit, fataliq; die introductus est, iudicium non obseruet: nihilominus tamē causa iuri consentaneam referat sententiā. Illo solum apponendo, ut sumptus per ingressum ad appellationē expediendā factos desertor omnino præster: siue qui prius uicerat, nunc quoq; litem obtineat, siue in ea uincatur. Nam siue litem occasione impensæ obtinuit: propter hoc ipsum, quia uicit, rectum iustumq; fuerit etiam impensam ipsum recipere, siue etiam inferior discedit: propterea

pterea q̄ omnino ille absuit, & uel absenti ipsi uincere contigit, tam expensas soluat, q̄ etiam sententia poritus, deo simul & præsenti legi gratiam habeat, quæ ad eum illi modum iusticiam conseruari, & sola ipsum litis expensa multaret: quantq̄ non lex, sed absens ipse seipsum multauerit. At uero si neuter occurrat, neq̄ uictor, neq̄ uictus, qui quidē fatali die ingressus, postea absuit: uictoris sententia rata maneto. omnibus reliquis de appellationibus scriptis legibus in suo robore durantibus, siue appellatiōi offerendæ præfinitum terminum, siue alia concernant. Siquidem expresse hanc legem de his tantum, qui post ingressum fatali die factū absunt, proponimus: nihil ex alijs legibus, aut appellationū temporibus uel tollentes, uel immutantes. quin potius ut rata sint, per hanc etiam legem efficiētes. Sed & illud insuper determinare pulchrū fuerit, ut siquidem uictores contingat iam sententiam promereri, quæ firmas declarat illorum uictorias: his fruantur. nihil enim eorum, quæ finem iam acceperunt, commouemus. si uero usq̄ adhuc pendent, insistente & neq̄ dum decurso biennio, neq̄ corroborata sententia: promerentor & ipsæ eandē examinationem, & uictores ita demū sentētijs perfruuntor, si eas recte se habere comprobauerint. PORRO & illud putauimus huic adiiciendum legi.

Ex quo enim legem conscripsimus, quæ uult, ne qua literarum comparatio ex priuatis fiat chirographis, nisi trium testium subscriptiones habeant, & ipsi testes profiteantur se conscripsisse, aut si propriam inficiantur manum, ex collatione literarum ab ipsis descriptarum conuincantur, sed tantum ex forensibus & publicis instrumētis: uidemus autem periculum, quod rebus imminet, competentem quandam in lege desiderare correctionem, idq̄ ex ipso litigantium periculo depræhendimus: hac ipsam forma corrigere decreuimus. Sæpenumero enim aliquis prolato priuata manu conscripto instrumento, ex eoq̄ uel actione, uel allegationum suarum comprobatione instituta, postq̄ aduersa pars item priuatæ manus literas protulisset, & ex illis, quæ ipse aduersarius eius protulisset, legitime uellet consisti: lege, quæ præcipit, ut ex publicis tantum & forensibus, non manu propria scriptis instrumentis literarum comparationes fiant, abusus est.

Sancimus igitur, si quando eiusmodi aliquid acciderit, & quispiam uelit ex ipsis literis ab aduersario prolatis examinationem interponi: ne id calumniæ sit expositum, tantq̄ non rite factū. Nam cui ipse fidem habet, quodq̄ ipse protulit, & ex quo sua confirmat iura: id nuncq̄ ad calumniā uocauerit, neq̄ prohibebit, quominus literarum ex ipso fiat comparatio, quantq̄ priuati hominis manu conscriptum sit. Neq̄ enim ipse secum bellum geret, & quæ affirmat, uicissim perstringet calumnia. Si uero ex archiuis publicis charta prolata sit, puta si à mensa gloriosiss. præfectorū (scimus enim & hoc aliquādo quæsitū) & locis publicis proferatur, quod publicum contineat testimoniū: ut & hoc ad comparationes recipiatur, proponimus. Vndiq̄ enim falsi crimē exosi, non tantū iusiurandū eos, qui ex collatione literas examinant, dare sanciuimus: sed & ut ex solis publicis & forensibus instrumētis collatio fiat, introduximus. Vnde per omnia lex illa obtinet, præsentē ei subditiuisione adhibita, ipsoq̄ etiā iureiurando ab his, qui literas comparant, omni modo præstādo.

QVIA VERO ad maiore litigantiū reuerentiam & formidinē uoluimus, ut statim sub ipso litis primordio ex litigatoribus actores quidem iurent, non se calumniæ causa litem intentare, rei uero, quod conuenienter se defensionē, non contendendi studio putent suscipere: propterea & hanc in cōmune legem contra quancunq̄ omnino personam proposuimus, nulli hoc remittentes. Enimuero & illud apposuius, ut si quis rationum suarum aut literarum probationem edi à quoq̄ postulet: prius iuret, non se differendæ litis causa hoc facere. pleriq̄ enim contumeliæ solummodo causa, & maxime in honestioribus mulieribus, siue ex literis probatio obijciatur, siue quacunq̄ alia de causa, protinus ad hoc iuramentum decurrunt, ut in una nonnuncq̄ cōtrouersia sapius etiā iuramentū præstetur. Sancimus igitur, hanc tollentes contumeliā, neq̄ uolentes in eadem cōtrouersia plura præberi iuramenta: ut cum utraq̄ pars, hæc quidem de calumnia, illa uero, quod iustam cōtradictionem & cōtrouersiam litis arbitretur, iuramentū subit: apponat, si quando (per totā scilicet litem) probationes ab aduersario suo requirat, quod non per causam id faciat extrahendæ litis, sed quia reuera sibi necessariam fore ab aduersario suo exhibendam probationem arbitretur. Et si eo modo iurauerit: ne ultra omnino iusiurandū exigatur, etsi multæ ab altera parte probationes requisitæ fuerint. imò probationes exhibeantur, neq̄ sapius iuramentum cogantur subire, cum semel eiusmodi iuramentum in genere præstiterint. Quæ igitur nobis placuerunt, & per hæc sacram exprimuntur legem, ea omnibus excellentia tua manifesta facito, edictis hinc inde ab ipsa transmissis, ut omnes cognoscant, quæ lege hac expressa sunt.

NE A' MVLIERIBVS, QVAE SE PROSTITVNT,
fideiussor, aut iusiurandum exigatur, quòd hoc genus uitae deserturae
non sint.   Confit.   LI.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni praefecto praetorio, iterum exconsule & patricio.

Cimus pridem nos legem tulisse, quae prohibeat, ne cui à mulieribus, quae in tabernis se prostituunt, fideiussores exigendi facultas sit, quòd ibi desidebunt, & impiam hanc functionem impleturae sint, nullum insuper tempus poenitentiae habentes: huiusmodi fideiussiones exigentibus extremum interminantes supplicium ultra hoc, quòd fideiussores omni erga ipsos obligatione discedat soluti, neque compelli possint, ut hasce personas ex promissione sistant. Sed in praesentia coperimus atrocem quandam nec ferendam contra castitatem, cui tantopere studemus, contumeliam attentari: & ex quo fideiussores ipsos accipere prohibuimus, aliam illos uiam inuenisse, quae ad maiorem ducat impietatem. nam iusiurandum eos exigere, quòd nunquam ab impia illa & turpi functione desistent. At uero miseras illas mulierculas, & improbe in fraudem illectas putare pietatem offendi, si tam impium sacramentum uiolent: & in hoc ut iusiurandum seruent, suam profundere ac prostituere castitatem. Atqui cognitum oportuit, quòd etiam eiusmodi prauaricationes deo magis placeant, quam accuratae iuramentorum obseruationes. Neque enim si quis iusiurandum ab aliquo ad hoc accipiat, ut homicidium forte, aut adulterium, aut aliquid eius generis committat, iusiurandum seruari oportet, cum & turpe sit, & illicitum, & pro ducat in perniciem. Vnde facultas esto mulieri, etsi tale iusiurandum dederit, ut à tam acerbo iuramento recedat, & sine metu periculi, imò amore dei caste uitam instituat: periurij poena (si modo ulla omnino poena est) in eum, qui iusiurandum exegit, retorquenda. Adeoque & nos illi, qui omnino huiusmodi exigere iusiurandum praesumpsit, decem librarum auri poenam exigendam inferimus. quam sanè summam miseræ huic mulierculæ ad reliquam uiam tam honeste traducendam dari sancimus, per magistratum eius loci exigendam, dandamque ipsi: sciente praeside, si negligentius in hoc se gesserit, quòd deposito magistratu tam ipse illi obnoxius erit, quam haeredes eius, ac successores, & patrimonium eius, propterea quòd tam pium opus facere superfederit. Quòd si uel ipse prouinciae praeses id iuramenti exegerit: exigitor & ab ipso dicta decem librarum auri poena, siquidē magistratus aliquis militaris in ea sit prouincia, per illum danda (ut dictum est) mulieri. Si uero militarem magistratum non habeat: tam ipse metropoleos in illa prouincia episcopus eam rem ad animum reuocabit, ad nos quoque (si ita uisum fuerit) id referens, quam etiā maior in proximo magistratus. Ut undique praedicta poena coerceatur, qui id patrauerit, siue magistratus, siue priuatus sit: deturque huic, quae (quantum ad illum) ne quando peierasse uideatur, amplius ad castitatem & pudicitiam redire nequit. Quae igitur nobis placuerunt, & per hanc sacram exprimuntur legem, ea per propria edicta omnibus excellentia tua manifesta facito, quomagis circa tuendam pudicitiam maiestatis nostrae studium agnoscant.

NE PERSONAE, VEL REI, VEL AVRI ALTERIVS
p alio oppignerationes fiant*, sed oppigneratione oblato eius quadruplum
restituatur. Item ne pro eo, qui uel percussit, uel alioqui damnū
irrogauit, alius percutiatur, aut qualitercumque damnū sentiat. Et
ne donatio à priuato in imperatorem facta indigeat actio
rum publicorum confectio.   Confit.   LII.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni gloriosissimo, sacrorum per Orientem praetorianorum praefecto, iterum exconsule & patricio.

Liberales illas pro alijs oppignerationes, & odiosas pro his exactiones cum multa aliae leges detestantur, tum uero imprimis, quae à nobis sunt propositae. Sed haud scimus, quomodo res tam multis coercita legibus insuper praesumatur, & usu frequentetur, & maiorem de se efficaciam praebet, quam ipsa uis legum & necessitas. Propterea sancimus, ne qua per nostram omnino rempublicam, siue in

*id est (ut
uulgus hodie loquitur)
ne res praesalia fiant.

sive in cōuentibus & mercatibus publicis (id, quod maxime hic attentari deprehendimus) sive in agris, sive in urbibus, sive in pagis, sive inter ciues, sive rusticos, sive quoscūq; tandem, pro alio facta oppignatio, quocūq; modo aut tempore ualeat: sed ut qui sub huiusmodi oppignationis pro alio forma aurum aliud sive quippiam ab alio ui extorquere præsumpsit, ui oppresso in quadruplum id restituat. excidat præterea etiam actio, quam contra illum alterum habet, cuius nomine tam uiolentam ab alio exactionem fecit. Neq; enim rationem habet, ut cum alius debitor sit, alius pro hoc exigatur: aut cum quispiam aggressura damnum aut iniuriam intulerit, alter pro illo obturbetur, & quia ex eodē pago, unde ille, oriundus est, torqueat, afficiaturq; cōtumelia, & graue aliquid nullo merito suo patiat, aut deniq; p altero absq; causa legitima quā illequale sustineat læsionem. Ad hæc a gentium præsidibus in corpore exquisitos etiā cruciatus excipiat: sciētibus ijs, quod si hoc nō egerint, sed per puinciā, cui præsidet, ulli hoī pro alio ingesta oppignationes præsumptæ fuerint: nihil tam amplū futurū sit, quod ē nostris ipsos manibus eripiet. ENIMVERO & illud nobis huic adijcere legi uisum est, ut quemadmodū donationes a maiestate imperatoria in alios collatæ actorum confectio non indigent, sed suapte natura firmitatem ac robur obtinent: ita neq; quæ a priuatis in maiestatem imperatoriam fiunt (si modo reuera & serio fiant, absolūtæ in foro a tabellione, & subscriptionem habentes donatoris, ac testium, neq; non reliquam obseruationem in cōficiendis donationibus adhiberi solitam) actorum confectio indigeant, ad quantūq; summā factæ. Neq; eū consentaneum fuerit, ut nō iisdem quoq; maiestas imperatoria a priuatis potiatur, quæ ipsa concedit illis. Hæc autem inæqualitas ex inuolutione existit, quā Zenonis pientis principis introduxit cōstitutio, ne imperiales scilicet donatiōes actis publicis opus haberent. Quia igitur simpliciter ea causa & defunctorie antea considerata fuit: propterea nos summam illi imponentes manū, utrinq; id tenere uolumus, tam in donationibus, quæ ab imperatore fiunt in priuatos, quā quæ a priuatis conferuntur in maiestatem imperatoriā, ut per hanc æquabilitatem causæ apponatur id, quod iustū est. Quæ igitur per hanc sacram nostram sancita sunt constitutionem, ea more solito excellentia tua per propria edicta omnibus manifesta facere studeto.

VT QVI PROVINCIALEM HOMINEM EXTRA TER-

ritoriū suum in ius producit, cautionē præbeat, quod nisi litem obtineat, præstaturus sit, quantum iudex eum, qui calumnia tentatus est, accipere statuerit. Item ut qui libellum suscipit, ad deliberandum, an iudicio disceptare uelit, aut datum tolerare iudicem, uiginti dierum spacium habeat. Præterea quod qui post iuratoriā cautionem in iudicio non comparet, omnem litis impensam debeat actori persolvere, & deinceps causam dicere datis fideiussoribus. *Insuper de hypothecis militiarum, quæ ex casu uocantur, quæ persone & quando hoc ius habeant. Postremo & de indotatis uxoribus, ut & ipsæ quartam partem in substantia uiri habeant, & item uir in substantia uxoris, quando inops est, qui superses mansit.* *Constit. LIII.*

Imp. IUSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. prætoriorum per Orientem præfecto, iterum ex consule & patricio.

Multi sanè, cum nos adeunt, docent potentiam nostram, quod ducendi ab aliis quibus in ius, uel ex sacra nostra iussione, uel maiorum magistratuum decretis in alias etiam provincias protrahantur: quodq; cum miseris modis ea re affligantur, & iussionibus aut decretis adacti abducantur: postmodum tamen qui illos duci curarunt, simul atq; ab his, quos postularunt, sibi cauerint, quod intra dictum tempus & constituto loco iudicium suscepruri sint: domi suæ in prouincia maneant, sinantq; eū, qui stitit, aut iudicio postulatū est, in peregrino solo sumptibus atteri. Quā rem miserantes sancimus, si quid tale eueniat, & tempus, quod in cautione iudicio sistendi aut in ius ducendi causa facta actor præstituit, effluat: deinde ille quidem alter stationem suam in iudicio tueatur, actor uero non compareat, neq; intra decem dies, q̄ in eum locum perueniri potuit, occurrat: ut non solum reus ad iudicem ingressus & re ostensa euestigio absoluator, sed etiam iuramento eius æstinatis sumptibus, quos tam in cōficiendo itinere, q̄ in peregrino solo, dum ibi moratur, sustinuit, iudex eum, qui temere duci curauit, in his cōdemnet. Et quia

Et quia moris est, ne quis aliter in iudicium uel ducatur, uel sistatur, nisi qui duci procurant, hi in certam quantitatem fideiussores dent, se litem peracturos, obtenturosque sententiam: ut omnino ea quantitas ab ipsis exigatur, deturque ei, qui immerito calumnia affectus fuit. Quod si iuramento suo etiam amplius aliquid declarauerit (nempe certa quantitate à iudice definita, quam leges Taxationem appellant) ut insuper & hoc exigatur: quo magis discant non in aliena uita ludos facere, sed in suo quaque territorio iudicia deligere, in quibus disceptent cum suis aduersarijs.

Quia uero compertum habemus, quod ab actoribus ut plurimum hic quidem, cum personas aliquas sisti uolunt, fideiussores præstantur, cum uero aliò abducuntur, probabile est hanc ipsos obseruationem effugere: sancimus, ut in hac urbe iudex aut gloriofiss. noster quæstor, qui sacris nostris subministrat literis, si quid tale facere iussus sit, non aliter & prius reum patiaturs aliò abduci, quam actor in iudicio, ad quod reum fontem perducturus est, fideiussorem præstet, quod nisi reum peregerit, aut peragendo litem obtineat, pro locorum distantia tantum soluturus sit auri, quantum reo præfinitum fuerit: utque omnia illic agantur, quæ de exhibitione determinauimus: præfinito quidem auro exigendo à fideiussoribus, & dando ei, qui aliò in ius deductus fuit: præbendo scilicet etiam ab illo iureiurando usque ad taxationem, ut si iuret plus se insumpsisse, & hoc recipiat, & undique absoluta appareant, quæ hac nostra comprehendunt legislatione.

SED ET ILLUD, tametsi recte ex officio antiquitas disposuit, tamen hoc tempore de industria dolis & artibus circumueniunt hi, qui legum nostrarum benignitatem ad expediendas suas calumnias prætexunt. Nam cum antiquitas uellet, ut qui conuentionis libellum suscepisset, tam in decem dies deliberationem haberet, quomagis & rem ipsam perscrutari, & debitum forte etiam agnoscere posset, & dissoluere, quam post decem dierum spacium transmissio libello subscriberet simul, & prætorijs stipulationibus satisfaceret: quidam ad nostras respicientes leges, quæ post contestatam litem neque recusare iudicem, neque ut alius iudex addatur, petere permittunt, dolis eam rem circumueniunt: & maxime exsecutoribus talia dolo malo excogitantibus, qui simul atque citatio aliqua offeratur, sæpenumero ne libello quidem edito, neque ulla cautione prætoria præbita, inuitum hominem ad datum iudicem deducunt, & omnium adhuc rerum ignarum compellunt litem contestari: ut semel contestationis uinculo illigatus, amplius licentiam non habeat uel refutandi iudicem, uel petendi, ut alter saltem in cognitionem iudex societur, etsi suspectus forte iudex existat. Atque ita & quæ uolunt, agunt, & hominem arte in illorum potestatem redactum, quo modo uolunt, tractant.

Sancimus igitur, ut cum alicui offertur citatio: omnino libellus edatur, neque (ut olim) citatus decem tantummodo dierum spacium habeat, sed conduplicatum, hoc est uiginti: ut siue iudicem recusare, siue ut alius illi in cognitionem addatur, petere, aut etiam debitum agnoscere, & amice cum aduersario suo transigere uoluerit: eius agendi habeat licentiam, non uero per calumniam aut circumuentionem consistat apud iudicem forte suspectum, forte displicentem sibi, nonnunquam erga reum peculiariter etiam male affectum: nullum uidelicet tempus eo, qui litem sustinet, ad cognoscendum habere, quo ipse nomine conuentus comparere debeat.

Cum uero libellum suscipit: sola fideiussione personali ab eo data, & sportulis secundum sacram nostram præbitis constitutionem: prius exemplo libelli, quem antibibulum graeci appellant, subscribat ea, quæ tempus exprimant, quo libellus ipse fuerit editus, ne & in hoc fraus aliqua suboriatur.

Cæterum cum contestanda apud iudicem lis est: interrogetur reus, an uiginti illi dies deliberationis effluxerint, & quantum ille ueritatem dicat, demonstretur tamen hoc etiam ex die libelli editi, & ex subscriptione in libellum collata. Ac si dicat uiginti dierum numerum decurrisse: tunc denuo lis contestetur.

Medio autem tempore & iudicem recusandi, & alium petendi, & in cognitionem socium assumendi, aut etiam amice cum aduersario transigendi licentiam habeat: nihil interim neque damni accipiens, neque ab exsecutoribus turbatum metuens, sed prætoria cautione exposita, prout ista iudicantibus uisum erit, uiginti dies ad deliberandum obtinens.

Quod si hæc obseruata non fuerint: tamen si litis aliqua uideatur facta esse contestatio: tamen pro nulla habebitur, & potestas erit post talem contestationem æque intra statutos uiginti dies omnia agere, ac si neque initio contestatio aliqua facta esset.

Vbi uero semel recusato iudice, alium acceperit: non permittimus ei, ut petatum iudicem denuo recuset.

Quemadmodum enim pro eo curam gerimus: ita rursum ut ab ipso in detrimentum actorum omnino aliquid agatur, auersamur.

Si qui uero cum iuratoriâ cautionem exposuissent se iudicio affuturos, priusquam litis contestatio celebraretur, in ampla hac urbe dispareant: licentia sit actori, ut uel lite nondum contestata designatum iudicem adeat, & hæc renunciât. Ille autem si quidem magistratus & cum potestate sit: omni modo iubeat iudicio postulatū præhendi, ut

qui & periurus, & per fugam quodammodo sui ipsius accusator factus sit. Si magistratus non sit, sed alicunde datus iudex, uel ex sacra forte forma, uel iussione, uel ab aliquo magistratu: ad illum renunciatur, à quo datus est, ut ab illo præhendatur: neq; actori causa maneat ex omni parte inexplicabilis, nec iudice quidq; agere queunte, propterea quòd litis apud ipsum contestatio celebrata nondum sit, atq; illo legem simul & iuratoriam cautionem suam contemnente, & actorē omni legitimo auxilio destituyente. Ne igitur latitante ipso, & tardius uadimonium obeunte, causa in pendenti maneat: examinationem in ea iudex utcunq; & crassius interponito, quocunq; ille terrarū abiisse dicatur: & certum temporis spacium impertitor, intra quod nisi occurrat & uadimonium obeat (liberam tamen eius agendi copiam habēs, neq; (ut ita conijciamus) dedita opera ab actore impeditus, aut uenire prohibitus) tunc controuersia ex una tantū parte examinato, & actorem secundū mensuram declarati debiti mittito in possessionem bonorū eius, ut in possessionem missus rem teneat debiti seruandi causa: & si post hæc ille occurrerit: prius omne ei dispensandum soluit, tuncq; recepta re & fideiussore dato causam prosequitur. *PER PVL CHRVM* autē fuerit propter quæstionem eorum, quæ quotidie in cōtrouersiam adducuntur, & hoc communi lege determinare. Siquidem multæ initio controuersia exorta fuerunt, utrū militiæ possint nexu hypothecæ obstringi, an uero his liberas esse oporteat. quæ res lege iam decisa est, & manifestæ sunt militiæ, quæ uendi aut pignori opponi possint. Nos uero eā causam paulo altius & diffusius contemplantes, cognouimus, quòd priscis temporibus in militijs nō hypothecæ ferebantur, sed obsoleta quædā & prorsus ex usu in talibus sublata nomina. Paulatim postea imperatores interpellātes creditores miserati, hæc præbebant: quanq; omnis militia publica esset, neq; aliunde ullum omnino reditū haberet, q̄ ex principali liberalitate. Ea igitur de causa sancimus, ut militiæ, quæ ex casu uocantur, nō cuius temere hypothecæ noīe opōnātur: nisi creditor sit, qui in hoc mutuum pecuniam dedit, ut ille militia potiretur. alioqui cæteris creditoribus temere idipsum non concedimus. Sed ut si filij defuncto sint, aut uxor, oībus hi modis præferatur: modo nos adeant, & ex iussione nostra hæc auferant, nō quasi paternam hereditatem (si alioqui inops sit) sed quasi principalem liberalitatem: ut tam his, qui aliquid in bonis relinquunt, q̄ qui nihil relinquunt, conuenienter opem feramus. Certe si nemo illis filius, neq; item uxor sit, neq; creditor, qui ad eam militiam comparandā dederit mutuum: tūc & cæteros creditores in partem horum uocamus, ne quid inhumanum facere, & legem de militijs non pietatis & deo placendi studio tulisse uideamur: priuilegijs, quæ specialiter Silentarijs concessa & elargita sunt, in sua firmitate & robore manentibus. Quoniam uero ad clementiam omnis à nobis aperta est lex, uidemus autem quosdam coherentes mulieribus indotatis, deinde morientes, & filios quidem ex lege uocatos ad paternam hereditatem, mulieres autem licet decies milies in statu legitime coniugis manserint, attamen eo quòd non sit facta neq; dos, neq; antenuptialis donatio, nihil habere ualentes, sed in nouissima uiuentes inopia: propterea sancimus prouidentiam facere etiam harum in successione morientes, & huiusmodi uxore cū filijs uocari. & sicut scripsimus legem uolentem, ut si sine dote existentem uxore uir dimiserit, quartam partem eius substantiæ ea acciperet: sic etiam hic quoniam contigerit forte paucos aut plures esse filios, quartam partem eius substantiæ habere mulierē, siue plures, siue filij pauciores fuerint. si tamē legatū aliquod reliquerit ei uir minus quarta parte, compleri hoc: ut sicut læsas eas iuuamus, si forte dimissæ fuerint à uiris indotatæ consistentes, ita uel si perdurauerint semper cum eis, eadem fruantur prouidentia: scilicet omnibus secundum instar illius nostre constitutionis, quæ quartam eis decernit, etiam hic seruandis. similiter quidem in uiris, similiter autem in mulieribus. communem namq; etiam hanc super eis ponimus legem, sicut etiam præcedentem. Si uero quasdam res proprias mulier in domo uiri, aut alibi repositas habuit, harum actionem & retentionem habeat omnibus modis imminutam, subiaccere huerit. Hæc itaq; dicimus si coniunctorum alter dotem, aut antenuptialem donationem non faciens, inops aut uir aut mulier inueniatur, & moriens quidem aut uir aut mulier locuples sit, ille uero uel illa superstes pauper existat. nam si aliunde forsā habeat: non offerentem dotem aut non dantem propter nuptias donationem nō erit iustum grauare filios per successionem. Quoniam lex alia est nostra, dicens dotem non offerentem non posse res uiri acquirere per antenuptialem donationem. quod etiam uolumus hic obtinere: nisi tamen ipse uir, aut legatum ei, aut aliquam partem institutionis reliquerit. fieri namq; hoc nullo inuidemus modo, ut omnibus modis concordantiæ legum seruentur, & inopia coniugis per alterius saluetur diuitias. Quæ igitur nobis placuerūt, ea excellentia tua robur accipere & fini tradere studeto, per edicta ab ipsa facienda omnibus ea manifesta faciens, quomāgis secundum hæc & uitam instituant, & ciuilitate conuersentur.

QVOD CONSTITVTIO, QVAE EX ADSRIPTICIO ET libera natos liberos esse uult, non his, qui ante, sed qui post constitutionē nati sunt

sunt, profit. & ut uenerabilium domuum æconomi immobiliū adinuicē rerū ec-
clesiasticarum commutationes faciant, decreto prius interposito, excepta
hac maiore ecclesia. Constit. LIIII.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni præfecto prætorio, iterum exconsule & patricio.

IN quadam nostrarum constitutionū nihil obscuritatis habente, motæ sunt quæstiones
ab aliquibus ex studio, & ad suam intentionem obscuritatem ei inducentibus. cum
enim libertatis amatores simus; nuper posuimus legem, ut non secundum antiquitatem
si ex adscripticia & libera persona processerit soboles, omnino eam sequat̃ adscripticia
fortuna; & secundū seruilis scilicet fortunæ obseruationē sic etiā super adscripticijs pū-
tur, & secundum uentris statum eius etiā, qui nascitur, consideretur fortuna. ex libera
namq; matre procedere seruilem partū meritō lex nostra noluit. Et quoniā diximus in lege, si quidam
cōiuncti sint mulieribus, siue etiā coniuncti fuerint, & filij procreentur, ita legem in his, qui procrean-
tur, ualere: quidam sic fatue aut callide interpretari ausi sunt legē, ut etiā si ante constitutionē nati sint
aliqui, uel si ualde sint senes, putent eos liberari, tanq; modo natos, & nō longe præcedentes legē; cum
utiq; nos hunc habuerimus intellectum, ut si cohærerēt iam quidam uxoribus, & post legem filij pro-
creati essent, aut non cohærent quidem, postea uero nuptiæ fierent, post legē nati haberent ex lege da-
tam libertatem. Ne igitur liceat artibus uti, & malignari possessionē, & nocere dominis talibus
interpretationibus: propterea sancimus, ut omnes, qui nati sunt à tēpore legis, hi soluti sint adscripticia
fortuna, si ex liberis nascantur matribus: omne præteritū antiquæ seruando legi. QVIA IGI-
TVR nuper scripsimus legē, medentes his, quæ de ecclesiasticis alienationibus fiunt, & uolentes (si qui-
dem publicum debitum sit) posse eas alienare cum omni subtilitate secundum legis obseruationē: si
uero priuatum debitum est, pro soluto dare rem immobilem, & in nullo uideri offendere positam le-
gem, quæ omnē alienationem phibet; etiā illud adiūcimus. Et per quandam inuitabilem occa-
sionem & utilem danti & accipiēti uenerandæ domui, hoc est aut ecclesiæ ad ecclesiam, aut prochio ad
prochium, aut xenodochio ad xenodochium, aut simpliciter uenerabili domui ad aliā reuerendam do-
mum, hoc est aut ecclesiæ ad prochium, aut monasterio ad uenerandam domum, aut xenodochio, aut
nosocomio aut alijs ad ecclesiā, aut alterutrū, aut unum horū, quæ prius à nobis sunt dinumerata, aut
alteri cui libet uenerabili domui: licentiā damus præsulibus horum monasteriorum p hanc legē com-
mutationem facere, & hoc ualere. & non solum imperium (sicuti prior dabat lex) licentiam habere cō-
mutare, sed etiam uenerabiles domos, quæ regi omnī deo dedicatæ sunt; sic tamē, ut etiam decretum
interponatur, cum omni subtilitate et iureiurādo, & apud locorū metropolitanū hoc consideretur. &
si reuera probatum fuerit cum iureiurando, quia utile est utriq; parti hoc agi: ratum esse & ualere, et nō
egere neq; speciali iussione, neq; pragmatico diuino typo: reuerentibus quippe his, qui ad talia con-
ueniunt, magni dei iudicium, siquid præuaricati fuerint horum, quæ cōpetunt, aut quoddam colludi-
um fiat, aut aliquid præter utilitatē utriusq; geratur partis. nam maledicta his omnium terribilissima
imminebunt, tā quæ inferunt eloquia diuina peccātibz, q̃ quæ nunc eis disposita sunt. si quid autem
prætermittatur, & postea demōstretur maligne factum: pro nō facto erit. Excipimus etiam hac
lege sanctissimam maiorem ecclesiam, sicut etiam priore. illā nāq; in priore prohibitione alienationū
stare uolumus: quoniam & hoc ipsis gubernatoribus eius sanctissimis uiris uidetur. Tua igitur
eminentia, quæ nobis bene & sancte uisa sunt, & per hanc sanctam declarata sunt legem, omnibus gen-
tibus, quibus præest, per præcepta propria solenniter faciat manifesta.

VT DE CAETERO COMMVTATIONES ECCLESIASTI-
carum rerum non fictæ fiant ad piissimum imperatorem, & hoc modo ad
alias personas legitimas transeant res, sed hæc tantummodo fiant ad
imperialem domum. & ut liceat perpetuas emphyteuses agi ab
oratorijs in oratoria, decreto uidelicet interposito, excepta
hoc maiore ecclesia: ne tamen in priuatam personā
transeat emphyteusis. Constit. LV.

Imp. IVSTINIANVS A. Mennæ archiepiscopo Constantinopolitano.

Legem scripsimus dudum ecclesiasticas quidem alienatiōes prohibentem, solam autem
cōmutationem permittentem sanctissimis ecclesijs, nec non sanctissimæ maiori ecclesiæ
huius felicissimæ ciuitatis, dum imperium accipere aliquid ab aliqua uenerabilium do-
mum uoluerit. postea siquidem aliam scripsimus legē, qua excepimus sanctissimam
maiores ecclesiam, permittentes quasdam alienationes, quas illa lex dicit. Quia
uero cognouimus, quod aliqui prioris constitutionis capitulum, quod de permutatione
competentium rerum sanctissimis domibus ad imperium scripsimus, ad artem legi contrariā conuer-
terunt, postulaueruntq; nos quidā à sanctissima ecclesia accipere, his autē hæc dare. Hinc aggressi sunt
multi quidam, qui similibus petitionibus omnibus utentes, sacram nituntur circumuenire constitutio-
nem.

nem. quæcūq; ergo gesta sunt à nobis usq; ad præsentē diē, hæc sub schemate, in quo nunc sunt, manere uolumus: nullo permutatio horum, quæ iam à nobis cum sanctissima ecclesia in talibus contractibus gesta sunt, aut cum his, qui hæc à nobis perceperunt.

De cætero autem sancimus, nulli penitus uelam esse licentiā aliquid tale agere: sed illas solas ualere permutationes, quæ in imperialem domum in hoc factæ sunt, ut perpetuò apud imperium maneant, & non transferantur ad priuatum, neq; illarū ius per medium imperium ad eos proficiatur. Sed si quid tale fiat: licentiā damus reuerendissimis œconomis res appræhendere huiusmodi, & tradere eas rursus ad sanctissimam ecclesiam, tanq; si nec ab initio contigisset permutationes harum ad imperium factas, sed seruari hoc schema in perpetuū ex præfenti die inchoatum. Omnibus, quæ dudum (sicuti prædiximus) post priorem legem secundū modum prædictum gesta sunt, ratas manentibus: eo quod illa quidem, quæ sic facta sunt, à uiris gesta sunt. nunc autem quidam uolunt illorum exemplo utentes, & nobis esse molesti, & sanctissimam maiore ecclesiam huius felicissimæ ciuitatis circūuenire: quod per omne tempus nullo modo fieri uolumus. sed & si fiat quolibet schemate: hoc etiam infirmum esse, et à sanctissima maiore ecclesia in perpetuum uindicari, nulla ei temporis præscriptione in hoc obijcenda.

ILLVD QVOQVE sancimus, ut alijs omnibus de iure emphyteusos sanctis: et in sanctissima maiore ecclesia, & in alijs omnibus uenerabilibus domibus proprium robur habentibus: licentiā sit sanctissimis ecclesijs & uenerabilibus domibus ad inuicem & emphyteusim perpetuam agere, decreto quippe hoc faciendo: excepta quidem hac sanctissima maiore ecclesia. in hoc autem celebrata emphyteusi, ut non ad priuatam personam extēdi omnino possit. Tua igitur beatitudo, quæ iussa sunt à nobis, custodiat: & his, qui sub ea metropolitanas sedes habet, faciat manifesta: ut & ipsi, quæ nobis placuerūt, cognoscētes, nihil horū præuaricari præsumāt. erit enim uniuerfis à deo iudiciū: & exinde poena, si quid præter hoc aut ipsi egerint, aut agi pmisserint.

VT EA, QVAE, VOCANTVR *INSINUATIVA, SV

per clericis in maiore quidem ecclesia dentur, in alijs autem ecclesijs penitus non dentur.

Constit. LVI.

Imp. IVSTINIANVS A. Menne archiepiscopo regie ciuitatis Constantinop.

Lurimas additiones suscipientes, hanc legem dirigere ad tuam beatitudinem iustum existimauimus. Qui enim ordinatur à tua reuerentiā clerici in sanctissimis ecclesijs (absq; tamē sanctissima maiori ecclesia) omnium patiuntur crudelissima, non suscipientibus eos illic ecclesijs, anteq; quantum uoluerint, accipiat aurum. & nouimus hoc ex frequentibus additionibus de hoc factis nobis. Sancimus igitur beatitudinē tuā hoc ualidissime custodire. & si quidem consuetudo est dare eos, qui ordinantur in sanctissima maiore ecclesia: hoc eos præbere. nihil em de his, quæ dantur in sanctissima maiore ecclesia, nouamus. Præterea uero in alijs omnibus nullis in eis clericorum licentiā esse penitus pro his, quæ uocantur insinuatiua, aliquid ferre. Sed & si quis tale aliquid egerit, illū quidem priuari sacerdotio. in illius aut officium introire, qui missus est. & hanc eum auariciæ ferre mercedem. Custodire uero hæc etiam deo amantissimos defensores sanctissimæ maioris ecclesiæ, poenam formidantes. X. librarum auri, si quid neglexerint. sed gratis omnia procedere. deinde etem defunctiones, & ministeria, non per uenditionem, nec per mercationē fieri aliquam uolumus, sed puræ & citra redemptionē. sic em rei digni fient nulla uenditione ac mercatiōe facienda. Tua igitur beatitudo, & qui postea in pontificales accefferint sedes, quæ à nobis ordinata sunt, & per hanc declarata sunt legem, operi effectuiq; tradere festinet.

VT IN PRIVATIS DOMIBVS SACRA MYSTERIA

non fiant.

Constit. LVII.

Imp. IVSTINIANVS A. Menne archiepiscopo regie ciuitatis Constantinop.

Trifcis sancitum est legibus, nulli penitus esse licentiā domi, quæ sacratissima sunt, agere, sed publice sinere procedere in credulitatem & dei culturam secundum sanctionē de his sacratis actibus traditam; & nos etiam hanc in præsentī ponimus legem, quam cū omni cautela tenere uolumus. Omnibus enim interdiximus magnæ huius ciuitatis habitatoribus, magis autem etiā totius nostræ ditionis, in domibus suis habere quasdā quasi orationū domos, & in his sacra celebrare mysteria, & hinc fieri quædā catholicæ & apostolicæ traditioni extranea. Sed si quidem domos ita simpliciter aliqui habere putāt oportere in sacris suis, orationis uidelicet solius gratia, & nullo celebrando penitus horum, quæ sacri sunt mysterij, hoc eis permittimus. inuidia enim nulla est, si uolunt circa hæc habere habitacula quædam. & in eis tanq; in sacris orare, alijs aut omnibus abstinere. nisi tamen in eis uoluerint aliquos inuitare clericos: hic quidem sanctissimæ maioris ecclesiæ & sub ea sanctissimarum domuum, uoluntate ac probatione sanctissimi archiepiscopi ad hoc deputatos: in prouincia uero deo amabilium episcoporum. nulla notitate sedi eius beatitudinis ex præsentī nostra lege facienda, circa existentia ei quolibet modo in ordinationibus

bationibus, aut gubernationibus hic, aut in prouincijs iura, sed omnibus etiam competentibus ei quolibet modo & tempore ratis nunc & in omne reliquum tempus seruandis: sancimus tuam hic conseruare gloriam, & manifesta omnibus per literas proprias constituere, quatenus per omnia ualeat lex.

Hæc enim & gloriosissimo præfecto felicis huius urbis, & sanctissimo archiepiscopo, & uniuersali patriarchæ præcipimus, ut ex ciuili & sacerdotali uirtute hæc perpetuè custodiantur. Sciant enim & ipsi domuum domini, quia si nō hæc custodierint: ipsi quidem sub imperiali fient motu, domus autem, in quibus aliquid tale agitur, & publicæ fient, & sub sacratissimum nostrum ærarium deducuntur. Si autem et aliquos contingit tale aliquid in suis habere domibus: sciant, quod nisi intra tres menses, ex quo hæc lex insinuata fuerit, hæc correxerint, & ad figuram à nobis ordinatā deduxerint, sub prædicta pœna fient. hæc autem agi cum ueritate, non per aliquam calumniam uolumus. ueracium enim solummodo sumus amatores.

Hæc sancimus tuam custodire celsitudinem, & nihil tale fieri concedere. scito enim, quia si didicerimus, tibi tale aliquid denunciatum, deinde non prohibuisti, aut tu, aut successores tui quicumque futuri: ipse quidem quinquaginta librarum auri expones pœnam, sed & qui successores cinguli fuerint. parens autem tibi officium sustinebit idem damnū, si rem nobis studiosam & sanctissimæ ecclesiæ custodientem unitatem & prohibentem, quæ à nobis aperte interdicta sunt, agi latenter passum est, & despicere commissum, & circa ipsum cingulum periclitabitur. insuper & ipsam domum, in qua aliquid tale agitur, fieri publicam, & sub sacratissimū uenire ærariū. Scriptū exemplar à nobis & sanctissimo patriarchæ felicis huius urbis, ut & ipse huius ponat rei prouidentiam. uolumus enim sacerdotali & iudicialiter hæc seruata durare in reliquum tempus & immutata.

DE CLERICIS, QUI A SVIS DESTITERVNT ECCLESijs. Item de his, qui oratoria ædificant.

Constit. LVIII.

Imp. IVSTINIANVS A. Memne sanctiss. huius regie urbis archiepiscopo,
& uniuersi eius tractus patriarchæ.

Uti sæpenumero clerici, certis uacantes oratorijs, aut etiam pro aliquibus forte subrogati, simul atque solennem erogationem perceperunt: à sacris se mysterijs in uniuersum segregant (quas ob causas, melius ipsi nouerunt) aut quacunque occasione à sacrosancta omnino ecclesia, in qua consistunt, recedunt. Sancimus igitur, ne sacro id impedimentū ministerio ingeratur, sed à dei amantiss.

episcopis, sub quorum tutela hæ ecclesiæ constitutæ sunt, in illorum locum alij sufficiantur, qui ista percipiant. Neque enim ullis concedere uolumus, ut ea, quæ ab ipsis aut per ipsos sacrosanctis iam ecclesijs erogantur, in suum lucrum conuertant. Siquidem nullo prætextu aut occasione uolumus, ut ex aliorum defraudatione alijs lucrum accedat: sed ut quemadmodum quæ iam inde ab initio erogata sunt, ita & porro absque ulla temporis præfinitione præstentur: neque sacrum ea re ministerium corrumpatur & intercadat: nullam licentiā habituris his, qui ab ecclesijs destiterunt, postquam uel à sanctiss. patriarcha, uel prouincialibus episcopis in illorum locum alij subrogati sunt, ut aut ipsis subrogatos inde detrudant, si regredi uelint, aut eos, qui id erogationis genus sustinet, conduplicatas impensas suppeditare, & tam subrogatis, quam ipsis, qui redire uolunt, præbere compellant. sed (ut simplicissime dicamus) illi quidem, si redeant, nō recipiantur: his uero, qui post priorem discessum suffecti sunt, præbeantur prouisiones annonariæ: nullo lucro exinde his, qui suppeditare solent, accedente. ut qui talia luti facere attentauerint, omni modo subrogatis ab ipsis tam prouisiones annonarias, quam alias erogationes, tam ipsi, quam hæredes, ac successores eorum præbeant: scientes, quod si etiam potestea defraudauerint, certa ex illorum patrimonio possessio sacris nostris rebus priuatis segregabitur, ut illis exinde fiat erogatio.

Illud quoque ad honorē nostrū & altitū sedis tue decernimus, ut si quis ædificans ecclesiam, aut etiā aliter expendens in ea ministrantibus alimenta, uoluerit aliquos clericos statuere: non esse ei fiduciam ullam, quos uult per potestatem deducere tue reuerentiæ ad ordinandos eos: sed examinari à tua sanctitate, sententiāque tua, & qui pontificalem sedem rexerint, semper hos suscipere ordinationem, siquidē tue beatitudinis, & posteris opportuni uidebuntur existere, & dei ministerio digni: ut nō prophanentur sancta dei (hoc uidelicet quod sacris sancitur eloquijs) sed intacta & ineffabilia tremendaque constituta, sancte & deo amabiliter & uenerande tractentur. Quæ igitur nobis placuerunt, & per hanc sacram exprimuntur legem, ea ut in perpetuum beatitudo tua custodiat, sancimus: certō scientes, quod non minus nobis sacrosanctarum ecclesiarum commoda curæ sint, quam ipsa uita.

DE EXEQVIIS, QVAS FIERI OPORTEAT IN DEFUNCTORUM funerationibus.

Constit. LIX.

Imp.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni sacrorum per Orientem pretoriorum
præfecto, iterum exconsule & patricio.

I quidquid usq; est bonorum operum, id oportet (uolente deo) per nos initium capere: conueniet item, ut ea bona, quæ per alios cœperunt, si his immineat exitium, per nos denuo restaurentur, & in ueterem reducantur ordinem: ut semper nobis uel ipsa rei confectione, uel restauratione ad præclaras actiones contendendi facultates adsint.

Cuiusmodi sanè quiddā cū & in defunctorū funerationibus perperam administratur: corrigere id uisum est, & hominib; exinde largiri, ne geminam incommoditatem sustineant, tam suos amittentes, q̃ etiam illorum nomine subeuntes dispendia. sed quod diuus princeps Constantinus recte excogitatum disposuit, & postmodum Anastasius pientis. princeps confirmauit, adiecto insuper & reditu: id nos ruinam minitans restaurare simul, & undiq; ad stabilitatem redactum conuenientibus adstringere iuramentis properamus, efficientes ea re, ut immortale permaneat. Nā cū pientis. princeps Constantinus nongentas quinquaginta officinas ex diuersis collegijs huius almæ urbis sacrosanctæ maiori ecclesiæ cum immunitate dederit: Anastasius quoq; item pientis. princeps non solum officinis illis centum quinquaginta alias apposuerit, sed etiam pro liberalitate sua per duas pragmaticas formas certum redditum constituerit, ut aurum ex eo redditu redactum in eam summā proficiat, quæ à dei amantis. œconomis datur his, qui circa hoc laborant: multi undiq; nos adierunt, dicentes rem non procedere æquabiliter, neq; defunctorum funerationes absq; pacta mercede celebrari, quin potius amarulēte mercedes exigī, multa etiā extrinsecus inueniri nomina & collegia, quæ uel in mediō luctu ab inuitis exigant, & eos, qui dare non possint, ut dent, ui compellant. Hæc nos conuenienti correctione dignari, iustū putauimus.

Inde adeo primum omnium sacrosanctæ maiori ecclesiæ officinas magnam iacturam & diminutionem perpeſſas ad integrum numerum reparauimus, cōscripta de hoc sacra forma ad præfecturam urbicariam, ut omnibus modis ea unā cum obsecundante illi cohorte mille & centum officinas dei amantis. defensoribus & œconomis prædictæ sacrosanctæ ecclesiæ tradant: octingentis quidem officinis cum corporibus præbendis dei amantissimis defensoribus, trecentis uero pientissimis erga deum œconomis: ut dei quidem amantissimi œconomi trecentas illas officinas & redditum ab Anastasio sacratiss. principe donatū in fructu habeant, nihil amplius ob diminutum conquerentes numerum, sed in supplementū habentes, quæ præbent trecentæ officinæ, tam decanis, q̃ reliquis cœtib; menstruarum præstationum erogationem faciant: dei uero amantis. defensores ad manum habentes octingentas officinas, tam leſticarios (ut uocant) exhibeant, q̃ reliquum ministerium, quod defunctorum exequiæ requirunt, sufficiant, quo magis ea re defunctos à damno afferamus & iniuria.

Eas igitur prædictas mille & centum officinas dei amantis. œconomis & defensoribus absq; ulla temporis præfinitione cum immunitate & citra diminutionem custodiri, & si quocunq; modo aliqua intercidat, lumenue mutet, aut cōmerciū, à gloriosiss. huius almæ urbis præfecto suppleri recuperariq; oportet: ut dei quidem amantis. œconomi fundorum, qui sepulturis attributi sunt, administrationem habentes, habentes item & à uestigialiū præstatione immunes trecentas officinas, defensores uero octingentas alteras, utriq; defunctorū exequias rite gubernēt. Omnimodo sanè quod ex annuo fundorum redditu prouenit, à dei amantis. œconomis in sepulturarū usum conferatur, quemadmodū inferius in progressu dicemus, apponentes nonnihil de trecentarum officinarum redditu, prout de facto hi à nobis capere petierunt.

Ac quoniā de mille & centum officinis, quæ in alma hac urbe sunt, pleræq; intercederunt: præcipimus in præsens, ut hæc suppleatur, & dei amantis. œconomis pientissimisq; erga deum defensoribus (quo modo à nobis dictum est) mille & centum officinarum numerus indeterminatus & simplicissime diuisus conseruetur. ne quo pacto pauciores decani siue copiatæ, q̃ octingenti, dei amantis. defensoribus attributi sint. pro trecentis autē illis, quæ dei amantis. uiris œconomis adsignantur, siue officinas in corporibus percipere uelint, uel omnes, uel quasdam ex his, siue ferre per causam (ut uocant) excusatarum officinarum uel omnium, uel quarundam pecunias: insumatur & hæc circa defunctorum exequias, ut ex his pecunijs simul & fundorum prouentibus distributio fiat in decanos, ascetrias, canonicas, acoluthos, & alios, prout inferius in progressu constituimus. Nam cum digestis in ordinem rationibus dei amantis. œconomi ostenderint, impossibile esse, ut ex fundis de cætero idem redditus colligatur: merito trecentarum nos officinarum additamentum huic parti attribuiamus, ut quod ha-

tenus

tenus circa cadauerum elationem laborantibus dabatur, citra reprehensionē deinceps quod præbeatur, per singulos scilicet menses, tam decanis & acoluthis, quæ canonicis & ascetrijs, & alijs, pro consuetudine hætenus apud ipsos obtinente. hoc est decanis quidem per singulos menses, solidos. 72. ascetrijs & acoluthis, solid. 91. & canonicis solid. 36. qui quidem ab ipsis dei amantiss. colligantur œconomis, soluantur uero per singulos sex menses, quibus & antea percipi consueuerunt. Oportet autem eam quidē auri partem, quæ ascetrijs competit, à dei amantiss. œconomis prædicto termino dari Eugenio dei amantiss. diacono, & ipsius Sampsoni religiosæ memoriæ xenonis, aliorumque à nobis illi cōmendatorum xenodocho, & qui unquam ipsum dei amantiss. horum xenonum xenodochi secuturi sunt: propterea quod ascetriæ, quæ in hunc usum adhibentur & ministerium præstant, sub prædictorum uenerabilium xenonū pro tempore xenodochis censeantur. alteram uero illam, quæ tam acoluthis, quæ reuerendis. canonicis competit: consimiliter ab ipsis dei amantiss. œconomis dari his, qui & modo illis præfecti sunt, & qui pro tempore unquam in illis principatum obtinent: ut per ipsos ante designatis & sub ipsis censitis ascetrijs, & canonicis, & insuper etiā acoluthis distributio fiat.

Si uero moram circa eiusmodi solutionem admittat dei amantiss. œconomi, idque clarum existat, forte sex alteris iam mensibus post prius semestre decurrentibus, cū nulla adhuc solutio facta sit: tūc quidquid post prius semestre debitū fuerit, hoc à dei amantiss. œconomis exigatur cum trientibus usuris legitimæ centesimæ: providentiam in hanc rem collocante religiosiss. pro tempore archiepiscopo & patriarchæ sacrosanctæ in hac alma urbe maioris ecclesiæ.

Si uero & alter annus prætereat, & ne tunc quidem aliquid dei amantiss. œconomi soluerint: sanctiss. pro tempore patriarchæ licentia sit, non solū quod reuerendis. mulieribus & prædictis decanis debetur, à dei amantiss. œconomis cum præfatis usuris exigere, sed etiam ipsos cogere, ut omnia, quæ deputata sunt, præstent: & si sanctiss. patriarcha uoluerit, ut etiā sollicitudine fundorum ipsos efficiat, & repetat horum inspectionem, quemadmodum modo apud ipsos est: his omnibus curam impertiente beatiss. pro tempore archiepiscopo huius almæ urbis & uniuersi eius tractus patriarchæ, sub cuius tutela & ditione censentur & dei amantiss. œconomi, & uniuersus clerus, & totus sacrosanctæ ecclesiæ ordo. His ita euenientibus, nemo omnino ab inuito pro curato demortui corpore quidquam auferat. Sed ut totum discernamus: sancimus, ut unicuique feretro, quod gratis conceditur, unū accedat ascetriarum aut canonicarum asceterium, non minus octo mulieribus feretrum præcedentibus, & psallentibus, & tribus acoluthis, qui nec ipsi quidquam accipiet.

Si quis uero ex defuncti cognatis & adfinibus, qui elationem procurant, uelit sua sponte, nemine cogente, aliud insuper asceterium uel unū, uel duo, uel plura assumere: esto illud quidem in ipsius positum munificentia. Cæterum neque hoc indeterminatum relinquimus, eandem hic quoque mensuram in ascetrijs, canonicis & acoluthis, qui per munificentiam assumuntur, esse uolentes, quam supra definimus: ne pauciores scilicet, quæ octo ascetriæ uel canonicæ ex uno quoque asceterio assumantur, & tres ad unumquodque asceteriū acoluthi. Dentur autem ascetrijs siue canonicis, quæ ultra id ipsum asceteriū, quod gratis ministeriū funerationi præbet, assumuntur: si quidē intra nouos muros huius almæ urbis elatio peragatur, usque ad tres solidos: nihil ex hoc penitus auferentibus acoluthis, neque partientibus ista cum reuerendis. ascetrijs & canonicis, sed acoluthis, qui post tres illos gratis funerationi ministrantes assumuntur, siquidē tres alij sint, tribus siliquis contentis: si sex, siliquis sex: ut ad eum modum, quæcunque hoc concernūt, ita deinceps gerantur ordine.

Illud sanè manifestum est, si maius interuallū sit, & qui feretro inseruiunt decani, plures sint, & plura asceteria: quod propter huius pondus & ipsis paululum dabitur, * ad similitudinem ascetriarum, quæ circa funerationem laborem sustinet. Si uero extra nouos muros huius almæ urbis, aut ad alios terminos, quæ dictum est, elatio fiat: tunc ascetriæ quidē siue canonicæ tres & dimidiū solidū percipiant, neque hic quidquam omnino cōmunis habentibus acoluthis. ipsis autem acoluthis ad singula asceteria quaternas auferentibus siliquis, & præterea nihil: secundum prædictam diuisionem asceterio cum tribus acoluthis feretrum gratis præbitum sequente, & omnino illi accedente per octo ascetrias siue canonicas & tres (ut dictum est) acoluthos, nihil prorsus auferētes, aut per dationē cereorū exigentes, aut sub alio uelamēto quæcunque exactionis modū excogitantes. Hæc autē oīa de his tantū definimus, qui nō per ambitionē & munificentiam magna illa duo feretra in preciosarū

+ id est, qui
effrendis
defunctorū
cadaueribus
lassitudinē
quandā cō-
trahunt.

rerū thesauro recōdita, nempe glorioſæ memoriæ Studi, & magnificæ memoriæ Stephani, requirunt. Si quis enim illa habere cupiat, ut quæ & multis hominibus indigeant, & maiore custodiam, atq; in summa plenam negocij adseruationem desiderant: hoc prædictis non conneſtimus, sed quasi qui ambitioſius mortuos suos efferri geſtiant, quidquid pro labore se decanis, aut reuerendiſ. aſcetrijs, aut canonicis duros cōpromiſerint, tantum & præſtent: ut tñ id ipſum in duobus feretris Studi & Stephani duodecim ſolidorū quantitātē excedere nequeat. Pro eo uero, quod auro intertextum eſt, quod in ſacroſancta maiore eccleſia reponitur, ſi quidem uno ſolo in eius locum (ut probabile eſt) apparando, quatuor ſolidis. aſcetrijs autē, ſiue canonicis, ſiue acoluthis, duplo maiora, q̃ ante de ijs præſiniuimus, ferentibus: ut uidelicet ipſum quoq; aſcetriarum ſeu canonicarum aſceterium, quod gratis cætera feretra præcedit, eandem quantitatem percipiat, quam & reliqua aſceteria. Eodē hoc, quod prædiximus, & in acoluthis obſeruando, ut & hi duplum eorum, quæ iam à nobis conſtituta ſunt, auferant: nimirū ſi id, in q̃ funeratio peragiť, unū de tribus illis feretris ſit, hoc ſcilicet uolente eo, cui funerationis cura incūbit. Neceſſitatē ſcilicet tantūmodo habentibus dei amantiſ. deſenſoribus, ut decanorū corpora ex octingentiſ illis officiis, quas ipſis adſignauimus, & item feretra exhibeant, non aut ut ſumptū aliquē impendant. dei uero amantiſ. ceconomis cogendis, ut tam ex reditu à ſacraſiſ. principe Anaſtaſio relicto, q̃ ex trecentiſ officiis in prædiſtis perſonas, ſecundum à nobis in omnibus conſtitutam diſtributionem, omnes præſatas impenſas faciant. Ita nihil indeterminatū erit, ſed & qui moderatiores ſepulturas ſi eri uolunt, ex hac diſpoſitione fructū capient: & qui ad ambitionem reſpiciunt, non perinde magnis inuoluentur diſpendijs, ſed intra certum modū munifici erunt. Hæc nos igitur tam de officiis, q̃ redditibus, & funerum elationibus, ſiue gratis, ſiue cum quadam ambitioe peragantur, deſiniuimus. Vt autem officinarum numerus nullo unq̃ tempore deminutionem patiatur: cuſtodes eius rei conſtituimus, non tantum glorioſiſ. huius almæ urbis præſectum, & obtemperantem illi cohortem, ſed etiam multo magis excellentiam tuam, & qui unq̃ hoc dignitatis faſtigij, cui tu modo præſ. tenuerint. Et in ſuper poenā cohorti tuæ quin quaginta pondo auri irrogamus, ſi negligentius egerit: item duplicem contra eos, qui unq̃ thronum tuum ſuſcepturi ſunt, quo minus committant, ut ſecundum à nobis dictam diuiſionem mille & centum officinarum numerus deficiat. Sed ſi hoc doceatur: ut uel ipſe, uel ſuccellores tui, in hanc rem prouidentiam conſeratiſ, procuretiſq; ut per omnia iſ ſine deminutione, ſine onere, ſine machinatione aliqua, tū per excellentiā tuam, tum per quāuis aliam perſonā permaneat: ne exinde noua oboriatur occaſio, ut præter definitionē noſtrā denuo merces pro perſonæ alicuius funeratione danda ſit. nulla inter defunctorum perſonas diſtinctione introducēda, ſiue diuitijs affluāt, ſiue premantur inopia: niſi forte (ut diximus) unā ex tribus illiſ feretris deligāt, in quibus & ipſi cōuenientia diſpoſuimus. Volumusq; illa & ad hūc obtinere modū, & abſq; præſinitione tēporis imota manere & æterna. Atq; ſacra hac pragmatica lege in perpetuū ualente, q̃ diu homines ſunt, q̃q; diu magnū illud & longe celeberrimū Chriſtianorū nomen inter homines habebitur, quotidie etiam domini dei benignitate incrementum accipiat. huic uidelicet negocio præ cæteriſ omnibus ipſo religioſiſ. patriarcha huius almæ urbis proſpiciente, ne hac cauſa pro ſacerdotali poteſtate uſus committat, ut ab ul- la perſona uel ſacerdotali, uel magiſtratu decorata, uel quacunq; in noſtra delinquatur conſtituta. Sed & ut ipſa maietas imperatoria, in tam amplam dignitatis & honoris ſedem conuerſiſ oculiſ, quicūq; tandē imperij ſceptra tenebit, huic rei prouideat, decernimus. Neq; em̃ p̃ defunctiſ tantum iſtud, ſed etiam pro uiuentium, adeoq; imperitantium ſalute eſt, ut omni modo piæ actiones ad effectum deducantur, neq; præclara maiorum inſtituta per negligentiam poſteriorum depereant. Quemadmodum autem centum illas & mille officinas indeminutas & immunes cuſtodiri diſpoſuimus, ita omnes reliquas officinas præſtandiſ ueſtigialibus ſancimus eſſe obnoxias: nemine omnino licentiam habente, ut eas eximat, ſiue ad ſacras ædes, ſiue ad xenonas, ſiue ad aſceteria, ſiue monaſteria, ſiue quodcunq; aliud, ſed neq; ſi ad regias noſtras domus, uel magiſtratu, aut potentia præditiſ pertineant: ſed ex æquo omnibus officiis ueſtigialium præſtationem agnoſcentibus, ne ſi paulatim unusquiſq; excuſetur, & quiſq; ſua releuet, pauciſ quibuſdam, qui relinquuntur, totum præſtationum onus imponatur, & magnum exinde diſpendium ſuſtineant hi, qui id ferre nequeant. Quæ igitur per præſentem ſacram pragmaticam formam nobiſ placuerunt, ea tam excellentia tua, quā qui poſt te eundem magiſtratum ſuſcepturi ſunt, & obtemperans tibi cohors cuſtodient.

NE DEFUNCTI, SEV RELIQUIAE EORVM A' CRE-
ditoribus afficiantur contumelia. & ne adfessores cognitionem causarum
absq; iudicibus suscipiant. Constit. LX.

115

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. sacrorum per Orientem praetoriorum
praefecto, iterum exconsule & patricio.

Vi in contemplanda rerum ueritate intentū habēt animū, hi si uere & recto iudi-
cio singula explorent, facile ad querelas progredi non solent. Ac probabile est,
ob legum quotidie à nobis propositarum multitudinem nōnullos succensere,
parum reputantes in animo, quōd subinde postulante necessitate, consonas re-
bus leges ferre compellamur, semper aliquibus prater opinionem enascenti-
bus, quae per descriptas iam leges ad sanitatem perducī nequeāt. Cuius generis quiddam nu-
per quoq; innotuit. Nam cū deberi sibi quispiam ab altero diceret, simul ac hominem in mor-
tis intellexit existere articulo, coactis militibus & seruis, alijsq; compluribus, ui ipsum uitam
iam finientem adoritur. isq; non prius indigne id ferre & clamare destitit, q̄ undiq; uiolentia
circūfusus animā emitteret. at ille propria autoritate signa rebus imposuit, nemine eorum,
qui in magistratum collocati sunt, praesente, aut ullo omnino legitimo & ciuili ordine ob-
seruato. Sed neq; sic quidquam remisit, quin nō dubitauit etiā mortuo facere contumeliam,
primum insistens ne sepultura fieret, deinde postq̄ ægre domo cadauer efferri cōcessit, apprae-
henso feretro publicae funeris elationi obstitit, neq; se prius remissurum ait, quā abstulisset
debitum. interim cum accepisset, qui eam pecuniam constitueret, uix tandem demortuum
terrae mandare permisit. Quāq; autē causae, per quam hoc delicti admissum est, cōpetens iam
forma data est: ē re tamen fore arbitramur, si etiā generali ista lege corrigamus, non conce-
dentes, ut eadem denuo nullo unq̄ tempore compræhensa legibus peccentur. Sancti-
mus igitur, si quis superstitē adhuc illo, quem sibi debere putat, per uim domū eius occupet,
& negociū ea re faceat, uel superstiti adhuc homini, uel familiaribus eius (nēpe uxori, liberis,
toti deniq; familiae) aut etiā signa rebus propria autoritate ausit imponere, nō prius decreto
& legitimo ordine post eius mortem, qui debere dicebatur, custodito: omnino & actione exci-
dito, siue iustam eam habeat, siue iniustam: & quantum debere eum dixerit, tantundem alte-
rū insuper exigitur, & dato iniuria affectis hæredibus. tum uero & publicationē in tertiā bono-
rum partē sustinet, prout praestantiss. philosophus Marcus imperator in suis descripsit legi-
bus, & infamia percellitur. Quē enim hominis natura pudore nō suffudit, is profecto dignus
est, ut & in bonis, & existimatione, & omnibus alijs multetur. Si uero defuncto aliquo,
etiā circa defuncti sepulturam aliquid delinquat, & funeris elationem prohibeat: tamen si iā
à patre nostro de hoc descripta lex sit, delicta tamen maior quaedam poena per nos quoq; con-
sequitur, & ipsē subiaceto poenis, quas praesens lex illis infert, qui quale diximus, in uiuentē
adhuc deliquerint. excellenter quidem in hanc rem prouidentiam conferente gloriosiss. praef-
ecto huius almae urbis, cui etiam horum delictorum coërcitio curae est. non minus autem &
gloriosiss. sacrorum nostrorū praetoriorum praefectis, & gloriosiss. sacrorum nostrorū offici-
orum magistro, & quae unquā his cohortes obtemperant. Nam cum contumeliae ipsi natu-
rae illatae communes sint, & ad omnes pertineant: conuenit etiam, ut omnibus in commu-
ne iudicibus in his prohibitio permittatur & uindicta.

His non tantum in alma hac ur-
be ualentibus, sed etiam per omnes gentes, in quas imperium nobis deus uel initio dedit, uel
insuper addidit, atq; etiam dabit, inquit ante nos quidam: prouidentiam & curā in hanc rem
collocantibus magistratibus prouincialibus, siue militaribus, siue ciuilibus. insequitur enim
hic quidem magistratus & eorum cohortes poena quinquagenarum librarum auri, si quis eo-
rum negligentius se in hac re gesserit. prouinciales uero quinarum, nisi & ipsae animum ad
hoc persequendū appulerint, cū denunciatio aliqua uel hic, uel per prouinciam facta fuerit.

PORRO & illud nobis recte se habere uisum est, si minus committamus, ut magistra-
tū adfessores (quēadmodū Zenonis pietiss. principis & nostra insuper constitutio dicit) cau-
sas audiant, quae apud ipsos tantū magistratus aut à nobis datos agitari debēt iudices. Multo
enim melius & perfectius, his praesentibus, inter quos controuersiae consistunt, & metu q̄dam
imminēte ipsis apparitoribus, & (ut uerisimile est) testibus, negotio deniq; propriam obtinē-
te grauitate & amplitudinem, apud magistratus agitari poterunt, q̄ si pedanei iudices disce-
ptent, à quorum ordine adfessores nihil penē dissident. Quoniam uero magistratus, qui no-
biscum agunt, rerum nostrarumq; iussionum occupationibus detenti, cōtinue ad hanc dese-

runtur necessitatem: conuenit, ut legem consonam & rebus accommodatam proferamus. Sancimus igitur, ut litium quidem contestationes omni modo apud ipsos peragantur magistratus, siue maiores, siue minores sint. sed & in medijs litibus rursum semel (ut minimum) causa apud ipsos introducat, ut quæ prius in probationem delata sint, perdiscant. At uero cum definitiua proferenda est sententia: ne ullo modo adfessores absq; iudicibus præbere audientiam præsumant: sed cum reuerentia, qua decet, prout iam constitimus, propositis sacris eloquijs, ipsi per se magistratus tam quæ in probationem delata sunt, oia audiant ordine, q̃ controuersias disceptent, & appellationes (si quis modo prouocet) absq; ulla dilatiōe, quatenus id lex fieri permittit, suscipiant. Rursus quoq; appellationum iudices & ipsi per se omnibus modis controuersijs audientiam accommodent, nemine aliter agere præsumente. sed si quid tale accidat: tam ipsis magistratibus uiginti librarum auri pœnam metuentibus: q̃ adfessoribus, qui hoc facere ausint, siquidem aduocati sint, de consortio eloquentijs. causarū patronorum eiciendis. si uero non aduocati, sed alij quidam sint: & cingulo (si quod habent) spoliandis, & decem insuper librarum auri pœna coercendis. Neq; enim in eam uenire opinionem debent hi, qui Zenonis pietatis. principis, & priorē nostram, & item præsentem constitutionem respuerint, quod fingendis nectendisq; falsis causis hæc pœnas effugient. Nam gloriosiss. pro tempore comiti sacrarum nostrarum rerū priuatum curæ erit, ut huic negotio prouidentia accomodet: & si quid eiusmodi delinquatur, pœnas exigit, inferatq; æratio: scituro & ipsi, quod nisi curam & prouidentiam in hanc rem collocauerit, eo nomine fisco de suis facultatibus satisfaciet. Sed hæc quidem de his magistratibus decernimus, quibus uel pro republica, uel circa iussiones nostras susceptæ occupationes ueniam præbēt, licet per se in tota causa audientiam non accommodent. Cæterū omnes alios iudices, qui magistratu non defungunt, causisq; nostro tantū iussu notione interponūt: siue in hac alma urbe, siue alibi tale quid perpetrent: quicq; ipsis in cognitionem adfessorum locosociantur, multo etiā asperioribus pœnis persequemur, nisi ordine per totam litem ipsi cum adfessoribus suis causæ audientiam præbuerint. nam & dignitatem eis amissionem interminamur, & uicinarum librarum auri pœnam. eorum uero adfessoribus eiectionem ex ciuitate, in qua hoc perpetraverint, atq; ut insuper etiam amittant existimationem suam. Quæ igitur nobis placuerunt, & per hanc sacram exprimuntur legem, ea omnia solito more destinatis in prouincias edictis excellētia tua manifesta facito, ut nullam gentem lateant, quæ à nobis sancita sunt. Nā in alma hac urbe gloriosiss. ista præfectus proponet.

VT RES IMMOBILES DONATIONIS ANTE NUP-

ptias à marito, ne consentiente quidem uxore, uel pignori obligari, uel omnino alienari liceat, nisi postea æque illi satisfieri possit. eademq; ut & in dote obtineant. Constit. LXI.

Idem Imp. Ioanni gloriosiss. Orientaliū prætoriorū præfecto, iterū ex consule & patricio.

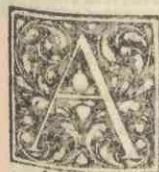
EX controuersia, quæ coram nobis ipsis mota atq; agitata est, compertum habentes, commiseratione dignā rem geri: tam illud, quo conuenit modo, correximus: q̃ id genus cōtrouersias (id quod moris nostri est) generali nūc lege prosequimur. Et sancimus, si quis donationem ante nuptias aut propter nuptias (isto enim modo magis eam appellari debere, lege de hoc lata promulgauimus) conscripserit: siue ipse pro se hoc egerit, siue alio scribe, uel patre, uel matre, uel cognatis, uel forte etiam extraneis. Si quis inquam huiusmodi aliquid egerit, & donationem conscripserit, in qua res aliqua immobilis sit: interdiciamus ei, ne in donationem ante nuptias transcriptam rem uel pignori opponat, uel omnino alienet. nam quod semel donationis ante nuptias uinculis illigatum est, inconueniens sanē fuerit denuo alienare, ut mulierem aliquando, obueniente forte lucro, quod illi donationem ante nuptias confert, male habeat, si eā rem non in bonis mariti, sed uel alijs (potentibus forte personis) alienatam, uel pignori oppositam inueniat: ut ijs de causis uindicatio illi uel penitus interclusa, uel perdifficilis existat, & iudicijs indigeat, ex quibus sibi ipsi auxiliū quærat. Vnde hoc ita custoditor, & qui post hac contraxerit, scito nullam se penitus ex ijs utilitatem habiturum, siue ex empto, siue ex pignore ius habeat: sed perinde sunt ea, quæ ob id scripta pactæ sunt, quasi neq; scripta, neq; dicta

dicta essent, & mulieri lucrum referuato. Neq; enim alienum à bonis moribus fecisse nobis uidentur quidam nostrorum iudicum, qui & ipsi mulieribus soluto matrimonio ad petendā donatōem ante nuptias actionē dederunt. quod quidē recte attentatū, post modū ab his, qui post eos iudicandi munus subierunt, prænimia quadā subtilitate cōiuentibus acceptum est oculis. Neq; qui per fraudem & exquisitis artibus pignori capiūt, uias aliquas inueniunt, dando operam, ut mulieres consentiant, & ita suis excidant iuribus. Nam consensus in talibus ob hypothecam, uel ob emptionem, uel quancunq; alienationem in literas relatus, nihil accipientem utiq; iuuerit, etsi maxime consensus interuenerit. sed quemadmodum de intercessionibus scripsimus, ut ad corroborandum id, quod gestum est, denuo necesse habeat, biennij tempore decurso, alteram rursus confessionem scribere, quæ priorem consensum cōfirmet: ita etiam hic fiat, & licet mulier sub forma intercessionū consenserit, undiq; in demnis esto, nisi & alterum (ut diximus) consensum præbuerit. Multa enim primo statim auditu peccari possunt, facile muliere uel metu coniugis, uel deceptionibus inducēda, suaq; iura aspernante, quæ si longiore tempore rationem pignoris consideret: cautior futura sit, q̄ dudum. Enim uero non simpliciter hoc permittimus: sed tūc demum ex secundo consensu mulierem damno subiicimus, cum aliæ præterea res sunt, ex quibus pro eo, quod donatione ante nuptias continetur, proq; immobilibus rebus alienatiōis aut hypothecæ noīe ab alio detentis, ipsi possit satis fieri. Alioqui si nihil præterea reliquum sit: ne sic quidem læsionē sustinere mulierem concedimus: sed licet bis, aut etiam sæpius consentiat, nihilominus ea res in rationē muliebri intercessionis defertor: & undiq; lucrum esto huic in tuto positum, si nihil aliud superesse uideatur, quod ad quantitātē donationis ante nuptias sufficiat. Atq; hæc dicimus nō tantum curam gerentes mulierum, sed multo magis etiā uirorum, qui ista faciunt: siquidem ex multis & fermē quāplurimis casibus res donationis ante nuptias communibus seruantur liberis, & denuo per hanc obseruationem in bonis uiri & eius successiōis permanent: ut per hæc rationes ex æquo lex tam uxori, quā marito commodet. Et multo amplius ista obtineant in dote, si quid dotalium rerum uel alienauerit, uel pignori obligauerit. plus satis em̄ hæc iam elaborata sunt & expressa legibus. Nō r̄ ipsos ea re cōtrahentes in uniuersum aspernamur. Tamen si enim ex his natam obligationem (quo ad mulierē) neq; pro dicta, neq; pro scripta esse uolumus: uolumus t̄, ut mariti nihilominus in alijs suis rebus occasione alienationis, aut hypothecæ teneantur: mulieribus quidem ius, quod in rebus immobilibus donationis ante nuptias ipsis competit, absq; ulla inuolutione referuantes: illis uero in alijs eorum rebus, prout plurimū ad illos iuris ex instrumentis contractus pertinet. Om̄ibus priuilegijs, quæ doti iam à nobis data sunt, in sua firmitate & robore manētibus, si tamē mulier actionē moueat. nullis em̄ alijs præter mulierē id genus priuilegiū uel initio dedimus, uel hoc tempore damus. Quæ igitur nobis placuerunt, & per hanc sacrā exprimentur legem, ea omnia solenni modo edictis hinc inde per prouincias destinatis excellentia tuā manifesta facito, ut nullam omnino gentem lateant, quæ à nobis sancita sunt. In hac enim alma urbe gloriosiss. ista præfectus proponet.

DE CONSULTATIONIBVS.

Constit. LXII.

ANTE DE HIS IPSIS &c. In consultationibus nō tantum imperij proceres & summi magistratus, sed etiam totus senatus conuenito. proponuntur quoq; in medium sancta euangelia, & quæ ordinis decreto placuerunt, referuntur ad maiestatem imperatoriam. Agat autem senatus conuentus in hippodromis. Ante omnes priorem in consessibus locum tenento præfecti & *, itē ordinarij consules honorarijs præferuntur. Insuper ex præfecto non amittunt dignitatem. Possunt etiam illustres fieri Patricij. PP. mense Ianuario, post consulatum Belisarij. v. C. anno. II.

DE NOVIS OPERIBVS CONTRA PROSPECTVM

in mare.

Constit. LXIII.

Imp. IVSTINIANVS A. Longino huius almæ urbis præfecto.

p iij

Rem

Em, quæ subdole in regia hac urbe circa ædes extruendas fieri soler, cohibere & corrigere iustū putauimus. Nam cum & Zenonis pientiss. principis constitutio dicat, ut ædes priuatae certis inter se spatijs distent, & nos quoq; consimile quiddam sancierimus, præterea appositum sit, ne quis possit in hac regia urbe intra centum pedes prospectū in mare rem oīm gratissimā prohibere: quāq; conueniens erat, ut prospectus uel ē longiore spacio aperti essent, non autē ipsos prohiberent: tamen mirabili commento præter opinionem multo hoc etiam magis obstructum est. quidā enim centum pedum spacio relicto, aut breui etiā particula huic insuper adiecta, nihil ibi locorū possidentes, deinde exaëdificant quasi uelum quoddam prætendentes. Inde simulatq; summa cū licentia prospectum in mare abstulerunt, nō repugnantes legi propter spacium centum pedū relictum, intrinsecus absq; ullo impedimento aëdificant. Postq; uero quod quærunt, assecuti sunt: demoliūtur illud, qd ad temporariū ab ipsis usum fuit exstructū, atq; ita excogitato uelamento oī circū circa uoluptate possessorū domos destituunt. Quod de cætero fieri nullo modo uolumus. sed si quis eo modo pro tempore aliquid moliri & dolo malo uelit agere: nō taliter ludos facito. sed si reuera hoc indigeat: totam domum aëdificato, & usq; ad integrum interuallum (nempe centum pedum) necessarium de se & inexcusabilem usum præbituris aëdibus extruendis procedito: non autem ad uicini læsionem temporarios parietes extruitor, & quasi per picturam quandam huiusmodi molitione prætensa, ademptionem prospectus arripito. Quemadmodum enim optimo illos iure auersamus, qui aliena rapiunt, & supplicio dignos putamus: ita & qui exquisitis artibus & per fraudē tale quid moliant, nō minus improbos, quā qui alienas res rapiunt, arbitramur. Vnde si ipsa ui bonorum raptorum actio merito & recte pro officio ultra rei æstimationem pœna tripli persequitur eum, qui uel paruam aliquam rem per modum rapinæ capere præsumpsit: quomodo non & hunc, qui tam magnam rem effecerit, compelli necesse erit, ut quod ab ipso factum est, demoliatur, & maiore alio supplicio coërceatur, hoc est decem pondo auri theatralibus excellentiæ tuæ inferendis: ne malus uicinus (quod in prouerbio est) abeat, & legē derideat, ut quæ suis ipsū formulis & dispositionibus non ualuerit subijcere? Quæ igitur nobis placuerunt, & per hāc sacram exprimuntur legem, ea studeto excellentia tua unā cum obsecundante illi cohorte in alma hac urbe effectui & fini tradere, & in perpetuum obseruare: eadem, hoc est decem pondo auri, pœna tam his, qui ista præuaricantur, q̄ qui præuaricari sinunt, imminente.

DE HORTVLANIS.

Constit. LXIII.

Imp. IVSTINIANVS A. Longino gloriosiss. præfecto huius alme urbis.

Ultæ undiq; & longo iam tempore contra huius alme urbis & suburbiorū eius hortulanos querelæ ad nos deferuntur, omnibus indigne illorum improbitatē ferentibus. Quæ uero renunciant, ad hunc fermē modū se habent. Aiunt eos, qui æstimandis rebus præpositi sunt, ut plurimum de collegio hortulanorū esse, & rem intolerabilem patrare. Nam cū horti dominus conductionem subeunt hortulano eum tradit: nihil aliud æstimare, q̄ insitum olus, & in gratiā accipientis hortulani siue cōductoris eius æstimationē tantū utcūq; conglomerare, & celebrare ueluti per auersionem. simulatq; uero conductor sub finē statuti temporis domino eū redditurus est: tunc demū ipsos subtilissimā oleris æstimationē facere, eamq; uel in sexcuplū & numerosiorē insu per summam efferre: ut si quinquaginta illi aureis æstimandum olus sit, nō minus trecentis aliqñ etiā amplius hoc æstiment. Neq; intra hosce duntaxat terminos inexplebilem illā auariciam cōsistere, sed multo etiam his eos maiora facere, dicentes stercus se solo iniecisse, & præterea quasdam habere meliorationes seu emponemata, atq; ea occasione æstimationē ipsos extollere, & producere, ad quantācūq; ipsi summā uelint. pro æstimatione deniq; insitarū (ut uerisimile est) arborū noua augmenta facere: quāuis cū à dominis susciperent, nulla omnino eius precij ratio putata sit: præsertim hortulanis ut plurimum per pacta conuenta profitentibus, curam se habituros insitarum arborum, & in locum demortuarum alias supplantaturos. Sed probabiliter compendij sui causa æstimandis rebus præpositum id genus insatiabilis auariciæ importare, tanq; qui paulo post futurū arbitretur, ut cōsimile quiddā in se q̄q; experiat. Ut si per imperitiā miser ille dominus hāc persolvere, & unā cum re sua dispendiū recipere sustineat

sustineat, mox alteri hortulano hortum elocet, & per illum idem patiat, & insuper in tertio & item quarto æqualem auariciam experiat: periculum sit, ne prorsus ipso horti dominio excidat, & à proprijs rebus alienus fiat, illi uero ad improbitatem maiorem etiamnum accessiorem faciant. Nam si hortulanus, qui postea in conductionem succedit, aliquid priori redditui apponat: exigit & ipse finita huiusmodi conductione illius aestimationem, quasi illa sua melioratione accesserit: quanquam ea planè accessio non ex diligenti eius cultura facta sit, sed forte initio uel præpropere festinatione locatorum, uel etià socordia depauperantibus * (si modo conuenit) elocatione facta.

Quæ omnia nobis longe omnem uidentur superare maliciā & audaciā. quam etià reprimere uolumus per excellentiam tuam, sacra huic nostræ pragmaticæ attendentem legi: & quo modo hortulanus à domino hortum suscipit, eo modo eum & restituere. siquidem olus habeat, cum hortulanus eum suscipit, & eius aestimatio inita sit: consimiliter & in restitutione exactam oleris duntaxat aestimationem recipi. si non habeat, sed nudum hortum suscipiat, siue cum sterquilinio, siue absq; eo: ita quoq; restitutio-

nem fieri. In summa talem ab hortulano rationem in restituendo obseruari, qualis fuit, cum susciperet, nulla extrinsecus alia læsione domino inducenda. Ipsam uero olerū aestimatione non tantum ab hortulanis celebrari, sed unā cū his, quos Summarios appellāt, quicq; harum rerum peritiam habent, propositis uidelicet sacris eloquijs. Neq; enim uolumus, ut per improbitatē & inexplabilem auariciā eorū, qui conducto accipiunt, dominis suis possessiones inutiles sint.

His igitur de causis cōgregatis ipsis, qua fini se gerere debeant, præscribes: neq; committes, ut damnum aliquod possessoribus irrogent, sed ex omni parte eos illæsos indemnesq; conseruabis. Volumus etenim in æquali mensura consistere tam quæ à dominis ad hortulanos, quæ ab hortulanis ad dominos perueniunt, eo quod undiq; nobis æquitas, & ne alterutri parti iniuria inferatur, curæ est.

Si quis uero rudem & incultā terrā elocet, ille uero ad cultum ipsam perducatur: mercedem utiq; pro terra rudi exculta auferat, & oleris, quod inibi fuerit, aestimationem. Atq; ita sine negotio res procedat, nulla exuperatā auaricia, nulla per fraudem arte ne in hac quidem parte excogitanda. Quo magis per sacram hanc nostram pragmaticam legem, & futuram ab excellentia tua ex ipsa formulam, de cætero à molestijs per id genus homines mouendis uacui permaneamus, neq; inter cæteras nostras pro re publica curas huiusmodi etià sollicitudines animū nostrum subeant: cū alioqui nullā modo reipublicæ nostræ partem, siue paruam, siue magnam, à sollicitudine nostra seclusam habeamus & sepositam, omnia mentis oculis perlustrantes, nihil inornati, nihil inordinati, nihil cōtrouersi permanere cupientes. Interminabis insuper & pœnam quinq; librarum auri tam his, qui tale quiddam de cætero peregerint, quæ qui peragi permiserint.

DE HIS, QVAE RELICTA SVNT ECCLESIAE

Mysiae.

Constit. LXV.

CIMVS ANTEA LEGEM. &c. Relicta ecclesiae Mysiae ad redemptionem captiuorum & pauperum sustentationē uenduntur, si longius ab eo loco in aedibus aut uineis consistant: ut tamen qui ea reliquit, ex uenditione relictorū iussu erogationem fieri. Is, qui in iure postulatur, si se absentet, condemnator, uidelicet malam rem agens, quod contestata lite & legitime uocatus, non obtemperauerit. P. P. mense Aprili. anno imperij D. Iustiniani. XII. Ioanne V. C. COS.

VT NOVAE CONSTITVTIONES POST ALIOS

duos menses, quæ insinuatae fuerint, obtineant. Item parcat his, qui subtilitatem constitutionum in testamentis non obseruant, relinquendo quadrantem, aut heredis nomen non inscribendo, aut non nuncupando. Constit. LXVI.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. sacrorum per Orientem praetoriorum praefecto, iterum exconsule & patricio.

Emper legum nobis ferendarum occasiones praebent, quæ quotidie in iudicijs causarum mouentur controuersiae. Inde adeo cum multi per causam nostrarū constitutionum, quas de certis casibus successiones concernentibus descripsi-

imus.

mus, nos adeant (quale est, ut oporteat testatorem propria manu heredis nomen scribere, & ex quot uncias reputari oportet Falcidiam, quam parentes filijs relinquunt, siue tribus, siue quatuor, siue etiam pluribus) & periculum sit, ne pleraque testamenta eò decendant, ut quæ in illis scripta sunt, nõ impleant, propterea quòd leges tametsi latæ sunt, ignorentur tamen, nõdum uel in prouincijs, uel etiam hic forte propositæ, & manifestæ factæ: necessarium putauimus talia breui quadam lege determinare.

Sancimus igitur, ut ex eo tempore constitutiones nostræ de testamētis ualeant, ex quo in commune omnibus manifestæ factæ sunt, atq; exinde etiam tempus illis computari, hoc est hic quidem, ex quo omnibus exstiterunt aut factæ sunt manifestæ: in prouincijs uero, ex quo transmissæ palam in metropolibus propositæ sunt, aut postea erunt: ne prout olim obtinuit, sub nostra degētes república homines ignorantia legum in legem uideantur cōmittere.

Vt autem res ipsa apertius exprimatur: sancimus, ut si talis describatur lex, post duos demum menses (quod illi tempus præstitutum est) quàm insinuata fuerit, siue in hac alma urbe, siue in prouincijs, ualeat & suo in república munere defungatur: omnibus hoc tempore ad eam cognoscendam suffecturo, tam tabellionibus eius uirtutem & tenorem perdiscentibus, q̃ subditis cognoscentibus, & legē obseruaturis. Ita nemo causam habebit, quamobrem legem nostram custodire recuset. Non enim uolumus deficientium infringi uoluntates. Omnibus siquidem studemus modis ratas eas constituere. Cur enim culpabimus eos, qui positas nostras ignorauerint constitutiones, uel si post paululum forte, quàm scripta lex est, & adhuc ignorata, præcesserint testatores, & propterea in testamentis aut non scripserint propria manu heredum nomina, aut etiam tres uncias solum reliquerint filio, & nõ quatuor, in quo legem, aut non positam contingit, aut positam, & eo quòd nondum proposita fuerit, iuste ignoratam? igitur etiam hætenus, licet antiqua constitutio sit in cognomini nobis posita constitutionum codicæ, quæ scribi propria manu heredis nominem disposuit: tamen plurimi præter eius testati sunt uirtutem, ignorantes eius legislationem. & hætenus talia prætermissa denunciantur nostræ potestati, & omnibus semper talia poscentibus ueniam dedimus, quoniam nõdum fieri has manifestas euenerat, & sacras super his fecimus formas iustam eis largientes ueniam. Ne igitur importunitatem patiamur de his per singulos dies & formas scribere cogamur: propterea sancimus (sicut dictum est) seniores quidem in Iustiniano positam Codicæ legem ualere, hic quidē ex quo insinuata est. In prouincijs autem ex quo directæ & palam factæ est in unaquaq; metropoli, aut alia ciuitate. tempore nanq; plurimo transeunte, & nostro codicæ ubiq; directo non recte ignorabitur. altera uero nouellā, quæ inter constitutiones post Codicē latas posita est, decernentē, quid filijs relinquatur: ualere & in hac felicissima ciuitate, & in prouincijs post duos menses insinuationis, sicuti prædiximus: eo quòd factis à nobis uniformibus constitutionibus de mensura institutionis filiorum, alia quidem Græcorum lingua scripta propter multitudinis frequentiam, alia uero Latina, quæ etiam firmissima propter reipub. figuram est: illa quidem quæ Kalendarū Martiarum habet conscriptionis tunc diem, non tunc insinuata est, alia uero est latina uox & conscripta ad Solonium gloriosissimum apud Aphros sacrorū tunc prætoriorum præfectū Kalendis aprilis. Quia uero neq; Græca lingua cōscripta mox palam facta est, & directæ. deniq; etiam quæ hic ad gloriosiss. præfectos nostrorum sacrorum prætoriorum cōscripta est, idest Græca lingua Maio mense insinuata est, in eadē sede atq; directæ: ideoq; sancimus oportere eius legislationem, quæ de mensura institutionis filiorum eloquitur, ualere hic quidem ex Kalendis Maijs, ut duos menses ei seruenus. In prouincijs autem, ex quo hæc palam facta est, etiā ibi duobus mensibus post insinuationem seruandis. Si uero nõdum hætenus in omnibus prouincijs destinata est: uelociter & eam & alias, quæ forte non missæ sunt adhuc, aut etiam postea comitante deo à nobis faciendas, mitti nunc uel mittendas esse, quatenus nostræ cōstitutiones in metropolitanis ciuitatibus fiant, uel faciendæ sint manifestæ. Prouinciarum uero præsides ipsos mittere eas & missuros esse per omnes ciuitates sub unaquaq; prouincia constitutas, ut nullus de cætero occasionem sumat cuiuslibet ignorationis. Vnde præteritum omne iustam habeat ueniam: ualeantq; defunctorum dispositiones, uel si nuper factæ sunt, sicut eas ipsi fecerunt, uel si secandum prius tenentem legislationem literis proprijs non scripserunt heredum appellationem, aut testibus eas non fecerunt manifestas, aut tres uncias & non amplius reliquerunt filijs. Non enim infringi (sicuti prædiximus) defunctorū uolumus dispositiones, sed ratas eas esse per omnia declaramus, ut si uel proxime scripta sint testamenta post positionem legis, & nõdum uero contigerat constitutiones factas immotuisse, & à superuiuentibus forte testatoribus non sunt mutata: maneat etiam sic institutiones, quæ ab initio secandum tunc certas extantes factæ sunt leges, propriam uirtutem habentes, & non accusandas eo, quòd tempore, quo superuixerūt, illi eas non mutauerunt. Non enim omnia sunt in nobis, nec semper quibusq; tempus fit testandi, & repente plerunq; incidunt hominibus mortes testandi eis potestatem auferentes. Quamobrem ab initio factum recte, eo quòd non fuerit mutatum, non arbitramur postea mutari, aut aliquo modo infringi: sed immutatā manere, quæ tunc placuit testatoribus, sententiā, ualideq; seruari. erit nanq; absurdum, ut quod recte factum est, ex eo, quòd tunc non erat factum, postea mutetur. Collectiue igitur diendum, percipiant filij relictas sibi (si ita contigerit) à patribus tres uncias, ex testamentis ita factis, aut ante legis positionem, aut post positionem legis, antequā hic tamen apud iudicē innotesceret. Si uero adiectum sit testamentis oportere, quòd reliquum est, eis impleri, secandum quòd tunc legibus debebatur: hoc percipientiū secundu antiquas leges, ut si quid deest tribus uncias, secandum illas supplementū fiat, non in quadriuncio, quòd postea

postea quidem sancitum est, nondum tamen tunc agnitum.

Quæ igitur nobis placuerunt, & per hanc sacram exprimuntur legem, ea per propria edicta omnibus excellentia tua manifesta facito, tam qui in ampla hac urbe, quam qui foris degunt, ut omnibus clara & aperta sint, quæ à nobis ad omnium tutelam sancita sunt.

NE QVIS ORATORIVM CITRA SCIENTIAM Episcopi aedificet. & ut prius definiat, quæ ad curam & institutionem oratorij aedificandi necessaria futura sint. Et ne episcopi absint à suis ecclesijs. ac de alienatione immobilium rerum ecclesiasticarum.

Constit. LXVII.

Imp. IVSTINIANVS A. Mennæ sanctiss. & beatiss. archiepiscopo Constantino politico, & uniuersi eius tractus patriarchæ.

Vanqu multis iam legibus ea, quæ sacrosanctas concernunt ecclesias, comprehendimus: indigemus tamen adhuc alia quadam, quæ ad emergentes & denuo renascentes casus sufficiat. Multi enim comparandi nominis ergo animum solent ad sacrosanctarum ecclesiarum exstructionem appellere: simulque ut eas exaedificarent, nullam præterea curam adhibere, quod decentes item sumptus illis tum ad incendenda luminaria, tum ad sustentationem eorum, qui illis uacent & adsideant, neque non ad sacrum ministerium definiant: sed relinquunt eas in nudis aedificijs, uel iterum destruendas, uel sacro orbatas ministerio. Sancimus igitur, ut ante omnia quidem illud peragatur, ne quis licentiam habeat uel monasterij, uel ecclesiæ, uel oratorij aedificatione incipere, prius quam dei amantissimus ciuitatis episcopus interueniens, in loco preces fundat, & publico illuc processu instituto, crucem figat, & factum omnibus manifestum reddat. Multi enim simulantes se oratoria fabricaturos, suis obsequuntur affectibus & morbis animi, non ut orthodoxarum ecclesiarum, sed illicitarum speluncarum conditores sint. Deinde ne aliter denouo ecclesiam aedificet, quam cum dei amantiss. episcopo ea de re uerba faciat, & tam ad incendenda luminaria & ad sacrum ministerium, quam ut ædes sarta testa habeat, & ad sustentationem eorum, qui illis uacent & adsideant, certum pecuniæ modum finierit. Ac si sufficere uideatur: ut prius eorum, quæ deputanda sunt, donationem celebret, tum demum sacram ædem exstruat.

Cæterum si cum quis ad id non sufficiat, nihilominus tamen cupiditate & amore comparandi nominis, ut scilicet & ipse ecclesiæ conditor appelletur, hoc uelit facere: quia multæ sunt hinc inde, tam in hac regia urbe, quam in prouincijs ecclesiæ, in quibus tamen si conuenienter omnia obeantur ministeria, tamen periculum est, ne præ uetustate concidant, aut etiã paruæ existant, aut minore ornatu, quam cupiant hi, qui sacra in ijs tractant manibus: licebit sanè ei unam ex huiusmodi ecclesijs desumere, & hanc exaedificare: hic quoque cum scientia & consensu dei amantis orthodoxorum episcopi ea re conficienda. Ita enim futurum est, ut & sacræ ædis conditor appelletur, neque de suo quidquam præterea sumptus addat: sumptibus pro more iam ad hoc deputatis suppediandis ab his, qui prius quoque eas erogationes faciebant. Illud quoque sancimus, quatenus secundum iam à nobis prolatam legem, deo amabiles episcopi in suis ecclesijs maneant & non relinquunt quidem eas, per tempus uero multum hic morentur, & cogant per prouincias æconomos expensas sibi transmittere, & sanctissima ecclesia expendat quidem, quod ipse ei; inde obseruare non patiat. Sancimus igitur, iam à nobis positam legem in sua manere uirtute, siue defuerit deo amabilis episcopus ecclesiæ suæ, siue amplius tempus, nullam ei mitti expensam de prouincia. sed illam quidem circa actus pios, & sanctissimam ecclesiam expendi, ipsum uero hic errantem non expensis sanctissimam ecclesiam prægrauare: cum certum sit, quod si plurimo tempore defuerit, quæ iam à nobis super eis sancita sunt, ualebunt. Quoniã uero contingit iam nos sanxisse, ut si qua in prouincijs alienatio rei immobilis ecclesiasticæ faciendâ est, secundum decretum hanc præcedere, sicuti dudum prolata à nobis constitutio dicit, agere uero decretum non solum præsentem deo amabili episcopo ciuitatis eiusque clero, sed etiam metropolitæ episcopo: nec non & illud insuper est sancitum, ut si metropolitæ sanctissimus episcopus futurus est uenundare, siue eius ecclesiæ sanctissimi æconomi, quid oporteat fieri: etiam hoc adiicimus, ut duo ex synodo, quæ sub eo est, deo amabilium episcoporum, quos sanctus elegerit, ipsi intersint, & alia omni obseruatione custodita, quæ iam sancita est, præsentia duorum deo amabilium episcoporum adiiciatur, ut secundum se uideatur cum sua synodo rem agere & sicut ipse rem facit credibile, & sufficientem ei, qui sub eo constitutus est: dum præsens est, ita & ipsi, quæ sub eo est synodus præsens per duos deo amabilium episcoporum uidebitur rem præbere sanctissimam sumente ex huiusmodi synodo testimonium.

Hæc
uero

uero nostrā legem, tam ad sedē beatitudinis tuæ, quā ad cæteros transmissā patriarchas, ipsi per proprias literas sub uobis cōstitutis metropolitanis manifestam facietis. qui rursū sub se positis episcopis eam diuulgabunt, ne quid lateat eorum, quæ à nobis constituta sunt.

VT OMNES PROVINCIAŖVM MAGISTRATIBVS OB
temperent, siue de criminibus, siue de pecunijs agatur. Et ut causæ illic
examinentur, nemine prorsus exempto per aliquod priuilegiū,
absq̄ sacra pragmatica forma. *Constit. LXVIII.*

Imp. IVSTINIANVS A. Constantinopolitanis.

Na omnium perfectissima inter homines uirtus censenda est, quæ ius suum cuiq̄ tribuit, & ex re ipsa nomen trahit, appellaturq̄ iusticia. Nisi enim cæteras omnes uirtutes huius bona concomitentur: fieri non potest, ut recte aliquid geratur & ex officio. Inde adeo neq̄ fortitudinem iusticiæ non coniunctam laudabimus: quamuis patria lingua robur & uirilitatem solūmodo, quæ in armis consistit, uirtutem nominet. cui si quis iusticiā detrahat: improbitatis duntaxat, non etiā boni alicuius ansam præbiturus sit. Hanc nos per provincias nostras despiciatui haberi aspicientes: lege deum conciliante denuo confirmandam, & ad pristinas (uti decet) uires reduendam putauimus. Pleriq̄ enim partim sacras conquirentes literas, partim priuilegia, partim pragmaticas formas, partim maiorum magistratuum iussiones, partim alios ex alijs prætextus: perficiunt, ut cum in provincijs deliquerint, extra illas tantummodo litem possint excipere. Nam qui alicubi locorū male acceptus est, aut res suas amisit, aut de finibus agrorum, de proprietate, de possessione, de hypotheca, de alia deniq̄ quacūq̄ re litem habet: quomodo eorū, quæ pertulit, probationes alio loco ualeat producere? Id enī genus homines in hoc tantū dolis & exquisitis talia machinantur artibus, ut potētiam suam, & uires iuri fidē nō habentes, ostendent. Ac cum ista homines efficiunt, prorsus in eam opinionem ueniunt, quasi perpetuo hanc potentiam obtenturi sint: neq̄ ad compluria adeoq̄ infinita exempla respiciunt, quod sero, & difficulter, & in perpaucis admodum numeratūq̄ facillimis personis uideamus ex potentibus potentes, ex diuitibus diuites procedere. quin potius quod ut plurimum ferme ex potentibus imbecilles, ex diuitibus pauperes procedant, patrum iniusticia usq̄ ex ipsis progenitos comitante. neq̄ in animo concipiunt aut reputant, quod si quid pro se potentia freti machinentur: id postea in detrimentum eorum, qui ex ipsis procreantur, comparent, nisi eadem illos quoq̄ potentia consequatur. Hæc nos omnia reuoluentes in animo: ex usu fore putauimus, si præsentem ferremus legem. Et publico edicto prouulgamus omnibus in provincijs habitantibus, quicūq̄ nostris obtemperāt sceptris, per uniuersam imperij nostræ ditionem, siue uersus solem orientem spectet, siue uersus occidentē, siue ad alterutrum latus deuerget: ut in qua quisq̄ provincia delinquit, aut in qua uel de pecunijs, uel de criminibus, uel agrorum finibus, uel proprietate, uel possessione, uel hypotheca, uel quacūq̄ alia occasione deniq̄ reus est: illic & iudicium sustineat (id, quod legislatoribus etiam, qui nos præcesserunt, tamen si uarie, dictum est tamen, licet non tam pure & clare, ut nos id animaduertimus) neq̄ extra eius provinciæ terminos meliore loco & conditione esse affectet. Nam siue magna delicta sint, siue contractus: æque omnibus modis ibi locorum de illis oportet in iudicio positionem esse, & (si opus sit) inscriptionem, & examinationem, propter paratiorem copiam probationum: similiter siue in paruo aliquis delinquat, siue facto eius delictum maius reddatur, quia iuris arbitrio se non permittat, ne in minimis quidem, sed præstoletur, dum in aliam regionem proficiscatur, ut ibi in ius ducatur, deq̄ his litem excipiat, quem propter eius potentiam, aut etiam suā forte imbecillitatē, ille alter neq̄ eo ipso loco præsentē possit, quo modo cōuenit, persequi. Quid enim indignius, quā ut qui per subreptionē bouis forte, aut equi, aut alicuius iumentī, aut pecudis, aut (ut minimum dicamus) cohortalis gallinæ affectus est iniurijs cogatur nō in qua provincia id subreptū est, iure agere, sed aliō currere, ut illic eorū, quæ passus est, probationes exigātur, & aut ultra æstimationem rei ampliores sustinere expensas, aut inopiam perferre cum gemitu? Hinc magna illa quotidie nos interpellantiū multitudo: & plerūq̄ ob eiusmodi causas obturbamur, multas ipsi importunitates propter tam leues occasiones excipientes, ingentem præterea tum uirorum, tum mulierum ex suis com-

migrantium

migrantium sedibus & ad almam hanc urbem uenientium multitudinem oculis intuentes, quorum pleriq; emendicato etiam pane hoc agunt & collecta stipe, aliquando hic etiā uitam finiunt. Si igitur uterq; tam actor, quā reus in prouincia fuerit: neutiquā in aliam prouinciā causa, aut in almā hanc urbē, uel ex priuilegio aliquo, uel maioris magistratus iussione pertrahitor, sed ibidem deciditor. Quod si alter quidē adsit, alter uero absit, & qui præsens est, ex domo absentis iniuriam patiat: oībus modis in crimen uocator is, qui iniuriam fecit, siue procurator sit, siue inquilinus, siue quicunq; qui modo ad illum pertineat. Huicq; integrum esto, pro distantia prouinciæ secundum generalem legem olim propositam dilatione accepta, eum, ad quem res pertinet, de his, quæ illō respiciūt, certiore facere. Et quidē si prouincia, in quam hoc geri debet, in proximo sit, una aut duabus tantummodo prouincijs in medio constitutis: quatuor illi mensium dilatio detur. Si maius spaciū interueniat: sex. Si ex Palæstina forte, uel Aegypto, uel quadam remotiorum gentium: menses octo ad id sufficient. Si ex occidentalibus gentibus, aut septentrionalibus, aut his, qui in Libya degunt: tūc id tempus, quod etiam legislatoribus, qui nos præcesserunt, sufficiens uisum est, nempe nouem mensium præfinitor. Vt huic, qui certiore eum reddidit, si fidem ipsi habet, ille litem committat. Si alienato erga illum animo est: saltem alium cum mandato emittat, qui actionem modis omnibus accipiat, & per omnia iudicatis satisfaciāt, nisi prouocatio consequatur, siue in maiore, siue minore causa. Si uero cum certiore eum fecerit, ille ad peragendam litem mandatum non det, & constitutum tempus transeat: tunc qui ei causæ audientiam accommodat, eum, qui in crimen uocatus est, pro absente persona, quasi is ipse dominus sit, qui fecit, uel inuitum suo iudicio sistito: & causā examinata præsentē eo, qui intentatam actionem sustinet, tam ipsum condemnato, si obnoxius esse uideatur: quā etiam illum, qui post talem admonitionem neminem cum mandato in prouinciā emittere uoluit, si modo ullo pacto obnoxius esse uideatur. Et quidem si locuples ipse sit: quæ sententia cōpræhensa sunt, persoluito. si inopia prematur, neq; sufficiat ad uniuersum iudicatum persoluendum: tunc etiam uictori damnum, quod inde emerisit ex absentis bonis, suppletor. At uero si neq; ille, qui litis dominū, uel legitime eius partes in iudicio sustinentē sistere iussus est, cōpareat: tunc uoce legitima euocator. si neq; sic dicto audiens sit: condemnator uel absens eadem forma, quæ etiā in eremodicijs, & cū uadimoniiū deseritur, obseruari solet. Nā qui temere per contumaciam se absentat, in nullo inferior præsentē reputandus est. Cæterum si cum ipse præstō sit, aut alium pro se dirigat, accusator se absentet: tūc & in ius uocatum absoluito, & litis impendia calumniatorem huic refarcire compellito. Ita omnes moderati erunt, ita a maleficijs temperabunt, ita non putabunt opes præualere posse iusticiæ. Et quanq̄ nos non lateat, parum istud ad consummatam rei medelam suffecturum, si iudices potentioribus magis, q̄ his, qui iustiora postulant, & aliunde in prouinciā commeant, gratificentur, & se præbeant: scimus tamen bonam maleficiorum partē hac legislatione, imo (quo ad nos) quidquid usquā est, ad sanitatem esse perductū. Nam qui aliter officia & magistratus non cōferimus, nisi qui eos suscipiunt, prius iusiurandum subeant, iuste se oībus iudicatuos, & puras conseruatuos manus: non facile (ut arbitramur) alio quopiam augmento post præsentē legem indigebimus, siquidem & illi iuste dijudicent, ad iusiurandum simul & legem cōuersis oculis, & nemo prouincialibus magistratibus eripiat iniurios, aliquo fretus priuilegio, aut potētia, aut forma: nisi occasione publici criminis sacra nostra pragmatica lex procedat, quæ aliquem huc in ius produci iubeat, aut lex tale quid faciat, quale in appellationibus usu uenit. quanq̄ magna iā ex parte hoc etiā adhibita medicina curauimus, dū nōnullos maiores magistratus appellationum in prouincijs iudices constituimus, ut apud illos potius (quando nō de maxima aliqua summa quæstio mouetur) q̄ in alma hac urbe appellationum causæ agātur. Hanc nos legem quasi donarium quoddam offerentes iusticiæ, multo etiam iustiore reddemus, si nemini permittemus, ut contra ipsam priuilegium aliquod habeat, aut ut quemquam ab hac lege ullum priuilegium eximat, siue sacrosanctæ alicui elargitum sit ecclesiæ, siue uenerabili xenoni, siue cuicunq; sacratiss. ædium, siue etiam alicui domui ad nostrū imperium, aut ad sacrū patrimonium, seu sacras res priuatas pertinenti (quæ merito post honorem, qui superioribus debetur, proximum locum obtinent) siue aliquibus in magistratu positis, uel potentia præditis, uel deniq; omnibus ditioni nostræ subditis hominibus. Sed in uniuersum omnes legi obtemperent, & iusticiæ sanctioni se submittent, hanc honorēt, & absq; ulla temporis præfinitione ratam habeant, non tantum respicientes in se, sed etiam in omnē posteritātē: scientes nihil penē omniū, quæ uersantur in terra, eodē permanere loco, quodq;

ipsa etiā natura diffiluat, multas & undiq; perplexas cōuersiones euoluens, quas neq; pspicere, neq; cuiquā prædicere facile est, solo deo & imperatore deum sequente mediocriter illas & moderate gubernare queuntibus. Quod si quis præterea sacris aliquibus formis, siue pragmaticis, siue alijs, de tali quopiam ipsi præbitis utatur: prorsus irritæ erunt, magnam pœnam magistratibus soluturi, si quo eas modo susceperint. Neq; tantū ei, quod iam factū est, sed etiam futuro medemur. Nam ut maxime post hac aliquibus nostrorum subditorum, aut alicui ex his, quibus id superius interdiximus, inter quos (ut dictum est) etiam ecclesias, & uenerabilia monasteria, & sacras nostras domos, & sacras res priuatas, & sacrum patrimoniū complectimur, tale quiddam præbitū fuerit: tamē ne hi quidē penitus obtinebunt. Et hæc lex in omnes partes iustam firmitatem & robur suum extendet, simul futura in tuto collocans, simul & ei, quod præterijt, medicinam adhibēs. Scitote igitur omnes omnino subditi, quos deus uel nostris maioribus, uel nobis donauit, quod hanc uobis legislationē præbentes, summam securitatem largimur, et neq; longiore fatigabimini itinere, neq; contra maiores & potentiores lacrymas fundetis, neq; nobis succensebitis, quod illis medicinam non adhibeamus: sed unusquisq; de proximo cernens pœnam eorum, à quibus uel damnum accepit, uel læsus est, & hanc respiciens, quæ talibus medetur, deum Optimum Maximum laudibus celebrabit, qui pectus nostrū in hoc, ut pulchre & legitime ista sanciremus, illuminauit. Magistratibus autem, qui hæc delinquant, aut admittūt, pœna esto ipsa magistratus amissio, & insuper decem librarum auri multa. Gloriosiss. itaq; sacrorum nostrorum prætoriorum præfecti, qui per uniuersam imperij ditionem consistunt, hanc cognoscentes legem, per singulas quiq; dioceses suas, & in Italia, atq; Libya, item in insulis, & oriente, & quātum insup inter Illyrios est, proponent: & omnes scient, quantam pro illis curam geramus, legem talia nobis suppeditanti deo offerentes, quæ magnam nobis apud deum reddendæ pro nostro imperio rationis copiam præbitura est, qui per causam subditorum talia sancierimus.

DE DECVRIONIBVS, VT ACCEPTA DIGNITATE

præfectoria, tunc demum curia liberentur, cum in actu positam acceperint. Constit. LXIX.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. Orientalium prætoriorum præfecto, iterum ex consule & patricio.

Ultā ex his, quæ olim legibus sunt cōpræhensa, quod negligentius habeantur, neq; expedite in republica suo defungant munere, perinde uideri solēt, quasi lege expressa non fuerint. Scimus enim quandam apud ueteres præfecturiæ speciē fuisse, quam honorariam appellarūt, solis à maiestate imperatoria præbitis in hoc codicillis. hanc autem ita nuncuparunt, quod qui hac dignaretur, his præter nudum honorem ac titulum nihil conferretur, qui sanē ipsos curiali fortuna non liberaret, nisi aliquis ipso actu hanc administrasset. Et quemadmodum in gloriosiss. magistris militum cernimus, quod nullus curiali fortuna per magistrerium militiæ liberetur, nisi ipso actu & opere hoc tractarit (siquidem ipsa magistreria militum præfecturas esse, nostræ etiā leges testantur) nudi uero magistrerij militum codicilli solam dignitatem conferant, non ab soluentes à nexu curiæ: ita & in hoc præfecturæ genere, si quis uellet ab huiusmodi fortuna liber existeret, necesse esset petito per denunciationem magistratu, per illum curiæ nexus & uincula dissolui. Hanc nos denuo legem renouantes sancimus, si quando maiestati imperatoriæ uisum sit decurionem honore afficere, siquidem sic, ut etiā ab ea ipsa fortuna liberū reddat: ut codicillos in eū magistratus cōferat, procuretq; in eiusmodi thronis constitutū (nēpe uel præfecturæ urbicariæ, tam in uetere, quā noua hac nostra urbe, uel prætorianorū tribus naliū siue in oriente, siue in occidente, siue in Libya, siue in Illyrijs, quos omnes nostro imperio deus submisit) ita libertate potiri, ut solent ab eiusmodi fortuna ac cōditione liberi existeret hi, qui tam amplo honore dignati sunt, & curribus inuehantur, & acclamantibus præconibus aures præbent, & insuper iudicum thronos conscendunt. Si uero solum illis honorem impertiri uelit: ut codicilli conficiantur, & hisce offerantur. Ea aut ab imperatore codicillorū datio ad hoc tantū ualeat, ut honoratus ipse magni senatus portio esse uideat, nō uero ut etiā à sui loci curia & albo ibi descripto eximatur, sed maneat in pristina fortuna, solum

solum lucrificiens honorem, & gratiam insuper habens deo simul & imperatori, quod prior ipsum humilitate liberatum ad ampliora promouerit. Atque esto hoc additamentum imperialis premiorum, neque labefactans rempublicam, neque fortuna aut coherentibus illi ex consuetudine muneribus decurionem liberans, & qui hac dignatus fuerit, ei auctiorem fortunam reddens, ipsumque ampliorem faciens, sola tamen dignitate ceteris decurionibus praestantem.

Quae igitur nobis placuerunt, & per hanc sacram declarantur legem, ea custodire excellentia tua studeto, compertum habens, non decuriones nos ea re minuisse, sed ceteris tantummodo fecisse ampliores. Vnde intelliget ista ciuitates per tua edicta, ut earum decuriones haec cognoscentes, laudibus nostrum efferant imperium.

Desideratur hoc loco constitutio.

VT ILLVSTRES IN PECVNIARIIS OMNI MODO

per procuratores causas agant. cum uero de iniuria criminaliter agitur, duntaxat secundum priuilegium ipsis ad hoc concessum. Clarissimis autem tam per se, quam per procuratores liceat pecuniarias causas agere.   *Constit. LXXI.*

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. praetoriorum per Orientem praefecto, iterum exconsule & patricio.

Quae quasi honoris & melioris habitus ac formae causa procedunt: cum quod ex inde prouenit, non honorem inducat, sed potius laesionem quandam: breui lege sanare, perpulchrum fore duximus. Nam quod dictum est in nonnullis constitutionibus, ne cui clarissimo liceat per se causam agere, per procuratores semper liceat: id quidem uetustas ad honorem dignitatum descripsit. Atque qui uidemus plerumque, tamen si dignitates nati, & inter clarissimos, aut comites, aut tribunos, aut si qui praeterea alij eius generis existunt, adscripti sint: ita tamen exigua re familiari esse, ut ad constituendum procuratorem, perferendosque in eam rem necessarios sumptus, penitus nullam facultatem habeant. Sancimus igitur, ut inter magnificentiss. quidem illustres hoc ualeat, ipsique omni modo per procuratorem pecuniarias causas agant, sed & actionem iniuriarum criminaliter intentatae aequae per procuratorem moueant secundum priuilegium super hoc ipsis concessum: ne cogantur aut assidere cum magistratibus, quo ipsi loco iudicant, aut rursus adstare tanquam litigatores. Vtrinque enim res cum periculo sit, siue dignitates afficiantur contumelia, siue iudiciarius ordo praeter dignitatem procedat. Alioqui post magnificentiss. illustres omnibus, qui uolunt, licentia esto, & procuratores in litem constituere, & per se causam agere: nulla exinde prohibitione, aut laesione, aut poena eis inferenda. Quae igitur nobis placuerunt, & per hanc sacram declarantur legem, ea omnibus excellentia tua manifesta facito, in his agens solita & consueta. *D A T. prid. non. Iul. Constantinop. Imperij DN. Iustiniani A. PP. anno XII, Ioanne V.C. COS.*

VT QVI SE RES MINORVM OBLIGATAS HABE

re perhibent, aut eis obligati sunt, ad illorum gubernationem & tutelam penitus non accedant. Et ut curatores nullo modo cessiones suscipiant aduersus eos, quorum curam gerunt, gesseruntque. Et ut haec generaliter in omni curatione ualeant, in quibus casibus leges curatores dari praecipunt. Item de administratione pecuniarum illis competentium, & quando eas deponi oporteat, aut redditus ex eis comparari.   *Constit. LXXII.*

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. Orientalium praetoriorum praefecto, iterum exconsule ordinario & patricio.

Cum omnia, quae ad tuendum reipublicae statum pertinent, admodum legislatori curae esse soleant, ut & optime se habeant, neque in ullo quidquam peccetur: tum uero minorum contractus illorumque tutela excellenter summo studio ab

his affectata sunt, qui ferendarum legum auctoritatem & potestatem à deo acceperunt. loquimur autem de eo, qui præest imperio. Inde adeo cum multas causas audierimus, in quibus egregij quidam curatores cōtra minores uel impuberes, uel puberes quidem, in se cuncta tamen adhuc ætate constitutos, actiones sibi delegari patiantur, & protinus se pro substantiæ illorū dominis gerāt, siue forte subeant, quæ debita non sunt, siue undequaquē marci da paruo redempta precio delegentur, siue debitorum etiam probationes in minorū rebus existentes occultent, atq; ita tā p̄ susceptas delegationes, q̄ per alia multa uelamēta (quid em̄ homo, qui semel declinauit ad maliciam, non excogitet?) res minorū sibi uindictent: oīa hæc lege reparare uolumus, & insuper illud, ne quis cū obligatū habeat minorē aut res eius, prorsus ad eius curationē accedat, tametsi lege uocetur. Quid enim pro se ille nō agat, qui potestatem & in se & in res aduersarij acceperit? Propterea enim illud sancimus, ut si perspicue clarum sit, eum, qui curator cōstituitur, iuribus minoris obligatum esse, neq; ille curator sit: ne quando aut Kalendarium surripiat, aut alias probatiōes, quæ ad manum sint, supprimat, & huius curatio illius rebus perniciem inferat. Hoc igitur ipsum inconcussa & immota lege reuinctum esto, ne quis eorum, qui uel defuncti res, aut ipsum minorem, aut eius res se obligatas habere perhibent, uel etiam perspicue ipsi minori obligati sunt: ad eius curationem accedant, aut tale quippiam agendi habeāt licentiam. Atqui omnino si quis, cum iam in curatione hæreat, obligationem sibi contra minorem adquisierit, delata forte ei hæreditate alicuius, qui minorem obligatum habuit, aut alia huiusmodi causa: ne amplius ei soli pupillorum aut minorum curatio concedatur, sed alius tutor uel curator adiungatur (id, quod in multis legum casibus depræhendimus) quo magis ille ipse custodiat, ne quid medio tempore contra minoris commoda, aut eius patrimoniū ab eo, qui obligationem aduersus eum paratam habet, dolo malo geratur: sed ut tam iuramento in electione præstito, quod hoc custodiet, quā etiam pœnam hoc nomine, si minoris commoda curatori prodiderit, reueritus, diligenter hoc obseruet. Ne uero tutelæ aut curationis recusationem omnibus hominibus præbeamus, si dicant minorum se res obligatas habere, aut quod perspicue minoribus ipsi obligati existant: sancimus, si quis adseueret, minorem se aut res eius, aut parentes obligatos habere: ut simul atq; intra tempus recusationi præstitutum apud eum, qui curatorem dedit, id ostenderit, absoluat: aut si obscurum adhuc sit, ad sancta dei eloquia iusiurandum subeat, quod uera estimatione ductus, minorem se habere obligatum, curationem recuset. Quod si factum erit: ne tutelam aut curationem attingat, sed quā longissime ab hoc ablegetur munere, ne exinde hostem potius minori, quā curatorem demus.

Si uero initio hoc tacuerit, & curator factus sit: sciat tota se actione, quam contra minorem habet, etsi uera sit, casurum ex eo, quod dedita opera contra hanc legem id dissimulauerit. Sed & si is, qui perspicue minori obligatus sit, tacuerit: sciat ipse quoq; hanc se pœnā subiturum, ne curationis tempore possit arte compositis forte solutionibus aut alijs liberationibus debito se exuere. Quod si quis (ut dictum est) curator factus, deinde curiosius res minoris perscrutatus, actiones sibi delegari, uel per donationem, uel per emptionem nominis, uel quocunq; alio modo effecerit: sciat, quod ab ipso geritur, omnino irritum futurum, & neq; per se, neq; per interpositam personam tale quippiam cum effectu geri, sed ex omni parte talia infirma futura, perinde quasi ne initio quidem facta aut contracta essent. Nemini enim dubium est, quin si in eam delabatur cogitationē, omnia deinceps ad animæ suæ perniciem & earum rerum utilitatem, quæ eius esse uidentur, agat atq; gubernet. Neq; tantum quādiu curator fuerit, à tali eum delegatione arcemus, sed etiam postea: ne quando tali consilio in animo concepto, rem ad tempus seponat: & quod maliciose prius in animo cōstituerat, post deinde, q̄ à curatione destitit, & dolo malo gestum obliuioni traditum est, tunc forte, cū curator amplius non est, actionum delegationem acceptet, & rem dolo malo circumueniat. Nam tunc quoq; irritum esse uolumus, quod agitur: & ne qua actio contra eum, cuius antea curam gessit, delegata ualeat: sed pro non facto habeatur, & minori cedat in lucrum, licet delegatio ex ueris causis facta sit. non quod ad eum, qui delegarit, reuertatur actio, quasi nihil in medio contra legem factum esse uideatur: sed ut propter legis nostræ transgressionem ipse quoq; his excidat, quæ per eā occasionē pro delegata actione adquisiuit, & minor ea lucrifaciat. Nisi enim hanc imposeremus pœnam, per facile futurū esset dolo agere: & facile eū, qui delegasset, instrueret, ut actionē moueret: & ipsius interuentu, quæ pro delegata dedisset actiōe, reciperet, fallaciter lege per improbitatē suā elusa. Atq; hæc de omni curatore dicimus, in quibus omnino casibus leges aliquibus, prodigis forte, uel furiosis, uel mente capris,

ptis curationes inducūt: uel si quid deniq; aliud, aut lex iam enumerauit, aut etiam postea prae
ter opinionem natura inuenerit. Quia uero grauate uidemus ad curationes accedere
eos, apud quos memoria aliqua dei permanet (nam multis, qui suae curae commissorum bo-
na impie cupiunt in se conuertere, res admodum amabilis est, & accessu plausibilis) uidemus
etiam in maximis uersari difficultatibus curatores propter minorum pecuniam necessario
foenori collocandam: sancimus, ne qua curatoribus necessitas ex lege incumbat, ut minorū
pecuniam foenerēt, sed ut in tuto deponant eas & seruent: cum multo praeclarius sit, sortem
in tuto collocare, quam appetitione usurarum etiam de sorte decidere: & curatorem tam in
periculum adduci, si non foeneret, q̄ rursus si foeneret, periculum metuere propter frustrati-
onem *et in usuris detrimentum*. Si uero ipse sua sponte mutare uoluerit, sorte acceptis pignoribus, aut
alijs cautionibus, quas certas & extra cōtrouersiā positas esse putet: tūc habeto quidē singulis
annis ad exigendum duorum mensium inducias, id quod leges laxamentum uocant. scito
autem crediti periculum omnino ad se reuersurum. Certe si is, qui sub cura agit, suffi-
cientes redditus habeat: hos ipsos curator impendito. si maiores, quam ad tuendam uitam suf-
ficiāt: quod excurrit, deponitor. Si patrimonium eius, qui sub cura degit, ex immobilibus re-
bus consistat: tunc curator illud tantum, quod ad gubernationem minoris rerumq; eius satis
sit, foenerare compellitor. quod superest, in tuto deponitor. Integrum praeterea illi erit, cum
summa diligentia & accuratē elaborare, si certum possit forte fortuna absq; frustratione inue-
nire redditum: ut ex redundantibus pecunijs eum minori redimat, qui & paucis tributis publi-
cis sit obnoxius, & uenditorem habeat affluentē opibus, habeat item expeditos prouentus.
Damus enim ei huius agendi facultatem: ut tamen sciat, si negligentius in aliquo horum se
gesserit, quod eius emptionis periculum ad ipsum respiciet. Ceterū si aurum, quod mi-
nor habet, tam curtum sit, ut eius usurae ad ipsum, eosue, qui circa ipsum sunt, alendos, & sup-
peditanda ea, quae alioqui gubernationi eius necessaria sunt, aegre sufficiant: tunc ipsa nos ra-
tio necessitatis etiam ad hoc inuitat, ut curatores ad deum respicientes, tanq̄ in suis rebus ad
ministrationem expediant. Volumus etenim, ut cum decretum, quod curationem permit-
tit illi, qui ad eam accedit, fuerit interpositum: insuper ipse, sacris dei eloquijs tactis, etiam iur-
iurandum deponat, quod per omnia ingressus diuertacula, ad utilitatem & minoris commo-
da contendet. quod tamen a ratiocinijs ipsum & legis ordine non excipiet: sed semper uere-
cundiorē ipsum circa eas propter iusiurandi memoriā constitutū, synceriorē reddet circa rerū
administrationem. Haec nobis lex pro tutela esto posita eorum, qui curatione indigēt.
Si quid aliud praeterea inuenerimus: ne id quidem grauabimur lege complecti, ut per omnia
his, qui sibi ipsis opem ferre nequeunt, patrum loco simus. Quae igitur nobis placuerūt,
ea omnibus excellentia tua, edictis usa per prouincias, quibus r̄aest, manifesta facito, ut ne-
minem lateant, quae pie iuxta & ad subditorum prouidentiam, a nobis sancita sunt.

QVOMODO INSTRUMENTIS, QVAE APVD IVDI
ces insinuanda sunt, fidē apponere oporteat. Constit. LXXIII.

Idem Imp. Ioanni gloriosiss. Orientaliū praetoriorū praefecto, iterū ex consule & patricio.

Nouimus leges nostras, quae uolunt, ut instrumentis etiam ex literarum compa-
ratione fides addatur: & quod imperatores quidam, percrebrescente iam ma-
licia, instrumenta adulterantibus talia prohibuerint, unum hoc credentes es-
se studio falsarijs, ut ad alienae scripturae potissimum imitationem se exerce-
rent: cum nihil aliud sit falsitas, quam uerorum imitatio. Ex quo igitur
plus mille falsitates hisce temporibus in multis causis, quibus accommodauimus audientiā,
deprehendimus: inopinatum quiddam nobis etiam ex Armenia exstitit. Nam cum prolato
permutationis instrumento, dissimiles inter se scripturae iudicatae essent: postea tamen, quam
qui instrumento testes accesserant, & subscripserant, inuenti sunt, & scripturam suam agno-
uerunt, instrumentum fidem accepit. Et mirabile quiddam exinde euenit, ut scriptura quidē,
licet examinata, fide carere uideretur: testium uero dicta conuenirent cum ueritate. *et haec per
fidem testium uidentur quodammodo esse cauta. uidemus tamen naturā eius crebro desiderare rei examinatio-
nem: utpote cum scripturae dissimilitudinem saepenumero tempus (neq; enim eodem modo
quis adolescens scribat, & in medio aetatis flore positus, & cū iam senio premitur, forte etiā tre-
mebundus)*

mebundus) sæpenumero etiam morbus ingrauescens efficiat. Atq; hæc eo magis dicimus, si quādo calami & atramenti mutatio, ne exquisita per omnia similitudo esset, ademit. Neq; rationem inuenerimus, quā recenseamus ordine, quā multa quotidie natura noua progesseret, & nobis legum latoribus facessat negocia.

Quoniam uero deus propterea maiestatem imperatoriam cælitus instituit, ut difficilibus se rebus pro bonitate sua interponeret, & leges ad naturæ uarietatem attemperaret: ea propter ex usu fore existimauimus, si hanc quoq; legē describeremus, & in commune eam subditis ederemus, quos deus nobis uel ante tradidit, uel paulatim semper adscit. Et quia apud plerosq; de deposito, cum scriptura interuenit, controuersiam & disceptationem motam comperimus, & horum omnium curam & prouidentiam oportet suscipere: ideoq; nobis ab ipso statim deposito principium sumendum est.

Q V I S I G I T V R caute uult deponere: non solum scripturæ depositum recipientis fidem habeto (id, quod mota lite in quæstionem deductum, quia non professus est suam scripturam esse, qui id scripsisse dicebatur, magnam perturbationem habuit: ipso etiā alia scribere coacto, quæ tametsi assimilia uisa sunt, per omnia tamen similia non fuerunt: ut sanè, quo ad scripturam, ea causa indecisa & absq; iudicatione permanferit) sed qui depositum daturus est, is etiam testes aduocato, quoad fieri potest graues & fide dignos, non minus quā tres: ne de scriptura tantummodo & eius per comparisonem examinatione pendeamus, sed nobis, cum iudicamus, suppetat quoq; à testibus auxilium. quippe talia testimonia desideramus, in quibus prodeuntes testes dicant, se præsentibus subscripsisse eum, qui instrumentum confecerat, quodq; id ita factum sciant. Usq; adeo ut & si tales duntaxat aliquos, non minus q̃ tres, fide dignos testes constitutos reperiamus: neq; illis in hac re fidem derogemus. Neq; enim hanc legem fecimus, ut probationes in arctum contrahamus, sed ut multo eas etiam stabiliores reddamus.

Sed & si quis instrumentum mutui, aut alterius contractus conficiat, neq; id uelit componi in foro: non suapte natura (quod etiam in deposito determinamus) pro mutuo dato scriptum instrumentum fidem habere uidetur, nisi & fide dignorum non minus q̃ trium testium habeat præsentiam. ut siue ipsi prodeant, & suis testimonium præbeant subscriptionibus, siue alij quidam testificentur, se præsentibus instrumentum esse ita compositum: utroq; modo contractus fidem accipiat. non quod penitus reiicienda sit ipsa scripturæ per comparisonem examinatio: sed quia sola non sufficit, & per accessionem testium confirmanda est.

Certe si tale quid usu ueniat, quale factum est in Armenia, & aliud quidem præ se ferat literarum comparatio, aliud autem testimonia: tunc nos quidem, quæ uiua uoce & cum iure iurando proferuntur, multo arbitramur fide digniora esse, q̃ ipsam per se scripturam. Nihilominus tamen hoc ad iudicantis prudentiam simul & religionem pertineat, ut ueris potius fidem habeat, q̃ istiusmodi. Atq; hoc nos quidem pacto probari posse arbitramur, fidem instrumenti inesse.

Verum enim uero si quis cum uel deponit, uel mutuum dat, uel aliter contrahit, contentus sit sola scriptura eius, qui cum contrahit: eo loco erit, ut sciat, se fiduciam contraxisse, & de illius fide se totum pendere. Et quanq̃ ferme ex scriptura secundum legem nostram sufficiens instrumento fides apponi non uideatur: non tamen quod ita gestum est, irritum reddimus: ut maxime testium præsentia, coram quibus contractus celebratus est, aut extremum forte eius rei refugium, quod scilicet ex iuramentis peti solet, opem illis non ferat. utcumq; enim falsitates & scripturarum imitationes uereamur, neq; illis, si testibus destituti sint, fidem habeamus: non tamen negotio talem subtilitatem imponimus, ut his, qui fiduciam uolunt contrahere, suam erga amicos fidem detrahamus, sed ut perfidiam & inficiationem, quoad fieri potest, multis redarguamus modis.

Sed & si instrumenta in foro & publice conficiant, licet per tabelliones absoluta sint: assumunt tamē & ipsa, anteq̃ summa imponitur manus, scriptis designatam testium præsentiam.

Oportet uero iudices conari, ut si qua chartis signa adscripta inuenerint: ipsa quoq; disquirant & recognoscant, cum ex illis etiam multa elucescant: neq; temere scripturarum fidē propter prædictas à nobis causas ex aliarum comparatione admittere.

Certe si ad unum omnes testes mortui sint, aut etiam absint forte, aut alioqui per testes, qui subscripserunt, fidem imponere facile non sit, neq; tabellio, qui id absoluit (si quidem forense & publicum fuerit) super sit, ut à se confectis præstare testimonium possit, aut non agat domi, ut per omnia necesse sit comparisonem literarum uel eorum, qui absoluerunt, uel qui subscripserunt, assumere: tunc æquum est ad literarum collationes progredi (neq; enim in uniuersum eas prohibuimus) ut tamen cum summa & exactissima diligentia procedant. & si fidem illis habendam putauerint: & iusiurandum deferat proferenti, quod neq; ullius sibi in prolato à se instrumento perueritatis conscius, neq; quomāgis circa collationem

collatione fraus aliqua admitteretur, annisus, in hoc tantum eo utatur, ut neque omnino quidquam perimatur, & per omnia rebus addatur certitudo. Sanè in instrumentis, quæ in foro & publice conficiuntur, siquidem tabellio progressus, iuramento præstito testetur, non per se, sed per quendam suorum ministrorum id conscripsisse: progreditor & ille, siquidem superest, & omnino possibile est, ut ueniat, neque causa aliqua progressum eius impediat, forte uehementior moribus, aut alioqui casus fortuitus, quales multi obuenire solent hominibus. Si autem instrumentum & numeratorem habeat: accedito & ille, ut iam tres sint, qui testentur, non unus. Si uero neque numerator accessit, & tabellio instrumentum ipse totum per se conscripsit & absoluit, aut etiam qui id conscripsit, uel abest, uel alias adesse nequit: ipse (cum iuramento tamen) confessioni à se absolutæ testimonium præbeto, ne locum habeat collatio. Et sunt instrumenta sic etiam fidei plena. Nam testimonium uia uoce absoluentis prolaturum, & adiunctum habens iusiurandum, utique causæ non nihil adferat momenti. Cæterum si tabellio mortuus sit, & absoluti instrumenti testimonium habeatur ex alterius comparatione: siquidem ita quoque superstitē habeat eum, qui illius mandatu instrumentum composuit, & item numeratorem: prodeunt & illi, si domi agant, & scriptum tam ex comparatione eorum, per quæ ab illo instrumenta absolui consueuerunt, quam per testes, fidem obtinero. Si nemo horum sit: tunc peragitor quidem eorum, quæ instrumentum absolutum ostendunt, inter se comparatio. sola autem hæc non sufficiunt, sed insuper & aliorum, qui uel alioqui subscripserunt, uel etiam contraxerunt, scripturæ examinantur: ut ex multis comparationibus, tam eius, quod instrumentum absolutum ostendit, quam eorum, qui uel subscripserunt forte, uel etiam contraxerunt, una quædam ex omni parte fides colligatur efficiaturque. Si nihil aliud inueniatur, quam instrumentorum inter se comparatio: quod usque adhuc obtinuit, procedito: ut qui id instrumentum adperagendam cum alijs comparationem profert, solenniter iuret. Ut autem omnino ea res additamentum quoddam accipiat: ad maiorem rei fidem faciendam insuper & is, qui hæc fieri desiderat, iurato, quod omni alia probatione destitutus, ad instrumentorum inter se comparationem deuenierit, neque circa hanc quidquam egerit aut machinatus sit, quod probabiliter forte ueritatem possit abscondere. Atque his contrahentes liberari, ipsis in manu est, si uelint, & utrique in hoc conueniant, ut instrumenta insinuent, & apud acta profiteantur, quod magis ipsi contrahentes perfidia, & adulteratione, & falsitatibus, & quæcunque alia corrigentes mala hanc legem proponimus, liberentur: his, quæ de literarum comparationibus ex instrumentis priuata manu conscriptis peragendis, iam à nobis sancita sunt, in sua uirtute manentibus: proculdubio & in his, qui literas nesciunt, quæ olim ualent in iudicijs, suum robur obtinentibus, simul atque ex iudiciali forma talia conuenientem examinationem exceperunt. Oportet autem in his, qui literas nesciunt, per omnia tabularios simul (in quibus scilicet locis sunt tabularij) & testes adhiberi, maxime autem testes, qui contrahentibus ignoti non sint: quomagis illi quidem pro literarum imperito, aut parum literis instructo scribant, hi uero testentur se etiam præsentibus ista cōfecta esse, quodque ipsum in re præsentem aspexerint, & ita demum horum instrumentorum fides suscipiatur: cum perspicuum sit, in talibus infra quinque testes adhibendos non esse, inter quos etiam is erit, qui pro contrahente, uel totum, uel post paucas in chartam ab illo collocatas literas scribit, ne quid omnino de summa diligentia ac subtilitate intercidat. Atque hæc de contrahentibus loquimur scriptura interueniente celebratis. Nam si quis sine scripto qualemque celebrare contractum uoluerit: dubium non est, quin uel per testes, uel per delatum & præstitum iuramentum fidem accipiat, actore quidem producente testes, reo uero iuramentum uel subeunte, uel referente, prout iudex causam ordinauerit, ne uel ex his aliquid emendatione careat. Porro illud quoque legi apponere pulchrum fuerit, ut si intra unam auri libram contractus uersetur, ne istiusmodi in hoc observatio custodiat: sed secundum id, quod usque adhuc in republica obtinuit, res peragatur: ne exiguis de rebus magnas homines attritiones sufferant. Item hæc omnia in urbibus ualere uolumus. Alioqui in agris, ubi magna simplicitas est, & neque scriptorum uel multorum testium copia est, ea, quæ hactenus apud ipsos obtinuerunt, etiamnum firma sunt. hoc enim iam in ipsis etiam testamentis, in quibus maxime laboramus, à nobis sancitum est. Obtineto autem lex ista in omnibus posthac faciendis instrumentis & contractibus. quod enim iam præterijt, cur quis lege perstringat? Hanc nobis legem controuersiarum in causis factarum apudque nos introductarum multitudo peperit, ut quotidianas illas hominum inter se controuersias, sublata omni contentionum occasione per exquisitam legislationis subtilitatem sedaremus. Quapropter conuenit, ut ista cognoscēs excellentia tua, omnibus ea subiectis manifesta faciat, tam qui hic, quam in reliquis gentibus sunt.

sunt. Siquidem & ad alios gloriosiss. præfectos, siue qui in occidentē, siue qui in Libya, siue qui in Septentrionalibus (de eo, qui in Illirijs est, loquimur) consistunt, eam scribemus: ut uniuersa nobis res publica lege subditorum casibus medente plena sit.

DE LIBERIS, QVOMODO EOS OPORTEAT VEL legitimos, uel naturales intelligi, & de indotatis nuptijs. *Cōstit. LXXIII.*

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. Orientalium prætoriorum præfecto, iterum ex consule ordinario & patricio.

Est dictū est à prædecessoribus nostris, & ante omnes à sapientissimo Iuliano, quia nulla lex, neque senatus consultū prolatum in republica Romanorum uidetur ad omnia sufficienter ab initio promulgatum, sed multa indigere correctione, ut ad naturæ uarietatem & eius machinationem sufficiat. Igitur de his, qui ex naturalibus ad suorum ius perueniunt, & multas, et uarias conscripsimus leges. Ex his autem, quæ à natura rerum per singula moriuntur, inuenientes aliquid deesse his, quæ iam statuta sunt: hoc in præsentī corrigimus.

Sancitum namque est, ut si quis habens mulierē puro sibi affectu cōsternatam, deinde filios procreauerit, & postea etiam nuptialia fecerit instrumenta, et legitimos ex ea procreauerit filios: neque hi, qui prius nati sunt, maneat naturales, sed & illi cōnumerentur suis, eo quod occasio omnino eis sit nasci legitimos. sed habuit etiam ista lex correctionem. nam quia secundi & post dotem nati mortui sunt, & ideo uolebant quidam nequaq̃ priores non existentibus adiuuari: & hoc emendauimus, et dedimus eis etiam sic, uel si mortui sunt hi, qui secundi fuerunt fratres, habere iura legitima. Illud quoque adijcētes (quoniam & hoc dubitatum est) ut uel si aliqui filij post dotalia non nascantur: attamen præcedentes, licet ante dotalia nati sunt, inter suos adscribi, patre quippe ad hoc sustinente. Sed & aliud quiddam tale occurrit. ex huiusmodi namque consuetudine nati filij erant aliqui: at ille eos uolebat à nobis adinuento modo facere suos nuptialium cōfectione documentorum. deliberante autem hoc patre, mortua est mulier, & constitutiōis eum deferuit modus. non enim erat, ad quam oporteret nuptiale confici documentum, & filij manebant naturales inuito patre. Et quiddam etiam secundum tale exortū est apud uiros neque nobis cognitos. procreauit etenim quidam filios non legitime, & filios quidem nimis quam diligebat, & legitimos sibi fieri secundum legem uolebat. ea autem, quæ sunt mulieris, non erant omnino sine peccato, neque dignam eam existimauit legitimo quodam nomine, quæ etiam semetipsam iniuriauerat. sufficit enim hoc tantum dicere. Quapropter secundus iste modus est, qui filios grauatur: in priori quidē post mortem matris, in secundo uero per id, quod illa peccauit. Nouimus autem & quandam tertium modum. patet namque uolebat legitimos facere filios, & ad ea, quæ de dotibus à nobis sancita sunt, respiciebat. filij uero sentientes, quoniam quædam inopinate euenissent ad matrem eorum (licet uxorem non legitimam existentem) à quodam cognato diuite: maligne simul et dolose agentes, matrem occultauerunt, ne eos facere legitimos esset patri possibile, & moriente forte matre, maternarum rerum frueretur usufructu: hoc quod patribus dat bene faciēs lex. talibus itaque resistere artibus legis est propriū subtilis, quam in presentī sancimus.

Si quis sane non habens filios legitimos, naturales autem tantummodo, ipsos quidem suos facere uoluerit, mulierem uero aut non habet penitus, aut quæ non sine delicto sit, aut quæ non appareat, habeat autem secundum quandam legem ad matrimonium præpeditam: damus ei fiduciam non uia quadam & nunc adinuenta à nobis uia, ad legitimorum ius perducere naturales, proculdubio suis in talibus casibus non existentibus. Sic ut enim quidam à præcedentibus nos adinuentus modus est, qui liberos ad ingenuitatem deducit, præmandans quidem eos alio quodam actu, & dans eis aureorum ius anulorum, postea uero ad ipsam deducens naturam, quæ seruū & liberum ab initio non discreuit, sed liberam homines fecit prolem: sic & nos hunc modum adinuenimus causæ. & licebit id patri, ut in his, qui dudum à nobis dicti sunt, modis: uel etiam si quis alter occurrerit talis. multæ namque (sicut prædiximus) naturæ sunt nouitates. Liceat igitur (sicut prædiximus) patri, si legitimam non habeat sobolem, filios restituere naturæ, & antiquæ ingenuitati, si ex libera ei fiat, & suos de cætero & sub potestate habere. neque enim à principio, quando sola natura sanciebat, hominis, anteq̃ scriptæ prouenerēt leges, fuit quædam differentia naturalis atque legitimi: sed antiquis parentibus antiqui filij, mox ut procedebant, fiebant legitimi. Et sicut in liberis natura quidem liberos fecit omnes, bella uero seruitutem adinueniunt: sic etiam hinc natura quidem legitimas produxit soboles, attamen ad concupiscentiam diuersio naturales eis immiscuit. tanq̃ ergo similibus passionibus factis, oportet etiam medelam ex qualitatibus inueniri, illam quidem à prædecessoribus nostris, hanc uero à nobis.

Sit igitur licentia patri matriq̃ in priore statu delinquenti, si ex ueritate aliquid circa thorū apparuerit deliquisse (aliter namque fieri hoc in talibus casibus non permittimus; & si quædam circūuentio est, aut non est, aut latet, aut aliquid etiam aliud fiat circa eam, aut quod prohibeat uenire ad uiam deducentē ad dotalia) etiam sic prouidere filiis, & offerre imperatori precem hoc ipsum dicentem, quia uult naturales filios suos restituere naturæ, & antiquæ ingenuitati, & legitimorum iuri, ut sub potestate eius consistant, nihil à legitimis filiis differentes. & hoc facto, exinde filios frui tali solatio, et neque fraudare posse patrem, & cælantes matrem, & ius legitimorum abijcere. uno enim hoc modo omnibus huiusmodi naturæ excessibus & adinuentiōibus in his, qui legitimos non habent filios, medemur, ita breui solatio tantum naturæ impetum corrigentes. Si uero solummodo naturalium filiorum pater, hoc quidem propter quædam

dam fortuitas circumstantias non agat, moriens uero sub quodam prædictorū casuū scripserit in testamento, uelle sibi eos legitimos esse filios successores: damus & huius rei licentiam, supplicatibus tamē etiam sic filiis post mortem patris, & hoc dicentibus, et patris testamentū ostendentibus, & hæredibus existentibus, in quantū pater eos scripserit, & ab imperio hoc percipientibus; aut in uno, eodemq; hoc, quod agitur, sit donū patris & principis, id est dicere naturæ simul & legis. et hoc dicimus, nullum anteriorem legitimum perimentes modum, sed etiam hunc addentes, in quibus illos accipere non licet. Omnino enim suis existentibus, deinde naturalibus procreatis, aut primitus natis, nequaquā legitimorū eis adijcitur, nisi forsitan per constitutiones nostras, quæ dotaliū instrumentorū introduxerūt modū.

Et nos nō latuit, quia etiā adoptionis modus erat antiquus ab aliquibus ante nos imperatoribus super naturales ad legitimos transferendos non improbabilis existimatus. sed æque piæ memoriæ noster pater, & constitutio ab illo prolata, talia repræhendit. manere ergo & illa in suis terminis uolumus: quoniam casuatatem diligēter considerauit, & incompetēs est, quæ bene exclusæ sunt, rursus ad reipublicā reuocare.

ILLVD QVOCQ; melius arbitramur, constituere cōpetēter, qd' ex plurimo causarum experimento cognouimus. Multæ quidem & continuæ lites nunciatæ nostræ maiestati ad opus nos deduxerūt huius legis. quia enim & antiquis promulgatum est legibus, & à nobis ipsis sunt hæc eadem constituta, ut & nuptiæ extra dotalia documenta ex solo affectu ualeant, & ratæ sint: sed falsatis contractibus, nostra ex hoc est completa respublica. nam introeuntes testes sine periculo mentientes, quia uir uocabat dominam coherentem, & ista illum similiter nominabat, & sic eis uerbis fingunt matrimonia non pro ueritate confecta: hoc æstimauimus oportere secundum naturales definire leges. Nouimus etiam, & castitatis sumus amatores, & hoc nostris sancimus subiectis. sed nihil est fur ore amoris uehementius, quem retinere philosophiæ est perfecte monentis, & insipientem atq; inhærentem concupiscentiam refrenantis, ut hi, qui hoc tali detinentur, se abstineant sermone ad eas, quas amant, quæ eis per blandimenta conferunt. deniq; in tantum etiam ante nos legislatores tales scierunt animorū affectus, ut etiā donationes cōstante matrimonio prohiberent, ut non concupiscentiæ magnitudine uicti, latenter paulatim cōiuges semetipsos priuaret sua substantia. Hæc ergo casta lege sancire bene se habere credidimus.

In maioribus itaq; dignitatibus, & quicq; usq; ad nos, & senatores, et magnificētiſsimos illustres sunt: neq; fieri hæc cōino patimur, sed sit omino & dos et antenuptialis donatio, & ad oīa, quæ honestiora decet nomina. Quantū uero in militijs honestioribus, & negocijs, & omino p fessionibus dignioribus est, si uoluerint legitime uxori copulari, & nō facere nuptialia documenta: nō sic quomodocūq;, & sine castela effulse, et sine probatione hoc agant: sed ueniant ad quandam oratiōis domum, & fateatur sanctissimæ illius ecclesiæ defensor, ille aut adhibens tres aut quatuor exinde reuerendissimorum clericorum, attestatiōē cōficiat declarantē, quia sub illa indiſſiōe, sub illo mense, illa die mensis, illo imperij nostri anno, consule illo, uenerunt apud eum in illam oratiōis domum ille & illa, & coniuncti sunt alter alteri. & huiusmodi protestatiōē, si quidem accipere uolunt, aut ambo conuenientes, aut alteruter eorum; & hoc agāt, et subscribāt ei sanctissimæ ecclesiæ defensor, et reliqui tres, aut quantoscūq; uoluerint: non tñ minus triū literis hoc significantibus.

Si uero etiā hoc illi nō egerint: ille tamē talem reponat chartam uenerabilis illius ecclesiæ defensor, in eiusdem sanctissimæ ecclesiæ archiuis (hoc est, ubi uenerabilia uasa seruantur) prædictas subscriptiones habentē: ut reconditū sit omnibus ex hoc munimen, & non aliter uideatur nuptiali eisdem affectu conuenisse, nisi tale aliqd agatur, & omnino ex literis causa testimoniū habeat. His ita gestis, & nuptias, et ex eis sobolem esse legitimā. Hæc autē diximus, ubi non dotis, aut antenuptialis sit donationis documentum. Quidē em̄ in solis testibus suspectam habentes, ad præsentem uenimus dispositionē.

Quisquis autē in abiecta deget uita, paruæ quidē substantiæ dominus cōsistens, in nouissima uero uitæ parte iacens: habeat etiā in his licentiam. Sed neq; agricolas, aut milites armatos, quos lex caligatos appellat, hoc est uiliores & obscuriores, perscrutamur, quibus civilium causarum ignorantia est, & solius circa terram operationis, & circa bella cōcupiscentiæ causa est studiosa, & iusta, & laudabilis. Et sicut in uilibus personis, ita & in militibus armatis obscuris, & agricolis licentia sit eis, & ex nō scripto cōuenire, & matrimonia celebrare inter utroq; sintq; filij legitimi, qui patrum aut mediocritatē, aut militares, aut rusticas occupationes & ignorantias adiuuant.

Quoniā autē in interpellationibus, quæ nobis sunt, temp omnium assidue mulieres audiuius ingemiscētes, et dicentes, quia quidam earum concupiscentia detenti, ducāt in domibus suis, sacra tangentes eloquia, aut in orationis domibus iurantes habituros se eas legitimas uxores, taliter eas habentes tempore multo, & forte suscipientes filios, deinde cum se satiauerint earū desiderio, aut extra filios, aut cū filijs, eas proijciētes de suis domibus: iudicauimus etiā hoc faciendum esse, ut si mulier ostendere poterit modis legitimis, quia secundum hanc figuram uir eam acceperit domi, ut eam uxorem legitimā haberet, & filiorum legitimorū matrem: nequaquā penitus licentiā esse ei hanc de domo præter ordinē legis expellere, sed habere eam legitimam, & filios suos esse ei. & illa siquidē indotata sit, nostræ cōstitutionis uti bonis, quartā substantiæ uiri partem percipiēs, siue expellatur, siue prius moriat uir: non perscrutantibus nobis, siue repudiū utens dimittat eam, siue etiā sine hoc, neq; em̄ uerisimile est eū mittere repudiū, qui & ipsas nuptias denegat. Sed si eam irrationabiliter expellat de domo: hoc ipm sit aduersus uirū iusta cautio, & mulier hoc facto repudiū ei mittat, et exigat quartam, si uxor offensa fuerit extitisse, licet extra dotem conuenerit, iureiurando uiri credens. Quidē agat aliud, quæ ad dotē non est idonea, quā ut semetipsam cū omī dote cōtradat. Sit autē & soboles legitimā etiā inuito patre. qui em̄ ad hoc nuptias fecit, & filios procreauit, ut mulier legitimorū ei filiorum fieret mater: non potest ex tali nato germine rursus ut naturales abijcere, neq; quasdā post ea forte nuptias post mortem uxoris, aut repudiū contrahens, eos, qui ex illis nascuntur nuptijs, uelle habere solos legitimos, nisi eis etiā illi priores fuerint copulati, quorum similiter pater est, teste existente

nuptiarum priorum quidem deo, secundarum autem lege. Eadem nobis lex pro cautela sit nuptias contrahentium promulgata. & si filij quidem ex talibus processerint nuptijs: erunt sui, & his legibus, quæ sunt de suis positæ, fruuntur. Si quid autem post hæc fiat, non tamen ex conscripta procedat copulatione: erunt naturales, & his, quæ à nobis largita sunt naturalibus, siue ex testamento, siue ab intestato, potestur. Eos enim, qui semel exodibilibus nobis, & propterea quoque prohibitis nuptijs procedunt: neque naturales uocari, neque participanda eis ulla clementia est: sed sit supplicium etiam hoc patrum, ut agnoscant, quia neque quidquam peccatricis concupiscentiæ eorum habebunt filij. Quæ igitur placuerunt nobis, & ad hominum medelam, & naturæ plenitudinem per hanc legem statuta sunt, tua celsitudo manifesta faciat uniuersis, programmatis propolitis, per quæ omnibus lex erit aperta, cognoscentibus, secundum quem circa talia conuersentur modum, & nostram considerantes prouidentiam, quia omni occupationi alteri eorum utilitatem præponimus.

HAEC CONSTITVTIO INTERPRETATUR PRIOREM

constitutionem, quæ de his lata est, qui ingrediuntur monasteria, & substantias suas consecrant, & ex quo ipsam tempore ualere oportet.

Constit. LXXV.

Idem Imp. Ioanni gloriosiss. Orientalium prætoriorum præfecto, iterum ex consule & patricio.

Ausa talis ad nos peruenit, quæ existimauimus oportere competenti uti à nobis interpretatione simul & adiutorio. cognouimus etenim, quia mulier quædam habens filium, libi ex nuptijs legitimis procreauit, uoluit quidem segregare se à comuni ista conuersatione, & in quodam mulierum monasterio cōmanere, plurima bona faciens mulieribus reuerendissimis ibidem cōgregatis. & quoniam nostræ pietatis lex uult eos, qui se monasterijs dederint, seu uiros, seu mulieres, antequam ingrediantur monasterium, eo quo uoluerint modo, quæ sua sunt, disponere, nec posse, postquam ingrediuntur monasterium, ulterius agere quidquam de proprijs, utpote domini rerum non ulterius existentes, eo quod sic sanciuimus huiusmodi uiros & mulieres cum corpore & anima ipso ingressu ad monasterium dedicare se suasque substantias, & siquidem discesserint, manere etiam sic eorum substantias in monasterium, eo quod domini harum ulterius non existunt: hinc autem metuere, ne forte (quamuis nostra constitutio multo posterior sit, quam cum in prædictam uenerabilem domum ingressa est) aliqui prohibeant eam prospicere suo filio, & oportere propter prædictum mentis hæc interpretari, & lege nostra fieri manifesta, quia nihil læsa sit, aut ipsa, aut filius eius circa eius substitutionem ex memorata constitutione. Propterea sancimus, si quis monasterium habitauerit uir aut mulier ante prædictam nostram constitutionem, aut hæcenus habitet, & maxime filijs existentibus: nullam habere necessitatem, nunc eorum substantiam in monasterium, sed filio aut filię transmittere, aut totam, aut etiā partem suæ substantiæ, aut etiam quo uoluerit modo res suas disponere; utpote primā illam legem alia nostra hac constitutione interpretante (eos enim, qui semel ante memoratam dudum nostrā legem monasteria intrauerint, in nullo posita postea lex contraria statuta, aut ablatura est his ea, quæ prius eis, ut licet, data sunt) neque prius nostræ legis impedimentum penitus faciente, eo quod neque possibile sit hoc fieri, ut oportuisset prius disponere, & ita ingredi monasterium. Si uero nulla tunc tali lege posita in monasterium ingressa est: quomodo fieri poterit cōuerti ordinem legis, & exigere, ut qui prius ingressi sunt monasterium, illa faciant, quæ prius ignorata, postea per sacram nostram constitutionem sunt innouata. sed unumquenque competit secundum sua tempora expectare ea: & quidē quæ post legem sunt, ita quærere fieri, sicut lex uult. si quid autem ante legem subsequutum est: hoc non commouere, neque perscrutari, sed in priori figura relinquere. Hæc igitur lex pro interpretatione utili posita sit prioris nostræ illius constitutionis, ut illa in posterioribus temporibus, ex quo facta est, locum habeat: & his, qui postea conuertentur, uiris ac mulieribus posita sit, sibi potestatem in illis custodiat, nullo horum, quæ antea fuerint, perscrutando: cum licentia sit prioribus uiris ac mulieribus, qui habitauerunt, aut etiam hæcenus habitant in monasterijs, & maxime filijs existentibus, suas res quo uolunt disponere modo. Tua igitur eminentia, quæ placuerunt nobis, & per hanc sacram declarata sunt legem, sollemniter per programmata sua omnibus facere manifesta festinet.

Desideratur hoc loco constitutio.

UT QUI CONTRA NATURAM LUXURIANTUR,

& per deum adiurant, item blasphemias in deum ingerunt, afficiantur supplicio.

Constit. LXXVII.

Imp. IVSTINIANVS A. Constantinopolitanis.

Mnibus iam hominibus, qui recte sapiunt, manifestum esse putamus, in nullam nos rem æque omnia conferre studia, aut perinde aliquid in uotis habere, quam ut qui fidei nostræ à domino deo concrediti sunt, honeste uiuant, & eius beneuolentiam demereantur: præsertim cum dei erga homines amor non interitum, sed conuersionem ac salutem uelit: & eos, qui alicubi offenderunt, deus simul atque

atque eriguntur & in uiam redeunt, suscipiat. Qua etiā de re omnes cohortamur, ut dei timorē in animo concipiant, & eius implorent benignitatem. Et scimus, quod qui deum diligūt, quicquid eius praestolantur misericordiam, hoc agant. Quia uero diabolica quidam instigatione detenti, grauioribus seipso luxurijs commiserunt, & huius naturae contraria faciunt: adhortamur & hosce, ut dei timorem & futurum iudicium in animo concipiant, & istiusmodi diabolicis & illicitis luxurijs abstineant, ne per tam impia facinora à iusta dei ira uel urbes cum suis incolis pessum ire inueniant. per sanctas enim scripturas edocemur, quod ob tam impia facinora etiam urbes unā cum hominibus perierint. Insuper quia ultra praedictos quidam execrabilia etiam uerba & iuramenta de deo proferunt, deum prouocantes ad iracundiam: consimiliter & hos admonemus, ut tam execrabilibus uerbis, & item per capillum, & caput adiurationibus, & id genus alijs uerbis abstineāt. Nam si conuicia hoībus ingesta saltē inulta non relinquuntur: multo magis qui diuinum numē conuicijs incescit, dignus est, qui supplicium sustineat. Propterea igitur omnes huiusmodi cohortamur, ut praefatis delictis abstineāt, & dei timorem in animum sumant, & eos, qui honeste uitam transigunt, imitentur. Propter huiusmodi enim delicta & fames, & terrae motus, & pestilentiae oboriuntur. Atque hoc genus hominū propterea, ut memoratis illicitis actionibus abstineant, admonemus, ne suas ipsorū animas coniciant in interitū. Nam si post hanc nostram admonitionē iisdem inherere delictis aliqui depræhendantur: principio quidem indignos se præbunt dei erga homines amore, deinde legitimas etiam sustinebunt poenas. Dedimus etenim gloriosiss. regiae urbis praefecto negocium, ut eos, qui post hanc nostram admonitionem praedictis illicitis & impijs actionibus inherere non dubitauerint: & compræhendant, & ultimo submittat supplicio: ne quando ex talium peccatorū contemptu, per tā impia facinora, inueniatur tam ipsa hæc ciuitas, quā tota ciuitas & respublica sustinere iniuriā. Siquidē & si post hanc nostrā cohortationem aliqui tales inuenientes, eos occultauerint: consimiliter & ipsi à domino deo condemnabuntur. Sed & ipse gloriosiss. praefectus, si quos tale aliquid delinquere depræhenderit, neque illis secundum leges nostras uindictam induxerit: principio quidem dei iudicio obnoxius erit, deinde uero etiam à nobis indignationem excipiet.

NE LIBERTINI DE CAETERO IURE AVREORVM

anulorum & restitutorum natalium opus habeant. Item ut dotalium instrumentorum confectio in libertinabus ipso etiam facto legitimas reddat nuptias, & suos patri filios. Si forte ea ancilla sit, ut & ipsa dotis confectio libera existat, & nuptiae legitimae, & ex ea progeniti sui patri filij sint. Constit. LXXVIII.

Imp. IUSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. per Orientem praetoriorum praefecto, iterum ex consule & patricio.

Vm omnia nobis bona à magno illo deo perfecta sint tradita: arbitrati & ipsi sumus seruorum libertates, postquam à dominis priore fortuna liberantur, undique eis ad puritatem, & sinceritatem, ac perfectionem redigendas. Inde adeo & libertates contumelia dediticiorum liberauimus, & latinas ut imperfectas reiecimus, & iteratione: superuacuas ostendimus, & legem Iuniam SEN. quæ consultum Largianum, ut & initio frustra introductum, & recte postea reiectum, odio habuimus, & solum ciuitatis Romanae ius in libertatibus obtinere uoluimus, non locis, non aetatibus, non alio quopiam rem discernentes. Quia uero semper, quod melius & praestantius est, circa subditos nostros consultamus, & quod ad ampliorem redactum est perfectionem, maioribus insuper augmentis accumulandum putauimus: propterea sancimus, si quis manumisso seruo aut ancilla sua, ciues eos Romanos effecerit (neque enim aliter licet) certus per hanc legem esto, quod qui libertatem accepit, continuo tam aureorum anulorum, quam restitutorum natalium ius consecutaneum habebit, neque necessario id petet à maiestate imperatoria. insuper neque ulla omnino scrupulositate indigebit, sed uigore libertatis uno eodemque tempore omnia hæc prouenient: hac nostra legislatione ex praesenti die incohanda. Neque enim eorum aliquid, quæ ante facta sunt, curiosius persequimur. Confirmamus igitur quaecumque praecesserunt, ut quibus quæque temporibus gesta sunt, ipsae etiam ualeant, Atque hoc quidem, ut ita se habeat, sancimus.

Statuimus

Statuimus autem & illud insuper, ne qua in re post hanc nostram legem patronatus in
ta, quæ nos sanciuimus, in quibus omnino personis ea reseruauimus, oblādantur: nisi qui
libertatem donauit, his quoq; libertum absoluerit, aut per fideicommissum hoc relinquens, aut in ipsa
libertate hoc adiiciens. Nam si hoc dederit: omnino ad libertatem deductus iure etiā patrona-
tus absoluitur, eo quod ille hoc ita præceperit. habento igitur omnia hæc illi, qui libertate di-
gnati sunt.

Exhibento præterea & post hanc nostram constitutionem his, qui ad talem
iplos honorem produxerint, omnem reuerentiam & (ut uocant) obsequium, & attributum il-
lis à legibus honorem. Porro & manibus abstinento, & insidijs, & alijs, ex quibus libertini, qui
tale quid peragunt, secundum leges de hoc conscriptas reuocationem in seruitutem susti-
nent, & priori restituntur fortunæ. Nam si neminem omnino circa eum, qui donationes
obtulit, ingratum esse permittimus, tametsi ex nobilissimis & maxime ingenuis sit, sed dona-
tiones in nostris iussionibus irritas effecimus: quomodo sustineamus, ut patronus, qui se cir-
ca libertum perinde, ut pater erga filiū gerit, ab illo quidq; improbi patiat? aut ut atroces il-
le & indecentes forte iniurias, uel uerba, uel ingens & intolerabile dispendiū patrono admo-
ueat? Quin si quid horum legitimis se probationibus passum coarguat is, qui libertatem de-
dit, aut etiam eius filij: post dictas redargutiones libertinum pristinae formæ & conditioni red-
demus: simul ipsa nominum scrupulositate & exinde proueniente damno in uniuersum om-
nes liberantes, simul æquabile ius (ut legislatore dignum & deo placidū est) undiq; tam li-
berto, q̃ ueteri domino cōseruantes.

Quapropter sunt & ipsi libertini ingenui, siue iā
ante libertate donati (si quidem expressis uerbis hoc eis elargitum fuit) siue post hanc nostrā
legem in liberorum numerum peruenturi sunt: & ingenui iam facti, ut ingenui uitam colun-
to, & debitum patronis honorem reddunto, ne rursus ut indeuoti & de ingratitudine con-
uicti, & à lege condemnati, tam libertate, q̃ ingenuitate excidant. Erunt enim perpetuē copā-
cto liberi & ingenui, si patronis eorumq; filijs undiq; defecata illimemq; & liberalē reuerentiā
ac deuotionem exhibuerint: quibus sanē obseruatis, nuncq; in pristinam relabentur fortunā.

CAETERVM si quis libertinam ducere, & legitimam facere uxorem uoluerit: is, cu-
iuscunq; dignitatis sit, nuptialia iustumēta composito (hanc enim solam obseruationē post
libertatem requiritur) & sunt tam præcedentes filij, q̃ post dotalia instrumenta nati, libe-
ri & ingenui & legitimi patri successores, petitione aureorum anulorum & iure restitutorum
natalium liberati, & nullā penitus differentiam ad reliqua ingenuorum matrimonia habentes.
materna em̄ libertas & nuptiale insuper instrumentū sobolem & liberam, & ingenuam, & patri
successorē demonstrabūt. Atq; ita & rebus & ipsa ueritate toti integriq; erimus. Vnde & si
cui ex muliere ancilla nascantur filij, uelutq; ille postmodum uxorem manumittere, & dota-
lia instrumenta componere: unā cum dotalium instrumentorum scriptione filijs quoq; liber-
tatis simul & ingenuitatis ius competet: non requirentibus nobis specialem in filijs manumissi-
ōem, ut uel unā cum matre manumittantur, uel etiam post matrem, aut etiam ante ipsam
forte libertatē: percipiant: sed protinus à conscrip̄ōe instrumentorū ipsis quoq; libertatē lar-
gimur. Quod em̄ maius de se libertatis filiorum signum pater dederit, q̃ si uxore liberam
simul & legitimam ipsa nuptialium instrumentorum descriptione ostendat? Deinde si miles,
relictio alicui seruorum suorum legato, ipsa legati datione uidetur & libertatem dare: quomō
non multo magis pater, si nuptiale instrumentum conscripserit, habebit ex hoc ipso uel solo
& liberos & legitimos successores? Neq; aliquis putauerit uoluisse eum, filiorum quidem ma-
trem legitimā esse, & ob nihili uoluptatem tanto donare munere: suos uero filios ex ipsa
procreatos seminibus, etiamnum in seruitute relinquere.

Hæc nos similiter tam de pa-
tronis, q̃ libertis sanximus. nisi enim prædicta patronis reseruemus, segniores fortasse hoīes
circa præstandam libertatem reddituri sumus. omni autem studio enitimur, ut libertates ob-
tineant, & ualeant, & in nostra floreant uigeantq; republica. Siquidem hac cupiditate adducti,
& in Libya, & in Italia, simul pro recta erga deum religione, simul pro subditorum libertate,
tot tantaq; bella suscepimus.

Neq; insolens aliquid aut peregrinū ea re facimus, sed præ-
stantis. quosq; ante nos imperatores imitatur. Quemadmodum enim Antoninus ille, qui
ex pietate cognomentū habuit, à quo & ad nos quoq; hæc appellatio deuenit, ius ciuitatis Ro-
manæ, quod antea separatim à singulis petebat subditis, & ita ex peregrinis (ut uocabantur)
eos ad Romani generis nobilitatem deducebat, in commune omnibus donauit subditis: &
Theodosius iunior post Constantinum magnum huius sacrae urbis conditorem, ius libero-
rum, quod prius petebatur, subditis concessit in commune: ita & nos hoc illud restitutorū na-
taliū & aureorū anulorum ius, quod singulis antea petentibus dabatur, & dispendiorū cau-
sam

sam præbebat, & longa scrupulositate ipsaꝝ patronorum autoritate indigebat, exinde cōsi-
militer omnibus subditis concedimus. Restituimus enim deinceps eos, qui ingenuitate digni
sunt, non iam singulatim, sed omnes ordine, quicunq; a dominis suis libertate digni habentur,
ut & hanc late patentem & generalem largitatē subditis nostris apponamus. Quæcūq;
igitur pro nostra erga subditos benignitate nostræ placuerunt potentia, ea perdiscens excel-
lentia tua, per propria programmata subditis nostris manifesta facito, tam hic in alma hac ur-
be, q̃ in provincijs: ut intelligant, quod singulatim subditorum nostrorum curam geramus,
sancientes, quæ ad illorum tendunt utilitatem. Obtinebit autem lex in omnibus deinceps &
post ipsam proueniētibus casibus, neq; em̃ quod legē anteuerrit, curiosius persequimur.

APVD QVOS OPORTEAT LITIGARE MONA-
chos & ascetrias. Constit. LXXIX.

Imp. IVSTINIANVS A. Menne archiepiscopo Constantinopolitano,
& uniuerſi eius tractus patriarchæ.

Em cognoscentes non rectam fieri in hac regia ciuitate, cōmuni lege existimauimus hoc
mederi, inchoantes quidem ab hac felicissima ciuitate, in om̃i uero loco ea, quæ subiecta
sunt, distendentes. Quidam em̃ uolentes corrumpere orthodoxæ fidei honestatem, si qui-
dem litē habuerint quasi cū monachis aut ascetris, ciuiles iudices interpellant, at illi mit-
tunt executores præsumētes accedere intra loca sancta, & monachos trahere, atq; mona-
stias, uel ascetrias inquietare forsan eas, quæ non uidentur, & hinc iniuriā & confusio-
nem non paruam adorabilibus fieri locis.

Propterea igit̃ sancimus, si quis quamcūq; habuerit
causam cū aliquibus uenerabilibus sanctimonialibus, aut sacris uirginibus, aut mulieribus om̃ino in
monasterijs consistentibus: deo amabilē ciuitatis illius episcopū interpellat. Ille uero mittat, & cū oī ho-
nestate, quæ sunt de personarū præsentia disponat: siue oportet per abbates, siue per respōsales, siue per
alios quoslibet hoc fieri, ipse uero cum om̃i ueneratione sacerdotali causam examinet & iudicet, & ciui-
les non sint penitus eius iudices, neq; confundant eorum honestatem: cū idonei sint d' o amabiles sin-
gularum ciuitatum episcopi, & quæ de lite sunt, & de cautela iudiciorum disponere, & iudicare hones-
te atq; sacerdotaliter, & secundū leges nostras et sacratissimas regulas, sic em̃ & qui aliquā ratiocinatio-
nem habere putantur, merebuntur iusticiam, & honestas sacratorū inuiolata integratq; seruabitur.

Cōmunis igitur sit lex, habeatq; custodiā a gloriosissimis præfectis, qui per cunctas existunt dice-
ceses (& Illyrici dicimus, & Libyæ Italiæq; et orientis totius) & a gloriosissimis præfectis utriusq; Ro-
mæ, & magnificentiſſimo prætore populorum, et iudicibus gentium, eorumq; officijs, & nulla eis fiat
om̃ino corruptio, sed integra ad honorē reuerendissimorum monachorum custodiat. hæc autē etiā
tua beatitudo cognoscens, & ipsa custodiat in hac feliciss. ciuitate, & eius cōfinijs, utatur autē ad deo ama-
biles ciuitatum metropolitānos, quorū ipse suscepisti ordinationem, proponēs proprijs literis hanc no-
stram sacram legem uerum illi sub se constitutis episcopis hæc nuncient, ut ex paucis literis una conti-
nuatio legis ad omnem perueniat ditionē. Sed etiam accelerari lites sancimus monachis illibatis, ut nō
mens eorum occupetur circa litis sollicitudinem, sed uelociter liberati sacris operibus obsecundent. Scī-
ant igitur, qui præter hæc aliquid egerint: si quidem iudex sit, qui talem proferre sententiam præsum-
pserit: quod ab administratione repellat tanq; diuinitati cōtumeliā faciēs, & pœna decē librarū auri
unā cū officio suo mulctabitur, sacratissimo nostro danda ærario, executores, aut præsumētes offerre
om̃ino admonitiōē, ab ipsis deo amabilibus episcopis prohibeantur, & retrudantur in locis, quæ
lente lege si quis cum aliquo reuerendissimorū monachorum, aut uirginū, aut mulierū om̃ino sacra-
rum, & in uenerabilibus monasterijs habitantium habuerit causam. De clericis etenim & ordine con-
uentionis eorū iam leges conscripsimus, quas ualere, & firmas esse omni uolumus modo. Scri-
ptum exemplar uiro clarissimo Ioanni præfecto sacrorum orientis prætorio, iterum ex consule ordi-
nario & patricio. Scriptum exemplar Basilidi gloriosissimo magistro sacrorū officiorum. Scriptum
exemplar Longino gloriosissimo præfecto urbi.

DE QVAESTORE.

Constit. LXXX.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. sacrorum prætoriorum
præfecto, iterum ex consule & patricio.

Emper summa cum prouidentia (dei suppetente auxilio) eō incumbimus, ut
subditos per eius erga homines benignitatē nobis traditos ab omni læsione im-
munes conseruemus. Per hanc igitur causam & leges proferimus, in quibus
maximopere iusticia nobis curæ est: & quod paulatim lapsui proximum est, re-
staurare studemus, & insuper magistratus excogitamus, qui coërcētes id, quod
parum

parum uenisse fit, ad moderatiorem & breuiorem numerum delicta redigunt. Cuius generis sanè quiddam in ampla hac urbe cum Prætoris plebeio fecimus, ex ipsa rerum experientia omnibus, qui regiam hanc nostram urbem incolunt, longe utilissimum comprobatum.

Atque inde experimento sumpto, aliud præterea quiddam medela indigens cōminiscendū & inueniendū, lege iuxta ac imperio dignū putauimus. Deprehendimus enim paulatim prouincias quidem suis denudari incolis, amplam uero hanc urbem nostram incondita diuersorum hominum multitudine perturbari, & maxime agricolarum, qui urbes suas & agricolatū onem relinquunt. Hæc nos ut & ad præsentem legem, & magistratū nunc fermè primū à nobis de nouo designatum conuerteremus oculos, effecerunt: cui non dubitamus & ex publico obito irrogare periculum.

Magistratui certe, & ei, qui hūc suscipit, Quæstoris nomē imponimus. Ita enim sanè & qui hunc initio magistratum inuenerunt (loquimur autem de remotis, & uetustissimis tēporibus) quasi inquisitores illos, qui ad hūc ordinē & dignitatis gradum progredierentur, appellauit.

Volumus autem, ut qui hunc magistratum gerit, respiciens ad deum simul, & timorē nostri, & legem, perquirat eos, qui in ampla hac urbe peregre diuersantur, ex quacūq; tandē regione sint, siue uiri, siue mulieres, siue clerici, siue monachi, siue ascetriæ, siue exterarum urbium aduocati, siue etiam alterius cōditionis aut dignitatis hoīes existāt: & curiosius insistant perconteturq; & qui sint, & unde, & per quā causā aduenerint.

Et si quidem agricolæ sint: consideret, ad quos ex nostris magistratibus illorū pertineant controuersiae: & his imminet, quomāgis & sub compendio breuiterq; illos difficultatibus, quas prōpter huc aduenerunt, liberent, & obtento iure suo, primo quoq; tempore eō remittant, unde uenerunt. Si uero agricolæ existāt, qui certis subditi sint dominis, & eorum indigentes præsidio ad hanc regiam urbem deuenerūt: procuret, ut citius domini negocia ipsis expediant, quæ prōpter accesserunt, & prorinus obtento iure suo remittant. Si uero (ut probabile est) cum dominis in disceptationem peruenerint, & contra eos causas agant: siquidē uniuersitas sit: continuo eam quidem multitudinem in prouinciam remittat, duobus aut tribus relictis, qui forma syndici & totius uniuersitatis nomine litem exerceant. atq; ita litis cognitio inminuat, procuretq; ut q̄primum controuersias decidat, ne in longum ipsis tempus protrahantur, & maxime agricolis, quorum & præsentia hic superuacua est, & uacatio ab opere rustico tam ipsis, q̄ dominis damnum importat.

Quod si non ex agricolis ea multitudo sit, quæ peregre hic diuersatur, sed alij forte, qui & ipsi pertractandis aduersus alios litibus longiorem hic moram trahant: ne quid relaxet, sed cum summa contentione iudices urgeat, ut cum festinatione ipsos controuersijs absoluant, & causarum actione liberatos ad prouincias & suas urbes incolendas remittant.

Si uero cum sæpenumero ad hoc à nobis institutus magistratus uel litis cognitorem, uel agricolarum dominos interpeller, ut litigantes aut hic desidentes liberent, ipsi hoc distulerint, neq; illos q̄primum uel à lite uel ab hac desidia absoluerint: tunc qui in hunc à nobis magistratum promotus est, litigantes & pro iure aliquo conuenientes dominos suos, neq; id obtinentes, ipse apud se producat, & examinet: & breuiter ijs compositis, quamobrē amplæ huic urbi assident, ad patrias sedes, aut ea omnino loca, unde aduenerūt, illos remittat: oī in hoc priuilegio & fori præscriptione sublata. At si qui litis causam nō habentes, tantū cōparandi uictus gratia in hac nostra sunt ciuitate, ut reliquum uitæ uel emendicādo, uel si mendicitas ad illorum auaritates non sufficiat, iam etiam delinquendo transigant: corporum eorum constitutionem, qualis ea sit, inspiciat. & siquidē ualentibus sint corporibus, possintq; ad laborem sufficere, & aliquorum serui fuerint: perdisceat, quorum sint, & uel inuitos ipsos dominis remittat.

Si conditione liberi sint, & uel ex prouincijs aliquibus, uel urbibus oriundi: hos in prouincias remittat, unde ducūt originē.

Si indigenæ sint, & ualidis utātur corporibus, neq; decentem occasionem habeāt, unde sibi uictum parent: non permittat, ut inutile terræ pondus sint, sed primo quoq; tempore in ministerium tradat eos artificibus publicorum operum, tam qui officinis pistorijs præfati sunt, quā qui hortos colunt, & alijs diuersis artificijs & opificijs, in quibus simul laborare, simul alimenta habere ualeant, & ita inertem uitam ad meliora traducere.

Si qui uero opificijs, quibus traditi sunt, uacare noluerint: hos regia hac urbe expellat. Ac clementer sanè cū ijs agentes, ista sancimus: ne quādo inerti ocio ad illicitas ipsos actiones impellente, leges eos abripiāt ad pœnas, tradentes nostris magistratibus.

Cæterū qui quæuē oblati sunt corpore, aut canicie graues: hi ut à molestia uacui sint, iubemus, in præstanti hac regia urbe ab his alēdi, qui pie uolūt agere. Et postremo singulos q̄sq; percontans, cuius gratia aduenerint,

re comper

re cōperta, de illis quæ æquū est facere, faciat: ne inertes hic desideant, sed ex animi sui sentētia confectis his, quæ illorū interfunt, ad sedes suas reuertantur. Præterea si qui uel in hac habitantium ciuitate, uel extrinsecus aduenientiū, conuerantur de aliquibus, quod per causam forte consuetudinū (ut uocant) uel aliarum exinde prouenientiū iniuriarum ab ipsis affecti sint dispendijs, dicantq; ipsos uel nostras de his trāsgressos esse leges, uel citra iussione magistratuum obtulisse citationem: exacte perquirat, cuius dignitatis aut militiæ sint, & sub quo censeantur magistratu, qui talia deliquerint: simulq; eos comprahēdat, simul postq; de facto constiterit, interminatas à legibus nostris pœnas exigat, nullo competentium magistratum aliquid hæc cōtra facere, & hosce adferere queunte: & tam iniuria oppressos illatos tueatur, recipientes ea, quæ cōtra legis præscriptū extorta fuerūt, q̄ etiā pœnas insuper à nostris definitas cōstitutionibus exigat, & ea, quæ illas concernunt, ad nos referat, præstandas utiq; ubi nobis uisum erit.

Ad hæc autem & ea, quæ de falso querelam, siue (ut uulgo uocāt) plastographiam recipiunt, in quocunq; tandem negocio, requirat: & eo nomine delatos comprahēdat, & post inscriptionē & probationes expeditas afficiat supplicio. Nam & istiusmodi notionis ei potestatem facimus.

Verum si quis talibus oppressus iniurijs, magistratui ea per præsentem à nobis legem designato denunciarit, neq; iustam impetrauerit prouidentiam, ut ad nos etiam, siue qui unquā imperij rebus præfuerit, ista renunciare & suggerere compellatur: certo sciat is, qui hunc magistratum suscepit, quod ei, qui per eius socordiā male acceptus est, ipse de suo ea, quæ illū à delinquēte per ipsū sumere oportebat, restituet: ultra hoc, quod maiore etiam indignationem nostram experietur, & merito, cum iussiones nostras trās gredi ausus fuerit.

Enimvero perpetuò & omniū maxime hanc rē studio habebit is, qui hūc magistratū gerit, ut puris omnia manibus cōficiat, neq; apparitores habeat sordidos, aut turpi quæstui deditos: sed tā ipse magistratū synceriter & ingenue administret, quā si quid eiusmodi ab apparitoribus suis delictū reperiat: persequatur id pœna, & præcipue ex eo constantiam temperantiamq; suam ostendat. Propterea enim & decem auri libras ipsi in sumptum decernimus, item eius adfessori solidos centum, & his, qui ipsi apparituras faciunt, per causam sumptus trecentorum triginta solidorum annonas præbemus (quorum etiam descriptionē huic legi subdi iussimus) ut largitate fiscali cōtenti, alienis abstineant. Ita sum mopere & in dei & in nostram se gratiam insinuabunt: & tam cælesti, q̄ nostra prouidentia perfruuntur: & administrationis negocia facilius, magisq; ex legū uoluntate expedient.

Damus autem ei, qui hunc magistratum gerit, facultatem, ut & magistratibus obstrepat, & ad nos referat, & per se quoq; agat conuenientia: neq; imbecillitatem, aut aliud quidquā omnino causetur, quominus nostro de se iudicio respondere uideatur.

Consimiliter illi damus licentiam, ut ad prouinciarum præfides publicis utatur epistolis, quomais à se emissos & ociose illic degentes, in suas sedes remittat, legitimū quoq; auxilium (si quo indigeant) percepturos.

In illam etiam rem maxime prouidentia accōmodet, ne (ut sæpe) quod absq; causa hic nidulantes, & ab ipso ablegati, denuo regrediātur: iterū ab iisdem inturbetur, & reuerfi uorum illi negociorū ansam præbeant. Nam si rursus in ampla hac urbe absq; causa nidulant eos, qui semel absoluti, & in suam prouinciam dimissi sunt, deprahēdat: decentē his etiam castigationem irrogabit, & cum maiore denuo asperitate remittet. Ita nobis & exteræ urbes incolentur, & ampla hæc urbs confusione liberabitur.

Sed & si aliquos de cohorte sua uisum illi sit in ultramarinis natiū stationibus collocare, qui & extrinsecus adueniētes interpellent, & suscipientes hinc destinatos in prouincias emittant: peraget hoc quoq; per omnia rei publicæ commodum captans.

Hæc omnia sancimus, gerentes curam nostrorum subditorum, ne quando patrijs sedibus relictis, misere hic affligantur, & forte moriantur suis orbat, neq; paternis potiti sepulturis: cum & ijs, qui ante nos leges tulerunt, institueruntq; respublicas, non leuiter ea res studio sit habita: sed & cōtra ignaniā quædā constituta fuerit actio, & quidquid in urbe peregrinum esset, accuratius peruestigauerint. Et neq; nouum, neq; maioribus insolitum hoc genus studij est, sed honestum, & uetustum: quod tamen per socordiā, quæ uniuerfas res oblaedit, medio tempore neglectū, ne paulatim intercideret & penitus interiret, in magno fuit periculo, donec nos deprahēsa eius utilitate & cōmoditate, denuo ipsum in republicā reduximus.

Quemadmodū uero uolumus, ut tam ipse, q̄ cohors eius munera abstinentissimus sit, & nihil extra deputata à nobis accipiat: ita & ut à dispendijs conseruentur immunes, iubemus: & neq; occasione codicillorum, neq; per occasionem annonarū, neq; alia quacūq; de causa, uel in sacro nostro palatio, uel in iudicio excellentiæ tuæ, codicillorum aut iussionum nomine quidq; præstent, uel nunc, uel in sequenti tempore, uel præfectis men-

se excellentiæ tuæ titulo annonarum, quæ per eos tum ipsi, tum adfessori, tum cohorti eius erogantur, sed ex omni parte pura illis conferuntur, quæ ex nostra collata sunt liberalitate. Satis enim magnam decentemq; apud omnes inibit gratiam, si genuina magistratus gubernatione maxime omnibus se utile præbeat. Quæ igitur potentiæ nostræ placuerunt, ea cognoscens excellentia tua, oia ad effectum perducere studeto, amplectitorq; nostram providentiam, & quia nouum magistratum apposuimus, & quia absq; præfinitione temporis semper subditorum nostrorum curam gerimus.

CONSTITVTIO, QVÆ PER DIGNITATES ET EPISCO-
pale munus filios liberat potestate patria. Constit. LXXXI.

Imp. IVSTINIANVS A. sacro regie urbis senatui.

I quid ad utilitatem & decus traditæ nobis à deo spectat reipublicæ, id semper cum summa animi alacritate studemus ad effectum deducere. Inde adeo & iam antea legem de gloriosiss. nostris patricijs conscripsimus, quæ datione dignitatis ostenderet eos patria liberatos esse potestate. Indecorum enim esse putauimus, ut hi sub alterius degant potestate, quos in loco nos parentum ducimus. Nam si actus emancipationis, qui olim sub legis actiones (ut uocant) constituebatur, uel cum contumelijs & alapis *(quæ hoc loco desunt, ea per imprudentiam omissa, neq; initio animaduersa, sequentibus deinde aliquot chartis iam exarsis, quia non potuerunt inseri, necessario in finem et notas recogniti operis reieci- mus, ubi uide.)* familias hisce honoribus aut magistratibus fruitur, quas ante enumerauimus, siue etiam postea fruiturus est: consequitur omnes hosce potestatis suæ ius: quod illis & peculium largiatur, & plenam arbitrij libertatem tribuat, ut & honore, & imperiali de ipsis iudicio digna faciant. Ita enim patribus maiori ea res laudi erit, & magnam eis læticiæ ansam præbebit. Sed & illud insuper lege statuimus, ne istiusmodi suæ potestatis iura cõsimilia largiantur, atq; alia, quæ per emancipationes proueniunt: sed imperatoria maiestas per huiusmodi suæ potestatis iura eximium quoddam munus præbeat. Neq; enim uolumus, ut qui eo modo paterfamilias factus est, aut fit, aliquid legitimi iuris amittat: sed tam familiæ ad ipsos, q̃ ipsi ad familiam legitima simul & naturalia iura intacta sunt: & filij eorum post auctorum mortem in ipsorum potestate recidunt haud aliter, q̃ si horum patres morte suorum parentum, non autem ex præsentis forte lege patres familiarum facti essent, & merito filios suos post mortem suorum parentum in potestate haberent: ut in nullo ea, quæ à maiestate proueniunt imperatoria, aliquid ipsis uideantur adimere: cum quidquid siue à deo, siue à maiestate imperatoria deum imitante hominibus accedit, bonum sit, & debeat esse mansurum, & omnis malicie & demerutionis extraneum. Palam uero est, neminem exiltere, qui ignoret, præ omnibus utiq; religiosiss. etiam episcopis unam cum ordinatione suæ potestatis ius accedere. Nam qui omnium spirituales patres sunt, quomodo aliorum adhuc potestati subditi sint? Sed conuenit ipsos quoq; tali honore perfrui, atq; hunc ex legislatione hac nostra fructum percipere. Quæ igitur nobis ad reuerentiam honoremq; uestrum, amplissimi patres, placuerunt: ea in perpetuum uolumus, tum ad ornatum uestrum, tum ad largitatem nostram, quam patribus nostris, consulibus, & sacerdotibus contulimus, demonstrandam, nostræ decus addere reipublicæ.

DE IUDICIBVS, ET NE CVM IUREIVRANDO

deligantur. Et ut iudices modis omnibus appellationes suscipiant. Itē ne iudices sacræ
aliqui formæ, quæ lite pendente facta sit de hoc, quomodo litem decidi
oporteat, attendant. Constit. LXXXII.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. prætoriorum Orientis
præfecto, iterum exconsule & patricio.

Cripta est à Zenone pientiss. principe constitutio de iudicum ordine, quæ cum multas successu temporum mutationes suscepit: tandem eò deuenit, ut paulatim ferme in totum defecerit. Siquidem pedanei & inferioris subsellij iudices, qui in ea descripti sunt, ad unum omnes hanc humanam deseruerunt uitam: & multa illic determinata iura silentio sunt tradita, neq; certam obtinuerunt memoriā, sed ipse

Ipse rerum usus, simulatq; hæc suscepit, penitus in aliam formam traduxit. Nos igitur omnino cōfusam cernentes iudicum formam: lege hæc determinanda existimauimus, quæ negocijs decentem imponat ordinem. Neq; enim ex usu fore existimauimus, ut aliqui iudicum nomen gestent, qui & legum maxime sunt imperiti, neq; ullū in rebus gerendis obtinēt usum. Nam nostris magistratibus omnino ad manum sunt & adseffores, qui legum placita explicant, & illorum suppleant occupationes: quandoquidem multis undiq; curis, quas circa nos sustinent, impliciti, merito iudicarias partes adsefforum suorum suppleant præsentia. At uero, qui neq; magistratum gerunt, neq; nobis in ministerio sunt, si utiq; iuris peritiam nō habeant, sed aliunde emendicent recte iudicandi formulam: quomodo non maximā ea res labē reipublicæ inferat, si disceptandarum litium potestatem non his tradamus, qui per se sciunt, quid facto opus sit, sed sinamus ipsos alios quærere, à quibus liceat perdiscere, quæ in iudicando eos proloqui oporteat. Hæc merito ad præsentem nos legem excitarunt, subditorū nostrorum gerentes curam, uolentesq; ut litium causæ ipsis expedite simul & facile & absq; omni dilatione dirimantur.

Veterem igitur illam formam constitutionis Zenonis patris principis, quæ cuiq; iudicio certos assignauit iudices, in uniuersum tollimus. Deligere autem nobis uisum est iudices, qui ex omni parte rerum præclare gestarum testimonium habeant, qui quidem generales omnium iudices futuri sint. utpote ex omnibus undiq; partibus (quod quidem tam dictū, q̃ factum est) à nobis delecti iudices, spectabilis uir Anatolius, qui si mul atq; aduocatiōis laborib; destitit, inter spectabiles patronos fisci collocatus est. & clariss. uir Flauianus, qui fisci nunc patronus existit. & insuper Alexander, Stephanus, & Mennas eloquentiss. aduocati & pedanei fori tui. Alexander quoq; alter (didicimus autem & illum in iudicio gloriosiss. magistri sacrorū officiorū pedaneum esse) & tres deinceps alij aduocati fori tui Daniel, Victor & Theodorus ex Cyzico. Atq; ex aduocatis hi quidē iudices præferuntor.

Quia uero cōueniens est, ut etiā maiores quidā inter iudices sint, qui & dignitate præcellant, & multarum insuper rerum experientia ac longæua maximorū magistratuum tractatione, uel horum multitudine exercitati sint, neq; non pietati nostræ cōstantissime deseruiert: propterea uisum nobis est in cœtū nostrorum allegere iudicū ex ipsis etiam gloriosiss. patriciis, gloriosiss. uirum Platonem, qui longum tempus in præfectura urbicaria consumpsit, inq; illum thronū bis conscendit: Victorem item gloriosiss. uirum, qui & ipse tam in magna Græcia, q̃ in splendida Alexandrensi ciuitate præsidem præfectumq; egit, & insuper urbicariæ præfecturæ præfuit, neq; à legū doctrina abhorrens: gloriosiss. deniq; uirum Phocam, quem & thronus tuus nouit magna cum laude sibi præfectum, & legali insuper disciplina instructū. præterq; hos Marcellum quoq; magnificentiss. uirum: & eum, qui nobis semper præstō est, & ob admirabilem legum obseruationem ab omnibus penē, qui nos adeunt, expetitur, & in adsefforem assumitur, ut qui summa cum laude placita legum possit disponere (de Appione spectabili uiro loquimur) qui & fisci patronus fuit, & aliàs quoq; bono testimonio cum ab alijs, tū etiam à nobis ipsis dignatus est.

Hos igitur post nostros magistratus iudices esse uolumus: his nos ipsi omnes controuersias (prout nobis uisum erit) dabimus. Siquis etiam nostrorum iudicum causas delegare uoluerit: hisce à nobis definitis pedaneis eas committet, & præterea nemini omnino, nisi certam causæ partem committat suis adsefforibus, ipse de toto negotio sententiā prolaturus. Sedebunt autē hi ipsi pedanei sub porticu regia, in quibus etiam nunc cellulis iudicant, continue à summo statim diluculo usq; in uespertinum crepusculum. Accommodabuntq; audientiam causis non tantū post hanc legem apud ipsos mouendis, sed etiam alijs, quæ uetere forma agitari cœptæ, nunc à nobis ad ipsos transferri iussæ sunt. Illo custodiendo, ut si à pedaneis seu gloriosiss. uiris causæ per prouocationem suspendantur, siquidem à nobis ipsis & seorsim delegatæ sint: hæc pro quantitate aut communiter apud gloriosiss. iudices nostros examinentur, aut alijs secundum consuetudinem sacrarum consultationum delegentur.

aut si qui forte ex gloriosiss. nostris magistratibus causas ipsis delegarint: ad eos, qui audientiam his commiserunt, appellatio deueniet, & prædicto modo ab illis denuo huiusmodi iudicabuntur. Præbebūt uero omnino causæ usq; ad trecentos surgenti solidos audientiā, idq; in forma annotationis. ita enim citius causæ iudicabuntur, & litigatores cognitionum ambagibus & longa liberabuntur mora temporis. Illud constat, quod tamen si per annotationē causis accommodabunt audientiam: nihilominus terminū illis assignabunt in scriptis, qui ipsorum exprimat sententiam: nulli penitus ab his appellandi sublata copia, nisi tercio aliquis prouocare uoluerit, aut per cōtumaciam se absenter. istiusmodi enim ratio quoq; appellationū sublata est.

Cæterum appellationes à pedaneis huius amplæ urbis ad iudices in cursu factuum

talium dierum non ultra duorum mensium spacium habere uolumus, post quos necesse sit fatales dies suum incohare cursum: nullum in his locum habente reparatione, ut in legibus appellatur. Nemine audente in sportulis & iudiciorum sumptibus modum à nobis statutum excedere, sed omnibus intra hunc consistentibus, & poenam metuentibus, quam sacra nostra de talibus definiuit cōstitutio. His, qui lites præparāt, eadē forma militiæ existentibus, ut hætenus definitum est: unoquoq; iudice duobus utente amanuensibus, & duobus, qui lites præparent & introducāt: nequeuntibus ipsis pluribus apparere iudicibus, q̃ omnino duobus. Atq; hi per omnia fideles & probati sint, ne quid ab ipsis delinquatur, aut prodatur, aut conficiatur dolo: sed periculo cohortium, scholarum, aut scriniorum sint, quæ illos deligunt simul & huic ministerio adhibent: & quamuis ab ijs aliquid offendatur, proueniens inde periculum ad eos, qui istos designarunt, deuoluetur, qui omne damnum per illorum causam illatum damno ab illis affectis refarcient. Necesse est habentibus competentibus magistratibus, si de ea re interpellationem patiantur, procurare modis omnibus, ut qui ex suis cohortibus, scholis, aut scrinijs apparitores designarunt, inde etiam emergens damnum oblato refarciant. Quod si iudex aliquid improbe & maliciose quenc̃q; ministrorū suorum agere senserit: expellat auditorio suo eos, qui non bonam habent in gerendis rebus opinionem, & alios in illorū locum sufficiat, iudicio & designatione eorum, quibus (ut diximus) eius rei periculum imminet. Si quis uero ex gloriosis, seu selectis, nostris iudicibus quacūq; de causa iudicis officio desistat: haud aliter in eius audientiā alius succedet, q̃ nos iudicium nostrū interponentes, alteri pro illo causarum examinationem commiserimus. Porro ne circa hæc laborem pedanei nostri gratis sustineant: sancimus, ut in unaquaq; causa, quæ apud ipsos agitur, tamen si ex sacro delegata sit palatio, binos ab utraq; parte aureos sub contestationem litis, binos item alteros sub finem controuersie accipiant, ultra hæc uero nihil (id quod etiam decessores nostri determinarunt) sed his contenti sint, & quidem solis: priuilegijs uidelicet, quæ nonnullis ad litium expensas minuendas suppetunt, omnibus in suo ordine illibatis conseruantis. Hæc autem de his causis loquimur, quæ centum aureorum quantitatem excedunt. Nam si causarum modus ad eam summam steterit: nihil ipsos iudicialium sportularum nomine exigere uolumus. qualemcūq; enim summā ex tam exigua quantitate aliquis decerperit, multo sanè maxima uictoriæ parte hominē ita labefactata re familiari præditū is fraudauerit. Neq; intra hos tantummodo terminos consistimus, sed etiam de nostro eis elargimur. Volumus enim, ut à mensa excellentiæ tuæ quisq; pro se binas auri libras auferat, hisq; contentus sit & quidem solis. sed & à capiendis muneribus alienissimi sint, & omne aurum contemnant. Propterea enim fiscum onerare instituimus dispendijs, ut & ipsorum quisq; tam nostra largitate, q̃ quaternis aureis contentus, deo simul & nobis ac legiparas conseruet manus, repetens in animo, quæ à prioribus legumlatoribus de his promulgata sunt. Ut autem omni modo iudices rationem expensarū perpendant, quia præclare hoc Zenonis quoq; pientis, principis scitum constituit, neq; nos in partem id nostrarū dispositionū dedignamur assumere: manero & hoc in eadem nunc forma custodiendū: illo solo in super appposito, ut si iudex uictori iuramentum de expensis deferat, ad quantitatem scilicet, quæ moderata illi uidetur, quam leges taxationem uocant, deinde ille ita deierauerit: ne licetiam iudex habeat in minorem summam, q̃ deieratum est, cōdemnare: neq; humanior uideri uelit, q̃ lex, quæ ista constituit. Cæterum si propter controuersie forte uarietatem, nequam illi partem rationi expensarum subdere uisum sit: determinet hoc ipsum in sententia. Omnibus alijs, quæ uel de appellatiōibus (ut diximus) uel de recusationibus iudicū, uel de eo, ne cū præcipatione aut compulsionē litiū contestationes fiant, sed rei habeant uiginti dierū inducias, uel si deniq; aliud ad iudiciorum formam pertinens definiuimus, in sua firmitate manentibus. QVONIAM uero bene multæ nobis hoc nomine interpellationes, factæ sunt, quod nonnulli eligentes iudices, qui neq; ullam legum peritiā, neq; rerū usum habent, prompte iurent his se iudicibus contentos fore, quibus aliquis ne tantillum quidem crederet, deinde iudices forte persuadeant, ut & ipsi quoq; huiusmodi iuramentum præstent, homines pfecto, qui neq; quid ius sit, neq; obseruationē eius sciunt, & merito exinde oblato iuramentorum, quæ præstiterunt obliui, denuo controuersia examinari petant: ea nobis res animaduersione digna existimata est. Et quia longo rerum usu & experientia cognouimus, periculosum & lubricum id esse: sancimus, ne quis omnino in posterum arbiter compromissarius sit, qui cum cautione præstiti iuramenti iudicet, ne exinde homines imprudētes in perjurium incendant, per iudicium imperitiā peierare coacti. sed qui in arbitrium uel arbitros compromittant.

compromittunt, hi omni modo cum pœna, quātamcūq; partes inter se pactæ fuerint, ipsos deligunt: & necessitatem habento, ut uel stent iudicato, uel si id retractare uoluerint, prius persoluant pœnam, & tunc demum licentiam habeant à iudicatis discedendi, & procedēdi ad aliud iudicium: nostris magistratibus, siquidē ea de re aditi fuerint, pœnas profligaturis, daturisq; operam, ut his, qui eas accipere iussi sunt, restituant. Scituris his, qui in iudices compromittunt, quod si hoc nō fecerint, neq; pœnam stipulati fuerint, sed putauerint datorum ipsis iuramētorum cautionem sufficere, deinde arbitri, in quos ita compromiserūt, damno ipsos inuoluant: siquidem dedita opera: domino deo huius periurij pœnam luent. si ex imperitia hoc subeant: nihil ultra iuramenta illis reliquum erit. Neq; enim uolumus, ut ab ullo periuria committantur: neq; rursus concedimus, ut ultra iniurandi religionem per arbitrorum imperitiam litigatores ingēs damnum sustineant. omnibus, quæ uel ex uetere iure, uel à nobis, siue de pedaneis solūmodo iudiciis, siue etiā de compromissarijs ante à nobis sancita sunt, (excepta scilicet dandi iuramenti necessitate) in sua firmitate manentibus, & in nullo per hāc nostram legem innouandis.

ATQVI ut omnibus modis iudices appellationes suscipiant, sancimus: neq; ulli omnino facultas sit hoc repellendi, præter thronum excellētiæ tuæ, cui iam inde ab initio maiestas id imperatoria elargita est, in huius locū retractatiōis introducto auxilio.

OMNIS deniq; iudex, siue magistratū gerat, siue aliter iudicet, leges obseruato, & secundum has proferto sententias: & quāuis in medio nostrā litis contingat iussione, aut sacram formam (licet pragmatica sit) procedere: legem tamen sequitor. Nos enim id obtinere uolumus, quod nostræ uolunt leges. Nam si per prouocationem causa suspendatur: omnino iudex oblatam appellationem suscipito, nullum omnino prætextum obijciens, quācūq; tandem ratione licet appellare. Auxilium uero circa appellationes omnibus adiacet, per quod ei, qui se læsum putat, uel conqueri licet, uel mereri emendationem, siue ab appellationū iudiciis, siue à nobis ipsis, siquidem ad nos refertur sententia. Si quid autem iudices, dum cognoscunt, putauerint subesse dubij: damus eis licentiam de his nunciare nobis, & nos consulere, ut discant, quæ necessaria sunt, et ita quod agendum est, expliant, & faciant iusta simul & rationabilia iudicia.

Quæ igitur nobis placuerunt, & propter subditorum utilitatem gesta sunt, ea tam in regia porticu, q̄ in cæteris partibus huius amplæ nostræ urbis, excellentia tua proponet, ut omnibus hæc manifesta fiant, & perdiscant, quod absq; ulla temporis præfinitione nobis illorum securitas & tranquillitas curæ est.

VT CLERICI APVD PROPRIOS EPISCOPOS PRIMū conueniant, & post hoc apud ciuiles iudices. Constit. LXXXIII.

Idem A. Ioanni gloriosiss. per Orientem prætoriorum præfecto, iterum ex consule ordinario, & patricio.

Lurimas sacras scribentes leges, & de deo amabilibus episcopis, & reliquo omni sacerdotio, nec nō de reuerēdissimis monachis, & nuper hoc agētes, in quibus uolumus reuerendissimos monachos apud solos ciuitatis episcopos, sub quibus sunt monasteria, conuentiones suscipere: petiti sumus à Menna deo amabili archiepiscopo huius felicissimæ ciuitatis, & uniuersali patriarcha, reuerendissimis clericis hoc dare priuilegium, ut si quis habet aduersus eos quamlibet pecuniariam causam, prius ad deo amabilem archiepiscopum pergat, sub quo constitutus est, & interpellat eum, & ex non scripto iudicium mereatur. & si hoc fiat: ne eū inquietet, nec trahat ad auditoria ciuilia, neq; à sacro eū uacare faciat ministerio, sed ex non scripto examinetur negotiū sine damnis, & accipiat formam forsā etiam scriptam, si hoc quoq; partes uoluerint, & poposcerint, & liberentur mutuo certamine. Si uero aut propter causæ naturam, aut propter quandam forte difficultatem non fuerit possibile deo amabili episcopo decidere negotiū: tunc licentiam esse & ad ciuiles iudices pergere, & priuilegijs omnibus custoditis, quæ reuerendissimis clericis sacre præsent constitutiones, & litigare, & examinationem fieri, & terminum imponi liti, & ita liberam fieri causam: clarissimis iudiciis secundum nostras constitutiones, uel leges studentibus, cū magnanimitate & uelociter lites decidere, ut nō propter huiusmodi causas sacris amoueantur obsequijs: & cum oporteat deum placari, & decentia à sacerdotibus agi, auditorijs & illorū turbis detineant, atq; tumultu litigantiū inhaerentes noceant animabus.

Si tamen de criminibus conueniant, si quidem ciuilibus: hic quidem competentes iudices, in prouincijs autem earum præfides sint iudices: nō transcendente lite mensium duarū spaciū, ex quo litis cōtestatio fit, quatenus breuis imponat causæ terminus. Illud palā est, si reū esse prouinciæ præfex putauerit eū, qui cōuenit, & pœna iudicauerit dignum: prius hunc spoliari à deo amabili episcopo sacerdotali dignitate, & ita sub legum fieri manum.

Si uero ecclesiasticū sit delictū, egens castigatione ecclesiastica & multa: deo amabilis episcopus hoc

discernat, nihil communicantibus clarissimis prouinciæ iudicibus. neq; em̄ uolumus talia negocia om̄s
no scire ciuiles iudices, cum oportet talia ecclesiastice examinari, & emendari animas delinquentium
per ecclesiasticam multam secundum sacras & diuinas regulas, quas etiam nostræ sequi non dedignā
tur leges. Si uero quædam prius contestatæ sunt lites; hæc maneant in ipso schemate, uelocem accipien-
tes finem. omnibus quæ iam à nobis sancita sunt, siue super sanctissimis ecclesijs, siue super deo amabili-
bus episcopis, siue super clericis, siue super monachis propriam uirtutem habentibus. Tua igitur
eminentia, quæ placuerit nobis, & per hanc sacram declarata sunt legem, per programmata propria
manifesta faciat uniuersis, & in perpetuum studeat custodiri.

DE CONSANGVINEIS ET VTERINIS FRATRIBVS.

Constit.

LXXXIII.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. per Orientem prætoriorum præfecto,
iterum ex consule ordinario, & patricio.

VLtis undiq; natura nouitatibus utens (dictū est iam in legibus hoc sæpe proce-
datur autem et iterum, donec illa, quæ sua sunt, operatur) ad opus multarū nos pro-
trahit legum. Legitimas enim & cognatiuas successiones dicunt quidem nobis & uete-
res, & qui ex antiquissimo iure hæc lumentes descenderunt usq; ad nos, qui plurima ho-
rū correximus. Peruenit aut̄ ad nos aliquid tale, duxit quidam uxorē, & filij ex ea
dem sunt nati. deinde moriente illa, duxit rursus aliā, ex qua nati sunt filij ei, prioribus
consanguinei solum, non tamen uterini. deinde etiam tertium introduxit matrimoniū, fecitq; filios ex
ea. post mortē uero eius ad secundū mulier descendit uirū, ex quo alios fecit filios. his, qui ex priore uiro
fuerant uterinos solum, nō tamen consanguineos. Moriente igitur matre, postea mori unum fratrem
ex tertio matrimonio contingit sine filijs, & sine testamento, multos fratres relinquentem, alios aut̄ qui
dem consanguineos, alios autem uterinos, alios uero simul & cōsanguineos et uterinos. & quæ quidē
adinuenta est naturæ nouitas, talis quodammodo fuit. licebit autem tali principio dato nobis ab ea, &
alios quosdam opinari casus tale aliquid proferre ualentes, siue morte uiri, seu morte mulieris, seu alia
legitima separatione, nuptijs diuersis hoc facientibus. Quæstio igitur illa erat, si ad mortui fratris hære-
ditatem, oportet omnes uocari, & consanguineos, & uterinos, simul quidem consanguineos, simul
autē uterinos fratres. Quia igitur considerantes leges omnes, quas congregauimus, & ueteres oēs
& nostras, huiusmodi non inuenimus emeruisse quæstionem: congruum est eam sero tandem refrēna-
re legem, & considerare, quia fratribus sunt ad defunctum alijs quidem cognationis iura, quæ nos le-
gitimis copulauius, alijs autem hoc ipso legitima. cōmunicabant enim aliqui ei circa paternam pro-
lem, sicut alijs circa maternam, alijs aut̄ illud pure habebant, & lege & natura iuuante se, eo quod ex ip-
dem erant procedentes matrū sinibus. eratq; eis patris semen unum, et undiq; ueluti quoddam signum
eis germanitatis resplendebat. Si igitur huiusmodi frater litibus liberare, & legē et dubitantes uoluisset,
ad testamentū uenisset, & suam sententiam fecisset manifestam, & per scripturam honorati ad hæredi-
tatem uocarentur. Quia uero hoc agere noluit, aut non potuit (multa nāq; sunt hoim & innumera an-
xietates, & repentinæ mortes) hæc nostra lex causam determinet. Vult aut̄ hæc lex ex utroq; de-
coratos, & simul quidem consanguineos, simul autem uterinos fratres ad successionem morientis me-
liores esse, q̄ illos qui solummodo consanguinei, aut solummodo uterini sint. Et nos nō faciat hæsitare na-
turæ uarietas, sed nos huiusmodi adinuentiōes ostendimus legitimas, atq; discernimus perfectioribus
distribuentes, quæ meliora sunt, & minores exæquare eis non patientes. Plurima nanq; ad hoc nos in-
uitauerunt. primū quidem altera nostra lex, si filius moriatur filios non habens, deinde existentibus ita
forte mater nis rebus, aut ex nuptiali, aut etiā ex alia causa, quæ non adquirunt: prius ex ipso dem nupti-
is fratres ad hæreditatem uocari, deinde ex alijs, et post hos patrem qui pbatio erat, eo quod dudum ta-
lia nostra legislatio cōcessisset. nam & si etiā patre existente suo patri, & his, qui sunt ex alijs nuptijs, præ-
poni consanguineos & uterinos fratres cōtingit: consequēs est, licet pater non existat, sed fratres solum-
modo, præponi his, qui ex uno parentum solummodo copulant, moriet̄ eos quidem, qui similiter quidē
dem consanguinei, similiter autem uterini sunt. Et his conueniens erit illud, quod dudum & in ma-
ternis, & in his, quæ ex nuptiali causa, aut aliter nō adquirunt, sancitum est: hoc etiam in reliquis mori-
entis rebus ualere atq; tractari. Hæc igit̄ lex in isto casu data, sibi occasione (sicuti dictū est) posita
sit. Et quia ex tribus matrimonijs hoc processit, nouitas naturæ nihil phibet, uel si quis proponat, & in
duobus solummodo matrimonijs, uel ubi alios quidem esse solum uterinos, alios autē cōsanguineos,
simul & uterinos, uel si quis extendi dicat matrimonia, & adhuc amplius tale aliquid fieri. & sic in hu-
iusmodi casibus, ubi tales quidam introducuntur ordines fratrum, lex habeat suam uirtutem, & exclu-
dant duplici utentes iure eos, qui uno solo uti possunt. Si uero non talis est casus, sed solummodo cōsti-
tuti sunt uterini aut consanguinei, & moriatur aliquis fratrū: hi prioribus subiaceant legibus, quæ eos-
rum successiones disposuerunt. Locum tamen hæc lex habeat, non solum hoc casu, qui quæstio-
nem mouit, sed etiam in his, qui postea futuri sunt. Quo circa priora, si aut iudicis sententia, aut pactio-
num expedita sunt formis: habeant propriam decisionem, huius legis iudicio non egentia. Tua
igitur eminentia quæ placuerunt nobis, & per hanc sacram manifesta sunt legem, per literas proprias
declarare cunctis, & in perpetuum obseruare festinet.

missioni subiaceant. sed & eorum cohortes. Defensores autem & patres ciuitatum multam dependat trium librarum auri, inq; capitis adducantur periculum, si cōperro huiusmodi aliquo facto, uel poenas nō exegerint, uel id facere quētib; nō indicauerint, sed latere hoc per miserint.

VT AVTEM arma, quae a nobis per priuatos aut etiā quoscūq; alios, prāter eos, qui in sacris nostris alleguntur fabricis, uel prāparari, uel priuatis uenundari sunt prohibita, manifesta existant: uisum & hoc nobis est per praesentem significare legem. Ac prohibemus priuatos fabricari cōparareū arcus & sagittas, spathas & semispathas, quas etiā uocare solēt parameria, quasi scēmorib; lateri accictos enses, & quas appellāt zabas siue loricas, & contos, & quocunq; modo aut forma factas lanceas, & quae ab Isauris nominantur monocentia, & quos uocant zibynnos siue missibilia. ad haec etiā aspides siue scuta, & galeas seu cassides. nam ne haec quidem alium prāparare permittimus, q̄ qui sacris nostris allectus sit fabricis. solos uero a priuatis fabricari, aut priuatis uendere concedimus cultellos breues, quos nemo in usum belli assumpserit.

Praesentem igitur generalem nostram legem per hanc regiam urbem propones, adeoq; & in cāteris reipublicae nostrae urbibus: ut omnes ea cognoscētes, quae nobis placuerunt, custodiant. Denunciabis autem chartularijs, qui ex praedicto fabricarum scrinio tali custodiae praesuturi sunt, quod ex negligentia non solum poenas sustinebunt pecuniarias, sed etiā in corpore exquisitos excipient cruciatus, & militia excident ultra hoc, quod neq; id nos amplius scrinium ad hanc progredi sollicitudinem concedemus, sed fabricarum curam alijs cōmittemus.

Quae igitur nobis placuerunt, & per hanc declarantur legem, ea tam excellentia tua, q̄ qui post te eundem magistratum obtinebunt, effectui & fini tradere studento, ipsi quoq; indignationem nostram reueriti, nisi rem tam utilem reipublicae custodierint.

VT PRAESIDES, QVI INTERPELLANTIS ALLEGATA

audire differunt, compellantur id facere ab episcopis. Et ut si quis praesidem suspectum habet, in cognitionem litis adhibeat societq; etiā ciuitatis episcopum. Itē ut qui a praeside offensionem patiuntur & iniuriā, adeant ea de re episcopum. Deq; alia cautela, quae ab episcopis omnino corroborari, fieri uero debet a praesidibus. Constit. LXXXVI.

IMP. IVSTINIANI AVG. EDICTVM.

Xquo deus nos Romanorū praefecit imperio, semper summo elaboramus studio, ut oīa, quae ad subditorum a deo nobis concredita reipublicae utilitatē tendunt, agamus: agamusq; illa, quae omni eos difficultate, laesione, & attritione liberent, ne quando per causam litium & alia huiusmodi e sua cogantur proficisci patria, & in peregrino solo miserijs affici.

Ea propter & in praesentia uisum nobis est praesens edictum in uniuersam imperij nostri ditionem emittere, & omniū ciuitatum ac pagorum incolis clarum facere: nempe si quis cum altero habeat controuersia, siue de pecuniaria causa, siue quod res illi mobiles abreptae sint, uel imobiles, uel seipsas mouentes, siue de criminalibus: ut prius ea de re claris. prouinciā praesidem adeat, quō magis & his, quae in litem referuntur, secundum leges nostras examinationem interponat, & cuiq; ius suum referuet.

Si uero aliquis cum prouinciā praesidem adiisset, ius suum non obtinuit: tunc iubemus, ut ad religiosiss. eius loci episcopū accedat, & is ad claris. prouinciā praesidem mittat, aut etiā per se ipse progrediatur, & procuret, quō modis omnibus adeuntem audiat, & iuste eū liberet secundum nostras leges, ne cogatur peregre de sua proficisci patria.

Si uero etiam sanctiss. episcopo praesidem compellente, nihilominus praeses secundum ius dirimere adeuntem negotia differat, aut disceptet quidem controuersiam, non uero eius se iudicio permittentibus tueatur ius suum: praecipimus religiosiss. illius ciuitatis episcopo, ut ei, qui ius suum non obtinuit, det ad nos literas, quae declarent, quod impulsus ab ipso praeses adeuntem audire, & quae inter ipsum & alterum, aduersus quem accusationem habet, cōtrouertantur, disceptare differat: ut nos hisce cognitis, prouinciā praesidi irrogemus supplicium, eo quod & ab iniuria affecto aditus, & a religiosiss. episcopo ad id incitatus, cōtrouersa nō disceptauerit.

Quod si usu ueniat, ut nostrorum subditorum aliquis praesidem suspectum habeat: iubemus, ut religiosiss.

giosis. episcopus unà cum claris. prouinciæ præside audiētiā accommodet, & utriq; uel amabili cōciliatione cōtrouersa transigant, uel per annotationem scripto compræhensam, aut cognitionaliter disceptent ea, de quibus inter litigatores contentio est, & causæ formā dent iuri & legibus conuenientem, ne per huiusmodi causam subditi nostri sua cogātur excedere patria.

Cæterum si quis ratus qualemcūq; se aduersus aliquem habere actionem, neq; claris. prouinciæ præsidem adeat, neq; alloquatur religiosis. ciuitatis episcopum, atq; ita progrediatur huc sine literis religiosis. episcopi: certus esto, easdem se pœnas subiturū, quas sustinisset præses, si ab ipso aditus, ius illi suum tueri non studuisset.

Hæc autem oīa fancire uisum est propter eorum utilitatem, qui urbes & pagos incolunt, ne si patrias suas deferāt, & ipsi in peregrino solo affligātur, & interim res eorū familiaris pessum eat. Propterea eīn magistratus gratis constituimus, & iusiurandum insuper ipsos subire iubemus, ut unicuiq; ipsos adeunti, id quod iustum est, secundum leges nostras tueantur.

Porro si contingat subditorum nostrorum aliquem à claris. prouinciæ præside iniuria affici: iubemus, ut religiosis. ciuitatis illius episcopum adeat, qui inter claris. præsidem, interq; eum, qui sibi ab ipso illatam putat iniuriā, disceptet. Ac siquidem cōtingat præsidem à religiosis. episcopo legitime aut iuste condemnari: omni modo ei, qui de iniuria ipsum postulauit, satisfaciāt. Si id facere præses recuset, eaq; causa ad nos perueniat: siquidem inuenerimus, iuste ipsum secundum leges nostras à religiosis. episcopo condemnatum iudicata non fecisse: ultimo hunc supplicio subdi iubebimus, propterea quod cū alios iniuria oppressos uindicare & defendere debuisset, ipse iniuria oppressisse depræhensus sit. Obtemperantē quoq; illi cohortem, & quicūq; claris. præsidibus in ministerio sunt, iubemus, ut horum lites, qui illum adeunt, dirimi faciant, nihil accipientes ultra ea, quæ nostris continentur constitutionibus.

si uero hæc nō custodiant, subdi iubemus supplicijs. Certe si quem religiosis. episcoporum depræhenderimus, in gratiam alicuius, contemnere id, quod facere iustum est: canonicam illi castigationē inferri iubemus, quo magis cum timore dei iuste iudicare studeant, ne si ius suum homines non obtineant, cogantur deferere suas urbes, prouincias ac sedes, & huc accurrere.

In quibus uero ciuitatibus præsides præstō non sunt: iubemus, ut qui aliquid controuersie habent, hi adeant defensorē, & is disceptet, quæ inter ipsos controuertuntur. Quod si qui cū litem habent, nō defensorē, sed religiosis. iudicare uelint episcopum: iubemus & hoc fieri.

Sed neq; monachū, neq; clericum, neq; episcopū iubemus huc accedere sine religiosis. patriarchæ sui literis: aut certi sunt, quod religionis habitu se indignos facient.

Præterea si quis magisterianus, aut præfectianus, aut cuiuscūq; tandem fortunæ, ampliores sportulas, quàm sacris nostris definitæ sunt constitutionibus, acceperit: iubemus, ut præses prouinciæ suo periculo secundum legem nostram modis omnibus hoc uindictet, & castigationem his, qui talia præsumpserint, inferat.

Si præses non uindicauerit: licentiam damus religiosis. illius ciuitatis episcopo, certiores nos de his reddere, & qualē præterea militiā aut dignitatē habeat is, qui hæc præsumpsit, adijcere: ut & præsidi periculum irrogemus, qui hæc concesserit, & iussionem nostrā despexerit: & ipsum, qui talia præsumpserit, iubeamus affici supplicio.

DE DONATIONE MORTIS CAUSA FACTA A decurionibus.

Constit. LXXXVII.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. Orientalium prætoriorum
præfecto, iterum exconsule ordinario & patricio.

Equid decurionum uersutiæ detrimenti possint adferre reipublicæ, & ut huiusmodi consilijs lex resistat, omnibusq; modis cōtraria moliatur, uolumus. Cognouimus enim, simulatq; decurionibus donationum factione interdiximus, non concedentes illis, ut uel donarent aliquid, uel testamento alicui relinquerent ultra quadrantem, sed prorsus curiæ dodrantem reseruarent: quod, ut calido commento legem circumscriberent & eluderent, huiusmodi quasdam circa legem fraudes inuenerint. Nam cum scirent nos, depræhensa ueterum legislatorū de mortis causa donatione controuersia, utrum donatio, an legatum esset, plerisq; pro donatione ipsam, nonnullis pro legato numerantibus: selecta maioris partis & meliorum legislatorum sententia declarasse, ut penitus ea legatum esset, neq; publicorum actorum indigeret monumentis, sed ut li-

ceret

ceret hanc perficere, inq̃ eā certas inferere condiciones, quas uellet donator: & si hoc fecisset, licentiam quoq̃ haberet renunciandi, ne pœnitentia ob tales donationes ductus reuocare eas possit, quemadmodū sapientiss. uir Iulianus sanxit: id, quod nos in tricesimo nono Digesto- rum nostrorum uolumine descripsimus. siquidem omnia breuiter & sub compendio com- præhendimus, tam quæ à ueteribus, q̃ quæ à nobis promulgata sunt. Hæc inq̃ cum scirent: constituerunt isto apud se modo causa mortis donationes facere, & secundum legem pactū conuentum inferere, quod illis adimeret, ne pœnitentia ducti possent eas reuocare: item aliam conditionē, quæ ipsis uidebatur aliquid istis donationibus apponere, ut per se tandem ipsis li- ceret donationes reuocatione liberas reddere, & ita sua labefactare patrimonialia. Et quā- t̃ ex his, quæ in leges retulimus, omnis iam illis sublata est causa, ne quid ultra quadrantem uel testamento alicui relinquere, uel per modum donationis alienare possint: tamē ut aliquā- to amplius illorum sedemus & reprimamus uersutiam: propterea nunc quoq̃ sancimus, ut decurioni ne per donationē quidē mortis causa donare aliquid liceat, nisi per donatiōis solū modo ante nuptias modum pro se suisue filiis factæ, aut per causam dotis, quatenus nostra iu- bet cōstitutio nubentibus eam filiabus offerri. Cæterum aliter res immobiles donare neque- ant, sed semper apud ipsos permaneant curialibus obnoxia munis: sola illis uenditione con- cessa, & quidē secundum nouellæ nostræ constitutionis obseruationem: mortis causa dona- tionibus suam obtinentibus firmitatem, & omnibus alijs (præter decuriones) queuntibus præ- dictas mortis causa donationes, in quascunq̃ uelint, personas conferre, & condiciones infere- re, & (siquidem hoc uelint) pœnitentiæ de reuocandis conuentis renunciare, ut per omnia ne- gocium intra mortis causa donationis terminos eo pacto permaneat. Illud enim sanciendo prædicimus, huiusmodi donationes & firmas fore & stables. quod non hoc primum tempo- re sancimus, sed quod iam ante nostris sancitum est legibus, id nunc quoq̃ uoce nostra inter- pretamur, & confirmamus in alijs omnibus personis, solis tamē (ut dictum est) decurionibus exceptis, idq̃ studio quodam iuuandæ reipublicæ. Quæ igitur nobis placuerunt, & per hanc declarantur legem, ea custodire gloria tua studero, maxime omnium reipublicæ usibus & commodis omnem impendens prouidentiam.

DE DEPOSITO, ET ATTESTATIONE AD INQVI

linos facta, item de suspensione erogationis panum ciuiliū.

Constit.

LXXXVIII.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. sacrorum per Orientem
prætoriorum præfecto, iterum exconsule & patricio.

Vdientiam nuper nobis in causa præbentibus (id quod publice præfidentes in palatio sæpenumero facimus) certa quædam exorta est quæstio, quam protia- nus quidem diremimus. Sed quia compertum habemus, sæpius istiusmodi in- cidere: iustū existimauimus communi & generali ea lege definire. Si quis enim ab aliquo uel aurum uel certas res depositi titulo sub certis conditionibus accipiat, deinde hæc impleantur: habeto sanè necessitatem, semel impletis conditionibus, aurū aut eas res restituere: nulla omnino licentia subsistente, ut extraneis utatur aliquis denuncia- tionibus, & depositi restitutionem remoretur, cui pleraq̃ alia quoq̃ priuilegia data sunt tam à præcedentibus nos legislatoribus, quàm à nobis ipsis. Nam ut maxime eum, cuius fidei depositum concreditum est, is, qui restitutionem impedit, non obturbet: licentiam tamen ha- bebit ei, qui id aurum uel res recepturus est, de rebus cum illo controuersis & dictare iudiciū, & iuris atq̃ legis obtinere beneficium. non autem per hanc causam ei, qui attestationem susce- pit, magna inducat dispendia: compellatq̃ eum aut defensiones expetere, aut res apud se deti- nere, ut neq̃ si uelit, possit se erga eum, qui deposuit, præbere benignum. Quod si tale aliquid egerit (Commino enim oportet non solū nos delictorum prohibitione contentos esse: sed etiam transgresso- ribus metum incutere, iustum est) siue intercidere eas res aut pecuniam contigerit, & hoc pro- betur, siue fortuitus aliquis casus existat: ut hoc ipsum eum respiciat, qui attestationē emisit. Agnoscat insuper ab eo etiam tempore, ex quo attestatio facta est, pro pecunia trientes usuras legitimæ centesimæ, soluēdas ei, qui sua recipere prohibitus fuit. Neq̃ id tantū, si aurū scilicet sit, quod depositū prohibetur restitui, sed etiam si aliæ res: quomagis huius metu homines à uanis

manis illis & summā prae se inuidiam ac degenerem animū ferentibus detentionibus desistat.

Quin potius totū illud de interditiis & denunciationibus tractatum penitus contentuari & in legem conijcere nobis uisum est. Admodum enim crebro cernimus hoc incidere, & maxime in regia hac urbe, ut aliqui his, qui publicas erogant annonas, aut etiam refferas frumentarias à praefecto annonae percipiunt, per denunciationem interdictum mittant, uolentes suspendere ciuiliū panum erogationem, & hunc, qui (ut probabile est) ex his soli alimentū habet, eorū subministratiōe defraudare, ex qua totius illi uitae ratio sustentatur. Sed multo adhuc molestius & incommodius est, quod plerique dominis aedium in alma hac urbe inuidentes, cum ab inquilinis locatarū aedium pensiones percepturi sunt, damno illos inuoluunt, testato inquilinos conuenientes, ne quid illis exsoluant. qui deinde attestationibus istis lubenti animo susceptis, partim ipsas pensiones propter inopiam forte deuorant, partim ab ampla hac profugiunt urbe, ut omnino pensionū praestatio interciderat his, qui (ut apparet) uel solum exinde (ut & de ciuilibus annonis diximus) sustentationem & alimenta habent.

Nemini igitur huius licentiam praebemus: neque si quis contra sibi obnoxium aliquam habet actionem aut causam, huic indormito, & illiberabilis ex quo omni parte inuidia plenas attestationes excogitato: aut cognoscito, si quid tale egerit, & per hanc causam uel suppeditatio ciuiliū panum, uel pensionū praestatio interciderit, quod ipse eius rei periculum sustinebit, si inquilinos aut ciuilibus panis erogatores testato conueniat, aut annonae suppeditationem suspendat. Nihil enim horum fieri uolumus: sed ex quo tempore attestationē interposuit, ex eo sancimus, ut & omnino damnum rerum domino resarciat, & insuper trientes usuras legitimae centesimae agnoscat, pecunia, quam per attestationes ab eo factas recipere is, qui hoc modo iniuria affectus est, non ualuit. Neque aliquis defensionem opponito, quod ei, qui repetendi ius habet, si uel depositi, uel aliorum nomine defensionem offerat, liceat sua recipere. Siquidem non omnibus in promptu & facile est de defendendo fideiussorem dare: cum leges nostrae nullam omnino defensionem idoneam & alicuius interpretentur esse precij, quae fideiussore subnixae non sit. ad manū uero semper & in parato habere fideiussorē, neque facile cuius, neque possibile admodum est.

Propterea ad securitatem subditorum nostrorum uolumus ista obseruari iam inde in omne post futurum aeuum, ut huius nostrae legislationis in republica usus immortalis sit: exploratum & perspectum nobis in animo habentibus, quod praesens haec lex in commune subditis nostris utilitatem allatura sit. Quae igitur nobis placuerunt, & per hanc sacra exprimantur legem, ea excellentia tua effectui ac fini tradere, & in perpetuum obseruare studeto.

DE NATURALIBVS LIBERIS.

Constit. LXXXIX.

Imp. IUSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. per Orientem praetoriorum praefecto,
iterum exconsule ordinario, & patricio.

Naturalium liberorum nomen Romana olim sanctio non admodum magno profecuta est studio, neque ulla ergo id exstabat humanitas, sed perinde quasi diuersi generis aliquid & prorsus à republica alienū reputabatur. Iam inde uero à temporibus Constantini pientiss. principis in constitutionum etiam codices descriptum est. paulatim deinde imperatores ad mediocritatem & ad humaniorem progressi sententiam, leges tulerunt, in his tum dignantes, ut à patribus aliquid dari relinquiue illis liceret: tum rationē excogitantes, qua priore legum contumelia liberati, iam & legitimi fierent, & paternae substantiae capaces. Processeruntque sanctiones ad ipsos propè modum nepotes. Suscepit item ea res magnam uarietatem, postquam in nostra & paulo superiora deuenit tempora. Siquidē duae nobis res studio sunt, simul ut multos homines à pristina seruitute reducamus ad libertatem, simul ut multos à spurijs referamus inter legitimos. Neque enim tā attendendum est, ut ultio proponat & interdictū, quam ut quod male affectū est, sane tur, & undique depulso malo inueniantur meliora. Quia igitur & in constitutionum Codice, quem ex omni uetere Imperatorum sanctione collegimus, quaedam de naturalibus scripse, quae sunt liberis: atque etiam cum in oratione uersaremur elementorum siue institutionū, quaedam de his uel sanximus, uel iam inuenimus elaborata: nos quoque ipsi multas de his constitutiones, tam in dictarū constitutionū collectione, quam post eam cōfecimus: ne res hinc inde dispersa sit, pulchrum putauimus, totum negocium in unam congregare constitutionem, quae pro omnibus

in omnibus sufficiat ad ea, quæ naturales concernunt liberos, corrigenda sanciendaque. **Con**stat enim & manifestum est, quod hominum alij quidem existunt liberi, simulque inter legitimos sunt. alij autem cum prius id non habeant, postea fiunt, nempe uel à seruis ascendentes ad liberos, uel à naturalibus ad legitimos. alij uero per se, nihilque aliud, quam naturales sunt, & certas habent successiones. quosdam uero neque ipsa naturalium appellatio decet, sed & illa indigni uidentur. Oportet igitur nos ea de re constitutionem facere, ne quid eorum, quæ in naturalibus obtinere conuenit, ignoretur. Exorsus itaque legem initio dicemus, qui nam existant naturales, & quibus modis perueniant ad ius legitimorum, quorum plerisque nos inuenimus, quæ item sint illorum successiones, ut denique uetustas quidè acerbam se his præbuerit, nos uero humanos. sed neque illud relinquetur, qui nam à legibus ne ipsa quidem appellatione (ut diximus) naturalium digni habentur. **A C N A T U R A** quidem, cum initio inter homines procreandorum liberorum ratio moribus constituebatur, nondum scriptis propositis legibus, ad unum omnes tum liberos, tum generosos produxit. Nam primis illis parentibus primi filij æque tum liberi, tum legitimi erant iam inde ab ipsa procreatione. Sed bella & pugnae, uoluptates & concupiscentia prorsus eam rem ad aliam formam deduxerunt. seruitutem namque bellum, illegitimorum ius temperantia ac castitatis excessus inuenit. Rursum lex huiusmodi delicta ad sanitatem reuocans, in seruitute degentibus hominibus libertatem commenta est, & multum in his negotij habuit, plus mille ad id modis introductis. constitutiones uero imperatoriae his, qui recte nati non essent, ad ius legitimorum uiam aperuerunt. quod quidè ut neque nos defunctorie & præter rem lege complectimur, ita neque subditos nostros negligenter huic obtemperare legi uolumus. **LEGITIMI** certe hominibus successores ex ipsis, quas inter se contrahunt, nuptijs proueniunt, siue dotalium instrumentorum interuentu, siue etiam absque ijs: sic prorsus masculis congregientibus cum foeminis, ut ab initio legitimarum cum ipsis coeundarum nuptiarum affectionem habeant. Atque hoc cum calumnijs cerneremus expositum: lege distinximus, tum quid ab his, qui benignitate fortunæ ad dignitates subuecti sunt, tum quid ab his, qui in medio illo hominum statu consistunt ad legitimas comprobandas nuptias fieri oporteat. quid item reliquæ concessum sit multitudini. Vnde nuptijs ad eum modum procedentibus, sua parte iam natura successiones manifestæ sunt: & lex protinus illis, siquidè inter legitimos committerentur, successionum rationem explicat, plurimum circa has negotij & laboris desumens. Legitimorum igitur ius ad hunc ferme modum se habet. **Q U O D V E R O** non eiusmodi, sed liberum quidem, non autem legitimis editum est nuptijs, aut etiam in seruitute natum, tamen si libertate donetur, spurium tamen manet: hoc ad ius legitimorum uarij modi deferunt, quos ubi enumerauerimus ordine, ita etiam reliqua sanciemus. **P R I M U S I T A Q U E** modus ad legitimorum ius perueniendi, protinus ipsas etiam ciuitates adiuuat, quem pia recentiorisque memoriae Theodosius introduxit. Sancitum namque ab illo est, ut quis naturales filios uel omnes, uel ex ijs certos possit offerre curijs, aut filias iungere decurionibus. Et quia hic modus non simpliciter in leges relatus est, sed uarie de oblationibus simul & successioneibus, tum quomodo ipsi, & quorum hæreditates capiant, quique rursus ad illorum hæreditates admittantur, proditum est: iustum putauimus, hoc sanè caput sanctionis primum disponere, & ita ad cæteros modos, quibus ad ius legitimorum peruenitur, transire. quæ enim exinde consequentur, expedita sunt admodum & facilia. Si quis igitur naturalium filiorum pater sit, siue & ipse decurio sit, siue curiæ nexu liber: licentiâ habebit hosce aut certos ex ijs (siue legitimorum præterea filiorum pater sit, siue non, sed solummodo naturalium) offerre curiæ, etsi filij suscepti illustres dignitate sint: nisi tam ampla forte, ut homines, tamen si decuriones, hac fortuna liberos redderet & immunes. Siue autem oblationis modus à patre fiat adhuc superstiti, cum quis in communi consensu filium offerat. id enim in Philocalo factum est, qui naturalis existens, à patre in Bostrenorum ciuitate decurio factus est, cum pater hoc ipsum publice ante omnium illic conspectum protulisset, & ita ipsum obtulisset curiæ, prout Leonis principis de hoc conscripta inquit constitutio. Siue igitur eo modo publica proclamatione aliquis à patre fiat decurio, siue moriens pater in testamento scripserit, fieri eum decurionem debere, deindeque is scripturam amplectatur: protinus sit legitimus, in uniuersum iure illegitimorum liberatus. Siue etiam defuncto patre seipsum filius aut filij offerant, non tamè subsistente prole legitima: erunt sic quoque legitimi & decuriones. Proinde pater quidem, uel existentibus legitimis, etià illegitimos filios curiæ offerre poterit, qui uero sua sponte ad id progreditur: tunc solum audietur, cum nemo ex legitimis supersit filijs. Atque esto quidem oblationum ratio per excellentiam ita sancita, prout à nobis in præsentem reposita est legem, sed non simpliciter,

simpliciter, neq; temere, ut res tulerit, celebrabitur oblatio. oportet enim & modos, per quos offerentur, manifestos facere. Igitur si quis ex aliqua ciuitate originem trahat, siue decurio, siue etiā eiusmodi fortuna liber: poterit utiq; naturalem filiū suū ciuitatis illius, unde originem ducit, offerre curiæ. Si uero ciuis ipse non sit, sed ex prædio aliquo, libero, aut pago sit: à patre offeratur, uel seipsum illi ciuitati offerat, sub qua id prædium aut pagus censetur. Illud autem iam ante constat, quod si pater quidem, aut auus, aut quicumq; inter ascendentes parēs ipsum obtulerit: licet legitimos habeat filios, possit tamen hoc facere. Si uero quis seipsum offerat: tunc demū permittimus, cū nō aliq; legitimi fratres subsunt. Ceterū si ex his, qui naturales suos offerre possunt curijs, quispiā uel ex ampla hac urbe, uel insuper ex seniore Roma originem habeat: huic licentiam damus, ut in quamcunq; metropolim uelit, oblationem peragat.

Eandemq; regulā esse uolumus & in filiabus, ut iungere eas decuriōibus uel eius ciuitatis, unde originem trahit, aut sub qua prædium aut pagus censetur, liceat: uel si quis liber simul & Romanus aut Byzantius sit, alicui cuiuscunq; alterius ciuitatis, metropoleos tamen.

Certe tantam curiarū sollicitudinē gerimus, & ita nobis hæc ad ius legitimorū perducendi ratio placet, ut decurioni, qui naturalium duntaxat filiorum pater est, etsi ex ancilla eos susceperit, manumittere ipsos (& ut à nobis dictum est) offerre curiæ permittamus. Insuper etiam magnificentiū eā rem sancimus, ut tamen si pater non offerat, simulatq; tū semel filius liber factus sit, possit uel seipsum offerre curiæ, uidelicet hoc quoq; casu legitima prole non subsistente.

ET QVIA uarie ea quoq; quæ istarum personarum successionem concernunt, legibus sunt inclusa: non ab re nobis fore uidetur, si ipsam etiam successionis rationē (ut prædiximus) definiamus.

Si quis igitur spurius ea forma (nempe per oblationem curiæ) factus sit decurio: erit patri & ab intestato hæres, & ex ultima uoluntate, in nullo dissimilis legitimis. poterit etiam ex patris donatione capere: sed ita, ne quid amplius habeat, quā unus aliquis ex uere & iam inde ab initio legitimis, qui omnium minimam partem habet.

Simul atq; uero semel illi oblationem amplexi sunt, & propterea ad legitimos conscenderunt: nō permittimus, ut à paterna hereditate abstineāt, aut denuo putent ab ea se fortuna discedere posse, si in ipsos collatam, & agnitam à se donationem dimittant. Manentes enim decuriones relictum donatumq; secundum mensuram à nobis prædictam obtinebunt.

Enimvero si cum initio oblationem recusent, malintq; manere liberi uel cum macula & iure illegitimorum, q̄p̄ ditiores fieri & decuriones existere, post deinde uideantur uel in solidum, uel pro parte donatas aut testamento relictas res possidere, aut etiam alienasse: omnino curiali fortunæ uel inuiti obnoxij erunt: ne quo modo hæc nobis corrūpere uideantur sanctionem, & cum lucra per causam oblationis capient, fortunam à se repellant, per quam tamē lucri dignati sunt.

Atq; hæc similiter sancimus tam in masculis, qui oblati sunt curiæ, q̄p̄ filiabus, quæ nubunt decurionibus: nulla differentia existente, siue per liberos masculos aliquis curialia subeat munia, siue filiarum interuentu per generos ampliorem reddere curiam uoluerit, (& quantum ad ipsum) per suos liberos prioribus nouos decuriones illorum adijcere filios.

Eum autem filium, qui per huiusmodi causam ad ius legitimorum redactus est, duntaxat ei, qui ipsum genuit, legitimū reddimus: non uero etiam triplici illi cognationi patris (nempe eorum, ex quibus uel ipse progenitus est, uel qui ex utroq; cōsistunt latere, uel qui ex ipso processerunt) quodā ueluti commento eum cognatum facimus. Sancimus enim, ut naturalis filius, qui offertur curiæ, patri solummodo legitimus successor fiat: non tamen, ut communionem aliquam habeat cum ascendentibus, aut descendentibus, aut ex transuerso adgnatis cognatisq; paternis, uel etiā cōmunionē aliquā habeat in illorum successionē. *Consi-
mle priuilegiū ipsi quoq; dantes, ut fiat nec cognatis patris, nec illis sit iste successor, ita nec illi ad eius uocantur suc-
cessionem: nisi ipse uel illos hæredes scribat, uel ab illis scribatur. soli enim patri legitimi sunt, cre-
dunturq; esse cognati.*

SANCIENDVM aut quoq; est, qui nam his ipsis ad ius legitimorum redactis successores efficiantur. Et quidem si talis filios habeat, aut nepotes, ex legitimis illi prognatos uxoribus, atq; (ut potest fieri) existentes & ipsos decuriones: omnino ei succedunt. quis enī plus iuris in paterna obtineat substantia, q̄p̄ legitimus filius? Si uero filios habeat, qui decuriones non sint, quandocunq; illi genitos: tunc legitima portio ad curiā & in publicum decurrat. reliquum uero, quantumcunq; sit, ad eos peruenito filios, qui curiæ munij adstricti non sunt.

Si in uniuersum nulla ei proles existat, & moriatur intestatus: dodrantem quidem habeto curia & publicum, prout iam ante à nobis sancitum est. ad reliquum uero quadrantem omnes, qui lege ad eius uocantur hereditatem, peruenient: aut si testatus fuerit, ad scriptos hæredes deuoluetur, ex quo enim semel lex ipsum decurionem factū

suscepit, & curiæ adscripsit: simul illi & successiones eius, & omnem aliam deputatam uitæ continuationem & progressum attribuit.

Siquis tñ uel huic genere coniunctus, uel extraneus, uel scriptus forte testamento hæres, uel non scriptus, maiestatem adire uoluerit imperatoriam, & seipsum offerre curiæ: habeto huius agendi licentiam, ut & deputatam curiæ partem capiens, & decurio fiat, & fortunæ simul ac ciuiliū munerū successor, si maiestas ad hoc imperatoria annuerit.

Si cui uero, tametsi legitimos filios non habet, spurij tamen, & quidem soli sint: integrum ei esto cum onere curiæ hos etiam hæredes scribere, & ipsa planè scriptura pro quacumq; oblatione esto. neq; opus habeto (id, quod in antiquis traditur legibus) aliquo alio additamēto, aut dū superstes fuerit, oblatione: sed indidē scripti (modo liberi sint) decuriones simul & hæredes existunto, habentōq; & ipsi patrimonij dodrantē, prout pater inter ipsos eū partitus fuerit. Quod si totū quoq; assem eis relinquere uoluerit: multo etiā præclarius egerit. Cæterū usq; ad dodrantē omnino eis hæreditatē relinquo: certò sciens, quod et si minus reliquerit, prorsus tamen substantiæ ex lege supplementum ad dodrantem usq; futurum sit. At illi, siquidem patrimonium cupiunt percipere, etiam decuriones sunt. Si partim amplectantur, partim recusent: eorū portiones, qui recusant, ad eos, qui amplectuntur, perueniunt. Si omnes repudiēt: tūc quasi nullis existentibus liberis, totus eo casu dodrans ad curiā peruenito.

Si uero & ipse tacuerit, neq; ulla ei ex legitimis super sit soboles: tūc legitima quidē portio ad hæredes ab intestato deuoluitur. spurij autē, si uoluerint seipsos offerre curiæ: hoc faciunt, pro ut siue omnes, siue quidam ex ijs uoluerint, dodrantē patrimonij omnino ad decurionē decurionesue deferēdo.

Insper & si ex ancilla natos habeat, siquidē uel superstes eos, uel in testamēto manumiserit, obtuleritq; curiæ: amplexantur hi quoq; & decuriones sunt, prout testator uoluerit, ipsorumue desiderium constituerit. nā qui se curiæ offerūt, percipiēt (ut dictū est) dodrantē. Vbiq; enim uolumus, siue testamenti tabulas conscribat, siue absq; nouissima expressa uoluntate decedat: eos, qui curiam ingrediuntur, dodrantem accipere.

Verum si manu tantū emiserit, non etiam curiæ obtulerit, & hi, uel quispiam, uel quipiā ex illis sic quoq; oculos ad curiā referre uoluerint: tribuitur & hic dodrans decurioni decurionibusue pro portione. Si uero nemo ex spurijis uel uoluerit, uel se obtulerit: tūc dodrantē curia capito. Certum autem est, quod ubiq; & eodem ordine publicū consequetur, quemadmodū de hoc à nobis proposita complectitur * constitutio.

Supra Constit. 38.

Quod igitur ad spurios, qui per ingressum curiæ legitimi fiunt, & ad modum, quo offeruntur, itemq; successiones attinet: hac planè fini à nobis sancitum esto.

Ac cum tres aliæ conscriptæ sint constitutiones: Zeno quidem pientis. princeps in sua nihil fermē de futuris, sed tantum de iam præteritis sancit. quam ideo solum describi curauimus, ne eos, qui ex illa forte constitutione utilitatē caperent, propterea quod progenies eorum, quorum inibi fit mentio, hucusq; pertingit, proueniente exinde utilitate priuaremus. quomodo & constitutionem pientis. principis Anastasij, quæ spurios adoptari pmittit, tametsi subditos de cætero nostros obturbare nō patimur, tamen in hoc solum poni eam præcepimus, ne si quibus aliqua ibidem repocita esset utilitas, per nostras hāc tollere uideremur leges. Semper enim boni alicuius auctorem fieri oportet, non quæ ante aliquibus bona suppetunt, dissoluere. Nam patris nostri constitutionem, quæ spuriorum adoptiones magnam in se absurditatem habētes, & indistincte spurios quasi aduenas quosdam in ius legitimorum producentes prohibuit, ut castitatis studio introductam uenusteq; positam recipimus.

RELIQVVM est, ut eos quoq; modos percurramus, qui à nobis inuenti sunt, legitimorum ius præbentes his, qui ante spurij existunt, quorum de successione nihil laboramus. Eo enim, quod semel legitimos eos fecimus, tribuimus unā etiam, ut illas successiones habeant, quas hi habent, qui semper iā inde ab initio legitimi constituti sunt.

Si quis igitur ad liberam initio mulierem, aut etiam libertinam (cum qua tamen fas sit matrimonium colere) concubinæ loco illi adhærentem dotalia conscribat instrumenta, siue legitimorum iam filiorum pater constitutus, siue nullos eiusmodi filios habens: ut & nuptiæ legitimæ sint, & filij, tam qui antea suscepti sunt, q̃ qui adhuc gestantur in utero, æque legitimi & patri sui existant, sancimus. Et ut maxime posthac filij ei non nascantur, aut nati mortē obeant: nihilominus tamen prior proles legitima exstitit. Nam cū ea ipsa affectio, quæ circa progenitos iam sibi filios habuit, quæ etiam ad dotale ipsum prouocauit instrumentū, eadē posterioribus filijs ansam porrexerit, ut & ipsi legitimorum ius obtineant. absurdū sanè fuerit, bonam illam occasionē, quam postea nati inuenerunt filij, & à prioribus desumpserūt, non item prioribus legitimorum ius simul & nullis calumnijs expositam paternam dare posse successionem: cum manifestissimum sit, quod posteriores quidem filij ex lege patri sui facti

facti sunt, præbente hoc eis dotali instrumento: dotale autem instrumentum initium & occasionem habuit ex præcedente consuetudine. Quapropter unum eundemque ordinem utrisque attribuimus, & exinde consecutas calumnias pluribus constitutionibus subuertimus: illo dicto, quod tamen si pater alios postea filios non procreet, nihilominus tamen sic quoque legitimus habeat filios, si dotalia instrumenta conficiat. Nam ut alij quidem ei gignerentur filij, in potestate fortasse & arbitrio fortunæ positum fuit, quemadmodum & ut nati eriperentur. cæterum significatione illâ affectionis de prioribus editam, quæ nimirum uel ante dotalia instrumenta legitimorum ius adhibuit, nihil eius generis est, quod sanè penitus potuerit eripere. Multoque magis ex probabilibus rationibus hoc appositum est, si ante dotalia quidem instrumenta foetus gestaretur in utero, post dotalia uero ederetur, quod is sibi ipsi auxilio sit, ut qui uel ante se editis hoc præstare possit. Adeoque inuenta à nobis est ratio quædam, regulæ uim obtinens, quæ pulcherrime nobis omnia, quæ de statu nascentium dici possunt, explicat. nam cum diffiduum ac dubitatio incidit, conceptionis ne tempus potius, an natiuitatis attendendum sit: prorsus sanximus, ut propter puerorum utilitatem non tempus conceptionis, sed partus spectaretur. Ita quidem, ut si huiusmodi aliquas circumstantias & factorum species contingat excogitari, in quibus conducibilius sit tempus conceptionis, quam tempus partus: nostro iussu illud potius obtineat, quod nascenti magis expedit. Sed & illud lege comprehensum fuit, ut si quis progeniem suam legitimam uelit reddere, neque suppeditet uxor talium filiorum mater: aut cum incredibili amore filios complectatur, mulieris tamē mores uicio non careant, neque dignam ipsam ducat aliquo legitimo nomine, & propterea defuncta uxore, aut indigna reputata, qui cum matrimonio coleretur: aut etiam maliciose à filiis circūuento negotio, & de industria muliere abscondita, noua forte opulentia uel per filios uel aliunde illi obueniente, ne legitimorum iure ab ipsis agnito, præmoriensque matre, pater usumfructum ut in filiis familiarum haberet. Si quis igitur non legitimus, sed spurius tantum habeat, uelitque eos legitimos facere, uxorem autem uel omnino non habeat, aut habeat quidem, non tamen uicio carentem, aut prodeuntem in conspectum, aut alioqui conficiendorum dotalium instrumentorum copiam non habeat (quid enim si alter eorum ad sacerdotium accesserit?) sancimus, damusque ei licentiam (id, quod & antea fecimus) ut spurios filios per huiusmodi aliquam uiam ad ius legitimorum producat, non subsistentibus uidelicet (ut diximus) legitimis. Quemadmodum enim certi modi sunt, qui seruos ad libertatem simul & ingenuitatem reducunt, restituuntque natalibus: ita & si patri legitima proles non suppetat, uelitque naturæ eos & primæuæ ingenuitati restituere (modo ex libera procreati sint) legitimisque & in sua de cætero potestate habere: facito id per nostrum rescriptum. Neque enim initio, cum sola natura mores & uiuendi leges diceret hominibus, antequam scriptæ leges subiissent, differentia aliqua inter spurium & genuinum siue legitimum, sed primis parentibus primi liberi (ut sub initium præsentis legis diximus) simulque in lucem prodierunt, legitimi facti sunt. Et quemadmodum in liberis hominibus ex æquo natura omnes liberos fecit, bella autem inuenerunt seruitutem: ita & hic natura quidem genuinas produxit progenies, diuersio uero ad concupiscentiam spurium quasi quoddam fermentum admiscuit. Vnde similibus passionibus exortis, æquum fuit, partim per maiores nostros, partim per nos, ex æqualibus & remedium inueniri. Est igitur patri, qui matrem in priore forma relinquat, in prædictis casibus licentia, maiestati imperatoris offerre preces, quæ declarent, uelle se spurios suos restituere naturæ & primæuæ ingenuitati, iurisque legitimorum, ut suæ potestati subditi sint, in nullo à legitimis differentes liberis: eoque facto, filios exinde tali perfrui auxilio. Vna enim hac ratione omnes huiusmodi excessus adinventionesque naturæ in his, qui legitimos non habent filios, curabimus, tam paucis auxiliariis copiis tantum naturæ impetum coercentes. Sanè si naturalium tantummodo filiorum pater per aliquos casus fortuitos id facere nequeat, moriens autem de aliqua prædictarum specierum testamentum scripserit, uolens legitimis sibi filios suos hæredes esse: damus ei huius quoque licentiam. si tamen post patris mortem filij etiam sic preces fundant, & hoc doceant, patrisque testamentum ostendant, & ex lege hæreditatem adeant: habento & hoc donum paterno imperialique beneficio, aut (quod idem est dicere) naturæ & legis. In uniuersum autem in his, qui per prædictos modos ad legitimorum ius producantur, tunc demum ista obtinere uolumus, cum etiam filij hæc amplectantur. Nam si patriæ potestatis iura inuitis filiis dissoluere patribus permissum non est: multo magis inuitum & nolentem filium in ius patriæ potestatis redigere, siue per oblationem ad curiam, siue per dotalium instrumentorum consecutionem, siue quocunque alio commero, forte paternam etiam reueritum fortunam, iustum

* Visitur
adhuc ho-
die et con-
stitut. in re-
liquis The-
odos. Cod.
lib. 4.

stum non est, & maiestati imperatoriae ac legislationi proprium non facimus. Si uero multis existentibus filiis, alij amplectantur, alij recusent: eos tantum, qui id amplectuntur, legitimos fieri, cæteris spuris manentibus. Atq; hæc dicimus, non ut ullum ex prioribus modis tollamus, sed ut hunc quoq; cæteris, in quibus illos capere nō licet, apponamus. Omnino etenim subsistentibus legitimis, deinde spuris uel post uel etiam ante legitimos natis, nisi prius per curiam, aut nostras constitutiones, quæ dotalium instrumentorum rationem introduxerunt, ius legitimorum non adiiciatur. Modum uero adoptionis, qui nonnullis ante nos imperatoribus olim in spuris non uisus est improbabilis, cum pro tenore paternæ constitutionis importunum depræhenderimus nos quoq; (ut dictum est) eiicimus: & quia patrū & quia attente in castitatē defixit oculos, decorum nō fuerit, ut pulchre reiecta denuo recantur in rempublicam. Vnde his à nobis sancitis & manifestatis, quo conueniat modo ad ciuitatē & legitimorū ius accedere: nihil de taliū successione dicendum est. Nam in illis quoq; eadē successionū ratio est, quæ in cæteris iā inde ab initio legitimis solet existere. **DISCRETIS** igitur his, qui legitimi fiunt, ab his, qui spurij permanent: redigenda item iam in ordinem sunt ea, quæ horum successiones respiciunt. Ac Valenti quidem & Valentiniano Gratianoq; pietiss. principibus primum omnium in mentem uenit clementius agere cū spuris. * & quidem si spuriorum patri legitima subesset proles, una tantummodo uncia eos dignati sunt, in ipsam coniuncta etiam illorum matre: nihil ultra eam uel donare, uel in extrema dare uolūtate cōcedētes. Si spurij filij nō sint, sed sola cōcubina, illis uidelicet, qui legitimā uxorem non habent (his enim & solis concubinā habere permissum est) semiunciam solam largientes. Si neq; legitimorum ipsi liberorum parentes sint, neq; patrem aut matrem habeant: usq; ad quadrantem testamento illis relinquere aut donari concesserunt, idq; cōiuncta etiā matre. At si quocūq; modo aliquid acceperint: ut id in hoc reputaretur. eo ipso, quod excurreret, ad eos solummodo, qui lege uocarentur, peruenturo. id quod etiam Theodosij senioris filij, licet non perfecte, sanxerunt tamen. Nos uero tametsi clementiore antea lege usi, pro quadrante semissem ipsis (si legitimi liberi nulli subsint) pro benignitate patrum, dedimus: nunc tamen res ipsas ex insequentibus euentis perfectius simul & clementius considerantes, præsentem legem proponimus. Siquidem multa eiusmodi, cum antea perpetrata, tū nostris etiam temporibus perperam admitta, correctione dignamur, & impietate homines liberamus. Nonnulli enim cum licentiam non habeant naturalibus suis filiis, quantum uolūt, relinquendi: deligūt aliquādo uiros, & hæredes eos scribūt in hoc, ut filijs restituant, qui deinde aut ex hoc impie agunt, & præuaricantur uoluntatem defuncti, aut (quod omnium leuissimum putamus) etiā peierant. Tacemusq; hoc loco, quā multa de illustribus personis talia superioribus tēporibus delinquentibus memoriæ tradita sint. Ne igitur perpetuò huiusmodi delictum admitti concedamus, & quod in peregrinis & ijs, qui nulla nobis noticia coniuncti sunt, facere licet, hoc in naturalibus suis liberis facere homines probibeamus: propterea præsentē lege sancimus, si quis legitimos filios habeat, ne istis filiis eorumq; matri ultra unciam unam relinquere, aut etiam naturalibus filiis & concubinæ donare possit. Nam hoc in priore cōstitutione ratū ducimus. Sed & si quid amplius quocūq; modo dare uoluerit: hoc legitimorum filiorum fieri. & si filij non sint, sed sola concubina: huic semiunciam relinquere aut donare concedimus. Cæterum si legitimos filios aut aliquem ascendentium non habeat: licentia esto naturales liberos uel in omnes duodecim uncias hæredes scribere, & res inter ipsos parti, quocūq; modo uoluerint, & uel per donationes (siue simplices siue ante nuptias) uel quocūq; alio legitimo modo suas in illos trāsferre substantias. Neq; enim amplius eo pacto certis opus habebunt hominibus ad impietatem aut periurium propensis, sed per se manifeste suam disponent uoluntatem. At si quos ascendentes habeant hi, quos prædiximus: legitimā eis relinquunt portionem, quam lex & nos constituimus. quod superest, totum ad naturales liberos transmittēdi licentiam habento. Atq; hæc de his loquimur, qui sententiam suam in scriptas seu legitimas reiecerūt uolūtates. Enim uero si quis moriatur, neq; ulla omnino prole legitima subsistente (nempe filiis, aut nepotibus, aut reliqua deinceps successione) neq; uxore legitima, deinde moriatur non disposita testamento substantia, & cognatio patronusue forte, aut fiscus (nam neq; illi in hoc parcimus) ueniat bonorum possessionē inturbans & prætendens, habuerit autem domi, quoad superfuit, liberam mulierem concubinæ loco sibi adhærentem, ex eaq; liberos (solis enim huiusmodi ista sancimus) (ubi omnino tã concubinæ in domo retētio, q̃ filiorum exinde procreatio simul & educatio indubitata est:) damus eis, ut uel intestato moriētibus parētibus, paternæ substantiæ sextantē habeāt unā cū matre partiēdū, quocūq; numero

numero filij sint, ut scilicet unius filij portionem etiam mater capiat. Atq; hæc quidē si uni tantum concubina cohabitauerit, & filios ex ea habuerit, aut etiam prædiscedente concubina (morte forte, uel separatione) filij restiterint in ædibus. tunc em̃ p̃bemus eis, ut ab intestato in sextantem uocentur.

Cæterum si nimium profusa libidine fuerit, & alias atq; alias priori concubinas induxerit, & multitudinem fornicantium (ita enim præclarius dicitur) mulierū habuerit, & procreatis ex his liberis decedat, multis simul domi concubinis relictis: odio dignus eiusmodi esto, & longissime ab hac lege prorsus cū istiusmodi filijs & concubinis expellitor. Quemadmodum enim si quis legitime cum uxore matrimonium colat, alias super inducere constante matrimonio, & legitime liberos ex ijs procreare nequeat: ita neq; post semel agnitam (quo diximus modo) concubinam & ex illa susceptos liberos, concedemus, ut si quid aliud extraordinaria præterea libidine sustulerit, illud quoq; ad successionem eius inducatur, moriatur intestatus. Nisi em̃ hoc ita lege cauerimus: neq; inter mulieres aliqua distinctio erit, quam magis, aut quam minus amarit, neq; inter filios. Et nos non intemperanter ad libidinem proruentibus, sed paulo castius uiuentibus legem proferimus. Non constituimus autem inter filios differentiam, masculī ne, an fœminæ sint. Nam quemadmodū natura nihil circa istiusmodi artificiosius & subtilius ratiocinatur, ita neq; nos aliam de masculis, aliamq; de fœminis legem hoc casu proponimus.

Si uero (oportet enim per omnia nos diuertacula subtilitatis iuxta ac pietatis ingredi) is, qui legitimos habet filios, relinquat & spurios: tamen si nihil omnino illis ab intestato uolumus accedere: tamen spurios à legitimis sancimus, prout decet, proq; patrimonij mensura à bono uiro comprobata, id quod à nostris legibus boni uiiri arbitrato dicitur, enutrirī. Eodem hoc obseruando, & si quis

uxorem habeat, & ex præmorta concubina progenitos sibi spurios filios, ut & illi exhibeantur, alanturq; ab eius successoribus.

Quod enim ad spurios nepotes attinet, ea obtinento, quæ expressis iam uerbis de his à nobis sancita sunt.

Certe in quibus casibus spurios filios ad successionem uocauimus, in his sanē & ipsi decentē erga naturales parēs animi gratitudinem conseruanto: & qua mensura naturalibus liberis secundum nostram legem parentes prospiciunt, eadē et ipsi parentes, siue in successione, siue præbēdis alimentis, prout de ipsis lege sanximus, remuneranto.

Quia uero in quibusdam ante cōstitutionibus dictū est, ut earum rerum, quas parentes filijs uel donatione conferunt, uel testamento relinquunt, ipsis etiam curatores addant, qui tamen decreto iudicis cōfirmentur: facimus id quoq; nunc ratum, permittentes secundum quod iam constitutum est, ut mater etiam naturalium liberorum tutelam gerere possit.

POSTREMO ultima iam nos legis pars expectat, ut & ipsa ad competentem redigatur ordinem: & enumeremus, qui tandem ne ipso quidem spuriorum nomine digni existant. Ac primum quidem quicunq; ex nefario, aut incesto prohibitoq; coitu (neq; enim nuptias appellabimus) processerit: is neq; naturalis nominabitur, neq; à parētibus educabitur, neq; aliquam ex præsentī lege habebit communionē. Proinde tamen si à Constantino pientiss. principe in constitutione ad Gregorium conscripta, quædam de talibus prodita sunt liberis: tamen ea non admittimus, quandoquidem & defuetudine iam perempta sunt. Nam Phœnicarcharum & Syriarcharum, magistrorumq; militiæ, & maxime insignium, neq; nō clarissimorum mentionem facit: neq; uult, ut ex ijs prognati naturales sint, prohibens illis etiam imperatoriæ munificentiae mansuetudinem, quam planē constitutionē penitus abrogamus.

Hæc nobis ista lege sancita sunt, & nemo omnino nostrarum legū tenebitur ignorātia, neq; qui genuini, qui item spurij sint, neq; quomodo ipsis legitimorū iura conferantur, aut quomodo manentes spurij humanitatem promereātur, quomodo deniq; & ipsi conuenienter afficiantur honore, segregati per nos ab illorum communione, quos neq; spurios esse dignamur.

Quæ igitur nobis placuerunt, & ad humanæ imbecillitatis medelam, & naturæ supplementum per hanc legem definita sunt: ea omnibus excellētia tua manifesta facito, programmatis propositis, per quæ omnibus lex manifesta erit, cognoscētib; quo se modo in talibus reipublicæ accommodatē gerent: & nostram in animo reputantibus prouidentiam, quod omni aliq; negotio ipsorum utilitatem præferimus.

DE TESTIBVS.

Constit.

XC.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. prætoriorum Orientis
præfecto, iterum exconsule & patricio.

u

Quanc̃

Quamvis testimonium in probationibus usus propterea olim inuentus est, ne quid facile eorum, quæ inter homines gererentur, lateret: simulac tamen maior hominum animos incescit improbitas, periculum erit, ne ordo ac series rei in contrarium abeat. Plerique enim testimonium dicunt, non in hoc, ut quæ gesta sunt, elucescant, sed ut aliquando etiam obscuriora reddantur. Nam qui alia renunciant, quæ nouerunt, uel etiam quæ ne nouerunt quidem, dicunt & affirmant: nam illi ultro confitentur, nolle se, ut rerum gestarum ueritas in lucem producat, secundumque eas efferantur sententia. quin contra potius elaborare se, ut quæ uel nullo unquam tempore facta sint, tum renunciet, tum in condemnationem ueniant. In uniuersum itaque testimonij dictionem abrogare, ob rerum usum noxium periculosum est: cum multa sint, quæ nisi per testes renuncientur, alio pacto clara & manifesta fieri nequeant. Rursum omnibus ac uilissimo cuique dicendi testimonij potestatem facere: etiam qui nos antecesserunt legislatores, interdixerunt. Proinde & multas cautelas inuenerunt, nonnullos ipso quoque nomine & gradu testimonium depellentes.

Quia uero testimoniorum ratio uel post huiusmodi prohibitiones non admodum purgata existit: e re fore putauimus, si nos quoque ad ueterum hac in re diligentiam aliquid adiceremus, & unam (quoad fieri potest) falsa testimonia minueremus. Tale enim quiddam & modo sub claris. Bithynorum prouinciæ præside factum comperimus, incredibili testimonij falsitate in testamento ostensa, manifeste conuictorum, & postremo confitentium, cum testatrix nondum absoluto testamento efflasset animam, quosdam ex testibus præhensa iam defunctæ manu, & tam in transversum, quam recta linea ducta effecisse, ut defuncta uenerandæ crucis signum adscripsisse uideretur. Nos itaque ad ista conuersis oculis, partim de testimonij moribus, partim de eorum statu ac conditione, non nihil definiendum putauimus. Corroborantes igitur, rataque facientes omnia, quæ à ueteribus de prohibendis his, quos ipsi à dicendo testimonio arcent, prodita sunt: sancimus, & maxime in ampla hac & alma urbe, ubi (quod auctore deo dictum esto) honestorum bonorumque uirorum summa existit copia, ut qui in testimonium adhibentur, illæsa existimatione sint, atque tales, qui ob constantem sibique consentientem famam dignitatis, militiæ, opulentiæ, aut professionis omnem longe calumniam superent, aut si tales non sint, saltem ab alijs, quod fide digni existant, testimonium habeant: non autem sedentarij, aut humi repentes, & prorsus reiectæ conditionis homines ad dandum testimonium procedant, sed quorum studia facile possint (si quid incidat dubij) eorum uitam, qui ad dandum testimonium accesserunt, inculpatam ac honestam ostendere. Si uero ignoti sint & undequaque obscuri, uideanturque omnino aliquid de ueritate in proferendo testimonio corrumpere uoluisse: possint etiam tormentis subijci: & iudices, si cum magistratu sint, ipsi hoc faciunt. Si alij quidam præter eos, qui magistratus gerunt: hic quidem assumant apparitorum magnificentijs. Prætoris plebeijs, in prouincijs uero locorum defensorem, perque eos adhibeat illis tormentorum periculum, ut hac saltem fini nihil de ueritate occultent, aut hac etiam ratione deprehendantur accepta pecunia testimonium dixisse, aut alioqui dolo circa ipsam uersati esse.

ET QUAMVIS antea quoque lege lata sanximus, ne qua in debitis scriptura interueniente contractis solutionum sine scriptura celebratarum probatio per testes suscipiatur, nisi secundum obseruationem inibi expressam, quæ etiamnum ualere uolumus: renouamus tamen id nunc etiam. Nam si debitum scriptura interueniente contractum sit, & solutionis sine scriptura celebratæ probatio per testes tantum prætendat à litigatoribus: ea apud iudices tunc demum suscipitur, cum ad hoc ipsum testes assumpti sunt, ut celebratæ solutioni, uel mentioni eius, quod facta iam aliqua sit solutio, cum id ille, qui pecuniam in solutum acceperat, profiteretur, homines fide digni testimonium præberent, aut etiam suo testimonio manifestum facerent. Vana autem illa, & ueluti per transennam atque obiter cõcepta testimonia nulla ratione obtineant: neque eiusmodi fugiant testimonia, quod cum per aliam quandam necessitatem interuenissent, audierint hunc dicentem, accepisse se ab hoc aurum in solutum, aut se huic debere. manifeste enim ea nobis suspecta & nullius esse precij uidentur, & maxime postquam huiusmodi aliquid & in causarum cognitione deprehendimus. siquidem cum magna pecuniæ summa soluta diceretur, duo tantum tabularij se id audisse aiebant, nullo teste præsentem: quamquam debitum scriptura intercedente contractum esset, & is, qui solutionem peregerat, sciret scribere, possetque per propriam scripturam ista manifesta facere. quod semper ab eo tempore ex offi. præsentis legis ansam apprehendimus. Rursum alius quidam speciem de se præbens calumniatoris, productus coram testibus & tabulario, iuratus debere se confessus est. deinde qui mercede conductus id egerat, decessit, ab altero uero, quod ille alius tantum suum testatorem professus erat,

fus erat, id debitum exactum est. Neq; hoc postea latuit, nimirum deo non concedente talia perpetuo occultari.

Quapropter neq; istiusmodi testimonijs, neq; confessionibus iurato apud tabularios (ut diximus) depositis credimus, ubi literarum periti sunt, qui iurato confessionem deposuisse dicuntur: cum in manu sit uel scribere, uel cōstituto iudicio id profiteri, & negotio fidem extra oēm controuersiam positam tribuere. neq; itē, ut uera perseuerēt corrumpere, concedimus, neq; si quid tale factum sit, admittimus: sed exigimus, ut testes ab eo, qui producit, ad hoc ipsum rogati sint, & hoc testimonijs comprobetur, sintq; (quemadmodū in testamento moris est) & ipsi rogati, & existimatione illaesa, negociumq; ita demum per ipsos probationem suscipiat: non uero testimonium solo auditu obiter conceptum, nullam testium præsentiā, & in iudicio factam depositionem, & subscriptionem habens de cetero ualeat.

Si eiusmodi testes non sint, quales antea diximus: etiam tormentis eos subijcere iubemus.

Si qui planē contraria sibi ipsis, aut inter se pugnantia protulerint: maxime ad eam rem iudices aduertant animum, & si circa potiore causae partē testium contrarietates depræhenderint, istiusmodi testimonia reiiciāt: his solis intenti, quæ à pluribus & maiore fide dignis prolata sunt.

Si dedita opera dolo uideātur agere, & ea occasione in contrarietate incidere: ne impunitos eos relinquant, si destinata malicia, non (ut potest fieri) errore aliquo contraria dixisse comprobati fuerint.

QVIA VERO multi sæpenumero productis testibus, & eo tertia iam uice facto, postq; & renunciarūt, & testificata perceperunt, conātur interpellationibus nobis facessere negocia, cupiuntq; etiam quartō testes producere: sancimus, ut iudices nostri maxime ad illos aduertant, & si tribus iam uicibus testes processerint, ac denuo ab eo, qui testes produxit, & ipsi renunciauit, testificataq; percepit, testes petantur: ne omnino hos admittant, nimirū existente suspicione, ne quādo ille, si priores quid omiserint, quod per publicationem testimoniorum manifestum factum sit, non iam productionem testium, sed priorum uel non testificatorum quandam appendicem, uel testificatorum emendationem appetat.

Cæterum si is, qui testes produxit, testificata non percipiat, neq; eorum habeat inspicundi copiam, neq; ipse, neq; aliquis aduocatorum eius, aduersarius uero perceperit solus, & exceptiones aduersus ea opposuerit, non ei tamen, qui tertiō iam producendorum testium potestatem nactus est, hasce edat, quominus is, qui hosce produxit, per exceptiones recepta, ea denuo, quæ testificatis suis defunt, apponat: tunc quarta etiā productio testium hanc petenti danda est: præstito prius ab ipso iuramento, quod testificata neq; perceperit, neq; horū inspicundi copiam habuerit, neq; ipse, neq; aliquis aduocatus, quicūq; eius gerat negocia: neq; dolo aliquo, aut machinatione, aut arte quartam testium productionem fieri petat, sed quia testimonijs per denunciationem petitis prius uti non potuerit.

Ac si id factum fuerit: ne imperiali super hoc iussione (ut antea moris fuit) opus sit, sed lex suapte natura ad hæc indulgenda sufficiat. & usq; ad quartam quidem productionem testium licentia sit uti testibus, sed non post longum temporis interuallum, ne per hanc causam lites nimium protrahantur, sed omnino ipsis quædam adhibeatur celeritas, prout iudex id faciendum putauerit.

Illud sanē in confesso est, quod si quis uel semel, aut bis duntaxat productis testibus, renunciatione facta, testificata percipiat consideretq; uel exceptionibus aduersus ea ab aduersario propositis, ipse has perceperit, exindeq; testificata perdidicerit: nullam omnino licentiam habebit, ut ulterius testium productione utatur, neq; si sacra hoc iussio adiecerit.

PORRO quo niam scimus latam iam legem, si quis hic litem exercent, necesseq; habeat certam litis partem comprobare in prouincia, ut liceat iudice hoc decernente, & sufficiens spacium temporis deficiente, testes producere in prouincia, & translatis actis causam huc remittere, quō ab eodem disceptetur iudice: multæ uero de hoc nobis interpellationes fiunt, uolentibus nonnullis, qui in prouincia quidem litigant, hic uero testes habent, ut lex etiam in talibus obtineat, & ei, qui in prouincia litigat, pro testibus producendis exhibendisq; omnino probationibus huc dirigendi, & referendæ ad eundem denuo iudicem litis licentia sit, etsi de prouincia in prouinciam hæc fieri petat: sancimus, ut propter maiorem copiam probationum & hoc obtineat, possitq; is, qui in prouincia iudicat, ex prouincia huc dirigere, & apud unum aliquem selectissimorum à nobis deputatorum iudicum, decreto ea de re à iudice interposito, testationes dari, & ab una prouincia in aliam prouinciam aut apud defensorem aut præsidem testificationibus ex interlocutione iudicis dari, ibi uidelicet definitiua sententia proferenda, ubi & lis contestata fuit: ut quemadmodum hinc in prouinciam apud præsidem aut defensorem testium productionem peragi posse sancitū est, ita & de loco in locum, atq; de prouincia in hanc urbem ualeat, & omnibus per omnia perfacta sit probationum facilitas, ut tamen testificata in ipsis prouincijs non edantur, sed gesta,

quæ traduntur testes producentibus, aut eorum aduersarijs, apud actorum publicorum monumenta sigilla suscipiant, & ita uel huc, uel in prouincias à iudicibus remittantur: ne quando (ut potest fieri) causæ natura alijs porro testibus indigeat, & propter editionem testium excludatur accessio. His omnibus intelligendis in causis pecuniarijs. In criminalibus enim, ubi de maximis rebus uersatur periculum, omnibus modis necesse est testes prodire in conspectu iudicis, & ibi quæ comperta habent ac cognita, edocere. quo casu forte & tormentis & cuiuscunque alij obseruationi locus erit & occasio.

ENIM VERO si seruilis conditionis esse dicatur, qui testimonium perhibere uoluerit, is uero liberum se affirmet existere: si iam inde à natiuitate impletor quidē testimoniij dictio, de statu tamē quæstio in tempus exceptionum reseruatur, ut si seruilis conditionis fuisse uideatur, habeatur testimonium eius pro non dato. Si se manu missum dicat: cogitor primum ostendere ipsum instrumentum, per quod libertatem nactus est, & ita testimonium dicito. Si in alia se regione libertatem consecutum aiat, aut ad manum se probationes non habere, idque præscriptis uerbis eiurauerit: describitor quidem testimonium, sed nisi manu missionis instrumentum ostendatur, testimonio illius is, qui eum produxit, non utetur.

INSUPER si quis eum, qui ad dicendum prodit testimonium, inimico aiat contra se esse animo, & forte ab ipso in crimen publico postulatum iudicio: si protinus ostendatur, criminalem inter ipsos causam agitari: non procedito inter testes is, qui in tantum alienato ab hoc est animo, ut etiam de crimine ipsum publico postulet iudicio. Si alioqui inimicicias alere dicatur, aut actione contendere pecuniaria: non prohibemus, quominus is testetur. huiusmodi tamen quæstiones in tempus exceptionum reseruamus.

PRÆTEREA quoniam legem tulimus, ut in pecuniarijs causis uel ab inuitis testimonium dicatur, non compellendis præstare testimonium illis, qui mediatores ipsis extiterint, & nonnulli ea lege abutuntur, neque uolunt perhibere testimonium: sancimus, ut si utraq; pars in testimonium eius, qui mediator illorum factus est, consentiat, secus contentos fore his, quæ ipse dixerit: uel inuitis ipse testimonium perhibere compellatur: ea ipsa prohibitione, quam obrem inuitum eum ad testimonium accedere prior lex nostra noluit, per consensum ambarum partium sublata.

SCIMVS DENIQUE ET HOC multoties fieri, quod nonnulli uel ad locorum defensores, uel clariss. prouinciarum præsides, uel etiam (ut adsolet) hic apud clariss. magistrum census ingressi, & querela proposita, quod ab hoc contra leges tractati, aut alioqui affecti iniuria, damnoque inuoluti sint, uelint eius rei testes sistere. At ne posterius ipsis obijciatur, quod gesta ex una tantum parte constiterint: oportet & illum in eadem degentem urbe, ubi præstatur testimonia, à præside aut defensore citatum, sistendis interesse testimonijs.

Si interesse nolit, & respondet, ut testificata ex una tantum parte præstata, per se utilitatem non habeat: sancimus, ut huiusmodi testimonia ita obtineant, quasi non ex una parte affectæ, sed ipso etiam præsentem perfectæ essent. Nam si uenire recuset, neque uelit audire, quæ à testibus deponuntur, quæque insuper de posita publicantur, non ex inuitabili aliqua necessitate accedere impeditus: perinde futurus est, ac si interuenisset: neque aliquam ex contumacia sua utilitatem sentiet, sed uidentor collato quodammodo pede cominus inter se constitisse. quæcunque uero illi exceptiones competent, his arbitrato suo utitor: eo solo opponi nequeunte, quod cum à testimonijs audiendis obstinatione quadam animi seipsum absentarit, per contumaciam eius ex una tantum parte factæ uideantur.

Alijs omnibus, quæ de testibus uel à nostris maioribus, uel à nobis ipsis prodita sunt & legibus inclusa, ratis manentibus, & à nostris iudicibus custodiendis, siue maiores, siue minores sint, siue in ampla hac urbe, siue extrinsecus in prouincijs: ut tractatu etiam testium pro uirili à nobis correcto, syncerius ac religiosius lites peragi efficiamus, quas propter & omnes iudices præbere audientiam propositis in medium sacrosanctis dei eloquijs sanximus, & iurandum subire tam actores, quam reos & aduocatos iussimus: ubique litigantium, & iudicantium, & testimonia perhibentium animis deum insistentes, ut per omnia lites dei memoria & præsentia puras & litigantibus à suspitione reddamus liberas. quam sanè legem obtinere uolumus exinde in omne post futurum æuum. Quæ igitur nobis placuerunt, & per hanc sacram exprimuntur legem, ea studeto excellentia tua effectui simul & fini tradere.

VT PRIMAE ET SECUNDÆ DOTIS EXACTIONE

instante, nempe uiro ad secundas digresso nuptias, prior uxor, aut ex prior matrimonio suscepti liberi præferantur. Utque si uxor, aut is, qui dotē pro ea conscripsit, in dotē conscripta tradere uoluerit, & maritus ea

suscipere

suscipere differat: soluto matrimonio nihilominus ab eo per ipsum conscripta exigatur donatio ante nuptias. Et ne donationem ante nuptias præstet, qui quominus dotem acciperet, in causa non fuit. Constit. XCI.

Imp. IUSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. Orientalium prætoriorum præfecto, iterum ex consule ordinario et patricio.

Pervenit res nuper in cōtrouersiam nobis iudicantibus, quæ & maiore animaduersione digna est, neq; clariore indigna sanctione. Quidam enim cum & initio uxorem habuisset in matrimonio, & ea amissa, deinde alteram sibi adiunxisset, dote utrinq; suscepta, procreatisq; ex priore liberis: humanis rebus excessit, secunda uxore etiamnum superstitite. Volebat igitur secunda uxor datam à se dotem exigere, freta priuilegio à nobis concessio. contradicebant ei ex prioribus nuptiis suscepti filij, prætendentes & ipsi maternā dotem. & in cōtrouersia erat, an priore uxore non amplius superstitite, illius filios contra secundam dotem mouentes actionem, admitti oporteret. Neq; enim id priuilegij alijs, uel hæredibus, uel creditoribus, aut iam dedimus, aut adhuc damus, præterq; solis filijs. Ac multæ contentiones ea in re exortæ sunt, dicente secunda uxore, prioris uxoris dotem maritum, uel anteq; ad secundas peruenisset nuptias, insumpsisse: neq; iustum esse, ut cum maritus amplius in bonis reliquisset non inueniatur, q; quantum ad solā secundam dotem sufficiat, ipsa propriam quidem dotem amittat, illi uero iam consumptam recipiant. At filij ius hypothecarum protulerunt, quod omnino, si quid in bonis defunctus relinqueret, defunctæ iam uxoris hypothecæ antiquiores essent, quā secundæ. His itaq; in controuersiam deductis, illud sanè in confesso, & nostris iam expressum legibus est, quod si quid ex rebus prioris aut secundæ dotis appareat: id necesse sit aut prioris filios, aut secundā uxorem, aut si & ipsa mortua sit, eius habere filios, singulos prout aliquid se in ea re iuris obtinere ostenderint. Siquidē eo casu & actio in rem siue de dominio uindicando directe competit: & unumquēq; oportet obtinere, quod suum est, nullo indigens priuilegio. Si uero nihil earum rerum, quæ ad alterutram pertineant dotem, appareat, aut quædam appareant, quædam desiderantur: siue superstites sint uxores, priore forte matrimonio per diuortium soluto, & dotis exactione mulieri competente, siue ambæ mortuæ sint existentibus filijs, siue altera ex his: potiorē esse in his, quæ desiderantur, priorem & ex ea prognatos filios, antiquiorē dotem prætendentes. Idem dicere fas est, & de nepotibus, & pronepotibus, & reliqua deinceps successionē, cuiuscunq; sexus sint. Quemadmodum enim, si duo debita sint fiscalia, necesse est antiquius debitum potius esse posteriore: ita & hoc casu necesse est priora priuilegia primæ doti tribui, & secunda secundæ, neq; dotem præferre doti, neq; hypothecam hypothecæ: sed quod antiquius est, & plus habet temporis, id manere propriam firmitatem & prærogatiuam obtinens. Nam tempora hypothecarum mutare aut tollere, nulla ratione sustinemus. Atq; hæc dicimus, non quod ignoremus, alibi quoq; ista in nostra determinatione sustinemus. quia tamē omnino apud nos agitata sunt, & diuersas ea res quæstiones habuit: propterea etiā ad præsentis legis condendæ necessitatē deuenimus, non ut hoc primū tempore id sanciremus, sed ut omnibus cū obscure sancitū, tū raro in iudicijs perpensum fuit, apertiore denuo lege complectendum, & reuocandum in usum, deducendumq; in iudicia putauimus, ut in commune omnes ibi repositum habeant auxilium. Si enim coniungantur aliqui inter se, dotalibus & donationis ante nuptias instrumentis interuenientibus, deinde maritus quidem ante nuptias donationem offerat, uxor uero dotem conscribat, uel ipsa hanc præbitura, uel patre aut aliquo extraneo dante, quæ postea dos per totum tēpus matrimonij marito soluta non perhibeatur, cum ille matrimonij onera pertulerit, & matrimonium morte mariti dissoluatur: haud sanè iustum fuerit, eam quæ coniungi dotē non dederit, donationē ante nuptias percipere. Si uero dederit quidem, non tamen in solidum, tunc & ipsa donationem eatenus exigat, quatenus dotem obtulit. Acquitatis namq; & iusticiæ amatores sumus, eamq; cū in alijs oibus rebus, tum etiam obtinere uolumus in matrimonijs. Vnde quæ nihil obtulit, nihil capito. quæ minus dedit, q; se daturam professā est: tantum recipito solum, quantum obtulit. estq; & hoc præsentī legi pulchrum incrementum, multa decernenti, quæ cum semper in controuersia sunt posita, uix tamen hoc tempore ad legislationem deducta sunt.

LVD quoque legi adijcere bonum est, quod mota questio similiter nobis necessariū ad legislationē fecit. Porro si uxor dotem debeat, & cum eam dare uellet uel ipsa forte, uel qui hanc pro ipsa præstat, quicumque tandem sit, siue propinquus, siue extraneus, nempe dote uel à patre data, uel ab extraneo, hoc est (ut uerba legis sonant) dote uel profecticia, uel adueticia existente: maritus, aut huius forte pater, aut auus eam suscipere nolit: mulieris autem pars hoc ipsum testatione cōplectat, & parata sit soluere, aut (quod maius est) exhibeat etiā & offerat fortasse, & si in mobili bus rebus cōsistat, sigillis impressis secundū legē deponat, aut cupiat hæc fieri uel ex una parte in iudiciū progressa, atque hinc ex iudicio digressi quidam parti ista mariti renuncient, quæ sic quoque dotem accipere differat: ne possit soluto matrimonio propterea exactionē donationis ante nuptias declinare, quod dos data non sit. Nam qui dare uoluit: simulatque perceptionem qui capere rogatus fuit, recusat: adsimilis ei est, qui dedit. Atque hoc unā cū cæteris in dote obtineto. Quemadmodum enim si mora contracta dotem non det, ut denegetur quoque illi ante nuptias donatio, introduximus: ita & si dare uoluerit, deique industria perceptionem qui capere debet, recuset, damus ei donationis ante nuptias soluto matrimonio exactionem, quam dorem culpa mariti non intulerit. Quæ igitur nobis placuerunt, & per hanc sacram declarantur legem, ea studeto excellentia tua effectui & fini tradere.

DE IMMENSIS DONATIONIBVS COLLATIS
in filios.   Constit.   XCII.

*Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. per Orientem prætoriorum præfecto,
iterum ex consule ordinario, & patricio.*

QUæ quidem ad Falcidiam illiusque portionē attinet, iam ante determinauimus, non ignobili ipsa & contemnendo incremento aucta. nam nimia illa inæqualitas placere nobis non potuit. Præterea quos ex filiis pater uult, præferre quidem conuenit: sed non in tantum depauperare cæteros, ut eam depauperationē perferre nequeant. Lata igitur à nobis lege in sua firmitate permanente, illud uolumus, ut si quis immoderatam donationem in quempiam aut quospiam filiorū suorū faciat: necesse habeat in hereditatis distributione tantum cuique filiorū relinquere, quā magna pars erat legitima, antequam pater donationem in filium aut filios hac ipsa honoratos cōferret. Ita enim donationes amplius in crimen non uocabunt, cum in uniuersa patris substantia legitimam habeant, ad eū modū eius mensura aucta, quæ & pater in bonis habuit, antequam donationibus patrimoniū exhaustū esset. Nequeuntibus filiis donatione honoratis dicere, se contentos imoderatis illis donationibus, abstinere paterna hereditate decreuisse. quin tametsi nō cogantur paternam hereditatem agnoscere, si donationibus contenti sint: omnibus tamen modis necessitatem habentibus, ut quod inde excurrit, ea mensura, qua diximus, cū fratribus exæquent, ne per donationum immensitatem minus illi habeant, quā debetur legibus. utpote cum patri, qui mediocriter circa reliquā progeniem affectus sit, liceat utique his, qui magis ab ipso diliguntur, amplius aliquid largiri, non uero per huiusmodi immensitatem in illos alteros profusam reliquos liberos oblādere, & à nostro discedere proposito. Et quancūque initio quoque ea nobis res in animo resederat: ad tempus tñ id extrahentes, prius humanarū mentium periculum facturi, quia penitus ad id genus affectiones prolabi eos deferrique uidemus: propterea illi nunc legi hanc appendicem adiicimus. Cæterum hæc de his liberis loquimur, qui se gratos erga ipsos perhibuerunt, non de ingratiss, & quibus pater ueram legitimamque ingratitudinem obijciat. Nam si res ita se habere uideatur, & ingratitudinis causæ comprobentur: sunt contra ingratos filios propositarum legum præscripta rata, in nullo per hanc nostram legislationem minuenda. Quæ igitur nobis placuerunt, & per hanc sacram declarantur legem, ea studeto excellentia tua effectui & fini tradere.

DE APPELLATIONIBVS, VT SI MOTA APVD
appellationis iudicē causa litigatores ad arbitros deueniant, intereaque
temporis biennium decurrat, & contingat denuo causam ad ap-
pellationis redire iudicem, ne biennij decursus obijciatur.
Constit.   XCIII.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. per Orientem prætoriorum præfecto,
iterum exconsule ordinario, & patricio.

Subditorum nostrorum interpellationes legum nobis ad salutem collatorum conscribendarum ansam præbent. Siquidem nonnulli interpellationem nobis fecerunt, uolente lege, ut is, qui prouocasset, & per biennium tacuisset, aut etiam cum cœpisset agere, litem non persequeretur, actione appellationis excideret, & ne confirmata iam sententia liceret ulterius progredi, sed alteri ea abiret in rem iudicatam: tam se, quàm aduersariū suum, cum lis agigaretur in iudicio excellentiæ tuæ, à cœpta apud te actione destitisse, & cōmuni consensu cōpromisisse in arbitros, apud quos & scripto congressi sint, & bene multa disceptarint. Postea contemptis compromissarijs iudici- bus, litem à se motam nō prosecutos esse, sed decurso biennio aduersarios suos improbe hoc sibi sumpsisse in usum, quod istiusmodi lis in iudicio tuo amplius tractari nequiret, sed biennio semel præterito iam pro iudicato & cōfirmato haberi deberet: cum ille tamen propterea apud gloriā tuam litē prosecutus nō sit, quod causa ageretur apud compromissarios iudices.

Sancimus igitur, ne prædicta controuersia, ex qua hæc nobis renunciata sunt, decursu temporis aliquid damni sentiat, neue iudicis sententia semel prouocatione suspensa rata sit, sed denuo apud gloriam tuam examinetur, & legitimum terminum accipiat, etsi plus millies biennij spacium decurrerit, aut decurrat.

De cætero uero in omni controuersia, in qua huiusmodi aliquid eueniat, & medio tempore, dum apud appellationis iudicem moueretur, aut ea nondum mota, in alios compromittatur, & per hoc biennium, intra quod appellationū iudices oportuerat litem decidere, excedat, & quocunq; casu lis denuo redeat ad appellationū iudices: alijs omnibus partibus uti fas esto, ac si appellationis iudicium ne deseruissent quidē. cæterum progressi ad arbitros, biennij decursu uti nequeūto, nam qui semel alios delegit iudices, is sanē silentium per hoc iniuria affecto iuste nō obiecerit, quodq; ex compromisso factis iudicibus fidē habuerit, & ppter ea litē prosecutus nō sit, aut istic liti nō satisfecerit, quia apud illos iudices agigaretur controuersia.

Hæc itaq; in omni controuersia tum à iudicio tuo custodiri uolumus, tum ab omni alio, quod forma appellationis iudicat: ne quid circa subdi- tos nostros agatur, quod gratiosum non sit. Cæterum si post relictos compromissarios iudices biennale tempus prætereat: tunc corroboretur confirmeturq; sententia secundum nostras de hoc latas constitutiones. Quod quidem in controuersijs deinceps eo modo euen- turis obtinere uolumus: omnibus alijs, quæ de exercendis appellationibus prioribus prodita legibus, & à nobis in legum codicibus descripta sunt, in sua firmitate manentibus.

VT SINE VILLO IMPEDIMENTO MATRES FILI-
orum tutelam suscipiant, licet obnoxios eos sibi habeant, aut etiā ipsæ
illis obnoxie sint, quāuis iusiurandum non præstent, quod nupti
as iteraturæ non sint. Constit. XCIII.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. sacrorum per Orientem
prætoriorum præfecto, iterum exconsule & patricio.

Descriptimus nuper de curatione minorum legem, depræhensis ex crebra cau- sarum à nobis iudicatarum multitudine maleficijs, quæ circa ipsos admit- terent: ne quis eorū, qui uel minoribus essent obnoxij, uel q se habere ipsos di- cerent obnoxios, ad curā gerendam accederet: quominus administratione re- rum accepta, maliciose circa minorem aliquid delinqueret. Sed quia ma- tribus uolentibus curam gerere, & tam secundum ueteres, quàm nostras leges ad curationem accedere petentibus, præter animi nostri intentionem perperam lex nostra est opposita: uolu- mus, ut à lege, quæ ista dicit, matrū personæ eximantur. Primum enim prohibere nunc, quod pro minoribus semper introductum fuit, absurdissimum ducimus. deinde neutiquam in eun- dem aliquis ordinem matrem & cæteros collocauerit. nam matrem quidem pius ille & à na- tura infusus circa liberos amor ut plurimum suspicione liberam reddit: qui uero nullam erga liberos necessariam habent causam, cum his maternus animus merito conferendus non est.

Vnde licentia esto matribus secundum ueterem obseruationem renunciantibus, & res
suas

suas pignori obligantibus (prout prius in usu fuit habitum) & filiorum tutelam suscipere, neque huiusmodi exceptionem metuunt, sed eo loco res illarum sunt, quasi de hoc ne initio quidem lex scripta fuisset.

Quapropter siue dotes, siue ante nuptias donationes exigant, siue alia debita habeant, siue matres contra minores, siue minores contra matres, patrum forte rerum occasione, uel etiam suarum (multa enim aliquis, ad animi curam ista reuocans & dispiciens, inuenerit) sunt ex utraque parte illibata, secundum priores constitutiones & iudicanda, & administranda, siue legitimorum, siue naturalium filiorum curam mater suscipiat.

Quia uero magna in hoc religione ducimur, ne temere per magnum deum iuramenta præbeantur, uiolenturque: propterea & illam legem corrigendam putauimus, quæ uult, ut matres, cum filiorum suorum curam suscepturæ sunt, antea iuramentum præstent, quod ad secundas non peruenient nuptias. Et toties scimus præuaricatum in legem, & iusiurandum ad periurium deductum, quoties penè præstitum est: ut euidentissimum peccatum sit, id iusiurandum inferre, quod statim atque præstitum est, uiolandum sit. Neque enim si aliquot iusiurandum obseruarunt, propterea oportet & eas, quæ id ipsum dehonestant, impietatis in deum exinde occasionem habere. Nam quod raro fit (sicut etiam uetus prudentia docet) non obseruant leges latores, sed quod fit in uniuersum, id & respiciunt, & adhibita medicina curant.

Quapropter sancimus, ut omnis quidem alia obseruatio, quam in matribus custodimus, priore forma obtineat, & simul Velleiano senatus consulto, omni quoque alio auxilio renunciet, simul omnia agant, quæ prius definita sunt. Iusiurandum uero non præbeatur, sed sufficiat sola renunciatio, cum de omnibus alijs, tum etiam de secundis facta nuptijs, nullo de hoc præstando iuramento. Simul atque uero secundis se nuptijs iunxerit: protinus à tutela depellatur, & eadem agantur, quæ forte & si iurasset, semel in iudicio mentita, suarumque confessioni ac depositioni secundas præferens concupiscentias, sustineret.

Hæc igitur lex ad tuendam pietatem posita esto, sancita etenim ista à nobis sunt, ne deo debitus honor in aliquo afficiatur contumelia. Vnde & iam inde obtineto, excellentia tua in omnibus hanc legem prouincijs manifestam faciente. Hic enim gloriosiss. huius almæ urbis præfecto, cui huiusmodi res curæ sunt, de his conscriptam legem transmittemus, ut eius & clariss. prætoris prouidentia, ad cuius curam hæc pars pertingit, in omne æuū custodiatur.

Et iam inde obtineto, ut in omni pupillari substantia summa cautela adhibeatur, tum circa res minorum tuendas, tum uero maxime circa inuentaria cum diligentia describenda, tam præsentem clariss. scribam, cui talium negotiorum sollicitudo commissa est, quam etiam cæteris, qui ex more interuenire solent: dandis itè accurate ipsis fideiussionibus, & omnibus agendis prouidentia clariss. Prætoris, ad cuius curam hæc pars pertinet, quemadmodum nostris promulgatum est legibus. Proponetque eam in hac regia urbe, ut omnibus manifesta sit, & neminem lateant, quæ à nobis sancita sunt. Legem enim, quæ id concernit, quomodo oporteat custodiri in prouincijs, gloriosiss. præfectis sacrorum nostrorum prætoriorum transmittemus.

VT MAGISTRATVS A' DEPOSITA ADMINISTRATI-
one quinquaginta dies commorentur in suis prouincijs, siue militarem,
siue ciuilem functionē gesserint. Constit. CXV.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. per Orientem prætoriorum præfecto,
iterum ex consule ordinario, & patricio.

Cimus quidē legem iam propositam, quæ uult, ut qui in magistratibus uersantur, siue ciuilibus, siue militatibus, neque si magistratu defuncti sint, prius inde possint discedere, quàm per quinquaginta dies in metropolibus sub publico conspectu commorentur, omnibus conuenire eos uolentibus responsuri: & ut neque per causam, quasi huc euocati sint, prouincia possint excedere: sed & si quid eius modi egerint, ut iterum remittantur in prouinciā. Sed comperimus nonnullos tam exsuperanti præditos esse audacia, ut uel hac lege proposita, nihilominus antequam magistratu defungantur, audeant deferere prouincias, & ad hanc almam accedere urbem metu rerum ab ipsis gestarum, & ne poenas luant eorum, quæ deliquerunt. Sancimus igitur, ne cui prorsus cuiuscunque prouinciæ præfidi, siue in oriente, siue in occidente, siue ex alterutra parte, prius licentia sit eius prouinciæ deferendæ, quàm magistratum deponat. sed & (renouamus enim, quod obsoletum est) ut eo deposito, per quinquaginta dies sub publico aspectu commoretur in prouincia, cui

cia, cui præsuit: referatq; in acta publica eum diem, quo discedit ex prouincia, ut perspicuum sit, in rebus ne gestis suis fiduciam collocet, an non. Si quis uero magistratu deposito,

non per sollennes postea dies ibi locorum commoretur, omnibus seipsum ostentans in publico, sed ex prouincia fugam capeat: ea, quæ ante iam à nobis de his sancita sunt, obtineant.

Præterea si quis magistratum siue militem, siue civilem, uel adhuc gerens, uel eo abdicatus, prouinciam relinquat: is sanè magistratus, qui absq; iussione nostra hæc reliquit, tum criminis perduellionis reus esto, tum denuo in prouinciam remissus, postq; his, qui crimen ei ingerunt, responderit, ut perduellionis reus extremum supplicium excipito.

Illud omnibus prædictum uolumus, ut quem quisq; magistratum suscepit, eum & tueatur, neq; facti eius magistratus successores, cum longius adhuc à prouinciæ finibus absint, edicta (ut uocat) de aduentu suo mittant: neq; cum decessores remoueant, iter ipsi per ocium conficiant, aut etiã hic morã trahãt, aut demigrẽt prius ad alias regiones, inuisuri forte patriã, & quæcũq; alia delicti dissolutiq; homines facere consueuerunt: sed celeriter ad officium, cuius habenas susceperunt, proficiscantur, ne cum illi desinunt, hicq; nondum adsint, ita prouincia magistratu careat. Quin ante duos duntaxat dies, q̃ prouinciam ingrediuntur, in qua est, qui magistratu defungitur, ad eum amice conscriptam mittat epistolam, quæ uelit, ut cohors præmittatur in eius occursum. Atq; ex eo tẽpore annonas percipiat, ex quo iam cum magistratu est, & hunc administrat: neq; tempus discernatur codicillis magistratus, & iussionibus throni tui: sed ex quo quidem (ut dictum est) ipse prouinciam ingreditur, ex eo etiam publicas annonas capiat. Eo usq; autem hæc percipiat ille, qui administrationi præest, & præterea nemo omnium. Neq; enim tolerandum ferendumq; est, ut prorsus absq; magistratu relinquatur prouincia: ut cum à nobis designatus aliquem præficiat, qui locum suum impleat, hominem forte rerum gerendarum imperitum: is, qui in ipso actu est positus, uel prouincia excedat, anteq; tempus initer, uel defraudetur annonis, quas æquum est eum percipere, usq; dum deponat magistratum. Deponet autem eum, cum successor ingressus fuerit prouinciam: ante duos tantummodo dies, q̃ prouinciam ille ingrediatur.

Quæ omnia obseruari à throno excellentiæ tuæ uolumus in perpetuum. Et mox ubi cognoueris præsidere ipsum prouinciæ: ex illo tẽpore & annonas in successorem transferito. Alioqui decessori eas, prout à nobis constitutum est, erogato tantisper, dum successor ingressus subditis se ostẽdat in prouincia. Quæ igit nobis placuerũt, & per hanc sacram declarantur legem, ea studeto excellentia tua effectui & fini tradere.

DE EXSECUTORIBVS, ET HIS, QVI CONVENI- untur & reconueniuntur. Constit. XCVI.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. Orientalium prætoriorum
præfecto, iterum ex consule ordinario & patricio.

Noniam calumniantes odimus & summo studio ac cura auersamur: propterea istiusmodi actiones existimauimus legitimo indigere remedio. Didicimus enim, quod quidam non habentes ullam obligationem, sed una statuentes uoluntate, cum his, qui causas exequuntur, conueniunt quosdam. deinde libellos dirigunt. & dum damnum pertulerint fugientes, deserunt eos, & proficiscantur inarabile eis dantes dispendium. & hoc adhuc amplius in prouincijs committitur, communionem lucrorum ipsis conuenientibus & causarum exsecutoribus proficiente. Ne igitur hoc iugiter committatur: sancimus, non aliter actores libellos dirigere, & damni occasionem præbere conuenio, quàm cautionem exponant & in fugientem & negocij exsecutorem, quod intra duos menses omnibus modis litis contestatione facient apud iudicem: aut si non hoc egerint, omne damnum eueniens conuenio restituent in duplum, non transcedente cautione triginta & sex aureos.

ILLVD quoq; competentẽ promereri correctionem decet. Adijt nos quispiam docens, quod cum obnoxium sibi aliquis apud quendam gloriosiss. nostrorum magistratum reum fecisset: is deinde in crimen postulatus, cum & ipse eum, qui accusationem intulerat, haberet obnoxium: hunc ad alium protraxerit iudicem. atq; ea re præter opinionem aliquid factum esse. Ex quo enim uterq; pro se accusatoris partes tenuit, miserebile quiddam iuxta & ridiculum eodem tempore accidisse. nam simul atq; aliquis suam uellet mouere litem: protinus qui ex aduerso accusatione parauerat, ad alterum, quem ipse sortitus erat iudicem, ipsum protraxit: & ita alter alterum mutuò uexantes, immortalem litem exercuerunt.

Sancimus igitur, ut si quis obnoxium se habere arbitretur eum, qui contra ipsum

ipsum accusationem proposuit: nō apud alium iudicem, sed apud eundē statim ab initio hūc accuset, ut idem iudex in utraq; controuersia sit. Quod si forte iudex, apud quem iudicium sortitus est, ei displiceat: licebit & hoc ei corrigere. Nam cum uiginti nos dierum spaciū post libelli oblationem cōcesserimus, post quos litem contestari oporteat: licebit intra prædictum interuallum illum quidem recusare, alio uero perpotiri: apud quem rursus utraq; litem consimiliter exercere cōueniet, non autem istiusmodi artes cōminisci, sed unumquemq; suo iure uti. Cæterum si tacuerit, post deinde litem uoluerit apud alium mouere iudicē: necesse habeat expectare terminum contra ipsum introductæ litis ab eo, qui in ius ipsum protulit. Et ubi lis acceperit terminum, tunc suam causam apud alium proponat iudicem: quo magis ea ratione huiusmodi artes & mutuas ipsorum læsiones tollamus. Quæ igitur nobis placuerunt, & per hanc sacram nostram declarantur legem, ea studeto excellentia tua esse tui & fini tradere.

DE AEQUALITATE DOTIS ET DONATIONIS ANTE

nuptias. habet autem & alia capitula.

Constit. XC VII.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. Orientalium prætoriorum præfecto, iterum ex consule ordinario & patricio.

Voniam multas in legibus quæstiones moueri uidemus, tum de primis ortus nostri principijs, hoc est de nuptijs procreationeq; liberorum, tum de extremo ex hac uita excessu, quo in genere ultimæ uoluntates & testamenta continetur: subiit nuper animum nostrum cogitatio, paulo accuratius inquirere & perdiscere, quid tandem antiqua lex in dotalibus instrumentis sibi uoluerit, quod cum æqualem in nuptijs pactorum inter se modum tam masculis, q̃p̃ fœminis esse uelit, eamq; contrahentium inter se æqualitatem ueluti ad stateram expendat, neq; huic quidem dimidiæ forte portionis stipulandi potestatem facit, illi uero tertriæ aut quartæ, sed de medio attractum libratumq; pactum ex utraq; parte eiusdē ponderis esse exspectat, nempe utrinq; uel dimidiā collocans, uel tertriā, uel quartā, uel quācūq; tandem contrahentes uelint: non multo prius perquisierit, ut in his, quæ ita dantur, æqualis modus sit, sed his quidem permittat uel mille, uel duo aureorum millia, uel quantumcūq; uoluerint, offerre, illis uero non tantundem, sed aliquanto etiam minus: quasi æqualitas in solis uerbis nudisq; literis, non ex ipsis rebus spectanda sit. Ante omnia alia igitur hoc corrigimus, ut in dotibus, & nuptialibus donationibus, tam oblationum, q̃p̃ stipulationum æqualia pacta sint: & tam magnam quantitatem maritus conscribat, quantam & uxor: tantundē quoq; in stipulationē deducat lucri, exq; tā magna portione, quantā uoluerint, dū mensuræ æqualitatem obseruent. alio em̃ pacto iusticiæ & æqualitatis ratio conseruari non poterit: nisi forte (ut in promercijs solet fieri) mutuo se circumscribant, & cum æquales stipulationes fecisse uideantur, re ipsa inæqualis permaneat effectus, non eadem & consimili prius quantitate in oblatis rebus constituta. aut sanē lex undiq; ridicula fuerit, si cum ille duo aureorum milia cōscribat, mulier uero sex milia forte in dotē offerat, stipulenturq; quartam eius, quod instrumento compræhensum est, lucrifacere: deinde subuentum lucri hæc quidem nihil aliud lucretur, q̃p̃ quingentos aureos ex quarta, ille uero ex eadē quarta mille quingentos, & ueluti in ænigmatē una quarta multo altera maior appareat. nā ex purulēta illa æqualitate suapte natura scēda quædā & absurda inæqualitas perficiet.

Quæ igitur ante hoc tempus dotalia instrumenta composita sunt, eo pacto obrineto, quo conuenta sunt & constituta, quod enim factum est, infectum manere, impossibile est. De cætero autem in uniuersa imperij nostri ditione sancimus, ut & oblationes æquales sint, & lucrorum modus item æqualis pacto compræhendatur, ut per omnia iusticiam & æquitatem colamus. Nam si quis altero ditior sit: licebit alia ei ratione legitima & nostris legibus cognita erga alterum se benignum præbere, non autem per inæqualitatem, quæ æqualitatem simulet, maius alteri lucrum asserere. Atq; hæc quidem de illo lex ad istum se modum habeto, omnibus suam ostentans iusticiam.

SED ET ALIUD quiddam ex his, quæ circa nuptiales euenire oblationes solent, contemplantur sumus considerauimusq; nempe quod augmentum dotis concernit. Ex quo enim tum decessoribus nostris, tum nobis ipsis de augmentis dictum est, & multa ac numeratu difficilia de talibus hac etiam parte ad uetustatem commentum sumus, excogitatas ab aliquibus circumscriptiones tollentes, & incorruptam iusticiam conseruare

seruari volentes, & illud corrigimus. dedimus enim priuilegium dotibus, ut contra antiquiores hypothecas potiora iura haberent: nimirum his, qui cum maritis contraxerunt, secutis fidem & modum substantiæ illorum, non mulierum, quæ eo forte tempore prius contrahentibus mariis nondum iunctæ fuerunt. dedimus etiam licentiam (id, quod sanè antiquum est) augmenta facere, permittentes id tam marito, quàm uxori, siue utriq; siue alter horum augmentum facere uellent.

Principio igitur, ne qua fiat circumscriptio, illud sancimus, ut si quis augere dotem aut propter nuptias donationem uelit: non liceat alteri quidem id facere, alteri uero manere in prioribus, sed augmentum æque ex utraq; parte celebretur, neq; ea res (ut prius) posita sit in arbitrio, sed in necessitate, penitus tamè æquali quantitate, id quod etiam patris nostri constitutio dicit.

Et ne augmentum non re ipsa & uere fieri contingat, sed simultaneè & colore quæsito, & maxime ex parte mulieris, ut mariti creditores freta priuilegio circumscribat: siquidem res utriq; immobiles habeant: pulchrius fuerit, incrementum in immobilibus fieri, quo magis clarum & extra controuersiam positum sit, quid prius adfuerit, quid postea accesserit.

Si res utriq; immobiles non sint: uxor quidem omnino augmentum celebret in immobilibus: ut tam dos, quàm augmentum consimiliter ex omni parte contra antiquiores creditores priuilegium habeant, scilicet accessione nullam in se recipiente controuersiam. Maritus uero etiam in mobilibus augmentum facito. nihil enim exinde damni oritur.

Cæterum si mulier rem immobilem in bonis non habeat, sed augmentum in mobilibus conscribat: certa esto, quod priuilegium habitura non sit, nisi in pristina dote duntaxat, non item in simultaneo forte augmento. nam quod initio existit, hoc in uniuersum omni suspitione solutū est: quod postea per machinationem accessit, inducit & præ se fert defraudandorum creditorum consilium. neq; ratione aliqua uolumus, ut homines per priuilegium à nobis concessum dotibus oblædantur.

Si nullū æs alienū mariti sit, neq; suspicio aliqua fraudandorum creditorum: tunc & in numerata pecunia, & quo modo uolunt, augmenta ab ipsis celebrantur: ut tamè augmentum uel sic celebratum utriq; parem quantitatem habeat, quomagis æquitatem tueamur. quæ enim ea in re subesse possit suspicio, cum maritus nemini sit obnoxius, & propterea augmenta absq; negotio procedat.

HIS CONSEQUENS est & quod in huiusmodi casibus controuersiam habuit, ad meliorem statum redigere. Scimus nonnullas hypothecas ex priuilegijs à legibus ipsis concessis, tempore posteriores cum sint, uel antiquioribus creditoribus præferri: nempe cum quis pecunia sua effecerit, ut uel nanis ematur, exstruatur, aut reficiatur, uel forte domus exædificetur, uel etiam ager comparetur, aut aliud quiddam. In omnibus enim hisce posteriores creditores, quorum pecunijs res uel comparata, uel renouata sunt, potiores sunt his, qui uel multo antiquiores existunt.

Quæ situm est igitur, si mulier prætendens in uetere dote & augmento priuilegium (quatenus tamen id priuilegium, ut prædictum est, seruatur) prioribus præualere uelit creditoribus, ueniat autè & alter creditor, qui licet tempore posterior sit, prætendat tamen suis pecunijs comparatam quæsitam uel nauem, uel domum, uel agrum, & conuenire, ut in ijs rebus, quæ suis pecunijs comparata quæsitæ sint, prædictum priuilegium habeat: utrum dotem oporteat etiam huiusmodi præferri, an uero alijs quidem creditoribus, qui talia non prætendant, præualere debeat, his autem cedere, quandoquidem per ipsorum substantiam ea res quæsita fuerit.

Ac longa sanè deliberatione de his habita, inuenire tamen non potuimus iuste mulierem tali alicui cedere priuilegio. Videmus enim, quanta ex ea re secutura sit absurditas, si ignobilioribus quidem mulieribus ex corpore suo accedat quæstus, exindeq; uictum habeat: bene uero & pudice educatis, & insuper tam se, quàm substantiam suam in domum mariti deducuntibus non solū nullus ab improbe uitam degentibus maritis quæstus accedat, sed etiam adigantur ad paupertatem, neq; aliquid præterea spei habeant reliquum.

Vnde secundum hæc uolumus, ut quamuis alterius tandem pecunijs aliquis comparasse agrum, aut refecisse domū, aut etiā prædium emisse uideatur: nequeant tamen id genus priuilegia mulieribus opponi. Nam & imbecillitatem muliebris sexus satis nouimus, & quod facile contra ipsas circumscriptiones procedunt. deminui uero ijs dotem nulla ratione concedimus: cum satis sit, quod lucris careant, etsi tempore prior inueniatur donatio ante nuptias, & cum satis magna illis exinde iactura proueniat: non uolumus, ut item de ipsa dote in periculum ueniant.

Quia uero & huiusmodi aliquæ nobis interpellationes factæ sunt, quod quidam aliorum pecunijs militent, oporteatq; eos, qui in hæc causas mutuū dant, præferri: sancimus, si quis occasione militiæ, uel ut aliquis referatur inter statutos, uel ob alias huiusmodi causas reuera aurum mutuū dederit, & id ipsum expressis uerbis descriptū sit in instrumento, & de hoc pactum conuentum

fit, ut casu facto, solus is potior sit, qui in hanc causam credidit: ut in hac sola specie mulier cedat: nō temere illi habenda fide, ne per testes quidem, nisi negotium interueniente scriptura confectum sit, & testium subscriptiones habeat, & ipso actu processerit. tunc enim, si per omnes huiusmodi vias negotium decurrat, suspicione uacat: & cōuenit, ut qui isto modo contrahūt, suis rebus non defraudentur. Omnibus alijs praeualeat mulier iuxta priuilegium, quod iam ipsis à nobis concessum est.

PRAETEREA quia legē iam descripsimus, ut pater, qui se mel dotē dedit, p filia, uel sub eius potestate cōstituta, uel sui iuris facta, ita ut denuo dos sibi restitueretur, *tacitam ex stipulatu actionem haberet*: quāritur ab aliquibus, an conueniens sit, ut pater, qui semel dotem dedit, possit genero mortuo, & data à se dote ad ipsum redeunte, filia ad secundas perueniēte nuptias, hanc minuere: an uero facere nequeat, cogitatione huius, quod se mel à sua abalienata sit substantia: sed in eadē mensura illi nubenti dare debeat, ac si neq; uidua facta esset? Siquidē nobis per suggestionem modo nunciatum est, quod cum pater quispiam triginta auri libras filiae in dotem dedisset: mox filia ad uiduitatē deducta, & secundis iuncta nuptijs, nō iam triginta hasce libras dōti obtulerit, sed tantū quindecim, eo quod mulier partem donationis ante nuptias in quindecim auri libris consistentem lucrata erat: & pater non amplius de suo triginta libras obtulerit, sed de suo quidē tantū quindecim, ex lucro uero mulieris alteras quindecim.

Nō iustū igitur hoc esse putauimus, sed filia in diuisione hāreditatis similiter tam lucrum donationis ante nuptias praeipuum habeto, quā ex bonis paternis reliquas quindecim percipito, quasi pater studuerit eam iniuria afficere. Quid enim fecisset, si non contigisset secundis eam nuptijs iungi, sed generum eius manere superstitem? aut quomodo dotem à se iam datam minuisset, aut in lucrum suum conuertisset, aut in dotem secūdi mariti perduxisset? Atqui oportet hāc ipsam in paraphernis habere, & per hanc causam opulentiori forte se marito coniungere, non solum triginta librarum dominā existentem, scilicet quindecim donationis ante nuptias, & quindecim à patre oblatarū, sed quadraginta quinque: tam lucro, quod illi fortuna dedit, cōsistente in paraphernis, q̄ etiā eo, quod ex paterna liberalitate oblatum est, illibato permanente.

Hāc autem sancimus, siquidem patris substantia in eadem forma permaneat, in qua prius fuit. Nam si fortuitus aliquis casus labefactarit illi patrimonium, ut neq; si uelit, potis sit eadem mensura, qua prius, denuo dotem dare, & manifeste paternae per fortuitum casum substantiae ostendatur depauperatio: tunc pater, qui iterum filiā iungit matrimonio, amplius dare nō cōpellitor, quā ferre possunt uires patrimonij: eaq; cum prioris donationis ante nuptias lucrum illibatum habeat, tam magnam à patre dotem pro secunda uice capito, quantā substantiae eius modus subscripserit. Constat etenim, quod hoc lucrum (nempe donationis ante nuptias) cuius ei tantummodo usum fructum praebemus, prorsus moriens cogetur restituere filiae, ut quae in donatione ante nuptias omnibus modis proprietatis etiā domina fuerit.

SED ET ILLUD lege includere perquam necessarium duximus, quod in multis adeoq; ineffabilibus rebus quari solet. Obtulit pater, aut mater forte, filiae suae dotē. dedit hanc illa marito, & mortuus est maritus nō soluēdo. mox de cedente patre aut matre, expetebatur ea, quae nupta fuerat, ut dotē conferret, uel tanto minus caperet.

Ac siquidem uir soluendo sit: quacūq; spectes, facile res dissolui potest. Si uero nullius alterius rei domina sit illa, q̄ actionum contra maritum, quae per eius inopiam inefficaces existant, & obijciatur mulieri, quod pro ipsa iam oblata dos sit, quodq; actionē conferat nullum omnino effectum legis habentem: res sanē nobis consideratione digna habita est. Et scimus quidem in plerisq; iudicijs paulo id durius iudicatum, & mulierem coactam conferre dotem, aut reputare pro se datā dotem, ex qua nullum omnino illi re ipsa effectum percipere cōtingerat. Nos uero ex alijs legibus negotio opem ferimus.

Ex quo enim mulieribus optionem dedimus, si maritus res male administret, ut uel constante matrimonio eas ad se recipiat, & conuenienti modo administret, quemadmodum & nostra loquitur cōstitutio: siquidem sui iuris, & perfectae aetatis mulier sit: sibi ipsi culpam imputato, quare cū maritus inciperet rebus suis male uti, non pridem eas ad se receperit, & sibi ipsi auxilium tulerit. Eo enim pacto habitura fuisset in rationem collationis res suas indeterminatas, & collationem in tanto maiore summa faceret.

Si uero sub potestate sit, & citra consensum patris hoc facere nequeat, siquidem patrem adiens hāc prolocuta est, testatoq; eum conuenit, ut ad res uel constante adhuc matrimonio recipiendas, & in alia reseruandas tempora, sibi cōsensum praebet, & pater hāc fecerit: rursus & hoc casu iura sua illibata habebit, rebus illi adseruatis: utiq; cum & res donationis ante nuptias uel cōstante matrimonio iudicare illi dederimus, & insequentis periculi metu prorsus liberari.

Ceterum si cum patrem de his testato conuenisset,

uenisset, is actionem neq; ipse mouit, neq; consensit, neq; huius agendi licentiam dedit filiae: ni-
hil ipsa periculi excipito, sed & nuda illa contra inopis mariti bona actio cōfertor, & tam ipsi,
q̄ fratribus eius communis fortuna esto: non tamen per collationem implicator damno, sed
competens illi ex paternis bonis portio dator, actione quidem cōferenda ab illa, ab omnibus
autem mouenda fratribus, & in cōmune omnibus illis acquirendo eo, quod fortunæ euentus
præbuerit. Atq; hoc sanè obtineto, si pater in huiusmodi casibus dotē offerat, & in bonis eius
locum habitura speretur collatio. Verum si maior dos sit, perq; inobedientiam patris,
qui neq; ipse actionē mouere, neq; ut ea moueret, permittere uoluit, in illa spe uersetur colla-
tio: tunc ipsa filia per se moueto, neq; hunc prætextum habeto, quod mouere nequeat, sed sibi
ipsi auxilium ferto, & de mariti inopia futuram ablegato formidinem. Ac scimus sapientiss.
quoq; uirum Vlpianū talia quæsiisse, & cum maritus soluendo inuentus non esset, opem tulisse
se mulieri, dum uoluit ab ipso collationem fieri, in quantum maritus facere posset. Sed
quia cū leges in multitudine existerent, & anteq̄ eas constitueremus deducere musq; in lucu-
lentum ordinem, multa etiā ex necessarijs ignorabantur, & sententiæ legibus contraria uolenti-
bus proferebant à iudicibus: ne circa hæc admittatur aliqua deceptio, propterea necessarium
putauimus cum alijs, tum uero etiam constitutionem nostrā, quæ uel constante matrimonio
mulieri opitulatur in mediū proposita, meliorem & magis compendiarium consecutaneamq;
uiam ingressi, præsentem legē proferre. Ne uero particulatim personas, in quibus eam
obtinere oportet, enumeremus: generali oratione determinamus, ut in quibus ratio habetur
collationis, in his & constitutio ualeat, siue pater, siue auus, siue mater, siue auia, siue etiā ex ul-
terioribus personis aliqua sit. Quæ igitur nobis placuerunt, & per hanc sacram declaran-
tur legem, ea per propria programmata efficitur excellentia tua, ut omnibus manifesta fiant,
& in perpetuum conseruentur.

NE VIR EX DOTE, AUT MULIER EX DONATIONE

ante nuptias proueniens lucrum proprietatis iure teneat, sed cōseruet dominium
filijs suis: uel si ad secundas nuptias non ueniant, in lucro solum usumfructū ob-
tinentes. Et ut qui diuortio matrimoniū dirimūt, si dotē aut ante nuptias do-
nationē lucrentur, similiter & ipsi dominium filijs cōseruent: persona, quæ
usumfructum habet, cogenda filios alere. Si uero bona gratia soluat
matrimonium, & uideatur quædam occasione damni dati detenta es-
se: ut hac arte perempta, quæ detinentur, ea reseruentur filijs.

Constit. XC VIII.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. Orientalium prætoriorum
præfecto, iterum ex consule ordinario & patricio.

A quidem, quæ semper eodē se modo habet, legibus nō egent uarijs, simplicitatē, & qd
sine ullius diuersitatis mixtura est, continue possidentia & utentia legibus sempiternis
ac sacris, nulla correptione egentibus. Quod autē secundū nos est, in redundancy cō-
prehensum tumultū, gubernatiua indiget sapientia ex legibus superueniente negocijs.
Vnde quoniā nos neq; iudicia segnes, multis interpellantium iudicantes caulis, sin-
gulis quidem medemur, cōprehendentes autem unamquāq; quæstionē dubitatā à no-
bis & iudicibus nostris, per legislationē, quæ oporteat agi, & generaliter in unaquāq; quæstione ex-
ponimus. Itaq; illud ante omnia uisum quidem est forsan esse priscis legislatoribus non sine quadam
diuisione, nobis autem putatum est, bene se habere temperata lege ad simplicitatē causam trāponere,
& nunc incohante, & nihil perscrutante horz, quæ prius terminata sunt: quoniā & nobis ipsis quidē
non displicentibus de hoc ipso, quæ legibus, uisa sunt meliora secunda. Nuptialibus nāq; lucris,
si quidē aliquis coniunctorz seuauerit pudiciam, manentibus apud ipsos ualide, & eorū substantijs in
fixis. Si uero ueniat ad alterius personæ coniunctionem, ex prioribus nuptijs filijs seruandis, simplici
quadam & meliori lege duplicem hanc placuit interimere. Si enim secundis mixta nuptijs muli-
er, aut etiam uir forte ad secundā respiciens coniugē: quæ ex morte lucrata sunt, aut etiam ex repudio
forte: seruat filijs. cum utiq; forsan & alij erunt ei filij ex nuptijs sequentibus, quomodo iustum est eos,
qui in solis filijs legitimis moriuntur, non seruare eis lucra ex mortuis eorū parentibus, sed alij ea tran-
smittere, scilicet quid erit præciosius filijs apparentibus non ingratis. Propterea igitur sancimus si multi-
er moriatur, & ueniat lucrum fieri uiro hanc dorem omnino seruare filijs, siue ad secundas ueniat nu-
ptias, siue etiam non. Et ex diuerso si mortuus fuerit uir, mulier autem ante nuptiali donatione lu-
cra proprijs filijs, usum quidem lucrorum ex nuptijs apud eos constitutū, proprietatē uero eorū filijs
omnino seruandam his, quæ super parentibus ad secundas uenientibus nuptias sancita sunt, in suo or-
dine

dine seruādis. & hoc ualere matrimonijs quocūq; modo solutis ab hodierna die, & in omne tēpus, qđ sequitur, & in his matrimonijs, quæ iam soluta sunt quidē, siue morte, siue quolibet alio modo, adhuc autem pendente, eo quod unus superstes sit. nam si ambo defuncti sunt, hoc hæredibus non damus, sed tanq; simul terminatum ueteribus relinquimus legibus. Illud certum est, quia dum semel fuerit filiorum, & proprietatem lex deferens eis præstiterit, tunc in successione & alijs accessionibus, ita & in his erit, sicut & in prioribus sancitum est filijs, qui propter secundas nuptias parentum lucrum aliqd ex legibus sunt potiti. Illud quoq; ex quadam causa denunciatur nobis ad legislationem deducere existimauimus oportere. quia enim transierunt quidem in alterutros & uir & uxor, filij autem eis erant ex matrimonio, despexerunt eos ambo, & circumibant mendicantes: propterea iudicauimus uehementiori quidem forte conuenienti & melius se habenti uti lege, ut timore scilicet poenarū quiescant, aut lucrorum causa iniustorum matrimonia dilacerare, aut etiam proprios negligere filios. Si enim omnino aut per transactionem, aut per modum alium separetur matrimonium, si quidem non sunt filij, maneat priora in suo ordine. Si uero filijs existentibus, fiat hoc, & neq; filios erubescerent denotare, aut uiro cōmittente digna amissione antenuptialis donationis, aut muliere digna casu dotis: neq; uir dotem lucretur, neq; mulier antenuptialem donationem: sed repente casu præcedente, aut dotis, aut antenuptialis donationis, proprietatis lucrum mox ad cōmunes ueniat filios, & eorum fiat, usu solo apud transigentes manente. cogendo tamen eo, qui usum lucratur, filios ex eo matrimonio & alere, & alia omnia ministrare eis secundum lucrata substantiæ mensuram. Nouimus autē aliquid etiam tale factum, & quia bona gratia dissolui matrimonia, & recedere quidem antenuptialem donationē ad eum, qui conscripsit, dotem uero ad eam, quæ tamen obtulit occasione quasi damni & aliarum causarū auri quantitas non mediocris utriq; data est parti: ut non uideretur hoc nuptiale lucrū, neq; seruarietur filijs secundum de hoc leges, sed extrinsecus accedens quasi ex alia causa lucrum fieret eius, qui accipere hiegit. Ideoq; ex hac arte factam curantes læsionem sancimus, ut nel si quid tale fiat, & adueniat alteri aliqd lucrum, & hoc similiter seruari filijs. Proprietate quidē mox ueniente ad eos, usu uero solo apud lucrantē constituto. Sic abstinebunt omni uicio. Sic omni desiderio irrationabili, sic nec inuiti, nec ipote suis nocebunt filijs. sed erūt temperati maxime quidem circa suam castitatem. deinde etiā circa matrimonij effectum, quem competens est habere eos, qui semel cōiuncti sunt, alterutri res est, & castitate plena, & bonis moribus congrua, & paterno maternoq; affectu plena, ut quod eis parentes sponte non seruant, hoc post deum, qui est cōmunis omnibus pater, dicimus autem qui imperium habet per legem his, qui a parentibus læsi sunt, seruet. & hic quoq; ea, quæ de lucris & successione prius disposita sunt teneant, nihil enim eorum innouamus, præter illa sola, quæ expressim in hac lege conscripsimus. Quæ igitur placuerūt nobis, & per hanc sacram declarata sunt legem, tua celsitudo operi effectuiq; tradere festinet.

DE DVOBVS REIS PROMITTENDI, QVI VICE MV

tua fideiussores accepti sunt.

Constit.

XCIX.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. Orientalium prætoriorum præfecto, iterum ex consule ordinario & patricio.

Cimus pridem nos legem de electione mandatorum, fideiussorum, ac reorum cōstitutæ pecuniæ tulisse, quæ tametsi multas & in cōmune omnibus collatoribus nostris utiles legislationes cōplectitur: in præsentia tamē & alia quapiam ex politione, & neq; ignobili contemnendaq; nec cōmunibus reipublicæ uisibus inutili constituta appendice indigere nobis uisa est. Si quis enim mutua uice fideiussores accipiat aliquos: nisi adiecerit, ut unusquisq; horum in solidum teneatur, omnes ex æquo actionem sustinento. Quod si & tale aliquid adiectum fuerit: conseruator quidem pactum conuentum: non tamen protinus ab initio singuli in solidum exiguntur, sed interim pro parte, pro qua quisq; tenetur. procedito autem is etiam contra reliquos, si modo soluēdo, & in loco præstō sint. Et quidē si ita se res habere uideatur, ut & omnes illi soluēdo sint, & in rem præsentē cōueniri queant: periculū cuiq; illorū immineto, ut quod sub alternante fideiussione creditū est, id pro sua quisq; parte, ex qua omnino tenetur obnoxius, præstet: neq; æs alienum cōmune priuatum alicui onus efficitur. Si reliqui uero, siue quidam ex ijs, siue in partem, siue in solidum soluendo non uideātur, aut etiam absentes sint: in illud etiā teneor obnoxius, quod ab alijs recipi non potuit. Ita enim & illius pacti conuenti ratio conseruabitur, neq; actor aliquod sustinebit damnum: & ut maxime ignorante eo, qui hos habet obnoxios, aliquid illi inter se pacti sint, nihilominus unusquisq; tenebitur, quemadmodū initio scripto cōpræhensum fuit, non habiturus licentiam, ut artibus, uel dolis, uel transactionibus transcendat ea, quæ conuenerant. Si in iisdem utriq; præsentēs absentesue sint locis: sancimus, ut qui causæ audientiam accommodat, & protinus in ius illos produci iubeat, & tam commu

communiter causam examinet, & cōmunem etiam proferat sententiam. Ita enim rei omnes in disquisitionem uocabuntur, & debiti exactio simul iusto, simul legitimo procedet ordine.

Si magistratus non sit, qui liti audientiam præbet, sed alius quispiam: damus licentiam uel hic cōpetenti iudici ea de re adiro, uel in prouincia his denūciatis clariss. præfidi, aut etiā cōpetenti iudici, ut per cohortem suam compellant & illos adesse iudicio, & partem eius fieri, ne quid omnino sacræ huic nostræ legi impedimenti incidat. His omnibus obtinentibus in contractibus posteriore tempore & à positione legis celebrandis. Nam quod modo præterijt, id ante ipsum propositis de hoc legibus relinquimus. Quæ igitur nobis placuerunt, & per hanc sacram declarantur legem, ea studeo excellentia tua effectui & fini tradere.

DE TEMPORE NON NVMERATAE DOTALIS pecunie. Constit. C.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. per Orientem prætoriorum præfecto,
iterum exconsule ordinario, & patricio.

Eq; exceptiones non numeratæ pecuniæ, quæ in certis opponebantur casibus, leges nostræ intentatas inexcussasq; reliquerunt. sed longam earum & effusam prolixitatē in arctum contraximus, ne homines ex socordia forte sua & improbitate quasi ex promercio fructum caperēt, alijsq; negocia facerent. Neq; em̃ par eademq; ratio probationum est omnibus, qui eas exhibere uolunt: multas quoq; recusat tempus. Quapropter recte & ex officio in quibusdam casibus non numeratæ pecuniæ exceptiones ad moderationem redegimus. quæ quidem ex his, quæ iam à nobis sancita sunt, licet percipere. Certe eius generis quiddam hoc tempore etiam in dote facimus. Ex quo enim uniuersum matrimonij tempus, dum nuptiæ consistunt, maritis concessum est, ut de non data dote querantur: & largius præterea interuallum constitutum est tã post maritorū mortem, quàm post diuortium, ut intra annum querela porrigatur: propterea putauimus, & breui cōpendiariaq; lege efficiendū, ut de dote nō numerata querela celerius procedat, & mulieres in huiusmodi casibus post longa tēpora probatione liberandas. Si quis igitur duobus tantummodo annis cum uxore cohabitauerit, aut etiam minore tempore, & dotem non perceperit: nullam iniuriam silentio suo maritus experitor, neq; ipse, neq; hæredes eius, etsi ille tacuerit: sed quærela ea de re intra alterum annum mouetur. siquidem ad hanc nos legislationem inuitat matrimonij breuitas. Si uero in longius tempus, q̃ biennium, in breuius, q̃ decennium, matrimonium extendatur: præbemus marito, ut conqueratur, & dicat dotem sibi pro parte, aut in solidum oblatam nō esse. atq; hoc si fecerit: transmittat querelam, semel de hoc querente marito, neq; uxore, quod dederit, comprobante. Si intra decem annos non conqueratur: silentio mariti querelam tollimus, post decennium neq; ipsum hoc facere conqueratur: silentio mariti querelam tollimus, post decennium neq; ipsum hoc facere concedentes, neq; ulterius annum præbentes eius hæredibus. Atq; esto sanè & hoc non nostra aduersus aliquos pœna, sed subditorum ignauitæ resectio. Nam cui per tam longum tempus (nempe decennium) querelam proponere licuit, si præoptet silentium: is utiq; manifestam de se significationem dat, tametsi dotem non percipiat, quod hanc tamen omnino hæredes eius præstare uelit. Iisdem obtinentibus, etsi matrimonium diuortio dissolui contigerit. Neq; itē differentiam nobis constituentibus, mulier ne quasi ipsa oblatura dotem cōscribat, an pater, an alius quispiā pro eo: tempore in omni huiusmodi casu (prout diximus) suos effectus ostendente, & querelam aut præbente, aut perimente. Loquimur autem non de contestatione, quæ uerbis fit. sæpenumero enim aut quædam iracundia, aut alia incidens occasio efficit, ut talia quæpiam maritus dicat: aut etiam cum nihil dixerit, redempti id testes improbe mentiuntur. sed contestationem oportet in scriptis consistere. Porro si constituto forte iudicio eam facere uoluerit: omnino id mulieri, aut prorsus ei, qui dotem se daturum conscripsit, innotescere debet. Non q̃ aliquid obset, quominus ipse maritus per se hoc facere possit, & item con queri, & partem mulieris ea, quæ geruntur, ignorare: modo prius in animo reponat, nulla id ratione ualere posse contra eum, qui quod querela aduersus ipsum facta sit, ignorat. Ut igitur summam dicamus: intra biennium quidem soluto matrimonio (siue morte, siue diuortio) tam ipsi marito de dote non numerata queri licet, q̃ eius insuper hæredi intra alterū annum, Si uero matrimonium ultra biennium usq; ad decimum annum extendatur: marito eiusq;

eiusque insuper hæredi intra menses tres querelam concedimus. Si autem decennium decurrat: tunc neque marito, neque hæredibus eius querelæ mouendæ potestas erit, in uniuersum hoc tempore mulieri suffecturo.

Enimvero si minor annis maritus sit, neque cõqueratur: tantum illi temporis ad restitutionem attribuimus, ut ne à tempore contracti matrimonij duodecim annorum spacium excedat. siquidem compertum habemus, eos, qui cõcelerrime nuptias contrahunt, ad illas non minores quindecim annis accedere. Vnde & uicesimum quintum ætatis annum excedet, & intra annum porro uicesimum septimum de dote non numerata queri poterit.

Mortuo uero ipso intra prædictum tempus, hæredes ad proponendam querelam annum habent.

Si minores ætate sint hæredes eius, qui querelam non proposuit: ad querelam de dote non numerata mouendam duntaxat quinquennium habent: suffecturo eo tempore, neque præstolatur exitum omnium minorum temporum, id quod nos ad præsentem quoque legem commouit. Nam cum mulier quatuordecim annis fuisset in matrimonio, post uicesimum annum à morte patris, abutens quidam minoris ætatis beneficio, contra matrem mouebat litem, post quartum demum & tricesimum matrimonij annum non numeratæ dotis actione proposita, quod quidem nos disceptantes remedio curauimus. Et propter hasce factorum circumstantias minorum ætate tempus etiam in quinquennium per præsentem legem determinauimus: illo uidelicet solo non numeratâ dotē opponente, qui ut dotē susciperet, in hoc descriptus fuit: negotio intra sua tempora iudicando, siue perfectæ, siue imperfectæ ætatis sit.

Obtentura hac lege in postfuturis matrimonijs. nam in constantibus, siquidem reliquum sit decennium, aut non minus biennio: habet & hoc tempus ad querelam de non numerata dote mouendam, quæ ei etiam transmissio nem præbet. Si uero aut minus biennio tempus illi reliquum sit, aut uniuersum decem annorum spacium iam excesserit: tunc ad querelam de dote non numerata proponendam ipsis quid præbemus biennium, ipsorum uero hæredibus post matrimonij diremptionem trimestre, ut per omnia iusticiam ipsis conseruemus. Quæ igitur nobis placuerunt, & per hanc sacram declarantur legem, ea studeto excellentia tua effectui & fini tradere.

DE DECVRIONIBVS.

Constit.

CI.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. prætoriorum Orientis præfecto, iterum ex consule & patricio.

Erbelle nobis ferendæ legis ansam præbuit quorundam decurionum interpellatio. atque eam sanè legem non de certis decurionibus condimus, sed de uniuersa imperij nostri ditione dicimus autem, & quidquid uersus orientem est, & quidquid sol occidens intuet, quidquid denique ex transuerso per utrumque latum consistit.

Ex quo enim quæ decuriones & oblationes ad curiam concernunt, studio habita sunt à decessoribus nostris, & quidam ad curialem fortunam pertrahuntur, quidam rursus ab ea liberantur: sancimus illud, ut decurionibus non solum suæ ciuitatis decuriones hæredes instituere (id quod & hætenus permissum fuit) sed etiam si quos curiæ nexu liberos hæredes instituere uelint, hoc facere licentia sit: ea tamē cõditione, ut hæres hæredes siue omnino testatoris curiali fortunæ, hoc est ex qua ille processit, sese offerat, & curialia subeat munera, capiantque hereditatem nemine impediēte. Cognitum enim habens, quod negotij præsentis correctio * quod istiusmodi rationibus curiæ adijciatur consistens in pecunia utilitas, & ex futura legislatione decurio pariter & patrimoniū accedet, efflorescentque curiæ tam largiore numero corporum, quæ quod sua retineant patrimonia. Propterea sancimus, ut decurionibus, cum testamēti tabulas cõficiunt, licetia sit quoscunque in hæredes assumere, siue eius ciuitatis decuriones uelint (id, quod lex dicit) siue aliquos genere cõiunctos, siue extraneos, siue hi decuriones sint, siue etiā non sint, siue in partē dodrante non minorē, siue in assem: ut hi tamē se curiæ offerant, & coadunentur eius corpori, & sine querela publica impleant munera. Hoc obtenturo tam in ipsis, quæ filijs, ac nepotibus, & cæteris deinceps decessoribus: non ea tamen forma, qua iubet paulo ante de his, qui seipsos offerunt curiæ, proposita constitutio, prolem eorum subducens, qui curiæ iam oblato sunt. Et quasi iam inde ab initio decuriones fuissent, ita & ipsi cum prole sua curiæ albo adunati, corporales

Neque enim aliquid interfuerit, hæredem ne scribat, qui eius ciuitatis decurio sit, an qui mox futurus sit. Sed & si quis cognatus & ipse decurio, aut etiam alius huiusmodi

modi fortuna liber ad defuncti decurionis hereditatem uocetur, nimirum qui testamenti tabulas non conscripserit, uelique ille seipsum offerre curiae: liceat illi hoc facere, & intra menses sex apud acta publica suam declarare sententiam, & simul cum successione sua ac patrimonio inferuire curiae, simul & heredem fieri: ut nihil de patrimonio ab eo, qui decurio uel iam constitutus, uel breui futurus, hereditatem semel amplexus est, negotio denuo ad curiam redeunte, per causam quadrantis aut dodrantis exigatur. Insuper si quis rem de suo patrimonio, aut plurimas, aut omnino non pauciores, quam quae dodrantem constituent, donet alicui ex his, qui uel eius ciuitatis rempublicam administrant, aut etiam cuiquam alteri, qui quidem tam se, quam patrimonium suum & reliqua ordine successionem atque prolem, siue existentem, siue futuram, adducat & offerat eius ciuitatis curiae, ex qua est, qui donationem facit: sancimus, ut ea conditione facta donatio conualescat. Nam summo nobis studio dignum esse uidetur, ne decurionum patrimonia ullo modo a curia illius ciuitatis, cuius decuriones sunt, abalienentur. Quominus autem ista per deceptionem geri uideatur, & aliqui curialium hereditatum domini facti uel per modum donationis, uel testamenti (ut praediximus) aut etiam ab intestato, differant protrahantque oblationem, & cum bonis uelint perfrui, oblationem sui ad curiam non faciant: sancimus, ut si res (id quod & ante dictum est) per donationem conferantur: non propere celebretur rerum traditio, sed tantisper maneant apud donatorem, donec se donatarius apud provinciae praesidem inter acta publica gratis & sine ullius pecuniae datione praedicto modo curiae obtulerit, inscribaturque in album curiae. tunc enim illi & res tradi uolumus. Si uero ex testamento aut lege uocatus hereditatem adeat: tunc protinus sub obitum decurionis decurionum ordo coeat, & una cum defensore ciuitatis absque ullis insidijs contra defuncti res ponendis, tum bonorum inuentarium conficiat, tum in bonis reperta assignet curiae, in praesentia constituto tam ipso heredem, qui ad hereditatem uocatur, quam defensorem & dei amantissimum. locorum episcopo. Et simul atque ad deum & sub conspectu dei (ut appellatur) actorum publicorum praesidentia celebratur, & una cum patrimonio ac prole, tam quae modo est, quam futura (id quod saepius iam dictum est) se obtulerit curiae: tunc & res ad se recipiat, & earum dominus sit, perinde ut prior decurio fuit, in nullo differre ab illo uisus: ista uidelicet actorum confessione apud provinciae praesidem absque ullo quaestu & dispendio celebranda. Neque enim in fraudem aut ad dispendium curiae, sed ad utilitatem hanc legem proponimus, ut perpetuo obtineat, tum pecunijs, tum corporibus decurionum patrimonia & collegia collocupletans. Quod si decurionis haeres, qui ab intestato uocatur, cum ipse decurio non esset, adire, seque ipsum curiae offerre noluerit: tunc dodrantem curia detinet: ipse uero quadrantis solum dominus fiet, id quod illi etiam prior lex praebet, licet curiae muneribus non inferuiat. Ceterum si plures sint, qui eodem gradu ad decurionis hereditatem uocentur, ex quibus aliqui se offerant, alij recusent: dodrantem quidem is aut ij capiunt, qui se curiae offerunt: quadrantem uero reliqui haeredes, qui lege uocantur. omnino enim studium nobis est, ut dodrans ad eius ciuitatis decurionem perueniat. At uero si quis decedat relicta filia, siquidem ea uxor decurionis sit eius ciuitatis: manifestarium est, quod citra calumniam paternae res habitura sit, uel omnino in solidum, uel dodrantaria ratione, si pater quadrantem forte ad alium peruenire uoluerit. Sin uero etiam cum decurioni initio constituto nupta non sit, ad eius nuptias accedat aliquis, qui ea conditione uelit accipere, ut decurionis munere fungatur, se ipsum curiae offerens, atque haec nuptiae mulieri expetendae uideatur: habeto & ipsa hoc casu nullis expositum calumnijs dodrantem per causam beneuolentiae erga curiam: & quia rebus decurio attribuit, & eas administraturus est, propterea omnino hasce mulieri concedi uolumus. Sin uero & plures filiae sint, & quaedam ex ijs nuptae sint decurionibus, qui uel iam decuriones existant, uel per oblationem fiant: dodrans quidem inter ipsas diuidetur, quadrans uero ad reliquas deueniet. Mariti autem curialis patrimonij rebus utentur fruuntur, tamen si domini ad mulieres pertineat, propterea enim res illis paternae concessimus, ut qui ipsas haberent in matrimonio, exinde curialia implerent munera. At si contingat, ut decurioni seipsum offerenti nupta mortem obeat: siquidem ex eo masculos filios susceperit: res apud filios sunt, qui & ipsi decurionum munera subibunt, neque ea in re curiositate aliqua opus erit. Si foemellae exstiterint gnatae, si quidem & ipsae aliquibus nupserint, qui uel decuriones eius ciuitatis sint, uel eius se ciuitatis curiae offerant: similiter & ipsae hasce habebunt absque negotio, per maritos suos curialibus obnoxias munijs. Si quaedam uero eius ciuitatis decurionibus nupserint, quaedam decurionibus uel existentibus, uel futuris, non nupserint: tunc secundum praefatam distinctionem, decurionibus quidem nuptae propter curialia munia dodrantem habebunt, reliquae uero contentae erunt quadrante. Si neque mares ipsis, neque foeminae

minæ nascantur: quamdiu maritus quidem superest, habeto harum usum fructum, per eas curialia impleturus munera. Et siquidem ad secundas progrediatur nuptias, & filiorum pater fiat masculorum, uel foeminarum, quas decurionibus iungat: rursus consimiliter curiali corpori res conseruabuntur. Enimvero si moriatur uel ad secundas non progressus nuptias, uel procreatis filiabus, quas decurionibus iam constitutis, uel futuris non iungat: tunc directo curia eas res percipiet. Neque enim ullo tempore hanc partem curialium facultatum & munerum peregrinari & a functione sua discedere permittimus, etsi prosapia per multas circumagatur successiones: ut absque ulla temporis praefinitione, tali linea descendente, siue per mares filios decuriones, siue per generos se ipsos curijs offerentes, curiae is dodrans custodiatur. Quam sane legem obtinere tam per omne deinceps seculum uolumus, quæ etiam in pendentibus adhuc, & neque dum iudiciali sententia, aut amicabile quapiam transactione sopitis causis. Quæ igitur nobis placuerunt, & per hanc sacram declarantur legem, ea studeo excellentia tua custodire, maxime omnium in utilitatem publicam summam collocans prouidentiam.

DE MODERATORE ARABIAE.

Constit.

CII.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. Orientalium praetoriorum praefecto, iterum exconsule ordinario & patricio.

Um plerisque alios prouinciarum magistratus ad meliorem iam formam traduximus, qui humiles abiectique prius existentes, neque ulli rei conuenienter agenda idonei, postquam in ampliore constituimus ordine, & ualentiores per omnia facti sunt, & ita rerum administrationem capeffere coeperunt, ut uniuersa in melius commutarentur. tum uero a nobis etiam proconsules, & praetores, & moderatores, & ueterum horum nominum amplitudo inuenta est, auctoremque ipsis annonae, & summa potestas data. & ante omnia interdictum illis fuit, ne perniciem inferant subditis, & multis ad ipsos diripiendos utantur manibus. iuramentis quoque rem muniuimus omnium horrendissimis: neque aliter eis officia tradimus, quam praestitis iuramentis, ita codicillis magistratus digni sint habiti. Conuertimus igitur & ad Arabum regionem oculos: & requisita causa, quamobrem & publicum laboret inopia, quamquam regio florentissima sit, & tam magnus nos interpellantium numerus istis locis excedat, & omnes lamententur, alij furta & rapinas, alij iniurias, alij alia damna in querela deferentes: occasionem & causam huius mali ex imbecillitate & impotentia eorum, qui magistratum ibi gerunt, prouenire depræhendimus. Erat enim ita tenui potestate praeditus is, qui ciuili magistratu defungebatur, ut ei, qui praesesset armis, seruili propemodum more manciparetur, & in illius arbitrio huius salus esset posita, aut ut ne esset quidem omnino hic magistratus. Inde adeo & longum tempus est, ex quo is desierit, & militaris ea, quæ ciuilem magistratum concernunt, peragat, * nihil sibi, nihil illi omnino utrinque lucrifaciat. Hæc nos ad suscipiendum praesens consilium excitauit: & praesenti utentes lege, magistratum ad pulchriorem formam transponimus, benigneque & ipsi Moderatoris appellationem largimur (id quod etiam in Ponto fecimus) & spectabili magistratum ius concedimus, ut in nullo sit Duciano inferior. Sed & publicis exactionibus cum summa uehementia adhærescito, adhærescito etiam priuatorum utilitati, neque committito, ut uel spectabilis dux, uel tribunus, uel aliqua potentiorum domuum, uel etiam sacrum patrimonium, uel sacra nostrae res priuatae, uel ipsa sacra nostra domus, quaecumque subditis nostris damnum irroget: neque facile succumbito, neque formidinem contrahito, sed uiriliter subditis praesto, & ante oia deo pariter ac nobis, & legi puras conseruato manus. siquidem istiusdem iuramentis & hunc submitti uolumus, quibus & ceteros magistratus submisimus. Deinde cum codicillis percipito etiam imperialia mandata, quæ tam ante nos legumilatores, quam uetus illa reipublicae forma nouit, & nos cum penè obsoleuissent, denuo reparauimus & in rempublicam reduximus: ut ea semper adhibeat ueluti in colloquium, & iussiones nostras custodiat. Nam si illas sanè secutus fuerit: non est causa, quamobrem non omnia illi praclare & ex animi sententia occurrat, & legum beneficio ad summam ipse in rebus gerendis facilitatem & iustam facultatem perueniat. Principio igitur (ut diximus) studio illi sit publicorum tributorum exactio, deuotis quidem humano paternoque se affectu exhibens, indeuotis uero uehementem & seuerum. Deinde curam geret etiam reipublicae, & ut recte in ea atque ordine omnia fiant, neue tumultibus & sediti-

& ne seditionibus dediti sint uel Bostreni, uel alij, & quæ à uetustate permiffa sunt ad delectationem, ea conuertant in furorē & cædes. Habebit item secundum mandata nostra dicto suo audientes milites (siquidem & hoc inde licebit desumere) neq; ullam omnino rem negliget, quæ commoditatem aliquam in se habeat. Quemadmodum enim in Ponto cum Moderato re egimus, ita & ipsum per eadem eius magistratus uestigia ingredi facimus. Eritq; & ipse spectabilis: & consimiliter cum alia multa, tum etiam ea, quæ appellationes concernunt, administrabit. Sed neq; ad modum prioris duntaxat solatij resistemus. Volumus enim, ut ipse quidem per causam annonarum & reliqui solatij percipiat quindecim auri libras: adfessor uero eius magistratus duas libras, & cohors eius nouem auri libras habeat. Et quantq; (ut diximus) ex imperialibus mandatis iam etiam militibus præest: erit tamen nobis curæ, ut nonnullos illic statim agentes militares numeros & ei subdamus, qui in hos magistratum gerit, ut illi soli obediant, eiusq; formulis ac præscriptis cedant & obtemperent. Non igitur communio nē omnino habebit aliquā spectabilis dux neq; cū militibus, quos expresse huic assignabimus, neq; cū pagano aliquo, neq; cum illorum litibus, si quas inter se habent, neq; si paganorum aliquis in ius producat. Nullū deniq; habeat cum paganis causis commercii: quandoquidē magnum in medio interuallum est inter ciuilem & militarem administrationem: discernuntorq; ea inter se, quemadmodū patres nostri in republica ista ordinarunt & instituerunt. scitu- ro spectabili duce, quod si rebus se ciuilibus immittere aufit: neq; militaria retinebit, sed & illis spoliatus priuatū aget, & huius magistratus imperio subditus erit. Atq; hæc nobis itē de magistratu regionis Arabicæ sancita sunt. Persuasum enim habemus uolūtate dei, quod ea res ad melius profectura sit. Ex quo em̄ neq; pecunijs pepercimus, & annonas illi auximus: inde adeo certō scimus, quod & is, qui hunc magistratum gerit, talem se circa uere publicorum tributorum exactiones præbere studebit, ut non damnum exinde, sed iustum lucrum fisco adducat. Illud sanē fieri obtinereq; uolumus, ut spectabilis dux inde annonas suas percipiat, unde prouinciæ præses iusserit: cum manifestarium sit, non cū tanta eū ignauia his rebus admoturum animum, ut suas ipse annonas exigere nequeat: sciens, quod si quid hæc contra fecerit, quindecim librarum auri poena mulctabitur.

DE PROCONSVLE PALAESTINAE.

Constit. CIII.

*Scripta Ioanni gloriosiss. sacrorum per Orientem prætoriorum
præfecto, iterum exconsule ordinario, & patricio.*

Am quidem & alios gentium præsidatus maiores reddidimus, qui prius humiles pariter erant, & ad aliquid fortiter agendum impotentes: & tam inter spectabiles ipsos constituimus, q̄ etiam annonas ipsis, adfessoribusq; & cohorti auximus: & inter alia omnia, quæ benigne illis elargiti sumus, ut itē de appellationibus cognoscerēt, præbuimus: aliosq; honore proconsulū exornauimus, alios (ut appellant) comitū, alios prætorū, alios deniq; moderatorū: & semper præclaro aliquo adinueniendo, nouū ueluti florē nostræ reipublicæ. Venit autem nobis in mentem & metropolis Cæsarea, quæ in prima Palaestina principatum tenet, quam præ cæteris maiore etiam honore perfrui oportebat, propterea quod & quondam proconsul ipsam tenuit, & præfectus illi talis magistratus fuit, licet postea ab ampliore dignitate ad minorē transierit: nimirū cū tūna prius tota Palaestina esset, ea deinde in tres diuisa partes, & neq; procōsulatū retinēte, sed ad magistratū hūc (ut appellāt) ordinariū delata. Quantq; sanē & uetusta urbs sit, & semper ampli nominis fuerit, tam cū Strato primus eā in formā urbis redegit, qui mutatis sedibus excedēs Græcia huius conditor exstitit: q̄ cum diuæ memoriæ Vespasianus celebratissimus ille imperator, qui piæ memoriæ Titi pater fuit, quod illi ad summam gloriam uel solum potuit sufficere, ipsorum Cæsarum appellatione eam nominauit, cum antea Stratonis turris uocaretur: hoc illi honore impenso, eo quod in ea post Iudaicas uictorias inter imperatores adscriptus esset. Cernimus autem, quod & magnæ admirandæq; regionis imperium habeat ea prouincia, & q̄ maximam reipublicæ nostræ gratiam & sensum exhibeat, tam tributorum magnitudine, q̄ deuotionis exuperantia, præbeatq; ampli nominis ciuitates, ac bonos ciues enutriat, & omni doctrinarū genere refertos, neq; non inter sacerdotes celebres, & (quod oīm maximum est) quia uniuersi conditor dominus noster Iesus Christus, uerbū illud dei, & totius

humani generis salus in ea cōparuerit, dignatusq; sit assumere nostra. Hanc igitur quomodo non honore afficiamus, & prouehamus ad formam proconsularē, cōcedamusq; illi, qui in ea defungitur magistratu, ut proconsul pariter sit & uocetur, id quod facimus per hanc pragmaticā formam: Appellari autem eam uolumus & Cæsariensium priuilegium. Et qui eū magistratum gerit, proconsulem efficitur: præbemusq; ei, ut inter spectabiles adscribatur, & omnia habeat, quæ eiusmodi magistratus sunt propria: audiat etiam prouocatione suspensas lites usq; ad decem auri libras, quæ ex utraq; ad ipsum Palæstina deuoluuntur: ualeatq; omnino talis existere, ut iussiones nostras præclarius & maioribus cum uiribus queat ad effectū deducere.

Vtetur autē & ueneranda illa atq; antiqua Veneta (de purpurea planē stola loquimur) in sacris eam mensium festis induens. uenustumq; se præbeto tanto redimitus honore, & multis imperato militibus ac tantis: & quidquid deniq; uel publico, uel nostris utile est subiectis, facito.

Ceterum per occasionem annonarum præbemus illi uiginti libras auri, quas tam inter se, q̄ adfessorem suum & obtemperantem sibi cohortem diuidat, quo ipse uoluerit modo, per suggestionem nos de ijs certiores reddens, ut sacra pragmatica forma eā diuisionem corroboremus. Neq; enim sustinuerimus uidere, aut ut ipse adfessorq; eius sub pristina tenuitate annonas percipiant: aut ut cohortem eius, quanq; circa tot tributorum illationes laborantem periclitantemq; omni destitutā auxilio, non subleuemus, quō maiore cum beneuolentia & illi appareant, & publica tributa exigant, & iniustis rapinis abstineant.

Insuper nullam omnino cum ciuilibus causis publicorumq; tributorum profligationibus communionem habebit pro tempore spectabilis eorum locorum dux: sed ipse omnes publicas priuatasq; causas (prout dictum est) disceptabit, & maxime omnium prouidebit, ut publica tributa sine retardatione detrimentoq; inferantur, & puris ipse utatur manibus. Qua quidem rediligenter obseruata, cum & spectabilis uir Stephanus, qui nunc primus in ea uersatur, magnam laudē cōsecutus sit: prorsus in eā opinionē uenimus, sumpta uidelicet ex antecedentibus coniectura, quōd rursus hoc faciet. Maxime omnium uero curam geret, ut quæq; suo ordine fiant in ciuitatibus, neq; popularis aliquis tumultus excitetur in urbibus. Siquidem & hoc eius, cum in magistratū esset, proprium fuit: qui cum prouinciam tum ex alijs occasionibus, tum uero maxime ex diuersitate religionum seditionibus laborantem suscepisset: euidenter pacatam eam reddidit, & omni motu ac turba liberauit. quod sanē nunc illi quoq; ut faciat, in iungimus. Et si quando res ita ferat: ut etiam in secundam Palæstinam excurrat, & ibi tumultus sedet, neq; committat, ut incommode aliquid in illa geratur, & præsertim in illa: quandoquidem & multos illic tumultus existere cernimus, neq; leues horum euentus.

Quōd si etiam militibus indigeat, qui in prouincia stationes habent: adiungimus & hos illi, ex quo militarium numerorum strenuitatem compertam habemus, tam in tuenda dignitate urbium, q̄ conseruanda moderatione in ijs, qui ruri habitant, & exigēdis tributis publicis. Sacra pragmatica forma, quæ ad eam illi rem prius data est, nunc quoq; rata manente, quæ nō uult, ut uel spectabilis dux, uel gloriosiss. magister militum licentiam habeat, militū præsidia, quæ apud illum constituta sunt, ab illo abstrahendi, ne quis exinde in ciuitatibus oriatur motus ac turbasid, quod nunq; euenturum est, si ille & ciuilem magistratum gubernet, & inter publicorum tributorum collatores rectæ disciplinæ prouidentiam accomodet, tam in auxilium paratos habens milites, q̄ si quid indecore uel ab ipsis, uel ab alijs per ipsos geratur, corripiens.

Eruntq; omnino inter se distincti officijs spectabilis locorū dux, & is, qui procōsularem gerit magistratum. Nam ille quidem militibus, & limitaneis, ac fœderatis, & quidquid omnino in prouincia armatæ militiæ adscriptum est, præbit: exceptis his militibus, qui proconsuli deputati sunt. hic uero tam pro ciuilibus personis, q̄ rebus, & præfidijs militum illi adhærentibus prouidentiam adhibebit & custodiam. Certe publicorū tributorum nomine, aut per causam motæ in populo seditionis nemo prorsus à spectabilis procōsulis iurisdictione eximetur. Sed omnibus imperabit, omnibus præcipiet, neq; quisq; eius resistet formulis ac dispositionibus, aut ullū habebit prætextū uel defraudandi publicū, uel ciuibus inferendæ iniuriæ, publicæ seditionis author factus: aut etiā utetur uel cinguli, uel dignitatis, uel sacerdotij, uel cuiuslibet alterius causæ prærogatiua: sed eo solo seipsum noxa liberabit & supplicio, si nullam noxā contrahat.

Hæc igitur (ut diximus) & huic magistratui concedimus, & conseruare perpetuō per hanc sacram pragmaticā legem uolumus. Sed & ut excellentia tua perpetuō ipsam conseruet, & eo modo particularibus thronorum tuorum dispositionibus ac formulis adscribat, sancimus: neq; non ut omnes Palæstini, qui insequenti futuri sunt tempore, cognoscant, quōd denuo proconsulare ipsis ius restitutum sit, & proconsul in prima Palæstina summum habeat

habeat imperium. ipsis uero etiam prius
nunc honore erit, nempe ciuitati debito.
declaranatur legem, ea studeto excellentia tua effectui & fini tradere.

* & priore liberata supercilio, in maiore
Quæ igitur nobis placuerunt, & per hanc sacrâ

DE PRAETORE SICILIAE.

Constit.

CIIII.

Habeto Sicilia prætorem, qui & res ciuiles tractet, & curam gerat militatis impē-
sæ. 2 Publica tributa Siciliae non pertinent ad sollicitudinem Præto-
ris, sed censentur sub comite patrimonij Italiae. 3 Appellationes &
decreta defensorum & primorum ciuitatis Siciliae tractat & examinat Quæstor.
P P. post consulatum Belisarij.

DE CONSULIBVS.

Constit.

CV.

Scripta Stratego gloriosiss. comiti sacrarum largitionum, ex consule & patricio.

Vanquæ ueteribus olim Romanis nomen administratioq; consulatus in usum
bellorum excogitatum est (nam & suffragijs, quæ omnes in commune reipubli-
cæ ordines illis, cum crearentur magistratus, dabant: repente prouincias sortie-
bantur, in quibus Romanis bellum erat, & per ea sortitio item fasces accipiebant)
postea tamen ratio temporis, quæ & belli gerendi & pacis colendæ potestatem
in pientissimos transposuit principes, eam rem consulibus ad solâ munificentiam transtulit,
sed eam temperatam, redactamq; in ordinem, neq; modum excedentem. paulatim uero ita
large in eam rem incubuerunt, ut cū munificentiam suam ostentarent, non sanè ignorare
uiderentur, quod aliud eius facti exemplum habituri non essent. Neq; enim in omnibus cū
exsuperante opum magnitudine cōcurrit & munificentia animi, non rei mensura, sed pro-
pria magnitudine proueniens. Quia uero periculum esse uidemus, ne consulum nomē,
quod per tam longa tempora, & ad millesimum plus minus annum progressum, cum Roma-
norum effloruit imperio, penitus intercidat: propterea ex usu fore putauimus, si eam rem cō-
plecteremur, & præcisâ eius immensitate consulares impensas ad luculentum modum contra-
heremus: quomagis & perpetuò apud Romanos maneat, & omnibus bonis uiris aditu facilis
existat, quos huiusmodi nos honore dignos esse iudicauerimus. Atq; omnibus demum perue-
stigatis, placuit nobis, quàm magnū eius modū esse cōueniat, quod dari debeat. Cū igit
Martianopræstantissimo imperatore descripta lex fuit, quæ noluit, ut pecunias spargerent,
qui consulatum gererent, quæ planè illi prima constitutio existit: Inde adeo post prædictā
constitutionem inuenimus, quod nonnulli hanc secuti, nec tantillum in uulgus spargere insti-
tuerint: quidam etiam, cū id præter legem facere postulassent præcibus, & petita obtinuissent,
respicientes deinde ad mensuram animi sui, edenda munificentia spargendo, legitimis
excesserunt terminos: pleriq; uero præclare mediocritatem amplexi, modicis pro multiplici-
bus contenti fuerint. Et quia maioribus quoq; nostris summum bonum in mediocrita-
te consistere uisum est, nimirum cum extrema, quæ ultro citroq; sunt, protinus uideantur in
immensum excurrere: decreuimus & nos pro dignitate & decore eā rem determinare, ne uel
immoderata, uel inordinata, uel legibus nostris indigna sit. Quæ igitur quoq; anno cre-
atū a nobis consulem sportularum & omnium aliarum distributionum atq; expensarum no-
mine præstare conueniens est: ea omnia congesta in inuentarium, huic sacræ nostræ legi sub-
ijci iussimus. Siquidem id in forma legis proponimus, ut transgressor competens aliqua pœ-
na irrogetur. Omnes uero eorum in publicum processus septem esse uolumus. Nam si
spectacula in hoc excogitata sunt, ut uulgus ad hilaritatem quandam & animi festiuitatem
deducant: hæc autem nobis in equiria, ferarū spectacula cædesq; & scenicas thymelicasq; uo-
luptates describantur: nullo horum noster defraudabitur populus. Ac primus quidem
illi in publicum processus erit Kalendis Ianuarijs, qua die cōsulatum suscipiet, & huius adqui-
ret codicillos. Ab illo secundum producet spectaculum equorum cursu certantium, quod sa-
nè mappam appellant: & tertium uenationem (ut nuncupāt) theatricam, nō bis, sed semel tā-
tummodo exhibendam: & post illud id, quod Monhemerij, quasi unius diei dicitur, in quo ma-

y iij

gna

gna uoluptate populum implebit tam spectatum (ut uocant) Pancarpum, quasi omnium arborum fructibus concinnata sylua, quæ homines cum feris decertantes, nomenque affectantes audacia, neque non occisæ insuper bestiae. Quintum quoque in publicum processum faciet, qui in theatrum deducet, quem sanè Pornas appellat, quasi floralia, ubi & his, qui in scena risum concitant, locus est, & tragædis pariter ac Thymelicis saltationibus, neque non omnigenis spectatu audituque delectabilibus theatrum apertum est. Postea rursus equorum cursu certantium spectaculum, siue (ut appellant) mappam efficiet, sextum hunc conuentum publice celebrans. De nouo exinde annuum hunc honorem deponet, celebrans solito more conuentum, quem depositi magistratus uocitant. Atque ita septem illarum noctium processuumque cursus absoluetur, nullam speciem eorum, quæ antiquo more recepta sunt, omittens. Nam quod alteram insuper quandam mappam adinuenimus, duas uero uenationes theatricas (ut uocant) coniunximus, neque priorum altero contenti fuimus: manifestarium est, nihil eam rem noui habere respectu præcedentium. & merito id quidem sufficere putetur, Quin & splendide unumquodque exhibebitur: non tamen in tantum, ut multitudini etiam odio sit. siquidem in his, quæ rarius eueniunt, admiratio maior inest. Hæc igitur à nobis occasione consularis impensæ cōscripta cōprehensaque sunt.

Quod si consulum gerens & uxorem habeat: definita à nobis quoque uxoria impensæ mensura est. oportet enim & has ex coniugis claritate fructum capere. Cæterum si uxorem in matrimonio non habet: superuacua ista sunt, nisi forte mater illi sit hac iam uoluptate digna, & prius honorata, uelutque eam secum ex illo habitu uoluptate affici. Nam & hoc in matre sola concessum est. nulla autem omnino alia mulier, præter coniugem aut matrem, assidebit: ut hæc quidem semper (siquidem uxores ipsæ radijs refulgēt, quibus mariti, hoc illis præbente lege) mater uero tum demum, si is, qui consulum gerit, hoc uoluerit. non filia autem, non soror forte, non filij uxor, & multominus, si genere coniuncta non sit. Id enim etiam absurdum fuerit.

Quid uero per septem illos processus populo consulem spargere oporteat: melius nos determinamus, quæ Martiani sacratiss. principis dicit constitutio. Nam ea omnino id interdixit, nos uero hac correctæ, re ipsam offerimus peragenda arbitrati eius, qui consulum honorē gestat. Siue enim nihil spargere uoluerit, non cogimus: siue rursus ad hoc uenire uoluerit, & argenteis muneribus honorare populum, non id interdiciamus. Aurum tamen spargere non permitimus, neque minoris alicuius, neque maioris, aut mediæ signaturæ, uel ponderis: sed solum (ut prædiximus) argentum. nam ut etiam aurum spargatur, id maiestati tantum permissum esto imperatoris, cui uel soli aurum contemnere præbet fortunæ fastigium. Verum argentum, quod proxime ab auro maximum precium habet, decuerit etiam alios consules ad ostendendam magnificentiā assumere.

Hocque ipsos spargere permittimus, tam in miliaribus (ut uocant) id est didrachmis, quam oue, & cyathis signatis, neque non quadrangularibus, & id genus alijs. quanto enim minutius fuerit, quod spargitur: tanto id plures percipient. mensura eius rei in dantis facultate pariter & uoluntate erit: siue nihil, siue modicum, siue exsuperans populo largiri uelit. Nam hoc in consularibus definimus, neque cogentes spargere inuitos, neque uolentes & magnifice se efferentes prohibentes. Sed hæc quidem de spargendo argento nobis ita sancita sunt. Atque si omnino eo contendat, licentiam habeto in processibus suis argento munificentiam explicandi, quemadmodum ipse recte futurum putauerit. solo eo prohibito, ne quis omnino aurum ei acculetur aut attingat, quod soli à nobis maiestati imperatoris deputatum est. Ex alijs uero, quæ à nobis definita, & in inuentario descripta, atque hac lege comprehensa sunt: omnino transgredi aliquid, aut augere, aut deminueri nullo modo concedimus. Nam infinitum illud (nempe ipsam sparsionem) omnino in arbitrium conferimus eius, qui dat, arbitrium hoc ei facientes. transgredi uero à nobis definitum & constitutum nostra hæc lex uetat. Quin si quis præfinitum excedere præsumpserit: centum librarum auri poenam soluet, quasi qui in iussiones nostras præuaricatus sit, & (quantum in ipso) uniuersam legis huius intentionem corruperit. Nam si per hanc solummodo causam proposita est, ne dandorum immensitate series consulum deficiat: & propterea superfluas illas largitiones & sumptus in arctum contraximus, effusasque nimium in publicum processus & spectacula ad luculentam mensuram reduximus, forte etiam expolitius aliquid circa numeros meditati, ultra hoc quod in ipsorum consulum arbitrio ac uoluntate posuerimus, spargere ne argentum, an nihil largiri uelint, ut eo plures nobis sint, qui appellatione sua tempus exornent: nam ille, qui constitutum excedit, optimo iure, ut legis nostræ uoluntate, poena dignus erit. Ita enim perpetuo nobis consules erunt, non abhorrentes declinantesque rei immensitate. & propterea sancimus, ut fixa firmaque hæc lex permaneat. Nemo igitur eam transgredi ausit, neque si opibus admodum abundet, neque si de numero nostrorum sit

magistra

magistratum, neq; si de magna curia sit, aut etsi nullo magistratu fungatur. Hæc enī omnia considerantes nos, omnibus largitionum æquabilitatem imposuimus, nulli prorsus data licentia mensuram hac lege compræhensam excedendi, nisi solo argento in processibus spargendo, aut etiam hoc quoq; omittendo, quod tamen in ipsorum (ut sæpe dictum est) consuli arbitrio posuimus. Et ijs insuper, qui ista excipere consueuerunt, magnū in hac lege nostra repositū est beneficiū. Nam si periculū erat, ne deficientibus his, qui consulatū gererent, nihil percepturi essent, nunc autem mediocre percipient: merito magnam legi huic gratiam habere debet, qui utcūq; suffecturum aliquid potius, q̄ nihil excipiant. Adeoq; & hoc ipsum, quod gloriosiss. consulibus non aurum, aut maiorem monetā spargere, sed in miliarensibus duntaxat, & oue ac cyathis signatis, neq; nō quadrangularibus mediocribus, & alijs huiusmodi pariter largitionem in populum facere concedimus: lege ita sancire, humanitatis intuitu & pro populi medela à nobis inuentū est. Nam si hoc egerint, qui consulem edent munificentiam, & ijs solis conciliant populares: nō amplius quasi p magnis decertantes lucris inter se seditiones agent, & ad mutua peruenturi sunt uerbera, quæ sæpenumero fustibus, baculis, lapidibus corā nobis incusserunt, animo planē nostro ingrātū spectaculū. Siquidē uidimus, ut cum diu seditiosius egissent, & ineffabilia alter alteri mala per causam eorum, quæ spargerentur diriperenturq; ab ipsis, ingessissent: nihil ipsi omnino reportarent domū, sed eodē id ipsū omnino die ebrietatibus & comotationibus insumerent. Vidimus item sæpenumero, ut cum spe maioris lucri quæpiam forte antea expendissent, postea autem nihil aut minus excepissent: ultra hoc, quod damno obnoxij essent, etiam in uerbera, & uulnera, & alia exinde prouenientia mala incidere cogerentur. At si modicum sit, quod spargitur: non perinde contentiose agent, neq; uberē magnumq; modum quæstus sperantes, ultra modum alter alteri uerbera incutient. Vnde communem ex hac lege prouidentiam communi formæ reipublicæ statuimus, ut designatio temporis post maiestatem imperatoriam habeat etiam perpetuō memoriam & appellationem consulis, inter gloriosiss. nostros magistratus & eos, qui de magna sunt curia, quandoquidem ex ijs honore licet afficere dignos absq; sumptu immodico. & cōdecens solatium populo nostro & alijs omnibus, qui eam rem propē modum iam pro desperato habēt, præbemus: propterea superfluum auferentes, ut consulum reipublicæ immortalem statuamus. Subiacet igitur (siati prædiximus) nostra dispositio huic nostræ legi, cuius exemplum transmissum unā cum lege, recondetur in iudicio excellentiæ tuæ. Porro sancimus, ut gloriosiss. pro tempore consules descriptionis siue inuentarij huic legi subditæ exemplum ex tuo solūmodo iudicio percipiant, ut secundum eam omnia præbeant. Nam descriptionem propterea uolumus à throno tuo edi, ut neq; ipsis præuaricari, neq; breuiatoribus (ut uocant) aliquid à nobis constitutorū adulterare liceat: sed periculo eorum, qui eam descriptionem in iudicio excellentiæ tuæ adferuant, eius exemplum edi cum illius subsignatione, qui hunc magistratum gerit, cui tu modo præsides, utin omne æuum constituta nostra incorrupta sint. Neq; eorum aliquis, qui cōsulatus honorem ineunt, ægre ferret, si ita mensuratis expensis factis, nomen addat temporis. Siquidem omne, quidquid hætenus consulatus honorem gerentes tam ex iudicio excellentiæ tuæ, q̄ à gloriosiss. nostris præfectis, & undecunq; tandem, nostra liberalitate habuerunt, offeremus & nunc ipsis: contractis quidem in arctum ab ipsis fiendis expensis, sed non deminuta nostra largitate. Cæterū om̄ibus prædictis imperialis nobis fortuna exempra esto, cui deus ipsas etiā leges subiecit, ipsa hominibus quasi animata quadā lege demissa: eo quod imperatori quidē omnibus ciuitatibus, populis, ac gentibus distribuenti, quæ singulatim illi uisa sunt & placent, consulatus nuncq; non subsit, adueniat autem tantummodo, cum ipse annuerit trabæ. Vnde & consulatus in omne æuum imperij sceptrum sequetur. Tua igitur excellentia, hac nostra lege suscepta, perpetuō ipsam in firmitate sua manere effcito, pro uniuerso in ea compræhenso tenore. Scriptum exemplum Ioanni gloriosiss. sacrorū priorum præfecto, iterum ex consule & patricio. Scriptū exemplar Longino prudentiss. & gloriosiss. præfecto huius almæ urbis.

Desideratur hoc loco constitutio.

DE EXTREMIS VOLUNTATIBVS, ET BONORVM

in filios diuisionibus.

Constit.

CVII.

Imp.

Imp. IVSTINIANVS A. Basso magnificentiss. comiti deuotiss. domesticorum locum
obtinenti Ioannis gloriosiss. prætiorum præfecti, iterum ex consule & patricij.

Es scripta quidem à Constantino sacratiss. principe lex est, recte ad ueterem colla-
neata simplicitatem: sed rerum uarietas & crebro hæc commutans natura, ut
lex illa nostra correctione indigeret, effecit. Siquidem lex dicit, defunctorum uo-
luntates, cum parentes sunt, omnibus modis inter filios ualere debere: & in tan-
tum erga ipsos (si parentes sint) uerecunda est, ut obscuram etiam rerum defi-
gnationem eis concedat, dicens. Et si euidentes dispositiones eorum non sint, elici autem possint
ex coniecturis, & nominibus, & qualicunque scriptura: ut sic quoque hæc ualeant. atque hoc de suis
pariter & emancipatis inquit. Insuper etiam Theodosij constitutio ueluti per appendicem dis-
ponens definit, non tantum ut hæc in patribus ualeant, sed etiam in matribus, & in ascenden-
tibus utriusque sexus. Hac appræhensa licentia, ad tantam homines obscuritatem deue-
nerunt, ut diuinatoribus potius, quam interpretibus indigeant. Inde adeo cum neque personas ad-
scribant, neque rerum indicia proferant, & forte ne quantitatem quidem: tamen coniecturis ta-
lia & probabilium commentatione dignantur permittere. Nos autem omnia perspicua
& aperta uolentes existere (nihil enim tam proprium est legum, quam perspicuitas, præsertim in
extremis defunctorum uoluntatibus) decernimus, ut si quis literarum peritus inter filios no-
uissimam uelit conficere uoluntatem: primum quidem, quo tempore ea conficiatur, adscribat:
deinde etiam manu propria filiorum nomina, & insuper unciarum quantitatem, in quas ipsos scribat hære-
des, non notis numerorum designatas, sed integris declaratas literis, ut ex omni parte perspicua
& extra controuersiam sint positæ. Si uero bonorum uelit diuisionem facere, aut certis
rebus uel omnes, uel aliquas institutiones complecti: adscribito earum etiam rerum indicia,
per quæ internosci queant, ut omnia eius declarata literis, nullam præterea contentionem re-
linquant filijs. Cæterum si uel uxori, uel extraneis quibusdam personis uelit legata, aut
fideicommissa, aut etiam libertates relinquere: & hæc propria descripta manu, testatores dicant
coram testibus, quod omnia, quæ ea dispositione uoluntateque extrema continentur, & ipsi or-
dine scripserint, & ualere uelint: sunt & ipsa firma, ne utiqua ex hoc infirmenda, quod in char-
tam descripta uideantur, quæ reliquam testamentorum obseruationem non susceperit: sed
hoc solo controuersia liberantur, quod dexteram & linguam habeant, quæ summam chartæ
firmitatem præbeat. Et si quidem ea forma ad mortem usque permanserit: nemo postmodum
testimonia perhibebit, quasi huiusmodi sententiam mutare forte, uel inuertere, uel tale quid
facere uoluerit: cui utique licuit, quod factum erat, rumpere, & aliud testamentum facere, ulti-
mam eius uoluntatem declarans, quod ualere conueniat. Nam id ei facere permittimus: mo-
do expressis uerbis id ipsum in præsentia septem, aut etiam quinque testium designet, quod tam-
etsi huiusmodi nouissimam uoluntatem confecerit: non eam tamen uelit amplius ualere,
sed aliam facere. Atque hæc aut in absoluto testamento, quod omnes in testamentis requisitas
notas habeat, facito: aut in absoluta nouissima uoluntate scripto non compræhensa uitam fi-
niri uidetur: prioribus ex secunda eius dispositione ex absoluto testamento aut uoluntate ir-
ritandis. Quia uero scimus, quod aliqui inter filios suos bonorum suorum diuisiones ce-
lebrant, efficiuntque, ut ipsi his subscribant: admittimus & eam formam. Nam si distribuat ali-
quis bona sua, & accersitis filiis efficiat, ut ijs diuisionibus subscribant, & has per se ratas futu-
ras profiteantur, arbitrenturque ad eum illa se modum habere: erit & hoc in tali bonorum diui-
sione ratum, secundum constitutionem nostram, quam de hoc proposuimus, quam etiam ra-
tam esse in omnibus inibi compræhensis & per hanc legem sancimus. Porro si & ipse di-
uisionibus subscripserit, & per subscriptionem suam omnia manifesta reddiderit: erit & hoc
ratum, quandoquidem & hoc iam legislatione nostra compræhenditur. Illud uero co-
stat, quod in illis casibus hæc lex ualebit, quæ post eam moueri contigerit. Quæ igitur
nobis placuerunt, & per hanc sacræ declarantur legem, ea cognoscens gloria tua omnibus manifesta
facito, ne quid eorum lateat, quæ recte & cum summa prouidentia pro subditis nostris lege san-
cita sunt. Dat. Kal. Ianuarijs. Constantinop. D. Iustiniani P. P. imperij anno XI II, Basilio V. C. COS.

DE RESTITUTIONIBVS.

Cōstit.

CVIII.

Imp. IVSTINIANVS A. Basso magnificentiss. Comiti deuotiss. Domesticorum, locum
tenenti Ioannis gloriosiss. sacrorum prætiorum præfecti.

Audiuimus

Vdiuimus speciem quandam facti, oborta de testamento controuersia, quam & interpretari iustum putauimus, & exquisita lege cōplecti: quēadmodū consuetudinis nostræ est, ut ex quæstionibus in speciebus factorum motis, bonarum legū condendarum occasiones arripiamus. Nam cum quidam filios suos hæredes instituisset, uelletq; eos non existentibus liberis mutua uice substituere: iussit, si quem suorum filiorum atq; hæredum contingeret sine liberis humanam hanc uitam dissoluere, ut post detractiōem eorū, quæ lege illi ex rebus ab ipso ei relictis deberentur, omnes reliquæ res & iura, quæ mortis tempore apud ipsum inueniātur, perueniant ac restituantur ei, qui ex ipsis superfuerit, aut eius filijs, si quidē & ipse mortuus sit: omni cautione & fideiussione inter ipsos propter prædictam restitutionem cessante. His ita gestis cum is obiisset mortem, & alter quidem ex eius filijs & hæredibus liberos haberet, alter uero mansisset sine liberis: prohibet is, qui filios habet, eum, qui filijs caret, quasi res deminuat, ne ijs rebus uteretur. At ille usus uerbis testamēti, & quod hoc ipsum tātūmodo pater restituere iussisset, quod mortis tēpo re apud ipsum repertū esset: ea se forma ac ratione putauit licetiā habere, ijs rebus utēdi, ut uellet, nulla de earum administratione prohibitionē sibi inducenda. Nos igitur sumpta ex inde occasione, putauimus & ueterem infinitatem, & distinctionem, quæ deinde cōsecuta est, illam quidem certis includendam finibus, hanc uero perpurgaram in hominum usus reponendam esse, & propterea negotium lege compræhendendum, ut homines uniuersum legis ordinem perdiscant, secūdum quem talia conueniat & intelligere, & discernere. Ac scimus à Papiniano prudentiss. uiro in decimo nono quæstionum eius libro dictum quiddam, ubi in talibus casibus alienationes permittit, de industria illo ueluti in ænigmate appposito, quod alienationes tunc demum prohibitas esse oporteat, cum qui restitutione oneratus est, interuertēdi fideicommissi causa dedita opera ad alienationem procedat. Et inter imperatores Marcus philosophus, consimili specie proposita, constituit, ut talibus uerbis boni uiri arbitriū inesse uideretur. Nobis autem recte se habere uisum est, si legislationem ad hunc formaremus modum, ut si quis in genere dicat restitutionem fideicommissi: ea obtineant, quæ de talibus definita, & à nobis inclusa sunt legibus. Si uero tale fideicommissum sit, quale proponitur, & testator ea tantum fideicommissio subiiciat, quæ mortis tempore inueniuntur relinquūtūre: tūc quod infinite à prioribus dictum est, id sub legitimam distinctionem deducatur & ordinē.

Si quis enim hæc, aut etiam consimile quid dixerit: sancimus, ut fideicommissi restitutione grauatus institutionem suam usq; ad Falcidiam dūtaxat seruare necesse habeat, nec possit ex illa quiddam omnino minuere. Nam suffecerit, si hæredi quidem tres partes supererunt, huic uero quartæ solūmodo ratio relinquať. Neq; enim permittimus, ut restitutione grauatus donationibus aliquibus utatur, idēq; dedita forte opera & (quod Papinianus dicebat) interuertēdi fidei commissi causa, ut & quartam institutionis suæ partem deminuat: sed omnino id fidei commissum relinquat: omnibus alijs in eius arbitrio positis, ut licentiam habeat his utendi, ut uelit, quemadmodum perfectis dominis competit. Certe si ipsam etiam quartam restitutione grauatus attingat: necessariū est causam accuratius perquirere, quāobrem id fecerit. Et quidem si dotem uelit dare, aut donationem ante nuptias, cum aliud in bonis non habeat: permittendum illi est hoc agere, secundum quod nostra iam lege continetur, quatinus omnino ei hoc deminutionis genus non denegauimus. Sed & si in redemptionem captiuorum (hanc etenim causam excipimus, & quasi donarium aliquod deo offerimus:) habeat & huius agendi licentiam, ut quartam quoq; minuat: ipsa pietatis ratione nobis præciosiore his omnibus apparēte. Quod si certis de causis eueniat, ut neq; ipse habeat, unde sumptus faciat: damus ei potestatem, ut & hos ex istiusmodi restitutione faciat: id quod etiam testator præcepit, cū in restitutionem pertrahi uoluit, quidquid omnino relinqueretur, & (ut aliquis dixerit) ex eo, quod illi redundaret, restitutionem fieri. Si nulla eiusmodi causa subsit: prorsus necesse habeat quartam institutionis suæ partem seruare, & huiusmodi restitutioni grato animo obsequi. Cæterum si quid insumpserit, cum haberet, unde supplementum faciat: ex illo & quarta suppleatur, neq; ea ratione aliqua deminutionem patiarur. Si quartam attigerit, neq; habeat aliud quidē in bonis ad supplementum: tunc damus illis autoritate huius legis tā contra uenditores, quā qui aliter eā rē acceperint, in rem actionem & ius hypothecarum, ut rerum uindicatione satis huic fideicommissario possit fieri: id quod & in legatis iam præbuimus, tam ex constitutione conditionem, q̄ etiam persecutionem fideicommissi illis largientes. Vnde & cautionem dabit fideicommissarius, non se minus quarta seruaturum: nisi & hanc testator remittat, quemadmodum in casu ad nos renunciato, Siquidē em̄ testatore non solum

omnem fideiussionem, sed etiam cautionem remittēte, nos diuersum quiddam statueremus: illud sanē intente ad defūcti uoluntatē collineatū nō esset. Secundū hæc igitur decisa sunt negotia, tam hoc ipsum, quod quæstionem præbuit, q̄ omnia alia, ex quibus pendere speciem aliquam facti contingat, ad hunc modum confectis testamentis, defunctisq; forte testatoribus, neq; dum tamen istiusmodi fideicommissio locum habente, restitutione scilicet gratuito adhuc superstitē. Atq; hæc non tantum de liberis dicimus, sed etiam de alijs tum cognatis, tum extra cognationem eius existētib; quibus omnino huiusmodi fideicommissum relinqui contigerit. Gloria igitur tua omnibus ista subditis nostris manifesta faciet, ut sciant, & quomodo uiuere eos oporteat, & quomodo mori, & testamenti tabulas conficere, & fideicommissa relinquere, & alia facere, quæ in talibus legibus comprobata sunt.

DE MULIERIBVS FIDE HAERETICIS.

Cōstit. CIX.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. Orientalium prætoriorum præfecto, iterum ex consule ordinario & patricio.

Nicum nobis auxilium per omne administratæ reipublicæ, gestiçq; à nobis imperij tempus, spem in deum esse confidimus: scientes, quod hoc nobis ipsius etiā animæ salutē præbeat. Vnde cōuenit, ut & legislatiōes nostras exinde pendeāt, & eō respiciant, & hoc eorum principium simul, & medium, atq; finis sit.

Omnes igitur nouerunt, quod qui ante nos imperiū rexerunt, & maxime Leo piæ memoriæ, & sacratiss. princeps Iustinus pater noster, in constitutionibus suis in uniuersum omnibus hæreticis interdixerint, ne quam ipsi uel militiam capefferēt, uel in publicis sollicitudinibus ullam communionem haberent: quominus occasione tum militiarum, tum tractatione insuper publicorum negotiorum, sanctæ catholicæ & apostolicæ dei ecclesiæ partes uiderentur corrumpere. Et nos quoq; hoc ipsum fecimus, hisce per constituta nostra corroboratis. Hæreticos autem illi dixerunt, & nos dicimus, quicunq; diuersarum sectarum sunt, quibus connectimus & connumeramus eos quoq; qui Iudaicam Nestorij sequuntur uesaniam, & Eutychianistas, & Acephalos, & qui peruersa Dioscori & Seueri opinione laborāt, qui Manichæorum & Apollinaris impietatem renouarunt: & insuper quicunq; membrū sanctæ dei catholicæ & apostolicæ ecclesiæ non sunt, in qua & omnes sanctiss. totius habitati orbis patriarchæ, tā Romæ occidentalis, q̄ huius regiae urbis, & Alexandria, & Theopolis, & Hierosolymorum, & omnes sub ijs constituti religiosiss. episcopi, uno ore apostolicam fidem & traditionem prædicant. Qui igitur incontaminata communione in catholica ecclesia cum dei amantiss. huius sacerdotibus non participant, optimo iure uocamus hæreticos. Tamen si em Christianorum sibi nomen imponunt: eo tamen ipso, quod à uera Christianorum fide pariter & communione seipso separant, dei se iudicio subdi cognoscūt. Ac leges quidem, quæ de hæreticis promulgatæ sunt, omnibus manifestæ existunt. Nos uero cum eos, qui orthodoxam exosculantur fidem, & mordicus eam retinere conantur, amplius priuilegium habere uelimus, q̄ eos, qui seipso ab ouili dei segregant: quandoquidem iustum non est, ut æqualibus priuilegijs hæreticos dignemur cū orthodoxis: ea propter & ad præsentem legem respeximus. Ex quo enim prærogatiuam mulieribus dedimus in dotibus quidem, ut antiquioribus creditoribus præferantur, & meliore loco sint, quanq̄ tempore uincantur: in donationibus uero propter nuptias, ut pro ratione temporum, quibus factæ sint, hypothecariū habeant: omnibus in præsentia per hanc sacram legem nostrā notū facimus, quod & hæc prærogatiuā, & tacitas hypothecas, & omnia alia, quæ mulieribus in diuersis priuilegijs à nostris concessa sunt legibus, his solis præbemus, ut ex his fructum capiant, illorumq; utantur beneficijs, quæ diligentiam adhibent, quomagis rectam & adorandam fidem nostram (nempe catholicæ & apostolicæ ecclesiæ) retineant, & participant salutari in ea communione. Quæ em à sancta catholica & apostolica dei ecclesia seipso separant, neq; incontaminata in ea communione cum dei amantiss. huius sacerdotibus participare sustinent: eas neutiçq; uolumus huiusmodi priuilegijs perfrui. Nam si à dei se muneribus separant, & à sancta & incontaminata se communione alienas faciunt: multo magis neq; nos concefferimus, ut priuilegijs dignæ habeantur, atq; ex legum nostrarum applausu ac fauore fructum percipiant. Quin potius beneficia è legibus profecta penitus ipsis inaccessa sunt, & omni priuilegio à constitutionibus nostris

stris ipsis concessio priuabuntur. Licebit autem eis, ubi meliorem sententiam amplectæ, & rectam ueramque fidem exosculatæ, neque non mordicus usquequaque eam retinere conatæ fuerint, istiusmodi muneribus & priuilegijs perfrui. His per uniuersam imperij nostri ditionem obtinentibus & obseruandis, principaliter quidem à dei amantiss. sacerdotibus, deinde uero & à nostris magistratibus & iudicibus, siue maiores, siue minores existant, & insuper ab excellentia tua, ad quam & præsentem legem proferimus. Vnde conueniens est, ut iudices, apud quos uel contra mulieres, uel à mulieribus quædam sibi priuilegia uindicare uolentibus, aliquæ mouentur lites, ad præsentis legis respiciant uigorem & potentiam. Et si depræhenderint eas orthodoxæ fidei non esse, neque incontaminata & adoranda illa communione in sancta catholica & apostolica ecclesia cum uenerandissimis huius sacerdotibus participare: non concedat hisce, ut priuilegijs è nostris constitutionibus profectis perfruantur. Quæ igitur nobis placuerunt, & per hanc sacram declarantur legem, ea cognoscens excellentia tua, simul curæ habeto, ut in mouendis apud ipsam litibus obseruet, & effectui ac fini tradat, simul per solita edicta & proprias iussiones omnibus manifesta facito, tam in alma hac urbe, quàm in prouincijs: ut omnes cognoscant, quantum nobis curæ sit, tum uera in dominum Christum uerum deum fides, tum subditorum nostrorum salus.

DE VSVRIS NAWTICIS

Constit. CX.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. per Orientem prætoriorum præfecto,
iterum ex consule ordinario, & patricio.

Cimus quidē per suggestionem excellentiæ tuæ legem iam nos de traiectionibus pecunijs cōdidisse, quæ insinuata fuit iudicio tuo. Sed quia postmodū interpellationibus nobis factis iussimus, ne illa lex ualeret, mandato dato, ut è iudicio tuo reciperetur, cognouimus autem in nonnullis eam prouincijs iam insinuatam esse: propterea sancimus, ut eiusmodi lex penitus uacet, atque inualida sit: & ita rem pcedere uolumus, quasi prædicta lex neque scripta esset, ipsasque adeo cōtrouersias examinari iudicationeque secundū leges de talibus iam propositas potiri. Quæ igitur nobis placuerunt, & per hanc sacram declarantur legem, ea studeto excellentia tua effectui ac fini tradere.

DE TEMPORE ACTIONVM, QVAE SACRIS LOCIS competunt.

Constit. CXI.

Imp. IVSTINIANVS A. Theodoto Orientalium prætoriorum præfecto.

Qvod medicamenta morbis, hoc exhibent iura negocijs. Vnde consequitur, ut nonnunquam à iudicio discordet effectus, & quod credebatur coniectura prodesse, experimento inueniatur inutile. Probat igitur hoc præsentis etiam necessitas sanctionis, in qua priuilegium ex religioso proposito sacrosanctis ecclesijs dei, & monasterijs, alijsque religiosi locis constitutione nostra nuper indultum, necessaria correctione distinguimus. Dudum siquidē iusseramus ad centum illis annos exceptionis propagari curricula, per cuius licentiam sanctionis negocia quidem multa commota sunt, & uelut antiquorum uulnere obducta patuerunt iterum cicatrices. sed eorum sanitas prouenire non potuit, probationum scilicet difficultatibus impedita: quoniam per tantum seculi magis, quam temporis spacium, nec documentis integritas, nec actus fides, nec ætas ualeat testibus suffragari. uerum quia largitati nostræ causarum non occurrit angustia: cum ratione simul ac religione tractantes prædictum priuilegium usque ad possibilem modum deducere, experimento retraximus. & iubemus in negocijs, quæ ante hac triginta annorum remouebat exceptio, nunc uenerabilibus ecclesijs, monasterijs, & xenodochijs, necnon orphanotrophijs, & brephotrophijs, & prochijs quadraginta annorum protelatio conferatur: salua scilicet circa alias personas & causas uirtute, quam semper tricennalis sibi præscriptio uindicabat, quoniam hanc decem annorum additionem solis (ut dictum est) religiosi locis, eorumque iuri, uel contractibus indulgemus: ut sopita hoc temporis spacio tam personales, quam hypothecariæ actiones in perpetuū conquiescant, nihil penitus alijs exceptionibus derogantes, sed tam in alijs, quam triennio uim roburque tenentibus. in illis namque (ut dictum est) tantum negocijs religiosos contractus memorato quadraginta annorum priuilegio uolumus perfrui, in quibus eis centum annorum prærogatiuam constitutio nostra contulerat. Si quas placemus perfrui, in quibus eis centum annorum prærogatiuam constitutio nostra contulerat. Si quas placemus perfrui, in quibus eis centum annorum prærogatiuam constitutio nostra contulerat. Si quas placemus perfrui, in quibus eis centum annorum prærogatiuam constitutio nostra contulerat.

cialis sententia aut transactionum conuentio terminauit, nolumus reficari, sed in reliquum illis hanc obijci sanctionē, quas ante hac sopitas octo lustrorum silentio moueri hactenus aut motas terminari nō contigit. Illustris igitur & magnifica autoritas tua, quæ per hanc generalem legem nostra statuit æternitas: edictis propolitis ad omnium notitiam faciat peruenire. Dat. Kalend. Iunij. Constantis nōp. Imperij DN. Iustiniani A. PP. anno. XV. Basilio V. C. COS.

DE LITIGIOSIS, ET DE CAUTIONE, QVAE ANTE
reorum citationem præstari debet ab actoribus, & quando actor priuilegio
uti nequeat, quod inuitus agere non compellatur. Constit. CXII.

Imp. IUSTINIANVS A. Theodoro Orientalium prætoriorum præfecto.

Liti multa de litigiosis tam à ueteris sapientiæ legumlatoribus, quàm imperialibus prodita sunt constitutionibus: tamē quidam iudicum in præsentia nostram pertulerunt serenitatem, ut controuersiam, quæ de talibus causis usque adhuc agitur in iudicijs, disceptemus: & unā leges ac constitutiones de his propolitis manifestius explanemus, ut in posterum extra controuersiam positum sit, quas res litigiosas appellari conueniat.

Atque ea igitur de re sancimus, ut litigiosa res dicatur intel ligaturque, siue mobilis, siue immobilis, siue seipsam mouens, de cuius quidem dominio inter actorem & reum mouetur quaestio, siue citatione ad magistratus facta, siue precibus imperatori oblati, & iudici insinuat, & per ipsum aduersario eius, qui principē adiit, cognit. In his enim casibus & priorem mansuetudinis nostræ constitutionem, in qua eius rei conscios & ignorantes emptores discernimus, postea obtinere uolumus. Sed & illud nobis ad huc uisum est, ut si reum pendente adhuc lite de re litigiosa, mortem obire contingat, hæredesque eius uelint bona diuidere: absque impedimento liceat hoc eis agere. Nam cum litigiosæ res per successionem deferuntur ad hæredes: harum inter hæredes diuisio pro alienatione intelligi non debet.

Illud quoque per præsentem nostram legem sancimus, ut si quempiam ex ijs, qui de talibus rebus litigant, cum humanis excedit, cōtingat aliquid rerum, quarum de dominio mouetur controuersia, per ultimam uoluntatem legati nomine relinquere: siquidē hæres iudiciaria sententia earum dominus comprobatus fuerit: tunc legatarius omnibus modis id, quod ipsi relictum est, ferat. Sin hæres in iudicio deteriorē sententiā reporrauerit: locum legatarius ad alteram rem pro eodem legato ab hærede exigendā nō habeat: quandoquidem testator, qui litigiosam rem esse nouit, litis euentum legatario reliquerit. Vnde licentiam damus legatario, ut si hoc sibi expedire putauerit: socium se in litem addat, ne quam forte neglegentiam postea, aut proditionem possit hæredi opponere. Ab hac uero litigiosi appellatione hypothecas separatatas esse, inque his hanc distinctionem ualere sancimus: ut siquidem speciales res mobiles, uel immobiles, uel seipsas mouentes nominatim in nexum hypothecarum inferantur: integrum quidem debitori sit eā rem, cui & quando uelit, uendere: sed ita, ut ex precio satis ipse creditori faciat. Sin creditor hoc minus faciat: damus creditori pignus habenti in re uendita licentiam, ut eam uindicet, quousque sibi pro debito satis fiat.

Hæc autem obseruari præcipimus, si non ea res prius alijs forte creditoribus, uel nominatim speciali, uel generali hypotheca obligata sit. Tunc enim pro tenore nostrarum legum, unicuique creditori sua temporum priuilegia custodiri sancimus. Vnde manifestum est, quod multo minus generales hypothecas litigiosi appellatione contineri uelimus. Quin harum actiones secundum ueterum legum placita examinari, & suum habere uigorem iubemus.

Atque hæc quidē de litigiosis, & speciali, quin & generali hypotheca disposuimus, ne qua in posterum de his nascatur in iudicijs controuersia, sed secundum hanc distinctionem istiusmodi finiantur certamina.

CAETERVM ad intentiones eorum, qui per calumniam lites mouent, & exsecutorum fraudes excludendas, inuenit prouidentia nostra & aliud remedium. Sancimus enim, ut omnes iudices, si quando aliquos uel præhendi uel citari uelint, in interlocutionibus suis hanc conditionem apponant, ne aliter accusatorij libelli reis porrigantur, aut exsecutoribus præbeantur sportulæ, nisi actor in libello prius uel per se, uel per tabularios subscribat, & apud actorum publicorum monumenta fidei dignum fidei iussorem præbeat, qui periculo competentis cohortis spondeat, quod & ad terminum usque litis iudicio adfuerit, & proprias actiones uel per se, uel per legitimum procuratorem expediet: & si posthac iniuste litem mouisse ostendatur, sumptuum & expensarum nomine decimam eius quantitatatis

tatis partem, quæ libello comprehenditur, accusato restituet.

Quod si dicat facultatem sibi ad fideiussorem dandum non adesse: tunc apud iudicem, apud quem controuersia exercenda est, propositis sanctis euangelijs, iureiurando id ipsum affirmet, atque ita iuratoriam cautionem exponat, & per eam hæc, quæ superius dicta sunt, profiteatur.

Si uero non omnia hæc prædicto modo peragantur: non concedimus, ut reus ullum responsum exsecutori præbeat.

At si contra memoratam formulam uel iudex aliquis, uel cohors eius, uel quicumque tandem exsecutor, citare aliquem præsumpserit: à iudice quidem & cohorte eius denarum librarum auri poena exigetur. ipse uero eius controuersia exsecutor tum publicationi bonorum subijciatur, tum exilio cōdemnabitur in quinquennium. Poena uidelicet, quæ ex lege competit, exigenda periculo gloriosiss. pro tempore Comitum sacrarum nostrarum rerum priuatarum, & inferenda nostro ærario.

Omne quoque dispendium, quod accusatus ex hac aggressura contra tenorem præsentis legis facta sustinuerit, reo ex substantia actoris refarcietur periculo iudicis, per cuius exsecutorem præhensus fuit, neque non & cohortis illi obtemperantis: ut ex omni parte hi, qui à superno nutu potentia nostræ concrediti sunt, illæsi conseruentur.

Enimvero lites, quæ consensu utriusque partis mouentur in iudicio: ut à poena præsentis constitutioni inserta liberæ sint, sancimus: & terminentur, quemadmodum alijs nostris constitutionibus continetur.

PORRO cum omnes controuersias præcis ambagibus uelimus ad finem decurrere: illorum etiam uersutis aduersamur, qui actiones tantummodo proponunt, nolunt autem eas ad terminum usque litis persequi, dicentes legem esse, quæ ueter, ne quis proprias actiones exercere compellatur inuitus.

Hanc igitur uersutiam studentes extinguere iubemus, ne memoratæ legis auxilio utantur hi, qui contra aliquos proprias actiones proposuerunt, siue aditione magistratuum, siue per preces imperatori oblatas, & iudici insinuatæ, perque ipsum ad noticiam aduersarij delatas, & à legitimo iudice examinari cœptas. neque enim in ste actionem intentare recusat, qui ueluti paratus aduersarium suum in ius uocauit: cum istiusmodi recusatio reo potius, quam actori competat. Propterea sancimus, ut actor cœptam causam usque ad finem litis persequatur & exerceat.

Si uero causam peragere distulerit: damus reo licentiam iudicis, apud quem lis contestata est, postulandi, ut actor ab ipso citetur, quomagus uel per se, uel per legitimum procuratorem in ius ueniat. Et si minus id fecerit: propositis tribus edictis ipsum euocet, unaquaque uocatione non minus, quam triginta dierum spacio includenda. Iubemus etenim, ut ordinarij iudices non solum præconum uocibus, sed etiam propositis edictis, quæcumque tandem litigatorum pars à iudicio se absentet, eam in ius uocent. Nam præconum uocem pauci, qui forte præsentis reperiuntur, audire possunt: edicta autem per multos dies proposita, omnes ferme possunt cognoscere. Insuper omnibus alijs iudicibus, qui iussione imperiali controuersias examinant, per præsentem legem permittimus, ut quæ partes iudicium non obseruant, eas propositis edictis euocent, ne causæ indecisæ & absque termino permaneant.

At uero si lis apud iudicem nondum suscepit initium, sed sola citatione per libellum facta in ius productus est aliquis, aut precibus serenitati nostræ oblatis, iussio nostra de hoc processit, siue scripto, siue nudo mandatu, & ea iudici insinuata fuit, & aduersario cognita: licebit sic quoque reo ad competentem ingredi iudicem, & per ipsum consimili modo suum uocare aduersarium: ut si quidem sui ipsius copiam actor faciat, causa secundum legem examinata ordinem, legitimum terminum suscipiat.

Sin autem propositis edictis euocatus in ius uenire, & actiones suas uel per se, uel per legitimum (ut dictum est) procuratorem proponere nolit: tunc alteram illi unius anni dilationem concedimus, intra quam nisi actionem suam persequatur, damus iudici licentiam, ut iudicium obseruantis partis allegata secundum leges nostras uel absente aduersario examinet, & ueritate exacte perquisita, legitimam proferat sententiam.

Cæterum si intra prædictam unius anni dilationem adueniat, & actiones suas exercere uelit: iubemus, ut iudex omnibus modis sumptus siue expensas, quas per causam litis reus, dum iudicium obseruat, sustinuit: ante omnia ab actore exigat, & accusatione tentato præbeat, & actorem obseruare iudicium faciat, quo usque causa secundum leges terminum suscipiat.

Nam si solummodo accedat, & sumptibus siue dispendijs præbitis, duntaxat eius anni tempus uelit diffindere, & rursus à iudicio discedens, usque ad terminum litis non permaneat: iubemus, ut post prædictas edictorum & annui interualli obseruationes omni ipse actione excidat, quam contra reum sibi competere suspicatur. Siquidem deterior eius esse fraus intelligitur, qui diffusam litem denuo deferit, quam illius, qui semel à contestata lite destitit.

Priuilegio autem legis, quæ mouendarum actionum necessitatem nolentibus non imponit, illis & quidem solis uti concedimus, qui nullam contra aduersarios suos questionem

* uel sic.
ullam questionem de reo exsecutor habeat.

praedictis modis mouerint. Atq; haec omnia ualere sancimus in his controuersijs, quae nondum uel iudiciaria sententia, uel amicorum interuentu, uel alia decisione legi cognita suscepunt terminum. Theodote praefecte charissime atq; amantissime. Illustris itaq; et magnifica auctoritas tua praesentem numini nostri legem in perpetuum ualituram, edictis in hac regia urbe propositis, et praecipionibus in uniuersas prouincias sub tua constitutis iurisdictione directis faciat manifestam: ut omnes ea, quae pro utilitate eorum sancimus, a se custodienda cognoscant. Dat. IIII. Idus Septembr. Constantinop. Imperij D. Iustiniani. PP. anno. XV. Basilio V. C. COS.

NE IN MEDIO LITIS FIANT SACRAE FORMAE,
aut sacrae iussiones, sed secundum generales leges causae decidantur. Et
ut praesens constitutio ante personarum in iudicio confirmationem
inferatur actis iudiciarijs. Constit. CXIII.

Imp. IUSTINIANVS A. Theodoto sacrorum praetoriorum praefecto.

Um omnia secundum leges nostras geri uelimus, habeamusq; studio, ut harum uigor conseruetur: uisum nobis est ad ipsarum legum obseruationem praesentem legem conscribere. Cognouimus etenim, quod quidam iudicum uolentes eos, qui causas agunt, contorquere, studentesq; clam haberi comperendinationes a se factas, aliquoties causari solent, dicentes, sacras sibi formas, aut sacras iussiones, aut commissiones spectabilium nostrorum Referendariorum insinuatase esse, quae forma praescribant, quo modo controuersias ipsos examinare aut iudicare oporteat. Atq; ea de re sancimus, ne dum lis apud iudices examinatur, siue in pecuniarijs, siue in criminalibus, siue quibuscunq; emergentibus causis, siue hic, siue in prouincijs, uel pragmatica forma, uel aliud rescriptum, uel sacra aliqua nostra scripto comprehensa aut sine scripto iussio, uel commissio in hac regia urbe a spectabilibus nostris Referendarijs, aut quocunq; alio, quae formam praescribat, quomodo coeptam controuersiam examinare iudicareue oporteat, iudicibus insinuetur, aut insinuata ualeat, sed secundum generales leges nostras lites examinentur decidenturq;. Nam quod ex auctoritate legum indicatur, id aliqua extrinsecus formula & praescripto non indiget. Si qua enim ad nos controuersia, uel actitata modo apud iudicem, uel antequam ea lis initium sumeret, deuenierit, uisumq; nobis erit nostra sententia eam disponere & decidere: non sane alterius praeterea id sententia indiget. Quae etenim sacra (ut dictum est) disponuntur decidenturq; sententia, ea aliorum examinatione, aut sententia, aut retractatione aliqua non indigent. Neq; enim nos, quibus deus ferendarum etiam legum potestatem donauit, si de controuersia aliqua qualemcunq; sententiam protulerimus: permittimus, ut alius iudex hanc, siue per formas, siue per commissiones spectabilium nostrorum Referendariorum, aut alterius cuiuspiam, quo modo hanc examinare retractareue oporteat, examinet et retractet, utpote cum quod a nobis semel iudicatum est, retractari a nemine possit. His uidelicet obrinentibus, si scripto comprehensa eiusmodi aliqua iussio procedat. Caterum si iudici dubitatio oboriatur de lege aliqua: suggestionem referto ad potentiam nostram, & scripto comprehensam a nobis expectato causae explanationem aut interpretationem, secundumq; eam litem decido. Si uero dum lis agitur, uel pragmatica nostra forma, uel commissio spectabilium nostrorum Referendariorum, aut alterius cuiuspiam, uel aliud quidq; omnium praedictorum insinuatum fuerit iudici, quod uel examinationi uel iudicationi formam praescribat: iubemus, ut iudex neutiq; his aduertat animum: sed his uacantibus, neq; robur ullum habentibus, secundum generales leges nostras causam examinet, & legitimo termino contradat. Quod si iudex ea non obseruabit: decem librarum auri poenae subiaceat, ultra hoc, quod maiorem etiam aliam nostram indignationem experietur. Eidem poenae subdendo & eo, qui talem aliquam formam dictare ausit, simul & his, qui huic in ministerio erunt, & huiusmodi aliquam commissionem facientibus spectabilibus nostris Referendarijs. Atq; haec dicimus, siue ex sacro nostro oraculo iudicare aliquis iussus est, siue iussione magistratum, siue forma arbitrorum aut compromissariorum cognitorum quaestioni accommodare audietiam, siue scriptura interueniente, siue sine scriptura & de plano iudicare iussus fuit. Sed & si quis iudicum, salutis suae contemptor, ex aliquo horum sententiam proferre praesumpserit: hanc ita irritam atq; infirmam esse uolumus, ut neq; prouocatione opus habeat, neq; ex compromisso inducat poenam. Volumus

lumus enim nos, ut omnes iudices, tam examinationes, quam iudicationes suas, secundum leges nostras expediant. Illud sane in confesso est, quod neque iussio aliqua magistratuum contra ea, quae hac nostra lege constituta sunt, ualitura sit. Ad haec & illud iudices scire oportet, quod conueniat ipsos, uel quae etiam hoc tempore lites agitantur, secundum generales definire leges, tamen si sacrum aliquis iam impetrauerit oraculum, quod iudicis examinationi iudicationis formam praescribat. Volumus etenim, ut qui huiusmodi aliquid iam impetrauit, nullam ex impetratis utilitatem percipiat. Nam si semel definitiuam sententiam proferri contigerit: minime ipsam ex hac nostra lege scrupulosius indagari peruestigarique iubemus, tam etsi prouocatio secuta est, aut alioqui contra sententiam spes aliqua retractationis est.

Atqui iussionem, quae iudicanti quidem aut iudicaturae formam non praescribit, quomodo inquisitionem in causa fieri, aut sententiam proferri oporteat, sed liti uult legitimam adhiberi diligentiam, aut actorum editionem inducit, aut iudicem legitimam compellit proferre sententiam, aut in cognitionem secundum nostras leges alium addit iudicem: fieri utique & ualere, siue interueniente scriptura, siue absque scriptura factam, non prohibemus. Ut autem omnes subditi nostri, & maxime qui litibus atteruntur, nostram pro ipsis prouidentiam nouerint, neque aliquis sacram hanc nostram legem ad se pertinere inficietur, aut ignorantiam in ea praetendat: sancimus, ut ea in quacunque controuersia, quae apud iudicem sumpsit principium, statim a primordiis atque ab ipsa personarum in iudicio confirmatione, & inscribat, & actorum pars fiat. Ita enim & praefulgens actis prohibebit, quominus contra tenorem eius, cum circa alia, tum circa personarum (ut probabile est) in iudicio confirmationem perperam aliqua attententur: & poenas interminans his, qui praeuariari eam conantur, a talibus ausis ipsos continebit, neque ut in ea contentis poenis locus fiat, sinet. Nam ut legis transgressionem simul & iniusticiam per omnia eiciamus: propterea praesentem legem tulimus, ex omni parte ipsam, & per ipsam omnes alias leges reipublicae, nulli labefactioni, nullis expositas insidiis conseruantes, secundum quas praebente deo & nos ipsi imperium suscepimus, & per eas rempublicam nostram custodiri, proque ipsa excubias in omne aeuum agi optamus. Quae igitur nobis placuerunt, & per hanc sacram declarantur legem, ea excellentia tua tam custodire studeto, quam omnibus manifesta constituito, proponens ipsam tum in alma hac urbe, tum solitis utens ad prouinciarum praesides iussionibus, ut omnes homines & per hanc cognoscant, quam magnam pro ipsis geramus prouidentiam.

DE SACRIS IVSSIONIBVS.

Constit.

CXIII.

Imp. IVSTINIANVS A. Theodoto sacrorum praetoriorum praefecto.

Omniae serenitatis sollicitudo remedijs inuigilat subiectorum, nec cessamus inquirere, si quid sit in nostra repub. corrigendum. ideo namque uoluntarios labores appetimus, ut quietem alijs praeparemus. Unde ad uniuersorum utilitatem pertinere respeximus, si sacras etiam iussiones cum competenti iubeamus cautela procedere, ne aliquibus liceat eas pro sua uoluntate profiteri. Nam praesenti lege decernimus nullam diuinam iussionem, neque per uiri magnificentissimi quaestoris adiutores, neque per aliam cuiuslibet militiae, aut dignitatis, aut officij personam cuiuscunque iudici concessam, a quolibet suscipi cognitore, cui magnifici uiri quaestoris annotatio subiecta non fuerit, quae contineat, & inter quos, & ad quem iudicem, uel per quam fuerit directa personam, quatenus omni posthac ambiguitate submota, nulla cuiuslibet excusationis relinquatur occasio: scientibus iudicibus, uel administratoribus uniuersis, quod si in quolibet negotio sacram susceperint iussionem, nisi cui quaestoris uiri magnificentissimi fuerit subiecta annotatio: multa uiginti librarum auri, & officium simili poena plectetur. quibus iubemus, si qua talis iussio ad eos peruenerit, mox ad praedictum uirum magnificum quaestorem referre: aut cum illo, qui haec ingerit, destinare, ut in eum uindicta procedat, quam in falsarios iura nostra constituerunt. Theodote praefecte charissime atque amantissime. quam legem perpetuo ualituram celsitudo tua ad uniuersorum faciat peruenire noticiam.

Constit. CXV. sex habet capitula.

1 Ut cum de appellationibus, & retractationibus, & relationibus iudicum cognoscitur, secundum illas leges controuersiae decendantur, quae tempore latae sententiae & suggestionis obtinebant, non quae postea promulgatae sunt. 2 Si altera litigantium pars renunciet se allegationibus contentam fore, altera uero differat, quasi non contenta: iudex dato unius,

unius, & item alterius, & tertij mensis dilationem. his autem præteritis non amplius expecta-
 to, sed proferto sententiā. 3 Quæ causæ ingratitude rationabiliter filiis obijci pos-
 sint à parentibus. 4 Quæ rursus causæ ingratitude rationabiliter possint parenti-
 bus obijci à filiis. 5 Vt iugentes, & qui genere illis proximi sunt, nulla de causa intra
 nonum diem præhendantur, uocenturq; in ius. 6 De constitutæ pecuniæ obliga-
 tione & sponsonibus, si quis ita pecuniam constituat aut spondeat, satis tibi facio: aut satis ti-
 bi fiet à me: & hoc, & illo: aut satis tibi fiet à me, aut hoc, aut illo.

Imp. IVSTINIANVS A. Theodoto Orientalium sacrorum prætoriorum præfecto.

Peruenit ad serenitatis nostræ noticiam, quòd mora lite inter Eustathium dei
 amantiss. Tlo ciuitatis episcopum, & Pistum Telmissensis ecclesiæ diaconum
 à prouinciæ præside definitiua processerit sententiā, contra quam appellatio por-
 recta sit. Proinde cū iudices, apud quos examinabatur appellatio, ambigerent:
 ad nostram retulerunt mansuetudinem, utrum secundum illas leges eam con-
 trouersiam examinare deberent, quæ tunc obtinuissem, cū definitiua processisset sententiā,
 an uero secundum tenorem eius legis, quæ post definitiuam à nobis promulgata esset sen-
 tentiam. Iustum igitur nobis uisum est, ut secundum eas leges prædicta appellationis
 causa examinaretur & terminū susciperet, quæ tempore prolata ualuerunt sententiæ. Visum
 item nobis est, ut si postea talis aliqua emergat dubitatio, consimili & ipsa ordine terminetur.

Et propterea sancimus, si quando de controuersia aliqua definitiua processerit senten-
 tia, insequaturq; appellatio: ut qui appellationem examinant, secundum eas leges negotio
 terminum assignent, quæ sub tempus definitiue ualuerunt sententiæ. Eodem hoc uidelicet
 obseruando, & cum gloriosiss. præfectorum retractantur sententiæ, & in relationibus iudicū,
 nempe cum utraq; pars proprijs suis renunciat allegationibus, & iudices relationibus suis in-
 terrogant, quam negotio tandem formam debeant præscribere. In omnibus enim hisce casu-
 bus illas leges à disceptatoribus custodiri sancimus, quæ tempore sententiæ, aut certe relatio-
 nis ualuerunt, tamen si legem postea promulgari contigerit, quæ noui aliquid disponat, & ui-
 gore suum uel ad præterita etiam negotia referat. SED ET HOC præsentē lege san-
 cimus. Ex quo enim nonnunquam inter litigatores contingit, ut altera quidem partium suis alle-
 gationibus renunciet, altera uero cognoscens, quòd malam habitura sit causam, post tractatā
 in iudicio litem & dilationes, quas probationum causa leges concedunt, profiteri nolit, con-
 tentam se allegationibus esse, neq; alia de causa, quàm ne celerius causæ qualitas agnoscatur:

iubemus, ut cum una partium suis renunciauerit allegationibus, altera uero pars dixerit ha-
 bere se, quod adijcere debeat: causæ iudex omnibus modis eam partem, quæ dilatione utitur,
 compellat intra triginta dies, quàm altera pars renunciauerit, citra ullam dilationem, quod
 uult, proponere. Quod si nō fecerit: tunc ut improbitas eius superet, alter ei mensis indul-
 geatur à iudice. Si sic quoq; differat: item alterius ei mensis dilatio præbeat. Ita tamē, ut si
 intra prædictos tres menses, quos litem protelantibus litigatoribus concessimus, allegationes
 suas non proposuerit: iudex non amplius expectans, omnibus modis sententiā legibus con-
 uenientem proferat, aut (si uoluerit) referat: quo minus litigatoribus improbo studio conten-
 dentibus liceat causarum euentus in longum protrahere.

AD HÆC ALIUD capitulum præsentī apponere legi nobis uisum est. Sancimus igitur, ne qua ratione patri aut matri,
 ayo aut auia, proauo aut proauia, filium suum, aut filiam, aut reliquos liberos, in testamento
 suo liceat silentio præterire, aut ex hæredes facere: etsi per quamlibet donationem, aut lega-
 tum, aut fideicommissum, aut alium quemcunq; modum debitam ipsis portionem legibus
 contulerint: nisi forte ingrati comprobentur, & eas ingratitude causas parētes nominatim
 in suo descripserint testamento. Sed quia causas, ex quibus filij ingrati iudicari debent,
 in diuersis hinc inde legibus dispersas, neq; manifeste proditas inuenimus, quarū pleræq; nec
 dignæ nobis ad ingerendam gratitudinem sunt uisæ, aliæ uero, tamen si dignæ, prætermis-
 sæ sunt: propterea necessarium nobis esse uisum est, præsentī eas lege nominatim complecti, ut
 præter hasce nemini liceat ex alia lege ingratitude causas opponere, nisi quæ contextu præ-
 sentis constitutionis continētur. Iustas uero causas ingratitude has esse decernimus.

Si quis parentibus suis manus intulerit, aut atrocem & indecentem contumeliam inges-
 serit, aut de criminibus publico ipsos iudicio postulauerit, quæ contra principem aut repu-
 blicam non sint, si cum ueneficis ut ueneficus conuersetur, aut uitæ parentum suorum uel
 ueneficio,

ueneficio, uel alio modo infidiari conatus fuerit. Si cum nouerca sua aut patris concubina filius rem habuerit. Si calumniator filius contra parentes exstiterit, & delatione sua graua eos sustinere dispendia fecerit. Si quem suorum parētum carcere inclusum esse contigerit, & liberi, qui ab intestato ad eius uenire possunt hæreditatem, precibus ab eo petiti, siue etiam unus ex ijs, in fidem suam recipere eum noluerint, aut pro persona proue ære alieno *fideiubere*, in quantum qui precibus petitur, idoneus esse comprobatur. hoc uero, quod de fideiussione sanximus, ad liberos masculos & solos quidem pertinere uolumus. Si de eo liberorum aliquis conuincatur, quod parentes suos testamentum facere prohibuerit: si quidem postea testamentum facere potuerint: licentia ipsis sit ea de causa filium exhæredem facere. Si uero in ipsa prohibitione parentum aliquis sine testamento decesserit: & alij, siue qui ab intestato cum ipso filio, qui testamenti factionem prohibuit, aut post ipsum ad eius uocantur hæreditatem, siue quos sibi hæredes aut legatarios esse uoluit, siue qui lationem aliquam ex prohibita testamenti factione sustinuerūt, hoc ipsum cōprobauerint: secundū alias de hoc latas leges istiusmodi negocia terminentur. Si præter uoluntatem parentum inter arenas uenatores aut mimos seipsum filius recenseat, & in ea professione perseueret: nisi forte & parentes eiusdem professionis fuerint. Si cui ex prædictis parentibus filia nepotiū suæ maritum dare, & secundum uires patrimonij sui pro ea dotem offerre uolenti, illa non consenserit, sed turpem uitam delegerit. Sed si filia legitimum annorum modum atq; ætatem habeat, & parentes differant marito eam coniungere, & ex hoc contingat, ut in corpus forte suum peccet, aut sine consensu parentum marito se (libero tamen) coniungat: hoc ad ingratitudinem imputari filia nolumus: quandoquidem non sua, sed parentum culpa hoc deliquisse dinoscitur. Si quis de prædictis parentibus furiosus fuerit, & liberi eius, uel quidā ex eis, aut liberis illi non existentibus, alij eius cognati, qui ab intestato ad eius hæreditatem uocantur, ministeriū illi & conuenientem sollicitudinem non exhibuerint: si quidem huiusmodi morbo liberatus fuerit: licentia ei erit, utrum filium, aut filios, aut cognatos, qui eius curam non gesserunt, in testamento suo uelit ingratum seu ingratos scribere. Quod si extraneus aliquis ipsum, cū eo furoris morbo detineretur, à filijs suis, aut cognatis, aut alijs ab ipso scriptis hæredibus negligi uideat, & misericordia ductus curam eius gerere uoluerit: damus ei licentiam, ut his, qui ab intestato aut ex testamento iam facto ad furiosi hæreditatem uocantur, attestationem scripto compræhensam mittat, quomagus operam dent, ut curam eius suscipiant. Ac si post eiusmodi attestationem quoq; neglegentes sint, & extraneus furiosum in domum suam receptū proprijs sumptibus usq; ad mortem curam eius gessisse comprobatus fuerit: eum, qui ministeriū & diligentiam furioso adhibuit, ut maxime extraneus sit, ad huius uenire hæreditatem sancimus: subuersa illorum institutione, ut qui quod furioso (ut diximus) sollicitudinem adhibere neglexerint, successione eius indigni sint. Ita tamen, ut reliqua testamenti capitula in sua firmitate permaneant. Si unum aliquem de prædictis parentibus in captiuitate detineri contigerit, & liberi eius, siue omnes, siue unus, non festinauerint hunc redimere: si quidem captiuitatis calamitatem possit effugere: in eius potestate sit, utrum hanc ingratitudinis causam in suo describere uelit testamento. At si per liberorum neglegentiam & contemptum liberatus non fuerit, sed in captiuitate uitam finierit: non sustinemus illos ad eius peruenire successione, qui quidem redemptionem eius procurare non festinauerint. sed omnibus liberis neglegenter in hoc agentibus, omnes res, quæ ab ipso relinquuntur, ecclesiæ eius ciuitatis, unde originē traxit, addicuntor: inuentario uidelicet sub publica attestatione faciendo, ne quid ex patrimonio eius depereat: ea conditione, ut quidquid exinde peruenturum sit ad ecclesiā, id in redemptionem captiuorū procedat. Verum hæc quidem dicta sunt, quantum ad personas, quas exhæredes facere non licet, nisi ingratitudinis causas adscribi & approbari contigerit. Ad generalem uero legem ferendam præsens nobis controuersia occasionem dedit. Et propterea generaliter iubemus, ut si ille in captiuitate detētus fuerit, neq; liberos habuerit, & alijs, qui ad huius hæreditatem uocantur ab intestato, redimere ipsum non festinantibus, in captiuitate uitam finierit: nemo ex ijs, qui se in ea re neglegentes præbuerunt, hæreditatē eius adeat, quamuis ante captiuitatem testamentum forte ab eo conditum fuit, in qua memoratas personas hæredes scripserit. Sed & hic hæredum institutione ad irritum recidente, & reliquis testamenti capitulis in sua firmitate manentibus, consimili modo huiusmodi personarū facultates ecclesijs earum urbium, unde duxerūt originem, addicuntor: neq; in alias causas, q̃ captiuorum redemptiones, infumuntor: ut unde illi à suis redempti non sunt, exinde aliorū redemptiones procurentur, & similiter ex hoc pio actu illorum animæ releuētur. Eodem hoc

obseruando, etsi aliam extraneam personam ante captiuitatem hæredem scripserit, & illa cognitum habens, quod hæres ab illo scripta sit, ex captiuitate hunc redimere neglexerit.

Hanc autem poenam contra illos ualere sancimus, qui decimum octauum ætatis suæ annum impleuerunt. Cæterum in eiusmodi causis, cum pro captiuorum redemptione pecunias dari necessarium fuerit, si quis proprias pecunias non habeat: licentiâ habeto, si prædictæ ætatis sit, mutuâ pecuniam desumere, & res mobiles aut immobiles pignori opponere, siue proprias, siue eius, qui in captiuitate detinetur: quia in omnibus prædictis, quæ pro captiuorum redemptione dari insumiue probantur, perinde huiusmodi contractus firmos ac stabiles esse iubemus, ac si à persona, quæ sui iuris & perfectæ ætatis foret, celebrati essent. nullo præiudicio generando his, qui in memoratis causis, quo dictum est modo, cū talibus personis contrahunt: necessitatem uidelicet habente eo, qui à captiuitate postliminio reuertitur, ut huiusmodi contractus ratos habeat, & his tanq̃ proprijs debitis teneatur obnoxius. Si quis ex memoratis parentibus, cum ipse orthodoxus sit, sentiat filium suum, aut filios non esse catholicæ fidei, neq̃ in sacrosancta ecclesia communicare, in qua omnes beatiss. patriarchæ una conspiratione & concordia rectam fidem prædicant, & sancta quatuor concilia Nicænum, Constantinopolitanum, Ephesinum primum, & Chalcedonenſe amplecti seu recitare noscuntur, talesq̃ liberi in ea infidelitate permaneant: damus eorum parentibus licentiam, ut hac maxime de causa ingratos eos & exhæredes in suo testamento describant. Atq̃ hoc quidem de causa ingratitudinis disposuimus. Enimuero generalem prouidentiam orthodoxis accommodantes liberis: iubemus, ut saluis legibus, quæ iam de alijs prolatae sunt hæreticis, eadē & circa Nestorianos & Acephalos custodiantur: & si quando parentes depræhendantur, uel Iudaicæ Nestorij uesaniæ dediti, uel Acephalorum amplexati dementiâ, & propterea à communione catholicæ ecclesiæ separati: ne ijs liceat alios sibi hæredes instituere, q̃ orthodoxos liberos, & cum catholica ecclesia communionē habentes, aut liberis non existentibus, masculini foeminiuue sexus cognatos, qui uidelicet orthodoxi sint. Sin uero (ut licet conſpectu) ex filijs alij orthodoxi sint, & cum catholica ecclesia communionem habeant, alij ab hac separati sint: ut omnes parentum facultates ad filios catholicos & eos solos perueniant, sancimus: etsi huiusmodi personæ nouissimas uoluntates conficiant, cōtra tenorem huius nostræ constitutionis aliquid disponentes. At si fratres, qui ab ecclesia separati sunt, postea ad eam reuertantur: competens illis portio ea forma, qua inuenta fuerit restitutionis tempore, his præbeatur: ut nullam de fructibus aut rerum medijs temporis administratione inquietudinem aut molestiam sustineant catholici, qui prius memoratas res obtinuerant. quia quemadmodum earum rerum, quæ ex parte non communicantium fratrum orthodoxi possessionē nacti sunt, alienationem prohibemus: ita & præteritorum temporum fructus & administrationem neutiq̃ ab his, qui earum compotes fuerunt, exigi retractariue iubemus. Quod si ad finem usq̃ uitæ suæ in eodem errore hi, qui non communicant, perseuerauerint: tunc orthodoxos fratres aut hæredes eorum plenissimo iure dominij easdem res possidere sancimus. Sin uero omnes liberi peruersæ opinionis, & à communione catholicæ ecclesiæ alieni inueniantur, alij autem, qui genere proximi uel per masculinum, uel per foemininum sunt sexum, orthodoxam fidem colere, & cum ecclesia communionem habere approbentur: hi hæreticis præferantur liberis, & eorum hæreditatem successionis ordine suscipiant. At uero si & liberi, & genere proximi adgnati seu cognati ab orthodoxæ fidei communione peregrini existant: tunc si quidem parentes ipsorum inter clericos ordinem aliquem obtinuerint: ut res eorum ad ecclesiam ciuitatis, ubi domicilium habuerunt, pertineant, uolumus. ita tamen, ut si ecclesiastici intra anni spacium huiusmodi personarū res uindicare neglexerint, earum dominium nostro uindictetur ærario. Si laici sunt: sine aliqua distinctione facultates eorum consimiliter ad sacras res nostras priuatas perueniant. Quæ obtinere sancimus, & cum sine testamento tales personæ moriuntur. Omnibus, quæ tum contra reliquos hæreticos, tum etiam contra Nestorianos & Acephalos, & omnes alios, qui cum catholica ecclesia communionem non habent, in qua prædicta quatuor sancta concilia, & reliqua, neq̃ nō patriarchæ referuntur, in constitutionibus disposita sunt, consimiliter & contra hæredes eorum obseruandis. Nam si pro mundanis causis tam anxie sumus solliciti: quanto maiore cum prouidentia cura adhibenda est pro salute animarum? Siue igitur omnes prædictas ingratitudinis causas, siue certas ex ijs, siue quamcunq̃ unam parentes in suo descripserint testamento, & scripti hæredes nominatam, aut nominatas causas, uel unam ex ijs ueram esse monstrauerint: ut testamentum firmitatem suam obtineat, iubemus. Cæterum si hæc ita obseruata nō fuerint: nullum

lum liberis præiudicium fiat, qui hæredes scripti non sunt: sed quantum ad hæredum institutionem attinet, ad irritum recedente testamento, liberi ad parentum hæreditatem ab intestato æquis portionibus perueniant: ne liberi falsis condemnentur accusationibus, & in parentum facultatibus aliquam sustineant circumscriptionem. Sanè si usu ueniat, ut in talibus quibusdā testamētis legata aliqua, aut fideicommissa, aut libertates, aut tutorum dationes relinquantur, aut quæcunq; alia legibus cognita capitula nominentur: hæc omnia impleri iubemus, & illis præstari, quibus relicta sunt, perinde quasi ea parte testamentū non subuersum rescissumq; ualeret. **ATQVE HÆC** quidem de testamentis parentum disposuimus. Iustum autem nobis uisum est, ē contrario cum quadam distinctione eadem hæc & de testamētis liberorum disponere. Sancimus igitur, ne liberis parentes suos silentio præterire, aut quocunq; modo à rebus suis, in quibus testandi habent potestatem, omnino eos alienos facere liceat: nisi causas, quas enumeramus, specialiter in suis testamētis descripserint. eas aut has esse iubemus. Si parentes liberos suos ad interitum tradiderint: excepta tamē causa, quæ ad crimen perduellionis tendit. Si ueneficijs, aut magicis artibus, aut alio modo parentes liberorum uitæ insidias posuisse comprobati fuerint. Si pater cum nuru sua, aut concubina filij sui rem habuit. Si parentes liberos suos testamenti tabulas conficere prohibuerint in his rebus, in quibus testandi potestatem habent: omnibus uidelicet in huiusmodi testamentorum prohibitione conseruandis, quæ in persona parentum distinctione notauimus. Si maritum uxori, aut uxore marito uenenū dare, uel ad interitum, uel ut emoræ mentis fieret, uel alio modo alterum alterius uitæ insidias posuisse contigerit: quamuis eiusmodi crimen tanq; publicum secundum leges examinatur, & legitimam promeretur uindictam: sancimus tamē, ut liberis licentia sit, uel nihil de facultatibus suis in testamentis suis illo modo ei, qui tale facinus admisisse dinoscitur, relinquere. Si liberis, aut uni ex ijs in furore constituto, curam adhibere neglexerint: omnia & hic conseruari præcipimus, quæ de prædictorum parentibus superius sanciuimus. His factorum speciebus calamitatē etiam captiuitatis apponimus, in qua si liberos detineri, & per contemptum parentum aut negligentia non redemptos mori contigerit: neutiq; ad liberorum facultates, in quibus liberi testamentum condere poterant, horum parentes perueniant: sed omnia & in hoc capitulo custodiantur, quæ de parentibus, & cognatis atq; adgnatis, qui ab intestato ad ipsorum iura uocantur, & extraneis hæredibus scriptis superius disposuimus. Si quis de memoratis liberis, cum orthodoxus sit, sentiat parentem suum, aut parentes non esse catholicos: eadem & in illis personis obtineant, quæ superius de parentibus disposuimus. Si huiusmodi igitur causas, aut certas ex ijs, aut unā liberi in suis descripserint testamentis, & scripti ab ipsis hæredes uel omnes, uel certas, uel unā ex his comprobauerint: ut testamētum in firmitate sua permaneat, præcipimus. Si hæc ita obseruata non sint: ne quem uigorem huiusmodi testamentum (quantum ad institutionē hæredum) habeat, sancimus. Quin subuerso testamento, his, qui ab intestato ad defuncti hæreditatem uocantur, illius res assignari disponimus: legatis uidelicet, siue fideicommissis, & libertatibus, & tutorum dationibus, & alijs capitulis (ut superius dictum fuit) propriam firmitatem obtinentibus. Porro si quid uel de legatis, uel fideicommissis, uel libertatibus, uel alijs quibuscunq; tandem capitulis, in alijs legibus huic constitutioni inuentum fuerit contrarium: id nullo obtinere modo uolumus. Atq; hæc quidem exhæredationis aut præteritionis poenæ, quantum ad causas ingratitudinis, contra prædictas personas ita expressæ & ueluti in formulam coactæ sunt. Si quæ uero ex ijs reputantur inter crimina, talium patratores alias etiā poenas determinatas legibus sustinento. Hæc aut ita hac forma proposuimus, ut tam patres, q; liberos testamentaria cōtumelia liberemus. Caterum si qui hæredes nominati sunt, etsi ut certis rebus contenti essent, iussi fuerint: nihilominus testamentum hoc quidem casu non subuerti, sed quidquid minus legitima ipsis portione relictum erit, id secundum alias nostras leges ab hæredibus suppleri præcipimus. Vna enim hæc serenitati nostræ cura est, ut præteritionis & exhæredationis contra parentes & liberos contumeliam perimamus. Considerare autem parentes debent, quia & ipsi liberi fuerint, & eadem à proprijs obtinuerint parentibus, consimiliter & qui nunc sunt filij, studeant parentum suorum animos demereri officijs, quandoquidem & ipsi parentes fieri cupiunt, & à suis honorari filijs præoptant. Vnde manifestum existit, quod ad utrorumq; utilitatem & securitatē præsens lex respiciat, quam non sine causa, sed subsistente occasione proferre nobis uisum est. Depræhendimus enim in quodam negocio disceptantes, quod cum Polysceria à matre sua grata filia diceretur, exhæres postea in testamento ita in paternis, q; maternis bonis nominata sit, & quia istiusmodi charta dolo & machinatione

compositam cognouimus, nullo eam modo ualere concessimus, filiam autem patri simul & matri heredem fieri iussimus, quemadmodum scripto compræhensa nostra sententia de eo negotio prolata manifestat.

MEMORIA insuper tenemus legem à nobis promulgatam esse, per quam iussimus, ne cui prorsus defunctorum cadauera debiti nomine detinere, aut horum sepulturæ impedimentum inferre liceat. Sed in præsentia cognouimus nō nullos defuncti cuiusdam patrem, cum ex funere filij sui regrederetur, debiti nomine præhendisse. Et propterea pium iuxta & humanitati nobis consentaneum esse uisum est, huiusmodi crudelitatem pietissima lege coërcere.

Sancimus igitur, ut nemini prorsus defuncti heredes, uel parētes, uel liberos, uel uxorem, uel adgnatos, uel alios cognatos, uel alioqui adfines eius, uel fideiussores, ante nouem dierum spacium, in quibus lugere uidentur, actionem intentare liceat, aut quocunq; modo negotium faceßere, aut citationem aliquam ijs offerre, seu in ius uocare, siue debiti nomine, quod à defuncto descendit, siue quacunq; alia de causa, quæ specialiter memoratas personas respiciat.

Sin uero intra nouem dies quamlibet prædictarū personarum præhendere, aut adoriri, aut cautionē aliquam, seu promissionē, seu fideiussionem ab ulla earum accipere ausus fuerit: ut hæc omnia irrita sint, sancimus. Post decursum uero nouem dierum si quis contra huiusmodi personas aliquam se habere actionem putauerit: has secundum leges exerceto: nullo uidelicet præiudicio actoribus ex hoc interuallo circa longi temporis præscriptionem, aut quācunq; aliam legitimā allegationē penitus generando.

AD HÆC ET aliud capitulum, quod constitutæ pecuniæ obligationes seu promissiones concernit, præsentē nobis lege exprimere uisum est. Sancimus igitur, si quando aliquis uel pro se, uel pro alia persona pecuniam constituerit, dicens forte alicui, SATIS TIBI FACIO: ut hic omnibus modis ad quantitatem, quam protulit, obnoxius sit, & à se constitutum implere, atq; debitum persolvere compellatur.

Si quis uero dixerit, SATIS TIBI FIET: hic, utpote cum talis sermo absq; determinatione certæ personæ prolatus sit, perinde quasi nihil dixerit, ab omni exactione liber conseruetur.

At si quis dixerit, FIET TIBI SATIS A ME, ET AB HOC, ET ILLO: his quidem, quos ille nominauerit, nisi consenserint, nullum ex tali locutione præiudicium nascatur: sed neq; ipse, qui hoc dixit, pro illis personis, quas nominauit, aliquam exactionem sustineat. pro se uero id, quod ex ære alieno secundum leges comprobato deberi monstratū fuerit, pro rata duntaxat parte soluat.

Cæterum si dixerit, SATIS TIBI FIET A ME, AUT AB HOC, AUT ILLO: tunc personis quidem nominatis, nisi consentiant, consimili modo nullum præiudicium generetur. qui uero eam pecuniam constituit, is integrum quidem debitum persolvere compellatur. si quam tamen contra nominatas personas actionem sibi competere putauerit, hanc contra ipsos secundum leges proponat, & legitimo potiatur auxilio.

Omnia autem hæc in his omnino controuersijs obtinere sancimus, quæ nondum iudiciaria sententia, aut amicorum interuentu susceperunt terminum.

Præfecte charissime atq; amantissime. Excellētia itaq; tua præsentem generalem numinis nostri constitutionē, tam edictis in regia hac urbe more solito propositis, quàm iussionibus ad prouinciarum præfides directis, ad omnium noticiam peruenire effcito.

DE MILITIBVS.

Constit.

CXVI.

Imp. IVSTINIANVS A. Theodoto Orientalium prætoriorum præfecto.

Ost domini dei beneuolentiam, subditorum nostrorum securitas in militariū rerum administratione & disciplina consistit. his enim prouidentia dei constitutis recteq; consociatis, & barbarorum petulantia frenū iniicitur, & ad publicum pertinentes res augentur.

Quoniam igitur pleriq; nullam salutis suæ rationem habentes, milites & foederatos, qui pro libertate reipublicæ contra hostes decertare debent, præsumunt subtrahere, & exinde in priuatis occupatos tenere usibus: uisum nobis est per præsentem nostram legem in commune omnibus interdicerē, ne quis de cætero militem, in quibuscunq; recensetur numeris, aut foederatum, circa quos tam multos nos labores illis exercendis agendisq; delectibus sustinemus, ut publicis eos usibus præbeamus, subtrahere domiū suæ aut in proprijs possessionibus habere audeat. No- uerint igit omnes, quicunq; milites aut foederatos aliquos in domibus suis aut possessionibus qualitercunq; desidentes, & priuatis aliquibus illorum usibus inseruiētes detinent: quod nisi intra

Intra triginta dierum spacium à præsentis nostræ formulæ & dispositionis ibi locorum insinu-
atione numerandorum, hos abegerint: tam facultates ipsorum, qui eos habent aut detinent,
publicationi subiectæ, addicentur ærario: quæ ipsi dignitatibus, & militijs, quas habent, depellē-
tur. Et milites ac foederati, qui post præfinitum tempus apud hos permanent, non solum spo-
liabuntur cingulo, sed etiam extrema sufferent supplicia. Scituris item unicuiusque provinciæ
præsidibus, quod si qui inuenti fuerint, qui in locis ipsorum moderamini subiectis, uel procu-
ratoribus aliquibus, uel personis, uel domibus, uel dominis, uel possessionibus, uel quibuscum-
que priuatis usibus affideant, neque festinanter eos præhenderint, & supplicijs subiecerint: & mili-
tes quidem ad suos numeros, in quibus militant, foederatos uero ad optiones suas transmise-
rint: & denarum ab ipsis librarum auri poena exigetur, & insuper tradentur exilio, ut qui iussi-
ones nostras negligere præsumperint.

Nemo igitur aut sacra aliqua de hoc (ut potest fieri) comparata forma, iussionibusuē magistratuum utatur, aut huiusmodi aliquas formas magistratuumuē iussiones suscipiat: sed cum summa celeritate tam milites ad suos numeros, quæ foederati ad optiones suas reuertantur, & pro republica decertent. Nullo enim modo concedimus, ut milites aut foederati nostri in ullis omnino priuatis usibus teneantur occupati.

Quæ igitur nobis placuerunt, & per hanc præsentem declarantur legem, ea cognoscens excellentia tua, tam in alma hac urbe propositis edictis, quam in provincias destinatis iussio-
nibus, omnibus manifesta facere studeto.

DE DIVERSIS CAPITVLIS, ET SOLVTIONE MA- trimoniorum.

Constit.

CXVII.

Imp. IVSTINIANVS A. Theodoto præfecto Orientalium prætoriorum.

Iueris ad nos capitulis relatis, necessarium nobis uisum est generali ea lege ad
certam redigere formulam. Sancimus igitur, ut matri & auia, neque non
alijs parentibus, simul atque debitam legibus portionem liberis reliquerint, li-
centia sit reliquam substantiæ suæ partem donandi, uel per ultimam uoluntatē
relinquendi filio aut filia, nepoti aut nepti, aut deinceps descendantibus, siue
in solidum uoluerint, siue pro parte: ea fini & conditione (si uelint) ut pater, aut omnino qui
eos in potestate habet, nullum in hisce rebus usumfructum, aut quamlibet prorsus commu-
nionem obtineat. Hæc etenim poterant extraneis quoque relinquere, unde nihil parentibus ac-
cessisset cōmodi. Quin non tantum parentibus hoc, sed cuicumque etiam personæ licere iube-
mus. Eas uero res, quæ ita aliorum potestati subditis personis relinquuntur donanturue,
si quidem perfectæ ætatis sint, quamuis filij familiarum, licentiam tamen habento administrā-
di, quo uolunt modo. Si imperfecta adhuc ætate sint: per quemcunque testatori donato-
riue uisum fuerit, eæ administrantur, tantisper dum illi, quibus donatæ relictæue sunt, ad iu-
stam ætatem perueniant: licentiam habente testatore aut donatore, ut earum rerum admini-
strationem (si uelit) tam matris, quæ auia, horum, quibus res collatæ sunt, fidei concedat, licet
prædictæ mulieres maritis cohabitent. ita tamen, si & ipsæ huiusmodi administrationem am-
plecti uoluerint. Si uero (ut probabile est) is, qui relinquit, aut donationē facit, nemine,
qui hæc gubernet, præfinierit: aut qui ab ipso datus est, huiusmodi administrationē subire
uel non uult, uel non potest, uel prius decedat, quæ illi perfectæ ætatis fiant: tunc iubemus, ut cō-
petens magistratus cum legitima fideiussione istiusmodi rebus fidedignum curatorem præ-
ficiat, qui relictam huiusmodi personis substantiam tantisper administrare simul & custodire
debeat, donec illi (ut dictū est) ad iustā ætatē peruenerint. In illis enim casibus dūtaxat legē,
quæ usumfructum præbet parentibus, obseruari uolumus, in quibus specialiter huiusmodi
conditio inserta non est.

AD HÆC VERO & illud lege complecti uisum est, ut
si quis cum filium seu filiam habeat ex muliere libera, qui cū illi consistere matrimonium
possit, in instrumento siue publico, siue priuata manu conscripto & trium fidedignorum te-
stium subscriptiones habente, uel in testamento, uel apud actorum publicorum monumenta,
dicat hunc aut hanc filium seu filiam suam, neque adiciat naturalem: huiusmodi filij naturales
sint, neque ab ipsis alia eius rei requiratur probatio, sed omnibus perfruantur iuribus, quæcunque
legitimis filijs nostræ præbent leges: utpote ipsorum patre eos (ut dictū est) suos filios appellāte.
Exinde enim & cum eorum matre demonstratur legitimas habuisse nuptias: neque ad nuptia-

A iij rum

rum fidem alia ab ea requiratur probatio. Item si pater, cum ex eadem muliere multos haberet filios, uni ex ijs quocumq; prædictorum modorum testimonium præbuerit: uni datum patris testimonium sufficiat & alijs ex eadem muliere natis ad legitimorum iura obtinenda.

SED ET HOC præfenti nobis constitutioni adiungere uisum est, ut si quis affectione maritali, nullo scripto interueniente, mulierem duxerit, & filios ex ea procreauerit, solutoq; matrimonio cum ipsa habito, aliam eum uxorem ducere cum dotalibus instrumentis, & con- similiter filios ex hac procreare contigerit: ne quod illis, qui ex indotata uxore nati sunt filij, circa paternam hæreditatē præiudicium generetur: sed unā cum reliquis filijs ex secunda uxore natis, quæ cum dotalibus instrumentis in matrimonio fuit, uocentur & illi ad patris hæreditatem, nimirum cum sola etiam affectione matrimonium possit consistere. Quod similiter obtinere uolumus, & si primum dotalibus instrumētis interueniētibus uxori copulatus quis fuerit, post illam uero aliam duxerit sola affectione maritali.

EX QVO VERO pridē legem promulgauimus, quæ iubeat, aut dotalia instrumenta confici, aut alias probationes procedere, quæ apud ecclesiæ defensores celebrentur, per quas matrimonia confirmari conueniat, aut etiam iusiurandum dari: uisum nobis est in præsentia pulchrius ea, quæ pridem de his sancita sunt, disponere completiq; formula.

Et propterea iubemus, ut qui amplis dignitatibus decorati sunt usq; ad illustres, hi aliter matrimonia non contrahant, nisi dotalia conscripserint instrumenta: nisi si quis sola affectione uxorem duxerit, nondum tales dignitates assecutus. Id genus enim matrimonia, quæ ante dignitatem constituta sunt, etiam post dignitatem legitima manere iubemus: & item qui ex ijs nati sunt, legitimos esse filios. Sanē postea, q̄ talibus aliqui dignitatibus honorari cœperunt, aliter uxores nō ducāt, nisi dotalis instrumenti interuentu. Exquisitam uero hanc legis subtilitatē nostro imperio subditis Barbaris remittimus, etsi huiusmodi dignitatibus decorati sint: ut si uelint, possint etiā nuda affectiōe nuptias contrahere. Præter eos autem, qui amplis (ut dictum est) dignitatibus decorati sunt, nemini omnium ex reliquis, cuiuscumq; dignitatis, militiæ, professionis fuerint (siquidem uoluerint, aut potuerint) cum dotalibus instrumentis uxores ducere prohibemus. Quod si minus hoc obseruauerint: sancimus, ut & nuptiæ, quæ sola affectione contractæ comprobantur, firmæ sint: & qui ex ijs nascuntur, legitimos esse filios iubemus.

QVIA VERO pridem legem posuimus, quæ præcipiat, si quis uxorem aliquam sine dotalibus instrumentis solo affectu nuptiali acceperit, & hanc sine causa legibus cognita proiecit, ut ipsa quartam substantiæ eius partem percipiat: & post hanc aliam legem fecimus, quæ deernat, si quis indotatam uxorem sola affectione maritali duxerit, & ad mortem usq; cum ea uiuens præmoriatur, ut similiter ea quartam substantiæ illius portionem desumat, quæ tamen centum librarum auri quantitatem non transcendat: in præfenti melius utraq; legem disponentes, sancimus, ut in utroq; casu ex talibus matrimonijs nati filij legitimi sint, & ad paternam uocentur hæreditatem.

Vxor autem ex utroq; horum casuum, siquidē usq; ad tres filios maritus eius habuerit, siue ex ea, siue ex altero matrimonio: quartam substantiæ mariti partem capiant. Si plures filij sint: tantum capere uxorem iubemus, quantum uni filiorum competit. ita uidelicet, ut in hisce rebus uxor solum usumfructum habeat: dominium uero illis filijs conseruetur, quos ex eo matrimonio habuit. Si talis mulier filios ex eo non habeat: iubemus, ut res, quas ex substantia mariti ad ipsam peruenire per præsentem iussimus legem, etiam iure domini obtineat. Præterea si legatum aliquod ei maritus reliquat, minus præfinita parte: hoc suppleatur.

Si quas uero proprias res mulier in domo mariti, aut alibi repositas habeat: harum exactionem simul & retentionem omnibus modis imminutam habeto: istiusmodi rebus neutiq; mariti creditoribus subiacere queuntibus, nisi in quantum ex hac lege illius iurium hæres est.

Hæc autem dicimus, si mulier, quæ dotē non dedit, laboret ex inopia, & cū maritus defunctus omnium rerum affluenti copia abundauerit, ipsa superstes egeat. Alioqui si forte illi aliunde suppetat: æquum nō fuerit, ut ea, quæ dotē non intulerit, successione defuncti grauet filios: præsertim cum alia lex nostra sit, ne mulier, quæ dotem non obtulit, per donationē ante nuptias possit uindicare res mariti. Quod quidem & hic obtinere uolumus, præterq; si ipse maritus uel legatum, aut partem institutionis illi reliquerit. fieri enim hoc nullo inuidemus modo, ut per omnia nobis leges consonæ conseruentur.

Maritum autem inopem, & qui donationem propter nuptias non obtulit, lege nostra capere aliquid ex substantia uxoris, omnibus modis prohibemus: nisi prorsus & ipsi cōiunx donare aut relinquere aliquid uoluerit.

Illo indubitanter conseruando, quod Leonis piæ memoriæ constitutio in omnibus alijs casibus, qui præfente lege non comprehenduntur, propriam habeat firmitatem. Atq; legem pientis, principis Constantini ad Gregoriū scriptam, & eius interpretationē à Martino item pientis, principe factam, in quibus mulie-

rum,

rum, quas Constantini lex humiles & abiectas uocauit, cum aliquibus dignitate decoratis conubia prohibentur, nulla penitus ratione admittimus: sed omnibus, quicunque uolunt, et si quibuscunque amplis dignitatibus condecorantur, licentiam præbemus huiusmodi mulieres sibi cum dotalibus instrumentis adiungere. Reliqui uero præter eos, qui amplis exornantur dignitatibus, licentiâ habento huiusmodi mulieres ducere, siue interueniente scriptura uelint, siue sola affectione nuptiarum: si tamen liberæ sint, & cum quibus licitum est celebrare nuptias.

SED ET ILLUD ad certam redigere formam nobis uisum est, ut si quando matrimonium inter uirum & uxorem solui contingat: nullo modo filij ex eo matrimonio nati per matrimonij separationem oblectantur. quin ad parentum hæreditatem uocantur, hanc dubie ex substantia patris alendi.

Et quidem si pater occasionem præbuit diuortio, & mater ad secundas non peruenit nuptias: apud matrem alantur, patre suppeditante sumptus. Si uero culpa matris comprobetur solutum matrimonium: tunc apud patrem filij & habitant, & aluntur. Si patrem laborare inopia, matrem opibus affluere contigerit: ut apud ipsam egentes liberi maneant simul & ab ea alantur, iubemus. Quemadmodum enim filij locupletes egentem matrem coguntur alere: ita æquum iudicamus, ut & à matre locuplete exhibeantur filij. Quod autem de filiis & matre, cum egent, alendis definiuimus: hoc sanè & in omnibus tam ascendentibus, quàm descendentibus personis utriusque sexus iubemus.

QUONIAM VERO multas in ueteribus nostrisque legibus causas inuenimus, ex quibus prompte matrimonia dissolui solent: propterea uisum est ex istis nonnullas, quæ nobis ad dissoluendum matrimonium indignæ apparent, detrahere: & eas solummodo nominatim præsentī legi inferere, ex quibus rationabiliter possit, siue uir, siue mulier, repudiij libellum mittere.

Causas igitur, ex quibus citra periculum maritus repudiij libellum potest mittere, & uxoris dotem lucrifacere, reseruato in ipsa dominio ex eo matrimonio susceptis liberis, aut filiis non existentibus, perpotiri etiam dominio: has esse decernimus.

Si contra maiestatem imperatoriam captantibus aliquibus consilia conscia sit mulier, neque marito suo manifestauerit. Quod si maritus hoc ab uxore renuntiati tacuerit: liberum esto mulieri per quamcunque personam renunciare hoc imperatori, ne quando maritus aliquam ex hac causa diuortij occasionem inueniat.

Si de adulterio maritus putet suam conuinci posse uxorem: conuenit, ut maritus prius contra uxorem, aut etiam adulterum in crimen subscribat. Et si huiusmodi accusatio uerax esse ostenditur: tunc repudio missio habeat uir ultra donationem ante nuptias etiam dotem: & insuper si filios non habeat, tantum accipiat ex alia uxoris substantia, quam magna tertia pars dotis esse cognoscitur: ut eius proprietati & dos & à nobis definita postea poenæ applicetur. Si enim filios ex eodem matrimonio habuerit: iubemus, ut & dotem (secundum quod leges censent) & aliam mulieris substantiam conseruet filiis. Et ita adulter legitime conuictus unâ cum uxore puniatur. Ac si quidem adulter uxorem habeat: accipiat ea tam dotem propriam, quam donationem propter nuptias. & si filios habeat: solo usu fructu mulier fruatur, donationis proprietate seruanda filiis. aliam uero mariti substantiam eius filijs ex nostra largitate donamus. filiis uero non existentibus, antenuptialis quidem donationis proprietatem competere mulieri sancimus, omnem autem reliquam mariti substantiam secundum antiquas leges applicamus fisco.

Si quocunque modo mulier uitæ mariti insidias collocauerit, aut alijs id agentibus conscia marito non manifestauerit.

Si unâ cum extraneis uiris nolente marito agitet conuiuia, aut cum istis se lauaret. Si nolente marito extra ædes maneat, non tamen apud suos parentes.

Si ad circensia, aut theatra, aut arenas uenationes spectatum prodeat, ignorante aut etiam prohibente marito. Enimvero si contingat extra aliquam prædictarum causarum quæpiam uxorem suam domo sua expellere, ut cum illa parentes non habeat, apud quos mansit, necessitudo foris noctu degere compellatur: iubemus, ut nulla marito licentia sit, propter hanc causam mulieri libellum repudiij mittere, quandoquidē ipse huius rei author exstiterit.

PORRO causas, per quas rationabiliter potest marito ab uxore libellus repudiij transmitti, & ex quibus ipsa tam dotem potest capere, quàm donationem propter nuptias exigere, consimiliter filiis in donatione reseruato dominio, aut filiis non existentibus, obtinere & huius dominium: has esse solas præscribimus.

Si contra maiestatem imperatoriam uel ipse consilium captauerit, uel id captantibus conscius, imperatoriae maiestati non manifestauerit, uel per se, uel per quamcunque personam.

Aut si quolibet modo maritus uxoris uitæ insidias posuerit: aut alijs de hoc consultantibus sciens prudensque uxori non manifestauerit, & secundum leges uindicare studuerit.

Si maritus uxoris castitati insidiatus, alijs stuprandam eam tradere perterritauerit.

Aut si maritus de adulterio uxorem inscripserit, neque adulterium comprobauerit: liberum esto mulieri, si uelit, & ea de causa marito libellum repudiij mittere, & tam propriam dotem recipere, quàm donationem ante nuptias adipisci: & pro huiusmodi calumnia (si filios ex eo matri-

eo matrimonio non habeat) iure dominij tantum ex reliqua substantia mariti uxor capito-
quàm magna tertia pars donationis ante nuptias esse dinoscitur. Nam si filios habeat: iube-
mus, ut uniuersa mariti substantia conseruetur filiis: firmis manētibz his, quæ de donatione
ante nuptias alijs continentur legibus. Ita tamen, ut propter illatum adulterij crimen, nec cō-
probatum, iisdē supplicijs maritus subiiciatur, quæ exceptura erat mulier, siquidē id crimen
fuiſſet comprobatum.

Si maritus in eadem domo, in qua unā cum uxore sua habitat,
ipsam aspernatus, cū altera domi cōmorari deprehendatur, aut in eadem ciuitate degens, assi-
due in altera domo cum alia muliere commorari conuincatur, & semel atq; iterum uel per pa-
rentes suos, uel per uxore, uel per alias quasdam fidedignas personas reprehensus, huiusmo-
di lasciuia nō abstinuerit: liberū esto mulieri & per hanc causam dissoluere matrimonium, &
datam recipere dotem, donationemq; ante nuptias, & pro hac contumelia tertiam æstimati-
onis partem, quam efficit donatio ante nuptias, ex alia eius substantia capere: ita tamen, ut si
filios habeat, potiat mulier usufructu tantū rerū, quas ex donatione ante nuptias & tertiæ par-
tis substantiæ uiri pœna ceperit, dominio cōmunibus liberis seruādo. Nam si filios ex eo ma-
trimonio non habeat: obtinere ipsam & in talibus rebus dominium iubemus. Quia uero
& ex consensu aliqui usq; ad præsens alterna matrimonia soluebant: hoc de cætero fieri nullo sinimus modo, nisi
forte quidam castitatis concupiscentia hoc fecerint. Si autem huiusmodi personæ filios habuerint: tam dotem, quàm ante
nuptialem donationem eorum filijs conseruari disponimus. Si quis autem horum aut maritus forsan aut uxor, postquā
propter castitatem ex consensu soluerit matrimonium, inueniatur alias contrahere nuptias, aut luxuriose uiuere: iube-
mus, siquidem (sicut dictum est) filij fuerint ex memorato coniugio, ultra dotem propter nuptias etiam donationem eis
tradi, & proprietatē pœnæ ex substantia illius personæ, quæ cōuincitur deliquisse. Si uero filij minoris sint ætatis: gu-
bernari eos & pasci ab illo parente præcipimus, qui nihil præsenti legi contrarium egerit. Si autem ambo parentes
in huiusmodi uitij incidant: tunc utriusq; parentis substantiam filijs applicari, dispensatorem autem his, qui in mino-
re sint ætate constituti sunt, ordinarij prouidentia competentis iudicis & aliorum, quibus hæc ex nostris legibus sunt
commissa. Si autem filij non sint: utriusq; personæ substantiam fisci rationibus applicari, & eos, qui talia deliquerunt,
legitimis subdi supplicijs. Aliter enim separationem matrimoniorum fieri ex consensu nulla ratione permittimus.

Illud utiq; obseruandū, quod siquidem iusta ratione maritus libellum repudiij miserit, cū
prædictis mulier pœnis erit obnoxia, tum etiam in integrum quinquennium ad aliud perue-
nire matrimonium prohibebitur: & ante quinquennium contractæ nuptiæ noxa solutæ non
erunt, neq; legitimum appellabitur matrimonium: & quicumq; uolet, accedito, & factum incu-
sato, tanq; contra legem præsumptum.

Quin & si iusta ratione mulier repudiij libellum
miserit, & uictrix discedat ē iudicio: adipiscitor quidem prædicta lucra, erubescito autem prius,
q̄ annus excedat, ad secundas progredi nuptias. Quod nobis in uiro obseruandum non est.
Nam qui iustis rationibus talia lucra obrinuerit: ei uel extemplo nuptias licet cōtrahere, quā-
doquidem nulla de prolis confusione subest suspicio: id, quod optimo iure copulam in mulie-
ribz ante annum cohibet. Atq; ea prohibitiōis uis est hac parte, ut tamen si bona gratia matri-
monium dissolui contingat, tamen ex constitutione pientis, principis Anastasij in annū mu-
lieribus secundarum nuptiarū prohibitio iniungatur.

CAETERVM & id, quod de his
à nobis sancitum est, qui expeditionibus occupantur, & recensentur in militijs, siue hi milites
fuerint, siue fœderati, siue scholares, siue alijs quidam in quācunq; aliā militiam armatam de-
lecti: pulchriore nobis formula exprimere uisum est. Et iubemus, quocunq; annis in expedi-
tionibus hi perseverauerint: ut uxores horū expectent, etsi neq; literas, neq; ullum responsum
à maritis suis acceperint.

Si qua uero istiusmodi mulierum audiat maritum suū obijſſe
mortem: neutiq; ad alias ipsam nuptias accedere permittimus, nisi prius mulier uel per se, uel
per parētes suos, uel quāmcunq; aliam personā primores & chartularios numeri, in quo huius
maritus militauit, acceperit, & hos siue tribunum (siquidem præſtō est) interrogauerit, reue-
rāne coniunx illi mortuus sit: ut illi sacrosanctis euangelijs propositis apud actorum monu-
menta deponant, reuera maritum illi mortuum. Et simul atq; hæc fecerit, & transumpta mo-
numentorum gesta mulier pro suo testimonio susceperit: eam iubemus & posthac per anni
unius spacium expectare, ut post huius denuo decursum liberā potestatem habeat legitimum
contrahendi matrimonium.

Sin uero cōtra hanc obseruationem mulier ausit ad secun-
dum uenire matrimonium: tam ipsa, q̄ qui ipsam in matrimonio duxit, ut adulteri, afficiun-
tor supplicio.

At si qui apud actorum monumenta cum iureiurando deposuerunt, falsō
postea deposuisse conuincantur: ipsi quidem spoliati militia, compellentur illi, quem mortē
obijſſe eumentiti sunt, decem librarum auri pœnam persolvere: is uero licentiam habeto, si ue-
lit, uxorem suam recipere.

Sin autem scholaris sit ille, de cuius morte dubitatio est, à pri-
moribus

moribus scholæ & actuario: si fœderatus, ab optione eius prædictam depositionem uxor eius adipiscitor: his custodiendis & circa alios omnes, qui ad armatam referuntur militiam.

PRAEDICTIS autem causis uisum nobis est nominatim & hæc apponere, ex quibus matrimonia dissoluere uel citra poenam licet: hoc est tam quæ ad eas pertinet personas, quæ ne initio quidem matrimonij rem cum suis habere uxoribus, & à natura uiris attributa perficere potuerint: quæ insuper quæ uel illas, quæ constante adhuc matrimonio religiosam uitam & conuersationem monasticam delegerint, siue uir, siue mulier, uel aliquanto tempore in captiuitate detentas personas concernit. In his enim tribus casibus ea, quæ prioribus nostris legibus de his compræhensa sunt, firma esse sancimus.

Omnes igitur prædictas causas, quæ præsentī nostra continentur lege, solas competere ad legitimorum matrimoniorū solutionem iubemus. omnes uero alias uacare, neque ullam aliam, nisi nominatim huic inserta sit legi, legitimum matrimonium dissoluere posse præcipimus, siue nostris, siue uetustioribus compræhendatur legibus.

Quia uero quædam mulieres inhoneste uolentes uiuere, festinant propria matrimonia soluere: sancimus, si quando mulier citra aliquam prædictarum à nobis causarum uoluerit matrimonium soluere: licentiam quidem eam non habere hoc agere. si uero permanserit in huiusmodi impia uoluntate, & repudium marito transmiserit: iubemus dotem quidem uiro dari, communibus secundum legem seruandam filiis. Si autem filios non habuerit: lucrum fieri marito. mulierem uero periculo iudicis negotium audientis tradi episcopo ciuitatis, in qua communiter domicilium habuerunt, quatenus illius prouidentia in monasterium ipsa mittatur, ut quoad uixerit, ibi consistat. Et si quidē filios habuerit huiusmodi mulier: duas partes propriæ eius substantiæ dari filiis, tertiam uero monasterio, in quod mittitur, applicari iure proprietatis. si uero filios non habuerit, sint autem ei pariter: duas partes quidem ipsius substantiæ monasterio præberi, in quod mittitur, tertiam uero partem illius parentibus dari: nisi tamē sub potestate eam habentes irrationabili repudio consenserunt. in hoc enim consentientes nihil eos penitus ex substantia filiæ habere permittimus, sed hæc omnia uenerabili monasterio uolumus applicari. Porro neque filijs, neque parentibus existentibus ei: omnem similiter eius substantiam competere monasterio.

Si uero iudex, qui negotium examinat, hoc non fecerit, & non tradiderit in hoc depræhensam ciuitatis episcopo, ut in monasterium mittatur: siquidem in hac felicissima ciuitate sit iudex: ipse quidem uiginti quinque librarum auri poenam exigatur, officium autē eius alias decem. Si uero in prouincia sit huiusmodi iudex, & non egerit, quæ à nobis in hac iussa sunt: decem librarum auri persoluat poenam, & officium eius alias quinque. Si uero iudex fuerit non habens cingulum: ipse quidem poenam decem librarum auri exigatur, ministrantes autem ei quinque, quatenus multa, quæ hinc accedit, à memoratis personis per comitem rerum priuatarum, & palatinorum scholam exigatur, & nostro adsignetur erario.

Si autem uir contra mulierem transigere studuerit matrimonium, & irrationabiliter repudium destinare: iubemus reddere eī quidem, quam suscepit dotem unā cum sponsalicia largitate. & tantum ex alia eius substantia ita præberi mulieri, quantum tertia pars sponsaliciæ faciat largitatis. & siquidem filij sunt ei: solum usum fructum antenuptialis donationis, & à nobis additæ tertiæ suæ partis mulierem habere: proprietatem uero filijs conseruare. filijs autem non existentibus: habere mulierem super usum fructum in ipsis rebus etiam proprietatem.

Ac prædictas quidem formulas de matrimonijs, quæ uel iusta, uel iniusta ratione ac causa dissoluuntur, præscripsimus: & omnia, quæ prædictas concernunt causas, secundum hanc nostram constitutionem iudicari pariter & decidi definimus.

Si quis uero uxorem suam flagellis aut fustibus uerberauerit absque aliqua earum causarum, quas ad soluendum cum mulieribus matrimonium sufficere iussimus: licet matrimonium exinde dissolui nolumus: maritus tamē, qui absque tali causa uxorem suam flagellis aut fustibus uerberasse comprobatur, tantum pro ea contumelia mulieri ex reliqua sua substantia uel constante matrimonio præstato, quantum efficit tertia donationis ante nuptias pars.

AD HÆC uero etiā illud apponimus, si quis (ut potest fieri) suspicetur aliquē uelle uxoris suæ castitati illudere, & tres illi denūciationes scripto compræhensas transmiserit, quæ fidedignorum uirorum habeant testimonia, & post hæc tres scripto compræhensas denūciationes depræhendat ipsum cum uxore sua, uel in suis ædibus, uel ipsius uxoris, uel adulteri, uel in popinis, uel in suburbanis habere commercium: ut licentia marito sit proprijs hunc conficere manibus, nihil exinde periculi formidanti.

Si uero alio in loco talem cum uxore sua fabulari depræhenderit: non minus tribus fidedignis aduocatis testibus, per quos comprobare possit, quod ipsum cum uxore sua depræhenderit: tradat eum magistratui, qui crimina examinet. Ille autem, si reuera cognouerit hunc post tres scripto compræhensas denūciationes cum istiusmodi muliere depræhensum: talem quidē, perinde quasi hoc solo facto in crimen adulterij inciderit, nulla alia probatione requisita, supplicio afficiat. marito uero licentia sit, ut uoluerit, uxorem suam accusare, & crimen intentatum secundum leges ad terminum usque persequi.

QVONIAM uero nonnulli reperiuntur tam impij, ut in uenerandis etiā sacris ædibus immiscere tantis se sceleribus audeant, & illic de peccatis ca-

præare consilia, ubi qui deum timent, solent peccatorum suorum ueniam postulare: iubemus, ut si quis huiusmodi hominem, de quo suspicio est, post tres (ut dictum est) denunciationes cū aliena uxore fabulari deprehenderit: licentia sit huius marito utranq; personam defensori ecclesiæ, aut alijs clericis tradere, ut ipsorum periculo separatim ij habeantur in custodia, donec loci magistratus re comperta mittat ad ciuitatis episcopum, quomagus hi sibi tradantur excepturi supplicia secundum leges, quæ uetant, ne adulteri ex sacrosanctis ecclesijs impunitatem & defensionem habeant: neq; ullam hac parte aliam de adulterio probationem requirente iudice, nisi tres (ut superius diximus) denunciationes. Nam si hæ tres denunciationes emissæ cōprobentur: omnibus illi modis ut adulteri subduntor supplicijs. Neq; enim istiusmodi personæ ex uenerando loco impunitatem obtinere debent, quem ipsi proprio scelere habuerunt despicatui. Si enim eos, qui alibi mulierum raptus & adulteria committunt, ad oratoria confugientes, leges nostræ ab his defendi nō permittunt: quomodo illis, qui huiusmodi flagicia perpetrare in ipsa student ecclesia, permitteremus ex ecclesiasticis terminis aliquod inuenire præsidium? ac non potius omnibus modis tradi hos magistratibus, ut supplicium sustineant, quo digni sunt, qui sacrosancta præsumunt polluere loca? Nam qui ibi delinquit: ubi salutem petat? Et generaliter disponimus, ut si quis deprehenderit uxorem suam, aut filiam, aut neprem, aut nurum cum aliquo in uenerandis locis confabulari, suspiceturq; turpi aliqua de causa ipsos inter se habere commercium: tradat eos defensori aut alijs sacrosanctæ eius ecclesiæ clericis, ut ipsi suo periculo utranq; personam diuissim tantisper custodiant, donec magistratus hos suscipiat, & secundum leges negotium dispiciat. Quæ igitur per præsentem & in perpetuum ualituram legem nostra disposuit tranquillitas, in omnibus prædictis ualere uolumus: si nondum tamen aut iudiciaria sententia, aut amicorum interuentu composita sunt. nam ea propriam obtinere firmitatem sancimus. Gloriosa itaq; & magnis rebus gerendis nata auctoritas tua, in celebri quidē hac urbe edictis propositis, ad omniū ea noticiā perducatur. in prouincijs uero per iussiones ad clariss. prouinciarū præfides missas, omnibus hæc manifesta fieri studeto, ut nemo prorsus ignoret, quæ pro utilitate nostrorum collatorum à nobis disposita sunt. ita tamen, ut per proprias iussiones omnibus interdicat, ne cum iniusto aliquo dispendio præfens lex nostris insinuetur collatoribus.

Constit. CXVIII. QVAE IVRA ADGNATIONIS ET CO-
gnationis tollit, & præscribit successiones ab intestato.

Imp. IVSTINIANVS A. Petro gloriosiss. præfecto sacrorum prætoriorum Orientis.

Vm multas & diuersas uetustioribus temporibus leges promulgatas inueniamus, per quas iuste differentia successionis ab intestato inter adgnatos cognatosq; introducta non est: necessarium nobis uisum est, omnes simul cognationis ab intestato successiones per præsentem legem clara & compendiarie diuisione ad certam redigere formulam: ut prioribus legibus, quæ de hac causa perlatæ sunt, uacantibus: ea sola de cætero conseruentur, quæ modo disponimus. **AC CVM** omnis ab intestato generis successio tribus internoscatur ordinibus, hoc est ascendentiū, descendentiū, & ex transuerso consistentiū, qui in adgnatos & cognatos diuiduntur: ut prima successio penes descendentes sit, decernimus. Si quis igitur descendentiū intestatō defuncto supersit, cuiuscunq; sexus aut gradus, siue per masculinam, siue foemininā sobolem descendat, & siue alterius potestati subditus, siue potestate solutus sit: omnibus is ascēdētibus & ex transuerso cognatis præfertor. Tametsi enim defunctus alterius potestati subditus fuit: nihilominus tamen filios eius, cuiuscunq; sexus uel gradus fuerint, ipsis etiā parētibus præferri iubemus, quorum potestati defunctus subiectus fuit: in illis uidelicet rebus, quæ secundum cæteras nostras leges parentibus non adquiruntur. In quibus enim casibus earum rerum ususfructus adquiri conseruariū debet: in ijs leges nostras de his latas parentibus reseruamus. Ita tamen, ut si quem ex ijs descendentijs mori contingat relictis filijs: illius filij, aut filia, aut reliqui descendentes in locum parentis sui succedant, siue sub potestate defuncti, siue eius potestate soluti inueniantur: tam magnam ex hæreditate defuncti portionem percepturi, quotcūq; tandem fuerint, quantam eorum parens adeptus esset, si superfuisset. quod genus successionis uetustas appellauit in stirpes. Siquidem in hoc ordine gradum perquirere nolumus, sed cum

sed cū filiis & filiabus ex præmortuo etiā filio aut filia nepotes uocari sancimus: nulla differen-
tia introducenda, mares ne, an foemellæ fuerint, & per masculinā ne lineam, an foemininā
descendant, siue sub potestate, siue potestate liberi sint. Atq; hæc quidem de successione descē-
dentium disponimus.

CONSEQUENS autem nobis uisum est, & de ascendentibus de-
cernere, quo modo ad descendentium successionem uocentur.

Si igitur cum defunctus
descendentes hæredes non relinquat, pater ipsi aut mater, aut alij parentes superuixerint: o-
mnibus hosce ex transuerso cognatis præferri sancimus, exceptis solūmodo ex utroq; parē-
te defuncto coniunctis fratribus fratrūq; filiis, ut per sequentia declarabitur.

Si multi
ex ascendentibus supersint: hos præferri iubemus, qui gradu proximi inueniuntur, masculos
iuxta & foeminas, siue paterni, siue materni generis.

Si eundem gradum oēs tenebunt:
hæreditas inter ipsos æquis portionibus diuidetur: ut semissem quidem omnes paterni gene-
ris ascendentes capiant, quotcūq; tandem sint: reliquum uero semissem ascendentes mater-
ni generis, quotcūq; eos tandem inueniri contigerit.

Si cum ascendentibus inuenian-
tur ex utroq; parente defuncto coniuncti fratres, fratrūmū filiis: cum gradu proximis uocabū-
tur, licet pater aut mater sint: diuidenda uidelicet inter ipsos hæreditate pro personarum nu-
mero, ut ascendentium atq; fratrū quisq; pro se æqualem portionem habeat, sed & fratrū
filiis portionem sui parentis capiant.

Nullum in hoc casu usumfructum omnino patre sibi ex
filiis filiarūmū portione uindicare queunte: quandoquidem per præsentem legē pro eo
usumfructu partem ipsi hæreditatis etiam iure dominijs tribuimus, nulla differentia inter hæc
personas conseruanda, foemellæ ne, an mares sint, qui ad hæreditatem uocantur, & per mascu-
linā ne, an foemininā personam defunctum contingant, & sub potestate ne, an potestate
liber fuerit, cui succedunt.

RESTAT, ut & tertium ordinem definiamus, quæ ex trans-
uerso appellatur, diuiditurq; in adgnatos aut cognatos: ut & hac parte ad certam descripta for-
mulam, undiq; lex perfecta inueniatur.

Si defunctus igitur neq; descendentes, neq; ascen-
dentes reliquerit: primos ad hæreditatē uocamus fratres & sorores, qui eodem patre eademq;
matre progenerati sunt, consimiliter quoq; fratrū filios, quos & cum patribus ad hæreditatem
uocauimus.

His uero non subsistentibus, secundo loco illos fratres ad hæreditatem uo-
camus, qui ex uno parente defunctum contingunt, uel per patrem solum, uel per matrem.

Quod si defuncto fratres supersint, & alterius fratris sororisū præmortuorum filij: uo-
cabuntur hi ad hæreditatem cum patris & auunculis, amitis & materteris suis: & quotcūq;
tandem fuerint, tam magnam ex hæreditate portionem capient, quantam percepturus fu-
isset pater eorum, si superuixisset.

Vnde consequens est, ut si præmortuus forte frater, cu-
ius filij supersint, per utrūq; parentem defunctæ modo personæ cōiunctus fuerit, qui uero su-
persint fratres, per patrem duntaxat aut matrem forsitan hunc contingant: præferantur ei-
usmodi filij patris, auunculis, amitis, materteris suis, etsi tertio gradu sint, quæadmodū & pater
eorum præferretur, si superuixisset.

Et è contrario si superstes frater ex utroq; parente de-
functum contingat, qui uero præmortuus est, per unum tantummodo parentem illi con-
iunctus sit: id genus filios ab hæreditate excludimus, quemadmodum & ipse, si superesset, ex-
cluderetur.

Id autem priuilegiū in hoc cognationis ordine solis præbemus fratrū so-
rorūmū filiis aut filiabus, ut in iura parentum suorum succedant. Nulli enim omnino alij per-
sonæ, quæ ex hoc ordine proficiscitur, hoc ius concedimus.

Sed & ipsis fratrū filiis tunc hoc
beneficiū concedimus, quando cum patris & auunculis, neq; non amitis & materteris suis uocantur. Si autem
cum fratribus defuncti etiam ascendentes (sicut iam diximus) ad hæreditatem uocantur: nullo modo ad successionem ab
intestato fratris aut sororis filios uocari permittimus, neq; si ex utroq; parente eorum pater aut mater defuncto iunge-
batur.

Quandoquidem igitur fratris & sororis filijs huiusmodi priuilegium cōcessimus,
ut soli in locum parentum suorum succedentes, cum tertio gradu sint, cum his, qui primo &
secundo gradu sunt, ad hæreditatem uocentur: illud manifestarium est, quod patris & auun-
culis neq; non amitis & materteris defuncti præferantur, tametsi similiter & illi tertium cogna-
tionis gradum teneant.

Cæterum si neq; fratres, neq; filios fratrū (ut diximus) defun-
ctus reliquerit: omnes ex transuerso cognatos ordine uocamus ad hæreditatem, secundū uni-
us cuiusq; gradus prærogatiuam: ut qui gradu proximi sunt, cæteris præferantur.

At si
multi eiusdem gradus inueniantur: hæreditas inter ipsos pro personarum numero diuidetur,
id quod leges nostræ in capita appellitant.

Nullam uero differentiam esse uolumus in
quacūq; successione aut hæreditate inter mares aut foeminas, qui ad hæreditatem uocan-
tur, quos communiter & ex æquo ad hæreditatem uocari definiuimus, siue per masculinā,
siue per foemininā personam defuncto coniungantur.

Quin in omnibus successioneibus ad-
gnatorum

* pugnant
hoc loco
uulgata cū
græcis, sup.
cod. s. si igitur
cū. et. s.
si cū ascen-
dentibus.
Sed qui pot-
us habenda
fides, pro-
nunciare e-
quidem nō
ausim. arte
græca uidē-
tur ætatis
ratione mti.
quod consi-
dera.

gnatorum pariter & cognatorum differentiam aboleri iubemus, siue per causam foemineae personae, siue per causam emancipationis, siue alio quocumque modo prioribus tractatum est legibus: & omnes absque aliqua huiusmodi differentia secundum cognationis suae gradum ad cognatorum ab intestato successionem uenire iubemus.

ENIM VERO ex his, quae de hereditate diximus ac disposuimus, manifesta existunt & ea, quae tutelam concernunt. Sancimus enim, ut eo quique gradu ac ordine, uel soli, uel cum alijs tutelae munus subeant, quo & ad hereditatem uocantur: nulla neque hac parte differentia introducenda per adgnationis & cognationis iura, sed omnibus, qui impuberem uel masculino, uel foeminino genere contingunt, ex aequo ad tutelam uocandis.

Haec autem dicimus, si mares & perfectae aetatis sint, & nulla lege prohibeantur ad tutelam accedere, neque competere sibi utantur excusatione. Mulieribus etenim & nos tutelae munera subire interdiximus, nisi mater aut auia sit. Nam his solis pro successionis hereditariae ordine tutelam subire permittimus, si apud acta tam secundis nuptijs, quam Velleiani senatus consulti auxilio renunciauerint. Haec enim si obseruauerint: omnibus ex transuerso cognatis in tutela capeffenda praerferuntur, eo quod mulieribus tantummodo tutorum munera subire interdictum est, si mater aut auia non sit, solis testamentarijs tutoribus eas anteuertentibus. siquidem defuncti uoluntatem atque electionem praerferri uolumus.

Sed si multi eundem cognationis gradum tenentes, uocentur ad tutelam: iubemus, ut communi consilio magistratum, cui ea pars curae est, aduocantes unum aut etiam plures ex se (quocumque ad patrimonij gubernationem sufficiunt) deligant & nominent, qui pupilli res uel soli, uel cum adiunctis administrarent: periculo tutelae omnibus, qui ad tutelam uocantur, ex aequo imponendo, & facultatibus eorum tacite huius administrationis nomine pupillo obligandis. Haec autem omnia, quae de successione generis sanximus, in illis obtinere uolumus, qui catholicae existunt fidei. In haereticis enim eas leges, quae iam a nobis sunt propositae, firmas esse iubemus, nullam inuentionem aut deminutionem ex praesente lege subituras.

Quae igitur per hanc in perpetuum obseruandam constitutionem nostram sanxit tranquillitas, in illis obtinere casibus uolumus, qui ex primordijs Iulij mensis praesentis sextae indictionis contigerint, aut etiam postea contingent. Nam praeteritos casus, qui usque ad memoratum tempus euenerint, secundum ueteres decedendi leges praecipimus.

Quae igitur per praesentem a nobis legem disposita sunt, ea prouidentiam habeto gloria tua, ut ad omnium noticiam perueniant, in hac quidem urbe more solito propositis edictis, in prouincias uero missis ad clariss. prouinciarum rectores iussionibus, ut nemini eorum, qui nostro subiecti sunt imperio, nostrae mansuetudinis circa hos incognita sit prouidentia. Ita tamen, ut absque ullo dispendio ciuium & prouincialium, ubique locorum praesentis legis celebretur insinuatio.

UT DONATIO PROPTER NVPTIAS SPECIALIS

contractus sit, & de alijs capitulis.

Constit. CXIX.

Imp. IVSTINIANVS A. Petro gloriosiss. praetorium praefecto.

UT propter nuptias donatio specialis contractus sit iuxta & iudicetur, neque alijs connumeretur donationibus, per praesentem legem sancimus, quandoquidem pro hac tantumdem offertur dotis. Siue igitur apud actorum monumenta insinuata fuerit, siue non: iubemus, ut per omnia propriam ipsa firmitatem obtineat, quantum ad mulierem, siue ab ipso marito, siue ab alio quopiam mulieri oblata sit, aut conscripta, siue etiam in personam uiri ea conditione instituatur donatio, ut easdem res in nuptialem donationem conscribat. Atque haec obtinere iubemus, cuiuscumque quantitatis donatio sit, tamen si (ut dictum est) non insinuetur, quantum scilicet ad mulierem. Verum enim uero quia ex ipsa rerum experientia necessarium mulieribus esse deprehenditur, ut donationes ante nuptias apud acta publica insinuentur, quomagis instrumentorum exemplaribus forte deperditis, per actorum monumenta praemanu ipsis sint contractarum nuptiarum probationes: sancimus, ut ipsi mariti, aut qui donationes ante nuptias seu propter nuptias ipsis conscribunt, si quingentorum aureorum quantitatem excedat, necesse habeant eam insinuare apud actorum monumenta, in regia quidem urbe apud magistratos census, in praecipuis uero apud singularum ciuitatum defensores, aut denique apud quos talium institui monumentorum confectio potest.

Si minus eas insinuauerint: quantum quidem ad partem mulieris,

mulieris, iubemus & ita eas conualescere. Et si per occasionem donationis aut partis eius exactio obueniat: ne mulieri opponatur, quod donatio insinuata non fuerit. Sin uero dotilium instrumentorum pactiones & horum euentus parti mariti præbeant dotis, aut etiam partis eius exactio: nisi donationem (ut dictum est) apud actorum monumenta insinuauerit, ne quam ipse actionem habeat, iubemus. Nam cum uiri insinuandarum donationum potestatem habeant: absurdum nobis esse uidetur, non insinuatorum donationum periculum mulieribus incumbere.

SED ET HOC per præsentem constitutionem sancimus, ut quo tempore minoribus ætate in alijs facultatibus suis testandi potestas permixta est, ab eo ipsis etiam in extremis uoluntatibus seruos suos libertate donandi licentia sit: nullum his impedimentum adferente ætate: lege uidelicet, quæ prius id prohibebat, abolita. IN SUPER & hoc præcipimus, ut si quis in instrumeto aliquo alterius instrumeti mentionem faciat, nulla ex hac mentione nascatur exactio: nisi item & alterum instrumentum, cuius mentio in altero facta est, proferatur, aut alia secundum leges adhibeatur probatio, quod ea summa, cuius mentio habita est, reuera debeat. Id enim & in ueteribus legibus inuenimus.

QVIN ET hoc sancimus, ut si quando insecuta appellatione, nouissimo exeuntium induciarum die, uel utraq; pars, uel is solus, qui appellatione usus est, occurrat, & sui præsentiam appellationis causam examinatu ro magistratui, aut eius consiliarijs, aut causas introducetibus manifestet, & iudex hunc intra deputatum tempus admittere differat: nullum omnino partibus, aut uni horum ex hoc oria- tur præiudicium, sed & postea nihilominus huiusmodi appellationes examinentur, & legitima terminentur sententia.

ALIUD AD HÆC capitulum, nostra indigens legislatione, ad meliorem formam erigere nobis uisum est. Ex quo enim leges nostræ definiunt, si quando præfecti sacrorum prætoriorum sententiam proferunt, ne qua contra eam offeratur appellatio: sancimus, ut quoties à gloriosis, cuiuscunque tractus præfectis profertur sententia, & unus (ut potest fieri) litigatorum putet se grauatum: talis licentiam habeat admonitorium eius rei libellum intra decem dierum spacium, quod prolata fuit sententia, sententiam proferentibus gloriosis, præfectis, aut collaboratoribus eorum, aut causas introducetibus offerre: ne hoc insecuto, aliter sententia executioni mandetur, nisi prius uictrix pars in tam magnam quantitatem idoneas fideiussiones præbuerit, quod magnam complectitur condemnatio: ut si postea re tractatione legitimo more procedente, sententia subuertatur, res cum legitimis illi incrementis restituantur.

Si uero intra memoratum decem dierum spacium, quod prolata fuit sententia, libellum is, qui se læsum putat, non obtulerit: iubemus, ut executio negotij sine fideiussione procedat: retractationis nihilominus iure illi reseruando, qui se grauatum putauerit.

AD HÆC sancimus, ut si minores contingat desistere uelle ab ea hereditate, quæ ad ipsos deuoluta, & ab ipsis agnita fuit, & omnes creditores præsentis inueniantur in illis locis, in quibus petitur restitutio in integrum: creditores uocentur à magistratu, & omnibus ijs in præsentia constitutis, minores ab huiusmodi hereditate desistant. Sed si uel omnes, uel quidam ex ijs absentes sint: iubemus, ut minores, qui id agere uolunt, ibi locorum, ubi hi degunt, magistratum adeant. ille uero creditores solitis edictis euocet. & si creditores intra trium mensium spacium prorsus non accesserint: liceat his absque metu periculi ab eiusmodi hereditate discedere: magistratu, apud quem in integrum restitutio tractatur, prouidentiam accom- modante, ubi nam locorum res hereditariæ mobiles iuxta & immobiles adseruari debeant: harum uidelicet quantitate apud actorum monumenta publico insinuanda inuentario.

VLTRA HÆC sancimus, ut si quis mala fide res possidens, aut per uenditionem, aut per donationem, aut aliter eas alienet: alius autem, qui eas res ad se pertinere putet, sciens prudensque, intra decem annos inter præsentis, & uiginti inter absentes, secundum leges emptoris, aut qui donationem acceptauit, aut in quem alio quocunque modo res translata fuerint, testator non conueniat: is, qui huiusmodi res adeptus fuerit, firmiter eas obtineat, post decennium uidelicet inter præsentis, inter absentes uero uicennium decursum.

Cæterum si uerus rerum dominus ignoret, simul quod eas res ad ipsum pertineant, simul quod alienatio intercesserit: iubemus, ut non aliter, quam tricennium præscriptione excludatur: eo, qui res hoc modo possidet, dicere nequeunte, quod ipse bona fide possideat, quando à malæ fidei possessore hæcce perceperit.

Quantum uero ad præscriptionem decennium, & hæc decernere nobis uisum est, ut si unquam in prædicta aliquis temporali decennium præscriptione per aliquot annos præsens sit, per aliquot rursum absit: totidem illi ad decennium alij anni apponantur, quot ex ipso decennio absens fuit. Hæc autem omnia, quæ de longi temporis præscriptione finiuimus, non in præteritis, sed in futuris & his tantum controuersijs ac negotijs ualere iussimus, quæ hanc legem secuturæ sunt

turæ sunt. **Q**UIA VERO antehac legem in medium produximus, ut testatores uel manu propria, uel per testes hæredum nomina in testamenti tabulis describant, cognouimus autem multa testamenta per exquisitam huiusmodi subtilitatem subuersa esse, nimirum testatoribus eiusmodi subtilitatem custodire nequeuntibus, aut etiam (quod licet conijcere) nolentibus, ut aliqui uoluntatem ipsorum cognitam haberent: iubemus, ut licentia quidem sit uolentibus ista in suis obseruare testamentis. Si tamen hæc non obseruauerint, & ex uetere consuetudine testentur: sancimus, ut nihilominus testamentum sic quoque ualeat, siue per se aliquis, siue per alteram personam hæredis nomen inscribat: modo reliquam omnino legitimam obseruationem testator in testamento suo custodiat. **LEGEM** uero, per quam sancimus, ne res, quæ à uenerabili ecclesia ad domum nostram perueniant, transferantur ad alios: aboleri sancimus, tam in his, quæ uel hoc tempore ad domum nostram legitime peruenierunt, quæ etiã his, quæ posthac peruenturæ sunt. **S**I QVIS VNQVAM testatus fuerit, & rem aliquam immobilem familiæ suæ aut alteri cuiuspiam personæ legati nomine reliquerit, & specialiter dixerit, ne quo tempore ea res alienetur, sed apud hæredes aut successores illius, cui relicta fuit, permaneant: in hoc legato iubemus, ut nullum penitus locum lex Falcidia habeat, quandoquidem alienationem eius ipse testator prohibuit. Hæc autem in his casibus ualere iubemus, qui nondum uel iudiciali sententia, uel amicorum interuentu, aut quocunque legitimo modo decisi sunt. Quæ igitur per præsentem in perpetuum ualituram legem nostra sanxit tranquillitas, excellentia tua propositis quidem in hac regia ciuitate edictis, emissis uero ad omnem prouinciarum præsidēs iussionibus, ad omnium peruenire noticiã efficiet.

DE ALIENATIONE, ET EMPHYTEVSI RERVM ecclesiasticarum. Constit. CXX.

Imp. IUSTINIANVS A. Petro gloriosiss. Orientalium prætoriorum præfecto.

Cum multæ diuersæque leges de alienationibus, & emphyteusibus, & locationibus, & reliqua rerum ecclesiasticarum administratione promulgatæ sint: uisum nobis est omnia præsentem complecti lege. Sancimus igitur, ut qui sacrosanctæ in urbe regia maioris ecclesiæ, aut orphanotrophij, aut xenodochij, aut ptochotrophij, aut nosocomij, aut alterius uenerabilis domus in regia ciuitate, aut eius territorio constitutæ (exceptis uenerabilibus monasterijs) res gubernant: hi nullam licentiam habeant uendere, aut donare, aut permutare, aut remunerandæ donationis gratia dare, aut quacunque alia forma alienare uel rem immobilem, uel ciuilem annonam, uel rusticum mancipium: nisi cum imperiali domo instituat permutatio, & quidem solum. Sed neque colonario iure dari aliquid permittimus. Emphyteuses uero à prædicta sacrosancta regiæ urbis maiore ecclesia & memoratis uenerabilibus domibus celebrari iubemus, tunc in persona eius, qui accepit, tum in alijs duobus ordine hæredibus: ut tamen ultra sextam partem subsistentis canonis nihil ei, qui emphyteusin suscipit, indulgeatur. De suburbanis autem, quæ ad sacrosanctam maiorem ecclesiam, & prædictas uenerabiles domos in urbe regia uel eius territorio constitutæ pertinent: iubemus, ut siquidem suburbana integrum & solidum canonem habeant in redditu: ab his, qui ea ipsa uenerabilia loca gubernant, dentur prædicto modo in emphyteusin, tam suscipienti, quæ alijs duabus successionibus, neque aliqua in re fiat releuatio, sed potius augmentum. Si ea suburbana aliquem omnino redditum non habeant: licentiã præbemus uenerabiliu locoru dispensatoribus sub certa quantitate (uti prædictum est) dare ea in emphyteusin. Porro si quamlibet rem ab aliquo prædictorum uenerabilium locorum emphyteutico iure dari, uel ad domum imperialem, aut sacrum nostrum ærarium, aut ciuitatē aliquam, aut curiam, aut aliam quamcunque uenerabilem domum peruenire contigerit: licentiã præbemus uenerabiliu locoru dispensatoribus, à quibus initio celebrata fuit emphyteusis, quando ad unam aliquam prædictarum personarum huiusmodi peruenit emphyteusis, ut suam declarēt sententiã intra biennium, uelint ne apud illos eam rem relinquere, ad quos peruenit, & annuum redditum, qui pacto comprehensus est, auferre: an resoluta emphyteusi, hanc recipere, si expediens hoc ipsis esse putauerint. Si qua uero loca sunt, uel ad sacrosanctam maiorem ecclesiam, uel ad aliquam prædictarum uenerabiliu domu pertinet, in quibus antiquæ domus collapsæ existant, ex quibus nullus omnino redditus præbeatur, memoratæ autem

tem uene-

tem uenerabiles domus, ad quas hæc loca pertinent, exædificare eas nequeant: licentiam damus, ut harum curatores ea loca perpetuo iure emphyteuseos tradant. ita tamen, ut emphyteusis aut in tertia parte pensionum, quæ ex ædibus adhuc stantibus colligebantur, ex primordiis emphyteutici temporis procedat: aut si emphyteuta ea cōditiōe loca accipere maluerit, ut prius ædificet, & dimidiam pensionum partem, quæ exinde æstimatione inita accedunt, præstet ei uenerabili domui, à qua ea ipsa loca suscipit: & hoc fieri concedimus. Utatur autem istiusmodi emphyteuta ex dirutis etiā ædibus illic inuentis materiebus ac ruderibus.

Cæterum si quis uoluerit quamcunq; rem immobilem usus nomine à sacrosancta regie urbis maiore ecclesia, aut una memoratarum uenerabilium domuum accipere: non aliter hanc percipito, nisi protinus alteram rem uenerabili domui, à qua eam rem suscipit, iure domini præbu erit, quæ & tantundem redditus habeat, quantum habet res, quæ illi datur, neq; maioribus publicis prægrauata sit præstationibus: ita ut post mortē, aut illud tempus, in quod usus datio pacto conuenit, quod tamen accipientis uitam non transcendat, utraq; res in solidum, tam proprietate, q̃ usufructu ad eam uenerabilem domum perueniat.

Locationes quoq; ab istis uenerabilibus domibus contrahi concedimus, ad quoscunq; annos contrahentibus placuerit, qui tamen triginta annorum spacium non transcendant.

Quod si usu ueniat, ut aliqua prædictarum uenerabilium locorum nomine publicarum contributionum, aut ob quolibet aliam uenerabili domui incidentem necessitatem indigeat pecunijs: licitum esto huius dispensatoribus immobilē rem obligare, & in speciale pignus dare: ut creditor ipsam rem possideat, & inde fructus colligat, eosq; sibi tam in ipsam creditā pecuniā reputer, q̃ etiā in usuras, non ampliores quadrantibus legitimæ centesimæ.

Si uero æs alienum eius uenerabilis domus antistites dissoluerint, aut creditori satisfactum sit ex fructibus: recurrito ea res denuo ad uenerabilem domum, unde & data fuit.

Verum enim uero emphyteuses, & hypothecas, & quinquennium excedentes locationes contrahi uolumus, à sacrosancta quidem regie urbis maiore ecclesia, sententia & consensu beatis. huius archiepiscopi & patriarchæ: iurantibus ipso præsentē & chartularijs, & dei amantiss. eius sacrosanctæ maiore ecclesiæ œconomis, quod is contractus non ad fraudem & circumscriptionem eius iurium fiat. In alijs autem uenerabilibus domibus, siquidem chartularij sint, iurato & ipsi consimili modo præsentē uenerabilis domus antistite. Si chartularij non sint: ipsi uenerabilium domorum antistites propositis sacrosanctis euangelijs contractum celebranto, describentes in talia instrumenta cum iureiurando, quod contractus ad læsionem aut circumscriptionem uenerabilis domus non fiat.

Œconomis certe, & orphanotrophis, & reliquarum uenerabilium domuum dispensatoribus, atq; insuper omnium chartularijs, & horum parentibus simul & liberis, & alijs uel genere ipsis, uel iure adfinitatis coniunctis: interdiciamus, ne emphyteuses, aut locationes, aut hypothecas rerum ipsdem uenerabilibus domibus competentium, uel per se, uel per interpositam personam percipiant: scituris ipsis, quod si quid eius generis factum sit: non solū hoc inualidum erit, sed etiam uniuersum patrimonium ipsorum, tam accipientium, q̃ œconomorum, & chartulariorū, & dispensatorum, quibus hi prædicto modo coniuncti sunt, post ipsorum mortem ad uenerabilem domum, unde rem susceperunt, peruenire iubemus.

Atq; hæc quidē de sacrosancta maiore ecclesia, & prædictis uenerabilibus domibus in regia urbe & eius territorio consistentibus disposuimus. Consequenter autem & in alijs sacrosanctis ecclesijs, & monasterijs, & xenonibus, & nosocomijs, ac reliquis uenerabilibus domibus in omnibus prouincijs nostræ reipublicæ positis, neq; nō etiā monasterijs tam in urbe regia, q̃ territorio eius consistentibus definire nobis uisum est.

Licentiā igitur præbemus prædictis uenerabilibus domibus, non solū ut rerum immobiliū ad se pertinentiū temporariam emphyteusin contrahant, sed etiā ut in perpetuū eas iure emphyteutico tradant uolentibus.

Et quidem si sacrosanctæ sint ecclesiæ, aut aliæ uenerabiles domus, quarum gubernationem locorum episcopus uel per se, uel per uenerabilem eius clerum exsequatur: sententia ac consensu eius huiusmodi contractus perficitur: iurantibus præsentē eo œconomis, & dispensatoribus, & chartularijs uenerabilis eius cleri, quod ex ea emphyteusi nihil damni uenerabili inferatur domui.

Quod si ptochia, aut xenones, aut nosocomia, aut aliæ uenerabiles domus sint, quæ propriam gubernationem habeant: siquidem sancta ibi contingat esse oratoria: sententia maiore partis clericorum illic ministrantium, neq; non etiam locorum antistitem. Si solummodo xenon, aut ptochium, aut nosocomium, aut alia uenerabilis domus sit: antistes locorum contractum celebrato, iurantibus earum uenerabilium domorum dispensatoribus in præsentia dei amantiss. episcopi, à quo uel promouentur, uel ordinantur, quod nihil in eo contractu ad læsionem

ad læsionem aut circumscriptionem earum uenerabilium domuum fiat. In uenerabilibus autem monasterijs præfules eorum cum maiore parte monachorum illic ministeria obeuntium contractum perficiunt. Atque in prædictis sanè omnibus iubemus, ut cum iureiurando describatur in instrumento, quod non ad læsionem aut circumscriptionem uenerabilium domuum negotium cõficiatur: & ea obseruatione sic procedere, releuatio nõ ultra sextam redditus partem fiat, quæ res in emphyteusim data habet.

Quæ uero de collapsis ædibus ad uenerabiles domus in hac regia urbe positas pertinentibus superius disposuimus: ea & illic in uenerabilibus domibus obtinere uolumus.

Sed & hoc de uenerabilibus domibus disponere nobis uisum est, ut si quæ ex ipsis, siue pro tributis publicis, siue ex alia necessaria ei domui causa, debitis reddantur obnoxia, neque fieri possit, ut ex mobilibus rebus ea debita dissoluantur: primo quidem loco creditori res immobilis in speciale pignus dator, ut collectis eius fructibus, reputet eos sibi partim in ipsam creditam pecuniam, partim in usuras non maiores quadrantibus legitimæ censationis.

Si eo modo debitum dissoluere nequeant: iubemus, ut ab his quidem, qui à sanctis. ordinantur patriarchis: siue metropolitanis, siue episcopis, siue archimandritæ fuerint, siue orphanotrophis, siue prochorotrophis, siue xenodochis, aut nosocomiis, aut aliarum uenerabilium domuum dispensatores: apud ipsos sanctis. patriarchas, à quibus ordinantur, aut promouentur, actorum monumenta cõficiantur, & cum iureiurando dispensatorum & consensu maioris partis eorum, qui in his obeunt ministeria, debitum insinuatur, quodque ex re mobili id ipsum dissolui nequeat.

Hi uero, qui à metropolitanis episcopis ordinantur: siue episcopi sunt, siue archimandritæ, siue orphanotrophis, siue prochorotrophis, aut aliarum uenerabilium domuum dispensatores: consimiliter apud ipsos metropolitanos episcopos huiusmodi monumenta cõscribunt. Apud illos item episcopos, qui uel à patriarchis, uel metropolitanis episcopis ordinantur, & habent sub iurisdictione sua aut monasteria, aut prochia, aut xenodochia, aut nosocomia, aut alias uenerabiles domos, consimili modo monumenta cõficiuntur. Ita tamen, ut siue apud patriarchas, siue apud metropolitanos, siue apud alios episcopos id genus monumenta cõficiantur, nullum pro ijs dispendium aut sumptum uenerabiles domus sustineant. Propterea enim nolumus, ut de cætero apud prouinciarum præfides, aut locorum defensores à memoratis personis seu domibus eiusmodi monumenta cõficiantur, ne quod exinde sustineant dispendium.

Simulatque uero hæc ita apud memoratos sanctis. patriarchas, & metropolitanos, aut alios episcopos secuta fuerint: tunc prædicti ære alieno oppressæ uenerabilis domus dispensatores per uiginti dies scriptum aliquod in publico ciuitatis loco proponunt, & eo modo rem immobilem emere uolentes prouocant, ut qui plus præbiturus est, is cæteris præferatur.

Quæ si omnia ita processerint: celebrator uenditionis, precio rei omnibus modis pro ære alieno dando, ut emptor non aliter eam rem firmiter tenere possit, nisi premium pro ipso soluatur debito, & hoc expresse cum iureiurando in syngrapham emptionis describatur, quodque nihil ad læsionem aut circumscriptionem uenerabilis domus fiat. Si prædicto modo eius rei uenditor non fuerit inuentus: iubemus, ut cui ab aliqua prædictarum domuum debetur, is eo iure, quod pro soluto dicitur, hæc ipsam possessionem capiat, iusta & exquiritæ æstimatione inrita, addita item precio decima parte totius æstimationis ad eandem quantitatem: capiatque rem creditor pro soluto, firmo eam dominio possessurus. Ita tamen, ut dispensatores debito oppressæ uenerabilis domus, & maior pars in ea ministrantium huiusmodi uenditionibus cõsentiant.

Quæ uero immobilis res in hoc traditur: ea nõ ad optionem creditoris, sed æquabili mediocritate partim inter fertiles, partim inter steriles uenerabilis domus possessiones, & harum redditus, neque non tributorum, & reliqui status ac qualitatis detur.

At si quis episcopus, aut oeconomus, aut dispensator cuiuscunque uenerabilis domus, siue in regia urbe, siue in prouincijs positæ, pecunias mutuò desumpserit, aut posthac desumeret: iubemus, ut neque ipsi uenerabili hoc domui imputetur, nisi prius ostenderint, quod in usus præfatæ uenerabilis domus hæc processerint: neque creditor, aut hæredes eius aliquam pro ijs contra uenerabilem domum actionem habeant, nisi prius ostenderint, quod in causas uenerabili domui competentes hæc pecuniæ profecerint: sed actiones suas contra eum moueant, qui pecunias mutuò sumpsit, aut hæredes eius.

Hoc quoque iubemus, ut excepta sacrosancta regiarum urbis maiore ecclesia, & uenerabili orphanotrophio, & xenonibus, & prochijs in urbe regia aut territorio eius existentibus: liceat omnibus sacrosanctis ecclesijs, & uenerabilibus domibus, neque non etiam monasterijs, tam in urbe regia, quam in diuersis prouincijs positis, permutationes inter se rerum facere, cum utriusque uenerabili domui conseruatur indemnitas: consentientibus in hunc contractum, siue interueniente scriptura, siue per confessiones apud sancta dei eloquia propositas,

propositas, nō solum utriusq; uenerabilis domus dispensatoribus, sed etiam maiore parte eorum, qui ibi ministerium habent. Quæ uero à domo imperiali ad quamcunq; uenerabilem domum perueniunt, aut posthac peruenturæ sunt: eas nullo modo uendere, aut pignori opponere, aut permutare, aut omnino alienare concedimus, neq; si uenerabiles id domus inter se faciant.

Quia uero cognouimus, quòd ab aliquibus monasteriorum quoq; alienationes fiant in hoc, ut à sacrata forma ad priuatam & profanam transformentur conuersationem: & hoc omnibus modis prohibemus. Quòd si tale aliquid factum inueniatur: præbemus licentiam religiosi, eius loci episcopo, ut id monasterium uindictet, & ad ueterem formam reducat.

Porro si qua prædictarum uenerabilium domuum tum in regia urbe, tum in prouincijs existentium, excepta sacrosancta regiæ urbis maiore ecclesia, possessionem habeat multis præstationibus publicis grauata, ex qua nullus redditus inferatur uenerabili domui: licentiâ præbemus eius uenerabilis domus dispensatoribus, ut talem possessionem, quocunq; uelint modo, ad eius uenerabilis domus utilitatē alienet: monumentis uidelicet & in hac alienatione apud eos conficiendis, à quibus huiusmodi locorū dispensatores promouentur, aut ordinantur: & ad sanctas scripturas iurantibus, tã eiusmodi uenerabilis domus antistitibus, q̃ maiorē parte eorum, qui ibi ministeria obeunt, quòd neq; per prodicionem, neq; ad gratiam, neq; qualibet circūscriptione fiat alienatio, sed ut indemnitas ei uenerabili domui cōseruetur.

Atqui œconomis, & dispensatoribus, & chartularijs quarumcunq; uenerabilium domuum, neq; non eorum parentibus, ac liberis, & alijs, qui genere, aut ad finitatis iure illis cōiuncti sunt, locationes, uel emphyteuses, uel emptiones, uel hypothecas rerum immobilium ad eas uenerabiles domos pertinentium subire uel per se, uel per interpositam personā, quemadmodum & in ijs, qui in regia urbe sunt, iisdem pœnis interdicimus. Si quis uero colonus, aut

emphyteuta ex rebus uel ad sacrosanctam maiorem ecclesiam, uel aliam uenerabilem domū ubicunq; locorum nostræ reipublicæ positam pertinentibus aliquam, quam accepit, aut posthac acceperit, deteriore fecerit, uel per biennium confessum & pacto conuentum emphyteuticum, aut pensionarium canonem non intulerit: damus licentiâ uenerabili domui, à quo locatio aut emphyteusis celebrata fuit, ut tam præteriti temporis debita, & ueterē statum ac qualitatem locatæ seu in emphyteusin datæ rei exigat, q̃ emphyteusi aut locatione depellat eum, qui neq; meliorationum nomine contra uenerabiles domos actionem aliquam mouere possit.

Cæterum si depellere eum dispensatores harum nolint: exigi quidem ab eo præcipimus ea, quæ ex conductione, aut emphyteusi debere cognoscitur. tantisper autem, dum præfinitum tempus exeat, datam sibi rem is obtineat, si pacto conuenta præstet. At si diffugiatur: licentiâ præbemus earum uenerabilium domuum antistitibus, ut uenerabilibus domibus ex illius bonis indemnitatē asserant: nequeunte eo ne hac quidem parte aliquid de meliorationibus proponere. Sacrosanctis ecclesijs Odesi & Tomenis ciuitatum permittimus, ut res immobiles pro captiuorum redemptione alienent: nisi ea conditione quæpiam ipsis possessiones datæ sunt, ne ullo pacto alienentur. Hoc quoq; cōcedimus, ut sacrosancta Hierosolymorum ecclesia licentiâ habeat domos ad se pertinentes, & in ipsa sancta ciuitate positas uēdere: sed nō minore precio, quàm quantū ex ipsis pensionibus per quinquaginta annos possit colligi, ut ex harum precio meliores redditus comparētur. Enimuero si qui

cuiusq; uenerabili domui, siue in regia ciuitate, siue in prouincijs positæ steriles possessiones donauerint, aut uendiderint, aut alio modo præstiterint, aut reliquerint: iubemus, ut nullum pro ijs rebus damnum uenerabilis domus, ad quam talis peruenit possessio, sustineat, aut tributorum nomine, uel quacunq; alia de causa prægrauetur: sed omne id onus in eos, qui dederunt, hæredes uē eorum deuoluatur, cogendos recipere huiusmodi possessiones, & de patrimonio suo omne dispendium uenerabili domui ex hac illi causa proueniēs restituere. Sed

& si huiusmodi dolus in ea re subsequatur, ut pro eo uenerabili domui certa detur pecuniæ summa: iubemus, ut & hanc sibi ea uenerabilis domus lucro habeat. steriles autem res ei, qui dedit, aut omni modo hæredibus eius restituant.

Ad hæc iubemus, ut nulla sacrosanctis ecclesijs, aut alijs uenerabilibus locis, tam in regia urbe, q̃ in omnibus reipublicæ nostræ prouincijs positis, necessitas inducatur, ut steriles aut fertiles possessiones ubicunq; locorum sitas emant: ne per hanc occasionem uel eas, quas habent, obligare deprehendantur.

Insuper si quis rem immobilem uelit usus nomine ab aliqua prædictarum uenerabilium domuum (quemadmodum & superius de uenerabilibus domibus in regia urbe positis disposuimus) capere: non aliter hanc capito, nisi protinus alteram rem uenerabili domui, à qua eam rem capit, iure dominij præbeat, quæ & tantundem redditus habeat, quantum res habet, quæ ipsi datur, neq;

grauioribus præstationibus publicis grauata sit: ut post illius mortem, aut tempus, ad quod datum usum durare placuit, non transcendens uidelicet accipientis uitam, utraq; res tam proprietas, q̃ usufructu ad eandem uenerabilem domum perueniat. Atq; hæc quidem de immobilibus rebus præcepimus. De sacris uero uasis, quæ ad eandem sacrosanctam regię urbis maiorem ecclesiam, aut ad alia oratoria ubicunq; locorū nostrę reipublicę posita pertinent, generaliter disponimus: ut non aliter hæc uendantur, opponanturq; pignori, q̃ pro captiuorum redemptione.

Sanè si plura uasa in una aliqua memoratarum uenerabilium domuum sint, quæ necessarium de se usum non præbeant, & usu ueniat, ut eiusmodi uenerabilis locus ære alieno grauetur, neq; suppetant alię res mobiles, ex quibus æs alienum restitui debeat: *liantiam eis damus, ut confectis* (sicut superius dictū est) actorum monumentis, quæ uasa superuacua inueniuntur, ea aut alijs uenerabilibus locis, quæ his opus habent, uendant, aut consentiant, & similiter uendant, preciumq; eorum ad dissoluendum æs alienum conferant, ne res immobiles alienent.

S I C O N T R A ea, quæ præsertim à nobis lege interdicta sūt, cōtractus aliquis in rebus mobilibus, quæ ad unam aliquam prædictarum uenerabilium domuum pertinent, celebretur: non tantū sacrosanctę ecclesię, aut uenerabili domui ea res, in qua tale quid subsecutum est, cum medijs temporis fructibus restituitur: sed etiam precium, aut quod remunerandę donationis, aut permutationis, aut alterius cuiuscunq; causę nomine datum est, apud ipsam remaneto.

Quod si emphyteusis contra interdicta nostra peracta sit: iubemus, ut & sacrosanctę ecclesię, aut uenerabilibus locis ea res reddatur: *et præterea emphyteuticū, secundū quod placitū est, præstetur, finiaturq; pactum secundū uirtutem emphyteuticalium instrumentorum.*

Si res ecclesiastica, aut alterius uenerabilis domus donata sit: tam ipsa eidem sacrosanctę maiori ecclesię aut alijs uenerabilibus domibus cum medijs temporis fructibus reddatur, q̃ etiam alterum tantum, quod æstimatione eam rem æquet.

Si hæc cōtra pignus datum fuerit: creditor & debitum amittito, & eam rem uenerabili domui restituito. Tabellionibus, qui contra hanc nostram legem talibus inferuire instrumentis præsumpserint, perpetuo cōdemnandis exilio.

Postremo si quid ante hanc legem secundum ueteres constitutiones factū est: iubemus, ut hoc omnibus modis suum robur obtineat. Omnia uero, quæ contra ueteres facta sunt leges, subuerti sancimus: & res, quæ contra earum tenorem datę fuerunt, uenerabilibus domibus restitui. De cætero autem omnia secundum præsentem fieri legem decernimus: uacantiibus post hac omnibus alijs cōstitutionibus, quæ in huiusmodi casibus antea promulgatę sunt.

Quæ igitur per præsentem in perpetuum ualituram legem nostra sanxit tranquillitas, ea studeto excellentia tua insauicia & inconuulsa conseruare, edictis consuetis & solennibus locis *per decem dies proponendis, nullis tamen iussionibus* per hanc causam in prouincias destinadis. Nos enim prouidebimus, quomodo absq; subditorū collatorūq; læsione omnibus præsens nostra generalis constitutio insinuetur.

VT PARTICVLARES VSVRARVM SOLVTIONES IN duplum computentur. Constit. CXXI.

Imp. IVSTINIANVS A. Basilio præfidi Tarfi.

Cum decuriones uideamus nobis instare precibus, & libenter ijs indulgeamus: merito sanè legibus contrarias artes, & per fraudem excogitatas confessiones ualere non concedimus. Docuerunt enim potentiam nostram Eusebius & Aphthonius, qui Demetrio nepotes exstiterunt, nati ex Palladio Demetrii filio: quod is Demetrius Artemidoro per causam mutui quingentos aureos debuerit, in quam summam etiam usuras stipulatus sit. Nuper uero sacram prodijisse formam, quæ uoluerit, si duplum debiti soluatur, ut nulla contra ipsos secundum leges nostras supersit exactio. Artemidori autem creditoris successores Epimachum & Artemonem dixisse, mentitos ipsos in precibus, neq; nostro dignandos auxilio: cum debito plene satisfactum nō fuerit, sed soli nongenti quadraginta nouem aurei persoluti sint. Aiunt enim supplices, patrem suum Palladium unā cum Demetrio patre eius & Paulo octingentos sexaginta septem soluisse aureos. Sed Artemonem & Priscianam Artemidori filios, qui Epimachi & Artemonis illius alterius auus fuit, dixisse particularem se solutionem sorti non adiungere, sed omnia uelle reputare in usuras, hæc item innuere sententiam prouincię præfidis, & propterea exegisse Palladium

ladium pro priore quingentorum aureorum foeneraticia syngrapha alteram aureorum sexingentorum. Soluisse autem ipsi (inquiunt) diuersis temporibus & Palladium aureos septuaginta duos, & Eusebium atq; Aphthonium decem, ut inde colligatur nongentorum quadraginta nouem aureorum summa. Eum uero, qui controuersiae audientiam praeberat, cum in animo non reuolueret, quod totius accusationis eadem causa esset: non admisisse ipsos, sed uoluisse in sexingentos eos aureos fortis condemnare. Petieruntq; ut hac necessitate eximerentur: & collecto uniuerso debito quingentorum aureorum, si quinquaginta unum adhuc soluerent, qui reliqui essent ad mille solidorum quantitatem, tam uniuerso debito liberarentur, quam foeneraticiam sexingentorum aureorum syngrapham reciperent. Cum igitur leges nostrae nihil ultra duplum solui uelint: & nos in hoc tantum differentiam habeamus cum prioribus, quod illae quidem debita constituent usq; ad duplum, si nulla particularis facta fuisset solutio: nos uero recipiamus, ut particulares etiam solutiones debita dissoluant, si usq; ad duplum pertingant: sancimus, ut secundum hoc fiat computatio, & si tantum hi persoluerint, quantum adhuc ad mille aureos deest, recuperent etiam foeneraticiam sexingentorum aureorum syngrapham: ne debitum ex hac causa multipliciter exigi depræhendantur. Quæ itaq; nobis placuerunt, & per hanc sacram pragmaticam declarantur formam, ea studeto magnificentia tua effectui & fini tradere: tam ea interpretatione, quæ de hac causa in sententijs, quorum supplices meminerunt, facta est, abolita: quæ omnibus, quæ per obreptionem & ex una tantum parte confecta sunt, aut conficiuntur, uacantibus.

EDICTVM DE FORMVLA ARTIFICVM. Constit. CXXII.

Mnis artifex, aut mercenarius, aut mercator, secundum auctionis formulam operas locato, merces uendito. Nam si quid amplius acceperit: poenæ tripli subiaceret.

DE ECCLESIASTICIS DIVERSIS CAPITVLIS.
Constit. CXXIII.

Imp. IVSTINIANVS A. Petro gloriosiss. magistro sacrorum nostrorum officiorum.

Dispensatione, & priuilegijs, alijsq; diuersis capitulis earum rerum, quæ ad sacrosanctas ecclesias & alias uenerabiles domos pertinent, nonnulla iam ad certam redegimus formam. In præsentia uero ea, quæ religiosiss. concernunt episcopos, clericos, & monachos, in diuersis pridem disposita constitutionibus, hac lege cum competente nobis correctione complecti uisum est. Nam si leges ciuiles, quarum potestatem fidei nostræ deus pro suo erga homines amore cōcredidit, per omnia firmas ac stabiles conseruari ad subditorum securitatem studemus: quanto plus studij debemus circa sacrarum regularum & diuinarum legum obseruationem reponere, quæ pro salute animarum nostrarum definitæ & constitutæ sunt. Qui enim sacros obseruant canones, hi domini dei potiuntur auxilio: & qui in hosce præuaricantur, ij seipso condensationi subiiciunt. Maiori autem condemnationi obnoxij erunt religiosiss. episcopi, quorum fidei commissæ est canonum inquisitio & custodia, si quid in his transgressum inultum reliquerint. Sacris sanè canonibus non obseruatis, uarias contra clericos, & monachos, ac nonnullos episcopos interpellationes suscepimus, quod secundum sacros canones uitam non instituant. alij etiam ne ipsas quidem sacræ oblationis & sacri baptismatis preces scire dicuntur. Dei itaq; iudicium reuoluentes in animo, in unoquoq; horum, quæ renunciata nobis sunt, quæstionem & correctionem canonice iussimus procedere. Nā si generales leges ea, quæ perperam admittuntur à laicis, non cōcedunt sine quæstione & uindicta relinqui: quomodo ea, quæ à sanctis apostolis & patribus ad fidei uerum salutem regulariter disposita sunt, despici sustineamus? Multos præterea ex hoc depræhendimus in peccata incidisse, quod synodi religiosiss. sacerdotum secundum ea, quæ à sanctis apostolis & sanctis patribus præfinita sunt, non celebrentur. Namq; si id obseruatum fuisset: unusquisq; reueritus subeundam à se in synodo redargutionem, studuisset utiq; & sacra edicere ministeria, & honeste uiuere, ne condemnationi subijceretur sacrorum canonum. Sed & illud plerisq; non paruam delinquendi occasionem præbuit, quod episcopi ac præ-

byteri, neque non diaconi, & reliqui clerici sine examinatione & de recta fide & uitæ honestate testimonio ordinentur. Nam si illi, quibus negociū datum est orandi pro populo, indigni ministerio dei inuenti fuerint: quomodo pro populi delictis placare deum poterunt? Quod uero ordinationes sacerdotum conueniat cum summa fieri diligētia: docet nos inter sanctos habitus Gregorius Theologus, sanctos apostolos & sacros secutus canones. ita enim dicit in magno Apologetico. Quis autem ad Pauli se regulas & præscripta dimetiens, quæ de episcopis & presbyteris fecit, ut sobrii sint, modesti, non uinolenti, non percussores, instructi ad docendum, irreprehensibiles in omnibus, & nihil cum improbis habentes commercij: non deprehendat, multum se ab hac regularum reuerentia discrepare? Et rursus idem sic dicit. Mū dum prius esse oportet, deinde mundare: instructum sapientia, atque ita ad sapientiā instruere: lucem fieri, & illuminare: appropinquare deo, & alios ad deum adducere: sanctum esse, & sanctificare: deducere, sed cum manibus: dare consilium, sed cum prudentia. Et rursus idem in sanctis habitus Gregorius de iisdem in eadem oratione hoc scribit. Quis obsecro quasi figlina uno eodemque die fingat ueri ministerij antistitem, qui cum alijs angelis stationes habeat, cum archangelis laudes deo dicat, cum Christo sacerdotali fungatur munere? Et per hæc quidem ostendit Theologus, quales ad sacerdotium promoueri oporteat. De his uero, qui indigne ordinantur, idem hæc dicit in eadem oratione. Qui cum nihil antea in sacrum dei aluere intulerint, nihil antea laboris ad id, quod pulchrum est, assequendū sustinuerint: simul discipuli & magistri pietatis designantur, & prius, quam purgentur ipsi, purgant: heri sacrorum direptores, hodie sacerdotes: heri a sacris alieni, hodie sacrorum principes: ueterani malicia, tyrones pietate, beneficio humanæ gratiæ, non spiritus. Quod autem eos, qui alteram duxerunt uxorem, sacri canones clericos esse prohibeant: in sanctis etiam habitus Basilius docens, ita inquit. Eos, qui nuptias iterarunt, canon exclusit ministerio. Atque hæc quidem inter sanctos habitus Basilius. In tantum autem sancti patres pro sacerdotio gesserunt curam, ut hi, qui Nicæ conuenerunt, ita se habentem canonem ediderint. Interdixit in uniuersum magna Synodus, ne cui uel episcopo, uel presbytero, uel diacono, uel qui omnino in clero constitutus sit, liceat adficticiam secum uxorem habere, præter matrem, aut amitam, materteramque, aut quæ solæ personæ suspicionem effugiunt. SEQUENTES igitur ea, quæ sacris definita sunt canonicis, pragmaticam legem facimus, per quam sancimus, ut quoties opus fuerit ordinare episcopum, coeant in unum clerici & primates ciuitatis, cui episcopus ordinandus est & propositis euangelij, de tribus personis decreta faciant, & quisque eorum iuret per sacra eloquia, idque ipsis decretis inserant, quod neque per largitionem, neque promissionem, aut amicitiam, aut gratiam, aut quamcunque aliam affectionem, sed quod sciant ipsos rectæ & catholicæ fidei, ac honestæ uitæ, esse & supra tricesimum quintum ætatis annum, hos elegerint: & quod neque uxorem, neque filios quempiam ipsorum habere sciant: aut concubinam, aut naturales liberos nouerint ipsos habuisse, aut habere: sed etsi quis ipsorum prius uxorem habuerit, tamen eam solam, & neque uiduam, neque seiunctam a uiro, neque sacris canonibus interdictam habuerit: sed neque curiæ muneribus addictum, neque cohortalem esse aliquem ex his nouerint, qui decretis electus est: præterquam si curiæ muneribus addictus, aut cohortalis, non minus annis quindecim, monachicam in monasterio uitam extra omnem calumniam transegerit: uidelicet obseruatione, quæ prius a nobis dicta est, per faciendam de ipsis decreta & in his personis custodienda: ut ex tribus illis personis, quæ decretis hoc modo eliguntur, melior ordinetur, electione & iudicio eius, qui ordinandi ius habet. Curialis uero uel officialis, qui (sicut dictum est) quindecim annis in monasterio conuersatus est, & ad episcopatum prouocatus, liber a propria fortuna sit: ita tamen, ut liberatus a curia, quartam substantiæ suæ partem sibi retineat, reliquis eius rebus secundum nostram legem curiæ & publico uindicandis. Damus autem licentiam decretis facientibus, si quempiam laicorum dignum memorata electione esse putant: ut hunc cum alijs duobus clericis aut monachis eligant: quomagus si laicus hoc modo ad episcopatum eligatur, non repente episcopus ordinetur: sed primo clericis non minus tribus mensibus connumeretur, & ita sanctas regulas & quotidianum ecclesiæ ministerium edoctus, episcopus ordinetur, qui enim alios debet docere, post ordinationem ab alijs doceri non debet. Si uero (ut cœnit) in quibusdam locis non inueniantur tres persone ad talem electionem oportunæ: licet decreta facientibus in duabus & in una persona decretum facere: omnes tamen dicta a nobis habentes testimonia. Si uero, qui debent episcopum eligere, cito ipsa decreta intra menses sex id ipsum non faciant: tunc periculo propriæ animæ ille, quem ordinare conuenit episcopum, ordinet: omnibus alijs, quæ prædiximus, obseruandis. Exigatur autem prius ab eo, qui ordinandus est, per eum, qui ordinat, libellus cum propria illius subscriptione, quæ rationem rectæ eius fidei comprehendat. Pronunciet autem is sacram etiam oblationem, quæ in sancta sit communione, & cum cæteris precibus eas quoque, quæ in sacro proferuntur baptismate.

mate. Subeat insuper is, qui ordinatur, iurandū per sanctas scripturas, quod neq; per se, neq; per aliam personam quidq; dederit, aut promiserit, aut postea daturus sit, uel ei, qui ipsum ordinat, uel his, qui pro ipso decreta confecerunt, uel cuiq; alij omnium, conferendæ in ipsum ordinationis nomine.

Si quis contra memoratam obseruationem episcopus ordinatus fuerit: tam ipse omnibus modis episcopatu eiiciatur, q̄ etiam is, qui hæc contra ordinare præsumpserit, segregetur anno uno à sacro ministerio, & omnis eius substantia, quæ quolibet tempore aut modo in eius dominium deducta est, propter culpam, quam fecit, dominio ecclesiæ, cuius episcopus est, uindictur.

CAETERVM si quis contra eum, qui episcopus, aut presbyter, aut diaconus, aut alius clericus, aut etiā præsul monasterij ordinandus est, accusationem aliquam instituat quacunq; de causa, quæ possit secūdu leges aut canones eius impedire ordinationē: differtor huiusmodi ordinatio, & interponitur prius examinatio accusationis, præsentē etiā accusatore, & ea, quæ ab ipso in crimen delata sunt, ad terminum usq; persequente.

Imò quamuis accusator se absenter, aut moras nectat: nihilominus sic quoq; is, qui ordinationē facturū est, intra mēses tres exactisimā ea de re quæstionē habeto. & siquidē eū, qui accusatione in crimen uocatus fuit, siue secūdu sacros canones, siue secundum nostras leges obnoxium inuenerit: prohibetor ordinatio.

Si uero innoxius apparuerit: celebrator ordinatio, siue præsentē, siue absente accusatore. Accusator autem, siue præsens non probauerit, siue institutam accusationem deferuerit: si quidem clericus sit: proprio gradu depellitor. si laicus: competentem coërcitionem sustineo.

At si quis accusatum ante examinationem ordinauerit: tam qui ordinauit, q̄ qui ordinatus est, uterq; sacerdotio depellitor.

PRAE OMNIBVS autem illad custodiri sancimus, ut nemo per largitionem auri, aut aliarū rerum ordinetur episcopus. Si quid tale delinquatur: tam qui dant, q̄ qui accipiunt, & mediatores eorum, ipsi seipso condemnationi secūdu diuinas scripturas & sacros canones subiiciunt. Ac propterea tā is, qui dat, q̄ qui accipit, & mediator existens, à sacerdotio, aut clericali honore remouetor. Quod uero per hanc causam datum fuerit: illi ecclesiæ uindictor, cuius sacerdotium uoluit redimere.

Si mundanus sit, qui per hanc causam accipit, aut mediator in negotio factus est: datas res in duplum ab eo exigi iubemus, uindicandas scilicet ecclesiæ.

Non solū aut quæ hoc modo data sunt, uindicari præcipimus: sed etiam omnem cautionem pro hoc quocunq; modo expositam, & pignorum ac fideiussoris obligationem, omnem deniq; aliam quamcunq; actionem uacare sancimus. atq; insuper qui promissionem acceptauit, non solum confessionem reddito: sed etiam alterum tantum, quantum confessione continetur, exigit, quod ipsum dari debet ecclesiæ.

Si quis tamen ex episcopis, siue ante ordinationem suam, siue post ordinationem, uoluerit proprias res suas, aut ex ijs partem ecclesiæ, cuius sacerdotium suscepit, offerre: non solum id non prohibemus, & omni eum condemnatione ac pœna præsentis legis liberum esse sancimus: sed etiam omni laude dignum iudicamus: quandoquidem id nō emptio, sed oblatio est.

PRO CONSVETVDINIBVS uero illa solum ab his, qui episcopi ordinantur, præberi cōcedimus, quæ ordine deinceps præsentē cōpræhēdūtur lege. Iubemus igitur, ut beatis. quidem archiepiscopi & patriarchæ, hoc est senioris Romæ, Constantinopolis, Alexandriæ, Theopolis, & Hierosolymorum: si consuetudo habeat, ut episcopis aut clericis in eorum ordinatione minus, quā uiginti libræ auri dentur: ea sola præbeant, quæ consuetudo agnoscit. Si plus ante hanc præbebatur legem: ne quid ultra uiginti libras auri præbeatur.

Metropolitani uero, qui à synodo sua, uel à beatissimis ordinantur patriarchis, neq; non omnes alij, qui aut à patriarchis, aut à Metropolitanis ordinantur: si quidē eius ecclesiæ, qui ordinatur, nō minus in reditu habeat, q̄ triginta libras auri: dent pro enthroniastico quidem, solidos centum. notarijs uero ordinantis & alijs, qui illi in ministerio sunt, & ex more capiunt, solid. 300.

Si uero ecclesiæ reditus minus quidem in annum conferunt, q̄ triginta libras auri, non minus autem libris decem: pro enthroniasticis quidem, solid. 200. alijs autem omnibus, qui ex more capiunt, solid. 100.

Si minus, q̄ decem, non minus autem quinq; auri libris ecclesiæ reditus esse contingat: dent pro enthroniasticis quidem, solid. 50. omnibus autem alijs, qui ex more capiunt, solid. 75.

Si minus, q̄ quinq;, non minus autem tribus libris auri in reditu habeat: præbeant quidē pro enthroniasticis, solid. 18. omnibus autem alijs, qui ex more capiunt, solid. 24.

Si minus tribus, non minus autem duabus libris in quantitate redituū ecclesiæ inueniatur: dent pro enthroniastico quidem, solid. 12. pro omni uero alia consuetudine, solid. 6. Episcopū enim ecclesiæ, quæ minus in reditu habet, q̄ duas auri libras, neq; pro enthroniasticis, neq; pro quacunq; alia cōsuetudine dare aliquid concedimus.

Hæc aut, quæ præberi disposuimus, primus presbyter ordinantis episcopi & archidiaconus suscipiētes;

inter eos, qui ex more capiunt, diuidunt. Hæc igitur iubemus omnibus obseruari modis, ne per huiusmodi occasiones ecclesiæ prægrauentur debitis, & sacerdotia fiant uenalia.

Certe si quis ultra quantitatem à nobis definitam, enthronasticorum aut consuetudinum nomine, quocumque modo capere aliquid præsumpserit: iubemus, ut quod amplius acceperit, id in triplum ex bonis eius uindictetur ecclesiæ illius, qui dedit. Atque hæc quidem de ordinatione episcoporum dicta sunt.

POST ordinationem uero tam seruili, quam adscripticia fortuna episcopos liberos esse iubemus: nisi decurio aut cohortalis præter prædictam obseruationem ordinatus sit. Eiusmodi enim remotos ab episcopatu, curiæ aut cohorti suæ restitui iubemus, ne qua ex tali fortuna sacerdotio oboriatur contumelia. Illos autem, qui ante hanc nostram legem ex curiali fortuna ordinati inueniuntur episcopi: sancimus quidem, ut huiusmodi fortuna liberi sint, sed legitimam partem ex bonis suis assignent curiæ & publico. ita sanè, ut nullum ecclesiastica iura detrimentum sustineant in rebus, quas post episcopatum insuper quæsitæ, ad eorum ecclesiam pertinere disposuimus.

Quod si contingat, ut is, qui ordinatur episcopus, sub partis sui potestate sit: ex ipsa ordinatione sui iuris esto. PORRO dei amatissimi, episcopos & monachos nulla lege tutores aut curatores cuiuscumque personæ fieri concedimus. Presbyteros autem, & diaconos, & subdiaconos, si iure ac lege cognationis ad tutelam aut curam uocentur, eiusmodi munus suscipere concedimus: si tamen intra menses quatuor exinde numerandos, ex quo uocati sunt, apud competentem iudicem scripto declarauerint, id se munus propria uoluntate suscepisse. Et si (ut probabile est) eorum aliquis hoc fecerit: nullum ex hoc præiudicium circa aliam tutelam aut curam sustineto.

Sed neque susceptorem, aut exactorem publicarum contributionum, aut conductorem uestigalium, uel alienarum possessionum, aut curatorem familiæ, aut dispensatorem, aut procuratorem litis, aut fideiussorem pro his causis esse episcopum, aut œconomum, aut cuiuscumque gradus alium clericum, aut monachum concedimus, siue suo, siue ecclesiæ, aut monasterij nomine id subeat: ne per hanc causam sacris ædibus infligatur damnum, & diuina impediuntur ministeria.

Cæterum si ecclesijs aut monasterijs aliqua adiacere inueniantur possessiones, uelintque uenerabilium domuum dispensatores in conductione aut emphyteusi eas accipere: tunc si omnes clerici & monachi de huiusmodi causis, aut in ipso instrumento, aut sub actorum confessione, & consentiant, & declarent, ad utilitatem uenerabilium domuum hoc fieri: procedere & id genus conductionis seu emphyteuseos concedimus.

Sed & ipsis sacrosanctis ecclesijs & reliquis uenerabilibus domibus licentiam damus, ut conductiones & emphyteuses inter se celebrent: consimiliter & clericis, ut suarum ecclesiarum possessiones conducant & gubernent, sententia tamè episcopi & œconomi, concedimus: exceptis personis, quas per alteram legem hoc facere prohibuimus.

Si quis contra prædicta aliquid egerit: si quidem episcopus sit: omnes res eius, quæ ex quacumque causa, aut persona, siue ante episcopatum, siue post episcopatum ad ipsum peruenierunt, ecclesiæ eius uindictari sancimus.

Si uero œconomi, aut alij clerici sint, qui in hoc deliquerunt: poena ab ipsis pecuniaria, quam episcopus eorum probauerit, exigitur uindictanda ecclesiæ: quando & hi, qui uestigalium aut cuiuscumque possessionis conductionem, aut publicorum tributorum susceptionem profligationem uel, aut curam familiæ illorum fidei crediderunt, aut pro memoratis causis fideiussores eos acceperunt, nullam contra ecclesiam, aut monasterium, aut res eius, aut dispensatores, aut etiam contra eas personas, quarum fidem secutæ sunt, aut facultates, aut fideiussores earum actionem habituri sint. Quin si quid publico damni obuenerit: illi, qui publicarum contributionum aut uestigalium susceptionem, aut conductionem, aut profligationem memoratis personis crediderunt, aut fideiussores eos susceperunt: hoc ipsum ex propria substantia restituere compellentur.

PRÆTEREA nulli magistratum licebit dei amantissimis, episcopos cogere, ut perhibendi testimonij causa in ius prodeat: sed iudex mittito ad eos aliquos ex personis ipsi apparentibus, ut propositis sanctis euangelijs, prout sacerdotes decet, dicant, quæ nouerunt. Sed neque ut episcopus pro pecuniaria aliqua aut criminali causa ad civilem militarem uel magistratum inuitus perducatur, sistatur uel sine imperiali iussione concedimus: sed magistratus, qui hoc uel scripto, uel sine scripto mandare præsumpserit, post cinguli detractionem uiginti librarum auri poenam persoluit, dandam ecclesiæ, cuius episcopus perductus, aut sisti iussus est: consimiliter ex euntore quoque post cinguli detractionem tam tormentis subiiciendo, quam in exilium mittendo.

INTERDICTIONE autem dei amantissimis, episcopis, ne proprias deserant ecclesias, & in alias proficiscantur prouincias. Sed etsi huius agendi necessitas aliqua incidat: non aliter, nisi cum literis beatis, eorum patriarchæ aut metropolitani, aut imperiali uidelicet iussione hoc faciât: ita sanè,

ut ne

ut ne illis quidem episcopis, qui sub beatiss. archiepiscopo Constantinopolitano & patriarcha constituti sunt, sine eius mandatu, aut nostra iussione ad regiā uenire urbē liceat. Quod si eo modo episcopus quocunq; loci peregrinetur: non amplius uno anno ecclesiam suam relinquit. Episcopi uero, qui ad regiam (ut dictum est) urbem accesserint: cuiuscunq; dioceseos sint, ante omnia beatiss. archiepiscopum Constantinopolitanum & patriarchā adeunto, atq; ita per ipsum ad nostrā ingrediūtor tranquillitatē.

Qui uero contra nostram dispositionem uel peregrinantur, aut ultra præfinitum anni tempus extra ecclesiam suam alibi commorantur: his primum quidem non subministrantur ab ecclesiæ suæ œconomis sumptus: deinde citantur sacerdotum literis, sub quibus censentur, ut ad ecclesias suas reuertantur. Si reuerti differant: secundum sacros euocantur canones. Et nisi intra tempus à sacerdotibus præfinitum ad ecclesias suas reuertantur: ipsi quidem ab episcopatu depelluntur, alij autem meliores in ipsorum locum ordinantur pro tenore præsentis legis. Eodem hoc obtenturo & in clericis, cuiuscunq; gradus fuerint, seu ministerij.

QVIA VERO quod à sacris dictum est canonibus de sanctiss. episcoporum synodis, quæ per singulas celebrari debent prouincias, hucusq; obseruatum non est: maxime necessarium fuerit ad rectam id denuo uiam reducere. Ac sancti quidem apostoli & patres definierunt, ut bis per singulos annos religiosiss. sacerdotum seu episcoporum in quaq; prouincia celebrarentur synodi, & quæ suppullarent, examinarentur, potirenturq; competenti correctione: hoc est altera quidem, quarta feria sanctæ pentecostes, altera uero in mense Septembri.

Nos autem cum ex huiusmodi negligentia multos uarijs implicitos peccatis inuenerimus: iubemus, ut omnibus modis in quaq; prouincia per singulos annos, uel in mense Iulio, uel Septembri una synodus celebretur: coeantq; in unum apud beatiss. quidem patriarchas illi, qui ab ijs ordinantur, neq; ius habent alios ordinare episcopos: apud religiosiss. uero cuiusq; prouinciæ metropolitanos hi, qui ab ipsis ordinantur: quomais motæ causæ, & quæ ab aliquibus denūciantur uel occasione fidei, uel canonicarum quæstionum, uel administrationis rerum ecclesiasticarum, uel de episcopis, aut presbyteris, aut diaconis, aut alijs clericis, uel de monasteriorum præsulibus, aut monachis, uel de reprehensibili uita, aut alijs, quæ correctionem desiderat, agitentur iuxta, & conuenienter examinētur, neq; nō correctio ijs adhibeatur, quæ sacris canonibus & nostris cōueniat legibus.

Non tantum autem hæc quærantur in synodis per singulos annos celebrandis: sed etiā quotiescunq; aliquis uel sacerdotum, uel clericorum, uel præsulum, uel monachorum, uel de fide, uel de turpi uita, uel quod cōtra sacros aliquid canones peregerit, accusatus fuerit. Et si quidem is, qui accusatur, episcopus fuerit: huius metropolitanus ea, quæ proferuntur, examinato. si uero metropolitanus: beatiss. archiepiscopus, sub quo censetur. si presbyter, aut diaconus, aut alius clericus, aut præsul monasterij, aut monachus: religiosiss. episcopus, sub quo hi censentur, delata in accusationem examinato. Et ueritate comprobata, unusquisq; pro modo delicti canonicis censuris subiicitur iudicio eius, qui causæ examinationem accommodat.

Atq; hæc omnia non tantum obtineto in ijs episcopis, & clericis, neq; nō præsulibus, qui posthac ordinabuntur: sed etiā in ijs, qui modo sunt, si quis (quod licet conijcere) de certis causis per sacros canones nostrasq; leges prohibitis accusetur. His enim ita obseruatis, laici quoq; magnum circa rectam fidem & honestam uitam profectum, atq; in melius emendationē promerebuntur. AD HÆC iubemus, ut omnes episcopi pariter & presbyteri non tacito modo, sed clara uoce, quæ à fideli populo exaudiatur, sacram oblationem & preces in sancto baptismo adhibitas celebrent: quò maiore exinde deuotione in depromēdis domini dei laudibus audientium animi efferantur. Ita enim & diuus apostolus docet, dicens in prima ad Corinthios epistola. Enimuero si solummodo benedicas spiritu, quomodo is, qui priuati locum implet, dicet ad gratiarū actionem tuam deo ipsum Amen: quandoquidē quid dicas, nō uidet? Tu quidem pulchre gratias agis, alter autem non ædificatur. Et rursus in epistola ad Romanos sic inquit. Corde quidem creditur ad iusticiam, ore autem fit confessio ad salutem.

His igitur de causis conuenit, ut inter cæteras preces & ea, quæ in sancta oblatione dicuntur, clara uoce à religiosiss. episcopis & presbyteris domino nostro Iesu Christo deo nostro cū patre & sancto spiritu proferantur: scituris religiosiss. sacerdotibus, quòd si quid horum neglexerint: & in horrendo iudicio magni dei & seruatoris nostri Iesu Christi de his rationem reddent, neq; nos hæc cognoscentes conquiescemus, relinquemusq; inulta. Iubemus autē & prouinciarum præfides, si quid eorum, quæ à nobis sancita sunt, negligēter haberi uiderint: ut primum quidem metropolitanos & alios episcopos urgeant ad celebrandas prædictas synodos: & ut omnia impleant, quæ per synodos præsentē lege præcepimus.

Quòd si eos
moram

moram neſtere & ſegnius ea peragere uiderint: tunc per ſuggeſtionem nos ea de re certiores reddant, quomagiſ contra eos, qui ſynodos celebrare differunt, conueniens à nobis procedat correctio. ſcituris tam iſſis præſidibus, q̃ cohortibus, qui illis obtemperat, quòd ſi hæc minus obſeruauerint: extremis ſubiiciẽtur ſupplicijs. **IN SVPER** interdicimus religioſis. epiſcopis & preſbyteris, neq; non diaconis, & ſubdiaconis, ac lectoribus, & cuiuſq; alij cuiuſlibet uenerabilis ordinis & gradus conſtituto clerico, ne ad tabulam ludant, aut tali ludo utentibus ſe aſſociant, aut ſpectatores ſint, aut ad quodcunq; ſpectaculum ſpectandi gratia accedant.

Si quis autẽ eorum in hoc deliquerit: iubemus, ut in tres annos ab omni ſacro miniſterio prohibeatur, mittaturq; in monaſterium. Quòd ſi condignam erroris ſui pœnitentiam medio tempore oſtenderit: licentia eſto ſacerdoti, ſub quo collocatus eſt, & tempus minuire, & proprio hunc denuo reſtituere miniſterio: ſcituris item religioſis. epiſcopis, qui ea uindicare debent, quòd ſi huiuſmodi aliquid edoſti non uindicauerint: iſſi rationem deo pro hac cauſa reddituri ſunt. Nemo tamen epiſcopus compellitor inuitus, qualemcunq; clericum ſub ipſo conſtitutum, ſuo dimittere clero.

OMNIBVS uero epiſcopis & preſbyteris interdicimus, ne quempia à ſacra cõmunione prius ſegregent, q̃ cauſa monſtretur, quamobrẽ eccleſiaſtici hoc canones fieri iubent. Si quis autem hæc cõtra à ſancta cõmunione aliquem ſeparauerit: ille quidem, qui iniuſte à cõmunione ſeparatus fuit, reſoluta ſeparatione per maiorem ſacerdotem, ſancta dignus habeatur cõmunione. Is uero, qui iniuſte aliquẽ à ſancta ſeparare cõmunione auſus fuerit: omnibus modis per ſacerdotẽ, ſub quo collocatus eſt, à cõmunione ſeparabitur, quantocunq; tempore illi uiſum erit: ut quod iniuſte alij fecit, ipſe iuſte ſuſtineat.

Ac neq; proprijs aliquem manibus epiſcopo uerberare licet, ſiquidẽ hoc alienum à ſacerdotibus eſt. Certe ſi quis epiſcopus, cum ſecundum eccleſiaſticos canones ſacerdotio eiectus eſt, ingredi ciuitatem auſit, ex qua eiectus, aut locũ derelinquere, in quo degere iuſſus eſt: iubemus hunc in monaſterium in alia prouincia conſtitutum tradi, ut quæ in ſacerdotio deliquit, ea degens in monaſterio corrigat.

CLERICOS AVTEM non aliter ordinari cõcedimus, niſi literas ſciant, & recta fide ac honeſta uita ſint, & neq; concubinam, neq; naturales habuerint aut habeant liberos, ſed qui uel cælibem uitam agunt, uel uxorem habuerunt aut habent legitimam, & eam unam & primam, neq; uiduam, neq; diuortio ſeparatam à uiro, neq; alioqui legibus aut ſacris interdictam canonibus. Preſbyterum uero minorem annis triginta quinq; fieri non concedimus. Sed neq; diaconum, aut ſubdiaconum minorem uiginti quinq; neq; item lectorem minorem annis decem & oſto. Diaconiſſa autem in ſancta eccleſia non ordinator, quæ minor quadraginta annis ſit, aut ad ſecundas peruenit nuptias.

Cæterũ ſi tẽpore ordinationis cõtra clericũ cuiuſcunq; ordinis aut gradus, accuſator aliquis exortus fuerit, qui dicat, indignum eum eſſe ordinatione: differtor ipſa ordinatio, & omnia, tam in examinatione, q̃ in cenſuris procedunt, quæ quidem in epiſcoporum ordinationibus ſuperius ſanxiimus. Enimuero ſi is, qui ordinandus eſt diaconus, uxorem (quemadmodum ſuperius dictum eſt) ſibi iunctam non habeat: non aliter ordinator, niſi prius ab eo, qui ipſum ordinat, interrogatus profiteatur, poſſe ſe poſt ordinationẽ uel ſine legitima uxore caſte uiuere: nequeunte eo, qui ordinat, ordinationis tempore diacono permittere, ut poſt ordinationem uxore ducat. Sin uero hoc fiat: epiſcopus, qui id permiſit, epiſcopatu eiſcitor.

Quòd ſi poſt ordinationem preſbyter, aut diaconus, aut ſubdiaconus uxorem duxerit: eiſcitor è clero, & curiæ ciuitatis, in qua clericus erat, cum bonis ſuis traditor. Item ſi lector ſecundam uxorem duxerit, aut primam quidem, ſed uiduam, aut diuortio ſeparatam à uiro, aut legibus, aut ſacris interdictam canonibus: non amplius ad alium eccleſiaſticum gradum procedito. Et ſi quocunq; modo ad maiorem gradum prouehatur: deijciatur ab eo, & priori reſtituatur.

Sed neq; cohortales, neq; decuriones clerici fiunt: ne qua exinde uenerabili domui inferatur contumelia. Si uero tales perſonæ referantur inter clericos: perinde quaſi ordinatio facta non eſſet, ita propriæ fortunæ reſtituuntur: dempro, ſi (ut licet conijcere) monachicam aliquis ex iſſis uitam non minus quindecim annis tranſegerit. Tales enim ordinari iubemus: legitima uidelicet portione à decurione aſſignanda curiæ & rei publicæ. Sed & in clerum alleſti, monacho decentem uitam ad finem uſq; præſtando. Nam ſi poſt cleri honorem adeptum uxorem aliquis eorum duxerit, aut concubinã habuerit: curiæ, aut cohorti, aut fortunæ, cui erat obnoxius, redditor: ut maxime in eum gradum eccleſiaſticũ alleſtus fuerit, in quo conſtitutus aliquis, à ſacris canonibus & legibus uxore ducere non prohibetur. Eademq; hæc & in alijs omnibus monachis ualere ſancimus, qui è monaſterio ad quemcunq; gradum eccleſiaſticum tranſeruntur, eſſi nulli fortunæ obnoxij fuerint.

Et gene-

Et generaliter lege promulgamus, ne cui liceat in quocumq; ecclesiastico gradu constituto ab eo decedere, & secularem fieri: scituris his, qui ita egerint, quod & cingulo (si quod illis attributum erit) aut dignitate, aut militia denudabuntur, & cohorti ciuitatis suæ tradentur.

Qui uero ante hanc nostram legem è curiali fortuna ordinati sunt clerici: patrimonialia munera per substitutas personas implento, à personalibus liberi conseruantor. Sed neq; clericum cuiuscumq; gradus dare aliquid illi, à quo ordinatur, aut cuiumq; alijs personæ cōcedimus: sed solas præbere ipsum consuetudines, ex more percipiendas ab his, qui ordinanti in ministerio sunt: quæ tamen unius anni diaria non excedant. Certe in sacrosancta ecclesia, in qua constituitur, ut diuinum impleat ministerium, omnino ne tantillum quidem collegis suis pro insinuatione sua dato: neq; propter hanc causam solatijs suis aut alijs distributionibus defraudator. Sed neq; xenodochus, aut ptochotrophus, aut nosocomus, aut cuiuscumq; alterius uenerabilis domus dispensator, qui qualicumq; ecclesiasticâ sollicitudinem tractat, dato aliquid illi, à quo promouetur, aut cuiumq; alijs personæ pro credita sibi dispensatione. Qui aut cōtra hæc, quæ disposuimus, uel aliquid dederit, uel acceperit, uel mediator factus fuerit: sacerdotio, siue clero, siue credita sibi qualicumq; administratione denudabitur: his, quæ data sunt, uindicandis uenerabili domui, cuius ordinationem, aut sollicitudinem, aut dispensationem talis persona acceperit.

Si secularis sit, qui acceperit, aut mediator exstitit: quod datū est, in duplum exigetur: & uenerabili domui, in qua ordinationem, aut sollicitudinem, aut dispensationem accepit, præbetor. Si quis uero cuiuscumq; gradus clericus, aut cuiuscumq; uenerabilis domus dispensator, uel ante ordinationem, creditam sibi qualemcumq; dispensationem, aut sollicitudinem, uel postea, uoluerit aliquid rerum suarū offerre ecclesiæ, in qua ordinatur, aut loco, cuius dispensationem aut sollicitudinem suscipit: non solum id fieri non prohibemus, sed etiam cohortamur eos, ut pro salute animæ suæ talia faciant. Nos enim ea sola dari prohibemus, quæ specialibus aliquibus præbentur personis, non quæ sanctis ecclesijs, aut alijs uenerabilibus locis offeruntur.

SI SERVVS sciente domino & non contradicente, in clerum allegatur: ex ipsa allectione liber & ingenuus esto. Nam si ignorante domino celebretur ordinatione: licentiam habeto dominus intra anni spacium, & quidem unius tantum, fortunam comprobare, & seruum suum recipere. Quod si seruus, siue sciente, siue ignorante (ut diximus) domino, allectione in clerum liber factus, ecclesiasticum ministerium relinquat, & ad secularem uitam transeat: domino suo in seruitutem traditor.

Adscripticios uero in his solis possessionibus, quarum adscripticij sunt, clericos citra uoluntatem dominorum fieri concedimus: ea tamen conditione, ut clerici facti nihilominus impositam sibi agricolatione adimpleant. SI QVIS oratorium extruxerit, uolueritq; in eo promoueri clericos, uel ipse, uel hæredes eius: si sumptus ipsi clericis subministrant, & dignos nominauerint: nominati ordinantur. Si uero qui ab ipsis electi sunt, eos tanq; indignos ordinari sacri prohibebunt canones: tunc locorum sacratis. episcopus eos, quos præstantiores putauerit, promoueri curam agito.

Sancimus autem, ut reuerendis. clerici suas obeant ecclesias, & omne ecclesiasticum ministeriū ipsis competens impleant: hoc requirentibus tam uniuscuiusq; ciuitatis religiosiss. episcopo, q̃ ecclesiasticis, qui in quoq; gradu primatum habent, atq; hæc nō obseruantes sub canonicam redigentibus censuram. ENIMVERO neq; effusas de cætero fieri reuerendis. clericorum ordinationes conuenit. nam quod usq; adhuc obtinuit, tamen emendatum oportuit, tamen propter tempus relinquimus. de cætero autem non temere id fieri, neq; in damnum sacrosanctarum ecclesiarū cedere sancimus.

Quæ igitur in huiusmodi casibus circa sacrosanctā regiæ huius nostræ urbis ecclesiā & sacrosanctas ecclesias sub ipsa, neq; non alias hic positas, fieri oporteat: ea speciali lege compræhendimus. In omnibus autē forensibus locis sancimus, ut siquidem is, qui initio instituit exædificauitq; ecclesiam, definierit ordinandorum modum, nimirum ad eum etiam sumptus accommodans: non prius aliquis in eam ecclesiam ordinetur, q̃ ad numerum initio definitum eorum mensura redacta sit.

Sin minus factum sit, ipsa autem ciuitatis ecclesia annonas sibi cæterisq; ecclesijs suppeditet: tunc non temere clericorum illic numerū augeat: neq; ppter aliquas forte affectiones animi, aut gratiam, sumptibus ipsam inde prouenientibus oneret. neq; enim talia pietati consentanea sunt, aut sacerdote digna: sed ex ijs, quæ dominus deus dederit, pro facultatibus erogationes faciat, aut ueterem saltem consuetudinem obseruet, nihil penitus innovans.

Vnde conuenit, ut dei amantijs. patriarchæ & metropolitani in eam rem prouidentia collocent: & tam eos clericos, qui modo sunt, ea forma relinquant, qua sunt: quàm etiā cuiusq; inter se ecclesiæ uires metiantur. Atq; ita tum ipsi religiosiss. patriarchæ sub se positas ec-

clesias in ordinem cogant, tum metropolitani de hac à religiosiss. patriarchis admoniti, & idem faciant, & omnes alios sub se constitutos episcopos ad hanc commensurationem adigant, quo magis operam dent, ne ultra modum census clericorum ordinationes celebrent. Scimus enim, quàm multæ ex hac ordinandorum & sumptus effusa immensitate sacrosanctæ ecclesiæ inopia oppressæ sint: quòdque nonnullas ex ipsis, licet ægre, seruariamus tamè: quædam uero etiamnum onustæ iaceant, nequeunt ex tanta se rerum angustia efferre.

Quapropter prouidentiam in hanc rem adhibebunt sanctiss. patriarchæ, & metropolitani, neque reliqui dei amanti. episcopi, ut nos de his, quæ ab ipsis facta sunt, edocti eos amplexemur, quòd legem nudis compræhensam literis, ipsis factis administratâ ostenderint.

PRESBYTERI autè, & diaconi, neque non subdiaconi, & lectores, ac cantores, quos omnes clericos appellamus, ut res quocumque modo ad ipsorum dominiû deuolutas sub potestate sua habeant ad instar castrensium peculiorum, præcipimus: ut & donare eas possint, & de his testari, tametsi sub potestate parentum sunt. Ita tamen, ut horum filij, aut his non subsistentibus, parentes eorum legitimam portionem ferant.

REVERENDISS. presbyteris, & diaconis, si pro pecuniaria causa falsum dixisse testimonium depræhendantur: satis erit, si tormentorum loco per tres annos à sacro ministerio separent, & in monasteria tradant, pro criminalibus autem causis, si quis falsum testimoniû dixerit: præcipimus, ut clericali dignitate denudatus, legitimis pœnis subdatur. Cæteri uero, qui in alijs ecclesiasticis receduntur ordinibus, si falsum testimoniû in quocumque negotio, siue criminali, siue pecuniario, dixisse depræhendantur: non solum clerico & ordine ecclesiastico deiciantur, sed etiam subijciantur tormentis.

SI QVIS CONTRA quempiam uel clericum, uel monachum, uel diaconissam, uel monastriam, uel ascetram habeat aliquam actionem: instruito prius religiosiss. ea de re episcopum, cui unusquisque horum subditus est. hic aut negotium inter ipsos disceptato. Et quidem si utraq pars iudicatis adquiescit: iubemus, ut per loci magistratum ea plenariæ tradantur executioni.

Si quis uero litigatorum intra decem dies iudicatis contradicat: tunc locorum magistratus negotiû examinato. Et si compererit recte iudicationem interpositam: sua etiam sententia hanc firmato, & iudicata executioni tradito: neque licitum esto ei, qui uictus fuit, iterum in eiusmodi negotio prouocare.

Quòd si magistratus sententia contraria sit his, quæ à dei amanti. episcopis iudicata sunt: tunc contra magistratus sententiam locum habeto prouocatio, atque ea secundum ordinem legum refertor & exercetor.

Cæterum si episcopus ex iussione imperiali, uel iudiciario mandato inter quasque personas iudicet: appellatio ad maiestatem imperatoriam, aut eum, qui causam delegauit, refertor.

At si contra quasque memoratas reuerendiss. personas crimen inferatur: si quidem apud episcopum aliquis accusatus fuerit, & is ueritatem potuerit depræhendere: honore siue gradu hunc secundum ecclesiasticos canones deijcito: tuncque competens iudex hunc compræhendito, & secundum leges causam examinato, & finem ei imposito.

Si uero accusator prius ciuilem iudicem adeat, & crimen legitima disceptatione comprobari poterit: tunc locorum episcopo actorum monumenta intimator. Et si ex ijs innotuerit, proposita eum crimina deliquisse: tunc episcopus eius hunc ab honore siue gradu, quem tenet, secundum canones separato: iudex autem uindictam ei inserto legibus competentem.

Verum si episcopus putauerit acta non iuste constituisse: tunc licitum ei esto, ad accusatam personam honore seu gradu denudandam, moram interponere: sic tamè, ut ea persona sub legitima constituatur fideiussione, atque ita causa tam per episcopum, quam etiam per iudicem ad nos referatur, ut hanc cognoscentes nos, quæ nobis uideantur, iubeamus.

Certe si quis pro pecuniaria causa contra aliquam memoratarum personarum quampiam actionem habeat, & episcopus inter ipsos iudicare differat: licentiam habeto actor, ut ciuilem iudicem adeat. ita tamen, ut accusata persona nullo modo cogatur fideiussorem dare, sed solum confessionem absque iuramento cum oppigneratione rerum suarum exponere.

Si pro criminali causa accusatio contra aliquam memoratarum personarum proponatur: persona, quæ accusatur, sub legitimam fideiussionem constituatur.

Si ecclesiasticum negotium sit: nullam communionem habento ciuiles magistratus cum ea disceptatione, sed religiosiss. episcopi secundum sacros canones negotio finem imponunto.

PRÆTEREA si qui eiusdem synodi religiosiss. episcopi aliquam inter se controuersiam habeant, siue de iure ecclesiastico, siue de quibusdam alijs rebus: prius metropolitanus ipsorum cum alijs duobus de sancta synodo episcopis re iudicato. Et nisi utraq pars iudicatis insistat: tunc beatis. patriarcha illius dioeceseos audientiam ipsis accommodato: & illa definito, quæ ecclesiasticis canonibus & legibus concinunt, neutra parte sententiæ eius contradicere queunte.

Sed & si

Sed & si à clerico, aut quocunq; alio contra episcopum quacunq; de causa fiat interpellatio: primum religiosiss. metropolitanus secundum sacros canones & nostras leges negotium diiudicato. Si quis iudicatis reclamet: causa ad beatiss. illius dioeceseos archiepiscopum & patriarcham defertor, & ille secundum canones & leges huic finem adhibeto. Quod si contra metropolitanum istiusmodi interpellatio procedat, siue ab episcopo, siue à clerico, aut quacunq; alia persona: dioeceseos illius beatiss. patriarcha consimili modo negotium disceptato. Pro quibuscunq; causis deniq; episcopi conueniuntur, siue apud suum metropolitanum, siue apud patriarcham, siue apud alios quoscunq; iudices: nulla ab ijs fideiussio aut confessio de lite exigitur. ita tamen, ut & ipsi studeant illatis sibi accusationibus se eximere.

OECONOMOS uero, aut ptochotrophos, aut xenodochos, aut nosocomos, & aliarū uenerabilium domū dispensatores, neq; non omnes alios clericos iubemus, ut pro administrationibus ipsis concreditis apud episcopum suum, cui subsunt, respondeant, & administrationis suæ rationes reddant, & exigantur, quod ex ipsis debere comprobati fuerint, illi uenerabili restituendum domui, cui ex administratione debitum apparuerit. Si se in exigendo grauatos putauerint: metropolitanus negotium examinato.

Si metropolitanus sit, qui contra aliquam prædictarum personarum istiusmodi causas examinauit, & debitam exegit, & à quo exactum est, is putet se grauatum: dioeceseos illius beatiss. patriarcha negotium disceptato. Neq; enim prædictis personis concedimus, ut de memoratis causis ante examinationē & exactionem debiti suos refugiant episcopos, & ad alia se conferant iudicia. Quod si

quis ex ecclesiasticis, cui eiusmodi aliqua administratio concredita est, ante expostas rationes & debita persoluta moriatur: iubemus, ut eius hæredes consimili modo & reddendis rationibus, & exactionibus obnoxij sint. **SI QVIS** episcopus, aut clericus ex quacunq; prouincia Constantinopoli reperiatur, & uoluerit aliquis contra ipsum actionem proponere: siquidē litis contestatio in prouincia de ea controuersia facta est: illic lis impletur. Si lis uero nondum cœpit: apud solos gloriosiss. præfectos prætoriorum Orientis, aut sacros iudices, qui à nobis deputati fuerint, his, qui eum conueniunt, respondero. Reuerendiss. autem apocrisarij cuiuscunq; sacrosanctæ ecclesiæ, qui in regia urbe uersantur, aut ad beatiss. patriarchas siue metropolitano à suis mittuntur episcopis: neq; pro suis episcopis, neq; pro negotio ecclesiæ suæ, aut debito publico, seu priuato actionem aut exactionem aliquam sustinento: nisi mandatum habeant à suis episcopis, aut œconomis, ut aliquos cōueniant. Tunc enim solis his, qui ab ipsis conueniuntur, licentiam damus, ut si quam actionem contra ecclesiam aut episcopum habeant, contra ipsos proponant. Sed & si de certis rebus aut actionibus seipsos reddiderint obnoxios eo tempore, quo respondendi munere & legatione defungitur: eas etiam actiones, quæ pro ijs intentantur, excipiunt.

Item & si episcopi aut clerici pro ciuitate per causam legationis, aut ordinandi episcopi in regia urbe, aut ubicunq; locorum peregrinantur: iubemus, ut nullam ipsi molestiam aut inquietudinem à quacunq; persona sustineant: licentia existente his, qui se putant illos habere obnoxios, postq; reuersi sunt in prouinciam, ipsos conueniendi: nullo his, qui se putant illos habere obnoxios, præiudicio generādo circa longi temporis præscriptionem propter id tempus, quod in huiusmodi peregrinatione produxerint. **SI**

QVANDO causa emerferit, q̄obrem clerico, aut monacho, aut monastriæ, aut ascetriæ cuiuscunq; tandem monasterij, & maxime mulierum, pro quacunq; pecuniaria causa, siue publica, siue priuata, citatio uel exsecutio inferatur: iubemus, ut citra contumeliam & cum honore, quo decet, citatio uel exsecutio expediatur. nulla tamen monastria aut ascetria è monasterio abstrahatur, sed procurator ab ijs constituatur, qui de eo negotio respōdeat. Monachis

uero licitum esto, proprias, aut monasterij causas, siue per se, siue per procuratorem agere. Scituro iudice aut exsecutore, qui in hac præuaticatus fuerit, quod & cingulo denudabitur, & per magnificentiss. comitem rerum priuatarum ab eo quinq; librarum auri poena exigetur: exsecutore uidelicet ultra hæc & tormenta subituro, & in exilium mittendo. Religiosiss. locorum episcopis prouidentiam adhibituris, ut nihil his contrariū fiat: aut si quid delinquatur, ut prædicta ultio procedat. Sed si magistratus ultionem irrogare differat: episcopus eam rem ad nostram scientiam referto. **SPORTVLARVM** autem nomine nullam personam, quæ

in quocunq; ecclesiastico recenseatur ordine, insuper neq; diaconissam, neq; monachum, neq; ascetiam, neq; monastriam, in ulla criminali & pecuniaria causa, cuiuscunq; quantitatis fuerit, siue à clerico, siue ab aliquo in militiam allecto citationem suscipiant, siue in regia urbe, siue in prouincijs, in quibus degunt, ultra quatuor filiquas dare concedimus. Sed si quis exsecutor nostra iussione, aut magistratus, aut beatiss. patriarchæ missus in alias prouincias,

alicui memoratarum personarum citationem inferat: non ultra unum solidum aufertor.

Quod si in una & eadem causa multos ex memoratis personis citari contingat: unicæ tantummodo personæ sportulas pro omnibus auferri sancimus. Episcopus autem pro rebus ecclesiæ suæ nullam aggressionem aut inquietudinem sustinet. Sportulæ uero ab eo, neq; si rerum suarum nomine citetur, exiguntur. actiones scilicet, quæ contra ecclesiam proponuntur, excipientibus œconomis, aut illis, quibus id negocij commissum est. Qui uero hæc contra exigere sportulas præsumpserit: in duplum id, quod accepit, personæ, à qua exactum est, reddere compellitur. Et si quidem militiam habet, etiam cingulum amittit: si clericus fuerit, è clero eijcitur.

PRESBYTERIS sanè, & diaconis, & subdiaconis, & omnibus alijs, qui in clero collocati sunt, qui uxores secundum sacros canones non habent, interdici-mus & nos pro tenore factorum canonum, ne mulierem aliquam domi suæ adsciticiam habeant: excepta tamen matre, & filia, & sorore, & alijs personis, quæ omnem suspicionem effugiunt.

Si quis uero contra hanc obseruationem mulierem domi suæ habuerit, quæ possit suspicionem contra ipsum inducere, & semel atq; iterum uel à suo episcopo, uel à collegis suis admonitus, ne cum tali muliere habitet, domo eam sua eijcere noluerit, aut emergente accusatore probatus fuerit, inhoneste cum tali muliere conuersari: tunc episcopus eius secundum ecclesiasticos canones clero ipsum eijcito, curiæ eius ciuitatis, in qua clericus fuit, tradendum. Episcopum autem nullam omnino mulierem habere, aut cum ea habitare concedimus. Sed si id minus obseruasse comprobatus fuerit: episcopatu deijcitur. Ipse enim seipsum episcopatu indignum commonstrat.

DIACONISSAM quoq; nulla ratione cum uiro, ex quo inhonestæ uitæ suboriri potest suspicio, habitare concedimus. Quod si hæc non obseruauerit: sacerdos, cui subdita est, hanc admoneto, ut omnibus modis talem uirum domo sua eijciat. Si hoc facere differat: ecclesiastico ministerio & suis spoliata diarijs, in monasterium traditor, & illic omne uitæ suæ tempus ad finem usq; transigito: bonis eius, si filios habeat, inter ipsam & illos pro personarum numero diuidendis: ut portionem, quæ ipsi mulieri competit, monasterium percipiat, & eam alat. Si filios non habeat: omnis eius substantia inter monasterium, in quod conijcitur, & ecclesiam, in quam prius ordinata fuit, æquis portionibus diuiditur.

SI QVIS cum diuina mysteria, aut alia sacra ministeria celebrantur, sanctam ingressus ecclesiam, uel episcopo, uel clericis, uel alijs ministris ecclesiæ, contumeliæ aliquid intulerit: iubemus, ut is tormenta sustineat, & in exilium mittatur.

Quod si ipsa etiam diuina mysteria, aut sacra ministeria turbauerit, aut celebrari prohibuerit: capitali supplicio afficitur. Eodem hoc & in supplicationibus publicis, in quibus episcopi aut clerici inueniuntur, custodiendo: ut quidem, si duntaxat contumeliā fecerit, tormentis & exilio tradatur: si supplicationem publicam dissipauerit, periculum capitis sustineat. Atq; hæc uindicare iubemus, non tantum ciuiles, sed etiam militares magistratus.

OMNIBUS autem laicis interdici-mus, ne supplicationes publicas peragant sine religiosiss. episcopis, & qui sub eis sunt, reuerendis. clericis. Quomodo enim supplicatio publica esse potest, in qua sacerdotes non inueniuntur, qui solennes preces peragant? Sed & uenerabiles cruces, cum quibus sacerdotes in supplicationibus ingrediuntur, non alibi, quam in uenerabilibus locis reponuntur: & si quando usus postulauerit ad celebrandas supplicationes, tunc solum ipsas cruces hi, qui ex more eas portare solent, accipiunt, & cum episcopis ac clericis supplicationes celebrant. hæc custodientibus sanctijs. locorum episcopis simul & ipsis clericis, neq; non ibi locorum magistratibus. Si quis uero in hoc capite præsentis nostræ legis uigorem uel transgressus fuerit, uel non uindicauerit: prædictas penas sustinebit.

RELIQVVM est nobis & de uenerabilibus monasterijs & de reuerendis. monachis certam formulam præscribere. Illud igitur ante cætera dicendum, ut per omne æuum, & ubiq; terrarum nostri imperij, si unq; aliquis uenerabile monasterium ædificare uoluerit: non prius eius agendi licentia sit, q̃ dei amantijs. locorum episcopum accersat, qui & manus in cælum protendat, & prece sua locum deo consecret, fixo in eo salutis nostræ signo (nempe adorandâ illâ & uere preciosam crucem dicimus) sicq; ædificationi detur initium, cum præclarum illud & condecens fundamentum iecerit. Atq; hoc quidē principiū piæ uenerabilium monasteriorum extructionis esto.

Iubemus autem, ut abbas siue archimandrita, qui in singulis existunt monasterijs, non per omnia secundum gradus monachorū, sed secundum actiones uitæ creentur: sed & quem omnes monachi, qui meliore opinione sunt, elegerint, propositis sanctis euangelijs aientes, quod non per amicitiam, aut quamcumq; aliā gratiam ipsum elegerint, sed quod eum & fide rectum nouerint, & uita honestum, & administratione dignum, quodq; monachorum scientiam & omnem monasterij disciplinam ac statum utiliter conseruare possit, religiosiss. episcopo, sub quo monasterium constitutum est, omnibus

omnibus modis præfulem, qui eo modo electus est, promoturo. Atque omnia hæc, quæ de præfulem promotione à nobis disposita sunt, præcipimus item ualere in uenerabilibus monasterijs & asceterijs mulierum. Cæterum si quis ad monasticam uenire uitam uoluerit: iubeamus, ut siquidem de eo constet, quod nulli seruili conditioni obnoxius sit: præful monasterij habitum illi, quando sibi uisum fuerit, adhibeat. Si de eo non constet, cui nam conditioni obnoxius sit: intra tres annos habitum is monasticum non assumat, sed intra prædictum tempus monasterij præful periculum facito, si pedem referre uelit. Et si intra triennium emergat aliquis, qui hunc uel seruum, uel colonum, uel adscripticium suum esse dicat, quodque uel agricolationis laborem fugiens, uel aliquid furatus, uel propter aliquod delictum in monasterium ingressus sit, & hæc comprobata fuerint: restitutor is domino suo cum rebus, quas in monasterium intulisse probatus fuerit: data prius & accepta fide, quod nihil à domino suo mali perpetietur. Si nemo intra triennium contra aliquam prædictarum personarum actionem & controuersiam mouerit: monasterij præful post triennij decursum tunc illi habitum præbet, si istiusmodi hominem dignum iudicauerit: neque postea quisque ei negocium de statu ac conditione sua faceffito, quamdiu tamen in monasterio degit, res uero, quas in monasterium intulisse uidebitur, probanti id domino restituantur. At si quis prædictarum personarum reliquerit monasterium, & ad secularem uitam transierit, siue in urbibus, siue per agros oberrans: suæ fortunæ ac conditioni redditor. Porro in omnibus monasterijs, quæ quidem cœnobita appellantur, iubemus, ut secundum præscripta & formulas monasticas omnes in una domo habitent, omnes in commune alantur, omnes in una domo consimili modo separati cubent, ut uicissim alter alteri honestæ conuersationis testimonium præbeat. Nisi quidam tamen ex eis aut propter longæuam in monasterio conuersationem, quiete uolentes uiuere, aut senectutis atque corporis infirmitatis causa in remotis cellulis intra monasterium constitutis degant, & hoc cum conscientia & uoluntate abbatis fiat. His omnibus & circa monasteria & asceteria mulierum conseruandis. In nullo reipublicæ nostræ loco concedimus, ut in uno monasterio monachi simul & monastriæ cohabitent, & (ut appellatur) duplicia sint monasteria. Quin sicubi tale monasterium inuentum fuerit: iubeamus, ut uiri à mulieribus separentur, & hæc quidem tanquam imbecilliores in eo monasterio maneat, in quo sunt: uiri autem aliud sibi monasterium exstruant. Si uero plura eiusmodi monasteria existant, neque necesse sit noua exædificare monasteria: religiosiss. locorum episcopus monachos cum monachis, mulieres cum mulieribus separatim in alijs atque alijs monasterijs colligere curæ habeto. quas uero res communes inter se habent: hæc pro eo, quantum cuique iuris competit, diuiditur. Mulieribus autem, quemcumque ipsæ elegerint, siue presbyterum, siue diaconum, ut pro ipsis respondeat, aut sanctam eis communionem deportet, religiosiss. episcopus, sub quo sunt, quasi ductis sortibus attribuito, si rectæ fidei & honestæ uitæ hunc esse cognouerit. Quod si presbyter aut diaconus non sit, qui ab ipsis electus est, dignum autem tali ministerio episcopus iudicet: ordinatione ei imposita, qua dignus esse uidebitur, respondendi (ut dictum est) muneri eum pro monasterio attribuito, ita tamen, ut neque qui eo modo ad ea, quæ pro mulieribus respondenda sunt, electus est, in monasterio cōmaneat. SI QVIS S V B conditione nuptiarum, aut susceptorum filiorum, uel dotis, aut nuptialis donationis gratia, uel donauerit, uel reliquerit filiis suis, aut cuicumque alij personæ, uel hæreditatē, uel legatum, aut si initio purē ipsis relinquat, postea sub una aliqua memoratarum conditionum substitutione aut restitutione eos prægrauet: iubemus, ut si mares aut fœminæ, qui talibus conditionibus obnoxij sunt, monasterium ingrediantur, aut clerici, diaconissæ, aut ascetriæ fiant: istiusmodi conditiones inualidæ, & pro non scriptis sint. Hoc autem auxilio tam clerici, quam diaconissæ ecclesiarum perfruuntur, si usque ad finem uitæ suæ ipsi insistant, & res ea conditione donatas aut relictas in pios usus insumpserint, aut reliquerint. Nam in personis, quæ in monasterium, aut asceterium ingrediuntur, & huiusmodi castam conuersationem relinquunt: iubemus, ut res, quæ ea conditione donatæ aut relictæ sunt, cum alia eorum substantia ad monasterium aut asceterium, in quo initio erant, cum ingrederentur, pertineant. Si tamen ad redemptionem captiuorum, aut exhibitionem pauperum prædictis conditionibus substitutio aut restitutio fiat: nullo prædictorum modorum hanc excludi concedimus. SI MULIER aut uir monasticam uitam elegerit, & monasterium ingrediatur: filiis non existentibus, bona eius ad monasterium, quod ingressus est, pertinere iubemus. Si huiusmodi persona filios os habeat, neque prius, quam monasterium ingrediatur, de filiis suis uoluntatem suam exprimat, & legitimam portionem illis deputet: sic quoque licitum ei esto, uel post monasterij ingressum, ut patrimonium suum in filios suos diuidat, ita tamen, ut nulli ex eius filiis legitimam portionem

tionem minuat, quæ uero pars filiis data non erit, ea ad monasterium pertinet. **Quod** si omnem substantiam inter filios diuidere uoluerit: propria eius persona filiis connumerata, unâ sibi partem omnibus modis reſeruato, quæ ad ius monasterij pertinere debeat. Si cum in monasterio degat, anteq̃ inter filios bona ſua diſtribuat, moriatur: legitimam partē filij capient, reliquum patrimonium ad monasterium pertinet. Porro legitimis inter aliquos ſponſalibus contractis: ſiue ſponſus in monasterium ingrediatur, recipito ea, quæ pro ſponſalibus arræ nomine data ſunt: ſiue ſponſa monaſticā uitam eligat, illa ſola reddito, quæ ſimiliter arræ nomine accepit: pœna utriq̃ perſonæ per indulgentiam remiſſa. **Quod** ſi conſtante adhuc matrimonio uel maritus ſolus, uel uxor ſola monasterium ingrediatur: diſſoluitur matrimonium uel ſine libello repudiij: ſimulatq̃ tamen perſona, quæ monasterium ingreditur, monaſticum habitum ſuſceperit. Et quidem ſi maritus monaſticam uitam delegerit: reſtituito mulieri tam dotem, & ſi quid aliud ab ea percepit, q̃ in ſuper ex nuptiali donatione tam magnam partem, quanta mulieri competiſſet ex morte mariti ſecundum pactum cōuentum, quod dotalibus inſtrumentis inſertum eſt. Sin mulier monasterium ingreſſa ſit: conſimili modo maritus nuptialem ſibi donationem retinet, & caſum dotis, qui ex morte mulieris pacto cōuenerat. reliquum dotis mulieri reſtituere præcipimus, & ſi quid aliud ex rebus uxoris apud ipſum inuentum erit. Si utriq̃ uero monaſticam uitam deligant: iubemus, ut dotalibus inſtrumentis uacantibus, maritus nuptialem donationē retineat, & uxor dotem ſuam, & ſi quid aliud præterea marito dediſſe probabitur, recipiat, ut unusquiſq̃ rebus ſuis ſine damno perfruatur: niſi ſponſus ſponſæ, aut ſponſa ſponſo, aut maritus uxori, uxorq̃ marito aliquid donare aut remittere uoluerit, quando neq̃ ex pactis nuptialibus uiro aut mulieri quidq̃ lucrari conuēditur. Nullam autem licentiam damus aut parentibus, ut liberos: aut liberis, ut parentes, qui ſecularem conuerſationem relinquunt, tanq̃ ingratos hæreditate ſua excludāt per cauſam aliquam, quæ monaſticā uitam præceſſerit. Interdicimus item parentibus, ne filios ſuos, ſimulatq̃ monaſticam uitam elegerint, è uenerabilibus monaſterijs abſtrahant.

SI MONACHVS monaſteriū ſuum reliquerit, & aliud ingreſſus fuerit, aut res aliquas per id tempus, dum monasterium reliquit, habere uideatur: ad primum monaſteriū, in quod initio ingreſſus fuit, has pertinere iubemus. Porro religioſiſ. locorum epiſcopi prouidentiam adhibento, ne monachi, nèue monaſtriæ per urbes oberrent: ſed ſi quid habeant, de quo cogantur reſpondere, per apocriſiarios id ſuos peragunto, ut ipſi in ſuis permaneant monaſterijs.

Quod ſi monachus monasterium reliquerit, & ad ſecularem uitam tranſierit: hic militia primum & honore, ſi quem habet, denudatus per locorum epiſcopum & prouinciæ præſidem, in monasterium remittitur: & res, quas poſtea habere monſtratus fuerit, ad monasterium, in quod immittitur, pertinet. Si denuo quoq̃ monasterium relinquat: tunc præſes eum prouinciæ, in qua inuentus fuerit, detinero, & ſubiectæ ſibi cohorti connumerato.

SI QVIS aſcetriam, aut diaconiſſam, aut monaſtriā, aut aliam mulierem, quæ ſanctimonialē uitam colit, habitumq̃ geſtat, rapuerit, aut ſollicitauerit, aut conſuprauerit: iubemus, ut tam huius res, quàm eorum, qui in eiufmodi ſe ſcelere huic ſociarunt, uenerabili loco, in quo talis mulier habitabat, per religioſiſ. locorum epiſcopos & eorū œconomos, neq̃ non & cuiuſq̃ prouinciæ præſides, ac cohortes eorum uindicerent. Qui uero talia deliquerūt, aut ſcleris cum ipſis ſocietatem habuerunt: periculum, quod ex lege irrogatur, ſuſtineant. Eiufmodi quoq̃ mulier ubiq̃ requiratur, & cum rebus ſuis conſiciatur in monaſteriū, in quo cautius adſeruari poſſit, ne rursus in eodem depræhendatur crimine. Planè ſi diaconiſſa ſit, & filios habeat legitimos: legitima pars dator filiis. Si intra annum, q̃ eiufmodi ſcelus innotuit, iſtiufmodi res à uenerabilibus domibus uindictæ nō erunt: iubemus, ut omnibus modis comes rerum priuatarū noſtro eas fiſco addicat. præſide locorū, qui ut eas res uindicaret, ad ſollicitudinem ſuam non reuocauerit, cingulo ſpoliando, multaq̃ ab eo quinq̃ librarum auri per comitem rerum priuatarum exigenda.

In uniuerſum autem omnibus, qui in ſeculari uita conuerſantur, & maxime his, qui in ſcenam prodeunt, uiris iuxta & mulieribus, neq̃ non etiam proſtitutis interdicimus, ne habitu monachi, uel monaſtriæ, uel aſcetriæ utantur, aut quocunq̃ modo eum imitentur: ſcituris oībus, qui uel tali habitu uti, uel eū imitari, uel in quemcunq̃ eccleſiaſticum ſtatum illudere præſumpſerint: quod & corporis ſupplicia ſuſtinebunt, & in exilium tradentur. prouidentiam in huiufmodi rem accommodantibus non ſolū religioſiſ. locorum epiſcopis, & ſubditis eis clericis, ſed etiam ciuilibus militariſq̃ magiſtratribus, & obtemperantibus illis cohortibus, neq̃ non locorum deſenſoribus.

POENAS deniq̃, quæ præſenti legi inſertæ ſunt, quæ quidem prioribus quoq̃ legibus cognitæ fuerunt, non

non solum in futuris, sed etiam in præteritis casibus siue delictis ualere, & omnibus modis irrogari sancimus. Quæ uero per præsentem legem recenter expressa, & ad certam formulam redacta sunt: futuris solummodo temporibus cõseruari iubemus. Confirmamus item per præsentem legem omnia reliqua, quæ à nobis in diuersis constitutionibus sancita sunt, tam de episcopis, & presbyteris, ac reliquis clericis, quæ etiam de xenodochis, ptochotrophis, orphanotrophis, & cæteris, qui uenerabilibus præsunt domibus. Quæ igitur nobis placuerunt, & per hanc nostram declarantur legem, ea per programmata solitis locis in regia urbe propostita, excellentia tua ad omnium noticiam perducere, & prouinciarum rectoribus manifesta facere studeto.

DE LITIGATORIBVS. ET DE SPORTVLIS, ET VT

quæ iubentur, referendarij compleant, neq; se cause immiscant, & per se exsequantur.

Constit.

CXXIII.

Imp. IUSTINIANVS A. Petro gloriosiss. sacrorum prætoriorum præfecto.

Præsentem legem proferimus, ut & iudicum integritas elucescat, & litigatores non ualeant largitione leges circumscribere. Iubemus igitur, ut quotiescunq; apud ullos iudices uel magistratus lites aut appellationes examinantur: ante omnia principales litigantium personæ, aut illi, ad quos (ut potest fieri) medio tempore lis deuoluta est, in præsentia iudicum, tactis sanctis euangelijs, iurent, quod nihil penitus uel iudicibus patrocini gratia, uel cuicunq; alij personæ ex eadem causa quocunq; modo dederint, promiserint, aut postea dabunt, uel per se, uel per quamcunq; aliam personam: exceptis his, quæ aduocatis suis pro aduocatione præbent, aut alijs personis, quibus leges nostræ dari præscripserint. Hoc autem obseruari præcipimus & in sacro nostro consistorio, cum consultationes introducuntur, ut in præsentia sacri senatus memorata iuramenta præbeantur. Quod si (ut solet fieri) aliqui litigantium nequeant ad iudices accedere: tunc iubemus, ut præsentem quidem prædictum iusiurandum subeant. ad absentes uero mittantur cum aduersa parte ex apparentibus cohortibus aliqui, ut consimiliter præsentibus ijs, prædicta iuramenta præbeantur. Si mulier sit, quæ propter honestatem uitæ extraneis se uiris ostendere non consuevit: tunc & absente aduersario missi cohortales memorata iuramenta suscipiant. Si partes in alijs abesse locis contingat, aut una ex ijs: iubemus, ut absens in prouincia, in qua degit, quo à nobis dictum est modo, iuramenta apud actorum monumenta coram prouinciæ præside aut locorum defensore præbeat. Illo utiq; generaliter obseruando, ut si quis litigantium, uel præsens, uel absens, huiusmodi iuramentum præstare noluerit, & hoc innotescat iudici: in sententia eius, actor quidem casum & amissionem actionis, reus uero condemnationem sustineat. Si quis litigantium dixerit, dedisse alicui se, aut promisisse, & personam proferat, & hoc comprobauerit: ipse quidem sub euentum litis ueniam promeretur. is uero, qui uel largitionem, uel promissionem acceptasse monstratur, si quidem pecuniaria causa est: id quidem, quod datum est, in triplum: quod uero promissum est, in duplum ab eo per comitem rerum priuatarum exigitor: simul & dignitatem, seu magistratum, quæ gerit, utroq; casu amittito. Sin uero criminalis accusatio sit: is, qui per acceptas largitiones alienum in se crimen transferre studuit: publicatione substantiæ suæ sustinetur, & in exilium mittitur. Cæterum si largitionem aut promissionem factam litigator ostendere non potuerit: iusiurandum præstato persona, quæ largitionem, aut promissionem acceptasse dicitur, quod neq; per se, neq; per alienam personam, uel aliquid acceperit, uel de aliquo promissionem habuerit. Atq; eo iureiurando præstato, ipse quidem liber esto. à litigatore autem, qui id probare nequit: in pecuniarijs causis per comitem rerum priuatarum æstimatione litis exigitor, lite nihilominus suum euentu præstolatura. in criminalibus uero, publicatione bonorum suorum sustinetur, & negocium apud competentes iudices secundum legum ordinem terminator. Sed si persona, quæ à litigatore manifestatur, memoratum iusiurandum recusat: tam in criminalibus, quam pecuniarijs causis, memoratis poenis subiaceat. Enim uero si quis litigantium iurauerit se non dedisse, aut promisisse, intra quatuor aut tem menses, post prolata sententiâ numerandos probetur aliquid uel dedisse, uel promisisse: prædictæ poenæ tam contra eos, qui dederunt, quæ qui acceperunt, locum habebunt. In litibus uero, qui per tutores aut curatores agitantur: iuramenta quidem tutores aut curatores subeunt: sed nullo ex hoc

ex hoc præiudicio generando ijs, qui sub tutela aut cura degere noscuntur. **SEDE**
HOC iubemus ubicunq; locorum nostræ reipublicæ ab omnibus iudicibus obseruari, ut neq;
 magisterianis, neq; præfectianis, neq; cuiq; alijs exsecutori concedant, q; magis ab ulla persona
 amplius aliquid sportularū noīe accipiat, q̃ nostris promulgatū est legibus, neq; si sacram po-
 tentiæ nostræ iussione proferant. Quin si quem depræhenderint, qui amplius aliquid exi-
 gat: licentiam habento & compræhendere eum, & carcere includere, & quadruplū eius, quod
 amplius acceperit, exigere: ut simplum quidem ei, qui damnum sustinuit, detur: triplum uero
 inferatur fisco.

Cæterum si civilis aut militaris magistratus, siue ea de re aditis, siue qua
 cunq; ratione id cognoscens, uindicare eum, qui damno affectus est (quemadmodum dictum
 est) neglexerit: ex eius substantia quadruplum prædicto modo exigitur. Eandem etiam pœnā
 exigi iubemus per comitem nostrarum rerum priuatarum & à competētib; magistratibus,
 si quos de cohortibus suis exsecutores cognouerint sportularum nomine aliquid contra le-
 ges nostras exegisse, & id uindicare superfederint.

Damus item licentiam ijs, qui aggressi
 sione ea de re patiunt, ne quid exsecutoribus amplius, q̃ nostra cōstitutione definitū est, præ-
 beant: & si quid amplius ab ipsis uelint hi exigere: licentiā habento ijs resistere.

QVIA
 uero tam pientiss. principis patris nostri, q̃ nostræ tranquillitatis lege dispositum est, ne quo
 modo iudices in sententijs suis adscriberēt, imperiali se uerbo sine scriptis prolato iussu esse,
 ut certos homines in ius producerent, aut sisterent iudicio: item ut spectabiles referendarij
 iussiones nostras, uti decet, insinuarent: eandem legem confirmantes, iubemus, ne spectabiles re-
 ferendarij in causis, quas exponunt aut referunt ad nostram tranquillitatem, uel ipsi, uel ipso-
 rum adiutores, per se, uel per quamcunq; aliam personam, quempiam præhendendi, aut ad
 fideiussionem dandam adigendi, aut ab aliquo exigendi, cogendi, ut transactiones aut pacta
 aliqua cum aduersarijs suis faciat, aut cuicunq; negotio se immiscendi licentiam habeant.
 Nihil em̃ aliud eos facere concedimus, præter q̃ ut iussiones nostras in quacunq; cōtrouersia,
 siue scripto, siue absq; scripto prolatas, competentibus aut deputatis insinuent iudicibus.

Quod si præsentī aliquid legi contrarium ex ipsis quispiam peragere ausus fuerit: is qui
 dem, qui damnum aliquod aut circumscriptionem in rebus suis sustinuit, nullū omnino præ-
 iudicium circa ius suum sentiet. Qui uero tale quid egerit: per competentem iudicem com-
 pelletur damnum oblatae personæ illatum ex suo patrimonio restituere: & ultra hæc cinguli
 & dignitatis amissionem excipiet.

Hæc autem omnia iubemus, ut non tantū in futuris
 negocijs, sed etiam in iam cœptis & nondum finitis ualeant. Excellentia igitur tua præ-
 sentem legem in perpetuum ualituram, edictis more solito in regia urbe propositis, ad omniū
 noticiam peruenire procurato, ut omnes cognoscant, quæ ut communi eos beneficio afficere
 mus, à nobis disposita sunt.

DE IUDICIBVS.

Constit.

CXXV.

Imp. IVSTINIANVS A. Gabrieli gloriosiss. prætoriorum præfecto.

Voniam quidam iudicum post longa litium certamina, & plurima damna liti-
 gatoribus illata, in causis apud ipsos moris, ad nostram tranquillitatem denuo
 utuntur suggestionibus: uisum nobis est & hoc præsentē generali lege corrigere,
 quo minus ex his dilatio procreetur in negocijs, & aliud rursus exordiū exami-
 nationes capiant.

Iubemus igitur, ne quis iudicum ullo modo aut tempo-
 re in causis apud ipsos propositis, relationem per suggestiones ad nostram tranquillitatem
 instituat: sed perfecte negotium examinet, & secundum quod ipsi iustum & legitimū uisum
 fuerit, iudicet. Et si quidem partes iudicatis acquirerint: sententia pro tenore legum etiam
 executioni tradatur.

Quod si quis ex definitiua se sententia oblatus putauerit: legiti-
 ma utatur appellatione: & ea secundum ordinem à legibus definitum exerceatur, perfectūq;
 suscipiat terminum.

Si duo aut plures sint litis disceptatores, & inter ipsos oriatur disso-
 nantia: iubemus sic quoq; unumquenq; horum, prout sibi uisum fuerit, suam dare sententiā.

Quæ igitur per præsentem legem in perpetuum ualituram à nostra tranquillitate defi-
 nita sunt: tam excellentia tua, q̃ omnes alijs iudices maiores iuxta ac minores conseruare stu-
 dento, tum edictis in hac regia urbe more solito ab excellentia tua propositis, tum iussioni-
 bus ad prouinciarum præfides dimissis: ut omnes cognoscant, quæ pro litigantium utilitate à
 nobis

nobis lege promulgata sunt. ita tamen, ut uniuersis interdictis per propria praepcepta, quatenus sine ullo iniu-
sto dispendio nostris collatoribus insinuatio praesentis legis fiat.

EXEMPLVM SACRAE FORMAE DE APPELLATIO-
nibus. Constit. CXXVI.

Imp. IVSTINIANVS A. Petro gloriosiss. praetoriorum praefecto.

Anifeste Theodosius & Valentinianus sacratiss. principes lege expresserunt, ut causas appellationum quaestor sacri palatii una cum praefecto Orientalium praetoriorum, qui pro tempore thronum regat excellentiae tuae, secundum formam sacrarum consultationum examinaret. Inuenimus autem in huiusmodi examinationibus aliquid euenire, quod & republica & nostro indignum sit imperio. Litigatores enim & procuratores, & horum aduocati, & omnes, qui in huiusmodi causis ministerium suum adhibent, quasi nobis ipsis praesidentibus & audientiam praebentibus, tam ueste, quam calceamentis, & uerbis apud nostros magistratus utuntur, quibus solummodo uti conuenit eos, qui ad maiestatem ingrediuntur imperatoriam. Quin & ipsi iudices non ex propria persona, sed quasi nobis ipsis praesentibus & interloquentibus, ita suas proferunt sententias.

Quod de caetero in quocumque iudicio fieri prohibemus: sancientes, ut sacri quidem nostri palatii pro tempore quaestor quidem una cum tua excellentia, siue pro tempore sacrorum praetoriorum praefecto huiusmodi causas examinet: non autem ex nostra, sed ex proprijs personis interlocutorias proferant, & legibus cognitam edant sententiam: solitis uidelicet scrinijs in huiusmodi cognitionibus suum adhibentibus ministerium. Scientibus quoque magistratibus, qui id genus causas disjucant, quod si quid haec contra quocumque modo de caetero delicti fuerit admissum, crimini perduellionis subiacebunt.

IN omnibus praeterea appellationibus hoc ualere iubemus, ut quotiescunque appellatione interposita, intra praefinitum tempus utraque pars fatalem diem obseruauerit: absque omni dilatione iudices, tum acta causa, tum iudicata examinare studeant, & legi ac iuri consentaneam depromere sententiam.

Sin uero solus is, qui pronocauit, fatali die ingressus fuerit: iubemus, ut iudices sub extremum fatalem diem, si uel requisitus uictor non inuentus fuerit, examinatis actis causae legitimum adsignent terminum.

Si solus is, qui uictorem retulit sententiam, ingrediatur, qui uero pronocauit, requisitus inuentus non fuerit: praestolentur iudices non solum ad extremum usque fatalem diem, sed etiam per tempus reparationis, hoc est tres menses. Quod si ne tunc quidem inuentus fuerit, qui pronocauit: non amplius decursu temporis corroboretur sententia, sed uel una tantum parte praesente iudices actitata in causa, & iudicata examinent. Et si quidem recte prolata sententiam inuenerint: eam confirmant. Si quid in ea per negligentiam omissum est: id corrigant, & legitimam edant sententiam.

Simulatque uero semel appellationis causa intra eos dies, qui dilationis causa praefiniti sunt, siue ab utraque parte, siue ab una tantum introducta fuerit: non amplius biennij decursu firmitatem de caetero capiat sententia, sed attentis oculis ueritate ac iure considerato, terminum huiusmodi causis legitimum adhibeant, siue una, siue utraque parte praesente.

Ac propterea iubemus, ut in hoc genere causarum non amplius, quemadmodum in praesentem usque diem obtinuit, in primam appellationem omnes cognitiones conferantur, sed una quaeque cognitio suum diem praescriptum habeat.

AD HAE C sancimus, ut omnes iudices appellationem quidem, quae intra deputatos dies offertur, neque interdicta est legibus, omnibus modis suscipiant. Intra triginta uero dies, quam oblata fuit appellatio, actitata in causa cum propria subscriptione praebant litigatoribus, ut illi pro suo hac auxilio competenti possint insinuare magistratui.

Quod si quis iudicem hoc facere superfederit: sententia quidem temporis decursu confirmabitur. ipse uero iudex, qui ista non obseruauit, quicquid huic apparent, omne damnum, quod per causam non editorum actorum litigator sustinuerit, ex proprijs facultatibus ei resarcire compellentur, & denarum librarum auri poenam nostris inferendam rebus priuatis persoluent.

Gloria igitur, & magnis rebus gerendis nata autoritas tua praesentem legem & in regia urbe proponere studeto, & alibi manifestam facere procurato, ut omnes cognoscant, quid obseruare debeant.

VT FRATRVM FILII SVCCEDANT PARITER AD

E

imitationem

* quæ hæc
constitutio-
ne promul-
gatur, ea
penè omni-
a leges in-
serta in græ-
co supr. cō-
stit. 119. cō-
stit. 119.

213

Ut fratrum filij succedant ad imitationem fratrum. &c. Constit. CXXVII.

imitationem fratrum, * ascendentibus etiam extantibus. & ut mulieres non insinuata antenuptiali donatione non lædantur: non insinuans autem uir, uel si competat nuptiale lucrum, eo non fruatur. Et rursus ut mulieres non secundo nubentes dominæ sint partis sponsaliciæ largitatis, quantum pars facit unius filij: & ut similes sint poenæ utriusque sexus, dum sine causa rationabili repudium mittitur.

Constit.

CXXVII.

Idem A. præfecto præfectorio.

Ostas leges emendare non piget nos, ubique utilitatem subiectis inuenire uolentes. Meminimus igitur scripsisse legem, per quam iussimus, ut si quis moriatur relinquens fratres, & alterius fratris filios præmortui, ad similitudinem fratrum & præmortui fratris filij ad hæreditatem uocentur, paternum adingredientes gradum, & illius ferentes portionem. Si uero moriens relinquat aliquos ascendentiū, & fratres ex utrisque parentibus coniunctos sibi & filios ex præmortuo fratre: fratres quidem iussimus per ipsam legem cum parentibus uocari: fratris uero filios exclusimus. Hoc itaque iuste corrigentes sancimus, ut si quis moriens relinquat ascendentiū aliquem, & fratres, qui possint cum parētibz uocari, & alterius præmortui fratris filios: cum ascendentiibus & fratres uocentur, & præmortui fratris filij tantam accipiant portionem, quāta eorum futurus erat pater accipere, si uixisset. Hoc uero sancimus de illis filijs fratris, quorum pater ex utroque parente iungebatur defuncto. & absolute dicimus ordinem, quando cum sororibus uocantur fratribus, eundem eos habere iubemus, & quando cum fratribus uocantur aliqui ascendentiū ad hæreditatē, hoc iubentes ex Kal. Ianuar. præsentis indictionis undecimæ. Illud quoque dignum correctione aliqua esse iudicantes, partem hoc præsentis facimus legis, ex ipso enim rerum inuenientes experimento, necessarium esse mulieribus, actis monumentorum antenuptiales donationes insinuari, ut si principalia instrumenta pereant (quod facile est) per monumenta matrimonij eis probatio maneat: sancimus necessitatem habere uiros ipsos, aut etiā qui pro eis antenuptialem donationem scribunt: si quingentorum solidorum transcendit quantitatem, insinuare eam in actis monumentorum, in regia quidem ciuitate apud magistrum census, in prouincijs autē apud uniuscuiusque ciuitatis defensores, aut apud quos omnino talia documēta confici possunt. Si uero non insinuent eas, quantum quidē ad partem mulieris, etiam sic eas ualere iubemus, & si tempus fiat exactionis donationis, & partis eius: non opponi mulieri non insinuata fuisse donationē. Si uero dotalia pacta, & horum euentus parti uiri concedunt actionē dotis, aut etiā eius partis: nullā eum habere iubemus actionē, si non donationē insinua uir in actis monumentorum, sicut dictū est. uiris enim habentibus potestatem insinuare donationes, pro nō insinuatis periculum mulieribus imminere, ineptū nobis esse uidetur. Quia uero & mulieres ad secundas nuptias non ueniētes, portione aliqua dignas ultra eas, quæ secundo nubunt, esse putamus: si qua amisso uiro alterius abstineat nuptijs, habere quidē eam usum antenuptialis donationis, sicut prius sancimus, habere uero eam & proprietatis tantum, quantum filiorum quantitas faciat, ut secundum proprietatis rationē unius & ipsa filij personam obtinere uideatur. Hoc uero ualere non in matribus solis iubemus, sed etiā in patribus, & alijs ascendentiibus uolumus ad secundas nuptias non ueniētibz. Quia uero interdiximus dudum per nostram legem & uiris & mulieribus repudia mittere, & transigere matrimonia: nisi tamē quædam sit causa nostræ legi cognita, & poenas hoc faciētibz & uiris & mulieribus imposuimus: mutationē quandā circa poenas uiri ac mulieris faciētes, & ad melius hoc transformātes, sancimus nullā esse differentiā, quātum ad poenā inter uirū & mulierē hoc præsumātes, sed ipsē poenis, quæ cōtra mulieres à nobis definitæ sunt, si sine causa nostræ legi cognita matrimonia distrāhūt, etiā uiros subdī hoc præsumentes: & similes poenas esse in uiro & in muliere: in dicto eū æquali proximis eis imminere poenas iustū esse putamus. Præsentē igitur generalē legem nostrā manifestam tua gloria faciat per edicta solennia, & his, qui hanc maximā ciuitatem, & qui prouincias habitant, ut nullus hominum, quæ ad salutem communem à nobis sancita sunt, ignoret.

DE PVBLICIS TRIBVTIS EXPEDIENDIS, ET SOL-
uendis, neq; non alijs capitulis. Constit. CXXVIII.

Imp. IVSTINIANVS A. Petro gloriosiss. sacrorum prætoriorum præfecto.

Via sedulo efficere studemus, quæ ad collatorum nostrorum utilitatem respiciunt: ideo & præsentem legem proponimus, per quam sancimus, ut per unam quamque indictionem, Julio uel Augusto mense, in foro cuiusque dioceseos gloriosiss. nostrorum præfectorum, apud acta publica particulares cōtributionū delegationes futuræ indictionis insinuentur, quæ significant, quantum in quaque prouincia, siue urbe, cuique iugorum, uillarum uic, aut centuriarum, aut aliorum quorumcunque nomine, tam in specie, quæ auro, publicorum tributorum titulo impositum sit: quæ item declarēt, tum

tum specierum æstimationem apud mensam & secundum consuetudinem ubicunq; locorū obrinentem, tum quid ex ijs in arcam inferri, aut in quaq; prouincia præstari insumiue conueniat.

Atq; huiusmodi delegationes ita compositæ protinus prouinciarum mittantur præsidibus in cuiusq; indictionis primordijs, ut per ipsos in constitutis sub se urbibus intra mensem Septembrem aut Octobrem proponantur. Sed & harum exempla uolentibus absq; ulla dilatione ex foro gloriosiss. præfectorum edantur: ut collatores cognoscant, quomodo debeant contributiones inferre.

Quod si collatores tributa publica ante insinuationem in alios titulos, q̃ qui particulari eius anni delegatione cōprehendūtur, persoluant, aut in prouincia expendant: iubemus, ut hæc in eius indictionis cōtributiones reputent, ne ullū ipsi damnum sustineant.

Si uero particulares huiusmodi delegationes intra tempus à nobis præfinitum non mittantur: & qui pro tempore nostra gubernant prætoria, triginta librarum auri pœnam persoluent: & à tractatoribus cuiusq; prouinciæ uiginti librarum auri pœna exigetur.

Si præses eas particulares delegationes ad se missas in prouincia nō proposuerit: decē librarū auri pœna multabitur, & amissionē cinguli sustinebit, ab eius item cohorte quinq; librarum auri pœna exigenda.

Porro iubemus, ut specierum quidem illatio protinus ex primordijs cuiusq; indictionis incipiat, tituli uero argentarij statis temporibus.

Insuper definimus, ut pro publicis contributionibus apochæ siue securitates, particulares iuxta ac plenariæ, omnibus modis ab his, qui publica tributa suscipiunt, conficiantur, quæ & pecuniæ numeratæ, & specierum, neq; non iugorum, seu uillarum, siue etiam centuriarum quantitatem, præterea possessionū nomina, pro quibus contributiones suscipiant, significant.

Quod si apochas aut securitates prædicto modo non fecerint: iubemus, ut ab ijs decem librarum auri pœna exigatur, & tormenta sustineant. consimiliter & à præside prouinciæ decem librarum auri pœna exigenda, si ea de re aditus, uindictam non irrogarit, neq; compulerit eos apochas seu securitates conscribere, quo definiuimus ordine.

Sed & hoc obseruari iubemus, ut si quis collatorum (prout potest fieri) de possessione, pro qua publica exigunt tributa, aut de publicorū tributorum quantitate ambigat: omnibus modis publicarum tabularū custodes cogantur à prouinciæ præside, uel illo negligentius agente, à locorum religiosiss. episcopo, has proferre, & pro tenore descriptionis ac tabulæ publicæ publicorum tributorum quantitatem ostendere, atq; eo pacto possessorem exigere.

Quin & in hoc collatoribus nostris opem ferre nobis uisum est, ne qua possessoribus inducatur necessitas, ut aurariæ contributionis susceptores nominent, atq; ex hoc aliquam ipsi læsionem sustineant: sed hi, quibus in quaq; prouincia seu urbe tributariæ profligationis periculum imminet, siue præsides sint, siue decuriones, siue exactores, siue uindices, siue canonicarij, siue alij quidam: suo periculo pecuniæ suscipiant, & trāsmissant, atq; in eos usus insumant, in quos deputatæ sunt.

Hoc quoq; obseruari præterea iubemus, ut eiusmodi canonicarius in prouinciam mittatur, qui periculo designantiū ipsum possit publica tributa exigere, ne qua de causa necesse sit post eum denuo expilatorem emittere, & collatoribus damnum inducere. Nam expilatoris ipsam etiam appellacionem de cætero tollimus.

Si uero canonicarius parum idoneus inueniatur: nō expilator emittitur, sed illo remoto, alius dimittitur canonicarius. Atq; eum ipsum canonicariū iubemus, ut ijs consuetudinibus contentus sit, quæ definitæ sunt, nec collatoribus nouam aliquam læsionem inducat.

SI QUANDO usu uenerit, ut alicuius possessionis de numero earum, quæ eidem seruitutum & censuum oneri alligatæ sunt, adiectio fiat: iubemus, ut ab eo, qui adiectionē suscepit, ex illo dūtaxat tēpore publica exigatur tributa, ex quo adiecticia possessio ei tradita fuit.

Non aliter autem fiat adiectio, nisi scriptura interueniente de hoc celebretur examinatio apud præsidem prouinciæ, & sententia eius procedat definiens, qui adiectionem suscipere debeat.

Si quis se oblæsum putauerit: licitum ei esto prouocare, ut in iudicio gloriosiss. præfectorum appellatio examinetur, & secundum legem terminum suscipiat. Atenim si cōtingat, ut cuiuscūq; possessionis dominus uel non appareat, uel ad publicorum tributorum solutionem nō sufficiat, & ex hoc necessitas adiectionis oboriatur: iubemus extemplo eam his tradi, qui eidem seruitutum aut censuum oneri illigata prædia possident, cum omnibus agricolis, qui inibi inueniuntur, & peculijs eorum, eiusq; prædij dotibus, fructibus, animalibus, ac omni alio instructo & instrumento illic inuento.

Cæterum si aut per sona, quæ ipsam debeat secundum leges suscipere, non inueniatur, aut quocunq; alio modo adiectionem differri contingat: iubemus, ut actorum monumenta apud prouinciæ præsidem conficiantur, quæ & qualitatem, & eius possessionis statum, & omnia, quæ in ea reperiuntur, declarent: sicq; uel defensores eam, uel decuriones, siue exactores, aut uindices, aut cohortales

E ij suscipiant.

suscipiant. Vnde si postea inueniantur, qui secundum leges eam suscipere debeant: non aliter hoc fiat, q̄ suscipienti eam restitutum fuerit, quidquid per causam exactorum, aut decurionū, aut uindicū, aut cohortalium, minus deteriusue factum est. **I V B E M V S** & hoc insuper,

ne pro pecunijs aut speciebus in prouincijs consumptis exigantur à collatoribus ea, quæ para-
pompa, quasi transmissoria dicuntur: neue pro transmissis speciebus aut pecunijs amplius præbeant, q̄ initio in quaq; prouincia dispositum est. **Q**ui uero ad quæcunq; publica tri-

buta profliganda diriguntur in prouincias: hi non aliter, & prius exactionem ordiantur, q̄ in prouinciali iudicio iniunctas ipsis de hoc iussiones insinuauerint, quominus qui publica tributa persoluant, alicui pro his periculo aut damno subiaceant. Eodem hoc & in priuatis causis obseruando. **H O C Q V O Q V E** iubemus, ut qui publicorum tributorum exactionem

tractant, nullam priuatarum rerum exsecutionem in fidē suam recipiant. Quin etsi eius generis aliquid tractādū ipsis cōmittat: nulla tamē ratione audeant id facere, ne sub prætextu publi-
carum contributionum collatores nostri oblādantur. **S**ed & si quis, cum reuera publicas

cōtributiones debeat, exsecutori dicat, quendā aliū sibi debitore esse: nō liceat exsecutori molestiæ aliquid nominato inducere, nisi prior debitor nullo penitus modo ad publicas contribu-
tiones soluendas comprobetur esse idoneus. Et sanē hoc prius apud prouinciæ præsidem in disquisitionē deducitor, an nominatus reuera debitor sit: sicq; denuo legitimo more in utroq; casu celebrator exactio. **A**t si quis exsequi aut exigere contra præscripta nostra præsuma-

pserit: & cingulo denudabitur, & publicatione bonorum mulctatus, tradetur in exilium, ma-
gistratus uero, qui iniunxit, præcepitq; ab eo decem librarum auri pœna exigitor: cohors quoq; eius quinq; librarum auri pœna obnoxia esto. **N V L L I** autem penitus eorum,

qui publica tributa exigunt, sed neq; censualibus, neq; logographis, neq; alijs quibuspiam fisco ministerium præbentibus, licitum esto ex locis sacris impunitatis ius quærere contra eos, qui in publicorum tributorum exactione ab ijs se læsos dicant. **I**tem nemo pro prædiorum

contributione, quæ non possedit, inquietudinem & molestiam suscipito. Sed & si contingat, ut ad aliquem pertinentes agricolæ & adscripticij propriam possessionem habeant: publicæ pro
ea cōtributiones ab illis exigantur, nullam pro ijs inquietudinem sustinente eorum domino, nisi (quod licet cōiungere) ipse sua se sponte huiusmodi contributioni obnoxii fecerit. **E**os

uero, qui publica exigūt tributa, iubemus, ut iustis pōderibus iuxta & mēsuris utantur, ne qua collatores nostros in hoc afficiant iniuria. **C**erte si collatores putauerint se ponderibus

seu mensuris grauatos esse: habento licentiam, ut specierum quidem pondera simul & mensu-
ras à gloriosis. præfectis, auri uero à gloriosis. pro tempore comite sacrarum nostrarum largitionum percipiant. quæ mensuræ & pondera in sacrosancta cuiusq; ciuitatis ecclesia adser-
uentur, ut secundum hæc absq; ullo collatorum onere, & publicorum tributorum illatio, & mi-
litares aliæq; expensæ fiant. **A C C V M** de urbibus nostræ reipublicæ, & earum incolis

summopere geramus prouidentiam: iubemus, ne quo modo licentia sit publicorum tribu-
torum exactoribus, ut cum pecunijs, quæ in opera & frumentationes ciuitatum, aut aquædu-
ctus, aut quæcunq; alia solennia seu salaria deputatæ sunt, communionem habeant, aut ex ijs aliquid detineant, aut in suum lucrū referant: sed sine ulla dilatione aut deminutione eas præ-
beant, ut in eos usus proficiant, ad quos initio deputatæ sunt. **S**ed neq; possessores seu in-

colæ urbiū ullo modo ex ijs pecunijs aliquid detrahere, aut descriptionū nomine, uel pro spor-
tulis aliquid ex his præbere expenderēue ausint. **Q**uod si quis uel dare, uel accipere aliqd
ex ijs ausit: iubemus, ut ipse de suo hoc ciuitati conduplicata quantitate restituat. **S**ed ne

q; prouinciarum præsides, aut horum cohortes, aut quisq; alius omnino communionem cum
prædictis pecunijs habeat, aut harum gubernationi se immittat. cuiusq; uero ciuitatis religio-
sis. episcopus, & ciuitatis primates, neq; non eius possessores patrē ciuitatis, & frumētatorem,
& alios eius generis administratores designēt. **E**t singulis annis exactis, religiosiss. epi-

scopus cum quinq; primatibus urbis rationes ab his, quos ipsi designarūt, repetant. **A**c si quid
ex huiusmodi ratiocinijs deberi, aut residere in reliquis uisum fuerit: id ab huiusmodi admini-
stratoribus exigatur periculo eorum, qui eos designarunt: & in eos usus, ad quos deputatū est,
referuetur. **Q**uod si quis prædictorum administratorum parum inueniatur idoneus: ex

templo hunc remoueri iubemus, & alium in locum eius, tam à religiosiss. episcopo, q̄ cæteris
possessoribus (ut dictū est) designari: sciētibus his, qui eos nominant, quod si detrimētū aliquid
capiat res publica, ex suis facultatibus hoc resarcient. **S**ed neq; eorum alicui, qui uel in co-

horte gloriosiss. præfectorū, aut alia cohorte, seu schola recēsenī, huiusmodi ratiocinia cōmit-
tere, cuiuspiam licitū esto, ne ex iussione quidē præfecturæ tuæ, aut alterius magistratus, neq; si-

pragmaticam

pragmaticam, aut aliam formam, aut sacrum commonitorium acceperit, quod huiusmodi aliquid illi demandet. Sed si quid tale fiat: licentiam habeat religiosiss. cuiusq; ciuitatis

episcopus & huius primates, ne de prædictis capitulis istiusmodi personis respondeant. referât autem ad nos, ut re comperta, & damnum ciuitatibus illatum ex ipsorum substantia restitui iubeamus, & cōpetentē talibus irrogemus uindictam. Ad hæc iubemus, ut neq; scriniarij

operum, qui sub præfectis sacrorum prætoriorum censentur, ullam omnino communionē cum huiusmodi ratiocinijs habeant: uacantibus omnibus, per quæ huiusmodi aliquid ipsis, uel generaliter, uel specialiter prius concessum est, aut postea impetretur. rationes enim ad prædictas causas pertinentes neminem committere uolumus: nisi nos ex utilitate ciuitatum fore rati, uirum bona opinione præditum & dignitate ornatum elegerimus, qui & scriptā à nobis sacram iussionem percipere debet, quæ per pietatis nostræ adnotationē præ se ferat illius nomen iuxta ac dignitatem, & causas, atq; tēpora, in quæ rationes ei committimus. A quibus uero per tales personas rationes exiguntur, eos summam habere securitatem præcipimus, nullatenus aliam sustinentes quæstionem.

Ad hæc sancimus, in nullo reipublicæ nostræ loco eundem episcopum & iudicem esse loci seruatores gloriosiss. præfectorum, aut magistrorum militaris cinguli. sed neq; aliquā exactionem fiscalium tributorum agentem loci seruatores esse gloriosiss. præfectorum aut magistrorum militum. Et simpliciter dicendum est, nullum in prouincijs fieri loci seruatores præfectorum, nisi per nostram iussionem in expeditionibus, ubi utilitas exigit loci seruatores mitti eiusdē præfecturæ, qui debeat prouidere militaribus expensis. Siquidem autem extra hoc delinquatur & committatur: qui quidem loci seruatores suum fecit, triginta librarum auri pœna exigetur: restitutus omne damnum, quod per eum, qui ab eo directus est, aliquis pertulerit. Qui uero fieri præsumperit: proprio cingulo, & dignitate, & militiā priuabitur, & decem librarum auri pœna mulctabitur.

Ad hæc prohibemus & in prouincijs existentes iudices ciuiles & militares in ciuitatibus aut castris loci seruatores in commissis sibi prouincijs facere, ex quo uidelicet in prouinciam accesserint, & in quantum in ea administrant: quinque librarum auri pœna imminente tam facienti loci seruatores iudicis, quam fieri præsumenti. Anteq; uero in prouincijs ueniant iudices: damus eis licentiam uices agentes suos instituere, qui debeant omnia usq; ad sui præsentiam agere, quæ possunt ibi iudices facere: citra tamen nouissimum supplicium aut membri incisionem. Sed si quis ex iudicibus secūdam iussionem nostram in aliam regionem mittatur: liceat ei per similem modum loci seruatores suum facere. Iubemus autē, ut omnes magistratus, tam militares, q̃ etiam ciuiles, per se requirant eos, qui latrocinia, aut uiolentias, raptusue rerum, aut mulierum, aut quæcunq; alia flagicia in prouincijs delinquit, legitimāq; ipsis irrogent supplicia, neq; pro his causis quidq; consuetudinum nomine perferant, ut collatores nostri ex omni parte conseruentur illæsi. Neq; enim ulli maiori aut minori, militari aut ciuili magistratui concedimus, ut uel latruncultores, uel uiolentijs cohibendis præpositos, uel huiusmodi de causis tribunos, aut qui ullis debeant arma detrahere, in prouincijs designent, ne per eiusmodi occasiones prouincialibus plures uiolentiæ inferantur.

Si quis uero magistratuum ista non obserauerit: cognoscito non solum fidei eius concredito se magistratu spoliatum iri, sed etiam decem librarum auri pœnam soluturum: illo, qui id negocij suscipere ausus fuerit, post tormenta, & substantiæ publicationem, mittendo in exilium.

VLTRA HÆC iubemus, ut prouinciarum præfides & cohortes eorū, si quando de ciuitate profisciscantur in ciuitatem, neq; angarijs, neq; descriptionibus, neq; alijs expensis collatores prægrauent, sed ex annonis ē publico ipsis deputatis sumptus faciāt.

PRÆTEREA sancimus, ut prouinciarum præfides omnibus modis post magistratum depositū quinquaginta dies uersentur in prouincijs, & actiones contra ipsos intentare uolentibus respondant. Quod si causa intra quinquaginta dies terminata non fuerit: si quidem pecuniaria extiterit, procuratorem dato: si criminalis, ad terminū usq; maneto controuersia. his, qui

iudicandi munus habuerint: siue magistratus sint, siue à præfectis dari fuerint: nisi intra uiginti dies, q̃ cœpta est agi, eā litē terminauerint, decē libris auri mulctādis, lite nihilominus secundū prædicta procedente.

Sed si contingat, ut ex ijs aliqui antea prouinciam relinquunt, q̃ quinquaginta dies implerentur: iubemus, ut omnes, qui damnum aliquod per ipsos sustinuerunt, religiosiss. eius prouinciæ metropolis episcopum adeant, & quisq; pro se apud acta monumentorum tactis sanctis euangelijs declaret, quæ sibi damna illata sint: atq; ex illius substantia, contra quem talia monumenta confecta sunt, omne damnum oblæsis reddatur, prouidentia & periculo ipsorum pro tempore præfectorum, & tractatorum eius prouinciæ: scituris ipsis, quod si eius rei satagere neglexerint, ipsi de suis facultatibus omnia damna oblæsis compellētur restituere.

Cæterum si quis prouinciæ præsidum uel ad alium magistratū, aut usum auocetur, uel alia ei prouincia concredita fuerit: iubemus, ut legitimo procuratore instituto, his, qui d damnis acceptis actiones proponunt, respondeat. Quod si minus fecerit: sancimus,

ut & actorum monumenta apud religiosiss. episcopum (ut superius dictum est) conficiantur, & his, qui de damnis sibi illatis iurauerint, pro tenore actorum cōsimiliter omne damnum redatur prouidentia & periculo ipsorum pro tempore præfectorum, & cuiusq; prouinciæ tractatorum. Omnes autem pecuniarias pœnas, quæ præsentem comprehenduntur lege, ab his, qui præsentem legem uiolauerint, per ipsum pro tempore comitem rerum priuatarum exigere, & fisco nostro uindicare sancimus, qui nisi has ita uindicauerit, ipse unâ cum apparente schola de propria sua substantia earum quantitatem soluere compelletur. Quæ igitur per præsentem salutarem legem, in perpetuum ualitur, pro utilitate & meliore statu nostrorum collatorum disposuimus, ea studeto excellentia tua absq; temporis præfinitione inuolata atq; immota conseruari: & ad omniū peruenire noticiâ procurato, edictis quidem in hac regia urbe more solito propositis, iussionibus uero ad clariss. prouinciarum præfides missis, ut per eas omnibus manifesta fiant.

DE TRANSITV MILITVM.

Constit.

CXXIX.

Imp. IUSTINIANVS A. Petro gloriosiss. sacrorum prætoriorum præfecto.

Ræcipuam multoq; maximam reipublicæ nostræ conciliationem in hoc consistere arbitramur, si quâ noster transit exercitus, ut ibi citra omnē alatur querimonia, & incolumitas atq; indemnitas nostris conseruetur collatoribus. Inde adeo iubemus, ut quotiescunq; transitus sit nostrorum ducum & exercituum * delegatores, comitenturq; eos hi, qui militariū alimentorum curam gerunt. Singularum uero prouinciarum præfides, per quas transitus fit, in parato habeant, unde expensæ fieri possint, ut in quaq; prouincia exercitus noster, cum transit, citra querelam alatur. Et cuiusq; ordinis optiones tam species absq; ulla distortionem suscipiant, & annonas, quæ suppeditantur in specie, erogent in præfectos legionum & milites: quàm etiam ipsi deputatâ sibi solati occasionem habeant decimam quintâ partē. De his etiam, quæ ab ipsis expendantur, optiones collatoribus solita recauta faciât, periculo eorum, qui cum ipsis sunt, præfectorum legiōis, & tribunorum, & comitū, & prouisorū exercitus, ac delegatorū, & cuiusq; ordinis primatū. Neq; ullo modo milites apud collatores nostros gratis sumptus faciât, siue occasione eius, quod (ut fieri potest) nihil in parato habeatur, siue introitū nomine, quorum penitus ipsam etiam appellationem tollimus, quo magis ex omni parte collatores nostros illæfos indemnesq; conseruemus. Eas etiam species tantummodo, quæ in singulis reperiuntur locis, milites capiant: neq; alias requirant, quæ in ea prouincia non reperiuntur, & distortionem atq; damnum nostris inferant collatoribus. Qui uero sumptus à possessoribus in milites factus est, & per recauta declaratur: iubemus, ut à throno excellentiæ tuæ sine ulla distortionem, damno, aut uastro commento, in contributionem ab ipsis p publico inferendâ illius indictionis reputet, in qua is sumptus factus est. Quod si plures species, q̃ ab his, qui eas dederunt, contribui solet, depræhendantur insumptæ: iubemus, ut ex uniuerso publicorum eius prouinciæ tributorum corpore his, qui ultra propriæ contributionis modū sumptus fecerunt, satisfiat. Si ea uero prouincia tantum publicorum tributorum nō habeat, quantum ad sumptum factum sufficiat: uel his, qui eum sumptum fecerunt, satisfiat à generali mensa, quæ ab excellentia tua gubernat: uel ea ex his, quæ sequente ab ipsis indictione contribuantur, ipsi sibi retineant, & ab his, qui publica tributa profligant, omni ipsis modo reputentur. His omnibus procedentibus & obseruadis periculo gloriæ tuæ & cuiusq; prouinciæ tractatorum, neq; non præsidum, & obtemperantium ipsis cohortium, susceptorum quoq; & decurionum, & omnibus, qui publica tractant tributa. Sed & hoc obseruari iubemus, ne quisq; aut ex præfectis legionum aut militibus, uel ab urbibus, uel prædijs occasione transitus, per cōcussionē exactæ aliquid pecuniæ percipiat. Si quis uero depræhensus fuerit, qui per cōcussionē exactæ aliquid pecuniæ pceperit: iubemus, ut ab eo, qui tale aliquid perpetrat, duplū omnino eius, quod pro hoc accipere ausus fuerit, exigat. Si qui uero ex nostrarū legionū præfectis, aut exercitibus, aut optionibus eorū de facto ab ipsis sumptu recauta non cōposuerint: iubemus, ut collatores, qui sumptū suppeditarūt, actorum monumenta confici procurent, siquidem præses in ijs locis inuentus fuerit, coram ipso & religiosiss. ciuitatis episcopo: si præses in ijs locis inuentus non fuerit, coram religiosiss. ciuitatis episcopo, aut defensore locorum,

corum, in quibus possessio sita est, unde sumptus factus est. perque eam monumentorum confessionem manifestum reddant, & qui nostrorum ducum, aut cum quo exercitu transitum facientes, recruta non composuerint, & quam magnam summam insumpserint. Atque hoc genus actorum transmittant ad tuam gloriam: ut gloria tua perinde, quasi recruta sint composita, tam ipsis collatoribus (quemadmodum superius diximus) sumptum ab ipsis factum uel praestet, uel reputet: quam ex his, quae ex tributis publicis legionum praefectis & militibus, qui sumptus fecerunt, delegantur, eam quantitatem, quae per actorum confessionem declaratur, retineat.

Ad haec iubemus, ut nostrarum legionum praefecti, siue etiam conseruatores exercitus, & delegatores, cum transitus fiunt, antea in illum locum, ubi exercitus noster debet occurrere, mittant, & insumenda praeparant, neque ad alias urbes, aut possessiones, aut praedia mittant, quasi necesse habeat illic manere exercitus, perque hanc causam a possessionibus ac praedijs extorqueant pecunias.

Quod si quis eo nomine aliquid ausus fuerit accipere: iubemus, ut eo quoque modo praedicta actorum monumenta conficiantur, quae declarent, & quid datum, & cui quidque datum sit: neque non quo superius a nobis modo dictum est, tam damno affectis a gloria tua reputentur, praestenturque omnia, quae per huiusmodi actorum confessionem declarata fuerint: quam legionum praefecti, & qui quocunque modo exercitum nostrum conseruant, & delegatores in duplum quantitatem eorum, quae accipere per hanc causam praesumpserint, reddant: promitatoresque tormenta iuxta & exilium sustineant.

Porro si qui ex prouinciarum praesidibus nonnumquam cum exercitus nostri prouisoribus conspirantes, sumptus non praeparauerint, & per hoc in diuersas hosce urbes & loca perduxerint: iubemus, ut tales magistratu abdicati, cum obtemperantibus sibi cohortibus publicationi bonorum & exilio subiciantur. nostri uero collatores sic quoque indemnes conseruentur, uel ex datis recutis, uel ex actorum monumentis, quae praedicto debent modo confici.

Haec autem custodiri praecipimus non solum in transitu nostrorum ducum & militum, sed & aliorum, qui ex quacunque gente ad auxilium nostrae a nobis mittuntur reipublicae, ut neque per metatorum praebitionem contumelijs afficiatur collatorum nostrorum libertas.

Sancimus item, ut nemini omnino nostrorum militum liceat metata sibi in primarijs habitationibus desumere, in quibus adium domini habitare deprahenduntur: sed illae quidem dominis suis conseruentur omni molestia & inquietudine liberae, milites uero in alijs sibi coenaculis metata desumat.

Quae igitur nobis placuerunt, & per praesentem declarantur legem, ea tam in urbe regia, quam religiosiss. locorum episcopis, & clariss. prouinciarum praesidibus, neque non omnibus nostris in quacunque prouincia & urbe collatoribus excellentia tua manifesta constituito: ut collatores nostri sciant, quae pro incolunitate ipsorum a nobis disposita sunt, & cognoscant, quod si haec contra factum aliquid fuerit, & qui iniuria afficiuntur, silentio admissum tradiderint, ipsi eiusmodi sibi damni aucthores existant.

DE VSVRIS NAVTICIS.

Constit.

CXXX.

Imp. IVSTINIANVS A. Petro gloriosiss. praefecto sacrorum praetoriorum.

Vncium audiuius a tua celsitudine, cui occasionem nos ipsi praebuimus. Duos enim istos Petrum & Eulogium supplicasse nostrae sacrae potestati, & per se explanasse dicentes, quod consueuerunt naucleris seu negociatoribus mutuare, & maxime in mari negotia facientibus, & hanc uitae habere occasionem. Ipsa uero marina credita uocare nostra consuevit lex traiecitia, & metuere eos, utpote dubitationibus hinc eis exortis, oportere propterea fieri manifestum, quae ualeat super his consuetudo, ut & sacra nostra in hac procederet iussio, quae consuetudinem ad certissimam duceret formam. Itaque nos delegantes tibi dubitationis naturam cognoscere, & hanc ad nos deducere, quatenus manifesta nobis facta, quod uideretur, lege comprehenderetur perpetua. tuamque gloriam ut a nobis iussa perageret, conuocasse naucleros, quibus haec mutua curae sunt; & interrogasse, quae aliquando antiqua consuetudo fuit. Illos autem & iussurandum adijcetes testimonio, perhibuisse modos esse uarios talium mutuatorum: & siquidem placuerit creditoribus in singulis solidis pecuniarum, quas dederint, unum tritici modium aut hordei imponere, qui mercedem publicis praebent pro telonearijs: sed quantum ad ipsos sine teloneo nauigare naues: & hunc habere fructum, & harum, quas crediderint pecuniarum, & insuper etiam pro .X. aureis unum percipere solidum pro usuris, in ipsos autem creditores respicere exeuntibus periculum. Si uero non erumpant hanc uiam creditores: octauam partem percipere pro singulis solidis nomine usurarum, non in tempus aliquod certum numerandum, sed donec naues reuertantur saluae. secundum hoc autem schema contingit forsan & in annum extendi tempus. si tamen foris moretur nauis, ut & annum aut terminos suos sumat, aut etiam transcendat citius: aut ea remeante tempus in unum solum aut duos trahi menses

hi menses, & ex tribus filiquis utilitatē habere. uel si ita breue sit tempus, uel si apud alterum extra debitorem maneat debitum, hoc idem ualere. aliam rursus negociatoribus profectionem assumentibus, & per unumquodq; onus definiri schema, secundum quod comperit mutuū, aut manere, aut permutare secundum pactum, quod ob hoc conuenerit partibus. Si tamē post reuersionem naues saluæ, & nequaquā nauigare propter tempus ualentes reuertantur: triginta solum dierū inducias dari à creditoribus debitoribus, & nihil pro debitis usurarum causa exigere, donec uendi contingat onus, parcentes apud aliū esse debitum non reddendum duas partes centesimæ dominis pecuniarum dare uluras & mutuare, & mox mutuū in terrenum transponere modum: nequaquā maritimis periculis creditorem molestandis, & hæc omnes dixisse cum iureiurando perhibentes testimonium, quæ ad nos nunciasti, ut nos sanciremus, quod nobis uideat: et super his dicebas hoc nostræ nunciare potestati. Nos igitur & ipsa legentes gesta & causam edocti, sancimus secundum quod testatum est coram tua celsitudine, ita nunc & deinceps in omne tempus tenere: eo quod neq; iam positus repugnet legibus, ut oporteat nunc & de cætero secundum quandam propriā legem, in naucleris aut negociatoribus super talium causarū seruari litibus. & secundum dictum modum prædictarum pactonum ita fieri etiam euentus: & alia omnia, quæcūq; in prioribus testata sunt, apud sedem tuam, unde secundum propriā legem teneant in naucleris aut negociatoribus. Quod enim longis ita seruatum est temporibus, & tenuit immutabiliter, sicut testimonia apud tuam gloriam definierunt: quomodo non est iustum et in alijs omnibus ualere, quæ postea erūt, & esse hanc eis rerum transactionem ex propria lege ualentem, & altera quadam dispositione non egentem, sed in naucleris seu negociatoris occasiōibus in omni tempore ualentem, ut puta generalem existentem legislationem: & naucleris seu negociatoribus & eorum cōtractibus expositam, quæ debet etiam pars fieri iam à nobis positā legum, & iudicantes ad hanc respicientes proferre sententiā. Quæ igitur placuerunt nobis tua celsitudo iugiter seruare festinet.

DE ECCLESIASTICIS CANONIBVS, ET PRIVILEGIIS,

quæ sacrosanctas respiciunt ecclesias.

Constit.

CXXXI.

Imp. IVSTINIANVS A. Petro gloriosiss. præfecto sacrorum prætoriorum.

Præsentem legem de ecclesiasticis canonibus, & priuilegijs, neq; non alijs capitulis, quæ sacrosanctas ecclesias, & reliquas uenerabiles domos concernunt, proferimus. Sancimus igitur, ut sancti ecclesiastici canones, qui à sanctis quatuor concilijs (hoc est Nicæno decem trecentorum & octo, Constantinopolitano centum quinquaginta sanctorum patrum, Ephesino primo, in quo Nestorius cōdemnatus est, & Chalchedonensi, in quo Eutyches cum Nestorio anathemate percussus est) expositi & confirmati sunt, uicem legum obtineant. Prædictorum etenim sanctorum conciliorum decreta perinde, ut sacras scripturas suscipimus: & canones, ut leges custodimus.

* De Salona Dalmatiæ intel-
lige. qd' ex gl.
obserues. 7. q. 1
c. scripsit. ut ue-
hementer pec-
cēt, qui Iustinia-
nū per cōtume-
liā Thracē ap-
pellant.

† alibi Præua-
litane corru-
pte legitur.

Ac propterea sancimus, ut secundum eorum definitiones sanctiss. ueteris Romæ Papa primus omnium sacerdotum sit. beatiss. uero archiepiscopus Constantinopolis nouæ Romæ secundum locū post sanctam apostolicam ueteris Romæ sedem obtineat, cæterisq; omnibus præferatur. Beatiss. autē pro tempore archiepiscopus * Iustinianæ primæ patriæ nostræ semper sub iurisdictione sua habeat episcopos prouinciarum Daciæ mediterranæ, & Daciæ ripensis, item † Triballæ, ac Dardaniæ, & Mysiæ superioris, & Pannoniæ, & ab ipso hi ordinentur, ipse uero à propria ordinetur synodo, & in prouincijs ipsi subiectis locum teneat apostolicæ sedis Romanæ secundum ea, quæ sanctus papa Vigilius constituit. Consimili modo & archiepiscopale munus, quod episcopo Iustinianæ Carthagini Aphricanæ dioceseos dedimus, ex quo deus nobis hanc restituit, conseruari iubemus. Sed & aliæ ciuitates atq; horum episcopi, quibus passim in diuersis locis ius metropoliticum concessum est, in perpetuum hoc priuilegio perfruuntur.

Omnia autem priuilegia & solatia, quæ ex imperiali liberalitate, aut etiā quocūq; alio modo sanctis ecclesijs aut alijs uenerabilibus locis concessa sunt: firmiter ipsis per omnia conseruantur. Ad hæc sancimus, ne ullarum sacrosanctarum ecclesiarum, & aliarum uenerabilium domuum possessiones sordida munera & extraordinarias descriptiones sustineant. Si tamen sternendæ uiæ, aut exstruendorū renouandorumq; pontium necessitas incidat: sacrosanctæ ecclesiæ atq; aliæ uenerabiles domus eiusmodi opus ad instar cæterorum possessorum impleant, cum quid in ea ciuitate possederint, in qua opus tale perficitur.

Quod si res aliquæ ex curialibus patrimonijs ad quamcūq; sacrosanctam ecclesiā aut aliam uenerabilem domum secundum leges peruenierint, aut posthac peruenient: liberas has esse sancimus à lucratiuorum descriptione.

Item pro temporalibus decem, & uiginti, & triginta annorum præscriptionibus præcipimus, ut sanctis ecclesijs & alijs omnibus uenerabilibus domibus quadraginta duntaxat annorum præscriptio opponatur. Eodem hoc custodiendo

endo & in petitione legatorum & hæreditatum ad pias causas relictarū. Præterea si quis uoluerit uenerabile exædificare oratoriū aut monasteriū: non aliter ædificationem incipito, nisi locorū religiosiss. episcopus preces illic profuderit, & preciosam crucē fixerit. Cer-

te qui semel cœpit uel nouum oratorium exstruere, uel uetus renouare, omnibus modis à beatis. locorum episcopo, & œconomis eius, magistratūq; ciuili compellitor, uel ipse, si supersit, uel eo mortuo, hæredes eius cœptum opus perficere.

SI QVIS domi suæ, aut in suburbio, prædioue ecclesiasticum celebrare ministerium præsumpserit, aut alijs celebrare sine clerici religiosiss. locorum episcopo subditis concesserit: iubemus, ut ea domus, aut suburbium, aut prædiū, ubi tale quid admissum fuerit, sacrosanctæ eius loci ecclesiæ per dei amantiss. episcopum & œconomum eius, ciuilemque magistratum, uindictetur.

Quod si ignorante locorum domino procuratores eius, aut coloni, inquiliniue, aut emphyteutæ huic contrarium aliquid fecerint, aut fieri concesserint: dominus quidem loci nullum preiudicium seu damnū sustineat. qui uero id uel fecerunt, uel fieri cōcesserunt, ex prouincia, ubi hoc admissum fuit, efficiant, rebus ipsorum sacrosanctæ eius loci ecclesiæ uindicandis.

SI QVIS in nomine magni dei & seruatoris nostri Iesu Christi hæreditarem aut legatū reliquerit: iubemus, ut eius loci ecclesia, in quo testator domicilium habuit, relictum capiat.

Si quis unum aliquem è sanctis hæredem scripserit, aut legatum illi reliquerit, neque specialiter locum nominauerit, in quo ueneranda domus sit, inueniantur autem in eodem loco aut urbe plura oratoria eiusdem sancti: illi potius ædicolæ, quæ pauperior sit, relictum præbetor. Sin uero in ea urbe nulla ædes noīati sancti sit, inueniatur autē aliqua in territorio eius: illi dator. Si neque in territorio eiusmodi ædes reperiatur: tunc ecclesiæ ciuitatis, in qua testator domicilium habuit, relictū præbetor.

SI QVIS uenerabile oratoriū, aut xenonem, aut prochium, aut orphanotrophium, aut nosocomium, aut aliam uenerabilem domum exstrui in ultima uoluntate disposuerit: iubemus, ut oratorium intra quinque annos perficiatur, prouidentia locorum episcopi & ciuilis magistratus. Xenon uero, aut prochium, aut alia uenerabilis domus intra unum annum exstruatur.

Si intra annum hæredes xenonem, aut quamcunque uenerabilem domum, quam testator exstrui disposuit, non fecerint: iubemus, ut domum ipsam uel emant, uel conducant, ubi iussaqueant exsequi, tantisper dum eiusmodi uenerabilis domus absoluitur.

Ac si quidem ipse testator finierit, qui nam xenodochi, aut prochotrophi, aut id genus alij dispensatores fieri debeant, aut hæredibus suis huius rei optionem præbuerit: iubemus, ut omnibus modis hæredes ipsius, his, quæ ab ipso disposita sunt, satisfaciāt: beatiss. locorū episcopis inspecturis, an dispensatio pulchre pcedat: & si depræhēderint eos, qui dispensationē habēt, nequā hoīes & nullius bonæ rei esse, licentiā habituris, ut sine dāno alios in illorū locū magis idoneos sufficiant.

SEDET SI QVIS pro redemptione captiuorum, aut alimonia pauperum hæreditatem uel legatum, in rebus mobilibus, aut immobilibus, siue semel, siue annuum reliquerit: & hoc modis omnibus secundum testatoris uoluntatem per eos, qui id exsequi iussi sunt, præstator.

Si specialiter non dixerit, cuius loci pauperibus hæc reliquerit: iubemus, ut religiosiss. ciuitatis episcopus, in qua testator domicilium habuit, eas res ad se recipiat, & inter pauperes eius ciuitatis distribuat.

Item si pro redemptione captiuorum aliquid relictum sit, neque testator nominatim dixerit, per quem redemptionem fieri oporteat: itidem iubemus, ut res in hoc relictæ locorum episcopus & huius œconomus capiat, & huiusmodi pium opus impleat. In omnibus enim istis pijs uoluntatibus uolumus etiam ipsos religiosiss. locorū episcopos prouidentiam accommodare, ut omnia secundum testatoris uoluntatem procedant, et si maxime à testatoribus aut donatoribus interdictum ipsis sit, ne quid in ipsis habeant cōmercij.

Certe si illi, qui hæc exsequi iussi sunt, semel atque iterum à beatiss. locorum episcopo, & eius œconomis per publicas personas admoniti, ea, quæ disposita sunt, implere distulerint: iubemus, ut ipsi omne lucrū, quod ab eo, qui ista iussit, ipsis relictæ sunt, amittāt. religiosiss. uero locorum episcopi omnes res, quæ quibuscunque (ut dictum est) pijs causis deputatæ sunt, cum fructibus & medijs temporis accessionibus, atque item memorato lucro uindictent, & quæ testator disposuit, adimpleant: scituri, quod si & ipsi neglegentius egerint, pro oībus his rationem deo reddituri sint.

Sanè si religiosiss. locorum episcopus aliquid eorum, quæ à nobis dicta sunt, prætermiserit: licitum esto religiosiss. eius metropolitano hæc exigere, atque implere. sed & cuius alij licētia erit, ea de re quæstionē mouere, dareque operā, ut oībus modis id genus piæ causæ exsequatur.

Si uero hæres ea, quæ in pias causas relictæ sunt, non impleat, dicens, non sufficere ad has relictum sibi patrimonium: iubemus, ut omni lucro, quod ex Falcidia prouenit, uacante: quidquid in eius facultatibus inuentum fuerit, pro identia sanctiss. locorum epi-

scopi totum in causas, ad quas relictum est, procedat. Quod si legatum ab aliquo ad pias causas relictum fuerit: iubemus, ut intra sex menses ab insinuatione testamenti numerandos, omnibus hoc modis præstetur his, quibus relictum est. Sin autem, qui hoc grauati sunt, huiusmodi legatum præstare distulerint: & fructus, & usuræ, & omnis legitima accessio, ab ipsis iam inde à tempore mortis eius, qui reliquit, exigentur. Si legatum annuum cuiusque uenerabili domui relictum fuerit: siquidem hi, qui hæc dare iussi sunt, aut locus, ex quo id præstari iussum est, in eadem aut uicina prouincia est: iubemus, ne quo modo tale legatum alienetur. Sin loca, aut personæ, ex quibus aut à quibus hoc dari iussum est, in remotioribus sint partibus: tunc integrum illis esto, quibus id relictum est, ut si obligata etiam pars consentit, legatum permulent, & uicinum aliquem pro hoc redditu capiant uberem, & cum accessione, quæ non minus quarta relictæ quantitatis parte continet, & neque multis publicis præstationibus onustum. Sed & si uendere tale legatum uoluerint: non minus precij nomine capiant, quàm ex tali legato per triginta quinque annos colligatur: ita tamen, ut eiusmodi precium ad utilitatem prædictæ uenerabilis domus procedat, cui relictum est.

INTERDICIMVS item religiosiis, episcopis, ne res mobiles, aut immobiles, aut seipsas mouentes, quæ post adeptum episcopatum quocumque modo ad ipsos peruenerunt: ad cognatos suos, aut quascumque alias personas ullo modo transferant. Ad redemptionem tamen captiuorum, & alimoniam pauperum, item in alias pias causas, neque non pro utilitate ecclesiæ suæ, ex his expendere licentiam habento. Et si quid ex talibus rebus post illorum obitum in patrimonio illorum permanserit: iubemus, ut hoc ad dominium sacrosanctarum ecclesiarum, in quibus gesserunt sacerdotium, pertineat. In illis enim rebus tantummodo alienandi, aut quibus tandem uoluerint, relinquendi ipsis licentiam concedimus, quas aut ante episcopatum habuisse comprobati fuerint, aut post episcopatum ad ipsos ab ipsis peruenerint, qui generis proximitate eos contingebant, quibus ab intestato poterant usque ad quartum gradum succedere.

Atque omnia hæc, quæ de rebus post episcopatum ad religiosiis, episcopos prouenientibus diximus: in reuerendis, item orphanotrophis, & prochotrophis, & nosocomis, & gerontocomis, & xenodochis, & omnibus alijs uenerabilium ædium dispensatoribus ualere sancimus: & hoc quo ad res, quæ dispensationis suæ tempore prædicto modo ad ipsos peruenerint.

Quod si quis episcopus, aut clericus, aut cuiuscumque ecclesiastici gradus minister, aut ecclesiæ diaconissa sine testamenti tabulis & legitimis decedat successoribus: horum successio ad ecclesiam deferatur, in quam forte ordinati fuerant.

PORRO iubemus, ne quisque hæreticus, uel per conductionem, uel emphyteusim, uel emptionem, aut quocumque alio modo res immobiles à quacumque ecclesia aut uenerabili domo capiat.

Si quid uero eiusmodi delicti admissum fuerit: hæreticus quidem, si quid per hanc causam præbuerit, amittat. istiusmodi uero res uenerabili domui, à qua & datae sunt, uindicantur. dispensator autem domus, qui huiusmodi res hæretico dederit, in uniuersum à dispensatione remouetur, & in monasterium conijcitur, & per annum unum à sancta communione segregatur, ut qui Christianos hæreticis tradiderit.

At si orthodoxus, qui possessionem habet, in qua sancta sit ecclesia, uel per emphyteusim, uel conductionem, uel quocumque administrationis genere ea data, ipsam alienauerit, aut reliquerit Iudæo, aut hæretico, aut Samaritano, aut Græco, aut Montanistæ, aut Ariano: sacrosancta eius oppiduli ecclesia horum dominium uindicato.

Si quis ite hæreticorum, quibus connumeramus etiam Nestorianos, & Acephalos, & Eutychanistas, speluncam ausit si dei suæ exædificare, aut Iudæi nouam sibi synagogam extruere: sancta locorum ecclesia eas fabricas suo dominio uindicato.

Cæterum si quis per emphyteusim, aut conductionem, aut quocumque alio administrationis genere possessionem suam huiusmodi personæ dederit: siquidem possessionis dominus nouit, quod hæretico hanc commiserit: omnes redditus illius temporis, quod contractui accessit, ecclesia ciuitatis, sub qua possessio posita est, uindicet.

Si uero possessionis dominus ignorabat, quod hæreticus esset, cuius fidei hanc commiserat: ipse quidem ob ignorantiam indemnis conseruetur. hæreticus uero in utroque casu & possessionibus ejiciatur, & substantia eius addicatur fisco.

Sanè orphanotrophi tutorum & curatorum locum obtinento: ita tamen, ut de rebus, quæ ad orphanotrophia, uel proprietatis iure ad ipsos orphanos pertinent, etiam sine satisfactione actiones intentent & excipiant.

Res uero, quæ ad quempiam forte orphanorum pertinere contigerit, orphanotrophi presentibus tabularijs publicis, & sub actorum publicorum cōfectione, tam in regia ciuitate apud magistrōs census, quàm in prouincijs apud earum præfides, aut locorum defensores capiunt, & orphanis referuanto, aut alias res in illarum locum comparanto. Sed & tutelaribus ac curatorijs rationibus sunt obnoxij.

Conseruari autem iubemus uenerabili orphanotrophio regie urbis, & xenoni

xenoni sanctæ memoriæ Sanpforum, & his, quæ eius dispensationi subsunt, oratorijs atq; xenodochijs, aut alijs uenerabilibus domibus omnia priuilegia, quæ quidem sacrosancta maior Constantinopolitana habet ecclesia. *Quæ igitur per præsentem legem in perpetuum ualituram nostra sanxit tranquillitas, tua æstudo edictis solenniter in hac regia urbe propositis, ad omnium studeat peruenire noticiam. nos enim prouidebimus, quatenus sine collatorum dispendio fiat etiam in prouincijs manifesta.*

EDICTVM DE FIDE. CONSTANTINOPOLITANIS.

Constit.

CXXXII.

PRæcipuum summumq; omnibus hominibus bonū esse credimus rectam ueræ & irrepræhensibilis Christianæ fidei confessionē, in hoc ut per omnia ipsa ualentior reddatur, & omnes habitari orbis religiosiss. sacerdotes ad concordiam compulentur, & uno ore rectam Christianorum profiteantur ac prædicent fidem, & omnis ab hæreticis excogitata adimatur occasio. id quod ex orationibus simul & edictis à nobis diuerso tēpore perscriptis ostendit. Sed quia hæretici, dū neq; dei timorem mente concipiunt, neq; per legum seueritatem interminatas istiusmodi hominibus poenas reputant in animo, & nonnullos ē simplicioribus decipiunt, præter morem sanctæ dei catholicæ & apostolicæ ecclesiæ conuenticula, atq; baptismata clām concelebrant: pium arbitrati sumus, per præsens nostrum edictum tales cohortari, ut & ipsi ab hæretica desciscant uersania, neq; aliorum animas per fraudem deducant in interitum: sed potius ad sanctā dei accurrant ecclesiam, in qua nihil antiquius habetur rectis dogmatibus, & omnes hæreses cum ipsarū ducibus percelluntur anathemate. Quin uniuerfos uolumus cognoscere, quod si de cætero inueniantur aliqui, qui improbato more ita conuenticula agitauerint, aut ad ea conuerint, amplius eos non tolerabimus: sed tam domos, in quibus tale quid peccati perpetratum fuerit, sanctæ addicemus ecclesiæ: q̄ ipsi, qui ita peruerso more conuenticula egerint, quicq; ad eos conuenerint, cōstitutionum poenas omnibus inferri modis iubebimus.

DE MONACHIS, ET ASCETRIIS, ET EORVM

conuersatione.

Constit.

CXXXIII.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni beatiss. archiepiscopo:

Solitaria uita atq; in ea cōtemplatio res planē sacra est, & quæ suaptæ natura animas ad deum adducat, neq; ijs tantum, qui eam incolunt, commodet, sed etiam omnibus alijs puritate sua & apud deum interpellatione competentem de se utilitatem præbeat. Vnde & olim ea res imperatoribus studio fuit habita, & nos non pauca de dignitate & honestate eorum legibus complexi sumus. sequimur enim sacros in hoc canones & sanctos patres, qui hæc comprehendunt legibus: quandoquidem nihil non peruiū ad inquisitionem maiestati existit imperatoriæ, quæ communem in omnes homines moderationem & principatum à deo percepit. Ac descripsimus quidem iam constitutionem, quæ uult, ut monachi, etsi magno continentur numero, secundum formam cœnobiorum (ut appellant) in commune uitam degant, neq; proprias habeant possessiones, neq; opes accumulent, neq; clām testibus uiuant: sed & communiter cibum capiant, & in communi loco cubent, & undiq; bene compositam persequantur uitam, testesq; sint inuicem mutuæ honestatis: & iuniores reuereantur caniciem eorum, qui ista inspiciunt: nonnunq; etiam dedita opera capeant uigilias, ut ne in somno quidem aliquid intempestiuū aut turpe de se alijs edāt spectaculū, sed quisq; pro se honestatē uel inter dormiēdum conseruet. Cū uero quæpiam nobis renunciatur, quæ & maiore cura digna sint, & firmiore lege indigeant: merito ad præsentem legislationem ad illius perfectionem & supplementum peruenimus. per quam sancimus, ut nullus omnino propriā habitationē habeat, neq; aliqua (ut appellat) cellula sit in monasterio his, qui ad uitam in contemplatione & quiete traducendam uno forte aut duobus utantur ministris: sed tamen plures uiri sint, nihilominus unus ipsorū sit conuentus, siue precetur, siue naturæ opera faciāt, quæ citra repræhensionē tamē & absq; calumnia consistunt: & tam communiter (ut dictum est) cibum capiant, q̄ communiter dormiant: si modo

F ij

tanta

tanta multitudo sit, quā una domus possit capere. alioqui duæ forte aut tres domus existant, quæ ipsos recipiant. Nullus autem omnino quidcūq; habeat propriū, sed diu noctūq; in cōmune uiuat, & noctes eandem inter ipsos cum diebus habeant obseruationem. Neq; enim semper omnes dormiunt: sed manifestarium est, quod dum hi dormiendo occupati sunt, illi uigilant, & prorsus quidam dormientes inspiciunt.

Ceterū si quæ habitatiunculae seu cellulae in ullo monasteriorum fuerint, sub generali huius amplæ urbis patriarcha, siue in eius confinijs, aut sub sanctitate tua constitutorum, siue à nobis ipsis ædificatorum, siue ab alijs: hasce omnes omnibus modis demolieris, aperiesq; ipsis mutuū inter se aspectum, ut quæ uicissim inter ipsos geruntur, omnes intueantur. Cur enim tandem hoc agere reuerētur, qui semel se deo dedicauerunt, & omnem popularem conuersationem ualere iusserunt? Atq; hoc quidem ea fini obtinere, tam hoc tempore, q̄ in omne deinceps æuum uolumus: nullo (ut dictum est) propriā habitationem habente, sed omnibus in unum congregandis, & quæ uicissim inter ipsos gerantur, spectaturis. Illud enim constat, quod eiusmodi peragere studebunt, quæ undiq; reprehensione careant.

Quod si quis usq; adeo impudens uisus erit, ut conari audeat transgredi ea, quæ lege promulgata sunt: hæc solitariae māsiois præsul examinato. uolumus em̄, ut ista nostra obseruatio diligentius custodiatur. Et primum quidem, ne monasterium multos habeat aditus, sed unum tantum, aut duos forte, & ut portæ adsistant uiri ætate graues, & casti, neq; non omnium testimonio cōprobat, qui neq; ipsos reuerendiss. monachos permittāt sine præsulis uoluntate monasterio egredi, sed intus eos contineant, ut ea, quæ deū concernunt, perquirant, nec seipsos, actionesq; ac studia sua à deo ditellāt: neq; alios quospiā uel inter diu uel noctu in monasterio uersari sinant, qui quidē, ne reuerendiss. monachorum sincera ac recta maneat opinio, efficiant.

Esto autem monasterium forti muro circumseptum, ne quis alia parte exitus sit, q̄ per portas. Deinde etsi ecclesia in monasterio non sit: neq; sic tamen licenter prætextu ecclesiarum egrediantur, aut etiam deambulationes illic faciant, & cum aliquibus colloquantur, quibus cum non deceat, sed tempore quidem sacri ministerij unā cum præsule, & primoribus eius, ac ætate prouectis illō accedunt. ministerio autem impleto, quidquid monachorum est, omnes in cōnobium denuo concedant, & ibi resideant, simulq; magnum deum precibus fatigent, & sacrarum scripturarum lectioni incumbant. ingens enim sacrorum istiusmodi librorū existit chorus, & potis est cuiusq; animū emēdare, ac sacris irrigare eloquijs: quæ si continue legant, non unq; errauerint, neq; ad humanas delabentur sollicitudines. Porro in sacrosancta ecclesia, quæ in monasterio consistit, quatuor aut quinque ex eadem mansione senes sint, quibus omnis iam difficultas in sancta illa uitæ ac fidei institutiōe superata est, & qui ordinationem in clero meruerunt, presbyterorum forte, uel diaconorū, uel aliorum deinceps gradum tenentes: atq; hi aduentibus sui copiam facient, & de scripturis sanctis exquisitis fermocinabunt, efficientq; ut alij omnes tales reputēt, simul sacram adseruantes ædem, simul inuent utem insolescentem & terminos suos egredi uolentem in tolerantia retinentes.

Non ingreditur autem omnino, neq; mulier in monasterium uiroꝝ, neq; uir in muliebꝝ, uel obrentu memoriæ defuncti illic reconditi, uel ob aliam causam. Et maxime si quis fratrem forte, aut sororem, aut quempiam ex genere cōiunctis se in monasterio habere dicat. monachis etenim cognatio in terra non est, utpote qui cælestem uitam affectent. Quid enim omnino tandem uolentes, huiusmodi aditiones faciūt: nisi si quid perpetrare uelint rerū inter dictarum: cum & ea, quæ uiros decent, uiris in uiroꝝ monasterijs efficere, & cōsimiliter quæ mulieribus attributa sunt, mulieribus liceat in muliebꝝ monasterijs peragere: nullo alteri admisto, neq; si frater, aut soror, aut alius cognatus esse dicatur. Neq; em̄ per hāc causam aditū ipsis patere concedimus. nam si ipsa præciderimus principia, & errorem, qui per aspectum se animis hominum insinuat, & exinde ad mala lubricitatem prohibuerimus: multo clemētor & facilior exister sacris decertatoribus uitæ in melius emendatio. Omnes itaq; huic legi obtemperanto, & neq; uirum recondunt in muliebꝝ monasteriorum sepulchris, neq; mulieres in uiroꝝ monasterijs seu ascererijs defodiunt. neq; enim uiris mulierū domicilia, neq; rursum uiroꝝ habitacula cōueniūt mulierū consortijs. Nec per eos, qui propter defunctos ingrediunt, uolumus exinde inhonestas hasce cōmissiones fieri: ne per hāc causam naturæ fenestra aperiat, ut ea, quæ nefas est, delicatius in se admittat, & ludos faciat, sacrasq; res defoderet, ac uelamēto pieratis & sub specie exsequiarum ea perpetret, quæ neq; dicere, neq; in animo cōgitare solitariam uitam exercentibus pulchrum est. Cum uero illud re ipsa manifestum existat, quod necesse sit eos, qui sepulturis peragēdis ministerium præbēt, & maxime qui fere tra deportant, quicq; defodiūt, ingredi in monasteria: res sanē difficilis cōsistit in muliebꝝ, cum ob

cum ob alia multa, tum propter præfatam prohibitionem. Sancimus tamen, ut si quando tale aliquid futurum est, & mulier aliqua in muliebri sepeliatur monasterio (uirum enim ibi sepeliri non permittimus) reuerendis. quidem mulieres in suo permaneant habitaculo, sola autem ostiaria, siue ostiaria, & ipsa forte (si uelit) antistes his, quæ fiunt, interfit. simulatq; uero illi, quæ circa exsequias fieri solent, tã sepulchro effosso, q̃ corpore recondito, effecerint: statim discedant, neq; aliquas ipsi reuerendis. spectantes mulierum, neq; ab aliquibus earum spectati. Sed neq; aliam ingressu occasionem excogitanto, uel uiri in muliebria monasteria, uel mulieres in ea, quæ uiris deputata sunt, per causam eorum, quæ peraguntur circa exsequias, quas scilicet memorias appellitant, in tertium nonumq; diem conuenientes, item cū quadraginta exceßerint, aut etiam annus: cum liceat, siquidem muliebri monasterium sit, mulieres omnia peragere: si uirile, uiros: neq; per huiusmodi occasionem uenerabilibus monasterijs aliquam inurere infamiam. Quia uero nihil eorum, quæ inclusa sunt legibus, uti æquum est, seruari potest, nisi conuenientē habeat custodiam: sancimus, ut qui cuiusq; monasterij pro tempore præsul fuerit, continue ad ipsum animaduertat, & in unoquoq; ad instar rei & disciplinæ publicæ operā nauet. Et sicubi uel paululum quiddā cōtra decorū fiat: protinus hoc emēdet, neq; committat, ut maior exinde lapsus oriat, & anima, quæ ad salutem ex sancta uitæ atq; fidei institutione prouenientē confugit, pereat. Ipse quoq; monasteriorum summus præsul, siue in loco sit, quemadmodū in hac est urbe, siue nō, enixe in eā rem operā dato, & apocriarios suos (ut nuncupantur) per monasteria dimittito: ē uicinis etiam interroget, nunquid mali in aliquo uicinatorum perpetretur monasteriorum: atq; hæc omnia cōcerceto, & competentem pro dignitate impendito prouidentiam. Sed & cuiusq; ciuitatis episcopus in hoc prouidentiam adhibeto, siue patriarcha, siue metropolitanus, siue quicumq; sit: & reuerendis. defensores ecclesiæ suæ mittito, qui hæc perquirant, & obseruent, neq; committant, ut præter decorum quidq; fiat. sed & si quid tale perpetretur: ut primo quoq; tempore hoc corrigant. Consimiliter autem & sanctiss. huius almæ urbis patriarcha ea, quæ monasteria hic concernunt, perquirito: & eius rei custodes dei amantiss. defensores sacrosanctæ maioris ecclesiæ, & quoscunq; diligentissimos honestissimosq; esse putauerit, constituito: ut maiore adhibita custodia, amplior item obseruatio, & pro delictis uindicta procedat. Enimuero singula monasteria sub aliquo censeri oportet antistite, & habere (quemadmodum diximus) quos dicūt apocriarios, uiros ætate graues, qui & in monastica iā disciplina impendio decertarint, neq; facile corporis sustineant impetus, & rebus gerendis atq; ipsorum usibus uacarint. Neq; hoc tantum, si uirorum monasterium sit: sed etiam si mulierum forte sit, duo aliqui uiri, uel (si haberi possunt) eunuchi cōstituant, qui ampliss. testimonio comprobati, negocia ipsarū gerant, & ineffabile ipsi communionē, cum eius rei oportunitas erit, distribuunt. Quod si illi de necessitate aliqua monasterij, aut quæ unam aliquam reuerendis. ascetiarum pertingat, necessarij aliquid dicere uoluerint: colloquantur ea de re cum sola antistite, neq; præter ea cum ulla alia mulierum, quæ in eo consistant monasterio: per reuerendis. tamen omnia conficientes ostiarias. oportet enim & huiusmodi aliquas ad fores collocari, quæ consimiliter & ingressus, & exitus respicientes, tam exitus mulierum prohibeant, q̃ inaccessos uiris aditus, exceptis apocriarijs, reddant. Hi aut ostiarias accedēt, & aduentus sui causam exponent. antistes uero re cognita, & progressa cum his colloquetur: ipsiq; ad illam referent ea, quæ dispensationem eorum concernunt, & necessitatem, quamobrem acceßerint. Atq; ita & humana pulchre administrabuntur, & ex omni parte nullo tentata malo durabit castitas. Certe si quis delinquat (ut multa sunt humana, neq; quisq; ita cōtinere naturā potest in officio, qui aliquñ peccet. hoc enim solius est dei) hunc quidem, si mediocri delictum sit, & admoneto, & seorsim includito, tempusq; illi assignato pœnitentiæ: ut meliore ratione percepta, ad seipsum redeat, neq; depēsos iam & exhaustos labores amittat. Sin uero maior lapsus fuerit: pro modo peccati adhibetor etiā emendationis diligentia, & item uehementiorē admonitionē & fortiozem pœnitentiam expetito. Et siquidem hisce modis seruare eum ualuerit, qui labi coeperat (idem autē & in mulieribus sanctimoniali uitæ deditis, & in uiris dicimus) magno deo gratias agat, qui & angelicis in cælo potestatibus gaudium oboriri dixit, si quis peccatorum seruetur. At si delictū atrocius sit, q̃ quod medela reparari possit: tūc prorsus monasterio ipsum expellito: ut cum seipsum à melioribus ad deteriora contulerit: ipse solus improbitatis suæ fructum capiat, neq; uiciorum suorum aliquid cæteris contagione adfricet, quemadmodū peste laborantia & incurabiliter ægotantia solēt pēcora. Nam ut maxime hi neglexerint: non tamen maiestas ista despiciet imperatoria, neq; indignatione contra id factum, contrāne

locorum episcopum, & ecclesiasticos, qui sub ipso constituti sunt, abstinebit, nisi hoc obserua-
uerint: nimirum cum eius negocij diligentia necessario ipsi etiam maiestati imperatoriae in-
cubat. Si enim puris illi nudisq; manibus pro republica preces deo obtulerint: manifestum sanè,
quod & res militaris pulchre se habebit, & ciuitates in bono statu erunt. deo item propicio ac
beneuolo constituto, quomodo non omnia in summa pace, & recta legum moderatione uige-
bunt? Terra quoq; nobis fructum feret, & celerius bona sua edet, per dei beneuolentiam precibus
illorum uniuersam rempublicam in unum colligentibus. sed & communis hominum figura
uenerabilior erit, quarentq; quod præstantius est, illorum puritatem reueriti. Vnde una fiet
conspiratio, omnibus simul ad hoc concurrentibus, & (quoad fieri potest) exterminata omni
malicia, melioribus sanctioribusq; studijs introductis, & dignitatem habentibus. quod qui-
dem cum desideremus, bonum haud dubie opus, quemadmodum persuasum habemus, perfi-
cimus.

Illud quoq; omnibus obseruari modis uolumus, ut si quis reuerendis, monacho-
rum in caupona aliqua diuersari uideatur, ilico is tradatur ciuitatum defensoribus, aut hic iu-
dicio excellentiae tuae, castigeturq; conuictus, certiorq; ea de re reddatur antistes, ut eum, qui
hæc deliquit, & turpem uitam cum angelico hoc statu permutauit, expellat monasterio. Dua-
bus enim potissimum in rebus operam & diligentiam reponere oportet monachos, ut aut sa-
cris uacent scripturis, aut quas manuiarias uocare solent artes, monachos decet meditari exer-
ceantq; siquidem mens inerti ocio dedita haud sanè quidq; bonorum pepererit. Atq; hanc

legem de his proponimus, tam in hac regia ualituram urbe, q̃ in omnibus gentibus. nam & ad
unumquemq; religiosiss. patriarcham pro maiore cautela & competente custodia eam trans-
mitteremus. hi uero ad metropolitanos sub ipsis constitutos eam emittent. illi autem omnibus
alijs impertientur episcopis, & per episcopos hæc reuerendis. monachis eorumq; antistitibus
manifesta fiet.

Porro huius rei obseruationem committimus non tantum cuiusq; man-
sionis solitariae præfati, neq; solum dei amanti. locorum episcopis, aut religiosiss. metropo-
litanis, aut sanctiss. patriarchis: sed & hic quidem præfatis, ut si res uehementiore aliqua ani-
maduersione indigeat, de hoc à dei amatiss. uiris edocti, id exsequantur: in prouincijs uero illarum
præsidibus, ut tamen quid facto opus sit, prius à dei amanti. perdiscant episcopis. Et prorsus
tā per sacras personas, quàm magistratus ea, quæ deum concernunt, incorrupta existant: &
præ cæteris omnibus per maiestatem imperatoriam, utpote cū nihil diuinarum rerum, & quæ custo-
dire iustum est, à nobis negligatur: sed per omnia studeamus, ut communis reipublicæ status
ex magni dei & seruatoris nostri Iesu Christi erga homines amore fructum auferat per reue-
rendiss. uirorum puritatem: quam custodient & clerici, & monachi, & episcopi tam maiores,
quàm minores, tum sacrorum memores canonum, tum nostrarum legum & constitutionum
de hoc conscriptarum, quas & ualere, & ratas esse per præsentem quoq; legem sancimus.

Quæ igitur nobis placuerunt, & per hanc sacram declarantur legem, ea cognoscens glo-
ria tua, effectui & fini tradere studeto.

DE VICARIIS, SEV LOCVM TENENTIBVS. ITEM

de mulieribus adulterium committentibus, & alijs capitulis.

Constit.

CXXXIII.

In nomine domini Iesu Christi dei nostri.

Imp. Caesar. Flauius, Iustinianus, Alamanicus, Gothicus, Francicus, Germanicus, felix, pius, glorio-
sus, uictor, triumphator, nunq̃ non colendus augustus. Musonio præfecto urbis.

Vm sedulo circumspicimus, quæ ad subditorum nostrorum utilitatem perti-
nent: depræhendimus uaria collatoribus nostris incōmoda per uicarios impor-
tari, qui tam à ciuilibus, quàm militaribus magistratibus instituuntur in prouin-
cijs: deq; ea re pridem legem conscripsimus, particulatim quandā negocio cor-
rectionem adhibentes.

Nunc uero cum perfectius nostris opem ferre colla-
toribus studeamus: sancimus, ne quam licentiam habeant orientalium pro tempore, Illyricia-
norumq; prætoriorum præfecti, aut comes largitionum, aut comes rerum priuatarum, ut uel
uicarios in prouincias emittant, uel ipsos prouinciarum præfides sui magistratus illic uicari-
os faciant. Sed neq; prouinciales magistratus, ut in conceditis sibi prouincijs per quamcunq;
ciuitatem pro se uicarios instituant, Solummodo autem iubemus, ut per Osdroenam & Me-
sopotamiam

Iopotamiam prouincias uicarij sint: & item si usus postulet, ad alia loca expeditionis tempore aliquis pro commeatu & alimonia exercitus mittat: atq; hoc tamē nostro iussu. Ad hæc iubemus, ut neq; magistri militum, neq; duces in prouincijs, in quibus cum imperio esse iussi sunt, uicarios, aut uiolentijs cohibēdis præpositos, aut latruncultores habeant. Si uero usu ueniat, ut necessitate exigente uel magistri militum, uel duces iussu nostro mittantur ad alia loca: tunc uicarius in locū absētis fiat, & hoc ex cōmissione nostra. **PORRO** nulli magistratui, neq; ciuili, neq; militari licitum esto absq; necessaria causa obire prouinciam. Si qua uero necessitas, ut huiusmodi aliquid fiat, postulauerit: sumptibus suis hoc facere tam ipsos iubemus magistratus, q̄ qui circa eos uersari solent, & obtemperatē ipsis cohortem. Sed neq; angarijs, neq; his, quæ epidemeticæ dicuntur, aut ullo alio incōmodo collatores nostros prægrauent. Item neq; consuetudines nominent: aut requirant ea, quæ iniuste decessorum aliqui ad suū fortasse lucrū excogitarunt. Quæ enim improbe excogitantur, ea ne longa quidem consuetudine confirmari uolumus. Scituris omnibus prædictis magistratibus, tam ciuilibus, q̄ militaribus, quod si hæc cōtra factum aliquid fuerit: & is, qui uicarios pro se instituit, uiginti librarum auri poenam dependet, neq; non cingulo spoliabitur: & qui id factum in se admisit, bonis suis exutus, subdetur exilio. Ad maiorem autem dispositionis nostræ cautelam iubemus, ut locorum episcopi, & prouinciarum præfides, & item qui urbes incolunt, neminem contra præsentem nostram dispositionem suscipiant, siue uiolentijs cohibendis præpositus, siue latrunculator sit. In summa, neminem magistratuum, neq; ciuiliū, neq; militarium, qui quidem in prouincia præsens sit, uicarium pro se habere concedimus. Et maxime iubemus, ut prouinciarum præfides ita recte se gerat, ita res pulchre administrent, ne opus sit de quocunq; negotio, quod inquiri tractariūe debeat, alios in prouincias emittere. Quod si necessitas postulat, ut aliqui per causam publicarum exactionum, aut quarumcunq; aliarum emergentiū quæstionum, in prouincias uicarij mittantur: is neq; præfidentiam, neq; nomen uicarij habeto. Simulatq; uero is, qui in prouinciā mittit, ibi fuerit: nihil damni collatoribus irrogato, sed cōcreditam sibi functionem perficito, præfide prouinciæ & cohorte eius auxilium illi præbentibus. Cæterū si cōtra accusatū forte præfidē mittatur: tunc iubemus, ut prorsus illi prouincialis cohors appareat. **Quemadmodum** autem prohibemus, ne uicarij fiant: ita iubemus, ut prouinciarum præfides & eorum cohortes omne periculum sustineant, nisi publicorum tributorum profligationem, & publicam per loca disciplinam, neq; non ut omnis iniuria atq; damnum reprimat, diligenter ad sollicitudinē suā reuocauerint. Item si in prouincijs uel uindices, uel susceptores sint publicorum tributorū, indigeantq; aliquo auxilio: iubemus, ut prouinciarum præfides & eorum cohortes omnem intentionem atq; studiū eō conferant, quomāgis publicorū tributorum exactio absq; ullo impedimento procedat. Sed & omnes mouendas controuersias, siue pecuniarias, siue criminales, quæ tamen prouinciarum præfidibus competunt, in disquisitionem eos uocare præcipimus, ut & suo eas periculo examinent, & more legitimo terminum ipsis imponant. **AD HÆC** iubemus, ut prouinciarum præfides, siue præsentēs, siue absentes sint, anteq̄ magistratum suscipiant, tam præfecturæ, quā nostris largitionibus, & comiti rerum priuatarum, de colligendis unicuiq; prædictorum magistratuum pecunijs cautionem exponant. Ita quidem, ut tametsi cautionem non præstent: nihilominus tamē, quasi cautione exposita, ita iubemus ipsos iuxta & cohortes eorū prædictis obligari magistratibus. In illis uero prouincijs & urbibus tātū uolumus, ut præfides circa tributariam exactionem periclitentur, in quibus neq; scriniarij, neq; uindices, neq; alij quidā fuerint, qui suo periculo exactionem expediant. **SED ET HOC** ad nos peruenit, quod quidam eorum, qui in prouincijs magistratum gerunt, ita impie ferantur cupiditate lucrī, ut neq; testamenta fieri, neq; facta insinuari, neq; aliquos nuptijs inter se iungi, neq; nuptialibus donationibus actorum monumenta constitui, neq; defunctorum corpora sepulturæ tradi, neq; rerum inuentaria describere, aut aliud eius generis uel apud acta publica, uel in testationibus excipiendis celebrari absq; dispendio cōcedant. **Quapropter** interdicimus omnibus magistratibus ciuilibus pariter & militaribus, neq; non eorū cohortibus, aut quicūq; tandē sit, ne quid eiusmodi præsumant. Si quis uero huiusmodi flagicium in quocunq; reipublicæ nostræ loco perpetrare attentauerit, aut adiuuare ministerio eum, qui tale quid audeat: iubemus, ut tales spoliati cingulo, mittantur in exiliū, & ex illorum substantia damnum, quod iniuria affectis obuēnit, in duplum restituatur: non adempto illis neq; reliquo, quod legibus præbetur, auxilio. **Omnem** porro licentiam concedimus religiosissimis locorum episcopis & ciuitatum primatibus, ut huiusmodi conatus prohibeant: & procurent, quomāgis omnia

hac sine

hac sine impedimento & pro tenore legū absq; dispendio procedant, & quæ eam partem concernunt, per suggestionem ad nos referant.

A P P E L L A T I O N E S sanè, quæ secundū legem offeruntur: uolumus, ut omnes iudices, etsi nostro iussu audientiam præbeant (quia & à diuinis appellare licet iudicibus) siue maiores, siue minores sint, suscipiāt: & actitata in causa sine ulla dilatione litigatoribus edant, ut legitima in his procedat examinatio.

Ad hæc iubemus, ut appellatione secundum legem oblata, neq; executio peragatur, neq; possessiones rerū transferantur, donec absoluta in ea processerit iudicatio.

C V M V E R O contigerit adulteria, raptusue mulierum, aut cædes, aut quæcunq; alia crimina in prouincijs admitti: iubemus, ut prouinciarum præfides omnia secundum leges uindictent: & ipsos, qui deliquerunt, non alios pro alijs capiant, aut ex regionibus, unde qui deliquerunt, ducūt originem, alium pro alio cōprehendant, damnumue importent ipsorum prædijs. Sed neq; propter eum, qui deliquit, oppugnationes faciant, aut de criminis persecutione lucri sui causa trāsigant, aut delinquentiū bona sibi lucrifaciant. Nam ut reos legitimas sustinere poenas uolumus: ita neutiquam collatoribus nostris damnum, aut lucrum ex hoc prouenire iudicibus, eorumue hominibus, aut etiam cohortibus iubemus: ne quando nimia bonorū auaritia depræhendantur uel iniuste aliquos affecisse supplicio, uel delinquentes uendidisse pecunia. Nam si quid hæc contra factum fuerit: tam ipse prouinciæ præses omne exinde damnum iniuria affectis obueniens refarciet, & tormentis subiectus, tradetur in exilium: q̄ etiam adfessor eius consimile sustinebit supplicium, si his, quæ à præside geruntur, contra leges scripto consenserit: sed & cohors eius, atq; alij, qui lucri sui gratia in talibus ipsi ministeriū præbuerunt, non solum dispendia cōpellentur iniuria oppressis restituere, uerū etiam ut horum authores, legitimis subditi supplicijs, tradentur in exilium.

Cæterum si quis eorum, qui de criminibus postulati rei sunt, uel laritet, uel illam prouinciam, in qua crimen contraxit, reliquerit: iubemus, ut legitimis à præside edictis euocetur: & nisi obtemperauerit, illa contra ipsum procedant, quæ nostris definita sunt legibus.

At si compertū fuerit, quod is in alia degat prouincia: iubemus, ut eius prouinciæ præses, in qua huiusmodi delictum admitti contigerit, publica utatur epistola ad illius prouinciæ præsidem, in qua persona, quæ id peccatum in se admisit, degit. Ille uero, qui publicas accipit literas, suo periculo & cohortis suæ talem compræhendat, & eum ad prouinciæ præsidem transmittat, in qua deliquit, legibus expressa subiturum supplicia.

Sed & si is, qui publicā accepit epistolam, omisso id ipsum animo fecerit, aut cohortales eius cōsiliū pdiderint, aut imperata facere neglexerint: tūc & ipsū præsidē tres auri libras, & itē cohortē eius alteras tres pro poena soluere iubemus.

Siue autē præses, siue aliquis de eius cohorte lucri causa talē personam non præhenderit, aut præhensum non transmiserit, & hoc fecisse conuictus erit: denudatus cingulo, in exilium traditor.

P R A E T E R E A hoc quoq; ab omni magistratu obseruari iubemus, ut si scripto compræhensam iussionem nostram ad aliquem destinari magistratum contingat, & is medio tempore abeat magistratu: qui post illum magistratum init, pariter hanc suscipiat & insinuet. & quidem si priuata causa est: perinde eam impleat & exsequatur, quasi ad ipsum scripta foret.

Si uero istiusmodi iussio ad publicū spectabit: examinet hanc. & si publicum nihil ex ea re detrimenti capiat: quæ in ipsa continentur, impleat.

Sin autem publico ea damnum minetur: nihil prorsus ex ea agatur, sed prius per suggestionem ad nos referat, ut altera in eo negotio à nobis depromatur iussio.

Sed & si mandata à quocunq; magistratu sint edita, & prius, q̄ ea insinuentur, aut eum, qui mandatum dedit, aut cui mandata data sunt, contingat remoueri à magistratu: itidem is, qui in magistratum successit, hæc suscipito, & exsequitor, si legitime facta fuerint.

Si uero cōtra legem, aut aduersus rempublicam facta sint: pro infectis ea haberi iubemus.

Q V O N I A M V E R O & hoc impietatis genus in diuersis reipublicæ nostræ locis admitti cognouimus, quod creditorum filios ausint pignoris loco, uel ad seruire detinere ministerium, aut etiam ipsorum locare operas: omnibus id modis prohibemus. Et iubemus, si quis tale quid deliquerit, ut non solum debito excidat, sed & in alterum tantum condemnetur, dandum ei, qui ab ipso detentus fuit, aut parentibus eius: & insuper à locorum magistratibus corporalibus subdatur supplicijs, quandoquidem liberam personam debiti nomine detinere, locareue, aut pignori capere præsumpsit.

I L L V D Q V O Q V E ad collatorum utilitatem corrigere nobis uisum est, ut si qua mulier in instrumento mutui marito suo consentiat, uel patrimonium suum subscribēs, aut etiam se ipsam reddēs obnoxiam: iubemus, ne tale ualeat aut obtineat, siue semel, siue sæpius huiusmodi aliquid in eo ipso fiat negotio, siue priuatum, siue publicum debitum sit: sed perinde habeatur, quasi neq; scriptum sit: nisi manifeste ostendatur, quod pecunia numerata

merata in proprios ipsius uxoris usus insumpta fuerit. NECESSARIUM autē putamus, ut & illud competente auxilio corrigatur, ne qua omnino mulier ab ullo magistratu qualibet de re includatur carcere, deturque in custodiam. Sed siquidem mulier pro publicis priuatisue debitis secundum legem actione petatur: uel per maritum, uel per se, uel per quamcunque tandem personam uoluerit, legitime in iure respondeto, causamq; agitato. Sed & si uidua sit, aut uiro neq; initio nupserit: consimiliter mulieri licitum esto, ut uel per se, uel per quamcunque personam uoluerit, secundum legem iura sua proponat. Qui uero prædictorum aliquid hæc contra facere præsumpserit: eum iubemus, si maior magistratus sit, uiginti librarum auri: si minor, decem librarum auri poenæ obnoxium esse. qui uero in prædictis functionibus ministerium ipsis præbuerunt: hi denudati cingulo, tormentis subdantur, mittanturq; in exilium.

Cæterum si mulier post legitimam citationem neminem instituere uoluerit, qui pro ipsa respondeat, aut etiam in iure litem persecuta cōdemnetur: ne sic quidē in carcerē includatur, tradaturque custodiæ: sed ea, quæ leges iubent, in rebus ad ipsam pertinentibus procedant.

Enim uero si crimen mulieri intente, propter quod necesse sit eam tradi in custodiam: si quidem fideiussorē dare poterit, qui pro persona eius spondeat: habeatur ei sanē fides. Sin iurauerit, fideiussorem se dare non posse: iuratoriā cautionem exponat de obseruatione iudicij. Si grauis crimen inueniatur, de quo instituitur accusatio: in monasterium aut asceterium conijciatur, aut tradatur mulieribus, per quas possit pudice & liberaliter adseruari, tantisper dū cognitio interponatur in causa: tuncq; demū cōtra ipsam procedat illa, quæ legibus definita sunt. Nullam enim mulierē pro pecuniaria causa, siue publica, siue priuata, proue criminali, ullo modo in carcerem mitti, aut uiris custodiendam dari concedimus, ne per huiusmodi occasiones pudicitia illarū depræhendatur affici contumelijs. Monasteriā planē aut ascetiam nullo actiōis genere ē suis abstrahi monasterijs aut asceterijs cōcedimus.

* SI QUANDO adulterij crimen manifeste probatum fuerit: tunc transmissio libello repudij, iubemus, ut illæ poenæ delinquentibus irrogentur, quas præscribunt leges: illis quoq; legitimas sustinentibus poenas, qui quidē, uel internuncij uel ministri tam impio crimini exstiterunt. Præter ea de substantia adulteri, si uxorem habeat, dos ei donatioq; ante nuptias conseruetur: aut si dotalia instrumenta non interuenerunt, portio, quæ prædicta defertur lege. Reliquam eius substantiam descendentes aut ascendentes (si qui sunt) usq; ad tertium gradum capiant secundū ordines & gradus suos. Si nulli huiusmodi supersint: fisco hæc addici iubemus. Mulier uero, quæ adulterium commisit, competentibus subdita poenis, in monasterium conijciatur. atq; si maritus intra biennium eam recipere uoluerit: damus ei huius agendi licentiam, ut & in matrimonio eam habeat, neq; ullum ex hoc reuereatur periculum: matrimonio quoq; per ea, quæ medio tempore facta sunt, nō lædendo. Sed si prædictum tempus prætereat, aut maritus, anteq; uxorem recipiat, uitam finierit: iubemus, ut ea & tondeatur, & monasticū habitum assumat, & per omne tempus uitæ suæ in eo monasterio habiter. Vnde si descendentes habuerit: duas quidem portiones substantiæ eius ipsi capiant, parriendas secundum legum ordinem: reliqua uero tertia pars monasterio assignetur, in quod conijcitur. Si descendentes non sint, sed ascendentes inueniantur, qui huiusmodi impiamento non fauerint, opemue tulerint: hi trientē capiant secundum legum diuidendum ordinem: bes uero tribuatur monasterio, in quo talis mulier includitur. Si neq; descendentes, neq; ascendentes habeat, aut ascendentes tantæ impietati opem tulerint: omnem eius substantiam capiat monasterium. illo obseruando, ut per omnes casus marito pacta conuenta, quæ dotalibus cōpræhensa sunt instrumentis, salua sint.

EX QVO uero quidam nostram legem student transcendere, in qua specialiter causas enumerauimus, ex quibus solummodo libelli repudij uel à uiro, uel à muliere transmitti queant: iubemus, ne quo modo præter illas causas diuortia fiant, factæue confirmentur, aut matrimonia mutuo soluantur consensu, & uicissim alter alteri delictorum ueniam præbeat. Quod si præter causas, quæ à nobis definitæ sunt, matrimonium aliqui dissoluere præsumpserint: iubemus, si quidem descendentes, uel ex eo ipso, uel ex alio matrimonio habeant: ut facultates eorum illis secundum legum ordinem tribuantur: & tam uir, q̃ mulier in monasterium per omne uitæ suæ tempus conijciatur, & de cuiusq; patrimonio quaternæ uncia assignetur monasterijs, in quæ conijciuntur: uiro nimirum ne usum quidem fructum habēte in ea parte, quæ datur liberis. Si uero descendentes non habeant, sed ascendentes reperiuntur: hi trientem substantiæ capiant, si tam impiæ solutioni matrimonij non consenserint. bes uero monasterio, in quod quisq; conijcitur, deputeretur. Si neq; descendentes, neq; ascendentes fuerint, aut etiam ascendentes factō præbuerint assensum: iubemus, ut uniuersum patri-

monium monasterijs, in quæ coniecti sunt, detur: ne per huiusmodi uasricem & commentū tam iudicium dei habeatur contemptui, q̄ lex nostra præuaricationi pateat. Sed & eos, qui huiusmodi matrimoniorum solutionibus ministerium accommodant, aut eiusmodi illicita instrumenta composuerint, corporalibus pœnis subdi, & in exilium mitti iubemus.

Certe si qui matrimonium dissoluere conati sunt, rursus se matrimonij nexu copulari uoluerint, ante q̄ conijciantur in monasterium: damus eis huius agendi licentiā, & prædictas ipsis pœnas remittimus, ut & facultates suas retineant, & ita inter se uiuant, quasi nullū eius generis peccatum interuenerit. Item una persona matrimonium reuocare uolente, nisi altera cōsentiat, pœnæ contra eam obtineant, quæ noluit.

Atq; hæc omnia custodiri iubemus tā in regia hac urbe, q̄ in prouincijs, tam per comitem imperialium rerum priuatarum & scholā palatinorum, q̄ præfides in prouincijs, eorumq; cohortes. Scituris ipsis, quod si quid negligētius ad huiusmodi aliquod delictum animaduertent, neq; hæc ita obseruauerint, & publicati onem bonorum, & exilium sustinebunt. Eademq; hæc iubemus etiam religiosiss. locorū episcopos obseruare, ut prouidentia eorum traditæ personæ cōijciantur in monasteria, & monasterijs ex earum bonis præbeantur hæc, quæ à nobis definita sunt. Si quis autem de adulterio accusatus, uel per prodicionem iudicium, aut quocunq; alio modo legitimas pœnas effugerit, deprehendaturq; postea cum muliere, propter quam accusatus fuit, turpiter conuersari, aut eam in matrimonium ducere: siue id uiuente adhuc marito, siue post mortem eius fiat: ne matrimoniū robur accipiat, iubemus. Quin eum, qui tale quid delinquere ausus fuit, etsi prius effugerit, cuius tamen iudici præbemus licentiā, ut eū comprehendat, & post tormēta legitimis subiiciat supplicijs, nulla indigenti excusatione aut probatione. Et mulierem casti gatam detonsamq; iubemus in monasterium conijci, & per uniuersum illic uitæ suæ tempus manere. utriusq; uero substantiam prædicto ordine diuidi, tam periculo (quemadmodum præ diximus) comitis rerum priuatarum, q̄ locorū præfidis.

QVIA VERO humani nos generis imbecillitatē oportet protegere: ut corporales pro parte pœnas minuamus: interdici mus, ne utraq; manus alicui, aut etiam uterq; pes amputetur, aut huiusmodi supplicia inferatur, per quæ resoluantur artus: quandoquidem artuum resolutio grauior est, q̄ utriusq; manus amputatio. Quapropter iubemus, ut si quid huiusmodi delicti admittatur, propter quod leges delinquentibus mortem inferunt: pro tenore legum is ipse pœnas sustineat. Si uero eiusmodi delictum fuerit, quod morte dignum non sit: alia ratione castigetur, aut mittatur in exilium.

Si delicti qualitas amputationem membri exigat: una duntaxat manus amputetur.

Pro furto autem prorsus nolumus, ut ullum membrum amputetur, aut mors irrogetur, sed alia ratione castigatio procedat. Fures uero appellamus eos, qui clam & sine armis talia delinquant. Eos enim, qui uiolenter grassantur, uel cum armis, uel sine armis, siue in domo, siue in uia, siue in mari: legibus comprehensas sustinere pœnas iubemus.

VT AUTEM non solum corporales pœnæ, sed etiam pecuniariæ moderatiores fiant: sancimus, si illi, qui in iudicio postulatur de criminibus, in quibus leges publicationē bonorum aut mortem definiunt, conuincantur aut condemnentur: ne bona ipsorum uel magistratibus, uel eorū cohortibus lucro cedant, sed neq; secundum ueteres leges addicantur fisco: sed si quidem descendentes habeant, ut hi bona obtineant: exceptis ijs, quæ per tale ipsis delictum acceperunt.

Si nulli descendentes subsint, sed ascendentes: usq; ad tertium gradum & ipsi obtineant.

Sin uero qui ita damnati sunt, uxores habeant: omnibus modis iubemus, ut hæc tam dorem, q̄ donationē nuptialē capiant.

Sed & si sine dote huiusmodi personis fuerint in matrimonio: legibus nostris definitam portionem ex uniuerso damnati patrimonio capiant, siue liberos habeant, siue non.

Quod si neminem prædictorum habeat is, qui deliquit: tunc fisco bona eius addici uolumus. In his tamen, qui perduellionis crimine damnati sunt, ueteres conseruari leges uolumus.

Prouidentiam igitur adhibeto gloria tua, ut præsentem sacram legem nostram & in alma hac urbe proponat, & per prouincias mittat, insinuetq; harum præsidibus: quomagus omnes subditi intelligant, quantam pro ipsis geramus prouidentiam.

NE QVIS COGATUR BONIS CEDERE. Constit. CXXXV.

Vibus maxime rebus diuinum à nobis numen placari perhibetur, ea sanè inter subditos iugiter incrementū accipere atq; elucescere cōtendimus. Zosari us quispiam ex Mysis oriundus, cum lachrymis porrectis precibus, nos edocuit, quod

quod cum pecuniarum publicarum pariter & priuatarum nomine conuentiones experiretur, à claris. prouinciæ præfide cum contumelia * & quidem sola. neq; enim credidit de ijs pecunijs proprietarum rerum suarum persecutionis libellos oblatum iri, id quod iniustissimum habetur, & inter ea capitula, quæ cum primis adferunt molestiam. Vbi enim locorum iustum est, ut is, qui in uniuersum ex accidenti, non supina negligētia res suas amisisse traditus esset, denuo per uim ad ignominiosam uitam transponatur, & ad quotidiani uictus, neq; non (ut licet conijcere) amictus corporis inopiam adigatur? De his edocti, alacriterq; cupientes id, quod deterius est, per melius corrigere, quo magis ea re omnium optimus deus concilietur, neq; calamitosi aliquid nostris geratur inq; usu habeatur temporibus: sancimus, ut nemini gloriosius. aut magnificentius. magistratuam liceat rei causa cessionis bonorum necessitatem alicui eorum inferre, qui de prædictis causis iudicium sustinent, aut huiusmodi contumelijs uti ac prætextibus, perinde quasi dum corporis supplicium ipsi remittitur, maluerit rerum suarum amissionem capessere potius, q̃ cū inopiæ iugo itidem ad mortē usq; præmi opprobrio ignominia. Iusiurandum tamē per adoranda præbeat eloquia, quod nullam rerum causa occasiōē aut aurum reliquum habeat, unde æris alieni supplementum faciat. Præterea si quæ ipsi iura lex uel ex hæreditate, uel cognatorum donatiōe in rebus mobilibus præster, in quarum possessione nondum constitutus sit, competere tamen ipsi uideantur, possintq; creditores uel partem ex ijs, uel etiam totum colligere, extra tamen res uxoris: reuera hoc fiat, siquidē ad ipsos pertineant, creditoribusq; huiusmodi actionum uindicandi, & in personam eius, qui aliquando iurium futurus sit dominus, actiones instituendi, siue præsens debitor est, siue non, & (ut simpliciter dicamus) quo ad actionem & uindicationem rerum, consistendi in persona eius, qui ita fuerit obnoxius, licentia sit. Diligens itaq; & uirtutis amas magnificentia tua, ea, quæ tam pie nobis placuerunt, obseruato: decem librarum auri multam ei, qui ex ijs aliquid, quæ de his à nobis sancita sunt, transgredi præsumpsit, irrogans. Neq; enim absq; periculo erit, sed & uitæ periculum inferetur ijs, qui uel sola cogitatione tēnus ea, quæ iuste à nobis per hanc sacram exprimuntur legem, transilire attentauerint.

DE ARGENTARIORVM CONTRACTIBVS. Constit. CXXXVI.

Vi in corpore ac collegio consistunt argentariorum huius almæ urbis, hi supplēces apud potentiam nostram facti, de multis nos capitulis petierunt, potiri cupientes auxilio, ut qui cum multis se utiles præbeant, nihil aliud exinde habeant, quàm constitutæ pecuniæ & mutui obligationes ex omni parte periculi plenas.

Nam cum sacra nostra existat constitutio, quæ uult, ut exactiones ordine fiant, ac primū quidem principales rei & res eorum excutiantur, deinde uero & fideiussores, & mandatores, neq; non constitutæ pecuniæ rei: ab hac legislatione ipsorum eximi consortium, & pari omnium grauissima, si ipsi quidem constitutionis auxilio uti nequeāt, sed protinus exigantur: cū uero constitutæ pecuniæ obligationes ab alijs percipiāt, non item ipsis satisfaciant, qui pecuniā cōstituerint, mādatores uē in eā rē, aut fideiussores exstiterint, & cōueniens putetur nostram ipsis constitutionem opponere. Sancimus igitur, ut cum aliqui ex his, qui argentariæ mensæ præpositi sunt, mutuam alicui pecuniam dederint, & uel constitutæ pecuniæ reos, uel fideiussores, uel mandatores in eam rem acceperint, opponaturq; ipsis constitutio, & ordo per eam introductus: nihilominus & in ipsis constitutio obtineat, nisi speciale pactum fecerint, ut creditori licentia sit tam principalem debitorem, q̃ mandatorem, atq; fideiussorem, & constitutæ pecuniæ reum conueniendi, non expectato constitutionis gradu. Propter ingens enim illud studium, quod argentarii circa publicos contractus adhibent, huiusmodi pacta cōuenta admittimus: cum non uideantur contra legem esse, propterea quod unicuiq; integrū est his, quæ ipsi à lege data & concessa sunt, renunciare. Proinde sicubi tale pactum fiat: licitum ipsis esto, tam principalem debitorem, q̃ mandatorem, & fideiussorē, atq; alias porro personas cōuenire. Ut quidem si nullū pactum adscriptum sit, penitus & in ipsis ualeat cōstitutio. Si pacta uero adscripta sint: simul formam ac regulam addant contractui, simul exinde inferatur exactio. SECUNDVM uero ipsis capitulum de altera illa exceptione erat, quam pridē fecimus, cum quis argentariæ mensæ præpositus militet, aut filios suos militare faciat, ut nequeant eo militātes ipsorum filij uti, quasi non ex paternis, aut aliunde quæsitis pecunijs militēt, sed creditorum: & petierunt, ut aut neq; in ipsis huiusmodi locum haberet præsumptio, aut ipsis

quoque eadem suppetarent, ut si quis mutuo ab ipsis sumpto militet, aut etiam eius filij, neque de bitum possit aliunde dissolui, uel ex istiusmodi militiae eius aut filiorum exactione satis ipsis fiat.

Nos igitur cum neque simpliciter legem proposuerimus, sed cum certa cautela: neque facile sub uerti ipsam sustineamus: sancimus, ut sacra constitutione ualente, neque hac praesumptione, quae secundum sacram constitutionem contra ipsos protenditur, sublata: quandoquidem multi, cum contrahunt, non suis omnia pecunijs facere uideantur: habeant & ipsi hoc priuilegium, ut si quis militet, aut eius filij, ipsius quidem militia omnibus modis obnoxia teneatur, si de numero earum sit, quae uendi solent. consimiliter autem & filiorum, nisi manifestissime ab ipsis comprobetur, quod uel ex maternis filiorum bonis, uel ex principali largitate militia ipsis accesserit. nam si debitum aliunde dissolvere nequeant: tunc argentariae mensae praepositis etiam ex filiorum militia satis fiat: siquidem ipsorum gratia hanc legem proponimus, opposcentes eam praesumptioni, quae ex constitutione nata est. Et quemadmodum illa praedicta contra ipsos praesumptionem effecit: ita & nos contrarium ipsi remedium addentes, his solummodo, qui de praedicto consortio sunt, liberalitatem nostram explicamus propter communem ipsorum utilitatem, quam in contractibus exhibent, dum multis se periculis immiscent, ut ingruentibus aliorum necessitatibus medeantur.

PORRO neque illud abs re dicere uisi sunt, si cuiuspiam mutuentur, aut etiam praeterito tempore mutuati sint ad nonnullarum mobilium, aut immobilium rerum emptionem, & certam auri summam dederint: ut prorsus ipsi ea in re potiora iura habeant, neque distortionem aliqua tentent: sed simulac ostenderint suis pecunijs eam rem comparatam esse, neque possint debitores pecunia ipsis numerata satisfacere: res istiusmodi pecunijs empta perinde ipsis addicatur, quae si reuera ab ipsis emptio celebrata foret, & nuda emptoris appellatio fuisset adposita. Neque enim iustum est, ut qui tam largiter pecunias suas profundunt, non item primum & extra omnem controuersiam positum ordinem in rebus sua pecunia comparatis teneant: duntaxat si in contractibus scriptura interueniente celebratis hypothecae aliqua facta sit mentio. hoc namque si obseruauerint: totum habituri sunt, quod a nobis petierunt. imo uero etiam amplius, quam petierunt: si quidem omnibus praestantiora ipsis iura in istis rebus concedimus, quae ipsorum pecunijs emptae probantur.

Si tamen contractus factus sit, aut fiat, nulla scriptura interueniente, ipsique uel pecuniam numeratam dederint, uel (quod maxime apud argentariae mensae praepositos fieri consuevit) species aliquot mundi forte muliebris, aut argenti, quod ob eiusmodi datur ueniditurus, pro quo tamen precium nondum perceperint: tunc liceat ipsis haec tanquam sua uindicare, etsi hypothecarum ius in istis non habeant. neque enim illi possidebunt aliena: & cum aurum pro precio non soluerint, frustra detinebunt ea, quae ipsis ab alijs tradita sunt: sed siue ad haeredes transmiserint, haeredes eorum pro ipsis, uel ipsa data reddent: siue ad haeredes non peruenierint, licebit haec ipsis uindicare, nulla contra ipsos hypotheca in eorum rebus, quae per alios forte quaesita sunt, ualitura.

QUIA VERO legem tulimus, ne argentariae mensae praepositi ultra bestes usuras foenerarentur, docuerunt autem nos, quod cum sine scripto foenerari soleant, hi deinde illiberales se circa usuras praebant, propterea quod & mutuum sine scripto contractum, neque stipulatio interposita sit: scilicet iuxta illud, quod uulgo dicitur, non conuenire, ut usurae citra interpositam currant stipulationem: quamquam multi casus sint, in quibus uel sine stipulatione & ex pacto nascatur usurarum obligatio: nonnunquam etiam haec, tametsi non ex patetis, sed suapte sponte introducuntur, tamen exigantur: propterea sancimus, ut usurae ipsis non solum ex stipulatione, sed etiam absque scripto praebantur, nimirum tales, quales ipsos lex stipulari permittit, hoc est usque ad bestem centesimam. Nam qui omnibus propemodum indigentibus opere ferre parati sunt: hos utique per eiusmodi minutias iniuriam perpeti, iustum non fuerit.

INSUPER de hoc quoque nos instruxerunt, quod hi, qui cum ipsis contrahunt, cum instrumenta contractus & ratiocinia conficiunt, partim publice ea in foro componunt, partim ipsi propria manu conscribunt, partim ab alijs conscriptis subscribunt: petieruntque, ut si quid eius generis conscribant ipsi, qui cum ipsis contrahunt, teneantur obnoxij, & ipsis satisfaciant, neque possint hoc in usum assumere & dicere, quod tametsi instrumenta, siue confessiones, siue ratiocinia omnia manu sua conscripserint, aut alijs scribentibus his subsignarint, aurum tamen, quod in istis comprehenditur, datum non sit: & ut exinde hypothecas habeant, & bestes usuras quamuis scriptae non sint, tamen percipiant.

Nos itaque, quoniam eiusmodi communia ac publica sunt, & maiore consideratione indigent: respondemus ad haec, uti conueniens est. Et quidem si quis publicum instrumentum confecerit, aut totum propria manu conscripserit, aut etiam instrumentis uel ratiocinijs ab alijs conscriptis subscripserit: ut omnibus modis tam ipse, quam haeredes eius personalibus scilicet actionibus teneantur obnoxij, sancimus. Neque enim temere hypothecam

hypothecam dederimus his, qui de ea pactum non fecerint, nisi omnino in scriptura eorum, quæ in bonis sint, cōprobetur facta esse mentio, aut ipsi bona sua pignori opposuerint, aut saltem hoc simpliciter adiecerint, periculo eorum, quæ in bonis habeant, aut deniq; aliquid prolocuti fuerint, aut cōscripserint eiusmodi, quod intellectum quendam hypothecæ adferat. tūc enim ipsis etiam hypothecam præbemus, ut neq; legum nostrarum in uniuersum naturā perturbemus, neq; ipsos tolerabili defraudemus auxilio. Usuræ sanè, siquidem certas pepigerint, pactæ præstentur. si uero duntaxat scriptum fuit, quod fœneraticium creditum existerit: nequeant contrahentes dicere, quod ex quo usuræ finitæ non sunt, propterea & debitum sterile haberi debeat: sed ex præsumptione ita celebretur exactio, quasi besse usuræ expressis uerbis nominatæ sint. atq; hoc quidem de cætero obseruetur. In ratiocinijs uero, quæ iam confecta sunt, etsi nulla usurarum habita sit mentio: tamen quia manifestarium est, quod apud argentariæ mensæ præpositum solūmodo cōtractus sub usuris ineatur, cum nō possit, qui ipse usuras dependit, sine usuris dare impendia: liceat ipsis besse usuras expetere, ut tamen de cætero obseruent ea, quæ præsens ipsis sacra lex largitur. In illo utiq; casu nimisq; ipsis opem ferimus, ut si ratiocinia proferantur, quæ expresse quancq; causam habeant adscriptam, in quam aurum datum est, atq; hic ratiocinijs ipsis subscripserit: etsi singulas in ipsis causas propria manu non scripserit, aut etiam cōfessionem de hoc aliquam, siue sub specie mutui, siue ex acceptilatione, siue etiam aliter, non cōfecerit: nequeat amplius ab eo, qui hoc fecit, singularū causarum particulatim probationes exigere: nisi forte ex abundanti uelit uel ipsi, uel credito ris hæredibus iusiurandū deferre. hoc enim solum ei concedimus: intra tamen ea tempora, quæ exceptioni nō solutæ pecuniæ attributa sunt. Nam si id quoq; tempus præterire contigerit, neq; iureiurando ipsos grauamus: id quod etiam in generalibus legibus descripsimus. quāq; ne hoc quidem ex usu erat * nam eum, qui propria manu uel scripsit, uel tradidit ratiocinia, quomodo iustum fuerit putare ita dissolutum exstitisse, ut quæ data non essent, pro datis scriberet? Quæ igitur nobis placuerunt, & per hanc sacra pragmaticā declarant legem, ea tam gloria tua, q̄ quicunq; præterea reipublicæ nostræ magistratus, inuiolata custodire in perpetuum studeto: decem librarum auri pœna imminente his, qui hæc uel transgrediuntur, uel transgredi patiuntur.

Desideratur hoc loco constitutio.

DE INTERPRETATIONE A' PRINCIPE FACTA. ET

ut usuræ particulatim solutæ duplum sortis non excedant.

Constit.

CXXXVIII.

Ræfens constitutio declarat, quod neq; usuræ, quæ per partes soluuntur, duplum debitæ sortis excedant. Item quod omnis sacra & principalis interpretatio uim legis obtineat.

REMISSIO POENAE ILLICITE CONTRACTA

rum nuptiarum.

Constit.

CXXXIX.

In nomine domini Iesu Christi dei nostri.

Imperator. Cæsar. Flavius. Iustinianus Aug. Floro.

Etulit ad nos gloria tua, incolas Syndyos pagi, neq; nō Hebræos in Tyro insula, illicitis contractis nuptijs, in sacram nostram incidisse cōstitutionem, nec secundum ea, quæ de hoc constituta sunt, quartam bonorum suorum partem inferre: iamq; ex ijs nonnullos in tertia ætate consistere, & filiorum patres esse, ac propterea cum lachrymis supplicasse, ne nunc tandem uxores à se dimittere cōpellantur: sed ut tam ipsas retineant, q̄ qui ex ipsis procreati sunt filij, aut procreabuntur, successores eorum existant, neq; ullam exinde reuereatur pœnam. Sancimus igitur, ut pro huiusmodi indulgentia propter præfatas causas singuli denas auri libras præbeant. ipsisq; uel solis maior illa pœna remittat, & tam uxores, q̄ qui exinde nati sunt, & (ut potest fieri) postea nascent, successores habeant. neq; id à nobis in exemplum alijs sancitum intelligatur: sed quocunq; alio scituro, quod si quid tale petierit: ultra hoc, quod petitis non potietur, etiam facultates amittet.

G iij

res amittet, atq; insuper corporalibus poenis exceptis, perpetuum incolet exiliū. Nemo autem his, qui a nobis nostra dignati sunt indulgentia, aut eorum uxoribus, existētibuscū uel futuris filiis, aut bonis, siue ex iudiciaria sententia, siue alio quocunq; modo inquietudinem inferat. Quæ igitur nobis placuerunt, & per hanc sacram nostram declarantur legem, quæ & uigorē habet specialis nostri indulti, ea studeo gloria tua effectui & fini tradere.

Desideratur hoc loco constitutio.

EDICTVM DE HIS, QVI LVXVRIVNTVR CONTRA
naturam. Constit. CXLI.

Imp. IVSTINIANVS A. Constantinopolitanis.

Vm semper omnes benignitate ac bonitate dei indigeamus: tum uero maxime hoc tempore, cum propter peccatorum nostrorum multitudinem uarijs ipsum modis ad iracundiam prouocauimus. Et quanq; minatus est, & clare ostendit, quibus secundum peccata nostra digni essemus: tamen clementer nobiscum egit, iramq; suam in aliud tempus reiecit, nostram expectans poenitentiam, ut qui nolit mortem nostram peccatorum, sed conuersionem & uitam. Quapropter iustū non fuerit, ut omnes nos opulentiam bonitatis ac tolerantiae & longanimitatis benigni dei contemnamus, ne in obduratum & poenitentiam refugiens cor nostrum iram nobis in die iræ accumulamus. sed cum omnes improbis studijs & actionibus abstineamus, tū uero maxime qui abominabili illa & merito deo exosa, atq; impia actione cōputruerunt. loquimur autē de stupro masculorum, quod nonnulli mares sacrilego & impio ausu præsument, cum masculis perpetrantes turpitudinem. Scimus etenim, sacris scripturis edocti, quā iustum deus supplicium his, qui olim in Sodomis habitabant, propter hunc ipsum in commissione furorem intulerit, ut in hunc usq; diem ea terra igni conflagret inextinguibili: deo per hoc nos erudiente, ut legibus contrariam hanc actionem auersemur. Rursum scimus, qualia de huiusmodi diuus dicat apostolus, qualiaq; reipublicæ nostræ leges promulgent. Vnde omnes, qui timori dei intenti sunt, conuenit, ut a tam impia & scelestā actione abstineant, quam ne in brutis quidem animantibus admissam reperire est. Et qui quidem nihil tale sibi conscij sunt, hi & in posterū eo se pacto conseruent. Qui uero hoc morbi genere contabuerunt: illi non solū de cætero peccare desinant, sed etiam rite agant poenitentiam, & coram deo procidant, & morbum beatiss. patriarchæ renuncient, rationemq; curationis percipiant, & (prout scriptum est) fructus producant poenitentiae, ut benignus deus pro opulentia miserationum suarū dignetur nos quoq; benignitate: & omnes illi agamus gratias de poenitentium salute, quos modo iussimus, ut etiam magistratus persequerentur, cōciliantes sibi deū, qui merito nobis irascitur. Et quidē scientes prudentesq; ad sanctorum dierum reuerentiā benignū deum obsecramus, ut ita hi, qui impiæ huius actionis cœno coinquinati sunt, poenitentiam capeant, ne alia nobis persequendi eius flagicij præbeatur occasio. Prædicimus autem omnibus deinceps, qui huiusmodi alicuius sibi peccati conscij sunt, nisi peccare desierint, & seipsos renunciantes beatiss. patriarchæ, salutis suæ curam gesserint, pro tam impijs actionibus deum intra sanctum festum placantes: quod acerbiora sibi accersent supplicia, nimirū qui nulla de cætero uenia digni habebunt. Neq; em̄ de eius rei inquisitione ac correctiōe quidq; relaxabitur, negligentiusne tractabitur contra eos, qui intra sanctum festum se non detulerint, aut in tam impia actione perstiterint: ne si omisso circa id animo simus, deum contra nos irremus, quod cæcutientibus oculis transmissimus actionem tam impiam, ac prohibitam, & quæ maxime idonea sit, ut bonum illum deum in omnium perniciem ad iram prouocet.

DE HIS, QVI EVNVCHOS FACIUNT. Constit. CXLII.

Imp. IVSTINIANVS A. Marthanae.

Supplicia, quæ ab aliquot retro principibus contra eos, qui eunuchos facere auderent, constituta sunt: omnia sanē manifesta existunt. Ex quo enim nonnulli rationem salutis suæ non habentes, ante paruum admodū tempus ausi sunt tam impium

impium in se delictum admittere: propterea & nonnulli meritis de se dederunt poenas, alij post irrogata supplicia etiā in exilium missi sunt.

Verū enim uero quia ne sic quidē à tam impia actione temperatur, sed in tantam multitudinē hoc flagicij genus excurrit, ut saepenumero ē multis uix pauci euadant incolumes, usq; adeo, ut quidā ex his, qui seruati fuerūt, sub nostro aspectu deposuerint, ē nonaginta ægre tres seruatos esse: quis obsecro in tantum salutis suæ cōtemptor existit, ut hæc despiciat, & inulta relinquat? Nam si leges nostræ eos etiam, qui gladiū contra aliquem distringunt, supplicijs subdunt: quomodo impune conuiuentibus præterire oculis possimus tot perpetratas cædes, & factū cōtra deum pariter & leges nostras præsumptū? Inde adeo necessarium duximus eos, qui huiusmodi facere ausint, exquisitius per hanc legem persequi.

Sancimus igitur, ut qui in quocunq; reipublicæ nostræ loco quamcunq; personam castrare præsumunt, aut etiam præsumperint: siquidem uiri sint, qui hoc facere præsumperint, aut etiam præsumunt: idem hoc, quod alijs fecerunt, & ipsi patiantur. & si incolomes euaserint: tam bona eorum addicantur fisco per eum, qui pro tempore magistratum obit gloriæ tuæ: quā ipsi mittantur in gypsum, ubi locorum per omne uitæ suæ tempus esse debent.

Sin uero mulieres sint, quæ id egerint: afficiantur & ipsæ supplicio, & bona eorū per eum, qui pro tempore gerit magistratum tuum, addicantur fisco, mittanturq; in exilium: ut ex quo putauerint aut putant impiū se lucrum affecuturas, ex eo supplicia simul & bonorū suorum amissionem sustineant.

Porro & eos, qui ad hoc mandatum dederint, obtulerintq; personas, aut etiam domos, uel locum aliquem ad hoc præbuerint, aut præbent, siue uiri sint, siue mulieres, eadē subire supplicia iubemus, utpote qui iniustæ huius actiones testes facti sunt.

Verum ipsos castratos tamen si à uetustioribus temporibus liberos esse oportebat: iubemus tamen, ut qui iam inde à decima indictione nunc ineuntis mensis per quemcunq; in locis nostræ reipublicæ castrati fuerint: liberi sint, neq; ullo modo aut quouis genere cōtractus in seruitutē retrahantur: neq; itē instrumentū de ipsis uel publicum, uel priuata manu cōscriptum, quocunq; tandem modo aut per fraudem factum aut fiendum, ualeat. sed neq; inquirendi illorum status causa cognitiones, quæ anacrises dicuntur, de istiusmodi personis interponantur, aut interpositæ ualeant. Sed & omnes eos, qui tali contractui in posterum ministerium præbent, superius traditas subire poenas iubemus.

Præterea si usuueniat, ut seruus propter morbum castratur: iubemus, ut & ille libertatem nanciscat. Qui enim initio liberi erant, eos probabile est, cum in hoc genus morbi inciderint, sui potestatem habuisse, ut quod uellet, sibi remedium adhiberent.

Iubemus igitur, ut in nostra reipublica castrati iam inde à memorato tempore, apud quamcunq; personam sint, liberali causa adserantur manu, & liberi sint, neq; unq; in seruitutem retrahantur.

Cæterum si qui eorū post præsentem nostrā legem aliquos detinere apud se castratos præsumperint: damus etiam ipsis castratis licentiā, nimirum qui semel ex præsentē nostra lege libertatem promeruerint: ut hic quidem maiestatem imperatoriam, & sanctiss. pro tempore patriarcham adeant, neq; non apud gloriosiss. imperij nostri proceres relationem ea de re instituant, in prouincijs uero apud religiosiss. locorum episcopos & harum præfides: quo magis prouidentia omnium nostrorum magistratū, & periculo obtemperantium ipsis cohortium (siue Constantinopoli, siue alibicunq; locorum nostræ reipublicæ) his secundum libertatem dentur uindiciæ, libertasq; ex præsentē nostra lege ipsis largita conseruetur. Nam tot cædes cōuiuentibus oculis accipere per causam eorum, qui talia in nostra præsumunt reipublica, neutiquam sustinuerimus. Si enim barbari, simulatq; nostra de hoc audierunt mandata, hæc custodierunt: quomodo tandem permittemus, ut post tot retro principum sanctiones tale quid denuo delinquatur, & inultum relinquatur in nostra reipublica? Quæ igitur nobis placuerunt, & per hanc sacram generalem declarantur legem, ea tam hic, q̄ in prouincijs gloria tua manifesta pariter faciet & conseruabit.

DE MULIERE RAPTVM PASSA. Constit. CXLIII.

Imp. IVSTINIANVS A. Areobindo gloriosiss. prætoriorum præfecto,
ex præfecto alme urbis, & ex magistro militum.

Egis interpretationem culmini tantum principali competere, ne mini uenit in dubium? cum promulgandæ quoq; legis auctoritatem fortunæ sibi uindicet eminentia.

Meminimus itaq; pro raptu mulierum, siue iam desponsatæ fuerint, uel maritis coniunctæ,

coniunctæ, siue non, uel etiam si uiduæ sint, legem antea posuisse: & capitis subiecisse supplicio non tantum raptores, uerum etiam comites eorum, nec non alios, qui eis auxilium tempore inuasionis contulisse noscuntur. & non tantum parentibus mulierum, uerum etiam consanguineis, & tutoribus, & curatoribus huiusmodi dedisse per eandem legem uindictam, & præscriptis poenis locum dedisse, si iam nuptæ uel despōsatæ mulieres raptantur: cum non solum raptus mulieris, uerum etiam adulterium per huiusmodi temeritatem committitur. Et super alias poenas raptoris etiam, necnon aliorum, qui cum eo fuerint, patrimonium raptæ mulieri uindicare, per eandem legem præcipimus: ut dotis etiam marito legitimo dandæ copia per raptoris ei ministretur substantiam. Illo quoque specialiter adiecto, ut nulla sit mulieri uel uirgini raptæ licentia, raptoris eligere matrimonium, sed cui parentes uoluerint (excepto raptore) legitimo matrimonio copulari: nullo modo, nullo tempore licentia mulieri raptæ permissa, raptoris se coniungere matrimonio. sed parentes etiam, si tali cōsenserint matrimonio, deportari præcipimus.

Sed mirati sumus, quod conati sunt aliqui dicere, raptam mulierem, siue uolentem, siue nolentem: etsi raptoris matrimonium contra nostræ constitutionis tenorem amplexa sit: debere tamen eam raptoris habere substantiam, uel quasi legis præmium, uel ex testamento forte, si hoc etiam factum esse contigerit. qui enim talia dicere præsumpserunt, hi prædictæ legis seriem intelligere non potuerunt. Qui enim tale stare matrimonium, etsi rapta uoluerit, prohibuimus, & ob hoc parentes raptæ mulieris deportationis subiecimus poenæ, si huiusmodi consenserint matrimonio: quomodo raptas mulieres, raptorum eligentes connubium, præmijs honorassemus raptæ datis mulieri? Superfluum igitur eorum dubitationē uel in posterum resecantes: priorē per præsentem legē interpretari censuimus:

Sancimus itaque, si rapta mulier, cuiuscumque sit cōditionis uel ætatis, raptoris nuptias eligēdas esse cēsuerit, parētibz præsertim nō consentiētibz: nec ex beneficio legis, nec ex testamēto raptoris hæreditatē suscipere, uel quocumque modo substantiā uindicare: sed præmiū, quod per legē nostram raptæ mulieri datum est, ut raptoris, & eorum, qui ei auxilium tempore inuasionis præbuerint, bona uindictet: hoc ad parentes, si ambo, uel unus supersit, qui nuptijs specialiter nō probātur consensisse, ex tempore raptus ipso iure transferri, & patrimonium raptoris nō raptam iam habere mulierē, quæ cōiugio se raptoris inquinare nō piguit, sed in personas trāsferri, quas superius nominauimus, ei nō cōsentiētes cōiugio. Nam nefarios huiusmodi cōitus poenis corrigi, nō præmijs honorari conuenit. Quod si parentes iam decesserūt, uel huiusmodi sceleri cōsenserūt: substantia raptoris, necnō & aliorum, qui facinoris fuerint participes, fisci iuribus uindictet. Quā interpretationē nō in futuris tantummodo casibus, uerū in præteritis etiā ualere sancimus, tanquā si nostra lex ab initio cū interpretatiōe tali à nobis promulgata fuisset, præfecte charissime atque amantissime. Quæ igitur per hanc legē nostra statuit æternitas, tua celsitudo effectui mācipari obseruarique præcipiat.

DE SA

VImpiam Samaritanorum hæresin, & omni ratione carentem horum uesaniâ ad meliorem frugem perduceremus, neq; nō ipsorum animas, quo detinentur morbo, liberarem: sæpenumero tam pientis. princeps pater noster, q̄ etiam nos ipsi studio habuimus. Sed in plerisq; horum non potuimus id, in quod longo studio incubuimus, effectui tradere. Euaferunt enim in tantam nonnulli eorum uesaniam, ut uel saluari baptismo dignati, denuo ad id mali, unde discesserant, redierint, & eadē cum Samaritanis habere in precio, eodem cū ipsis agitari furore dinoscantur. Præclarum igitur nobis uisum est, ueterem illam & prius contra ipsos propositam patris nostri legem renouare. Ac propterea sancimus, ut ipsi neq; ex testamenti tabulis, neq; absq; ijs hæredes fiant, legatæue capiant, aut donationis titulo rem aliquam nanciscantur. Sed neq; Samaritani, aut in uniuersum hæretici, quine rectam se Christianorum fidem amplecti simulant, cū reuera neq; ita sentiant, neq; huic consentanea faciant: ad hæreditatem ab intestato uocati, successione habeant. Item neq; testamenta conscribant, neq; legata relinquunt, aut donent: nisi qui ea percepturi sunt, & recte de fide sentiant, & fideles sint operibus. Nam si nemo horum sit: iubemus, ut post ipsorum mortem horum bona ad sacratis. pertineant ærarium. Vnde & sacra illa forma, per indulgentiam ipsis à patre nostro concessa, quæ legis uicem obtinens, largitur ipsis, ut hæreditatem pariter adire & transmittere, item legatis honorari & legata relinquere possint: in posterū uacabit, neq; prorsus ullam firmitatem habebit. Nam si huius se clementia indignos esse perhibuerint, qui Samaritanorum agitantur uesania: neminem alium, q̄ seipsos accusabunt, cum à benignitate dei & seruatoris nostri Iesu Christi alieni sint. liberalitates autem ab imperatoria olim maiestate ipsis concessas amittunt in hoc, ut ad meliorem mentem redeant, nō ut perpetuò in peruersa hac opinione sua permaneant. Excipimus autem à præsentē lege rusticos, qui Samaritanorum opinionibus honorem habent: idq; non ipsorum gratia, sed propter constitutionem prædiorum, quæ ab ipsis coluntur, propterq; reditus & tributa, quæ exinde inferuntur publico, ut qui rusticitate seducantur. His etenim permitimus, ut tam ascendentes, q̄ descendentes, & ex transuerso cognatos suos hæredes legatariosue scribant, tamen si Samaritanorum errore detineantur: ut tamen fundos recte colant, quo magis & uberius exinde prouentus ad prædiorum dominos deferatur, & per ipsos ad fiscum. Sed & sine testamenti prædicti alter ad alterius hæreditatē perueniēt propter eandē causam. Quandoquidem etsi nemo horum inueniatur: nihilominus tamen uolumus, ut prædicti dominus, in quo rusticus defunctus est, ab illo relicta capiat, & fisci locum teneat, utpote qui & pro illo publicis satisfacit tributis. Præterea Samaritanum omnino neq; militiam capeffere concedimus, neq; ad ciuilem administrationem accedere, neq; postulare in iudicio, neq; postremo in consortium desertissimorum assumi rhetorum, neq; adolescentes instituere. Sed & si qui ex ijs saluari dignati baptismo, ad pristinum denuo errorem reuersi, obseruare sabba ta, aut etiam alia quædam agere uideantur, quæ coarguant per simulationem ipsos sanctum baptismum assumpsisse: eos proscribi iubemus, & in perpetuum tradi exilium. Iisdem quoq; poenis eos subdimus, qui contra rectam Christianorum fidem impium istis patrocinium præstiterint. Perpulchrum uero nobis uidetur, ut ad incontaminatum accurrentes baptismum non temere suscipiantur, sed cum quadam obseruatione, & instructione, quæ iniriationis tempore fieri solet. Dicimus autem, ut qui omnino sensu aliquo bonæ doctrinæ tangi possunt, per duos primum annos in fide instituuntur, & pro uiribus scripturas ediscant: tuncq; demū sacro redemptionis offerantur baptismati, tam longi temporis poenitentia prorsus redemptionis fructum assecuti. Pueros autem admodum, qui per ætatem doctrinas intelligere nequeunt, etiam absq; hac obseruatione sacro dignari baptismo admittimus. Porro nullus Samaritanus Christianum habebit mancipium: sed simulatq; emptū fuerit, protinus in libertatem rapiatur. Quod si æque peruersa opinione mancipium, ut ipse dominus, fuerit: licitum ei esto, si Christianorum de fide sententiam exosculetur, ilico & Romana ipsum libertate potiri. Quæ igitur nobis placuerunt, & per præsentem declarantur legem: ea proponens gloria tua solennibus locis, effectui & fini contradi præcipito.

VT NULLAM DE CAETERO LICENTIAM DVX ALI-
quis, aut cohibendis uiolentijs præpositus habeat ad utrang; Phrygiam acceden-
di, aut

di, aut aliquos ipsis coniunctos eò dirigendi, ut quosdam compræhendant. Sed neq; earum prouinciarum incolæ ad eos, qui tales magistratus in Lycaonia & item Lydia gerunt, decurrant, apudq; ipsos contra aliquos querelâ instituant: cum ciuiles magistratus abunde sufficiant ad huiusmodi emergentes casus persequēdos. Cōstit. CXLV.

Imp. IVSTINIANVS A. Arcobindo prætoriorum præfecto, ex præfecto
almæ urbis, & ex magistro militum.

Amet si assidue incidentibus rebus competens per singula remediū inuenimus: postea tamen, q̄ eius usus esse definit, rursus priori nos ordini adiungimus, pro modo duntaxat laborantis particulæ medicinā statuētes. Cuius generis quiddā & præsens sacra nostra lex innuit. Cum enim paulo ante partim perturbationes ordinū ac disciplinæ publicæ, partim latronum incursiones passim per utranq; Phrygiā & Pisidiā fieri perdisceremus: ultra ciuilem administrationē functionēq; his ipsis, atq; insuper Lycaoniæ & Lydiæ, militarem etiam magistratum præfecimus: eum, cuius curæ hæc pars committebat, Ducem nominantes, seu Biocolytam, hoc est cohibendis uiolentijs præpositum. Verum qui utranq; Phrygiā & Pisidiā incolunt, dudum nos adierunt, dicentes grauiā quidem illa, quæ olim admittebantur, iam desisse, neq; latronum amplius receptacula per ea loca existere, neq; hoc hominum genus in prouincijs suis enutrirī: onus autem excogitati à nobis magistratus se ferre non posse, cum hi, qui illi sunt in ministerio, crebro decurrant per prouincias, & certos homines compræhendant, damnaq; inferant: & locis illis militaribus refertis tumultibus, prouincias ipsis penitus inhabitabiles reddi. Adeoq; & multos ex ijs, qui prouincias incolunt, lucrū sibi ex aliorum modestia adsciscētes, magistratus huius uelamento abuti, & innoxios præhendere, atq; hac ratione perpetrare ea, quæ iure ipsos facere æquum non est. Hæc cum multoties apud nos protulerint: ipsos miserati, ad præsentē sacram nostram legem peruenimus, per quam sancimus, ut prædictæ nostræ prouinciæ (nempe Phrygia salutaris, Phrygia Pacatiana & Pisidia) de cætero ab hoc magistratu, quem pridem ipsis, neq; nō Lycaoniæ insuper & Lydiæ præfecimus, exemptæ sint: neq; ulla iam inde ab hoc tempore licentia sit his, qui illum magistratum gerunt, ut uel in ijs prouincijs uersentur, quasi potestatem aliquam & imperium in eas habeāt: uel aliquos de cohorte sua, aut alioqui sibi cōiunctos illō dirigant, & quosdam præhendant. Sed neq; ijs, qui ex illis prouincijs originē habent, licentia sit, ut ad eos, qui utrinq; eum magistratum gerunt, currant interq; se mutuas querelas proponant, siue de pecunijs, siue de criminibus agitur quæstio: his, qui pro tempore eum magistratum gerunt, aut deniq; in cohorte ipsorum referūtur, triginta librarum auri pœnam formidantibus: nobis uidelicet omnem illis ad prædictas prouincias aditum intercludentibus. Vide neq; iussiones in illis prouincijs, aut cōtra illos, qui eas incolunt, edent: neq; alioqui quidq; eorū, quæ ad ipsos referant, sibi uindicet: sed contenti erunt Lycaonia & Lydia, his solis imperitantes, quemadmodū initio magistratum ipsorum duabus hisce prouincijs inclusimus, nulla illi in utranq; Phrygiā & Pisidiā potestate data. Omni enim exinde proueniente difficultate prouincias illas liberamus: ciuilibus magistratibus omnia persequentibus, siue ad pecunias, siue ad crimina spectent. Scituris ipsis, quod si perpetrato aliquo latrocinio in illis locis, aut aggressura, ereptisq; rebus, competenti animaduersione factum prosecuti nō fuerint, & id, quod ereptum est, uindicauerint: de suis facultatibus emergens inde damnum re sarcire compellentur, siue magistratum adhuc gerant, siue eum deposuerint. Quapropter etsi is, qui in Lycaonia & Lydia militarem magistratum sustinet, posteriore tempore, uel ipse ausit ad prædictas à nobis prouincias accedere, uel aliquem de cohorte sua mittere: licentiam damus ciuitatum episcopis, ut ipsum, aut ab ipso missos accedere uolētes arceant, locisq; abigant, ut qui in uniuersum per præsentem sacrā id facere legem prohibiti sunt: ultraq; hoc, quod trium librarum auri pœna tam ei, qui pro tempore eū magistratū tenet, quā quibus iniunctum est, ut dicto illius audientes sint, incumbet, si tale quid uel ipse iusserit, uel quispiam in hoc ministeriū præbere ausus fuerit: & insuper ultra amissionē magistratus, circa ipsam etiā periclitetur substantiam. Gloria itaq; tua cognoscens ea, quæ per præsentem sacram à nobis legem sancita sunt: tam decreta his consentanea faciet, quā edictis & iussionibus utetur ad prouinciarum rectores, & ciuitatum episcopos, ut & oppidatim hæc lex proponatur, & omnibus manifesta fiat, quæ occasione huius nobis placuerunt,

DE HEBRAEIS, QVOMODO OPORTEAT EOS
scripturas legere. Constit. CXLVI.

Imp. IVSTINIANVS A. Arcobindo gloriosiss. prætoriorum præfecto.

Equum sanè erat, ut Hebræi, cum sacris libris aures præbent, nō leuiter & rebus solummodo gestis delectarentur, sed reconditos in ipsis sensus spectarent, per quos magnum illi deum & seruatorem humani generis Iesum Christum annunciant. Verum enimvero quamuis dum commentis inter ipsos interpretationibus se committunt, in hunc usq; diem à recta sententia aberrarunt: quia tamen didicimus habere ipsos inter se controuersiam: non sustinuimus eum tumultum relinquere ipsis incompositum. Siquidem per interpellationes, quæ ad nos referuntur, didicimus, quòd ex ipsis quidam sola lingua tenentur Hebraica, eaq; utendum esse in sacrorum librorum lectione uolunt, quidam etiam Græcam assumendam contendunt: & longo iam tempore ea de re seditiones inter se agitant.

Nos igitur de hac controuersia edocti: meliores esse iudicauimus eos, qui græcam etiam linguam in sacrorum librorum lectione uoluerunt assumere, & (uno uerbo) omnem deniq; linguam, quam locus accommodatiorem & magis familiarè reddat auditoribus.

Sancimus igitur, ut in quibus omnino locis Hebræi sunt, Hebræis, qui uolūt, licentia sit in eorum synagogis, Græca etiā lingua, itemq; patria hac forte, nempe Italica, aut quacunq; alia pro loci ratione mutata lingua, sacros libros intelligentibus legere: quomagis per ipsorum lectionem intelligentibus tota dictorum series ordine manifesta sit, secundumq; ea & uitam & studia sua instituāt: neq; facultas sit ipsorum interpretibus, qui solam hebraicam assumunt linguam, ut suo arbitratu maliciose hanc tractent, uulgi ignorantia suam tegentes improbitatem.

Enimvero qui Græca lingua legunt, utentur interpretatione septuaginta, quæ omnibus exactior est, & præter cæteras multa cōtinet occulta: præsertim uero propter id, quod in interpretādo accidit. nam cū semper bini seorsim cōclusi essent, & diuersis locis interpretarent: unam tamen omnes compositionem ediderunt. Ad hæc quis nō illud in ijs uiris admiretur, quòd cum longo tempore salutarem apparitionem magni dei & seruatoris nostri Iesu Christi præcesserint: tamen illam futuram quasi præsentibus cernētes oculis, prophetica quodammodo gratia ipsos circumfulgēte, sacrorū illi librorum interpretationē accōmodarūt. Atq; hac quidē omnes præcipue utētur. ne tamē in eam opinionē ueniāt, quasi cæteras interpretationes excluderimus: damus illis licentiam, ut etiam interpretatione Aquilæ utantur: tametsi ille diuersæ nationis fuerit, & in nonnullis dictionibus nō mediocrē cū septuaginta habeat differentiā.

Quæ uero deuterofis, quasi secundaria traditio ab ipsis dicitur, in uniuersum interdiciamus, ut quæ sacris libris compræhensa non sit, neq; desuper tradita per prophetas, sed excerpta quædam uirorum contineat, qui terrena duntaxat loquātur, neq; quidq; in se diuini habeant numinis. Sed & ipsas utiq; sacras uoces legant, cum sacros libros euoluunt: neq; cælantes ea, quæ inibi prolata sunt, extrinsecus assumant nusquā scriptas uocum inanitates, ab ipsis ad perditionē simpliciorum excogitatas. Vnde hac à nobis præbita licentia: neq; aliquibus omnino subdētur dispendijs hi, qui Græcam & alias linguas assumūt, neq; itē ab ullo prohibebunt. neq; qui archiphærecitæ, aut seniores interim, aut etiā magistri apud eos appellantur, licentiā habebunt, ut uasris quibusdā cōmentis aut anathematismis id prohibeant: nisi uelint corporalibus castigati pœnis, atq; insuper bonis spoliati, uel inuiti consentire nobis, qui & præstantiora, & deo magis accepta uelimus iubeamusq;.

Certe si quis impias & sacrilegas uocū inanitates introducere attentauerit, & uel mortuorū resurrectionē, uel iudiciū extremū negare, aut affirmare, quòd figmentū & creatura dei per angelos subsistat: hi uolumus, ut etiam omnibus locis expellantur: neq; tam maledicam uocē emittant, qui in uniuersum ipsa etiam cognitione dei exciderunt. Eos enim, qui huius generis aliquid proloqui pertentauerint: omniū acerbissimis supplicijs subiicimus, introducto per hos errore gentem Hebræorū depurgantes. In uotis autem habemus, ut per hanc & illam linguam sacris libris præbentes aures, & interpretum peruersitatem obseruent, neq; solis attendant literis, sed res etiam ipsas degustent, & sacratiores omnino sensus percipiant: quomagis & quod præstantius est, addiscant, & aliquando decipi, atq; ab eo, quod omnium præstantissimum est, nempe in deum fiducia, aberrare desinant. Propterea enim omnem ipsis linguam ad sacrorum librorum lectionem aperuimus, ut si omnes ordine eorum scientiam ampledātur, ad meliora perdiscenda reddantur aptiores: cum in confesso sit, multo paratiorem ad

H ij meliora

meliora discernenda & capeffenda esse eum, qui sacrorum librorum lectione innutritus, non longe à correctione, & ut ad bonam frugem perducatur, diffidet: quæ qui nihil horum intelligit, sed ex solo religionis nomine dependet, eique tanquam sacra adhæret anchora, & scientiam dei putat in sola sectæ appellatione uersari. Quæ igitur nobis placuerunt, & per hanc sacram declarantur legem, ea obseruabit tam gloria tua, quam cohors tibi obtemperans. obseruabit autem & qui pro tempore in fastigium magistratus tui collocabitur. neque committet, ut hebraei contra hæc faciant. sed & eos, qui obstiterint, & omnino prohibere attentauerint, corporalibus primum poenis subditos, ademptis etiam bonis, compellet incolere exilium, ne quando insolentius se & temerario ausu contra deum pariter & maiestatem imperatoriam efferat. Vretur autem & iussionibus ad prouinciarum præfides, adiungens ipsis legem nostram, ut & ipsi de hoc edocti per singulas urbes hanc proponant: scituris, quod necessario hæc obseruanda sint, nostram indignationem metuentibus.

VT EA, QVAE PRAEFECTIS, AVT LARGITIONIBVS,

aut rebus priuatis, aut sacro patrimonio debentur in reliquis in quacumque specie usque ad præteritam septimam indictionem & ipsam indulgeantur.

Constit.

CXLVII.

Imp. IVSTINIANVS A. Arcobindo gloriosiss. prætoriorum præfecto, ex præfecto almae urbis, & ex magistro militum.

Amet si magnis hoc tempore sumptibus, ut nunc antea, indiget respublica, simul ut ea tueatur, quæ per dei beneuolentiam obtinet, simul ut ad propagandum imperium ultra limites bello circumiacentes barbaros urgeat: omnes tamen uias comminiscimur, ut & in eos usus absque impedimento omnia erogentur, neque ullum humanitatis genus circa collatores nostros prætermittatur. Quam multa igitur his, qui singulatim nos adeunt, & fiscalia debita, suamque in soluendo prætendunt inopiam, nulla interposita mora liberaliter elargiamur: quodque nemo, qui humanitatem sibi exhiberi desiderarit, sine effectu à nostro conspectu discefferit: non nostrum est dicere, cum & de hoc conscriptæ exstaret tabula: & hi, qui liberalitates exceperunt, eius rei nobis testimoniū præbeant.

Sed quia pusillum & maiestate imperatoria indignum esse arbitramur, circa singulos speciales aliquas liberalitates edere, aut certe prædictis, uel urbibus duntaxat, aut etiam integris prouincijs tenus benignitatem nostram extendere, ac non potius magno aliquo & communi beneficio in uniuersum omnes collatores afficere: huius rei gratia ad præsentem nostras largitiones peruenimus.

Per quas sancimus, ut omnibus collatoribus nostris omnia reliqua, quæ ab ipsis iam inde à prima prioris circuli indictione & ipsa, in quam priores nostras largitiones conclusimus, usque ad septimam nuper transeuntem indictionem & ipsam debentur, remittantur: ut ita in collatores nostros à nobis explicata liberalitas per uiginti duos annos porrigatur ordine, neque ulla reliquorum, quæ ad illa tempora reducuntur, supersit exactio. Atque hæc non tantum dicimus de ijs, quæ in auro consistunt, sed & si argentum, aut frumentum, aut alia species debeatur: *

aut Illyricianæ præfecturæ, aut alicui sacrorum nostrorum thesaurorum, siue hæc tributorum nomine, siue sub alijs titulis quocumque eis modo inferantur. In commune enim omnibus nostris collatoribus ordine hanc nostram exhibemus munificentiam.

Vnde nemo eorum, qui pro illis temporibus aliquam ab ijs reliquorum exactionem faciant, in posterum tolerabitur, siue ab ipsis dirigantur magistratibus, aut aliquo etiam modo ipsius fisci personam sibi uindictent, siue iussiones aliquas aut mandata proferant extraordinaria: quandoquidem & eos, qui tale quid percipiunt, post tantum temporis interuallum exigere, nonolumus. Omnem enim contra collatores exactionem tollimus, insuperque etiam contra fiscum. Nam cui tam longa temporis serie tantum debetur, aut secordiae deditus, aut inter * sportularios potius, quam principales habitus: cum neque ab illis, neque à fisco quidquam perceperit: neque opportuno tempore in posterum extraordinariorum exactionum mentionem facit, neque inde competentem exactionem conatur inducere. Quis est contrario eum, qui huiusmodi aliquid facere pertentat, quasi iniciatorem nostrarum largitionum auersamur: ut omnis deinceps exactionis prætextus ac uafries tollatur, tam contra collatores, quam contra fiscum, & maior uitæ tranquillitas nostris exinde proueniat collatoribus.

Quod autem his largitionibus perfruentur etiam possessiones, quæ ad sacras nostras res priuatas, aut sacrum nostrum pertinent patrimonium

patrimonii: quodque nec contra agricolas, aut colonos, aut emphyteutas pro prædictis à nobis temporibus publicorum tributorum nomine, uel ab his, qui publica tributa profligant, uel à palatinis ipsis instituetur exactio: apud omnes in cōfesso est. Hæc autem de his dicimus, quæ adhuc debentur, & apud nostros restant collatores. Si quid enim illi præterito iam tempore derint, quod uel apud decuriones forte, uel cohortales, uel susceptores, uel exceptores, uel etiã apud tractatores prouinciæ refederit: nolumus, ut ea pars nostris compræhensa intelligatur largitionibus, sed fisco conseruabitur: cum absurdissimum existat, ut quod à collatoribus tribuitur, id fiscus non percipiat, sed priuatim alteri in lucrum cedat. Porro ab hac nostra munificentiã excludimus & ea, quæ forte à tractatoribus, aut scriniarijs, aut arcarijs fisco cōfessa, aut etiam constituta sunt. neque enim hos in partem æquabilis uocamus munificentia: quandoquidem semel hæc sibi fiscus uindicauit pro suis, & propè modum accepta habuit. Excipimus insuper diuina hac munificentia militares discussiones & fœderatorum. hæc etenim collatores nostros nō cōtingunt, & iustam cōtra illos exactiōe inducunt, qui aut incompetenter ex publico perceperunt, aut quamuis per causam militaris forte impendij seu fœderatorum acceperint, in suum tamen id lucrum conuerterunt. Multoque magis hac nostra largitione excipimus ciuiliū pecuniarū inquisitiones, insuperque discussiones operū, tam in alimã hac urbe, quã in prouincijs. quandoquidem iustum non est, ut cum tantum nos auri pro munitione reipublicæ expendamus: hi quidem, qui ministeriū in hoc subeunt, iniustū exinde lucrū habeant: loca uero nostra fraudentur munificentia, aut etiã urbes defraudentur pecunijs, quæ ad uenustatem & dignitatem ipsis conseruandam attributæ sunt. Et quamuis omnifariam eos, qui improbe agunt, odio prosequimur: tamen quia benignitatis nostræ nullo unquã tempore obliuisci possumus: propterea sancimus, ut exceptio in certis à nobis capitulis facta, in istis temporibus locū habeat, quæ à prima iā pridē trāscurrente indictione elapsa sunt, nempe quæ * sedecim ante annis exstitit. In his enim temporibus, quæ præcesserunt, simpliciter generalē omnibus ordine munificentiam nostram exhibemus, nullam in ea exceptionem facientes: ut communiter omnes homines securitate perfruantur, neque ab eo tempore quacūque de causa uel la reliquorum procedat exactio. Hanc nos actionem tametsi liberaliter subditis edimus: putauimus tamen & magno eam deo offerendam, ut omnes, cum exinde prouenientibus bonis perfruantur, magno deo pro maiestate nostra gratias agant, qui hanc nobis actionē in mentem miserit. Quæ igitur nobis placuerunt, & per hanc sacram declarantur legē, ea studio excellentia tua, ut ad effectum perducantur, sed & ut conseruentur, dato operam.

* forte re-
ctius. sexto
abhinc an-
no.

DE INDVLGENTIA TRIBUTARIORVM RELI- quorum.

Constit.

CXLVIII.

Imp. IVSTINIANVS A. Areobindo gloriosiss. prætoriorum præfecto.

Vantum studiij & prouidentia iam inde ab imperij nostri primordijs in cōmoda publica contulerimus, dū sedulo tradita nobis à deo reipublicæ curā gerimus: omnibus manifestum reddidimus ex istis, quæ iam gessimus. Nam & ararium, cum multis prægrauatū debitis, & ad extremam redactum inueniremus inopiam: & rem militarem, quæ iam necessariarum rerum inopia diffluerat, ut undique res publica barbarorum labefactaretur irruptionibus & incursionibus, quantū in nobis fuit, competente correctione dignati sumus. Nihilominus tamē iuuadis subditis nō tantū hucusque terminos præstituendos arbitrati sumus: sed etiam collatores alterius cuiusdā humanioris sententiæ participes faciendos esse putauimus, quia liberos eos reddamus à reliquorum solutione, quæ ab ipsis debentur ærario. Commune igitur & hoc beneficium nostrum in omnes extendentes: omnia præteriti temporis reliqua, à collatoribus fisco debita, usque ad octauā instantis circuli indictionem & ipsam indulgemus. Et sancimus, ne qua celebretur exactio eorum, quæ in reliquis debentur, usque ad prædictam indictionem, siue generalem, aut specialem mensam concernūt gloriæ tuæ, siue administrationem sacrorum prætoriorum in Illyrijs, aut gloriosiss. præfecti militarium numerorum in Mysia & Scythia, aut & sacrorum nostrorum thesaurorum, aut etiam sacratiss. nostri ærarij, aut sacri patrimonij, aut magnificentiss. curatoris rerum priuatarum: sed quidquid in auro pariter, & argento, & reliquis speciebus debitum fuerit, id omnibus

H iij

debitoribus

debitoribus indulgeatur: ut neq; ab agricolis, neq; colonis, neq; emphyteutis, neq; item possessoribus reliqua fisco debita usq; ad prædictæ indictionis tempora & ipsius exigantur. Ex-

cipimus aut hac nostra munificentiâ discussiones militares simul & foederatorum. hæc enim nulla parte collatores nostros solent contingere: sed illos, & quidē solos, qui uel è publico erogatas pecunias incompetenter accipiunt, uel eas, quæ militaribus ordinibus & foederatis deputatæ sunt è publico ad suum lucrum transferunt.

Caterum si qua apud eos, qui uel susceptores, uel ex-actores, uel exceptores dicuntur, à collatoribus nostris in auro, aut argento, aut alijs, quæ depēdunt in specie, inueniatur soluta: exigētur & ipsa, atq; prædictis à nobis magistratibus, ad quos quæq; pertinent, præstabuntur.

Consimili quoq; modo omnes alios, qui à collatoribus nostris aurum, aut aliud quiddam in prædictis à nobis indictionibus acceperint, neq; id fisco persoluerint, cui persolvere conuenit, præsentē nostra largitione excipimus: quo magis hæc fisco, aut etiam quibuscunq; talia competunt, persoluant. Siquidem ducti misericordia collatores præsentē humanitate dignamur, non etiam eos, qui publicas ab ipsis susceperunt pecunias, defraudareq; uoluerūt aut publicū, aut illos, ad quos extraordinarie exigendos destinati fuerant.

Illud sanē manifestarium est, quod si qui, cum hanc nostram munificentiam præsentirent, uasfricie quadam animi à collatoribus pro indultis reliquis confessiones aut expro-missiones acceperint: etsi ea ad priuata debita transposuerint, aut aliud eius generis ad circū-scriptionem excogitasse effecissēue uideantur: nullam tamen ex ijs utilitatem habebunt, sed confessiones restituent his, à quibus hasce abstulerunt.

In uniuersum autem omnes deo ac nobis agent gratias: hi quidem, qui reliqua debent, quod horum indulgentia & humanitate dignati sint: illi uero, qui nihil in reliquis debent, quod sollicitudine liberati sint, quam in obseruatione susceptorum habuissent, reueriti, ne quando interciderent, & eorundem temporum nomine denuo sustinerent inquietudinem. qui rursus * quasi furto proprias res receperint, omisso animo sunt, cum omni cura ac sollicitudine uacent: ut merito in omnes præsens nostra distribui uideatur largitio.

Quæ igitur nobis placuerunt, & per hanc sacrā nostrā declarantur legem, ea literis usa gloria tua, omnibus per hanc regiam urbē manifesta constituet.

Desideratur hoc loco constitutio.

DE EA, QVÆ RAPTORI SVO NUBIT.

Constit. CL.

Praesens cōstitutio confirmat pœnas in constitutione ipsam præcedente prædictas. Iubet enim, ne puella raptum passa raptori suo nubat. Sin uero hoc fecerit: non succedit ei, cuiuscunq; tandem sextæ aut ætatis sit. Nam si ipsi cōiuncta non fuerit: capiet omnia bona eius. Si parens consenserit raptum passæ filiæ suæ, ut raptori suo copuletur: mittetur in exilium. Si mortuus est, non præbito consensu: tunc raptoris bona confiscantur: uidelicet cum nefariæ sint eiusmodi nuptiæ, si denuo raptori suo raptum passa puella copuletur.

NE DECVRIO, AUT COHORTALIS PERDVCATVR

in ius, sistaturq; iudicio citra iussionem principis, quæ insinuetur præfedis.

Constit.

CLI.

Imp. IUSTINIANVS A. Arcobindo prætoriorum præfecto.

Suggestio nobis per epistolam gloriæ tuæ facta est, quæ dicit, nō ex usu esse, ut decuriones aut cohortales, cum publico priuatōne cū ipsis iure agendum est, ad diuersa iudicia, uel ad hanc almā perducant urbē, uel in alias mittant prouincias. sæpenumero autem sacras nostras præberi iussiones, quæ id uelint. petistiq; ut sacra pragmatica forma prohiberetur, ne quis cohortalium aut decurionum, iudicij causa uel ex alia in aliam prouinciam duceretur, uel ad hanc usq; regiam pertraheretur urbem. si uero sacræ de hoc componantur formæ: ut hæc prius insinuentur iudicio excellentiæ tuæ, & decreta, uti æquum est, suscipiant.

Nos igitur tametsi omnem productionem in ius, exhibitionemq; in iudicio auersamur: si tamen necessitas incidat, ut huiusmodi aliquid agatur: nulli nostrorum magistratuum, excepto throno tuo, concedimus, ut cohortalem aut decurionem

decurtionem ad hanc almam urbem iudicii causa perducere faciat: nisi sacra aliqua interveniat iussio, quae expressis verbis id praecipiat: quam ipsam convenit, ut & excellentia tua perdiscat, neque citra decretum tuum ipse huc in ius perducatur, cum ita fieri id expediat publico: ne si ex his locis, ubi publicas tractant pecunias, abstrahant: hanc ansam arripiant nocuum inferendi contra rempublicam. Quae igitur nobis placuerunt, & per hanc sacram nostram pragmaticam declarantur formae: ea studeo excellentia tua effectui & fini tradere.

NE SACRAE FORMAE, QVAE DE CAUSIS PROCE-
dunt publicis, aliter robur accipiant, quam gloriosiss. praetoriorum praefectis insi-
nuatae sint, uel fuerint, illicque habeantur ratae. Constit. CLII.

Imp. IVSTINIANVS A. Ioanni gloriosiss. praetoriorum praefecto.

DAntes operam, ut diuino cooperante auxilio, cum summa diligentia res imperii a domino deo nobis concrediti gubernentur: iubemus, ne aliter forma de publicis confecta causis ad magnificentiss. ducem, aut etiam Augustalem, aut clariss. provinciarum praesides ualeat, nisi prius insinuata fuerit iudicio excellentiae tuae. quae uero insinuata non fuerint, nullam firmitatem habeant. Absurdum etenim fuerit, sacram formam pro publicis confectam causis, non prius insinuari throno excellentiae tuae, atque ita transmitti in provincias, finique contradi. Si quid igitur hucusque ad detrimentum reipublicae factum est: iubemus hoc irritum esse, fancientes, ut quaeuis de cetero sacrae formae pragmaticae, siue ad Augustalem, siue ad ducem, siue ad reliquos provinciarum praesides conficiantur occasione (ut dictum est) causarum publicarum: omnino insinuentur iudicio excellentiae tuae, eoque pacto (uti dictum est) cum iussionibus excellentiae tuae mittantur in provinciam. Ut quae quidem sacrae formae ad detrimentum reipublicae factae non sunt: haec & suscipiantur, coniunganturque in praeeptiones, & ab excellentia tua mittantur in provincias, quatenus certo fini tradatur. quae uero ad detrimentum reipublicae per obreptionem fiunt: has quidem sacras formas tua suscipiat excellentia: non tamen prius, quae inibi sunt repositae, faciat, quam ad nos relationem ea de re pertulerit: quo magis si quid (ut potest fieri) ad detrimentum factum est reipublicae, id corrigamus. Quaecumque enim sacra pragmatica, forma publicarum causarum nomine facta, throno excellentiae tuae insinuata non fuerit: hanc nullo ualere tempore uolumus.

DE INFANTIBVS EXPOSITIS.

Constit. CLIII.

Imp. IVSTINIANVS A. Memnae gloriosiss. praefecto praetoriorum Illyrici.

Stimè a sensu humano alienum, & quod ne ab ullis quidem barbaris admitti credibile est, dei amanti. Thessalonicensis ecclesiae apocrisarius Andreas ad nos retulit, quod quidam uix ex utero progressos infantes abiciant, inque sanctis eos relinquant ecclesiis: & postquam educationem atque alimoniam ab hominibus pietatis studia exercetibus promeruerint, hos uindictent, & seruos suos esse pronunciet, cupientes crudelitati suae hoc etiam apponere, ut quos in ipsis uitae primordiis ad mortem exposuerint, eos postquam adoleuerint, defraudent libertate. Ex quo igitur huius generis factum multa simul in se absurda complectitur, eadem uidelicet, ac calumniam, & quaecumque aliquid in tali actione facile enumerauerit: aequum sane erat, ut qui talia perpetraret, uindictam, quae proficiscitur ex legibus, non effugeret: sed quo magis alij exemplo horum temerarios fieret, extremis poenis subicerentur, ut qui per actionis impudentiam sua detulerint flagicia. id quod in posterum custodiri iubemus. Qui itaque ad eum modum in ecclesia, aut uicis publicis, aut alijs locis proiecti fuisse comprobati erunt: hos omnibus modis liberos esse praecipimus, licet ei, qui prauiudicio contendit, ad hoc manifesta existat probatio, & possit eiusmodi personam ad suum pertinere dominium ostendere. Nam si nostris praecipitur legibus, ut agrotantes serui a dominis suis pro derelicto habiti, & quasi desperata iam ualetudine, cura dominica non dignati, prorsus ad libertatem rapiantur: quanto magis eos, qui in ipso uitae principio aliorum hominum pietati relictis, & ab ipsis enutriti fuerunt, non sustinebimus in iniustam seru-

tutem pertrahi? Quin sancimus, ut tam religiosis. Thessalonicensium archiepiscopus, & sancta dei sub ipso constituta ecclesia, & gloria tua his opem ferat: neutiquam illis, qui hæc patrant, legibus nostris constitutas pœnas effugientibus: nimirum qui omni inhumanitate & crudelitate referti sint, & tanto deteriores homicidio pollutis, quanto calamitosioribus id inferunt. Quæ igitur nobis placuerunt, & per hanc sacram nostram declarantur legem, ea tam gloria tua, & qui eundem pro tempore magistratum suscepturi sunt, & obtemperans nobis cohors, effectui ac fini tradere & obseruare studento. Quinq; etenim librarum auri pœna imminabit tam his, qui hæc transgredi pertentauerint, quàm qui alios transgredi permiserint.

DE HIS, QVI IN OSDROENA ILLICITAS CONTRAHUNT NUPTIAS. Constit. CLIIII.

Imp. IVSTINIANVS A. Floro comiti sacrarum rerum priuatarum.

Ræter opinionem incertus ad nos rumor peruenit, quòd hi, qui Mesopotamiâ & Osdroenam prouincias incolunt, illicitis se iungere ausint nuptijs: & Romanas leges, neq; non interminatas in ijs pœnas ueteres simul & nouas transgrediantur, in illicitas ac prohibitas incidentes nuptias, dum uicinis & adiacentibus populis morem gerunt. Cæterum nos nihil quidq; horû credidimus. neq; enim arbitramur homines esse, qui quidem, cum portio sint nostræ reipublicæ, tale quid facere audeant, quo factò & progeniæ suam dehonestent, & confundant nomina. Vnde & peruestigare ea uoluimus, & si omnino huius generis aliquid factum sit, extremum delinquentibus inferre supplicium. Sed quia & longum tempus est, neq; credimus eiusmodi aliquid delicti admissum esse: ut maxime huiusmodi quid còtigerit, tñ quod præterijt, quocunq; se modo habeat, his, qui Osdroenam & Mesopotamiâ prouincias incolunt, propter diuerfas hostiû irruptiones, quæ quotidie in ipsis fiût, indulgemus, maxime uero quia agrestis ut plurimû multitudo hæc fertur delinquere: sinimusq; ea manere sub præsentè forma, haud scrupulosius nimisq; anxie hæc inquirentes, quæ usq; ad nouellâ sacram de hoc nostram (ut potuit fieri) constitutionem perperam admissa fuerunt: sed omnem huiusmodi de hoc inquisitionem contra personas & res ad earum prouinciarum incolas pertinentes prohiberi sancientes. Post nostram uero legem, quæ nuper de hoc fuit proposita, si quis præsumpsit, aut etiam præsumpserit tale quid facere: uolumus, ut is extremis subdatur pœnis, sciturus, quòd non intra pecuniarias pœnas resistemus, sed tam ipsum, & uxorem, & liberos ex illicitis procreatos nuptijs post nostrâ constitutione digna animaduersione persequemur, & periculum capitis simul atq; bonorum ademptionem irrogabimus: nulli parentes, siue maioris, siue minoris status, aut conditionis, aut (quod multo etiam difficilius est) sacerdotij sit, sed omnibus plectendis solennem & Romanis legibus decentem ordinem conseruabimus, non tantummodo partem bonorum ablaturi, sed & cum toto patrimonio partem corporis: & si importunius illicitas còtractas nuptias depræhenderimus, ne ipsam etiam uitam quoq; saluare queunte: ut per omnia pœnæ consecutaneæ sint delictis. Oportet enim recta pariter ac conuenientia sapere, & alios ad earundem rerum æmulatione excitare: non uero ipsos perpetrare legibus contraria, & ex mutua uiciorum imitatione refugium quærere. Hæc igitur conseruari in prædictis prouincijs uolumus: tam ciuilibus, quàm militaribus magistratibus id ipsum custodientibus, & ut pœnæ delinquentibus imponantur, procurantibus. Atq; hoc mandatu tuo uolumus ibi locorum programmatis per proprios magistratus manifestû fieri: nisi & ipsi extremis subdi uelint supplicijs simul, & magistratuû ac bonorû amissionibus, si quid horû per negligentia omiserint. Quæ igitur nobis placuerunt, & per hanc sacram pragmaticam declarantur formam, ea studeto gloria tua effectui & fini tradere.

VT MATRES ETIAM TUTELAE RATIONIBVS obnoxia sint. Constit. CLV.

Imp. IVSTINIANVS A. Belisario.

Porrexit

Porrexit potentia nostræ supplicationem Martha clariss. foemina, qua continetur, quod magnificæ memoriæ Sergius, qui pater eius fuit, cum obiisset mortem, tenera admodum ætate ipsam reliquerit: quodq; clariss. mater eius Auxentia, testatione apud actorum monumenta deposita, non se ad secundas perventuram nuptias, tutelam eius subierit: & legibus nostris de hoc definito iureiurando præstito, res administraverit. His ita ab ea gestis, quasi neq; iusiurandum ab ipsa præstitum, & despicabile patrimonium relictum esset: paucula quædam in inventario ab ea confecto designasse. postea etiã secundas elegisse nuptias, cū tutorē ipsi nominasset Petrum. Item ē secūdo matrimonio duos habuisse filios. & cum recte erga ipsam affecta non esset: institutum quidem ab ea tutorem administratione destituisse, cum ipsa uix decimum tertium apprehendisset annum: petiisseq; ut secundæ ætatis curatorem quæreret, mox etiam persuasisse, ut pro se acceptilationes conscriberet, & omni actioni, quæ secundum leges ipsi posset competere per causam tutelarium rationum, in istiusmodi acceptilationibus renunciaret: cum in cubiculo per id tempus esset, neq; quidq; sciret eorū, quæ gererentur. Neq; enim possibile fuit, ut ea, quæ apud illam educaretur, neq; in ullo contradicere posset his, quæ aduersus ipsam gererentur, ut maxime inferri sibi detrimentum sensisset: aliquid ageret eorum, quæ prohibere potuissent ad ipsius attentata iacturam. Postq; uero tempus effecerit, ut quæ aduersus ipsam agitata essent consilia, persentisceret: se quidem apud matrem usam exhortationibus, ne his, quæ in fraudem suā gesta essent, perperam uteretur: sed uti matrē deceret, se ostenderet, & quas primū res in bonis habuisse nosceret, sibi restitueret. Ipsam uero, cū se totam filiis ex secundo matrimonio procreatis exposuisset, neutiq; istiusmodi rationes edidisse. quin ē contrario sacram nostram præstitisse sanctionem, qua continetur, non posse restitutionis contra ipsam iura in usum affluere: tamen ea nihil eius generis de matribus, quæ filiorū tutelam suscepissent, & secundas ex osculatæ essent nuptias, sanciret. Atq; ea de causa supplicationem nobis porrexit, quomagis & mentem sacræ constitutionis redderemus manifestam, & extra controuersiam positam: neq; si perperam in ea contentis uteretur Auxentia mater eius, res à patre relictas in lucrum proprium conuerteret.

Cum igitur hæc in se cōtineret supplicatio: merito ad sacram hanc pragmaticam formam respeximus. Per quam sancimus, ut quoniam sacra nostra sanctio nullam mentionem facit earum mulierum, quæ suscepta filiorum suorum tutela, secundas amplexæ sunt nuptias: non liceat Auxentiæ clariss. foeminae eam sacram nostram sanctionem perperam in usum desumere. Propter causas autem prædictas, & quia monumenta actorum, sub quibus Marthæ filia suæ tutelam suscepit, ostendunt legibus definitum ipsam iusiurandum præstitisse, non se ad secundas perventuram nuptias: & quod iusiurandum aspernata, in matrimonium secundo se marito iunxit, & susceptis ex eo liberis, effecit, ut clariss. filia eius Martha pro rerū restitutione acceptilationes in ipsam exponeret: summam utiq; licentiam habere Martham clariss. foeminam posse sancimus, ut restitutionis in integrum iure utatur, præsertim cum nondum se uicesimum quintum ætatis suæ annum excessisse profiteatur. sacra sanctione à nobis proposita, quæ sancit, ne filij contra parentes suos, aut liberti contra patronos suos possint restitutionis in integrum iure uti: neutiq; ipsi obijcienda, propterea quod nihil lex de his dispundet, quæ filiorum suorum tutelam susceperunt. quin contra, eo quod altera post hæc sacra nostra processerit sanctio, quæ sancit, ne qui tutores constituuntur, aliter filiorum suorum tutelam suscipiant, q̃ si designationis suæ tempore apud acta deposuerint, quod pupillos indefensos non relinquent: & si cōtingat etiam matrem filiorum suorum tutelam suscipere, ut & ipsa hoc faciat, tutelaribusq; rationibus obnoxia sit: & si alium pro se designare tutorē uelit, ut suo & subsistentium illi rerum periculo id faciat.

Vnde omnibus modis hoc etiam casu conuenit, ut si Martha clariss. foemina comprobauerit, non præterisse ea tempora, in quibus restitutionis ipsi actiones competunt: tam restitutione in integrum utatur, q̃ omnibus alijs, per quæ leges nostræ minoribus ætate opem & auxilium præbent. Sancit etenim nostra potentia, ut omnis reuerentia, quæ parentibus debetur à liberis, itē honor, atq; obsequiū parentibus conseruetur: dum tamen nihil ab ipsis in illorum detrimentum fiat. Ut uero ex prioribus nuptijs filios despiciamus, neq; religioni putamus consentaneum: neq; alioqui conuenire, ut res, quæ ex paterna ad ipsos peruenerunt substantia, huiusmodi matres possint uel sibi, uel his, qui secūda uice ipsas habent in matrimonio, uel ex istiusmodi matrimonio procreatis liberis lucri faciāt.

Quæ igitur nobis placuerunt, & per sacram hanc pragmaticam declarantur formam, ea studeto gloria tua unā cum beatissimo archiepiscopo Theopolitanae ecclesiæ, effectui & fini tradere.

DE PROLE PARTIENDA INTER RVSTICOS.

Constit.

CLVI.

Ocuerunt nos, qui sacrosanctæ Apamiensis ecclesiæ negocia gerunt, quod ad alios quosdam pertinentes rustici cum rusticanis mulieribus suis se coniunxerint, exindeque procreauerint filios: petieruntque, ut & rusticos ipsis assignarent, & horum filios, maternum sequentes uterum. Sed qui hæc petunt, hi sanè constitutionem nostram, quæ nuper prodijt, intelligere non uidentur, quid ea sibi uelit.

Nam si liberi aliqui se adscripticijs coniungant: secundum rationes constitutione cõprehensas infantes matrem sequentur. unde ad libertatem non perueniunt. Si uero rustici sint: non amplius constitutioni illi per omnia locus sit, sed quemadmodum nuper decreuimus & lege cauimus, proles diuiditur in partes. Et si quidem æqualis sit natorum numerus: in duas partes diuiditur, si inæqualis, aut etiam unus tantum natus sit: tunc quod redundat, uenter habet, propterea quod & amplius laborauerit. & unus quidem si sit, matrem sequetur. si uero tres nati fuerint: duo quidem duarum matrem sequentur, unus autem ad proprietatē paterni domini peruenturus est. atque ita semper (ut prædiximus) id quod impar est, habebit uenter. Et secundum hæc Apamienses quoque prolem partiendam esse cognoscunt: ut quod multis retro temporibus in controuersia fuit positum, intelligant denuo sub nostram redactam sanctionē.

DE RVSTICIS, QVI IN ALIENIS PRAEDIIS NV-

ptias contrahunt.

Constit.

CLVII.

Imp. IVSTINIANVS A. Lazaro Comiti Orientis.

Ex his, quæ diuersimode ad nos relata sunt, didicimus in Mesopotamia & Osdroëna prouincijs quidpiã delinqui, nostris planè temporibus indignum. Consuetudinem etenim apud ipsos esse, ut qui ex diuersis originem trahant prædijs, nuptias inter se contrahant. Inde sanè conari dominos, de facto iam contractas nuptias dissoluere, aut procreatos filios à parentibus abstrahere, exindeque totum illum locum misere affligi, dum & rustici uiri & mulieres ex una parte distrahuntur, & proles his adiimitur, qui in lucem produxerunt: & sola nostra opus esse prouidentia. Sancimus igitur, ut prædiorum domini de cætero rusticos suos, prout uoluerint, conseruent: neque quisque eos, qui iam coniuncti sunt, possit secundum consuetudinem prius obtinentem diuellere, aut compellere ut terram ad ipsos pertinentem colant, abstraherēne à parentibus filios prætextu cõditionis colonariæ.

Sed & si quid huiusmodi forte iam factum est: corrigi hoc simul, & restitui efficies, siue filios abstrahi contigerit, siue etiam mulieres, nempe uel à parentibus, uel contubernij consortibus: eo, qui reliquo deinceps tempore huiusmodi aliquid facere præsumpserit, etiam de ipso prædio in periculū uocando. Quare libera sunt contubernia metu, qui dudum ipsis immittitur, & parentes habeto ex hac iussione filios suos: neque uentibus prædiorum dominis subtilibus cõtendere rationibus, & uel nuptias cõtrahentes, uel filios abstrahere. Qui enim tale quid facere præsumpserit, etiam de ipso prædio in periculum ueniet, cui eos uindicare rusticos attentat.

Quæ igitur nobis placuerunt, & per sacram hanc pragmaticam declarantur formam, ea prouidentiam habeto magnificentia tua, tibi que obtemperans cohors, & qui pro tempore eundem magistratum geret, ut ad effectum deducantur conseruenturque: trium librarū auri poena imminente ei, qui ullo unquam tempore hæc transgredi attētauerit.

VT DELIBERANDI IVS ETIAM AD IMPVBERES

transmittatur.

Constit.

CLVIII.

Blatæ nobis à Thecla, quæ & Mannò appellatur, preces sunt, quæ declarant Theclam quandam è uita discessisse, relicta Sergia filia impuberem ætatem agēte: cumque uix sedecim dies matri superuixisset filia, obiisse & ipsam mortem in contagione illa, quæ nuperrime homines inuaserat. Eam uero, quæ nobis preces porrexerit, inquit Sergiæ patri sororem exstitisse. Cosman autem Theclæ fratrem

fratrem Sergiæ hæreditatem uindicasse, dictasseq; eo nomine iudicium. Rursum hanc, ne non recte contentiones sereret, abiisse ad Ioannem prouincialis fori aduocatum, percontatum de legibus, quæ hanc causam concernerent. Illumq; responsum in scriptis edidisse, eo ipso significante, quod Sergiæ ad ipsam delata esset hæreditas. Atq; ea sanè de causa cōtrouersia iudicē delegasse ipsum Ioannem, Cosmæ partes agente Aesculapio quodam scriniario per Orientem magisterij militum. Sed Ioannem cōtrariam edidisse sententiam his, quæ in scriptis responderat: usurpata ad hoc in sententia lege iustis. principis Theodosij, quæ dicit non posse eum, qui nondum septem annorum natus sit, maternam uindicare hæreditatem, nisi tutorem habeat: sed ut ad illos ea deferatur, quibus competitura esset, etsi defunctus impubes ad hæreditatem legibus uocatus non esset. Neq; hæc tantū protulisse in sententia, sed & effecisse, ut quæ nobis supplicaret, consequenter secundū sententiā pacta iniret, & eadem denuo dictaret Aesculapio, qui pro Cosma causam egerat. Petijtq; nos, ut ipsam tam misere affectā iniuria respiceremus: & maxime cum lex in Codice, qui de nostro nomine cognomen accepit, posita sit, quæ innuat, recte maternā hæreditatem uindicare eum, qui fari possit: & rursus alia à nobis lege proposita, quæ uult, ut si quis hæreditate ad ipsum delata, anteq; eam uindicer, aut contrariam ea in re sententiā suā ostendat, ex hac uita emigret: super ea hæreditate deliberandi ius ad hæredes suos transmittat. Porro eā legē, quæ nuper à nobis proposita sit, qua idem in hæreditatibus ordo adgnatis pariter & cognatis tribuitur: locum in hac cōtrouersia nō habere, cum antiquior sit nostra, cuius occasione lex illa ualere iussa est. Sancimus igit, ut gloria tua, si hæc ita se habere compererit: opem ferat supplicanti, & legem nostram illi conseruet, quæ deliberandi ius ei tribuit, nimirum Sergia ante excessum anni post matrē suam demortua: uolentiq; maternam Sergiæ hæreditatem uindicare, eius agēdi copiam præbeat. Neq; enim pugnare inter se aliquis Theodosij pientis. principis & nostram legem dixerit: cum in eodem utraq; uolumine sit posita, & nos per constitutionem, quam pro eo posuimus, obfirmauerimus, nihil in eo residere contrarij. Sed obtineto quidem lex nostra in præsentī cōtrouersia, & omnibus casibus in quæstionē deducto assimilibus: obtineto autem Theodosij sacratis. principis lex, in quibus annum præterire contigit, & deliberandi tempus elapsum est. Pacta enim post sententiam conscripta, cum altero inita, qui obligationem adquirere non potuit: manifestum est, quod nullam actionem Cosmæ de his, quæ inibi confessā fuerunt, dederint.

UT RESTITVTIONES FIDEICOMMISSI VSQVE
ad unum gradum consistant. Constit. CLIX.

Imp. IVSTINIANVS A. Petro gloriosiss. sacrorum prætoriorum præfecto,
iterum ex consule & patricio.

Antum nobis benignitatis adest, ut ne priuatas quidem causas, quæ iudicium nobis inquisitionem superare uidentur, legibus nostris definire indignum putemus: ne si quando priuata causa audientiam in iudicium deferri solitam excedat, longa mora eos, qui in iure cōtrouerso hærent, atterat. Aliquoties igitur gloriosiss. uir Alexander ad nos retulit, gloriosæ memoriæ patrem suum Hierū, cū testamenti tabulas conscriberet, hisce uerbis usum esse. Volo ac iubeo, ut hæredes mei, Constantinus quidem clariss. uir deputatam sibi domum cum omnibus (ut præscriptū est) cohærentibus illi iuribus, & suburbium in Coparijs appellatū itē cum omnibus (ut præscriptum est) iuribus ad ipsum pertinētibus, & domum Antiochiæ sitam, emptam ab Ammiano: Anthemius uero dulcissimus suburbium in Blachernis dictum, redemptum à gloriosæ memoriæ uiris Eugenio & Iuliano, & suburbium in promontorio sinus Sosthenij, quod olim in dominio Ardaburi gloriosæ memoriæ fuit: Callippius autem clariss. uir suburbium Bythariū, siue Philothei nuncupatum: & Alexander clariss. uir suburbium in Venetis, neq; per uenditionem, neq; donationem, neq; permutationem, neq; quocunq; tandem titulo in alium transferant, reiiciantūe, aut eam domum seu præscripta quinq; suburbia ē meo nomine & mea familia alienent: sed siquidem (quod deus faxit) nascatur filij, & relictis post se filiis aut nepotibus, siue legitimis, siue etiam naturalibus moriantur: ut pro se quisq; deputatum sibi suburbium aut domos, tam in hac regia urbe, q̃ Antiochiæ positas filijs ac nepotibus, legitimis, aut etiam naturalibus suis relinquant, Persuasum etenim habeo, quod neq; in naturalibus liberis ac ne-

poribus dispositionē uoluntatēq; hanc meam. Si uero in uniuersum omnes, aut aliqui, aut unus ex ijs (qd abominor) sine liberis decedat: uolo & iubeo, ut qui liberis orbi aut orbus mortē obierit, superstitibus aut superstiti ex ipsis fratri præsriptas domos, tā quæ in hac urbe, q̃ quæ Antiochiæ est, & item prius declarata quinq; suburbia cum omnibus eorum iuribus, & omnibus deniq; rebus ac personis, quæ ijs continentur, citra ullam exceptionem restituat: cessante uidelicet inter eos fideicommissorum seu legatorum seruandorum causa satisfactione. Volo etenim ac iubeo, ne quisq; ab alio huius generis satisfactionem expetat: ijs uel eo, qui præter paternam & pietatis erga ipsos plenissimam intentionem meam à fratribus suis satisfactionem in rebus abalienari prohibitis expetere pertentauerint, uel pertentauerit: omni modo eius fideicommissi amissionem sustinentibus, uel sustinente. **ATQVE** hæc quidem ipsum protulisse in testamento. conscripsisse autem & codicillum, in quo talibus propè modum uerbis usus sit. Manifestum planè facio, quòd pridem testamentum per scripturam fecerim, & quæ in eo cōscripta sunt, ex animi mei sententia composuerim: uoloq; ac iubeo, ut omnia, quæ in eo testamento cōtinentur, omni modo firmitatē obtineant: his solis exceptis, per quæ forte in hoc meo codicillo uel aliquid mutauero, uel relicta alicui legata ademerero. Volo igitur ac iubeo, ut suburbium illud meum, quod Coparia appellant, quod in proposito testamento magnificentiss. filio meo Constantino reliqui, detur & pleno proprietatis atq; possessionis iure ad clariss. pariter & generosiss. nepotē meum, Constantini magnificentiss. filij mei filium Hierium simul uniuersum pertineat, cum om̃ibus prætorijs, quæ in eo sunt, & omnibus scalis, & quæ uel intra urbem, uel extra urbem pro pensione elocantur, ædibus atq; officinis, & balneo, & hortis tam intra, q̃ extra muros existentibus, & hippodromo, neq; nō orto, qui in ipso est, & cisterna, atq; omni deniq; iure, quod ullo modo in eo mihi suburbio cōpetit. Id ipsum uero suburbium tunc demum prædicto clariss. nepoti meo Hierio dari uolo, cum primum post meam mortem patris sui potestate solutus, per emancipationem sui iuris factus erit: nulla licentia eidem generosiss. nepoti meo concedenda, ut præfinitū rei terminum excedat: aut ijs, qui uel ex hoc meo, uel eiusdem clariss. nepotis testamento in eadem iura successerint, ut idem suburbium, uel partem eius aliquā, uel ius diuendant, permuentē, aut alicui donent, aut quocunq; titulo deniq; abalienent: propterea quòd hoc ipsum suburbium & ædes situm sitasūe intra portam mūri ficulnei, quā uia ducit ad sacrosanctum martyreiū sanctæ Theclæ, per omnia & perpetuo uelim permanere in familia mea, neq; unq̃ de meo nomine egredi. Volo autem & iubeo, siquidē eueniat, ut generosiss. nepos meus Hierius, uel intra pubertatem, uel etiā post pubertatem, sine liberis tamen legitimo matrimonio procreatis, moriatur: ut eius suburbij siue ædium possessio simul & proprietates perueniat, & deferatur, aut restituat magnificentiss. patri eius Constantino sub eadem cōditione, ne unq̃ de familia mea meoq; nomine abalienentur. **HIS ITA** confectis, ipsum quidē e rebus humanis abiisse. Hierium uero gloriosæ memoriæ domum quidem Theopoli sitam, quæ successionē paterna ad ipsum peruenerat, alijs personis uendidisse: ipsam autem domum, quæ in hac alma urbe est, & insuper suburbium, quod illi codicillo datum erat, in quibus om̃ibus interdicta fuerat alienatio, ad Constantem gloriosæ memoriæ filium suum transmississe. Illumq; rursus prægnante uxore relicta uitam finisse: scripto prius testamento, in quo disposuerit, ut si puer uel natus non esset, uel natus ante pubertatem mortuus esset: tam gloriosiss. eius mater Maria, q̃ inclta etiā uxor eius altera Maria, ad successionē eius uocaret. Postea uero, q̃ nata filia in ipsa infantia & teneram adhuc ætatem agens, humanis rebus excessit: cum reliquam substantiæ partem, tum etiā domū in ampla hac urbe, & insuper suburbium, quod expressis uerbis Hierio gloriosæ memoriæ in codicillo relictu fuit, ad incltyras mulieres deuoluta esse: meritoq; tam ex testamēto, q̃ ex uerbis codicilli, domum iuxta & suburbium uindicandi sibi locū datū, utpote qui solus hoc tempore ex Hierij gloriosæ memoriæ liberis superstes permanserit, & primū gradū in nomine familiæ obtineat. Verum qui pro Maria & Maria gloriosissimis foeminis faciebant uerba, hi aiebant neq; testamenti uerbis ullum locum factum esse. Neq; enim Constantem gloriosæ memoriæ absq; liberis ex rebus humanis abiisse, ut utrarumq; ædium restitutioni locus sit. Sed neq; suburbij nomine rite secundumq; leges Alexandrum gloriosissimum uirum hæc adoriri: cum & ipse suburbium, quod ipsi relictum fuerat, in quo communis pater æque, ut in cæteris, alienationē illi prohibuit, ante id tempus alienauerit. sed & alios fratres idem hoc fecisse. Et leges nostras, si quidem omnes ordine, in quibus huiusmodi aliquid definitum sit, defuncti uoluntatē transgrediantur: ex æquo omnibus restitutionem adipere: ne si uicissim alter alterum mutua petitione in ius uocent, multis

multis in una causa subdantur iudicijs. legesque de hoc propositas nobis reuocarunt in memoriam. Alexander autem gloriosiss. uir recte se actionem intentare aiebat, & maxime de utrisque ædibus. defunctum enim satis manifeste suam in codicillo sententiam de ijs rebus declarasse, cum res familiæ conseruari uoluerit. sed multo iustioribus se rationibus inniti in suburbio. Neque enim recte illas sibi alienationem exprobrare, cui ex imperiali iussione hoc facere indultum fuerit. Ac prolixis in ea causa disputationibus utraq; pars usa est, nunc testatoris interpretando uoluntatem, nunc nostras usurpando leges, quas in re quæque suâ facere arbitrabatur.

NOS IGITUR, cum & legum, & testamenti interpretationem perspectam haberemus: non nuda sententia, sed lege eius causæ decisionem complectendam duximus, simul ut præsentem dirimeremus controuersiam, simul ut cæteris mouendæ de his cõtentionis ansam præterperemus.

Vnde subtilius pariter & exactius testamenti uerbis innixi, depræhendimus ipsis quidẽ filijs hæreditatẽ capissentibus alienationem interdictam, si sine liberis uita functuri essent, non ulterius uero his etiam, qui eis filijs succederent: sed contentum fuisse defunctum, si inter filios duntaxat alienationis interdictum constitueret. neque enim si & ipsi relictis filijs decederent, maiore ipsum cura perquisisse, cui aut quomodo res relinqueretur: nec uoluisse alienationis interdictum ultra filiorum uitam extendere. Enimuero codicillum, qui de suburbio duntaxat factus fuit, interdixisse his etiam, qui ex testamento gloriosæ memoriæ Hierij (de iuniore loquimur) res per successionem cepissent, ne suburbium alienarent, & quod consequenter inducitur, in his quoque defunctum uoluisse, ut id perpetuo in familia permaneret. Et quidem quæ in controuersiam deducta sunt, eiusmodi fuerunt.

Nos uero cum totam causam cum diligentia, qua decet, penitus intueremur: in alijs quidem rebus, quarum sanè Cõstantinus gloriosæ memoriæ, Hierij senioris filius ex paterni testamenti tabulis dominus factus fuit, præclare nullam quæstionem excitandam rati sumus, arcendumque in his actione non solum Alexandrum gloriosiss. uirum, sed etiam omnem reliquam familiam: cum & testamenti uerba prohibitionem inter solos constituent filios: & ipsi gloriosæ memoriæ Hierij filij, per quos qui post eos illius familiæ portio existerunt, Hierij sibi iura uindicant, nonnullas apud se constitutas res alienauerint, perinde quasi ex una uoluntate substitutionem interdixerit. Quod autem ad suburbium attinet, cuius dominum codicillus ostendit esse gloriosæ memoriæ Hierij, præter modum scrupulosa nobis diligentia plenum uisum est, si post quatuor demum generationes huiusmodi quæstionem produceremus in medium.

Nunc certe cum Maria & Maria gloriosiss. sceminæ etiamnum supersint, quas alicubi & ipsas nostræ leges in familiam reponunt, ut quæ sponas quoque hac appellatione dignentur: neque recte, neque ordine Alexander gloriosiss. uir litem à se prætensam instituit. Quin ut maxime hæ decessissent: tamen quod quatuor iam generationes præterisse uiderent, haud sustineremus tam obsoletam causam denuo tradi iudicijs: & maxime cū Constantis filia in pupillari adhuc ætate uitam finiret. Vnde tamen si testamentum ille non confecisset, suburbium tamen ad matrem eius peruenisset: non ipsa pupilla, sed ipsa quodammodo lege horum causa existente: quamuis nemo successorum gloriosæ memoriæ Hierij circa uoluntatem eius deliquisset. Licet enim Cõstans, cum testamenti tabulas conscriberet, substitutiones quasdam fecerit, filia intra pubertatem mortua: nihil tamen inde excellens introducit: cum & ipsa lex pupillæ substantiam matri, quasi ea sine testamenti tabulis decessisset, per se præbitura esset.

Sancimus igitur, ut neque gloriosiss. uir Alexander, aut eius filij, neque reliqui senioris Hierij gloriosæ memoriæ liberi, neque alius quisque omnium, qui genus suum in eorum familiam referunt, uel Mariam & Mariam gloriosiss. sceminas occasione rerum apud ipsas consistentium, uel alios, apud quos aut hoc tempore res existant, aut ad quos sequente tempore peruenturæ sint, in quibus alienationem forte Hierij gloriosæ memoriæ prohibuit, adoriantur iudicio, aut omnino mentionem de cætero prohibitionis & familiæ nominis faciant, & aliquod sibi exinde ius adquirant: utpote cum & alij Hierij gloriosæ memoriæ filij res suas abalienauerint, & reliquorum quodammodo alienationibus consenserint, ac per has, neque non alias, quas prædiximus rationes, quæ ad huiusmodi iudicationem & legislationem abunde nobis sufficiunt, sibi pariter & successoribus suis actiones, quæ ipsis potuissent competere, sustulerint.

Atque hæc non tantum præsentis causæ decisio esto, sed & reliquarum, in quibus huiusmodi prohibitionem facta, tot successiones præterierint, & ultimus hæredum per interuenientem aliquem in medio impuberem hæreditatem capebat. Tunc enim his etiam, qui sunt extra familiam eius, qui primus prohibuit, per præsentem nostram legem transmittendæ rerum licentiâ habebit. Siquidem in commune hanc legem, tam de præsentem casu, quam de omnibus posthac futuris ad eum modum prohibiti-

onibus protulimus, simul contentionem componentes, quæ hoc tempore euenerat, simul (ut probabile est) futuras præcidentes. Quæ igitur nobis placuerunt, & per hanc sacram declaratur legem, ea proponere gloria tua in alma hac urbe, & effectui ac fini tradere *studeo*, atq; observari præcipito.

EXEMPLVM SACRAE PRAGMATICAE FORMAE
de usuris. Constit. CLX.

Imp. IVSTINIANVS A. Papio.

Ristocrates prudentiss. Aphrodisiensis reipublicæ pater, quicq; immobilia in ea possident, supplices nobis facti sunt, aientes prædictam ciuitatem &c. Ac principio quidem illud cognoscimus, quod pleriq; leges nostras ita accipiant atq; intelligant, ut unde minime conueniat, inde iniustarum ipsis actionum antis præbeant. Siquidem à patre reipublicæ edocti fuimus, quod cum bene magna auri summa Aphrodisiensiu reipublicæ ex legatis à nonnullis ciuitati relictis collecta esset: ne quando ea deperiret: quidam illorum, qui in republica cū potestate erant, eam auri summā collocauerint, ut quamdiu id auri apud ipsum resideret, tādīu qui suscepisset, quoq; anno pro eo ciuitati dependeret (siue quis id pastum, siue redditum, siue etiam usuram appellare uelit) quantum ferre ciuitatem æquum esset. Eos uero, qui aurum susceperunt, postq; constitutionē protulimus, ne creditoribus permittatur, ut debitū ultra duplū exigere, sed hoc ipso duplo contenti sint, * sanē legatum ciuitati deperire, & tam calefactiōes balnearum publicarum, quæ exinde fieri soleant, iniuria affici, q̄ opera publica per legem nostram labefactari, & illorum interpretationem uicium adferre reipublicæ. Ut igitur omnia hæc è nostra appellamus republica: sancimus, ut qui id auri perceperunt in hoc, ut pensionem aliquam pro eo persoluant reipublicæ, singulis annis, quoad illud penes se aurum habuerint, inferre compellantur id, quod pro eo se illaturos constituerint, haudquaq; sacra nostra ad hoc constitutio ne usurpata. Illam etenim de creditoribus conscripsimus, & qui in ea compræhenduntur, casibus. Præsens uero species illam non attingit: siquidem hoc magis annuo redditui, q̄ usurarum præstationi simile uidetur. nos autem ex æquo ciuitatum curā gerere oportet, ut rerum fiscalium. Quod si quis post hanc præsentem nostram formam aliter ea, quæ à nobis lege promulgata sunt, acceperit, & defraudare ciuitatem dato auro uoluerit: & pro uniuerso tēpore, quantum debet, ciuitati persoluet, & præterea reddet duplum: ut maliciose interpretationis iustam retributionem percipiat, propterea quod cum in manu illi esset, ut bonum se perhiberet ciuem, ita improbus est, ut quæ illum in lucem protulerit, eam non dubitet afficere iniuria.

DE PROVINCiarVM PRAESIDIBVS. Constit. CLXI.

Non tantum decenter leges ferre summo bono est, sed etiam sancita accurate custodire, & ad effectum deducere, transgressoresq; competentibus poenis subijcere. Quæ enim legum erit utilitas, si in literis duntaxat consistant, nō etiam per ipsa facta atq; opera subditis utilitatem de se præbeant? Ac scimus quidē, quā uehementer maiestas imperatoria collatorū curam gesserit, cum aliquoties definierit, ut prouinciarum præfides officia gratis suscipiant: quo magis & ipsi, cum pure his utuntur, æquum & bonum subditis impertiatur, & ex collatorū incolumitate omnium rerum copia abundet res publica. Sed hæc quidem per immodicam auariciam eorum, qui officia redimunt potius, q̄ suscipiunt, deuicta, paulatim in obliuionem deuenerunt. Nos autem de his propositas leges renouantes, sancimus, ut illi magistratum gerant, qui & bona estimatione noti sunt, & in exercenda iusticia plurimum reposuerunt sollicitudinis. Sed & ut citra ullum munus & largitionem magistratus suscipiant. Item ut tam collatores incolumes indemnesq; conseruent, q̄ publica tributa diligenter expediant. Præterea ut neq; per se, neq; per adseffores suos, aut cancellarios, domesticosue, aut quempiam eorum, qui ad ipsos pertineāt, quidq; à subditis accipiant, nisi in quadruplum uelint (ut leges loquuntur) quod ab ipsis acceptum est, dependere: sed contenti his sint, quæ legi ipsis deputata sunt è publico. Simul atq; magistratu abierint, ut per solennes quinquaginta dies in prouincia assideant, sub publico uersantes

uersantes conspectu, & omnibus actionem intentare uolentibus respondeant. Lite uero intra quinquaginta dies non finita: siquidem pecuniaria sit, procuratorem dato. sin uero criminalis: ad terminum usque causae permaneto: his, qui in causa diiudicant (siue magistratus sint, siue a praefectis dati) nisi intra uiginti dies, quod initium coeperit, eam litem finierint, decem libris auri mulctandis: lite nihilominus secundum praedicta procedente. Si qui enim mala conscientia stimulati, uel clam aufugerint, uel ad sacras aedes decurrerint: substantia excident, secundum legem pro modo admissorum inter iniuria affectos diuidenda. Et quemadmodum procedens de hoc constitutio & * ex una parte, prout antea lege comprehensum est, stiterit: quae pro collatoribus introducta sunt, ea firma permanente. permanentibus uidelicet & alijs firmis, quae ad collatorum utilitatem de praesidibus pulchre a maiestate sancita sunt imperatoria.

Quemadmodum autem eos, qui haec perperam in se admittunt, punimus: ita & eos, qui per hanc causam contra interdictum aliquid ab ipsis accipiunt, restitutioni quadrupli subijcimus. Atque ut haec ita caueremus lege, ex eo nobis in mentem uenit, quod pluris a nobis sit subditorum opulentia & medela, quam redditus qui exinde inferuntur imperio. Contrahimus enim una cum largitionibus praesidium in arcem ipsa etiam suffragia, quae imperialibus inferebantur rationibus, & magnum reddebant pecuniarum cumulum: quo magis hac causa & res publica meliore successu potiat, & locupletior redeat, aliquot retro temporibus a nonnullis excogitationis praestationibus liberata. Vna enim haec res potentiae nostrae studio est, ut prouinciae & bonis gubernentur legibus, & tuto inhabitentur, neque non ex praesidum iusticia fructum capiant, & tributa publica sine querela inferantur. neque enim aliter conseruare licet rempublicam, nisi pietatis praestationes importentur in publicum, ex quibus & militares nutriuntur copiae, ut resistatur hostibus, & per agros ac urbes agantur excubiae: perfruuntur item reliqui ordines attributis sibi salarijs, reparantur quoque muri & urbes, denique omnia alia proueniunt, quae communem subditorum utilitatem concernunt. Quae igitur nobis placuerunt, & per hanc sacra declarantur legem: ea gloria tua in alma hac urbe consuetis locis proponet, sed & solitis usque inscriptionibus mittet per prouincias: ut omnes intelligant, quantum nobis respublica simul & subditorum nostrorum incolumitas curae sit.

SACRA FORMA TRANSMISSA DOMINICO GLORI.

oficiis praetoriorum Illyricianorum praefecto, de diuersis capitulis.

Constit.

CLXI.

Ercontata nos est gloria tua de quibusdam, quae ab eloquentis in Illyriciano foro causarum patronis deducantur in controuersiam, quae aut nostra indigere disceptatione, quominus perpetuo laborent dissidio. PRIMVM igitur capitulum huiusmodi fuit. Mulier quaedam, cum res ipsae a coniuge donatae essent, neque tamen traditae, uoluit marito mortuo & donationem silentio praetereunte, res uindicare, quasi harum domina tam donatione, quam silentio mariti facta. Opponebatur a reum possessoribus, habere ipsam solummodo exceptionem in ius uocatam, si possideat: non etiam ab alio haec per uindicationem petere posse. Et quidem quod controuersum est, eiusmodi fuit.

Nos uero & constitutionem nostram reuocauimus in memoriam, quae dicit, donatorem, licet traditio ab eo stipulata non fuerit, necesse tamen habere, ut donatam rem tradat. neque enim per imposturam, & ut in nudis consistant literis, quae geruntur, instrumenta confici conueniens est. Sumpsimus praeterea in mentem sanctionem ueteris legis Aeliae Sentiae, quam recte & pro officio e legum suarum corpore ablegauit olim respublica, consimilia promulgantem, quae in praesentia haerent in controuersia. Et sancimus, ut si istiusmodi donatio, prout ante a nobis dictum est, perfecte omnia habeat, tam quo ad modum, quam quo ad insinuationem: ab eo statim tempore, quo facta est omni modo secundum praedictam constitutionem silentio mariti conualescat. Ut tamen si maritus eam rem postea hypothecae det: tamen qui id silentio praeteriit, abalienasse non uideatur: & traditio, si facta est, largiatur ei exceptionem: si facta non est, praestet etiam (siquidem stipulatio interposita est) exactionem per actionem ex stipulatu, ut donatam rem percipiat.

Sed & illud constituere iustum duximus, ut si quidem initio donationes apud actorum monumenta insinuatae fuerint: omnibus modis silentio confirmantur. si uero insinuatae non fuerint, transcendant autem modum, qui insinuatione indigeat: ad eam duntaxat quantitatem conualescant, quatenus uel sine insinuatione donationes firmas

firmas esse, lege à nobis expressum est. hoc enim cū posterius sancierimus, obtinere & ipsum uolumus, neq; quod recte se habere poterat, propter quantitatis appendicem intercidere: idq; etiam in generalibus iam donationibus lex nostra dicit. His non tantum inter uxorem & maritum ualituris, sed etiam in cæteris personis, inter quas consistentibus nuptijs donationes sunt prohibita.

DE SECUNDO insuper capite ab excellentia tua interrogati sumus, an post constitutionē nostram, quæ uult, ut qui ex libera & adscripticio nascuntur, propter conditionem matris postea & ipsi liberi sint: arbitrari oporteat, quod tametsi adscripticij, quemadmodum olim, facti non sint: tamen omnino coloni existant propterea, quod alia constitutio nostra colonorū filios nō sinat terram relinquere, sed manere colonos iubeat: multoq; id magis esse oporteat hoc loco, quandoquidē & inter has prorsus personas adscripticiorū sint propiæ. Atq; hæc quidem sub prædicto capitulo exstiterunt in interrogatione tua. Nosse autem oportet eos, qui legem nostram considerant, quod nullo unq; tempore concedamus, ut liber uenter adscripticium pariat: sed hanc notam atq; signum genito post legem tunc propositam immitti oporteat, quod omnibus modis libertas ex libera matre progenitos concedat.

Si igitur ex libera & adscripticio natus aliquis fuerit: est ille quidem liber, neq; maternam ingenuitatem ulla ratione abiicit. ostendit tamen constitutio à nobis proposita, quod tales uelit prædiorū permanere incolas, & agrorum cultores, tanquā illic prognatos. hoc em̄ sibi uult coloni appellatio.

Non præberemus itaq; ipsis licentiam, ut prædium deserant, & aliò se recipiant. Quin si omnino aliqui prædio cuiuspiam deputentur, & ex adscripticia matre nati sint: manifestariū est, quod penitus adscripticij futuri sint. si ex libera: manebūt quidē liberi, & quæ adquisierint, in bonis suis habebunt, neq; peculium fiet dominorum. non tamen ex eo prædio egredientur, sed hoc excolent: neq; ipsis erit licentia, ut hoc deserant, alterum obeāt alienum. nisi forte propriæ alicuius possessionis domini fiant, quæ satis superq; ipsos inibi occupatos tenere possit, neq; permittat, ut alteri præterea fundo colendo operam nauent: inq; illam transmigrant. Alioqui sancimus, ut omnibus modis in eo prædio maneant, liberi quidem constituti, incolatu tamē detenti. Et hoc quidem in ea specie ita constitutum esto.

SE DNE QVE illa nobis quæstio abs re facta, & disceptatione nostra indigna uisa est. Nam si adscripticia cum adscripticio aliquo ad alterum pertinēte coniugium coeat: quæsitum est de prole, si filij ex ipsis nascantur, utrum eam ad dominum uiri, an ad dominum mulieris pertinere cōueniat?

Sancimus igitur, si eius generis aliquid incidat, & diuersorum inter se dominorū adscripticij congregiantur: quandoquidem conditionis ratio in controuersia posita non est, cum uenter liber non existat: sunt quidem nati adscripticij, non tamen matri dominoue huius totum dabimus. Sed si quidem unus filius procreetur: uenter sationi præfertor, & quod natū fuerit, esto domini ipsius matris. sin uero duo forte filij: ambo inter ipsos diuiduntor, electi one ductis sortibus celebranda. Si impar filiorum numerus sit: id, quod redundat, maternus finus retinet, ut si tres existāt: duo quidem sint matris, unus uero patris. rursus si quinq;: tres quidem ē prognatis domini matris, duo uero patris sint. secundumq; hanc incrementi rationem numerus procedat, ut quod æqualiter potest diuidi, id ex æquo distribuat: quod uero redundat, quod & gratiosissimū est, hoc attribuat matri. oportet em̄ maiore eā studio prosequi, quæ partus doloribus distenta fuit, quæ peperit, quæ nutrit: q̄ eum, qui succisiuā tantūmodo libidini operam accommodans, filij generationem procurauit.

Quæ igitur sacra hac pragmatica comprehenduntur forma, ea in similibus casibus conseruare gloria tua studeto. Si quidem & generalem de hoc legem conscripsimus, tum ea ipsa, tum insuper alia quæpiam, in quibus legislationem necessariam esse credimus, ad certam redigentes formulam,

DE RELEVATIONE TRIBVTORVM PVBLICORVM.

Constit.

CLXIII.

Ræstantis. inter homines bona sunt iusticia & benignitas, quarum altera æqualiter suum cuiq; tribuit, neq; appetit aliena: altera ad misericordiam decurrit, & debitorū incommoditate egentes liberat. Hæc ornare firmareq; imperium, hæc conseruare rempublicam, hæc pulchre humanam nouerunt gubernare uitam. Vnde & nobis, ex quo diuinitus imperij sceptrum suscepimus, magno affectatum est studio, ut undiq; tam bonis actionibus conspicui simus: quo magis si utiles nos præbeamus subditis, ex uirtute & gloria remunerationem habeamus.

Ac scimus quidem
mutua

mutua illa & omnimoda hominum exitia ad tantam inopiam possessiones redeigisse, ut neque reditus possint suis producere possessoribus, neque satis idonee publica inferre tributa. Atque hæc militari & alio necessario sumptu imminente, uehementerque nos impellente, dum multis undequaque bellis alluimur, ut crebriores pecuniarum collationes faciamus. Inde adeo non semel curas in eam rem impendimus, quæ nam ratione fieri possit, ut & necessitati faceremus satis, & subditorum egestati adferremus remedium, cumque in multas nostra circa hæc distraheretur sententia: magis tamen obtinuit, ut ad benignitatem respiceremus, & deo placentem collatoribus impertiremur medelam: & quod communibus deesset sumptibus, hoc in eius uicem introduceretur ex thesauris principalibus.

Acceptam igitur & hanc nostram curam ferentes domino Christo, & salutaris passionis neque non sanctæ resurrectionis eius presentibus magni festi diebus condigna facientes, merito & ipsi in presentia hanc pro republica largitionem offerimus, per quam concedimus in uniuersum omnibus, agricolis pariter & collatoribus (idem autem dicere licet & de prædiorum dominis) integrum unum canonem publicorum tributorum, in quadriennium partiendum: hoc est quartam quidem eius portionem pro nona indictione proxime initura, tantandem uero alteram & pro decima, quæ hanc secutura est, consimiliter & pro una decima & duodecima unicuique quartam portionem: una eademque opera deminuentes & consuetudines, quæ quocumque modo aliquibus hoc nomine præbentur.

Remittimus autem his & præteriti temporis reliquationes, usque ad finem proxime præteritæ quintæ indictionis. Ac sancimus, ne qua fiat exactio pientis, à nobis condonatarum præstationum, siue maximam præfecturam respiciant sacrorum orientalium prætoriorum, siue præfecturam Illyricianam, siue præsidatum insularum, atque præfecturam militarium in Scythia & Mysia ordinum, aut sacras nostras largitiones, aut denique alium magistratum: interdcentes decurionibus & exceptoribus, scriniariis & cohortalibus, palatinis & exactoribus, neque non susceptoribus, & quicumque uel exactionem uel susceptionem publicorum expedit aut expedit tributorum, ne per uasfriciem excogitatis contra agricolas & collatores utantur artibus.

* aut etiam prædiorum dominos, ut diuersos * ex reliquis indultis pro se instituant, aut constitutæ pecuniæ obligationes, aut fideiussiones, aut confessiones dolo malo suscipiant. Constituimus etenim omnem contra munificentiam nostram factam aut futuram circumscriptionem irritam: cum illud constet, quod si qui nostram anteuerrentes largitionem, ex reliquationibus iam inde à quinta indictione factis aliquid exegerint, neque id persoluisse uidebuntur: omnibus modis publicis id rationibus inferent. Nam ut collatores beneficio afficeremus, presentem ipsis benignitatem impartiti sumus: non autem his, qui publica tributa suscipiunt, & in suum lucrum conferre ea uoluerint, presentis ad tempus canonis indulgentiam instituimus: nullo modo embola (hoc est annua specierum transmissione, ut in condito & ad militares sumptus habeant) deminuenda. Oportet enim uniuersum frumenti aliarumque specierum modum consueto ac solito more & contribui, & importari: precijs quartæ partis per singulos annos à nobis usque in quadriennium collatoribus indultæ, ad mensam publicam cum alijs, quæ in auro ab ipsis contribuntur, æstimandis soluendisque publico.

Idemque hoc in Osdroëna & Mesopotamia peragetur eorum gratia, quæ pro reconditis & militari sumptu in speciebus conferuntur. Consimiliter & in speciebus, quæ ploidæ, quasi nauibus transportandæ dicuntur, quæ proueniunt in Lazica, & Bosporo, & Chersoneso. percipient enim harum precia ex publico, prout in mensis præfectorum ordinatum fuerit, unde hæc importantur, ut & ipsi nostra in hoc perfruantur benignitate. Earum enim specierum illationem negligere, haud quaquæ tutum est: cum & inuitabilis existat impensa, & publicas (ut ita dicamus) res in unum conciliet. Credimus autem & ex hac nostra largitione magna reipublicæ incrementa futura, deo omnia nobis fausta per huiusmodi actiones præbente: ea, quæ pro subditorum à nobis utilitate disposita sunt, transcendere præsumentibus, tam de substantia, quam de ipsa periclitandis salute. Quæ igitur nobis placuerunt, & per presentem sacram declarantur legem: ea programatis usa gloria tua, tam in alma urbe, quam etiam per prouincias omnibus manifesta faciet, ut neminem nostra lateat munificentia.

DE HAEREDIBVS.

Constit.

CLXIII.

Eo simul & iusticia nihil maius existit, absque his enim nihil unquam commode geri potest, & præcipue in nostra hac republica. Exinde enim & recte regnare, & subditos ad beneuolentiam, neque non ad summam licet attrahere deuotionem. Ea propter

K cum &

cum & nos diuinitus, perq; iusticiam imperij sceptris susceperimus: tametsi multis undiq; curis implicamur, quomagus & Romani quotidie uirtutibus reddantur auctiores, & Barbari deuicti succumbant: non tamen penitus à sollicitudine nostra secludimus, ne non in his, quæ priuatim usui esse possint subditis, competēs accommodetur prouidentia. Ac cum multa, quæ prius confusa erant, ad meliorem statum erexerimus: conueniens esse putauimus & id, quod longo iam tempore in successione neglectui fuit habitum, ad actionem deo placentē reducere. Cognouimus enim, quod quidam oberrantes defunctorum perturbāt patrimonia, sed neq; testamēta ualere sinunt, neq; item ab intestato successiones locum capere, mobilibus quidem rebus immittentes signacula, immobilibus uero imponentes titulos, ut hac ratione ipsis illorū successio adcreseat, inq; ea decentē aliquē ordinem occupent. Quoniā uero impossibile est in tanta multitudine, exacte ea, quæ singulatim in talibus eueniunt, perdiscere: perpulchrum nobis uisum est, si generali hac lege ad certam redigeremus formulam. Propter ea sancimus, ut uniuersi citra inuidiā & rebus iuribusq; suis perfruantur, & ad suos ista transmittant hæredes. Penitus autem nemo omnium illorum inuadat patrimonia, aut horum successores damnis implicet, aut titulos siue signacula rebus præter legum nostrarum placitum imponat. Nam & successiones ab intestato, quo quisq; uocatur ordine, confirmamus: & ultimas horum uoluntates legitime consistentes non subuertimus. Si enim sedulo aduigilamus, sumusq; solliciti, ut collatores bonis gubernentur legibus, & de eorum incolumitate multo maximam potentia nostra curam sustinet: quomodo non in hanc quoq; partem prouidentia ipsis accommodauerimus, & alacriter nostrum ipsis impertiamur beneficium? hæc etenim placere deo persuasissimum habemus, & hoc iusticiæ munus esse asserimus, persuasiss. quoq; est, imperium per hæc nobis undiq; munitum & quietum futurum. Cōnumerator itaq; & hæc nostra lex cæteris præclaris nostris facinoribus: & subditi pristinis liberati molestiis, & tanta à potentia nostra dignati prouidentia, deo simul & post illum nobis gratias agant: diuinum numen placantes precibus, ut deuictis hostibus, aliam insuper & maiore ipsis securitatē impertiamur. Quæ igitur nobis placuerunt, & per hanc sacram declarantur legem, ea conseruanto tam gloriosiss. sacrarum domuum curatores, q; quibus uel maximorum, uel etiam minorum gerendorum magistratuum cura, siue in alma hac urbe, siue item in prouincijs commissa est: publicationem bonorum iuxta & supplicium formidantes capitis, si sancita nostra transgressi fuerint. Præsentem itaq; sacram nostram legem gloria tua in insignioribus locis huius almæ urbis proponet, sed & usq; ad hoc iussionibus, transmittet in prouincias.

GENERALIS FORMA DE PROSPECTV IN MARE.

scripta Dominico gloriosiss. prætoriorum præfecto.

Constit.

CLXV.

Ocuīt nos mater. &c. Prospectus in mare, qui intra cētum esse pedes solet, non solum per directum, sed ne per transuersum quidem impediri nouo debet opere. hoc enim præsens forma adiicit, tum Zenonis constitutionem custodiēs, tum nouellam interpretans,

Nouellarum constitutionum D N. Iustiniani sacratiss. principis,
quæ hoc tempore exstant, & ut exstant, finis.

Greg. Haloandro interprete.

Anno Domini

M. D. XXXI.

CANONES SANCTO

RVM APOSTOLORVM, PER CLEMENTEM A^o PE-
tro Apostolo Romæ ordinatum episcopum, in unum congesti.

- 1 Episcopus à duobus aut tribus episcopis ordinator.
- 2 Presbyter ab uno episcopo ordinator, item diaconus, & reliqui clerici.
- 3 Si quis episcopus aut presbyter præter ordinationem domini, quam de sacrificio instituit, alia quæpiã, puta aut mel, aut lac, aut pro uino sicera, aut confecta quædam, aut aues, aut aliqua animalia, aut legumina supra altare obtulerit: ut qui contra ordinationem domini faciat, deponitor: excepto nouo frumento & uua opportuno tempore. Præterea licitum nõ esto aliud quippiam admouere ad altare, q̃ oleum in candelabrum, & incensum oblationis tempore.
- 4 Omnium aliorum pomorum primitiæ episcopo & presbyteris domum mittuntur, non super altare. Manifestum est autem, quod episcopus & presbyteri inter diaconos & reliquos clericos eas diuidunt.
- 5 Episcopus, aut presbyter, aut diaconus uxorem suam prætextu religionis non abiicit, si abiicit: segregator à communione. si perseverat: deponitor.
- 6 Episcopus, aut presbyter, aut diaconus seculares curas non suscipito, alioqui deponitor.
- 7 Si quis episcopus, aut presbyter, aut diaconus sanctum diem Paschæ ante uernum æquinoctium cum Iudæis celebrauerit: deponitor.
- 8 Si quis episcopus, aut presbyter, aut diaconus, aut quicumq; ex sacerdotali consortio, oblatione facta, non communicauerit: causam dicito. Et si bona ratione subnixa sit, ueniam promeretur. Sin minus dixerit: à communione excluditor, tanq̃ qui populo author offensionis fuerit, mota contra eum suspitione, qui obtulit.
- 9 Quicumq; fideles ecclesiam ingrediuntur, & scripturas audiunt, neq; apud preces & sanctam communionem permanent: eos tanq̃ qui ordinis in ecclesia perturbationem inducāt, à communione arceri oportet.
- 10 Si quis cum excōmunicato, licet in domo, preces coniunxerit: iste cōmunione priuator.
- 11 Si quis cum deposito clerico, ut cum clerico, preces coniunxerit: deponitor & ipse.
- 12 Si quis clericus, aut laicus à communione segregatus, seu nondum in communionem receptus, ad aliam profectus ciuitatem, sine cōmendaticijs literis receptus fuerit: à communione excluditor tam qui recepit, q̃ qui receptus est. Si excōmunicatus fuerit: in longius illi tempus excommunicatio protenditor.
- 13 Episcopo, qui parochiam suam dereliquerit, alteri insilire nefas esto, licet à pluribus ad hoc compellatur: nisi rationabilis aliqua causa subsit, quæ hoc ipsum facere ui adigat, nempe quod plus lucri & utilitatis his, qui illic constituti sint, uerbo pietatis cōferre possit. neq; hoc tamen à seipso, sed multorū episcoporum iudicio, & exhortatione maxima.
- 14 Si quis presbyter, aut diaconus, aut quicumq; tandem de clericorum consortio, relicta parochia sua, in aliam concesserit, & om̃ino transmigratione facta, præter uoluntatem sui episcopi in alia parochia moram traxerit: hūc iubemus, ne porro in ministerio publico sit ecclesiæ, maxime si accersente ipsum episcopo eius, redire contemnat, peruerso illic ordine perseverans. ut laicus tamen ibi locorum in communionem admittitor.
- 15 Quod si episcopus, ad quē accesserint, p̃ nihilo reputata uacationis à ministerio ecclesiastico pœna, quæ contra eos definita est, ipsos ut clericos susceperit: à communione excluditor, ut peruersi ordinis magister.
- 16 Qui post baptismum duabus implicitus fuit nuptijs, aut concubinam habuit: is episcopus, aut presbyter, aut diaconus, aut deniq; in consortio sacerdotali esse non potest.
- 17 Qui uiduam duxit, aut diuortio separatam à uiro, aut meretricem, aut ancillam, aut aliquā, quæ publicis mancipata sit spectaculis: episcopus, aut presbyter, aut diaconus, aut deniq; ex consortio sacerdotali esse non potest.
- 18 Qui duas sorores duxit, aut consobrinam, clericus esse non potest.
- 19 Clericus, qui fideiussiones dat, deponitor.
- 20 Si quis humana uolentia eunuchus factus est, aut in persecutione amputata ei sunt uirilia, aut ita natus fuit, & dignus est: efficitur episcopus.

- 21 Qui sibi ipsi uirilia amputauit, clericus non efficitur. sui enim ipsius homicida est, & inimicus creationi dei.
- 22 Si quis, cum clericus esset, uirilia sibi ipsi amputauerit: deponitor. homicida etenim sui ipsius est.
- 23 Laicus, qui seipsum mutilauit, per tres annos à communione ejicitur. puta quia ipse uitæ suæ posuit insidias.
- 24 Episcopus, aut presbyter, aut diaconus in fornicatione, aut periurio, aut furto deprehensus, deponitor: non tamen à communione excluditor. Dicit enim scriptura. bis de eodē delicto uindictam non exiges. Eidem cōditioni consimiliter & reliqui clerici subdūtor.
- 25 Ex his, qui cælibes in clerum peruenerunt, iubemus, ut lectores tantum & cantores (si uelint) nuptias contrahant.
- 26 Episcopum, aut presbyterum, aut diaconum, qui uel fideles delinquentes, uel infideles iniuriam inferentes percutit, & terrorem ipsis per huiusmodi uult incutere, deponi præcipimus. Nuscq̃ enim dominus hoc nos docuit. Imò uero contrā, cum ipse percuteretur, non reperiuitur: cum lacefferetur conuicijs, nō regerebat conuiciū: cum pateretur, non comminabatur.
- 27 Si quis episcopus, aut presbyter, aut diaconus ob certa crimina iuste depositus, attingere ministeriū, quod aliquādo tractauerat, præsumperit: omnino hic ab ecclesia abscinditor.
- 28 Si quis episcopus, aut presbyter, aut diaconus pecuniæ interuentu hanc dignitatem nactus fuerit: deponitor tam ipse, q̃ qui eum ordinauit, & omnino à communione abscinditor, q̃nemadmodum Simon magus à me Petro.
- 29 Si quis episcopus seculariū magistratū familiaritate usus, per ipsos ecclesiā nactus fuerit: deponitor. segregantor quoq̃ à cōmunionem, quicunq̃ cū ipso cōmunionem habēt.
- 30 Si quis presbyter, proprium aspernatus episcopum, seorsim conuenticula egerit, & altare erexerit, cū de nullo crimine episcopū in pietate ac iusticia condēnarit: deponitor, quasi qui principatū ambiat, tyrannus enim est. Consimiliter & reliqui clerici, qui suum illi calculum apponunt. Laici uero à communione segregantor. Atq̃ hæc post unam, & itē alteram, ac tertiam episcopi exhortationem fiunt.
- 31 Si quis presbyter, aut diaconus per episcopū à cōmunionem exclusus sit: hunc ne utiq̃ ab alio fas esto suscipi, quā ab eo, qui ipsum à communione exclusit: nisi forte fortuna episcopus, qui ipsum à communione segregauit, defunctus sit.
- 32 Nemo peregrinorum episcoporum, aut presbyterorum, aut diaconorum sine commendaticijs suscipitor literis. & si eas obtulerit: attentius in disquisitionem uocantor. Et quidem si prædicatores pietatis fuerint: suscipiuntur. sin minus: ubi necessaria ipsis suppeditaueritis, ad communionem & ulteriorem ipsos consuetudinem nō admittitote. multa enim per obreptionem fiunt.
- 33 Cuiusq̃ gentis episcopos oportet scire, qui uā inter ipsos primus sit, habereq̃ ipsum quodammodo pro capite, neq̃ sine illius uoluntate quidquā agere insolitum. illa autem sola quēq̃ pro se tractare, quæ ad parochiam eius, & loca ipsi subdita attinent. Sed neq̃ ille citra omnium uoluntatem aliquid facito. Ita enim concordia erit, & deus glorificabitur per dominum in sancto spiritu.
- 34 Episcopus extra terminos suos in ciuitatibus & regionibus sibi non subiectis ordinationes facere non præsumito. Si uero præter uoluntatem eorum, qui ciuitates illas aut regiones detinent, id fecisse conuictus fuerit: deponitor tam ipse, q̃ etiā hi, quos ordinauit.
- 35 Si quis ordinatus episcopus ministerium & curam populi sibi commissam non suscepit: hic à communione seiunctus esto tam diu, donec susceperit [obedientiam accommodans. Si mulier autem & presbyter & diaconus] Si uero non præ uoluntate sua, sed præ malicia populi non suscepit: maneto ipse quidem episcopus, clerus uero eius ciuitatis à cōmunionem segregator, eo quod tam inobedientem populum non corripuerint.
- 36 Bis in anno episcoporum celebrator synodus & pietatis inter se dogmata in disquisitionem uocanto, neq̃ non in ecclesijs incidentes contradictiones dirimunto: semel quidem quarta feria pentecostes, secundo duodecima * Hyperberetæi.
- 37 Omnium rerum ecclesiasticarum curam episcopus gerito, & eas dispensato, quasi inspectante deo. Nō licitum autem ei esto quippiam ex ijs sibi tanq̃ proprium assumere: aut cognatis suis elargiri, quæ deo dedicata sunt. Quod si pauperes illi sint: ut pauperibus subministrato, non tamen horum prætextu res ecclesiæ uenundato,

*Hyperberetæi
retæi apud
Asia
populos
Macedones
October
græc dicti

Presby-

- 38 Presbyteri & diaconi absq; uoluntate episcopi nihil peragunt. ipsius enim fidei populus domini commissus est, & pro eorum animabus ab ipso repetetur ratio.
- 39 Manifestæ sunt priuatæ res episcopi (si modo & priuatas habet) manifestæ item sunt dominicæ: ut priuatas quidem res episcopus, cum moritur, quibus uult, & quomodo uult, relinquendi facultatem habeat: neq; occasione ecclesiasticarum rerum interdicant res episcopi, qui nonnunquā uxorem & liberos, aut cognatos, aut seruos habet. Iustum enim est apud deū pariter & homines, simul ne ecclesia per ignorationē rerum episcopi damni aliquid sustineat, simul ne episcopus aut cognati eius prætextu ecclesiæ oblādantur, aut etiam qui illum generis proximitate contingunt, incidant in negocia, eiusq; mors implicetur diffamationibus.
- 40 Præcipimus, ut episcopus res ecclesiæ in potestate habeat. Nam si preciosæ hominum animæ fidei eius cōmittendæ sunt: multo utiq; magis oportuerit & de pecunijs mandātū dare, ut illius arbitratu dispensentur, neq; nō cū timore dei summaq; sollicitudine per presbyteros ac diaconos erogentur in pauperes. Percipiat autē & ipse (si modo indiget) quantum ad necessarios suos & hospitio exceptorum fratrum usus opus habet, ne quomodo ipse posteriore loco habeatur, q̄ cæteri. Ordinauit enim lex dei, ut qui altari inserviunt, de altari nutriantur: quādo nec milites unq̄ suis annonis arma hostibus inferāt.
- 41 Episcopus, aut presbyter, aut diaconus, qui uel aleæ, uel ebrietatibus indulget: uel definito, uel deponitor.
- 42 Subdiaconus, aut cantor, aut lector, qui consimilia facit: uel definito, uel à communione seiungitor. Similiter & laici.
- 43 Episcopus, aut presbyter, aut diaconus, qui usuras à mutuum accipientibus exigit: uel definito, uel deponitor.
- 44 Episcopus, aut presbyter, aut diaconus, qui cum hæreticis preces coniunxerit: duntaxat à communione suspenditor. Si uero etiam ipsos tanq̄ clericos aliquid agere permiserit: deponitor.
- 45 Episcopum, aut presbyterum, qui hæreticorum baptisma aut sacrificium susceperit, deponi præcipimus. Quæ etenim conuentio inter Christum & Belial? aut quæ particula fidei cum infideli?
- 46 Episcopus, aut presbyter si eum, qui uerum baptisma habeat, iterum baptissauerit, aut pollutum ab impijs non baptissauerit: deponitor, ut qui crucem & mortem domini derideat, neq; discernat ueros sacerdotes à sacerdotibus impostoribus.
- 47 Si quis laicus, cum suam à se uxorem abiicit, alteram duxerit, aut ab alio dimissam: à cōmunione segregator.
- 48 Si quis episcopus, aut presbyter secundum ordinationem domini non baptissauerit in patrem, & filium, & spiritum sanctum, sed in tres principio carentes, aut tres filios, aut tres paraclitos: deponitor.
- 49 Si quis episcopus aut presbyter in una initiatione non tres immersiones, sed unam duntaxat, quæ in mortem domini detur, peregerit: deponitor. Non enim dixit dominus, in mortem meam baptissate: sed profecti docete omnes gentes, baptissantes eos in nomine patris, & filij, & spiritus sancti.
- 50 Si quis episcopus, aut presbyter, aut diaconus, aut quicunq; omnino de sacerdotali confortio, nuptijs, & carnibus, & uino abstinerit, nō propterea quò mens ad cultū pietatis red datur exercitior, sed propter abominationē: oblitus, quòd oīa pulchra ualde, & quòd masculinum & fœminam deus creauit hominem, sed diffamationibus laceffens creationem dei uocat ad calumniam: aut corrigitur, aut deponitor, & ex ecclesia reijcitor. Con similiter & laicus.
- 51 Si quis episcopus, aut presbyter eum, qui à peccato reuertitur, non recipit, sed reijcit: deponitor, eo quòd Christum offendat, qui dixit, ob unum peccatorem, qui resipiscat, gaudium oboriri in cælo.
- 52 Si quis episcopus, aut presbyter, aut diaconus carnibus & uino festiuis diebus nō utatur, idq; per abominationem, non propter exercitationem ad cultum pietatis: deponitor, tanquā qui cauterio notatam habeat conscientiam, & multis author sit offendiculi.
- 53 Si quis clericus in caupona cibum capere depræhensus fuerit: à cōmunione excluditor. excepto tamen eo, qui necessariò in itinere in commune diuerterit hospitium.
- 54 Si quis clericus episcopū cōtumelia affecerit: deponitor. principi enim populi tui nō maledices.

- 55 Si quis clericus contumelia affecerit presbyterū, aut diaconū: à cōmunionē segregator.
- 56 Si quis mancum, aut mutum surdumue, aut cæcum, aut eum, cui uiciosus incessus est, subsannauerit: cōmunionē priuator. Consimiliter & laicus.
- 57 Episcopus, aut presbyter, qui negligentius circa clerum uel populum agit, neq; in pietate eos erudit, à cōmunionē segregator. Si uero in ea socordia perseverauerit: deponitor.
- 58 Si quis episcopus, aut presbyter, clerico ex inopia laboranti necessaria non suppeditauerit: à cōmunionē reijcitor. si perseverat: deponitor, ut qui fratrem suum necauerit.
- 59 Si quis falsò inscriptos impiorum libros tanq̃ sacros in ecclesia ad populi & cleri corruptionem publicauerit: deponitor.
- 60 Si accusatio contra fidelem instituatur de fornicatione, aut adulterio, aut quacunq; alia actione prohibita, & conuictus fuerit: in clerum non perducitor.
- 61 Si quis clericus per metum humanum, uel Iudæi, uel Græci, uel hæretici negauerit, si quidem nomen Christi: ab ecclesia reijcitor. si uero nomen clerici: deponitor. poenitentia tamen ductus, ut laicus recipitor.
- 62 Si quis episcopus, aut presbyter, aut diaconus, aut omnino quicumq; ex sacerdotali consortio comederit carnes in sanguine animæ eius, aut à bestiis abreptum, aut suffocatum: deponitor. hoc enim lex prohibuit. Sin uero laicus fuerit: à cōmunionē excluditor.
- 63 Si quis clericus, aut laicus, synagogam Iudæorum, aut hæreticorum conuenticulum ingressus fuerit, ut preces cum illis coniungat: deponitor, & à cōmunionē secluditor.
- 64 Si quis clericus in concertatione aliquē pulsauerit, & uno ictu ac pulsatione interemerit: deponitor propter temeritatem suā. Sin uero laicus sit: arcetor à cōmunionē.
- 65 Si quis dominicum diem, aut sabbatum, uno solo dempro, ieiunare depræhendatur: deponitor. si laicus: è cōmunionē eiijcitor.
- 66 Si quis uirginem sibi non desponsatam admota ui detinet: à cōmunionē suspenditor. Non licitum autem esto ei aliam ducere: sed eam detineto, quam sollicitauit, q̃uis paupercula sit.
- 67 Si quis episcopus, aut presbyter, aut diaconus secundam ab aliquo ordinationem suscepit: deponitor tam ipse, q̃ qui ipsum ordinauit: nisi forte constet ordinationem eum habere ab hæreticis. Qui enim à talibus baptisati, aut ordinati sunt: hi neq; fideles, neq; clerici esse possunt.
- 68 Si quis episcopus, aut presbyter, aut diaconus, aut lector, aut cantor sacram quadragesimam paschæ, aut quartam feriam, aut parasceuen non ieiunauerit: deponitor, præterq̃ si imbecillitate impediatur corporis. Sin laicus sit: cōmunionē priuator.
- 69 Si quis episcopus, aut presbyter, aut diaconus, aut omnino quicumq; ex clericorum consortio cum Iudæis ieiunauerit, aut cōmunē festum diem cum ipsis egerit, aut lautia festi, nempe azyma, aut aliud huius generis, ab eis suscepit: deponitor. si laicus: à cōmunionē segregator.
- 70 Si quis Christianus oleum ad sacra gentilium, aut in synagogam Iudæorum in festis eorum detulerit, aut lucernas incenderit: à cōmunionē excluditor.
- 71 Si quis clericus, aut laicus ceram aut oleum ex sancta surripiat ecclesia: à cōmunionē seiungitor.
- 72 Vas aureum & argenteum sanctificatum, aut uelamen linteumue, nemo amplius in suos usus assumito. iniquum enim est. Caterum si quis depræhensus fuerit: excommunicatione muldator.
- 73 Episcopum de aliquo per fidedignos accusatum homines, ab episcopis uocari necessariū est. Et si quidem comparuerit, & confessus conuictusue fuerit: censura irrogator ecclesiastica. Si uero uocatus non obtemperauerit: secunda quoq; uice uocator, missis duobus ad ipsum episcopis. Quòd si per contumaciam ne sic quidem comparuerit: synodus suam cōtra ipsum pronuntiato sententiam, ne quid tergiuersando detrectandoq; iudiciū lucri facere uideatur.
- 74 In dictionem testimoniij contra episcopum hæreticus non admittitor: sed neq; fidelis, si solus sit. In ore enim duorum aut trium testium consistet omne dictum.
- 75 Item non oportet episcopum fratri, aut filio, aut alteri cognato humano gratificari affectu. Neq; enim ecclesiam dei conferre debet in hæredes. Enimuero si quis id fecerit: irrita permaneto ordinatio. ipse autem excommunicatione percellitor.
- 76 Si quis oculo defectus, aut obruso crure existat, & dignus sit: episcopus efficitur. non em̃ mutilatio

mutilatio corporis ipsum polluit, sed inquinatio animæ.

- 77 Qui uero mutus surdusue, & cæcus est: episcopus non efficitur, non quia oblatso corpore est, sed ne ecclesiastica impediuntur munia.
- 78 Si quis dæmonem habeat: clericus non efficitur, sed neq; cum fidelibus preces fundito. Mundarus uero recipitor: & si dignus fuerit, efficitur.
- 79 Qui ex uita gentili aduenerit, & baptisatus est, aut ex conuersatione praua: eum iustum non est protinus promoueri in episcopum. Iniurium enim est, eum, qui non prius specimen & documentum de se præbuerit, aliorum doctorem existere. nisi alicubi dono diuinæ gratiæ hoc fiat.
- 80 Dicimus, quod non oporteat episcopum, aut presbyterum publicis se administrationibus immittere, sed uacare & commodum se exhibere uisibus ecclesiasticis. Animum igitur inducito hoc nō facere, aut deponitor. Nemo enim potest duobus dominis seruire iuxta præceptum dominicum.
- 81 Serui si in clerum promoueantur citra dominorū uoluntatē: hoc ipsum operatur redhibitionem. Si quando uero seruus quoq; gradus ordinatione dignus uideatur, qualis & noster Onesimus apparuit, & domini consenserint, manuq; emiserint, & domo sua ablegauerint: efficitur.
- 82 Episcopus, aut presbyter, aut diaconus, qui militiæ uacauerit, & simul utrunq; retinere uoluerit, tam officium Romanum, q̃ functionem sacerdotalem: deponitor. Quæ enim Cæsaris sunt, Cæsari: & quæ dei, deo.
- 83 Quisquis imperatorem aut magistratum contumelia affecerit: supplicium luito. & quidem si clerus sit: deponitor. si laicus: à communione remouetur.
- 84 Sinto omnibus uobis, clericis simul & laicis, uenerandi ac sacri libri, ueteris quidē testamēti, Moysi quinq; Genesis, Exodus, Leuiticus, Numeri, Deuteronomium. Iesu filij Naue unus. Iudicum unus. Ruth unus. Regnorum quatuor. Derelictorum ex libro dierum, duo. Hester unus. De Machabæorum gestis tres. Job unus. Psalterium unus. Solomonis tres, Prouerbia, Ecclesiastes, Canticum canticorum. Prophetarum duodecim. unus Eiaia. Hieremiæ unus. Iezechiel unus. Daniel unus. Inquiretor autem à uobis extrinsecus, ut adolescentes uestri addiscant item Sapientiā eruditi Syrach. Nostri uero, hoc est noui testamenti, Euangelia quatuor, Matthæi, Marci, Lucæ, Ioannis. Pauli epistolæ quatuordecim. Petri epistolæ duæ. Ioannis tres. Iacobi una. Iudæ una. Clementis epistolæ duæ. & præceptiones, quæ uobis episcopis per me Clementem in libris octo nūcupatæ sunt, quas omnibus publicare non oportet ob quædam arcana, quæ in se continent. Et actiones nostras Apostolorum.

Finis apostolicorum canonum, Gregorio
Haloandro interprete.

K iij

NORIMBERGAE EXCVDEBAT IOAN.
PETREIVS TYPOGRAPHVS ET
BIBLIOPOLA IBIDEM.

Anno Domini

M. D. XXXI.

QVoniam in opere tam magno, optimi lectores, & uario, neq; non ex chartis uetustate penè ac carie consumptis descripto, per imperitiam atq; incuriam eorum, qui excusorios typos aut componunt, aut corrigunt, cauere non potuimus, quin aliquid mendarum rederit, erratorum uic emerferit: honestum sanè & quodammodo necessariū iudicauimus, quæ eius generis essent, paucis & ueluti in transcurso subnotare: quomagis & nos ea re existimationem nostram tueremur, neq; uobis aliqua impostura fieret. In pari enim crimine uersari mihi uidentur illi, qui eorum se bonorum possessione uenditant, à quibus adhuc longissime absunt: & qui reueriti, ne quam ignorantie maculam contrahant, aut uulgo eruditionis famam amittant, ea uicia, quæ humanitus nonnunq; nobis adesse solent, agnoscere & in melius reformare recusant. Deinde maluimus temerè & fortuitu' admissum emendare, quod sapientis puratur: q̃ fallere, id quod longe lateq; ab officio boni uiri dissidet. Accedit eo impudens quorundam improbitas, qui cum cæcutientibus oculis multa bona prætereant, paucula tantū consuectantur erratula, ut reprehendendis aliorum laboribus, memorabile sibi nomen cōparent: cū tamen, nisi alius benigne sua in medium ad utilitatē publicam contulisset: nihil ipsi habituri fuissent, quo caput erigerent, laterentq; haud dubie perpetuò in terræ puluere. Sed optimo nos iure hoc hominum genus relinquimus, qui (ut ille aiebat) quod iniuste omnes reprehendant, indygentes animi sui uicio, neq; laudare quenq;, neq; rursus ab alijs laudari possunt. Quare, optimi uiri, quæso etiam atq; etiam, ut factū nostrū pro humanitate uestra in meliorem partē accipiat. Sunt autē, quæ perperam impressa in græco leguntur codice, fermè huiusmodi.

Col. 2. u. 7. πρότερον. 8. τῷ φιλεῖ κρημνισαί. Col. 4. u. 11. πάντως ἔσω ἐν αὐτῷ. Col. 5. u. 26. ἡμετέραν πόλιν. 36. τῷ ἀορίστῳ. Col. 6. u. 2. ὡς διαλασίωνας. 51. αὐτοῦ. Col. 7. u. 3. διδλωμενῶν. idēq; etiam alibi peccatum est. 29. ὁ δὲ ἴδεν. 38. uersu. Col. 8. u. 8. πρὸς αὐτῶν. 19. ἐπὶ κείνῳ. 23. 8. 31. ταύτῃ. 35. ἀρχαίων. Col. 9. u. 38. π. 45. αὐτοῦ τῷ δαν. Col. 10. u. 16. αὐτοῦ. Col. 11. u. 20. πάντος. 29. ἀρχαίων. 43. παραλαμβάνοντας. Col. 13. u. 3. ὕμνων. Col. 14. u. 4. 8. 10. ἀφοσιωμένους. 7. τὸν ἐπ' αὐτῷ. 26. ἐκ τῶν. 34. φασί μιν. Col. 15. u. 4. πρὸς αὐτῶν. 12. πῶς pro παρὰ. id quod alibi quoq; admissum obserues. 15. ἴσω. Col. 17. u. 14. ἐπαρχαί. Col. 18. u. 33. ἀπὸ τῶν. Col. 19. u. 15. ὅλως. Col. 20. u. 16. γνησίων. 17. αὐτῶν. 33. ὅλως. Col. 21. u. 42. δὲ τῶν. Col. 24. u. 13. κληρονομία. 21. συγχωρήσας. 47. ὕμνων. Col. 25. u. 17. ἐπ' αὐτοῖς. Col. 26. u. 23. πρὸς τῶν. 50. μετατίθενται. Col. 29. u. 3. ὁ δὲ ἴδεν. 46. σασιωδὲς π. Col. 30. u. 6. ἢ τῶν. 46. ἐπὶ τῶν. 49. πελοποννησίων. Col. 31. u. 10. πελοποννησίων. 16. οἱ πᾶν ἐπὶ τῶν. Col. 32. u. 9. μοῖραν, τουτέστιν ἰσούκιον, ὥς πάντως εἶναι. 12. ὅτι δὲ. 14. πρὸς φασί. 24. π. 32. ἀφοσιωμένους, καὶ τῶν. Col. 34. u. 18. αὐτῶν. 24. τοῖς ἐκείνου δικαίοις. 46. παύσας. Col. 35. u. 35. συμβίβασιν. Col. 36. u. 13. ἐπειτα. 23. πρὸς τῶν. Col. 37. u. 27. ἀπὸ τῶν. 41. εἰς ἀνδρῶν. Col. 38. u. 52. πελοποννησίων. Col. 39. u. 5. ἀπὸ τῶν. Col. 40. u. 21. μακρόν. 22. καταδουλοῦν. 45. ἀποκακισθῶν. 46. ἢ εἰς τῶν. 49. ἀπὸ τῶν. Col. 41. u. 10. ἀπὸ τῶν. 26. συμβαλόντων. Col. 42. u. 39. βαθμῶν, τῶν βαθμῶν. item φυλάττοντων. Col. 44. u. 6. ἐν τῶν. 7. εἶτα. 21. τὸν πᾶν ἀμφ. 45. κτήσεως. Col. 45. u. 33. τὸν γάμον. 45. διδόνει κατὰ. Col. 46. u. 3. τῷ νόμῳ. 41. πρὸς ταῖς ἡμέραις. 42. ὅς ἐμπροσθεν. Col. 47. u. 22. τῶν ἡμετέρων. 24. ἐπ' ἐπὶ. Col. 48. u. 20. ἡμῶν ἀσφαλείᾳ. 21. λήγοντων, τοῖς κληρονομοῖς, ἢ τοῖς ἑσθικαῖς. 29. τὸν νόμον. 36. αὐτῶν ταύτων. Col. 49. u. 23. εἰς τὸν. 27. τοῖς πρὸς αὐτῶν. Col. 50. u. 4. καὶ αὐτῶν μὲν. 7. διατυπώσαντες. Col. 51. u. 5. κατασκευάσαντες. Col. 53. u. 34. δίκας τὰς ἑσθικὰς. 41. ὅπως μὴ μικρὰν. 44. τοῖς κληρονομοῖς. 49. τὸν τε ὅρον. Col. 54. u. 9. ἡ. 37. πελοποννησίων. Col. 55. u. 2. πρὸς τῶν. Col. 56. u. 3. καὶ μέγιστος ἐποφ. 17. ἀξίως εἶναι. 18. ἐκ τῶν. 34. ἀρχῶν. Col. 57. u. 35. διωκμένων. Col. 58. u. 6. ante τοῖς deest γινόμενῳ. Col. 59. u. 11. ἰδία. 42. κληρονομία. 51. ἐκείνῳ. Col. 60. u. 31. μεταλαβάντων. Col. 61. u. 19. τύχη. Col. 62. u. 15. πελοποννησίων. 18. αὐτῶν. 30. ὕμνων. 42. πᾶν βλέπει. 44. πρὸς. Col. 63. u. 3. βασιλικῶν. 7. παφλαγονίαν. 8. τὸν τῶν. 17. μετέστη. Col. 64. u. 13. δὲ αὐτῶν. 16. τῶν. 33. τὰς αὐτῶν. 45. τῶν πᾶν. 49. ἐπεσθῶν. item alibi. Col. 65. u. 19. εἰσίδους π. 51. ἀπακτικῶν ἐνεκεν, ἢ τοῖς φρακτικῶν. Col. 66. u. 2. δὲ. 39. ἀρχόντων. Col. 67. u. 9. λιβάνων. 38. τῶν φρακτικῶν. Col. 68. u. 9. πρὸς τῶν. 10. διακρίνται. Col. 70. u. 24. τὸν π. bis. 39. τὰ μὲν τοῖς. Col. 71. u. 21. διωκμένων. Col. 72. u. 43. καὶ πολέων οὐτως. 49. ἡμετέρων. Col. 73. u. 15. τῶν βουλήν. 17. ἐσθικὰς. 34. πελοποννησίων. 46. οἱ δὲ εἰς τῶν. Col. 74. u. 2. αὐτοῦ τῶν. 10. αὐτῶν. Col. 75. u. 5. ἐπὶ τῶν πελοποννησίων. Col. 76. u. 8. συμμετρονόμενος. 15. γαμικῶν. 22. τῶν ἑλκεῖν. 34. ἰσούκιον. 49. ὁ δὲ ἴδεν. Col. 77. u. 27. ἐπαρχαί. 47. quid si ἀνδρῶν legas,

legas, ut supra in una & altera inscriptione, & item in decretis Agapeti papæ Anthi-
mi tamen & in ea, quæ latine circumfertur, scriptum inuenimus. Col. 80. u. 45. δεκανὸν
50. οὐδὲ αὐτῶν. C. 81. u. 6. περὶ νομίμοις. 10. καινῶ. 17. καὶ ἢ μὴ. 25. γίνεται. 33. τῶν τε μέχρι. in quorū
postremo alibi quoque peccatum est. 46. περὶ τοῦ. C. 82. u. 52. ἵσμεν γὰρ. C. 83. u. 4. ἐγγρά-
φῃ τῶν. 42. ἐκ τῶν. C. 84. u. 17. ἡμῶν. 39. ἀρχαῖα. 42. ὀνομαζέσθω. 52. παρὰ τοῦ. C. 85.
u. 5. ἐξόντων. 26. καὶ ὁ πῶρ. 51. ἀγαθὸν. C. 86. u. 8. ἐπὶ τῶν. C. 88. u. 49. ἐκ τῶν. C.
90. u. 41. καὶ λέν. C. 91. u. 9. ἐπεὶ τοι γέ. 11. παρὰ. 13. βοήθειαν. 28. ἢ καὶ. 42. ἐπιστήσεις. 51.
τῆς ὁσίας. Iterum. εἰς τὰς. C. 92. u. 5. ἀφ' ἐτέρων. C. 93. u. 3. αὐτὰ ἐκείνων. 27. φοντίδα. 47. δοκῆν.
C. 94. u. 12. δὴ δέ. 15. ἀσκηθῆναι ἀσκητέων. 28. φύλακας. 34. εἰ δὲ τοῦ διδασκῆναι. 39. καὶ κέν. C.
95. u. 42. αὐτοῖς. 43. ὁ παρὼν ἐπ' αὐτῶν νόμος τοῖς εἰς τὸν. 43. πλημμελήσασιν. C. 97. u.
37. ὁμοῦ. 5. αὐτοῖς. post 46. uersum sequi debet epitome Constit. 62. πᾶσι συγκλητικῶν,
quæ latine fuit edita. Incepit autem in hunc modum. ANTE DE IIS IPSIS, & c.
Eius constit. sententiā, quantum ex loco a uermibus comesto & exeso potuimus col-
ligere, expressimus in latinis. Col. 98. u. 41. ἀποπμάσσω. rurs. ἐκκλῶ. 46. ἢ οὐκ ἄρτι.
rurs. φάσκοντες. C. 99. u. 8. ἐπὶ λαβοῦσιν, ὡς περ. 41. τῷ β'. C. 100. u. 48. ἀφωρισμένων. C. 101.
u. 48. ὄνγε. 50. περὶ τοῦ. C. 102. u. 40. εἰ πῶρ. 48. Item μετὰ τὴν γένεσιν deest μόνον. 49.
ἀνὰ deest καὶ. C. 103. u. 48. βουληθείη. 47. τῶν ὄντων. C. 104. u. 41. ἢ αὐτῶν. C. 106. u. 12. δι-
κασαῖς. 20. συμβόλαια. item alibi sapius. 29. γραμμῶν. 35. ἐαυτῆς. 42. μὲν, οὐδὲ δέ. 49.
ποιήσας. 52. ἵνα εἴτε αὐτοῖς. C. 107. u. 4. ἐτέρων. 12. πῶρ. 39. ἐχούσα. C. 108. u. 7.
πάντων. 23. ἀπασί. 44. εἰς ἀσκληθῆναι. C. 109. u. 3 & 4. παρεγγυμέν. 61. τὰς αὐτῶν.
C. 110. u. 9. ἀποκρίσθω. 14. ὡς περ. 33. γινώσκω. ὡς. rurs. βουληθείη. C. 111. u. 2. ἄρον. C.
112. u. 13. διαπρίψαντα. 20. ὁρμώμενοι legendū. 42. δοκῆν. C. 113. u. 2. γὰρ deest εἰς. C.
114. u. 4. ἢ τῶν γέ. rurs. συμβόλοις deest πρὸς. C. 115. u. 24. περὶ τῶν. 42. εἰς. 45. γί-
νεται δικαί: αὐτῶν. rurs. καὶ τὰ πόσον. C. 116. u. 5. σωτηρίαν. 20. dele αρχόντων. 21. διαδέξεται.
26. μόνον: δηλαδὴ τῶν. 30. νίκης. 32. παρὰ. C. 117. u. 7. περὶ τῶν. 52. εἰς τοῖς. rurs. συγκα-
ταλεγομένων ὁποιοῦν, οὐ καὶ. Col. 119. u. 5. χαρτὸν χαρίοις. 35. δικαίου. hic aliqua de-
sunt. unde asterisco locus notandus erat. rurs. πρὸς τὰ ἀρχαῖα. C. 120. u. 8. ἐχέτω. 34. διδάσκει. C.
121. u. 9 & 13. πᾶσι. 26. ἐχέτω. 34. διδάσκει. C. 122. u. 11. περὶ τῶν. C. 123. u. 11. περὶ τῶν. C. 124. u. 20. νομίζουσιν deest οὐκ. u. 30. εἰς τῆς
τῶν. C. 127. u. 47. ὄντων. C. 129. u. 29. ταβουλαρίον. 34. λυμεινόμεν. C. 130. u. 23. εἰ καὶ
ἀρ. 40. ἢ οὐκ. C. 131. u. 23. δὴ νόμον. C. 132. u. 13. μὲν. 30. ἢ μὲν. 32. περὶ κα deest ἡ τῶν περ-
φεικτικῶν. ἢ ἀβουπτικῶν. C. 133. u. 38. αὐτὸν τε. 39. ἀρξινόμους. 41. παρὰ αὐτοῖς. 42. ὡς περ. 47.
ἐκκληθείη. C. 134. u. 47. τῶν μητόρων. C. 135. u. 24. φαινομένοι. 35. ὁρατοῦ. 42. μηδὲ
παρὲν μὲν εἰς ἡτοῦ. 44. αἰσφύσας. 49. περὶ τῶν. C. 137. u. 14. ἢ τῶν τακτοῦ. 16. αὐτοῦ. 41.
ἐχ. C. 138. u. 14. τοῦ τῶν. 16. αὐτῶν. 38. αὐτῶν γαμοῦ. C. 139. u. 4. μὴ τῶν. 35.
ζημιουῦ. 36. γὰρ deest παρὰ. C. 141. u. 24. πᾶσι. C. 142. u. 17. οἰνομῶν. 28. ἀπὸ τοῦ. C.
44. θῆκης deest ἡ. 51. αὐτῶν. C. 143. u. 19. οὐσίας. C. 144. u. 26. ἐκ τῶν. 38. πινά. 42. αἰτή-
σας. ἐπεὶ legendum. C. 145. u. 25. ἀρκού. C. 146. u. 7. γυναικῶν. C. 147. u. 33. ὄντων de-
est μαρτυρῶν. C. 148. u. 4. ἐπὶ τῶν. 6. ὁρίζομεν. 36. σασιώ. 37. ἐπὶ τῶν. C. 149. u. 1. αὐ-
τοῖς. 5. εἰς τὴν deest τῆς. 12. λῶν καὶ αὐτῶν νεμήσεων. 41. αὐτῶν. C. 150. u. 15. περὶ τῶν. 45. περὶ τῶν. 50. τοῦ τῶν. C. 151. u. 11. δὲ αὐτῶν. C. 152. u. 2. ἰσχυρῶν. 3. ἀνεφάρτος deest
καὶ. 22. τῆς αὐτῶν. C. 153. u. 23. dele διαίρεσιν. 35. δι' αὐτῶν τῶν ἀντιδικῶν. 52. διατίξιν. C. 154. u.
14. συζητήσιν. 22. δικασθῆναι. 33. συνεχέσθω. 37. διαπρίψαντα. 50. διασημαπ. 52. ἀπολιμπανόμενον
ἐκκαλεῖν. C. 155. u. 18. δικασθῆναι. C. 156. u. 9. καὶ τὰ. C. 157. u. 20. εὐστάθιον. 36. φήφον deest
ἢ. 37. νέον τι διατυπώσιν. 40. κακῶς. 6. ὁ. π. C. 158. u. 1. δεινὰ deest σωείδμεν. 13. εἰ μὲν. 25.
κληρονομίαν ἢ λήσας εἶναι. C. 159. u. 19. ἀμειλίχως. 31. τὰς ἀγίας. 33. ὡς περ. 45. δια-
τίξας τι διατυπώσιν. C. 160. u. 9. πρὸς τὰ. 17. δὲ; εἴτε. C. 162. u. 16. ἢ deest μὲν. 20.
περὶ τῶν. 36. τῶν ἀρχόντων deest χρεῖται. 43. δευτέρως εἰς τῶν. 45. πᾶσι deest τῶν. C. 165. u. 12.
εἰ δὲ. 18. προῖκα μὴ ποιήσας. 43. δευτέρως εἰς τῶν. 45. πᾶσι deest τῶν. C. 165. u. 12.
ταῦτα. 25. εἰ οἶ. 28. εἰ μὴ τοι γέ. C. 167. u. 1. εἰ δὲ παρὰ τὰς. 19. εἰ δὲ τῶν αὐτῶν. 47.
τῶν αὐτῶν. C. 168. u. 33. διατίξιν. 52. αὐτῶν. C. 169. u. 2. πολλοὶ τῶν ἀντιδικῶν. C. 170. u. 24.
διατυπώ-

Πιστυπωθέντα. C. 171. u. 40. Δημοσία ἀπογραφῇ. C. 172. u. 21. κρητίσσωντος. 41. παρὰ. Col.
 173. u. 19. ἢ μὴ ᾔδον. 31. καὶ συναίνεσει. 45. οἶκον dele καὶ. C. 174. u. 21. εἰς εἰδικόν. 30. μητροπο-
 λιτῶν dele ἢ. 32. dele item ἢ. C. 175. u. 18. ἐκ ποιείσθαι. C. 176. u. 12. τῆς ἡμετέρας πολί-
 τείας ἐπαρχίας. C. 178. u. 33. παλαίσι. C. 179. u. 8. ἐπισκοπῶς. 24. ἀποκινέσθω. C. 180. u. 12
 ἐποκινουμένων. 32. φανδρονύτων. 45. ἐπισεύσασιν. C. 185. u. 10. ἐκτίθεσθαι. 41. κληρονόμοις.
 C. 188. u. 3. dele ἵνα. C. 190. u. 33. δείαν. C. 191. u. 37. φανδρός. C. 192. u. 19. ἔστω γραφῆς.
 C. 193. u. 46. πᾶσι πομπικῶν. C. 195. u. 16. πεμψομένων. C. 198. u. 5. ἀποιθήσει. 50. οἰκονόμον.
 C. 199. u. 19. προσέδον. C. 200. u. 24. γραφομένων. 27. τῷ παρόντος ἡμῶν. 37. deest ἰωάννη μα-
 κριωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ. constitutionis certe contextus indicat, non tantum archiepī-
 scopo, sed etiam præs. prætorio, aut præs. urbi adscriptam. qua de re doctiores exacti-
 us iudicabunt. C. 201. u. 14. ἐκδοδμημένων. C. 203. u. 37. ἀμεινονμένων. C. 204. u. 12. στρα-
 τηλάταις. 25. τόπων. C. 205. u. 5. ἔστω γινῆναι ταῦτα τοιμῶντι: καλῶς μὲν. 17. πάντα. 28. αὐτῶ
 rurs. τὰς ξημείας. 29. δὴ καὶ deest ὡς. C. 206. u. 6. αὐτοῦ καὶ μὴ ταῦτα θροαιτικῶς. 9. ποιή-
 σουσα. 25. ὁμομοσίαν. 42. σκέπειν. C. 207. u. 1. ἐκλήμας. 7. σωφρονισμῶν. 8. ταῦτα. C. 209. u. 6
 ἐπιδρωσεως. 15. ἔχει deest @. 33. ἔστω γραφῆς dele οἱ. rurs. ἐκαστην deest οἱ. C. 210. u. 9. τε-
 τῆς. 11. γνομμένων. 27. παρὰ γράμην. 39. οἷα τε οἱ τῆς. C. 212. u. 2. συγχρησόμεν. 29. ὁμομοσίαν. 35
 διαθήκας dele εἰς. 46. ὅσα τὰ ἐκείθεν. 50. δημοσίον. C. 231. u. 13. διδοσκαλίαν. 23. μηδὲ δὲ deest
 ἐκ. 24. ἀνδρά deest ῥέχων. 52. γ. λιγῶν. C. 215. u. 14. ποδὶ θεόν. C. 216. u. 7. οὐ χρυσῶ. 33. αὐτῇ
 μὲν γὰρ τῶν ἡμετέρων ἔστω τῶν οὐ προσάψονται. 34. λαβόντων. ἢ καὶ. 36. χρημάτων ζητήσεις. 44
 forte SEXTO ἐμπροθεν ANNO legendum. 47. προίει. C. 217. u. 30. dele μήτε. C.
 219. u. 25. καὶ οἱ. 26. πᾶσι λυόμενοι. C. 220. u. 10. ὅσοι. 23. τῇ ἡλικίᾳ. C. 221. u. 6. τινέων de
 est χρῆσθαι. 20. προσήκ. 50. ὁμομοσίαν. C. 222. u. 50. ἐφ' ὧν. C. 223. u. 18. βούτοισ. 50. τῆς πύ-
 λης. C. 224. u. 28. κροδικῶ. 39. ἐδὲ λην. 51. ποδὶ δρῆας. C. 226. u. 1. καθεσθαι deest χρῆ. C. 227.
 u. 16. εἰς ἔστω δὴ κω. 30. μωδωτόν. deest καὶ. rurs. δὲ. 33. σύμβολον. C. 228. u. 6. ἴσως. 7. παρὰ
 γὰρ. 26. πομολ. 34. φόρων αὐτῆς. rurs. εἰς λευσομένης. 35. δεκάτης. 37. ἀφ' ἑμῶν. 44. ἀδελφούς.
 47. ποδὶ γραφῶν. C. 229. u. 31. σφραγίδας. C. 231. u. 6. σικδρα deest ἢ τινά. 8. νέων πυρῶν. 22. κλη-
 ρικῶ ὡς. C. 232. u. 4. ὁφορίζεσθαι. C. 233. u. 43. πείχα deest οὐ πεινῶ.

Sequuntur hoc loco ea, quæ supra in Constit. 81. temere omissa notauimus.

Huiusmodi eos uinculis liberabat: quomodo nō itē codicillis, qui oībus hoībus dignitate præstāt, dari soliti à maiestate
 imperatoria, quæ summæ rerū præsidet, patriæ potestatis iure ipsos liberent? Nunc uero cū humaniorē quandam ex
 plus amplitudinis allaturā reipubl. sententiā agitemus in animo: etiā de gloriosiss. cōsularibus, q. post maiestātē imperato-
 riam nomē suū addunt tēpori, neq; nō de his, qui cōsularibus tantūmodo honorantur codicillis, atq; magistratibus à ne-
 xu ariæ liberare quēntibus, hoc est præfectura iuxta et magisterio militū (qui tamen in ipsis thronis atq; actū fuerint
 cogniti) hoc idē sancimus: ut omnis eiusmodi dignitas talisq; magistratus nonnullis, quos ipsi nos probauerimus, ad-
 quisitus, qui et à ariā ipsos liberos reddit, is ualeat etiam iure patriæ aut auitæ eos potestatis liberare. Si enim
 lege auimus, ut si seruus aliquis sciente domino militiā aut aliqua forte dignitatē à maiestate dignatus sit imperatoria,
 protinus liberetur, et ad ipsam rapiatur ingenuitatē: quomō non iustum fuerit, eū quoq; qui tam amplis codicillis di-
 gnatus sit, ab alicnæ potestatis iure liberū fieri? Ea propter amplissima hac lege usi, sancimus, ut ordinarij con-
 sules, si sub alterius potestate degāt, unā cum dicto, quod hūc dignitatis gradum ipsis largitur, ad suæ potestatis arbitri-
 trū deferātur. Insuper ut his quoq; qui cōsularibus codicillis à maiestate honestātur imperatoria, siquidē sub manu pa-
 trum cōstituti sunt, codicillus emancipatiōis loco sit. Porro et si quem cuiūq; harū administrationū, quibus gloriosiss.
 præfecti sacrorū nostrorum prætoriorū præsum, præferimus, aut ad urbicariam præfecturā utriusq; Romæ produ-
 xerimus, magisteriūū aliquod militū: ut hi quoq; protinus suæ potestatis efficiātur. Nam ut is, q. tot hoībus præiturus
 est imperio, totq; hoībus daturus est mandata, sub alterius etiamnū potestate maneat, neq; inter patres familiārū conse-
 atur: legibus simul et sedibus nostris indignū duximus. Sanē in genere (prout dictū est) sancimus, ut quæcūq;
 dignitas, quicūq; magistratus, qui à ariā liberandi potestatē habet, is et suæ potestatis ius in præmium ipso honora-
 tis præbeat. Hoc arte patres quoq; uenerabiliores reddit: cum talium patres sint, qui ita ab imperatoria maiestate as-
 ficiuntur honoribus. Neq; enim tāopere horū nomine precibus maiestātē fatigassent imperatoria, nisi cōiunctis studiis
 unā cum filiis id contendissent. Vnde siue hoc tempore aliquis filius et c.

Atq; hæc sunt, optimi lectores, quæ tumultuaria opera, relecto uolumine, indicare uolui-
 mus. Vestrum erit, nostrum in hac re studium æqui boniq; facere, Valete.

Notarum recogniti operis finis.

LAVS DEO.

